ספרי׳ — אוצר החסידים — ליובאוויטש

קובץ
שלשלת האור

היכל חמישי

שער תשיעי

אור התורה

מספר

דברים

והוא לקוטי אמרים. מאמרים יקרים. מעוררים הלבבות לעבודת ה׳. על סדרי פרשיות התורה. ועל חנוכה ופורים. שלש רגלים ור״ה ויוהכ״פ.

מאת

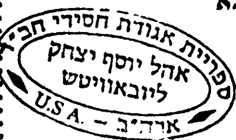
כבוד קדושת אדוננו מורנו ורבנו הגדול הגאון האמתי האלקי חסידא קדישא אור עולם נזר ישראל ותפארתו קדוש ה׳

מרנא ורבנא **מנחם מענדל** נבג״מ זי״ע

— אדמו״ר ה„צמח צדק״ —

מליובאוויטש

חלק שני: עקב — תבא

נעתק מכת״י ויוצא לאור בפעם הראשונה
על ידי מערכת
„אוצר החסידים״
770 איסטערן פארקוויי ברוקלין (13) נ. י.
שנת חמשת אלפים שבע מאות עשרים וחמש לבריאה
שנת המאה להסתלקות הילולא אדמו״ר ה„צמח צדק״

מפתח כללי:

OR HATORAH

DEVORIM

Vol. II

Published and Copyrighted 1965, *by*
"KEHOT" PUBLICATION SOCIETY
770 Eastern Parkway. Brooklyn, N. Y. 11213

Tel.: HYacinth 3-9250-1

נדפס בדפוס „צורא"

ע"י מרדכי בן רחל ושלום דובער בן אסתר הכהנים

Printed in United States of America

פתח דבר

על פי הוראת כ״ק אדמו״ר שליט״א, ובהמשך להנדפס מכבר [1], הננו מו״ל בזה בפעם הראשונה מכתבי־יד את דרושי ורשימות כ״ק אדמו״ר ה„צמח צדק״ על ספר דברים [2].

הדרושים ורשימות של ספר זה נעתקו ברובם מביכלאך [3] כתבי־יד מעתיקים שונים.

* * *

הכתבים שנדפסו בספר זה נכתבו בזמנים שונים, ולכן יש בהם ענינים שנרשמו בקיצור ולאחר זמן נתבארו באריכות יותר, ומשנה אינה זזה ממקומה, ובפרט שאי אפשר בלא חידוש.

לע״ע לא נמצא תח״י גוף כתבי יד קודש של הצ״צ מדרושים ורשימות הנ״ל, כי אם העתקות, ומכמה מהם — רק העתקה אחת, ולכן אפשר אשר גם לאחר ההגהה שהשתדלנו בה, ימצאו טעויות, ובפרט בציוני העמודים ומ״מ שבפנים, חסר התחלת או סיום החצע״ג וכו׳.

* * *

כרך זה כולל הדרושים ורשימות הצ״צ על פרשיות עקב — תבא [4]. על שאר הפרשיות — יופיעו בכרך הבא.

* * *

---

1) ע״ד דרושי ורשימות הצ״צ על תנ״ך שנדפסו כבר — ראה בהקדמת המו״ל לאוה״ת ויקרא בהערה 1 שם.

2) מפני סיבות טכניות לא נדפסו לע״ע ע״פ בשלח—פקודי ועל ספר במדבר, ויופיעו בקרוב.

3) בעיקרם מהביכלאך דברים ח״א וח״ב. כן השתמשנו בהביכלאך הידועים בשם „בוך באברויסק״, בוך דברים — רח״ל, בוך דברים — חן ועוד.

4) על פרשיות דברים ואתחנן — הופיע כבר בשנה זו.

באשר כרך זה מופיע בסמיכות לימי ה' — ו' מנחם אב 5), מדפיסים אנו בזה, בתחלת הספר, מכתב כ"ק אדמו"ר שליט"א מימים הנ"ל.

* * *

בסוף כרך זה הוספנו מראי מקומות לפסוקי תנ"ך, מאמרי רז"ל, זהר וכו' (נערכו ע"י הרב התמים ר' אהרן שי' חיטריק).

* * *

מראה מקום להכתבי־יד מהם נעתקו הדרושים והרשימות של כל ספר דברים, וכן תיאור קצר של כתבי־יד אלו — יבואו בסוף כרך האחרון של ספר דברים.

* * *

בפרטיות יותר ע"ד כתבי אדמו"ר הצ"צ — ראה בהקדמת כ"ק אדמו"ר שליט"א לספר אור התורה שמות.

מערכת „אוצר החסידים"

ה' מנ"א, אור ליום ו' מנ"א, ה'תשכ"ה, ברוקלין, נ. י.
שנת המאה להסתלקות הילולא אדמו"ר ה„צמח צדק"

5) ה' מנ"א — היום אשר בו סיים כ"ק אדמו"ר שליט"א אמירת קדיש דשנת האבלות אחרי אמו הרבנית הצדקנית ע"ה.
ו' מנ"א — יום החודש של הסתלקותה.

מכתב כ"ק ארמו"ר שליט"א

ב"ה, יום השלישי, שהוכפל בו כי טוב,
ה' מנחם אב, אור ליום וא"ו מנחם אב, ה'תשכ"ה

ברוקלין, נ. י.

שלום וברכה!

...בעמדנו בימים אלו, אשר הובטחנו שיהיו ויהפכו לששון ולשמחה בביאת משיחנו,

ו(בנוסח הידוע) אע"פ שיתמהמה עם כ"ז אחכה לו בכל יום שיבוא, וכמש"נ אם יתמהמה חכה לו

— יהי רצון שיהי' כ"ז במהרה בימינו בקרוב ממש.

וע"פ המובא בכ"מ יש לומר, אשר על ידי שמחכים לו, זה עצמו מקדים ביאת המשיח, ואלקים יעשה למחכה לו,

שהרי עי"ז מוסיפים ב„זכו", ובמילא מגדילים ומקדימים את המסובב — ה„אחישנה".

ויש עוד להוסיף בזה ע"פ פירוש חז"ל: למחכה לו אינון דדחקין למלה דחכמתא ודייקין לה ומחכאן לה למנדע ברירא דמלה ואשתמודע למאריהון,

---

השלישי שהוכפל . . טוב: ראה קידושין (מ, א). אוה"ת להצ"צ בראשית (דף לג ואילך).

אור ליום: ראה השגת הראב"ד על המאור ריש מס' פסחים.

שיהיו ויהפכו: ראה ט"ז שו"ע או"ח ר"ס תק"נ.

אם יתמהמה: חבקוק ב, ג. וראה סנה' (צז, ב). זח"ג (רעט, רע"א).

ע"י שמחכים: ועפ"ז יומתק בסנה' שם: מחכין — לקבל שכר. ובפרט ע"פ מרז"ל שמדתו של ה' היא מדה כנגד מדה.

יעשה למחכה לו: ישעי' (סד, ג) ובתרגום שם: דמסברין לפורקנך.

זכו . . אחישנה: סנה' (צח, א) וראה שערי אורה סד"ה יביאו לבוש מלכות.

פירוש חז"ל: זח"א (קל, ב). נתבאר בד"ה ואברהם זקן תרס"ו ואילך.

שמשתדלים ומתייגעים לברר אמתית מלה דחכמתא עד שיודעין את בוראן — ע"י שמתגברים על החושך, החושך מבפנים (בשכל או בהרגש הלב) או מבחוץ (העלם והסתר העולם) — לבטלו, ועוד יותר — להפכו למסייע, ועד — דאתהפכא חשוכא לנהורא, ואלקים יעשה — שיהפכו הימים האלו לששון ולשמחה (בביאת משיח צדקנו).

ומיסוד דתנו השנים עשר — ביאת משיח — ליסוד השלשה עשר — תחיית המתים —

והרי היום — הוא יום הסתלקותו של האריז"ל החי —

שיקויים היעוד אשר תחיינה העצמות האלה, כל בית ישראל המה, ע"י אשר יתן ה' רוחו בהם וחיו,

ויקויים היעוד — יחיו מתיך, הקיצו ורננו שוכני עפר, וקהל גדול ישובו הנה, כי כה אמר ה' רנו ליעקב שמחה, והפכתי אבלם לששון — נאום ה'.

בברכה

מנחם שניאורסאהן

ומיסוד . . עשר: פיה"מ להרמב"ם פ' חלק.

תחיינה . . המה: יחזקאל לז.

יחיו . . עפר: ישעי' כו, יט.

וקהל . . נאום ה': ירמי' לא. וראה תו"א תצוה (פה, א): נאום ה' . . ע"י אתדל"ת את ה' האמרת.

לוח המפתחות

עקב

ראה

שופטים

כי תצא

כי תבא

אור התורה

פרשת

עקב

פ׳ עקב

והי׳ עקב תשמעון כו׳ ושמרתם ועשיתם אותם ושמר ה״א לך את הברית ואת החסד כו׳ להבין לשון עקב, הנה ידוע פירושו ענין עקביים דהיינו בעקבות משיחא סוף כל דרגין תשמעון ודאי כי אם לא עכשיו אימתי מאחר שנשמות שבעקביים הן סוף כל המדריגות ואין להם מקום עוד להתברר בשלמטה מהם כמ״ש במ״א, והנה בלשון שמע יש ג׳ פירושים א׳ לשון הבנה כמו דבר כי שומע עבדך וב׳ לשון אסיפה כמו וישמע שאול כו׳ והג׳ ענין מחשבה שעיקר השמיעה במחשבה (והאוזן אינה אלא כלי שעל ידה הקול נכנס במחשבתו כו׳) וכולל ג׳ בחי׳ אלו במה שאמר תשמעון ושמרתם ועשיתם פי׳ ושמרתם עיקר השמירה בפה כמ״ש ערוכה בכל ושמורה כו׳, כששונה משנה בפה כי תושבע״פ קרינן לה. והטעם הוא לפי כשבא בדיבור התורה משתמרת שלא יתפשט לחוץ באמרו זה כשר וזה פסול הרי נבדל ונפרש הרע מן הטוב ע״י דיבור זה משא״כ במחשבה הרי עדיין יש השכלה להיות הטמא טהור והפסול כשר וכדומה אבל בדיבור נפסק הדין כו׳, וזהו השמירה שבפה שלא ינקו החיצונים יותר מן המדה הקצובה להם כו׳ ויש כאן ג׳ מדריגות מחדו״מ תשמעון הבנה ושמרתם דיבור ועשיתם מעשה והמעשה הו״ע האסיפה והקיבוץ בפועל ממש כו׳, וכל אלו ישנם במח׳ עצמה הבנה מח׳ שבמחשבה שמיעה דיבור שבמחשבה אסיפה מעשה שבמח׳ כו׳ ועמ״ש מזה בד״ה שובה ישראל עד ובד״ה אני ישינה ולבי ער. וכנגד ג׳ אלו שהן מלמטה למעלה יומשך עי״ז ג״כ מלמעלה למטה ג׳ מדריגות הללו והוא מה שאמר ושמר ה״א לך את הברית ואת החסד ואת השבועה כו׳ כמשי״ת בעז״ה והוא ג״כ ג׳ בחי׳ מחדו״מ אלא שבסדר ההמשכה שמלמעלה למטה סדרן מעשה מח׳ דיבור. כי את הברית היינו בחי׳ מעשה ואת החסד הוא בחי׳ מחשבה כי חסד היינו מדה שבלב, וגם פי׳ ושמר לך את החסד הוא כענין נוצר חסד ונודע שיש בחי׳ נוצר חסד ובחי׳ עושה חסד. עושה חסד הוא בחי׳ מעשה החסד אבל נוצר חסד הר״ע החסד בלבו לעשותו אח״כ וזהו בחי׳ מחשבה ואח״כ אשר נשבע לאבותיך זהו בחי׳ דיבור כי השבועה הוא דוקא בדיבור. ולהבין זה למה בעבודת האדם אמר מחדו״מ כסדרן ואח״כ בושמר הקדים מעשה למו״ד.

קיצור תשמעון ושמרתם ועשיתם הוא מחדומ״ע וגם בתשמעון נכלל ג׳ פירושים מחדומ״ע שבמח׳ ועל ידי זה ושמר לך את הברית וחסד ושבועה מעשה ומחו״ד, רק מלמעלה למטה מעשה קודם כי עשי׳ לעילא ע׳ ע״פ ויעש ה׳ לשרה או י״ל ע״ד אף עשיתיו מרבה בחי׳ ד׳ רעו״ד והרבוי בעשי׳ דוקא ע׳ ע״פ מי מנה כו׳.

ב) **ולהבין** זה יש להבין תחלה ענין ההבנה שבשמיעה בעבודת ה' מה היא התבוננות. כתיב שמע ישראל ה' אלקינו כו' בלשון שמע יש ג' פי' הנ"ל לשון הבנה והתבוננות שיתבונן איך שה' אחד כו' מה היא ההתבוננות קא מפרש ואזיל שה' אלקינו ה' אחד והד' רבתי להורות על סדר ההשתלשלות של הי' מאמרות יהי רקיע יהי אור כו', שכולם ממאמר אחד נמשכו ומאמר א' כוללם יחד כמאמר רז"ל והלא במאמר אחד יכול להבראות כו'. והוא מאמר דבראשית כו' והוא עד"מ כמו המחשבה באדם שכוללת כמה דיבורים שמה שיחשוב ברגע יצטרך לדבר שעה כידוע והרי מח' האחת שקדמה לריבוי הדיבורים שנמשכו ממנה היא אמיתת מקורם וכוללת כולם מראש לסוף גם אחר דברות כו' כמו"כ יובן למעלה שקדם לי' מאמרות מח' א' הכוללת וצופה ומביט עד סוף כו' ונק' מח' שבדיבור כלומר מה ששייך מן המח' אל הדיבור ולא מח' העצמית (יותר נראה שנקראת דיבור שבמחשבה וע' מזה בד"ה כי תצא הראשון) ולכך הד' רבתי להורות שהוא גדלות הדיבור ולא גדלות המחשבה עדיין אמנם מחשבה זו הכוללם יחד גדולה היא בערך לגבי הדיבור (ע' זהר תרומה קל"ב בענין א"ב דא-ל אדון שאומרים בשבת ומשם יובן ענין אתוון רברבין וכמ"ש במ"א) ונעשה יחוד אמיתי בז' רקיעים ובד' סטרין שהן ע"י המאמרות כשנכללים במחשבה שבדיבור הוא הדלי"ת דאחד וזהו א"ח דלי"ת כידוע דברוח פיו יתי' כל צבאם וכל ריבוי ההשתלשלות דג' עולמות בי"ע הכל משינויי צירופי אותיות דבר ה' ורוח פיו כי הוא אמר ויהי כו' עד שאין מספר לגדודיו מפני שאין מספר לריבוי צירופי אותיות הדיבור כו', אבל כל הדיבור כלא ממש חשיב לגבי מחשבה האחת שבמוח ומתבטל הדיבור במציאות לגמרי כשבא ועולה אל המח' הכוללת כו', וזהו שאומרים קדוש ג"פ ע"ש ההבדלה בערך שהוא יתי' מאד נעלה על כל ההשתלשלות, דכל שית אלפי שני דהוי עלמא ואלף השביעי שיהי' עלי' העולמות הוא רק מח' אחת כו'. וזהו שמע ישראל התבוננות זו אומרים לניצוץ האלקי הנק' ישראל שיתבונן בה'. וי"ל למה דוקא ישראל, אך כי לפי שישראל עלו במח' למעלה מבחי' ומדריגת ד' רבתי שהוא נק' מח' תתאה המקור לדיבור אבל ישראל עלו במח' היינו בבחי' מח' עילאה והיינו גדלות המח' פי' קודם שתבא המח' לאותיות הדיבור אלא מחשב מחשבת שכלו כמ"ש במ"א, והיינו אמרם בראשית נמי מאמר הוא פי' בראשית שהוא השכל מצד עצמו אינו מאיר בבחינת אותיות אך מצד שצ"ל מקור לדיבור גם בראשית נמי מאמר הוא לבוא בבחי' אותיות המחשבה. וכשארז"ל ישראל עבמ"ח הכוונה באמרם עלו על גדלות המח' הנ"ל, והיינו כמ"ש במדרש ע"פ אחור וקדם צרתני שקדמו הנשמות אלקי' במח' קודם ליו"ד מאמרות כמ"ש במ"א, והנה באמת אין ערוך כלל בין עצמות כח המחשבה שכלי לאותיות המח' שבאים לדיבור שהרי אנו רואים שהשכלת שכל אחד יחשב במחשבה בכמה אופנים והכל שכל וענין סברא אחת לבד כו' מפני שהאותיות שמחשב הם רק בחי' לבוש לבד כמ"ש במ"א. וגם עוד זאת צריך שיבא השכל לידי מדידה והתחלקות בצירופי אותיות המח' ונק' שכל מורכב משא"כ כמו שהשכל הוא בעצמותו הוא פשוט בלתי הרכבה כו', ואין להם ערך זע"ז כלל. ועד"ז יובן למעלה באחד אמת דגם ביטול הז' רקיעים וד' סטרין בדלית רבתי הנ"ל ונעשה מח' א' ה"ז מח' שבדיבור ואין לה ערך עם עצמות המח' קודם

שתבא לידי צירופי אותיות עדיין שאין בה מדידה והתחלקות כלל ואינה מורכבת אלא פשוט בתכלית כו׳ וזהו לפני אחד מה אתה סופר פי׳ לפני אח ד׳ הנ״ל דהיינו בעצמות המחשבה מה אתה סופר כי אין שם עדיין התחלקות ספי׳ אורות בכלים מכלים ולבושים שונים אלא הוא ית׳ אחד פשוט בתכלית הפשיטות ולכן אומרים שמע ישראל דוקא איך הוי׳ אלקינו הו״ע ישראל עבמ״ח ואח״כ הוי׳ אחד מה שבמאמר אחד יכול להבראות כו׳ כנ״ל.

קיצור ענין שמע ישראל ההתבוננות איך הוי׳ אלקינו מה שישראל עבמ״ח וענין הוי׳ אחד ד׳ רבתי.

ג) אך לפי״ז צ״ל כיון שישראל עבמ״ח זו שלפני אחד ונאמר עליהם אז והי׳ מספר בנ״י כו׳ אשר לא ימד ולא יספר איך ירדה בגוף שנלקח מד׳ יסודות ממאמר נעשה אדם כו׳, הרי ירידה זו כמו היורד מאיגרא רמה לבירא עמיקתא ממש כו׳ אך הענין הוא דירידה זו צורך עליה היא (עמ״ש בד״ה מי מנה ובד״ה את שבתותי תשמרו ובד״ה וישב יעקב ובד״ה זכור ושמור בדב״א נאמרו ובד״ה מה טובו ובד״ה ושמתי כדכד ובד״ה שבת שבתון ובד״ה שחורה אני ונאוה דרוש השני ובד״ה אשירה להוי׳ כי גאה גאה ובד״ה ועתה יגדל נא ובד״ה אם בדרכי תלך בתו״א פ׳ וישב) בהיות כי הנה יש עוד מדריגה שלמעלה מבחי׳ מחדומ״ע והוא העולה על כולם והוא רעו״ד והוא נקודת הלב שהוא הרצון המקיף את השכל והמחשבה וכלא חשיבא לגבי הרצון כידוע וכשהנשמה אלקית מתפעלת באהבה בכל מאדך שהוא הרצון כמשי״ת בעז״ה ע״י התבוננות אחד אז היא עולה לידי עילוי יותר מכמו שהיתה במקור חוצבה כשעלתה במח׳ מפני שמעוררת בזה הרצון בחי׳ רצה״ע ג״כ ונק׳ בזהר רעדכ״ר רצון של כל הרצונות ובלה״ק נק׳ רצה״ע כי רצון התחתון הוא אשר נולד מן השכל כו׳, ועמ״ש במ״א בענין ד׳ בחי׳ אחותי רעיתי יונתי תמתי, וכדי להבין היטב איך ירידה צורך עלי׳ הוא יש להקדים תחלה הקושיא הידוע על מאמרם ז״ל על דרמי קראי כתיב ואספת דגנך כו׳ וכתיב ועמדו זרים ורעו צאנכם כו׳ ותירצו כאן בזמן שישראל עושין רצונו של מקום כו׳ והלא בפ׳ והי׳ אם שמוע כתיב בכל לבבכם ובכל נפשכם ואיך יתכן לקרותם אין עושין רש״מ כשיהי׳ להם מס״נ בכל לבבם ונפשם כו׳, והתירוץ על קושיא זו ידוע בשם הה״מ ז״ל דבפ׳ ראשונה כתי׳ בכל מאדך ובפ׳ והי׳ לא נזכר בכל מאדך ע״כ נקראו אין עושין רש״מ ועמ״ש מזה בד״ה והתהלכתי בתוככם. ויש להבין הטעם לזה דהנה יש לדקדק לשון רצונו של מקום מהו בהיות כי מקום ז׳ רקיעים והארץ וד׳ סטרין כו׳ הוא בחי׳ ממכ״ע וכתי׳ הנה מקום אתי כו׳ שבטל המקום לגבי סוכ״ע שלמעלה מן המקום ולכך נק׳ סוכ״ע מקומו של עולם ואין העולם מקומו כו׳ כי הוא סובב ומשפיע להיות המקום כו׳ וכמ״ש במ״א וזהו הוי׳ אחד אח דלי״ת הנ״ל הוא אותיות המחשבה עם הדיבור נמשך ע״י ד׳ אותיות הללו דשם הוי׳ יו״ד צמצום ה׳ התפשטות ו׳ המשכה ה׳ התפשטות מבחי׳ סוכ״ע הוא מח׳ עליונה שלמעלה מד׳ רבתי וצריך להמשיך שיהי׳ הוא ית׳ מקומו ש״ע להוות המקום דז׳ רקיעים וד׳ רבתי הנ״ל וזהו שאומרים שמע ישראל שעלה במח׳ עליונה שיומשך משם להיות הוי׳ אחד סובב וממלא (וזהו הנק׳ עושין רש״מ ואעפ״י שגם בלא״ה נמשך מבחי׳ ואתה מחיה את כולם אך הנה כתיב ביום ההוא

יהי' הוי' אחד כו', וארז"ל אטו האידנא ג"או אחד הוא וכמשנ"ת בתו"א בד"ה וארא אל אברהם שבזמן הגלות אין נראה יחודו ית' בהתגלות כו' ולכן נכתב בשם הוי' ונק' בשם אד' אבל שיומשך גילוי שם הוי' זהו עושין רש"מ וכענין כי א-ל דיעות הוי' כמ"ש בד"ה מזמור לתודה ובד"ה לעשות הישר כי חיות העולמות יש מאין מבחי' הארה בעלמא שהוא בחי' מל' הנק' מקום כמ"ש בד"ה אחרי ה' אלקיכם תלכו אבל צ"ל המשכה מבחי' עצמותו בבחי' מל' וזהו נק' יחוד קובה"ו ונק' עושין רצונו ש"מ, וזהו וצדיק יסוד עולם שממשיך גילוי היסוד שלמעלה היש והדבור כ"ח כמ"ש בד"ה אני ישינה וגם כמ"ש בד"ה לבאר ענין יוה"כ ההפרש בין המשכת החיות שבימי החול ובין ההמשכה בשבת והמשכה זו זהו ע"י שממשיך כן בנפשו הגילוי כמ"ש בד"ה וארא הנ"ל) ויחוד זה נעשה בק"ש ע"י אתעדל"ע באמרו ואהבת את ה' אלקיך בכל לבבך ובכל נפשך דהיינו האהבה והתשוקה שנולדה מן ההבנה והשכל שבשמע ישראל כו', ואיך שהוא סובב וממלא כו', ונעשה עי"ז היחוד בבחי' פב"פ פי' כי בלתי האהבה לה' אז כל עיקר מהותו קשור בעניני עוה"ז בבחי' פנים שלו ולעבודת ה' אין לו שום פנימיות רק חיצוניות ואחוריים מצות אנשים מלומדה כו' וכמ"ש כי פנו אלי עורף כו', פי' הגם שיפנו אלי ממש, בתפלה שבלב ובתורה אבל אינו מפנימי' הלב כ"א בבחי' אחוריים וחיצוניות לבד וכמו"כ הקב"ה פונה אליו בבחי' אחוריים דשם אלקים להסתיר ולהעלים אור האלקי כו' ה"ז בחי' אב"א (עמ"ש בד"ה וארא הנ"ל ומ"ש בד"ה כי ההרים ימושו ומ"ש בד"ה אני ישינה איך הגלות נק' שינה בין לגבי ישראל שהעבודה רק ע"ד היינו כחולמים ובין בהמשכה מלמע"ה בבחי' אותותינו לא ראינו ועד"ז ג"כ ההפרש בין עושין רש"מ ובין כו') אבל ע"י אהוי"ר נחזרים פב"פ פי' שבחי' הפנים ועיקר מהות הנפש קשורה בעבודת ה' לדבקה בו ית' בכל לב ונפש ולמאוס בכל רצונות נכריות וזרות זולתו ית' כמ"ש מי לי בשמים ועמך לא חפצתי כו', פי' גם לג"ע העליון ותחתון הנק' שמים לא חפצתי רק כלה שארי ולבבי אליך דוקא למהו"ע ית' שלמעלה מד' רבתי הנ"ל להיות כי נשמה האלקית עלתה במח' עליונה ע"כ תשוקתה להכלל במקור חוצבה כו', ולזה נולד בלבבו ע"י ההתבוננות דשמע ישראל כנ"ל וזהו ואהבת ב' פי' א' לשון צווי ע"י יגיעה בהתבוננות והב' שתבא ממילא היא בכל מאדך שית' בעז"ה, וע"כ נק' פב"פ כי מאחר שלעניני עוה"ז אין לו שום פנימית רק חיצוני' ואחוריים כמאן דשדי בתר כתפין כו', ובלשון הגמ' תורתך קבע ומלאכתך עראי כו', שעל כרחו יעסוק במו"מ וכדומה מפני ההכרח קיום הנפש כו', ולה' הוא פונה כל עיקר פנימיות שלו הרי כמו"כ מלמעלה למטה פונה ה' אליו בבחי' פנים שלו כמ"ש יאר ה' פניו אליך כו' מבחי' סוכ"ע הפנימי' דשם הוי' ולא החיצוני' הנמשך להוות המקום בדיבור כו' וה"ז היחוד עליון דכנס"י בבעלה סוכ"ע פב"פ נעשה ע"י אהבת בס"ל לבבך בשני יצרך לאכפייא כל הרצונות הזרות כנ"ל ובכל נפשך באהבת תשוקתה במקור חוצבה תדבק מחשבה במח' דיבור בדיבור כו' (וזהו עושין רש"מ *, אך פי' עושין רצונו שממשיכים שיהי' לו רצון להוות בחי' מקום ומזה יובן מעלת רעו"ד רצון).

*) עושין רש"מ: בבוך באבי 17 נוסף: ולכן זהו גבוה יותר מבחי' קשר של תפילין

קיצור ענין הירידה צורך עלי' כי רעו"ד למעלה ממחדו"מ וכדי להבין ענין רעו"ד יקדים פי' עושין רש"מ והיינו ע"י בכל מאדך דוקא והענין כי פי' מקום מעלה ומטה וד' רוחות הוא ממכ"ע, וצ"ל המשכה מסוכ"ע בממכ"ע וזהו הוי' אחד ויחוד זה ע"י ואהבת שהוא יחוד פב"פ שלא להיות כי פנו אלי עורף ועי"ז יאר ה' פניו אליך, וזהו נק' עושין רש"מ כי יחוד הנ"ל זהו אמיתת רצונו כמ"ש בסש"ב פמ"א והיינו שנתאווה להיות לו דירה בתחתונים, וזהו ע"ד ביום ההוא יהי' הוי' אחד שעכשיו לא כמו שאני נכתב אני נק' כו', וכן בענין כי א-ל דעות הוי' לעשות הישר וגם כענין ההפרש בין אותתינו לא ראינו ובין כי עין בעין יראו כו'. נ כ"ו ה

ד) והנה התשובה היא הגורמת שיהי' החזרת פב"פ כנ"ל וכמ"ש השיבנו ה' תחלה ואח"כ נשובה אליך פב"פ דהיינו שגם אם הם בבחי' ריחוק יש כח בתשובה להחזירם פב"פ ונמצא יש כח רב בתשובה ולמעלה מיחוד עליון עד שיגרום היחוד כו'. (ובד"ה כי ביום הזה יכפר עליכם דרוש השני, ובד"ה שובה ישראל עד מבואר כי פי' תשובה היינו החזרת פב"פ ובד"ה מה טובו נת' שירידת הנשמה להתלבש בגוף זהו שיבא לבחי' תשובה כו') והטעם יובן להיות כי הנה אהבה בכל מאדך הוא אהבה בלתי מוגבלת כי לשון מאד הוא בלי גבול, וביאור הדבר ידוע שהוא מה שלא יכול הלב והשכל להחזיק את האהבה מפני תגבורת האהבה ותשאר האהבה בבחי' מקיף על הלב והשכל כידוע וזהו שבע"ת גדולים מהצדיקים כי הגם שנשמות הצדיקים היו נהנין מזיו השכינה במח' עליונה שלפני אחד כנ"ל, הרי כל עיקר השכל והמחשבה כל"ח לגבי הרצון הנק' רעדכ"ר כנ"ל עד"מ באדם התחתון נקודת הלב למעלה משכלו ומחשבתו הוא וכמ"ש במ"א באריכות ע"פ ואתה הרם ידך ונטה את מטך כו', והענין הוא כי עד"מ בחי' מח' דו"מ הם נמשכים זמ"ז בדרך השתלשלות בסדר והדרגה עילה ועלול שהרי הדיבור הוא גילוי המח' ממש שמה שחושב מפרש בדיבור נמצא מעצמות המח' נמשך בדיבור והוא בחי' גילוי ההעלם וכן גם ערך העשי' לגבי הדיבור כמו ערך הדיבור לגבי המח' כי פי' עשי' היינו כח המעשה שיש ביד לעשות שהוא כח רוחני וכן דיבור ר"ל כח הדיבור שבנפש לדבר כו' אבל ערך המח' לגבי מה שלמעלה מבחי' המח' אינו בסדר והדרגה מהערך שמהעלול לעילתו כי מחדו"מ נק' רק לבושי הנפש שאפי' מח' הוא רק לבוש הנפש רק שהוא לבוש הפנימי והרי הלבוש אינו מערך העצמות ולא שייך בזה ענין עילה ועלול כי עו"ע לא שייך רק בדברים שהן ביחס וערך אחד כו', ויובן (זה) ג"כ בלבושי נה"ב לגבי הנה"ב * ומזה יובן ג"כ בלבושי נה"א לגבי הנה"א * ואח"כ נשכיל מזה הנמשל למעלה, פי' עד"מ בנה"ב שיש לה הג' לבושים הנ"ל מחדו"מ והבחי' העיקרית הנעלה מהם היינו כמו אדם לומד חכמות בשביל שיחכם ויהי' חכם כו', (ויתפרנס מחכמתו כמו הרמב"ם והרמב"ן שנתפרנסו מחכמת הרפואה) או עוסק במו"מ ומתחכם בו בשכלו שירויח

גילוי' שהוא בבחי' אחור אבל יאר ה' פניו אליך היינו גלוי בחי' פני' ממש. והוא למעלה ג"כ מבחי' עלה במחשבה שגם עצמות המחשבה הוא רק לבוש כו' וכדלקמן.

הנה"ב : שם : הנה"ב עצמה.

~~הנה"א : שם : הנה"א עצמה.~~

זהו הלבוש הא׳ של הנה״ב שהוא לבוש המח׳ וענין לבוש הדיבור הוא מה שמדבר במו״מ ולבוש המעשה הוא שעושה איזה מלאכה או נוסע לקנות ולמכור הכל כדי שירויח דעביד לגרמיה, ג׳ בחי׳ אלו נק׳ לבושים לבד של נה״ב שמתלבשת בהם הנפש לחשוב מחשבות ההם ולדבר ולעשות בכדי לפעול המכוון העיקרי אבל הבחי׳ העיקרי הנעלה מהם הוא הבחי׳ רצון שהוא בחי׳ נקודה של פנימיות הלב שהוא הרצון העצמי שאוהב א״ע ורוצה שיחי׳ כו׳ שזה נעלם בלבו והוא בחי׳ עצמות ומה שהוא עוסק במחדו״מ הם רק הלבושים של׳ הנה״ב שהעיקרית והעצמי׳ היא הנקודה הפנימי׳ הלב שבהעלם שהוא הרצון העצמי שיחיה *, וכמו״כ בנה״א ענין רעו״ד הוא פנימיות נקודת הלב שלמעלה מבחי׳ מחדו״מ ולמעלה מהשכל, וכמ״ש בד״ה מי מנה עפר יעקב פ״ב, וגילוי בחי׳ זו נמשך ע״י הירידה בגוף ונה״ב שעי״ז יבא לבחי׳ תשובה מעומקא דליבא בחי׳ ממעמקים קראתיך מחמת שהי׳ רחוק בתחלה מאד נתגבר בו האהבה עד שלא תכילנו הלב וכמ״ש ע״פ יונתי בחגוי הסלע כו׳, ועי״ז דוקא הראני את מראיך בבחי׳ אור חוזר וכענין אעשה לו עזר כנגדו שהעזר נמשך מבחי׳ כנגדו כו׳, וזהו הירידה צורך עלי׳ וזהו״ע עושין רש״מ פי׳ שעי״ז מתעורר למעלה ג״כ בחי׳ מקיף לב העליון הנק׳ רש״מ פי׳ כי כדי שיהי׳ הוא ית׳ מקומו של עולם סובב וממלא כנ״ל צריך שיהי׳ לו רצון בזה הנק׳ כתר ואותו הרצון הוא אמיתית המקור להיות סובב ומשפיע למקום ונק׳ רצונו של מקום כו׳ בחי׳ כתר דז״א כו׳ וישראל עושין רצון זה ר״ל שממשיכים להיות המשכת רצון זה וכענין המבואר בפי׳ שאמר ונעשה רצונו ובפי׳ עושי דברו בד״ה בשעה שהקדימו והיינו כי מצד עצמותו ית׳ הוא למעלה מבחי׳ רצון בהיות כי גם הרצון הוא בחי׳ התפעלות ומאחר שיתפעל לרצות זה ולא זה הרי מוכרח שמורכב הוא באותו הרצון כו׳ ובו ית׳ לא יתכן שום בחי׳ הרכבה כי הוא אחד פשוט בתכלית הפשיטות וכמ״ש אני הוי׳ לא שניתי וכידוע, אלא הענין הוא שבחי׳ הרכבת אותו רצה״ע הוא בא ונמשך מבעל הרצון בבחי׳ צמצום גדול ולכן רצון אותיות צנור שהוא רק בחי׳ צנור לבד והוא המשכת הקו״ח שעל ידי זה הצנור יומשך הרצון וכמו שנמשך החכמה ע״י צמצום כדאמר ר׳ ישמעאל כה״ג יה״ר מלפניך כו׳ והיינו ג״כ ענין עושין רש״מ פי׳ שממשיכים מבעל הרצון ע״י צמצומים שיהי׳ לו רצון להיות מקומו של עולם כו׳, אבל קמיה בעל הרצון אין שום שינוי בין קודם שנבה״ע בבחי׳ ממלא וסובב לקודם לכן כו׳ וזהו הנק׳ ג״כ רעדכ״ר פי׳ בעל הרצון שממנו נמשך הרצון למקום ע״י תשובה דוקא מטעם הנ״ל ועמ״ש מזה ג״כ בלק״ת בשה״ש בד״ה צאינה וראינה דרוש הראשון פ״ד שבחי׳ המשכת הכתר למעלה נק׳ ביטול רצון כביכול שיבטל רצונו העליון ב״ה שהוא בלתי סוף ובלתי תכלית להיות לו רצון בתומ״צ כו׳, וזהו״ע בעטרה שעטרה לו אמו שבחי׳ העטרה והכתר המשיכו כנס״י ע״י שהקדימו נעשה לנשמע כו׳ ע״ש, ועד״ז ע״י בכל מאדך דוקא עושים וממשיכים רצונו של מקום כו׳.

קיצור תשובה הוא החזרת פב״פ כי בכל מאדך בלי גבול זהו רעו״ד שלמעלה ממחדו״מ שהם רק לבושים ורעו״ד זה נמשך ע״י הירידה למטה, ועי״ז

שיחיה: שם: שרוצה שיחי׳.

ממשיכים ועושים רצונו של מקום הוא הכתר שכדי שיהי' ברוך המקום כנ"ל צ"ל תחלה המשכת הרצון לזה ורצון אותיות צנור וזהו בעטרה שעטרה לו אמו, ולזה הי' ירידת הנשמות ממח' עילאה לצורך עלי' לבחי' רעו"ד ועי"ז יהי' יחוד פב"פ.

ה) **וזהו** והי' עקב תשמעון כו' ושמר ה' לך את הברית ואת החסד אשר נשבע לאבותיך, וענין הברית והשבועה לאבות הוא על נתינת הארץ שהיא חביבה כמ"ש ארץ אשר ה' אלקיך דורש אותה וגם יש לפרש שהברית הוא תורה כמ"ש זכר לעולם בריתו דבר צוה לאלף דור תילים סי' ק"ה והכל א', וכ"ז נמשך ע"י הברית אשר כרת את אברהם כו', ולהבין תחלה ענין ואת החסד כו', דהנה כתי' בתילים כ"ה זכר רחמיך וחסדיך כי מעולם המה, פי' כי הנה אצלו ית' לא שייך לומר שהוא רחום וחסדן כו' כמאמר לאו דאית לך צדק ידיעא דאיהו דין כו', ולאו מכל אינון מדות כלל, וביאור הדבר ידוע ומבואר ג"כ עפ"י הנ"ל שאוא"ס ב"ה מצד עצמותו ומהותו הוא פשוט בתכלית ואינו בבחי' הרכבה בשום ספי' לא בכתר שהוא רצון ולא בחכ' וזהו חכים ולא בחכמה ידיעא כו', אך ע"י צמצומים הוא נמשך ובא לידי רצון או חכמה כנ"ל וצריכים לעורר את העצמות שיהי' יורד ונמשך ברצון או בחכמה וכדומה וזהו זכר רחמיך ה' וחסדיך פי' תזכור לעורר עצמך למדת רחמים ולמדת חסדים דהיינו שתקרא רחום וחנון בבחי' אצי' בי"ס אורות וכלים כידוע והן הנה יגמדה"ר שהן רק לעורר המשכת העצמות כמ"ש ויעבור ה' ויקרא פי' שקרא אותם מן העלם העצמות שיבואו לידי גילוי להקרות רחום וחסדן ממש בגילוי האצי' והוא ע"י כריתות ברית כמשי"ת בעז"ה אבל מצד עצמות א"ס ב"ה הוא חכים ולא בחכ' ידיעא כו' ולאו מכא"מ כלל, וזהו זכר רחמיך וחסדיך אשר מעולם המה בהעלם בבחי' העצמות שיבואו לידי גילוי כנ"ל (א"כ מפרש מעולם לשון העלם ור"ל מה שהם בבחי' העלם בשרשן כענין ע"ס דעקודים הנק' ע"ס הגנוזות וצריך להמשיכן מהעלם אל הגילוי ועמ"ש סד"ה כי ביום הזה יכפר בענין ונצבת על הצור כמו בהצור יש האש בכח ולא בפועל כו' ע"ש, וכן פי' ברבות ע"פ גם את העולם נתן בלבם לשון העלם וכמ"ש בלק"ת פ' במדבר בד"ה והי' מספר בנ"י יעו"ש, גם יש לפרש באופן אחר כי מעולם המה שהם שייכים להיות התהוות בחי' עולם אבל מצד עצמותו ומהותו לא שייך בחי' אלו כלל וכ"מ בזח"א דל"ז ע"א ובזהר פ' שמיני דל"ח ע"א ואפ"ל שהחסד הוא הממשיך היחוד פב"פ וכענין אהרן איש החסד נק' שושבינא דמטרוניתא וכמ"ש בזהר פ' ויקרא דף ז' ע"ב בפי' הפסוק ואיש כי יקח את אחותו חסד הוא ואיש דא קוב"ה אשר יקח את אחותו דא כנס"י וכ"כ למה חסד הוא חסד הוא ודאי, ובמק"מ פי' שהוא כמ"ש בזהר פ' אחרי דע"ז ע"ב אתא חסד ופריש לון עד חסד הוא ודאי דחבר לון כחדא ואפ"ל עדמ"ש בזהר פ' בלק דקצ"ג ע"ב ע"פ אתה כהן לעולם על דברתי כו' וכן ברע"מ פ' עקב דף רע"א סע"א שבחי' חסד הוא הממשיך האור והשפע מג"ר בבחי' מל' כו' ואף כי נאמר כבוד מלכותך יאמרו וגבורתך ידברו שבנין המל' הוא מהגבורות כדי שיוכל להיות התהוות היש ודבר נפרד וכמ"ש בסידור ע"פ זה שהוא כמשל התחלקות הקול בה' מוצאות הפה הוא ע"י ה"ג מנצפ"ך מ"מ אח"כ העיקר הוא והוכן בחסד כסאו כדי שיומשך ביטול היש ועמ"ש סד"ה שובה ישראל עד בענין כי עמך הסליחה למען תורא ומ"ש בד"ה אד' שפתי

תפתח בענין האלף שממתיק הדין ונמשך מאלף דאנכי כו', ומ"ש ע"פ ע"פ שני עדים יקום דבר והיינו שכדי להמשיך הביטול בהיש הגשמי צ"ל מקור ההמשכה ממקום גבוה מאד נעלה וזהו חסד הוא ודאי והוא מה שארז"ל פ' עקב בשני אריסין שזקף לה הקב"ה חסד ורחמים כו' כענין מארז"ל גדולה גמ"ח יותר מן הצדקה שהצדקה הוא רק לעניים וגמ"ח הוא בין לעניים בין לעשירים כי הצדקה הוא די מחסורו וענין די מחסורו נמשך משם שדי שממנו נמשך די הסיפוק כו', אבל החסד בויתור רב ושרשו מא"א בחי' ורב חסד ולכן החסיד גבוה מהצדיק וכמו שהחסד הוא יותר מהצדקה, ולכן ארז"ל איזהו חסיד המתחסד עם קונו כו' ועמ"ש מזה ע"פ מי יתנך כאח לי, שהו"ע ואיש כי יקח אחותו דהיינו ע"י החסד שלא זז מחבבה עד שקראה אחותי שהן שוין בקומתן ע"ד תרין רעין כו', נמצא העולה מזה שבחי' החסד עליון הוא הגורם שיהי' כנס"י עם הקב"ה פב"פ בבחי' גבוה ונעלה כו', וכמ"ש במ"א בפי' אחות שהוא לשון איחוי אלכסנדרית שתופר ומחבר הב' חתיכות עד שהיו לאחדים ממש כך הו"ע אחות בחי' כי א"ל דיעות ב' דיעות שמלמעלה למטה כו' ומלמטה למעלה שוין ומתאחדין יחד ממש וזהו בן פורת יוסף אותיות תופר כו', וחיבור זה הוא ע"י החסד וע' זהר בלק דף ר"ד ע"ב בענין בקר דיוסף ובפ' קרח דקע"ו ב' ע"פ בקר ויודע ה', וזהו ושמר ה' אלקיך לך את הברית ואת החסד כו', ועוד יובן ענין החסד איך שהוא בויתור רב ממ"ש ברבות בראשית ר"פ כ"ב ע"פ והאדם ידע שויתר לו עמ"ש כי ביום אכלך ממנו מות תמות שיהי' יומו של הקב"ה אלף שנה כו', וע' מזה ברבות פ' מסעי עוד באריכות יותר והוא כדי להיות והאדם ידע את חוה דפי' בזהר שהוא מ"ש ומלאה הארץ דעה כו', והנה לפי משנ"ל שהברית והחסד הוא על נתינת הארץ א"ש ענין ברית וחסד עפ"י המבואר בלק"ת פ' עקב בד"ה ואכלת ושבעת בענין ברכת הארץ שיזכיר * בה ברית ותורה כו', גם ברית וחסד י"ל שהן בוקר דיוסף ובקר דאברהם המבואר בזהר פ' בלק דף ר"ד סע"א.

קיצור וזהו"ע ושמר ה' לך את הברית ואת החסד, ע"ד זכר רחמיך וחסדיך כי מעולם המה, כי לאו מכל אינון מדות איהו כלל וע"כ מבקשים זכור כו' והחסד גורם יחוד ו"ה, ואיש דא קוב"ה כי יקח אחותו דא כנס"י חסד הוא כי ע"פ שני עדים יקום דבר שבתחלה בנין המל' מהגבורות אבל העיקר הוא החסד, אתה כהן לעולם על דברתי כו', והחסד וויתור רב כמ"ש ברבות בראשית ר"פ כ"ב והיינו להיות אחותי לשון איחוי וזהו בן פורת יוסף אותיות תופר והיינו ענין את הברית ואת החסד בקר דיוסף הנמשך מבקר דאברהם.

ו) **והנה** כדי להיות זכר רחמיך וחסדיך הוא ע"י תשובה מעומקא דליבא דוקא שמעוררים בה בחי' רעדכ"ר כנ"ל ואז נמשך הרצון ממנו להקרות רחום וחנון כו' ובאמת התשובה אינה אלא סיבה גורמת לזה והעיקר הוא שיש מקום לזכירה זו מצד עצמותו ית' ע"י ענין כריתות ברית והוא ע"י התורה שנקראת ברית כמ"ש ה' אלקינו כרת עמנו ברית בחורב כו' ר"פ ואתחנן ה' ב' וס"פ כי תבא מלבד הברית אשר כרת אתם בחורב ובילקוט פ' בא רמז קצ"ה ואין ברית

שיזכיר: שָׁם מוסף: שצריך שיזכיר.

אלא תורה שנאמר אלה דברי הברית וע' באוה"ת פ' ואתחנן שם ובהרמב"ם סוף הל' מילה, והטעם שנק' התורה ברית הוא כי הנה כריתת ברית הוא ע"י שמפרידים דבר א' לשנים ויעברו שניהם בתוך הגזרים כמעשה כריתת ברית דאברהם שעבר בין הגזרים וכמ"ש ג"כ בירמי' סי' ל"ד י"ט אשר כרתו לשנים ויעברו בין בתריו כו' כלומר להיות שניהם עוברים תוך גוף אחד להיות לאחדים בלתי יפרדו לעוה"ם. ועמ"ש מזה ע"פ אתם נצבים כו' לעברך בברית כו', והנמשל מזה יובן למעלה כמ"ש אות היא ביני וביניכם כלומר התורה בחי' ממוצעת שאוא"ס ב"ה וישראל מתחברין ומתדבקין בה והיו לאחדים ממש וכמ"ש אנכי עומד בין ה' וביניכם כו' פי' אנכי מי שאנכי הוא כתר עליון מחבר ישראל לעצמות אוא"ס ב"ה והיינו עומד כו', וביאור זה הו"ע ההלכות שהן גילוי רצונו ית' זה כשר וזה פסול כך רצונו וכך אין רצונו ועד"ז כל התורה הן רק גילוי רצונותיו ית' ולטעם זה נק' הלכות ע"ש הקו"ך כמ"ש הליכות אלי כו' הליכות עולם לו וכדומה דהיינו שהולך ומתגלה עצמות הכתר הנק' רעדכ"ר בהלכות הנגלות לנו בגילוי רצון כו', ואנכי העומד כו' בין העלם הרצון לגילוי הרצון הוא משה שע"י ניתנה התורה כידוע והנה ע"ז אמר דוד בפיקודיך אשיחה ואביטה אורחותיך פי' כי ההלכות נקראו דרך ואורח כמ"ש ארחות הוי' חסד כו' דהיינו ענין השביל של הילוך כתר האמיתי רעדכ"ר בהלכה זו הנגלית לנו והיינו בפיקודיך אשיחה ואביטה ואשיגה האורח והשביל שאתה אוא"ס ב"ה בעצמותך הולך בה ומתגלה כו'. וכמו שהדרך מחבר עיר א' עם זולתה שיבואו ויתחברו זב"ז כן ע"י הלכות התורה מתחבר עצמות אוא"ס ב"ה עם כנס"י שיתחברו כו', והוא הברית להיותה כרותה לשנים ראשה הא' אחוז וקשור בעצמות אוא"ס וסופה מתפשט ונגלה לתחתונים כו', וכן המצות יש בהם ב' בחי' שהרי הם עצמן נעשים מדברים גשמיים ובהם נמשכים תר"ך עמודי אור דכתר עליון, ולכן ברית עם הכולל בגימ' תרי"ג ועמ"ש ע"פ עוטה אור כשה"מ בענין שהתורה היא הממוצע המחבר א"ס עם העולמות והממוצע יש בו מב' הבחי' והיינו ענין פנימי' התורה וחיצוני' התורה כו', (ולכן קשרו להם שני כתרים א' כנגד נעשה וא' כנגד נשמע היינו כנגד ב' הבחי' הנ"ל שבכתר הא' דבוק במאצילו והבחי' הב' נעשה שרש וראש להנאצלים וכן בכל עולם). וזהו מארז"ל כשישראל עושין רש"מ כתיב בהן לא ימד ולא יספר כי אחוזים וקשורים בעצמות הכתר שלפני אחד מה אתה סופר כו' וגם ע"י לימוד ההלכות הנה בזה עושין לו רצון ביגמדה"ר כנ"ל מפני שעושין לו שבילין ואורחין כו', ונמצא עתה מובן שע"י ב' דברים הללו תשובה ותורה גורמים סיבת החזרת פב"פ וסיבת החזרה יש בזה כח גדול יותר מהיחוד עצמו. דבאמת יש להפליא איך יוכל להיות יחוד פב"פ מצ"ע בלתי כח היותר נעלה דהרי ענין פב"פ הוא ע"י העלאת מ"ן מעורר המשכת מ"ד דהיינו בלשון הזהר הוא שאתעדל"ת גורמת אתעדל"ע ואיך ה"ז ביכה"ת האהבה מצומצמת של הנברא לעורר את האהבה שבבחי' אצילות מלמעלה למטה שהוא בבחי' א"ס והלא אין ערוך כלל בין בורא לנברא עד שיהי' ביניהם השתוות וערך שיתפעל באהבה כו', אלא הענין הוא דהתעוררות זו מלמעלה אינה מצ"ע כ"א מחמת אור כתר עליון הנק' רעדכ"ר הנ"ל שממשיך רצון בהתעוררות זו להאיר פני הוי' אל כנס"י (וכמ"ש בלק"ת בשה"ש בד"ה לסוסתי ברכבי פרעה דרוש השני פ"ב בפי' כי על

כל כבוד חופה שהחופה הוא המקיף והסובב והוא הנותן כח ועוז לאתעדל״ת להיות תלוי בה אתעדל״ע כו׳ וזהו כחתן יוצא מחופתו יעו״ש פ״ג וע׳ בהביאור ע״פ ואתחנן פ״א ובד״ה ביום השמע״צ דרוש השני פ״ה) וכן מלמטה שיוכלו כנס״י להחזיר פניהם לה׳ בבחינת פנימיות כנ״ל הוא ג״כ מצד כח הכתר שמחזירים פב״פ וכמ״ש השיבנו ה׳ ונשובה כו׳ פי׳ השיבנו שלא להיות בבחי׳ פנימי׳ בעוה״ז ונשובה בבחי׳ פנים א״כ כי יאיר פניו הוי׳ אלינו בבחי׳ פב״פ ממילא כנ״ל, והטעם שיש כח גדול לכתר זה הוא לפי שכריתות ברית הוא ע״י התורה והתשובה גורמת לזכור הברית כנ״ל, וזהו ושמר ה׳ אלקיך לך את הברית ואת החסד היינו בחי׳ הכריתות ברית שהוא בחי׳ כתר משם נמשך החסד שיהי׳ יחוד העליון שזהו ע״י החסד כנ״ל וענין אשר נשבע לאבותיך י״ל שזהו ענין היחוד עצמו וכמ״ש בזהר פ׳ מקץ ר״ד ע״ב ע״פ ובשמו תשבעו שבעה ושבעה מוצקות ואינון חד דהיינו חיבור ז׳ בחי׳ דז״א בז׳ בחי׳ דמל׳ כמ״ש במק״מ שם וזהו אשר נשבע הוי׳ לאבותיך לתת להם כימי השמים על הארץ ונמצא אחר כ״ז יובן היטיב תירוץ של הרב המגיד ז״ל דמפני שלא נז׳ בכל מאדך בפ׳ והי׳ לכך נאמ׳ ואספת דגנך כו׳ דהיינו כשאין עושין רש״מ לעורר בחי׳ רעדכ״ר לא יוכלו לעורר באהוי״ר יחוד פב״פ לפי שעיקר סיבת כח החזרת פב״פ הוא ע״י התשובה דבכל מאדך ובזהר וארא דכ״ז ע״א משמע דבכל לבבך זהו חו״ג דז״א ובכל נפשך הוא מל׳ ובכל מאדך זהו בינה יעו״ש, והיינו כי יחוד חו״ג עם מל׳ זהו נמשך ע״י הבינה שבה התגלות עתיק וכנודע מענין בעטרה שעטרה לו אמו ביום חתונתו וכמ״ש בזהר ר״פ וארא דף כ״ב ע״א או ע״י מי שתורתו אומנתו וכמאמר רשב״י אפשר אדם חורש כו׳ תורה מה תהא עליה כו׳ אלא כשישראל עושין רש״מ מלאכתן נעשית ע״י אחרים כמ״ש ועמדו זרים כו׳, וגם הנה אחר כ״ז מובן בתוספת ביאור ענין ירידת הנשמה ממח׳ עליונה כדי לאשתאבא ברעדכ״ר ע״י תורה ותשובה כנ״ל שירידה זו לצורך עליה גדולה היא.

קיצור וכדי לעורר שיהי׳ זכר רחמיך וחסדיך הוא ע״י תשובה שמעורר רעדכ״ר והעיקר ע״י הכריתות ברית ואין ברית אלא תורה, כמו שכורתים דבר אחד לשני חצאין והם בעצם דבר אחד, כמו״כ הלכות התורה שרשם למעלה ונשפלו למטה בגשמיות ונמצא ע״י תורה ותשובה גורמים סיבת החזרת פב״פ ועמ״ש ע״פ והוא כחתן יוצא מחופתו. ומזה מובן שכשלא נאמר בכל מאדך נק׳ אין עושין רש״מ. ועמש״ל בשם הזהר וארא דכ״ז ע״א ומזה מובן ג״כ ענין הירידה צורך עלי׳.

ז) **וזהו** והי׳ עקב תשמעון את המשפטים האלה תרגום משפט הלכתא, ותשמעון היינו לשון אסיפה כמו וישמע שאול כו׳, והענין הוא לקבץ ולאסוף כל פזורי ניצוצי נפשו האלקית שנתקשרה ברצונות זרות נכריות כמ״ש אם יהי׳ נדחך בקצה השמים, נדחך לשון יחיד כמ״ש מזה במ״א ועמ״ש מזה ג״כ בלק״ת בד״ה כי תצא דרוש השני וע״י דברי הלכה הוא מקבץ כל פיזור נפשו ומקשרם בדבר ה׳ ולהיות כי גלו לבבל שכינה עמהם כו׳ כמו שהנפש אלקית בגלות כמו״כ התורה מל׳ פה הוא בגלות בבל עד שאין הלכה ברורה כו׳ כי נתפזרה התורה

בהעלמות רבות כו׳ וזהו תשמעון לקבץ ולאסוף פיזור ההלכות ושיהי׳ ערוכה בכל ושמורה בפה בלתי תתפשט ותתפזר לחיצונים בגלות כו׳. וזה יהי׳ לעקבות משיחא דווקא כאשר יבוררו רפ״ח ניצוצי מראש עד סוף כל דרגין כנ״ל והיינו עקב דווקא אז תשמעון כנ״ל והנה ג׳ מדריגות שאמר שמיעה שמירה ועשיי׳ שהן מח׳ דו״מ כו׳ השמיעה שהיא הבנה הוא בלימוד בעיון ההלכה להמשיך גילוי רצונו בבירור הלכה פסוקה שעושה רצונו ית׳ בזה כנ״ל והדיבור והעשי׳ הוא הקיבוץ והבירור ממה שנתפזר כו׳. (ועמ״ש בלק״ת ס״פ בחוקותי בד״ה אלה החוקים והמשפטים בענין אם בחוקותי תלכו ואת מצותי תשמרו ועשיתם אותם שהם ג״כ ג׳ בחי׳ מחדו״מ ע״ש *. אך י״ל כי מחדו״מ של התומ״צ הם גבוהים הרבה מבחי׳ מחדו״מ שבנפש בעולם וכמ״ש בסש״ב פ״ד והנה שלשה לבושים אלו מהתורה ומצותיה אף שנקראו לבושים לנר״נ עכ״ז גבהה וגדולה מעלתן לאין קץ וסוף על מעלת נר״נ עצמן כו׳. ועוד כי בפי׳ תשמעון נכלל ג״כ לשון אסיפה שיאספו ויקבלו בחי׳ רעו״ד כו׳ וכמו בואהבת יש ב׳ פירושים לשון ציווי ולשון הבטחה כו׳. ועוד יש לומר דע״י והי׳ עקב תשמעון כו׳ בחי׳ מחדו״מ שבאדם שיהי׳ בתומ״צ ע״ז ושמר ה׳ אלקיך לך את הברית ואת החסד כו׳ והוא שיומשך בך אה״ר זו דבכל מאדך מלמעלה ע״ד עבודת מתנה אתן כו׳ כמ״ש באג״ה סי׳ י״ח בד״ה כתי׳ מה יפית) וכנגד ג׳ בחי׳ אלו שמלמטה נמשך מלמעלה ג׳ מדריגות מחדו״מ שלמעלה היינו ושמר לך את הברית והחסד כו׳. פי׳ הברית הוא שהאוהב ששכח האהבה יזכור עלי׳ מצד כריתות ברית וזהו בחי׳ מעשה ומה שלמעלה נז׳ מעשה תחלה כי נאמר עושה פלא שאפי׳ בחי׳ פלא שלמעלה מהח״ב נק׳ עשי׳ אצלו ית׳ ועמ״ש בלק״ת בביאור בשעה שהקדימו ישראל נעשה בפי׳ סוף מעשה במח׳ תחלה ע״ש והחסד הוא האהבה ואהבה היא בלב שהוא בחי׳ מחשבה, והשבועה הוא דיבור. ועמ״ש בד״ה ביום השמע״צ בפי׳ אשר נשבעת לאבותינו מימי קדם כמו ע״י השבועה הוא מוכרח לקיים נגד רצונו כך כו׳ ע״ש. והנה ע״ז ועמדו זרים ורעו צאנכם כו׳ פי׳ כי בזמן שישראל יגמרו לעשות הכתר עליון הנק׳ רש״מ אז כתיב ישכיל עבדי ירום ונשא וגבה מאד יש כאן ה׳ עליות והאחרונה הוא מאד בלי גבול בבחי׳ מקיף האמיתי כנ״ל וההפרש בעבודתם שעתה כשאין ערש״מ כת׳ ואספת דגנך אז נש״י כמ״ש ברע״מ ותירושך ויצהרך עוד הם ב׳ מיני נש״י כהנים ולוים וכולם צריכים אסיפה וקיבוץ מנדחיהם כמ״ש אם יהי׳ נדחך כמ״ש למעלה והיינו לברר בירורי רפ״ח ניצוצי׳ כנ״ל משא״כ כשיעשו רש״מ בבחי׳ רעדכ״ר לא יצטרכו עוד לעבודה זו ועז״נ וברך כו׳ דגנך ותירושך ויצהרך כו׳ ולא יצטרך לבחי׳ ואספת דגנך כו׳ מבחי׳ אם יהי׳ נדחך כו׳ שזהו כשאין עושין רש״מ שאזי נש״י הנק׳ דגנך תירושך ויצהרך הם מפוזרים בפיזור הנפש וצ״ל ואספת והיינו ע״י חרישה כו׳ אבל כשעושין רש״מ ע״י תורה ובכל מאדך אזי וברך כו׳ דגנך שלא יהי׳ בהם בחי׳ פיזור הנפש ברצונות זרות ובבחי׳ נדחך כו׳ דכתיב בה לעבוד עבודתו נכרי׳ עבודתו כו׳ אלא יהי׳ לזרים עובדים עבודה זו שהיא בחי׳ קטנות המוחין וזהו ושרותיהם מניקותיך לשון יניקה קטנות

ע״ש : שם נוסף : והנה אעפ״י שנתי לעי׳ שעיקר הוא בחי׳ רעו״ד שזהו למעלה מב׳ בחי׳ מחדו״מ.

המוחין יהי׳ זה עבודת העוה״ב במדריגת עבודת ישראל שעכשיו כו׳ ועמ״ש בלק״ת פ׳ שלח בביאור ע״פ וימצאו כו׳ מקושש עצים יעו״ש.

קיצור ענין תשמעון לקבץ ולאסוף כל פזורי הנפש וזהו ואספת דגנך תירושך ויצהרך ישראלים לוים כהנים והיינו ע״י עסק הלכות התו׳ ושמרתם ועשיתם ג׳ בחי׳ מחדו״מ ועי״ז נמשך מלמעלה ג״כ ג׳ בחי׳ מחדו״מ וכשעושין רש״מ א״צ לבחי׳ ואספת דגנך מבחי׳ אם יהי׳ נדחך כו׳ אלא בחי׳ הנה ישכיל עבדי כו׳ ואזי ועמדו זרים כו׳ (וצ״ע כוונתו אם והי׳ עקב תשמעון מדבר כשעושין רש״מ וא״כ פי׳ תשמעון אינו ע״ד ואספת דגנך אלא שממילא לא יהי׳ פיזור הנפש ועמ״ש ע״פ בהתאסף ראשי עם בד״ה תקעו בחודש שופר ומ״ש ע״פ ולו יקהת עמים בלק״ת ר״פ במדבר. או י״ל והי׳ עקב תשמעון זהו ע״ד והי׳ אם שמוע תשמעו שנק׳ עדיין אין עורש״מ לפי שנאמר רק ג׳ בחי׳ מחדו״מ ולכן צריך ברית וחסד ושבועה להמשכה זו שמלמעלה כו׳ מיהו מבואר לעיל אות ה׳ ד״ה שאף כשערש״מ אין דרך שיעורר האתדל״ת של׳ הבע״ג את האור הבבע״ג אלא ע״י ברית וחסד ושבועה כו׳).

ח) **והנה** רש״י פי׳ והי׳ עקב תשמעון, אם המצות קלות שאדם דש בעקביו תשמעון ושמר ה׳ ישמר לך ה׳ הבטחתו והוא מהמדרש תנחומא והובא בילקוט והענין כמ״ש בזהר פ׳ מקץ דקצ״ח קצ״ט ע״פ למה אירא בימי רע עון עקבי יסובני תילים סי׳ מ״ט כי הנה כתיב וידו אוחזת בעקב וע״י העוונות הנ״ל נותן תוקף בעקב כו׳ והענין כי יעקב פירושו יו״ד עקב שהיו״ד שהוא תחלת המח׳ ביו״ד נברא עוה״ב הוא נמשך לבחי׳ עקב ורגל שהוא בחי׳ הדיבור ויעקב הוא מבריח מן הקצה אל הקצה מרכ״ד ובכל מדריגות עליונות יש ג״כ בחי׳ ראש ורגל כמ״ש ועמדו רגליו ביום ההוא וכתיב והארץ הדום רגלי וכתי׳ ומקום רגלי אכבד ויעקב הוא בחי׳ י׳ עקב בכל עולם ועולם לפי ערכו והיינו ע״י הקל קול יעקב קדמאה חסר ו׳ שהוא בחי׳ קלא דלא אשתמע וקול בתראה מלא ו׳ שהוא בחי׳ קלא דאשתמע כמ״ש בזה״ג * פי׳ קלא דאשתמע הוא בחי׳ התורה שהוא בחי׳ המשכה כמשל׳ הקול המחבר וממשיך מצפוני כוונת הלב לבוא לידי גילוי בדיבור וכך התורה הוא בחי׳ ח״ע חכים ולא בחכ׳ ידיעא שהרי טעמי המצות לא נתגלו להיות בהתגלות רב להבין כל עמקי סודותי׳ בפרטי פרטיות ונמשכה לבחי׳ גילוי ע״י התלבשותה בדברים גשמיים סדר זרעים מועד כו׳ והוא בחי׳ קול והמשכה של יעקב יו״ד עקב דהיינו מבחי׳ יו״ד שהוא ח״ע שורה ומתגלה בו בעסק התורה צ״ל תחלה בחי׳ ביטול׳ בחי׳ רעו״ד והוא בחי׳ קלא דלא אשתמע דרוח אמשיך רוח להיות אור ה׳ שורה ומתגלה בו להיות חכמת ה׳ בקרבו בהתגלות וחב״ד שבנפשו בטלים וטפלים אליו והו״ע אתדבקות רוחא ברוחא כמ״ש בת״א סד״ה וישב יעקב נמצא ב׳ בחי׳ הקל קול יעקב זהו״ע רעו״ד ותורה שעי״ז עושין רש״מ להמשיך אור הסוכ״ע בגילוי בבחי׳ ממכ״ע וזהו עצמו ענין יו״ד עקב להמשיך היו״ד גם בבחי׳ עקב דבבחי׳ ממכ״ע. והנה עי״ז וידו אוחזת כו׳, כי ידו אותיות יו״ד אוחזת את העקב של כו׳ ול׳בלתי נתון לו תוקף בהתפשטות

---

* בזה״ג: בכת״י ב׳: בזה״ק.

וממשלה רק להכניעו תחת הקדושה ולאכפיא לסט"א. אך זהו ע"י שיזהר גם בעוונות שאדם דש בעקביו שאז דווקא יוכל להמשיך היו"ד בבחי' עקב ולהיות ידו אחזת כו'.

מה שאין כן • כשפוגם בעוונות שאדם דש בעקבי' מונע את היו"ד מלהתפשט בבחינת עקב ואז יש תוקף לעקב עשו (ובמקום אחר נתבאר ענין אשר בעשה"ד יש קע"ב תיבות כמנין עקב כמ"ש בשל"ה פ' תולדות דרפ"ח ע"א והיינו כי על עשה"ד נאמר כף אחת עשרה זהב כמ"ש ברבות פ' נשא פי"ג דרנ"ד ע"א ופי' עשרה זהב היינו בחי' יו"ד ח"ע הנמשך מבחי' כתר הנק' כף כו' וצריך להמשיך יו"ד זה עד בחי' עקב וגם להיות עשה תורתך קבע, ועי' בפרד"ס ערך עקב וערך יעקב ועמ"ש מענין וידו אוחזת בעקב כו' בד"ה כי תצא, וגבי אליעזר שנתן לרבקה נזם זהב בקע משקלו פי' הבחי' כנגד קע"ב תיבות שיש בעשה"ד ורש"י פי' כנגד מ"ש בפ' פקודי בקע לגולגולת דהיינו מחצית השקל, ואפ"ל דאיתא בירושלמי פ"ק דשקלים גבי מחצית השקל כל העובר על הפקודים כל דעבר על ימא וארז"ל ברבות פ' בשלח פכ"ד בזכות יעקב נקרע הים וגבי קי"ס כתיב ויבקעו המים והיינו בחי' יעקב אותיות יבקע כמ"ש בזהר אמור דק"ד יעקב אומר אז יבקע כשחר אורך כו' ובקיעת ים סוף היינו לבקוע הפרסא כו' ולכן נתן לה נזם זהב בקע משקלו לומר שיולד ממנה יעקב בחי' אז יבקע כו' והיינו ע"י התורה שיש בעשרת הדברות קע"ב תיבות כמנין עקב כו' שעי"ז יומשך בחי' אז יבקע.

קיצור עוונות שאדם דש בעקבי' מזה נמשך בחי' ואתה תשופנו עקב, וצ"ל וידו אוחזת בעקב ע' והיינו ע"י הקול קול יעקב בעשה"ד קע"ב תיבות עשה תורתך קבע. והיה עקב תשמעון.

והיה עקב תשמעון את המשפטים האלה וגו'. הנה לשון עקב תשמעון ולא נאמר אם תשמעון היינו כי עקב פי' לשון סוף בעיקבות משיחא תשמעון ודאי (וכמו שהבטיח בפ' נצבים ושב"ת כו' ע"ש). ויובן בהקדים פי' אשר תשמעון, דהנה שמיעה כולל ג' פירושים לשון הבנה כמו דבר כי שומע עבדיך דהיינו שמבין, הב' לשון אסיפה כמו וישמע שאול, והג' כפשוטו לשון שמיעת האוזן, הם ג' בחי' מחשבה דבור ומעשה שצ"ל בעבודה שזהו פי' אד"ם היינו דיבור ומעשה ואל"ף בחי' מחשבה כענין אאלפך חכ', והיינו מ"ש כאן אח"כ ושמרתם ועשיתם אותם כי ארז"ל שמור זו משנה דהיינו שמור בפה בחי' דבר ה' זו הלכה והשמירה הוא שעי"ז לא יתפשט לצד אחר ויהי' שמור בקרבו האהוי"ר שנולדו לו ע"י ההבנה בגדולת ה' כו' (והטעם דשמור הוא ע"י משנה נתבאר

משא"כ: מכאן עד גמירא — נתוסף מבוך הנ"ל. נגסף ?? 234

לעיל פ' ואתחנן ע"פ וזאת המצוה כו' ושמרתם לעשות) ועשיתם הוא בחי' מעשה וזהו בנפש האדם שסדרן הוא כך מדו"מ תשמעון ושמרתם ועשיתם ותשמעון בעצמו כולל ג' בחי' הנ"ל כי במחשבה ג"כ כלול ג' בחי' היינו מחשבה שבמחשבה וזהו פי' שמיעה ל' הבנה כי פי' מחשבה שבמחשבה היינו שחושב מחשבות שכל והבנה ודבר שצריך בו עיון הלב והיינו שמע לשון הבנה ופי' דיבור שבמחשבה שחושב דברים בעלמא שאין בהם רק צירופי אותיות ואין מלובש בהם שכל והבנה וזהו פי' שמע כפשוטו לשון שמיעת האוזן שענין שמיעת האוזן הוא שחושב צירופי אותיות ואינו נותן לב עדיין לעומק ההבנה המלובש בהן ופי' מעשה שבמחשבה היינו שמדמה במחשבתו עשי' גשמיות וזהו שמע לשון אסיפה שהוא בחי' מעשה וכל ג' בחי' אלו הם בעבודת ה' בבחי' המחשבה היינו בחי' הבנה שמתבונן בגדולת ה' וחושב איך לדבר ובחי' מעשה שבמח' זהו בחי' מארי דחושבנא לחשוב על כל המעשים אשר עשה כו' וזהו בחי' אסיפה וקיבוץ שיקבץ כל מעשיו שלא יהיה בפיזור ופירוד בטורא דפרודא כ"א שיהי' כלים לבחי' אחד האמת וכמ"ש במ"א בפי' והנה אנחנו מאלמים אלומים כו' ובפי' ורב להושיע כו' ועל ג' בחי' אלו אמר אשר תשמעון ואח"כ בחי' ושמרתם היינו דיבור ממש כו' שמור זו משנה ועשיתם מעשה ממש ואח"כ נא' ושמר לך ה' את הברית כו' והוא ג"כ ג' בחי' מחדו"מ אלא שבסדר ההמשכה שמלמעלה למטה סדרן מעשה מחשבה ודיבור כי את הברית היינו בחי' מעשה ואת החסד הוא בחי' מחשבה כי חסד היינו מדה שבלב וגם פי' ושמר לך את החסד הוא כענין נוצר חסד ונודע שיש בחי' נוצר חסד ובחי' ועושה חסד עושה חסד הוא בחי' מעשה החסד אבל נוצר חסד הוא ענין ושמירת החסד בלבו לעשותו אח"כ וזהו בחי' מחשבה ואח"כ אשר נשבע לאבותיך זהו בחי' דיבור כי השבועה הוא דוקא בדיבור. ולהבין זה למה בעבודת האדם אמר מחדו"מ כסדרן ואח"כ בושמר לך הקדים מעשה למו"ד.

(קיצור תשמעון ושמרתם ועשיתם הוא מחדו"מ וגם בתשמעון נכלל ג' פי' מחדומ"ע ומח' שבמחשבה ועי"ז ושמר לך את הברית וחסד ושבועה מעשה ודומ"ח רק מלמעלה למטה מעשה קודם כי עשי' לעילא ע"פ ויעש ה' לשרה או י"ל ע"ד אף עשיתיו מרבה בחי' ד' רעו"ד והריבוי בעשי' דוקא עיין ע"פ מי מנה כו').

ב) ולהבין כ"ז צ"ל תחילה מ"ש והי' אם שמוע תשמעו אל מצותי כו' בכל לבבכם ובכל נפשכם וכתיב בתרי' ואספת דגנך ובגמרא רמי כתיב (ישעי' ס"א) ועמדו זרים ורעו צאנכם וכתיב ואספת דגנך כו' ומשני כאן בעושין רצונו של מקום כאן באין עושין כו' וצ"ל איך הוא זה שבעשותם בכל לבבכם ובכל נפשכם עדיין אין עושין רצונו של מקום ויבאר זה מפ' ראשונה דק"ש שכתיב בה ג"כ בכל מאדך ובפ' והי' אם שמוע לא כתיב בכל מאדך, אך גם זה צריך להבין איך הוא זה שבבחי' בכל מאדך דוקא נק' עושין רצונו של מקום, וצ"ל תחלה ענין פ' ראשונה דק"ש שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד וצ"ל מה שנזכר ב"פ שם הוי' (עמ"ש ע"פ לבבתני ע"ז שהוא בכח האדם לה' ע"י התבוננו' וזהו דמפרש שמע ל' הבנה) והנה שמע יש בו ב' פירושים

לשון הבנה ולשון אסיפה כנ"ל ואח"כ ואהבת ג"כ סובל ב' פי' הא' לשון ציווי והב' לשון עתיד והבטחה שסופך לבוא לאהבה זו ממילא ושני הפירושים דואהבת נמשכי' ותלוים בב' פירושים דשמע כי יש ב' בחי' אהבה הא' אהבה דשייך ציווי ע"ז שהוא בכח האדם להגיע לה ע"י התבוננות וזהו דמפורש שמע לשון הבנה יומשך ציווי לואהבת והב' אהבה גדולה שאין בכח האדם להשיגה בהתבוננות כ"א ע"י שנמשך לו מלמעלה (וזהו ושמר לך את הברית ואת החסד אה"ר כו') והיינו שמע לשון אסיפה או שמיעה שתקבל זה מלמעלה (ועמ"ש במ"א ע"פ זה יתנו כו' מחצית השקל כו' ונמצא לפי זה עקב תשמעון היינו מה שעתידים לשמוע ולקבל בחי' זו כנ"ל), וענין ההתבוננות היינו מ"ש הוי' אלקינו הוי' אחד, כי הנה הד' רבתי רומז בבחי' הכולל כל המאמרות וכמארז"ל והלא במאמר א' יכול להבראות וזה בחי' בראשית נמי מאמר הוא שכולל כל שאר מאמרות יהי אור יהי רקיע כו' וזהו בחי' הד' רבתי מקור כל ההשתלשלות וההתהוות מאין ליש בדבר ה' שמים נעשו וברוח פיו כל צבאם רק רוח פיו הוא בחי' ההתהוות עלמין דאתגליין (ויש בחי' עלמין סתימין דלא אתגליין שהתהוותן למעלה רוח פיו כ"א מבחי' הד' רבתי שהוא בחי' דיבור שבמחשבה קודם שנמשך לבחי' רוח פיו לכן כולל כל הט' מאמרות כמו שהמחשבה כולל ברגע אחד מה שהדיבור יצטרך לכמה וכמה דיבורים), אלף אלפין ישמשוני וריבוא רבבן קדמוהי יקומון היש מספר לגדודיו הללוהו כל מלאכיו כל צבאיו כי הוא ציוה ונבראו אמר ויהי (דהיינו ע"י שאותיו' הדיבור הם מתחלקים את ההבל ורוח פיו שיתחלקו לחלקים פרטים לכל נברא ונברא כפי מדריגתו ומתחלק לפרטי נבראים עד אין קץ ועי"ז נאמר היש מספר כו' עמ"ש ע"פ מי מנה עפר יעקב) וזהו קדוש כו' הוי' צבאות שמהווה צבאות ע"י שם הוי' שהוא צמצום והתפשטו' והמשכה והתפשטות אז אמר ויהי צוה ונבראו ממילא ועלמין סתימין דלא אתגליין ועלמין דאתגליין סוכ"ע וממכ"ע וכמה רבבות שנים וששת אלפים ואלף השביעי וא"ז הכל במחשבה א' בסקירה א' צופה ומביט עד סוף כל הדורות מהד' רבתי מקור הדיבור יו"ד מאמרות ולכך הד' רבתי להורות שגדלות הדיבור ולא גדלות המח' עדיין שבחי' גדלות המחשבה עצמה הוא למעלה מבחי' ד' רבתי דאע"פ שד' רבתי היינו בחי' מח' א' כנ"ל אך הוא בחי' הדיבור שבמח' כנ"ל שמבחי' זו הוא שרש ומקור התהוות כל העולמות ועז"נ כי אמרתי עולם חסד יבנה ואמירה בלב היינו דיבור שבמחשבה (עמ"ש ע"פ אני ישנה ולבי ער), והנה כמו עד"מ באדם הדיבור א' או מח' כלא חשיבא נגד כללות כח המחשבה ודיבור שבנפש ואצ"ל לגבי עצמות הנפש כמ"כ כלא חשיבא בחי' חיות והתהוות עולמות לגבי א"ס ב"ה וזהו קדוש כו' הוי' צבאות קדוש היינו שהוא מובדל וכדי להיות התהוות צבאות ברוח פיו כל צבאם הוא ע"י צמצום והתפשטות והמשכה דהיינו. שם הוי' יו"ד צמצום כו' וזהו ענין הוי' אחד שהוא צמצום כו' ע"י שם הוי' להיות התהוות בחי' ד' רבתי מקור הדיבור כו' אך נש"י עלו במחשבה היינו מחשבה שבמחשבה שהוא מח' עליונה שהוא למעלה מבחי' דיבור שבמחשבה שהוא הד' רבתי וכמו שדרך כלל המח' הוא למעלה מהדיבור וזהו שמע ישראל שמע ל' התבוננות שאומר לנשמה שנק' ישראל כנ"ל הוי' אלקינו שהוא בחי' שם הוי' להיות התהוות מח' עילאה הנק' אלקינו שלמעלה מבחי' הד' רבתי כנ"ל.

(קיצור אות ב', יקדים ענין עושין רצונו של מקום ע"י הוא בכל מאודיך דוקא ב' פירושים בשמע ואהבת מהו ההתבוננות איך הוי' אלקינו וישראל עלו במח' וענין אחד).

ג) אך להבין דא"כ מפני מה ירדה נשמה למטה מאיגרא רמה לבירא עמיקתא כו', אך ירידה צורך עלי' כי יש עוד בחי' ד' שלמעלה מעלה מהג' בחי' מדו"מ והוא בחי' רעותא דליבא שהיא למעלה גם מבחי' מח' עליונה שבאדם וכמ"כ מבשרי אחזה אלוה הנה יש בחי' יו"ד כמ"ש כי לא מחשבותי מחשבותיכם כו' דברי אשר יצא מפי כו' אבל יש עוד בחי' הנק' רצון העליון בלה"ק ורעוא דכל רעוין בל' תרגום בזהר והוא למעלה מעלה גם מבחי' מח' עליונה מה שישראל עלה במח' וזה הוא הירידות נש"י מבחי' מח' עליונה למטה בגוף בעשי' שע"י זה דוקא יבואו לבחי' רעותא דליבא וגילוי רצון העליון שלמעלה מעלה ממח' עילאה הנ"ל (וע' ד"ה ואתה הרם את מטך מה שאמר שביעי של פסח תקס"ג, וע' בד"ה מי מנה עפר יעקב שם מבואר הדברים באורך), וביאור הדבר הוא כי עד"מ בחי' מודו"מ הם נמשכים זה מזה בדרך השתלשלות בסדר והדרגה עו"ע שהרי הדיבור הוא גילוי המח' ממש שמה שחושב מפרש בדיבור נמצא מעצמות המחשבה נמשך בדיבור והוא בחי' גילוי ההעלם וכן גם ערך העשי' לגבי הדיבור כמו ערך הדיבור לגבי המחשבה כי פי' העשי' היינו כח המעשה שיש ביד לעשות שהוא כח רוחני וכן דיבור ר"ל כח הדיבור שבנפש שיכול לדבר כו' אבל ערך המח' לגבי מה שלמעלה מבחי' מחשבה אינו בסדר והדרגה מהערך שמהעלול לעילתו כי מחדו"מ נק' רק לבושי הנפש שאפי' מחשבה הוא רק לבוש הנפש רק שהוא לבוש הפנימי' והרי הלבוש אינו מערך העצמיות ולא שייך בזה עילה ועלול כי עו"ע לא שייך רק בדברים שהן ביחוס וערך א' כו'. ויובן ג"כ בלבושי הנה"ב לגבי נפש הבהמי' עצמה ומזה יובן ג"כ בלבושי נפש האלקי' לגבי הנפש האלקית ואח"כ נשכיל מזה הנמשל למעלה פי' עד"מ בנה"ב שיש לה ג"כ הג' לבושי' הנ"ל מחדו"מ והבחי' העיקרית הנעלה מהם היינו כמו אדם לומד חכמות בשביל שיחכם ויהי' חכם כו' (ויתפרנס מחכמתו כמו הרמב"ם והרמב"ן שנתפרנסו מחכמת הרפואה), או עסק במו"מ ומתחכם בו בשכלו בכדי שירויח זהו הלבוש הא' של הנה"ב שהוא לבוש המח' וענין לבוש הדיבור הוא מה שמדבר בעניני משא ומתן, ולבוש המעשה הוא העושה איזה מלאכה או נוסע לקנות ולמכור הכל כדי שירוויח דעביד לגרמי', ג' בחי' אלו נק' לבושים לבד של הנה"ב שמתלבשת בהם הנפש לחשוב מחשבות ההם ולדבר ולעשות בכדי לפעול למכוון העיקרית, אבל הבחי' העיקרית הנעלה מהם הוא הבחי' רעותא דליבא שהוא בחי' נקודה של פנימי' הלב פי' שנקודה פנימית של הלב הוא בהעלם אצלו שהוא הרצון העצמי שרוצה שיחי' כו' שזה נעלם בלבו והוא בחי' עצמיות ומה שהוא עוסק במחדו"מ הם רק הלבושין של הנפש הבהמית שהעיקר והעצמיות הוא הנקודה הפנימי' הלב שבהעלם שהוא הרצון העצמי שרוצה שיחיה (ד"ה להבין ענין ההתלבשות הנז' בע"ח שזה מלביש לזה מה ענינו) ולכן הנקודה זו הוא עצמיות והשאר הם נק' לבושין כי

עיקר נקודת רצונו הוא שיחיה ולכן צריך להרויח שע״י זה יחי׳ ומה שיצטרך לקנות סחורה כדי להרויח אינו אלא בחי׳ לבוש אל הפנימיות המכוון שלו שהרי אין רצונו בזה כלל מצד עצם דבר הסחורה כ״א לתועלת פנימיות המכוון והוא הריוח כדי שיחי׳ כו׳ ע״כ נק׳ זה רק לבוש והעצמות הוא מה שהרצון בו מצד עצמיותו והיינו הרצון שיחיה ותדע עוד שאנו רואים שהלבוש יוכל להיות מה שהוא היפוך לעצמיות כמו עד״מ מן הכאת האב לבנו התינוק שהכאה זו אינו מטבעיות האב לבנו שהרי אהבו אהבה נפלאה ונפשו קשורה בנפשו אך להיות כי צריך ליסרו כדי שייטיב דרכיו ואינו מייסרו רק מחמת האהבה שחפץ בהצדקו ונמצא האהבה מסותרת ומלובשת באכזריות ושנאה של הכאה כי אינו מכהו אלא רק מאהבה אבל הכאה זו גילוי הוא והאהבה שמחמתה מכהו מסותרת היא כמו הלבוש שמסתיר גופו של אדם כן מסתיר ומלביש החסדים בגבורות שיהיו הגבורות בגילוי והחסדים בהסתר כו׳ (וע״ד כ״ז יובן למעלה התלבשות התחתון לעליון הימנו היינו שבחי׳ התגלות החיצוניות הוא התחתון והעליון שהוא עיקר מקור הפנימיות הוא בהעלם והסתר בו וכן עד כמה לבושין זה מלביש לזה וזה לזה כו׳ וכמו למטה במשל הנ״ל שעיקר נקודת רצונו הוא הריווח כדי שיחי׳ ומה שיצטרך לקנות סחורה הוא לבוש כו׳ ולבוש ללבוש הוא מה שיצטרך לנסוע למרחוק למכור הסחורה וכדומה לזה כל שיסבב הפנימיות המכוון העקרי בלבושים חיצוניים שאין רצונו בהם מצד עצמם כ״א בשביל תועלת. הפנימי׳ המכוון נקראו בשם לבושים וזה מלביש לזה וזה לזה עד שימצא הנקודה הפנימית שבשבילה טרח בכל לבושים החיצונים) ולכן יובן היטב המשל הנ״ל שמחדומ״ע של הנפש הבהמי׳ הן רק לבושי׳ לבד לבחי׳ הנקודה הפנימי׳ הלב שבשבילה טרח בלבושים אלו שאין לו חפץ בהן מצד עצמם רק בשביל שירשלם הנקודה הפנימי׳ שחפצו בה מצד עצמה והוא הרצון שרוצה שיחי׳ כו׳ שזה אינו לבוש כ״א עצמות דנה״ב (משא״כ בנפש האלקי׳ גם רצון זה אינו עצמות כ״א לבוש שע״י שיחי׳ יוכל לדעת את ה׳ כי יפה שעה אחת בתשובה ומע״ט בעוה״ז כו׳ וכ״מ ברמב״ם ספ״ג מהלכות דיעות, אלא ישים אל לבו שיהי׳ גופו שלם וחזק כדי שיהי׳ נפשו ישרה לדעת את ה׳) ולכן מובן איך ריחוק המח׳ מרעותא דליבא אינו כמו הערך הדיבור אל המחשבה שהוא העלול לגבי עילתו כי מחו״ד שניהם לבושים רק זה פנימי׳ וזה חיצון משא״כ מחשבה לגבי רעותא דליבא אינו בערך כלל שהלבוש אינו ערוך לגבי העצמות כמו שאין ערך לבוש גשמי׳ של האדם לגבי גופו ונשמתו כו׳ וכמ״כ ממש הוא בנפש האלקי׳ שהג׳ בחי׳ הנ״ל הם רק בחי׳ לבושי׳ שלה אבל העיקר והעצמי׳ הוא הרצון שהוא נקודה פנימי׳ של הלב שנק׳ בזוהר רעותא דליבא ופי׳ שתחילה צריך לחשוב ולהתבונן בגדולת ה׳ ית׳ איך שהוא אמר והי׳ העולם כן צריך לדבר בד״ת ולעשות המצות אבל הג׳ בחי׳ אלו הם רק לבושים כו׳ אבל העיקר והעצמי׳ היא הנקודה פנימיות שלו אליו דוקא ית׳ ולא למדותיו וזהו בחי׳ אהבת מאודיך שלמעלה מן הכלים ולבושים שלו (וי״ל כי בחי׳ זו הוא למעלה גם מעשר בחי׳ הנפש חב״ד ומדות שנק׳ בתניא פרק כ״ג בשם מהות הנפש נתבאר במ״א דלא נק׳ מהות הנפש רק לגבי מחדו״מ אבל לגבי עצם הנפש אינן רק כלים כו׳ ועצם הנפש הוא בחי׳ שלמעלה מהשכל וכמו שהוא למעלה שע״ס אינן רק כלים אבל האור הוא מא״ס שלמעלה מגדר

חכמה כו' ובחי' מס"נ ומאדך נמשך מצד עצם מהות הנפש כו' וזהו ענין בחי' הד' שלמעלה מג' בחי' מחדו"מ ואף שהוא למעלה ג"כ מבחי' הכלים שהן עשר בחי' הנפש כו' אך כאן כלל הכלים ולבושים בבחי' א' שלבוש המחשבה כולל ג"כ בחי' כלים כי כמה מחשבתין אינון וחכמה נק' ג"כ מחשבה כו') וזהו ענין ירידת הנשמה מבחי' שעלה במח' שהוא צורך עלי' כי ע"י ירידה זו יהי' עלייתה לבחי' שלמעלה מהלבושים וכלים מחדו"מ כו' (כי ג' בחי' מחדו"מ הם ג"כ ג' בחי' כלים פנימי אמצעי וחיצון ושרש הנשמה מפנימיות הכלים היינו מה שעלה במח' וע"י רעותא דליבא יתעלו בבחי' האור שלמעלה מהכלי ואע"ג דמשמע ממש"ל בהג"ה שבחי' רעותא דליבא הוא ג"כ מצד מהות הנשמה כו' אך בחי' זו הוא למעלה מבחי' עשר בחי' הנשמה כנ"ל ובהיות הנשמה בג"ע לא זכתה לגילוי בחי' זו רק גילוי עשר בחינותיה עמ"ש במ"א ע"פ הגידה לי שאהבה נפשי ותבין). וזהו במקום שבע"ת עומדים צ"ג אינן יכולים לעמוד כי הנה נש"י טרם בואם לעוה"ז היו כולם בבחי' צ"ג ונהנין מזיו השכינה בג"ע אבל הוא רק זיו והתפשטות השכינה אבל ירידה צורך עלי' היינו מחמת ההיפוך וההסתר מעורר בנפשו בחי' רעותא דליבא מעומקא דליבא כל א' לפי ערכו כי אף שהוא סור מרע ועשה טוב אעפ"כ הגשם מסתיר כו' וזהו ג"כ בחי' אלקי' אחרים כדכתי' בתרי' בפ' וסרתם כו' ולכן מצד זה יתעורר רעוד"ל וזהו תשובה עילאה (ותשובה תתאה כבר ידוע עת וזמן המרירות לזה), תשוב ה' והנה ע"י אתעדל"ת זו בבחי' רעוד"ל עי"ז אתערותא דלעילא להיות עושין רצונו של מקום שיהי' הוא ית' מקומו של עולם ממלא כ"ע וסוכ"ע (וע"ש בחי' זו נק' מקום כמו שהמקום סובל דבר שעומד בו כך כתיב ואני אסבול כמ"ש במ"א ע"פ ויקח קורח כו') ופי' רצונו של מקום היינו שיומשך רצון להיות נמשך בחי' זו דמקום שהוא בחי' סוכ"ע וממכ"ע (שהן בחי' השפלה אצלו ית' ובראשית הבריאה הי' זה בחסד חינם ועכשיו צ"ל ע"י אתעדל"ת כמ"ש בסידור ע"פ הקול קול יעקב כו'), וצריך לעשות לו רצון כי אצלו ית' לא שייך רצון כי רצון הוא התפעלות פעם רוצה כו' והוא ית' בעל הרצון וישראל עושין רש"מ כי מהותו ועצמותו ית' אני הוי' לא שניתי בין קודם בריאת העולם כו' וכולא קמי' כלא כחשיכא כאורה הכל כלא וזהו ע"י אתעדל"ת בחי' רעוד"ל כנ"ל.

(קיצור. אך א"כ למה ירדו ממח' עילאה אך בשביל עלי' בחי' ד' שלמעלה ממחדו"מ הוא רעוד"ל במקום שבע"ת עומדים כו' ובחי' זו זהו מאדך ונק' עושים רצונו של מקום להמשיך רצון שיהי' מקומו של עולם).

ד) וזהו ענין ואהבת כו' בכל מאדך שעי"ז עש"ר ש"מ כנ"ל (ד"ה ואתה הרם), אך צ"ל כסדר היינו מתחילה צ"ל בכל לבבך ובכל נפשך והיינו ע"י התבוננות שמע ישראל שמע לשון הבנה והוא איך הוי' אלקינו היינו שלהיות התפשטות והמשכה בחי' מחשבה עליונה ישראל עלו במחשבה הוא ג"כ צמצום גדול והוא ע"י שם הוי' יו"ד צמצום ה' התפשטות וא"ו המשכה שיהי' אלקינו מחשבה עילאה שלמעלה מד' רבתי הוי' אחד הוא המשכה שיהי' מקומו של עולם ממכ"ע וסוכ"ע ואחד שייך בעת המשכת סובב וממלא והסובב ג"כ ממלא כי הוא סובב לבחי' עלמין (ונק' מקום כנ"ל) ובזה שייך אחד אבל ישראל נמשכים מבחי' הוי'

אלקינו בחי׳ לפני אחד מה אתה סופר שאין שייך שם ספירה בענין אשר לא ימד ולא יספר (שנא׳ בישראל כשעושין רצונו של מקום) ועי״ז יבוא לבחי׳ ואהבת ממילא לעתיד ע״י התבוננות בכל לבבך בשני יצריך לאכפי׳ לסט״א היינו להסיר רצונו מעניני העוה״ז בחי׳ אלקי׳ אחרים ובלשון הקודש נק׳ עשה תורתו קבע ומלאכתו ארעי ושיהי׳ רצונו רק לה׳ לבדו ע״י התבוננות מי לי בשמים ועמך לא חפצתי בארץ שמים ג״ע העליון וארץ ג״ע התחתון אינו חפץ בשום אופן כי הם רק זיו אבל הוא חפץ רק במהותו ועצמותו שמשים כל לבבו רק לדבקה בו ית׳ וזהו נק׳ בחי׳ פנים בפנים אבל כשמשים פנימיותו בעניני עוה״ז הוכיח הנביא ע״ז כי פנו אלי עורף אף כי פנו אלי הוא רק עורף ע״ד מצות אנשים מלומדה ולכן צריך לבחי׳ תשובה להחזיר בחי׳ פנים שלו ובאתעדל״ת אזי גם מלמעלה נמשך יאר ה׳ פניו אליך וכמ״ש יאר ה׳ פניו אתנו ופי׳ שלהיות יאר ה׳ פניו הוא אתנו דהיינו ע״י שאנחנו נעשה תשובה שלא להיות בבחי׳ פנו אלי עורף כ״א להחזיר בחי׳ פנים אליו ית׳ עי״ז יאר ה׳ פניו וזהו שהתשובה הוא ענין החזרת פנים בפנים והיינו מ״ש ובכל נפשך שר״ל כל כחות הנפש שהם מחדו״מ (שהם בפנים), יהיו מקושרים במחדו״מ של הקב״ה ואיך ומה הוא כמ״ש אח״כ והיו הדברים כו׳ בשבתך בביתך ולמעלה יש ג״כ מחדו״מ רק כי לא מחשבותי מחשבותיכם וכן בחי׳ דיבור וידבר ה׳ וכן מעשה כמאמרז״ל הקב״ה מניח תפילין ונק׳ צדיק ה׳ בכל דרכיו ע״ש מעשה הצדקה שעושה והוא שמחי׳ מאין ליש ובכל נפשך הוא התקשרות מחדו״מ של האדם במחדו״מ של הקב״ה ע״י והיו הדברים כו׳ וקשרתם כו׳ ואח״כ בכל מאדך הוא בחי׳ תשובה עילאה שלמעלה מהכלי המגביל וע״י זה מעורר למעלה ג״כ שיהי׳ רצונו של מקום להמשיך בחי׳ רצון במח׳ עליונה הוי׳ אלקינו ובדיבור עשרה מאמרות הוי׳ אחד וצריך לעורר עומקא דליבא על ידי רחמנות היינו להיות ממארי דחושבנא איך שהיא ירידה מאיגרא רמא כו׳ דע מאין באת שהנשמה שרשה גבוה מאד מלמעלה מהשתלשלות מבחי׳ אין ומשם באת נסעה וירדה למטה וא״כ תגדול הרחמנות עליה והנה ע״י זה עושים וממשיכים רצונו של מקום שיהי׳ לו ית׳ רצון שיהי׳ מקומו של עולם (כנ״ל סוף אות ב׳) וזהו זכור רחמיך וחסדך כי מעולם המה כי זכירה אינו שייך רק אלא בדבר הרחוק דוקא וכמ״ש בענין יעלה ויבוא וכו׳ זכרונינו וכו׳ וכן בענין זכרונות שאומרים בר״ה. והנה כי להיות שבמהותו ועצמותו ית׳ לא שייך כלל מדות אלו רחום וחסד כי לאו דאית לך צדק ידיעא כו׳ ולא משפט דאיהו רחמי ולאו מכל אינון מדות כלל (ועוד שהמדות אלו אינם שייכים רק על שמרחם על זולתו ובאמת קמי׳ כלא חשיב ואין עוד מלבדו ולכן א״א להתהוות מדת הרחמים כ״א ע״י שערות וצמצומים גדולים אז שייך לומר רחום ורב חסד כמ״ש במ״א) וגם חכים ולא בחכמה ידיעא הוא ממדותיו ית׳ אבל א״ס ב״ה אינו בערך מזה ורק שמעוררים רצון שיומשכו המדות האלה רחום כו׳ שהוא י״ג מדה״ר ע״י אתעדל״ת מעומקא דלבא (בכל מאדך) כנ״ל מ״מ וזהו זכור רחמיך וחסדך כמי שזוכר על דבר הרחוק והיינו כי מעולם המה ע״י אתעדל״ת מהעולם ממשיכי׳ זה שיומשכו י״ג מדה״ר והיינו ג״כ עשר״מ כנ״ל והנה כתיב ושב ורחמך פי׳ ע״י שמתחלה זכור רחמך אז אח״כ ושב וקבצך כנ״ל.

קיצור אות ד'. וזהו בכל מאדך אך שצ"ל בסדר מענין בכל לבבך והחזרת פב"פ בכל נפשך ואח"כ בכל מאדך ושצריך להיות התעוררות רחמים וענין עושי' רש"מ להיות זכור רחמך וחסדיך.

ה) **אך** איך הוא ע"י אתעדל"ת מהגברא יעורר בבורא אשר אין ערוך לך (וגם אם הוא ע"י בכל מאדך אך איך יבא לבחי' זו, אך הנה כתי' אנכי עומד היום ביניכם ובין אלקיכם הוא בחי' דעת התורה הלכות הוא התגלות רצה"ע בכל פרטי הלכות והוא המחבר וממשיך מבחי' אא"ס שיהי' הליכות עולם כי כל התורה והמצות הם ארחין כל ארחות הוי' חסד ואמת ונק' דרך הוי' שיהי' המשכה ע"י שם הוי' צמצום כו' כנ"ל וצ"ל ולהתבונן בזה בעת עסקו בתו"מ כמאמר דהעה"ש בפיקודך אשיחה ואביטה אורחותיך (כך מ"כ ונראה המכוון שע"י התורה נמשך בחי' רצה"ע להיות מתגלה בעולמות מלמעלה למטה וזהו רש"מ שיומשך הרצון להיות בחי' מקום אך עוד זאת הוא שע"י עסק התורה נמשך ג"כ גילוי בחי' רעו"ד בנפש כמ"ש במ"א ד"ה אלה החוקים שז"ש אם בחקתי תלכו ר"ל ע"י ענין התורה יכול לבוא להליכה בחי' בכל מאדך ונק' הליכות עולם שיעמיק מן ההתקשרות בעולם גשמי לו ית' ועיין במ"א שהתורה נק' מטר שמוצא גודל האה' בענין תושבע"פ העלאה והיינו לפי שע"י התורה גילוי הרה"ע שלמעלה מן השכל שזהו בחי' בכל מאדך ולכן הוא דוקא ע"י השגת הרה"ע בדעתו והדעת מחבר וממשיך מבחי' כתר וז"ש במשה ויקרא הוי' הוי' שלמעלה מהשתלשלות לבחי' הוי' שבהשתלשלות כמ"ש במ"א ע"פ ויאמינו בה' ובמשה עבדו, וזהו והי' עקב תשמעון פי' תשמעון ר"ל לקבל מלמעלה הכח לבא לבחי' בכל מאדך וכמשנ"ת לעיל אות ב' פי' ואהבת לעתיד שסופך לבוא לבחי' זו והיינו ג"כ שמע לשון אסיפה וקבלה מלמעלה וזהו בעקב דסוף סוף יבואו להיות עש"ר ש"מ והי' את המשפטים האלה פי' עם המשפטים דהיינו ע"י התורה שהוא בחי' הליכות עולם לו ולכן א' המשפטים כי תרגום כמשפט כהלכתא כו' ואח"כ ושמרתם לשמור הוא ע"י הדיבור בד"ת והשגת הרצה"ע לאשורו, (ועמ"ש במ"א ע"פ חכלילי עינים וע"פ אלה החוקים) וזהו והי' עקב תשמעון את המשפטים כי שמיעה ל' אסיפה כי הנה כתי' אם יהי' נדחך בקצה השמים משם יקבצך ה' אלקיך ולכאורה איך שייך ל' יחיד על כל ישראל דמ"ש ואהבת שייך על כאו"א ולכך נאמר משא"כ יקבצך אין שייך באדם א' והענין שאדם א' ג"כ מפוזר ומפורד דהיינו המחי' שלו אשר רבות מח' בלב איש ושום מח' לא נאבדה ונעשה מרכבה להיכלות הסט"א שמהם נשפע המח' אליו והקליפות נק' רה"ר טורי דפרודא משא"כ כשכל מעשיך לש"ש הרי הכל הולך אל יסוד א' רה"י כו' וזה"ע הגלות בענין פנו אלי עורף והפנים לזה. וע"ז נאמר משם יקבצך להיות בחי' אחד והנה כמו"כ הוא ג"כ ענין גלות התורה גלו לאדום שכינה עמהם והוא התורה שבעל פה מל' פה ותשבע"פ קרינן לה ואין הלכה ברורה כו' ופיזור הלכות כו' ולעתיד ועקב וסוף שתשמעון ל' אסיפה משם יקבצך כו' את המשפטים הם ההלכות כמשפט הראשון ותרגום כהלכתא קדמיתא (ור"ל שיתאספו ההלכות ג"כ ועיין בסידור פי' תהלתו בקהל חסידים) ושמרתם ועשיתם זה דו"מ (ועכ"ז כתי' אם בחקתי תלכו ואת מצותי תשמרו

ועשיתם אותם תלכו מבחי׳ מחי ילכו מחיל אל חיל הליכות עולם לו ותשמרו ועשיתם דו״מ ובבחי׳ חלק המח׳ שם שייך גילוי בחי׳ מאדך שזהו הליכה כו׳) ואעפ״י שלא נת׳ למעלה בפי׳ אותי אבל מ״מ גילוי בחי רעו״ד הוא במח׳ דהיינו במוח ולב מ״מ כיון שהגילוי בחי׳ זו הוא ע״י עשי׳ אף עשיתיו דמרבה בחי׳ רעו״ד ובא הריבוי עשיתיו שהגילוי בחי׳ שזו הוא בעשי׳ דוקא הכוונה שבמרירות הנשמה בגוף בעשי׳ וע״י קיום תו״מ מעשיות נמשך ומתגלה בחי׳ זו הוא ע״י עשי׳ ולכן הקדים בחי׳ ברית לחסד ושבועה כריתות ברית זהו בחי׳ עשי׳ כנ״ל ושמר כו׳ לך את הברית כו׳ זהו בחי׳ עש״ר ש״מ שימשיכו בחי׳ רצון כמא׳ זכור רחמך וחסדיך כנ״ל והוא ע״י בחי׳ ברית כי כריתות ברית הוא הוא המחבר אות הוא ביני וביניכם כמו כריתות ברית שעובר בין הגזרים והוא ביניהם וברית אף שהוא אינו לפי ערך השכל והטעם אעפ״כ לא תתבטל לעולם שבאמת איך שייך שע״י אברהם אוהבו שהי׳ נברא מרכבה לחס״ע דרועא ימינא שיתער לעילא בחי׳ א״ס אך כנ״ל ע״י כריתות ברית (שעי״ז נמשך ההשפלה בחי׳ זכור רחמך וחסדך והיינו מ״ש את הברית ואת החסד) והשבועה אשר נשבע לאבותיך היינו ע״י התו׳ אנכי עומד כו׳ להמשיך רצון כו׳ והוא ע״י כריתות ברית עובר בין הגזרים והנה בזמן שישראל עושין רצונו של מקום כתי׳ ועמדו זרים ורעו צאנכם כי ישראל יהי׳ מאד נעלה כמ״ש הנה ישכיל עבדי ירום ונשא וגבה מאד ולא יצטרכו לברר שהוא בחי׳ קטנות ויניקה כמו בזמן שאין עש״ר ש״מ הם צריכים לזה כנ״ל ואספת דגנך ותירושך ויצהרך שהם בכללות כל ישראל ג׳ בחי׳ כהנים לוים וישראלים אבל לעתיד כתי׳ ושרותיהם הם בחי׳ ג׳ מניקותיך דבריו חיים וקיימים.

(אות ה׳. ענין אנכי עומד היום דעת התורה ענין תשמעון משם יקבצך וגם הלכות ושמר ברית מחבר שבועה תר כו׳ וכשאין עושין רש״מ ואספת כו׳ ובהגי״ה ע״י התו׳ הליכות עולם בחי׳ מאדך כו׳ פי׳ והי׳ עקב ב׳ אופנים).

והנה כתבתי זה ממה שמצאתי כתוב ואין מבואר היטיב שכן פי׳ הפסוקים והי׳ עקב כו׳ ונראה לכאורה כמ״ש לקמן בהביאור סוף אות ד׳ דהיינו פי׳ עקב דצ״ל עבור שיהי׳ בחי׳ תשמעון ושמרתם ועשיתם מחדו״מ עי״ז יומשך מלמעלה ושמר לך בחי׳ מאדך רעו״ד אך עוד פי׳ ב׳ והי׳ עקב היינו לסוף אז תשמעון ותקבלון מלמעלה בחי׳ רעו״ד את המשפטים ר״ל ע״י התורה ועיין מ״ש במ״א ע״פ הביאני המלך חדריו כו׳ וזהו ושמר לך את הברית שזהו בחי׳ זכור רחמיך והוא בחי׳ המשכו׳ רש״מ שיהי׳ המשכו׳ הרצון להיות בחי׳ מקום וגם ברוחניות שייך בחי׳ מקום הוא בחי׳ ר״ק מעלה ומטה שזהו בחי׳ א׳ משא״כ מהותו ועצמותו בחי׳ יחיד אין שייך שם שום מעלה ומטה כו׳ ולכן צריך להמשיך בחי׳ הרצון שיהי׳ בחי׳ מקום והנה בזמן שאין להם בחי׳ רעו״ד בכל מאדך רק בכל לבבך בשני יצריך ובכל נפשך נפשי איוותיך אז צ״ל ואספת דגנך כו׳ כי פי׳ ואספת דגנך שנאמר בק״ש הוא לאסוף את כל העסקים לכוונה אחת דהיינו לבחי׳ אחד ואהבת שנאמר בק״ש כמאמר וכל מעשיך לש״ש וזהו ממש ענין בשני יצריך ושלא להיות מלאכתו קבע כ״א ארעי ותורתו קבע וזהו ענין אם יהי׳ נידחך כו׳ משם יקבצך וזהו ענין חורש חרישה מרפא ארעא הוא בחי׳ מרירות כו׳ כמשי״ת לקמן בהביאור אבל בזמן שיש להם בחי׳ בכל מאדך

עד שעושין רש"מ כנ"ל אז אין צריך כלל לעסוק בזה דבחי' ואספת דגנך דהוא שיהי' העסק לש"ש כנ"ל ולא להיות בפירודא וכו' כי יתעלו מאד נעלה מעסק זה מאחר שיש להם בחי' רעו"ד וא"צ כלל לחרישה הנ"ל כ"א והי' עקב תשמעון שהוא ג"כ בחי' אסיפה אך הוא בחי' אסיפה את המשפטים דהיינו קיבוץ ההלכות שעכשיו הם ג"כ מפוזרים עד שאין הלכה במקום א' ויהי' העסק להיות תשמעון לאסוף את כל ההלכות כו' במקום בחי' ואספת דגנך כו' וגם יובן הטעם שהמשכת בחי' בכל מאדך הוא ע"י התעוררות רחמים רבים כי בחי' מאדך ורעו"ד זהו נק' כתר דנוק' כמשי"ת לקמן והנה הכתר נמשך מת"ת דז"א שהוא מדות הרחמים.

והיה עקב. כתיב ואח"כ כו' וידו אוחזת בעקב עשו ויקרא שמו יעקב, והנה יעקב נק' עבדי תחת אשר לא עבדת, ולעבדו דירה בתחתונים, והיינו ע"י המצות וכמ"ש לעבדה ולשמרה, לעבדה זו רמ"ח מ"ע כנז' בזהר לא הביט און (ד"ה ראשי המטות) ודירה והמשכה זו בחי' סוכ"ע חהו אקב"ו והכח הזה בתומ"צ היינו כמ"ש לכו לחמו בלחמי, כי הנה המאכל שמבחי' דצ"ח מחי' את האדם לפי ששרשו גבוה יותר ולכן נפל למטה יותר וכמשל מנפילת החומה כו' ועד"ז האדם דלעילא ממכ"ע מקבל חיות מסוכ"ע רצון העליון והוא מקור התומ"צ ואתעדל"ת זו היא ע"י מעשה המצות מפני שכח המעשה והדבור נלקח מהמאכלים וכל מעשה המצות עצמן כגון האתרוג כו' והיינו ששרשן מעולם התהו ש' ס"ג כו', וזהו ענין בעקב עשו (ד"ה בשלח פרעה) כי הנה גלו לאדום שכינה עמהם והנה אין לך עשב כו' והכל נמשך ע"י שר שמבחי' אדום וזהו ענין עקב עשו מה שנשפע מבחי' עשו בעקב היינו עשיי' גשמיות אשר שרש המשכה זו נמשך מבחי' לפני מלך כו' שהוא מבחי' ארך אפיים ששרשו מבחי' שלמעלה מהצמצום וכשישראל מקיים המצוה מבחי' זו נמצא ידו בחי' יו"ד שלו אוחזת בעקב עשו ומברר העקב כי בחכמה אתבריר, וגם פי' בעקב עשו בסוף וקץ שלו כי כשיושלם הבירור שלו אזי יהי' ידו של יעקב על העליונה משא"כ עכשיו רק הקול קול יעקב אבל הידים ידי עשו, וכמאמר שממית בידים תתפש, וע' רבות תולדות פס"ג ד"ע עמוד ג' מענין וידו אוחזת מי תופס כו'.

תשמעון * ה' שמעתי שמעך ר"ת ב"פ יש תר"ך, כי תשמע בקול, אחת דבר וכו' שתים זו שמעתי תלים ס"ב, כל השומע יצחק לי בראשית כ"א, וישמע יתרו רבות שם, הקול נשמע בית פרעה זהר ויגש, השמיע ה' הוד קולו ישעי' ל' ל', משמיע שלום נב, ז, תשמיעני ששון תלים נ"א, השמיעך את קולו

תשמעון: קטע זה נכתב בכת"י בשולי עמוד זה ובשורות הפוכות.

והנה כתי' בראשית ג' ט"ו הוא ישופך ראש ואתה תשופנו עקב, ופי' בעמה"מ שער עולם התהו פמ"ב דכ"ג ע"ג שנולדה קטטה בעולם והקליפה רצתה לינק מן הקדושה ואינה שולטת כ"א בעקב של הקדושה כו' וקודם חטאו היתה הטוב עומד לבדו והרע לבדו כו', וכל מגמת ותאות חשק העקב הזה להנצל בקדושה והקדושה רצונה להסיר ניצוצות הקדושה הבלועים בראש הקליפות כו' שעקב הקדושה שולטת בראש הקליפות להסיר בולעו מפיו כדכתי' שברת ראשי תנינים כו' עכ"ד, ולכאורה נ' מדבריו שעקב הקדושה הנ"ל הוא קליפת נוגה, וכ"כ בהדיא שער ט"ז פי"א דקכ"ט ג' ק"נ שהיא עקב הקדושה, אכן נראה עפמ"ש בת"א פ' תולדות ד"ה ראה ריח בני בפי' רישא דעשו בעטפוי דיצחק שהוא בחי' לבונה המקיף של ע"כ מסאבותא נק' רישא והוא נכלל בעטפוי דיצחק ממש דקדושה היינו בחי' עקב דקדושה הנ"ל וכמ"ש בזהר ס"פ ויקהל דרי"ט כי המל' דעשיי' היא בעומקי הקליפות ומחי' אותם כו' ועי' הקטורת עולה כו', וכ"כ בלקוטי הש"ס מהאריז"ל די"ו ע"ד בחי' האחרונה של זו הפרצוף כו' היא שיורדה בקליפה כו' ושרש פרצוף זה מאחורי העקב דנוק' דז"א ובשערי ג"ע כ' מל' דעשיי' נעשית עתיק לק"נ כו', והנה התלבשות זו הוא כדי להכניע הקליפות וכמ"ש בפרדס שער אבי"ע פ"ז שזהו ענין ומלכותו בכל משלה כי ינקו מצד הקדושה, ויטהרו ויתבטלו כל צד טומאתם וכאשר יצטרפו הסיגי' נשרפים באש, ועד"ז פי' בשער היכלות ס"פ י"א ענין ויקר אלקים אל בלעם כו' אור קדוש ומתפשט ומתלבש בתוך הקליפה כדי שידע בלעם הברכות ההם ויתנבא כו' וזהו שארז"ל מסמר שם לו בפיו להורות כי להכניעו כמו מסמר שאינו מדבר כרצונו והוא הכנעה אליו בסוד ומלכותו בכל משלה כו' ומה ענה אותו בלעם כו' עכ"ד, ועיין בזח"ג ויקרא ד"ח ע"א ע"פ מחטו לי כהאי מחט דנעוץ בבשרא, וזהו ענין הוא ישופך ראש, ופי' בעמה"מ שער ט"ז פי"א דקכ"ט ע"ג וז"ל דהיינו הבן אדם שיעשה רצונו של מקום ברוך הוא יגרום שעקב הקדושה ישלטה בראש הקליפות כו' להוציא ניצוצות הבלועים בראשם הנעשקים שם והשבוים שם כו' עכ"ל, והיינו ע"ד שהי' התלבשות האור בבלעם להכניעו להיות ויהפוך ה' לך את הקללה לברכה עמ"ש סד"ה ולא אבה וע"ש דקכ"ז ע"ב שע"ז נאמר ולבי ער פי' ער שהעקב דקדושה שולטת בראש הקליפות להכניעם, משא"כ בחי' ואתה תשופנו עקב שבחי' ראש הקליפות שולטת בעקב הקדושה זהו ענין רע, הרי"ש הנרמז לרע וראש הקליפות קודם לעי"ן עקב הקדושה וע"ז ויהי ער כו' רע, וע"ש שער י"ד ספ"ח דפ"ג ע"א וזהו ענין בטן רשעים תחסר חיל בלע ויקיאנו, וזהו בבטן עקב את אחיו וכמ"ש במ"א ע"פ זה שהבירור הוא כשהוא בבחי' עיבור, והנה

דברים ד' ל"ו, ונשמע קולו בבואו אל הקדש, ולעתיד גם קלא דלא אשתמע יומשך להיות ונשמע קולו, הלא שמוע מזבח טוב, ושמרתם בחי' תשופנו עקב והיינו ע"י התורה שמור זו משנה א"נ ע"י נעל החופה על העקב והרגל, וע' ד"ה מה יפו פעמיך בנעלים וי"ל פעמיך היינו בחי' ויעקבני זה פעמים וזהו פעמיך והיינו ע"י בנעלים שאזי לא יהי' תשופנו עקב והנעל הוא המסך כו' המגין כו' וכ"מ בת"ז תחלת דף ע"א.

בחי' ויהפוך לך את הקללה זהו ע"י התשובה שזדונות נעשו כזכיות והיינו כמ"ש בד"ה ראה ריח בני שבחי' ריח בגדיו זהו ענין המקיף דלבונה הנ"ל וענין בחי' זו ביעקב זהו ענין ריח בוגדיו בע"ת בחילא יתיר כמעשה דר"א בן דורדייא, וע"ז נאמר הוא ישופך ראש בחי' רישי' דעשו שהוא בחי' מקיף הנ"ל שנכלל בקדושה ע"י התשובה, לפ"ז י"ל פי' וידו אוחזת בעקב עשו ר"ל על העקב דקדושה הנ"ל עטפוי דיצחק שעשו רוצה להמשיכו לבחי' ראשו ולהיות ראש הקליפה שולטת על עקב הנ"ל וזהו צירוף רע, וכענין ואתה תשופנו עקב, ויעקב ידו אוחזת בעקב הנ"ל לבלתי נתון הקליפות לשלוט עליו כ"א להיות להיפך שבחי' עקב הנ"ל ימשול עליהם וכענין הנ"ל דמסמר שם לו בתוך פיו כו', וזהו שפרש"י שם שמעתי אגדה שיעקב בדין הי' אוחז בו לעכבו כו' ע"ש, ולכן אחז בעקב הנ"ל שהוא באמת מהקדושה ואינו של עשו רק מחמת חטא עה"ד נאמר ואתה תשופנו עקב ויעקב בא לתקן חטא אדה"ר ע"כ וידו אוחזת בעקב כו', וזהו בבטן עקב את אחיו, ובירושלמי בברכות פ' אלו דברים וברבות בראשית פי"ב ע"פ אך חושך ישופני כו' במוצ"ש התחיל החושך ממשמשת נתיירא אדם שמא אותו שכתוב בו הוא ישופך ראש ואתה תשופנו עקב בא להזדווג לו כו' עד ויצתה האור ובירך עליה שנאמר ולילה אור בעדני, ומזה יובן ענין הבדלה במוצ"ש שזהו ענין תיקון שלא יהי' תשופנו עקב כ"א אדרבה שהקדושה תשלוט והיינו ע"י האור שמאיר את החושך, וע' ברבות וישלח ס"פ פ"ב ג"כ מזה, ובזח"א עמוד קסא, ואתה תשופנו עקב ודא כף ירך יעקב דאתמר בה ויגע בכף ירכו, גם איתא שם על בחי' עקב הנ"ל נאמר אבן מאסו הבונים משום שנאמר ואתה תשופנו עקב, אך יעקב י' עקב מברר עקב הנ"ל, פ' חיי דף קכ"ד ע"א הוא ישופך ראש דא קוב"ה דזמין לבערא לי' מעלמא, ואתה תשופנו עקב דא בהאי עלמא יעו"ש בבראשית כ"ד א', אפילו נחש כרוך על עקבו כו' תשופנו עקב וע"ש במק"מ שעכ"ז לא יפסיק עליית המל' בתפלה ור"ל אף שמל' דעשיי' לא עלתה לגמרי מתוך הקליפות והיינו שהנחש כרוך על עקבו ח"ו, עכ"ז לא יפסיק כו' עכ"ז יש עליי' לכל המלכיות עד א"ס ממש וגם זו העקב נטהרת הזוהמא ממנה ע"י התפילה ולא יוכל הנחש לישוך העקב ח"ו אף שכרוך עליה, עיין בזהר ויקהל רי"ט א' בשעת התפלה היא עולה לפי שעה וכן באדם אף שעדיין מלובש נפשו בתאוות נה"ב לא ירפה ידיו מלהתפלל בכל לב ואף גם אם לא הוטהר מחטאת נעורים עכ"ז אל יפול לבו מלהפסיק עבודה ח"ו כ"א אדרבה ישוב בכל לב ועי"ז הוא ישופך ראש כנ"ל, ויצא עמוד שמ"ח • יעקב לישנא דעוקבא דהיינו נוקבא דאתמר עקבו של אדה"ר מכהה גלגל חמה, ואתקרי ישראל לי ראש דכורא רישא לנוקבא דהיינו עקב, והאי איהו דאמר קוב"ה לחויא הוא ישופך ראש (ר"ל ע"י בחי' ישראל לי ראש) ואתה תשופנו עקב ודא גרם שכינתא בגלותא דאתמר בה עקב ענוה יראת ה', והנה עד"ז י"ל ענין והי' עקב תשמעון שבחי' עקב הנ"ל יתעלה ע"ד שהי' עקבו של אדה"ר מכהה גלגל חמה שבחי' נוק' הנק' עקב תהי' גדולה מאור החמה והיינו אחר בירור בחי' עקב הנ"ל שהוא ענין אבן מאסו הבונים היתה לראש פנה, זח"ב

עמוד שמ"ח: ס"ס וצ"ל: דף רסה, ב.

משפטים דק"כ סע"ב שזהו ענין עק"ב עקבי יסובני, עיין מזה בזח"א מקץ קצ"ח ע"ב קצ"ט א', שזהו ענין וידו אוחזת בעקב עשו והמק"מ שם פי' בע"א.

והנה כדי שיהי' וידו אוחזת בעקב עשו לבלתי נתון לו תוקף כו' הן כפי' דלעיל אות א' דקאי על עקב דעשו ממש והן אפילו לפי' ב' דלעיל דקאי על מל' דעשיה המלובשת בעמקי הקליפות, הנה מתחלה צ"ל בחי' יעקב יו"ד עקב היינו להמשיך היו"ד בבחי' עקב דקדושה ואזי יתפשט ויתחזק הקדושה בכח יו"ד הנ"ל להיות וידו אוחזת, והמשכת היו"ד בבחי' עקב זהו ענין עסק התפילה כמבואר בד"ה לא הביט און ביעקב.

להיות אוחזת בעקב זהו ע"י השמירה מסו"מ בתכלית אף מעוונות שאדם דש בעקביו כמ"ש רש"י ע"פ והי' עקב.

אם הוד עקב עשו יונק שם ג' י' עקב הוד מלכותך.

הפי' עוונות שאדם דש בעקביו גורם שליט' ראש על עקב, בד"ה ש"ה ממעמקים ע"י שנכשל ברגל צריך הראש לתשובה שושנה החיצוני' נוגע כו'.

והיה עקב, שכרם בעקב אני נותן לכם ע"ד הנז' בדרוש הוד שבהוד, ולהעיר מענין קץ הימין שנק' עקב, במא"א שהמל' נק' עקב והיא קץ הימין, וזהו והיה באחרית הימים נכון יהי' הר כו', עקב פרק הג' של הרגל בחי' אף עשיתיו, וזהו נחש כרוך על עקבו כי שלשה פתחו באף כו' וא' מהם הנחש, ובד"ה מי מנה אף ריבוי מרבה בחי' שלמעלה מג' בחי' בי"ע ולכן בעקב דוקא תשמעון, עקב אשר שמע אברהם בקולי, ולהעיר מענין צאי לך בעקבי הצאן, בס' או"ת פ' ויחי ע"פ הנושך עקבי הסוס האותיות שנפלו למטה בשבה"כ להעיר מענין והוא יגוד עקב, וע' בפ' ויחי רמ"ד ב'.

ד"א עקב בחי' יעקב, י' עקב שמכניס היו"ד בעקב כנז' בד"ה לא הביט און ביעקב ובביאור שם, וע' ד"ה ואשה כי תדור מענין שהגאולה ג' בזכות יעקב, וזהו עקב ב"פ אלקים נגד ב"פ הוי' הוא האלקים וזהו והי' עקב ע"ד והי' הוי' לי כו', גם עקב מלשון ויעקבני זה פעמים, ויעקבני פעמים י"ל הא' בירור בי"ע יו"ד עקב, וזהו בחול, אך יש ג"כ בי"ע דאצי' ובשבת עולים למעלה זהו בחי' יעקב הב' גם ענין ו"ה י"ה ד' תשו' הנ"ל, גם ב' בחי' דוישב יעקב בארץ כנען, גם העוה"ז והעוה"ב, וע' גבי כפילא המכפלה, וכענין אעלך גם עלה ב' עליות, וע' בוראך יעקב יוצרך ישראל בד"ה מה טובו, הא' ג' בחי' בכ"ר נר"נ הב' ברכת מטל השמים, אתעדל"ע שלמעלה מאתדל"ת, וזהו עקב תשמעון מחשבה ושמרתם דבור שמור זו משנה גם ואביו שמר את הדבר, ועשיתם מעשה, היינו ג' בחי' בכ"ר הנ"ל, ועי"ז ושמר כו', ועקבותיך לא נודעו תלים ע"ז כ', ושמר להיות תחת אמת ליעקב כו' מימי קדם תשמרון ושמר יש להעיר מב' שמירות בד"ה חאת המצוה בבטן עקב.

באוה"מ פי' והי' עקב להיות כי באחרית הימים מוכרח שתשמעון את כל התורה כי קוב"ה ואורייתא וישראל חד אינון (ג' היינו מתקשרין דא בדא) רק שירדו למטה כדי לברר הניצוצות ובתשלום גמר הבירור יתעלו, ונמצא סוף כל סוף בהכרח יבאו לקיים כל התומ"צ, וזהו והי' עקב משמעו לשון סוף ותכלית ודאי תשמעון וכיון שכן בא להוכיחם שיתעוררו מעצמם להיות ושמרתם כו', וענין בתשלום גמר הבירור יתעלו זהו על דרך ואלה מסעיהם למוצאיהם היינו לשרשם בחינת והרוח תשוב כו' רק שזה אי אפשר כי אם על ידי בירור הלבושים דקליפת נוגה כו' ועיין מ"ש סוף דבור המתחיל אם בחקתי תלכו חקיקה, דפי' קדושים תהיו סופכם להיות קדושים בודאי, והיינו כי קדוש אני ואתם עם בנ"י ממקום קדוש יהלכו וחוצבו ע"כ מוכרח כל א' לבוא לבחי' קדוש שמבחי' עבר הנהר, ע"כ אל יקל לעצמו להיות עומד כ"א בחקתי תלכו כו' וכמ"ש ג"כ בד"ה וארא שזהו כי לא ידח ממנו נדח דווקא שכל הניצוצי' שבכל נפש מישראל סופן לאשתאבא בגופא דמלכא בצאתם מהגוף כמ"ש כי לא יראני האדם וחי, בחייהם אינם רואים אבל במיתתם רואים בגלגול זה או בגלגול אחר ולא סגי בלא"ה וע' בעמה"מ שער עולם התהו ס"פ ל"א מזה, ועמ"ש בד"ה שחורה אני גבי בני אמי נחרו בי גיהנם כלה והם אינם כלים ומענין חד אינון ע' תולדות קל"ד ב' ובבה"ז שם, וזהו ענין כולך יפה רעייתי כולך דווקא וכ"כ מנורת זהב כולה, ויש להעיר לזה מענין ידיעה ובחירה שהקשו איך אין הידיעה מכרחת הבחירה והרבה תירוצים נאמרו על זה, ע' רמב"ם פ"ה מה' תשובה, ועמ"ש בביאור דשבתותי תשמרו, עכ"פ הידיעה ודאי אמת, א"כ ודאי סוף כל היעודי' שנאמרו על ביאת משיח ועל התשובה ודאי יתקיימו, אך הנה איך יתקיימו יש בזה ב' בחי', והנה ברבות במדבר פי"ג רנ"ב ד' לפי שירמי' קרא אותן כסף נמאס ויחזקאל קרא אותן סיגי' בא זכרי' ואמר מנורת זהב כולה, ובפ' במדבר ר"פ ד' קדש ישראל לה' ועמך כולם צדיקים, כולך יפה רעייתי, רי"ב ב' בראותו ילדיו כו' כולך יפה, ונמשלו לכוכבים והיינו בחי' יעקב וזהו והי' עקב, וברבות ס"פ מצורע משמע דע"י שגלו מירושלים לבבל נעשה כולך יפה וע"ש ג"כ קפ"ה ב' כולך יפה היינו מ"ש כל אשר דבר נעשה כו' רק אח"כ חטאו וע"י הגלות תקנו, וע' בשה"ש ס"פ כולך יפה, משמע ג"כ על ידי הגלות נעשו כן, וכן משמע ממ"ש ברבות ס"פ אמור דמנורת זהב כולה נאמר אלע"ל שאזי לא יהי' בהם פסולת וא"כ י"ל וגולה על ראשה דהיינו שע"י הגלות זכו לבחי' זו, ועמ"ש ד"ה ואלה שמות אברהם בירר שעבוד תחת גיהנם כו', והענין י"ל ע"ד מ"ש בד"ה צדקת פרזונו צדקה עשה שפיזרן כו' שעי"ז יבאו לבחי' והנצח, והיינו כמ"ש בד"ה עזר כנגדו שהעזר נמשך מבחי' כנגדו, וע"י הנצח קשה עורף מגיע עד מו"ס משכיל לאיתן וכן מלמעלה התגלות סדכ"ס לך ה' כו' הנצח כי הנצח נמשך מהגדולה כו', וזהו והי' עקב בסוף ודאי תשמעון ויהי' מנורת זהב כולה, וזהו מצרף לכסף גלות מצרים ועכשיו כור לזהב כי לא בכסף תגאלו כ"א מבחי' יצחק כי אתה אבינו ועמ"ש ע"פ שמאלו וע"פ המאמר קרח קע"ח הוא דא עתיקא, ומבחי' וגולה נמשך וגאולה וכיון שכן מוכיחים שטובה מרדות א' בלבו וכו' דלמה לכם שיומשך העזר מכנגדו ממש בחי' כור לזהב הנ"ל הלא טוב

לכם להתעורר בעצמיכם ג״כ עזר מכנגדו בדקות כענין הנדרש ע״פ הראני את מראיך א״ת הנמשך מכסוי הדק כו׳ ועיין מה שכתוב סוף ד״ה יחיינו מיומים בענין ההפרש שבין ויבא כגשם לנו לאהי׳ כטל גם כן קרוב לדרך הנ״ל, וזהו ושמרתם על דרך ואביו שמר את הדבר על כן תתנו הדבר ללבכם להתעורר מעצמכם להיות ועשיתם אתם דווקא מעצמכם עפ״ז אפ״ל הרבות בראשית ספ״ב והארץ היתה תהו אלו מעשיהם של רשעים שהם נמשכים משבה״כ דתהו ויאמר אלקים יהי אור אלו מעשיהם של צדיקים שהם מעולם התיקון שזהו אור, אבל איני יודע באיזה מהן חפץ חזה תמוה וכבר נת׳ במ״א שהוא משום דקמיה כחשיכא כאורה ואם צדקת כו׳, אך אפ״ל והוא כי רשעים קאי על נש״י שעשו מעשה רשעים ואח״כ שבו בתשובה כ״ל דכתי׳ כי לא ידח ממנו נדח וכולך יפה לע״ל וזהו יש רשעים שמגיע אליהם כמעשה הצדיקים, וע׳ בתניא פכ״ז ע״פ וגם רשע ליום רעה, והנה ידוע שבמקום שבע״ת עומדין וכו׳ כנודע מענין ריח בוגדיו וכו׳ וע״כ אמר א״י באיזה מהן חפץ דאולי יחפוץ במעשיהם ח״ו כדי שיעשו תשובה מאחר שלא ידח ממנו נדח וה״ל ריח בוגדיו ע״ז אמר וירא אלקים את האור כי טוב דמ״מ חפץ דווקא במעשיהן של צדיקים כי במי נמלך וכו׳ וצדיק יסוד עולם כי צדיק שרשו מיסוד ז״א המקבל מחכמה עילאה, משא״כ בינה רק עד הוד אתפשטת, והנה תשובה בחי׳ בינה, וע״כ הצדיק שממשיך מחכמה שמתפשטת למטה יותר כמשל כח הראי׳ לגבי השמיעה וכו׳ עי״ז דווקא ממשיך דירה בתחתונים ועוד כי הצדיק שמעולם לא נפל ממשיך מבחי׳ עה״ח בחי׳ לא שניתי משא״כ השינויים מבחי׳ עה״ד, ואם משום מעלת התשובה הנה עתיד משיח לאתבא צדיקיא בתיובתא ועמ״ש סד״ה מי יתנך כאח לי בשה״ש, ועוד כי עצם ירידת הנשמה בגוף הוא מה שנעשה מצדיק בעל תשובה שהנשמה כמו שהיתה למעלה היא בחי׳ צדיק, וע״י ירידתה בגוף נעשה בעל תשובה אף שהוא צדיק כנז׳ בד״ה מה טובו.

והיה עקב. עיין בת״א פ׳ וישב בד״ה בכ״ה בכסליו להמשיך היוד בעקב זהו פו״ג
ענין העלאת נרות המנורה וע״ש פי׳ וידו אוחזת בעקב עשו, ואפ״ל עקב עשו היינו קץ הימים ועקב דיעקב הוא קץ הימין, ע׳ רבות תולדות פס״ג ע״ג, מענין וידו אוחזת כמה צער, בת״א וישלח דמ״ב סע״ד ויעקב יו״ד עקב כו׳ הגם שיו״ד כו׳ ויכולה ליכנס בפנימיות דמ״ג ע״ב שוב בבחי׳ י׳ עקב דמ״ד ע״ב י׳ עקב היינו הארת יסוד אבא שהוא שרש האצי׳ דמ״ה ע״ג יוד עקב דהיינו מבחי׳ ח״ע להיות נמשך עד עקב והוא עשיי׳ ע״ד עד סוף כל דרגין, ד״מ ע״ד ויעקב הלך לדרכו כו׳ דל״ט ע״ג נק׳ בעקבי הצאן בחי׳ עקביים סוף דרגין דהיינו תומ״צ המלובשים בעניני׳ גשמיים, דל״ה ע״ב ויצא יעקב כו׳ וילך חרנה זהו ענין יו״ד עקב, וי״ל שזהו ענין עקב עשו ומבחי׳ חרן נעשה

רנה ושבת כו' בית אבי צחוק ותענוג ואזי והיה הוי' כו' ע"ש, וזהו והי' עקב תשמעון בחי' והי' הנ"ל תשמעון בבחי' עקב ענין היו"ד מענין פותח את ידיך, וענין יו"ד עקב דס"א א' בחי' בת ולע"ל רגי ושמחי בת דווקא בדד עין יעקב בחי' אישון עינו כי יעקב וישראל כמו ש' אלקים וש' הוי' וכתי' צחוק עשה לי אלקים, המשפטים בשלח דק"ה ב', ובד"ה ואלה המשפטים, בזהר ויצא ע"פ וילך חרנה יש ב' פירושים או מל' או ק"נ וזהו ב' בחי' עקב הנ"ל ובד"ה ויאבק העלה אבק וזהו בירור עקב עשו קץ הימים ליכלל בעקב דיעקב קץ הימין ונעוץ סופן כו' עי"ז הבירור הנ"ל כעין באר מ"ח בירור כתר דתהו.

עקב תשמעון, ע"ד שמוע מזבח טוב ביטול רצון שלמעלה מהשכל בחי' עבד בד"ה כי עמך מק"ח ובד"ה ועתה יגדל, זה נק' שמוע, ובחי' זו בעקב דוקא כי נעוץ סופן בתחלתן והמל' הוא כתר מלמטלמ"ע, והנה בירור יעקב הנ"ל צ"ל ושמרתם כנז' בד"ה כה תברכו בענין וישמרך והיינו ע"י תורה גדול תלמוד שמביא לידי מעשה וזהו ועשיתם אותם.

והיה עקב. ילקוט פ' וירא דף כ"ד ג, תחלת רמז פג, זקף לה כנגדן שני אריסין חסד ורחמים, והוא מהרבות פ' עקב.

פ' נשא ע"פ וישמרך דף רי"ג א' סוף רמז תש"י, ד"א וישמרך ישמור לך ברית אבותיך וכה"א ושמר ה' לך את הברית כו' והוא מהרבות פ' נשא.

ר"פ עקב, זש"ה למה אירא בימי רע עון עקבי יסובני תלים מ"ט כ"ו, הוי זהיר במצוה קלה לכך נאמר והיה עקב תשמעון.

ח"ב רמז רצ"ה מ"ש בפ' וירא רמז פ"ג הנ"ל.

בתילים סי' צב רמז תתמ"ה ע"פ צדיק כתמר יפרח מה תמרה וארז צלן בעקביו כו'.

בתילים סי' צב רמז תתמ"ה ע"פ צדיק כתמר יפרח מה תמרה וארז צלן למרחוק כך מתן שכרן של צדיקים רחוק והי' עקב תשמעון ושמר ה' אלקיך לך, ויש לבאר ע"פ מ"ש בענין שמיני עצרת שנקלט הטפה ומתעכב כו' שכל מה שנתעכב ונקלט השפע יותר ברחם אזי הולד בריא יותר כו' וכן התבואה כ"ז שתשרש יותר יהיה הצמיחה ביתר שאת משא"כ הנפילים כו' ואליהו שהי' מעיבור יב"ח אזי גם גופו חי כו' חי ה' אשר עמדתי כו' ועמ"ש בד"ה כי טובים דודיך, ולכן דוקא ושמר ה' לך כו' ומה שמתעכב יותר יהי' בעילוי יותר כו' ועיין מענין כך מתן שכרן רחוק ברבות במדבר רפ"ג ובמ"כ שם סיים שנאמר והי' עקב כו', ורבות פ' לך ר"פ מ"א, ויש לבאר עוד עפמ"ש בענין עליונים למטה כו' כחותם המתהפך כו' כך סוף מעשה במח' תחלה,

א"כ מה שבמח' תחלה שה"ע ישראל עבמ"ח וכו' בא בסוף מעשה, ולכן ג"כ ואלה המלכים כו' לפני מלך כו' כי קליפה קדמה לפרי כמו התבן והקש הן העיקר עד שנגמר הפרי אז רואין שהן לא כלום וכן השליא קדמה לולד, ועמ"ש מזה ע"פ יהי אור בענין כברייתו של עולם ברישא חשוכא כו', ולכן דווקא והי' עקב תשמעון, בשמרם עקב רב, אז יתגלה בחי' רב טוב הצפון כו', (ועמ"ש מזה בפ' כי תשא ל"ד ז' ע"פ ארך אפים, ועמ"ש מזה שארז"ל פ"ב דעירובין כ"ב ע"א ארך אפים ארך אף מבעי לי' אלא ארך אפים לצדיקים ארך אפיים לרשעים ופירשו רש"י והתוס' ח"ל אפים שוחקות מאריך לצדיקים עד לעתיד וזעומות לרשעים כו' עיין שם, והיינו כי מה שמאריך ומאחר לצדיקים זהו כמשל הזריעה שזורעי' בארץ כדי שעי"ז יצמח יותר, משא"כ אם הי' נותן לו מיד לא הי' רק כמו שהוא בלי צמיחה ושארז"ל ע"פ ויזרע יצחק אין זריעה אלא צדקה כמ"ש בתד"א, וכן נאמר זרעו לכם לצדקה כו' חורע צדקות מצמיח ישועות כו' וכמ"ש וארוכתך מהרה תצמח, וזהו מארז"ל ברבות כאן פ' עקב ד"א האל הנאמן רבנן אמרי מאמונתו של ב"ו אתה יודע אמונתו של הקב"ה, מעשה בר' פנחס בן יאיר שהי' דר בעיר אחת בדרום והלכו אנשים להתפרנס שם והיו בידם שתי סאין של שעורים והפקידו אצלו ושכחו אותן והלכו להן והי' ר' פנחס בן יאיר זורע אותן בכל שנה ועושה אותן גורן וכונסן, אחר שבע שנים הלכו אותן החברים לשם לתבוע אותן ליתן להם, מיד הכיר אותם ר' פנחס בן יאיר אמר להם בואו וטלו אוצרותיכם, הרי מאמונתו של ב"ו אתה יודע אמונתו של הקב"ה כו' שנאמן לשלם לישראל שכר המצות שהן עושין מנין ושמרתם את המצות אבל מתן שכרו והי' עקב תשמעון עכ"ל, והמכוון מזה דכמו מה שנתאחר הפקדון אצל רפב"י עי"ז זרע וצמח ונעשה מזה אוצר כמ"כ מה שהקב"ה מאריך אפיים שוחקות לצדיקים ומאחר שכר המצות עד לע"ל, אין הענין שלע"ל ישלם רק השכר שהי' ראוי עכשיו אלא שעד"מ הוא זורען בכל שנה ועושה מהן גורן עד שלע"ל יהי' הצמיחה אוצרות מלאים כל טוב, וביאור הענין כי המצות עצמן הם מבחי' מ' דאצי' ונק' מצות המלך, וע"י הזריעה והצמיחה נעשו מצות הוי' רמ"ח פקודין רמ"ח אברים דז"א, ועד"ז יש עליות עד אין קץ וכנודע שיש בחי' מצות של עצמות המאציל שלמעלה מבחי' רמ"ח אברים דז"א שהן ט"ס טפ"ט כו' ולכן מה שמאריך ומאחר השכר יהי' מזה צמיחה רבה, ודרך כלל הוא התגלות הכתר תרי"ג מצות דאורייתא עם ז' מצות דרבנן הם תר"ך עמודי אור, ולכן נאמר והיה עקב תשמעון, פי' תשמעון ל' אסיפה שאזי בעקב וסוף יהי' אסיפת הצמיחה בריבוי עצום על עצם האתעדל"ת, ולכן נאמר ע"ז והיה לשון שמחה.

ב) בר"ח שער היראה פ"ו די"ט ע"ב בד"ה עוד צריך ליזהר בדקדוק מעשיו מעוונות שאדם דש בעקביו שארז"ל במכילתא וכן בע"א פ"ק די"ח ע"א ארשב"ל עוונות שאדם דש בעקביו מסבבין אותו ליום הדין ועל דבר זה נענשה בתו של רחב"ת כו' עד גדול העצה כו' אשר עיניך פקוחות על דרכי בני אדם בירמי' סי' ל"ב י"ט, וכיוצא בזה ביארו בזהר פ' מקץ דקצ"ח, ר"א פתח למה אירע בימי רע (ענין ימי רע עיין בזהר פ' מקץ דר"ג ע"פ וליוסף יולד

שני בנים בטרם תבא שנת הרעב), עון עקבי יסובני כו׳ ובג״כ כל מאן דאיהו חטי באינון חטאין דדש בהו ברגלוי כו׳, והר״ח העיר לזה מענין מארז״ל פ״ה דב״ק ד״נ ע״א כל האומר הקב״ה וותרן כו׳ ועמ״ש מזה ע״פ הצור תמים פעלו וממארז״ל ע״פ וסביביו נשערה מאד כו׳ וממ״ש ברבות בראשית פי״ט ע״פ כי ברוב חכמה כו׳ ועמ״ש ע״פ והתברך בלבבו כו׳ לא יאבה ה׳ סלוח לו כו׳ והנה במס׳ ע״א שם פירש״י ב׳ פירושים בענין עוונות שאדם דש בעקביו, הא׳ דקדוק פסיעות כי הכא הב׳ שאדם דורסן ברגליו שאין חשובי׳ בעיניו כלום ובזהר מקץ קצ״ט א׳ נתן טעם לזה שע״י עוונות שאדם דש בעקביו מתעורר התוקף בבחי׳ עקב עשו מ״ש וידו אוחזת בעקב עשו כו׳ ע״ש, ועיין מענין וידו אוחזת בעקב עשו בת״ז סוף תיקון נ״ו דצ״ד ע״א

עקב ז׳ י״ד.

ברוך תהי׳ מכל העמים.

א) **רבות** תולדות ס״פ ס״ו א״ר תנחומא אם בירכך עכומ״ז אחד ענה אחריו אמן דכתיב ברוך תהי׳ מכל העמים, י״ל עפמ״ש בת״א בד״ה בשלח פרעה את העם בענין קליפה קדמה לפרי, דהיינו שהאור והחיות המלובש בתוכם בבחי׳ גלות כו׳ הנה הוא נפל שם ממדריגות גבוהות כו׳ למעלה מבחי׳ ישראל שנשמותיהם מושרשות מז״א דאצילות כו׳ שהם מקבלים ממה שנופל מבחי׳ א״א כו׳ ולכן נקרא יעקב הקטן ועשו נק׳ בנה הגדול כו׳, וע״י עבודת האדם בעוה״ז מלקט הניצוצות שנפלו בהם, וע״כ אם בירכך עכומ״ז אחד הרי נותן כח מהניצוץ שנפל בו בברכה זו א״כ נכלל ניצוץ מעולם התהו בברכה זו וע״ש שזהו ענין אתה בחרתנו מכל העמים, וכמ״ש ג״כ בד״ה מחר חודש בענין והייתם לי סגולה מכל העמים שמהבירור שמברר מכל העמים עי״ז נעשים בחי׳ סגולה כו׳, ועמ״ש בד״ה ויקח מן הבא בידו מנחה כו׳ בענין הבו לה׳ משפחות עמים, ולפ״ז פי׳ ברוך תהי׳ מכל העמים היינו שכל הניצוצים שנפלו בהם בשבה״כ יתעלו ויוכללו בך כו׳.

ב) **רבות** במדבר פ״ב דרי״ב א׳ ע״פ והיה מספר בנ״י כו׳ אשר לא יספר שכך אמר להם ע״י משה ברוך תהי׳ מכל העמים כו׳.

ג) **רבות** נשא פי״א דרמ״ה ע״א ע״פ יברכך ה׳ בברכה המפורשת בתורה שנאמר ברוך תהי׳ מכל העמים כו׳.

ד) **בפ׳** עקב ברוך תהי׳ מכל העמים אמר רבי חייא בר אבא אין שבחה של מטרונה בשעה שהיא מתקלסת מקרובותיה אלא בשעה שמתקלסת מצרותיה, וא״כ זהו כענין מלאך רע עונה אמן בע״כ, גם ע״ד שבלעם הוכרח

לברך את ישראל, ומבואר בלק״ת פ׳ תצא בד״ה ולא אבה שזהו ענין ויהפוך ה׳ אלקיך לך את הקללה לברכה כו׳.

ה) **לא** יהי׳ בך עקר ועקרה ובבהמתך, ברבות פ׳ עקב שם ובפ׳ נח פ׳ ל״ב דף ל״ה ג׳, ובשה״ש רבה כ״ד ג׳ ע״פ כפלח הרימון רקתך.

ו) **בממ״י** דל״ב סע״ד בפ׳ עקב, אבל רזא דמלה ברוך תהי׳ מכל העמים כלומר לא תימא דלית לך צורכא בעכומ״ז דהא עכומ״ז אינון דוגמת קליפין לאיבא, דאי לא קליפין לא מתקיים איבא ומש״ה קאמר תהא ברוך כל עממיא סחרין לך כקליפה לאילן, והיינו דכתיב מכל העמים עכ״ל, ואפ״ל עפמ״ש בד״ה ויקח המן את הלבוש בענין ומעטרא לי׳ כסאסאה לשבלתא שהקליפה נבראה שתהי׳ שומר לפרי רק אח״כ ע״י החטא נעשה בבחי׳ כנגדו כ״כ בשל״ה דט״ז, וע״ז בא הברכה ברוך תהי׳ מכל העמים שלא תהי׳ הקליפה בבחי׳ כנגדו אלא אדרבה תהי׳ בבחי׳ שומר לפרי כו׳ ועמ״ש מזה בדרוש נט״י.

ברוך תהי׳, עקר כו׳ ובבהמתך, פ״ז דבכורות דמ״ד ע״ב, מכל העמים ירושלמי פ״ג דסוכה הלכה יו״ד, ובפ״ק דמגילה סוף הלכה ט׳, רבות חיי שרה ס״פ ס״ו, במדבר פ״ב דרי״ב א׳ שהוא דף ה׳ סע״א, נשא פי״א דרמ״ה א׳ שהוא ל״ח א׳, בפ׳ עקב רצ״ב ב׳ שהוא פ״ו ב׳, בשה״ש רבה ע״פ כפלח הרמון רקתך מבעד לצמתך, דף כ״ד ג׳ שהוא כ״ג א׳, וברבות פ׳ נח פל״ב דל״ה ג׳ שהוא ל״ז ב׳.

לא יהי׳ בך עקר, תזכר בתורה ע״פ אשת יפ״ת דהנשמה המלובשת בגוף נק אשה ומקבל מבחי׳ חלק הנשמה המקיף, וא״כ כזכר הוא בחי׳ זכר לגבי בחי׳ שבגוף ונזכר בתורה ע״פ שוש תשיש וכו׳, איך כשאתעדל״ע מלמעלה לעורר את האהבה זהו איש מזריע תחלה אזי יולדת נקבה ע״מ לקבל פרס משא״כ כשבאתעדל״ת אתעדל״ע יולדת זכר וי״ל זהו אה״ע נקבה אה״ר זכר, וי״ל דמה״ט השבעת אם תעוררו כו׳ רק עד שתחפץ באתעדל״ת, וזהו לא יהי׳ בך עקר בחי׳ הנשמה המקיף לא ימנע עכ״פ מלעורר את האהבה כענין ב״ק מכרזת וכו׳, אך מ״מ נק׳ עדיין הנשמה שבגוף עקרה כי יולדת נקבה ואין ההולדה מצדה, רק איש כר, לכן לא יהי׳ ועקרה, ובבהמתך פי׳ בירושלמי הבהמי׳ שלך ר״ל הנה״ב והיינו ע״י והסיר כל חולי הרע שבק״נ.

משכלה י"ל דקאי אנה"ב שמקברת מה שיולדת הנה"א, וזהו ענין כאשר שכלה תשכל דגבי אגג ע' ר"ד ש"ד ב' הנפילים מל' שכולה בימין זרע הזכר שלא נקלט בנקבה משא"כ שכל טוב בשמאל כשנקלט בנוק' ע"י שעקרה ילדה ממילא רבת בנים הנה"ב ותהי לפנינה ילדים אומללה כי אימתי צרכי עמך מרובים כשדעתם קצרה שהוא מניעת הלידה גלדת מצרים גרון משא"כ להיפך, גבי אלישע ע"י עץ מר המתיק המים והארץ שהיתה משכלת היינו ע"י המרירות מזה גופא שהמים מרים לארץ כו' גם עץ הנ"ל עה"ח שכל טוב, ישעי' מ"ט כ' בני שכוליך כו' שכולה.

ג) **מן** ועבדתם (כענין ועבדתם לשון רבים וברך לשון יחיד עת"י ועמ"ש ע"פ משכני לשון יחיד נרוצה לשון רבים).

מתחלה צ"ל עלמא תתאה כגוונא דע"ע בחד מתקלו כו' ענין השתלשלות מרוחניות לגשמיות אור גשמי נמשך מחכמה דוגמת אור כי הכסיל בחושך רק הארה מח"ע נמשך בזה, עיין ביאור לבבתני דוויטע', כמו למטה ממוצע בין דומם לצומח כן למעלה בחי' עשי' ליצי' וכו', אר"מ רוח ממוצע וכן למע' ת"ת שמים מקיפים סכ"ע וממכ"ע לכן יעודי התורה גשמיות כי זה כולל הכל ארץ ושמים למטה השפע' גשמיות ולמעלה זהו יחוד קובהו"ש שבזה נכלל כל טוב.

אלקים שלכם, (נ"ב עיין בר"ח פ"ה משער אהבה דס"ד סע"ב ענין ל"ב נ"ה, הנתיבו' הם התפשטות חכמתו באבי"ע, כי בכל נברא מלובש הארת ח"ע כמאמר יצר האדם בחכמה הילוך הדם ועורקי' כו', ועשב יש לו מזל כח רוחני, ולפי מהות אותו הכח כך ממש העשב, וזהו למיניהו וכמו השושנ' יש לה י"ג עלין לפי שרשה נמשכו מי"ג מדה"ר, וכן הדגים אין להם כסות על העין לפי שנמשכים מעינא פקיחא, ועד"ז האגוז יש לו ג' קליפות וקליפה דקה ובתוכו פרי רמז להשתלשלות עולמות הרי נתלבשו בחי' עליונות המל' ונמשך הארתן להתלבש למטה בגשמיות, ועד"מ הנורת המעיינות שיום ולילה לא ישבותו לפי ששרשן מבחי' מעיין דחכמה שנמשך בנהר דבינה חיווגיהו תדיר בלי ספק וכן יום ולילה חו"ג, וכן למטה נראה בחוש ע"ש דס"ג ע"א, נמצא המשכת אורות רוחני' נמשכו למטה בגשמיות, וזהו ענין ל"ב נתיבות שהן ל"ב אלקי' כי נתיב והמשכה זו הוא ע"י צמצומי' אך בחי' הוי' הוא למעלה מהצמצומים וצריך לידע כי הוי' הוא אלקי' כמ"ש ע"פ וארא כו', ואלקיכם להיות בגילוי כאלו עינו רואות כו').

לפי שעה, (צ"ע בלק"א בענין שפת אמת כו', ועמ"ש ע"פ היינו כחולמים בחי' עולם התהו ב' הפכין וי"ל זהו שאין הולדה אמיתי, ועיין בת"ז ריש תיקון ד' נשמתא דאיהי קבועה כו').

ד) **מן** אך הנה.

טומטומים (נ' מענין שם טומטום שאין הזכרות ונקבות בגלוי אצלו, והיינו שאין לו אהוי"ר הנק' זו"נ) (ומחמת זה וגם מחמת יגיעת המוח במילי דעלמא, וע' ס"ח של"ה שאינו יכול למצוא כו', ר"ל רק מקיף אמונה), בזהר עקב עיי מענין כוס של ברכה שהם ת"ח ע"ש מענין הדחה, לאה ששה

פעמים ששה, על ה׳ כמעשה דרשב״י שנתן עצה כו׳ אין לי חפץ טוב יותר ממך, דהיינו מאמר ועמך לא חפצתי, פי׳ מאחר שהכיר את מקומו שהוא שפל ביותר בבחי׳ ארץ לא יחפוץ בשום דבר בעולם לא בעוה״ז ולא בעוה״ב רק כל תשוקתו וחפצו באמת לדבקה בו, וזהו אשקך מיין הרקח מעסיס רימוני דהיינו המשל שהשקתה אותו מיין הרקח כו׳.

ולחנה אין ילדים (נ״ב כידוע פי׳ הבעש״ט ז״ל בפסוק ותהי לפנינה ילדים ולחנה כו׳, הובא בסר״ז ד״ח כי פנינה רומז לסט״א כמאמר חז״ל שטן ופנינה כו׳ לש״ש נתכוונו וחנה רומז לשכינה ומתרעם הכתוב על העדר הצדיקי׳ כו׳ וילדים דסט״א רבים, וביאור הענין י״ל כי בכל אדם יש בחי׳ חנה ופנינה דהיינו הנה״ב נק׳ פנינה, כי לשון פנינה שפונ׳ מסט׳ דקדושה לסט״א כמ״ש בעה״כ ולהיותה עדיין במקום גבוה כו׳ לש״ש נתכוונו ע״כ נק׳ כן שרק פונה לסט״א, וחנה הוא הנה״א וזהו ענין ב׳ נשים דאלקנה, וזהו ענין כי תהיינה לאיש שתי נשים כו׳, ולחנה אין ילדים שאין יכול להוליד אהוי״ר בנפשו, ובזה יובן מ״ש עד ילדה עקרה שבעה ורבת בנים אומללה ופרז״ל כשילדה חנה מתו בני פנינה, ולכאו׳ קשה איך הא בהא תליא ועוד הרי פנינה לש״ש נתכוונה, אך הענין כי אהבת ה׳ הוא מנג׳ לאהבת העולם, וכשם שלא יתיישבו בכלי א׳ המים והאש, וכמארז״ל בענין ירושלים וקסרי אם יאמרו לך ששתיהם נבנות או חרבות אל תאמין כו׳ ולכן בלידת חנה ממילא כו׳, ופנינה לש״ש נתכוונה כנודע ממשל בן המלך והזונה, וא״כ מיתת בנים זהו תיקונה ורצונה.

ה) **מן** והנה כתיב ואברהם זקן.

ולא אהי׳ פעם כך כנז׳ בת״ז הנ״ל אות ג׳.

לבושי התו״מ, (אף דתורה נק׳ מזון הוא ג״כ לבוש, ע׳ בביאור ע״פ דתורה דשבת שובה חיי צער תחי׳ אשריך כו׳, וצ״ע בענין עוטה אור כשלמה ובכדכ״ד ובנדרי׳) ובלבתשי׳ האלו (צ״ע הלבושים שייכים לג״ע ועיין באגה״ק א״ח עט״ב וכו׳, רבינו ז״ל בענין . . ואגה״ק זורע צדקות וגם יובן ממארז״ל ולא ע״ה חסיד ובגדי קדש לאהרן ונר מצוה ותורה אור לשמן ואור האהבה דמנורה כו׳), ומספר ימיך (ובפרד״ס פי׳ דהמל׳ נק׳ מספר לימים עליונים, והיינו במספר הימים אשר תרתם, אבל לפמ״ש כאן היינו אור חו״ב, וי״ל דהיינו ט״ו שנה שהוסיפו לחזקיה י״ה ומשלו הוסיפו כי ג״ר הם תוס׳ ולא שורש).

והסיר ה׳ ממך כל חולי, וכל מדוי מצרים הרעים אשר ידעת לא ישימם בך ונתנם בכל שונאיך, (ברבות סדר מצורע ס״פ ט״ז דקפ״ג ב׳ א״ר אחא מאדם יהא שלא יבואו חוליים עליו (פי׳ המ״כ ממנו הוא ובו הוא תלוי שלא יבואו כו׳) מ״ט דא״ר אחא והסיר ה׳ ממך כל חולי ממך הוא שלא יבואו חוליים

עליך עכ"ל, לפי פשוטו י"ל ע"ד מ"ש הרמב"ם פ"ד מהלכות דעות ענין שמירת הבריאות ושם ג"כ להסיר מן התאוות באכילה ושתיה ומשגל, וסיים שם ה"כ כל המנהיג עצמו בדרכים אלו שהורינו אני ערב לו שאינו בא לידי חולי כל ימיו כו', וע"פ מוסר י"ל כדמסיים כל חולי זהו יצה"ר א"כ ממנו ובו הוא תלוי להיות מתגבר על יצה"ר כו' גם לפמ"ש כל חולי זהו עין הרע א"כ ממנו הוא ובו הוא תלוי שלא יביא א"ע לידי זה כו' וכן למ"ד שם כל חולי זו צנה כו'.

ב) וע"פ האמת י"ל דאיתא במא"א אות ח' סל"ה חולה גימט' מ"ט כי משם נמשך החולה בחסרון שער החמשים והשכינה נק' חולת אהבה עכ"ל, וענין שער החמשים זהו יום מתן תורה וא"כ הוא נמשך ע"י עסק התורה, ולכן נאמר בה רפאות תהי לשריך כו' ולכל בשרו מרפא, גם ע"ד מ"ש וספרתם לכם כו' תספרו חמשים יום ומבואר הקושיא במ"א שהרי אין סופרים רק מ"ט יום והתירוץ כי מה שאפשר להגיע ע"י אתעדל"ת זהו מ"ט שע"ב אלא שעי"ז נמשך ממילא בתורת מתנה שער החמשים וכענין פתחי לי כחודו של מחט ואני אפתח לך כפתחו של אולם, וזהו ממך הוא ובך הדבר תלוי ע"י שתשלם המשכות מ"ט שע"ב בהתהפכות ז' מדות הנפש אהוי"ר כו' וכל א' כלול מז' כו' אזי ממילא יהי' התגלות שער החמשים א"כ ממך הוא כו' אעפ"כ והסיר ה' ממך כי המשכת שער החמשים אין בכח ביד אדם בעצמו כו'.

עו"ש ברבות כל חולי זה עין, כי בחי' עין עלמא דאתגליא משם יניקה לק"ב שזהו בחי' המחלה וכמ"ש ויצאו אל מדבר שור שהוא עלמא דאתגליא אזי כתיב ויבואו מרתה שהיא ק"נ וכמ"ש בת"א פ' בשלח סד"ה וירא ישראל את היד, ומרה היא מחלה כמ"ש בגמ' מסכת ב"מ פ"ט דק"ז ע"ב.

פ"ט דב"מ ק"ז ב' כמ"ש ברבות כנ"ל כל חולי זו צנה הוא ע"ד חמרא בתקופת תמוז קרירא ליה שאף כשהשמש מאיר בתוקף שהוא ענין ההתבוננות ביחודא עילאה כמ"ש כי שמש ומגן הוי' אלקים שהכל בטל אצלו ית' כביטול זיו השמש בשמש כו' וזהו ענין ששזפתני השמש כו' בזוכרו ענין יחו"ע ועכ"ז קליפת חמור הוא דקרירא לי' ואינו נמשך מזה שום התפעלות וע' במא"א אות ח' ספ"ח חמור מקבלת לימין כו' וע' זח"ג בלק דר"ז ע"א וזהו ענין כל חולי זו צנה וכמ"ש בעמלק אשר קרך בדרך כו', ובמא"א אות ק' ססעי' כ' כי הקרירות בא מתוקף הדין כו' וכמו שהלבושים מגינים בעד הצנה כן י"ל לבושים הנעשים מתומ"צ מגינים בעד קור וצנה הנ"ל וכמ"ש אשריכם זורעי על כל מים שהם תורה וגמ"ח ועי"ז משלחי רגל השור והחמור כו'.

———•———

פ׳ עקב ז׳ כ׳

וגם את הצרעה, בעה״כ של הסדר הדורות ערך דבורה פי׳ דקאי על דבורה הנביאה, וז״ל את הצרעה ישלח ה׳ בם, כי ע״י דבורה נכנע יבין מלך כנען לפני ישראל לפי שעשו לישראל מעשה דבורה וירדפו אתכם כאשר תעשינה הדבורים עכ״ל, והיינו כי זיבורא פרש״י פרק אין מעמידין דכ״ח סע״ב שהיא צרעה, וע״ש בתוס׳ ד״ה חמימי שהביאו ממ״ש בפ״ק דחגיגה דף ה׳ סע״א ומצאוה רעות רבות וצרות כגון זבורא ועקרבא, ופ״ק דמגילה די״ד סע״ב אר״נ לא יאה יהירותא לנשי וכו׳ זיבורתא ופרש״י דבורה, הרי דבורה הנביאה נק׳ זיבורתא לכן פי׳ וגם את הצרעה דהיינו זבורתא קאי על דבורה כו׳. ועמ״ש בלק״ת בשה״ש סד״ה לסוסתי השני מענין דבורה.

ב) במא״א אות ד׳ סעי׳ ב׳ דבורה נק׳ המ׳ גימט׳ גבורה עם הכולל כי בנין המל׳ מן הגבורות (ע׳ בלק״ת פ׳ ראה בביאור ע״פ וכל בניך למודי) ומשם ינקה דבורה הנביאה עכ״ל, ובלק״ת מהאריז״ל ע״פ ודבורה אשה נביאה דע כי דבורה בחי׳ המ׳ אשת לפידות שהוא היסוד שעליו נאמר ויצא כברק חצו שהיא טפת הזרע, שירוה כחץ, (עמ״ש מענין ברק באג״ה ססי׳ ט״ו פי׳ שהוא יסוד אבא וע׳ במא״א ב׳ למ״ד ברק נק׳ יסוד כו׳ ומצדו ברקים ע׳ ת״ז תקון למ״ד דע״ז, זהר פ׳ יתרו דפ״א בענין ואת הברקים) והנה הדבורה עוקצה מר ודבשה מתוק ועמ״ש בענין דבש שהוא מתיקות ותענוג דבש וחלב תחת לשונך בלק״ת פ׳ תבא בד״ה היום הזה, ומ״ש בלק״ת ר״פ שלח בענין ארץ זבת חלב ודבש, ובד״ה באתי לגני בענין אכלתי יערי עם דבשי, וע׳ במא״א אות ד׳ סעיף ה׳ דבש נק׳ הדינים המתוקים כו׳, ובגמרא פ״ק דבכורות ד״ז ע״ב לחד מ״ד יש הפרש בין דבש דבורים שהוא מותר, ודבש צרעה שהוא אסור, והמשנה דמכשירין ס״ל דדבש צרעה ג״כ מותר.

ג) בלק״ת פ׳ שלח בד״ה כי תבואו אל ארץ מושבותיכם, פי׳ ענין וגם את הצרעה ע״ד נהר דינור יוצא מזיעתן של חיות על ראש רשעים יחול, אפ״ל באבוד רשעים רנה אותיות נהר היינו ע״י נהר דינור הוא באבוד רשעים רנה כו׳.

ד) להעיר ממ״ש במד״ר בענין הדבור שהי׳ יוצא דו׳ פרצופין הורג לעמלקים ונותן חיים לישראל כו׳, ובזהר ר״פ חקת מאן דאחיד סמא דמותא אי לא יערב ביה סמא דחיי, ובפרש״י ר״פ קרח ע״פ זאת עשו, הקטרת כו׳ וסם המות נתון בתוכו ור״ל הקטרת הוא הקשר והיחוד דזו״נ כמ״ש בזח״ג פ׳ שמיני דל״ז ע״ב ובפ׳ אחרי דנ״ח ע״ב ופ׳ קרח דקע״ז ב׳, ועל הפוגם בהיחוד שמקריב אש זרה ע״ד ושפחה כי תירש גבירתה, זהר פ׳ אחרי דנ״ז ע״ב, מזה נמשך סם המות, ועיין זהר בחקתי דף קי״ד סע״ב ודקט״ו א׳ ע״פ ויסרתי אתכם אף אני שבע על חטאתיכם ובפ׳ מצורע דנ״ד א׳ ע״פ ואשה כי יזוב כו׳ ודנ״ב ב׳ ובענין חרב נוקמת נקם ברית ס״פ בשלח דס״ו ב״ד א׳ ופ׳ ויקרא די״ט ע״ב, ומכ״ז יובן ענין שעוקצה מר ודבשה מתוק, ובמד״ר ר״פ דברים מה הדבורה דובשה מתוק ועוקצה מר כך הם ד״ת כל מי שעובר עליהן נוטל

איפופסין מות יומת הנואף והנואפת מחלליה מות יומת וכל מי שמקיים אותן זוכה לחיים שנאמר למען יאריכון ימיך עכ"ל וא"כ עוקצה זהו ענין העונשים שבתורה וא"כ וגם את הצרעה ישלח היינו שליח מבחי' זו שממנה נמשכין העונשין וע' ברע"מ ר"פ שופטים בענין ד' מיתות שהם נגד הפוגם בד' אותיות ש' הוי' כמ"ש בק"ש שעהמ"ט אם פגמתי באות יו"ד ונתחייבתי סקילה כו', והנה נהר דינור יוצא מזיעתן של חיות, ובמא"א אות ד' סמ"ה ד' חיות אריה אבא שור אימא אדם ז"א נשר מל' עכ"ל, ור"ל שהן חיוון עילאין דאצי' ומזיעתן של חיות אלו נמשך נהר דינור באצי', וי"ל שמזה נמשך ד' מיתות בב"ד סקילה באבנים מבחי' אות יו"ד שהוא באבא כו' ע' בד"ה שובה ישראל דרוש הראשון פ"ג.

ויענך וירעיבך ויאכילך את המן כו'. ובמדרש באיכה דע"ז א' ע"פ מה יתאונן אדם חי, בני תרעומנין הן כו', יעקב כן אני עוסק להמליך את בנו במצרים והוא מתרעם ואומר נסתרה דרכי מה' ומאלקי משפטי יעבור בישעי' סי' מ"ם כ"ז, אף בניו כן אני עוסק לבור להם לחם קל כדי שלא יהא אחד מהן גוסא ודולריא אוחזתו והם מתרעמים לפני ואומרים ונפשנו קצה בלחם הקלוקל כו', אף ציון כן הוא.

ותאמר ציון עזבני ה' ואד' שכחני וגומר, בישעי' סי' מ"ט י"ד, ובגמ' פ"ה דברכות היינו עזובה היינו שכוחה כו' ע"ש בע"י בהרשב"א ובמהרש"א וע' בספר נצח ישראל פי"א כ"ד בינה לעיתים דרוש נ"ב שבילי אמונה נתיב ח', הנה בתרגום יונתן פי' עזבני ה' סליק שכינתי' מיני ואד' שכחני פי' רחקני, ובפ' וילך ל"א י"ז, בפסוק ועזבתים והסתרתי פני מהם תרגום על והסתרתי פני ואסלק שכינתי מנהון א"כ מובן לפי"ז דמ"ש ותאמר ציון עזבני ה' זהו"ע מ"ש ואנכי הסתר אסתיר פני ביום ההוא הסתלקות השכינה היינו מה שהי' שלש פעמים בשנה יראה כו' את פני ה' אלקיך כו' עכשיו נסתלק בחי' זו (כ"י הר"פ בד"ה כל הנביאים עתידים ליבטל חוץ ממגלת אסתר) והענין הוא שהשכינה מסתתרת בגלות בבחי' ביום ההוא שהוא בחי' עלמין סתימין דלא אתגליין ולכן נאמר ההוא לשון נסתר שלא נתגלה שכינת כבודו בגילוי אור כמו שהי' בזמן בהמ"ק ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם גילוי זיו אורו, ובחי' ביום ההוא הוא בחי' בינה אימא עילאה המקננת בכורסייא עולם הבריאה ולזה עולם הבריאה נק' ובורא חושך שעולם הבריאה הוא עלמא דאתכסיא ועמ"ש מענין עלמא דאתכסיא ועלמא דאתגליא בד"ה וללבן שתי בנות בתו"א פ' ויצא, אבל בזמן בהמ"ק היה מאיר בגילוי ע"ד עלמא דאתגליא בחי' יוצר אור כו', בחי' הדיבור ולכן נק' בהמ"ק דבור ולכן היה אז גילוי רוה"ק כו' משא"כ אח"כ אין הדיבור מאיר כלל כרחל לפני גוזזיה נאלמה כ"א בחי' מחשבה שאינה בגילוי כו', גם פי' הסתיר אסתיר פני ביום ההוא, שאפי' מבחי' ביום ההוא הוא מוסתר כי מ'

דאצי' נעשית עתיק לבריאה היינו שנעתק ונבדל מעולם הבריאה הנק' ביום ההוא הוא מוסתר לפי שמלובש בו בינה וזהו ענין מלך יחיד וזה נמשך מחמת שעברו על לא יהי' לך אלקים אחרים על פני.

קיצור פי' עזבני ה' זהו מ"ש ואנכי הסתיר אסתיר הסתלקות אור ה' ושכינתו מלהאיר בגילוי ע"ד הדבור כ"א בבחי' העלם כמו המחשבה, ועמ"ש מזה בד"ה יביאו לבוש מלכות ובד"ה ביום השמע"צ גבי בן חכם ישמח אב דלשם ביאר שההסתר הוא בשביל שהבן יחפש אותו, ומזה מובן מ"ש ונחלתו לא יעזוב דהיינו היפך ממאמר ותאמר ציון עזבני וכמ"ש במ"א דפי' נחלתו זהו השראת השכינה בבהמ"ק שנק' נחלה וכדפירש"י פ' תשא ע"פ וסלחת לעווננו ולחטאתינו ונחלתנו.

ב) **והנה** להבין לפי פשוטו כפל לשון עזבני ושכחני, נראה ע"ד שמצינו כה"ג כפל לשון ס"פ וישב ולא זכר שר המשקים את יוסף וישכחהו, והקשה בזהר שם ר"פ מקץ דקצ"ג ע"ב דהוא כפל לשון דמאחר שנאמר ולא זכר למה צ"ל עוד וישכחהו, והעולה מהתירוץ שם עפ"י פי' הרמ"ז כי ולא זכר זהו העדר הזכרון על הדבר מצד עצמו שלא מצד דבר אחר המשכחו את הדבר הראשון כ"א שמצד עצמו לא נזכר על הדבר וזה נמשך מצד העדר מוח הדעת ע' בד"ה ואלה המשפטים בענין הדעת שמקרב הדבר כאלו רואה וממשיך מוח החכמה בבינה שמשם בחי' הזיכרון כמ"ש בפ' קדש ולזכרון בין עיניך כו', ועמ"ש מענין זכרון ושכחה סד"ה זכור דעמלק גבי לא תשכח ובד"ה ואהי' אצלו אמון גבי דוד ששכח מ"ש בכתף ישאו כו', ובד"ה זכור ושמור, והנה שר המשקים הוא בחי' הקנה הממשיך ממוח החכמה אל הלב כענין קנה חכמה כו', ויוסף הוא להמשיך תוס' האור מסוכ"ע בממכ"ע ע' ת"א סד"ה ויהי מקץ ומחמת שגם בלא דעת נפש לא טוב ע"כ לא זכר שר המשקים את יוסף כו', וכמ"ש תילים ק"ו ז', לא זכרו רוב חסדיך כו' וכתי' ואותי לא זכרת לא שמת אל לבך ישעי' נ"ז י"א, ההפך ממ"ש אם זכרתיך על יצועי כו', ונזכר מזה בלקו"ת ר"פ בהר וזכרתם את כל מצות הוי' כו', ואפ"ל עוד כי שר המשקים זהו שרשו מבחי' ונהר יוצא מעדן להשקות כו' ונהר זה זהו בחי' יוסף יסוד ז"א המשקה את הגן שהוא מ', אך ומשם יפרד והי' לארבעה ראשים וא' מהם הוא נילוס וזהו שר המשקים דפרעה שהנילוס משקה את ארץ מצרים ולפי שהוא מבחי' ומשם יפרד ע"כ לא זכר את יוסף ולא כמו ד' נהרות דקדושה ד' מחנות שכינה שכל תשוקתם להמשיך מבחי' ונהר יוצא מעדן, אך עוד זאת וישכחהו ופי' בזהר אתר דנשיו קם קמיה, שהוא השכחה בעצם ר"ל שמלבד שאינו נזכר על ה' ומצותיו עוד זאת נפל ונמשך אחר דבר הגורם לשכח וע"ד מ"ש בפ' מקץ וקמו שבע שני רעב אחריהן ונשכח כל השבע בארץ מצרים שיש דבר המשכח לגמרי את השובע שהיה והוא הרעב שהו"ע ימי הרעים המשכחים ימי הטובים ועדז"נ פן ישתה וישכח מחקק משלי סי' ל"א ה', וכן ישתה וישכח רישו שם פסוק ז' שיש דבר המשכח הדבר הראשון והוא היין וכן כתיב וישכח ישראל את עושיהו ויבן היכלות בהושע ססי' ח', וכתיב ותלך אחר מאהביה ואותי שכחה נאום ה' שם סי' ב' ט"ו, שזה שהלכה אחרי מאהביה הם תאוות הגשמיות הם המשכחים עבודת ה', וזהו שמלבד שלא זכר שר

המשקים בחי' מים מגדלים כל מיני תענוג את יוסף להיות אז תתענג על ה' בחי' אהבה בתענוגים עוד זאת וישכחהו ע"י שנמשך אחר התענוגים גשמיים המשכחים לגמרי אלקות כו' עדמ"ש בגמ' פכ"ב דשבת חמרא דפרגותא ומיא דיומססת כו' ע"ש נמצא העולה מזה דבחי' ולא זכר זהו העדר הזכרון ובחי' וישכחהו זהו דבר המנגד הגורם להשכיח כו' ועמ"ש ע"פ ע"כ לא יאכלו בנ"י את גיד הנשה דג"כ הנשה לשון שכחה כו'.

קיצור כפל לשון עזבני ושכחני ע"ד ולא זכר בחי' יוסף להוסיף המשכת אוא"ס וישכחהו שנמשך אחר דבר המשכח והם ענינים גשמיים ובחי' יוסף זהו ונהר יוצא מעדן להשקות כו' ושר המשקים דפרעה הוא מבחי' ומשם יפרד והי' לארבעה ראשים וע"כ לא זכר כו' וישכחהו כו'.

ג) **והנה** גבי זכור את אשר עשה לך עמלק כו' לא תשכח משמע בדרז"ל דפי' לא תשכח היינו שכחת הלב וזכור היינו בפה, ולפ"ז גם בענין ולא זכר שר המשקים י"ל כן ולא זכרו בפה שלא הזכירו לפני פרעה ועוד זאת וישכחהו גם בלבו ועד"ז י"ל גם כאן לפי מש"ל אות א' דפי' עזבני היינו ואנכי הסתר אסתיר פני ביום ההוא היינו שנסתלק שכינתו ית' מלהאיר ע"ד עלמא דאתגליא שהוא בחי' דיבור כ"א מאיר רק בעלמין סתימין בחי' מחשבה, וא"כ זהו ההסתלקות והעזיבה מלהאיר בבחי' הדיבור שמזה היה גילוי אלקות ע"ד ושכנתי בתוכם כו' וגם היחוד העליון נק' דיבור וכמארז"ל ראוה מדברת מאי מדברת נבעלה כו', ועד"ז נאמר פה אל פה אדבר בו, וז"ש ונועדתי כו' ודברתי כו' ובגלות נסתלק בחי' זו, וזהו"ע עזבני הוי' אך מה שמוסיפה עוד ואד' שכחני היינו גם שכחת הלב שגם במח' ועלמין סתימין אינו מאיר פניו אליה, וכדאיתא בתרגום ע"פ ותאמר ציון דעזבני היינו סילוק שכינתא מיני ושכחני היינו ריחקני, וזה שארז"ל פ"ה דברכות ע"ז רבש"ע אדם נושא אשה על אשתו זוכר מעשה הראשונה כו', כי נקראו הע' שרים ג"כ נשים ע"ד הנזכר ברבות בפ' נשא ובשה"ש ע"פ ששים המה מלכות ושמונים פלגשים כו', וע' בירושלמי בברכות ס"פ היה קורא שאמר רב כהנא לר' יוחנן בר נש דאימיה מבסרא ליה (מבזין ליה) ואיתתי' דאבוהי מוקרי ליה להון יזול, ופי' המפרש א"י חשוב ליה כאימיה ובבל חשיב ליה כאשת אב וזהו שארז"ל ע"פ בניך ובנותיך נתונים לעם אחר כי תבא כ"ח ל"ב, זו אשת האב פ"ט דברכות דנ"ו ע"א וביבמות פרק הבע"י דס"ג ע"ב, ואפ"ל אשת אב לא קאי על ק"נ כ"א על מ' דעשי' ואעפ"כ אינה נקראת אמו מפני שמלובשת בק"נ כמ"ש במ"א ע"פ ראה ריח בני, ופי' נושא אשה כי מתחלה היה ההשפעה בבחי' עלמא דאתגליא מאיר בנש"י וז"ס היחוד העליון שנק' דבור ובגלות הרי ההשפעה נמשך עליהם וז"ס ושפחה כי תירש כו' כמ"ש בזהר פ' חיי דקכ"ב ע"פ מלך לשדה נעבד ובפ' אחרי דס"ט ע"א וע' באגה"ת פ"ו אך עוד זאת שגם בבחי' מחשבה ג"כ אינו נמשך, ואפ"ל עפמ"ש בזהר ויקרא ד"כ ע"ב קוב"ה בגלותא סליק לעילא לעילא ופי' המק"מ לעילא בינה לעילא אבא, וא"כ סליק למעלה מבחי' בינה הנק' מחשבה ובזח"ב בשלח נח"ב דסליק לעילא לעילא ונ"ב מהרח"ו פנימיות ז"א עולה לאריך וע' בזח"ג פ' אחרי דע"ה רע"א שזהו"ע הוי ועניו אוי ועמ"ש מזה ע"פ מי יתנך כאח לי ובת"א בד"ה וארא אל אברהם פי' דסליק

למהו״ע ית׳ בבחי׳ יחיד דקמיה כחשיכה כאורה ואין העולמות תופס מקום כלל כו׳ ואז מחיצוניות ז״א יש להם יניקה כו׳ ע״ד מלך לשדה נעבד כנ״ל ובילקוט תילים רמז תשמ״ג איתא אתה מאי איכפת לך שרפים אומרים לך קדוש אופנים אומרים לך ברוך כו׳.

קיצור פי׳ ענין עזיבה מלהאיר בדיבור ושכנתי בתוכם ושכחה ע״ד שגם במח׳ אינו מאיר האהבה כי סליק לעילא לעילא דשם כחשיכה כאורה ופי׳ הגמ׳ אדם נושא כו׳, זוכר כו׳, ולהעיר מענין זכור בפה לא תשכח בלב.

ד) **וקרוב** לזה פי׳ בספר בינה לעיתים דרוש נ״ב מש״כ ותאמר ציון עזבני כו׳ שכחני דפי׳ עזבני אינה שכחה עצמיות ממש אלא המונע מלהעלות זכרונו לפניו ית׳ שמו לטובה כו׳, ושכחני היינו שנעדר ממנו בהחלט זכרון אותו הדבר ואינו עולה על לבו כלל כו׳, ולדרכינו א״ש יותר שהשכחה היא מחמת דבר אחר המשכח כנ״ל, אך להבין איך שייך בחי׳ אלו אלמעלה עליו ית׳ וכבר נתבאר למעלה אות א׳ ואות ג׳, אך עוי״ל באופן אחר עפ״י מה שיש לשום לב דגבי עזבני נאמר שם הוי׳ עזבני הוי׳ וגבי שכחני נזכר שם אד׳ ואדני שכחני, והענין כמאמר ע״פ ביום ההוא יהי׳ הוי׳ אחד ושמו אחד בעוה״ז נכתב בשם הוי׳ ונק׳ בשם אד׳ אבל לעוה״ב כולו אחד נכתב ביו״ד ה׳ ונק׳ ביוד ה׳, בגמ׳ ספ״ג דפסחים ד״נ סע״א, וע׳ במזרחי פ׳ שמות ג׳ פסוק ט״ו עה״ק ח״א פט״ו יעו״ש, שהאריך ובח״ג פס״ד פי׳ שזהו״ע ולא יכנף עוד מוריך כו׳, והיינו כי שם אד׳ הוא סתר וכיסוי לשם הוי׳ וכמו כסות וא״כ הוא ע״ד כמו שהמשל הוא לברש אל הנמשל וכמ״ש בד״ה והבדילה הפרוכת לכם, ומחמת זה נמשך שיהי׳ היש ודבר נפרד כו׳ וע׳ עוד מענין ונק׳ באד׳ בספר שבילי אמונה נתיב א׳ ת״ז תיקון ס״ט דק״ד ע״א וז״ל שינוי מקום כגוונא דקוב״ה דאתמר בי׳ הנה ה׳ יוצא ממקומו באתרי׳ דאיהו עלמא דאתי אתקרי הוי׳ רחמי לבר מאתריה אשתני ואתקרי אד׳ ואתקרי דין כו׳ עכ״ל, וביאור הדבר יש לבאר עפמ״ש אדמו״ר נ״ע בביאור דשובה ישראל כי שם אד׳ הוא שם אלקים ששניהם בחי׳ א׳ הוא נוק׳ כו׳ ובמק״מ ר״פ בראשית משמע ששם אדני הוא נקודות המל׳ היורדת לבריא׳ כו׳, משא״כ שם אלקים י״ל מל׳ דאצי׳ וכ״מ בתו״א בפ׳ מקץ בביאור הקצר ע״פ רני ושמחי בת שבבחי׳ יחוד הוי׳ אלקים הוא גבוה מבחי׳ יחוד הוי׳ אד׳ שבחי׳ אד׳ זהו כשנקראת המל׳ בתי בת ציון ובחי׳ אלקים זהו כשנקראת אחותי כו׳ ע״ש, וכ״מ בפע״ח ויש לעיין בפסוק ואראה את אדני יושב על כסא כו׳ שרפים עומדים ממעל לו ועמ״ש מזה בד״ה ונקדשתי בתוך בנ״י הוא בחי׳ דיבור שהוא נפרד ולבוש החיצון של הנפש ואינו דומה למח׳ כו׳ דלבושא מיניה וביה, משא״כ הדיבור הוא לפעמים כו׳ (ע׳ בד״ה את שבתותי תשמרו) וכך למעלה דיבור עליון להיות התחלקות עולמות אין מספר כו׳ שאינו ממשיך להם חיות אלא בבחי׳ מלך וכנודע מענין אין מלך בלא עם עוממות כו׳, והו״ע שם אדני להיות אדון כו׳ ולכן מריבוי ההשתלשלות מבחי׳ שם אדני יש להם יניקה כי שם אד׳ נק׳ היכל והיכל הוא העלם שמעלים ומסתיר ולכן ההיכלות נקרא עלמין כמאמר הת״ז לאנהגא בהון עלמין וכמ״ש בלקו״ת ר״פ שלח בד״ה ענין המרגלים ובבחי׳ זו יש ריבוי השתלשלות ההיכלות עד שמהיכלות דעשי׳ יונקים הקליפות

כי שם ההעלם גדול יותר כו׳, ולכן אל אד׳ השולט בעשי׳ גימ׳ צו ואין צו כו׳, כמ״ש כ״ז בד״ה דרשו ה׳ בהמצאו וע׳ בתו״א פ׳ וישב בד״ה שיר המעלות כו׳ היינו כחולמים כו׳ וזהו״ע הודו לאדוני האדוגים דפי׳ מהרמ״א שהם ע״ש והוא ית׳ אדון עליהם ע״י שם אדני כו׳ אדון לעקור דיורין ולהושיב דיורין והיינו ע״י המשכת שם הוי׳ בשם אד׳ כדלקמן.

קיצור עוד פי׳ דגבי עזיבה נזכר שם הוי׳ וגבי שכחה שם אדני כי הנה שם אדני הוא כיסוי לשם הוי׳ ונק׳ היכל קדשו ומריבוי ההיכלות יש יניקה גם לסט״א אל אדני גימ׳ צו.

ה) אך צ״ל והוי׳ בהיכל קדשו והוא ע״י אתעדל״ת בקיום התומ״צ שעי״ז ממשיכים יחוד הוי׳ אד׳ ונק׳ שילוב הוי׳ באדנות היינו ענין ירידות והמשכות בחי׳ עליונה מלמעלה למטה שהוא בחי׳ ביטול הנמשך בנבראים להיות נפרדים ובטלים כו׳ (בד״ה רני ושמחי בת הנ״ל) ויחוד זה והמשכה זו זהו ע״י מעשה המצות וכמ״ש ג״כ בד״ה ועתה יגדל נא כח אד׳ בחי׳ אדון עוזינו ע״י ביטול רצון לקיים מצות המלך עי״ז נמשך כח אד׳ המשכה מסובע והיינו ענין שילוב הוי׳ באדני כו׳, ויש להעיר ג״כ מענין גדול העונה אמן יותר מן המברך ואמן בגי׳ הוי׳ אד׳ היינו יחוד ב׳ בחי׳ הנ״ל ובפרד״ס בעה״כ ערך אמן הוא ביסוד הקושר והמיחד החתן עם הכלה כו׳ הוי׳ אדני כו׳ וכ״כ במא״א א׳ צ״ד ואמן לשון קבלת דברים כי הוא ג״כ כענין אמת ואמונה שבחי׳ אמונה מקבל מבחי׳ אמת כו׳ והו״ע יחו״ת ויחו״ע כנז׳ בדרוש בהמ״ז בסידור וע׳ מענין אמן בהרמ״ז ר״פ עקב ועמ״ש סד״ה משה ידבר בענין והאלקים יעננו כו׳ ואפשר שכמו״כ הו״ע אמן נזכר לשון העונה אמן והוא כענין והאלקים יעננו ולכן אמן ג״כ לשון קיום וחוזק ע״י שגם למטה נמשך ונעשה כמו למעלה כו׳ והוא כנ״ל בענין שילוב הוי׳ באדני שיהי׳ המשכת הביטול למטה כו׳, ובמא״א אות ב׳ ל״ה בענין מאה ברכות וכנגדם במל׳ מאה אדנים לקבל מאה ברכות עכ״ל, והוא מבואר בספר ש״א שער א׳ וע׳ מענין אמן בספר כד הקמח בתחלתו באות אמונה והביא פסוק פתחו שערים ויבא גוי צדיק שומר אמונים בישעי׳ כ״ז עיקר התורה והמצוה הוא אמונה כו׳ שיאמין אדם שיש לעולם נמצא יחיד והוא משגיח כו׳ בא חבקוק והעמידן על אחת שנאמר וצדיק באמונתו יחיה, ובמדרש שומר אמונים א״ת אמונים אלא אמנים כו׳, וכן דרשו בגמ׳ בשבת פי״ו קי״ט ב׳ כו׳ ולפי המדרש בשביל המדה הזו של עניית אמן נק׳ ישראל צדיקים שנאמר ויבא גוי צדיק (וא״ש לפי מה שנת׳ לעיל בשם הפרד״ס דאמן הוא ביסוד שהוא בחי׳ וצדיק יסוד עולם) כו׳ אמן שהוא מלה נגזרת מלשון אמונה כו׳ וכבר ארז״ל בברכות פ״ח נ״ג ב׳ ר׳ יוסי אומר גדול העונה אמן יותר מן המברך כו׳, וע׳ מזה בעמה״מ שער או״א פי״ד וע׳ מענין אמן בזח״ג וילך דרפ״ה ע״ב ובהרמ״ז ובמק״מ שם ובחיי פ׳ בשלח ע״פ וייראו העם כו׳ ויאמינו דפ״ג ע״ב והנה תורה המשכת שם הוי׳ ומצות שם אד׳ כמבואר ממ״ש בד״ה כי ביום הזה יכפר ובד״ה ועתה יגדל נא כח אד׳ ולכן כל האומר אין לי אלא תורה כו׳ כי מצות זהו כענין אמן חיבור הוי׳ אדני כי אמת ואמונה ברכה והודאה ובחי׳ הודאה ואמונה זהו״ע אמן על הברכה כו׳ ובתק״ז סוף תיקון עשרים דנ״א סע״א פי׳ למנצח על השמינית

כינור של ח' נימין הוא חיבור ד' אותיות הוי' עם ד' אותיות אד' ואפ"ל שעי"ז מתחברים ג"כ ב' שמות הוי' שלפני יג"מ סובב וממלא שזהו ג"כ על השמינית וע"כ גדול העונה אמן כו' וזהו"ע ד' בגדי לבן שהם משם הוי' וד' בגדי זהב שהם משם אד'.

קיצור אך צ"ל והוי' בהיכל קדשו יחוד הוי' אדני וזהו אמן וז"ס מאה ברכות ע"ד מאה אדנים במשכן ולכן גדול העונה אמן יותר מן המברך כי העיקר להמשיך ביחו"ת כענין והאלקים יעננו כי צחוק עשה לי אלקים תורה הוי' ומצות אד' למנצח על השמינית חיבור הוי' אדני והיינו ע"י חיבור ב' שמות הוי' ולכן ברוך מתחיל בבית שהוא חכמה ואמן מתחיל באלף שהוא כתר שמשם נמשך הכח שיומשך גם למטה בשם אדני ע"ד ועתה יגדל נא כח אד'.

ו) **והנה** חיבור זה זהו"ע בהמ"ק שעז"נ וה' בהיכל קדשו, וע' מזה זח"ב ס"פ תרומה קע"ח א' בספד"צ פ"ג וח"ל ובכוונת אמן דהוה כליל תרין שמהן הוי' אדני והאחד גניז טובי' כו' ע"ש, וזהו ג"כ משארז"ל פ"ה דברכות ד' ל"ג א' גדול מקדש שניתן בין שני אותיות פעלת הוי' מקדש אדני עכ"ל, והיינו שמחבר סוכ"ע וממכ"ע כמ"ש מזה בלקו"ת בד"ה ביאור ע"פ נשא פ"א היכל גימ' אד' שהוא היכל לשם הוי' וצ"ע בספד"צ שם מבואר מ"ש בהיכל קדשו הס מפניו הס גימ' אד', וא"כ מהו אשר היכל גימ' אד' וכן ה"ס גימ' אד', ואפ"ל הס מפניו זהו בחינת הביטול הנמשך בנבראים שעם היותם נפרדים יהיו בבחי' ביטול והגם שביטול זה נמשך משם הוי' מ"מ נמשך ע"י שם אד' וע' מזה בביאור דשובה ישראל, לכן הס גימ' אד' ושם אד' מקור דבי"ע נמצא כמו שבאצי' כך נמשך בבי"ע וזהו"ע ושמרו דרך הוי' כו' והנה כתי' אנכי הוי' אלקיך ועז"נ שמע ישראל הוי' אלקינו וכמ"ש כי עם קדוש אתה להוי' כי חלק הוי' עמו וכיון שנמשך בבי"ע משם הוי' ע"י שם אד' לכן כמו שישראל באצילות הם במעלה עליונה כך ג"כ בבי"ע כו' וזהו הנק' בזהר פ' וישב דקפ"א סע"א בגין לקשרא קשרין כו' ר"ל לקשר אצי' ובי"ע יחד וע"ש בבה"ז דל"ו ע"ד משא"כ בגלותא סליק קוב"ה לעילא לעילא כמ"ש בזח"ג ויקרא ד"כ ע"ב וזהו"ע עזבני הוי' וכתרגומו סליק שכינתיה ובזהר וישב שם איתא ג"כ ושמשא אסתלק כו', ואזי הסט"א מקבלים יניקה מבחי' דקמיה כחשיכה כאורה כנז' בד"ה ויאבק איש עמו, ובד"ה בשלח פרעה בענין כמה ארך אפיים לפניו והיינו ענין עזבני הוי' דאל"כ הא כתיב אם תגביהי כנשר משם אורידך נאום ה' כמ"ש בד"ה ויאבק הנ"ל, ואפ"ל הסיבה מה שעזבני הוי' הוא כי הנה בכל אחד יש שם הוי' כמבואר בלקו"ת פ' תצא בד"ה ולא אבה הוי' אלקיך לשמוע אל בלעם יו"ד ביטול רצון כו', וכשאין האדם מעורר שיהי' בו גילוי בחי' אלו כביכול נמשך ותאמר ציון עזבני הוי', אך עוד זאת ואד' שכחני אשר שם אד' מקור דבי"ע כיון שאין מאיר בו שם הוי' אזי ומשם יפרד והי' לארבעה ראשים שהם ד' שרים בבל ומדי כו' שגם הם מקבלים מבחי' דיבור ואף שבאצי' ישראל הם במעלה עליונה ועלו במחשבה כו' מ"מ אין מאיר בבחי' זו בבי"ע ע"י הדיבור שהוא שם אד' ואין קשר וחיבור כ"כ לאצי' עם בי"ע וזהו"ע נשמו מסילות כו' ע' ברבות ויצא פרשה ס"ח ע"פ והנה מלאכי אלקים עולים ויורדים בו למעלה כל מי שאומר זכותו עולים חובתו

יורדים ולמטה כל מי שאומר זכותו יורד חובתו עולה, וצ"ל אמאי אין דומה למעלה עם מטה זהו ע"ד עולם הפוך ראיתי כו', וזהו מפני שאין חיבור הוי' עם אדני ומשם אד' משתלשל היש כו' ועמ"ש ע"פ השקיפה ממעון כו', ואזי וברך שכשההשגה למטה כמו שהוא למעלה אזי וברך בד"ה זכור תקס"ב ענין אל דיעות כו', וזהו"ע העונה אמן ומחבר כו', ועמ"ש ע"פ ואם בת היא וחיה שמבחי' נוק' יש להם יניקה כי רגליה יורדת כו' ולכן אשה פסולה להזות כו' ע"ש ועמ"ש מזה ע"פ ויהי בנסוע הארון ויאמר משה קומה הוי' ויפוצו אויביך כו', ומזה יובן ענין ואד' שכחני כי שם אד' בבחי' ההתלבשות בבחי' נוק' כו', ועז"נ רגליה יורדת כו', ולכן אמר פרעה ואם בת היא וחיה כנ"ל ונק' בחי' זו שכחני מחמת דבר אחר המשכת הו"ע ההשפעה והשלוה שנמשך לע' שרים כו' משא"כ בשם הוי' אין שייך בחי' שכחני כי עז"נ אני הוי' הוא שמי וכבודי לאחר לא אתן רק עזבני דסליק לעילא לעילא והיניקה משום דשם כחשיכה כאורה כו', אבל בבחי' אד' נאמר ג"כ מלך אלקים על גוים כו' ומלכותו בכל משלה כו', וע' מזה בזח"ב משפטים דף צ"ו ע"א וכמ"ש בהושע סי' ד' ו' נדמו עמי מבלי הדעת כו' ותשכח תורת אלקיך אשכח בניך גם אני ות"י ארחיק בניך, והוא היפך מ"ש ידע לכתך כו' רק אתכם ידעתי כו' ובפ' שמות ויזכור את בריתי כו' וידע אלקים כו' וכ' הרמב"ן שם כי מתחלה הי' מסתיר פניו מהם והי' לאכול ועתה שמע אלקים כו' ורש"י שם פי' נתן עליהם לב ולא העלים עיניו כו' והבחי' פי' כי נמשך שפע מן הרחמים אל הדעת לרחם על ישראל כו', וכשההפך מזה נק' שכחה וכמ"ש תילים סי' י"ג עד אנה הוי' תשכחני נצח וכתי' תילים מ"ב יו"ד, למה שכחתני כו' וכענין הנז' בתר"א פ' מקץ בד"ה כי עמך מקור חיים שהגלות נק' בשם שינה וזהו"ע השכחה אף שבאמת זה גופא הוא בהשגחה פרטיות מ"מ נראה כאלו שכח עליהם ולכן ת"י ארחיק כו' שז"ס הריחוק שאין מקבלים השפע כ"א ע"י ריבוי ממוצעים כו' וע"י ריבוי לבושים כו' היפך ממ"ש אם אין פניך הולכים עמנו כו' ועמ"ש מזה בד"ה כי תשא את ראש בנ"י כו', ובמא"א אות שין סעי' ל"ז שכחה מצד האחוריים כו' שכח אותיות חשך והיינו כשנש"י מקבלים מבחי' פנים ע"ד יאר ה' פניו כו' שם הם נזכרים לפני ה' משא"כ כשמקבלים רק מבחי' אחוריים שם שייך שכחה כו' ע"ד שנת' שהו"ע הריחוק כו' וכמ"ש בד"ה עבדים היינו לפרעה במצרים ויוציאנו הוי' אלקינו או"א הלבישו כו' שכאשר ההשפעה נמשך מבחי' פנים שהו"ע פנימי' הרצון בחי' חפץ ותענוג עליון אזי יאר ה' פניו אליך דוקא כי תהיו אתם ארץ חפץ אבל כשנמשך ההשפעה רק מבחי' אחוריים כמאן דשדי כו', אזי נמשך עיקר השפע לפרעה האוחז בעורף ומקבל מבחי' זו וישראל הם אז בגלות אצלו כו' יעו"ש הטעם ובד"ה ויהי בשלח פרעה וזהו"ע עזבני הוי' כנ"ל, היינו לא כמ"ש ויוציאנו הוי' אלקינו כו', ומזה נמשך בחי' ואד' שכחני מחמת שההשפעה באה מבחי' אחוריים ואז נמשך עיקר השפע לעכומ"ז כו' וכ"ז נמשך מחמת כי למטה פנו אלי עורף ולא פנים כו' וע' בת"א בד"ה וארא אל אברהם ובד"ה כי ההרים ימושו גבי נפלה ולא תוסיף כו', ובמדרש הביאו בכלי פז עזבני לשון הפקר כלקט שכחה ופאה שכתוב בהם לעני ולגר תעזוב אותם עכ"ל.

קיצור והנה ע"י והוי' בהיכל קדשו עי"ז נמשך וברך את עמך כו' אבל כשאין יחוד וחיבור שם הוי' בשם אד' אזי ומשם יפרד ונמשך מזה ב' בחי' הא' עזבני הוי' ואזי יוכלו לקבל מבחי' דכחשיכה כאורה כי אם תגביהי כנשר משם אורידך נאום ה' אכן כשאין גילוי שם הוי' הרי שממית כו' הב' ואד' שכחני הוא יניקתם מלמטה מבחי' ואני בתוך הגולה רגליה יורדת כו'.

ז) אך באמת כתיב אף חובב עמים כל קדושיו בידך וארז"ל אפי' בשעה שאתה מחבב עמים כו' וז"ש התשכח אשה עולה כו' ובגמ' פ"ה דברכות ל"ב ב' י"ב מזלות כו' במהרש"א שהם נגד י"ב חדשים שבכל א' שלשים יום וזהו שבכל א' שלשים חיל כו', והנה י"ב מזלות שרש שרשם מקבלים מי"ב בקר והים עליהם כו' שהוא שם אד' בחי' מל' רוממות והתנשאות כנזכר בביאור ע"פ מי מנה כו' שזהו עיקר בחי' מל' ולכן מזה נמשך מאין ליש כו' וזהו רכב אלקים רבותים אלפי שנאן אד' בם כו', פי' שנאן הם ד' חיות שור נשר אריה אדם שהן כללות של י"ב הנ"ל כענין ד' דגלים של י"ב שבטים ופי' אדני בם נתבאר בתו"א פ' יתרו סד"ה ענין האבות הן הן המרכבה והיינו שעלית שם אד' להתיחד בשם הוי' זהו בהם ועל ידם וכענין ארוממך אלקי המלך בד"ה כי אתה נרי וכן ההמשכה משם אד' לבי"ע הוא בהם ועל ידם שהן הן המרכבה שמוליך את הרוכב כו' וכמ"ש במ"א בפי' אתה גבור לעולם אד' כו' שהגבורה להיות נמשך בבי"ע כו' והנה י"ב בחי' הנ"ל הם י"ב שבטים וא"כ אד' בם ממש ולכן שם אד' במילואו י"ב אותיות ואיך אמרת ואד' שכחני הלא א"א לשכוח על עצמו וזהו התשכח אשה כו' ואנכי לא אשכחך ועל טענה עזבני נאמר ברגע קטן עזבתיך בשביל שיהי' ברחמים גדולים אקבצך כו' וזהו אמן יהש"ר שלמעלה מבחי' חיבור הוי' אד' וכמ"ש בתו"א ר"פ וארא סד"ה וידבר וארא שכדי להיות גילוי מוכרח להיות תחלה העלם כו' וזהו תחת היותך עזובה כו' כנ"ל, ועמ"ש לקמן ע"פ משכני בשביל שסילקת שכינתך ממני אחריך נרוצה ומ"ש ע"פ ואני אראה בשונאי וע"פ וזאת התרומה וע"פ מים רבים בפ' נח ושנואה עמ"ש בד"ה כי תהיין לאיש בענין והי' הבן הבכור לשניאה ושמתיך לגאון עולם הבהמ"ק נק' גאון עוזכם כ"כ בשה"ש רבה ולע"ל שיהי' אהל בל יצען נק' גאון עולם כי עולם ז"א ולע"ל תהיה מל' במדריגת הבינה משוש דור ודור במא"א דור ודור נק' ב' נוק' לאה ורחל, וע"י התגלות מל' דא"ס תהי' משוש דור ודור הנ"ל ועמ"ש ע"פ כי אבי ואמי כו' וה' יאספני בלקו"ת ד"ה שובה ישראל עד דרוש השני ספ"ג ובד"ה ביום השמע"צ שמאלו תחת לראשי פ"ב.

קיצור והתשובה באה רק על טענת שכחה כי גם מה שהוא אדוני האדונים י"ב מזלות ששרשם מי"ב בקר י"ב שבטים וכתיב אדני בם ועמ"ש בקיצור ע"פ ושמתי כדכד בענין כ"ד צירופי אדני ונגד זה כ"ד אתוון דבשכמל"ו א"ח ב"פ בשכמל"ו דק"ש שחרית וערבית ועל טענת עזבני הוי' נאמר ברגע קטן עזבתיך בשביל שברחמים גדולים אקבצך תחת היותך עזובה ושמתיך לגאון עולם משוש דור ודור וכנ"ל בענין ונחלתו לא יעזוב.

ח) ולפי פי' הראשון שנת"ל אות א' ואות ג' בענין עזבני מבחי' הגילוי בדיבור שכחני שכחת הלב בחי' מחשבה ע"ז הושב ג"כ התשכח אשה עולה כו'

ואנכי לא אשכחך כי אדרבה נאמר רבות עשית כו׳ נפלאותיך ומח׳ אלינו כו׳ בתילים סי׳ מ״ם וארז״ל דקאי על שבירר לו אברהם את המלכות הוי׳ נפלאותיך ומח׳ אלינו בשביל שלא נשתעבד בגיהנם והענין כי ההסתר פנים הוא ביום ההוא כנ״ל אות א׳, והיינו בשביל שעי״ז יומשך להיות ואמר ביום ההוא הנה אלקינו זה שבחי׳ עלמא דאתכסיא יהי׳ מאיר בגילוי כמו עלמא דאתגליא וכמ״ש במ״א ע״פ והניף ידו על הנהר כו׳ וזה א״א להיות כ״א ע״י ההסתר פנים וכמ״ש במ״א בשם הבעש״ט ע״פ אז תשמח בתולה במחול ממשל הבלילות שאחר פב״פ וקירוב מוכרח להיות הסתר בכדי שאזי דוקא יוכל לבוא לבחי׳ פב״פ בקירוב יותר וכדרך הריקוד שמתקרבים וחוזרים ומתרחקים בד״ה ביום השמיני שילח כו׳, ועמ״ש ע״פ ואנכי הסתר אסתיר ומ״ש באיוב ע״פ והי׳ ראשיתך מצער ואחריתך ישגא כו׳, והנה ב׳ שמות הוי׳ שלפני יג״מ הם שרש עלמא דאתכסיא ועלמא דאתגליא יובל ושמיטה כמ״ש בזח״א ויצא קנ״ח ב׳, א״כ מה שאמרה כנס״י אשר ב׳ שמות אלו עזבני ושכחני כנז׳ בפסיקתא ע״ז הושב ואנכי לא אשכחך כי אם אמנם היותך עזובה שאין מאיר שם הוי׳ דשרש עלמא דאתגליא בחי׳ דיבור אבל מחשבותיך אלינו שם הוי׳ דלעילא ע״ק כדי שלע״ל ואמר ביום ההוז: הנה אלקינו זה כו׳.

הנה בד״ה ענין שמחת חתן וכלה, שמות תקס״ג, בדרוש ארץ זבת חלב ודבש, נת׳ פי׳ כמו הרה כו׳ כן היינו מפניך הוי׳ בישעי׳ סי׳ כ״ו י״ז, היינו שבזמן הגלות שם הוי׳ הוא בבחי׳ עיבור היינו כי שם הוי׳ היה הוה ויהי׳ בבת אחת בחי׳ זו אינו מתגלה כ״א הגילוי רק שם אד׳ שהוא אדון כל הארץ ותופסים העולמות בבחי׳ יש ודבר רק שהוא אדון עליהם, ואפ״ל עיבור שם הוי׳ זהו בבחי׳ שם אהי׳ דהיינו בינה הנק׳ אהי׳ ושם עיבור ז״א שם הוי׳ כו׳, ואזי בחי׳ הסתר ולע״ל לידה גילוי שם הוי׳ והיינו ע״י חבלי לידה, וחבל ג״כ לשון משכון ע״ד אלה פקודי המשכן שנתמשכן כו׳ גם לשון השחתה, אך כתי׳ וחבל עול מפני שמן ואחר הלידה יש חלב לגדל הולד, וכמו״כ כתיב שתיתי ייני עם חלבי כו׳, וזהו״ע הגדיל הוי׳ עם אלה, והגדלה זו שיהי׳ שם הוי׳ ע״ד ביום ההוא יהי׳ כו׳, ונמשך ע״י השפעה משמו הגדול שמשם חלב חיוורתא דעתיקא כו׳, וזהו והתגדלתי והתקדשתי כו׳, וזהו הן עם לבדד ישכון בדד ב׳ בחי׳ דד כנודע מענין אלדד ומידד בע״ח שער הכללים ובאו״ת פ׳ בלק והמשכה זו מבחי׳ בדד ינחנו שלמעלה משם הוי׳ משם נמשך ההגדלה בשם הוי׳ וזהו לבדד ישכון כו׳, ואפ״ל ג״כ פי׳ בדד חיבור ב׳ דלתין הנ״ל שהם ב׳ שמות הוי׳.

בתוס׳ פ״ק דר״ה די״ז ע״ב הביאו בשם הפסיקתא דפי׳ עזבני והוי׳ ואד׳ שכחני קאי על ב׳ שמות הוי׳ הנז׳ לפני יג״מ דפי׳ בגמ׳ שם אני הוא קודם שיחטא ואני הוא לאחר שיחטא וישוב ואלו הב׳ מדות עזבוני ושכחוני ע״ש והביאם השל״ה דנ״ט ע״ב, עוד מענין עזבני ושכחני זח״ג האזינו דרצ״ח סע״א וע״ב ויש להעיר לענין עזבני ה׳ מפסוק אלי אלי למה עזבתני תילים כ״ב ב׳, וענין ואד׳ שכחני מפסוק עד אנה ה׳ תשכחני נצח תילים י״ג ב. ויש עזיבה לשון עזר כמ״ש עזוב תעזוב עמו משפטים כ״ג ה׳ אף שהתרגום פי׳ שיעזוב השנאה שבלבו רש״י לא פי׳ כן יעו״ש, וע׳ מד״ר פ׳ נח פל״ח דמ״א ב׳, מענין עזוב

תעזוב צו פ"ט, וא"כ אפ"ל גם כאן בטענת עזבני ה' שעם היות שהוא עזיבה וסילוק השכינה עכ"ז הוא העזר כמ"ש הוי' לי בעוזרי וכתי' מאין יבוא עזרי עזרי מעם ה'.

ט) **ועמ"ש** ע"פ וירא והנה באר בשדה, ומבואר ברבות ויצא פ"ע באר זה ציון כו', והנה שלשה עדרי צאן ג' מלכיות כו' וזהו ותאמר ציון עזבני ה' שגללו את האבן מעל פי הבאר זה זמן רב וטוענים לנו המים כו', והנה שם הוי' נק' מקור מים חיים כמ"ש מקור מ"ח את הוי' ובחי' מקור זה הי' משפיע מים חיים הנ"ל בבאר זה ציון ולכן מציון באים כל הטובות כמ"ש ברבות ר"פ קדושים תהיו כי שם ציוה ה' את הברכה ועכשיו הוי' מקור מ"ח עזבני כו', והמים נמשכים לבורות נשברים ושפחה כי תירש ומזה יובן ענין פי' המשל אדם נושא אשה על אשתו המכוון בנמשל הו"ע ההשפעה ממקור מים חיים הנ"ל מה שעכשיו נמשך השפע לחיצונים כו' ולא שמקבלים המים חיים ממש אלא שנמשך להם מזה השפעות טובות גשמיות כו', ואד' שכחני אד' דרגא דבאר וי"ל שהוא הבריכה המקבל ממקור מ"ח וע' ש"א סוף שער א' ויש באר לעומ"ז שעז"נ ואל תאטר עלי באר פיה תילים ס"ט ט"ז, ואפ"ל פי' ואד' שכחני כי משפיע לד' חיות המרכבה מלאכים ומשם יונקים גם ד' מל' וע"ש מהמים הנ"ל אבל בזמן בהמ"ק נמשך משם אד' העיקר בד' דגלים כו'.

ואנכי לא אשכחך, כי אוהב ה' שערי ציון כו' כי בחר ה' בציון ולכן גם עכשיו המים חיים הם באמיתית נמשכים רק לציון אלא שאין הגילוי בחיצוניות כו', ולהעיר מפסוק בשוב ה' ציון ומפסוק בשוב ה' שיבת ציון והמ"י.

התשכח אשה עולה, פירש"י לשון עולל כמו מפי עוללים ויונקים, והכוונה שאהבת אשה לבנה יונק הוא ביתר שאת מהאהבה לבנה הגדול כי בן הוא בטבע שהקב"ה הטביע בטבע האדם וכמ"ש בח"ה שער הבחינה פ"ה וז"ל ויתנהו האלקים לחן ולחסד ולרחמים בלבב יולדיו כדי שלא יכבד עליהם גידולו וירגישו עליו יותר מעצמם במאכל ובמשתה כו', ובמא"א ע' סעי' ס"ו עולל הוא בסוד יונק כו', ז"א בעת היניקה עכ"ל, ובלקו"ת בישעי' ע"פ ושעשע יונק דיונק הוא מס"ט כו' וע"י מס"ט נמשך ההשפעה בבי"ע שנק' שרו של עולם, ועז"נ התשכח אשה עולה כו' גם אלה תשכחנה פי' הש"ך דקאי על אלה תולדות השמים והארץ כו' והיינו כי לע"ל יהי' השמים החדשים והארץ החדשה כו', ולכן אלה תשכחנה וע' ברבות ר"פ ויקהל בענין אלה תולדות השמים שנבראו בשביל ואלה שמות בנ"י כו' כי שרש חיות השמים והארץ נמשך מיחוד חיצוני דחו"ב אין ויש אבל נש"י נמשכו מיחוד הפנימי שער החצר הפנימית כו' כמ"ש במ"א עפ"י הזהר ר"פ נח בענין אלה תולדות נח אלה פסל כו', והנה ואלה שמות בנ"י נבראו בשביל אלה העדות כו' מי ברא אלה כו', וזהו ואנכי לא אשכחך ובגמ' פי' אשה עולה זהו"ע קרבנות ע"ד והקרבתם אשה עולה ועמ"ש ע"ז בלקו"ת גבי שמע"צ וא"כ גם אלה תשכחנה כי הקרבנות לברר עולם התוהו ולע"ל שכבר יתברר ק"ן ותצא מחלאתה ולא יצטרך לברר ב"ן א"כ גם אלה תשכחנה וכמארז"ל במד"ר פ' צו פ"ט לע"ל כל הקרבנות בטלים רק קרבן תודה אינו בטל כו' א"כ בחי' אשה עולה שהם עולות וחטאות עתידים להבטל, וגם המכוון מהקרבנות להעלות המ' לאצילות

לחברה עם ז״א לא יצטרך לע״ל שאז יהיו זו״נ ת״ר כמו או״א אהל בל יצען, ואנכי לא אשכחך, וכמ״ש כי כאשר השמים החדשים כו׳ כן יעמוד זרעכם ושמכם כו׳.

ויאכילך את וכו׳. הנה המן הוא בחי׳ טל כמ״ש ותעל שכבת הטל, כתיב וזרעתי את וכו׳ וזרע בהמה אם כבנים אם כעבדים, שתים עשרה בקר והים עליהם וכו׳, הם י״ב שבטים וכן המלאכים פני אריה ופני שור והטעם שנקרא בהמה שהוא בחינה שאין לה דעת עיין בד״ה ואלה המשפטים והרי נאמר כחכמת מלאך אלקים, אלא דכתיב אחרי ה׳ ילכו כאריה ישאג בד״ה אתם נצבים והוא בחי׳ מל׳ המהווה בי״ע יש מאין שהיש נתהווה מבחי׳ שהוא אין בחי׳ שם בורא קדושים ישתבח שמך כמ״ש בד״ה אחרי ה׳ אלקיכם וזהו לך ה׳ הגדולה כו׳ כי כל ואח״כ לך ה׳ הממלכה כי המל׳ רק חיצוניות ואינו כמו השכל והמדות עצמיות בד״ה כי תצא ועד שם עלו השגתם שמשיגים איך היש מתהווה מאין מבחי׳ והים עליהם בחי׳ התנשאות בד״ה מי מנה, וזהו זכר רב טובך יביעו וצדקתך ירננו בד״ה רני ושמחי רננא ברמשא וזהו צדקתך כהררי כו׳ ובהמה תושיע, ועוד כי המל׳ דאצי׳ עצמה היורדת לבי״ע נקראת רוח הבהמה היורדת למטה א״כ כיון שהשגת המלאכים מגיע רק עד בחי׳ מל׳ לכן נק׳ בהמה, ומזון בהמה מבחי׳ שעורה שעור ה׳ בד״ה וספרתם, ולפעמים ונתתי עשב לנפש הבהמית ממש נמשך רק עשב, והנה בנשמות יש ג״כ בהמה נשמות דבי״ע בזח״ב משפטים כד יהבין לי׳ נפשא מסט׳ דבעירא דכיו מבחי׳ אופנים ואח״כ מחיות כו׳, וזהו לכבודי בראתיו יצרתיו כו׳, משא״כ כל הנק׳ בשמי זרע אדם שם הוי׳ ועל דמות הכסא וכו׳ אדם וכענין ההפרש בין השבטי׳ ליוסף שהם רועי צאן בחי׳ נשמות פרטיות הנק׳ בהמה וכדי שלא יבלבלום עניני עוה״ז בחרו במלאכה קלה להיות רועי צאן משא״כ יוסף בחי׳ אדם וכמ״ש בלק״ת ע״פ ואנחנו טמאים לנפש אדם ע״כ לא בלבלו עניני עוה״ז והי׳ מלך וטרוד ואעפ״כ מרכבה, כי הנה כתיב אל דיעות הא׳ שלמטה היש ולמעלה אין, וזהו ענין אחרי ה׳ בחי׳ מל׳ נק׳ אין ומהוה היש וא״כ למטה היש לכן מבלבלי׳ עניני עוה״ז וזהו וצדקתך ירננו רננא ברמשא בחי׳ חושך אבל מדת יום האור כי טוב בחי׳ יוסף ממשיך שלמעלה היש ולמטה אין וא״כ אין עניני עוה״ז תופסים מקום כלל כיון שהם אין ממש, וזהו ענין אתה הראת לדעת וכו׳ בחי׳ התהוות יש מאין ואח״כ וידעת היום וכו׳ בחי׳ היום האור כי טוב הגלוי שלמעלה היש, וזהו ההפרש בין דעת של המלאכים שנק׳ רק בהמה אף כי הם חכמים כחכמת וכו׳ אלא שחכמתם והשגתם רק ש׳ אלקים בחי׳ מל׳ המהווה יש מאין ונק׳ דעת זה בהמה לגבי וידעת היום בחי׳ שם הוי׳ אני הוי׳ לא שניתי ולמעלה היש כו׳ כי רוח הבהמה היורדת למטה שם ב״ן המהווה מאין ליש משא״כ רוח האדם וכו׳.

קיצור הטעם שהמלאכים נק׳ בהמה פני שור משום כי השגתם מגיע רק עד בחי׳ מל׳ וזהו וצדקתך ירננו צדק מלכותא קדישא ובחי׳ מל׳ היא שם ב״ן ונק׳ רוח הבהמה היורדת למטה ועד״ז הם י״ב שבטים נק׳ י״ב בקר והים עליהם מלמעלה עיין בה״ז פ׳ במדבר אבל בחי׳ אדם נשמות דאצי׳ וכמו יוסף עיין בת״א פ׳ וישב סד״ה והנה אנחנו מאלמים אלומים ועיין עוד מענין יוסף בת״א פ׳ תרומה ד״ה מי יתנך כאח לי ובלק״ת פ׳ ראה בד״ה ושמתי כדכד וההפרש בין בחי׳ בהמה לבחי׳ אדם ע״ד כי אל דיעות ה׳ שיש ב׳ דיעות מלמטה למעלה ומלמעלה למטה כו׳ לכן אף שנאמר כחכמת מלאך אלקים נק׳ בהמה לגבי דעת עליון בחי׳ רוח האדם היא העולה למעלה.

ב) והנה האדם יחיה על הלחם בחי׳ חטה כ״ב אותיות התורה שהם ממשיכים לו בחי׳ דעת הנ״ל להיות וידעת היום, ועיין מ״ש בד״ה ראשי המטות ענין לכו לחמו בלחמי דשם נתבאר ענין שהתומ״צ נק׳ לחמי והיינו כמו הלחם מחבר הנשמה והגוף כך להיות בחי׳ לך ה׳ הגדולה שיומשך אור א״ס בבחי׳ כמראה אדם עיין בד״ה אני ישנה גבי רעייתי שעם היות שמדות הנ״ל הוא למעלה מבחי׳ מל׳ וכ״ש ח״ע, עכ״ז אור א״ס לאו מכל אלין מדות איהו כלל והמשכה זו ע״י התומ״צ שהם רצון העליון וכמש״ש בד״ה ראשי המטות הנ״ל, וזהו לחמי ממש ומזה נמשך ג״כ שיהי׳ לחמו בלחמי שגם בנש״י יומשך גילוי דעת עליון הנ״ל בחי׳ אני הוי׳ לא שניתי, וכמ״ש בד״ה וידעת היום גבי ועשה טוב כו׳ ורעה אמונה, וזהו ענין ברכות שלפני ק״ש וק״ש כי בברכות שלפני ק״ש הספור מענין המלאכים איך שהם מקדישים וממליכים את שם כו׳ והוא ענין הדעת התהוות יש מאין בחינת אחרי ה׳ ילכו, ומזה נמשך גם כן ההתפעלות בבחינת זרע בהמה הנר״נ שמבי״ע להיות אחרי ה׳ תלכו ועיין כה״ג בד״ה כי תצא הנ״ל אלא דשם פי׳ שהנה״ב ממש מקבלת מבחינה זו אכן באמת גם נר״נ דבי״ע נמשך להם הכח מהמלאכים וכמ״ש בד״ה כנשר יעיר בענין כי מלאכיו יצוה לך כו׳ על כפיים ישאונך, אח״כ ק״ש רמ״ח תיבין שהוא בחינת רמ״ח אברי האדם נר הוי׳ נשמת אדם רמ״ח אברים וכו׳ ונמשך ע״י נר מצוה שהם רמ״ח אברים דמלכא שעל ידי זה נמשך בחינת הדעת בש׳ הוי׳ אני הוי׳ לא שניתי וזהו שמע ישראל הוי׳ אלקינו כו׳ אחד כמו שהי׳ עד שלא נברא העולם ורק בשכמל״ו כו׳ ומקדימי׳ ברכות דק״ש כי תחלה צ״ל מפתחות החיצוניות ואח״כ מפתחות הפנימיות בד״ה כי תשמע בקול וכענין סולם מוצב ארצה בד״ה יונתי וזהו שמע ישראל דווקא כי יעקב יו״ד עקב בחינת היו״ד מלובש בעקב משא״כ ישראל לי ראש, וזהו ואתנה צאני צאן מרעיתי אדם בחי׳ צאן ואח״כ צ״ל בחי׳ אדם כמ״ש בזח״ג בפ׳ נשא דקמ״ז ע״א, וזהו ואהבת בכל לבבך הוא בחי׳ אהבת עולם שמבחי׳ בהמה פני ארי׳ פני שור כאריה ישאג ונמשך מבחי׳ בשכמל״ו ומבחי׳ ד׳ רבתי דאחד שהוא בחי׳ במאמר אחד יכול להבראות יש מאין ופי׳ בכל לבבך בשני יצריך היינו בחי׳ בהמה דנה״א ובחי׳ בהמה ממש דנה״ב, ואח״כ ובכל נפשך היינו ע״י התקשרות ג׳ לבושי הנפש מחדומ״ע בתורה ומצות שעי״ז ממשיך מלמעלה בחי׳ לחמי בלחמי כנ״ל בחי׳ אדם.

קיצור מאכל אדם חטה כ"ב אתוון דאורייתא ונק' לכו לחמו בלחמי שהתורה מחבר ג"כ אור א"ס להיות נשמתא לגופא שהוא כלים דע"ס דז"א דאצילות, ואפ"ל הלחם דתורה ממשיך דעת עליון בז"א הנמשך מיסוד דאבא ונמשך ג"כ לכו לחמו בלחמי, וידעת היום אחר אתה הראת לדעת ב' בחי' דעת הנ"ל וזהו ג"כ ענין ברכות ק"ש וק"ש, כי ביוצר אור מספרים איך המלאכים מקדישים וכו' והוא מהדעת שבהם בבחי' התהוות יש מאין דהיינו הנק' דעת אח"כ אה"ע אהבתנו וק"ש יש בה רמ"ח תיבין שהוא המשכות שיעור קומה שלמע' בחי' כמראה אדם שעל הכסא כמ"ש בלק"ת בשה"ש בד"ה צאינה וראינה נמשך ג"כ באדם מבחי' דעת עליון הוא יחודא עילאה דשמע ישראל, ואפ"ל שזהו ענין נר הוי' נשמת אדם שיאיר בהאדם מבחי' שם הוי' ממש עיין מזה בד"ה ואתחנן אל הוי', ואולי זה נמשך ע"י נר מצוה ותורה אור ומקדימין יוצר אור ע"ד שצ"ל מפתחות החיצוניות ואח"כ מפתחות הפנימיות, ואתנה צאני צאן מרעיתי אדם, וזהו ואהבת בכל לבבך היא בחי' האהבה דיוצר אור ואח"כ ובכל נפשך ג' לבושי הנפש שע"י תומ"צ זהו בחי' אדם.

ג) והנה כתיב בהמות הייתי עמך שיש עוד בחי' בהמה שלמעלה מבחי' אדם ונק' בהמה רבה עיין בענין כבש שהשין אחר הבית ובענין כשב שהשין קודם הבית והיינו כנ"ל שבחי' אדם נק' אם כבנים ובחי' בהמה נק' אם כעבדים, אך יש בחי' בן שהוא ג"כ בחי' עבד וכמ"ש במשה כי עבד נאמן קראת לו כו', ועיין בתניא פמ"ב דיש בן שהוא ג"כ עבד בחי' יראה עילאה הגבוה גם מאה"ר ועבד הוא ביטול רצון לגמרי ובחי' עבד זה שלמעלה מבחי' בן זהו שלא יכוין שום לגרמיה כ"א ע"ד איזהו חסיד המתחסד עם קונו וכמ"ש בד"ה ומשה נגש אל הערפל ובחי' זו נק' בהמה רבה כמו הבהמה שהוא טפל לגבי האדם לגמרי כך נאמר לסוסתי ברכבי פרעה דמיתיך רעייתי, וכן פי' בזהר בפ' פנחס דרט"ו ע"ב ע"פ אדם ובהמה תושיע ה' דאיהו ברא דאדם ועביד גרמיה כבהמה תחותוי כו' למהוי ליה לאבא כסוס וכחמור למשוי כו' וזהו א"ת בניך אלא בונייך דווקא וכמ"ש ג"כ בגמ' פ"ק דחולין ד"ה ע"ב ע"פ אדם ובהמה תושיע אלו בנ"א שהם ערומי' בדעת כאדם ופרש"י כאדה"ר בחי' וידעת היום ומשימין א"ע כבהמה להיות בבחי' לסוסתי כו' דמיתיך כו', עוד יובן ענין בהמה שלמעלה מבחי' אדם ע"ד מ"ש בד"ה מים רבים בת"א פ' תולדות בענין רבקה, רבקה של שלש בקר ושל ארבע שהם המדות שלמעלה מהחכמה דהיינו שנמשכי' מהכתר ע"י דעת עליון ושרשם מז"ת דע"י שהם שרש ומקור כל האצילות, ועמ"ש בענין והכשבים הפריד יעקב שהשין קודם לבית בחי' חג"ת דא"א שלמעלה מחו"ב, וזהו ענין המבואר במ"א גבי ויחי יעקב בארץ מצרים שבע עשרה שנה שהעשרה הם ע"ס דאצילות והשבע הם מה שלמעלה מאצילות בחי' ז"ת דע"י, אשר מלמעלה מהאצי' אין נמשך רק ז"ת לבד, וביאור בחי' זו היינו ע"ס דאצילות זהו בחי' אדם, אך ז"ת דע"י הוא בחי' בהמה שלמעלה מבחי' אדם, היינו מה שלמעלה מהחכמה וז"ת דע"י הנ"ל מתלבשי' בא"א בחי' גלגלתא שתוק כך עלה במחשבה שלמעלה מהשכל המושג וכן באדם קשה עורף הוא ועז"נ וגם נצח ישראל לא ישקר כו' כי לא אדם הוא גם בחי' בהמה שלמעלה מאדם ע"ד תכלית הידיעה שלא נדע וכמו ל"ת שלילה שאין מושג כו' וגבוהי' ממ"ע רמ"ח אברים כו', והנה כדי לבוא לבחי'

זו צ״ל ג״כ מזון כמו שמזון האדם בחי׳ לכו לחמו בלחמי, וכך צ״ל מזון לבחי׳ בהמה רבה וזהו ענין הרועה בשושנים שהם י״ג מדה״ר שהם רחמי׳ רבים שלמעלה מהחכמה הנמשכי׳ מבחי׳ אב הרחמים שלמעלה מבחי׳ אב הרחמן וענין רחמים הנ״ל היינו מפני שהכל בטל במציאות נגדו ואפילו עולמות עליונים כי גם חכמה נק׳ עשי׳ גשמיות, וגם א״ק כתר דכללות נק׳ אדם דבריאה ובריאה היא בחי׳ בהמה כו׳ וזהו ענין אדם ובהמה שעם היותו בחי׳ אדה״ר נק׳ בהמה לגבי עצמות אור א״ס, וע״כ הרחמנות ע״ז גדולה מאד ומבחי׳ זו שרש י״ג מדה״ר הנק׳ טל שעתיד להחיות בו המתים מחיה מתים ברח״ר, כי הוא טל אורות דנטיף מפומי׳ דע״ק שלמעלה מא״א הנק׳ בריאה ולכן מזה נמשך בחי׳ שושנים מזון להיות בבחי׳ אדם ובהמה דווקא בהמה רבה המדות שלמעלה מהחכמה ממעמקים קראתיך בקשו פני דהיינו ע״י את פניך ה׳ אבקש בחי׳ י״ג מדה״ר ועמ״ש סד״ה במדבר סיני בענין שאו לגלגלותם ע״י רח״ר, ובזה מתורץ ענין הרועה בשושנים שנאמר על ר״ח אלול ושושנים היינו כחטים המיוחדים למאכל אדם אלא שהם ג״כ מאכל בהמה, ועיין בסידור בבה״נ פי״א ה״ד ופרק שישי הי״ד שאין ראוים לאכילה בלי טיגון בדבש ועיקרם עומד לריח, והיינו שאינן מאכל אדם ממש כ״א להיות בחי׳ בהמה רבה וזהו ענין הריח בידוע בענין ריח בגדיו ריח בוגדיו כו׳ שזהו בחי׳ תשובה, וכך באלול בחי׳ תשובה ותשובה בחי׳ רפואה שלמעלה מהמצות הנק׳ לחם עיין בד״ה כי המצוה הזאת, וזהו ג״כ ענין ויענך וירעיבך ויאכילך את המן שהמן אינו כמו בחי׳ לחמו בלחמי לחם מן הארץ אלא הוא לחם מן השמים, ועיין מזה בתו״א ס״פ בשלח בענין שהמן ירד בזכות משה שהי׳ למעלה מבחי׳ התורה הנק׳ לחמו בלחמי כמ״ש כבד פה לגבי אורייתא דבע״פ כו׳ וכן שרש המן נמשך מח״ס ששם טלא דבדולחא שהוא בחי׳ שלמעלה מהשכל בחי׳ משכיל לאיתן שאינו מושג כלל גם המן נמשך מבחי׳ עקודים הנק׳ אדם דבריאה שהוא ג״כ בהמה רבה, ולכן נמשך בזכות משה ומשה נגש אל הערפל כנ״ל בחי׳ החשך שלמע׳ מהאור ומשם נמשך אתעדל״ע להיות אתעדל״ת, גם בעקודים תוקף המדות ואעפ״כ התכללות כענין רבקה של שלש בקר ושל ארבע כנ״ל ולמעלה גם מבחי׳ התהו שמשם שרש בהמה ב״ן שנפל בשבה״כ, אבל עקודים למעלה משבה״כ בהמה רבה, וזהו שקודם חטא עה״ד לא ידעו כי ערומים הם ע״ד בהמה רבה כו׳ והיינו אדם ובהמה יחד וזהו ענין ולא ידעון אבותיך.

סעי׳ ג׳,* בהמה שלמעלה מאדם בחי׳ כחמור לעול וכסוס בחי׳ יר״ע שלמעלה גם מאה״ר, ע׳ מזה בביאור ע״פ לא הביט און ביעקב, עוי״ל ע״ד כשב שהשי״ן חג״ת נמשך מהכ״ף כתר, ויחי יעקב באמ״צ שבע עשרה שנה ז״ת דע״י וע״ס דאצי׳ זמזון לבוא לבחי׳ בהמה רבה בשושנים יגמה״ר (א״ק אדם דבריאה ויש למעלה ממנו בחי׳ אצי׳ עתיק דכללות) וטל נפיק מפומי׳ דעתיקא, שמשנים ריח רפואה, ויענך כו׳ את המן מן נמשך ממר״ס דעקודים, ולא ידעון אבותיך, י״ל שנמשך מבחי׳ ושמי הוי׳ לא נודעתי להם (צ״ע דאיתא בתלים סי׳ בת״י דבהמה רבה רעיא על אלף טורין ומהו שייך לשושנים).

סעי׳ ג׳: קטע דלהלן — נוסף מבוך באבי׳ 17. [illegible] 239 [illegible]

ד) כי הנה השבטים הם י״ב בקר כנ״ל, אבל האבות הם חג״ת דאצי׳ בחי׳ אדם ואברהם נק׳ האדם הגדול בענקים, ועכ״ז כתיב בהו ושמי הוי׳ לא נודעתי להם, והרי כמה שמות הוי׳ נאמרו אצל האבות, אך כי ביג״מ הרחמים כתיב ב׳ שמות הוי׳ ופסיק טעמא בגווייהו, ופי׳ פסיק טעמא י״ל ע״ד מ״ש בפרדס שער הטעמים פ״ג דקע״ה ג׳ ד״ה פסק הוא היסוד הפוסק ומבדיל בין העולם העליון לעולם התחתון כי הוא בין תפארת ומלכות, והעד בפסיק שבין שם בן ד׳ ראשין שביג״מ לשם ב׳ כי הא׳ למעלה בכתר והשני למטה במל׳ והפסיק מיחדם דרך קו האמצעי וזהו אין בין מים העליונים למים התחתונים כו׳ ע״ש, ועיין מזה בת״ז ריש תיקון י״ט דל״ז ע״א ובמא״א ערך נימא באות נ׳ סט״ז ובספר אשל אברהם דף קע״ב סע״א גבי טעמים ונקודות כ׳ פסיק שהוא רמז לרקיעא עילאה דאיהו מבדיל בין מים עילאין דאיהו רזא דטלא עילאה דנגיד מעתיקא לז״א וכו׳ ורזא דא והבדילה הפרוכת לכם בין הקדש ובין קדה״ק כו׳ עכ״ל, ועיין מענין פרוכת זו בפ׳ תרומה דקס״ה ע״ב ע״פ סולו לרוכב בערבות ובפי׳ הרמ״ז שם, וא״כ הפסיק טעמא שבין שני השמות הוי׳ זהו כענין קרומא דאוירא ועמ״ש מזה בביאור ע״פ כי ביום הזה יכפר שהוא ענין החשמ״ל העליון שלמעלה מאצילות וחשמ״ל שבין אצילות לבריאה שרשו מבינה אבל חשמ״ל העליון הנ״ל שרשו מחכמה דא״ק אשר מעלים שלא יאיר הכתר דא״ק באצילות כי אם שיהי׳ הגילוי מחכמה דא״ק, שעל זה נאמר כולם בחכמה עשית, וכמו שכתוב בד״ה ואתחנן בהביאור שהיוד הוא הפרסא, והיינו ההפסק בין ב׳ שמות הוי׳ הנ״ל ועז״נ ושמי הוי׳ לא נודעתי להאבות בחי׳ ש׳ הוי׳ שלמעלה מהפרסא הנ״ל ומשם שרש הטל הנמשך מהכתר ממש ע״י קרומא דאוירא למו״ס ומשם שרש המן ועמ״ש מענין ב׳ שמות בתו״א פ׳ בשלח בד״ה וירא ישראל, ומזה יובן בתוס׳ באור ענין בהמה רבה שלמעלה מבחי׳ אדם, כי הנה שרש אדם נמשך מבחי׳ ש׳ הוי׳ כנ״ל כמ״ש ועל הכסא וכו׳. אכן לע״ל כתי׳ והיה הוי׳ לי לאלקים שבחי׳ הוי׳ יהי׳ רק כמו ש׳ אלקים והוא עליי׳ שם הוי׳ היינו כשז״א מתעלה בע״ק עלייתו להיות בחי׳ אלקים לגבי שם הוי׳ שלמעלה מהפרסא ובחי׳ ש׳ אלקים זהו עצמו ענין הפסיק טעמא שהוא הפרסא הנ״ל שבו ועל ידו מאיר שם הוי׳ שלמעלה מהפרסא, וזהו ענין בהמה רבה שלמעלה מבחי׳ אדם בהמות הייתי עמך ממש והוא בחי׳ פרסא הנ״ל שנמשכה ממל׳ דא״ק הנק׳ בהמה רבה, וזהו וידעת היום כי הוי׳ הוא האלקים בשמים ממעל דהיינו בסוכ״ע יש ג״כ הוי׳ אלקים כנ״ל, והנה עי״ז נמשך לבוא לבחי׳ ממעמקים בחי׳ בכל מאדך מאד אותיות אדם היינו בחי׳ אדם שנעשה בבחי׳ בהמה רבה מאד בלי גבול והוא נכלל בבחי׳ ש׳ הוי׳ שלמעלה מההשתלשלות וכמ״ש לפני הוי׳ תטהרו לפני שם הוי׳ שבבחי׳ ההשתל׳ שלהיות ההתכללות בבחי׳ זו הוא דווקא ע״י מאדך בלי גבול שלמעלה מהשכל והוא ג״כ ענין ומשה נגש אל הערפל, בחי׳ חשך שלמעלה מהאור וכמו אדה״ר לפני החטא שע״ז נאמר הנה ישכיל עבדי כו׳ וגבה מאד כי אז הי׳ בבחי׳ אדם ובהמה כנ״ל ועז״נ ירום מאברהם כו׳, ובזה יובן ענין תקיעת שופר בשופר של איל שהוא בחי׳ בהמה ולמה אין די בעומקא דלבא לבד, אלא כדי להמשיך מבחי׳ בהמה רבה להיות ויקרא הוי׳ הוי׳ כו׳ למלאות כל הפגמים שבשם הוי׳ דאצי׳ ע״י ההמשכה מבחי׳ שם הוי׳ שלמעלה מהשתלשלות, וכדי לבוא להמשכה זו

צ"ל ע"י אדם ובהמה וזהו אדם ובהמה דווקא תושיע הוי', ומר"ח אלול נמשך הרועה בשושנים מזון בהמה רבה כו' להיות אדם ובהמה ועיין מענין אדם ובהמה ברבות אמור פכ"ז כאדם אנחנו כבהמה תושיענו לפי שאנו נמשכי' אחריך כבהמה שנאמר משכני כו', ועיין מענין אדם ובהמה זח"א פ' נח דף ס"ד סע"ב ומענין צדקתך כו' ומשפטיך זח"ב שמות י"ח א', תרומה קנ"ו ב' אדם ובהמה תרומה קע"ח סע"א פקודי רל"ח ב' רמ"ד ב' משפטיך תהום רס"ח א', אדם ובהמה רס"ח ב', ח"ג פ' צו כ"ט סע"א וסע"ב, אמור צ"א א' נשא קמ"ז א' רט"ו ב' תצא רע"ט א', ונשוב לענין אשר לא ידעת ולא ידעון אבותיך ופי' ולא ידעון אבותיך נת', אך פי' אשר לא ידעת היינו כמ"ש כי אתה אבינו כי אברהם לא ידענו דהיינו שלפי שלא ידענו בחי' אברהם וישראל שהם בחי' אדם כ"א אנו בחי' בהמה שלמטה מבחי' אדם ולא כחמורו של רפב"י כו' כי אם בהמה ממש ע"כ ההכרח לדלג שור בחי' תשובה לבוא לבחי' כי אתה אבינו אב הרחמים בחי' גילוי י"ג מדה"ר שעי"ז לבוא לבחי' בהמה רבה, וזהו למען הודיעך כי לא על הלחם לבדו כו' כי על כל מוצא והוא ענין טל תורה, ועיין מענין טל תורה סד"ה האזינו השמים גבי תזל כטל אמרתי דהיינו כשהוא בבחי' תען לשוני אמרתיך ודברי אשר שמתי בפיך ונק' מוצא פי ה' ממש אז כשהלמוד באופן זה יוכל לבא לבחי' אדם ובהמה וזהו משכני אחריך נרוצה שנמשכי' אחריך כבהמה רבה, והיינו ע"י שהביאני המלך חדריו, חדריו הוא התורה והיינו בחי' טל תורה, והנה טל תורה הוא ג"כ בחי' פנימי' התורה שנק' לחם מן השמים כמ"ש במ"א, עמ"ש בד"ה ששים המה מלכות בענין אחת היא ובד"ה מה יפו פעמיך יש קונה עולמו בשעה כו' ובד"ה כי תצא גבי וראית בשביה כו' וסד"ה כי ההרים ימושו וחסדי כו' היינו ההרים בחי' אבות רחמים שבסדר ההשתלשלות אבל וחסדי כו' מה שלמעלה מסדר ההשתלשלות רחמי' גדולי' כו'.

קיצור סעי' ד', פי' ושמי ה' לא נודעתי היינו שם הוי' דלעילא כמ"ש בד"ה וארא דתקע"ב הפסיק טעמא שבין שני ההויות ומשם שורש הטל והמן, שורש אדם מבחי' שם הוי' דאצי' אכן בחי' והי' הוי' לי לאלקים ע"י שיהי' בבחי' בהמה רבה בכל מאדך מאד אותיות אדם, ומ"מ מאד י"ל בהמה רבה תקיעת שופר בשופר של איל מבחי' בהמה רבה.

קיצור ויאכילך את המן שהוא בחי' טל כמ"ש ותעל שכבת הטל, והוא רחמים רבים כי טל עתיד להחיות בו את המתים, ומחיה מתים ברחמים רבים כי טל אורות טלא דנטיף מפומיה דעתיקא רחמים בלי גבול וברחמים גדולים אקבצך, וכדי שיומשך תוך העולמות א"א כ"א ע"י צמצומים דרך י"ג מדות, וזהו ויתן לך האלקים מטל השמים, וזהו כי אתה ה' אבינו בחי' אבינו מלכנו שאומרים בעשי"ת כשמתגלים יג"מ הרחמים והוא בחי' אב הרחמים כי אברהם לא ידענו, שזהו למעלה ממדרגת האבות שהן הן המרכבה בחי' חסד ורחמים שבסדר ההשתלשלות וכמ"ש ע"פ כי ההרים ימושו וחסדי כו' אמר מרחמך, כי הרחמים שבסדר ההשתל' נמשך מהחכמה ודעת ונק' אב הרחמן, אכן גבי אבות כתיב ושמי הוי' לא נודעתי להם פי' שם הוי' שלמעלה מסדר ההשתל' כמ"ש גבי יג"מ הרחמים ב' שמות הוי' ופסיק טעמא בגווייהו, עמ"ש מזה בת"א פ' בשלח סד"ה וירא

ישראל, ועמש"ש פ' יתרו בד"ה מראיהם ומעשיהם בענין ונוצר חסד בחי' משה ועושה חסד בחי' אברהם לכן ע"ז נאמר אשר לא ידעון אבותיך כי קיים אברהם כל התורה ע"י שהי' מרכבה והוא המשכת בחי' אדם, כנ' בת"א פ' יתרו ד"ה האבות הן הן המרכבה, גם כמ"ש בהעלותך ענין אה"ר דאהרן שלמעלה מאהבה דאברהם כי היא בחי' ע"פ מדותיו וכן ברבות אמור פכ"ז כאדם אנחנו כבהמה תושיענו לפי שאנו נמשכין אחריך כבהמה שנאמר משכני כו', ור"ל אחר שהביאני המלך חדריו בחי' התורה הנק' אדם יש בחי' משכני אחריך בחי' בהמה רבה שלמעלה מבחי' אדם.

היום הרת *, עיבור, אם כבנים זרע אדם רחמינו כרחם אב בחי' אב הרחמן, ואם כעבדים זרע בהמה עינינו וכו' כי בהמות הייתי עמך וא"כ יש בהמה רבה בחי' כי תקנה עבד עברי, בעה"ג שלמעלה מבחי' אדם ולזאת עד שתחננו כו' משפטינו בחי' ומשפטים אדם ובהמה תושיע משפט לאלקי יעקב.

כי לא על הלחם, בד"ה ראשי המטות לחם סוכ"ע ד"ע שאין התינוק יודע כו' והוא ח"ע ד"ע דז"א והוא כבהמה ועשי' גשמית לא"ס אלא מוצא, פי' טל תורה שלמעלה מיערוף כמטר דומיא במ"ן וטל דכנס"י ששאלה כגשם נק' שלא כהוגן לגבי טל מוצא פי ישקני מנשיקות פיהו וע' ביאור מה טובו בד"ה וביום הבכורים.

ג' בחי' הנ"ל בכל לבבך בהמה בכל נפשיך אדם רו"ש אח"כ בכל מאדך בהמה רבה רצוא שלמעלה מהשוב אח"כ שוב טל תורה עוסק בתורה לשמה.

לתורה ע"פ ויאכילך את המן וכו' דמברכין אלול תקנ"ג, ענין מארי' דמרכבה עילאה נעשה למטה יראה וי"ל שהוא ע"ד מ"ש ע"פ שימני כחותם וכו', איך מחותם שוקע דלמטה יראה נמשך מלמעלה חותם בולט תש"ר, א"כ ממילא ג"כ מלמעלה למטה מחותם בולט דלמעלה ארי' נעשה למטה שקיעה יראה וכו', עיין בפי' המלות דב"ש, איך שע"י המשכה מלמעלה מתעורר למטה וכו', והפך מזה בשור גבו' חותם שוקע דלמעלה הסתלקות נעשה למטה חותם בולט אהבה כו'.

ענין טל מן השמים הוא גבוה מבאר מ"ח דארץ, הן אמת באר מים חיים גבוה ממעין גנים דכתר דתהו וכו', אך טל למעלה מהשבירה והתיקון, ולכן יורד ממילא בלי אתעדל"ת אשר לא יקוה לאיש וכו', וזהו כי לא על הלחם לבדו בירורי נוגה או נוגה כמו שנשפלה בעשי' בדברים שתחת נוגה יחי' האדם דלעילא משום שעי"ז נמשך מבחי' כי לא אדם כו' כי על כל מוצא וכו', פה דא"ק בחי' עקודי' למעלה מהשבירה יחי' האדם, וזהו הטל, ועמ"ש מזה ע"פ שמים החדשים וכו'

* הרת: מכאן עד סיום המאמר נתוסף מבוך הנ"ל — שם הוא בהמשך אחד.

דתקס"ד בקיץ, והו ב' מיני מתן שכר שכר א' שכר ממש מה שזכו ע"י אתעדל"ת באר מים חיים אך הב' נדבה טל וכו', ומ"מ נדבה זו נותני' למי שזכה באתעדל"ת וכו', וזהו ברכת יצחק מטל השמים משמני הארץ וד"ל. וז"ש הפטרה בלק, והי' שארית יעקב וכו' כטל וכו', אח"כ כארי' בבהמות יער וכו' ב' הבחי' וביאור בהמת יער עמ"ש בענין יערי עם דבשי ע"פ הגידה לי שאהבה דשלהי תקס"ג והם בחי' בהמה שלמטה מאדם, ושם הארי' מברר בירורים וכו', ארי' דאכיל קרבנין משא"כ כטל למעלה מבחי' אדם, ומעלת ב' הבחי' הוא ע"ד מ"ש כן יעמוד זרעכם ושמכם דע"פ אתעדל"ת כמו השמי' החדשים כנזכר ע"פ הנ"ל, ועמ"ש בתורה דפ' בלק תק"ע בבואו מבארדיטשוב.

ואכלת ושבעת וגו'.

ברכות פ"ג כ' ע"ב וכי לא אשא פנים כו' ואכלת ושבעת וברכת כו' והם מדקדקים כו', הברכה היא המשכה בשם הוי' מאור א"ס שלמעלה משם הוי' כדפי' אדמו' נ"ע בד"ה צאינה וראינה בענין שאו ידיכם קדש וברכו את ה', וכיון שמדקדקים להמשיך הברכה לפנים משוה"ד מזה נמשך ישא ה' פניו, מאחר שהם ממשיכים בו תוספת ברכה כו', וגם כי הברכה הוא המשכה ממעמקים כמ"ש הרמ"ז ואתחנן דרס"ה ע"פ היושבי בשמים, ועי' מוחין דגדלות שה"ע יגדל נא כח, אזי אין החטא תופס מקום כ"כ כו' וכמו אבינו אב הרחמן כו' בד"ה באתי לגני ועמ"ש לקמן ססעי' ב'.

ב) שם כ"א א', מנין לבהמ"ז לאחריה מן התורה שנאמר ואכלת ושבעת וברכת כו', מבואר מאדמ"ו נ"ע ע"פ מאמר זח"ג בלק קפ"ז ע"פ המלאך הגואל כו' יברך כו' ההפרש בין תפלה לברכה אשר תפלה היא בחי' בקשה מלמטה למעלה דהיינו שהוא בעצמו למטה ומעורר ע"י התפלה באתעדל"ת לעילא שיומשך כך, אבל ענין הברכה הוא מלמעלה למטה דהיינו שהוא עצמו למעלה ומצוה שיומשך למטה ע"ד ברכת כהנים כו' (וע' בפע"ח שער הברכות חילוק ג"כ בין ברוך דצלותא שהוא מלמטה למעלה לברוך דברכת הנהנין ובהמ"ז שהוא מלמעלה למטה הביאו הרמ"ז פ' עקב) שלפי ששרשם מחכמה עילאה ע"כ יוכלו לברך ומצוום יברכך ה' שהוא ז"א כו' ועד"ז יצחק כשרצה לברך את עשו שלא הי' יכול להגביהו ע"י תפלה כו' אך לבחי' ברכה צריך להגביה א"ע תחלה למעלה מעלה שמשם יוכל לצוות הברכה מלמעלה למטה כו' וזהו ע"י ועשה לי מטעמים כו' שיגבה א"ע עי"ז עכת"ד, ומה שע"י מטעמים מתעלה זהו כענין השביעה שכשאדם שבע ומתמלא רצון כמ"ש נפתלי שבע רצון וכן ונשבע לחם ונהיה טובים, וכמ"ש בפרדס ערך רצון השפע היורד מכ"ע הוא מרצה כו' כאדם המתלבש ברצון בעת אכילתו כו' ולכן כאשר האדם אוכל כדי שביעה שאזי מתלבש ברצון, אזי עי"ז יוכל לברך את שם הוי' היינו שימשיך רצון העליון בשם הוי' כנ"ל

סעי' א', ובמא"א אות ריש סל"ו רע"ב מצד אחורי השמות כו' ובאות שין סל"ט שבע מצד פנים דהוי' כו' וע' זח"א מקץ רד"א ע"פ בטרם תבוא שנת הרעב ששבי הרעב נק' ימי רע שבהם שולטים סט"א, והיינו כמ"ש בד"ה אלה מסעי בענין מדבר שאינו מגדל צמחים כי בסט' דקדושה מיהב יהבי כו' ובקליפה היפך רק לגרמיה הב הב ושני השבע הם ימי הטוב שבהם נמשך ריבוי השפע כו', וע"ש ע"ב שבע מענין שבעה ושבעה מוצקות כו' ולכן החיוב דוקא כשאכל כדי שביעה לברך והיינו לאחר המזון והם דקדקו ע"ע עד כזית ע"ד רעוא דרעוין שהוא מקור הרצון משם ממשיך לו רצון אף בבחי' שאין בו כדי שביעה כו', ולכן יוכל לברך כו' ושיעור כזית הוא יסוד ואיתא במא"א אות רי"ש סל"ב רצון בק' היסוד של כל פרצוף המרצה לנוק' כו', וגם הזיווג נק' אכילה כנודע מענין קראן לו ויאכל לחם, ולכן על כזית יוכל להמשיך הרצון, וזהו ואיך לא אשא פנים ג"כ המשכת הרצון מבחי' רעוא דכל רעוין כו' מה גם לפמ"ש המא"א השבע נמשך מצד פנים דהוי' כנ"ל חזה ששבע מפחות מכדי שביעה לכן ראוי הוא שאשא לו פנים כו'.

ג) פ"ז דברכות מ"ח ב', ואכלת ושבעת וברכת זו ברכת הזן על הארץ זו ברכת הארץ, הטובה זו בונה ירושלים וכ"ה ההר הטוב הזה והלבנון כו', בענין ג' ברכות אלו לפמ"ש בתולע"י משמע ברכת הזן חסד, נודה לך מל' כי איהי בהוד וא"כ הם זו"נ אח"כ ברכה ג' צ"ל שהוא כשמתחברים ומתיחדים זו"נ ואז דוקא נקראת הטובה שמקבלת ההטבה מבחי' צדיק עליון הנק' טוב, וכמ"ש ועשה טוב שכן ארץ בוח"ג בהר ק"י ע"ב שע"י בחי' טוב הנ"ל ממתיק דיני הארץ ואזי נק' הטובה כו'.

ד) ואפ"ל ע"ד מ"ש בפרדס ערך שבת ש' בת, בת היא מל', שין הם ג' אבות או כח"ב, וא"כ הכוונה שהמל' מתברכת מחג"ת או מכח"ב או מחב"ד, וכ"כ במא"א אות שי"ן ס"ז שבת נק' המל' בת עולה ונקשרת עם שי"ן חג"ת או נה"י כו' ע"ש, ועד"ז י"ל ענין ג' ברכות דבהמ"ז להמשיך לה מג' קוין וכענין ימינא ושמאלא וביניהו כלה, והנה עיקר היחוד ע"י קו האמצעי תפארת ע"כ בונה ירושלים שאז מקבלת מקו האמצעי נק' הטובה כו' ובפע"ח סוף שער השבת מבואר כי ג' ברכות דבהמ"ז הם להמשיך ג' מוחין חב"ד למלכות אלא שהדעת נחלק לב' מוחין חו"ג ע"כ הם ד' ברכות, וזהו כנ"ל בענין שי"ן בת כי שי"ן יש ג"כ שין של ד' ראשין ע"ד הנ"ל, יש להעיר לענין ג' ברכות ממ"ש וביום השלישי יקימנו כו'.

ה) במא"א אות ט' ססעי' ה' כ' טוב ירושלים יסוד דנוק' שהוא הטוב שבכל המלכות הנק' ירושלים, וביאור הענין הוא כי הנה יסוד נק' טוב, והטעם כי יסוד הוא כח ההשפעה בהתקשרות וחשק כמ"ש אדמו' נ"ע באג"ה סי' ט"ו ובחי' יסוד כו' ע"ש, והנה ענין ההשפעה צריך להניח עצמותו על הצד ולצמצם כל עצמותו רק בדבר ההשפעה כ"א יסוד אבא ארוך ומגיע עד יסוד ז"א כי חכמה כח מ"ה ביטול עצמותו משם נמשך כח הטבה זו, וכענין טוב ארך אפים מגבור שאמרו על ר' יהושע נגד ר' אליעזר ברבות ויצא פ"ע שהאריך פנים עם עקולס להסביר ולהשפיע לו, ועד"ז יסוד דנוק' היינו כח ההתקשרות לקבל השפע הוא ג"כ

ע״י שיבטל עצמותו דווקא דהיינו לצמצם עצמותו ולהפשיט כל מחשבותיו רק לשמוע ולקלוט, ועמ״ש בזה בבהמ״ז פ׳ וירא ע״פ המאמר שם דקי״ב ע״פ אחותי בת אבי היא אך לא בת אמי דהיינו כשמקבלת מחכמה עילאה אבא יסד ברתא אזי דוקא ותהי לי לאשה שתהי׳ מקבל השפע כדבעי, כי כדי שיהי׳ יסודה כלי ריקן חותם שוקע נמשך מחכמה ועפ״ז י״ל ענין הקליטה בשמע״צ ע״י שאז מאיר בה מבחי׳ אבא כו׳, ועמ״ש מענין חותם שוקע ע״פ שימני כחותם ומ״ש בד״ה לא תהי׳ משכלה ועקרה וזהו ענין שיסוד דנוק׳ הוא הטוב שבכל המלכות, דהיינו כי זהו בחי׳ הכלי לקבל ההשפעה, ועשיי׳ כלי זה נמשך מלמעלה מעלה כנודע מענין באר חפרוה שרים כו׳, גם בחי׳ זו נק׳ ציון ועיין ברבות ר״פ קדושים שכל הברכות ונחמות הכל מציון והיינו מטעם הנ״ל ועזח״ג סוף האדר״ז רצ״ו ב׳, ובפ׳ שלח קס״א ב׳ עד דמטי לאמה דאקרי קדה״ק כו׳, עוי״ל שנק׳ יסוד דנוק׳ טוב ירושלים ע״ש שמעלה מ״ן מבירורים דתהו שגבוהים מהמ״ד כנודע מענין אבנא למשקל בה כו׳ ועמ״ש מזה בביאור עלי באר שזהו ענין מים חיים שלמעלה ממעיין גנים שהוא נהר היוצא מעדן דהיינו יסוד כו׳ ועמ״ש בסד״ה קול דודי בענין ומקפץ על הגבעות ובביאור שחורה אני ונאוה כו׳.

עוי״ל בזה, עפמ״ש בזח״ב כי תשא ק״צ ע״א שהמל׳ נק׳ אילנא דטו״ר אך הר בית ה׳ הוא טוב בלא רע, ומה שהמל׳ נקראת עה״ד טו״ר זהו ע״ש שמשפעת בין לקדושה בין לקליפה וכענין רבקה שהיתה אם יעקב ועשו ועזח״ב ס״פ משפטים קכ״ה א׳ ע״פ בחלב אמו, אך הם אין להם יניקה רק מחיצוניות שלה אבל וכבודי דהיינו יסודה לאחר לא אתן ונק׳ גן נעול, ע״כ זהו שהר בית ה׳ נק׳ טוב בלא רע, משא״כ בכל א״י הרי פי׳ במא״א באות א׳ ססעי׳ קכ״ו ארץ כנען נק׳ רחל כשיש שליטה לכנען ואחיזה בה וכמ״ש בזח״א פ׳ נח דע״ג ע״א, ועוי״ל ועיקר כי המל׳ נק׳ אילנא דטו״ר ע״ש שמתלבשת בק״נ לברר הטוב מהרע כו׳ ואחר שמבררת הטוב מהרע נתעלה ביסוד דנוק׳ הטוב בלא רע כו׳.

לד״ה ואכלת ושבעת כו׳ ע׳ בד״ה וישב נת׳ ענין הסחרות איך שמוציא ומפזר כסף ועדיין אינו יודע מהריוח ואח״כ ירויח מיהו שם נת׳ זה על הנשמות אבל בכאן שהקב״ה הוא הקונה לכאורה קשה איך שייך לומר כן, ויש ליישב כי הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים א״כ הריוח תלוי בידי אדם, והגם שהשי״ת יודע מראש מה שיהי׳ בסוף א״כ לא דמי כלל לסוחר שמסופק, אך באמת הידיעה היא למעלה בעצמותו ית׳ אבל במדת מל׳ הנק׳ ארץ כנען הוא למטה עדיין מבחי׳ זו לכן שפיר שייך בבחי׳ זו ענין כנען וסוחר כו׳. והנה לע״ל כתיב ולא יהי׳ עוד כנעני כי המסחור שייך רק בבחי׳ היום לעשותם משא״כ בבחי׳ למחר לקבל שכרם ובזה יש לפרש ג״כ ענין ארבע מאות שקל כסף עובר לסוחר שבחי׳ הכסף זה נמשך ע״י המשיכה כדלקמן והוא ענין ת׳ עלמין דכסופין שמתענגי׳ בהון צדיקים

כו' שנמשכים מחיוורתא דע"י, וידוע דחיוורתא חסדים והינו בחי' חסד דע"י המלובש בגולגלתא דא"א.

שם. וה"ז כמשל משיכת. נ"ב לכאורה אין המשל דומה לנמשל שהרי בנמשל הש"י הוא הקונה ומאחר שכן הי' מהראוי שהקונה ימשוך החפץ והרי המלוכה היא אתעדל"ת והיא מעשה ידי אדם, אך באמת גם האתעדל"ת היא ע"י אתעדל"ע תחלה כמ"ש ע"פ הקל קול יעקב, וז"ש משכני אחריך נרוצה וכמ"ש ע"פ זה, ואתי שפיר הא דקיי"ל דמשיכה אינה קונה ברה"ר כי עיקר המשיכה היא ההעלאה מטורי דפרודא לבחי' רה"י.

שם. אתדעל"ת בחי' כסף. נ"ב בזה יובן ענין הזהב קונה את הכסף מבואר בגמרא תני מחייב דדהבא פרי הוא והיינו כי זהב ההעלאה כמ"ש זהב התנופה והר"ז בחי' משיכה, אבל המשכת מ"ד הוא הכסף. ובזה י"ל מארז"ל סוף מגילה והאידנא נהוג עלמא משך תורא פי' כי בתחלת הבריאה היתה ההמשכה מעצמה וכן ליל א' דפסח אבל עכשו צ"ל ע"י העלאת מ"ן וכן בפסח אח"כ ספה"ע כו' וזהו האידנא הנהגת העולמות להיות תחלה משך תורא נה"ב העלאת מ"ן ואח"כ קדש בכספא המשכת מ"ד.

אות ד. אה"ר זו למטה. נ"ב כמבואר בע"ח שער ובטעמ"צ פ' לך לך שמצות מילה היא התגלות החסדים, וע' בפע"ח שער הלולב בדרוש ר' יעקב מערבי שע"י הלולב נמשכים ג"כ ה"ח, ומבואר ענין ה"ח אלו שהם בחי' הפנימי' והנשמה דז"א, וע"ש ג"כ פי' ענין המילה שהיא ביסוד וכן הלולב יסוד, עכ"פ יובן שחסדים אלו הם למעלה מהחסד דז"א וענין מ"ש כאן העטרה בחי' י' היינו כי ה"ח הנ"ל נמשכים מיסוד דאבא.

שם. זוהי ארץ כנען ברוחניות. נ"ב הנה ה"ח הנ"ל הן למע' מהמל' הנק' ארץ כנען, רק נ"ל דה"פ כי המל' היא המקור המשפיע בבי"ע וא"כ כדי שיומשך בחי' אה"ר הנ"ל בכל נפש מישראל וזו ההמשכה היא על בחי' המל' א"כ צ"ל שהמל' תקבל תחלה ה"ח הנ"ל, וידוע דהמל' מקבלת מיסוד ז"א שהוא עמוד א' וצדיק שמו שעליו עומד העולם שהוא המל' המשכת החסדים ביסוד ז"א הוא ע"י המילה דוקא, דכל זמן שהערלה שהיא ק"נ דבוקה אין החסדים מתגלים ביסוד, וזהו שלא ניתנה הארץ לאברהם דק בזכות המילה שעי"ז המשיך התגלות ה"ח הנ"ל ביסוד וממנו נמשך למל' ולכן נמשך מהמל' למטה לזרעו של אברהם כו'. ובזה יובן מה שאנו אומרים בכל יום בקריאת שמע השמרו לכם כו' מעל הארץ הטובה והרי אנו בחו"ל, אלא דכוונתינו על הארץ העליונה הרוחני' ולכן הפליגו בזהר טובא בשמירת הברית כי חיי העוה"ב שהוא גילוי הארץ העליונה כמארז"ל כל ישראל יש להם חלק לעוה"ב כו' שנאמר לעולם ירשו ארץ תלוי בשמירת הברית שהרי בזכות המילה ניתנה הארץ העליונה לאברהם. וביאור ענין התגלות הה"ח ביסוד נ' כי יסוד הוא ההתקשרות, וההתקשרות האמיתית באלקות באה מתוקף האה' שזהו הה"ח וכמ"ש בפע"ח שם שכלי היסוד אין לו חיות כלל בלא הפנימי' שהם הה"ח והראי' מבשרי דלא שייך קישוי אלא כשמתאוה ובלא

תאוה הוא אבר מת כו׳, וזהו שהוצרכו ישראל למול שנית כשנכנסו לארץ כי זה תלוי בזה שא״א להיות שום גילוי במל׳ רק ע״י המילה שאז נמשך ביסוד כו׳.

ה. ברכה והודאה. נ״ב כי ברך יסוד אבא שהו ח״ע והודאה היא המל׳ שמקבלת מהוד. וצ״ל דהא מבואר בזהר ג״כ דאיהו ברוך ואיהי ברכה ואיהי היינו המל׳, עוד קשה דנש״י נמשכו מהמל׳ ומ״מ נאמר עליהם והייתם ברכה, זרע ברך הוי׳, אך הענין כי בכל א׳ צ״ל ב׳ הבחי׳ ברכה והודאה, מתחלה בחי׳ הודאה ואח״כ מגיע לבחי׳ ברכה וגילוי, וגם יש בחי׳ שלא תוכל להתגלות כלל בבחי׳ ברכה וגילוי ואינה נתפסת רק בבחי׳ הודאה כמ״ש בענין מודים דרבנן, ע׳ בדרוש דל״ג בעומר, וכן המל׳ לפעמים איהי בהוד והיינו בחול ולפעמים עולה להיות פב״פ, ובמוסף זכר למעשה בראשית מקבלת מיסוד אבא שביסוד ז״א וזהו איהי ברכה כו׳.

שם. אמת ואמונה. כי אמת בחכ׳ כמ״ש במ״א ע״פ ויכתוב משה כי איך יודע שהוא אמת אם לא ע״י החכ׳ ועיקר האמת הוא תיקון הז׳ דח״ס ואמונה מל׳ היא הכלי להאמין האמת.

אות ו׳. מן השמים. נ״ב מאחר שהמן שרשו מח״ס א״כ איך מתיחס לשמים שהוא ז״א וצ״ל שיורד דרך ו״ק דז״א ולאפוקי שאינו מבחי׳ הארץ דהיינו מבירורים דבי״ע דכל מה שבארץ יש חלק לק״ג כמ״ש הינוקא דבלק דקפ״ט א׳, משא״כ לחם מן השמים.

שם. למעלה מבחי׳ תהו. צ״ע איך מו״ס למעלה מתהו. הרי התהו מנקודים שנמשכו מבחי׳ עין דא״ק ומו״ס מבחי׳ תיקון שממצחא, מיהו בביאור ראשון כ׳ דהמן נמשך מעקודים, וצ״ע שרש לזה בזהר וע״ת.

שם. משה מבחי׳ זו. צ״ל דהיינו מו״ס דלא אתפתחא לל״ב שבילין והיינו כבד פה שהדבור נמשך מחכ׳ הגלוי׳ אבא יסד ברתא משא״כ ח״ס, או י״ל דפנימי׳ אבא ג״כ למעלה מהדבור שהרי בקושי התירו לדבר ד״ת בשבת.

שם. כד מן הים. ע׳ אגה״ק ד״ה עוטה אור כשלמה.

פה לאדם. נ״ב ממשמעות הלשון דקאי על ז״א, אבל נ״ל שיש לפרש ג״כ בעומק יותר והוא כי ידוע בענין אח״פ דא״ק דבא״ק לא שייך כלים כלל רק הכל עצמו׳ ואורות, ושרש התהוות הכלים בעקודים הוא מבחי׳ פה דא״ק, וזהו מי שם פה לאדם קדמון שיוכל להיות ממנו התהוות בחי׳ כלים שהוא כדי להיות התהוות אצי׳ שנק׳ אדם דעשי׳ לגבי א״ק כי האצי׳ מקור לעשי׳ וכ״ז ע״י הכלים משא״כ האורות בלי מה ולא הי׳ יכול להיות ירידה כו׳ הלא אנכי סדכ״ס או מי ישום אלם קטנות או חרש קליפות דאצי׳ כי קמי׳ ית׳ הכל שוה א״כ אנכי אהי׳ עם פיך במכש״כ מאשר יוכל להיות פה לא״ק הנ״ל א״כ כש״כ משה ששרשו ממו״ס שנשתלשל מעקודים הנמשכים מפה דא״ק שהוא שרש הכלים רק שלהיותו עקודים בכלי אחד שהוא למעלה עדיין מכלים דאצי׳ זהו כבד פה שלהיות גילוי בחי׳ פה דמשה הנ״ל, אבל כשאנכי מי שאנכי דקמי׳ כחשוכא כאורה אהיה עם פיך יוכל להיות גילוי ההעלם במכש״כ מענין מי שם פה לאדם כו׳ כנ״ל.

אות ז. דהנה עצמותו כו׳, נ״ב שהרי מו״ס למטה מעקודים הנמשכים רק מפה דא״ק ואין ערוך לפנימי׳ א״ק שאינו ערוך לא״ס ב״ה כנ״ל בענין מי שם פה כו׳ וכדי להיות התהוות בחי׳ אלו צ״ל כמה צמצומים היינו צמצום הראשון וצמצום א״ק כו׳.

שם. בלשון נסתר. נ״ב אפ״ל דהיינו אמון מכוסה ומוצנע שבמדרש כי אמון פירושו מפרנס כאשר ישנו האומן ומוצנע ומכוסה כשנמשך מבחי׳ רדל״א כמ״ש במ״א ע״פ בראשית ברא, וע׳ בתורת שבועות תקע״א ע״פ ואהי׳ אצלו אמון, וע׳ זח״ב דקס״ח ע״ב פי׳ בטובו כו׳ וע׳ של״ה פ׳ ואתחנן שבחי׳ טוב במלאפום גבורה מבחי׳ טוב בחולם, וע׳ בזח״ג דקפ״ו סע״ב ובג״כ איהו באורח סתים כו׳ והגם דכ״כ אברכת הזימון מ״מ י״ל כמו״כ בברכת הזן וברכת הארץ הם בחי׳ ז״א ובחי׳ מל׳ שלכך משה שהוא פני חמה תיקן הזן ויהושע פני לבנה תיקן ברכת הארץ, וברכת הזימון היא בינה שהיא הברוכה, והגם דכאן נת׳ דהזן מורה על המשכת המן שמבחי׳ מו״ס מ״מ מתיחס לז״א כמש״ל בהג״ה לאות ו׳.

פותחת בהודאה. נ״ב ומסיימת ג״כ בהודאה כמ״ש המג״א סי׳ קפז סק״ב, וי״ל כי יש ב׳ בחי׳ הודאה, הא׳ הודאה שלמטה מהשכל והב׳ הודאה שלמעלה מן השכל ולכן מתחילים בתפלה הודו ומסיימים בשמו״ע מודים כו׳, אך א״כ הודאה זו גבוה מברכה שהוא יסוד אבא א״כ איך אח״כ ומברכים כו׳, ויש ליישב דבחי׳ הודאה זו הב׳ אינה בגילוי עתה רק תתגלה לע״ל כמ״ש בפי׳ גלה כבוד מלכותך הוד דעתיק כנז׳ בדרוש ל״ג בעומר.

שם. לולי ברית ותורה. נ״ב ומה שמקדימים ברית לתורה כדאיתא הטעם בברכות דמ״ט לפי שנכרתו עליה י״ג בריתות. נ״ל שיובן כמו שמצינו דוגמת קושיא זו ממש למה מברכין על הלולב שהוא יסוד והרי ג׳ הדסים הם חג״ת שהיסוד למטה מהם ותי׳ בפע״ח כי היסוד מעורר שרשי החסדים שבדעת כי אין קישור אלא לדעת, כו׳. והנה דעת דז״א נמשך מיסוד דאו״א ויסוד דאבא ממשיך מדעת דאבא ודעת דאבא נמשך מיסוד דא״א ויסוד דא״א ממשיך מהדעת דא״א כו׳, וא״כ מעתה יובן דלכך מקדימים ברית שהוא יסוד לתורה שהיא ת״ת כמ״ש המק״מ תרומה קסת כמו בלולב לגבי הדסים שהיסוד מעורר למעלה בסוד ויאסור יוסף מרכבתו בחי׳ קישוי ואזי ויעל לקראת ישראל אביו שהוא ת״ת, אך בעליתו עולה מעלה מעלה עד יסוד דא״ק ומשם ממשיך הטיפה, וזהו וירא אליו יוסף נתגלה ליעקב הרי יוסף גבוה, וזהו שנכרתו עלי׳ י״ג בריתות כי ביסוד דא״א יש יגת״ד בחי׳ זקן התחתון ועמ״ש באריכות במ״א על מאמר זה. ועוד י״ל כמ״ש בספר אמ״צ די״ד דביסוד מתגלים כל הר׳ צירופים שהם החסדים משא״כ בת״ת מתגלה רק חסד השייך לו וע״ש. והנה לכך צ״ל אמת ואמונה ערבית כי אמת הוא יחו״ע שעי״ז נמשך ליחו״ת הנק׳ אמונה וכמו שצ״ל ברית ותורה בברכת הארץ.

ח. חוזר ונעשה בחי׳ דכר. נ״ב והוא כמ״ש הינוקא בלק קפז א. וכיון דשארי על דוכתיה על תרין כרוביא הוי׳ שמי׳ כמ״ש במ״ע בפי׳ מאמר הינוקא הנ״ל, שוב ראיתי מזה בז״ה ח״א ד״ה ע״א ע״ש.

שם. כי כן דרך המלך. נ״ב עמ״ש ע״פ יהודה אתה יודוך אחיך.

שם. הוא ע״י ברית דנוק׳. נ״ב ובזה יתישב המנהג שבמג״א סי׳ קפז ס״ק ג׳ שנהגו הנשים לומר ברית ותורה בברהמ״ז, וכ׳ המג״א משום כמאן דמהילא דמיא ואינו מיושב מאחר דמ״מ אמרינן שם למ״ד תשמור את בריתי ליכא באשה, אך לפמ״ש כאן הוא מיושב דבריתי בחי׳ יסוד ז״א לא שייך באשה אך מ״מ יכולה לומר בריתך שחתמת בבשרינו די״ל הפירוש שחתמת היינו יסוד דנוק׳ הנמשך מיסוד דדוכרא והנה הוא חחר ומשפיע למטה והו״ע חותם שני, אך שחתמת בבשרינו דזכרים קאי אחותם הראשון יסוד ז״א, ואין למתוה אם זה מתפרש לשני פירושים באנשים כך ובנשים כך, והתוס׳ שכ׳ שלא לומר היינו דלא ניחא לומר שיתפרש דבר אחד באנשים כך כו׳.

ובכ״ז יובן ג״כ הספק שבגמרא אם נשים חיבות בברהמ״ז דאורייתא שהספק מפני דלית בהו תורה וברית כמ״ש התוס׳ והזהר ח״ב דקסח דהספק כך כיון דכמאן דמיהלו דמי ויש בה ברית דנוק׳ יכולה לברך או שמא משום דמ״מ אין בה ברית דיחו״ע יסוד ז״א שממנו נמשך למל׳ אינה יכולה להמשיך ממנה להמל׳ וא״א להמשיך אא״כ ימשיכו תחלה למל׳ ע״י ברית ותורה, ועמ״ש בפסוק רני ושמחי בת ציון מענין ציון שהוא יסוד דנוק׳ ולפעמים נק׳ יסוד דדוכרא.

ט. ב׳ החלות. נ״ב כמ״ש ברע״מ פ׳ עקב דרע״ג ע״א וברמ״ז שם.

כי לקח טוב כו׳ כי טוב סחרה. הענין עפמ״ש בואתחנן תקס״ד שהתורה היא אתעדל״ע שלמעלה מאתעדל״ת חהו מתנת חנם כו׳ ע״ש, ולכן טוב סחרה מסחר כסף שהכסף הוא אה״ר הנמשכת ע״י אעדל״ת שהיא המשיכה וזהו ג״כ טוב לי תורת פיך כו׳, כי אלפי זהב וכסף הוא אתעדל״ע ואתעדל״ת כנ״ל בענין הזהב קונה את הכסף, ולכן נק׳ מתן תורה מתנה דוקא ולא ע״י אתעדל״ת, וזהו דבענין תורה משמע שהקב״ה הוא המוכר כמבואר ע״פ כי לקח טוב כו׳ המוכר שמח כו׳ ואילו גבי משיכה וכסף אמרנו שהוא ית׳ הקונה אלא משום דשם יש משיכה העלאה א״כ שייך לומר שהוא הקונה שהמשיכה היא העלאה כו׳ משא״כ בתו׳ שהיא מלמעלמ״ט לרשותינו א״כ אנו הקונים והוא ית׳ המוכר, וע׳ בע״ח גבי אונאה משמע ג״כ שהוא ית׳ המוכר שהמשפיע נק׳ מוכר יעו״ש.

אך צ״ע מ״ש חמשה קנינים כו׳ תורה קנין אחד, וע׳ בדרוש דחמשה קנינים הנ״ל ויתורץ זה כי הקנין דתורה הוא העלאה והמשכה מהמאציל לנאצלים משא״כ קנין דמשיכה וכסף בי״ע לאצי׳ א״כ טוב סחרה כו׳, דהוא מקום גבוה, ועוד דא״צ אתעדל״ת, וע׳ בואתחנן הנ״ל פ״ז ההפרש בין תפלה לתורה ודו״ק.

לכאורה הטעם הב׳ צ״ל אמת, התורה המשכה ממאציל לנאצלים ותפלה מאצילות לבי״ע אבל לכאורה בתפלה שרש ההמשכה ג״כ מהמאציל א״ס רק

שמלבד שנמשך באצי׳ נמשך ג״כ בבי״ע א״כ מאי טוב סחרה כו׳, וצ״ל רק מטעם הא׳ דא״צ לאתעדל״ת כמ״ש אתה החילות כו׳, מיהו י״ל שרש ההמשכה שע״י התורה ממקום גבוה יותר, תדע דהתו׳ נק׳ חיי עולם והתפלה חיי שעה, וגם כסף מדות ותורה חכמה וסחרה לו מקיפים וצ״ל המקיפים דתר׳ ג״כ גבוה ממקיף דחסד כי כשם שיש חסד עולם ורב חסד כך חכמות ב׳ חכמות א״כ חב׳ סתימאה גבוה מרב חסד כו׳, ועמ״ש ע״פ כיריעות שלמה ובפ׳ ציצית דתקע״א.

ענין ברכת הזימון למה דוקא שלשה שאכלו חייבים לזמן ולא שנים כו׳, הנה ענין ברכת הזימון הוא לפי שע״י הלחם שאוכל ניתוסף בו מוחין וחיות בנפשו, והרי החיות הזה הוא בא מעולם הפירוד, מבחי׳ נוגה שכל דצ״ח דעשי׳ נשפע מבחי׳ נוגה שהוא מעורב טו״ר ולכן צריך לברך על הלחם שאוכל בכדי להמשיך גילוי אלקות גם על החיות הנוסף על ידי הלחם שיוכלל בבחי׳ גילוי אלקות זה ולא יהי׳ בבחי׳ הפירוד כמו שהי׳ קודם כו׳, (והמשכה זו היינו ע״י ג׳ ברכות דבהמ״ז שהם כנגד ג׳ מוחין חב״ד כי אוא״ס שורה בחכמה כו׳, וכאו״א לפום שעו״ד בעבודתו באהוי״ר ובתו׳ ובתפלה כך יוכל להמשיך גם במאכלו שאוכל כו׳, ולכן אסור לאכול קודם התפלה, ועיין מה שכתוב בד״ה כה תברכו, וזהו פירוש ועל המזון כו׳ כלומר עליו מלמעלה ממשיכים גילוי אלקות בברכה זו שיוכלל גם הוא ויתעלה וכמאמר רז״ל שעכשיו שולחנו של אדם מכפר עליו כמו מזבח שהוא ענין עליית רפ״ח כו׳) והנה ידוע שבכ״מ יש ג׳ קוין ימין ושמאל ואמצע המכריע ונק׳ חג״ת כו׳, וגם האבות הן שלשה שהן בחי׳ חג״ת ויעקב הוא ת״ת הממוצע בין חו״ג דאחיד להאי ולהאי וזהו איש תם כתרגומו שלמים כמ״ש בפ׳ תרומה דקע״ה ב׳ ולכן ג״כ דיני ממונות בשלשה דוקא, כי מבחי׳ חסד לבד יזכה גם מי שא״צ לזכות, וכ״ש מבחי׳ גבורו׳ לבד א״א כ״א ע״י ת״ת הממוצע ולכן נק׳ משפט כו׳ ועמ״ש סד״ה פתח אליהו, ולכן ארז״ל ששלשה דוקא נקראו רבים דאין רבים פחות משלשה משא״כ השנים אינן רבים כי הנה הריבוי נתהווה ע״י התכללות המדות זמ״ז שעי״ז נעשו בחי׳ רבות במדות חסד שבגבורה גבורה שבחסד וכל בחי׳ הוא שרש ומקור לגדוד של מלאכים וכן ארז״ל ע״פ ולגדודיו אין מספר וכמ״ש במ״א, והתכללות זו זהו דוקא כשהן שלשה ע״י קו האמצעי שהוא דוקא המחבר חו״ג וע׳ בפ׳ נשא דקל״ו ע״א ע״פ ובדעת חדרים ימלאון וע״כ מזה הטעם ג״כ לענין בהמ״ז דוקא כשהן שלשה חייבים לזמן ולא שנים לפי שהן רבים והו״ע ברכה הנמשכת לרבים דוקא ולא ליחיד רק בהמ״ז שייך גם ליחיד וכנ״ל והיינו דכשהן רבים זהו אתר שלים ויוכלו להמשיך ברכה והמשכה ממקום עליון יותר וכמש״ש בפ׳ תרומה שלים לתרין סטרין כו׳ ע״ש דכמו שע״י קו האמצעי נעשה התכללות בין ב׳ הקוין דחו״ג כך עי״ז נעשה ג״כ התכללות מלמעלה למטה להיות מבריח מן הקצה אל הקצה ולכן נק׳ אות אמת אלף רישא דאתוון כו׳ עד תיו

סופא דאותיות וכמ"ש במ"א, ופי' שהא' אומר לשנים נברך היינו בחי' קו האמצעי שאומר לב' הקוין שיתחברו ויתכללו יחד, ואזי נעשה בחי' ברכה להיות מקור להמשכה עליונה יותר מבבהמ"ז דיחיד, ועד"מ כשצריך להמשיך מים מהנהר להיות נמשך בשבילין וחריצין הרבה עושים מתחלה בריכה עמוקה סמוך לנהר ומושכין לתוכה מים מהנהר ומתמלאת ואח"כ ממשיכים מהבריכה לכמה מקומות, והיינו מטעם שא"א שיתצמצם ההמשכה מהנהר לחלקים רבים כ"א ע"י אמצעי היא הבריכה שכוללת בתוכה תחלה מימי הנהר וממנה יורד ונמשך עוד לכמה חלקים קטנים כו', וכמו שלשאוב מחבית גדולה שואבין וממשיכין בכלי א' גדול וממנה שופכים לכלים קטנים וע' מזה ברע"מ ס"פ א' דהבונה גק' בריכה שלשם ממשיכים ממקורא דכולא וממנה נמשך ומתחלק ההמשכה בהמדות עליונות חהו"ע בהמ"ז להיות כי שלשה הם רבים שהם ג' מדות העקריים אשר שאר המדות הם רק ענפים מהם, ולכן בשביל המשכה זו דרבים צריך לעשות תחלה בחי' בריכה עמוקה ולהגדיל ולהרחיב בה ההמשכה ממקור הראשון כדי שיומשך ממנה ההמשכה בשפע רב לכל המדות כו' (משא"כ כשאין נצרך להמשיך רק בשביל א' א"צ ואין שייך להגדיל הבריכה תחלה, ועד"ז נת' ע"פ ועתה יגדל נא כח, שהוא הגדלת המקור כדי שיומשך ממנו בשפע רב וזהו ג"כ ענין ארוממך כו', ועי"ז אח"כ ואברכה שמך כו') והיינו ענין הזימון שאומר נברך כו', משא"כ ביחיד או אפי' בשנים כ"א מברך לעצמו שאינו נמשך הברכה בשפע כ"כ רק כמו דרך שביל כו', ובכ"ז יובן מארז"ל בפ"ב דאבות שלשה שאכלו על שולחן א' ולא אמרו עליו ד"ת כו' ועדמ"ש בשם החסיד פליאה נשגבה ממני טעם דעת שלשה ולא אמר שנים כו' ע"ש, עכ"פ מובן דבשלשה שאכלו העונש יותר כשלא אמרו עליו ד"ת שהוא כאלו אכלו מזבחי מתים דהיינו שיורי זמ"ל דתוהו שמיתו שלא נתבררו שנק' מתים והיינו לפי כי עיקר הבירור הוא ע"י התורה שהוא קו האמצעי שזהו"ע עיקר התיקון וגם אורייתא מחכ' נפקת ובחכ' אתברירו והוא בחי' חב"ד המתלבשת במדות אוריין תליתאי כו', ולכן כשאמרו עליו ד"ת ה"ז כאלו אכלו משולחנו של מקום ב"ה שעי"ז גורם הבירור כו' ולכן כ"ז בשלשה דוקא שע"י התורה הם ממשיכים ג"כ הבריכה כו', כי י"ל התורה היא המעיין הנמשך מהמקור בהבריכה כו' חהו"ע ברוך שהוא מקור הבריכה.

והנה ארז"ל ס"פ ערבי פסחים שלעתיד נותנין לו לאברהם אבינו כוס של ברכה לברך ואומר להם איני מברך כו' עד דוד שאמר אני אברך ולי נאה לברך שנאמר כוס ישועות כו', דלכאורה פלא וכי מעולם לא בירכו האבות בהמ"ז מטעמים שאמרו וא"כ מדוע גם לעתיד יעכב זה ענין הברכה, אלא הענין שכוס של ברכה דלעתיד יהי' מן יין המשומר בענביו משימ"ב, ועל בחי' זו הוא שאמר איני מברך כו', וי"ל מהו"ע יין המשומר בענביו, הענין הוא שיש עה"ח ועה"ד פי' עה"ד טו"ר שהטוב מעורב ברע וארז"ל עה"ד גפן היתה כו', שנאמר וישת מן היין וישכר כו' בברכות ד"מ, והיינו בחי' יין המשכר שיש בו ג"כ מבחי' הטוב מה שמשמח וממשיך גילוי הפנימי' שזהו"ע נכנס יין יצא סוד, אמנם יש בו ג"כ תערובות רע שגורם הכעס והרציחה וכשמרבה לשתות ישכר ויאבד הדעת כו', ועד"ז בדקות יותר שהוא בחי' שמחה ותענוג בהתגלות ששמח בה' רק שהשמחה הוא בחי' יש ודבר ובהרגשה, ועמ"ש ע"פ ולא נחם כו' פלשתים כי

קרוב כו׳ ע״ש, וכ״ז ענין יין שאינו משומר בענביו כ״א אשכול של ענבים סחטה לו שנפרד מענביו שהוא גילוי ההעלם בבחי׳ יש כו׳, אבל יש עוד יין מבחי׳ עה״ח שלמעלה מבחי׳ עה״ד והרגשה והיינו שהשמחה הוא בבחי׳ תכלית הביטול כמ״ש שמחו צדיקים בה׳ וישמחו בך כו׳ ואינה כלל בבחי׳ יש ודבר מורגש אלא כמ״ש וגילו ברעדה וכמאמר וכל הלבבות יראוך וכל קרב וכליות יזמרו כו׳ ואין להרע שום יניקה ואחיזה כו׳, וזהו שלפעמים נאמר ויין ישמח לבב אנוש אנוש הוא בחי׳ קטנות עקוב הלב מכל ואנוש הוא והיין הוא מבחי׳ עה״ד ולפעמים נאמר המשמח אלקים ואנשים שהוא מבחי׳ מוחין דגדלות והיינו יחוד חו״ב ממש שהשמחה שמבחי׳ הבינה כלולה בחכמה כח מ״ה ביטול ממש והיינו חסדים המכוסים שלמעלה מהחזה ששם מתיחדים היסודות דחו״ב משא״כ למטה מטה מהחזה כו׳ ולפיכך נק׳ יין המשומר בענביו דענבים ליין הם ככלי לגבי האור, והיינו כשהחסדים מכוסים כו׳ נק׳ משומר בענביו וזהו״ע דבאצי׳ איהו וחיוהי וגרמוהי חד והיינו משום שהוא בחי׳ ביטול חכ׳ וזהו ג״כ ענין משימ״ב כי בראשית בחוכמתא או בקדמין ושם שרש יין הנ״ל כנ״ל בענין יחוד חו״ב כו׳, וע׳ בפ׳ וישב דקצ״ב ע״א ענבין חיוורן כו׳, ובפ׳ תרומה דקמד״א ב׳ ובמק״מ שם והנה ענין כוס של ברכה הוא כענין בחי׳ הבריכה הנ״ל אך הכוס הוא בחי׳ מקבל מהבריכה כי הבריכה הוא בחי׳ מקור ושרש המשפיע ה׳ עילאה והכוס בחי׳ מלי׳ המקבל כו׳ ומ״מ לגבי למעלה יותר הנה גם בחי׳ הבריכה הוא בחי׳ מקבל מן המקור והמעיין כו׳, והנה הכוס שאומר עליו נברך רצונו בזה שיהי׳ בחי׳ כלי בית קיבול לגבי אור השפע הנשפע מבחי׳ הבריכה כו׳, וע׳ בפ׳ תשא דקפ״ט ע״ב. והנה ידוע שלע״ל יהי׳ עלי׳ לכל העולמות בכלל עד שיהי׳ מדריגה המל׳ בבחי׳ הבינה ולמעלה ממנה בבחי׳ הכתר וכמ״ש סד״ה רני ושמחי בת, וע׳ בפ׳ שלח דקע״א ע״פ והי׳ ביום ההוא יצאו מ״ח מירושלים כו׳ וא״כ בחי׳ כוס של ברכה דלע״ל שהוא המל׳ יהי׳ במדריגה מה שעכשיו הוא בריכה דהיינו בינה שבה התגלות ע״י וזהו שלע״ל יהי׳ הכוס של ברכה מיין המשומר ע׳ בפי׳ הרמ״ז בלק דקפ״ט כי יין הוא השמחה והשמחה הוא בחי׳ התגלות אבל יין המשומר הוא בחי׳ העונג שהתענוג הוא בבחי׳ העלם ואינו מורגש וכמו בשבת וקראת לשבת עונג מוחין דאבא ביטול שלמעלה מבחי׳ שמחה כו׳, ובחי׳ העונג הוא בחי׳ אין שממנו תמצא החכמה, לכן כשמשכיל שכל חדש מתמלא תענוג ולפי שלע״ל תתעלה המל׳ בבחי׳ אין ע״כ יהי׳ הכוס מיין המשומר שהוא בחי׳ זו, ולפי״ז הבריכה תהי׳ עוד בבחי׳ יותר עליונה כו׳, וע״ז ארז״ל שאברהם יאמר איני מברך מפני שיצא כו׳, דהנה הגם דפי׳ יצא שנפרד ממנו והגם שלע״ל יתברר הכל עכ״ז יהי׳ יניקה מבחי׳ קו הימין דאברהם כו׳ ע״כ לא ירצה לברך על יין המשומר שממנו אין שום יניקה כלל כדי שלא יומשך כו׳ ועד״ז יצחק ויעקב מפני שנשא שתי אחיות כי הנה פי׳ ב׳ אחיות היינו ה׳ עילאה וה׳ תתאה עלמא דאתכסיא ועלמא דאתגליא כמ״ש בזהר ר״פ תרומה ע״פ מי זאת אתקריון אחתי׳ בגין דאינון באחוה וברחמיו כו׳, והנה יעקב הוא בריח התיכון המבריח מן הקצה אל הקצה כמ״ש ס״פ תרומה דהיינו בחי׳ הממוצע עד רום המעלות לקשר עליון בתחתון סוכ״ע בממכ״ע ע״ש ודבר בהיפוכו כמו חו״ג כו׳ וכמש״ל גבי שלשה שנק׳ רבים וזהו שנק׳ יעקב יו״ד עקב שממשיך הי׳ גם בבחי׳ עקב והנה לאה ורחל שהם עלמא דאתכסיא ועלמא דאתגליא ועד״מ אותיות המח׳ ואותיות הדיבור עמ״ש בד״ה וללבן שתי בנות ובד״ה וירא ישראל

את היד כו׳ והנה התגלות אותיות המח׳ בדיבור היינו בחי׳ עקבי לאה שנכנסים תוך ראש רחל וכמ״ש הרמ״ז שזהו״ע וחבר לון כחדא וזהו״ע ברוך ה׳ אלקי ישראל מן העולם ועד העולם כי ישראל הוא פנימי׳ דיעקב ואלקי ישראל היינו המשכות אוא״ס מבחי׳ סוכ״ע עלמא דאתכסיא ועמ״ש ע״פ שברו על ה׳ אלקיו, וזהו מן העולם והמשכה זו הוא עד העולם היינו בעלמא דאתגליא בחי׳ דיבור וממכ״ע (והפי׳ הפשוט במשנה וגמ׳ סוף ברכות היינו לכאורה להפך מן העולם היינו עוה״ז שהוא בחי׳ מל׳ ועד העולם היינו עוה״ב שהוא בינה, אך הנה היום לעשותם בעוה״ז בירור שם ב״ן שבמל׳ ששרשו מס״ג בינה וע״י בירור זה שיתעלה לע״ל ב״ן לס״ג יהי׳ גילוי העוה״ב וע׳ בהרמ״ז ר״פ תולדות וזהו״ע רגי ושמחי בת דוקא כו׳ וכנ״ל א״כ נמצא שברכה והמשכה זו דעד העולם שהוא עוה״ב בא ונמשך דוקא מן העולם עוה״ז בירור ב״ן ועי״ז נמשך מעלמא דאתכסיא בעלמא דאתגליא להיות מי זאת הנשקפה א״כ שני הפי׳ עולים בקנה א׳) והנה זה הגילוי מן ההעלם שיהי׳ ברוך כו׳ מן העולם ועד העולם זהו המשכה שלמעלה מסדר ההשתלשלות דאבי״ע כי עפ״י סדר ההשתלשלות הנה רק בחי׳ האחרונה ובחי׳ התחתונה מההעלם נמשך להיות מקור לתחתון כו׳ אבל שיהי׳ כל עצמיות ההעלם נמשך להיות בבחי׳ גילוי זהו למעלה מסדר ההשתלשלות כו׳, אמנם יעקב בחיר שבאבות להיותו בחי׳ ממוצע מבריח מן הקצה כו׳ ע׳ ר״פ תשא בענין ו׳ ממוצע בין שני ההי״ן, הי׳ ביכולתו לשנות בסדר ההשתלשלות לחבר עלמא דאתכסיא עם עלמא דאתגליא חיבור אמיתי ממש להיות גילוי ה׳ עילאה ממש בה׳ תתאה ולכן נאמר ויאהב יעקב את רחל שכל מגמתו להמשיך בבחי׳ הגילוי כו׳, אך זהו יעקב דוקא משא״כ אחר מ״ת אסרה התורה ב׳ אחיות כי יחו״ע זה אי אפשר בבי״ע ולכן למטה אדרבה זהו חיוב כרת ועל דרך מה שכתוב באהא״ח בענין פני ארי׳ ופני שור שלפי שלמעלה שורש הארי׳ גבוה מאד על כן למטה נשפל בחיה טמאה דווקא כי אין לו כלי שיתגלה למטה כו׳ וזהו ענין שעתידה תורה לאוסרן ולפיכך לא רצה לברך על יין המשומר דלע״ל כו׳, אבל דוד אמר לי נאה לברך כי דוד הוא רגל רביעי שהוא בחי׳ המל׳ דאצילות העומד תחת כל הקוין מלמטה ומכוון לנגד בחי׳ הכתר, ולכן הכתר נק׳ כתר עליון דאיהו כתר מלכות שהארת הכתר הוא במל׳ דוקא סופא דכל דרגין כמ״ש בס״י נעוץ תחב״ס ועמ״ש ע״פ יונתי כו׳ הראיני את מראיך כו׳ וע״כ אמר דוד דווקא לי נאה לברך אשר תכלית הברכה הוא להיות ההמשכה במל׳ דוקא שהוא מקור דבי״ע ועמ״ש סד״ה ועשית בגדי קודש וכמ״ש במד״ר ב״ר פי״א בענין ברכת ה׳ כו׳ וע׳ בפ׳ ויחי דרל״ג סע״ב וזהו״ע והי׳ ברכה, וגם ענין מאה ברכות בכל יום התקין דוד והיינו א״ת מה אלא מאה להמשיך בבחי׳ מל׳ מבחי׳ סוכ״ע ע׳ פ׳ חיי שרה דקכ״ג ע״א ומזה י״ל ענין ויברך דוד כו׳ וע׳ בפרדס שער עה״כ פ״ד בענין אבן מאסו הבונים היתה לראש פינה שאמר דוד על בחינתו והוא קרוב להדברים הנ״ל, וע׳ עוד בעה״כ ערך ברוך וערך ברכה וזהו כוס ישועות אשא והוא עליות המל׳ לע״ל בבחי׳ כתר וכמ״ש כוסי רויה וארז״ל רכ״א לוגין שהוא מנין ארך, וע׳ ר״פ בראשית ובפי׳ הרמ״ז שם מענין כוס ישועות כוס של ברכה, ובפ׳ תרומה דקס״ט א׳ ועוד יובן ענין לי נאה לברך עפמש״ל בפי׳ ברוך כו׳ מן העולם ועד העולם לפי׳ המשנה והגמ׳ מן העוה״ז דוקא, לפי שע״י הבירור בעוה״ז נמשך הברכה בעוה״ב והנה

בירור המל׳ זהו בחי׳ דוד שהמל׳ מבררת הניצוצים דבי״ע כו׳ ע״כ **אמר לי באה** לברך לעוה״ב, עמ״ש במ״א בענין גביע דיוסף שהוא יסוד שממנו מקבל **עכשיו** הכוס של ברכה כוס גימ׳ אלקים והנה גביע ע״ד גבעה נשאה כו׳ כוס גבוה **מבחי׳** יסוד, וע׳ במצ״ד בירמי׳ סי׳ ל״ה ה׳ בענין גביעים וכוסות, אכן לע״ל **יתעלה כוס** של ברכה בחי׳ מל׳ שדוד יהיה למעלה מיוסף כמ״ש בד״ה **ויגש אליו יהודה,** ועז״נ והגבעות תמוטינה כו׳ ובריתי שלומי לא תמוט שתקבל המל׳ מיסוד **דעתיק** שלמעלה מעלה מיסוד ז״א, ולכן הכוס דלע״ל כוסי רויה רכ״א לוגין **ארך אפים** משא״כ עכשיו נקרא צמאה, אבל לע״ל יצאו מים חיים מירושלים כי **מקוה** ישראל ה׳, אבל מים חיים למעלה ממקוה ישראל ע״כ תהיה רויה ולכן **דוד דוקא** יברך עליה וזהו ארוממך אלקי המלך בבחי׳ מלך יחיד כנז׳ בביאור ע״פ **כי אתה** נרי, וזהו והי׳ באחרית הימים כו׳ ונשא מגבעות ופי׳ בזח״ב דקפ״ט **דקאי על** כוס של ברכה.

להבין ביאור ענין ברה״ז, וענין מארז״ל בכוס של ברכה דלעתיד הנ״ל, **הנה** מבואר בזהר ס״פ בא דמב״ב שהג״ר נק׳ ג׳ מדריגות מקור וביה **לית סוף** לנביעו דנהורי ובג״ד קרא לגרמי׳ א״ס, בחי׳ ב׳ הוא מעיין נובע חכמה **וקרא גרמיה** בה חכים וזהו״ע ה׳ בחי׳ ג׳ עבד מאנא רברבא כו׳ וקרא לי׳ בינה כו׳ **מבין בה,** ויובן עד״מ מבשרי אחזה בחי׳ בינה הוא בחי׳ ההשגה וההבנה כשהאדם **מבין** בכי טוב את הסברא והטעם עד שמושגת ומובנת לו היטיב אך כאשר **נפל לך** במוחו איזה המצאת שכל ועדיין אינו מושג לו יפה בהבנה והשגה ממש **כ״א** כברק המבריק במוחו זהו הנקרא מעיין שהוא עד״מ מעיין הנובע שהוא קטן **וממנו** נובע התגלות הנהר שהוא בינה שנק׳ רחובות הנהר ונהר יוצא מעדן ונק׳ **ג״כ** מעיין זה בשם שכל הנעלם כי נעלם הוא מבחי׳ ההשגה עדיין רק שהוא **מקור** להשגה, ובחי׳ מקור שהוא למעלה מהמעיין דהיינו בחי׳ הכח שהוא מקור **לבחי׳** הברק ושכל הנעלם כמו שאנו רואים באדם שלא כל העיתים יוכלו **ליפול לך** המצאות שכליות הנ״ל כ״א בשעת הכושר וכיוצא, א״כ מוכרח **שיש מקור** האמיתי שמשם נופלים ונובעים שכליים הנעלמים הנ״ל (י״ל דהמקור **היינו כח** המשכיל והמעיין הוא ברק אך ברק זהו יסו״א אבל עצמיות אבא י״ל **שכל הנעלם** וכח המשכיל וגם זהו בכלל מעיין והוא כמו בהמעיין עצמו יש **שני מדריגות** א׳ כמו שהוא בהעלם עדיין בתוך הארץ ואעפ״כ אינו המקור כ״א **גיד הנמשך מן** המקור שהוא התהום, ובחי׳ ב׳ בהמעיין היינו כשבוקע חוץ להעפר **ע״פ הארץ ובי׳** בחי׳ אלו זהו״ע שכל הנעלם והברק עצם היו״ד וקוצו התחתון אבל **המקור י״ל** שזהו למעלה מכח המשכיל והוא המקור המשפיע בכח המשכיל, וגז׳ **במ״א ע״פ** החלצו מאתכם, וכן איתא בפרד״ס שער הנתיבות שיש שכל מופלא **שלמעלה משכל** הנעלם ומ״מ צ״ע) ומזה יובן עד״ז הנמשל ענין ונהר יוצא מעדן היינו **מה שנמשך** האלקות בבחי׳ הבנה והשגה והוא מקור הג״ע כו׳ ששם משיגים **גילוי אלקות** כו׳ ובחי׳ עדן וחכ״ע זהו״ע מעיין, ובחי׳ כתר שבו מתלבש הארת **אוא״ס נק׳** מקור וז״ש כי אותי עזבו מקור מ״ח כו׳ וכתי׳ כי עמך מקור חיים כו׳, **(ויש בזה** ב׳ פי׳ הא׳ שמעלות המקור שהוא עמך ממש ע״ד כי עמך הסליחה **הב׳ פי׳ עמך** שהוא טפל ובטל לך ושניהם אמת, כי עם היותו עמך ממש הנה נק׳ **בחי׳ תחתונה** והיותר אחרונה שבמאציל וכמ״ש בע״ח שמ״א פ״ג, וכמו ענין שמי׳ **רבא שהשם**

אינו ערוך להעצמיו' כו', והנה מבואר עו"ש שז"ת הן בחי' ז' נחלים שלמטה מג"ר שהם מקור מעין ים כו', והן בחי' השבע מדות הנולדים והנמשכים מהבינה ולכן נק' הבינה באר שבע המקור הוא סדכ"ס, וז"ש ג"כ ובטובו חיינו, ל' סתים וכמ"ש בפ' תרומה דקס"ח ע"ב, וזהו פי' נברך לעשות בחי' הבריכה ור"ל להרחיב ולהגדיל ההמשכה בה מהמקור (ובעשרה אומר נברך לאלקינו, הגדלת הבריכה יותר ויש דיעות במשנה שבמאה אומר כו' עד ברבוא כו' ועמ"ש גמ"א בענין יחידות עשירות מאות כו', ואפ"ל כי הנה ענין י' בחי' הנ"ל מקור מעיין וים וז' נחלים שהם ג"ר וז"ת הרי ישנם בכל עולם מד' עולמות אבי"ע ובכל א' כל בחי' הנ"ל א"כ יש מקור למעלה ממקור ובריכה למעלה מבריכה כו' וצ"ע), ואח"כ בהמ"ז דאורייתא היינו המשכות ג' מדות חג"ת שנמשכים מהבינה כי ג' מדות הנ"ל הן כללות כל המדות שנצח הוא ענף החסד והוד ענף הגבורה כו' כי הן רק ג' קוין חסד נצח קו ימין כו', ועמ"ש בד"ה חייב אינש לבסומי בפוריא מענין זה והן ג"כ ענין ג' ידות יד הגדולה יד החזקה ויד הרמה ע"ש ברכת הזן כו' בחן ובחסד היינו המשכות החסד קו הימין להיות חסד אל כל היום עולם חסד יבנה (י"ל היחוד ממשיך בחי' חסד עולם, אבל רבים ע"י הבריכה ממשיכים מבחי' חסד דלגאו ששרשו חסד שבהמקור כו' היינו בחי' ורב חסד) וברכת הארץ נודה לך כו' הוד הוא בחי' קו השמאל וחותמין בה על הארץ ועל המזון כי השולחן בצפון וכמו פרנסה באתה גבור גבורות גשמים כו' ומשם דוקא מקבלת המל' הנק' ארץ וכמ"ש להודיע לבנ"א גבורותיו וכבוד הדר מלכותו ומה שהוא בהוד ולא בגבו' ממש כדי שלא יהי' תוקף הדין כ"א שיתכלל בימין ע"ש בפ' תרומה, וברכת בונה ירושלים ברחמיו רחם על ישראל כו' הוא קו האמצעי בחי' ת"ת (וברכת הטוב והמטיב צ"ל שהוא נגד בחי' מל' רגל רביעי, וכן מובן מהתחלות ברכה זו כו' ובסידור האריז"ל פי' בענין נברך ע"ד הנ"ל ובענין ד' ברכות דבהמ"ז בענין אחר קצת, ומ"מ קרוב להנ"ל כי ד' מוחין דמל' נמשכים מנה"י דז"א ודו"ק) והנה בחי' המל' שמקבלת מז' הנחלים כמ"ש כל הנחלים הולכים אל הים ונק' ים האחרון ע' בפרדס ערך ים הוא בחי' כוס של ברכה עד"מ הכוס הגשמי הוא מקבל היין בתוכו כך בחי' מל' מקבל כל מה שנמשך בבחי' ירידות אור ושפע בין מג"ר בין מז"ת מכולם מקבלת וכלולה מהכל מחו"ג ועד"מ הדיבור שמקבל בתוכו השכל וגם המדות ועז"נ ואכלת כו' וברכת את כו', אך הנה ביחיד שמברך בהמ"ז ההמשכה רק מז"ת אבל שלשה ממשיכים מהמקור בהבריכה כו' וגם מטעם זה ביחיד א"צ כוס של ברכה פי' ענין הכוס של ברכה כשנמשך בו גם מהבריכה כמאמר נברך כו' ולכן ג"כ בשלשה דוקא החמירו רז"ל מאד כשלא אמרו עליו ד"ת על השולחן כי אורייתא מחכמה נפקת, והוא בחי' מעין שנובע מהמקור אשר הוא המשפיע ונמשך בהבריכה נמצא החכמה בחי' ממוצע בין המקור להבינה, וע' בזהר בראשית דמ"ה וכן שלשה דוקא יש בכחם לומר נברך להמשיך ולהגדיל הבריכה צ"ל תחלה ד"ת על השולחן שעי"ז גורמים פתיחת המשכת המעיין כו' והיינו לפי שהם שלשה דוקא שהם ג' קוין אזי ביכולתם להמשיך ממעיין החכמה עילאה ממש (וע"ד שנת' ברע"מ פ' אמור דצ"ג בענין קדוש עלית המ' ות"ת קו האמצעי לקדש שהוא ח"ע וכ"כ בפע"ח גבי קדוש דיוצר אור והיינו כי יסו"א הוא דעת דז"א ועמ"ש ע"פ ויאבק כו' ולא יכל לו, וע' ברע"מ ר"פ תשא שעמודא דאמצעיתא נק' עשיר ופי' הרמ"ז שכמה אורות

מתגלים בו כו׳, לכן כמו״כ ע״י שלשה שעוסקים בתורה יש בכחם להמשיך מח״ע ממש, ואפ״ל הטעם ג״כ כי כדי שיהי׳ ההמשכה מהמעין צ״ל ההתחלה לזה מהמקור שממנו יומשך המעין והנה לעורר בהמקור הוא ע״י כללות הג׳ קוין שעי״ז מעוררים משלימותא דכולא כי ת״ת עולה עד כו׳) אבל שנים ולא שלשה אין בד״ת שלהן כח לעורר גילוי הח״ע ממש כי תורתם הוא רק מבחי׳ החכמה שכבר נמשכה ונתלבש במדות שמהם נמשך פסול וכשר וכמ״ש בד״ה השמים כסאי כו׳, ולכן אין ביכולתם ג״כ לומר נברך ולהמשיך הבריכה שהוא בינה שהוא ג״כ מג״ר כ״א מתחילים מברכת הזן שהוא חסד כו׳, ומ״מ גם יחיד יש לו מעלה כשאומר ד״ת על השולחן שעי״ז מעורר עכ״פ החכמה המלובשים בהמדות כו׳, ומזה יובן ג״כ המשנה פ״ג דאבות עשרה שיושבין ועוסקין בתורה כו׳ מנין אפי׳ שלשה כו׳ ומניין אפי׳ אחד כו׳, וא״כ מהו ההפרש בין א׳ לשלשה ולעשרה, ולפמ״ש א״ש.

והנה עתה יש להבין ענין ברהמ״ז דלעתיד והנה הסעודה תהי׳ מלויתן ונק׳ סעודת לויתן, והענין כי הנה הזמן דעכשיו הוא בירור נוגה שמשבה״כ שנפלו מז״ת דס״ג חו״ג דאצילות יורדים בימי החול לברר הניצוצות, ובשבת הוא זמן עליות הבירורים דרפ״ח, בליל שבת הוא העליות הבירורים דמל׳ וביום השבת עלי׳ הבירורים דז״א כו׳ ע׳ סד״ה ויאבק, והנה עיקר שבה״כ היה רק בז״ת דבינה, אבל בג״ר לא הי׳ בחי׳ שבירה ונפילה, וכמ״ש ימותו ולא בחכמה וארז״ל יעקב אבינו לא מת להיותו מבחי׳ יסוד אבא, וא״כ מובן שבחי׳ זו הוא למעלה מהבירורים דעה״ד טו״ר וכמ״ש במ״א בענין מן לחם מן השמים כו׳ והנה עכשיו היום לעשותם הו״ע הבירורים ולכן גם המזון הוא כדי לברר כנ״ל, אבל לעתיד שיושלם הבירור לגמרי, וכמ״ש ואת רוח הטומאה אעביר כו׳, וא״כ לא שייך ענין המזון לברר אלא יהי׳ סעודות לויתן שזהו העלאה בחי׳ שלמעלה מהבירורים כי הנה פי׳ לויתן לשון חיבור וקישור הוא כמו ילוה אישי אלי, וכן לוית חן כו׳, והוא בחי׳ חיבור ויחוד חו״ב עילאין בבחי׳ הפנימי׳ כי או״א נקראו ת״ר דל״מ, וזהו לויתן זה יצרת לשחק בו פי׳ דהנה עוה״ב הוא עולם התענוג, והנה עיקר גילוי התענוג הוא בבינה כנראה בחוש שעיקר גילוי עונג המורגש בנפש הוא דווקא כשמשיג בכי טוב את השכלה המושג אבל כשאינו משיגו היטיב ונעלם מהשגתו אינו מרגיש עונג כ״כ ולכן החכמה מפני שהיא שכל הנעלם אין העונג בגילוי, ודוגמא לדבר ממ״ש בזהר ע״פ ויאהב יעקב את רחל לפי שהיא עלמא דאתגליא משא״כ לאה שהיא עלמא דאתכסיא מה שאינו מושג נאמר כי שנואה לאה אעפ״י שהיא בחי׳ עליונה יותר, וע׳ בתניא ר״פ כ״ז ודו״ק אך הרי נאמר ונהר יוצא מעדן א״כ התענוג שבבינה נק׳ נהר נמשך מהחכמה שהוא עדן והוא המעיין כנ״ל והרי עדן עיקר העונג וכמארז״ל עין לא ראתה זה עדן כו׳ אך הענין הוא דעיקר ומקור העונג הוא בחכמה דוקא אלא שאינו מושג לנשמות לפי שהחכ׳ הוא למעלה מההשגה אבל כשנמשך לבינה אז הוא מושג ונק׳ התגלות התענוג ע״י הוא בבינה, ונמצא שלהיות בחי׳ לשחק בו שהוא גילוי התענוג לעוה״ב זהו ע״י יחוד עליון דחו״ב דוקא יען שעי״ז מאיר ומתגלה בחי׳ עדן שהוא מקור התענוגים להיות נמשך ומתגלה וזהו לויתן זה יצרת לשחק בו כי לויתן זהו חיבור ויחוד חו״ב שעי״ז דוקא נמשך גילוי התענוג וע׳ בפ׳ שמות ד״א ע״פ וילך איש מבית לוי כו׳ וס״פ שלח והנה עכשיו אין נמשך בחי׳ הגילוי מיחוד חו״ב שהם עלמא דאתכסיא

כ״א מהמדות והדיבור ו״ה רק הארה ואפס קצהו נמשך מיחוד חו״ב בהמדות כו׳, וזהו״ע נשמת רב המנונא סבא ונק׳ נוני ימא ונק׳ אחים ורעים לזו״נ, וזהו ג״כ נשמת רשב״י ור׳ עקיבא, אכן לע״ל שיתעלו העולמות ויהי׳ זו״נ במדריגת חו״ב עילאין ממש כנודע מענין פי׳ י״ה, הנה אז יומשך גילוי בחי׳ לויתן כו׳ לשחוק בו להיות גילוי התענוג עליון שמיחוד חו״ב כנ״ל והיינו שלא יהי׳ המזון והסעודה מבירור רפ״ח כ״א מבחי׳ שלמעלה מהבירורים כו׳ ולמעלה מהשבירה (אמנם פי׳ סעודה זו יש מי שפי׳ כפשוטו שכמו שעכשיו מתלבשים הרפ״ח ניצוצים במזון גשמי כמו״כ עד״ז יתלבשו האורות שלמעלה מהשבירה ג״כ בלויתן גשמי וכענין המן לחם מן השמים כו׳ ועמ״ש מזה ע״פ ואכלתם אכול ואפ״ל ג״כ כי התלבשות זו יהי׳ באופן מעולה יותר מאופן ההתלבשות דרפ״ח במזון הגשמי שמלובש בהעלם והסתר גמור כהעלם הרוחניות מן הגשמיות, ועד״ז גם במן היה מוסתר הכח והשרש התהוותו אבל בחי׳ סעודת לויתן מאחר שנאמר לשחוק בו שיהי׳ גילוי התענוג עליון דחו״ב עילאין ממש א״כ צ״ל שלא יהי׳ הרוחניות שבו מוסתר מהגשמיות רק שיהי׳ נראה הרוחניות שבו ממש, וכה״ג מבואר בפ׳ שלח דקנ״ט ב׳ שיש חילוק בין אופן התלבשות הנשמה בגוף קודם חטא עה״ד לאחר חטא עה״ד היינו שעכשיו המיתה הוא יסורים גדולים אף שהנשמה עולה בעולמות עליונים מפני שאין הגוף רואה זה בעוד הנשמה בו רק שעת מיתתן רואים אבל אם לא חטא עה״ד היה הגוף מרגיש ורואה עליית הנשמה ולא היה טעם מיתה כלל ע״ש, ועד״ז יש לפרש מארז״ל יעקב אבינו לא מת, דהיינו שלא טעם טעם מיתה כו׳, א״כ צ״ל שהי׳ התלבשות הנשמה בהגוף בענין שלא היה הנשמה נעלמית כ״כ מהגוף כמו עתה, והנה הנביאים והאבות שהם השיגו וראו ודאי מהות הנשמה שבהם מאחר שראו גילוי שכינה שלמעלה מהנשמה וע׳ בכוזרי מ״א סי׳ ק״ז ק״ח וסי׳ מ״א, וכ״ש אדה״ר קודם חטא עה״ד שהי׳ במעלה עליונה יותר הרבה, וא״כ עד״ז י״ל בסעודת לויתן דלעתיד עם היות שיהי׳ ההתלבשות בלויתן גשמי עכ״ז לא יהי׳ זה תענוג גשמי לבד כ״א שהתלבשות התענוג עליון דחו״ב עילאין שמלובש בו יהי׳ מאירים בבחי׳ גילוי ולכן יהי׳ לשחק בו שחוק וגילוי תענוג אלקי ממש, ובמ״א נת׳ דכמו שהמלאכים דעכשיו מתעלים ע״י האדם וגם הם מעלים אותו אח״כ כמו״כ עד״ז ענין סעודת לויתן ושור הבר כי יתגלו נשמות שמבחי׳ אדם דאצי׳ ממש ע׳ ר״פ משפטים צ״ד ע״ב ועמ״ש בד״ה ואכלתם אכול הנ״ל) והנה כמו שבמזון דעכשיו יש העלאת רפ״ח ואח״כ המשכה ע״י ג׳ ברכות וכוס של ברכה כנ״ל כמו״כ עד״ז גם בסעודת לויתן אלא שההעלאה הוא למקום יותר גבוה הרבה, וכמו״כ הבריכה וההמשכה יהיה מבחי׳ עליונה יותר וזהו״ע שיהי׳ הכוס של ברכה מיין המשומר דוקא ומחזיק רכ״א לוגין בחי׳ א״א וכנ״ל, משא״כ הכוס של ברכה עכשיו הוא בחי׳ מל׳ ועד״ז ג״כ ענין ברכת הזימון דלע״ל יהי׳ בבחי׳ עליונה יותר ויותר כי הנה הבריכה הוא בבחי׳ בינה והמעיין הוא חכמה כנ״ל והרי לעתיד המזון עצמו יהי׳ מבחי׳ זו דחו״ב עילאין שזהו״ע לויתן כנ״ל, והענין דכמו שיש ע״ס דאצי׳ ג״ר וז״ת כנ״ל, אשר בחי׳ נברך זהו המשכה מג״ר ובהמ״ז זהו מז״ת כמו״ב הנה גם בבחי׳ המקור עצמו שהוא הכתר שהוא בחי׳ א״ס כנ״ל יש בו ג״כ ע״ס ג״ר וז״ת עמ״ש בביאור מאמר פ׳ שמות ד״ג תשורי מראש אמנה, ובד״ה יו״ט של ר״ה שחל להיות בשבת במקדש היו תוקעין, דבכתר יש ב׳ בחי׳ הא׳ נק׳ בחי׳ תחתונה שבמאציל, וזהו״ע

ג״ר הב׳ בחי׳ שרש וראש הנאצלים וזהו״ע ז״ת ולכן חו״ב דאצי׳ קבלתם מז״ת שבהמקור הוא בדרך קירוב ממש שמלבישין לחו״ג דא״א אשר הלבשה זו קירוב ודרך השתלשלות כענין התלבשות השכל במדות משא״כ מה שמקבלים מג״ר ממו״ס אינו אלא ע״י שערות, דילוג הערך כו׳ שלא כדרך וסדר ההשתלשלות והיינו לפי שהוא מבחי׳ א״ס ממש בחי׳ תחתונה שבמאציל והנה ג״ר שבהמקור הוא הנק׳ רעדכ״ר דכמו שרצה״ע הוא למעלה מכל הע״ס כך בחי׳ כוס של ברכה נק׳ רעדכ״ר וזהו״ע המקור לגבי כל הע״ס שבכתר ובחי׳ ח״ס הוא בחי׳ המעיין הנובע מהמקור הנעלה הזה אלא שהוא בחי׳ מעיין חתום וסתום כי בחכמה דאצי׳ שנק׳ מעיין אתפתחא לל״ב שבילין משא״כ בח״ס כמ״ש ח״ג קכ״ח ב׳ ונק׳ ג״כ עדן עילאה שלמעלה מבחי׳ חכמה דאצילות שנק׳ עדן כמ״ש ח״ג דר״ץ ע״א, והוא המאיר בבחי׳ בינה שבכתר שהוא בחי׳ גילוי לגבי מו״ס שבה התגלות התענוג שמבחי׳ המקור ע״י המעיין חתום הנ״ל ואפשר זהו פי׳ גן נעול מעיין חתום כו׳ ועמ״ש בדרוש ענין שופר גדול ושופר סתם ועמ״ש בענין לך לך מארצך כו׳, וז׳ נחלים הם ז״ת שבכתר והוא בחי׳ המדות שברצון שנק׳ ימי קדם שלמעלה מעלה מהמדות הנמשכים מהשכל שהן מדות דאצי׳ שנק׳ ימי עולם ע״ד שחו״ב מלבישים רק למדות הנ״ל ועמ״ש בענין כשב וכבש כו׳ וכמ״ש ח״ג קל״ג ב׳ בענין חסד דלגאו דאקרי ורב חסד כו׳ והנה כמו שעכשיו בהמ״ז הוא המשכה מהמדות דאצי׳ מבחי׳ חסד עולם והכוס של ברכה הוא מבחי׳ מל׳ כמו״כ לע״ל יהי׳ ההמשכה ע״י בהמ״ז מבחי׳ ורב חסד מבחי׳ ימי קדם והזימון נברך הוא מבחי׳ בינה דא״א וכללות הג״ר שהוא בחי׳ תחתונה שבמאציל וע׳ בזהר פ׳ בלק דקפ״ה בענין מי יעמוד ובמק״מ והרמ״ז שם, והנה הכוס של ברכה הוא מבחי׳ מל׳ דאצילות וצריך להגביהו בשעת בהמ״ז להעלותו לקבל מהבריכה שהוא בינה אמנם כוס של ברכה דלע״ל היינו מל׳ דאצי׳ כמו שתתעלה בכתר והוא בחי׳ מל׳ שבכתר ועמ״ש בענין עליה זו ע״פ ארוממך אלקי המלך, וזהו״ע שמחזיק רכ״א לוגין כו׳ והגבהות הכוס לע״ל היינו עליית המל׳ שבכתר ע״ד כוס של ברכה ועמ״ש ע״פ הנה ישכיל עבדי כו׳ וגבה מאד וע״ז אמרו שאברהם לא ירצה לברך והוא מפני שיצא ממנו ישמעאל יניקה מבחי׳ קו הימין חסד כשהי׳ עה״ד וקיבל יניקה לכך אפי׳ לע״ל שיתברר עה״ד ותתעלה המל׳ כוס של ברכה לקבל מחסד דא״א כו׳, ויעקב מפני שנשא שתי אחיות כו׳, הנה צ״ל מה שנק׳ איסור עריות שבתורה בלשון גילוי עריות, כי הנה היחודים עליונים בעולם האצי׳ כולם הם עד״מ בבחי׳ עריות דוקא שהרי השכינה נק׳ בת ואחות ואמי וכמארז״ל לא זז מחבבה עד שקראה בת כו׳ ע׳ בפ׳ בראשית דכ״ז ע״ב ע״ש באריכות בענין אשה ובתה ואשת אביך כו׳ ובפ׳ אחרי דע״ז ב׳, ומה״ט הוא חומר האיסור כי הנה דוקא באצי׳ דאיהו וחיוהי וגרמוהי חד בהון ע״כ זיווגי המדות שבבחי׳ הנ״ל נעשה מזה יחוד עליון מאד כיון שהכל אחדות א׳ אבל כשנמשכין בחי׳ הנ״ל ומשתלשלים בבי״ע שהם בחי׳ עלמא דפרודא אזי א״א שיהי׳ שם היחוד הנ״ל ואדרבה למטה נעשה מזה ערוה וכנ״ל מענין פני ארי׳ שמחמת גבהות מדריגתו כשנפל למטה נעשה חי׳ טמאה משא״כ מבחי׳ פני שור כו׳, ועמ״ש בד״ה וישלח יעקב, ומזה יובן מארז״ל הנושא בת אחותו עליו הכתוב אומר כו׳ וכן ארז״ל נשא אדם אשה מקרובותיו כו׳, והענין כי באמת היחודים עליונים הוא בבחי׳ הקרובות דוקא כנ״ל אלא שנאסרו למטה באיסור חמור מאד מפני שלמטה לא יוכל למשוך בחי׳ זו כלל

אמנם מה שהותרו כמו בת אחותו וכה״ג יש בה עדיפות טובא משאר נשים שאינם קרובות כלל כל הקרוב קרוב קודם כו׳ ולכן נק׳ איסור עריות בשם גילוי עריות, כי הנה עיקר האיסור הוא מפני היות בי״ע עולם הפירוד ועלמא דאתגליא שם א״א להיות היחוד שבאצי׳ הנק׳ עלמא דאתכסיא, וזהו שארז״ל ע״פ וירא את העם בוכה למשפחותיו על עסקי משפחותיו שהן עריות שנאסרו להן שלא מפני העדר מילוי התאוה בכו ח״ו, אלא מפני מה שנמשך זוהמת נחש הקדמוני בעלמא דפרודא עד שלא יוכל להיות בהן היחודים כו׳ שהן למעלה, ועד״ז קודם חטא עה״ד נאמר ולא יתבוששו כו׳ לפי שהי׳ יחוד זה כמו למעלה משא״כ אחר החטא כו׳, וע״כ גם בגילוי רזין אמרו בזהר שהוא כמו גילוי עריות כי סוד ה׳ ליריאיו וכשמגלה למי שא״צ ה״ז בזיון גדול כו׳, וקרוב זה למ״ש לא תעשון אתי כדמות שמשי כו׳, והנה יעקב שנשא שתי אחיות אף שהי׳ קודם מ״ת הענין משום כי יעקב לא מת שהי׳ מבחי׳ ח״ע שלמעלה מהשבירה ולא שלט בו עה״ד כו׳ ע״כ הי׳ יכול להמשיך יחוד העליון הנ״ל שבאצי׳ בב׳ אחיות שהוא בחי׳ ו׳ הממשיך מה׳ עילאה לה׳ תתאה בריח התיכון כו׳ וע׳ בפ׳ ויצא דקנג ב׳ ואתעטר בתרין עלמין ואחיד לון ובפ׳ פקודי דרנ״ו ב׳ ור״פ תרומה וזהו שם ה׳ גדולה לאה עלמא דאתכסיא ושם ה׳ קטנה רחל עלמא דאתגליא וזהו״ע ב׳ אחיות אך כ״ז דוקא קודם מ״ת משא״כ אחר מ״ת וזהו שעתידה תורה לאוסרן עלי כי אחר מ״ת אסור זה אפי׳ על יעקב ועמ״ש בד״ה וכל העם רואים את הקולות הטעם שקודם מ״ת לא היה עולם התחתון מעורר כ״כ למעלה כו׳, אבל אחר מ״ת הרי מבחי׳ זו למטה נקרא גילוי עריות ממש וע׳ בפ׳ אמור דצ״ז ברע״מ תרתין אחתין כו׳ הם מ׳ דאצי׳ הנק׳ אשת חיל ואשת זנונים א״כ למטה נמשך מזה יניקה וחיות לאשת זנונים כו׳ והוא היפך היחוד שבאצי׳ לכן לא רצה לברך מפני שעתידה תורה כו׳, וענין יין המשומר יובן ע״ד כוונת הספי׳ שמתלבשים ו״ק דחכמה בו״ק דבינה, וי״ל ג״כ עפמ״ש בח״ה שער חשבון הנפש חשבוך כ״ה, כי העוה״ז ועוה״ב כשתי צרות כאשר תרצה האחת מהן תקצוף השנית כו׳ הובא ג״כ בר״ח כמדומה שער האהבה פ״ו, אך העוה״ז ועוה״ב למעלה שהם מל׳ ובינה הם אדרבה כשתי אחיות בחביבות רק בהתלבשות המל׳ בק״נ להחיות עוה״ז אז הוא מצד ק״נ כשתי צרות כו׳ שק״נ הוא הצרה כו׳ אך יעקב שלא הסתיר לו עוה״ז כלל דהיינו ק״נ יוכל ליקח העוה״ז והעוה״ב יחד להיות עולמך תראה בחייך שגם בעניני עוה״ז היה הכל ענינים אלקות ממש והיינו כמו עוה״ז למעלה שהוא מל׳ באחוותא עם עוה״ב בינה משא״כ בשאר אדם נאמר ואשה אל אחותה לא תקח לצרור כו׳ שא״א לבוא לעוה״ב כ״א ע״י שירחוק מאתבת עוה״ז וכמ״ש בח״ה הנ״ל, וז״ש ראה חיים עם אשה אשר אהבת הוא בחי׳ א״ח עט״ב ועניני עוה״ז יהי׳ רק כדי להגיע עי״ז לעוה״ב וכמ״ש בח״פ להרמב״ן א״כ אינה כמו אשה רק כמו שפחה המשמשת לאשת חיל כו׳ וכמ״ש באגה״ה סי׳ י״ח סד״ה כתיב מה יפית כו׳ שתהיה היא עקרת הבית כו׳ ותאוות עוה״ז יהי׳ בבחי׳ גלות ועבדות לעקרת הבית גבירתה כו׳ ע״ש.

———•———

בבה"ז פ' עקב דרע"א א' בענין הברכות פי' שמקור המשכה ע"י הברכה הוא מהכתר והוא להיות המשכה יחוד פנימי דאו"א כו' ויפרש בזה הפסוק גוזל אביו ואמו דקאי על חו"ב ממש שמונע מהם המשכה פנימי' מהכתר וכ"מ בהרמ"ז שם בד"ה ולנחתא אחרין מלעילא והשפע האמיתי הוא מהפנימי' כו' שגם או"א מקבלים אותו מאריך ואריך מעתיק כו' ויש ראיה לזה ממ"ש בזח"ב פ' בשלח דס"ג ע"ב כד עתיקא סדכ"ס בעי לזמנא ברכאין לעלמא אשרי כולא ואכליל כולא בהאי עמיקא עלאה, מבואר משם אשר מקור הברכה נמשך מעתיקא סדכ"ס שהוא הכתר אלא נמשך ע"י או"א כי א"א לקבל מהכתר בעצמו כ"א ע"י התלבשותו בחכמה וגם לא מהחכמה עצמה כ"א ע"י הבינה כו' ומענין פי' גוזל אביו ואמו ע' בגמ' רפ"ו דברכות ובע"י בפי' הרשב"א שם ומהרש"א כ' ע"ד מה שאמרו במשנה פב"ת דסוטה משנה י"ב משחרב בהמ"ק כו' ולא ירד הטל לברכה וניטל טעם הפירות כמו"כ כשאינו מברך על המזון והפירות אין נמשך הטל של ברכה ועיקר ענין הברכה הוא המשכת גילוי אלקות כמו ברוך ה' אלקי ישראל מן העולם ועד העולם דהיינו מעלמא דאתכסיא לעלמא דאתגליא כמ"ש בזהר ויצא דקנ"ח וע' בת"א פ' בשלח בד"ה אז ישיר משה ובנ"י ובד"ה בשלח פרעה ובפ' בראשית בד"ה להבין ענין הברכות שהוא להמשיך גילוי אמונה זו להיות ברוך ונמשך גילוי אוא"ס למטה כאלו רואה כו' וע"ש בפ' שמות בד"ה כי טובים דודיך מיין ובביאור ע"פ אתה הצבת גבולות ארץ בענין ברכה והודאה פי' ברוך יסוד אבא וחכ' הוא בחי' ראי' וזהו"ע הברכה גילוי אלקות בבחי' ראיה משא"כ ההודאה כו' ולכן החכמים שהם עיני העדה בחי' ראיה הם תיקנו הברכות כמ"ש מזה בביאור ע"פ ואתחנן אל ה' בלקו"ת ושרשו נמשך מהסתכלות דע"ק שמשם נמשך אז תפקחנה עיני עיוורים, ועמ"ש בסידור שער בהמ"ז מענין ברכה והודאה ומבואר במ"א ע"פ עם זו יצרת לי שבחי' זו שהם מקבלים מבחי' זה אלי היינו שיהי' גילוי אלקות והוא בחי' ברוך כו' משא"כ עשו אמר למה זה לי שאינו רוצה הגילוי וכן המן אמר וכל זה איננו שוה לי, וז"ש תילים סי' ק"ט ויאהב קללה כו' ולא חפץ בברכה כו' וע' מענין גוזל אביו ואמו בזח"ב ס"פ תשא דקצ"ג ע"ב פי' גוזל אביו ואמו על ירבעם שהשני עגלים שעשה הם זו"ב דקליפה ופי' במק"מ דק"נ ורצה למנוע השפע מאביו ואמו שהם זו"ב דקדושה ולהמשיך השפע בקליפה וכ"ה עוד באריכות בזהר פקודי דר"נ ע"א מאן איש משחית דא איהו האי איש דפגים לסיהרא ואיקרו איש תהפוכות איש לשון (ע' מזה ברבות פ' בראשית פ"כ איש תהפוכות זה הנחש כו' מפריד אלוף שהפריד אלופו של עולם כו' וע' מענין איש תהפוכות בהרמ"ז פ' ויקרא דף י"ו ע"ב, וז"ש הזהר כאן ומנע ברכאן מעלמא) אוף הכי מאן דמנע ברכאן מעלמא חבר הוא להאי איש משחית כו' ע"ש, ואפ"ל שכוונת איש תהפוכות הנ"ל וכן ירבעם ע"ד אם תגביהי כנשר שנת' בד"ה ויאבק איש עמו והיינו איש תהפוכות הנ"ל, והיינו כנ"ל בפי' למה זה לי שאינו חפץ בהגילוי אלקות בבחי' זה שא"כ יהי' צ"ל הביטול והוא חפץ בקללה לילך בשרירות לבו וכמ"ש בת"א ס"פ נח בד"ה הן עם אחד כו' בענין המגדל כו' ובמד"ר פ' תולדות ס"פ ס"ג פי' ויאהב קללה שחפצו ותאוותו הוא הרציחה וז"ל שנאת דמו של אדם בגופו והמכון כדפי' בלק"ת בביאור ע"פ בשעה שהקדימו ענין שופך דם האדם באדם להמשיך יניקה וחיות מאדם

דקדושה באדם בליעל וזהו ויאהב קללה שהוא נוק׳ דקליפה כמ״ש במא״א אות ק׳ סעי׳ מ״ד ובזח״א פ׳ תולדות דקמ״ג ע״א פי׳ ויאהב קללה קאי על הנחש שהביא קללה לעולם וע׳ זהר ר״פ יתרו דס״ז ע״א ובפ׳ פקודי דרנ״ב סע״ב ודרס״ה סע״ב דקאי על מי שאינו מקיים כיבוד עונג שבת כו׳, והנה יש ברוך ויש ארור ואמר בזהר ר״פ ויגש דר״ה ע״ב שלכן נברא העולם בב׳ שיש בו סימן ברכה ולא נברא באלף בגין דלא למיהב דוכתא לסט״א דאיקרי ארור, ולכאורה אינו מובן הלא הא׳ דכתר והב׳ בחכ׳ וא״כ איך ארור ויש לו יניקה כו׳ אלא שזהו ע״ד דקמי׳ כחשיכה כאורה ולכן הגלות נמשך מחמת דקוב״ה ז״א סליק לעילא לעילא בבחי׳ הכתר כמ״ש הפי׳ בד״ה וארא אל אברהם ואזי אין שום גילוי אלקות למטה ולכן עיקר הברכה זהו ע״י אות ב׳ בחי׳ חכמה שעי״ז התלבשות אוא״ס מהכתר בחו״ב נמשך ההשפעה רק למקום הראוי כנודע מענין ויוציאנו הוי׳ אלקינו או״א שהלבישו כו׳ והיינו ע״י שנמשך ג״כ להאיר בבחי׳ גילוי עד שאמרו זה היינו זה אלי וזהו בעבור זה עשה לי שכשנמשך בבחי׳ גילוי זה אזי עשה הוי׳ לי ולא לו, והיינו כי הגילוי שהוא בחי׳ זה הוא דוקא בבחי׳ עם זו קנית כו׳ והוא הנק׳ ברכה ע״ד איהו ברוך ואיהי ברכה וע׳ במא״א אות ב׳ סל״ז ובזהר תרומה דקס״ב ואתחנן דרס״ד ואח״כ כשמשיבים אמן זהו דורנא בקיומא גדול העונה אמן כי אמן מתחיל באלף שגם מבחי׳ האלף יומשך בבחי׳ הברכה כו׳ כמו עשה״ד התחיל באלף מהאי טעמא לאחר שכבר נבה״ע בב׳ וע״כ איש משחית רוצה למנוע הברכה הכל בכדי שיהי׳ יניקה גם לארור מבחי׳ דכחשיכה כאורה ושיהי׳ העלם ולא גילוי והמונע מלברך חבר הוא לאיש משחית כו׳.

ב) ויש להעיר לענין גזילה מפסוק על אדות באר המים אשר גזלו עבדי אבימלך בפ׳ וירא כ״א כ״ה, ובמד״ר שם פנ״ד איזהו גזלן בר קפרא אומר זה שהוא גוזל בפרהסיא כו׳ ושם לעיל מיניה בר״פ הנ״ל ע״פ עני ואביון מגוזלו דקאי על יצה״ר וכי יש גזלן גדול מזה כו׳, ובאר המים הוא מל׳ דאצילות הנק׳ באר שבע וכן בינה נק׳ כן כו׳ וזהו״ע כי לנו המים שרוצים לינק מבחי׳ עליונה כמ״ש בת״א פ׳ תולדות בד״ה ראה ריח בני וע׳ עוד מענין והשיב את הגזילה בזח״ב פ׳ ויקהל דר״ז ע״ב פירשו על המבטל עונג שבת אף ע״י ת״ח שיתענה ביום א׳ כו׳ ע״ש הטעם ובזהר ויקרא דט״ו ע״ב ודט״ז ע״א בגין דיתיב מבועי מיא לאתרייהו כו׳ ופי׳ המק״מ דט״ו ע״ב והשיב את הגזילה דהיינו אותם האורות של החסדים שהי׳ נמשכים לספי׳ וע״י חטאו נמנעו עתה כל אחת תשוב למקומה וכמ״ש בדף שאחר זה דאמר בגין דיתיב מבועא דמיא לאתריהו עכ״ל, ומזה יובן ענין באר המים אשר גזלו עבדי אבימלך כו׳ עכ״ל, ובהרמ״ז שם עיקר השבה זו המשכת אור אימא בזו״נ כו׳ ובאימא הנק׳ באר מ״ח מלובש אור עתיק כמש״ש וכמש״ל בשם הזח״ב בשלח ס״ג ב׳, וזהו״ע ישוב ירחמינו כו׳ וע׳ בד״ה כנשר יעיר בלקו״ת פ׳ האזינו בפי׳ חיל בלע ויקיאנו כו׳ ומ״ש ע״פ לרחוק ולקרוב, לרחוק שנעשה קרוב ע״פ מי יתן טהור מטמא.

בבה״ז שם בד״ה ולארקא עליה מההוא משחא, י״ל לשון ולארקא הוא כמ״ש שמן תורק שמך, וכתי׳ והריקותי לכם ברכה כמו שמריק מכלי אל כלי שנמשך כל העצם הדבר כך הוא המשכות עצמיות שמן ששון ולא הארה לבד,

ע' במא"א אות ש' ס"פ ששון הוא היסוד ושפע היוצא ממנו שמן ששון ושם סמ"ח שמן נק' חכמה וכן כל טיפה היוצא מן המוח נק' שמן כו' וע' זח"ג ויקרא ד"ז ע"ב מאן שמן הטוב ובפ' שמיני דל"ט ע"א ושמן יתיר מכולא כו' ובפ' אמור דפ"ח פ"ט וע' בלק"ת בד"ה בהעלותך את הנרות דרוש הראשון בפי' כשמן הטוב כו' בהביאור בפי' שמן משחת קודש ובד"ה מנורת זהב כולה מענין שמן ובתו"א פ' מקץ בד"ה כי אתה נרי.

בבה"ז בד"ה ואינון ברכאן אריק, ענין דרגין ומקורין ע' בפי' הרמ"ז בד"ה ואתברכאן כולהו כחדא מ"ש שע"י הברכה מתכללים השלשה קוין זע"ז, ע' באג"ה סי' י"ב בד"ה והיה מעשה הצדקה שלום, וע' בסידור בדרוש ברכת הזימון שהיא בשלשה שכשהם שלשה ג' קוין אז יוכלו לומר נברך להמשיך מהבריכה עליונה כו', וע' בת"א פ' יתרו בד"ה ענין האבות הן הן המרכבה שזהו"ע המרכבה להמשיך גילוי אוא"ס שע"ז דוקא יהי' התכללות הג' קוין ולהעיר מענין הפעם ילוה אישי אלי כי ילדתי לו שלשה בנים.

בד"ה ומאן דמברך, ענין ושרא על רישי' חולקא קדמאה פי' הרמ"ז שהוא הכתר שבהמשכה וברכה זו נק' חולקא קדמאה בענין פי' אזכיר את שמי ע' בלק"ת בשה"ש בד"ה ששים המה מלכות דרוש השני ספ"ג ומ"ש בד"ה והיה ביום ההוא יתקע ספ"ב ע"ד מקדשי שמך כו' ועמ"ש בד"ה ואלה שמות בבי' בפי' אשר הלכו כו' ולשום לו שם בש"ב סי' ז' ועמ"ש בד"ה כי אתה נרי בענין ארוממך אלקי המלך ומ"ש בלקו"ת פ' שלח בד"ה והיה לכם לציצית בפי' למען תזכרו שתהיו בבחי' זכרים כו' ומ"ש ע"פ ויעש שלמה את החג כו' שבעת ימים ושבעת ימים במ"א סי' ט', ושם העירותי ממ"ש ע"ז בזח"א ס"פ מקץ דר"ד ע"ב בענין ובשמו תשבע.

ג) בבה"ז בד"ה בשעתא דאינון ברכאן נחתין, מ"ש שהברכה נמשכת אח"כ מבחי' מל' למטה בבי"ע כ"כ הרמ"ז כי סיום הברכה היא במל' ואח"כ יוצאים ממל' דאצילות בכל העולמות עכ"ד, וכן נת' במק"מ ס"פ מקץ הנ"ל ובזה"ח שם פי' ובשמו תשבע שמתאחדין שבע היכלות דבריאה בשבע מדות דאצי' והיינו ע"י המל' וז"ש וזאת הברכה פי' וזאת היא מל' וכנודע מענין כ"א בזאת יתהלל כו' והיא היא עיקר הברכה שממנה בא השפעת הברכה בבי"ע וזהר"ע אמת ואמונה כל זאת וקיים עלינו זאת לשון נקיבה וקיים לשון זכר שהוא מורה על משפיע כו' וכמ"ש מזה בלקו"ת פ' עקב בד"ה ולהבין שרש טעם פ"ג, וכן מבואר ממ"ש רבינו ז"ל בפי' יהא שמי' רבא מברך לעלם ולעלמי עלמיא שהם ג' עולמות בי"ע בלק"ת פ' שלח בד"ה אני הוי' אלקיכם דרוש השני ובהביאור וכן ממ"ש בספר שערי אורה שער הראשון שהמאה אדנים שהיו במשכן זהו"ע מאה ברכות הרי הברכות נמשכים בשם אד' שהוא מל' ומספר מאה כנגד נר"נ בסוד אי"ק כו', נמצא הברכה נמשך בנר"נ שהם בי"ע, ומש"כ בפי' ומתעטרין שנעשה בחי' לבוש לאור הנמשך ע"י הברכה יש לפרש עפמ"ש בתר"א פ' תצוה סד"ה ועשית בגדי קדש, ותכלית וסוף הברכה הוא להיות גילוי מלכותו ית', והוא בחי' לבוש כמ"ש ה' מלך גיאות לבש כו' חו היא ברכה, ובממ"י ר"פ ראה דל"ג ע"ד בפי' ראה כו' היום ברכה פי' ג"כ שהברכה מתלבשת בלבוש עד דאית בהו ממשותא שיתכן

לומר ראה ממש כו' לזכוכי נפשא ודוגמת שהנשמה יש לה מלבוש הנק' חלוקא דרבנן יעו"ש.

בד"ה כד סלקין אינון ברכאן כו' מ"ש כמו עליות אותיות התפילה ע"י המלאכים, ע' מזה בת"א בד"ה נר חנוכה כו' ומזוזה מימין יעו"ש, ובלקו"ת בשה"ש בד"ה מה יפו פעמיך בנעלים פ"ב ובד"ה ואריה כבקר יאכל תבן ועמ"ש בבה"ז פ' בלק ע"פ המאמר שם דק"צ ע"ב ע"פ ברכו ה' מלאכיו כו'.

בד"ה ומכרזי ואמרי, ענין ברכה דאתיבו עליה אמן, ע' זהר וילך דרפ"ה ובפי' הרמ"ז שם, וע' בת"א סד"ה משה ידבר בפי' והאלקים יעננו שבחי' יחו"ת יענה להמשכה זו שמבחי' יחו"ע להיות מלמטה למעלה כמו מלמעלה למטה, וזהו מעלה גדולה, ועד"ז גדול העונה אמן ולכן נק' דורנא בקיומא, ובמ"א כתבתי ברוך מתחיל בב' ואמן באלף, וכמ"ש מזה לעיל סעיף א', אך מ"ש בהספר כאן מענין החותם והכלים צ"ע, ומ"מ אפ"ל שיש שייכות לאמן עם חותם דהנה חותמו של הקב"ה אמת, וארז"ל ברבות וישלח פ' פ"ב שהוא ע"ש אני ראשון ואני אחרון כו' וכמו"כ ברוך הוא ראשית ההמשכה ואמן הוא הקיום בסוף ההמשכה שנמשך גם ביחו"ת כו', גם אמן הו"ע אמת ממש ובמא"א א' צ"ד אמן נק' היסוד המיחד אמת ואמונה ביחד לכן אמן גימ' הוי' אד' עכ"ל, וכ"כ הפרד"ס ערך אמן שזהו"ע כי כל בשמים ובארץ כו', עוי"ל שייכות אמן לחותם, דהנה מבואר בת"א פ' בראשית בד"ה ענין הברכות ענין פותח בברוך וחותם בברוך שבחי' החותם בברוך ממש כענין החותם דיוה"כ, ועפי"ז י"ל דהברכה מצד עצמה הרי יש ברכות שהן פותח בברוך ואינו חותם בברוך לפי שהוא מטבע קצר כו' שא"צ כ"כ חותם ע"ש, אכן עכ"ז כשעונים אמן על ברכה זו הו"ל כאלו חותם ג"כ בברוך ולכן הוא דורנא בקיומא, בד"ה וקוב"ה אתרעי בהו, בענין שהקב"ה ברא המ' שהוא סיהרא שתהי' בבחי' עני ושימלאו אורה ע"י אתעדל"ת ואתעדל"ע וזהו ע"ד הנז' בגמ' פ"ק דב"ב ד"י ע"א, שאל טורנסרופס הרשע את רע"ק אם הקב"ה אהב עניים הוא למה אינו מפרנסן כו' ומקרא מלא כתיב מלוה ה' חונן דל כביכול עבד לוה לאיש מלוה, ועיקר הענין י"ל כדי שיהי' בבחי' יחוד שמשא וסיהרא כי סיהרא בחי' עני דלית לה מגרמה כלום ויחודה עם שמשא נמשך ע"י הצדקה שהעשיר משפיע לעני ויחוד זה זהו המשכת סוכ"ע בממכ"ע והיינו כי עי"ז ג"כ אתהפכא חשוכא לנהורא לברר ע"ס דתהו, ועי"ז והי' ביום ההוא יצאו מ"ח מירושלים כו' וגם כדי שיהי' בחירה ושכר ועונש, וזהו"ע כי מכבדי אכבד היינו שממשיכים בבחי' מל' הנק' כבוד כו' וממשיכים מכבוד תתאה הנק' כבוד מלכותך כו', גם יש להעיר ממ"ש בפי' תמתי שמשלימים מפלגא ולתתא בד"ה ששים המה מל' דרוש הראשון.

ד) **רזא** דרזין כו' למידע רזא דברכאן כו' לארקא ברכאן מעילא לתתא בר ברכאן דצלותא כו', הנה מתחלה יש לבאר שגם בברכת הנהנין והמצות יש המשכה והעלאה והמשכה, והנה במש"כ בפי' בא"י אלקינו הוא המשכה מחו"ב הנק' ברוך לחג"ת המרומזים בתי' אתה הוי' אלקינו ואזי אח"כ שקיבלו המשכה זו עולים לבינה ואזי נק' הבינה מלך העולם ואזי מקבלים שם חג"ת עיקר הברכה והשפע הפנימי' וכמ"ש הרמ"ז בד"ה לנחתא אחרנין מלעילא,

וסד"ה ומתמן שירותא וז"ל וכבר הזכרתי למעלה כי ב' מיני שפע הם א' המשפיע כח בתחתון להתעלות אל העליון ואחר שנתעלו שם מקבלים השפע האמיתי למזון העולמות. והנה בברוך שם הוא הכוונת קיבול שפע הראשון ואח"כ אומרים אתה הוי' אלקינו שהם חסד ת"ת וגבורה שעולים אל הבינה שהוא מלך העולם ושם מקבלים השפע והוא גמר הברכה וכמשי"ת לקמן בפרטיות עכ"ל, גלע"ד להעיר לבאר ענין זה, הא' ממ"ש בדרוש תלתא אינון זמינן מקדש בזח"ג אמור צ"ד א', הב' מענין מ"ש בדרוש כגוונא דאינון מתיחדין לעילא כו', הג' ממ"ש בת"א בד"ה וארא אל אברהם יצחק ויעקב שהם חג"ת באל שדי לשון ברכת שדים המשכת הבינה, הד' ממ"ש בענין להקריב לי במועדו, הה' ממ"ש בזח"ג ר"פ קרח דקע"ו ב' גבי כל כתרין עילאין זמינן מאתר דאקרי קדש, ויש לבאר עפמ"ש בענין מי ברא אלה שבחי' מי זהו בינה אלה היינו ו"ק ונק' ברא אלה שכמו שבין אצילות לבריאה יש פרסא המפסקת כו' כך מה שמת"ת דבינה נעשה כתר לז"א זהו כענין פרסא המפסקת וזהו מבטן מי יצא הקרח וזהו ועל ראשי החיות חיון עילאין חג"ת רקיע כעין הקרח כמ"ש בסידור בד"ה הנותן שלג כצמר ולכן נק' הבינה מלך העולם כו' חג"ת ועמ"ש בפי' הפסוק כי אמרתי עולם חסד יבנה גם כי כערך המל' הנק' שכינה לגבי בי"ע כן הבינה לגבי חג"ת שהרי לכן נק' גם כן שכינה היינו שכינתא עילאה וזהו ענין נובלות בינה שכינה ולכן כל עיקר בחי' יוה"כ זהו"ע התגלות אימא עילאה וע"כ עלייתם לבינה זהו עילוי גדול ע"ד עילוי הבריאה באצי' ולכן נצרך לזה תחלה המשכה מלמעלה (וגם יצי"מ מיצר מי זהו שיאיר מי בבחי' אלה כמ"ש במ"א) וכמ"ש בפע"ח פ"א משער הברכות שההעלאה הוא ע"י ג' ידות שם מ"ב כו' וכן נת' בד"ה תלתא אינון זמינין מקדש שהזימון ע"י סנהדרין עיני העדה שהם מבחי' חכמה ע"כ הם שלוחו של אדם העליון ח"ע להזמין ולהעלות חג"ת לחו"ב כו', ועוד יובן ענין עלי' זו ע"ד הנז' בלק"ת ס"פ ואתחנן ואהבת את פ"א וז"ל כי שמע שם ע', ע' רבתי הוא מקור המדות דהיינו כשהמדות הם בשכל שאז הם בבחי' גדלות משא"כ כשנעשות מדות גמורות אחר שנמשכו ללב להיות התפעלות האה' גמורה ויראה גמורה הן בבחי' קטנות ואין להם ערך לכשהם בשכל שאז האהוי"ר הם גדולים ביתר שאת כו', ולכן נק' המדות בשם ז"א שנתקטנו ונעשו זעיר לשון מועט עכ"ל, ומשם יובן ג"כ שכדי להעלות חג"ת בבינה זהו ע"י שהאדם מעלה המדות שלו אהוי"ר ורחמים בהשכל והתבוננות ע"ד וראו מי ברא אלה כו', עוד יובן העלאה זו ע"ד הנזכר בזהר פ' יתרו דפ"ח בענין השבת שאז עולים ו"ק שהם שרש שיתא יומין דחול לגבי יומא שביעאה בינה הוא יום השבת ומקבלים שם שפע מן הנמשך מטלא דבדולחא מו"ס לכן לא ירד בשבת כו' כמ"ש במ"א, נמצא עליית ו"ק לגבי בינה זהו מעלת יום השבת שהוא שבת להוי' בד"ה לבאר ענין יוה"כ ועד"ז יובן מה שע"י הברכה הוא עליית חג"ת לבינה כו' וענין שנק' הבינה מלך העולם יובן ע"ד הנזכר בזח"ב ר"פ יתרו דס"ז ב' דאית מלך לעילא ברזא דקה"ק כו' ובמ"א נת' ע"ד ההפרש בין מלכות דוד למלך המשיח כמו המלוכה על החכמה כו' וע' בענין אז ישיר כו' המלך עומד אגוסטוס שהוא מלך אדיר יושב כו' גם עדמ"ש בד"ה קול דודי בפי' שנגלה עליהם ממה"מ כו' בלק"ת בשה"ש ובפ' צו בד"ה מצה זו פ"ג פי' המלכים נה"י ומלכי חג"ת ומלך מלכי היינו חב"ד כו' ע"ש.

ה) **והנה** במש״כ ברוך דצלותא הוא העלאה היינו שבחי׳ ברוך זה הוא במל׳ וכמ״ש הרמ״ז כאן וז״ל וברכת העמידה מבואר כוונתם ליודעים שכולם בזו״נ לתקן את המל׳ תחילה מתתא לעילא בברוך אתה הוי׳, ויש להקשות איך ברוך הוא ביסוד אבא ואימא וברוך דצלותא הוא במל׳ והרי שמו״ע גבוה הרבה מברכת הנהנין שלכן אסור לאכל קודם התפלה, ועמ״ש מזה בד״ה אין עומדים להתפלל אלא מתוך כובד ראש משא״כ בבהמ״ז ובבה״נ שהם אחר האכילה ועל האכילה וכמו שביאר מזה בזוהר תרומה דקנ״ג ע״ב ע״פ ואכלת ושבעת וברכת מהכא דשיכור שרי לברכא ברכת מזונא, (ע׳ ויגש דר״ז סע״ב ג״כ מזה) מה דלית הכי בצלותא דהא צלותא מעליא בלא אכילה הוא מ״ט בגין דצלותא סלקא לעילא לעילא, אתר דלית ביה לא אכילה ולא שתיה, וע״ד תנינן עלמא דאתי לית ביה אכילה ושתיה כו׳ אבל שאר דרגין דלתתא אית כו׳ ובמק״מ שם כ׳ וז״ל פי׳ שבתפילה אנו מושכין מאו״א ועושין זיווג וזיווג או״א בק״ש וזו״נ בעמידה, ונודע שבאו״א אין שם אכילה ושתיה אבל בהמ״ז הוא לתקן המל׳ ושם יש אכילה כנודע עכ״ל, ובסידור בדרוש בהמ״ז במאמר פתח במזבח וסיים בשולחן ביאר שהבירור שע״י בהמ״ז והנהגין שרשו מבינה משא״כ צלותא בחשאי קול דממה דקה ביטול דחכמה זהו למעלה מהבירור שע״י האכילה וזהו ע״ד מאין לי בשר, ויש להעיר ממ״ש בפע״ח שער יוה״כ בטעם איסור אכילה ביוה״כ ונת׳ בסידור בד״ה להבין שרש יוה״כ שכשהמל׳ מקבלת מז״א שהם המדות אזי שייך אכילה ושתיה כו׳ לא כן כשמקבלת מבינה הנק׳ עלמא דאתי שאין בו לא אכילה כו׳ ע״ש, ועד״ז בהמ״ז ושאר בה״נ נתקן על שפע שהמל׳ מקבלת מהמדות דז״א וזהו ושבעת י״ל ג״כ ענין שבעה מדות כו׳, כמש״ל בשם הזהר ס״פ מקץ דר״ד ע״ב ודר״ג ע״א בענין ובשמו תשבע ובענין שני השבע ודר״ז ע״ב בפ׳ ויגש אבל צלותא זהו שנמשך מאימא עילאה הנק׳ עוה״ב שאז שבה התגלות עתיק שמשם נמשך יהי רצון כו׳, וזהו ג״כ מ״ש במ״א ההפרש בין ברכה לתפילה כמו גבי יצחק שברך את יעקב ע״י ועשה לי מטעמים כו׳ הרי הברכה באה ע״י האכילה ודוגמת בהמ״ז והנה הברכה אינה לשנות לגמרי שהרי יעקב אמר ליוסף ואולם אחיו הקטן יגדל ממנו, ומהו התירוץ יברך את מנשה שהוא יגדל כו׳, אלא ענין הברכה רק להמשיך בו ריבוי ותוס׳ אור ולא שינוי לגמרי אבל התפילה הוא המשכת דבר חדש לגמרי שיתרפא החולה ע״ד מי שאמר לשמן וידליק כו׳ והיינו כי הברכה הוא המשכת השרש שלו מההעלם אל הגילוי וזהו״ע שבירך את יעקב כי ישראל עבמ״ח במי נמלך כו׳ ולמטה עוונותיכם מבדילים והברכה שיומשך למטה כמו שהוא למעלה כו׳ אבל התפלה כחה גדול יותר לפקוד עקרות אף שלא היה בהם כח ההולדה והיינו לפי שהתפלה באה ממקום גבוה יותר כו׳, וזהו״ע הקב״ה מתפלל כו׳ וא״כ צ״ל מה שברוך דצלותא במל׳ וברוך דבה״נ למעלה יותר, אך הענין כמ״ש במ״א עד״מ ב׳ בנ״א א׳ עומד למעלה וא׳ עומד למטה יש ב׳ אופנים שיתיחדו הא׳ שעליון יורד ע״ד וירד הוי׳ על ה״ס הב׳ שהתחתון עולה כמו שיהי׳ לע״ל הזדככות החומר כמ״ש בסידור סד״ה אד׳ שפתי תפתח שזהו״ע כורע בברוך וענין זוקף בשם יעו״ש, וא״כ הבחי׳ הב׳ גבוה יותר, ועד״ז ההפרש בין בהמ״ז שהעליון יורד כו׳ ובין צלותא שהתחתון עולה וצ״ל הזדככות החומר כו׳, ואפשר מה״ט ג״כ קודם הלימוד מותר לאכול אף שת״ת כנגד כולם, כי הוא ג״כ המשכה מלמעלה למטה, ועוד כי נק׳ לכו לחמו

בלחמי אכלו רעים לעילא, משא״כ תפילה היא מגעת לבחי׳ שלמעלה מחו״ב הנק׳ אכלו רועים ועמ״ש בד״ה ששת ימים תאכל מצות דרוש השני פ״ב בענין שש״פ לעתיד שאין שייך בו אוכל נפש לפי שהוא למעלה מבחי׳ אכלו רועים חו״ב כו׳ וכן התפלה נק׳ ריח כמו קרבן או אפי׳ כמו קטרת וזהו לבעל החוטם אני מתחנן ותהלתי אחטום לך, ולכן קודם התפלה הנשמה באפו שלא נמשך עדיין בבחי׳ אחטום כו׳, והנה ריח הוא דבר שהנשמה נהנה ממנו ולא הגוף ואכילה הגוף נהנה ועמ״ש בלק״ת בשה״ש בביאור ע״פ באתי לגני פ״ב, בענין אריתי מורי כו׳, ובפ׳ נשא סד״ה זאת חנוכת המזבח ובד״ה אלה מסעי דרוש השני בסופו ובהביאור שם בסופו.

קיצור (א) הברכה המשכה מהכתר כמ״ש ג״כ בזח״ב בשלח ס״ג ב׳, ולכן המונע מלברך גחל אביו ואמו ולכן הוא חבר לאיש משחית ע״ד ויאבק איש שלא יומשך השפע ע״י ע״ס דקדושה שהו״ע ע״ס דמ״ה ביטול כ״א מבחי׳ דקמיה כחשיכה כאורה, אם תגביהי כנשר ועמ״ש מזה בד״ה בשלח פרעה ובזהר דיגש דר״ה ע״ב, שלכן נבה״ע בב׳ שהוא סימן ברכה ולא באלף לפי שמהא׳ יש יניקה לבחי׳ ארור ע״ד כחשיכה כאורה ושם הוא בחי׳ עד דלא ידעי בין ארור המן לברוך מרדכי וזהו״ע אף חובב עמים, אבל ע״י ב׳ בחכ׳ יבנה בית נמשך הברכה וההמשכה בסט׳ דקדושה והנה הברכה גילוי ברוך חכ׳ ראי׳ שיהי׳ האמונה בבחי׳ כאילו רואה ע״ד פוקח עורים ענין ברוך מן העולם ועד העולם ברכה למעלה מהודאה וראי׳ ע״ד משה נתנבא בזה והיינו בחי׳ עם זו משא״כ בחי׳ למה לי זה, ולא חפץ בברכה, וענין ויאהב קללה סופך כו׳ וענין נחש הקדמוני שהביא קללה וזהו בעבור זה עשה ה׳ לי, וכשהשיבו ע״ז אמן ממשיך עוד תוקף יותר גם מבחי׳ א׳ הנק׳ ראש אמונה וזהו״ע א״ב התחברות א׳ עם ב׳ נק׳ אב והוא הנק׳ אביהם שבשמים ומי שאינו מברך גוזל אביו ואמו שהם זו״נ או או״א דאצי׳ וחבר הוא לאיש משחית מטעם הנ״ל.

(ב) ויובן ענין גזילה ע״ד על דבר באר המים אשר גזלו עבדי אבימלך שהוא ית׳ נק׳ מקור מ״ח והם גזלו הבאר הנובע כו׳ מטענה הנ״ל, כי אם צדקת מה תתן לו ובפרט כשטועניט דלא אכשור דרי כו׳ וצ״ל השיב את הגזילה והיינו ע״י התשובה עמ״ש בד״ה כנשר יעיר בפי׳ חיל בלע ויקיאנו ואזי ממשיך הברכה לארקא עלי׳ מההוא משחא ע״ד והריקותי לכם ברכה שמן תורק שמך ועי״ז ברכה זו ברוך נעשה התכללות חג״ת, אתה הוי׳ אלקינו אזכיר את שמי ע״ד למען תזכרו ובשמו תשבע.

(ג) ואח״כ נמשך ממל׳ לבי״ע שזהו״ע תשבע התכללות ז׳ היכלות לקבל מזי׳ מדות עליונות דאצי׳, וזהו״ע יהא שמי׳ רבא מברך לעלם ולעלמי עלמיא, ונעשה לבוש לאור הנמשך ע״י הברכה וענין ברכת לראש צדיק ועליית הברכות למעלה הוא ע״י המלאכים וענין דורנא בקיומא ברכה דאתיבו עליה אמן, ע״ד והאלקים יעננו גם נק׳ חותם חותמו של הקב״ה אמת חותם בברוך כו׳ ענין שהקב״ה אתרעי בהו לפי שע״י הברכות ממשיכים במ׳ הנק׳ ברכה והוא בחי׳ סיהרא הנק׳ עני שהקב״ה חפץ להמשיך בה חיות ואור וזהו הברכה.

(ד) **ואחר** שחג"ת קיבלו מברוך יסוד אבא אז עולים לבינה ונק' אז הבינה מלך העולם הנה מי בינה ברא אלה חג"ת ויש פרסא מפסיק ביניהם, רקיע כעין הקרח שע"ג חיוון עלאין מבטן מי יצא הקרח כו' ולכן נק' הבינה מלך על חג"ת הנק' עולם ולכן עליתם לבינה זהו ע"ד ומעיין, עליית הבריאה באצילות וכענין יצי"מ ממיצר מי היינו כאשר אין מי מאיר בבחי' אלה ויצי"מ בחי' גילוי מי ברא אלה. ואזי נעשה גילוי מלך העולם אית מלך לעילא רזא דקה"ק, וגם יש לפרש מלך העולם להיות עולם חסד יבנה ר"ל שלא יופסק החסד.

(ה) **וזהו"ע** ברכת הנהנין וברכת המצות אך ברוך דצלותא הוא מתתא לעילא והוא במל', התפלה הוא באתר דלית אכילה ושתיה ע"ד העוה"ב כשהדיבור מקבל מז' מדות שייך אכילה ושתיה אף שמקור הברכה מכח"ב כנ"ל מ"מ ברכה זו באה בז' מדות להיות ובשמו תשבע משא"כ כשהמל' מקבלת מבינה עצמה הנק' עוה"ב ועד"ז ענין תפילה ולכן כח התפילה גדול מהברכה לשנות הדבר לגמרי כמו פקודת עקרות משא"כ הברכה ע"ד וימצא מאה שערים ולכן זהו עלייה מלמטלמ"ע היינו דוגמת ההפרש בין הגילוי דלע"ל לגילוי דמ"ת ולכן עוה"ב אין בו אכילה כו' כנ"ל.

(ה) **וכ"ז** ענין ברכת הנהנין והמצות שהם המשכות מלמעלה למטה אך ברוך דצלותא הוא מתתא לעילא.

עוד על ענין הנ"ל מ"ש לעיל שהמלאכים מעלים את הברכות במ"ש הזהר כד סלקין אינון ברכאן מתתא כו', יש להעיר עפמ"ש בבה"ז פ' בלק על המאמר שם דק"צ ע"ב ע"פ ברכו ה' מלאכיו ברכה אתמסר לון לחודיהו כמה דאתמסר לישראל אבל קדוש לא אתמסר לון לחודיהו אלא בהדי ישראל ושם ג"כ שישראל אומרים ברכו את הוי' ובמלאכים כתי' ברכו הוי' שהמלאכים קרובים יותר לבחי' בינה מנש"י לפי שהמלאכים נמשכו מזיווג רוחני דחו"ב ופי' ברכו הוי' מלאכיו שממשיכים מנה"י דאימא שיהי' מוחין לז"א אמנם קדושה הוא המשכת מוחין דאבא הנק' קדש זהו שייך יותר לבחי' נש"י וע' בת"א בראשית בד"ה וייצר ה' אלקים את האדם בענין בחכ' יסד ארץ היא נש"י כונן שמים ששם הם המלאכים הוא בתבונה לכן עליות הברכות שישראל מברכין את הקב"ה הוא ע"י המלאכים ובמ"א נת' שיש להקשות הלא ברוך הוא יסוד אבא ואיך משמע שם דהברכות הן מהבינה, והענין דאיתא בפע"ח שער הברכות פ"א בד"ה כוונה שלישית וז"ל כי כל בחי' זיווג או"א דברכת הנהנין והמצות הוא זיווג חיצוני' העולמות וחיותם שהוא זיווג תדיר דלא פסיק לעלמין כו' אכן ק"ש ותפלה הוא המשכת זיווג פנימי לצורך מוחין דגדלות שזיווג זה אינו תדיר וצריך הכנת מעשינו ותפילתינו כ"כ בפע"ח שער הק"ש פ"ה באריכות ופ"א, ושם פי' שזיווג החיצוני' הוא מישסו"ת וזיווג הפנימי הוא חו"ב עילאין ע' מזה בע"ח שער הכללים בסופו ס"פ י"ג לשון האריז"ל, ובע"ח שער י"ד פ"א דזיווג החיצוני הנ"ל הוא מבינה דאבא וזיווג הפנימי נמשך מחכ' דאבא ולפמ"ש בע"ח דזיווג החיצוני' הוא ישסו"ת והם חג"ת דאו"א ובשער חג המצות פ"א משמע ישסו"ת הם תנה"י דאו"א כו', ועוד יש לי קושיא דבע"ח שם משמע דזיווג פנימי'

דאו"א נפסק אחר החורבן שעז"נ ולא אבא בעיר כו' והרי בפע"ח שער הק"ש מבואר שענין ק"ש ותפלה הוא להמשיך זיווג פנימי' או"א והי' אפ"ל דזיווג החיצוני' זהו ישסו"ת ששניהם אות ה' דשם הוי' כמ"ש הרמ"ז ס"פ קרח וזווג הפנימי' נמשך מאו"א עילאין שהם יו"ד של שם וזהו נמשך ע"י ק"ש ותפלה אך עכ"ז אינו זיווגא שלים כמו בזמן הבית, ואפ"ל כי יו"ד הינו עצם היו"ד שהוא חכמה ומילואו ו"ד שהוא בינה, ועכשיו אין מאיר רק מבחי' בינה שבחכמה כמ"ש הע"ח שי"ד פ"א, וגם כי היו"ד יש בו רישא גועא ושבילא, וגם יו"ד רבתי דועתה יגדל נא ויו"ד זעירא דצור ילדך תשי, ע"כ מובן שיש כמה בחי' ומדרגות באופן הארת עצם היו"ד של שם כו' ובשעת בהמ"ק היה מאיר חכ' דאבא וע' בהרמ"ז פ' פקודי דר"כ ע"ב דאור אבא הוא שם ע"ב ויש בו בחי' אבי"ע ד"פ ח"י כו' ע"ש, ומזה יובן מ"ש באות ה' בענין התפלה שהוא עדיפא מבה"נ והמצות, לפי שע"י ק"ש ותפלה נמשך יחוד הפנימי דאו"א שנמשך מאוא"ס ממש, ועמ"ש מזה בלק"ת בביאור ע"פ יונתי בחגוי בביאור השני גבי הראני את מראיך, וא"כ שרש ההמשכה בא מלמעלה מאצי' ולכן קודם התפלה אסור לאכול כי באצי' דשם יש אורות וכלים נק' מפרנסים לאביהם שבשמים אבל למעלה מאצי' אין שייך כלום לכן א"א להיות ההמשכה משם כשאוכל כו' וזהו באתריה לאו אורחא למיכל כו', וברכת התפלה הן כמו קדוש שלמעלה מברוך וזהו כענין הודאה שלמעלה מברכה לפי שבעת"י אין שייך השגה כו' וכך ברכת התפלה הן הודאה וביטול והשתחוואה ולכן גם הקב"ה מצלי להמשיך מבחי' קדש העליון שלמעלה גם מבחי' קדוש כו' וז"ס הקב"ה שיתברך בחי' קודש מבחי' קה"ק כו' עד"ז הו"ע ברכת התפלה ולכן ע"י התפלה יוכל לשנות הדבר לגמרי להפוך ממות לחיים וכן פקידת עקרות כו' לפי ששרשה המשכת אור חדש מא"ס משא"כ שאר הברכות רק ריבוי אור ולא אור חדש ממש כנ"ל ואף שנתבאר לעיל שכל הברכות שרשן מהכתר הנה גם בהכתר יש ז"ת וג"ר וגם חיצוניות ופנימי' כמו השערות הם שרש הבינה והפנימי' הנק' כשמן הטוב כו' הוא שרש החכמה.

קודם סי' ב' אחר תיבת משחית כו', זהר פקודי דרס"ב ע"א, ודא איהו גוזל אביו ואמו וע"ש דרס"א ע"ב בפי' ברוך וע' עוד מענין גוזל אביו ואמו בזח"ג קדושים דפ"ב ע"א ברע"מ ובפ' תזריע דמ"ד סע"ב, בענין מתתא לעילא ומעילא לתתא ע"ד ב' ב"א א' עומד על הגג בד"ה ואתחנן, ועפי"ז יובן מה שבהמ"ז רשאי שכור לברך משא"כ בתפלה ע' זח"ג קנ"ג ובסידור נ"ח משום שבבהמ"ז ההמשכה מבינה, ובתפלה מחכ' קול דממה דקה, ויש לחבר לענין ודרך הנ"ל.

ב) **וע'** במא"א אות ג' סי"ב ח"ל, גזל נק' כשיונקים החיצונים ח"ו משליש א' שבת"ת ונוק' דס"מ נק' גזילת גוזלת השפע מהקדושה, וע' ע"ח שער האונאה פ"ה גזילה גימ' מ"ה כי הגזילה מס"מ גזלן אדם עשוק, והוא הגוזל עכ"ל, ושליש ת"ת זהו בחי' כתר לנוק' כו' וע' ברבות פ' לך במ"ד ע"פ ותור וגוזל כו' שהוא גזלן ע"ש דקאי על איש משחית. (ב) ויש להעיר בסי' ב' אחר תיבת מי יתן טהור מטמא, וע' בס"ח סי' תקצ"ח תרי"ג מענין והשיב את הגזילה בעמה"מ שער או"א פל"ה דע"ה ב' פי' והשיב את הגזילה בענין הגלגול שישוב אותו הצוואר שקלקל כו'.

בסימן ג׳ אחר תיבת חלוקא דרבנן, יעו״ש בעמוד בבהמ״ז שיטה אחרונה בד״ה מאן אתר נחתי מ״ש ראש צדיק הוא עטרת יסוד כ״פ בהדיא בזח״א פ׳ ויצא דקס״ב ע״א יעו״ש וכ״ב במא״א אות ר׳ סעי׳ ג׳ ראש צדיק נק׳ עטרת יסוד והברכות בו שראשו נמלא טל עכ״ל, ובאות א׳ ס״ג שבזמן הגלות הצדיק אבד מלקבל ברכאן דלעילא כו׳ ע״ש וצ״ל שכ״ז ע״י הברכות נותנים להם סמיכה כו׳ וברמ״ז כאן פי׳ ראש צדיק הוא הדעת כי הדעת הוא ראשו של היסוד כו׳ ולכן אין קישוי אלא לדעת.

בסי׳ ד׳ אחר תיבות היינו חב״ד כו׳ ע״ש, בר״ה מלך בינה ע׳ זח״א ד״ג גבי עלמא צריך למלך כו׳ והיינו עליית חג״ת לבינה ומקודם מר״ח אלול המשכה מלמעלה שיוכלו להתעלות כענין ברוך. הערה) המשכה בשביל העלאה ה״י בהרוש רענן בד״ה שבת שבתון ובד״ה לבאר ענין יוה״כ ע״י מחצית השקל ועתה יגדל נא, ענין הברכות גילוי ההעלם ולא דבר חדש תפלה לשנות ממש ומזה יובן ההפרש בין ברוך דבה״נ לברוך דתפלה והנה ישראל עבמ״ח אך למטה כו׳ ע״כ צריך להמשיך גילוי ההעלם.

פ׳ עקב ח׳ טו.

המוליכך במדבר הגדול והנורא נחש שרף ועקרב כו׳.

א) **עיין** משארז״ל פ״ה דברכות על אפילו נחש כרוך על עקבו לא שנו אלא נחש אבל עקרב, עוח״ב קנ״ז א׳ רלז״א, ומש״ר איך נק׳ מדבר בשם הגדול והנורא אלא לפי ששרשו מעולם התהו לפני מלך כו׳ עמ״ש ע״פ ואיבה אשית בינך ובין האשה, ושם סעיף ג׳ מענין ברצות ה׳ דרכי איש גם אויביו ישלים אתו זה הנחש ממ״ש במד״ר וירא ר״פ נ״ד.

ב) **רבות** פ׳ לך פמ״ד נחש זו בבל שרף זה מדי עקרב זו אנטיוכס כו׳, וה״ע אימה חשיכה גדולה כו׳, ועפ״ז י״ל מארז״ל לא שנו אלא נחש דהיינו בבל אבל עקרב, כי בבל נק׳ רישיה די דהב טב משא״כ עקרב נק׳ נחשת כמ״ש ברבות ס״פ תרומה פל״ה ע״פ וזאת התרומה כו׳ זהב זו בבל כו׳ נחשת זו אנטיוכס שנאמר מעוהי וירכתיה די נחש, וכמ״ש במ״א שכמו שבקדושה אברי הנשימה למעלה מאברי המזון וחצר הכבד פרסא המפסיק כו׳ ולכן במעים יש צואה כו׳ כמ״כ בלעומת זה יש ג״כ עד״ז כמה מדריגות שיש שהרע אינו בעוצם כ״כ ובהשתלשלות נעשה רע יותר וכו׳, וכן יש שמאמינים בהשגחה ויש שכופרים ואומרים עזב ה׳ את הארץ כו׳ וזהו ההפרש בין נחש ובין עקרב כו׳ והם ג״ק הטמאות נגד בי״ע אשר כל שמשתלשל למטה נעשה נפרד ויש יותר כו׳.

ג) **בשלח** ס״פ כ״ד, המוליכך במדבר הגדול והנורא אמר ר׳ יוסי בר חנינא אין אנו יודעים למי הוא אומר גדול אם להקב״ה או למדבר אלא אמר

להם משה גדול ונורא הוא אלקים שהייתם מכעיסים אותו ומהלכים באותו מדבר שהוא מלא נחשים ועקרבים ושרפים ורעבון והוליך אתכם בתוכו בשלום ולא עוד כו׳ ע״ש, הנה הוקשה לו איך יאמר הגדול והנורא שהוא משבחיו של הקב״ה ואמר זה על המדבר ע״כ פי׳ דהגדול והנורא קאי על הקב״ה כו׳ ועיקר הרבותא שאע״פ שהייתם מכעיסים והיינו לפי שהוא גדול ע״ד ועתה יגדל נא כח אד׳ להיות ברשא עון כו׳, וי״ל המשכת מוחין דגדלות שע״י זה סובל כו׳ ע״ד לא הביט און ביעקב כו׳, והנורא מה שסגר פום הנחשים כו׳ ע״ד משארז״ל ביומא פרק בא לו הן הן נוראותיו כו׳ בין ע׳ זאבים כו׳ ח״ש במדרש ולא עוד אלא שהיו הנחשים והשרפים רובצים ביניהם כדי שלא יתבהלו ישראל מהן, והענין י״ל כי הנה לע״ל נאמר וגר זאב עם כבש כו׳ ושעשע יונק על חור פתן כו׳ לא ירעו ולא ישחיתו כו׳ וזה יהי׳ ע״י ואת רוח הטומאה אעביר כו׳, וי״ל שעז״נ הנה אנכי שולח לכם את אליהו כו׳ וארז״ל לעשות שלום בעולם היינו כענין שלום הנ״ל וגר זאב כו׳ (ונתבאר מזה בדרוש דורו של אחאב שהי׳ מצליחין במלחמה מפני שלא הי׳ ביניהם דלטורי׳ במדרש תילים סי׳ ז׳ ושם נז׳ ענין תיבת נח שהי׳ שם וגר זאב עם כבש וענין לא ירעו ולא ישחיתו שם נת׳ ענין מוחין דגדלות ע״ש, ומעין זה הי׳ בינם המוליכך במדבר הגדול כו׳ הי׳ הג״ק נחש שרף ועקרב בבחי׳ אתכפיא הגם דלא נהפך לגמרי הרע כמו לע״ל מ״מ הי׳ עכ״פ אתכפיא ע״ד וראו כי שם ה׳ נקרא עליך ויראו ממך.

ד) **רבות** שמיני פי״א כנז׳ בפ׳ לך פמ״ד כנ״ל אות ב׳.

ה) **ר״פ** מסעי כל גדולי עולם יראו וברחו מן שונאיהם כל אותן מ׳ שנה שעשיתם במדבר לא הנחתי אתכם לברוח אלא הייתי מטיל שונאיכם לפניכם, ולא עוד אלא כו׳ נחש שרף ועקרב כו׳ לכך אמר עוד אלא כו׳ נחש שרף ועקרב כו׳, לכך אמר הקב״ה למשה כתוב את המסעות ענין שהוצרכו לברוח, לפי שהרשעים שרשן מעולם התהו שזהו ענין עשו בנו הגדול קליפה קדמה לפרי ועולם התהו גבוה מעולם התיקון ע״כ מחמת שרש זה שלהם ניתן להם ממשלה, ולכן הצדיקים שמעולם התיקון הוצרכו לברוח מפניהם, והנה עד״ז המדבר נק׳ הגדול והנורא ע״ש ששרשו מעולם התהו שהוא באמת נק׳ מדבר הגדול והנורא בחי׳ צמאון ורשפי אש וכמו פני אריה כו׳ אלא שע״י שבה״כ נתהווה המדבר שלמטה כו׳ וזהו הרבותא שלא הנחתי אתכם לברוח, והיינו ע״י גילוי אור מבחינה שלמעלה מהתהו והתיקון.

ו) **זח״ב** תרומה קנ״ז א׳ חורבה כו׳ מדבר דתברו חיליה כו׳ במדבר הגדול כו׳ בההוא מדברא שלטא סט״א כו׳ ובמק״מ ז״ל הרח״ו בפע״ח כי מקום הקדושה נק׳ בית ועיר כו׳ ומקום כו׳ פנוי נק׳ שדה ומקום הקליפה נק׳ מדבר כו׳, זח״ב פקודי רל״ז א׳ כי כל איש אשר בו מום כו׳ אשכח מדברא דאיהו חרוב מכולא כמ״ד נחש שרף כו׳ ע״ש.

ז) **במא״א** אות מ״ם סעיף ס״ג מדבר נק׳ הקליפות כי אין בהם זריעה דאל אחר אסתרס כו׳ עכ״ל, ועמ״ש בפי׳ אסתרס ולא עביד פירין בלק״ת פ׳ חוקת בד״ה ויקחו אליך פרה פ״ב שאין בהם מוח הדעת כו׳, ואפ״ל כי הנה יש ב׳ יחודים הא׳ לקיום העולמות הב׳ להולדות נשמות, ובחי׳ זו הב׳ זהו עיקר הפרי

והם אין ממשיכים נשמות מבחי׳ זו כלל ועמ״ש בזהר ויקרא די״ב ע״א בפי׳ תדשא הארץ דשא עשב כו׳ שז״ס הזריעה בארץ עליונה כו׳ שתוציא נשמות ומלאכים כו׳, ועמ״ש ע״פ כי כארץ תוציא צמחה כו׳, ומכ״ז יובן שההפך מזה הוא המדבר שאינו מוציא צמחה לא דשא ולא עשב כו׳, ועפ״ז י״ל כי ע״י שהכניעו את המדבר ע״י לכתך אחרי במדבר בארץ לא זרועה עי״ז המשיכו בחי׳ צמיחה גדולה יותר מענין כי כארץ תוציא צמחה כו׳, והוא מ״ש כן אד׳ הוי׳ יצמיח צדקה כו׳, ועמש״ל בפ׳ דברים ע״פ ובמדבר אשר ראית דהפי׳ שבחי׳ לא הוא זרועה דוגמת מל״ת שגבוהים ממ״ע שהוא ענין אתכפיא דבחי׳ זריעה שייך במדבר דווקא כי הגם שאין בו זריעה זהו הזריעה של מ״ע שהיא בקום ועשה ולהיות הארץ תוציא צמחה זה א״א שם, אבל ענין זריעה של ל״ת אינו ע״ד זריעה הנ״ל שאין בה מעשה כ״א מניעת דבר לאכפיא וזהו שייך דוקא במדבר שבחי׳ זו צריך לאכפיא, והעלאת מ״ן מזה מעורר יחוד או״א שלמעלה מיחוד זו״נ, א״כ אין הזריעה זו בארץ שהוא נוק׳ אלא בבינה שזהו ענין כן אד׳ הוי׳ יצמיח כו׳ ולע״ל קול קורא במדבר פנו דרך הוי׳ שגם בבחי׳ מדבר הנ״ל יהי׳ דרך הוי׳, וכמ״ש ישם מדבר לאגם מים כו׳ והיינו ע״י ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ כו׳, והנה בקדושה וממדבר מתנה עמ״ש בביאור דצאינה וראינה וסד״ה החדש השלישי פי׳ מדבר לשון דבור והמם להקטין הענין שאין הדבור נפרד בפ״ע אלא ודברי אשר שמתי בפיך.

ח) **בחי׳** פ׳ וישב ע״פ והבור ריק אין בו מים, וארז״ל אבל נחשים ועקרבים יש בו בשם ר״ת שזהו דוגמת המדבר שנאמר וצמאון אשר אין בו מים והי׳ שם נחשים נחש שרף ועקרב כו׳ ועי׳ ביר״ק בערך א״ב סעיף ק״ג פי׳ והבור שבחי׳ ר״ה נמשכו לשומרו בבור רק הנ״ל שאלמלא כן אין חיים ליוסף, ובמא״א באות ריש סכ״ו ריקם בקליפה כי היא ריקנית מכל טוב וריק יסוד דקליפה בור ריק אין בו מים עכ״ל, ור״ל שאין להם להעלות מיין נוקבין וכמ״ש באות בית סי״א ויסוד דנוק׳ דקליפה נק׳ בור שאין בורות נשברים כי אין להם מ״ן עכ״ל, ואפ״ל כי הנה נחש שרף ועקרב הם ג״ק שלמטה מק״ג ובחי׳ אשר אין מים זהו ק״נ שנק׳ בור ריק כנ״ל שאין בכחה להעלות מ״ן כי מל׳ דאצי׳ נק׳ באר מים חיים משא״כ ק״נ יש ודבר נפרד הם הפך באר שהוא בחי׳ בידך אפקיד רוחי ר״ת באר כו׳ שהוא ענין אליך ה׳ נפשי אשא ובחי׳ ק״נ הוא ההפך מזה יש ולגרמיה וכיון שאין שם מים הנ״ל אזי ממילא יש בו נחשים ועקרבים שהם ג״ק הטמאות שמקבלים מק״נ, וכמ״ש במ״א ע״פ השמרו לכם פן יפתה לבבכם אזי ממילא אח״כ וסרתם ועבדתם כו׳ כי ק״נ היא הפתח שבה ועל ידה נמשך השפע לג״ק הטמאות, והיינו ע״י שהיא בור ריק אין בו מים הנ״ל בבחי׳ אליך ה׳ נפשי אשא מים תחתונים בוכים כו׳ כ״א פריקת עול, אזי ממילא יש בו נחשים כו׳, וההפך בקדושה מה ה׳ אלקיך שואל מעמך כ״א לירא׳ה וממילא יבוא לאהבה ללכת בדרכיו כי היא ג״כ הפתח דקדושה כו׳, ולפ״ז נאמר ג״כ בפסוק זה המוליכך במדבר כו׳ נחש שרף ועקרב הם ג״ק הנ״ל וצמאון אשר אין מים היא ק״נ דהא בהא תליא, והנה נחש כו׳ הם בבל מדי כו׳ ובחי׳ אשר אין מים זהו אדום שהוא נגד ק״נ כמ״ש במ״א ע״פ והארץ היתה תהו ובהו וחשך ע״פ תהום, וכ״מ ברע״מ פ׳ תצא דרע״ט ע״א גלותא רביעאה תהום רבה חלל דאגווא כו׳ והבור ריק אין בו מים

כו׳ ע״ש ובפרדס שער היכלי התמורות ספ״ז שהיא ק״נ כו׳ וע״ז נאמר המוליכך במדבר כו׳.

ט) **בחיי** פ׳ חוקת ע״פ וישלח בם את הנחשים כו׳ שהי׳ ענן אחד משבעה ענגים לפניהם והורג נחשים ועקרבים שלא יזיקום כו׳.

י) **בחיי** פ׳ מסעי המוליכך במדבר הגדול והנורא לא בדרך הטבע רק בדרך הנס, ועיין בח״ה שער הבחינה ספ״ה ואם יבקש אדם בזמן הזה כו׳ יביט בעין האמת כו׳ ע״ש, וא״ש לפמ״ש סעיף ח׳ וסעיף ב׳ שזהו ענין המוליכך במדבר הגדול והנורא כו׳.

פ׳ עקב יו״ד יב.

ועתה ישראל מה כו׳ כ״א ליראה כו׳. עמ״ש ע״פ זה בבוך תרט״ז, ברכות ה׳ לג״ב שבת ב׳ לא״א מגלה ג׳ כה״א סוטה א׳ יא״א מנחות ד׳ מג״ב נדה ב׳ טז״ב, עקידה שט״ו ושער מ״ה, עקרים מ״ג ל״א, רבות כד״ד מא״ד רעב״א, זח״ג ר״פ אחרי נ״ו א״ב, קרח קעט״א, מ״ע ע״ה קמ״ג קע״ט, בחיי סז״ד רח״ד, ת״ז צח״ב.

א) **בחיי** פ׳ שמות סז״ד, ע״פ ותתצב כו׳ לדיעה מה יעשה לו, לדעה דכתיב אל דעות ה׳ מה דכתיב מה ה׳ אלקיך שואל מעמך, ובזח״ג אמור ק״ג א׳ ותתצב אחותו מרחוק דא הוא באר מים חיים צ״ל שבאר זה נמשך ע״י מרחוק כו׳ בחי׳ תשובה כו׳ וענין מה הוא ביטול עמ״ש בביאור ע״פ מי מנה, ובביאור ע״פ את קרבני בענין איזה שוטה המאבד מה שנותנין לו כו׳, ועמ״ש מענין מלגאו איהו שם מ״ה דאיהו אורח אצילות כו׳ ע״פ מאמר הזהר פ׳ יתרו יתרו ס״ג ב׳ כל שיתא יומין כו׳ שם נת׳ דשם מ״ה הוא הכולל ונמשך מא״ק כו׳, עוד להעיר לענין מה ממ״ש מה שמו חכמה ומה שם בנו, ע׳ זח״ג קצ״א ב׳ ובת״א פ׳ יתרו בד״ה להבין ביאור דקכ״א סע״ג, מה שמו חכמה ומה שם בנו ז״א, ובזח״ג פנחס דרמ״ד ב׳ שה״ע יו״ד דהוי׳ ויו״ד דאד׳ שהם יר״ע ויר״ת וא״כ זהו מה שהוי׳ אלקיך שואל מעמך כ״א ליראה ר״ל יר״ת כו׳ ולפי שנתב״ס כמשל אויר השלישי חם כמו אויר הראשון א״כ ביר״ת יאיר יר״ע כמ״ש באו״ת פ׳ עקב סד״ה מה ה׳ כו׳ כ״א ליראה כו׳ אך לדעה מה יעשה לו היינו שעי״ז יהי׳ נמשך יראה עילאה חכמה כח מה כו׳ גם ע״ד מ״ש בת״ז תיקון ס״ט דק״ח ע״ב מה שמו אדם עילאה ומה שם בנו אדם תתאה, ועמ״ש האריז״ל בפי׳ והבאת שלום בין אדם לחבירו כו׳, ועמ״ש ע״פ מה ראו על ככה ומה הגיע אליהם כו׳ וזהו ג״כ ענין ובמה בשופר ע״י השופר נמשך בחי׳ מה וביטול כמ״ש אם יתקע שופר בעיר ועם לא יחרדו י״ל שופר גילוי מלמעלה חשף ה׳ את זרוע קדשו שמאלו תחת לראשי, עי״ז נמשך מה ע״ד חותם בולט שמלמעלה עושה שקיעה למטה עיין זהר פנחס דף רי״ד ע״ב וכן להפך השאלה ליראה שע״י שקיעה דלמטה יומשך גילוי חותם בולט שמלמעלה כו׳, ומבני

ישׂשכר יודעי בינה לעתים לדעת מה יעשה בישראל ע״ד לדעה מה יעשה לו כנ״ל ואם אין בינה אין דעת כמ״ש בלק״ת בד״ה אחרי ה׳ תלכו וזהו יודעי בינה, ועי״ז לדעת כי אל דיעות ה׳ וכ״ז כדי מה יעשה בישראל בחי׳ ומה שם בנו כו׳ ועמ״ש בעמוס ססי׳ ד׳ ע״פ כי הנה יוצר הרים כו׳ ומגיד לאדם מה שיחו, ועיין מזה בסידור גבי דרושים לחתונה דשם פי׳ ומגיד ממשיך לאדם שיהי׳ שיחו בבחי׳ מה היא התורה, וזהו אדם לעמל יולד כו׳ לעמל תורה כו׳.

ב) **בחיי** במקומו פ׳ עקב רידי״ד, כ״א ליראה כו׳ אע״פ שהכעסתם אותי כו׳ הרי הוא מוחל לכם ובלבד שתראו מלפניו כו׳, י״ל ע״ד כי עמך הסליחה למען תורא, וכמשנ״ת בד״ה שובה ישראל השני רפ״ד, גם נז׳ מזה בד״ה שובה ישראל (הראשון פ״ד) עו״ש בבחיי איננו שואל מעמך דבר שיהי׳ לצורכו ולא לצרכך כטעם אם צדקת כו׳ רק הכל הוא לטוב לך.

ג) **עוי״ל** כי הנה במש״ת אמר משה ה׳ אלקיך רק באיזהו מקומן נז׳ ה׳ אלקינו כמו בפסוק שמע ישראל כי הוי׳ אלקיך ר״ל שם הוי׳ המתלבש בנשמת האדם שהוא מזו״ג כמ״ש בביאור ע״פ ואתחנן פ״ב, ועמ״ש בביאור ע״פ ולא אבה, ובמ״א ע״פ מי יתן כו׳ ליראה כו׳ ששרש היראה יוכל לימשך מלמעלה כענין יחד לבבי ליראה אלא שזה נמשך מבחי׳ מי הוא בינה שלמעלה מזו״ג וזהו מי יתן, וכמ״ש בלק״ת בביאור על בשעה שהקדימו פ״ג שזהו ענין הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים, ע״כ נאמר מה ה׳ אלקיך שואל מעמך שבבחי׳ אלקות המתלבש בך שהוא בחי׳ שמים שואל מעמך ליראה כי בידי שמים אין יראת שמים אבל בא״ס ב״ה ממש נאמר יחד לבבי ליראה כו׳.

ד) **עו״ש** בבחיי בפסוק זה יש צ״ט אותיות ועם א׳ שתשים במלת מ״ה א״ת מה אלא מאה ישלמו למאה אותיות כדי לרמוז כו׳ מאה ברכות גם יש בפסוק זה כ״ו תיבות כמנין שם הוי׳, ואיתא בס״ת כל פסוק שיש בו כ״ו אותיות הוא חביב שרומז לשם הוי׳ וא״כ כש״כ כשיש בו כ״ו תיבות.

ה) **פ״ה** דברכות דל״ג ע״ב הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים שנאמר ועתה כו׳ מעמך כ״א ליראה כו׳, זכ׳ בע״י שם בשם רש״י פב״ת דמגלה חוץ מיראת שמים אותה מסר ביד האדם שיהא מכוין את לבו לכך ואע״פ שיכולת בידו להכין לבבינו אליו שנאמר כי הנה כחומר ביד היוצר כן אתם בידי בית ישראל, ואומר והסירותי את לב האבן מבשרכם עכ״ל, ועיין ממאמר הכל בי״ש חוץ כו׳ בחיי פ׳ ואתחנן ע״פ מי יתן והי׳ לבבם זה להם ליראה אותי כו׳, עקדה צ״ב, עה״ק ח״א פכ״ד, של״ה ע״מ נ״ב א׳.

ו) **שם** בגמרא אטו יראה מילתא זוטרתא היא, ופי׳ מהרש״א דאינו מקשה על הפסוק דאמר כ״א ליראה דמשמע שאינו שואל ומבקש ממך כ״א דבר קטן דע״ז היה אפשר לפרש דמבקש ממך כ״א ליראה יראת עונש והפורענות והיא ודאי דבר קטן אבל ר׳ חנינא דאמר הכל בי״ש חוץ מיראת שמים משמע ליה טפי דהיינו יראה השכלית, וכיון דמייתי ליה מפסוק מה כו׳ שואל מעמך כ״א ליראה מוכח דגם יראה זו דבר קטן הוא, ולכן מקשה אטו יראה זו שהוא יראה שכלית מלתא זוטרתי היא והאמר כו׳ אלא אוצר של יר״ש כו׳, ועי״ז מתרץ אין לגבי

משה מלתא זוטרתי היא, ואף דשואל מעמך כתיב הפי' לגבי משה הי' יכול להמשיך עליהם יראה זו בקל ע"י כי קרן עור פני משה ויראו מגשת אליו כו' עכ"ד, ועיין זהר ויקרא דכ"ב סע"ב מענין שמשה המשיך לישראל גילוי בחי' זה אלי מה שלא ראה יחזקאל, ועיין זהר וילך דרפג ב.

קיצור מהרש"א פי' דיראה זו אינה יראת עונש ומ"מ לגבי משה שהאיר בישראל מלתא זוטרתי היא גם לגבי ישראל ע"ד כי קרן עור פני משה ויראו מגשת אליו וכ"מ בזהר ויקרא דכ"ב סע"ב.

ז) בעה"ק ח"א פכ"ד וז"ל כי העבודה כו' לתקן הכבוד כו' כי הנה הכבוד מתיחד משני צדדין כדמיון המאור הנאחז בפתילה כו' גוון לבן וגוון תכלת כו' ולולא הפתילה כו' כן ישראל הם כדמיון הפתילה אל הכבוד (עיין בלק"ת פ' אחרי בד"ה כי ביום הזה יכפר כו' מתיחד הכבוד ונאחז למעלה באור הלבן כו' והוא אמרו ועתה ישראל מה ה' אלקיך שואל מעמך כי העבודה על הדרכים האמורים הוא בידינו ובענין השאלה הזאת הקשו בברכות אטו יראה כו', וע"ד האמת כי מדת היראה לגבי משה איש האלקים מילתא זוטרתא היא כי מקום השגתו למעלה הרבה ממקום היראה כו' (הג"ה ור"ל כי היראה במ' אשה יראת ה' ומשה הוא ת"ת ויראה נק' ארץ ות"ת נק' שמים וכמו שהארץ גרגיר חרדל לגבי שמים כן יראה זו לגבי משה נק' מלתא זוטרתי היא, ועמ"ש בלק"ת פ' ואתחנן בד"ה וידעת היום דרוש השני בענין פי' ואהבת את, גם ת"ת נק' נורא מקור היראה עכ"ה) אבל עדיין קשה דלגבי ישראל לאו מילתא זוטרתי היא, אך אפילו לגבי ישראל היראה נקל להם להשיגה כי משם נשתלשלו נפשותיהם לחול בהם והיא אם הבנים וגו', (הג"ה ור"ל ששרשם מהמ' הנקרא אשה יראת ה', וזהו ע"ד מאמר החוקרים המוכן אל הדבר תספיקהו הקלה שבסביבותיו, אך י"ל כי הנשמות שרשם מזו"נ א"כ יש בהם גם מז"א ממש שהוא בחי' משה וכמ"ש בזהר ויחי דף רמ"ה, לכן היראה אצלם ג"כ מלתא זוטרתי היא, וזהו ליראה את הוי' אלקיך ור"ל אלקות השורה בך הוא מבחי' הוי' שהוא אלקיך וא"כ היראה אצליכם מילתא זוטרתי היא, ועד"ז פי' בסש"ב פמ"ב כי כל נפש ונפש יש בה מבחי' משרבע"ה כו' בחי' הדעת, ועוי"ל ע"פ מ"ש בד"ה אלה מסעי דרוש הראשון אשר משה שושד"מ שע"י תומ"צ ממשיך בנפש גילוי אור א"ס וע"ש בד"ה אלה מסעי דרוש השלישי בענין ויכתוב משה כו', א"כ א"ש דבכל נפש יש בחי' משה, ועמ"ש בד"ה ועשית ציץ בענין שהתורה נק' תורת משה כו' עכ"ה) לכן שאל מהם תקון הכבוד ויחודו תמיד בלא פירוד והוא אמרו ליראה את ה' אלקיך, ואפ"ל כי היראה תיקון המ', וכיון שנתקנה אזי ממילא דרכו של איש לחזור כו' ועיין בד"ה רני ושמחי דס"ב ע"ב כי הגם שממטה למעלה כו' מאליו וממילא נמשך כו' והיינו ע"י המצות כו' ועיין במא"ע בלקוטים ערך דף קנ"ג בפי' יראת ה' ראשית דעת כי דעת ע"ד והאדם ידע כו' יחוד העליון היינו ומלאה הארץ דעה כו' ובחי' ראשית דעת נמשך ע"י יראת ה' אשה יראת ה' היא תתהלל לכן עיקר תיקון הכבוד הוא ע"י יראה, עוי"ל מעלת היראה עפמש"ש פכ"ה והחשך קדם לאור לזה צריך להקדים היראה כו' א"כ יראה פעולת שס"ה ל"ת להרחיק ג"ק, ואהבה פעולת מ"ע א"כ נודע דל"ת גבוה יותר בביאור שחורה אני כי להרחיק

כו׳, וע׳ סד״ה לבסומי הא׳, וסד״ה ולא אבה כו׳, ע׳ בל׳ דרוש מ״ט דס״ח סע״ב האותי לא תיראו יראת הרוממות עכ״פ איך מפני לא תחילו יראת העונש.

ח) **פ״ב** דנדה ט״ז ב׳, ואלו צדיק ורשע לא קאמר כדרבי חנינא כו׳, וכ׳ התוס׳ וא״ת והא חזקיה כו׳ וי״ל דהראהו מה שעתיד להיות, מובן דאף שאין הבחירה של האדם בי״ש עכ״ז הידיעה יש בזה מה שיבחור כו׳, ועיין בהרמב״ם ה׳ תשובה פ״ה ה״ג.

ט) **ענין** ארז״ל אין לו להקב״ה בבית גנזיו אלא אוצר של יראת שמים, עיין רבות משפטים פ״ל קמ״ו ד׳, הה״ד יראת ה׳ טהורה כו׳ ע״ש, הכוונה י״ל כי המ׳ היא האוצר שבתוכה נמשך כל האורות עליונים והיינו כמש״א ע״פ מצא אשה מצא טוב שטיבו דעתיקא נמשך בז״א בשביל המ׳ וכמ״ש ע״פ בעטרה שעטרה לו אמו ביום חתונתו דווקא, וכמארז״ל שרוי בלא אשה בלא ברכה בלא שמחה כו׳, ועמ״ש ע״פ ויפגע במקום כו׳ כי תכלית ההמשכה בע״ס דאצי׳ רק בשביל שיומשך במ׳ שהיא מקור דבי״ע, וכמ״ש כ״א בזאת יתהלל המתהלל כו׳ בזאת דווקא והיא היראה שתיקון המ׳ הוא ע״י יראה שהוא קבלת עול מלכות שמים כו׳ ועמ״ש ע״פ והיה אמונת עתיך כו׳ יראת ה׳ היא אוצרו, ומ״ש בד״ה והנצח זו ירושלים מענין אוצרות המלך סדב״ס כו׳ הכל נמשך בשביל גילוי המ׳ והיינו בחי׳ יראה כו׳.

י) **זח״ג** ר״פ אחרי נ״ו ב׳, שזה הי׳ בני אהרן שדלגו המ׳ שהיא יראה ע״כ נאמר אח״כ בזאת יבא אהרן בזאת דווקא שהיא המ׳, וע״ש בהרמ״ז שהאריך בענין ראשית חכמה יראת ה׳, ראשית חכמה הוא קוץ העליון של היו״ד כו׳ ועו״ש דבר נפלא בפי׳ יראת הוי׳, שאפילו ז״א הנק׳ שם הוי׳ הוא ירא מבחי׳ האור המלובש בתוכו כו׳ מחכמה עילאה שבו שורה אור א״ס ב״ה כו׳.

יא) **בכד** הקמח ערך יראה, ממדת היראה יגיע האדם למעלת השפלות והענוה וז״ש תירא ואותו תעבוד והעבודה הוא ההכנעה והשפלות, ע׳ ח״ה שער הכנעה, ויגיע למעלת החשך וחהו ובו תדבק כו׳ מי את ותראי מאנוש ימות כו׳ מדת היראה נחלקת לשני חלקים הא׳ יראת הגמול והעונש הב׳ שתקבל הנפש ענין רוממות הש״י ועוזו ונפלאותיו כו׳, והנפש מקבלת מזה מורא גדול ובושה וצניעות ויהי׳ דבר נמנע לנפש לעבור יראת פי ה׳ וע״ש בתחלת הדיבור ענין היראה הוא שיהביל האדם עניני עוה״ז כו׳ ושיהי׳ דבר נמנע אצלו מעבור מצות כו׳.

יב) **עיין** בספר אורחות צדיקים שער יראת שמים.

יג) **בעקרים** מ״ג פל״א שהתכלית הוא היראה מפסוק מה רב טובך אשר צפנת ליריאיך תילים ל״א ב׳, וכן מפסוק סוף דבר הכל נשמע את האלקים ירא ושע״י היראה דוקא יבא להשגת החיים הנצחיים כו׳ עכ״ד, ואפ״ל ע״ד שא״א להיות מיש יש כ״א ע״י שיהי׳ בינתיים בחי׳ אין כמו צמיחת התבואה ע״י רקבון הגרעין ועמ״ש בד״ה זכור ושמור וזהו ענין היראה שהיא ההכנעה כנ״ל אות י״א והוא בחי׳ אין כו׳.

יד) **בעקדה** פ' עקב שצ"ב הקשה ממ"נ על איזו יראה מב' יראות דאות י"א שואל כו' ותירץ שיש יראה ממוצע ביניהם והוא שיבין וישכיל איך העבירות ממשיכות הרע והמצות ממשיכות הטוב כמארז"ל ע"פ ראה נתתי לפניך כו', ונמצא אין העונש בא ע"ד עונש כ"א שנמשך בטבע מהעבירה ולכן אע"פ שיראה זו יראת עונש היא משובחת מצד החכמה שמבין איך זה גורם טוב כו', וזהו אם אין חכמה אין יראה כו', והיינו שיראת עונש ע"ד הנ"ל נמשך מההשגה גודל רוממותו ית' איך שע"י קיום מצותיו נמשך ממילא רב טוב הצפון ולהפך ע"י עברו על מצותיו נמשך ממילא כף הקלע למרחוק מאד זהר רוממות אל, וא"כ יראה זו אף שהוא יראת עונש כלולה מיראת הרוממות ועד"מ שיש ב' יראת עונש בב"ו הא' מהצדיק כמו ומדוע לא יראתם קמא לדבר בעבדי דמשה וע"ד הנז' במעילה די"ז גבי רשב"י שאמר ר' יוסי שמא מעניש את ר"א כו', נמצא יראת עונש זו הוא מצד רוממות רשב"י שע"י דיבורו יוכל להעניש ע"ד ותגזר אומר ויקם כו', ועד"ז אלף אלפי אלפים כו' הוא יראת העונש שמצד רוממותו ית' נמשך ממילא העונש לעוברי רצונו כו' ע"ד ע"י ערות דבר ושב מאחריך מלהיות צילך ע' רבות ר"פ קדושים, ועזח"ג נשא קל"ת ב' ע"פ מאת ה' מן השמים כו', נמצא רק הסתלקות אורו הסוכ"ע מחמת הפגם גורם כל העונש כו' לכן יראה זו כלולה מיראת הרוממות, תדע שהרי אהרן ומרים שלא נתייראו לדבר במשה ואמרו הרק אך במשה דבר ה' כו' זהו מפני שלא השיגו עדיין רוממות מדרגת משה לא כן עבדי משה כו'.

טו) **עוי"ל** כי מה ה' אלקיך שואל, מה היינו הכנעה וענוה ומזה יומשך היראה כמארז"ל ע"פ עקב ענוה יראת ה' מה שעשתה חכמה עטרה לראשה כו', והנה מה זה יש בכל א' מישראל כמ"ש מה שמו ומה שם בנו כמש"ל סעי' א', וא"ש דלגבי משה מילתא זוטרתי היא כי במשה נאמר והאיש משה עניו מאד ונחנו מה, וגם בכ"א יש בחי' מ"ה כנ"ל, והנה ע"י מה הנ"ל נמשך בחי' מה רב טובך שנאמר בו ג"כ מה לפי שאינו מושג, אשר צפנת גימט' כתר לכן נמשך ליריאיך דווקא כי יר"ע חכמה מלבוש הכתר גם יראה גימט' גבורה היינו גבורה דע"י שבמו"ס, בפנ"י יראה גימט' ג"פ חסד, י"ל כי יש חסד עולם ורב חסד וחפץ חסד וכולם נמשכים ע"י יראה וזהו מה רב טובך כו', ועמ"ש באג"ה ע"פ חסדי ה' מענין יראה באו"ת מהמגיד נ"ע בלקוטי תילים ע"פ ישגבך שם אלקי יעקב דף ד' ע"ב שיראה נמשך מהבינה ע"י שמבין מהות הדבר ירא להפריד מהדבר או שמבין גדולת הרב לכך ירא ממנו עכ"ל, ור"ל לכן יראה מקו השמאל בג"ה שע"י שמבין כו', ובמא"א יו"ד כ"ו יראה נק' החכמה כי היא יריאה לעלות אל הכתר עכ"ל, ועיין עוד באו"ת בלקוטים שם ע"פ סוד ה' ליריאיו.

טז) **רבות** בראשית פכ"א דף כ"ד ד' ע"פ ועתה פן ישלח ידו כו' א"ר אבא בר כהנא מלמד שפתח לו הקב"ה פתח של תשובה כמד"א ועתה ישראל מה ה' אלקיך שואל מעמך, וכ"ה ברבות פ' נח פל"א דמ"א ע"ד, ואפ"ל כי עתה מלשון עת שהיא המ' וכמ"ש בלק"ת ע"פ ואתחנן אל ה' בעת ההיא, והוא"ו ועתה הוא התחברות ו' ז"א שמתיחד עם המ' נק' ועתה וז"ש ועתה יגדל נא כח אד' כו' ועמ"ש ע"פ והי' אמונת עתך חוסן ישועות כו' וכמ"ש ועתה אם תשא חטאתם

כו׳, וא״כ זהו ענין פתח של תשובה כי פי׳ תשובה היינו תשוב ה׳, דהיינו תשוב ה׳ לגבי ו׳ וזהו ממש ענין ועתה התחברות הוא״ו עם בחי׳ עתה, ועמ״ש סד״ה שובה ישראל עד, ובמא״א אות עיין סעיף ס״ט כ׳ עת נק׳ המל׳ קודם הזיווג ואחר הזיווג נק׳ עתה בתוספת ה״א עכ״ל.

טז) * **רבות** פ׳ קרח דף ער״ב ע״א אין בכל המדות גדול מיראה וענוה ועתה ישראל מה כו׳ ליראה כו׳ יראת בגימט׳ תרי״א ותורה בגימט׳ תרי״א ויראה ותורה עמם הרי תרי״ג כו׳.

יז) **במא״א** אות יו״ד סכ״ו יראה נק׳ החכמה כי היא יראה לעלות אל הכתר, אך בינה נק׳ אהבה כי או״א אחים וריעים זה לזה (הג״ה ור״ל משא״כ החכמה לגבי הכתר אשר והחכמה מאין תמצא ולא בדרך השתלשלות עילה ועלול ע״כ אין שייך שם אחים וריעים כמו מחכמה לבינה שהוא דרך השתל׳ ועמ״ש בד״ה מצה זו ההפרש בין יו״ט שמחה ובין שבת, ולכן החכמה היא בבחי׳ יראה לגבי הכתר כו׳ עכ״ה) יראה במלכות אשת חיל יראת ה׳ (הג״ה נ׳ שצ״ל אשה יראת ה׳ עכ״ה) ועיקר כנוי זה למל׳ דיצירה תכלית כסא דין לכך נק׳ יראה גימט׳ רי״ו גבורה והמל׳ נוטלת גבורות לבנינה עכ״ל, ועמ״ש מענין תכלת ע״פ ועשו להם ציצית כו׳, והנה עפמ״ש החכמה יראה כו׳, י״ל ותתצב אחותו מרחוק כי החכמה נק׳ אחותו ע״ד אמור לחכמה אחותי את ולהיותה יריאה לעלות ע״כ ותתצב מרחוק לדעה מה בחי׳ חכמה כח מה, וזהו מה כו׳ כ״א ליראה כו׳ כנ״ל.

יח) **פ״ד** דמנחות דף מ״ג, היה רמ״א חייב אדם לברך מאה ברכות בכל יום שנאמר ועתה ישראל מה כו׳, ופרש״י קרי ביה מאה, ועיין זח״ב תרומה קכ״ז א׳ ס״פ קרח קע״ט א׳, ופי׳ מהרש״א משום דקשה לפרש מה כו׳ כ״א ליראה, דאטו יראה מילתא זוטרתי היא ע״כ מפרש מה היינו מאה ברכות שזהו בנקל לאדם לקיים ועי״ז יבוא ליראה את ה׳, ופי׳ כי גר״נ הם ע״ד ישראל לוי וכהן, דלכך היו מאה ברכות שמעשר מן המעשר יבא לחלק הנשמה ברכה אחת שהיא חלק אלוה ממעל כו׳, ואפ״ל מעשר הוא יו״ד חכמה כח מה ומעשר מן המעשר הוא קוצו של יו״ד, והוא שורש היראה כו׳, ע״כ מזה יבוא הוא קוצו של יו״ד והוא שורש היראה כו׳ ע״כ מזה יבוא ליראה כו׳, עיין מענין מאה ברכות בשל״ה תשב״כ רעו״ב ורפא״ב, בחיי פ׳ עקב, מג״ע ע״ה עקידה שער ע״ז שערי אורה שער א׳, ועיין זח״א פ׳ חיי קכ״ג א׳ ובלקו״ת בד״ה אלה מסעי דרוש השלישי ובד״ה וזאת המצוה.

יט) **בש״א** שער א׳ דף ה׳ מכניס בתורה שם אד׳ בכנוי ברכה כו׳ כדמיון בריכה ובית קיבול (הג״ה וכענין כוס של ברכה עמ״ש בדרוש ברכת הזימון עכ״ה) כו׳ ותמצא כי מאה אדנים של כסף נעשו במשכן כמ״ש ומאת אדנים למאת הככר ככר לאדן ואלו מאה אדנים שבמשכן הם בדמיון מאה בריכות שמתמלאות מן הבריכה הגדולה הנק׳ אד׳ כו׳ ואלו מאה ברכות הם כדמיון מאה אדני כסף שבהן שפע אדני מתפשט לכל צד למאה בריכות עכ״ל, ואפ״ל ע״ד מ״ש בד״ה ועתה

טז): נכפל בכת״י. ד׳ גורין

יגדל נא כח אד׳, אשר כח אד׳ הוא המשכה ממל׳ דא״ס בשם אד׳ וע״י הגדלה זו נעשה שם אד׳ שהוא מל׳ כלולה מע״ס וכל א׳ כלולה מיו״ד כו׳ וזהו ענין מאה אדנים, וזהו ענין יגדל יו״ד רבתי המשכת מקור חכמה עילאה כו׳, ולכן ג״כ עי״ז יומשך ליראה את ה׳ כי ע״י הגילוי בבחי׳ מלכות שהוא אד׳ נמשך ליראה את ה׳ וכמ״ש בת״א פ׳ וארא בד״ה וידבר אלקים כו׳ וארא אל אברהם כו׳, ועיין עוד בת״א פ׳ בראשית בד״ה ענין הברכות.

כ) **עמ״ש** ע״פ דודי לי ואני לו סעיף ה׳ הוא לי לאב ואני לו לבן היינו כנ״ל בענין מה שמו ומה שם בנו לעיל סעיף א׳ לכן ע״י ואני לדודי בבחי׳ ומה שם בנו עי״ז ודודי לי בבחי׳ מי כמוך אב הרחמים כו׳.

כא) **בד״ה** הבאים ישרש יעקב נת׳ שההשרשה ע״י יעקב דווקא, כי יעקב בחי׳ אתכפיא שהוא בחי׳ אין עי״ז נשרש בחי׳ הזריעה שהם המצות או נה״א, ע׳ בד״ה האזינו דרוש השלישי, נקלט עי״ז בכח הצומח שבארץ ע׳ בד״ה קחו מאתכם תרומה בת״א פ׳ ויקהל ואזי ממילא יציץ ופרח בחי׳ ישראל כו׳ כי שרית כו׳ דאתהפכא כו׳ וזהו מה ה׳ אלקיך שואל מעמך כ״א ליראה ולעיל סעיף א׳ נזכר מה זהו מה יעשה לו, פי׳ כ״א ליראה זהו ישרש יעקב ואזי ממילא יצמח שבחי׳ מה יעשה לו היינו כמ״ש ומה שם בנו בני בכורי ישראל כנ״ל סעי׳ כ׳ וסעיף א׳.

כב) **נ׳** לומר בענין א״ת מה אלא מאה עפמ״ש לקמן פ׳ ראה בד״ה ראה אנוכי נותן בשם הזהר ויגש דף ר״ה דלכן נברא העולם בבית ולא באלף כי בית מורה על ברוך וברכה, משא״כ מהאלף יש יניקה לארור אף שהאלף מורה על אני ראשון, אך משום דקמי׳ כחשיכא כאורה לכן יונק משם בחי׳ ויצא הראשון אדמוני, וכמ״ש בת״א פ׳ בשלח בד״ה ויהי בשלח פרעה בענין כמה ארך אפיים לפניו כו׳ אבל החכמה מחייבת שיומשך במקום הביטול והוא קו המדה ע׳ בת״א פ׳ מקץ ביאר מזוזה מימין וזהו ענין הבית שהוא בחכמה יבנה בית וכן ת״י בראשית בחוכמתא, וזהו בראשית בשביל ישראל שנקרא ראשית ובשביל התורה שנקרא ראשית, ומ״מ אח״כ במ״ת פתח באלף אנכי דכיון שהכתר הנק׳ אנכי יאיר ע״י החכמה יומשך רק במקום הקדושה, ועיין מזת בלק״ת סד״ה מצה זו בענין בעבור זה עשה הוי׳ לי כו׳, וזהו ענין בקשת מרבע״ה ונפלינו כו׳ וזהו ענין חיוב מאה ברכות כי מאה היינו ע״ס כשהם כלולים יו״ד פעמים יו״ד ובחי׳ זו הוא בכתר משא״כ בחו״ב הם יו״ד לבד כמ״ש בזהר פ׳ חיי דקכ״ג ע״א ע״פ ויהיו חיי שרה מאה שנה ועשרים שנה דבכתר הוא חשבון מאה ובחו״ב הם עשרים וע״ד מצטרפת לחשבון גדול, דהוא בא״א, וכענין אתון דרברבן ואתוון בינונים, וכן ענין אנכי וענין אני לכן הגם שע״י הברכה ממשיך רק מבחי׳ חכמה שהוא הנקרא ברוך וכנודע מענין פי׳ הקב״ה קדוש הוא בכתר ברוך בחכמה עיין לק״ת בפ׳ תזריע בד״ה קמיפלגי במתיבתא דרקיעא, מ״מ ע״י מאה ברכות ממשיך מהכתר שמאיר בחכמה, וכענין אנכי הוי׳ אלקיך דמ״ת, וזהו כענין לבסומי בפוריא עד דלא ידעי בין ארור המן לברוך מרדכי שהוא בבחי׳ דקמי׳ כחשיכה כאורה ומשם ימשיך שיהי׳ ברוך מרדכי, כך ע״י מאה ברכות ממשיכים הברכה גם מהאלף בחי׳ אני ראשון שלמעלה מבחי׳ ברוך שמבחי׳ חכמה וכענין זה ארז״ל

במד״ר ר״פ תולדות בזכות ולקחתם לכם ביום הראשון אני נגלה לכם ראשון ופורע לכם מן הראשון כו׳ ע״ש, הרי מבחי׳ אני ראשון שהוא אות אלף כמ״ש במד״ר וישלח פרשה פ״א בענין חותמו של הקב״ה אמת אלף אני ראשון כו׳, משם דווקא נמשך הברכה כמו מאות בית ע״י התומ״צ ולקחתם לכם ביום הראשון כנ״ל כמ״כ הוא ע״י מאה ברכות, ולכן בא הרמז על מאה ברכות ע״י תוספת אות אלף על מ״ה כי ברכה זו שע״י מאה ברכות נמשך מאות אלף, וזהו הוא עשנו ולא אנחנו וכן בכל צרתם לא צר, ולא נתכנו עלילות, דכתיב באלף והקרי בוא״ו שע״י הוא״ו בחי׳ קול יעקב עי״ז מגיע עד האלף ע׳ זהר ס״פ וירא דק״כ ע״ב, והנה מ״ה הוא ג״כ שם הוי׳ במלוי אלפין מלגאו איהו שם מ״ה וכי״ז נמשך ע״י מ״ה וביטול שזהו יסוד התומ״צ, ובזה יובן מה שבנוסח הברכה יש נוכח ונסתר בא״י אמ״ה הוא לשון נוכח אח״כ אקב״ו ל׳ נסתר, ועיין מזה בטור״ב ה׳ חנוכה סי׳ ולפמ״ש הוא נכון כי התחלת הברכה מחכמה כנ״ל וחכמה נק׳ אתה ע״ד כי אתה אבינו, אך באמת ממשיכים ע״י הברכה גם מהכתר שיאיר בחו״ב וע״ז בא ל׳ נסתר כי כתר הוא סתימא דכל סתימין ונק׳ הוא בלשון נסתר ולא נק׳ אתה כמ״ש בזח״ג האזינו דר״צ ע״א, וזהו אשר קדשנו אשר הוא כתר תענוג עליון כו׳, ובכ״ז יובן מה דלפעמים אומרים מודים אנחנו לך יתברך שמך שהברכה שייך רק בשמך, יהא שמיה רבא מברך, אבל בעצמותו אין שייך רק הודאה כמ״ש מזה בסידור בדרוש ל״ג בעומר ולפעמים כתיב בכל יום אברכך, ולפי הנ״ל א״ש דהכתר מצד עצמו הוא למעלה מבחי׳ חכמה הנק׳ ברוך ועכ״ז ע״י התומ״צ ממשיכים הברכה מהכתר, וזהו אברכך כו׳.

ועתה, סט״ז: ישראל, סעיף א׳ ענין ומה שם בנו, ואא״ז פי׳ ועתה שמם ישראל להיות כי שרית אבל לע״ל יקראו צדיקים על שמו של הקב״ה. וע׳ באוה״ח פי׳ ועתה על עולם הזה עולם המעשה מה שאין כן לעולם הבא נעשה חפשי מן המצות. מה סעיף א, וסעיף יג, זהר חלק א׳ ע״ב. תרומה קכ״ז א׳. ועיין פרדס ערך מה שמו, פי׳ מה הוא הבחי׳ היותר אחרונה שבמ׳, ושיש גם כן מה למעליותא מצד ההעלם ויש להעיר מענין ע״ס בלי מה, עמ״ש ע״פ תולה ארץ על בלי מה איוב סי׳ כ״ו. י״ל הבחי׳ האחרונה שבמ׳ כדברי הפרדס נק׳ מה ל׳ מהות וע״ס שלמעלה ממנה הם בלי מה ע״כ צריך להמשיך לה מאה ברכות מבחי׳ ע״ס בלי מה, ומ״מ גם מה קרוב לבחי׳ מה כמו ונחנו מה ספ״ו דחולין אלא כי מה ע״ד ביטול היש ובלי מה ביטול אמיתי. וא״כ מה שואל מעמך רק ביטול היש.

הוי׳ אלקיך, סעיף ג׳, ועמ״ש בד״ה וזאת המצוה.

שואל מעמך, סעיף ז׳, וסעיף ג׳. ע׳ מד״ר תצוה ס״פ ל״ו בענין למעשה ידיך תכסוף, והקושיא דהכתיב אם צדקת מה תתן לו היינו בעצמות המאציל

משא״כ באצי׳ מוסיפים כח כמ״ש רוכב שמים בעזרך ולכן ה׳ אלקיך שואל מעמך, במד״ר בשה״ש ע״פ דודי לי לא תבע אלא ממני ופרש״י הוא כל צרכיו לא תבע אלא ממני הרי נק׳ צרכיו וע׳ עה״ק ח״ב פ״א, ומ״מ איתא במד״ר ס״פ פנחס וכשהוא מבקש אינו מבקש אלא לפי כחן, וזהו מה שואל, כי אם כו׳. ואפ״ל שאלה ל׳ בקשת דבר כמו חיים שאל ממך, מים שאל, וגם לשון הלואה כמו ושאלה אשה משכנתה, וכך מה שהוא שואל מעמך כ״א ליראה בקשה זו זהו רק ע״ד הלוואה שעי״ז יחזיר לך טובה כפולה בכמה אופנים כי מבחי׳ ליראה את, יומשך ענין יראה ל׳ ראיה ע״ד עין בעין יראו, וגם יראת ד׳ לחיים א״כ יומשך מזה חיים שאל ממך כו׳. וגם שאלה הדרה בעינה כי ע״י יר״ת ששואל ממך ישפיע לך יראה עילאה, וגם ע״ד שאול לי ואשאל לך בחי׳ אחת שאלתי מאת ה׳, מאת ה׳ דווקא יומשך על ידי מה שואל ליראה את ד׳. מעמך י״ל משום כי עמך הסליחה למען תורא, לכן שואל היראה ג״כ מעמך. ושם פי׳ במדרש כי עמך הסליחה הסליחה מופקדת אצלך מר״ה עד יוהכ״פ היא מתגלה, כמ״כ י״ל ששואל היראה מעמך כי היא ג״כ מופקדת אצלך ע׳ סעיף ז׳ בשם העה״ק כי משם נשתלשלו, וזהו ל׳ מעמך ממה שיש אצלך כמו עמי היתה ושלחתיה, עוי״ל בענין מעמך דבר הטפל לך כי כתי׳ אשה יראת ד׳ היראה בחי׳ נוק׳ משא״כ זכר חסדו אהבה ובהנשמה יש דו״נ כמ״ש בלק״ת בד״ה כי תצא דרוה״ש בענין פ׳ אשת יפ״ת, וע׳ זהר ר״פ במדבר בענין בצלמו בצלם אלקים וא״כ מה ששואל ממך היראה זהו רק מבחי׳ מעמך שהוא בחי׳ נוק׳ שבהנשמה.

כי אם פי׳ בת״ז תקון ס״ד דצ״ח ע״ב א״ת אם אלא אם ע״ד איש אמו ואביו תיראו, וי״ל אמו כנס״י ואביו קודב״ה כמ״ש בגמ׳ רפ״ו דברכות וע׳ פרדס ערך אם ובמא״א א׳ פ״ט. ומענין אם זח״ב תרומה קסב ב׳ ע״פ אם בחקתי תלכו.

ליראה את ה׳ אלקיך, פי׳ אדמ״ו ז״ל בד״ה וזאת המצוה, דר״ל יראה תתאה וזהו את ד׳ אלקיך (שר״ל האלקות המאיר בך בחי׳ ממכ״ע) אבל יראה עילאה ע׳ בד״ה וידבר דעשה״ד בענין אם אין חכמה אין יראה זה אינו שואל מעמך שזה אינו ביד האדם, (וע׳ בת״א פ׳ תשא בד״ה זה יתנו כו׳ מחצית השקל כו׳) ויראה זו היא ירא בושת מצד הכתר, משא״כ יר״ת נמשך מזו״נ מקור בי״ע ומ״מ א״ת מ״ה אלא מאה המשכת אור הכתר במ׳ מזה יומשך היראה כו׳ ע״ש בהביאור וזאת המצוה דק״ד ע״ב.

עיין* בפנ״י פ׳ וירא בפ׳ העקידה מענין שואל מעמך כ״א ליראה.

עמ״ש בענין בא דוד והעמידן על אחת עשרה שזהו כמו כ״א ליראה ואח״כ נאמרה לאהבה כו׳ ע״ד אחת שאלתי ואז ממילא יבואר הדברים ההם ג״כ וכמ״ש בלק״ת ס״פ מסעי, והוא נת׳ בספר בראשית פ׳ חיי סד״ה יפה שיחתן כו׳.

---

*) ב׳ הקטעים דלהלן נכתבו בכי״ק בשולי הגליון.

בסעיף ט' ענין אוצר של יר"ש. ועמ"ש מזה סד"ה והי' אמונת עתך בענין יראת ד' אוצרו, וי"ל אוצר כמו תשמרו ונפלים כשלא נקלט במ'.

בסעיף יו"ד ענין בני אהרן שדלגו המ', ובאמת אימתי גדול כשהוא בעיר שהוא מ' יראה כו'.

בסעיף י"ג ענין מה רב טובך אשר צפנת ליראיך דוקא, וי"ל כמ"ש בבה"ז אמור ק' בענין בת אבי דיראה תתאה שרשה מיראה עילאה ולמעלה מאהבה, ובד"ה שימני כחותם, חותם שוקע שמלמטה שהוא יראה ממשיך חותם בולט שמלמעלה, גם יראה שורש לא תעשה שגבוה ממצות עשה בד"ה ועתה ישראל, השני ס"ד, ועוד כמ"ש במקום אחר דבחי' העונש רק על יראה לפי שבלא יראה נחשב מרידה, א"כ המלוכה שורה על יראה, ותכלית הבריאה היא שיהי' שייך מלכות, א"כ היראה עיקר. וזהו נעוץ סופן בתחלתן אבן מאסו הבונים כו', וע' בד"ה וטהר לבנו לעבדך כי אתה סלחן, כי אין שייך בחי' עבד היינו ולעבדו ועבדתם את ד' רק בבחי' יראה, ולא באהבה. וכן חטא ועון אינו שייך רק בעבד. וגם הסליחה נמשך ע"י היראה וביטול רצון. וזהו וטהר לבנו כו' כי אתה סלחן וכן כי עמך הסליחה למען תורא. והנה העיקר הוא בחי' עבד ע"ד שמוע מזבח טוב ועמ"ש בד"ה ועתה יגדל נא כח אד', ולכן ועתה ישראל כו' כ"א ליראה, שעי"ז יהי' בחי' עבד וקבלת עול ועי"ז ממשיך מרעדכ"ר בחי' כתר וכמ"ש בד"ה ועתה יגדל נא כח אד', וזהו ענין ר"ה שאומרי' מלכיות כדי שתמליכוני ועי"ז בא היראה ועי"ז ימשיכו הסליחה, וזהו זכור לעבדיך לאברהם ליצחק וכו'.

עמ"ש סד"ה והיה אמונת עתך בענין יראת ד' אוצרו, ושם נתבאר ג"כ תירוץ על לגבי משה מילתא זוטרתא היא והקשו דהא שואל מעמך כתיב כי ארז"ל באדר"ן ס"פ כ"ט כל מי שיש בידו הלכות ואין בידו מדרש לא טעם טעם של יראת חטא, וכענין ולדבקה בו למוד דברי אגדה שמתוך כך אתה מכיר את מי שאמר והיה העולם, ועמ"ש ע"פ הגידה לי כו', ולכן א"כ ע"י מדרש ואגדה שהן מבחי' משה מילתא זוטרתי היא לבא לידי יראה, וכן ארז"ל המאור שבה מחזירו למוטב, ופי' המאור י"ל דברי מדרש ואגדה כו' שהן פנימית התורה כו', משה שפיר קאמרת כי משה מן המים משיתיהו עיין בת"א פ' בשלח בד"ה אז ישיר משה ובנ"י, והנה התורה נק' מים ע' בשה"ש רבה בפסוק כי טובים דודיך מיין מה מים מעלים את האדם מטומאה לטהרה כן ד"ת אמרות ד' * אמרות טהורות ולכן יוכל האדם ע"י עסק התורה בקל לבוא לידי יראה כו'.

---

* בכתי"ק נחתך כאן מהגליון, ונשלם מבוך רח"ל.

שייך לפסוק ועתה ישראל מה כו׳ ולעבדו.(ויהי למס עובד, הנה ישכיל עבדי במשיח, תחת אשר לא עבדת כו׳ מרוב כל עבודת מתנה, עמ״ש בענין ולעבדו ריש תקס״ב בענין עבד בד״ה כי עמך מקו״ח עבד מצטרף לאדון בח״ה שער הכנעה וא״כ עבד א׳ ארץ כנען ועבד הב׳ בחי׳ כח אד׳, אד׳ מי וחכמה בחי׳ עבד לבחי׳ זו עמ״ש ע״פ ועבדתם את ה׳ אלקיכם זו ק״ש ותפלה לעבדו שכם א׳ מבחי׳ שכם יהי׳ אחד כענין ההפרש בין יוסף לשבטים שהם מבררים מבי״ע זהו עבד א׳ ויוסף מברר מאצי׳ זהו עבד ב׳ בענין מלך לשדה נעבד בן יכבד אב ועבד אדוניו במלאכי א׳ ו׳, ויש בחי׳ גם בן ואח אין לו כו׳ א״כ שם לא שייך בן רק עבד וזהו עבד שלמעלה מבחי׳ בן, רצון מלך לעבד משכיל משלי י״ד ל״ה, עמ״ש בענין ראיתי עבדי׳ על סוסי׳ ומ״ש סד״ה כי תשמע בענין ואותו תעבודו מצאתי דוד עבדי את עבדי צמח זכרי׳ ג׳ ח׳, ויאמינו בה׳ ובמשה עבדו היינו בש׳ הוי׳ דע״ק ומשה הוא עבד לבחי׳ זו ועבודת הצדקה השקט, בכל עבודה בשדה מה העבודה הזאת י״ל על חוקים שייך עבודה, חמ״ו נק׳ עבדוהי דאלהא היינו ע״י שמס״נ, עמ״ש בענין יפה שיחתן של עבדי אבות מתורתן של בנים וגבי אליעזר אמרו אין ארור מתדבק בברוך כי גם לבונה מקיף ולכן י״א כתרין כמ״כ בקדושה כתר או עכ״פ ע״י נק׳ חד ולא בחושבן ע״ס א״כ הנשמות ששרשן מח״ע אין מתדבקין בע״י להיות בבחי׳ בן, אלא תכלית העילוי שאפ״ל הוא שיהי׳ בחי׳ עבד וכמו שע״י התדבקות אליעזר בבחי׳ עבד לאברהם יצא מכלל ארור להיות ברוך ה׳ כן ע״י התדבקות הנ״ל נאמר הנה ישכיל עבדי כו׳ מאד בלי גבול ירום מאברהם כו׳, ובחי׳ עבד זה זהו אם אין חכמה אין יראה וזהו ענוה גדולה מכולם עני ונכנע בפנימ׳ השתחוואה פנימי׳ ועבד הא׳ השתחוואה חיצוניות, בחי׳ עבד הב׳ זהו אה״ע שלמעלה מאה״ר.(עבד בעה״כ ב׳ רש״י תמורה ד״ל אבר התשמיש נק׳ עבד, י״ל שמעבד ומתקן העור היינו בירור מ״ן, י״ל כמ״ש בד״ה ויאכילך את המן יש בהמה ואדם וזהו עבד ובן ויש בהמה רבה שלמעלה מבחי׳ אדם זהו עבד הב׳, כי עבד ביטול כמו בהמה, שם בעה״כ עבד מעשה נק׳ עובדא, עבד מתקן, כי אצי׳ א״צ תיקון ובי״ע צריך תיקון וזהו מפלגא דלתתא כמ״ש בלק״ת בשה״ש בד״ה ששים המה בענין תמתי ובחי׳ זו צריך לתקן והיינו ע״י המצות עובדא עיין בת״א סד״ה רני ושמחי דרוש הראשון מענין עבד, ועמ״ש מענין רחב״ד כעבד כשר כו׳, אך אח״כ שקראה אחותי כו׳, והנה כמ״כ אצי׳ נק׳ עשי׳ וחול לגבי ע״ק ע״כ זהו עבד הב׳ לתקן ולהמשיך גילוי א״ס כו׳, וזהו אדם שמשים א״ע בהמה כו׳, ועבד זה הב׳ י״ל למס״נ באחד שלמעלה מעסק התומ״צ כו׳ (מענין ששת ימים תעבוד ומענין כתנות עור לעשותם אור זהו עיבוד העור והיינו ע״י עבד, בעה״ק ח״א פכ״ד מענין עבודה והובא ע״פ ועתה ישראל מה סעיף ז׳.(בד״ה לא הביט און ביעקב יעקב עבד ישראל בן, חול ושבת.(בענין עבד בת״א פ׳ בראשית בביאור כאשר השמים החדשים אך הענין הוא כו׳ אבל בעולם הבריאה כו׳ והנה נודע עבודת המלאכים כו׳ ולכן צ״ל עבודה תמה להמשיך כו׳ אשר ברא לעשות לתקן כו׳ (ועמ״ש מזה בד״ה אלה מסעי כו׳) והנה בעוה״ז הגשמי כו׳ וצריך עבודה תמה כו׳ אבל בירור המ״ד נעשה ע״י תומ״צ עכ״ד, נמצא יש ב׳ בחי׳ בעבודה הא׳ תפלה בירור המ״ן הב׳ תומ״צ בירור המ״ד כו׳ וזהו ויניחהו בג״ע לעבדה היינו לתקן בחי׳ ומשם יפרד ע״י שימשיך בג״ע ריבוי אור כו׳.

ב) **ובד"ה** אעשה לו עזר, ולכן העבודה הוא עד"מ עבוד עורות וזה נק' עובד אלקים כו', ועמ"ש בביאור דמים רבים כו', ואפ"ל עובד אלקים שיהי' שמש ומגן הוי' אלקים יחוד, עמ"ש ע"פ ושבתם וראיתם בין עובד כו'.

ג) **בד"ה** הן האדם ד"י סע"ב לעבוד את האדמה כו' ואמנם מתחלה ויניחהו בג"ע לעבדה כו' ה"ז ב' בחי' עבד.

ה) * **אשר** ברא אלקים לעשות בת"א פ' לך בד"ה אני הנה בריתי אתך, ויובן ב' בחי' עבד הנ"ל אות ג' הא' לברר הרע מן הטוב ולהפרידו, הב' להעלות למעלה מלמטה מן הפרסא בלמעלה מהפרסא כו' וכענין והנה אנחנו מאלמים אלומים ה"ז עבודה בשדה ועכ"ז עבודה דיוסף גבוה יותר.

ו) **בפ'** חיי דכ"ז ע"ד ודכ"ח ע"י המצות בירור הלבושים כו' וזהו עבוד העורות כתנות עור, וע"י תפלה י"ל בירור גר"נ.

ז) **בד"ה** ויצא יעקב כו' חרנה והנה יעקב נק' עבדי כנ"ל בד"ה לא הביט און, א"כ העבודה שלו זהו לברר חרן כו' ויקח מאבני כו'.

ח) **סד"ה** כי עמך מקו"ח כי עיקר העבודה כו' למעלה מן הטעם ודעת כו' שעי"ז ממשיכים גילוי הכתר כו' ועיין ד"ה הנה בת, תורה שר ומצות עבד כו'.

ט) **בד"ה** ויגש אליו יהודה, י"ל יוסף בחי' בן ויהודה עבד כו' וה"ע ברכה והודאה,

י) **בד"ה** אוסרי לגפן בענין מקדשי שמך, י"ל זהו העבודה להמשיך מבחי' אתה קדוש בשמך קדוש ועמ"ש ע"פ ואלה שמות בענין טוב שם כו'.

ועתה ישראל מה ה' אלקיך שואל מעמך, בגמ' הקשו אטו יראה כו' ומתרץ אין לגבי משה כו', והקושיא ידוע דהא שואל מעמך כתיב, ועוד הקשה הפנ"י דהכתיב אח"כ ללכת בכל דרכיו ולאהבה אותו ולעבוד כו' וא"כ היתכן דכ"ז מילתא זוטרתי הוא, הנה בבחי' פ' שמות דס"ז ע"ד ע"פ ותתצב אחותו מרחוק לדעה מה יעשה לו, לדעה דכתיב כי אל דיעות ה', מה דכתיב מה ה' אלקיך שואל מעמך, והענין דכתיב מי עלה שמים וירד כו' מה שמו ומה שם בנו כי תדע במשלי

*) אות ד' לא נסמן בכת"י.

סי׳ למ״ד ד׳, וארז״ל ברבות נשא פי״ב ע״פ להקים את המשכן מי עלה שמים זה הקב״ה דכתיב עלה אלקים בתרועה כו׳ וירד הוי׳ על הר סיני כו׳ מה שמו כו׳ ה׳ צבאות שמו ומה שם בנו בני בכורי ישראל, ועיין מענין וירד בבחיי פ׳ תשא קכא״א בשם המד״ר ועיין ברבות פ׳ שמות פרשה ג׳ ע״פ ואמרו לי מה שמו מה אומר אליהם א״ל הקב״ה למשה שמי אתה מבקש לידע לפי מעשי אני נקרא כו׳ ועמ״ש מזה בביאור ע״פ משה ידבר, מה שהוספתי נופך בזה והמדרש הנ״ל הוא נמצא מבואר כמ״כ בזח״ב פ׳ ויקהל דקצ״ז ע״א ושם פי׳ מה שמו הוי׳ פי׳ במק״מ אבא היינו ע״ד מ״ש הוי׳ בחכמה שאור א״ס מלובש בחכמה, ואזי נק׳ אבא כי אתה אבינו, ועמ״ש מזה בלק״ת בשה״ש בד״ה הנך יפה רעייתי ומה שם בני ישראל פי׳ במק״מ זעיר, ועמ״ש סד״ה ואלה שמות בנ״י שיש בחי׳ ישראל זוטא כי נער ישראל ואוהבהו ויש ישראל סבא, ומבואר בזה בלק״ת בשה״ש בביאור ע״פ צאינה וראינה דרוש השני, ועמ״ש מזה בהגהות לד״ה בכ״ה בכסליו, ועיין בזח״ג בלק דר״ג ע״ב ע״פ כי מראש צורים אראנו שם נת׳ בענין איך ז״א נמשך מאבא, ובפ׳ במדבר דק״כ ע״א בענין דהא בן מסט׳ דאבא קאתי, ועמ״ש בד״ה וכל בניך לימודי הוי׳ בענין בינה בן י״ה כו׳, ומ״ש בד״ה אלה פקודי המשכן בפי׳ עדות לישראל, והרמ״ז בפ׳ ויקהל שם כ׳ ועיין בפ׳ יתרו דע״ח כי שם כתוב מה שמו חכמה ומה שם בנו תפארת עכ״ל, וכ״ה בזהר בלק דקצ״א ע״ב וכן פי׳ בת״ז תיקון ע׳ דקכ״ה ע״ב והנה פי׳ מה שמו, כי הנה ע״ס נק׳ רזא דשמא קדישא כי למעלה אין כמו התלבשות הנשמה בגוף כו׳ כי אני ה׳ לא שניתי וכמ״ש בד״ה ה׳ לי בעוזרי א״כ מה שבנפש השכל ומדות הן עצמיות הנפש למעלה אינו כן שהן אינן נוגעים לעצמיות אוא״ס רק כמו שם והארה לבד כמ״ש בד״ה מי יתנך כו׳ בת״א פ׳ תרומה, וזהו מה שמו שהם בחי׳ מ״ה דכלא חשיב לגבי מהו״ע, וגם כללות האור ארז״ל עד שלא נברא העולם הי׳ הוא ושמו בלבד הרי בחי׳ שמו היינו האור כשהי׳ כלול במקורו ששם הוא בחי׳ אין וכמ״ש בלק״ת פ׳ פנחס בד״ה צו את בנ״י כו׳ את קרבני השני ובד״ה תקעו בחודש ג״כ השני וע״כ נק׳ מה שמו בחי׳ אין וכשנמשך באצי׳ ג״כ עיקר התלבשות אור א״ס הוא בחכמה כי חכמה נק׳ כח מה, בחי׳ ביטול בתכלית וגם שהוא למעלה מבחי׳ מדות שיש שם התחלקות חו״ג והם ג׳ גוונין וחכמה הוא בחי׳ מים שאין להם גוון כו׳, כמ״ש בבה״ז פ׳ ויקהל שם ע״ש בבה״ז ד״צ סע״ד ולכן החכמה נק׳ אין רק הבינה נק׳ יש, ולכן אור א״ס אינו מאיר בבינה אלא ע״י התלבשותו בחכמה תחלה, ובבה״ז ר״פ ויצא יעקב גבי ואמנם החכמה היא בחי׳ ממוצע בין עצמות המאציל לנאצלים כו׳, ועמ״ש מזה בת״א בד״ה כי אברהם לא ידענו כי אתה אבינו אור אבא כו׳, ועמ״ש בביאור אלה מסעי בענין שהחכמה נקרא אמת כי החכמה כמו דקמיה כולא כלא חשיב ממש, ולכן מ״ה שמו שבחי׳ חכמה כח מ״ה הוא שמו ממש כיון שאינה מסתרת כלל, ולכן נק׳ איהו וחיוהי חד, שגם כלי החכמה היא כמו האור ממש משא״כ בחי׳ איהו וגרמוהי כו׳ בד״ה וכד אנת תסתלק מינייהו, ומ״ש ה׳ צבאות שמו היינו שגם הצבאות מלאכים ונשמות דבי״ע נמשך בהם הביטול עד שכלא חשיב ונק׳ הוא ית׳ צבאות דהוא ואינון חד ע״ד איהו וגרמוהי חד, ועיין זח״ג קדושים דפ״ו ע״א ועמ״ש בת״א פ׳ בא ע״פ צבאות ה׳, ומ״מ ומה שם בנו אע״פ שהמדות הם בחי׳ יש ולא נק׳ אמת ממש, אך הרי תתן אמת ליעקב, ולכן גם בת״ת גם הכלי הוא

שם הוי' ועיין בד"ה ויאבק בענין ולא יכול לו כי הוא יסוד דאבא, ועיין בבה"ז פ' חיי שרה איך בת"ת מאיר הקו וחוט ולכן מחבר חו"ג כו' ומ"ש בהגהות ע"פ בחדש השלישי בענין והבריח התיכון ולכן בחי' ומה שם בנו זהו בתפארת דווקא עמודא דאמצעיתא, ועיין בביאור ונקדשתי בענין הקדוש הראשון והת"ת נק' עשיר ברע"מ ר"פ תשא כי אין עני אלא בדעת וא"כ הת"ת שנק' עשיר הוא בדעת כי דעת"י קו האמצעי כו' והעשירות שעולה עד הכתר וממשיך דעת העליון ע"ד ומלאה הארץ דעה כמים כו' מן המים משיתיהו, וזהו לדעה מה יעשה לו לדעה כי אל דיעות ה' דיעות דווקא, ב' הדיעות היינו המשכת דעת העליון ג"כ דיחו"ע איך קמי' כלא ממש, ומזה נמשך מה יעשה לו בחי' ומה שם בנו כו', וזהו מה שואל מעמך שלא תהי' שוטה לאבד מה שנותנין לך, עיין מ"ש בבה"ז ויקהל בפי' שמים עולה לבחי' מי זהו ע"ד רתיכא עילאה דשם מ"ב וזהו מה שם בנו כי מ"ב ביטול ע"ד מ"ה, וזהו פז מ"ה מ"ב, ומשם נמשך הכח במרכבה תתאה דע"ב, ומשם אח"כ הכח בנה"ב כו'.

קיצור מה שמו כי ע"ס נקרא רזא דשמא קדישא כמו השם שבפ"ע א"צ לו כו' והנה מה חכמה כח מה שבחכמה שורה אוא"ס ונק' אמת כמו שבאמת כולא קמי' כלא חשיב, וזהו מה שמו, גם ענין צבאות שמו כי תתן אמת ליעקב ומה שם בנו עמודא דאמצעיתא עשיר בדעת לדעה מה יעשה לו, ועז"נ מה שואל מעמך מ"ה מ"ב.

עוי"ל פי' מה שמו הוי' שמו, דמבואר בד"ה ושנגתם לבניך אות א' בענין מעלת המעשה וביטול רצון לפי שכשצ"ל המשכה מאוא"ס הסוכ"ע שיומשך בממכ"ע הוא ע"י שיניח אורו הגדול על הצד כו', וזהו לך הוי' הגדולה שהגדולה וגילוי בעולמות א"א לבא כ"א ע"י צמצומים וזהו שם הוי' יו"ד צמצום ונק' ענותנותו, והנה ענוה דמשה זהו שאמר ונחנו מה וגדול ממ"ש באברהם ואנכי עפר חולין פרק כיסוי הדם, וא"כ ענוה שלו ית' זהו ג"כ בחי' מ"ה היינו מה שכביכול מבטל אורו הגדול כו', וזהו ע"י בחי' מ"ה וזהו שכדי להיות הוי' שמו לך הוי' הגדולה הוא ע"י מה שמו בחי' ענוה כו', וזהו ענין שם יו"ד ה"א וא"ו ה"א גימט' מ"ה דאיהו אורח אצילות כו'. שוב מצאתי בשל"ה במסכת שבועות דקצ"ז סע"א ע"פ מה אדיר שמך ז"ל מצינו לתיבת מה יש שני פירושים לפעמים הוא לשון ריבוי כמו מה רב טובך אשר צפנת, ולפעמים הוא להפך לשון מה כמו ונחנו מה כו', ועד"ז מה אדיר שמך לשון ריבוי והוד ע"ש, וא"כ לפי"ז גם כאן פי' מה שמו זהו ע"ד מה אדיר שמך ומ"מ גם כפשוטו דמ"ה הוא כלא חשיב כי עם היות מה אדיר שמך הרי לגבי עצמותו השם הוא כאין וכלא חשיב כמו ביטול שם האדם לגבי עצמותו כו' ומה שם בנו לשון ונחנו מה וע"י הביטול ונחנו מה זוכים לבחי' מה רב טובך כו' וכדלקמן אות ד'.

ב) **והנה** ארז"ל אל תקרי אלא מאה אלו ומאה ברכות כו', מה ופרש"י קרי ביה מאה כו', הענין י"ל שע"י מאה ברכות יבא לגילוי בחי' מ"ה וביטול הנ"ל כי הברכה היא המשכה ע"ד ברוך ה' מן העולם ועד העולם מעלמא דאתכסיא לעלמא דאתגליא והיינו שיהי' בחי' ומלאה הארץ (הג"ה, ענין מאה ברכות ע"ד המאריך באחד שזהו עיקר ענין ברכות ק"ש וענין פי' המאריך שממשיך מא"א

בז"א ועד"ז ענין מאה ברכות כו', עכ"ה) הארץ עלמא דאתגליא דעה את ה' כמים לים עלמא דאתכסיא, וכמ"ש מזה בת"א בשלח בד"ה אז ישיר משה, שבעלמא דאתכסיא הוא הביטול ונחנו מה הנאמר במשה לפי שמן המים משיתיהו כו', ועיין בתו"א פ' בראשית בד"ה ענין הברכות שע"י הברכה ממשיך גילוי אוא"ס בנפש להיות הוי' אלקינו כו', והיינו כי נאמר חרעתי את ב"י זרע אדם בחי' מ"ה נשמות דאצי' חרע בהמה ב"ן נשמות דבי"ע ומשם ב"ן נשתלשל היש הפך הביטול דשם מ"ה, ע"כ צריך להמשיך בחי' לדעה מ"ה המשכת הדעת דבחי' מה גם בזרע בהמה כמ"ש בת"א בד"ה ואלה המשפטים והיינו ע"י הברכות להמשיך בא"י כו', ועיין מזה סד"ה בכ"ה בכסלו דף נ' רע"ב, ושם פ' שמות בד"ה עריבים עלי ד"ס כו' דף פ"ח סע"א פי' מברך עליהן עובר לעשייתן, ובלק"ת בביאור ע"פ ואתחנן שהברכות תקנו חכמים עיני העדה ונק' דברי סופרים בחי' סופר כו', וחכמה כח מה לכן ע"י מאה ברכות יומשך בחי' מ"ה הנ"ל, ועמ"ש בד"ה פנים בפנים דבר ה' בפי' ראה אנכי נותן לפניכם היום ברכה כו', וגם כי הברכה היא ברוך אתה הוי' שזהו ענין בחי' מה שמו הוי' שמו, וממילא ע"י בחכמה זו יומשך בחי' מ"ה בבחי' ומה שם בנו בני בכורי ישראל ופי' בא"י כי יש ב' שמות הוי' ופסיק טעמא ביניהו והברכה שהוא שיומשך משם הוי' דלעילא בשם הוי' דאצי' ועי"ז יומשך הביטול גם למטה ועמ"ש בלק"ת בד"ה תקעו בחדש דרוש השני בענין המשכת הביטול ע"י שם הוי' כו', וגם ע"י מאה ברכות נמשך אשר מן הקוף שמורה על רגליה יורדות כו' יהי' בחי' הדום רגלי, וזהו ענין מאת אדנים ככר לאדן, כמ"ש בפ' פקודי ל"ח כ"ז ויהי מאת ככר הכסף לצקת את אדני הקדש, ועיין מזה בזהר פקודי דף רמ"ב סע"א שהאדנים הם סמכין, ובמק"מ שם סמכין הם נו"ה והם תרי פלגא ולאחד נחשבים ויש בהם ע"ס, לכך הם מאה אדנים כו' וע"ש בזהר דרכ"ה סע"א ובמק"מ שם מאת ככר הכסף הם ע"ס דז"א שבנינו מן החסדים וכל ספירה כלולה מעשר כו' ועיין מענין תמכין דאורייתא בזח"א בראשית ד"ח ע"א בענין שכל טוב לכל עושיהם ומ"ש ע"פ במחוקק במשענותם, ומ"ש ע"פ והארץ הדום רגלי כי נעוץ תחלתן בסופן כו', וזהו את הברכה אשר תשמעו אל מצות ה' שלהמשיך מאה ברכות הוא ע"י מעשה המצות כו' כי היא מקור הברכה כו' סוף מעשה במחשבה תחלה כו', והנה חשבון מאה אדנים צ"ו למ"ח קרשים אשר מ"ח קרשים נגד מ"ח אותיות אשר בי"ב צירופי הוי' להמשיכם תוך כ"ד צירופי אד' שהם צ"ו אותיות כו' להיות והוי' בהיכל קדשו כו' ולתקן אל אד' גימט' צו וד' אבנים שבצד מזרח י"ל עצם ד' אותיות אד' שבו יאיר שם הוי' כו', ועמ"ש ע"פ ועתה יגדל נא כח אד' יגדל ביו"ד רבתי והיינו יו"ד כלול מיו"ד לכן היא רבתי והם מאה ברכות כו', והנה מבואר בזהר פקודי רמב"ב ע"פ ויתן את אדניו וכד אתייהיבו אלין סמכין כדין אשתקעו כולהו דסט"א כו' וכמ"ש בזח"א וישלח קע"א ע"א דאתברו סמכין דיליה וקציצו רגלוי כו' ע"ד שקר אין לו רגלים כו' וגם שלא יהי' רגליה דמל' יורדות כנ"ל בענין קץ נמצא ע"י מאה ברכות ממשיכים בחי' סמכין דקדושה כו' ויחוד הוי' אד', ולכן עי"ז נמשך בחי' מה שהוא בחי' חכמה וכמו שהרגל מעמיד הראש, וגם להיות ומה שם בנו בחי' ברא כרעא דאבוהי כביטול הרגל לגבי הראש זהו ע"י תמכין בחי' נו"ה שנקראו רגל כו', ועיין בד"ה אלה מסעי ובד"ה ראה אנכי משכיל לאיתן קשה עורף זהו נצח

ועיין בד"ה למנצח על השמינית תמן נצח תמן מל' שע"י נצח נמשך גילוי כו' ובביאור וקבל היהודים בענין שהקדימו נעשה למשמע ע"י הכלים התגלות האור שהוא בחי' מה כו' גם ע"י נצח התגלות האוצר של יראת שמים לכן מזה נמשך כי אם ליראה.

קיצור ע"י מאה ברכות ממשיך גילוי בחי' מ"ה כי הברכה היא המשכה מעלמא דאתכסיא ששם ביטול ותקנום חכמים עיני העדה חכמה כח מה, גם מאה אדנים שממשיכים גילוי שם הוי' באד' שמזה נמשך ביטול היש בד"ה אד' שפתי תפתח אדנים סמכין נו"ה ע"ד את הברכה אשר תשמעו אל מצות הרגל מעמיד הראש ויש זרע אדם מה נשמות דאצי' ויש זרע בהמה ב"ן נשמות דבי"ע וע"כ צריך להמשיך בהם מ"ה ע"י מאה ברכות.

ג) ועיין ע"פ ויקים משה את המשכן ויתן את אדניו כו', מנחות פי"א צ"ט א', עמה"מ א"ב קכא"ד, זח"ב ויקהל דקצ"ו סע"ב ומ"ה כו', עד דאתוקם משכונא דכתיב ויקם משה את המשכן, היינו כנ"ל שזהו תיקון שלא להיות ח"ו רגליה יורדות מות רגל הקוף והיינו ע"י מאה אדנים מאה ברכות כו', פקודי דף רל"ד סע"ב משכנא לא אתתקן אלא ע"י דמשה ויקם משה את המשכן קיומא דיליה הוא באינון אתוון דאתבריאו בהו שמיא וארעא כו' ודרל"ה ע"א ויקם משה ודרל"ח ע"ב ויקם משה כו' סיהרא אצטריך לאנהרא מן שמשא כו' ע"ש ודרל"ט סע"ב ודר"מ ע"א ע"ד ביום ההוא אקים את סוכת דוד כו' ע"ש ושם דר"מ סע"א ויקם משה במאי אוקים ליה ויתן את אדניו ויהב אינון סמכין דתחותיה לקיימא עלייהו כו' אמאי ויתן אתקיף ואתקין לון כו' וע"ש סע"ב ויתן בתקיפו כו' ודרמ"א ע"ב ויקם ודרמ"ב סע"א מענין האדנים ועמ"ש ע"פ ויהי בנסוע הארון ויאמר משה קומה הוי', והנה כמו שלהיות קימת ועליית המל' זהו ע"י שמתחלה ויתן את אדניו כמ"כ עד"ז ענין הנ"ל שע"י מאה אדנים מאה ברכות נמשך בחי' קימה בנפש להיות גילוי בחי' מ"ה, אדם גימט' מ"ה בחי' קומה, וזהו ותתצב אחותו כו' לדעה מ"ה כו' ע"ד קמה אלומתי וגם נצבה כו' וזהו כ"א ליראה דהקשו ע"ז אטו יראה מילתא זוטרתא היא ותירצו אין לגבי משה כו', והקושיא מפורסמת דהא שואל מעמך כתיב, ותירץ אדמו"ר נ"ע בסש"ב פמ"ב כי כל נפש יש בה מבחי' משה כו' ודבריו צריכין ביאור, והענין כי בחי' משה הוא ונחנו מ"ה שהוא מדריגת הביטול האמיתי דחכמה כח מ"ה וכמארז"ל ע"פ מי עלה שמים וירד כו' שזהו משה שנאמר ומשה עלה כו' ברבות נשא פי"ב דף רמ"ט ע"ב, וא"כ פי' מה שמו היינו שהוא בחי' ונחנו מה, ולכן נק' משה אמת ברבות שמות פ"ה ע"פ חסד ואמת נפגשו, כי אמת זהו בחי' חכמה כנ"ל סעיף א' ובת"א פ' בשלח סד"ה וירא ישראל כו' ויאמינו בהוי' ובמשה עבדו אמר במשה נאמר ויקרא הוי' הוי' שמקשר ומחבר ב' שמות ההוי' ומבואר לעיל שעי"ז נמשך הביטול גם למטה כו', וזהו ג"כ ענין והאיש משה עניו מאד דפי' ענוה אינו שמחזיק א"ע לפחות ושפל מאד אלא שמעוצם ביטולו אל ה' הלא כל המעלות שבו כלא חשיבא וע"ד מ"ש באג"ה ע"פ קטנתי מכל החסדים כו', ולכן החכמה היא יו"ד דשם נקודה קטנה כו', ועמ"ש בזה בבה"ז פ' פקודי דרל"ג ע"ב ולכן יראה לגבי משה מילתא זוטרתי היא שהביטול הנ"ל זהו יראה עילאה ועוד כמ"ש עקב ענוה יראת ה' שבחי' יראה

היא העקב של בחי' ענוה וכמ"ש ברבות בשה"ש בתחלתו ע"פ שיר השירים מה שעשתה חכמה עטרה לראשה שנאמר ראשית חכמה יראת ה' עשתה ענוה סנדל לעקבה שנאמר עקב ענוה יראת ה', והיינו כי הענוה נמשך מעלמא דאתכסיא ששם גילוי אלקות וממילא הם בביטול וכלא חשיב וע"ד שארז"ל עניו מאד מכל האדם ולא ממלאכים והטעם מפני ששם הגילוי וממילא הם כלא חשיב וזהו הענוה ולכן עקב ענוה היא היראה שבעלמא דאתגליא ע"ד מל' דאצילות כתר לבריאה והיא עטרה לחכמה דבריאה כו', גם ענוה היא שכינתא עילאה ויראה היא שכינתא תתאה ולכן לגבי משה שנאמר בו והאיש משה עניו מאד והיינו לפי כי מן המים משיתיהו מעלמא דאתכסיא לכך היראה מילתא זוטרתי היא אצלו, וכזה מצאתי בידי משה ברבות בשה"ש שם, ולכן ע"י מאה ברכות אשר א"ת מה אלא מאה המכוון שעי"ז ממשיכים ג"כ גילוי בחי' מ"ה בנפש, בחי' ומה שם בנו וגם כי הם ג"כ המשכות מעלמא דאתכסיא הנק' ענוה לכן היראה מילתא זוטרתי היא לגבי בחי' זו, וזהו ענין בחי' משה שיש בכל נפש, ר"ל בחי' מה, ולפמ"ש בבה"ז פ' פקודי בפי' ענוי ארץ שהם ע"ס הגנוזות שנק' ענוים לפי ששם הביטול בתכלית יותר כביטול זיו השמש כשהוא תוך כדור השמש כו' וע"ד עקודים בכלי אחד והיינו מרוב הביטול ע"ד עושה שלום בין אש ומים כו', והנה מאה ברכות שרש המשכות מא"א כמ"ש בזהר פ' חיי קכ"ג א' מאתר סתימא דכל סתימין כו' ושם בחי' מה כמ"ש בת"ז מלגאו איהו שם מ"ה כו' ע"כ ע"י המשכה זו מילתא זוטרתי היא לבוא לבחי' יראה, וזהו ג"כ מאה אדנים ע"ד אסקופה שהוא ביטול וענוה כו' והיינו ע"י ויתן את אדניו משה ענו מ"ה כנ"ל.

קיצור ויקם כו' ויתן את אדניו, משה מה גם עניו כי מן המים משיתיהו לעלמא דאתכסיא ששם הביטול, ולכן עקב ענוה היא היראה שבעלמא דאתגלייא וע"י מאה ברכות המשכה מעלמא דאתכסיא מה לכן היראה בנקל כו' ושרש עלמא דאתכסיא הוא ע"ס הגנוזות ומשם שרש מאה ברכות אדניו אסקופה.

ד) **והנה** כתיב מה רב טובך אשר צפנת ליראיך, צפנת גימט' כתר, וכן ס"ת טובך אשר צפנת ג"כ כתר, י"ל רומז לב' כתרים דנעשה ונשמע שיתגלו לע"ל כמשארז"ל פ"ט דשבת שעז"נ ושמחת עולם על ראשם כו' ונק' אשר צפנת כי הוא בחי' סתימא דכל סתימין, והרי בחי' זו נק' ג"כ מה רב טובך י"ל ע"ד הנ"ל שע"ס הגנוזות שם דווקא מקום הענוה ובחי' מה כו' ובחי' זו צפנת ליראיך דווקא היינו ג"כ ע"י מה ה' אלקיך שואל מעמך כי אם ליראה אשר יראה זו נמשך ג"כ ע"י בחי' מה שיש בנפש כו', ולכן מדה כנגד מדה עי"ז נמשך גילוי מה רב טובך, וכמש"ל סוף אות א' כי מה זה דמה רב טובך הוא לשון ריבוי ועוצם הגדולה שאינו מושג כלל כמו מה פשפשת ומה ידעת הא כולא סתים, וגדולה זו נמשך דווקא במקום הביטול וכענין מי אל כמוך כו' לשארית נחלתו למי שמשים עצמו כשיריים דווקא כמו חותם הבולט שנמשך דווקא במקום השקיעה והביטול כו', ועוד יובן מעלת היראה כי הנה האהבה היא שרש לבחי' ועשה טוב היינו לקיום רמ"ח מ"ע שהם נמשכים מבחי' ה"ח וימינו תחבקני, והיראה היא שורש לקיום סור מרע שהוא קיום מל"ת וד"ס, ומבמ"א ששס"ה ל"ת הן גבוהים ממ"ע כי שס"ה ל"ת נמשכים מבחי' י"ה, וזהו ענין בארץ לא זרועה, כמ"ש

ע״פ שימני כחותם וע״פ אלה פקודי המשכן וא״כ כיון שרש קיום מצות ל״ת הוא היראה ונקרא יראת חטא, שירא מהחטא עצמו ולא מהעונש, א״כ הרי היראה ג״כ שרשה גבוה מהאהבה כמו קיום מצות ל״ת שגבוה מקיום מ״ע, וכן מבואר ממ״ש בעה״ק ח״א פרק כ״ה וז״ל ידוע לחכמי האמת כי חלק התורה הנקרא מצות ל״ת הוזהרנו עליהם שלא לבא בהם כדי להתרחק מצד הטומאה סוד הסיג אשר נברר ויצא לחוץ אשר משם נמשכים כל מיני תאוות ותענוגות בני אדם אשר הם אבן נגף כו׳, ולפי שהקליפה קודמת לפרי והחושך קדם לאור לזה צריך להקדים היראה מחטוא בצד ההוא הקודם כו׳ עכ״ל, לכן צ״ל יראת חטא קודם לחכמתו לדחות הקליפה שקדמה לפרי הרי א״כ מגיע יראת חטא למעלה מהאהבה כמו ממש ענין מצות ל״ת, וכן מבואר בביאור ע״פ שימני כחותם שענין הל״ת חותם שוקע אתכפיא ביטול וזהו בחי׳ יראה ששרשה גבוה מהאהבה כי בחכמה יסד ארץ כונן שמים בתבונה כו׳, וזהו ג״כ כענין בחי׳ מ״ה הנ״ל שהוא הביטול חכמה כח מה כו׳, ובזה ג״כ יובן פשט הכתוב ועתה מה כו׳ כ״א ליראה דקאי אדלעיל מיגי׳ שהזכיר להם איך שהכעיסו את המקום ואעפי״כ ועתה כו׳ והפי׳ שאע״פ שהכעסתם אותי כו׳ הרי הוא מוחל לכם ובלבד שתיראו מלפניו כמ״ש הבחיי פ׳ עקב על פסוק זה, והיינו כמ״ש כי עמך הסליחה למען תורא וכמ״ש בד״ה שובה ישראל הראשון פ״ד, גם בדרוש השני שע״פ שובה ישראל פ״ד, וא״ש לפי הנ״ל כי היראה שרשה גבוה יותר מאד כמו קיום מל״ת עקירת הרצון מהרע שמגיע מאד למעלה כמו התשובה וכמ״ש סד״ה ולא אבה ה׳ אלקיך לשמוע אל בלעם כו׳, אך עוד זאת כי הנה תכלית הבריאה הוא להיות דירה בתחתונים וזהו הנק׳ יחוד קובה״ו כמ״ש בד״ה מי אל כמוך ובד״ה שובה ישראל עד פ״ד הנ״ל, ולכן כתיב בסש״ב פמ״א ויחוד זה הוא רצונו האמיתי, והנה עיקר יחוד זה נעשה ע״י היראה כמ״ש בעה״ק ח״א פכ״ד כי העבודה כו׳ לתקן הכבוד כו׳ ר״ל מ׳ שיהי׳ ע״ד ואולם חי אני וימלא כבוד כו׳) כי הנה הכבוד מתיחד משני צדדין כו׳ (וז״ס המכפלה כו׳) ישראל הם כדמיון הפתילה על הכבוד נהורא תיכלא ועי״ז שורה עליו נהורא חיוורא כו׳, ועיין מענין פתילה בירור שם בן בד״ה כי אתה נרי) והוא אומרו ועתה ישראל כו׳ ליראה כו׳ כי אחיזה האור בהפתילה הוא דוקא ע״י שהפתילה נוחה להתאכל בד״ה כי ביום הזה יכפר הראשון וז״ס היראה והביטול וגם עיקר קבלת עומ״ש בחי׳ מלוכה זהו ענין היראה כו׳, וז״ס אשה יראת ה׳ כי המלוכה רוממות והתנשאות הפך האהבה והקירוב כו׳ וגם כי היראה שורש לשס״ה ל״ת שהם במ׳ כנודע מענין לעבדה ולשמרה לעבדה ברמ״ח מ״ע רמ״ח אברים דמלכא ז״א ולשמרה במ׳ ששם צריך שמירה והיינו ע״י ל״ת ה״ג כו׳ בזח״א מקץ קצ״ט ובמק״מ שם, וע״י שמירה זו נעשה יתרון האור מן החושך בארץ לא זרועה כו׳.

וע׳ בכד הקמח ערך היראה שכתב מדת היראה נחלקת לשני חלקים האחד יראת הגמול והעונש הב׳ שתקבל הנפש ענין רוממות הש״י ונפלאותיו כו׳ ויהי׳ דבר נמנע לנפש לעבור יראת פי ה׳, ובעקדה פ׳ עקב שער צ״ב ב׳ שיש עוד יראה ממוצעת ביניהם והוא שיבין וישכיל איך ע״י העבירות נמשך הרע בעצם והמצות ממשיך הטוב ונמצא אין העונש בא ע״ד עונש ונקמה כ״א שנמשך בטבע מהעבירה וכן השכר נמשך בטבע מהמצוה, א״כ הרי יראת עונש והגמול מורכבת מהשגת

רוממות אל איך שע״י קיום מצותיו נמשך ממילא רב טוב הצפון כו׳ וכן להפך כו׳ וזהו ראה נתתי לפניך את החיים ואת הטוב ואת המות ואת הרע, שהרע גרועה מהמות היינו רע נק׳ כל מל״ת אשר שנא ה׳ כו׳ וכן הטוב שהם קיום מצותיו ית׳ עדיף מהחיים שזה סיבה לזה כו׳, ועיין בלק״ת בד״ה אלה מסעי השני בפי׳ יראת חטא, ובאו״ת מהמגיד נ״ע בלקוטי תילים ע״פ ישגבך שם אלקי יעקב דף ד׳ ע״ב, שיראה נמשך מהבינה ע״י שמבין מהות הדבר ירא להפרד מהדבר עכ״ל, וזהו ומבני יששכר יודעי בינה לעתים לדעת מה יעשה בישראל שע״י שהם יודעי בינה ממשיכים בחי׳ לדעת מ״ה כו׳ כי אם אין בינה אין דעת כו׳ יודעי בינה לעתים ר״ת יבל עמ״ש בת״א פ׳ בראשית בד״ה ושם אחיו יובל, ופי׳ יודעי בינה לעתים י״ל ע״ד ודבר בעתו וגם להכניס הבינה בכל כ״ח עתים כמדומה כן פי׳ באוה״מ, ועמ״ש ע״פ והיה אמונת עתיך חוסן כו׳ וע״ד עת לעשות לה׳, גם ע״ד אשריך ארץ כו׳ ושריך בעת יאכלו דפי׳ במדרש שקובעים עתים לתורה כו׳, ועמ״ש מענין יראה סד״ה בשעה שהקדימו ישראל נעשה בפי׳ ויצונו את כל החוקים ליראה את ה׳, ומ״ש בד״ה כי תשמע בקול בענין שיראה נק׳ מפתחות החיצוניות ותורה נק׳ מפתחות הפנימיות ויש יראה אשר התורה נק׳ אצלה תרעא לדרתא ומש״ע מענין יראה בביאור ע״פ קול דודי שבשה״ש בענין ב׳ בחי׳ מצה שקודם חצות שהיא יר״ת ושלאחר חצות שלא הספיק להחמיץ זהו יראה עילאה, ומש״ע מענין ב׳ בחי׳ יראה זו בד״ה כי אתה נרי ומענין אם אין יראה אין חכמה אם אין חכמה אין יראה בלק״ת גבי שבועות בד״ה וידבר אלקים כו׳ אנכי כו׳ ע״ש ושם ג״כ נת׳ ענין יראה עילאה הנמשך ע״י החכמה דהיינו ע״י התורה ונמשך מבחי׳ מולייהו דחזי כו׳ אכן שואל מעמך כ״א ליראה היינו יר״ת כו׳.

איתא בילקוט בתהילים ע״פ אחת שאלתי מאת ה׳ וגומר, אמר הקב״ה לדוד אתה אמרת שאלה אחת ואתה מבקש שאלות הרבה שבתי בבית ה׳ ולחזות בנועם ה׳ ולבקר בהיכלו וגומר, והשיבו דוד ממך למדתי בתחלה אמרת ועתה ישראל מה ה׳ שואל מעמך כ״א ליראה, ואח״כ פתחת להם מצות הרבה שנא׳ ללכת בכל דרכיו כו׳. ואמר הרב המגיד ז״ל נ״ע הטעם שבאמת שאל דבר אחד לבד והדברים הנוספים מסתעפים מזה הדבר שמוכרחים להיות ממילא בהיות זה הדבר כו׳ ולא הוצרך לבקש רק דבר אחד, וממילא באים עם זה השאר דברים, וצריך ביאור לדבריו שלזה לא הי׳ צריך דוד ללמוד מה׳ שהרי באמת לא שאל רק שאלה אחת גם צ״ל עצם ענין ההתחברות של שאלה זו דדוד דאחת שאלתי אל פסוק ועתה ישראל כו׳, הנה פי׳ ועתה היינו ימי שנותינו בעוה״ז בזמן שהנשמה מלובשת בחומר גופני שית אלפי שני דהוי עלמא אזי נק׳ ישראל ועז״נ ויקרא לו אל אלקי ישראל לא יקרא עוד שמך יעקב כ״א ישראל יהי׳ שמך, אבל לע״ל לא יקרא ישראל כ״א בשם אשר פי ה׳ יקבנו (ונראה דהוא ע״ד מארז״ל עתידים צדיקים שיאמרו לפניהם קדוש וכיון שיאמרו לפניהם קדוש דפי׳ קדוש היינו מה

שהוא מובדל ומרומם מגדר ההשתלשלות והוא בחי' סוכ"ע שאין שייך שם מעלה ומטה לכן בחי' זו הוא ג"כ למעלה מבחי' ישראל כי ישראל פי' לי ראש וכשיש בחי' ראש ורגל זהו בחי' מעלה ומטה וזהו מצד בחי' ממכ"ע שהוא בחי' ציור אדם כו', אבל בחי' סוכ"ע הוא כי לא אדם הוא, וזהו"ע קדוש ומובדל כו', וכיון שצדיקים יתעלו בבחי' זו שיאמרו לפניהם קדוש א"כ יהיו הם ג"כ בבחי' זו כו', או י"ל עדמ"ש במ"א ע"פ תורה צוה לנו משה מורשה כו' ויהי בישורון מלך שבחי' ישורון ל' שיר שהוא דבר עגול כענין יוצאין בשיר שבמשנה והוא בחי' גילוי סוכ"ע, וגם ענין שיר זה הוא רננא דאורייתא טעמי תורה אשר בחי' טעמים גבוהים מאותיות תגין נקודות כו', וגילוי זה בישראל יהי' לעתיד לבא והיינו ע"י הבירורים עכשיו באתכפייא ואתהפכא שזהו בחי' יעקב וישראל, כי יעקב הוא בחי' אתכפייא וישראל הוא בחי' אתהפכא חשוכא לנהורא כי שרית כו', וזהו ועתה ישראל כו' שכל זה שייך עכשיו בזמן התלבשות הנשמה בגוף אכן לע"ל יהי' גילוי בחי' טעמי תורה ושירו של הקב"ה שעשוע המלך בעצמותו וזהו בחי' ישורון שנק' ע"ש השיר ותענוג הנ"ל והנו"ן פשוטה מרמז שיהי' נמשך גילוי זה למטה בכל נשמות ישראל עד גם בנשמות דעשייה או י"ל עדמ"ש במ"א שלע"ל יהי' גילוי נשמות חדשות מבחי' סוכ"ע ממש עמ"ש ע"פ ואכלתם אכול וע"פ כאשר השמים החדשים כו', ולכן נשמות אלו כיון שהם למעלה מהשבירה והתיקון ע"כ הם למעלה מבחי' ישראל כי ישראל הוא מבחי' כי שרית עם אלקים שהוא בחי' הבירורין כידוע, וכמ"ש לקמן בענין ישראל לשון שר שהוא להיות השתוררות על נה"ב כו').

ב) **דהנה** ישראל הוא לי ראש וגם שר אל, והענין דהנה כתי' אני ה' אלקיכם אשר הוצאתי אתכם מאמ"צ וכתי' ואנכי ה' אלקיכם מארץ מצרים היינו שע"י יציאת מצרים נק' הוי' אלקיך, וצ"ל איך הוא הוי' אלקיך דלכאורה ה' לבדו הוא והאדם נפרד לילך לעניני עוה"ז איש לבצעו כו', אך הנה כתי' בדבר ה' שמים נעשו כי אף שאין לו דמות הגוף ואינו גוף דיברה תורה כלשון בני אדם דהיינו כמו למשל באדם התחתון הדיבור נמשך מן המחשבה והמח' מן השכל והשכל שהוא בחי' חכמה נמשך מן הרצון (כי בחי' משכיל שהוא מקור החכמה הוא למעלה מן השכל, והוא מתאחד עם הרצון שהוא ג"כ למעלה מהחכמה וכנודע ליו"ח) וזהו"ע הנזכר בלק"ת ע"פ אז ראה ויספרה הכינה וגם חקרה ואח"כ ויאמר לאדם שהם ד' בחי' והוא ג"כ פי' ומספר את רובע ישראל דמבואר הפי' במ"א דהיינו שיש בישראל ד' מדריגות והיינו הרצון שלמעלה מהחכמה ובחי' השכל ובחי' מחשבה ודיבור נחשבים מדריגה אחת להיותם בחי' חומר וצורה שאותיות שבמח' הן כמו אותיות הדיבור אלא שהמח' הוא בהעלם והדיבור הוא גילוי ההעלם כו', ובחי' מעשה זהו מדריגה ד', וכן יובן עד"מ בישראל דלעילא שהוא בחי' אדם שעל הכסא יש ג"כ ד' בחי' הנ"ל רצה"ע וחכמה כו' דהיינו מ"ש בראשית ברא ות"י בחוכמתא ות"א בקדמין ושניהם אמת כי הנה עד"מ הדיבור נמשך מהחכמה, וכן ת"י בחוכמתא כי התהוות הבריאה יש מאין שהוא בדבר ה' הרי שורש הדיבור נמשך מן החכמה, אך באמת כדי להיות התהוות החכמה מא"ס ב"ה שהרי כולם בחכ' עשית כתיב שהחכמה נחשבת כעשי' גופניות, אלא שהתהוותה הוא ע"י צמצום מבחי' רצון אותיות צנור שנמשך צינור

והמשכה שיהי' התהוות החכמה וכמ"ש והחכ' מאין תמצא, וזהו בקדמין ברא הוא בחי' רצה"ע כו' שנמשך להיות התהוות החכמה ואח"כ מחכמה נמשך למח' ודיבור ובדבר ה' שמים נעשו כו', וזהו ברוך שאמר והי' העולם ברוך אומר ועושה שאמר משמע ע"י מאמר א' הוא מאמר דבראשית בחוכמתא ברא בקדמין ברא שמשם מקור ושרש ההתהוות שבשעלה ברצונו וחכמתו להיות ההתהוות על ידי זה נתהווה שורש מציאותם ונפרטו על ידי ט' מאמרות יהי אור יהי רקיע כו', וזהו אומר ועושה כו' ואחר כך ברוך עושה בראשית שגם בראשית בחוכמתא נמי מאמר הוא להיות שהחכמה נמשך גם כן על ידי צמצום יש מאין כנ"ל, וזהו המחדש בכל יום מעשה בראשית שבכל יום מתחדש בחי' התהוות החכמה מאמר דבראשית ומקורו בחי' בקדמין כנ"ל, וזהו עושה בראשית עושה לשון הוה ומהחכמה נמשך בבחי' דיבור דרך פרט כל מאמר השייך לכל יום ביום א' מאמר יהי אור ביום ב' יהי רקיע כו', וזהו"ע שבת בראשית ששבת הוא בחי' בראשית הוא בחי' חכמה כי בשבת אין העולם מקבלים חיות ע"י הדיבור דהכתיב כי בו שבת כו', והיינו מבחי' דיבור אלא שמקבלים מן החכמה עצמה כו', והנה לכך יש נוסחאות בברכת יוצר בשבת אין אומרים מה רבו מעשיך כו' לפי שבשבת אין ההתלבשות בבחי' דיבור ומעשה, אבל באמת הנוסחא האמיתית לומר גם בשבת מה רבו מעשיך כי גם בחי' חכמה הוא בחי' עשי' לגבי הקב"ה כנ"ל.

ג) **והנה** להיות כי הוא צמצום גדול להיות התהוות בחינת חכמה שנחשב לעשייה ממש, שזהו פירוש ברוך עושה בראשית והוא מקור התחדשות מאין ליש (שזהו גם כן פירוש ברוך שאמר והי' העולם דהיינו המשכת מאמר א' הכולל כל המאמרות והוא מאמר דבראשית שהוא בחי' חכמה, אך זהו לפי' בקדמין ברא, אבל לפי' בחוכמתא ברא א"כ מחכ' נמשך המאמר א' דבראשית וא"כ הוא כללות בחי' הדיבור עלמא דאתגליא או בחי' מחשבה מקור הדיבור). ולכך צריך לעורר בכל יום שיהי' רצון ה' לצמצם עצמו כ"כ עד שיתהווה בחי' חכמה ובתחלת הבריאה היה צמצום זה מעצמו כי חפץ חסד הוא ועכשיו צ"ל אתעדל"ת לעורר זה, ואתעדל"ת לבחי' זו הוא למטה ג"כ הוא ע"י בחי' ומדריגת הרצון שיש באדם שהוא למעלה מהשכל אשר זה עיקר בחי' רובע ישראל כי הגם דפי' רובע היינו ארבעה מדריגות הנ"ל מ"מ פי' רובע ג"כ לשון רביעית כי בחי' רביעית זו שהוא הרצון שלמעלה גם ממדריגת השכל זהו עיקר בחי' ומדריגת ישראל כי הנה השכל נשתלשל עד שנמצא בחי' חכמה ושכל גם בנפש עכומ"ז והוא מחכמה דקליפה כו' אבל בחי' הנה"א מלבד שהוא מחכ' דקדושה אמנם עוד יש בה בחי' שלמעלה לגמרי מהחכמה כי הנה אלקות הוא למעלה משכל וחכמה כי הוא עושה שכל כמו שעושה עשי' כנ"ל, ואין שייך לפניו ית' כלל חכמה וחסד כמאמר לאו דאית לך צדק ידיעא כו', ולאו מכא"מ כלל ובחי' זו הוא הרצ"ע שיש בנפש אלקית שהוא למעלה מהחכמה והוא בחי' הרביעית שיש בישראל שבחי' זו לא נמצאת רק בנה"א ולכן נק' ישראל שר אל לשון מושל ושליט כמו עד"מ הרצון שליט על על כל האברים כי ברצונו יכול לתת אבריו לאש או למים קרים היפך טבעם, והם בטלים לגבי הרצון וכן אם יכווה רגלו מושיטה בחום גדול לרפואה אעפ"י שזה כואב גדול לרגלו כו', כן

רצון הנ"ל שבנה"א גדול ורב כוחו להיות מושל ושליט על כל כחות הנפש, וכמ"ש בתניא בפי' כי קרוב אליך הדבר מאד כו' ע"ש, דבחי' רצון זה אעפ"י שגבוה יותר מ"מ בנקל להגיע אליו יותר מבחי' אהבה הנמשכת מהשכל והיינו מטעם הנ"ל מפני שבחי' זו שהוא למעלה מהשכל ישנה בכ"א אף מי שאין לו שכל כ"כ כו'. ומזה יובן ענין מה ה' אלקיך שואל מעמך דמשמע כאלו מילתא זוטרתי היא כו' אף שבחי' רצון זה שרשו גבוה מאד שהוא בחי' הרביעית שלמעלה מג' מדריגות שכל ומחדומ"ע, אלא מ"מ מפני שהוא קרוב מאד לכן נאמר מה כו' שואל מעמך כו'.

ד) **והנה** עיקר בחינת גילוי רצון הנ"ל הוא בביטול רצונות הזרות מעניני עוה"ז להיות עוזב תאותו ורצונו ולבטל רצונו מפני רצונו ית', וכן בבחי' מחדומ"ע ראי' ושמיעה כו' הן בסומ"ר להיות עוצם עיניו מראות כו' וכן במח' והן בועשה טוב להיות ביטול רצונו מכל וכל רק לה' לבדו ועי"ז שמבטל א"ע ורצונו מפני רצה"ע ב"ה עי"ז מעורר ג"כ אתעדל"ע עד"ז שיהי' ג"כ א"ס ב"ה מה שלגדולתו אין חקר ולא שייך לפניו ית' לא חכמה ולא מדות וכו', שיניח ג"כ כביכול אורו הבלתי גבול על הצד, ויצמצם א"ע בכדי להאיר ממנו בחי' רצון להתהוות בחי' חכמה, והוא בחי' המשכת יו"ד של שם הוי' ב"ה, והוא בחי' נקודא בהיכלי' בחי' נקודה א' מאיר שעי"ז נמשך ונתהווה בחי' חכמה דהיינו בחי' נקודה הוא סוף כל ובחי' אחרונה מהאור כו', מזה נמשך ונתהווה בחי' ח"ע וזהו"ע עושה בראשית כנ"ל וכ"ז נמשך ע"י אתעדל"ת בביטול רצון הנ"ל, חהו פי' ישראל שר אל, פי' אל הוא בחי' חסד כמ"ש חסד אל כל היום, והנה בתחלת בריאת העולמות היה ההתהוות ע"י כי חפץ חסד הוא מעצמו ועכשיו אתעדל"ת לעורר חסד זה הוא ע"י בחי' הרצון שבאדם שנק' שר ששולט ומושל על כל כחות הנפש, וזהו שר אל שעי"ז ממשיך מלמעלה להיות השתוררות בחי' חסד על העולם, וכמ"ש וחסד ה' מעולם ועד עולם על יראיו, וזהו ועתה בזמן שהנשמה מלובשת בגוף, והנה נק' ישראל שר אל ע"י רעו"ד בכל נפשך מס"נ בטל רצונך כו' מי לי בשמים כו' אפי' געה"ע עדן חכמה ולמעלה כו' הכל זיו השכינה ואינו חפץ רק עצמותו.

ה) **מה** ה' אלקיך שואל מעמך, דהיינו מה שהוי' אלקיך זה שואל שיהי' מעמך כי בל"ז ג"כ הוי' אלקיך, גלו לאדום שכינה עמהם, רק ששואל שיהי' מעמך ע"י אתעדל"ת הנ"ל, וזהו א"ת מה אלא מאה דהיינו מאה ברכות שתיקנו לומר בכל יום, וענין ברכה הוא לשון המשכה והתגלות שיהי' הוי' אלקיך ממש, כי יש ברכה והודאה הודאה הוא מרחוק עדיין כי גם כו' אפום מחתרתי' רחמנא קריא נמצא מאמין בה' והוא מחמת ישראל מאמינים בני מאמינים ועכ"ז הוא נפרד בתכלית מיחודו ית' כשעובר רצונו ית', אבל בקשת הברכה שיהי' הוי' אלקינו ממש בבחי' גילוי להיות בטל אליו, וכ"ז ע"י אתעדל"ת בבחי' ביטול רצון, וזהו פי' א"ת מה אלא מאה שהמשכת המאה ברכות הוא ע"י מה דהיינו בחי' ביטול ונחנו מ"ה, וזהו פי' הברכה בא"י אלקינו שיהי' הוי' בבחי' גילוי בנו להבטל אליו עד שיהי' נק' אלקינו ע"ד אלקי אברהם שנק' כן לפי שאברהם הי' בטל בבחי' מרכבה כו' ואח"כ מלך העולם להיות התגלות בחי'

דבר ה׳ רק שמקודם צ״ל הוי׳ אלקינו ואח״כ מלך העולם שכשם שא״א לעולם בלא רוחות כך א״א לעולם בלא ישראל, והענין שכמו עד״מ באדם א״א להיות בחי׳ דיבור בלתי שיהי׳ תחלה במחשבה כך הנה נש״י עבמ״ח ולכן כדי שיהי׳ התגלות מלך העולם שהוא בחי׳ דבר ה׳ צריך תחלה להיות ההמשכה בנש״י שמבחי׳ מח׳ עילאה וזהו בא״י אלקינו ואח״כ מלך העולם כו׳, והנה עיקר ההמשכה מלמעלה ע״י ביטול רצון הנ״ל שעי״ז גורם ההמשכה מרצה״ע מקור ההתהוות להיות גילוי בחי׳ יו״ד דשם הוי׳ וזהו מה ה׳ אלקיך שואל מעמך כ״א ליראה את הוי׳, דהנה יש ב׳ בחי׳ יראה הא׳ מ״ש יראו מה׳ כל הארץ והוא בחי׳ יראה תתאה שהוא דבר נפרד בפ״ע רק שירא מה׳ יראת העונש, ולכן נאמר מה׳ שהוא בחי׳ ריחוק ולכן נאמר בכאן כל הארץ כי מי לא ייראך כתיב והיינו יראה הנ״ל, אבל יראה ב׳ הוא כמ״ש ליראה את ה׳, היינו שהוא יראת הרוממות שהוא בבחי׳ ביטול לשם הוי׳, ולכן נק׳ את הוי׳ כמו את בשרו את הטפל לבשרו שהוא טפל ובטל לשם הוי׳ וע״כ נאמר יראו את ה׳ כל קדושיו כו׳, דהיינו ע״י שקדשנו במצותיו כו׳, ועז״נ כאן מה ה׳ אלקיך שואל מעמך שיהי׳ בבחי׳ מ״ה וביטול רצון והו״ע ליראה את ה׳ שיהי׳ היראה בבחי׳ את וביטול לשם הוי׳ וע״י ביטול רצון זה ממשיך מלמעלה ג״כ הרצ״ע להיות הגילוי יו״ד דשם הוי׳, והנה ממילא יהי׳ אח״כ ג״כ בבחי׳ ולאהבה את הוי׳ אלקיך ולעבוד את ה׳ פי׳ לאהבה הוא בחי׳ הרצון שנמשך מההתבוננות שיהי׳ רצונו וחפצו באמת לה׳ (וכמו שע״י בחי׳ אתכפיא מה שמבטל רצון זר בע״כ יבא אח״כ ממילא לבחי׳ אתהפכא חשול״נ וכמ״ש בתו״א פ׳ ויקהל ע״פ קחו מאתכם תרומה לה׳ אך כאן הכוונה בע״א דר״ל שע״י בחי׳ מ״ה שהוא הרצון והביטול למעלה מהשכל המושג עי״ז והחכמה תחי׳ בעליה פי׳ חכמה כח מ״ה ובחי׳ ביטול הנ״ל תחי׳ בעליה שיהי׳ חיות בההתבוננות וזהו״ע נקודא בהיכלי׳ שאם אין נקודה שהוא ביטול הנ״ל אין היכל שהוא ההתבוננות וכמ״ש במ״א ע״פ ראה אנכי כו׳) ולעבוד את ה׳ היינו עבודה צורך גבוה שעי״ז נמשך להיות הוי׳ אלקיך, וכמ״ש במ״א ע״פ ועשיתם אתם ועפ״י מארז״ל לא זז מחבבה עד שקראה אמי, שנשמות ישראל ממשיכים להיות המשכת בחי׳ ועל הכסא דמות כמראה אדם ע״י רמ״ח מ״ע רמ״ח אברים דמלכא כו׳.

ו) **והנה** מזה יובן דרך כלל שייכות פסוק אחת שאלתי מאת ה׳ לפסוק ועתה ישראל כו׳, כי פירוש אחת שאלתי מאת ה׳ הוא גם כן ענין ליראה את הוי׳ שיהי׳ בבחי׳ טפל ובטל לשם הוי׳ והיינו ג״כ ענין אחת שאלתי מאת ה׳ מאת דוקא שיהי׳ בבחי׳ את הוי׳ טפל ובטל לשם הוי׳ כנ״ל, ופי׳ אחת שאלתי כו׳ שבתי בבית ה׳ יובן בהקדים הטעם למה אומרים מזמור זה בר״ח אלול להיות כי בר״ח אלול מאירים יגמדה״ר שהם אורות עליונים וזהו לדוד ה׳ אורי וישעי, אורי היינו המשכת אור פנימי, וישעי היינו המשכת אור מקיף, הנה נודע שלהיות המשכת האור מלמעלה הוא דוקא כשיש כלי למטה במה שיתאחז האור, וכמ״ש בת״א במגלת אסתר בפסוק וקבל היהודים עיין שם, ולכן איתא על פסוק הרועה בשושנים אל תקרי שושנים אלא ששונים בהלכות, כי שושנים היינו י״ג מדות הרחמים תליסר עלין דסחרין לשושנה, והכלי לאורות אלו הוא הלכות התורה, וזהו מכון לשבתך פעלת הוי׳, וזהו ענין שבתי בבית ה׳ בית

ה' הם בחינת כלים, וכנודע מענין שתי אבנים בונות שתי בתים שהן אותיות התורה שנק' אבנים שמהם נעשו בתים וכלים לגילוי אוא"ס ב"ה, ואורייתא היכלא עילאה דקוב"ה וזהו ענין מארז"ל כל שמעשיו מרובין מחכמתו חכמתו מתקיימת, כי קיום האור הוא ע"י ריבוי הכלים דווקא שהוא בחי' המעשה, וכמ"ש ג"כ ע"פ והארץ הדום רגלי כו' ולכן ע"י ריבוי הכלים של עסק התורה וקיום המצות בכל יום גורם עי"ז שיהי' קיום המשכת האור והיינו שחכמתו מתקיימת כו', ועוד זאת שעי"ז יומשכו ג"כ המקיפים, וזהו"ע לחזות בנועם הוי' והוא בחי' אהבה בתענוגים שלמעלה מהשכל כו', והנה יש ג"כ ב' מיני מקיפים כו', הא' מקיף הקרוב וכמו הלבוש עד"מ הב' מקיף היותר עליון וזהו ענין ולבקר בהיכלו כי יצפנני בסוכה שמקיף מלמעלה יותר, שב' המקיפים הנ"ל יומשך הכל ע"י הכנת הכלים כו', וזהו שאמר דוד ממך למדתי כו', בהיות כי ליראה את ה' שהוא ביטול רצון הוא כלל ושאר הבקשות יבואו עי"ז ממילא וזהו מה ה' אלקיך כו' כ"א ליראה כו', ואח"כ פתחת עליהם מצות הרבה, והוא משום שע"י ביטול רצון שהוא בחי' ביטול שלמעלה מן השכל עי"ז יוכל לבוא ממילא לשאר המדריגות שהן ללכת בכל דרכיו ולאהבה כו' וא"כ הוא שאלה אחת, ומ"מ נכללים בה הרבה שאלות, והוא ע"ד שארז"ל בא חבקוק והעמידן על אחת צדיק באמונתו יחיה, דהפי' שעי"ז יבואו לקיום המצות כו', והוא כמו עד"מ בחי' ההיולי שהוא מקור וכולל כל הבחי' פרטי' שיהיו נמשכים אח"כ מההעלם אל הגילוי כו', וכמו"כ ממך למדתי ושאלתי שאלה אחת שעי"ז ממילא יבואו ג"כ בחי' הרבה, והו"ע בקשת שבתי בבית ה' כל ימי חיי שהו"ע ריבוי הכלים דתורה ומצות שעי"ז ממילא יומשכו ג"כ כל אורות פנימים ואורות מקיפים שלמעלה כו' וזהו ממך למדתי ששאלת ממני בחי' היותר עליון שבנפש והוא בחי' הרצון שלמעלה מהשכל כו' ואני אשאל ממך היותר תחתון שבבחי' עליונות שהו"ע ריבוי הכלים כו' כי נעוץ תחב"ס.

ביאור על הנ"ל.

לבאר שרש הדברים, הנה פי' מה ה' אלקיך שואל מעמך היינו ששואל מעמך בחי' מה, והו"ע שאלה אחת שעי"ז יבואו ממילא שאר הפרטים, והענין כי יש מ"ה וב"ן וידוע ששם מ"ה הוא שרשו ממצחא דא"ק שלא נפל בשבה"כ ושם ב"ן נפל בשבה"כ ומתברר ע"י שם מ"ה וא"כ מאחר ששם ב"ן צריך להתברר ע"כ צ"ל דשייך בו תערובות טו"ר דהיינו מה שיש בו בחי' שכנגד הביטול שהוא הסתעפות היש כו' אבל שם מ"ה הוא ביטול אמיתי ולכן הוא המברר את שם ב"ן ואז מתאחד ממש עם שם ב"ן כנודע שבכל ספירה יש מ"ה וב"ן ה' ספי' שבה ממ"ה וה' ספי' מב"ן, והנה כמו"כ בנשמות האדם יש בחי' מ"ה וב"ן ועיקר בחי' מ"ה הוא הביטול שלמעלה מההשגה כי הרי השכל נק' עה"ד טו"ר, שכמו שיש דעת דקדושה כך יש לעומ"ז כו' משא"כ בחי' מה הוא שאין לו לעומ"ז

והוא ביטול שלמעלה מהשכל המושג ועז"נ מה ה' אלקיך שואל מעמך, וע"י ביטול זה מברר אח"כ שם ב"ן ויש בביטול זה הרבה בחי' היינו ביטול רצונות זרות וביטול במחדו"מ וכל פרטים אלו יתבררו ממילא ע"י שם מ"ה א"כ נמצא דשאלה זו דבחי' מ"ה שהוא המברר כוללת ממילא שארי הפרטים המתבררים דשם ב"ן שכשיהיו בו בחי' זו המברר הרי בודאי יתבררו הדברים שצריכים בירור בו וע"י כו', ולכן נאמר ע"ז ועתה ישראל פי' שר אל, כי הנה כתיב חסד אל כל היום הוא בחי' החסד שנמשך מהחכמה והוא ענף החכמה, ולמטה הוא האהבה שנמשכה מהשכל, אמנם בחי' ביטול דמ"ה דחכ' נק' שר אל וזהו"ע רובע ישראל הבחי' הרביעית שבישראל כמ"ש במ"א, ועז"נ כי שרית עם אלקים ועם אנשים שהוא המברר היש הנמשך משם אלקים כו', וניתן בו השתוררות זו שיוכל לברר היש ולכובשו ולהכניעו כו', וענין א"ת מה אלא מאה היינו שע"י בחי' מ"ה הנ"ל נבררים ע"ס דב"ן שכ"א כלול מעשר וזהו"ע מאה ברכות כי ברוך הוא יסו"א שהוא בחי' שם מ"ה שיהי' נמשך ומתגלה לברר כל ע"ס דב"ן שיהי' ביטול היש בכל ע"ס שבנפש בשכל ומדות במחדומ"ע ראי' שמיעה ריח כו', וכנודע דשרש שם ב"ן מהכלים דא"ק שהן בחי' ראי' שמיעה כו', לכן ע"י בירור וביטול רצון בבחי' ראי' ושמיעה להיות עוצם עיניו מראות ברע כו', וכן בשמיעה כו' עי"ז* גורם כמו"כ הבירור למעלה עד רום המעלות כו' וכ"ז הוא ע"י שם מ"ה דמצחא כו' ועי"ז אמר דוד ג"כ ממך למדתי ששאל שבתי בבית ה' שעי"ז ממילא יומשך לחזות בנועם ה', והענין לפי שבחי' כלים הוא בחי' נה"י הוא היפך טבע האור רחב"ד וחג"ת שטבע האור להיות מסתלק למעלה כמ"ש אש אוכלה הוא, אך בהתהוות הכלים ע"י מטי ולא מטי אז נתהווה ענין ההפכי והוא הירידה וההמשכה בחי' נה"י, וזהו בחי' הכלים ע"י הכלים אזי נאחז בהן האור ואינו מסתלק כמו שהאש נאחז בפתילה ואינו מסתלק עם שהוא היפך טבעו כו', (וי"ל משום דנעוץ תחב"ס ששרש הכלים למעלה מאד, ע"כ עי"ז האור מתאחז בו ואינו מסתלק וכמו שהאדם מקבל חיות מהמאכל אף שהמאכל למטה ממנו, שזהו לפי שמ"מ בשרשו גבוה יותר כו', וכה"ג נת' בסידור בדרוש שאחר עלינו לשבת ד"ה ביאור למ"ש בלק"ת* פנ"ג ע"ש), וזהו שע"י שבתי בבית ה' שהם הכלים דתומ"צ עי"ז יומשכו ממילא האורות עליונים. והנה איתא בכהאריז"ל שיש ה' אורות פנימי' וה' אורות מקיפים אך בעולמות לא נתגלה רק ג' פנימים שהם נר"נ וב' מקיפים שהם חי' יחידה וכאן מנה ה' מקיפים הא' לחזות בנועם ה' בחי' בינה התגלות עתיק בבינה לבקר בהיכלו היכלות דאבא כי יצפנני בסוכה כי הסכך גבוה מההיכל בזה שמלא נקבים דקים והכוכבים מאירים, וגם שצ"ל מדברים שגידולו מן הארץ ואינו מקבל טומאה, אח"כ בסתר אהלו בצור כו' וכללות ענין ה' מקיפים היינו מקיפים דשכל ומדות מחדו"מ שבכל אחד מהן צ"ל או"פ ואו"מ כו' והכל נמשך ע"י הכלים כו', ועפי"ז נראה דיתורץ ג"כ הקושיא דלעיל דא"כ הוא באמת שאלה אחת, אך כי באמת למעלה שם הוא יחוד הכלים והאורות בתכלית עקודים בכלי אחד משא"כ למטה אעפ"י שמשיג האותיות יוכל להיות

~~עי"ז: בפתח"י ב' או'~~

~~בלק"ת: בסידור שם: בלק"א~~

שלא ישיג יותר, וא"כ למטה זה שביקש כל הה' מקיפים הוא שאלת הרבה, בשגם כי אפי' בעולמות עליונים לא נתגלה רק ב' מקיפים אלא שמצד שרשן למעלה בעקודים הוא שאלה אחת שע"י הכלים מתגלים כל האורות הנ"ל ולכן אמר ממך למדתי שאמרת מה כו', שואל מעמך כו' שהוא בחי' שם מ"ה וביטול שלמעלה מהשכל המושג והרי מ"מ לא די בזה בלבד כי כמו שאם אין נקודה אין היכל כנ"ל כי והחכ' תחיה בעליה כך להיפוך אם אין היכל אין נקודה אלא עכצ"ל דמ"מ עי"ז בנקל להגיע לכל הבחי' כי הוא עיקר המברר ולכן אמרת מ"ה כו' כאלו הוא שאלה אחת ע"כ ממך למדתי כו'.

הנה פי' ועתה ישראל, הנה ישראל זוטא הוא בחי' ז"א וישראל סבא הוא בחי' נו"ה דאבא שהו בחי' החכ' שנעשית מקור להשתלשלות העולמות כמ"ש בתו"א ע"פ ואלה שמות ע"ש בסוף הדרוש כו' ויעקב הוא המשכה מבחי' ישראל סבא הנ"ל שמתלבש במו"ד כו', וכ"ז הוא לברר בירורים כי יעקב מתלבש בבי"ע לברר בירורים ומה שנברר עולה בבחי' מ"נ, וזהו"ע אתכפיא ואח"כ נעשה בירור דמ"ד ע"י בחי' ישראל כו' והוא בחי' אתהפכא כו', אכן עצמות ח"ע פנימיות אבא פנימי' ע"י זהו למעלה מבחי' יש"ס, והוא בחי' תענוג עליון שלמעלה משבה"כ והתיקון וזהו"ע ישורון שיר הוא דבר עגול וכן הניגון כמו עיגול כשבא לסיים הניגון חוזר ומתחיל מבלי שימצא בו ראש וסוף כו', וזהו"ע טעמי תורה טעמים בחי' תענוג כו', וזהו בישורון מלך גילוי מל' דא"ס, והיינו בהתאסף כו' אחר כלות הבירורים ויתאספו ויתלקטו הניצוצים לאחד אחד להיות יחד שבטי כו', אז יתגלה בחי' הנ"ל וזהו ג"כ ענין נשמות חדשות שהוא מבחי' סוכ"ע שלמעלה מן הקו"ח כמ"ש במ"א, הקו שייך בו ראש וסוף וזהו בחי' ישראל לי ראש, אבל בחי' סוכ"ע שלמעלה מהקו לא שייך בו ראש וסוף, וזהו עתידים צדיקים שיאמרו לפניהם קדוש ופי' כמ"ש קדש ישראל שהוא קדוש ומרומם אפי' מבחי' ישראל דלעילא מטעם הנ"ל והנה פי' ורובע ישראל שבישראל יש ד' מדריגות כי בעובדי כוכבים יש בחי' שכל ומחשבה ודיבור ומעשה שהן ג' מדריגות והשתלשלות מעשר ספירות דסטרא אחרא ובישראל יש בחינות הנ"ל מעשר ספירות דקדושה, אבל עוד יש בחינה רביעית שלמעלה מעלה מבחי' ג' מדריגות הנ"ל והוא בחי' הרצון שלמעלה מהחכ' והיינו בחי' כתר כי גם בז"א הרי יש בחי' כתר דז"א ששרשו באמת מכתר דא"א כנודע ולכן נק' ישראל שר אל כי הרצון מושל על כל כחות הע"ס שהרי כולן מסתעפים ונמשכים ממנו והוא כוללם ומקור, וכמ"ש בביאור הזהר פ' שמות בד"ה תשורי מראש כו' דא הוא גרון כו' ע"ש.

ופי' אז ראה כו', לכאורה יש כאן ד' מדריגות לבד בחי' ויאמר לאדם שהוא בחי' דיבור ובלק"ת ר"פ בראשית (ד"ה למה התחילה התורה) פי' ד' מדריגות הם מח' הרהור דיבור מעשה אח"כ ויאמר לאדם וצ"ל דבחי' מעשה שלמעלה נעשה מקור החכ' למטה וזהו ויאמר כו', וכענין מל' שבעולם העליון נעשה כתר לעולם שלמטה כמ"ש מזה בביאור דפ' חוקת התורה, אמנם עוי"ל לפי' רבינו אז ראה היינו בחי' רצה"ע כי אז היינו מקדמת דנא בענין אז ע"פ נכון כסאך מאז כו', וכמבואר בזהר פ' בשלח דנ"ד ע"א דפי' אז הוא כד אתנהיר

נהירו דעתיקא, ופי׳ אז ראה י״ל דהיינו הארת הכתר שנק׳ אז בחכ׳ שהוא בחי׳ ראיה וכהאי גוונא פירש רבינו בד״ה יונתי בענין הראיני שהוא שיומשך הארת הכתר בחכמה שהוא בחינת ראיה ואם כן יש לומר דהוא ענין אבא יונק ממזל הח׳ ונוצר ואפשר גם זה ניכלל בפירוש אז שהוא גימטריא שמונה. אי נמי יש לומר כי אז פי׳ שהאלף הוא נהירו דעתיקא המאיר ומתגלה בתיקון הז׳ שהוא בחי׳ הארת פנים דא״א, וכשמתגלה הארת פנים הנ״ל זהו אז ראה כו׳, ועכ״פ אז ראה זהו בחי׳ הרצה״ע שהוא כתר אח״כ בחי׳ ויספרה זהו עד״מ בחי׳ השכל כי הנה חב״ד נק׳ סופר ספר וסיפור כי בינה נק׳ ספר שבה יש בחי׳ אותיות השכל, וכמו שכותב בדיו ע״ג הגויל שזה נק׳ ספר ומקור המשכה זו הוא מחכ׳ הנק׳ סופר כמו שהסופר כותב על הספר כו׳, והדעת שנק׳ סיפור אם זה קאי על דעת המזווג חו״ב צ״ל דהפי׳ שנק׳ סיפור לפי שמחבר ומזווג חו״ב שהם בחי׳ סופר וספר ואם זה קאי על ד״ת שהוא המחבר וממשיך התפשטות הבינה במדות י״ל דמה״ט נק׳ ג״כ סיפור שהוא הסיפור והמשכת השכל ואותיותיו לבחי׳ המדות המקבלים מהשכל, ועכ״פ כללות ג׳ בחי׳ חב״ד שהן סופר וספר וסיפור זהו״ע ויספרה, והוא נחשב מדריגה א׳ מן ד׳ מדריגות הנ״ל דרובע ישראל כי הוא בחי׳ השכל שזהו בחי׳ א׳ אלא שהשכל מתחלק לג׳ בחי׳ אל חב״ד, ומ״מ הכל בחי׳ שכל הבינה הוא בחי׳ מחשבה וגם חקרה הוא בחי׳ הרהור וכמ״ש בלקו״ת שמחלק בין הרהור למחשבה כי מחשבה זהו כשחושב הענין והרהור זהו שמהרהר מה שידבר ממש, ונק׳ מח׳ תתאה והוא מקור הדיבור אח״כ ויאמר לאדם היינו אמירה דיבור ממש ומ״מ כל ג׳ בחי׳ אלו מח׳ הרהור ודיבור הם ג״כ נחשבים מדריגה אחת שהרי הכל רק בחי׳ אותיות וכמש״ל דמו״ד נחשבים בחי׳ א׳, וכמו״כ ההרהור כו׳, ומעשה הוא בחי׳ הרביעית, וזהו״ע ד׳ מדריגות דרובע ישראל. והנה פירוש ישראל שר אל הוא כמ״ש במ״א דצדקות פרזונו בישראל כי אל היינו נהירו דחכמתא שמאיר בז״א, וזהו כי בז״א יש שלשים כלים שהם נגד עשר ספירות ובכל א׳ בחי׳ פנימי׳ תיכוני׳ חיצוני׳ וזהו הלמ״ד, וגם נקרא ל׳ כי עצם התהוות ז״א הוא כי בחי׳ נצח הוד יסוד שזהו ענין עיבורו בבטן אמו תלת גו תלת וכ״א כלול מי׳ זהו בחי׳ למ״ד, וענין א׳ הוא הארת החכ׳ במדות הנ״ל כי אלף ע״ד אאלפך חכמה ל׳ לימוד וזהו וכל בניך לימודי הוי׳ דקאי על נה״י שנקרא לימודי הוי׳ והיינו פי׳ אל דישראל, אמנם מצד בחי׳ רצה״ע שיש בהנשמה נק׳ שר אל שהוא שולט ומושל על החכ׳ והמדות כנ״ל ועי״ז ממשיך מלמעלה גילוי רצה״ע להיות מקור לבחי׳ חכמה שזהו בחי׳ חסד אל כו׳.

פי׳ מאה ברכות, כתי׳ ועתה ישראל מה ה׳ אלקיך שואל מעמך כ״א כו׳ א״ת מ״ה אלא מאה אלו מאה ברכות, וצ״ל מאחר שהם מאה ברכות דוקא איך יורמז זה בתיבת מ״ה בפשט הכתוב, הנה הברכה יש בה נוכח ונסתר בא״י לשון נוכח אקב״ו לשון נסתר והיינו ב׳ המשכות ממכ״ע וסוכ״ע כי אתה לנוכח הוא בחי׳ ממכ״ע שנק׳ עלמא דאתגליא ואתה מחי׳ את כולם, והיינו כ״ב אותיות מא׳ עד תיו וה׳ מוצאות כו׳, ויש אותיות הדיבור ואותיות המחשבה, ואיתא בזהר דהתהוות העולמות ממח׳ א׳, והרי מובן ביטול המחשבה שהוא מקור חיות העולמות לגבי כללות כח המח׳ עד״מ, וזהו״ע הבקשה ברוך אתה כו׳ פי׳ שיומשך הגילוי מכללות

המחשבה עילאה דהיינו כ״ב אותיות הנ״ל, ומ״מ זה גילוי ממכ״ע אבל אח״כ אקב״ו לשון נסתר הוא ההמשכה מבחי׳ סוכ״ע אשר גם כללות כח המחשבה הוא רק לבוש לבד, אבל סוכ״ע הוא המשכת בעל הרצון בעל המחשבה כו׳, והיינו ע״י קיום המצות כו׳, והנה המצות נתלבשו בדברים גשמיים שתחת ממשלת ק״נ וע״י עשיית המצות הם מתבררים וממשיכים מבחי׳ ס״ג כו׳, והנה הבירור הוא ע״י מ״ה דהיינו בחי׳ ביטול שעי״ז מברר היש דק״נ להיות בבחי׳ ביטול היש וכמ״ש במ״א שכל עיקר ענין המצות הוא להיות ביטול היש ועז״א מצות צריכות כוונה שהכוונה הוא קבלת עול מצות שהוא ביטול היש, וזהו״ע מלך העולם שמקבלים עול מלכותו ע״ד ומלכותו ברצון קיבלו עליהם, כי ע״י ביטול היש לאין מעורר מאוד למעלה מבחי׳ סוכ״ע כמשל התפעלות המלך מחידוש ציפור המדברת כו׳, וזהו אל תהא ברכת הדיוט קלה בעניך ברכת הדיוט היינו ההעלאת מ״נ מק״נ מילין דהדיוטא, וז״ש מה ה׳ אלקיך שואל מעמך בחי׳ מה דוקא שהוא הביטול ומ״ה מברר ב״ן, ולכן צ״ל מאה ברכות לברר ע״ס דב״ן וכ״א כלול מעשר, אך יסוד הענין הוא בחי׳ מ״ה בחכמה אתבירירו חכמה כח מ״ה ועמ״ש בביאור הרע״מ פ׳ תשא אבנא למשקל בה כו׳, והנה אחר שמ״ה מברר ב״ן אז עולה לס״ג שלמעלה גם משם מ״ה, וזהו ג״כ מספר מאה ברכות שמספר זה הוא בחי׳ שם ס״ג כמ״ש בפע״ח, ובסידור האריז״ל דשם ס״ג עם המילוי שלו שהוא ל״ו זהו״ע מאה ברכות כו׳, בביאור דאלה מסעי אמר בענין הברכות של המצות שיש בהן נוכח ונסתר כי הנה אעפ״י שע״י המצות הוא המשכת אורות עליונים כמו בלבישת הטלית ממשיכים מקיף עליון, מכל מקום ענין הטלית גשמי הוא נלקח מק״נ ולבישתו הוא העלאת ובירור ק״נ ששרשן למעלה כנודע, וע״י העלאה נמשך אח״כ המשכת המקיף ומן עד״ז בכל המצות, אך הנה א״א שיהי׳ ההעלאה אם לא ע״י ההמשכה תחלה מלמעלה כי אלמלא עוזרו כו׳, וכמ״ש בסידור בד״ה הקול קול יעקב ע״ש, וההמשכה זו הוא בחי׳ מ״ד המעורר מ״נ והוא בחי׳ המשכת המקיף שהוא הארת הסובב שהוא הנותן כח לעלות מעשה המצות שמבחי׳ ק״נ (כמו האדם כשהוא לבוש יכולים להמשיך אותו ע״י לבושו, וכן כצרור אבן במרגמה שע״י שצרור בחרט זורקין אותו למעלה, הכלל שכל בחי׳ מקיף הוא המעלה למעלה כ״כ בתו״א פ׳ מקץ ע״פ מי כו׳ המגביהי כו׳ ע״ש) ולכן כל הברכות של המצות הם מדרבנן שהם המשכות המקיפים, ולכן ארז״ל שהברכה צ״ל עובר לעשייתן, רמוז בזה שהוא המשכת מקיף ע״ד עובר לסוחר ועי״ז מתעלה עשיית המצות, והוא בחי׳ מ״נ, ועי״ז נמשך אח״כ מ״ד והוא העיקר שמאיר ומתגלה בבחי׳ פנימי׳ (ולא בבחי׳ מקיף כמו המ״ד שלפני המ״נ) וזהו ההפרש שבין ב׳ בחי׳ מ״ד אלו, כי הבחי׳ המ״ד שלפני המ״נ הוא מאיר בבחי׳ מקיף חיצוני׳ בלבד, והוא כמו וימינו תחבקני שמחבק חיצוניותה ועי״ז אשה מזרעת תחלה ומעלה מ״נ ואז אח״כ נמשך טיפת דכר שהוא מבחי׳ פנימיותה וגם נמשך וניקלט בפנימיותה להיות יולדת זכר והוא ג״כ מבחי׳ פנימיות יותר מהמ״ד שנמשך לפני המ״נ שהרי אשה מזרעת תחלה יולדת זכר מה״ט לפי שהמ״ד נמשך אחר המ״נ וכ״ז הוא מרומז בהברכה בא״י זהו המשכת המ״ד להעלות המ״נ, שאחר שנמשך ברכה וההמשכה זו מלמעלה יכולים לעלות בבחי׳ מ״ן והעלאה זו זהו פי׳ אק״ב ואח״כ וציוונו לשון צוותא והתקשרות וחיבור זהו״ע המ״ד

שנמשך אחר המ"נ בבחי' פנימי' כו', והא דלעיל אמר דהלשון נוכח שבברכה הוא המשכה מבחי' ממכ"ע צ"ל דמפני שהוא הארת הסובב בחי' הארה חיצוניות משא"כ המ"ד שאחר המ"נ הוא מפנימיות, פי' שנמשך מבחי' סוכ"ע מבחי' פנימי' וגם מתגלה בבחי' פנימי', ובסידור האריז"ל דמתחלה הוא הארה מחיצוני' או"א, ואח"כ מבחי' פנימי' או"א, והוא כמ"ש במ"א שיש ב' יחודים דאו"א הא' מבחי' חיצוניות והב' מבחי' פנימי' וכמ"ש ענין זה בתו"א פ' יתרו בד"ה הנה להבין שרש ענין מ"ת ע"ש דק"כ ע"ד במ"ש וכנודע שיש שני מיני זיווגים באו"א כו' ועד"ז י"ל פי' א"ת מה אלא מאה כי מה זהו הארה החיצוני' וכמ"ש בזהר ר"פ בראשית ע"פ מה אדיר שמך כו' ומאה זהו הארה הפנימי' כי האלף זהו מבחי' פלא עליון כו' חהו ג"כ ענין ממכ"ע וסוכ"ע לפמ"ש הזהר שם בענין פי' מ"ה ור"פ חיי שרה דקכ"ז בענין מאה כו'.

עוי"ל פי' א"ת מה אלא מאה, כי אדם גימ' מה והוא בחי' ז"א ונודע דז"א הוא בעל ט' ספירות ושרשו מט' ספירות דאריך אנפין והברכה הוא המשכת וגילוי השרש שיומשך למטה ולא ישאר בהעלם כמ"ש במקום אחר מענין ברכת אפרים ומנשה כו' שאמר ואולם אחיו הקטן יגדל ממנו כי שרשו גבוה יותר כו', ואם כן הברכה שמברכים שם הוי' דז"א היינו להמשיך גילוי שרשו והוא בחינת א"א אשר הוא נק' בחי' מאה כדאיתא בזהר פ' חיי שרה שם וממשיכים גילוי בחי' זו בז"א ממש, ואז נעשה מבחי' מ"ה בחי' מאה כמו א"א ועד"ז איתא בפע"ח שער חג השבועות שאז נמשך הכתר לז"א מא"א ממש (ע' בהרמ"ז פ' בראשית גבי חג השבועות בזהר דף ח' שם) נק' בן מאה כו', וביאור זה עמ"ש פ' האזינו בענין והאופנים ברעש כו', ועי"ז אומרים ברוך כה"מ כו', וע' בת"א פ' יתרו ד"ה אלפי שנאן בענין ח"י ברכאן דצלותא שהם כנגד ט"ס דז"א, ויש ט"ס מלמעלה למטה וט' מלמטה למעלה, וכן ח"י ברכאן דשחרית כו', והיינו כנ"ל שהמאה ברכות להמשיך מא"א בז"א, ולפי שז"א בעל ט' ספירות וגם יש בו ט' ת"ד צדיק דצלם לכן בכלל המאה ברכות הם ג' פעמים שמונה עשרה וח"י ברכות דשחרית שהם הכל ב' פעמים ט' הנ"ל להגדילם כו', וגם א"א הוא ט' ספירות שהם ט' היכלין שבזהר פרשת נח דף ס"ה כמו שכתוב בע"ח שער א"א ועד"ז י"ל גם כן ענין ט' ברכות דר"ה שהוא זמן בריאת האדם בחי' ז"א כו', ובמחזור כנגד ט' אברים שיש בראש היינו כי גם ראש השנה נק' ראש לכל השנה ובראש יש ט' אברים לכן הם ט' ברכות כו', עיין עוד מענין מאה ברכות בתו"א פ' תולדות בסוף הביאור דמים רבים שהוא המשכת כללות הכתר ג"ר וז"ת שהוא הבחי' התחתונה שבמאציל ובחי' שרש הנאצלים, וע' עוד מ"ש בד"ה והי' אור הלבנה שזהו"ע הנער בן מאה שנה ימות, כי ונערים פני זקנים ילבינו זקן שקנה חכמה הוא מבחי' ז"ת דא"א אבל בן מאה שנה היינו ג"כ בחי' ג"ר דכתר, וזהו כאור שבעת הימים, פי' שבעת הימים הם ז"ת דע"י כאור שבעת הימים היינו ג"כ ג"ר כו', חהו ענין המאה ברכות שנמשכים מבחי' מאה הנ"ל לבחי' זו"נ דאבי"ע שהן בבחי' נערים כו'.

ועתה ישראל כו׳ כ״א ליראה כו׳ ולעבדו בכל לבבכם ובכל נפשכם, זהו ע״ד הבא לטהר מסייעין לו כ״כ בפנ״י שהשאלה רק ליראה את ה׳ כו׳ וממילא יבא לאהבה ולעבדו כו׳, והנה כתי׳ תחת אשר לא עבדת כו׳ מרוב כל כו׳, בח״ה שער עבודת האלקים הפתיחה בביאור היות השכל מחייב בקבלת עבודת האלקים, וזה מקל וחומר בחיוב ההודאה בין בני האדם מן המקבל אל המטיב, אף כי כל מטיב לזולתו מבני אדם הוא לתועלת עצמו תחלה, וגם כי כל מטיב לזולתו מבני אדם אין לו יתרון על מי שמטיב לו במקרה מן המקרים אבל בישותם ועצמם הם נמשלים וקרובים זה לזה כו׳, ועכ״ז חייב מי שמטיבים לו מן העבודה למטיב כו׳, א״כ כמה האדם חייב מן העבודה והשבח וההודאה לבורא הטוב והמטיב בה אשר אין תכלית לטובתו אך היא מתמדת ונמשכת מבלתי כוונת תועלת כו׳ רק נדבה וחסד כו׳ (וע׳ בהרמב״ם במ״נ סוף ח״ג בענין כי אמרתי עולם חסד יבנה, חסד הפלגת הטוב כו׳) והבורא ית׳ נעלה ונשא ומרומם על כל נמצא כו׳ והאדם חסר וחלש מכל נברא כו׳, כמה האדם חייב לו יתברך מן העבודה והיראה והשבח וההודאה והתמדת התפלה עכת״ד בהפתיחה, ובפ״ו כ׳ כי זהו טובת הבורא הכוללת כל האדם כו׳ וע״כ הם חייבים לבורא ית׳ עבודה כוללת והוא ענין ז׳ מצות שנצטוו בני נח, והענין השני טובת הבורא שהטיב לבנ״י בהוציאו אותם מארץ מצרים והביאם אל ארץ כנען וחייבים בזה עבודה יתירה על עבודה הראשונה כו׳ ועז״נ ואנוכי נטעתיך שורק, שורק הם תר״ו מצות נוסף על ז׳ מצות שנצטוו בני נח, ואפ״ל ב׳ ענינים אלו זהו חביב אדם שנברא בצלם דקאי על כל המדברים חביבין ישראל שנקראו בנים למקום זהו הענין השני כו׳ ועיין בשל״ה בסופו פרק עשרה הילולים גבי שער עבודת האלקים, עבדו את ה׳ בשמחה תחת אשר לא עבדת כו׳ בשמחה ובטוב לבב, ועבדתם את ה׳ אלקיכם, ואותו תעבודו ובו תדבקון.

ב) **ולהעיר** לזה ע״פ חסידות י״ל זהו ענין מ״ש בסש״ב פמ״ו עד ספמ״ט בענין האהבה כמים הפנים לפנים כן לב האדם לאדם, יעו״ש, וע׳ בספר תולע״י בההקדמה דף ד׳ ע״א שארז״ל בספרי ולעבוד את ה׳ אלקיך מצינו שנק׳ התפלה עבודה כו׳ עד והטוב בעיניך עשיתי שסמך גאולה לתפלה כו׳ ודף ה׳ סע״א עמוד אחד וצדיק שמו וכשיש צדיקים בעולם מתגבר כו׳ ואמרו אין הקב״ה רוכב על ערבות אלא בעזרתן של ישראל שנאמר רוכב שמים בעזרך כו׳ וד״ו ע״ב אבל יסוד היסודות ועמוד החכמות לידע שתכלית כל העבודות הם לאדון יחיד שורש הכל כו׳ והיינו להמשיך אורו באצי׳ ועי״ז יאיר בבי״ע כו׳ יעו״ש ועמ״ש בלק״ת בשה״ש בד״ה אני ישנה ולבי ער פ״ג בענין ועשיתם אתם מעלה אני עליכם כאלו עשאוני, דהיינו שעשיית הכלים דע״ס ע״י קיום המצות שעי״ז יומשך בהם האור מאדון יחיד כו׳ הוא מעלה זה כביכול כאלו עשאוני ממש, הרי עד היכן מגיע כח העבודה כו׳.

ב) * **והנה** בענין עבודה יש ג׳ פירושים, וכמ״ש בספר החינוך פ׳ ואתחנן מצוה תל״ג, לעבוד את הש״י שנאמר ואותו תעבודו וכ׳ הרמב״ם ז״ל אע״פ שמצוה זו היא מן המצות הכוללת כלומר שכוללת כל התורה כי עבודת האל יכלול

---

*) בכת״י נכפל אות ב׳.

כל המצות יש לו כמ"כ פרט והוא שציוונו האל להתפלל אליו וכמו שאמרו בספרי ולעבדו בכל לבבכם איזו היא עבודה שבלב זו תפלה עכ"ל, הרי ב' עניני עבודה היינו כל המצות ותפלה הג' קרבנות נק' עבודה כמארז"ל על שלשה דברים העולם עומד על התורה ועל העֲבודה ועל גמ"ח דעבודה היינו קרבנות, והנה ויניחהו בג"ע לעבדה זו רמ"ח מ"ע י"ל כמ"ש בעה"ק ח"ב הנק' חלק העבודה פ"א כי בעשיית התורה והמצות ימשיכו האור מן העדן אל הנהר ומן הנהר אל הגן והוא ר"ת ענ"ג עדן נהר גן וע' מענין עדן בזח"ג האזינו דר"צ ע"א, ובפרדס ערך עדן בשם הת"ז לית עדן אלא כתר עליון דאיהו מופלא כו' עין לא ראתה כו' ועו"ש בעה"ק ס"פ הנ"ל ותלמוד תורה שקול כנגד כל המצות ור"פ הנ"ל כ' בשם הבהיר ובמה מתחסד עם קונו בתלמוד תורה כו', א"כ עסק התו' נקרא עבודה ג"כ ע"ד מארז"ל בין עובד אלקים לאשר לא עבדו בין שונה פרקו מאה פעמים ואחד כו' פ"ק דחגיגה ד"ט ע"ב, אע"ג דתרוויהו צדיקי גמורי הוה, ומבואר כי הצדיק זהו הנהר הנמשך בגן ונק' ג"כ כי כל בשמים ובארץ, וא"כ איך נק' לא עבדו, צ"ל כמו שיש מעלה בבע"ת מה שאין בצדיק ע' זח"ג ויקרא י"ו ב', כן ע"י צדיק כשהוא עובד אלקי' בבחי' עבד ע"ד שמעבד את העור ומברר משכא דחוי' דק"נ ע"י אתכפיא עי"ז ממשיך מלמעלה מבחי' הנהר דהיינו שממשיך מבחי' עדן אל הנהר ומהנהר אל הגן כו', משא"כ בחי' צדיק כשאינו כ"כ עובד ממשיך רק מבחי' ונהר יוצא כו', וזהו ע"ד שי"א מעשה גדול מהתלמוד בד"ה אני לדודי דרוש השני בלק"ת פ' שופטים ובסידור שע"י המעשה ממשיך מהכתר, משא"כ ע"י התורה ממשיך מהחכ' ויסוד אבא נק' ונהר יוצא כו', והכתר נק' עדן ולכן כאשר שונה פרקו ק"א פעמים שנק' עובד אלקים ממשיך כמו ע"י המעשה כו' כי על עדן נאמר עין לא ראתה אלקים זולתך, נמצא ע"י עובד אלקים ממשיך בחי' זו, ועמ"ש בענין צחוק עשה לי אלקים בלק"ת פ' שלח בד"ה אני ה' אלקיכם אשר הוצאתי אתכם מאמ"צ דרוש השני פ"ב, ואפ"ל ענין עובד אלקי' ע"ד עלה אלקים בתרועה ע"ש בעה"ק ח"ב פ"ד דעיקר העבודה הוא הכוונה תכין לבם תקשיב אזניך כו' וזהו בתפלה וכן מצות צריכות כוונה.

קיצור. ביאור ענין כמים הפנים, העבודה בשמחה, מרוב כל, כל בחי' צדיק כי כל בשמים ובארץ, וע"י העבודה נמשך מלמעלה יותר מבחי' כל כו' דכל זהו ונהר והעבודה ממשיך מעדן.

ג) ממ"ש במד"ר בפתיחתא דאיכה רי"צ פתח תחת אשר לא עבדת שם דנ"א ד', מובן איך יש כ"ב פסוקי' נגד כ"ב אותיות מא' עד ת' לטובה ויש להפך, וא"כ נלמוד שהעבודה ג"כ להמשיך ע"י כ"ב אותיות התורה כמ"ש במד"ר בשה"ש ע"פ נגילה ונשמחה בך בכ"ב אותיות התורה, ובזהר ויצא קנ"ו ע"פ וישכב יש כ"ב כו' ומאמר רז"ל כל האומר תהלה לדוד ג"פ כו' משום שיש בו אלפא ביתא ופותח את ידיך כו', פ"ב דעירוכין די"א א' עבדת בשמחה ובטוב לבב איזוהי עבודה שבשמחה ובטוב לבב הוי אומר זה שירה, וא"כ יש להעיר מענין ועבד הלוי הוא, זח"ג קע"ח, ויין המשמח אלקים כו', וע' בלק"ת ד"ה לריח שמניך הראשון בענין ותירוש ינובב, ואפ"ל לכן נק' עובד אלקי' ע"י שהיין משמח אלקים כו', ובחי' זו יש בתפלה כמ"ש בזח"ג פ' פנחס דרכ"ה סע"א וע"ב ע"פ אכלתי יערי

יוצר אור עם דבשי ק"ש שתיתי ייני דא צלותא דמעומד משיכו דיינא עילאה דאתעטר ודא בשלש ברכות ראשונות כו'. זח"א פ' וירא קי"ו א' תחת אשר לא עבדת וגו', תחת אשר לא עבדת בשמחה, בזמני דכהני הוו קרבין קרבנין ועלוון ודא הוא בשמחה, פי' בזח"מ מצד החסד המשמח ומצד שהיו אוכלין בשר הקרבן ואין שמחה אלא בבשר ובטוב לבב אלין ליואי, ופי' בזח"מ מצד הגבורה שהם משוררים מטוב לב כמ"ש הנה עבדי ירונו מטוב לב (וכ"ה בגמ' דערוכין שם בפרש"י דגבי תורה נאמר פקודי ה' ישרים משמחי לב אבל ממש"כ ובטוב לבב הכריחו דזהו שירה של הלוים מפסוק ירונו מטוב לב יעו"ש וז"ש הזהר ובטוב לבב אילין ליוואי וא"כ יש להעיר ממ"ש בזח"א ויחי דרכ"ט ע"ב ע"פ עבדו את ה' בשמחה באו לפניו ברננה שמחה בצפרא ורננא ברמשא, והם תמיד של שחר ותמיד של בין הערבים וא"כ בשמחה ובטוב לב זהו ב' בחי' הנ"ל מרוב כל זהו תפלת ערבית) מרוב כל אלו ישראל דהוו אמצעים ביניהו ונטלי ברכאן מכל סטרין פירש בזהרי חמה מצד התפארת. ואפשר לומר מרוב כל שהיו כלולים מג' אבות שנאמר בהם בכל מכל כל כמו שכתוב ברעיא מהימנא פרשת פנחס דף רנ"ז תחלת עמוד א' פקודא תליתאה, אהבה כלילא מאבהן דאתקרי בהון בכל מכל כל, ורזא דמלה זכרתי לך חסד נעורייך אהבת כלולותייך עכ"ל, ומפרש כלולותיך שכלולה מג' אבות וזהו ענין מרוב כל, וזהו נמשך ע"י ישראל שמחברים חו"ג שהם כהנים ולוים, ועמ"ש בפי' ואגודתו על ארץ יסדה בלק"ת פ' תצא סד"ה כי ההרים ימושו, ומ"ש מזה ע"פ ולקחתם אגודת אזוב והנה ע"י ואגודתו על ארץ יסדה נמשך הבונה בשמים מעליותיו, והנה בלק"ת סד"ה שובה ישראל עד דרוש השני בענין אמרו אליו כל תשא עון משמע כל זהו בחי' הכולל הכל ואין שם התחלקות וא"כ הוא בחי' כתר שנק' אור כללי כמ"ש בע"ח שמ"א פ"ג כמו שההיולי כולל ד' יסודות ארמ"ע כן הכתר כולל ד' בחי' חו"ב תו"מ כו' ובמ"א פי' שזהו א"ק שכולל כל ההשתלשלות דאבי"ע, גם בהביאור ע"פ לססתי ברכבי שבשה"ש דרוש השני בענין כי כל בשמים ובארץ שנתבאר שם פ"א שהוא הממשיך האור בבחי' שמים וארץ א"כ הוא תפארת דאימא שנעשה כתר לז"א כו' וזהו עצמו ענין הבונה בשמים מעליותיו ועכשיו צ"ל תשובה, או גם עכשיו ואגודתו ג' בחי' ע"י תו' ועבודה וגמ"ח שמחה בצפרא, גמ"ח כהן וכמו אהרן ורב חסד ונק' לאיש חסידיך, כי יקח אחותו חסד הוא, עבודה שיר הלוים תפלה זהו ובטוב לבב, מרוב כל ע"י עסק התורה, אשכול איש שהכל בו, גם ע"ד כי זה כל האדם, כל העולם לא נברא אלא לצוות לזה, ערוכה בכל ושמורה, גם ות"ת כנגד כולם לכן נק' כל ודוגמא שארז"ל במד"ר פ' ראה ע"פ שמור תשמרון את כל המצוה זו שבת ששקולה ככל המצות, ויש לפרשו ג"כ על התלמוד כיון שתלמוד מביא לידי מעשה, ואור צדיקים ישמח עניני תוספת והגדלה, וההגדלה ע"י חסד לכן נק' גמ"ח שמחה, והנה בענין שכללות העבודה צ"ל בשמחה דוקא עמ"ש מזה בלק"ת פ' תזריע בד"ה שוש תשיש ותגל כו' בענין בקיבוץ בניה לתוכה בשמחה, ומ"ש מזה בלק"ת בשה"ש בביאור ע"פ צאינה וראינה הראשון פ"ו, ואפ"ל כי יש קו המדה במדה שאדם מודד כו' אכן יש ג"כ המשכה שלמעלה מבחי' קו המדה כמ"ש בהביאור ע"פ כה תברכו פ"ב בענין ואיך לא אשא פנים כו' והמשכה זו י"ל נמשך ע"י שמחה י"י"מ, שהשמחה היא גילוי הפנימי' ולמעלה מבחי' דין

כו׳ וקו המדה שורש בחי׳ דין כו׳, והנה בפורים מצינו השמחה עד דלא ידעי בין ארור לברוך כו׳ אך בכל יו״ט אינו כן מ״מ י״ל תוס׳ ברכה בקו המדה ע״ד ואור צדיקים ישמח, וע׳ בגמ׳ ספ״ב דתענית שישרים זוכי׳ לשמחה כו׳ ועמ״ש מענין תחת אשר לא עבדת בשמחה בת״א בד״ה אוסרי לגפן עירה, וע׳ בסש״ב פכ״ו מ״ש ונודע לכל פי׳ האריז״ל על פסוק זה ור״ל דהפי׳ אעפ״י שעבדת רק שלא עבד בשמחה, וכ״כ האלשיך, ואולם פשט הכתוב אינו מורה כן כ״א שלא עבד בזמן היותו בשמחה ר״ל בשלוה כו׳ כמו שאמרו בענין הבאת בכורים רק מעצרת עד החג מפני שהוא זמן שמחה.

ד) **זהר** ס״פ וישלח דקע״ז א׳ מאי מרוב כל, הכא מרוב כל והתם בחוסר כל, עד דיתער קב״ה ויפרוק לון כד״א ושב ה׳ אלקיך כו׳ וקבצך מכל העמים כו׳, ובזח״מ שם פי׳ מרוב כל ריבוי ההשפעה שהי׳ משפיע בחי׳ כל לקשר השמים והארץ בחי׳ כי כל בשמים ובארץ והיינו ע״ד ורב טוב לבית ישראל, וע״ד מרוב אונים במא״א אות ריש סעי׳ מ״ה רוב אונים אבא כל טפה הנק׳ און כד״א ראשית אוני משם נשפעו עכ״ל, והי״נ הביא ממ״ש בזה בזח״א דף ב׳ סע״א מאי מרוב אונים דא ריש דרגין כו׳ וע״ש בהפירושים ובת״ז תיקון מ״ט דפ״ח ע״א מרוב אונים דא כתר, ואפ״ל כשנמשך בנהר מבחי׳ עדן ממש נק׳ זיווגא שלים בזח״ג סא״ב ע״ל ססעי׳ ב׳, והנה בחוסר כל זהו ע״ד ונהר יחרב ויבש ע׳ זח״א ד״ו ע״ב יחרב בבית ראשון ויבש בבית שני ע׳ סד״ה בשעה שהקדימו ישראל נעשה, ולכן העצה לזה תשובה דוקא כמ״ש בלק״ת סד״ה כי ההרים ימושו, והטעם דבהיות ונהר יוצא יוכלו ע״י לעבדה ולשמרה להמשיך בו תוס׳ אור מבחי׳ מקורו עדן חכמה עילאה ששם התומ״צ מושרשין, אבל כיון ונהר יחרב ויבש, ההכרח לחפור בעומק להמשיכו משם כמ״ש בלק״ת בד״ה תקעו בחודש שופר דרוש הראשון פ״ב, וז״ל וכמשל הנהר הנחרב ויבש שכשרוצין למלאותו חופרין בעומק כו׳, וי״ל שצריך גם למעלה מבחי׳ עדן דוגמת מ״ש בהביאו׳ ע״פ באתי לגני פ״ב בענין אריתי מורי, ואולי היינו מבחי׳ עדן עילאה סדכ״ס או בחי׳ מקדם, דהנה כתי׳ ויטע ה׳ אלקים גן בעדן מקדם א״כ קדם זהו למעלה מבחי׳ עדן, דוגמת מארז״ל במד״ר פ׳ נח פל״ח ע״פ ויהי בנסעם מקדם הסיעו עצמן מקדמונו של עולם וע׳ בפרדס ערך קדם ובלק״ת בד״ה בשעה שהקדימו בענין בראשית בקדמין, וא״כ מבחי׳ קדם נמשך בחי׳ עדן, והתורה ששרשה מעדן נקראת משל הקדמוני שהוא משל לקדמונו של עולם, והוא בחי׳ עתיק יומין בחי׳ כל האזרח בישראל, במ״ש בהביאור ע״פ בן פורת יוסף כו׳, והנה לפמש״ל בענין שהעבודה צ״ל בשמחה דוקא א״כ צ״ל בענין עשי״ת שהעבודה בתשובה שהיא בביי׳ ואומרים אשמנו ועל חטא, וא״כ איך היא השמחה, ובאמת אדמ״ו ז״ל אמר דתשובה הוא שמחה והיינו כי תשוב ה׳ עילאה בינה שהיא אם הבנים שמחה, ובש״ע אדמ״ו סי׳ תקפ״ב בר״ה ויוה״כ אין אומרים מועדים לשמחה כו׳ שימים אלו לא ניתנו לשמחה ולששון כו׳ וע׳ בהרא״ש ספ״ד דר״ה הרבה דיעות שאומרים מועדים

בעדן • מקדם קדמונו ש״ע ולשם מגיע התשו׳ והעצה ממעמקים.

בעדן: שורה זו נכתבה בכת״י בצד הגליון.

לשמחה, ובלק"ת בד"ה שוש אשיש פי' שבמועדים הוא שמחה ובר"ה ויוה"כ הוא בחי' גילה, ענין גילה ע"ד וגילו ברעדה וע"ש ספ"ד, או יוה"כ ופורים בחד דרגא כי ביוה"כ לפני הוי' תטהרו וכן בפורים פור הוא הגורל כו' ולכן השמחה בפורים עד דלא ידעי יותר מבמועדים שהשמחה ע"ד רננו צדיקים בהוי', אך ביוה"כ בחי' זו ע"י שאין בו אכילה ושתי' כמ"ש כ"ז בת"א סד"ה לבסומי בפורי' דרוש הראשון ובדרוש השני וכיון שכן אינו ע"ד מועדים לשמחה כ"א בבחי' וגילו ברעדה כו', ד"ה אוסרי דע"ז א', מקדשי שמך ע"ד כנס"י יהי' בן זוגך בהגהות זכור את יום השבת, שבת ראשית חכ' ישראל לי ראש אשר קדשנו ממשיך מאשר ראש הראשון בבחי' ראשית, וזהו ג"כ פי' מקדשי שמך, דע"ז ג' לבושים לנפש ע' ד"ה תורה צוה שלא נדפס בלק"ת לבוש מלכות עמ"ש ע"פ ויעבור שנתעטף כש"צ, בצרור החיים, בארצות החיים ארץ עילאה בינה שם מאיר החיים מע"ק שהם חיי ז"א חיי עולם, ועמ"ש ע"פ ועשית בגדי קדש, פושעים אין ממשיכים כי המצות צ"ל עבדת בשמחה עבודת עבד עול מצות כמ"ש בד"ה ועתה יגדל נא, וגם בד"ה ושננתם מעשה זהו ביטול וגם בא לו לקרן בקדמיתא, וגם כמ"ש בד"ה הבאים ישרש המצות נק' זריעה והזריעה בארץ כנס"י שהיא בבחי' ביטול אז דוקא צומח כו', וגם עוד זאת צ"ל בשמחה, ע' בד"ה ואתה תצוה, ולכן עיקר שלימות המעשה לע"ל שאז יהי' ארץ חפץ ויצמיחו הרבה כמ"ש היש בה עץ לבד אם אין, ואז הצמיחה בהפלגה כך בענין תדשא הארץ דשא יש בחי', וזהו וזאת המצוה אשר צוה ה' לעשות בארץ דוקא, ב' יין רינה ושמחה, כבוס כבשים שמכבשין הרחצה. וענין השמחה של מצוה כי הנה ענין המצוה אינה מצד היגיעה והטרחא והעבודה לבד שהרי אם לא יתענה ביום הכיפורים אף שיתענה תמורת זה עשרים יום חייב כרת והמענג את השבת אף על פי שזהו טוב לגוף מקבל שכר גדול יותר ממה שיתענה, ותדע שהרי העובדי גילולים עבודתן קשה כי גם בניהם ובנותיהם ישרפו באש וזהו אדרבה עון גדול ורב כו', אלא עיקר כח המצות זהו מתנה והיינו שהכח שבהן לפי שהן מצוותיו ממש שהקדוש ברוך הוא מניח תפילין ומתעטף בציצית והקדוש ברוך הוא מתפלל כו' וכן תרומה נק' תרומת ה', ופי' התפילין עד"מ שנמשך לז"א מוחין מאו"א שבהם מאיר עת"י כו' ולכן השמחה גדול מאד ממה שנתן לנו מצוותיו כו' והשמחה מהמצוה גורם כן למעלה שמחה בו ית' ישמח ה' במעשיו, בן חכם ישמח אב, והנה מצוותיו בז"א רמ"ח פקודין רמ"ח אברים דמלכא ז"א, והשמחה בינה שבה גילוי עתיק והשמחה נמשך מחמת העונג, ופי' ישמח אב שגם אבא יאיר בגילוי כמו אימא, וגם י"ל ע"י השמחה של מצוה יתחברו מצותיו עם המצות שלנו כו', וזהו כבס בייז לבושו, אך הגילה פנימי' בינה וגילו ברעדה היינו התחברות חו"ב יראה עילאה עם השמחה ע"ד הבן בחכמה וחכם בבינה יוד של שם בו כלול חו"ב ואזי אימא טמירא כמ"ש הרמ"ז ס"פ קרח ומ"ש דאימא טמירא מאבא היא אימא עילאה כו' כי אבא ה"ס פנימי' האצי' ואימא עילאה טמירא מיניה עכ"ל כך כאשר וכל הלבבות יראוך זהו מבחי' החכמה יראה עילאה, ומה שוכל קרב וכליות יזמרו לשמך זהו אימא עילאה דטמירא מאבא, וח"ס הגילה וזהו תגל נפשי באלקי כי הלבישני בגדי ישע, שזהו בחי' עליונה יותר מבחי' כבס ביין לבושו כו' כי יין מדריגת הלויים, אבל בגדי ישע הם כחתן יכהן פאר,

וגם ישע ש"ע נהורין כו' ועמ"ש בענין בגדי כה"ג שמונה בגדים וע"י בגדים אלו נכנס לקדה"ק שזהו למעלה מבחי' אשר קדשנו במצותיו כו', ואפ"ל ג"כ הגילה ע"ד יין המשומר בענביו משי"ב דפי' אדמ"ו שי"ב הם ו"ק דאבא והיין דבינה משומר בענביו ע"י שי"ב שהן מבחי' אבא והיינו בענין וגילו ברעדה, וגם כי במקום שמחה הסט"א מקטרג משא"כ במקום גילה ברעדה כיון שהשמחה מכוסה אין קטרוג וזהו ענין לוחות אחרונות שניתנו בחשאי.

ועתה ישראל מה כו'. אלא מאה אלו מאה ברכות, וברבות פ' קרח ע"פ הוקם על שהיו מתים ק' נפשות עד שתיקן דוד מאה ברכות ועי"ז פסקו מלמות. כי הנה מל' נק' רגלי' יורדות כו' ונק' אילנא דמותא כי בבי"ע ומשם יפרד כו' ובהשתלשלות מתפרד הנפש והאור מהגוף שהוא הכלי דוגמת ז' מלכין דתהו כו', והקו"ף מורה על רגלי' יורדות כו' רגל הארך של הקו"ף ומזה נמשך יניקת החיצונים שהם כקוף בפני אדם נגד הקדושה, בזח"ב תרומה קל"ט קמ"ט ולכן ע"י צדקה להחיות לעני שחשוב כמת פגימו דסיהרא עי"ז מתקן אילנא דמותא שלא יהיו רגלי' יורדות ונעשה מהקו"ף ה"א, וזהו צדקה כמ"ש הרמ"ז פ' בחקותי, והיינו ג"כ ענין מאה ברכות המשכה מבחי' כתר כמ"ש בזח"א פ' חיי קכג, וזהו ענין ויהיו חיי שרה מאה שנה, חיי דוקא, היפך מבחי' רגליה יורדות כו' שממשיך עה"ח לכן עי"ז פסקו מלמות. וזה הקו"ף דמאה ברכות זהו בחי' גבוה כי קו"ף גימט' מקום להיות קו"ף לשון הקף שהוא סוכ"ע הוא מקומו של עולם המקיף הגדול בחי' כתר כו', ע' בספר מגן דוד באות ק', וע' בתו"א פ' תולדות בביאור ע"פ מים רבים בסופו שע"י התגלות הכתר יהי' תחית המתים ע"י שהוא המחבר המאציל א"ס ב"ה אל הנאצלים, ולכן ע"י גילוי הארה מבחי' זו ע"י מאה ברכות פסקו מלמות. וע' זח"ג חקת קפ מענין אשר לא עלה עליה על, שהיחוד עליון נקרא הוקם על והו"ע התחברות עה"ח ועה"ד, כו'.

כי ה' אלקיכם הוא אלקי האלקים.

א) **עמ"ש** בד"ה בעת ההיא כו' עשה לך חרבות צורים בפי' הודו לאלקי האלקים כל"ח, ומ"ש בד"ה מזחה מימין בפי' כי גדול הוי' ואדונינו מכל אלקים, ועמ"ש סד"ה כי כארץ תוציא צמחה בענין שם הוי' בניקוד אלקים, ומ"ש מזה בד"ה ויצוום אל בנ"י.

ב) **גמרא** ספ"ד דמגילה דל"א א', א"ר יוחנן כל מקום שאתה מוצא גבורתו של הקב"ה אתה מוצא ענותנותו כו' כי ה' אלקיכם הוא אלקי האלקים וכתיב בתריה עושה משפט יתום ואלמנה, ועיין מזה בספר בינה לעיתים דרוש ע"ב, של"ה תושב"כ שצ"ז ב' ושע"א א', מג"ע אופן קפ"ט, עה"ק ח"ג פי"ב, כלי פז בישעי' נ"ז ע"פ כי כה אמר רם ונשא וכתיב בתריה ואת דכא ושפל רוח, והנה בעה"ק שם ביאר שהמכוון מזה לבאר ענין ההשגחה פרטית וזהו הענוה כו' ועמ"ש רבינו ז"ל בלק"ת בשה"ש בד"ה ששים המה מלכות דרוש הראשון ובר"ח שער הענוה פ"א פי' שהענוה שלו ית' מה שהוא מעביר על מדותיו שזה נמשך מדת הענוה וזהו ענין יגמה"ר ולכן ימצא הענוה ואפי' בכתר ששם הם י"ג מדה"ר ולפמ"ש בפרדס שער א' פ"ח בשם ברייתא דר"ש הצדיק שי"ג מדה"ר הם ע"ס דאצי' וג' עולמות בי"ע ונמצא י"ג מדה"ר הם דווקא השגחתו בשפלים כיון שמגיעי' עד העשייה א"כ ב' בחי' אלו דענוה מה שהוא משגיח בשפלים ומעביר על מדותיו ענין א' הוא.

ג) **ואפ"ל** כי פי' אלקי האלקים היינו כי ידוע אשר ע"ס דאצילות נקרא אלהות כי אצילות מלשון ויאצל מן הרוח ובספר יצירה אמר ולפני כסאו הם משתחווים היינו כביטול הנברא לגבי הבורא כן ביטול הע"ס אליו ית' אף שהן בחי' אלהות ואינן דבר נפרד וזהו שנקרא הוא יתברך אלקי האלקים ועמ"ש בענין אלקי אברהם כו' זה שמי כו' כי אברהם שרשו חסד דאצי' או אב רם חכמה עילאה ולכן הוא ית' נקרא אלקי אברהם.

ד) **עוי"ל** בפי' אלקי האלקים ע"ד מ"ש ברבות בשלח ס"פ כ"ג ע"פ כי גאה גאה, ד' מיני גאה נבראו בעולם אדם שור אריה נשר, והם קבועים במרכבה כו' הוי כי גאה גאה והיינו אלקי האלקים כי ד' חיות שבמרכבה נק' ג"כ אלקים והם רק נושאי הכסא כו' ושורש ד' חיות אלו באצי' הם או"א זו"ג כו'.

ה) **אשר** לא ישא פנים ולא יקח שוחד, ס"ת אחד, בזח"ב משפטים דקי"ז ע"ב האל הגדול הגבור והנורא שם פ' פקודי דרס"א א' משמע עלית חג"ת לבינה וזהו והנורא אל עליון האל הגדול חסד נהירו דחכמה עילאה שם פ' צו ד"ל סע"ב וע"ש במק"מ, אשר לא ישא פנים משמע דר"ל ד' חיות המרכבה נק' פנים ודמות פניהם פני אדם זח"ג פנחס דף רמ"ד ע"ב ואעפ"כ ישא ה' פניו אליך כמו שתירצו בגמרא ברכות דף כ' ע"ב, ועמ"ש בפי' פנים ע"פ ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם ס"פ עקב דף רע"ד ע"ב מפורש כל הפסוק, ובזח"א פ' בראשית דף י"ח ע"ב ושם פי' ענין ודמות פניהם של ד' חיות ושרשן ומקורן מן ד' בחי' האל הגדול הגבור והנורא יער"ש וזהו כי ה' אלקיכם הוא אלקי האלקים שהם ד' חיות המרכבה כנ"ל סעיף ד' והיינו ע"י ד' בחי' האל הגדול הגבור והנורא שהם חג"ת דאצי' שהם שורש ומקור לד' חיות המרכבה כו', ויש להעיר לענין ד' פנים הנ"ל מענין ד' דגלים עיין זח"ג פ' במדבר קי"ח ב'.

ו) **בתילים** רסי' קל"ו ע"פ הודו לאלקי האלקים פי' הראב"ע שהוא אלקי המלאכים הנקראים אלקים, ועיין ברבות ס"פ משפטים ע"פ אני אמרתי אלקים אתם שתהיו קיימים לעולם כו', א"כ כמ"כ מלאכים שיתקיימו

לעולם ע"ד שפי' ביונת אלם שאע"פ שהם נבראים ומחודשים יוכלו להיות נצחיים ברצון הבורא ית' והוא ית' נק' לכן אלקי האלקים, ועמ"ש בפ' יתרו ע"פ עתה ידעתי כי גדול הוי' מכל האלקים ושם פ"א פי' שאין זה ח"ו כמו קרו ליה אלקא דאלקיא בגמ' סוף מנחות דשם פי' מהרש"א שאינו משגיח בעולם התחתון, אבל כאן מפרש להפך שעם היותו רב על כל ונק' אלקי האלקים הוא עושה משפט יתום ומשגיח דווקא בשפלים וא"כ מה שנק' המלאכים אלקים זהו רק שיש להם כח שעל ידם בא השפע בעולם אבל הם רק כגרזן ביד החוצב בו וכדפירש"י בחומש ר"פ וירא ע"פ שוב אשוב כו' כמו הרבה ארבה את זרעך והוא אין בידו להרבות כו', הרי שהם רק שלוחי השפע, ואפ"ל שזהו אשר לא ישא, ד' פנים הם ד' פנים של המרכבה שאין בידם שום כח בעצמם כ"א למה שהם שלוחים כו' וכמ"ש במד"ר פ' בשלח ס"פ כ"ג גבי ודמות פניהם כו' וכ"כ למה כדי שלא יתגאו בעולם וידעו שיש מלכות שמים עליהם כו', ואפ"ל אשר לא ישא פנים שא"א להם להתעלות באצילות כ"א מקומם בבריאה חוץ להפרגוד כו', והקושיא ממ"ש ישא ד' פניו אליך, י"ל ע"ד כמים הפנים לפנים ר"ל התורה נקרא מים ועי"ז ממשיכים הפנים דע"ק לפנים דז"א ולכן עי"ז ישא ז"א פניו אליך כיון שהמשיכו לו הפנים דע"ק וזהו כן לב האדם לאדם ועמ"ש ע"פ על כן קראו לימים האלה פורים כו' כמ"ש במד"ר פ' בראשית פי"א ברכו במאור פניו של אדם כו' שבשבת פנים דז"א מאיר בהם למ"ד דצלם וכיון שבישראל נאמר לעשות את השבת, וכתיב ביני ובין בני ישראל לכן ישא ד' פניו אליך כו', וז"ש הבחיי פ' נשא ע"פ ישא כשם שהם נושאים לי פנים, ויותר י"ל הפירוש כי ע"י ד' פנים של החיות שהן המרכבה עי"ז מאיר ומשפיע בעולמות והיינו ענין ד' שמות האל הגדול הגבור והנורא שבהן ועל ידן מאיר בד' פנים הנ"ל כמבואר בזהר בראשית הנ"ל די"ט ע"א, ומזה נמשך אשר לא ישא פנים ואעפ"כ ישא ד' פניו אליך כי ישראל עבמ"ח ששרשן מבחי' מרכבתא עילאה דאצי' כי ד' פנים הנ"ל הם מרכבה לבחי' מלכותו ית', אבל מרכבתא עילאה היא הביטול לעצמות אור א"ס כמ"ש בד"ה ויקהל משה ועיין ילקוט ח"א דרמ"ג ב' ע"פ ישא ד' פניו עבור אבותיך, י"ל הם המשיכו הוי' דע"ק בז"א ועי"ז נמשכו יג"מ הרחמים בז"א וא"כ הם המשיכו בהוי' דז"א בחי' פנים דע"ק ולכן ישא ד' פניו כו', וזהו כי ה' אלקיכם דקאי על ז"א.

ז) **בחיי** במקומו פ' עקב על פסוק כי ה' אלקיכם הוא אלקי האלקים המלאכים, ואדוני האדונים הגלגלים שהם אדון לכל גשם (ואפ"ל כי אלקים נקראו המלאכים שהם קיימים לעולם ע"ד ואשר משרתיו כולם עומדים ואדונים נקראו השרים שהם ממונים על עניני עוה"ז שנקראו אדונים והם מתחלפים, או י"ל ע"ד משריין ורתיכין שפירש בבה"ז ר"פ בשלח שיש מלאכים שהם בבחי' עליה מלמטה למעלה והם בבחי' מרכבה וביטול ועל ידם מתעלה ג"כ עבודת האדם והם נקראים רתיכין לכן אפ"ל שזהו פי' אלקים ואדונים שהרתיכין נקרא אלקים שהם בבחי' ביטול תמיד והמשריין נק' אדונים ע"ד האדון שהוא מושל כך הם אדונים בעוה"ז, ובד"ה ועתה יגדל נא כח אד' דתקס"ג פי' ענין אלף אלפין ישמשוניה היינו מלאכים שע"י בא השפע לעוה"ז ורבוא רבבן קדמוהי יקומון זהו אותן שהם בבחי' ביטול וזהו ענין שרפים וחיות, גם י"ל אדונים ע"ד במשכן היו

קרשים ואדנים הקרשים עומדים נגד שרפים עומדים והאדנים שרשן מש׳ אד׳, וא״כ המלאכים ששרשם ממל׳ נק׳ אדונים, והמלאכים ששרשם מז״א נק׳ אלקים ועיין מק״מ ר״פ שמות ע״פ איש וביתו באו, גם ע״ד שיש מלאכים שנק׳ בני אלקים ויש עבדים ע״ד אם אב אני איה כבודי ואם אדונים אני איה מוראי, ואפ״ל ג״כ אדונים מלאכים דעשיה ששם מאיר שם אד׳ כי מל׳ מקננא באופן ולכן אל אד׳ גימט׳ צו ואין צו כמ״ש בלק״ת בהביאור ע״פ אלה מסעי דרוש השני ואלקים מלאכים דיצירה ובריאה, ועיין בספר שערי אורה להרר״י גיקטאליא שער א׳ בענין האדנים), וזהו קישור הפסוק כי ה׳ אלקיכם הוא אלקי האלקים וע״י המלאכים הנקראים אלקים ע״ד רתיכין מתעלה כל מעשה בני אדם אליו ית׳, עמ״ש בת״א פ׳ וירא שיש מלאכים שנקראים מארי דעיינין ע״ד על אבן אחת שבעה עיניים וע״י המלאכים הנק׳ אדונים נמשך ההשפעה מלמעלה למטה ואי לזאת האל כו׳ אשר לא ישא פנים, ועיין במד״ר, מיום שאמר הקב״ה ראה נתתי לפניך את החיים כו׳ האל הוא הבורא והוא הגדול בחסד הגבור בדין והנורא ברחמים ואלה כלל המדות העליונות הנקראות אבות שעליהם נאמר האבות הן הן המרכבה (וא״כ פי׳ האל י״ל בינה שנק׳ אל עליון וזהו הגדול הגבור והנורא אל עליון כו׳, ועמ״ש מענין גבור ע״פ אתה גבור לעולם אד׳ ר״ת אגלא) וכבר כתבתי בכי תשא כי מרבע״ה כלל בג׳ שבחים אלו י״ג מדות שנאמרו לו בסיני (היינו כמש״ש כי היג״מ נחלקים לג׳ פעמים ארבע ארבע ממדה״ר וארבע נמשכים ממדת החסד וארבע ממה״ד ע״ש דקכ״ג ע״א גבי ועוד יש בענין י״ג מדות דרך אחרת כו׳, ואפ״ל ע״ד שע״ס נעשו בעולם התיקון ג׳ קווין ושרשן בעתיק חג״ת דעתיק זהו ג׳ פעמים ארבע, ויש להבין מכאן הגמרא פ״ה דברכות דל״ג ע״ב הני תלת דאמרינן אי לאו דאמרינהו משה רבינו באורייתא כו׳, כי באמת לאו מכל אלין מדות איהו כלל אלא שזהו ענותנותו לכן יש לאומרן רק ג׳ שהן כללותן, ועפ״ז י״ל ענין ג׳ תקיעות דר״ה תר״ת הם מעוררים ג׳ מדות הנ״ל שהן כללות י״ג מדה״ר ועיין בילקוט ר״פ שמות ע״פ כשמך אלקים כן תהלתך מובן שכל השבחים והתהלות שייכים רק בבחי׳ שמו ית׳ ומ״ש ביג״מ ד׳ מדות ממדה״ד כדי שיעשה משפט בעמלק כמ״ש בת״א פ׳ בשלח בד״ה אשירה לה׳ כי גאה גאה בענין משפט וצדקה ביעקב אתה עשית ועמ״ש בתילים ע״פ רכב אלקים רבותיים תילים ס״ח ושם סעיף ט׳ בענין שמעה עמי ואדברה ישראל ואעידה בך אלקים אלקיך אנכי אע״פ שקראתי אתכם אלקים שנאמר אלקים אתם אלקיך אנכי והוא במדרש רות, א״כ יובן מזה שזהו ג״כ ענין כי הוי׳ אלקיך הוא אלקי האלקים כו׳ אך הלא גם במלאכים הוא כן והעלי׳ של הנשמה הוא יותר מהמלאכים, י״ל כי הוי׳ אלקיכם היינו ז״א והוא אלקי האלקים של מלאכים אבל לע״ל יתעלו נשמות בז״א דאצי׳ הנק׳ ישראל וזהו שיקראו אלקים ע״ד ז״א לגבי ע״ק כאלקים חשוב, וא״כ אלקיך אנכי היינו אנכי דווקא ע״ק יהי׳ אלקיך כו׳.

כי ה' אלקיכם הוא אלקי האלקים. עמ"ש ע"ז בבוך דברים פ' עקב וש"נ. וכאן יש
לבאר ע"ד הדרוש ויש להקדים מ"ש רז"ל ע"פ שמעה עמי ואדברה אלקים
אלקיך אנכי במדרש רות בתחילתו ומ"ש ע"פ ויקרא לו אל אלקי ישראל, ומ"ש ע"פ
מארז"ל עתידים צדיקים שיקראו על שמו הקב"ה בפרק הספינ' דע"ה ב' שנאמר
כל הקורא בשמי ופרש"י שיהי' שמם הוי', ועמ"ש ע"פ הקבצו ושמעו אל ישראל
אביכם וע"פ אשה כי תזריע וילדה זכר לעיל, וע"פ ועץ השדה יתן פריו בענין עצו
כפריו, וכתיב כי האדם עץ השדה, ובמד"ר פ' וישלח ע"פ ויותר יעקב לבדו, אין
כאל ומי כאל ישורון, ועיין בת"א פ' בא בענין פ' הוי' צבאות, ועיין בסידור ד"ה
אחרי הוי' בפ' תדבקון, הנה כתי' תלים סי' נ' פסוק ז' שמעה עמי ואדברה ישראל
ואעידה בך אלקים אלקיך אנכי, וע' מזה במד"ר פ' יתרו פכ"ט, נזכר בקצרה ונת'
יותר במדרש רות בתחלתו ר' יודן פתר קרא במשה כו' ר' אבא בר יודן פתר קרא
בישראל אע"פ שקראתי אתכם אלקי' שנאמר אני אמרתי אלקי' אתם תלים סי'
פ"ב אלקיך אנכי דעו שאנכי על גביכם, וענין אני אמרתי אלקי' אתם מבואר
במד"ר ס"פ משפטים ס"פ ל"ב כשם שאני חי וקיים כך בני חיים וקיימים כו',
וכן מבואר במד"ר פ' שלח ס"פ ט"ז, ועיין מזה ג"כ פ"ק דע"ז ד"ה ע"א, ובמד"ר
ר"פ שמיני וקרא אותן אלהות שנאמר אני אמרתי אלקי' אתם, ובמד"ר נשא
פ"ז דרכ"ז ע"ב שלכן האכילם המן, שלא יהיו צריכים להפנות, וס"פ וילך ע"פ
ובמדבר אשר נשאך נשאן וגדלן שעשה אותן כאלהות שנאמר אני אמרתי אלקי'
אתם כו', וצ"ל איך שייך לומר שעשה אותן כאלקות, ובגמ' פ"ב דמגלה די"ח ע"א
ע"פ ויקרא לו אל אלקי ישראל שקראו הקב"ה ליעקב אל, ובפ' הספינה ארז"ל
ע"פ כל הנקרא בשמי, עתידים צדיקים שיקראו על שמו של הקב"ה, ועיין מזה
בעה"ק ח"ב פמ"ב דכתיב צדיק הוי' בכל דרכיו, פי' צדיק יסוד עולם הנק'
כל הוא הקושר השמים והארץ בסוד כי כל בשמים ובארץ, ועד"ז צדיק הוי' בכל
דרכיו, והדבקים בו נקראים צדיקים על שמו כי הם הקושרים ומיחדים השמים
עם הארץ, ולע"ל השם הוי' הנק' צדיק יגלה עליהם ויחול בהם לקיימם עכ"ד, ועיין
מענין ועמך כולם צדיקים בזח"א ר"פ נח דנ"ט ע"ב, ובפ' ויחי דרי"ו ע"ב, ועיין
בלק"ת בשה"ש בד"ה מי יתנך כאח לי בענין צדיק הוי' בכל דרכיו, צדיק הוא
ע"ד בעל צדקה דהיינו ענין ושמרו דרך הוי' לעשות צדקה, ועיין במא"א אות
צדיק סעי' וא"ו, ואחר הזווג נק' צדקה, ועיין זח"ג בחוקותי דקי"ג ע"ב, ובמד"ר
פ' עקב ע"י הצדקה נמשך החסד, ועיין בד"ה בכ"ה בכסליו בענין עטרת תפארת
שיבה בדרך צדקה תמצא, והנה דרך הוי' לעשות צדקה, היינו שיהי' דירה
בתחתונים, והיינו ע"י ההמשכה מבחי' סוכ"ע דווקא ששם השוה ומשוה, ועיין
זח"ג ט"ו סע"א בענין צדיק ה' צבאות אהב ישר יחזו פנימו, והצדיקים נקראים
אחי ורעי שהם ממשיכים דירתו ית' בתחתונים ע"י אקב"ו מעשה גדול שממשיך
בעשי', ותלמוד גדול שמביא לידי מעשה בד"ה ושנגתם, ופי' גדול היינו שממשיך
להיות גדול הוי' בעיר אלקינו, וזהו ע"י הדירה שיהי' הגילוי למטה כמו למעלה,
ומה שהוא הדירה בתחתונים עיין במד"ר ר"פ תרומה בענין כי כל בשמים ובארץ,
ולא עוד אלא כל מה שלמטן חביב משל מעלן כי למע' אין ההמשכה רק מבחי'
ממכ"ע, אבל למטה ע"י דאתהפכא חשוכא לנהורא ממשיך ע"י צדיק יסוד עולם
מבחי' סוכ"ע, עמ"ש ע"פ בן פורת יוסף בענין יוסף ה' לי כו', ובהביאור מי יתנך

צדיק יוסף ויעקב ויוסף תרין ווין, מה שהי' אלה תולדות חסר וא"ו א' לע"ל יהי' מלא אלה תולדות פרץ, וזהו שלע"ל יקראו ע"ש הוי', שהרי הם המשיכו דירה זו של הוי' למטה, א"כ עיקר הגילוי יהי' בהם כי ישראל לי ראש כמו בהראש עיקר משכן הנשמה, ועיין בד"ה שובה ישראל דרוש הראשון שע"י וידעת היום כו', ומשה נק' איש האלקים שהוא בחי' איש לשם אלקים לפי שממשיך בו משם הוי', ועמ"ש בת"א סד"ה משה ידבר בענין והאלקים יעננו.

ב) **אך** עכ"ז לקרב אל השכל איך יהי' שמם הוי', יש לעיין מ"ש בת"א פ' יתרו בד"ה זכור ושמור השני שעלית נש"י ע"י ירידתן בגוף הוא מבחי' איהו וגרמוהי בבחי' איהו וחיוהי חד ושם בד"ה ביאור על הנ"ל דבחי' איהו וחיוהי חד היינו יחודו ית' עם בחי' חכמה כו', ונק' לאשתאבא בגופא בקשר הנשמה בגוף, אך באמת גופא דמלכא זהו ענין שרמ"ח מ"ע נק' רמ"ח אברין דמלכא אשר שם הכלי לא רחוק מן האור כריחוק גוף האדם מנפשו, אלא ע"ד תוכו כברו, ועד"ז יהי' גוף האדם עצו כפריה, והנה בתפארת גם הכלי נק' הוי' וא"כ כ"ש בחכ' שם הכלי נק' חיוהי כמו האור כמ"ש בד"ה ויצוום, והנה ע"י עסק התורה נק' זקן שקנה חכ' קנה ממש, לכן יהי' נק' שמם הוי' ממש, ועיין בת"א פ' בא בד"ה בעצם היום הזה בפי' הוי' צבאות שגם צבאות הוי' שהם הנשמות ומלאכים יאיר בהם שם הוי' עד שיקרא הוי' צבאות, וזהו ע"ד המלאך בעת שליחותו נק' הוי' ממש כן יהי' לע"ל בקביעות בנש"י, וזהו הירידה צורך עלי' שמקודם ירידתן היו מבחי' איהו וגרמוהי בחי' לבושי' ואף הנשמות דאצי' כיון שכבר נפרדו מהכלים דאצי' אינן אלקות ממש כמ"ש באג"ה ד"ה איהו וחיוהי אבל לע"ל יאיר בהם שם הוי' ממש כמו שמאיר בכלים דאצי', ואפי' כמו שמאיר בחכמה כו', ועיין מענין לאשתאבא בגופא בלק"ת בד"ה במדבר סיני דרוש השני, ובד"ה מקושש עצים שלא נדפס, וזהו אלקים אלקיך אנכי כי אע"פ שעשה אותן אלהות ובעוה"ז בחי' אלקים לולי שחטאו, ולע"ל יהי' שמם הוי' עכ"ז אין ערוך לך כי גם ע"ס דאצילות מקבלים רק ע"י צמצום והוא הוד דשם, וכל מה שלמעלה יותר הביטול יותר וכתר עליון אוכם הוא, עיין בד"ה מצה זו, ועמ"ש מענין קדושים תהיו וכנ"ל כמוני ת"ל כו', בהביאור ע"פ כי כארץ תוציא צמחה, (אלקי האלקי' ע"ד מהאבן שיושב עליה תדעו גבורתו, כמו"כ ממה שנבראו שברא הם אלקי', (ר"ל נצחיים ובעלי כח לאין קץ וכ"ש הנשמות שיהיו שם הוי' ומאחר שברא נבראים כאלו ונק' אלקי' לבחי' אלקים אלו שהם אצלו כערך הנברא לגבי הבורא כעשי' גשמיי' ממש, ע"ד שגם א"ק נק' אדם דבריאה לכן מזה ישתומם המשכיל על גדולת יוצר הכל) וזהו כי ה' אלקיכם הוא אלקי האלקי', לא שהמלאכים הם ח"ו אלקי' לעבוד להם ויש להם כח לעזור לעובדיהם, שהרי נאמר וידעת היום והשבות אל לבבך כי הוי' הוא האלקים אין עוד מלבדו, וכתיב ראו עתה כי אני אני הוא ואין אלקים עמדי, והאלשיך בתלים ע"פ כי כל אלקי העמים אלילים תילים סי' צ"ו ה', וז"ל כי הלא יש עובדים למלאכי מרום, וכמ"ש במד"ר ס"פ ואתחנן יש מן האומות שבררו להן מיכאל ויש מהן שבירו להם גבריאל, אבל ישראל בירו להן הקב"ה, ובאומרו כי כל אלקי העמים אלילים מרבה אפילו מלאכי מרום שהם ג"כ אלילים לעובדיהם כי אין בהם מועיל לענין עבודה ולא ייטיבו ולא ייריעו בשלשול קטן שבים, ואל תתמה ע"ז אר' כי וה' שמים עשה כלומר ה' לבדו בלי סיוע מהמלאכים ח"ו,

וכמשארז"ל במד"ר פ' בראשית פ"א ע"פ אני ה' נוטה שמים לבדי שהכל מודים שלא נבראו מלאכים ביום ראשון, שלא יאמרו מיכאל הי' מותח בדרומו של רקיע וגבריאל בצפונו והקב"ה ממדד באמצעיתו וע"כ גם עתה הם אין ביכולתם להרע או להטיב עכת"ד, ומה שהם נקראים אלקי' לפי שהם ממונים על פעולת עוה"ז, אבל זהו רק כגרזן ביד החוצב כו', והכל במאמרו, וכמ"ש מזה ע"פ שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד, שזהו מ"ע באיסור השיתוף כו' שלא יעלה על הדעת שהם מסייעי' לו ח"ו, רק הוא לבדו עושה כל ומנהיג העולם בכבודו ובעצמו לבד והם רק שלוחי השפע, עד"ז יש גבוה מעל גבוה שומר, וא"כ מהו זה שאמר משה כי ה' אלקיכם הוא אלקי האלקי' למה קראן אלקים זהו ע"ד הנזכר במדרש תלים ע"פ השמים מספרים כבוד אל, משל לגיבור שנכנס במדינה ולא הי' יודעים מה כחו, אמר להם פקח אחד מאבנא דהוא מתעשש אתון יודעין מה כחו, כך מהשמים אנו למדין מה כחו של הקב"ה עכ"ל, עד"ז נאמר כי ה' אלקיכם הוא אלקי האלקי' כלומר מבריותיו שברא אתם יודעים מה כחו, ע"ד מה גדלו מעשיך ה' שמלאכי מרום הנק' אלקי' לעוצם כחם, וכמארז"ל פ"ב דחגיגה, רגלי החיות כנגד כולן קרסולי החיות כנגד כולן כו', יעו"ש גודל עוצם הפלגת גודלם, הם אצלו ית' כלא חשיבי ונק' אלקי האלקי' וקמי' יתברך שוה מיכאל השר הגדול עם שלשול קטן שבים, ולכן ארז"ל ועוף יעופף, ועוף זה מיכאל, יעופף זה גבריאל, הרי הם אצלו ית' כמו העופות גשמיים ממש דזטיר חיותיהו מהבהמה כו', כמו שלגבי בלתי בע"ג שוה אלף אלפים וריבוא רבבות עם האחד ממש, כיון שאינו בגדר חשבון ומספר, וכמ"ש בסש"ב פמ"ח לכן ממה שברא נבראים כאלו עד שנאמר עליהם מה גדלו כו' ומה רבו מעשיך נאמר על הברואים גשמיים, והם אצלו ית' כלא חשיבי, לכן מזה ישתומם המשכיל על גדולת הבורא ית', ועד"ז אפילו למעלה יותר החכ' מאין תמצא שהיא נק' בריאה יש מאין, ואפי' א"ק נק' אדם דבריאה וזהו ועברתי באמ"צ אני ולא מלאך כי המלאך לא יכול לירד שם מחמת חומריות וטומאת ארץ מצרים, אך אני להיותו אלקי האלקי', ואצלו שוה המלאך העליון עם העשי' גשמיי', לכן גם במצרים אינו מחשיך וכחשיכא כאורה, בלק"ת [חסר].

ארץ אשר ה'.

א) פ"ט דברכות דנ"ה ע"א, ואמר רב יהודה אמר רב שלשה צריכים רחמים (צריכים לבקש רחמים שיבואו לפי שהם בידו של הקב"ה ואין להם רשות לבא אלא ברשות) מלך טוב שנה טובה וחלום טוב, מלך טוב דכתיב פלגי מים לב מלך ביד ה' משלי כ"א, שנה טובה דכתיב תמיד עיני ה' אלקיך בה מראשית השנה ועד אחרית השנה, חלום טוב דכתיב ותחלימני והחייני ישעי' ל"ח עכ"ל, וכ' מהרש"א ג' צריכין רחמים לכאורה קשה דודאי הכל בידו ית' וצריכים לבקש רחמים עליהם, ובכמה דוכתין אמרינן דבעי לאפושי רחמי, ואפשר דג' צריכים רחמים דקאמר ר"ל מתחלת השנה, והיינו דקחשיב שנה טובה וקאמר

נמי מלך טוב לפי שיום זה מיוחד להודות הקב"ה מלך מלכי המלכים שע"כ אנו אומרים בו המלך הקדוש והמלך המשפט וגזירת המלכיות בו ביום דמלכותא דארעא כעין מלכותא דרקיע ובעי רחמי בו ביום כו' עכ"ל וע"ש ועיין מענין פלגי מים לב מלך, בבחיי ר"פ ויקהל ע"פ מגדל עוז שם ה', ובפ' בא ע"ח א' ע"פ ויחזק ה' לב פרעה, ובס"ח סי' כ"ט ואם עמד אדם בדבר מצוה אל יחזיק טובה לעצמו כו' אלא יתן תשבחות והודאות למקום ישתבח ויתעלה זכרו שהצילוהו מחטא לפניו אשר בידו להטות לבו אל אשר יחפוץ שנאמר פלגי מים לב מלך ביד ה' כו' וכ"כ בסי' קע"ג שבידו הלבבות שנאמר פלגי מים לב מלך כו' וע"ש סי' ש"כ, ונחזור לענין דלפי ששנה טובה צריכה רחמים ע"כ נהגו לומר סליחות לפני ר"ה לעורר רחמים שתהי' השנה טובה, ואפ"ל כי לב מלך זהו מל' דאצי' בחי' ממכ"ע ביד ה' סוכ"ע אז לב מלך הוא ז"א ביד ה' ע"ק על"ק סעי' ו' דפי' שמלכך בן חורין וע' רבות ס"פ ואתחנן ע"פ ירא ה' בני ומלך, וא"כ מלך טוב היינו שיאיר טובו ית' בבחי' מל' וזה צריך רחמים בר"ה ע"י מלכיות זכרונות שופרות, וחלום טוב י"ל זהו הגלות כמ"ש ש"ה בשוב כו' היינו כחולמים, עוי"ל מלך טוב זה יצ"ט שעליו נאמר יצא למלוך, א"כ זה יצה"ר כשנתהפך לטוב וכמ"ש והנה טוב מאד זה יצה"ר ברבות בראשית פרשה ט'.

ב) פ"ק דר"ה דף ח' סע"א אהא דתנן באחד בתשרי ראש השנה לשנים למאי הלכתא כו', לדין (שהקב"ה דן בתשרי את כל באי העולם כל הקורות אותם עד תשרי הבא) דכתיב עיני ה' אלקיך בה מראשית השנה ועד אחרית שנה, מראש השנה נידון מה יהא בסופה, ממאי דתשרי הוא דכתיב בחודש שופר כו' איזהו חג כו' הוי אומר זה ר"ה, וכתיב כי חק לישראל הוא משפט לאלקי יעקב עכ"ל, ומהרש"א כ' אהא דאמרינן לקמן דף יו"ד סע"ב תניא ר"א אומר בתשרי נברא העולם בתשרי נולדו אבות כו' ח"ל יצא לנו מאלו דברים כי לכך נקבע ראש השנה באחד בתשרי לפי שהעולם נברא בו דהיינו האדם ובו בא האדם לדין על שחטא ושב אדה"ר והקב"ה ברחמים שברא העולם מחל לו, וע"כ בו ביום נבראו אבות אברהם ויעקב ע"ש מדת חסד ורחמים והוא סימן לבניהם לבוא עמהם מרחמים בדין ביום הזה כו' עכ"ל, וכ"ה ברבות אמור פכ"ט דה"ט אלא ששם תלה הענין ואימתי בחודש השביעי וכאן תולה במה שהוא ראש השנה, עו"ש בגמ' ח"ב ט"ב טז"ב יז"ב ז"א.

ג) ירושלמי פב"ת דברכות כתוב אחד אומר תמיד עיני ה' אלקיך בה, וכתוב אחד אומר המביט לארץ ותרעד יגע בהרים ויעשנו הא כיצד יתקיימו שני כתובים הללו בשעה שישראל עושין רצונו של מקום ומוציאיהן מעשרותיהן כתקנן תמיד עיני ה' אלקיך בה מראשית השנה עד אחרית השנה ואינה ניזוקה כלום, בשעה שאין ישראל עושין רש"מ ואין מוציאין מעשרותיהן כתקנן המביט לארץ ותרעד א"ל (אליהו ז"ל לרבי נהוראי) בני חייך שכך היא סברא דמלתא, אבל כן הוא עיקרו של דבר בשעה שהקב"ה מביט בבתי תאטריות ובבתי קרקיסאות יושבות בטח שאנן ובית מקדשו חרב הוא כו' הה"ד שאג ישאג על נוהו, בשביל נוהו עכ"ל, ועיין בזח"א וירא ק"ה ע"ב שיש ראיה לטב וראיה לביש ע"ד ארדה נא ואראה, ופי' בזו"ח דתרגום ואראה ואדין דהא א"א לפרש

שהי' מסתפק עד שיראה דמי איכא ספיקא קמי שמיא, אלא פי' ואראה ואדין, ובמא"א אות ריש סעיף ב' כ' ראיה מצד החכמה בסוד יו"ד שבשם ובחכמה יש דין לכך ראיה גימט' גבורה ולכן הי' מענשין בראיה (נ"ל ע"ד נתן עיניו בו ועשאו גל של עצמות, ובאו"ת מהמגיד נ"ע ברמזי אגדות ד"מ סע"ב פי' שהעיניים של הצדיק שואבים הניצוצי קדושה שיש באותו הדבר והרע הנשאר נעשה גל של עצמות והטעם ששואב הניצוצי' כי כל מין מדבק במינו ע"ד נר בפני האבוקה וזהו נתן עיניו בו לשון בהירתן וכו' עכת"ד אף שאין זה לשונו, ועיין מענין גל בלק"ת בד"ה הסיבי עינייך בענין שגלשו מהר הגלעד) ומתוקה באויר העליון רי"ו אותיות דשם ע"ב חסדים עכ"ל ועיין בת"א פ' מקץ בד"ה מזווה מימין דאויר נמשך ע"י המצות, וא"ש לפ"ז מ"ש בירושלמי בזמן ישראל עושין רש"מ ומוציאיהן מעשרותיהן כו' גם מעשר בחי' יו"ד ומשם נמשך הראיה כו' ועיין עוד במא"א אות ע' סעיף י"ד בעינים יש ה"ח וה"ג כו', ועיין בפרדס ערך עין הביא מ"ש בזוהר משפטים קכ"ג כד עיינין מתלהטין כו', ולפה"נ כי מעינים דז"א יש המשכה לטב ולביש ועז"נ עיניו כיונים אבל כשנמשך עליהם עין דע"ק אז נעשה הכל לטוב, וזהו הנמשך ע"י שעושין רש"מ ועיין מזה בזח"ג נשא דקל"ל ע"א ת"ח בעיני דתתאה היינו בז"א אית עינא ימינא ואית עינא דשמאלא כו' אית למאן דאתפקח לטב, וכמ"ש הרמ"ז פקודי רכ"ה ב' ע"פ עיני ה' אל צדיקים ולמאן דלא אתפקח לטב ווי כו' ע"ד רשעים מהפכים מדה"ר למדה"ד ולכן גם עינא בימינא, ועיין עוד מזה בפ' נשא שם קל"ו ב', קלז"א האזינו דרצ"ג ע"ב, עוד אפ"ל מה שתלה ענין זה במעשרות היינו שכשהוא צר עין גורם כו' ח"מ כא"ב.

ד) **רבות** במדבר פ"ב דרט"ו ע"ב, ברא ארצות ובירר לו אחד מהן א"י שנאמר תמיד עיני ה' אלקיך בה כו', וכ"ה בפ' מסעי דף רפ"ד ג' א"ל הקב"ה למשה הן הארץ חביבה עלי שנאמר ארץ אשר ה' אלקיך דורש אותה תמיד וישראל חביבין עלי שנאמר כי מאהבת ה' אתכם אמר הקב"ה אני אכניס ישראל שהן חביבין עלי לארץ שחביבה עלי כו' וס"פ ראה ארץ אשר כו' תמיד כו' כשישרה אותה הקב"ה כו', וממש"ל ס"א יש ללמוד להרבות בצדקה קודם ר"ה דכיון אשר בר"ה עיני ה' אלקיך בה מראשית השנה כו' ע"כ כדי שיהי' לטובה ולברכה צ"ל ע"י הצדקה בבחי' טוב עין דוגמת כשמוציאיהן מעשרותיהן כראוי זח"א עמוד של"ה ט"א קנא"א רו"ב רעו"ב רעז"ב, ע"מ מב"א קט"א קלב"ב י"א ס"ח רנ"ח.

ה) **בחיי** ס"פ עקב מרשית השנה חסר א' ויהי' הרמז לחדש תשרי שהוא ראש השנה לבריאתו של עולם (ר"ל כי מרשית אותיות מתשרי) ודרז"ל מר"ה נידון מה יהי' בסופה עכ"ל, ואפ"ל כי ע"י תקיעת שופר ממשיך האלף שהי' חסר בתיבת מראשית לפמ"ש בסידור בדרוש תקיעת שופר בשם הבעש"ט נ"ע שענין הקול פשוט הוא כמו הברת אות א' שהוא הממוצע הממשיך מהקול לדבור כו'.

ו) **זח"א** ס"פ לך דצ"ה ע"ב שזהו ענין אשריך ארץ שמלכך בן חורין הוא ז"א שמקבל מיובלא בינה הנק' חרו עילאה וזהו ארץ אשר ה' אלקיך דורש אותה כו', משא"כ ח"ל שמקבל מבחי' נער ולכן ואתחנן כו' ואראה את הארץ

כו׳, וענין בן חורין זהו ג״ב ונהר יוצא מעדן, ועפ״ז י״ל מצות תקיעת שופר בר״ה שהשופר בחי׳ יובל ועל ידו וקראתם דרור, ולכן כדי להמשיך בר״ה להיות אשר ה׳ אלקיך דורש אותה היינו שיהי׳ מלכך בן חורין בחי׳ המלך הקדוש ולא יהא מלכך נער שמקור ההמשכה ממט״ט אנפי זוטרי קטנות כו׳ זהו ע״י השופר בחי׳ דרור וזה הקול שופר נק׳ ג״כ בן חורין, והנה כתיב והמכתב מכתב אלקים הוא חרות על הלוחות ל׳ חירות שאין לך בן חורין כו׳ וגם חרות חקיקה, לכן ע״י שופר בן חורין נמשך ג״כ שיהי׳ וכתבנו בספר החיים, וזהו ענין כי חק לישראל הוא לשון חקיקה חרות כו׳ שחרות וחקיקה זו נמשך ע״י שמלכך בן חורין כו׳, וכן פי׳ בת״ז תחלת תיקון נ״ה דצ״א ע״ב ועמ״ש בד״ה תקעו אות ד׳ איך מבחי׳ נער נמשך יניקת החיצונים ע״י שנתמעט החיות כמ״ש בסש״ב ח״א פ״ו וכענין יניקתם ע״י מיעוט הירח וכמ״ש ע״פ שעיר עיזים לחטאת, ולכן ע״י השופר דרור חירו שתמליכוני עליכם שמלכך בן חורין ממילא אין יניקה וזהו תקעו בחודש כו׳ בכסה לדחות יניקתם מבחי׳ בכסה דמיכסי סיהרא מיעוט הירח אנפי זוטרי והיינו ע״י שופר כו׳.

ז) **ויֵרא** דק״ז ע״א ת״ח כי הוא לקצות הארץ יביט איוב כ״ח כ״ד, למיהב לון מזונא ולספקא לון כו׳ תמיד עיני ה׳ אלקיך בה כו׳ בגין דארץ דא מה כתיב בה ממרחק תביא לחמה ולבתר איהו יהבא מזונא וטרפא לכל אינון חיוון ברא כו׳ וענין ממרחק ע׳ זח״ג דרמ״ט. עוי״ל פי׳ תמיד עיני ע״ד מ״ש בזהר ויגש ע״פ ושמים לא זכו בעיניו שמגודל החביבות הוא אצלו שעוד צריך תיקון, מקץ קצט״א.

ח) **דף** ר״נ ע״ב ס״פ ויחי ת״ח כנ״י כוס של ברכה איקרי, (ע׳ בת״א ס״פ משפטים בד״ה לא תהי׳ משכלה ועקרה ובסידור בדרוש ברכת הזימון כו׳) וישגח ביה בההוא כוס של ברכה לארקא ליה ברכאן כו׳ בגין דכתיב תמיד עיני ה׳ אלקיך בה כו׳ (ועמ״ש בלק״ת בד״ה ואתחנן בפי׳ ואראה את הארץ כו׳) וכ״כ עוד בפ׳ תרומה דף קנ״ז סע״ב ולא אצטרך לאתנשי מעינא אלא לאשגחא בה, פקודי דף רכ״ו ע״א ע״פ אם ה׳ לא ישמור עיר כו׳ כמ״ד תמיד עיני ה׳ אלקיך בה כו׳, ועיין בהרמ״ז שם דרכ״ה ע״ב, זח״ג נשא קל״ז ב׳ וע״ב פנחס דרמ״ה ע״ב, האזינו דרצ״ג ע״ב, ת״ז מג״ב.

ט) **וז״ל** זהר נשא קלז״ב, ותאנא כתיב עיני ה׳ אלקיך בה מראשית השנה ועד אחרית שנה, השתא עיני ה׳ אלקיך בה, וכדין פקיחותא דעיינין בה לטב ולביש בגין דאית בהו ימינא ושמאלא דינא ורחמי (הג״ה והיינו כמ״ש בלק״ת פ׳ ראה בד״ה כי תשמע בקול בפי׳ לעשות הישר בעיני ה׳ אלקיך שיש ב׳ השגחות הא׳ מבחי׳ שם הוי׳ מדת החסד ולפעמים במדת הגבורה וזהו ענין ימינא ושמאלא כו׳ ועמ״ש ע״פ כי אל דיעות הוי׳ ולא נתכנו עלילות כו׳ ג״כ ענין ב׳ דיעות והם ב׳ השגחות הנ״ל שצ״ל יחד דווקא שע״י התחברותם יחד יוכל להיות הנהגת העולמות כו׳, ועמ״ש ע״פ ויקרא שם המקום ההוא ה׳ יראה כו׳ ומזה יובן ענין עיני ה׳ אלקיך בה בה דווקא עכ״ה) ולזמנא דאתי ישתכח בה עינא חד דרחמי עינא דעתיקא דעתיקין הה״ד וברחמים גדולים אקבצך כיון דאמר רחמים מהו גדולים כו׳ דעתיק יומין עכ״ל, ועמ״ש מענין וברחמים גדולים סד״ה כי ההרים

ימושו ועמ"ש בד"ה ושננתם לבניך בענין מארז"ל גדולתי למעלה מגדולתכם, ומ"ש סד"ה כי תשמע הנ"ל בפי' הנה עין ה' אל יראיו הנאמר על אברהם.

י) **זהר** פנחס דרמ"ה ע"ב ונותן עיניו בו בגין דהאי כוס איהו לקבל ארעא דישראל דאתמר בה תמיד עיני ה' אלקיך בה. (י"ל ע"ד רק אתכם ידעתי מכל משפחות האדמה כו') ועיינין דלעילא אינון שבעים סנהדרין, וכ"ה ברבות בשה"ש ע"פ עיניו כיונים וז"ל עיניו אלו סנהדרין שהם עינים לעדה שנאמר והיה אם מעיני העדה רמ"ח אברים יש באדם וכולן הולכין אחר העיניים כך ישראל אין יכולין לעשות דבר חוץ מסנהדרין כו' ע"ש, וכמ"כ יש למעלה ב"ד בהיכל הזכות שהם ג"כ שבעים סנהדרין ושבעים הוא ע' היינו בחי' עיני ה', והוא ע"ד מ"ש בזהר כאן קל"ז א' ע"פ שבעה אלה עיני ה' המה משוטטים כו', ועיין מזה בזח"א ויחי דרמ"א ומ"ש מזה בת"א פ' וירא ע"פ ארדה נא ואראה כו', ואדמ"ו נ"ע בד"ה רב שמואל בר רב יצחק מרקד אתלת, כ' ונותן עיניו בו פי' עיניו שלמעלה להמשיך בו מלמעלה למטה בחי' אור א"ס ב"ה שיהי' בגילוי למטה כמו למעלה כו' ועד"ז יש לפרש ענין עיני ה' אלקיך בה להמשך בה גילוי כו' ועמ"ש בדרוש ואתחנן דתקס"ג בפירוש ואראה את הארץ.

יא) **זהר** האזינו דרצ"ג סע"ב ודף רצ"ד א' כתיב עיניך תראינה ירושלים נוה שאנן וכתיב תמיד עיני ה' אלקיך בה כו' עיניך כתיב עינא דע"ק פי' בכס"מ א"א עינא חד, ועמ"ש סד"ה כי תשמע בקול הנ"ל והיינו כי אז יהי' גילוי אור א"ס הסוכ"ע השתא עיני ה', פי' המפרש הנ"ל הוא ז"א כו' מרשית חסר א' כתיב ולא ראשית מאן היא ה' דלתתא היא מ' לשון ריש ועוני כו' חזר ופי' מרשית השנה דהוא דינא בלא אלף היינו בינה כו' ועד אחרית שנה היא המ', ת"ח אלף בלחודוי אקרי ראשון דכר ופי' א' הוא א"א כי אין בו בחי' זוג דהיינו נקבה כמ"ש ואין אלקים עמדי כו' וכמ"ש יש אחד ואין שני כו', עיין רבות ס"פ ואתחנן באלף סתים וגניז מה דלא אתידע היינו עתיקא רדל"א שהוא מ' דא"ס המלובש בכתר כו' כד אתחבר האי אלף ומאיר בחכמה נק' החכמה ראשית באלף כו' אבל כשהוא מרשית חסר א' זהו בינה ששם דינין מתערין ולע"ל כתיב ראשון לציון כו' שיאיר א"א עצמו מה שלמעלה מבחי' ראשית כו' ועיין מענין אות א' בזח"ב בשלח נ"ד א' ע"פ אז ישיר כו', ובפ' משפטים קכ"ג א' גבי אחה"ע כו', ומזה יובן מ"ש בסידור בכוונת השופר בשם הבעש"ט קול פשוט כמו אות א' הממוצע בין קול לדיבור, הממוצע צ"ל כתר דנוק' ואזי נקרא ראשית באלף כו' והיינו להמשיך בחי' א' כתר עליון שהיא הממוצע המחבר המאציל א"ס ב"ה עם הנאצלים כו', ועפי"ז אפ"ל פי' זה היום תחלת מעשיך זכרון ליום ראשון יום ראשון זהו א"א שבו מלובש מ' דא"ס כנ"ל שזהו ענין ראשון לציון כו' ור"ה הוא זכרון ליום ראשון שע"י קול שופר ממשיכים בחי' הא' בבחי' רשית שיהי' ראשית השנה כו'.

יב) **בפנ"י** פ' עקב ע"פ והארץ אשר אתם כו' למטר השמים תשתה מים היינו שפים העולים כו' אשה מזרעת תחלה ועי"ז ארץ אשר כו' בר"ה נידון כו' האם יש העלאת מ"ן בבחי' למטר השמים כו' וענין מראשית עד אחרית פי' שהם מ"ע ומל"ת כו' ועד"ז יתפרש הש"מ פ"ק דר"ה די"ז ע"ב ופסקו להם

גשמים מועטים כו', משמע עיקר פי' ארץ כו' דורש אותה עיני כו' קאי על ענין הגשמים ואין ר"ל גשמים גשמיים לבד כ"א המשכות עליונות המכוונות בשם מיין דוכרין כו', ע' במהרמ"א דורש אותה ולא ע"י אמצעי, וע"ל סעי' ו' ועמ"ש ע"פ אעברה נא ואראה את הארץ הטובה כו' בילקוט פ' עקב בענין מראשית השנה ועד אחרית השנה.

יג) עמש"ל ס"ו בפי' אשריך ארץ שמלכך בן חורין, דהיינו ז"א, ועמ"ש בפי' ויתורו את הארץ, ויתורו ג"כ ל' יתרון שיעשו בה בחי' ויתרון ארץ בכל היא כו' כי מ"ה מברר ב"ן ואזי מתעלה ב"ן בס"ג כו'. ועד"ז בענין ר"ה ארץ אשר כו' מראשית השנה שבר"ה יחוד מ"ה וב"ן, ובחודש אלול תחלה צ"ל מארי דחושבנא ע"ד ויתורו את הארץ, עמ"ש סד"ה וישלח יהושע מן השטים.

ארץ כו' תמיד עיני ה' אלקיך בה מרשית שנה עד אחרית שנה, מרשית כתיב חסר א', וארז"ל פ"ק דר"ה דט"ז ע"ב, כל שנה שרשה בתחלתה, ופירש"י שישראל עושין עצמן רשין בר"ה לדבר תחנונים ותפלה, כענין שנאמר תחנונים ידבר רש מתעשרת, הנה כתיב לא הביט און ביעקב כו', וצ"ל דהא כתי' ירמי' י"ז אני ה' חוקר לב ובוחן כליות כו', ויובן כ"ז עפ"י ביאור הדברים שע"פ השמים כסאי כו' ואל זה אביט אל עני ונכה רוח כו' המבואר בת"א ר"פ בראשית, והנה השמים כסאי הוא תושב"כ פי' שמים שם מים הוא בחי' התורה דאורייתא מחכ' נפקת שהוא בחי' מים ים החכ' ונק' כסאי ע"ד גובלות חש"מ תורה, ונק' כ"ד ספרים דאורייתא וכמ"ש ותמלא כדה שכל בחי' החכ' שבתורה הוא בחי כד מים החכמה לבד לכן נק' רק גובלות חכמה וז"ש במשה וראית את אחורי שהוא רק בחי' נה"י דאבא וכמ"ש באג"ה ד"ה עוטה אור כו' והוא ע"ד שמצינו כתוב שהשיג האריז"ל ברבע שעה מה שלא יוכל לפרש בששים שנה כמ"ש בפע"ח, נמצא כמו שאין ערוך השגתנו להשגת האריז"ל כך ממשל זה יובן איך שגם כללות החכמה שנתלבש בתורה הוא רק כמו בחי' כד לגבי עצמיות ח"ע שעז"נ ופני לא יראו כו', ולכן נק' המשכת התורה בשם השמים כסאי כמשל האדם היושב על הכסא שרק באחוריו נשפל לישב על הכסא כו', ומ"מ הוא בחי' כסאי שעי"ז נמשך אוא"ס ב"ה המלובש בח"ע למטה ממש, וזהו וידבר ה' אוא"ס אל משה בחי' נה"י דאבא דבר אל בנ"י שיומשך למטה בזו"ג ששם מושרשים נש"י כו', וכדי שיהי' בחי' המשכה זו הוא ע"י אתעדל"ת ע"י בכל לבבך והיינו ע"י התבוננות שמע ישראל שם ע' רבתי ז"ת דאימא שהוא המדות כמו שהן כלולים בשכל עדיין שאז הם בתכלית הביטול ואין מהם יניקה כו', ולכן שם ב"ן ורפ"ח מתעלים בע' רבתי ז"ת דאימא, ועי"ז נמשך להיות והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוך כו' והארץ הדום רגלי, הנה נודע דחו"ב שהם או"א נק' תרדל"מ כי תמיד צ"ל התהוות מאין ליש, אך זהו יחוד חיצוני' דאו"א, אמנם להיות יחוד פנימי' שהוא המשכת תוס' אורות באצי' ביותר מהקצבה כו' זהו ע"י אתעדל"ת דווקא, (וכמ"ש בת"א פ'

יתרו דק״כ בד״ה הנה להבין שרש ענין מ״ת) וזהו והארץ הדום רגלי כמשל באדם שע״י התרופה ברגל יתוסף אור השכל במוח בתוס׳ מרובה שיזדכך ויתברר מאד כו׳ כך ע״י העלאת מ״נ דכנס״י שנק׳ רגל ברא כרעא דאבוהי ניתוסף אורות באצי׳ אפילו בחו״ב שזהו״ע יחוד פנימי דאו״א כו׳, והכח הזה ברגל הוא כי נעוץ תחב״ס וסוב״ת שבחי׳ מל׳ שנק׳ רגל וסופא דכל דרגין נעוץ בה מתחלתן ממש (דהיינו מבחי׳ שלמעלה מהחכמה וכנודע שהמל׳ הוא בחי׳ כתר מלמטלמ״ע) ולכן הראש שהוא תחלתן שבו ראיה ושמיעה ושכל הוא נרפא לפעמים ע״י הקזת דם מהרגל כו׳ נמצא שהרגל מוסיף אור וחיות בהראש כו׳ והטעם כך שהוסד להיות נעוץ תחלתן בסופן כי בעולם התוהו שהיו זה תחת זה שאז לא הי׳ נעוץ תחלתן בסופן שזהו פי׳ וענין זת״ז וכמ״ש וימלוך תחתיו כו׳ דהיינו שהי׳ תחתיו לגמרי ממש במדריגה ולא הי׳ בו בחי׳ ומדריגה שיהי׳ הרגל נק׳ ראש, והיינו לפי שהיו בבחי׳ נקודות ולכן הי׳ שבה״כ וע״כ בעולם התיקון נתתקנו בבחי׳ פרצופים שהראש מקבל מהרגל כו׳, ועוד גם כי התיקון הוא משם מ״ה, וגם נתתקן ונתברר שם ב״ן דתוהו שנפל בשבה״כ וניכלל בתיקון והרי שם ב״ן מקבל משם מ״ה כמו שהרגל מקבל מהראש ומ״מ מצד שרשה הוא למעלה משם מ״ה ולכן ע״י העלאת מ״נ מבירורים דב״ן ממשיכים תוס׳ אור בשם מ״ה דתיקון וכנ״ל במשל הרגל כו׳, אך והארץ הדום רגלי כמו האדם היושב על הכסא ורגליו מתחלשים אזי מעמידים שרפרף להגביה רגליו כך למעלה בבחי׳ מל׳ כתיב רגליה יורדת כו׳, וע״י תושבע״פ ומצות מעשיות שנק׳ ארץ עי״ז ניגבהים הרגלים וכמ״ש אם תשיב משבת רגליך כו׳, וזהו וצדקה תרומם גוי התעלות נה״י שזהו הגימל דגוי בחג״ת שזהו הוי״ו והתעלות הוי״ו ביו״ד הוא בחי׳ חכ׳ כו׳, ועד״ז איתא בע״ח (שער ז״א פ״ב) וכדי לתקן הזמ״ל קיפל (שם כ׳ אסף והכל א׳) א״א את רגליו שנה״י שלו נתעלו בחג״ת כו׳ ע״ש אך איזו בית כו׳ כי הנה כל הנ״ל הוא בבחי׳ או״פ ששם שייך ראש ורגל אבל המקיפים אין שם התחלקות ראש וסוף כלל כ״א מקיף מראש ועד רגל בהשוואה אחת וזהו למעלה מאתעדל״ת ולכן נאמר ע״ז איזו בית אשר תבנו לי כו׳, אך ואל זה אביט כי ההבטה הוא אר״מ שאינו דומה ראי׳ לשמיעה שהשומע איזו דבר שומע בכמה דבורים הרי יש בזה תחלה וסוף אבל הרואה תופס בהשקפה אחת כל הדברים כא׳ כך עד״מ למעלה בחי׳ ואל זה אביט הוא המשכת המקיף עליון דיחידה דהיינו בחי׳ כתר שצופה ומביט עד סוף כל הדורות בסקירה אחת וכידוע שיש נר״נ ח״י נר״נ הם אר״פ המלובשים בכלים אבל ח״י אינם מלובשים בכלים אלא שנמשכו מעצמם וממילא אחר המשכת האו״פ בכלים אז שורים המקיפים כו׳ וזהו ואת כל אלה ידי עשתה הוא בחי׳ תושב״כ דאורייתא מחכ׳ נפקת, וכתיב כולם בחכ׳ עשית שנק׳ עשי׳ (ופי׳ ידי עשתה י״ל דאבא מלביש לזרועות דא״א) ויהיו כל אלה נאום ה׳, נאום הוא בחי׳ דיבור והוא תושבע״פ מל׳ קרינן לה, אך כ״ז הוא בחי׳ או״פ אבל להיות המשכת המקיפים הו״ע ואל זה אביט כו׳ הסתכלות א״א בז״א ונוק׳ כמ״ש בע״ח שכשמסתכל ז״א בפנים דא״א מקבל ק״נ נהורין ובאסתכלותא במצחא מקבל ש״ע נהורין כו׳, וזהו אל עני הוא בחי׳ מל׳ דלית לה מגרמה כלום ונק׳ תפלה לעני ונכה רוח הוא ז״א דאצילות שהוא בחי׳ רוח שלגבי א״א נק׳ נכה רוח כי שם הוא למעלה מאתעדל״ת שע״י תומ״צ שהם בזו״ב שהם שמים וארץ כו׳, ובחי׳ זו

למטה הוא כריעת והשתחוואות דשמו"ע, וזהו"ע בכל מאודך שע"י נמשך המקיפים שהן בחי' מאד בלי גבול כי באו"פ שייך גבול מצד הכלים רל"ו אלפים רבבות פרסאות משא"כ בבחי' מקיף שהוא בלי גבול ולכן השכחה שהוא הגבול נמשך מחמת הסתלקות המקיף כמ"ש בבהאריז"ל שהלובש שני לבושים כא' קשה לשכחה מצד הסתלקות המקיף השורה על הלבוש כו', והזכרון נמשך מצד או"מ גילוי אוא"ס כו' והראי' שנק' מקיף כנ"ל אף שלמטה אצל האדם כח הראי' הוא בגבול כמו ס' מיל זהו ע"י שלמטה מלובשת בכלי העין, וגם כי המקיפים שלנו יש להם גבול שמאו"פ העליון נעשה למטה או"מ אית חסד שבאו"פ ואית חסד דאקרי רב חסד בלי גבול כו', ובבחי' ראשונה נאמר בוחן כליות לשלם לאיש כמעשהו אבל הסליחה ומחילה נמשך מבחי' ורב חסד וזהו לא הביט דוקא, וזהו עיני ה' אלקיך בה מרשית השנה, כי הנה בר"ה הוא בנין המל' כמ"ש ויבן את הצלע כו', ונק' בנין כי המל' נקרא בית וכמ"ש גבי דוד ובניתי לך בית נאמן וכתי' יושב בבית המל' וגם מל' הוא בחי' נוק' שנק' בית כמ"ש מימים לא קריתי כו' אלא לאשתי ביתי, ולכן עז"נ ג"כ איזו בית אשר תבנו לי, שא"א להמשיך בחי' זו ע"י תומ"צ שזהו"ע השמים כסאי כו' שזהו ההמשכה שבכל השנה, אבל להיות בנין מחדש צ"ל מבחי' גבוה יותר כי תורה מחכ' נפקת והמצות מבחי' א"א ונק' מזון ולבוש אבל בחי' בית נמשך מבחי' עתיק בחי' תחתונה שבמאציל וכמ"ש בסידור ע"פ מזמור שיר חנוכת הבית כו', וזהו אם ה' לא יבנה בית כו' וגם מל' דאצי' נעשה עתיק לבריאה ולכן נק' בית כו' וגם הבית הוא מאבנים בחי' אותיות הדיבור כו', ולכן אף שנק' המל' ג"כ ארץ אך כמה שמות יש לבחי' מל' מצד בחי' זו שבה נק' ארץ ומצד בחי' זו נק' בית כו', והמשכה רק ע"י ואל זה אביט וכמ"ש פקח עיניך כו' כי השמיעה בחי' או"פ אבל הראי' הוא המשכת או"מ שרואה הדבר כולו יחד בסקירה אחת, ולכן זהו ג"כ בחי' המשכת בית שהוא מקיף עליון כו', וז"ש בר"ה עיני הוי' אלקיך בה עיני דוקא בחי' ראי' והבטה, וע' בלק"ת פ' שמות ע"פ כי סר לראות שבחי' עיני נמשך מדעת עליון ולכן נאמר ע"ז לא הביט און כו' שבבחי' ד"ע אין תופס מקום הפגם כמ"ש במ"א ע"פ לבבתני כו' בהביאור וזהו שארז"ל על ר"ה נסקרים בסקירה אחת בחי' ראיה, אבל בבחי' שמיעה נאמר חוקר לב בוחן כליות כו', והנה גילוי ראי' זו בר"ה הוא דוקא מרשית השנה כשהם בבחי' תחנונים ידבר רש וכמ"ש ואל זה אביט אל עני ונכה רוח כו' כנ"ל כי להיותו למעלה מאתעדל"ת ע"כ אין ההמשכה רק ע"י הביטול וז"ש ג"כ במשה ואתחנן כו' ואראה כו' שכדי להמשיך בחי' ראי' עליונה אין דרך רק ע"י תחנונים ע"ד חנם בלא מצות שאין תומ"צ מגיע לעורר שם כו', וזהו וחרד על דברי, כי ר"ה בנין המל' שהוא דבר ה' והיינו ע"י חרדה דוקא ביטול ויראה וכמ"ש גבי שופר ויחרד כל העם כו' וכמ"ש בפע"ח שע"י השופר נמשך מבחי' דעת עליון כו' הנ"ל וז"ש (במלכים א') הקדשתי את הבית והיו עיני ולבי שם, וכן לעיל מיניה כתיב להיות עיניכם פתוחות אל הבית הזה כי הגילוי בבחי' בית נמשך מבחי' עיני ה' כמ"ש ואל זה אביט כנ"ל.

והיה אם שמוע, פ״ו דברכות ד״מ ע״א וכן איתא פ״ד דסוכה מו״ב מדת הקב״ה כלי מלא מחזיק כלי ריקן אינו מחזיק שנאמר אם שמוע תשמעו, אם שמוע בישן תשמעו בחדש, של״ה קל״ד א׳, רבות בא פט״ו קל״ב ג׳, ד״א החדש הזה לכם כו׳ המצות אלא לכם שנאמר אשר אנכי מצוה אתכם, נשא פי״ד רנ״ח ב׳ מנין אתה אומר שאם שמע אדם דבר מפי קטן שבישראל כאלו שומע כו׳ מפי משה שנאמר והיה אם כו׳.

פ״ק דתענית ד״ב סע״א, ולעבדו בכל לבבכם איזהו עבודה שבלב הוי אומר זו תפלה ומזה בשל״ה דנ״א סע״א, ר״א ב׳ רמ״ט סע״ב ר״ג סע״ב בהג״ה שט״ו א׳ ד״ה אמנם, שע״ט א׳ ד״ה עבודה, מנחות ל״ד ב׳ שמע והא״ש משמאל, זח״א בראשית י״ג סע״ב ס״פ בא מ״ג סע״ב, משפטים קי״ט ב׳, תרומה קס״ב א׳, פנחס רמ״א ב׳ ואתחנן רס״ב ב׳, עמה״מ ש״א פמ״ח דף ח׳ עמוד ג׳, שי״ד פס״ו ס״ז ס״ח, פצ״ה דף ק״ד א׳ פרק קל״ג קי״ו א׳, שט״ז פמ״ה דף קנ״ג ד׳, של״ה קט״ז ב׳, ילקוט פ׳ עקב סי׳ תתס״א.

ונתתי מטר, רפ״ק דתענית ד״ב סע״א, יורה ומלקוש שם ד״ו ע״א.

ואספת דגנך, פ״ו דברכות דל״ה א׳ ב׳, בספרי ונתתי אני ולא ע״י מלאך ולא ע״י שליח מטר ארצכם ולא מטר ארצות וכה״א הנותן מטר ע״פ ארץ ושולח מים ע״פ חוצות כו׳.

ונתתי עשב, פ״ב דברכות דמ״ו סע״ב, פ״ו ד״מ ע״א, אסור לאדם שיאכל עד שיתן מאכל לבהמתו שנאמר ונתתי עשב בשדך לבהמתך והדר ואכלת ושבעת, ספ״ה דגיטין ס״ב א׳, ואכלת ושבעת אכילה שיש בה שביעה ביומא ע״ט סע״ב, עמה״מ שי״ד פרק קל״ד דקי״ו ד׳ עשב בשדך ע״ב של עשב הוא מנין ע״ב ושין של עשב הוא שלשה ווין דיסע ויבא ויט חג״ת כו׳ וכ״כ בשער ט״ז פמ״ה קנ״ג סע״ד קנ״ד א׳, בשל״ה דרמ״ד א׳ בשם ספר חרדים ג׳ פרשיות דק״ש להוציא קנאה ותאוה וכבוד ובפ׳ והא״ש ואכלת ושבעת וכתיב בתרי׳ השמרו לכם פן תמשכו אחר תאוות העולם כו׳.

השמרו לכם, פ״ח דיבמות ע״ח ב׳, סנהדרין קי״ג א׳, רבות נשא פ״ח רכ״ה ג׳ בעון עכומ״ז וג״ע וש״ד כו׳ הגשמים אין יורדים פ״י רל״ז א׳ שעכומ״ז מביאה אף על האדם שנאמר השמרו לכם כו׳ וחרה אף כו׳, זח״ב בא ל״ה ב׳, ואתחנן רס״ב ב׳.

וחרה אף, ועצר, פ״ק דתענית ד״ג ע״ב מן העבים ומן הרוחות, ד״ו ע״ב אין בהם משום ועצר, ד״ז ע״ב, ד״ח סע״א מ״ד ועצר כו׳ דומה לאשה כו׳ נאמר עצירה בגשמים ונאמר עצירה באשה כו׳ רבות בשלח פכ״ה קמ״א ד׳, ועצר.

נשא פ״י דרל״ז א׳, שמביאה אף שנאמר וחרה אף, ואבדתם ע״ד כחתף תארוב משלי כ״ג כ״ח, קהלת צ״א ב׳ גבי ועת לבקש ועת לאבד דכתי׳ ואבדתם שם סי׳ ג׳ ו׳ וכתיב ובקשתם.

ושמתם, פ״ב דברכות י״ג ב׳ צריכה שתהא שימה (תפילין של יד) כנגד הלב, פ״ק דקדושין ד״ל ע״ב ושמתם סם תם נמשלה תורה כסם חיים כו׳ בראתי יצה״ר ובראתי לו תורה תבלין כו׳, פ״ג דמנחות ל״ו ב׳ על ידך זו גובה שביד (קיבורת דהוא אצל הכתף) כו׳ שתהא שימה כנגד הלב, רבות נשא פ״י רל״ז א׳ ע״פ תנה בני לבך לי וגו׳ ושמתם כו׳ על לבבכם, ס״ח ססי׳ תשע״ג.

והיה אם שמוע, פ״ד דסוכה דמ״ו ב׳ ארז״ל מדת הקב״ה כלי מלא מחזיק כלי ריקן אינו מחזיק שנאמר אם שמוע תשמעו ופרש״י אם הורגלת לשמוע אז תשמע תוכל ללמוד ולהוסיף, י״ל עפמ״ש סד״ה אני ישנה בענין פתחו לי כחודו של מחט שהוא ענין מה שבכח הנפש להגביר שהוא מבחי׳ חכמה שבה שמשים עיקר חכמתו בחכמת התורה ומדות אהוי״ר לה׳ לבדו אזי ממילא יומשך ויתגלה גם הבחינה שאין בכח הנפש להשיג והוא הרצון עליון שבנפש מה שלמעלה מהחכמה, וזהו עשה רצונו כרצונך כדי שיעשה רצונך כרצונו וכמ״ש בד״ה כי תצא בענין מאן דקטיל לחויא יהבין ליה ברתא דמלכא, ובתו״א פ׳ תשא בד״ה זה יתנו כל העובר כו׳, והנה בחי׳ הא׳ זהו בנין ע״ס שבנפש בחי׳ כלים ונק׳ יפת תואר ובחי׳ הב׳ זהו המשכת האור ונק׳ יפת מראה כמ״ש בת״א פ׳ ויצא סד״ה אם לא תדעי לך וזהו כלי מלא מחזיק, היינו כשהוא מלא בבנין ע״ס שבנפש מחכמה ולמטה בשלימות, אזי הוא מחזיק לקבל מלמעלה גילוי הבחינה שלמעלה מהחכמה, וזהו אם שמוע היינו אם הורגלת לשמוע ולהתבונן ולעשות מה שבכח הנפש, אזי תשמע ותקבל גם הבחינה שלמעלה מכח הנפש מצד עצמה, ועיין מ״ש רבינו ז״ל ע״פ יהיב חכמתא לחכימין בדניאל סי׳ ב׳ ויש לפרשו ג״כ כנ״ל כי יש ב׳ בחי׳ חכמה כענין חכמות בחוץ באד״ר דק״מ ע״א דהיינו חב״ד דאצי׳ וח״ס וכן בנפש לחכימין בחי׳ חב״ד שזהו בכח הנפש, אזי יהיב חכמתא בחי׳ משכיל לאיתן בד״ה ראה אנכי שהוא מבחי׳ מו״ס, ועיין פ״ט דברכות דנ״ה א׳ שכמ״כ יש ללמוד מפסוק ובלב כל חכם לב נתתי חכמה בפ׳ תשא ל״א, וברע״מ פ׳ משפטים דקי״ן סע״ב הלב מבין הלב יודע ובלב כל חכם לב נתתי חכמה י״ל חכם לב היינו החכמה לברר המדות, וכמ״כ התורה היא מוחין דז״א כנז׳ בד״ה השמים כסאי ועי״ז נתתי חכמה היא עצמיות החכמה ועד״ז י״ל ג״כ אם שמוע תשמעו, שמוע התורה הנגלות תשמעו פנימיותה, עוי״ל בענין כלי מלא, כי הנה כתיב מכה״כ וכתיב את השמים ואת הארץ אני מלא והיינו ממכ״ע וסוכ״ע וכמ״ש בד״ה אני לדודי בסידור ומבואר שם שהתורה היא בחי׳ מכה״כ כבוד ל״ב נתיבות החכמה וזהו כלי מלא מבחי׳ ממכ״ע תורה מחזיק להיות מקבל מבחי׳ סוכ״ע בחי׳ אני מלא ע׳ מהרש״א פ״ו דברכות בענין כלי מלא מחזיק שהרוחניות אינו בגדר מקום ע״כ כל שמלא יותר מרוחני מחזיק יותר ועיין ביאור שוש אשיש מזה איך רבוא רבבות השתלשלות הכל במקום א׳ ואור א״ס אינו שורה אלא בחכמה כח מה ע״כ כלי מלא יותר מהתורה שהוא מח״ע מחזיק יותר כי התורה נק׳ משל הקדמוני ולפ״ע ריבוי הנמשל צ״ל

ריבוי המשל בת"א בסופו גבי לבסומי בפוריא כו' גם אינו דומה חכמה דעשיי' לחכמה, וכמ"ש באגה"ק סי' י"ז גם ע"ד גדול תלמוד שמביא לידי מעשה ועמ"ש בענין המילואים, וזהו כוס ש"ב צ"ל מלא שכלי מלא מחזיק וזהו ומלא ברכת ה' בפ' הברכה ל"ג כ"ג, גם ע"ד עד דאתעבידת איהי ברזא דאחד יחו"ת, ואזי דוקא למשרי עלה רזא דאחד יחו"ע, עוי"ל בענין שמוע תשמעו. כמ"ש בענין שמוע מזבח טוב שהוא בחי' עבד קבלת עול ועי"ז תשמעו שיבאו לבחי' יראה ע"ד שמעתי שמעך יראתי עיין בד"ה יהודה אתה מענין בחי' שמעון, או תשמע היינו כמ"ש בד"ה כי תשמע בקול במה שמלובש תוך הקול כו' ע"ש, גם הנה בפ' בהר ק"ח ב' איתא שמיעה בהאי אתר תליא היינו במל', והקשה ע"ז רבינו שהרי שמיעה בבינה ותירץ דשמיעה של האדם קבלת עול הוא מהמל' ושמיעה של הקב"ה הוא בבינה וזהו אם שמוע בחי' שמיעה ששייך לכם היינו קב"ע מלכותו ית' אזי תשמעו לקבל מבחי' שמיעה של הקב"ה וזהו ה' שמעתי שמעך ממש, ושמיעה זו היינו שיאיר בנפש מבחי' שכינתא עילאה בכל מאדך כו' ותן בלבינו בינה כו' והיא פנימיות הלב כו' וכן איתא פ"ב דברכות דפ' והא"ש היא קבלת עול מצות גם פי' תשמעו אל מצותי היינו בחי' מצותי של עצמות המאציל שלמעלה מבחי' מצות הוי' וזהו אשר אנכי מצוה עמ"ש בד"ה כי המצוה הזאת אשר אנכי מצוך היום ברבות בא פט"ו קל"ב ג' ד"א החודש הזה לכם כו' המצות אלא לכם שנאמר והיה כו' מצוה אתכם, נשא פי"ד רנ"ח ב' מנין אתה אומר שאם שמע אדם דבר מפי קטן שבישראל יהי' בעיניו כאלו שומע כו' ור"ל שמוע תשמע שאם תשמע מפי קטן יהי' בעיניך כאילו שמעת מפי משה, וי"ל ע"ד השמע לאזניך מה שאתה מוצא מפיך פי' אתה הוא השכינה מוצא מפיך כי ודברי אשר שמתי בפיך, אני המשנה המדברת בפיך, חש"ש במדרש כאלו שומע מפי הקב"ה וזהו תען לשוני אמרתיך ולבוא לבחי' זו זהו ע"י אם שמוע בחי' קבלת עול שמוע מזבח טוב כנ"ל, פ"ק דתענית דף ב' סע"א ולעבדו בכל לבבכם איזו היא עבודה שבלב הוי אומר זו תפלה עיין מזה בשל"ה דנ"א סע"א ודף ר"א ב' רמ"ט סע"ב ר"ג סע"ב שט"ו א', מנחות ג' ל"ד ב' שמע והי' אם שמוע משמאל יש להעיר מענין מזוזה מימין ונ"ח משמאל זח"א בראשית י"ג סע"ב פרשתא רביעאה)

והי' אם שמוע כלילו דתרין סטרין (חו"ג כי אפילו הגבורות כלולים מחסדים ולכן פרשה זו יש בה ונתתי מטר ארצכם שהיא רחמים ויש בה דין ועונש וחרה אף כו', מק"מ) דאתאחדת בהו כנס"י (פי' שהמל' בבינה מן הגבורות גבורה דלתתא, ודא ה' בתראה דנטלא לון ואתכלילת מנהון, ח"ב ס"פ בא דמ"ג סע"ב כ' פרשתא רביעאה הוא רזא דדינא קשיא השמרו לכם כו' וזה סותר למ"ש בפ' בראשית שם שכלולה מחו"ג (משפטים קי"ט ב', ו' שמע ישראל ה', והיה אם שמוע (תרומה קס"ב א' אי בהאי יחודא דשמע ישראל אתכליל כולא ימינא ושמאלא אמאי לבתר ואהבת והיה אם שמוע אבל התם בכלל והכא בפרט וכ' במק"מ בשם הרח"ו כי בשמע חו"ג הי' כלולים בחו"ג ובואהבת והיה מורידים אותה לדעת עכ"ל, וא"כ ביאור ענין זה יובן ממ"ש בתו"א בביאור ע"פ זכור דעמלק (ח"ג פנחס רמ"א ב' ולבתר כהנא רבא כו' אה"ע כו' שמע ישראל כו', ליואי דקא מתערי לכגונא היינו והיה אם שמוע כו' השמרו לכם כו' ובמק"מ בש' הרח"ו כהנא רבא היכל האהבה והי' אם שמוע עט'

דגבורה ועיין מזה בתו״א בד״ה יהודה אתה, ואתחנן דרס״ב ע״ב משמע ג״כ פ׳ והא״ש אף שהוא גבורה כלולה מחסד וי״ל שזהו ג״כ מש״ש אדמוני עם יפה עינים, ויש להעיר ממ״ש בענין א״ת בנייך שזהו אהבה ואהבת דפ׳ שמע אלא בוניך ע״י הגבורה קעומ״ש וזהו ולעבדו דפ׳ והא״ש כי בנין המל׳ מהגבורות כו׳, מ״ח ערך ג״ע ס״ד בוהא״ש יש ע״ב תיבות עד ושמתם ומן ושמתם סוף פרשה ב׳ תיבות, בעמה״מ ש״א פמ״ג ד״ח ע״ג כ׳ וז״ל ומוהיה אם שמוע עד ושמתם יש ע״ב תיבות שהם כנגד זרועות האדם ומתיבת את דברי עד כימי השמים על הארץ יש ב׳ תיבות כנגד בטן האדם עכ״ל, שי״ד פרק ס״ו ס״ז ס״ח ענין קדש, והיה כי יביאך מימין כו׳, שער הנ״ל דצ״ה ק״ד א׳ פרק קל״ג קי״ו א׳ שט״ז פמ״ה קנ״ג ד׳, של״ה קט״ז ב׳ ענין הנחת השער בתפילין אצל פ׳ והא״ש, קל״ד א׳ אם שמוע בישן תשמע בחדש יש להוציא מדבריו שהכוונה שעי״ז שישמע בישן יבא להיות בכל יום בעיניך כחדשים, ענין ולעבדו בכל לבבכם עבודה שבלב זו תפלה דנ״א סע״א ודף ר״א ב׳ דרמ״ט סע״ב ר״נ סע״ב בהג״ה שט״ו א׳ ד״ה אמנם שע״ט א׳ ד״ה עבודה, בילקוט פ׳ עקב סי׳ תתס״א והיה אם שמוע קאי על תלמוד שמביא לידי מעשה סי׳ תתס״ב אשר אנכי מצוך כשומע מפי משה, סי׳ תתס״ג בשם ילמדנו היום שאם אתם שמעתם מצותי אתם מאירים כיום שנאמר והמשכילים יזהירו כזהר הרקיע וכה״א תנו לה׳ אלהים כבוד בטרם יחשיך קודם שלא יבואו המל׳ כו׳ אימה חשוכה כו׳ שם סי׳ הנ״ל ולעבדו זו תלמוד ד״א ולעבדו זו תפלה, א״ב י״ל ולעבדו בכל לבבכם זהו תפלה ובכל נפשכם זהו תלמוד וכ״ז מהספרי לבד ענין היום הוא מילמדנו, עוי״ל עבודה שבלב כי הקב״ה נק׳ צור לבבי וכמ״ש ברבות בשה״ש ע״פ ולבי ער והנה להמשיך שיהי׳ בבחי׳ לבי זהו עבודת התפלה כמ״ש ע״פ לבבתני אחותי כלה כו׳ וכמ״ש כמים הפנים לפנים כן לב האדם לאדם וזהו עבודה שבלב ועמ״ש לקמן ע״פ ושמתם את דברי אלה על לבבכם כו׳.

קיצור מהנ״ל אפ״ל והי׳ אם שמוע היינו תלמוד כמ״ש הספרי ואזי תשמעו פי׳ תקבלו גילוי אור א״ס שבתורה כענין מ״ש בד״ה כי תשמע בקול הובא לעיל, וזהו ג״כ אם שמוע בישן תשמע בחדש שבחי׳ היותו כחדשים זהו ע״י התלבשות אור א״ס בתורה, עיין בת״א פ׳ בראשית בד״ה צאינה, א״נ תשמעו שיהי׳ בחי׳ ודברי אשר שמתי בפיך כנ״ל סד״ה ברבות בא, והנה גדול תלמוד שמביא לידי מעשה לכן ע״י שמוע תשמעו בתלמוד תשמעו אל מצותי וזהו אשר אנכי מצוה מי שאנכי כי המצות בשרשן גבוהים מהתורה דאורייתא מחכמה נפקת ממכ״ע ומצות סוכ״ע, וזהו כלי מלא מחזיק פי׳ תורה שהוא בחי׳ מלא כה״כ ואין כבוד אלא תורה, מחזיק גילוי סוכ״ע אני מלא, ועיין בד״ה וידבר אלקים כו׳ אנכי כו׳ בענין אם אין חכמה אין יראה, ובאגה״ק סי׳ י״ז בענין טל תורה מחייהו כו׳ וכמ״ש בענין שאו כו׳ לגולגלותם כו׳ מבן עשרים שנה דוקא, וזהו מצוה אתכם דווקא ברבות בא פט״ו, היום שתהי׳ בבחי׳ והמשכילים יזהירו כו׳ חרות על הלוחות חירות כו׳ כי התורה נקרא ברית יומם ולילה המקשר וממשיך מדת יום גם בלילה וכמ״ש גם חושך לא יחשיך ממך, לאהבת את עיין בת״א בד״ה ועשית בגדי קדש דהפי׳ שיהי׳ שם שמים מתאהב, וכ״כ בד״ה אלה תולדות יצחק, וממילא יהי׳ בחי׳ היום דהא בהא תליא והיינו ג״כ ע״י ולעבדו בכל לבבכם זו תפלה ח״י ברכאן יחוד קובה״ו, וגם ולעבדו בכל נפשכם זה תלמוד, דאע״ג שנאמר

לעיל אם שמוע דקאי על תלמוד אך צ"ל בבחי' עבודה אינו דומה שונה פרקו מאה פעמים כו' ואזי א"ת בניך אלא בוניך כו' ומזה יומשך ורב שלום וא"כ תהי' בבחי' היום כו'.

ונתתי מטר, כתיב זורע צדקות, אור זרוע לצדיק, ענין הזריעה כלום אדם זורע קב כו' כי המשכות החיות בעולמות מבחי' מלכותך מכ"ע כו' אבל ע"י המצות להמשיך גילוי סוכ"ע כמ"ש בד"ה ששים המה מלכות ובד"ה הבאים ישרש, והמשכה זו ע"י זריעת המצות וזהו ומצמיח ישועות וישע ה' כו' שע"ה נהורין דא"א, אך זריעה זו בארץ דוקא היא כנס"י כמ"ש בד"ה הבאים ישרש בענין ארץ חפץ ע"י בחי' ביטול היש שיש בכל א' כו' ע"ש, אך עכ"ז בלא מטר לא יצמיח והמטר הוא התורה כמ"ש יערוף כמטר לקחי והיינו כמ"ש בד"ה בחודש השלישי ענין שהתורה נק' עוז שנותן כח בנפש לצאת ממאסר הגוף ונה"ב וע"ז נאמר וידבר אלקים כו' לאמר כו' ע"ש, וזהו כי כאשר ירד הגשם והשלג מן השמים כו' והרוה כו', כן יהי' דברי אשר יצא מפי שלהיותו דברי אשר שמתי בפיך יש בו כח להיות והרוה כו' וזהו פקדת הארץ ותשוקקיה, כענין חייב אדם לפקוד את אשתו כו' מיטרא בעלא דארעא ביום חתונתו זו מ"ת קול דודי דופק אותיות פקד ועי"ז ותשוקקיה להיות ארץ חפץ ועמך לא חפצתי כו', וזהו ענין יורה שמרוה כו' גם יורה כחץ כדפירש"י פ"ק דתענית ד"ו ע"א כי הנה האותיות נק' חצים, כי הנה כתיב ויצא כברק חיצו כו' ברק יסוד אבא שמשם מקור התורה נק' חצו שאינו נמשך כסדר השתלשלות שיש עיכוב כו' אלא עד מהרה ירוץ דברו, וירד ה' על הר סיני כו' מדלג כו' וזהו ואתא מרבבות קדש, וענין ומלקוש ארז"ל שם שממלא תבואה בקשיה, כי הנה יש ב' אתעדל"ע הא' האתעדל"ע הבא לעורר אתעדל"ת, וזהו ענין יורה שמרווה את הארץ שעי"ז והולידה והצמיחה להיות אשה מזרעת כו', והב' אתעדל"ע הבאה אחר האתדל"ת וזהו ענין ומלקוש שממלא התבואה כו' ולכן ומלקוש ל' איחור כי בחי' זו באה באחרונה והענין כי התבואה זהו המצות זורע צדקות כו' ועז"נ ואספת דגנך כו' דגן חטה ושעורה ה"ח וה"ג עשה ול"ת לעבדה ולשמרה והדגן דעת כמארז"ל אין התינוק יודע כו' עד שיטעום טעם דגן והדעת כולל ה"ח וה"ג, ואף ששעורה מאכל בהמה י"ל כי החטא נק' מעשה בהמה במשנה פרק שני דסוטה כו' ושעורה מאכל בהמה שלא להיות בבחי' בהמה גשמיות כ"א כמו המלאכי' שנק' בהמה פני ארי' פני שור כו', והנה צ"ל מה שאנו אומרים בתפילת שבת קדשינו במצותיך לשון בקשה והרי גם בחול מברכים אשר קדשנו במצותיו שכבר קדשנו כו', אך כי הנה המצות יש בהם ב' בחי' הא' הנק' מצות המלך שנמשכו מבחי' מל' כו' הב' משארז"ל הקב"ה מניח תפילין כו', וזהו ענין רמ"ח פקודין רמ"ח אברין דז"א כו' ויש ג"כ מצותי של עצמות המאציל כו' וכמ"ש אלה הם מועדי וכתיב מועדי הוי', והנה בשבת עליות העולמות וגם התומ"צ של כל ששת ימי החול מתעלים בשבת כמ"ש ע"פ שבתותי תשמרו, וע"ז מבקשים קדשנו במצותיך ממש, ועד"ז יובן ענין ומלקוש שממלא התבואה כו' היינו להיות במצות שלנו הגילוי מבחי' מצותיך ממש וזהו המשכת מ"ד כו', והנה המשכה זו באה ע"י תושבע"פ שנאמר באור פני מלך חיים ורצונו כעב מלקוש שבתושבע"פ גילוי רצון העליון מה שאין גילוי זה ממש בתושב"כ וכמ"ש באגה"ק בד"ה אשת חיל עטרת בעלה כו' ולכן ורצונו ית' כעב מלקוש

שממלא תבואה כו׳, ופי׳ שממשיך מלא כל הארץ כבודו ואין כבוד אלא תורה, והיינו ע״י כל העוסק בתורת עולה כאלו הקריב עולה וכל הקורא ושונה הקב״ה קורא ושונה כנגדו כו׳.

ואספת דגנך ותירושך ויצהרך, ע׳ פרש״י כי מאספיו יאכלוהו, ויש להעיר לענין וחג האסיף, והנה דגנך תירושך ויצהרך י״ל שייך בנש״י כמ״ש קדש ישראל לה׳ ראשית תבואתה וכמ״ש במד״ר תולדות פס״ו ע״פ ורוב דגן ותירוש דגן אלו הבחורים כו׳ ע״ש וכתיב בטנך ערימת חטים, וי״ל דגנך ישראל ותירושך לוים שהי׳ אומרים שירה על היין ויצהרך כהנים, וא״כ חג האסיף עליות תבואות הנ״ל מבחי׳ שדה לבחי׳ עיר היינו עיר אלקינו ועיין לק״ת פ׳ שופטים בד״ה אני לדודי דרוש הראשון פ״ב בענין שדה ועיר שבחי׳ עיר יושב זהו ענין וישב ד׳ מלך לעולם א״ת בניך אלא בוניך כו׳, ועמ״ש מזה לקמן סוף הבוך בד״ה חג האסיף ומ״ש בפ׳ משפטים ע״פ שלש רגלים תחוג לי, פ״ו דברכות דל״ה ע״ב הרבה ענינים בפי׳ ואספת דגנך כו׳ רע״מ פ׳ משפטים דקט״ו ע״א ואספת דגנך ותירושך ויצהריך דאינון ישראל, ועיין בלק״ת בד״ה אתם נצבים בענין בהתאסף ראשי עם יחד שבטי ישראל וז״ל ראש הוא בחי׳ המחשבה וראשי עם הם המחשבות של כללות ישראל שהם מתאספים מעלמא דפרודא שנפלו מחשבותם להיות פונה זה לכאן כו׳ ונעשים רה״י ליחודו ית׳ והיינו בר״ה וזהו אתם נצבים היום כולכם כו׳ ע״ש ובד״ה תקעו בחודש שופר דרוש הראשון פ״ג פי׳ יחד שבטי ישראל שבטי מלשון ענפים כלומר שאפילו בחי׳ ענפים מתפרדים יהי׳ יחד בחי׳ יחוד עליון להיות יחד לבבינו כו׳ ועיין בד״ה שובה ישראל עד דרוש השני ספ״ג בפי׳ וה׳ יאספני למעלה מן החכמה כו׳, וזהו כמ״ש בת״א בהביאור ע״פ וקבל היהודים וקבל לשון יחיד וכן במ״ת ויחן ישראל כי ההתחלקות רק מחכמה ולמטה לכל חד לפום מאי דמשער בליביה אבל בבחי׳ רעו״ד כו׳, ועיין בד״ה כי תצא דרוש השני ספ״ג בענין התקבצות מפיזור הנפש כו׳ להיות ועמך לא חפצתי כו׳ ובד״ה ענין ק״ש אחד ואהבת ושם פ״ב שיש דבר שנוגע עד מיצוי הנפש כו׳.

ונתתי מטר, רפ״ק דתענית ד״ב סע״א שנמשך אל ולעבדו שהיא תפלה שמזכירין גבורות גשמים בתפלה, כי גבורות גשמים היא התורה כמ״ש בד״ה אם בחוקותי ובד״ה תורה צוה, ועיקר התפלה שהיא העלאה מ״נ להיות אח״כ המשכת מ״ד ע״י התורה, שם וברבות ר״פ כי תבא ג׳ מפתחות שלא נמסרו ביד שליח, שליח היינו המלאכים ויש הפרש גדול בין השפעות שנמשכו ע״י מלאכים להשפעה הבאה מאצי׳ כמ״ש בד״ה כנשר יעיר, וג׳ עניני׳ הנ״ל הם בני חיי ומזוני ששרשן נמשך מבחי׳ כתר הנק׳ מזלא כמ״ש בזח״א קט״ו א׳, ונת׳ שם דלאו בזכותא תליא שאין נמשכין מהיכל הזכות כ״א מלמעלה כו׳, ועמ״ש ג״כ מענין הפרש בין השפעת המן שלא הי׳ יורד בשבת לשאר השפעות, וי״ל עוד כי שליח היינו מט״ט, והנה ג׳ השפעות הנ״ל הם מורים על יחוד עליון דקבה״ו שזהו ענין מטר

המשכת מ"ד, וכן הלידה בעתיקא תליא וכ"ש תח"ה ע"י גילוי סוב"ע, א"כ לא שייך שיתנו ביד שליח, כי חלילה לעלות אל הדעת שהיחוד יומשך ע"י שליח ועיין בפרדס סדר אבי"ע פרק ד"ה שהאריך בזה, ומה שנמסרו ביד אליהו י"ל האדם שאני שיש נשמות גבוהות שעל ידן נעשה היחוד ועיין בפירש"י בסנהדרין דקי"ג סע"א משמע כן, ואפ"ל עוד כי נודע שיש ב' יחודים דחו"ב ויחוד החיצוני להחיות העולמות משתלשל עד שנמשך למטה ע"י שליח מט"ט אבל ג' בחי' הנ"ל באים מיחוד הפנימי וזהו ענין במזלא תליא שיחוד הפנימי בא מכתר. ענין יורה ומלקוש פ"ק דתענית ד"ו ע"א יורה שמורה את הבריות פרש"י שמורה להן להטיח גגותיהן כו' ד"א שמרוה את הארץ כו' תלמיה רוה נחת גדודיה תילים ס"ה, להעיר מענין כוסי רויה רכ"א לוגין כמנין ארך, ועמ"ש בד"ה והי' מספר בענין ארץ לא שבעה מים, ד"א יורה שיורד בנחת, דברי חכמים בנחת נשמעים עמ"ש ע"פ המאמר אחותי בת אבי היא בפ' וירא קי"ב א', ומשם יובן דהמשכה זו באה מחכמה עילאה, ומ"ש רש"י א"נ לשון חץ זהו ע"ד כל ש"ז שאינו יורה כחץ כו', היינו שאינו מתעכב השפע בכל היכל כ"א עובר במהירות מלמעלה למטה לפי שבא מלמעלה מסדר השתלשלות עמ"ש ע"פ יום ליום יביע אומר כו' ובענין ויגמול שקדים שוקד אני על דברי, ויש שקדים מתוקים זהו יורה כחץ. מלקוש פירש"י שיורד על המלילות ועל הקשין וממלא את התבואה בקשיה והוא המטר המאוחר, ואפ"ל ב' מיני מטר הנ"ל הם ע"ד מ"ש בענין יברכך כו' יאר כו' הא' אתעדל"ע הבא לעורר אתעדל"ת וזהו ענין יורה שמרווה את הארץ ועי"ז מגלה כח שיש בה שתוכל להצמיח וכמ"ש ג"כ בד"ה האזינו השמים בענין יערוף כמטר לקחי שהוא עסק התורה שעי"ז מלחלח הארץ היא הנפש לבוא לבחי' ואהבת כו' ואח"כ תזל כטל אמרתי טל תורה כו', ודוגמת זה זהו ענין המ"ד שאחר המ"ן וזהו ענין ומלקוש שממלא כו' עו"ש מלקוש שמל קשיותיהן של ישראל וזה ג"כ בתורה כנודע מענין אבנים שחקו מים וכמ"ש באדר"ן פרק בענין רע"ק. במשלי סי' י"ו ט"ו באור פני מלך חיים ורצונו כעב מלקוש, ופרש"י שם ורצונו מי שהוא מרוצה לו טוב לו כעב המביא את המטר ובמצודות פי' המטר המאוחר, והתרגום היך עננא בברירותיה, ובעקידה שס"ג פי' ואף כי יהי' כעב מלקוש לא ימנע ממנו הרצון בסוף עכ"ל, וי"ל שמה שמתאחר השפע לבוא הנה זהו מורה שבא ממקום עליון יותר וכמ"ש בתו"א פ' וארא סד"ה וידבר אלקים כו' וארא כו' כי כל מה שהעלם גדול יותר כך הגילוי שאח"כ גדול יותר וכנודע ג"כ מענין שמיני עצרת כו' שנקלט והלידה ז' ש"פ, וזהו ענין צדיק כתמר יפרח חהו ומלקוש בניסן כענין בניסן נגאלו ובניסן עתידים להגאל, וזהו לא יאחר לשונאו כו', גם יורה ומלקוש י"ל תורה הנגלית נק' יורה מלשון הוראה להורות בין הטהור כו', ומלקוש הוא מה שלע"ל יתגלה פנימית התורה, במא"א אות ג' סכ"ן גשם גימט' שביל ע"ה סוד יסוד דאבא המאיר אליה כו' להחיות העולמות עכ"ל, והנה פנימית יסוד אבא נק' אור הגנוז כמ"ש הרמ"ז פ' בהעלותך, ועפ"ז י"ל שזהו ענין מלקוש, ובגמ' שמל קשיותיהן של ישראל כמ"ש ע"פ ומל ה' אלקיך את לבבך כו' גילוי פנימי' הלב היינו ע"י גילוי פנימי' יסוד אבא כו' שהם בחי' ממעמקים כמ"ש ע"פ ראה אנוכי נותן כו' ובאגה"ק בסופו ע"פ וצדקה כנחל איתן, ולכן אמרו ברבות כי תבא רצ"ח ב' גדולה ירידת גשמים שהיא שקולה

כתח"ה שנאמר ויבא כגשם לנו כמלקוש יורה מה כתיב אחריו יחיינו מיומיים כו', הרי בחי' מלקוש הנ"ל הוא כעין תח"ה שאז יתגלה פנימיות התורה שעז"נ ומל ה' כו' כנ"ל.

המפרשים הקשו עמ"ש ונתתי מטר, מאחר שבמ"ת משה כמדבר בעד עצמו א"כ הל"ל ונתן ה', ואפ"ל לפמ"ש דמטר הוא מט"ט ומט"ט שמו כשם רבו ולכן הוא גימט' שדי, כי שם שדי ביסוד ע"ש שממנו נמשך הסיפוק לבחי' מלכות למלאות די מחסור כו' והוא מלובש במט"ט כמ"ש במא"א אות מם סנ"ז, ועיין בזח"א וישב קפ"א ב' ויחי רל"ט א', והנה משה גימט' אל שדי ופי' הרמ"ז בפ' וארא ר"פ, שמשה זכה לבינה שהוא אצילות המלובש בבריאה בינה מקננא בכורסיא שהוא בחי' אל שדי כמ"ש במא"א אות אלף ס"פ, וכיון שכן הוא מקור ושרש לבחי' האור המלובש במט"ט ע"כ שייך לומר ונתתי מטר ונק' מטר ארצכם מטרוניתא מקבלת מטר מ"ד כו' עיין מזה בביאור ע"פ מנורת זהב, אך צ"ל דאיתא בספרי ונתתי מטר אני לא ע"י מלאך ולא ע"י שליח מטר ארצכם ולא מטר ארצות וכה"א הנותן מטר ע"פ ארץ ושולח מים ע"פ חוצות, באיוב סי' ה יו"ד וכן פרש"י שם וכ"ה תלמוד ערוך פ"ק דתענית ד"י ע"א, וא"כ איך אפ"ל דמטר הוא מט"ט, אך אפ"ל ע"פ מ"ש נער הייתי גם זקנתי דקאי על שר העולם שהוא מט"ט שכשהוא ביצירה נק' נער בחי' קטנות אבל כשעולה באצי' נק' זקן, וזהו ענין זקן ביתו כו' ע"י ששם גילוי אור א"ס, וא"כ אפ"ל מטר זהו מט"ט כשעלה באצילות והוא שם שדי, משא"כ בחו"ל מקבלי' מט"ט שביצירה ע"כ נק' ושולח מים ע"י שליח כו', והנה בגמ' בתענית ד"י שם א"י שותה ממי גשמים כו' וחו"ל ממי תמציות, ובמהרש"א שם מדשינה לכתוב בא"י מטר ובחו"ל ושולח מים לומר שאינו גשמים אלא מים בעלמא, ואפ"ל דאיתא בכוונות מוריד הגשם שאומרים בשמע"צ לפי שאז הוא הזיווג הפנימי שמשפיע בה בפנימיותה טפה זרעית ע"י יסוד אבא המלובש ביסוד ז"א וזהו הנק' גשם שביל ע"ה עיין בהרמ"ז פ' אמור דף ק"ד ע"ב, וא"כ למדנו שבחי' מי גשמים זהו ענין טיפת מ"ד משא"כ מים בעלמא הוא השפעה חיצוני' והיינו מבחי' חיצוניות החיות להחיות העולמות שאינו ערוך ליחוד הפנימי שהטפה שרשה מע"ק כו' משא"כ החיצוניות שרשו מחיצוני' אבא כו', ולכן בחי' זו נמשך ע"י שליח מט"ט משא"כ השפעה הפנימיות, ועמש"ל בענין ג' מפתחות לא נמסרו ליד שליח ואחד מהן מפתח של גשמים דכתיב יפתח ה' לך את אוצרו הטוב רפ"ק דתענית ד"ב סע"א וא"כ קשה מהא דכתיב ושולח מים ע"פ חוצות דהיינו ע"י שליח, אלא דדוקא מפתח של גשמים ומטר לא נמסר לשליח משא"כ ושולח מים היינו מים בעלמא לא גשם ומטר וכמ"ש מהרש"א, עוי"ל כי כתיב ויהי מבדיל בין מים למים היינו הפרסא המפסקת, וא"כ שולח מים ע"פ חוצות היינו מבחי' מים תחתונים שמתחת לרקיע ופרסא הנ"ל, אבל הנותן מטר ע"פ ארץ מבחי' מים עליונים כו', ועיין בפי' הרמ"ז בפ' בראשית ד"ו ע"א ד"ה לרחוק, ועוי"ל ע"פ מ"ש בפרדס שער הצנורות פ"ד שמיסוד יש ב' צנורות הא' שבו נמשך המ"ד למל' הב' פסולת השפע ונק' מים בעלמא כו', שוב מצאתי ברבינו בחיי כאן שהביא פרקי ר"א פ"ה העבים שואבים מן התהומות כו' ומיד הארץ היא מעוברת וצומחת כאשה אלמנה שהיא מעוברת מזונות אבל כשירצה הקב"ה לברך צמח האדמה המטר בא מן השמים שהם מים

זכרים כו' ע"ש, והיינו כנ"ל שהמטר בא מהשמים מז"א ח"ש ארץ כו' למטר השמים תשתה מים משא"כ ושולח מים כו' בחי' מים תחתונים כו' כנ"ל.

ונתתי עשב, י"ל עשב צומח מאיליו שלא ע"י זריעה והיינו שלא ע"י העלאת מ"ן דאדם כ"א זהו ההשפעה הנמשך בתדירות להחיות העולמות והוא מחיצוניות או"א ונק' עשב עב שין כמ"ש בעמה"מ שי"ד פרק קל"ד דקי"ו ע"ד, אשר שם ע"ב השפעת החכמה ונמשך ע"י שין חג"ת ואח"כ ואכלת מאכל אדם השפעה הפנימית מבחי' דגנך ותירושך כו' חטה כ"ב אתוון דאורייתא הבא ע"י זריעה העלאת מ"ן ושבעת ומשביע לכל חי רצון וע' ביומא דע"ט סע"ב, מענין עשב במא"א אות ע' סס"א ובת"ז תיקון נ"א בזח"א י"ט ח"ג רי"ז, בספרי ונתתי עשב בשדך שלא תהא מצטער למדברות ר"ל שגם העשב והשפעה לנה"ב יומשך מבחי' בשדך היא שדה אשר ברכו ה' מל' דאצי' ולא יצטרך למדברות מדבר בחי' ק"ב כו', ד"א ונתתי עשב כו' זה פשתן וכה"א מצמיח כו' ועשב לעבודת האדם פשתן הוא בד שעולה בקנה יחידי ששרשו מעולם האחדות גוי אחד היא אהבה המסותרת דנפש אלקית מזה יומשך הכח לנה"ב כו'.

ואכלת ושבעת כשבהמתך אוכלת כו' ורב תבואות בכח שור היינו בכח נה"ב כשמתבררת ע"י עשב הנ"ל היא מעלה הנה"א כי שרשה מפני שור שבמרכבה כו', והנה מבואר בד"ה בכ"ה בכסליו שהתפעלות נה"ב דווקא מבחי' שם כבוד מלכותו משא"כ נה"א התפעלותה מעצמותו כו' ועמ"ש בד"ה כי תשמע בקול בענין מפתחות החיצוניות, אך עכ"ז זהו הנק' עשב בשדך, אבל מדבר ק"ב חכמות חיצוניות כמו הפלסופיא אף שיכולי' להוציא מזה התפעלות כשיבין ענין המופתים הנז' בח"ה ובס' הכוזרי מאמר ה' וכה"ג עכ"ז נק' מדבר אשר לא ישב אדם שם היא התורה שנק' אדם ע"כ אמר ונתתי עשב בשדך דווקא והוא ברייתות הנק' שדה כמ"ש בת"א ר"פ ואלה שמות ולא תצטער למדברות כו'.

השמרו לכם פן כו' ועצר כו', ארז"ל ברבות נשא פ"ח דרכ"ה ע"ג בעון חמשה דברים הגשמים אינן יורדין בעון עכומ"ז וג"ע ושפ"ד, ופוסקי' צדקה ברבים ואין נותנין ובעון שאין נותנין מעשרותיהן כתקנן כו', ועיין ביבמות דע"ח ע"ב, וצ"ל מהו בעון חמשה דברים דווקא, ואפ"ל דהנה כתיב בפ' נח עוד כל ימי הארץ זרע וקציר כו' לא ישבותו, ועיין שם ברבות פל"ד מזה, הרי נכרת ברית שיהי' זרע וקציר לעולם כל ימי הארץ וא"כ איך הכתוב אומר פן יפתה כו' ועצר כו' והאדמה לא תתן את יבולה, ובתו"א פ' יתרו בביאור ע"פ זכור ושמור כו' הגם שכבר ברית כרותה כו' אין זה כ"א כדי קיום וחיות העולמות כו' ע"ש משמע דמפרש ונתתי מטר הוא ריבוי הברכה ואינו מספיק לתרץ מ"ש והאדמה לא תתן כו', ע"כ ההכרח לומר דאף שברית כרותה מ"מ ה' עוונות הנ"ל גורמים ח"ו מניעת השפע אף גם בקצבת קיום וחיות העולמות והנה בג' עוונות עכומ"ז וג"ע ושפ"ד ודאי אין תימה שהרי הן חלוקין מכל המצות שבכל המצות נאמר וחי בהם ולא שימות בהם אבל בג' עבירות אלו אינן כן, א"כ כיון שמצינו שחייב למס"נ עליהן הרי עולם שנה נפש שקולין, א"כ כמ"כ הפגם נוגע גם בעולם בחיצוניות ממש ועון מעשרות היינו כיון שהיא תלויה בזרע הארץ א"כ מדה כנגד מדה, וכן בפוסקי צדקה כו' כיון שכבר פסק על נפשו וחוזר בו גורם ח"ו כמ"כ מניעת

השפע במה שכבר פסק עוד כל ימי הארץ כו׳ דהוא מדה כנגד מדה, והנה בספרי ד״א ואכלת ושבעת השמרו כו׳ הוזהרו שלא יטעה אתכם יצה״ר ותפרשו מן התורה כיון שפוסק מד״ת כאלו הולך ומדבק בעכומ״ז, י״ל ע״ד מש״ש בד״ה שובה ישראל בענין פי׳ ישראל שבחו״ל עכומ״ז בטהרה הם דר״ל בחי׳ יש הפך הביטול כו׳ ע״ש, והנה עיקר הביטול הוא ע״י התורה שעוסק רק ברצון העליון איך רצונו ית׳ ועי״ז אף אם אין לו היראה כדבעי עולה עסק התורה במקום יראה זו מטעם הנ״ל, משא״כ כשפורש מן התורה אם אין לו יראה וביטול הנ״ל כו׳, וסרתם סרו מן הדרך בחי׳ דרך הוי׳ וכתיב ותורה אור ודרך חיים גם דברי חכמים כדרבונות מה דרבן כו׳.

יורה ומלקוש ת״א בכיר ולקיש, ובבחי׳ העיר ממה שכתוב והיה העטופים ללבן לקישייא כו׳ עיין מזה ברבות ויצא ס״פ ע״ג ובמ״כ שם מפרש עטופים לשון בהתעטף עלי נפשי יגיעה ועייפות כו׳ והוא כמ״ש ואתה עיף ויגע ולא ירא כו׳, בית השלחין משלהי ולאי בחי׳ אחוריים עיין בד״ה זכור דעמלק בת״א פ׳ תצוה משא״כ הקשורים ליעקב בכירייא שמקבלי׳ הריח כו׳, והיינו בחי׳ פנימיות, ועמ״ש בד״ה כי אתה נרי בסופו ג״כ מענין ב׳ מיני נשמות ובד״ה וארשתיך לי ב׳ בחי׳ כלה הא׳ כלה נאה הב׳ ואפי׳ חגרת כו׳ ומ״ש מענין בית יעקב לא כליתם סוף דבור המתחיל פירוש וענין י״ג מדות כו׳, והנה התורה נק׳ מטר המרוה ארץ כנסת ישראל להיות והולידה כו׳ ובחינת יורה מרווה בכירייא כו׳ ומלקוש שמל קשיותיהן הן נשמות שמבחינת אחוריים והיינו כמו שכתוב ומלתם את ערלת כו׳ לא תקשו עוד ואפ״ל דהיינו פנימיות התורה כי כדי לפעול ההולדה בנשמות נמוכות צ״ל ממקום עליון כמ״ש ע״פ וארשתיך לי הנ״ל בענין לבי ובשרי ירננו כו׳ וכמ״ש סד״ה כי אתה נרי בענין והוי׳ יגיה חשכי, ואפ״ל שזהו העטופים ללבן בחי׳ לובן העליון כמ״ש בת״א ע״פ וישכם לבן כו׳. ואספת דגנך ותירושך ברבות תולדות פס״ה פי׳ דגנך אלו הבחורים ותירושך אלו הבתולות כו׳ וזהו לריח שמניך כו׳ ע״כ עלמות אהבוך גם י״ל דגנך ישראל תירושך לוים שהי׳ אומרים שירה על היין ויצהריך כהנים שנמשחו בשמן כו׳.

וחרה ועצר את השמים, פ״ק דתענית ד״ג ע״ב מן העבים ומן הרוחות עד לא קשיא הא בחרפי כו׳, והנה מה דעבים ורוחות לא מיעצרי צ״ל מפני שהן מבחי׳ ההשפעה חיצוניות דחו״ב שע״ז ברית כרותה עוד כל ימי הארץ וכמש״ש שא״א לעולם בלא רוחות כו׳ ועיין מענין עבים במא״א אות עיין סעיף א׳ ובזח״א ל״ב ב׳ ד״ו ע״ב אין בהם משום ועצר כו׳, ד״ז ע״ב אין הגשמים נעצרין אא״כ נתחייבו כו׳ ועצר כו׳ ואבדתם כו׳ ד״ח סע״א מ״ד ועצר כו׳ דומה לאשה שמחבלת ואינה יולדת כו׳ נאמרה עצירה בגשמים ונאמרה עצירה באשה כו׳, לכאורה אינו מובן הגשמים באים מן השמים שהוא מ״ד דז״א בחי׳ דכורא וכמש״ש ד״ו ע״ב מיטרא בעלא דארעא הוא, וא״כ איך דומה לאשה כו׳, ומצאתי במהרש״א שעמד ע״ז וז״ל לא שדימה לידת הגשמים ללידת האשה שהרי אמרו לעיל דמטרא בעלא דארעא הוא כו׳ אלא דה״ק דיש בלידת הגשמים דומה ללידת האשה דהיינו שע״י הגשמים הארץ הולידה כו׳, ועיין בגמ׳ ד״ב סע״ב מפתח

של גשמים ומפתח של יולדות כו׳, אפ״ל כי היושבי בשמים יסוד אימא המלובש בז״א, בזח״א ויחי רכ״ט וכשנעצר המ״ד דז״א עכצ״ל שגם אימא אינה משפעת המ״ד לז״א עיין זח״א ד״נ ע״ב וזח״ב ר״פ וארא בענין בעטרה שעטרה לו כו׳ ביום חתונתו דווקא, וז״ש דומה לאשה אימא כו׳, וכן יובן ממ״ש בזח״א בראשית די״ג ע״ב בענין פטר כל רחם דקאי על יסוד אימא שנמשכים ממנה נש״ב לז״א כו׳, ועוי״ל ע״פ מ״ש במד״ר נשא פ״י דרל״ט ע״ב גבי מנוח נעצרה נא אותך עצורים היינו כמ״ד כי עצור עצר כו׳, הרי גם בדכורא שייך עצורים כי יותר משהעגל רוצה לינק כו׳ שיש תענוג בהשפעת מ״ד כו׳, וכשאין מטר אין זיווג דו״נ כמבואר בזח״ג פ׳ אחרי דנ״ט ע״ב הוו צריכי עלמא למטרא כו׳ והעיר מפסוק מה טוב ומה נעים שבת אחים כו׳ וכד מהדר דכורא אנפוי כו׳ ובמק״מ שם, ועיין במא״א אות א׳ סי׳ ג׳ ע״פ הצדיק אבד וצ״ע בזח״א ויצא קס״ב א׳ ב׳ ע״פ לא ראיתי צדיק נעזב כו׳, ועיין פ׳ בשלח נ״ה ע״פ בשוב ה׳ ציון ובהרמ״ז שם בהג״ה, ועוי״ל כפשוטו דכיון שאין יחוד זו״נ הרי עכ״פ הארץ שהיא נוק׳ אינה מולדת א״כ גם על ז״א נק׳ ועצר מהעדר הלידה דנוק׳ כמו שאמר מנוח עצורים היינו כו׳.

ברבות בשלח פכ״ה קמ״א ד׳, אבל הקב״ה אינו כן הספוג בידו שנאמר פלג אלקים מלא מים אם עצר אין המים יורדין כו׳ ועצר את השמים כו׳ פותח ידו המטר יורד שנאמר יפתח ה׳ לך את אוצרו הטוב ואומר פותח את ידיך ומשביע כו׳, אוצרו הטוב היינו יסוד דאימא עיין בפרדס ערך אוצר מזה ראיה למש״ל, ועיין במא״א אות א׳ סעיף קי״ז פי׳ אוצרו הטוב נקרא שבע היכלי ז״א דבריאה היכל לשבע דז״א דאצילות וזהו את השמים עכ״ל, ועוי״ל ע״פ מ״ש בזח״ג האזינו רפ״ו ב׳ ע״פ האזינו השמים וע״פ שמעו שמים בישעי׳ שיש שמים וארץ עילאין שהם זו״נ דאצילות ושמים וארץ תתאין שהם זו״נ דבריאה, ופי׳ הרמ״ז שם שכלי ז״א יורדין לבי״ע והם בחי׳ האלקות שבתוך שלשה פרצופי ז״א שיש בבי״ע כו׳ ומ״מ שמים וארץ תתאין הם זו״נ דבריאה ממש ולא כלים דזו״נ המלובשים שם עכ״ד, ולפ״ז הגם שכאן כתוב ועצר את השמים בה׳ הידיעה דקאי על שמים דאצילות מ״מ י״ל היינו כלים דז״א דאצי׳ המלובשים בז״א דבי״ע, והנה מבואר בזח״א פ׳ ויחי דרמ״ו ע״א כיון דסלקא מלה מכנס״י ולעילא כולא הוא דכר וכו׳ היינו ממל׳ דאצי׳ ולמעלה אבל בי״ע נק׳ עלמא דנוק׳ בדרך כלל, וכמש״ש ומן נוקבא ולתתא כולא הוא נוקבא וא״כ המטר הנמשך מן השמים דאצי׳ המלובשים בבי״ע כיון שהם למטה מהמל׳ דאצי׳ שהרי מל׳ דאצי׳ הוא עתיק דבריאה וכלים דז״א דאצי׳ המלובשי׳ בז״א דבריאה נק׳ נשמת ז״א דבריאה שאינן ערוך לבחי׳ עתיק דבריאה והטעם לזה מובן ממ״ש בע״ח שער סדר אבי״ע פ״א ב׳ כי כלים דז״א היורדי׳ בבי״ע הם רק הארה מהם ולא עצמותם היורד ונמשך דרך המסך אבל אותה הנקודה של מל׳ דאצי׳ שירדה להיות עתיק לבריאה הם אור עצמו של המל׳ דאצילות וע״כ שוברת ובוקעת את המסך כו׳ עכ״ל ועל כן שפיר נמשלו השמים לאשה כו׳ כיון שמקבלים ממל׳ דאצי׳ שבי״ע שנק׳ נוקבא כו׳.

ושמתם את. בפ״ק דקדושין ד״ל ע״ב ושמתם סם תם נמשלה התורה לסם חיים כו׳, בראתי יצה״ר ובראתי לו תורה תבלין כו׳, וענין לשון סם חיים

מבואר בזח"ג ר"פ חוקת דקע"ט סע"ב גבי וזאת עשו להם וחיו, זאת היא מל' שהיא גבורות ונק' סמא דמותא ולכן אי לא יערב בה סמא דחיי כו' והיינו הוי"ו שהוא ז"א הנק' עץ החיים, וצ"ל שעי"ז שנהפך ונמתק הגבורות הנק' סמא דמותא להיות סמא דחיי עדיף טפי מסמא דחיי לבד, וזהו ענין בירור עה"ד טו"ר שהוא מקור סמא דמותא שכשנתברר נעשה עליה יתירה, וכמו בירור עולם התהו כו' וימלוך וימות כו' שעי"ז נעשה עליי' למעלה מעולם האצי' דתיקון כו' וזהו בראתי יצה"ר להמתיקו ע"י תבלין ואזי נעשה טוב מאד כו', וענין עה"ח מבואר בזח"א דל"ז סע"ב ששרש המשכה זו באה לז"א מאריך אנפין שמשם אורך ימים כו', וז"ש בתורה אורך ימים מימינה כי תרי"ג מצות דאורייתא עם ז' מצות דרבנן הם תר"ך עמודי אור דכתר, ובאד"ר קכ"ט א' ההוא ארחא אתפרשא לתרי"ג אורחין דאורייתא דפליג בז"א, הרי שמקור ההמשכה בתורה באה מא"א, ועיין בפ' בהעלותך דקנ"ב סע"א, ועמ"ש ע"פ כי תשמע בקול כו' קול היינו ז"א קול יעקב, ובקול היינו אור א"ס המלובש בהקול והתורה כו', וזהו ענין ברכו בתורה תחלה, ועמ"ש בד"ה יונתי בענין כי קולך ערב כו', ולכן נק' סם חיים כי סם הוא בחי' רפואה, והנה א"א נק' אסיא כי עיקר המחלה היא ק"נ ולהפך חשוכא לנהורא ומרירו דק"נ לנהורא זה בא ע"י האור שלמעלה מהשתלשלות כו', ולכן הרפואה יקרה מהמזון וזהו ענין והעלה ארוכה ורפואה ע"ד וארוכתך מהרה תצמיח כו' מבחי' אריך כו', ועיין זח"ג האזינו דרצ"ט א' ב' ע"פ ימצאהו בארץ מדבר כו' ובסוף הזח"ג סי' י"א, והנה התורה נק' ג"כ לחם לכו לחמו בלחמי, ונק' ג"כ סם חיים ורפואה, ואפ"ל ע"ד מ"ש בד"ה האזינו השמים בענין יערוף כמטר תזל כטל והיותה בחי' מטר נק' לחם ומזון ובחי' טל נקרא רפואה כו', גם י"ל הנה הלחם יש בו טעם, אך הסממני רפואה אין בהם טעם כלל, והם ע"ד החוקים שאין בהם טעם כו', ובתו"א פ' וישב בד"ה בכ"ה בכסליו פי' ענין סממני הקטורת הם האותיות בחי' דומם כו', וי"ל ג"כ העסק בתורה בבחי' עול נק' סם כו', עוי"ל בענין סם חיים ע"פ מ"ש בזח"ב קכ"ז א' ב' סמך מם כו' רזא דאינון מאה ברכאן שתין וארבעין כו' ובהרמ"ז שם מם סתומה תבונה הנק' עוה"ב שהוא בחי' ג"ע, וסמך בינה עילאה הנק' לעתיד לבא בחי' תח"ה, ואפשר זהו ענין מם וסמך שבלחות בנס היו עומדין, והנה בחי' סמך הנ"ל עי"ז סומך לכל הנופלים שהם זו"נ כמ"ש הרמ"ז שם, ובמא"א אות סמך סעיף ח' סמך בינה עילאה הסומכת לזו"נ הנק' נופלים כו', וכן ע"י מם סתומה ע"ש במא"א תחלת אות מ"ם, ובזח"ג דס"ו ע"ב, ולכן נק' סם חיים, סם דוקא שהיא סמיכה לנופלים והוא ג"כ ענין רפואה כמ"ש בברכת אתה גבור סומך נופלים ורופא חולים כו', גם י"ל פי' סם חיים הסמך היינו ששים מסכתות והמ"ם ארבעים יום שניתנה תורה שהם ד' מוחין חו"ב חו"ג כו', גם ע"ד אינו דומה שונה פרקו מאה פעמים לשונה פרקו מאה פעמים ואחד כו', כי מאה פעמים היינו ב' בחי' דסמך מם ועם היותו מעלה גדולה מ"מ צ"ל ההמשכה בהם מבחי' אחד הוא א"א שהתגלות עתיק הוא בבינה וזהו ענין סם חיים פי' סם בינה ותבונה הנ"ל ולהיות סם חיים זהו ע"י בחי' ואחד שמקור החיים נמשך מא"א וזהו ענין בני חיי כו' במזלא תליא, וכה"ג נת' במ"א ע"פ המאמר ויהיו חיי שרה מאה שנה כו' בזח"א קכ"ג א' שמצד בחי' הכתר א"א נק' מאה שהע"ס כלולים מיו"ד ויו"ד מיו"ד כו', וזהו מצד היותו

שורש הנאצלים, אך מצד בחי' תחתונה שבמאציל שבו נק' שנה לשון יחיד חד ולא בחושבן וזהו לפני אחד מה אתה סופר כו', וזהו ג"כ ענין אין דומה שונה פרקו מאה פעמים שאף שממשיך מבחי' כתר היינו מבחי' א"א שרש הנאצלים, ששם הוא רזא דמאה כו', וזהו ג"כ ענין ס' מ' הנ"ל כי בא"א עצמו יש ג"כ ע"ס אשר בזו"ן אינו מתלבש רק נהי"ם דא"א וזהו מם סתומה משא"כ בחי' סמך כח"ב חג"ת דא"א והרי פרסא מפסקת בינתיים כו' יהי רקיע כו', וזהו ההפרש בין או"א שמלבישי' חו"ג דא"א נק' הנסתרות לה' אלקינו כו' חו"ג שמלבישי' לנה"י נק' והנגלות כו', אך כ"ז אינו דומה לשונה פרקו מאה פעמים ואחד שע"י זו האחד שיתירה על המאה ממשיך מבחי' חד ולא בחושבן בחי' עתיק שהוא בחי' אור א"ס ממש ואזי נק' סם חיים בחי' א"א ועתיק כו', במ"א נתבאר סמך זהו יחוד פנימי דחו"ב מם יחוד ישסו"ת שהוא יחוד חיצוני כו', ובב' הבחי' צ"ל מאה פעמים ואחד כו' להמשיך האור מעתיק כו', עיין בכוונות ק"ש כו' ודר"ק, ושארז"ל בשבת פרע"ק דפ"ח ע"ב ע"פ שמעו כי נגידים אדבר כו' למיימינים בה סמא דחיי, פי' מהרש"א נגיד כתר מל' נגידים ב' כתרים כו' למיימינים בה שעוסק בתורה לשמה כו' ע"ש, ופי' לשמה לשם התורה עצמה להמשיך בה גילוי אור א"ס כו' והיינו ע"י האהבה כמו באברהם הלוך ונסוע הנגבה כו', וזהו ענין למיימינים בה כו', וזהו ענין מנורה בדרום וכמ"ש ע"פ בהעלותך כו' גם פי' למיימינים בה כי כל האומר אין לי אלא תורה אפילו תורה אין לו אלא תורה וגמ"ח כו' משא"כ למשמאילי' בה העדר ההשפעה רק אין לי אלא תורה כו' לגרמיה כו' וזהו כי נגידים כו' ב' כתרין שממשיך למיימיני' בה מא"א ועתיק כו', ועיין מזה בגמרא דיומא דע"ב ב' ע"פ וזאת התורה אשר שם משה כו', בעמה"מ שער קרית ארבע פרק ס"ד דצ"ו ע"ד פי' מם וסמך שבלוחות הם זו"נ כי ז"א הוא ו"ק כל אחד כלול מעשר הרי סמך ומוחין דילי' כחב"ד כלולי' מעשר הרי מם כו', והנה פי' ושמתם את כו' איתא בס"ח ססי' תשע"ג לדבק בחחק כו', והביא ראיה ממ"ש הלוך וקנית לך אזור פשתים ושמת על מתניך וכתיב כאשר ידבק האזור על מתני איש הרי במקום שכתוב שימה צריך לדבק כו' ע"ש, וכמ"ש במדרש תילים סי' קי"ט ע"פ בלבי צפנתי אמרתיך למען לא אחטא לך כו' ושמתם את דברי אלה על לבבכם, הרי בחי' ושמתם זהו ע"ד בלבי צפנתי אמרתיך שיהי' שמורים בלבי כו', וכן אמרו בגמ' דקדושין ד"ל ע"ב כמו רטיה ע"ג המכה שבודאי מדביקה היטב, וכך הוא ענין ושמתם את דברי אלה על לבבכם והיינו ע"י ששונה פרקו מאה פעמים ואחד וכנ"ל. והנה ברבות נשא פ"י רל"ו ד' ע"פ תנה בנך לבך לי במשלי כ"ג כ"ו הביא ושמתם את דברי אלה על לבבכם והיינו שעי"ז יהיה תנה בנך לבך לי כו', וע"ש דרל"ז ב' מה ראה הקב"ה לשאול מישראל הלב ועינים שיהי' אחריו לפי שהעבירה תלויה בהם הה"ד ולא תתורו אחרי לבבכם כו' עינא וליבא תרין סרסורי כו' כשם שאין בלבך אלא אחד כו' ל"ב נתיבות ד' מחין חו"ב חו"ג ע"י הדעת כו' והם דו"ר שכליים וזהו לבך לי, ועיין פי' הרמ"ז תרומה קל"ד ע"פ ויקחו לי ועמ"ש ע"פ וארשתיך לי ועיין ברבות ויקרא פ"ב מענין לי ולכן וזהו ע"י ושמתם את כו' כי אורייתא מחכמה נפקת והיינו ל"ב נתיבות כו' וגם התורה קדמה אלפים שנה שהם חו"ב והמשכתה לעולם ו"ק זהו ע"י הדעת כמ"ש ובדעת חדרים ימלאו חסד דין ורחמים כו' ודרך כלל

ה״ח וה״ג הנמשכים מהדעת הן עשה ול״ת כמ״ש הרמ״ז ר״פ קרח ועיין מענין עינא ולבא תרין כו׳ בתר״א פ׳ שמות בביאור ע״פ הבאים ישרש בסופו ושם מבואר שההתחלה מן העין ובאמת לשון הפסוק אחרי לבבכם ואחרי עיניכם משמע שההתחלה מן הלב, וכן מבואר בילקוט פ׳ שלח ע״פ ולא תתורו כו׳ בשם הספרי והקשה השל״ה בשער האותיות אות למד ממארז״ל העין רואה והלב חומד כו׳ דמשמע שהלב הולך אחר העינים ותירץ שזו הראיה גופא שעיניו משוטטות בכל בא מן הלב דשוריינא דעינא בליבא תליא כו׳ ע״ש דס״ט ע״א, ולכן צ״ל ושמתם את דברי על לבבכם תחלה, ואח״כ ולטוטפות בין עיניך, והנה במ״א נת׳ ענין תנה בנך לבך לי זהו ענין שמיני עצרת, והיינו כי עצרת לשון קליטה שיהי׳ בקלט אל תוך לבבו יחודו ואחדותו ית׳ להיות נשמר בלבו לעולם, והנה שמור זו משנה כנו׳ ע״פ תשמרו להקריב כו׳ שעי״ז נעשה הקליטה שלא תהי׳ פולטת ע״ד הנפילים היו כו׳ ולכן ע״י ושמתם את כו׳ עי״ז יקוים תנה בנך לבך לי כו׳, ועיניך דרכי תצרינה לשון שמירה כמו על כן נצרתם נפשי תילים קי״ט קכ״ט כי עדותיך נצרתי שם קי״ט כ״ב ותורותיו ינצורו תילים ססי׳ ק״ה, והנה הכתוב תרצינה והקרי תצרינה י״ל ע״ד ונוצר חסד, ונוצר אותיות רצון שמהרצון נמשך להיות נוצר חסד ומשמר הדבר וזהו ולטוטפת בין עיניך ע״י התפילין שהם רצון העליון כצנה רצון תעטרנו יומשך שיהי׳ עיניך דרכי תצרינה ועי״ז יומשך מלמעלה יסובבנו ינצרנהו כאישון עינו.

וכתבתם על מזוזות ביתיך ובשעריך. וצ״ל ענין המזוזה שקובעים בפתח הבית, דהנה כתיב אם ה׳ לא יבנה בית שוא עמלו בוניו בו, לכן קובעין ב׳ פרשיות דק״ש שהם קעומ״ש ועומ״צ בפתח הבית בכדי להמשיך בחי׳ ה׳ יבנה בית, והנה בית הוא בחי׳ כללות העולם, כמארז״ל במד״ר ע״פ חכמות בנתה ביתה שבית קאי על כללות העולם, וכאשר כאר״א נכנס לדור בבית צריך לקבוע מזוזה בכדי שיתבונן להמשיך המשכת אלקותו ית׳ בכללות העולם, להיות קיום העולם ובפרטיות הוא בחי׳ הבית שקובעים בה המזוזה שהיא בחי׳ קבלת עומ״ש ועומ״צ כו׳, וזהו ע״ד המאמר יהי״ר שיהא מורא שמים אליכם כמורא בשר ודם ולכן גם כשנכנס לבית ואין אדם רואהו יקבל עליו עומ״ש ועומ״צ, ולהבין ענין המזוזה צריך להקדים ענין מ״ש אם אמר יאמר העבד כו׳, והגישו אל הדלת או אל המזוזה ורצע אדוניו את אזנו כו׳, ואר״ל מה נשתנה האוזן כו׳ אלא אוזן ששמעה על הר סיני כי לי בני ישראל עבדים כו׳ ירצע, דלת ומזוזה שהי׳ עדים כשפסחתי עליהם בנגפו את מצרים שנאמר והגעתם אל המשקוף ואל שתי המזוזות כו׳ ופסח ה׳ על הפתח, וצ״ל תחלה מהו ענין אוזן ששמעה, הנה יש ב׳ בחי׳ ראי׳ ושמיעה ומשה רבינו ביקש ואראה את הארץ ולא פעל כ״א ועתה ישראל שמע אל החוקים בחי׳ שמיעה, וא״כ ראי׳ למעלה מבחי׳ שמיעה ומ״מ מצינו שיש בבחי׳ שמיעה מעלה היותר עליונה גם מבחי׳ ראי׳ כמו שהביא רבינו יונה ז״ל בשע״ת שלו ראי׳

לזה מהדין זה סימא את עינו נותן לו דמי עינו, חרשו נותן לו דמי כולו, וחרשו זה אינו כמו חרש שבכ"מ שאינו שומע ואינו מדבר כ"א כאן פי' חרשו שמדבר רק שאינו שומע ומ"מ נותן לו דמי כולו, והטעם הוא ע"פ פשוט כיון שאינו יכול לשמוע כלל הרי אינו יכול לקבל הציווי מחברו וא"כ אינו יכול להרויח ולהשתכר כלום ולכן נותן לו דמי כולו, ולהבין ענין זה למעלה כי הנה כל התורה ומצות רק ציווים צו את בנ"י, כי כל עיקר התחברות אלקות עם נש"י הוא ע"י בחי' מלוכה כאשר עלה ברצונו אנא אמלוך ודרכו של מלך לצוות שע"י הציווים שורה ומתגלה מדת המלוכה ולכן עיקר קיום המצות צריך להיות רק בכדי לעשות ולקיים הציווי של הקב"ה שלא לבקש שום טעם כלל כמו מצות ציצית ותפילין אע"פ שנתגלה קצת טעם איך שנמשך עי"ז המשכות עליונות מאד נעלה, מ"מ א"צ להיות הקיום מצד הטעם וההמשכה כו' כ"א רק כדי לקיים הציווי בלבד מחמת היותו דבוק לבחי' א"ס בעהר"צ שז"ע הקדמת קבעומ"ש כמש"נ בדרושים הקודמים, ומכ"ש המצות שאין בהם טעם שנק' חוקים כמו פרה אדומה והיינו כי שמיעה וקבלת הציווי בלבד מעורר למעלה יותר מבחי' הטעם של המצוה מפני שעי"ז שורה ומתגלה מדת המלוכה שזהו כל עיקר ההתחברות של אלקות עם נש"י כו' וזהו שאמר שמואל לשאול הנה שמוע מזבח טוב כי שאול הלך אחר הטעם והשאיר ממיטב הצאן להקריב קרבנות אשר קרבן הוא ענין קירוב שמקרב ומיחד הכוחות שלמעלה כו' וע"ז הוכיחו שמואל הנה שמוע מזבח טוב שבחי' שמיעה וקבלת הציווי לבד בלי שום טעם כ"א מחמת היותו דבוק לבחי' א"ס בעל הרצון זהו גבוה יותר מהקרבנות שהם מבחי' טעמים דחכ', ועפ"ז יובן איך שיש בבחי' שמיעה מעלה היותר עליונה גם מבחי' ראי' שהיא מה שביקש משה ואראה את הארץ, דהנה כל הנביאים נתנבאו בכה, ואפי' משה שנתנבא בזה מ"מ כתיב וראית את אחורי אבל ופני לא יראו, והיינו דוקא בבחי' ראי' והשגת המהות ממש אבל בבחי' שמיעה וקבלת הציווים לבד כתיב והי' הדברים האלה אשר אנכי מצוך היום אנכי מי שאנכי, וזהו מצוך לשון ציווי וגם לשון צוותא וחיבור והיינו שע"י הציווי נמשך הצוותא וחיבור מבחי' אנכי ממש וזהו ע"ד משארז"ל חכם עדיף מנביא אעפ"י שנבואה הוא בחי' ראי' שאמר ואראה כו' וחכם הוא רק בחי' שמיעה והשגת המציאות לבד מ"מ ע"י בחי' שמיעה יוכל להשיג בחי' עליונות יותר מהנביאים שנתנבאו רק בכה דהן אמת אם הי' יכול לראות בבחי' ראי' מה שהוא משיג הי' בחי' ראי' יותר גבוה הרבה אך הנה בבחי' ראי' א"א להיות מושג בחי' אלו וכמ"ש ופני לא יראו כו', שלכן כל הנביאים נתנבאו בכה, אבל בבחי' שמיעה הוא קבלת עומ"צ שאחר ההקדמה כללית דקבלת עומ"ש הרי בחי' פרטי הרצונות דתומ"צ הרי הם נמשכים מבחי' אנכי מי שאנכי ממש, והגם כי אינו רואה בחי' זו מ"מ הרי יש בחי' המשכה זו בהם כו', וזהו אזן ששמעה על הר סיני כו' כי לי בני ישראל עבדים שהעיקר צ"ל רק בחי' שמיעה הציווי שיקבל עומ"צ שהו"ע קבלת הציווים לבד בלי שום טעם עבודת עבד, וזהו כי לי בנ"י עבדים וע"י בחי' שמיעת הציווי לבד יומשך הצוותא וחיבור מבחי' אנכי ממש שלמעלה מבחי' בריאת העולמות שנברא בבית כו' וכיון שקנה אדון אחר לעצמו אפי' ישראל, א"כ פגם בבחי' שמיעה זו ולכן ירצע אדוניו את אזנו כו', אך למה אל הדלת דוקא הענין כי דלת הוא בחי' דיבור העליון כמו הדלת שע"י

יוצאין לחוץ כמו"כ הדיבור שגילוי השכל והמדות מאדם לזולתו הוא רק ע"י הדיבור וכמו"כ למעלה כל ההתגלות הוא ע"י הדיבור ולכן נק' דלת, ולכן הציוויים אע"פ ששרשם מבחי' אנכי אשר אנכי מצוך היום, מ"מ התגלות הציווים הוא ע"י דיבור העליון דוקא, וכמ"ש באשר דבר מלך שלטון שהתגלות המלוכה הוא ע"י ציווים וגילוי הציווים הוא ע"י הדיבור ולכן דבר מלך שלטון וכמו"כ למעלה שהתגלות הציווים הוא ע"י דיבור עליון וכמו במ"ת הכתיב וידבר אלקים כו' אנכי הוי' אלקיך, שאע"פ שהגילוי הי' מבחי' אנכי מ"מ המדבר הי' שם אלקים בחי' מל' דיבור העליון וא"כ מובן שבבחי' דלת ופתח העליון שם עיקר הציווים דבחי' מלוכה העליונה כו' וזהו והגישו אל הדלת דוקא כי כיון שפגם בבחי' שמיעה וקבלת הציווים א"כ כל הפגם שלו הוא במקום הזה דבחי' דלת דוקא כמ"ש לשמוע בקול דברו שהוא בחי' דלת העליון שנק' דברו כמ"ש בזוהר שמיעה בההיא אתר תליא ולכן והגישו אל הדלת דוקא, ועתה צ"ל מהו השייכות ענין דלת ומזוזה לפי שהי' עדים במצרים בשעה שפסחתי על המשקוף ועל שתי המזוזות שמטעם זה דוקא ורצע אל הדלת, והענין הוא דארז"ל במד"ר המשקוף זה אברהם שתי המזוזות הם יצחק ויעקב כי חח"ן זה קו הימין ובג"ה קו השמאל, והוא ענין ב' המזוזות ב' קוין כו' והמשקוף שעל שתי המזוזות היא הבחי' עליונה שלמעלה מב' קוין שמחבר הב' קוין כענין עושה שלום במרומיו שיתחברו בחי' מים ואש שהם שני הפכים כו' והיינו כי משקוף הוא בחי' גבוה מאד, וכמ"ש השקיפה ממעון קדשיך מן השמים וברך את עמך ישראל הרי שהשקיפה הוא מבחי' מעון קדשיך גם מבחי' השמים מקיף עליון ואברהם זכה לבחי' זה ע"י מצות מילה כמ"ש מי יעלה לנו השמימה בחי' השקיפה כו' מן השמים ולכן מילה בר"ת והוי' בס"ת ואברהם הי' הראשון שנימול ע"כ כתיב בעצם היום הזה נימול כו' פי' שנימול מלמעלה בחי' ומל הוי' כו' ולכן זכה לבחי' מי יעלה לנו השמימה ולכן הוא בחי' משקוף כו', והנה זהו המשקוף והב' מזוזות, שהם ג' אבות אבל הדלת והפתח עצמו זהו בחי' דוד בחי' מלכות ולכן אמר דוד ארוממך ה' כי דילתני שהוא בחי' דלת ופתח שע"י יומשך הגילוי מבחי' חכמה שבמל' העליון לעולמות התחתונים דבי"ע ולכן נק' דלת כנ"ל.

והנה ביצי"מ כתיב ופסח ה' על הפתח שזהו הי' בחי' דילוג כמ"ש קול דודי מדלג כו' והיינו ע"פ סדר ההשתלשלות הדיבור מקבל מהמדות והמדות מהשכל שזהו ענין הפתח עם המשקוף וב' המזוזות, אבל ביצ"מ הרי הי' הגילוי שלמעלה מסדר ההשתל' בחי' נגלה עליהם מלך מלכי המלכים וכתיב אנכי הוי' אלקיך אשר הוצאתיך מאמ"צ כו' והי' גילוי הזה בבחי' ופסח ה' על הפתח דוקא, ולכן נק' החג פסח ע"ש הדילוג הגדול הזה, וזהו דלת ומזוזה שהיו עדים כו' פי' כי בשעת יצ"מ הי' הגילוי הזה שלמעלה מסדר השתל' בבחי' הדלת שהוא בחי' מל' בבחי' אתדל"ע מצ"ע שהרי ישראל הי' אז משוקעים במ"ט שע"ט ולא הי' יכול להיות אז אתדל"ת ומ"מ הי' הגילוי מבחי' אנכי ממש בבחי' דלת ופתח בדרך אתדל"ע לבד, א"כ יש ליקח ק"ו שע"י בחי' אוזן ששמעה דהיינו ע"י קבלת עומ"צ שהוא ענין שמיעה וקבלת הציווים לבד מחמת היותו דבוק לבחי' אא"ס בעהר"צ בודאי יומשך הגילוי מבחי' אנכי שלמעלה מסדר השתלשלות, ולכן הדלת והמזוזה הם עדים שע"י שמיעה וקבלת הציווים של המצות יומשך

הצוותא וחיבור מבחי' אנכי וכשפגם בבחי' שמיעה זו הרי זה פגם גדול מאד ולכן ורצע אל הדלת כו' לפי שהם עדים וכנ"ל.

ועתה נבוא לענין מזוזה כי הנה המזוזה היא רק הב' פרשיות שמע והא"ש שהוא ענין קעומ"ש וקבלת עומ"צ וא"כ המזוזה זה הוא בחי' שמיעה כאלו רואה כו' ולכן כשקובעה על פתח ביתו הנה עי"ז נעשה העלאה מכל ביתו וקנינו שיהי' בטלים לבחי' אחד וכענין ואספת דגנך דגבי ק"ש שיתאסף הכל לבחי' אחד ע' בד"ה מי כמוך באלים ובד"ה ויגש אליו יהודה מענין וסדר הנהגת מו"מ ובד"ה זכור את יום השבת מענין מו"מ באמונה ובד"ה כל ישראל יש להם חלק לעוה"ב והיינו שבכל הדברים שבביתו וקנינו יהי' אצלו בחי' שמיעה שיקבל על עצמו עומ"ש ולקיים בהם הציווים של המצות, והנה לכן ע"י המזוזה שהיא בחי' שמיעה הנ"ל נמשך הצוותא וחיבור מבחי' אנוכי שלמעלה מהשתל' זהו ענין השמירה שנמשך ע"י המזוזה בחי' ה' ישמור צאתך ובואך והיינו בחי' לא ינום ולא ישן שומר ישראל כי לפעמים כתיב עורה למה תישן הוי' אבל בחי' שומר ישראל הו"ע בחי' עינא פקיחא דלא נאים, והיינו כי השמירה שנמשך ע"י המזוזה היא מבחי' אנכי שלמע' משם הוי' ובשם ה' יש בחי' שינה אבל בחי' אנכי הו"ע עינא פקיחא דלא נאים, והנה מזוזה היא ב' תיבות זו זה, והיינו כי נש"י נק' זו עם זו יצרת לי כו' והקב"ה נק' זה זה אלי ובלוחות כתיב מזה ומזה הם כתובים והנה זו לשון נקיבה וזה לשון זכר והיינו כי זו נק' כשמקבל מבחי' זה, ולכן מה שנש"י נק' עם זו הוא מצד הקבלת עומ"ש ועומ"צ לפי שמקבלים עליהם הציווי מבחי' זה אלי כו' והנה פי' עם זו יצרת לי ידוע כי אין מלך בלא עם פי' עם מלשון עוממות שיש גחלים לוחשת שהאש מתלהטת עליהם בגילוי וגחלים עוממת היינו שנתעלם האש בתוכם ואינו נראה מבחוץ, אבל בפנים ישנו כי לא נכבה עדיין כו' וענין גחלים לוחשת למעלה הו"ע ע"ס בלי מה כשלהבת הקשורה בגחלת, וא"כ הם בתכלית הביטול והיחוד האמיתי לכן בבחי' זו לא שייך בחי' מלוכה עדיין כיון דאיהו וגרמוהי חד כו' וזהו אין מלך בלא עם עם דוקא בחי' עוממת והיינו בבי"ע שנתעלם האש ושלהבת י"ה ועי"ז נעשה בחי' יש ודבר נפרד ולכן שייך על זה מלוכה, גם עוד פירוש עם כמו שכתוב במשה ולא כהתה עינו ופירש בתרגום ולא עמיא עינו ואם כן עם מלשון עמיא וכו' שהוא ענין הכהיות שבענין דהיינו מה שנדמה ונראה העולם כאלו הוא יש ודבר נפרד אף על פי שבאמת אין עוד מלבדו כו' ולכן על בחי' עם דוקא שייך מלוכה אך היינו דוקא כשהעם הוא בבחי' ביטול דהיינו אעפ"י שהם בחי' יש ודבר נפרד מ"מ הם בבחי' ביטול היש לגמרי והיינו שמקבלים עליהם עומ"ש ומקבלים הציווים דבחי' מלך כו' ואזי נק' עם זו שבטלים לבחי' זה אלי והכח הזה שגם בבחי' עם עוממות * בחי' עמו הוא חלק משם הוי' שיש שם הוי' בכאו"א, ועי"ז הוא כח הביטול להיות עם זו וזהו עם זו יצרתי לי לפי שהם עם זו שמקבלים עליהם הציווי מבחי' זה ע"כ

*) נחתך כאן שורה מהגליון.

הם לי ממש כמ"ש אשרי אדם שומע לי שהשמיעה מגיע בבחי' לי ממש שהוא עצמות אוא"ס בבחי' אנכי מי שאנכי, תהלתי יספרו שע"י שהם עם זו ממשיכי' בחי' תהלתי ותהלתי אחטם לך חוטמא בחי' ריח שהוא מקיף עליון שלמעלה מהכלים דע"ס וברבות פי' אחטם לך לשון חותם והיינו כמו ענין החותם הוא שבל יקרב זר לקרות כו' כמו"כ צריך להמשיך מלמעלה החותם שהוא ענין השמירה מהרע שלא יוכל לקרב לגבי האדם וזהו ענין המזוזה כמ"ש לשמור מזוזות פתחי שע"י המזוזה נמשך השמירה מלמעלה ה' ישמר צאתך ובואך שהשמירה הוא מהרע וכנ"ל וזה ג"כ חותם וכענין פותח בברוך וחותם בברוך וז"ש בת"ז מזוזות זז מות, שהמות שהוא הרע יהי' זז ומרוחק מהבית שלא יוכל ליקרב כנ"ל.

ועתה יובן ענין וכתבתם על מזוזות ביתיך, דלכאורה הרי קיום ובנין הבית שהוא בחי' דיבור העליון הוא כמ"ש בחכמה יבנה בית ובתבונה יתכונן ובדעת חדרים ימלאו, וא"כ מהו עוד ענין קביעת המזוזה בבית אך הענין הוא כמ"ש אם ה' לא יבנה בית שוא עמלו בוניו בו אעפ"י שהם בונין אותו שממשיכי' להיות בחכמה יבנה כו' ובתבונה כו' והיינו ע"י תושב"כ ותושבע"פ ותפילה כו' מ"מ אם ה' לא יבנה בית שוא עמלו בוניו כו' והיינו כי כל הנ"ל הוא רק המשכות אר"פ בחי' חכ' ותבונה ודעת אבל עיקר השמירה וקיום הבנין הוא כשה' יבנה בית היינו שיומשך בחי' מקיף עליון על הבית וכמ"ש אח"כ אם ה' לא ישמור עיר כו' שהשמירה מבחוץ בחי' מקיף שהמשכות המקיף זה הוא מלמעלה מסדר ההשתל' והיינו מבחי' אנכי שלמעלה מבחי' חכ' ותבונה ודעת וע"י מקיף זה הוא עיקר השמירה וקיום הבנין דבחי' בית עולם הדיבור עליון ובחי' שמירה והמשכות מקיף זה בהבית נמשך ע"י המזוזה דוקא לפי שהוא בחי' שמיעה וקבלת עומ"ש קבלת הציווים לבד בלי שום טעם לכן נמשך עי"ז מבחי' אנכי כו' שלמעלה מהשתלשלות כנ"ל באריכות וא"כ ע"י בחי' שמיעה דמזוזה נמשך בחי' גבוה יותר.

ואע"פ * שמשה ממשיך דעת לנש"י כמ"ש ונתתי עשב בשדך לבהמתך לנשמות שנקראו זרע בהמה היינו כאלו רואה אבל ראי' ממש לא.

קבלת עול ושמיעה שהיא בלי טעם גדול מראי' ואין צריך לבקש טעם למשל כשאחד קשור ומדובק לחברו אינו מבקש שום טעם.

ופני לא יראו חכ' נק' פנים.

לשמע בקול דברו קול היא פנימי' הדיבור שהתגלות אנכי היא דוקא בדיבור ובשמיעה קע"מ.

יעקב יוד עקב קו הימני גם אותיות יבקע יצחק כמעלת הזהב על הכסף.

ואע"פ: קטעים אלו נכתבו על עמוד, ונדבק בהמאמר דלעיל.

השקיפה ממעון קדשך מן השמים שיש בחי' שמים כמ"ש שמעו שמים והאזיני ארץ ופעם כתיב האזינו השמים ותשמע הארץ ויש בחי' שמי שמים בחי' מקיפים וזהו הבחי' השקיפה כו' מן השמים שזו כולל כל המקיפים עליונים.

ארץ הרים ובקעות כו'. להבין מ"ש למטר השמים דהל"ל ממטר כו'. הנה תחלה יש לבאר ביאור הדברים ע"פ מ"ש שמני כחותם. הנה כתיב והחיות רו"ש שיש ב' מיני עבודה מלמטה למעלה בחי' רצוא ובחי' שוב, בחי' רצוא נק' חותם הבולט ובחי' שוב נק' חותם השוקע, ופי' בחי' רצוא הוא אהבה ורשפי אש בתשוקה והוא התגלות האהבה המסותרת ממטה למעלה מישראל לא"ס ב"ה, וזהו ענין כאברהם שקראו הר כמו הר הבולט מן מישור הארץ, כמו"כ התשוקה הנ"ל שרוצה לצאת מנרתקו זהו בחי' בליטה ונק' חותם הבולט (והטעם שנק' חותם י"ל כי אהבה מסותרת זו נלקח מצד ניצוץ אלקות שבנפש אשר שרש ס"ר נש"י מס"ר אותיות שבתורה והאותיות נק' חותם, וכמ"ש במ"א ע"פ ויכתוב משה את מוצאיהם כו' חותמו של הקב"ה אמת כו', והתורה נק' אמת ומשם שרש נשמות ישראל וזהו ענין מוצאיהם ר"ל שרשם ומקורם ומשם המשיך הכח להיות למסעיהם שעי"ז יוכלו להיות בבחי' הלוך ונסוע ממטה למעלה, ועמ"ש עוד מענין חותם בברוך בת"א פ' בראשית) והנה עד"מ כשמדפיסים בחותם הבולט על השעוה נעשה בהשעוה חותם שוקע, כך ע"י בחי' אתעדל"ת שבבחי' רצוא שהוא בבחי' חותם בולט והוא בחי' יש מי שאוהב כו', עי"ז נמשך אתעדל"ע מלמעלה בחי' חותם שוקע והיינו שנמשך מזה התגלות והמשכות אורות בכלים וזהו ענין הר ההר הר ע"ג הר משא"כ ע"י העבודה הב' שמלמטה למעלה בבחי' שוב היינו ביטול רצון בתכלית ונפשי כעפר יראה בושת זהו בחי' חותם השוקע שמלמטה ועי"ז נמשך אתעדל"ע מלמעלה בחי' חותם בולט דהיינו התגלות אלקות אור א"ס שלא בהתלבשות כלל כמו שיהי' לעתיד דכתיב ולא יכנף כו' עין בעין כו' התגלות אלקות.

וביאור ענין זה להבין דחותם שוקע שמלמטה גבוה יותר מבחי' חותם בולט שמלמטה הוא כידוע של"ת גבוה יותר ממ"ע, שלפי של"ת היא בחי' שקיעה וביטול בחינת יראה, וזהו ענין ד' אותיות הוי' יו"ד בחי' חכמה בחי' צמצום וביטול כמו נקודה והוא בחי' יראה עילאה ה' בינה המשכת אהבה עילאה, וזהו דחילו ורחימו שבחינת יראה עילאה גבוה מאהבה היינו יראה בושת בחי' ביטול שנתבטל מהותו וכלא חשיב מחמת ברשת הנ"ל והוא בחי' שקיעה וענין ו"ה וי"ו אהבה ה' אחרונה יראה תתאה וזהו דחילו ורחימו (כך סדרן מלמעלה למטה). והנה להמשיך מבחי' א"ס שלמעלה מע"ס א"א רק ע"י ביטול היש שהוא בחי' שקיעה מלמטה שעי"ז נעשה התגלות ובליטה מלמעלה עין בעין כו', וזהו ענין הל"ת כי זהו הכלל דסט"א הכל בחינת יש ודבר ולכן ע"י מצות ל"ת דלא תלבש שעטנז מבטל היש וכו' אתכפיא סט"א, וכן באדם ביטול עצמותו

הן ולאו שוין בחי' שקיעה ממילא נעשה מלמעלה בחי' בליטה התגלות אור א"ס ולא יכנף עוד כו' אכן ע"י בחי' אהבה וקיום מ"ע לא יוכלו להמשיך מלמעלה מהשתלשלות כי אהבה הוא מדות, לכן ממשיכים מלמעלה ג"כ התגלות אורות בכלים אשר הכלים מלבישים להאורות, וזהו בחי' חותם שוקע שמלמעלה כנ"ל, וזהו זוכר חסדי אבות, אבות היינו או"א ומביא גואל לבני בניהם היינו נה"י כי בניהם היינו חג"ת ובני בניהם היינו נה"י למען שמו היינו מל', נמצא זהו ענין התלבשות אור א"ס בע"ס דאצילות מאו"א עד מל', וזהו באהבה ב' אהבה דהיינו שע"י האהבה מלמטה למעלה נמשך מלמעלה ג"כ אהבה להיות האהבה דוחקת שיומשך אור א"ס להתלבש בע"ס. וזהו כמים הפנים אל הפנים כו', וזהו ואהבת ב"פ אור שע"י גילוי אור האהבה המסותרת מלמטה למעלה נמשך מלמעלה אור האהבה עליונה, וזהו ענין או"ח ואו"י, וכן ע"י קיום מ"ע כמו שע"י צדקה מעורר למעלה ג"כ רחמנות וצדקה כל המרחם על הבריות מרחמין עליו מן השמים אף שלא שייך מדות כלל למעלה כי לאו דאית לך צדק ידיעא כו' רק ע"י אתעדל"ת נמשך מלמעלה מדות הנ"ל באהבה ב"פ אהבה כו', ע"י או"ח ובליטה נמשך מלמעלה או"י להתלבש תוך המדות כו', ויובן זה עוד ע"פ מ"ש בע"ח שיש ב' בחי' העלאות והיינו עליות העולמות בשבת הוא שפנימי' עולם התחתון עולה ומלביש עולם העליון וחיצוניות עולם העליון נמשך לפנימי' עולם התחתון והיינו מחמת כי העלאה מעולם התחתון הוא ע"י אהבה בחי' בליטה ולא בבחי' ביטול ממש (ע"ד לאשתאבא בגופא כו' שיהי' נכלל ובטל בהעליון רק שעולה ומלביש כו') לכן נמשך מלמעלה בחי' שקיעה להתלבש בתוך פנימי' עולם התחתון בבחי' צמצום, אבל יש עוד העלאות בחי' מ"ן בבחי' עיבור בבטן אימא תלת כלילן גו תלת היינו שנתבטל ממהותו לגמרי בחי' שקיעה ונכלל בעליון ממש ונמשך מזה מ"ד המשכות מוחין חדשים (גלוי אור חדש בחי' בליטה כו') וזהו ענין יצ"מ כי גלות מצרים הי' בבחי' עיבור ונעשה הגאולה וצמצום מוחין חדשים, וזהו אשה מזרעת תחלה יולדת זכר היינו כשההעלאה ממטה למעלה הוא בבחי' שקיעה כנודע יסוד דנוק' שוקע אזי יולדת זכר שנמשך מלמעלה בחי' בליטה ולהפך איש מזריע תחלה ממטה למעלה בחי' בליטה ע"י אהבה יולדת נקבה מלמעלה בחי' שקיעה המשכות אורות בכלים (ענין עליות העולמות וענין עיבור בבטן אין אשה מזרעת כו') וזהו ענין השני חותמות כחותם על זרועך כחותם על לבך תפילין ש"י ותפילין של ראש ויובן בהקדים מארז"ל כל אות שאין גויל מוקף לה מארבע רוחותיה פסולה כי ענין האותיות הוא לשון אתא שבא דבר חדש והתהוות חדשה דהיינו שיתהווה מבחי' חסד דאצילות יהי רקיע או שיתהווה מחכמה מדות כו' נק' אותיות, כמו"כ שיתהווה מלמעלה מן הדעת בחי' חכמה ג"כ אותיות, אך שם הוא רק בבחי' שערות שאין ערוך לעצמותו כלל כמו שאם חותך השער אין נוגע למהותו כלל ולא איכפת לי' כלל רק שאעפי"כ השערות הוא המשכה כל שהוא ממהותו, וזהו אבא יונק ממזל ח' בחי' שערות כו' ומקור שרשן הוא בחי' גלגלתא לבנונית חסד דעתיק, ומשם נמשך הארת שערות שיתהווה מזה בחי' חכמה דאצילות ראשית ומקור ההשתלשלות כ"כ באדם הגלגלתא בעצם היא לבינה ומקפת על המוחין ומשם צומח שערות, וזהו ענין סופר וספר, פי' סופר הוא חכמה ראשית ומקור ההשתלשלות שמאתו

בא האותיות והתהוות חדשות בספר שהוא בינה ונק׳ פתוחי חותם כשנבקע יסוד אימא נפתח ונתגלה בחי׳ אותיות המדות.

(נ׳ דכאן מדבר באותיות הנמשכין משכל למדות אשר א״כ הקלף הלבן והאותיות הכל בחו״ב, וזהו ענין סופר וספר כו׳ ולעיל דיבר באותיות הנמשכי׳ מגלגלתא לחו״ב וכ״ה בע״ח דבינה נק׳ קדלא חיוורא לגבי ז״א כו׳, כי מת״ת דאימא נעשה כתר לז״א שנק׳ חיוורא ומנה״י דאימא נעשה מוחין לז״א שהם האותיות כו׳, וזהו ענין סופר וספר, אך לכאורה ספר כולל גויל הלבן והאותיות והיינו תנה״י דאימא וסופר הוא חכמה שהוא הכותב האותיות על הגויל כו׳) וזהו ענין האותיות שבתפילין והגויל כי ד׳ פרשיות הם המשכות ד׳ מוחין קדש לי כל בכור חכמה להיות נמשך ונתגלה למטה בחי׳ חכמה כדכתיב למען תהי׳ תורת ה׳ בפיך, אני המשנה המדברת בפיך עוסק בתורה לשמה להמשיך לה אורות בכלים והי׳ כי יביאך מוח בינה כו׳ והגויל הלבן המקיף את האותיות הוא בחינת גלגלתא לבנונית אשר הוא מקיף ומקור למוחין כו׳. ועתה יובן ענין כחותם על לבך דקאי על תש״ר ונק׳ על לבך כי רצועות ש״ר תליין על ליבא, כי הנה הרצועות נעשים ג״כ מעור שהוא ג״כ כמו קלף (אף שצ״ל שחורות והטעם כדלקמן), וגם כשרים כשנעשים הרצועות מקלף כי הרצועות הם המדות עליונות (כמ״ש בזוהר פ׳ פנחס דף רל״ו ע״ב) שהם נמשכים ג״כ מבחי׳ לבנונית דגלגלתא שזהו ענין הגויל כנ״ל ואף שאנו רואים שהמדות נמשכים מן השכל והתינוק ששכלו קטן אהבתו ג״כ בדברים קטנים אעפי״כ יש במדות מקור ג״כ מלמעלה מן השכל וכמו שאיתא באדרא ז״א בעתיקא אחיד ותליא ששרש המדות דאצילות מבחי׳ עתיקא וגלגלתא רק ההמשכה הוא דרך השכל וכמו שאנו רואים בחוש התפעלות המדות נעשה התחלתן מן השכל, אבל אח״כ כשנתפעל גדלה ההתפעלות למעלה מן השכל כמו שאם רואה אדם אוהבו שלא ראה אותו מזמן כביר נעשה השמחה וההתפעלות גדולה למעלה מן השכל והטעם שהוא מפני שמקור המדות הם למעלה מהשכל כו׳, כי או״א במזלא אתכלילן שנמשכים מבחי׳ שערות וז״א שהוא המדות בעתיקא אחיד ותליא שהוא הגויל הלבן, לכן הרצועות נמשכו ונעשו ג״כ מגויל שבעצמיות הגויל הוא בחי׳ לובן היינו חסד דעתיק ומשם נמשכו על הלב שהוא בחי׳ מדות רק שההארה והמשכה זו מחסד דעתיק למדות א״א להתלבש בפנימי׳ המדה כמו התלבשות השכל רק בבחי׳ מקיף על המדה, וזהו וימינו תחבקני, פי׳ ימינו חסד דעתיק תחבקני בבחי׳ מקיף כמו אדם המחבק חבירו הוא בבחי׳ מקיף, לכן הרצועות נמשכין ותלוין על הלב בבחי׳ מקיף ושרשן מהגויל שהוא לבנונית דלעילא היינו הקלף הלבן המקיף להאותיות כו׳ כנ״ל, רק מחמת שנשתלשלו למטה במדות אין בהם בהירות והארה כמו שהן במקורן לובן הגויל, לכן אמרו רצועות שחורות הלמ״מ ואף על הבתים מבואר בפוסקים שצריכים להיות שחורות ולא כמו הפרשיות עצמן שהקלף הוא לבן כו׳, וזהו שימני כחותם על לבך אלו תש״ר שרצועות תליין על ליבא.

(ועמ״ש במ״א ע״פ שחורה אני ונאוה כחותם על זרועך הוא תש״י והיינו תפלה מיושב ק״ש וברכותיה עד שמו״ע שנק׳ תפלה מיושב כי באשה קראו מושב היינו ע״י העלאת מ״ן מלמטה למעלה בבחי׳ בליטה והר כנ״ל ואזי ובכל

מאודך נמשך מלמעלה בחי׳ הר ההר הר לפנים מהר אזי וישב ה׳ מלך לעולם והיינו התגלות אורות בכלים בבחי׳ שקיעה מלמעלה, וזהו רמ״ח תיבין שבק״ש שהם רמ״ח אברים דמלכא שע״י רמ״ח תיבין נעשה בנין רמ״ח אברים ע״י העלאת מ״ן שלמטה ברמ״ח תיבין שבק״ש בבחי׳ בליטה, ועי״ז נעשה מלמעלה בחי׳ שקיעה, ולכן נאמר בתש״י והי׳ לך לאות ולא לאחרים לאות מפני שהמשכת האור מלמעלה הוא בבחי׳ שקיעה התלבשות האורות שהם מכוסים בתוכה, משא״כ בתש״ר נאמר וראו כל עמי הארץ כי שם הוי׳ נק׳ עליך בהתגלות בבחי׳ בליטה מלמעלה כמו שיהי׳ לעתיד ולא יכנף שלא יהי׳ האורות מכוסים בתוך כלי רק עין בעין כו׳ והיינו ע״י העלאת מ״ן מלמטה בבחי׳ שוקע בבחי׳ שוב הנ״ל ובחי׳ ביטול הרצון הנ״ל ע״י כריעות והשתחוואות שבשמו״ע שהוא בחי׳ תפלה מעומד תפלה בלחש והיינו כמדבר לפני המלך שמחמת גודל התקרבותו למלך בביטול הרצון לגמרי ולא ירגיש במהותו כלל, וזהו כחותם על לבך אלו תפילין של ראש שרצועות תליין על ליבא והוא נגד תפלה מעומד כו׳, וזהו שמאלו תחת לראשי הוא תפילין של יד שע״י שמאל בחי׳ רצוא הנ״ל מתעלה בניצוץ אלקות שהוא לראשי אותיות ישראל מהעלם אל הגילוי וימינו תחבקני אלו תש״ר תפלה מעומד בחי׳ שוב הנ״ל אזי וימינו בחי׳ חסד דעתיק מקיף העליון תחבקני בבחי׳ התגלות כאדם החובק כו׳, וזהו ארץ הרים ובקעות כו׳, דהנה כתיב כי בצלם אלקים עשה את האדם, פי׳ צלם הוא צורה בולטת שכשמדפיסים בה נעשה שוקע כמבואר גבי רצועות של תפילין של ראש שאדם הוא כחותם המתהפך משמאל של מעלה נעשה ימין למטה (והוא כמ״ש בזוהר פ׳ פנחס דף רל״ו ע״ב ד׳ דא קשר של תפילין דהיא אחידת בהו כו׳ תרין רצועין נפקין מסטרא דא ומסט׳ דא רזין דתרין ירכין כו׳ דהא מלעילא נפקין תרין רצועין רזא דתרין דרועין מימינא ומשמאלא ודלית ואתאחידת בהו לבתר אתפשטו ירכין לתתא כיון דאיהי אתאחידת לעילא כדקא יאות נחתא לתתא לאתאחדא באוכלסהא כו׳ עכ״ל, ופי׳ דבריו ששני רצועות היוצאים מהמעברתא עד הקשר הם חו״ג תרין דרועין וכשיוצאין למטה מהקשר עד דתליין גם על ליבא הם נו״ה תרין ירכין כו׳, והנה כשהרצועות יוצאין למטה מהקשר הם מתהפכין מרצועה שהיא למעלה מהקשר בצד ימין נעשי׳ למטה מהקשר בצד שמאל ומרצועה שהיא למעלה מהקשר בצד שמאל נעשה למטה מהקשר לצד ימין, והנה הקשר של ד׳ זהו בחי׳ כנ״י ד׳ דאחד, כמ״ש בזוהר ורצועות שלמעלה מהקשר, זהו ענין קבלתה מלמעלה ורצועות שלמטה מהקשר זהו ההשפעה לנשמות ישראל, הרי משמאל שלמעלה נעשה ימין למטה כו׳, וכנודע ג״כ מענין י״ב גבולי אלכסון שיש אלכסון ההולך מהגבורה שבשמאל אל הנצח שבימין, וזהו ענין קו האלף כו׳ כמ״ש במ״א), והענין דכתיב לך ה׳ הגדולה הוא מדת חסדו שבאה מגדולתו ונהפוך הוא למטה כדאשכחן באברהם אבינו ע״ה ואנכי עפר ואפר, דהנה עיקר החסד להשפיע מחיו ולא ממותרות שלו שזו מדת ישמעאל רק כמו שמצינו שבחזרו פרע הקפותיו שלא לומר שחייך קודמין מפני שמשים עצמו כשיריים וזהו בחי׳ מים שיורדין לעולם למקום נמוך (ופי׳ כמ״ש במ״א דהמקובלים שלפני האריז״ל קראו למדת חסד גדולה ואמרו גג״ת ר״ת גדולה גבורה ת״ת, כי באמת בדי׳ חסדו ית׳ הוא מצד גדולתו שהוא ית׳ אוא״ס

וכדכתיב ארך אפים וגדל חסד, אך האריז"ל אמר חג"ת היינו חסד דאצילות גק' חסד דמ"ה החסד מבחי' ביטול כו', וכענין חסד לאברהם שהי' מפני היותו בבחי' ביטול נמצא בחי' גדולה הוא בחי' ורב חסד זהו בחי' חותם בולט שמלמעלה שהוא בחי' גילוי מדות גדולתו ית' ומזה נמשך למטה בחי' שקיעה היינו בחי' מ"ה ואנכי עפר ואפר שהחסד שמלמטה הוא בחי' ביטול כו', וזהו ענין ארי' שאג מי לא יירא והרי פני ארי' אל הימין, והענין כי אריה למעלה הוא בחי' התגלות מדת גדולתו של הקב"ה ולגדולתו אין חקר, ולכן תפול עליהם אימתה ופחד ובחי' יראה ומ"ת בחי' ביטול ושקיעה כנ"ל). והנה אהבת ה' בלב עמו כאש בוערה כדכתיב רשפי אש כמו שהאש חפיצה בטבעה לעלות למעלה כן נפשות בני ישראל חפצן לדבקה בה' ולצאת מהגוף וזהו בחי' הסתלקות משמאל שלמעלה נעשה ימין למטה (והיינו שבחי' אהבה שמקבלים העולמות הוא מבחי' פני שור שמהשמאל שהוא בחי' הגבורה שמעלים ומסתיר בחי' הגדולה הנ"ל שזהו בחי' חותם שוקע היינו הכלים מסתירים על האור והגילוי וכמ"ש אותותינו לא ראינו דהכלי' הן מבחי' שם אלקים בחי' גבורה כו' ואור הוא חסד כו', ולכן מבחינת שקיעה זו נתעורר למטה בחי' הרצוא מתי אבוא ואראה פני אלקים כו' צמאה לך נפשי כו' שמחמת ההסתר יומשך הרצוא כו', ומ"מ היינו שאין הסתר גמור רק גילוי מעט ע"י ההסתר, וזהו בחי' שמאלו תחת לראשי, וזהו בחי' בליטה שלמטה כו', נמצא הוא כחותם המתהפך מבחי' ארי' שלמעלה נמשך למטה יראה ומפני שור נמשך אהבה כו', וז"ש ארץ הרים ובקעות ובאתעדל"ת הנה לפיכך הן ב' בחי' אש ומים (פי' כי ארץ היא כנס"י יש בה הרים היינו אתעדל"ת בבחי' רצוא, וזהו ענין כאברהם שקראו הר כו', והרים לשון רבים כי יש כמה בחי' הרים יש אהבה בשמחה ויש במרירות כו', גם יש טורי נהורא טורי חשוכא הרים הגבוהים כו', ויש הרים וגבעות כו' אה"ע אה"ר כו', ואמנם דרך כלל הרים היינו אתעדל"ת בבחי' חותם בולט, וזהו בחי' אש אבל בקעות הוא בחי' חותם שוקע היינו בחי' ביטול ובחי' יראה ובקעות לשון רבים כי יש ג"כ בחי' יראה תתאה ויראה עילאה כו', וכמש"ל ד' אותיות הוי' הן דחילו ורחימו רחימו ודחילו הרי ב"פ רחימו וב"פ דחילו, וזהו הרים ובקעות ב' בחי' הרים ב' בחי' בקעות כו', עוד יש לומר בפי' הרים ובקעות לשון רבים רומז לד' בחי' היינו כי מלמטה למעלה יש חותם בולט הנק' הר וחותם שוקע הנק' בקעה גם באתעדל"ע שמלמעלה למטה יש חותם גלוי בולט חותם שוקע א"כ הם שתים שהן ארבע, וזהו ארץ הרים ובקעות ומהר שלמעלה נעשה בקעה למטה, ומבחי' בקעה שלמעלה נעשה הר למטה, חהו ג"כ נרמז בפי' ארץ הרים ובקעות כו'). והנה אתעדל"ע הנמשך מלמעלה ע"י אתעדל"ת שבבחי' מים דלתתא גדולה ועליונה יותר מאתעדל"ע הנמשך ע"י אש (כמובן שבחי' מים דלתתא זהו חותם שוקע ובחי' ביטול ואש הוא חותם בולט דלתתא והרי מבחי' חותם שוקע דלתתא נמשך מלמעלה חותם בולט כו' בלי התלבשות כו', ולכן נאמר כי ההרים ימושו כו' וברית שלומי לא תמוט שלע"ל יהי' גילוי חותם בולט דלעילא א"צ לאתעדל"ת בבחי' הרים וחותם בולט דלתתא שממשיך מלעילא חותם שוקע), ולכן ארמי יעקב מים ליין להמשיך ברכה עליונה יותר, וזהו למטר השמים תשתה מים כאדם השותה לחבירו שיחזור וישתה לו, וז"ש ועמדו רגליו וכו' ומש חצי ההר וכו' שיהי' בחי' ההרים ימושו

מחמת הגילוי מבחי' ועמדו רגליו ואפי' הר הזתים שהוא כענין חסד המקור לחכמה וע' בלק"ת בישעי' פי' ההרים ימושו על ענין ר"ה י"ל המכון שמבחינת הרים וחותם בולט מגיעי' לבחי' יראה וביטול במציאות ממש והוא כענין אם רץ לבך שוב כו'.

והנה על פי כל הנ"ל יובן ג"כ ענין ניסוך המים שהי' בחג הסוכות כל שבעה ימי החג, כי הנה ענין ניסוך היין הוא בחי' שמחה והוא כמו חותם בולט שמלמטה בחי' שמחת הנפש באהבה רבה לה', וזהו ענין שיר הלוים על היין אבל ניסוך המים הוא בחי' חכמה כח מ"ה בחי' ביטול וחותם שוקע שמלמטה, והנה בשמע"צ אומרים מוריד המשם שזהו המשכת מ"ד מלמעלה להיות נקלט גילוי אור א"ס ב"ה בנשמות ישראל מקרב איש ולב עמוק, וע"ז נאמר למטר השמים תשתה מים שכדי להמשיך המשכה עליונה זו דמטר השמים שבשמע"צ הוא ע"י ניסוך המים בחג הסוכות, וזהו המשל כאדם השותה לחבירו כדי שיחזור וישתה לו.

אור התורה

פרשת

ראה

ראה

ראה אנכי נותן לפניכם היום ברכה וקללה את הברכה כו'. הנה ארז"ל כל מקום שנאמר היום הוא נצחי ולעולם גם היום הזה (כ"מ בעה"כ של הסה"ד בערך מחר בשם רש"ל דכל עוה"ז נקרא היום) ולהבין זה בכאן, גם מלת לפניכם דהול"ל לכם, אך הענין, דהנה בכל אחד ואחד יש בחי' פנימיות ובחי' חיצוניות, ובמ"א ע"פ ויהי מקץ דרוש השני פירש דהיינו סתים וגליא שכמו שקוב"ה סתים וגליא כך אורייתא וכך ישראל כו', כמ"ש בזח"ג פ' אחרי דע"ג א', ובחי' סתים היינו בחי' פנימיות בחי' חב"ד שבנפשו האלקית שאינו מושג ונראה לעין, ובחי' גליא הוא בחי' חיצוניות שבו שהן אהבה ויראה כו' והנה כתיב פנים בפנים דיבר הוי' עמכם, וארז"ל ע"ז במד"ר פ' תבא א"ר הושיעא זכה הפחות בימי משה מה שלא ראה גדול שבנביאים יחזקאל בני אדם שדיבר עמהם שכינה פנים בפנים שנאמר פנים בפנים דיבר ה' עמכם, וצ"ל א"כ מהו ההפרש בינם ובין משה שנאמר ודיבר ה' אל משה פנים אל פנים, בפ' כי תשא ל"ג י"א, והנה בחי' זו דפנים בפנים דיבר ה' עמכם נשאר קיים לעולם אף לאחר מ"ת כמו שארז"ל כה"ג על ודבר ה' אל משה פנים אל פנים מה כביכול אור פנים שלמעלה קיים לעולם ולעולמי עולמים כו', והיינו שמבחי' זו נמשך שם הוי' בפנימיות של כל אחד ואחד מישראל וזהו ענין קבלת הדיבור אנכי הוי' אלקיך פי' שיהי' בחי' שם הוי' מאיר ומתגלה בך כל כך עד שיהי' נקרא על שמך להיות אלקיך אלקים שלך.

קיצור היום הוא נצחי לפניכם כי בכל אחד יש פנימיות וחיצוניות חב"ד וז"ת, וזהו ישראל סתים וגליא, וכתיב פנים בפנים דיבר ה' עמכם זכה הפחות בימי משה, וצ"ל א"כ מהו ההפרש בינם ובין משה שנאמר פנים אל פנים, ומבחי' זו נמשך בכל אחד שם הוי' וזהו קבלת הדיבור אנכי הוי' אלקיך.

ב) **וביאור** ענין זה איך יש בחי' הוי' בכל אחד ואחד, הנה ארז"ל אפילו רשעים מלאים חרטות שנופלים להם הרהורי תשובה מחמת שאין רצונם להיות נפרד מהקב"ה והוא בלי טעם ודעת מפני כי בחי' זו הוא מבחי' חכמה שהוא בחי' ביטול אליו ית' שלמעלה מדעת והשכלה המושג כמ"ש בסש"ב פי"ח ונק' בחי' משכיל על דבר וכתיב משכיל לאיתן האזרחי פי' משכיל להיות איתן מלשון חיזוק כמו איתן מושביך כי בחי' זו הוא בחי' חזקה שנתחזקה בכל אחד ואחד מאד בבחי' קשה עורף כמ"ש כי עם קשה עורף הוא וסלחת כו' לפי שהוא רצון פשוט בלי שום טעם ושכל מושג (ה' ואפ"ל לא שאין לזה טעם כלל אלא שהוא למעלה משכל המושג ולכן נק' משכיל לאיתן והרי משכיל הוא ענין השכלה אלא שהוא למעלה משכל המושג ע') וגם אותיות איתן משמשות לע"ל כי לע"ל

יהי' בחי' חכמה בחי' ביטול הנ"ל בהתגלות בכאו"א מישראל (הג"ה אפ"ל כמ"ש בסדור ע"פ עלי עשור שלע"ל יהי' הכינור של עשרה נימין דהיינו שיאירו כל הע"ס בנשמות, וכשיטת הרמ"ז דהחכמה היא ראשית הע"ס עכ"ה) משא"כ עכשיו הרוח שטות מכסה שנדמה לו שעודנו ביהדותו כמ"ש בסש"ב פכ"ד ובלקו"ת בד"ה מי אל כמוך נושא עון פ"ה, וזהו האזרחי מלשון אזרח הארץ שיש בכאו"א בחי' זו מאז מעולם כי עלו במח' במקורא דכולא ובחי' זו הוא בחי' יו"ד של שם הוי' ב"ה (ועמ"ש בד"ה הוי' לי בעוזרי פ"ב ופ"ה בפי' כל האזרח בישראל ישבו בסוכות כלומר מה שאני עתיד להזריח בתוך הנשמות ישבו עכשיו בסוכות בבחי' מקיף והרמ"ז פ' אמור דף ק"ג סע"א כ' וז"ל אזרח גימ' רי"ו ה"ס שם ע"ב ויסע ויבא ויט שה"ס טיפת החסדים ומשם נשמות כו' עכ"ל, ובמ"א נת' ע"פ בן פורת יוסף בפי' ותשב באיתן קשתו ג"כ ע"ד איתן האזרחי מלשון אזרח הארץ מאז מעולם כי שם מ"ה נק' שם מ"ה החדש התחדשות הארה וכמו"כ השבירה דתוהו שהי' בכוונה סותר ע"מ לבנות ע"י מ"ה החדש, א"כ הוא ג"כ ענין התחדשות, אבל אזרח שהוא בחי' מאז מעולם הוא מבחי' א"ק שנק' קדמון שיש בו הארה מבחי' הקדמון לכל הקדומים אשר כולם מחודשים והוא לבדו הקדמון והארה מבחי' זו יומשך בנשמות בבחינת או"פ ועכשיו יוכל להיות נמשך בחינה זו ע"י מקיף, ואולי יש לחבר זה עם מ"ש הרמ"ז דאזרח הוא שם מ"ב כי השבירה דתוהו היה בשם ס"ג בז"ת שבו והתיקון ע"י שם מ"ה היינו ענין מה החדש הנ"ל אבל שם ע"ב הוא למעלה מהתוהו והתיקון ועוד כי שם ע"ב הוא ג' פסוקים ויסע ויבא ויט שהם חג"ת ועי"ז תפארת עולה עד הכתר וממשיך משם.

קיצור אזרח גימ' רי"ו שם ע"ב אזרח תושב מאז מעולם לאפוקי התחדשות והתיקון משם מ"ה החדש וכ"ש השבירה אבל אזרח בחי' אדם קדמון וזהו שם ע"ב שלמעלה מס"ג ומ"ה ועוד כי בבחי' רי"ו יש בריח התיכון, עכ"ה).

ובחי' ה' עילאה הוא בחי' בינה רחובות הנהר שיש לה אורך ורוחב כו', דהיינו ענין ההתבוננות בגדולת ה' כל חד לפום שיעורא דיליה איך הוא בשמים ממעל ועל הארץ מתחת אין עוד וכולא קמי' כל"ח ממש, וב' בחי' אלו צ"ל תמיד בעבודת ה' בלי פירוד, כי על ב' בחי' אלו איתא בזהר שהן ת"ר דל"מ וכ"כ במא"א אות ר' סל"א וז"ל רעים נק' או"א דלא מתפרשין עכ"ל, והפרדס שער מהות והנהגה פי"ד האריך בזה והוא בזהר פ' ויקרא ד"ד ע"א, לכן צ"ל גם באדם כך דהיינו להתבונן ולהעמיק שכלו ובינתו באורך ורוחב כפי אשר יד שכלו ורוח בינתו מגעת וליבטל אליו ולדבקה בו במס"נ ממש בבחי' חכמה שלמעלה מטו"ד המושג שאם לא יהי' לו בחי' ביטול הנ"ל אזי אפי' אם יתבונן בגדולת ה' בהרחבה כפי כחו ויולד מזה אהוי"ר לא יהי' להם קיום אמיתי ויפול ממדריגתו ח"ו (הג"ה ואפ"ל הטעם שהקיום אמיתי הוא ע"י החכמה דוקא כי החכ' נק' אמת כמ"ש בסש"ב פל"ה בהג"ה, ובלקו"ת ד"ה אלה מסעי דרוש השלישי פ"ג בענין ויכתוב משה חותמו של הקב"ה אמת, והנה דבר שאין לו קיום אמיתי אינו נק' אמת כמו שארז"ל בענין נהרות המכזבין במשנה פ"ח דפרה שכשנפסק לפעמים נק' כזב וכן אמרה השונמית לאלישע אל תכזב בשפחתיך, דהיינו אם יומשך מסט' דנוק' לא יהיה לו קיום גמור כמ"ש בזהר ר"פ בשלח, וא"כ החכ' שנק' אמת

ממנה נמשך עיקר הקיום, ולכן ג"כ בפ' קדש שהוא בחכמה נאמר ולזכרון בין עיניך זכרון הוא הקיום היפך השכחה כמ"ש זכור את כו' לא תשכח, גם לפמ"ש בפרדס ערך זכירה שהוא ביסוד הנה הוא נמשך ג"כ מהחכ' כי בינה עד הוד אתפשטת, אבל החכ' נמשך ביסוד ולכן יוסף היה יתום מאמו בזמן הגלות, והיינו לפי שאז אין החכמה מאיר בהבינה בבחי' פנימיות ע"כ עיקר הקיום והזכרון נמשך מן החכמה עכ"ה) כי החכמה תחי' בעליה פי' בעלי' דתרגומו בעל מארא ורבון דהיינו אפי' מה שיש לו בחי' ממשלה על הארה מבחי' זו כי התבוננות בגדולת ה' בהרחבה בעומק יש לה מעלה יתירה על בחי' ביטול שמבחי' חכמה הנ"ל (וכמ"ש בתו"א ר"פ לך בענין הא דאברהם שמקודם נק' אברם יסוד אבא וניתוסף לו ההא שהוא בינה שהתגלות עתיק הוא בבינה דוקא ולא בחכמה כי עתיק הוא מקור התענוגים ובחכמה עצמה שהיא בחי' נקודה עדיין לא בא לידי גילוי כ"א ע"י בינה לכן מבואר בע"ח שער או"א פ"ב שהבינה נק' א"ח עט"ב כו') לפי שאין מחשבה תפיסא ביה כ"א הארה כל שהיא מבחי' חכמה אבל התבוננות הרי המחשבה תפיסא בכולה, ואעפ"כ הנה החכמה תחיה ונק' נקודא בהיכלא שהנקודה מחיה את ההיכל שאם אין נקודה אין ההיכל משמש כלום וגם אם יהי' לו בחי' נקודה אם אין היכל אינו משמש כלום ולפיכך צ"ל שתיהן כאחת והם תרדל"מ למטה כמו למעלה.

קיצור בשעת קבלת התורה דכתיב פנים אל פנים דיבר ה' עמכם נמשך לכל אחד בחי' הוי' בבחי' פנים בהנשמה והיינו שהנשמות נמשכים מבחי' גרמוהי וע"י התורה מתעלים בבחי' חיוהי כמ"ש בד"ה זכור ושמור ואזי נמשך בהם בחי' שם הוי' והיינו ע"י דיבור אנכי בחי' איהו ממש וז"ש ושמי הוי' לא נודעתי להם כ"א זהו נמשך ע"י התורה כמ"ש בתו"א סד"ה וארא אל אברהם כו' בחי' היו"ד דשם הוא חכמה שהוא בחי' ביטול שלמעלה מהבינה והדעת כמ"ש בסש"ב פי"ח ונק' משכיל לאיתן ובחי' ה' עילאה הוא בחי' בינה התבוננות, ושני בחי' אלו נק' נקודא בהיכלי' ונק' ת"ר דלא מתפרשין, ואפ"ל לחבר ב' בחי' אלו ע"י העסק בתורה כי תשב"כ נק' ספר ותושבע"פ נק' דברי סופרים כמארז"ל ערבים עלי ד"ס וסופר וספר הן חו"ב לכן עי"ז מתחברים ב' בחי' הנ"ל י"ה שהם חו"ב גם איתא בפרד"ס ערך ריעים אשר נו"ה נקראים ריעים והנה נו"ה בעבודה הם בחי' מעשה ולכן ארז"ל כל שמעשיו מרובים מחכמתו חכמתו מתקיימת כי פי' חכמתו מתקיימת ע"ד חיבור י"ה זהו נמשך ע"י המעשה שהן נו"ה.

קיצור חיבור חיוהי בגרמוהי נמשך מבחי' איהו לחבר חו"ב ע"י סופר וספר וגם ע"י מעשה.

עצה* לחבר חכמה ובינה ע"י עסק תושב"כ ותושבע"פ או ע"י תושבע"פ הנק' דברי סופרים גם ריעים פי' הפרדס נו"ה והיינו מעשה וזהו כל שמעשיו מרובין מחכמתו חכמתו מתקיימת אחכמה והיא רחוקה כי מראש צורים.

עצה: קטע זה נכתב בכת"י בשולי הגליון.

ב) **ובחי'** ו' של שם הוי' הוא בחי' נחל איתן שבחי' איתן הנ"ל יורד בבחי' נחל בחי' המשכה למטה למקום מדות שבלב שנחלקים לשש בחי' והוא בחי' ו' להפכם לקדושה, ואח"כ לבחי' ה"א אחרונה בחי' מדומ"ע שהם כנגד ג' קוין שבה"א אחרונה והוא בחי' תושבע"פ מל' פה קרינן לה וגדול תלמוד שמביא לידי מעשה וזהו איתן אותיות תניא וענין בחי' אלו הנרמזים בשם הוי' הו"ע קבלת התורה בדיבור אנכי הוי' אלקיך שארז"ל גבי עובר בבטן אמו נר דלוק על ראשו ומלמדין אותו כל התורה כולה נר דלוק הוא בחינת יו"ד שבשם הוי' ומלמדין אותו כל התורה כולה הוא בחינת ה' אחרונה שבשם לומר לך שכל הענין מבחי' אלו שבשם הוי' מיו"ד עד ה' אחרונה מלמדין אותו כדי להיות לו אחר לידתו בצאתו לאויר העולם יותר בנקל תפיסת וקליטת הבחי' האלו היינו במוחו ולבו לצאת מההעלם אל הגילוי.

קיצור סעי' ב' ובחי' ו' הוא ההמשכה מחו"ב לששה מדות שבלב ונק' נחל איתן ואח"כ ה' אחרונה הוא מחדומ"ע של התורה וזהו נר דלוק על ראשו ומלמדין אותו וכענין וכל בניך לימודי הוי'.

ג) **אך** הנה ארז"ל שבזמן הגלות אין השם שלם והיינו שאותיות ו"ה מופרדים מאותיות י"ה, והענין בעבודת הוי' שאעפ"י שמתבונן ומעמיק בגדולת ה' ומקשר דעתו בבחי' ביטול אליו ית' בבחי' שלמעלה מהדעת (שהן חו"ב כנ"ל) עכ"ז אין פועלים להיות נמשך בלב להפך המדות אהוי"ר בהתגלות הלב ברשפי אש ותשוקה לה' לבדו והיינו בסיבת הגוף שמלובש בתאוות וענינים גשמיים, ועז"נ ומלתם את ערלת לבבכם כו', וביאור הענין כי הנה כתיב ומל הוי' אלקיך את לבבך, וצ"ל דמשמע שבחינת מילה זו יהי' מאת הוי' לבדו והרי נאמר ומלתם וגומר, אך הענין כי בחי' ערלה החופפת על הלב דהיינו בחי' תאוות וענינים גשמיים המונעים ומפסיקים בין שם י"ה לו"ה שלא יהי' התגלות האהבה אין הדבר תלוי אלא בתשובה כמאמר עוונותיכם מבדילים (ד"ה מה טובו ספ"א ותשובה זו להיות סו"מ שלא להיות עוונותיכם מבדילים ואז נעשה בחי' אלקינו, וזהו בא"י אלקינו, ופי' אלקינו שע"י הצמצום יוכל להיות גילוי כמו צמצם שכינתו בין שני בדי ארון) כמאמר עוונותיכם מבדילים ונרגון מפריד אלוף (במשלי סי' י"ו כ"ח, וע' מזה במד"ר בפ' בראשית רפ"כ ובזהר פ' ויקרא די"ו ע"ב ובמק"מ שם פי' שמפריד יחוד קוב"ה והרמ"ז שם פי' שי"ל ג"כ מפריד אלוף היינו החכמה שלא יאיר בהבינה ובז"א ונרגון היינו בעל לה"ר) אך בענין התגלות עצמיות האהבה יש שני בחי' הא' בחי' חיצוניות הלב והב' בחי' פנימי' נקודת הלב שתתגלה האהבה ב"כ עד שתהי' בבחי' ביטול לגמרי ולא יהי' הרגש האהבה מפני שהיא נקודת עצמיות מעומקא דליבא כמ"ש במ"א המשל מענין אדם אם נוגע לו אל תוך פנימי' נקודת לבבו מעצמותו ומהותו ושכל עצמו וחיו תלוים לו בזה, וזה הבחי' הוא מבחי' נחל איתן שמשמשת לעתיד שלע"ל כתי' אם יהי' נדחך בקצה השמים משם יקבצך כו' והביאך והטיבך והרבך מאבותיך שתהי' בעילוי אחר עילוי במדריגה גבוה מאד אפילו יותר מהאבות כמ"ש הנה ישכיל עבדי ירום מאברהם ואז כתב ומל הוי' אלקיך את לבבך ערלת לבבך לא כתיב אלא לבבך דהיינו שכל הבחי' חיצוניות הלב ימול לצאת מההעלם אל הגילוי בחי' פנימי' נקודת הלב וכנ"ל.

קיצור סעי׳ ג׳ אך ענין שאין השם שלם היינו שאין נמשך בחי׳ נחל איתן לתוך המדות ומחדומ״ע, וכענין מ״ש בזח״א ד״ו ע״ב ע״פ ונהר יחרב ויבש ובפ׳ שמות ד״ט ע״ב, וצ״ל ומלתם את ערלת לבבכם שעי״ז אח״כ ומל הוי׳ את לבבך גם מילה היינו מל י״ה הם חו״ב מ״ל הוא לשון התגלות כמ״ש בתו״א ד״ה ולא יקרא עוד שמך אברם, והנה את לבבך ואת לבב זרעך ר״ת אלול כי הם ימי רצון כמ״ש בד״ה אני לדודי.

שייך סוף אות גימל, ומל ד׳ את לבבך ואת לבב ר״ת אלול י״ל כי מבואר בענין עשה לך חרבות צורים ומול שהי׳ בשביל שיכנסו לארץ וכמו״כ בר״ה כתיב ארץ אשר כו׳ מראשית השנה וכיון שבישראל נאמר לעולם ירשו ארץ ע״כ צ״ל תחלה מילת הלב ועוד כי תשרי נק׳ ירח האיתנים א״כ כדי שיהי׳ גילוי בחי׳ איתן צ״ל מילת כו׳.

ד) **וזו** היא שאנו מתפללין יהא שמי׳ רבא מברך לעלם ולעלמי עלמיא יתברך, כי אין השם שלם כו׳ ולזאת אנו אומרים יהא שם י״ה רבא שיגדל בחי׳ שם י״ה (זהו כפי הטוא״ח סי׳ נ״ו בפי׳ שמי׳ רבא ולעיל ס״פ שלח ע״פ אני כו׳ ונת׳ דשמי׳ רבא היינו שמו הגדול והוא כמ״ש התוס׳ ריש ברכות ושני הכוונות אמת, וגם י״ל כי הא בהא תליא ע״ד שנזכר בביאור ע״פ זכור הנ״ל שלהיות התחברות י״ה בו״ה הוא ע״י המשכה מא״א בחי׳ קוצי דשערי כו׳, וגם ע״י ששם י״ה רבא בנפש האדם עי״ז נמשך גילוי בחי׳ שמו הגדול וכמ״ש בסמוך בפי׳ בשעה שישראל אומרים יהא שמי׳ רבא מברך הקב״ה מנענע בראשו כו׳) דהיינו ההתבוננות בגדולת ה׳ בביטול אליו ית׳ עד שיהי׳ ית׳ בחי׳ ברכה והמשכה למקום המדות להפכם לקדושה מעומק נקודת פנימי׳ הלב וכידוע וכמ״ש במ״א ענין ההפרש שבין ברכה להודאה כי ברכה הוא בחי׳ ביטול הנ״ל ואחר כך יתפשט יותר לעלם דהיינו העלם אחד ולעלמי העלם ב׳ עלמיא העלם ג׳ דהיינו בחי׳ ג׳ לבושים מחדומ״ע שאפי׳ בבחי׳ מעשה שהוא העלם ולבוש ג׳ החיצון מכולם יאיר שם י״ה שיהי׳ כולם לה׳ לבדו ובטלים אליו דהיינו ע״י מח׳ ודיבור בתורה ומעשה המצות, כי הנה מראש מקדם נסוכה סוף מעשה במח׳ תחלה פי׳ מראש היינו מראשית כל ההשתלשלות העולם ומקדם היינו קודם למראש שהוא יתברך אינו בגדר עלמין כלל ואתה הוא קודם שנברא העולם כו׳ בלי שום שינוי כמו שכתוב אני הוי׳ לא שניתי וגומר, כי הוא למעלה מבחי׳ עולמות ומבחינת ממלא כל עלמין וסובב כל עלמין, כי ממלא וסובב שייך לומר בגדר ובחינת עולמות אבל במהותו ועצמותו לא שייך לומר לא בבחינת ממלא ולא בבחינת סובב ועל זה ארז״ל מה לפנים מה לאחור כו׳, והנה בחי׳ זו ירדה ונשתלשלה ונתלבשה במעשה המצות אשר לזאת גם במעשה המצות יש בחי׳ ביטול כנ״ל וצריך בעסק התורה והמצות שתכלה אליו הנפש למקורא דכולא מקור מ״ח וגו׳ וזהו ראה אנכי נותן פי׳ אנכי מי שאנכי דהיינו בחי׳ אנכי הוי׳ אלקיך שהוא דיבור ראשון של קבלת התורה (וע׳ ברבות ר״פ ראה א״ר אלעזר משאמר כו׳ ועמ״ש בד״ה וידבר אלקים את כל הדברים האלה) נותן לפניכם בבחי׳ פנים שלכם בחי׳ ברכה שבשביל שיש בבחי׳ פנים שלהם בחי׳ הוי׳ כי ישראל עבמ״ח לזאת תוכל להמשיך עליכם בחי׳ ברכה ממקורא דכולא, ומהו את הברכה אשר

תשמעו אל מצות ה' מפני כי מראש מקדם נסוכה, ופי' מקדם יובן ממ"ש בד"ה חייב אינש לבסומי בפוריא בענין שנקרא' התורה משל הקדמוני קדמונו של עולם כו', ובד"ה ששת ימים תאכל מצות בפי' רוח קדים דגבי קרי"ס ובד"ה ביום השמיני שלח בפי' וקדם צרתני כנ"ל, ולשון נסוכה הוא כמ"ש במ"א ע"פ ושמונה נסיכי אדם. וביאור ענין ראה אנכי נותן כו' הנה במ"א נת' בענין ההפרש בין ברכה לתפלה שהברכה היא גילוי השרש שבהעלם שיתברך ויהי' נמשך לידי גילוי ולא המשכה חדשה לגמרי, וזהו ההפרש בין ברכה לתפלה, וזהו איש אשר כברכתו בירך אותם, ולכן אמר ואולם אחיו הקטן יגדל ממנו כי שרשו נעלה יותר וזהו שבשביל שעלו במח' לזאת דווקא תוכל להמשיך אליכם בחי' ברכה כו' (ועמ"ש ע"פ ואלה המשפטים בפי' כי תקנה עבד עברי) להמשיך בהם בחי' הדעת משרשן כו' ע"ש, והנה מבואר לעיל שההפרש בין ברכה להודאה שברכה היא בחי' ראיה, וזהו ראה אנכי נותן לפניכם היום ברכה, שע"י שאנכי נותן לפניכם ברכה עי"ז ראה בחי' ראי' שהוא בחי' ביטול דח"ע כו', ועוי"ל בענין אנכי נותן ברכה כו' ע"ש מ"ש סד"ה האזינו השמים בענין הברכה ויתן לך האלקים מטל השמים כו'.

קיצור וזהו שאנו מתפללין יהא שמי' רבא מברך פי' שם י"ה יהי' רבא שיהי' נמשך בבחי' ו"ה וכן פי' בזח"ב תרומה קס"ה ע"ב ע"פ סלו סלו לרוכב בערבות בי"ה שמו שפי' המק"מ דא"א רוכב על ז"א הנק' ערבות לפי שמעורב מחו"ג משא"כ א"א הרי לית שמאלא בהאי ע"ק, ואיך א"א מתגלה בז"א זהו ע"י חו"ב שהם י"ה והם שמו וזהו"ע כוונת יהא שמי' רבא מברך ועמ"ש בהרמ"ז ומ"ש מזה בביאור ע"פ כי כאשר השמים החדשים והמשכה זו היינו ע"י מחשבה ודיבור של התורה ומעשה המצות וזהו את הברכה שיהי' שם י"ה מברך זהו ע"י אשר תשמעו אל מצות הוי' עמ"ש ע"פ ועתה יגדל נא כח אד' ומ"ש סד"ה טובה הארץ מאד מאד וסד"ה מי מנה וגם כי מל"ת שרשם בי"ה ומ"ע בו"ה כמ"ש בד"ה אלה פקודי המשכן וע' מענין ברכה בזח"ב בשלח ס"ג ע"ב ובמא"א אות ב' סל"ה ול"ט והיינו שעיקר הברכה הוא המשכת אור הסוכ"ע בחי' ע"ק בממכ"ע והיינו ענין שיהי' השם שלם ע' זח"ב ס"פ תרומה קע"ה ב' ובפ' וישלח קסז"ב, ועמ"ש מענין וברכת את הוי' סד"ה ואכלת ושבעת ולכן הכח הזה להמשיך הברכה זהו ע"י דיבור אנכי שעי"ז נמשך בכל אחד שם הוי' שעי"ז הוא המשכת הברכה להיות ברוך הוי' מן העולם ועד העולם כו' בתילים ססי' ק"ו.

וזהו ראה אנכי נותן לפניכם היום ברכה, לפניכם דוקא כי הנה כל הנביאים נתנבאו בכה בחי' כדמותנו בכף הדמיון כמו הדמות יחו"ת ומשה נתנבא בזה ולכן בחי' פב"פ הוא למעלה מן הנביאים והיינו משארז"ל במד"ר פ' תבא זכה הפחות בימי משה מה שלא זכה הגדול שבנביאים יחזקאל, ועכ"ז אינו דומה כלל לבחי' משה כי הנה פי' פב"פ היינו שבחי' פנים העליונים דיחו"ע נתלבשו בפנים דיחו"ת וכענין שילוב הוי' באד' וכמ"ש בלקו"ת בהביאור ע"פ שובה ישראל דהיינו ששם הוי' מאיר ע"י שם אד', ומ"מ יש בזה הארת שם הוי' והוא כמו שמשיגים השכל ע"י המשל שמ"מ משיג את השכל והוא כענין מ"ת שנא' וידבר אלקים אנכי הוי' כו' הרי הי' הגילוי דרך שם אלקים ומ"מ נא' אנכי הוי' והרי הוא למעלה ממדריגת שאר הנביאים שלא השיגו רק שם אד' לבד שאפי'

בישעי' נאמר ואראה את אד' יושב אבל במשה לא נאמר פב"פ כ"א פא"פ שהשיג גילוי שם הוי' למע' משם אד' וזהו שארז"ל משה נתנבא בזה וכן ארז"ל במד"ר פ' ויקרא ספ"א משה ראה מתוך אספקלריא מצוחצחת וזהר"ע פא"פ כ"ב ההפרש בין פנים בפנים ובין פנים אל פנים בדברי הרמ"ז פרשת במדבר דף קי"ז וז"ל ונלענ"ד שמדריגת ישראל היתה שאור התורה שהוא סוד אור אבא היתה מתלבשת בחכמה מלכות ומשם בחכ' הבריאה כו' וכל חכמה הוא סוד אצילות וסוד פנים כמ"ש חכמת אדם תאיר פניו כו', ולכן כתיב פב"פ פי' פנים עם פנים המלבישים זא"ז כו' אבל של מרע"ה היתה מופלאת לאין חקר והוא שנשמתו הי' מתעלה עד או"א בת"ת ז"א ששם עיקר התורה והי' מסתכל באותו הפנימי' בהעלמו שם וה"ס פנימי' אימא המלביש אחורי אבא עכ"ל. ור"פ ואתחנן דף רס"א ע"א כ' הרמ"ז פב"פ כו' פי' פנים שלמעלה דהיינו תרין תפוחין בפנים דעת ז"א דאסהיד באנפוי ור"ל שהפנים עליונים נתלבשו בפנים דז"א ודבר עם ישראל אבל במשה כתיב פא"פ דהיינו שנשמת משה שרשה בדעת זה העליון ושם הי' נמשך לו הפנים דאמת וזהו משה אמת, ופא"פ פי' הדעת עליון שהוא פא"פ הדעת תחתון, וז"ש אשר ידעו ה' פי' נתן בו דעת בב' בחי' הפנים עכ"ל, נמצא לפי"ז פי' פב"פ היינו שישראל קבלו הגילוי מבחי' דע"ת דז"א אלא שבו מלובש ד"ע דז"א שבין חו"ב שלו, אבל משה קיבל מד"ע וזהו"ע פא"פ, לכאורה יש להעיר לענין ד"ע וד"ת ממה שנת' בתו"א פ' תולדות בהביאור ע"פ מים רבים אשר ד"ע מקבל מהכתר משא"כ דע"ת מקבל מהבינה כו' אך צ"ע כי שם מיירי בדע"ת כשהע"ס עומדים זת"ז אז הדעת מקבל רק מהבינה אבל בעולם התיקון שהע"ס עומדים בציור ג' קוין א"כ גם דע"ת שבין חו"ג הוא בבחי' קו האמצעי.

קיצור לפניכם ברכה כי פב"פ דיבר הוי' עמכם זהו למעלה מכל הנביאים שנתנבאו בכה כדמותנו פב"פ פנים דיחו"ע שנתלבשו בפנים דיחו"ת כענין שילוב הוי' באד' משא"כ כל הנביאים לא השיגו רק שם אד' אבל במשה נאמר פא"פ שהשיג גילוי שם הוי', אספקלריא מצוחצחת, עוד פי' פב"פ היינו שישראל קבלו הגילוי מדע"ת אלא שבו מלובש ד"ע דז"א אבל משה קיבל מד"ע.

והנה עז"נ ראה אנכי נותן לפניכם היום ברכה שהברכה היא בבחי' לפניכם שיוכלו ג"כ לקבל לע"ל הגילוי דבחי' פא"פ וכמ"ש לע"ל ואמר ביום ההוא הנה אלקינו זה דהיינו ע"ד משה נתנבא בזה והיינו ע"י אשר תשמעו אל מצות הוי' כי סוף מעשה במח"ת.

והנה פי' ראה אנכי נותן י"ל עפמ"ש בזהר ויגש דר"ה ע"ב עד דאתקיים כולא באות ב' דאיהו סימן ברכה ב' דבראשית ואי תימא דא' כו' היינו כי אלף הוא כתר אשר שם ורב חסד כמה א"א, לכן גם הרע יוכל לקבל יניקה אבל מחכ' אין נמשך רק ההמשכה למקום שראוי ולכן ב' דוקא הוא סימן ברכה כי בחכ' יבנה בית ר"ל אות ב' והבי"ת הוא ח"ת המקבלת מח"ע כענין אבא יסד ברתא, אך הנה במ"ת התחיל הדיבור בא' אנכי והיינו כי אורייתא מחכ"ב א"כ האלף פלא מתלבש בחו"ב ואז גם מן האלף ג"כ רק למקום הראוי וכמ"ש אשר עשה עמכם להפליא ר"ל להפריש כענין ונפלינו אני כו', וכמ"ש מזה סד"ה מצה זו בפי' בעבור זה עשה ה' לי דוקא שע"י המצוה נמשך שאפי' מבחי' אשר שם כחשכה כאורה

יומשך לי ולא להרשע אלו הי' שם לא הי' נגאל ע"כ נאמר ראה אנכי מי שאנכי שהוא בחי' שלמעלה מהחכ' הנה מבחי' זו ג"כ נמשך להיות הברכה לפניכם ולא כמו קודם מ"ת שמבחי' האלף הרומז לבחי' אנכי הוי' נמשך גם לרשעים כנ"ל בענין כמה ארך אפים כו' אבל היום בחי' היום לעשותם שהוא ע"י דיבור אנכי שבסיני נמשך משם דוקא ג"כ בחי' הברכה לפניכם.

ראה אנכי נותן לפניכם היום כו' את הברכה כו', פי' היום בכל יום, כמארז"ל ע"פ והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוך היום בכל יום יהי' בעיניך כחדשים, וברכה וקללה הם ג"ע וגיהנם, שבשעה שעושה מצוה הוא בשעת מעשה בג"ע (וכמו דוגמא לזה נמצא באג"ה ד"ה בשם ס' עשרה מאמרות) וכשעושה עבירה הוא בגיהנם שאף שאינו יודע ושומע הצער כולו מפני שהיא מלובשת בגוף אך איך יכול להיות זה שתהי' הנשמה מלובשת בגוף ותהי' בגיהנם, הענין שהנשמה אינה בגדר מקום, והמופת ע"ז ברגע שאדם ניעור משינתו תיכף חחרת אליו הנשמה ומן הארץ לרקיע ת"ק שנה כו', אך הענין הוא כנ"ל שהנשמה אינה בגדר מקום ולכן יכול להיות שתהי' בגוף ומ"מ תהי' בגיהנם בשעה שעובר עבירה וכמארז"ל מלפפתו כו', וכ"ש כשעושה מצוה שהוא בג"ע שמדה טובה מרובה ממדות פורעניות אך שאינו שומע התענוג מפני שהגוף מסתיר כו' (וע' בע"ח בהקדמת הרח"ו שכתב על האריז"ל שהי' מביא נשמת אדם בעודו חי ומדבר עמו כל צרכו וחפצו ואח"כ מסירהו עכ"ל, מזה ראיה למ"ש כאן שאעפ"י שהנשמה מלובשת בגוף יכולה היא שתהי' ג"כ במקום אחר).

ב) **ולהבין** זה יובן עפ"י מה שארז"ל שכר מצוה מצוה, שהג"ע נעשה משכר מצוה (עמ"ש ע"פ כי תשמע בקול) וגם ארז"ל (סנהדרין ד"ק) במדה שאדם מודד כו' אדם נותן לעני מלוא עומסו בעוה"ז הקב"ה נותן לו כו' בעוה"ב, ולהבין איך שייך למעלה מלוא עומסו, הלא אין לו דמות הגוף, גם איך יהי' הדבר שוה למלוא עומסו ואין חילוק אם יהי' מלוא עומסו מזהב או מנחושת, גם להבין מה שמקשה בגמ' ע"ז איך יכולה לקבל מלא עומסו של הקב"ה הלא כתיב שמים בזרת תיכון, ומתרץ שעתיד הקב"ה להנחיל לכל צדיק וצדיק ש"י עולמות כו', יובן עפ"י המבואר בת"ז חסד דרועא ימינא וכמ"ש שמאל דוחה וימין מקרבת פי' כמו שבידו מקרב דבר שרוצה לקרבו כמו אכילה כו', כך בחי' דרועא ימינא הוא בחי' אהבה (שהאה' הוא בחי' קירוב משא"כ יראה הוא בחי' ריחוק כמ"ש וינעו ויעמדו מרחוק ועמ"ש ע"פ יהודה) שאהבה וחסד הוא דבר אחד כמ"ש אהבת חסד ולא כתי' אהבה וחסד, והוא מ"ש בק"ש ואהבת את הוי' אלקיך והיינו שיהי' קרבת אלקים שיהי' הוי' בבחי' אלקיך לנוכח וכמשל אדם האוהב דבר אחד רוצה שיכנס בקרבו (וזהו שאו ידיכם קדש פי' ידיכם היינו בחי' אהבה שנק' דרועא ימינא מבחי' יראה שמאל דוחה כו', וכמ"ש במ"א ע"פ צאינה וראינה כו' וכמו שיש מלמטה למעלה כך יש מלמעלמ"ט כמ"ש שמאלו כו' וימינו תחבקני ועמ"ש ע"פ

אחרי הוי' תלכו שנדפס בסידור, ועמ"ש ע"פ חייב אינש לבסומי בפוריא מענין ג' ידות יד הגדולה יד החזקה יד הרמה ע"ש.

והנה כתיב המחדש בטובו בכל יום תמיד מעשה בראשית, שבכל רגע מהווה ומחדש מאין ליש וממך הכל כו' וצריך להבין הלא אני הוי' לא שניתי כו' וכולא קמיה כלא חשיב ושם הוא היש האמיתי ואיך שייך לקרותו יש מאין כו' אך הענין כי נודע שכל התהוות העולמות וחיותם הוא מבחי' הארה בעלמא ממדת מל' ית' כמ"ש הודו על ארץ ושמים ובחי' ההוד וזיו זה הוא המחדש והמהווה כל העולמות מאין ליש, אבל על מהו"ע ית' כתיב אני הוי' לא שניתי שהוא המתנשא מימות עולם כו' ואין ערוך כלל ודמיון אף בחי' ההוד וזיו למהו"ע ית' וכלא ממש בחי' הארה וזיו כו' ונק' יש מאין כו'. (וזהו ירידת הנשמה לעוה"ז לקיים התורה ומצות שע"י קיום התומ"צ נמשך אור וגילוי מא"ס ב"ה ממש ולא מבחי' זיו והארה לבד המהווה העולמות, וכמ"ש להנחיל אוהבי יש יש דוקא פי' יש האמיתי משא"כ התהוות העולמות הוא מבחי' אין שהוא רק בחי' זיו והוד והוא בחי' מלכות, כמ"ש מלכותך מלכות כל עולמים שהוא בחי' זיו והארה כמשל מה שהמלך שמו נקרא על המדינה שאין בזה התפשטות ממהותו ועצמותו כלל, מה שאין כן רמ"ח מצות עשה הם רמ"ח אברים דמלכא שהם בחינת כלים למהותו ועצמותו כביכול, וזהו שכתוב מימינו אש דת למו ימין מקרבת היינו להיות קרבת אלקים ממש וגילוי ממהותו ועצמותו כביכול), ולהבין איך שייך קרבת אלקים אחר שאין לו ערך ודוגמא עם הנבראים יובן על פי משל הידוע שביד יש ג' פרקין, והנה בשני פרקין הסמוכין לגוף אינה מתגלה כי אם כח התנועה רק בפרק העליון שבו האצבעות בו יוכל ליתן מה שירצה, גם יוכל להסביר אף מכח המשכיל שבשכלו השכלות כו' כגון לצייר או לעשות איזה כלי או לכתוב דבר שכל והוא הוא בחינת מלוא עומסו שהוא בחינת חכמה שביד (והיינו כי חסד דרועא ימינא וחסד כלול ג"כ בחי' חב"ד חג"ת נה"י והן ג' פרקין שביד) וזה יהי' בגילוי בג"ע שבחי' עצמיות חכמתו אינו יכול להיות בגילוי אף בג"ע שנק' חכים ולא בחכמה ידיעא כו' (רק שע"י שהחכמה מתלבשת בחסד שהוא כמו התלבשות השכל ביד לכתוב שנקרא עשיה שבחכמה ע"כ יכול להיות גילוי בג"ע, והיינו כמ"ש במ"א ע"פ ואתה תצוה, פי' מאמר תתברך בשמים ממעל ועל הארץ מתחת על כל שבח מעשי ידיך, כי שמים וארץ הן געה"ע וגעה"ת והגילוי בהם מה שהוא יתברך משובח ומפואר בהם הוא רק מבחי' מעשה ידיך כו'), ובזה יובן מפני מה כל המצות צ"ל במעשה דוקא, אך הענין הוא שהמעשה בבחי' רמז י"ד והוא בחי' די לחכימא ברמיזא, שאפילו דבר עומק שאי אפשר להתגלות ולהבין עפ"י הדיבור יובן עפ"י הרמז והוא בכדי שיומשך ממנו עונג העליון (פי' דכמו בענין לחכימא היינו שכל עמוק שאי אפשר לפרשה ולהבינו לזולתו ע"י הדיבור, עכ"ז יוכלו להבינו ע"י רמיזה, נמצא בבחי' רמז שהוא בחי' עשי' יוכל להיות גילוי הארה גדולה יותר מבדיבור, רק שהוא ע"י לבוש העשי' והיינו משום כי נעוץ סופן כו', וכמו בטיפת האב מלובש עצמיות השכל ממוח האב משא"כ בדיבור כו', וזהו"ע מעלת בחי' מלוא עומסו שעי"ז יהי' הגילוי יותר מבחי' דיבור כענין לחכימא ברמיזא כנ"ל, ופי' ששכר מצוה נמשך מהמצוה עצמה, ע"כ גם קיום המצוה צ"ל במעשה דוקא שזהו בחי' רמיזא.

ולכן נק' המצות עדות כמ"ש במ"א ועמ"ש ע"פ רני ושמחי בת ציון לשון ציון וסימן כו' ועמ"ש ע"פ הראיני את מראיך, וזהו ד' הידות יהי' לכם והחמישית לפרעה, פי' ארבע הידות היינו העלאת מ"נ כענין שאו ידיכם קדש כנ"ל, ויש דחילו ורחימו ודחילו שהן ארבע הידות והחמישית הוא בחי' שנמשך מלמעלה שהקב"ה נותן מלוא עומסו ולית שמאלא כו', וזהו לפרעה שנמשך בבחי' גילוי כו' דאתפריעו כל נהורין כו'.

ג) **אך** לקבל העונג הוא כמארז"ל עתיד הקב"ה להנחיל כו' ש"י עולמות פי' עולמות הוא בחי' כלי בכדי שיוכל העונג להתפשט בנפש האדם והוא כמשל הנר שמאיר לכמה פתילות, וכמו האדם שבונה בנינים בכדי להתפשט כו', כן ע"י ריבוי הכלים יוכל האדם לקבל העונג. והמספר ש"י עולמות הוא לפי שיש תרי"ג מצות דאורייתא ח' דרבנן וידוע דאורייתא מחכ"נ הם מרצה"ע, פי' העליון למעלה מהחכמה דאית רצון כו' פי' דאית רצון שנמשך מהשכל ונק' רצה"ת ואית רצון שלמעלה מטעם ודעת וחכמה, והוא הנקרא רצה"ע וממנו שורש המשכת תרי"ג מצות דאורייתא וז' מצות דרבנן, אך הנה בחי' רצה"ע מתחלק ג"כ לב' בחי' הא' הוא בחי' רצון שיוכל להתגלות בחכמה, והב' הוא בחי' רצון שנשאר בבחי' מקיף ולכך תר"ך אותיות כת"ר, מלשון כתרו את בנימין שהוא פי' מקיף ומה שיוכל להתגלות בחכמה הוא בעוה"ב ששם מתענגים הנשמות במה שיוכל להתגלות מטעמי המצות, כמארז"ל גבי רבה בר נחמני כולהו מתיבתא דרקיעא וזהו ע"י ש"י עולמות בחי' קנה חכמה קנה בינה שהוא מה שיוכל להתגלות כי הקנה הוא המחבר שני דברים כמו העמוד שמחבר הגג והרצפה וב"פ קנה בגימ' ש"י (וזהו פי' יום יום ובחי' חו"ב הם יעמוס לנו שיתגלה בעוה"ב ע"י בחי' חסד שנק' עומסו בחי' פרק העליון שביד שבו התלבשות חו"ב ולכן הכלים לגילוי זה הבחי' חו"ב הם ש"י עולמות הנמשכים מבחי' קנה חכמה קנה בינה כנ"ל).

ד) **וזהו** שכר עוה"ב, אבל עתה יפה שעה אחת בתשובה ומע"ט בעוה"ז מכל חיי עוה"ב, וכמ"ש ראה אנכי נותן, פי' אנכי מי שאנכי הוא בחי' סוכ"ע נותן היום ע"ד הקב"ה נותן מלוא עומסו כו' שנמשך ע"י חסד דרועא ימינא כו' את הברכה אשר כו', היום דוקא שיוכל להיות התגלות ע"י המצות יותר מהתגלות עוה"ב (שהרי הגילוי בעוה"ב רק בחי' תחתונה שברצה"ע מה שיוכל להתגלות ממנו בחו"ב ובינה הוא הנק' עוה"ב או עלמא דאתי, אבל עצמיות הרצה"ע הוא בבחי' מקיף ואינו מתגלה בחו"ב, ולכן הן רק ש"י עולמות היינו חצי מבחי' תר"ך והוא עד"מ חצי התחתון מרצה"ע כו', היינו מה שמתגלה ממנו בחו"ב אבל בקיום המצוה בעוה"ז בפו"מ הרי הוא עוסק בהרצון עצמו גם מה שלא היה מתגלה ממנו כלל בחו"ב, אלא שלא יוכל להתענג ממנו בעוה"ז כלל מפני שאין יכולת בגוף האדם להבין בעוה"ז, ובצאתו מהגוף יכול הוא לחזות בנועם ה' ולהתענג כו', אך הגילוי רק מבחי' המאיר ממנו בחו"ב כו' וזהו יפה שעה אחת בתשובה ומע"ט שבערך זה טוב ויפה מע"ט של העוה"ז שהוא עסוק ברצונו ית' והרי כל הרצון שלו ניכר ונרגש במצותיו כל הרצון רק * חצי התחתון כנ"ל, רק שבזה הוא מעלת

רק: בבוך באב' 47 נרשם בין השיטין: מובן שצ"ל ולא רק.

עוה"ב שהם מבינים ומשכילים ומתענגים מגילוי הרצון ממש בהשגה ממהו"ע של חצי התחתון כו', משא"כ בעוה"ז שאין התענוג נירגש רק שהרצון בעצמו כולא כאשר במקורו כו', והוא ע"י שתשמעו אל מצות הוי' אלקיכם כו', פי' תשמעו הוא בחי' ביטול (כמ"ש במ"א ע"פ הנה שמוע מזבח טוב כו') כמו אדם השומע מחבירו ומבטל דעתו, וזהו היום דוקא שהוא מלובש בגוף ורוצה שיתענג מדברי עוה"ז, ואעפ"כ הוא מבטל רצונו ועושה מצוה ובאתעדל"ת אתעדל"ע המשכה מרצה"ע שממנו יוכל להיות בגילוי אף בג"ע, וזהו ע"י בחי' אתכפיא והיפך חושך לאור שמהפך רצונו ומבטלו לרצונו ית', וכמ"ש כל פעל ה' למענהו וכמארז"ל מאד זה מה"מ כו' והיינו כי ע"י אתכפיא ואתהפכא ממשיך כב"י ממהו"ע וזה א"א להיות בעוה"ב שאינו אלא הארה וזיו בבחי' שנהנין כו' וז"ש ראה אנכי נותן לפניכם כו', שראה הוא לשון יחיד ולפניכם הוא לשון רבים, אך פי' לפניכם הוא לפנימי' שהוא הנשמה, והיום הוא בחי' נצחיי' כנ"ל שבכל יום יש בחי' ברכה וקללה כו' ומ"ש נותן שהוא לשון מתנה ולכאורה אינו מובן שאיך שייך על קללה לשון מתנה, אך שקללה שהוא בחי' הסתר והעלם אור אלקות שהוא ג"כ בחי' מתנה ונראה כמו קללה והוא בחי' הרע, והנה מצות ל"ת הם הכל מלובשים בבחי' זו לבער הרע וידוע דל"ת גבוה ממ"ע, וזהו ענין היפך הקללה לברכה, ועי"ז ממשיכים המשכה עליונה יותר מעי' הברכה עצמה שהוא בחי' מ"ע, לפי"ז י"ל בחי' העולמות שהם כלים לבחי' מלוא עומסו זהו שכר המ"ע, וכן מורה מארז"ל אדם נותן מלוא עומסו לעני שהוא ממ"ע, אבל ע"י קיום הל"ת יהי' ג"כ גילוי הרצ"ע מהרצון, וכנודע דמ"ע נמשכים מבחי' ו"ה שהם בחי' חצי התחתון של השם הוי', וגם הוי"ו זהו במדות שבכללותן חסד דרועא ימינא הוא בחי' מלוא עומסו כנ"ל, משא"כ ל"ת נמשכים מבחי' י"ה שהוא חצי העליון של השם, אלא שלגילוי בחי' זו א"צ עוד ש"י עולמות, כי ל"ת הם בחי' אורות שלמעלה מבחי' התלבשות בכלים, רק רמ"ח מ"ע הם בחי' אברים וכלים כו', ועמ"ש במ"א בביאור ע"פ שימני כחותם ענין חותם בולט וחותם שוקע ע"י ל"ת ומ"ע והיינו הך ממש כו' וזהו אנכי נותן כו', ואת הקללה ג"כ הוא מתנה ממש, פי' מה שיכולים להגיע ע"י בריאת הרע הנק' קללה לבחי' ברכה והמשכה עליונה מאד מא"ס ב"ה, והיינו ע"י קיום כל המצות ל"ת שאין להם שייכות רק ע"י בריאת הרע כו', לא תאכל חלב וטריפה כו'.

ויובן זה יותר עפ"י ענין האגדה במסכת (מועד קטן) ששלח רשב"י את בנו לר' יונתן ור' יהודה שיברכו אותו אמרו לו יהא רעוא דתזרע ולא תחצד תעייל ולא תיפוק כו' ליחרב ביתך כו' ובא הבן לרשב"י ואמר שציערו אותו עד שפירש לו אביו שזהו הכל ברכות דתזרע ולא תחצד תוליד בנין ולא ימותו כו' ע"ש, שיש להקשות למה ברכו אותו החכמים הללו בברכה הנראה כקללה ולא ברכו אותו בפירוש (וכמו שהקשה זה השל"ה במסכת פסחים שלו דרוש א') אך הענין הוא המובן עפ"י הנ"ל כמו של"ת גבוהי' ממ"ע שעי"ז נמשך מבחי' עליונה יותר מהברכה שע"י מ"ע לפי שהוא בחי' מה שנתהפך קללה לברכה כו' או כמו שהתשובה גדולה מבחי' צדיק עי"ז שהחושך נהפך לאור, וכמ"ש במ"א ע"פ ויהפוך ה' את הקללה לברכה כו', כמו"כ בענין הברכות שהתנאים מברכים את העם שיש בזה ג"כ ב' בחי' הא' ברכה גלוי' ממש שהן צירופי אותיות שבהן המשכות

אלקות, אבל בחי׳ ב׳ הוא שנתחכמו לברכו ע״י צירופי אותיות ותיבות שפשטותן מורה על קללה, והוא המשכות החיות לשלוחי הדין שהם הקליפות וכיון שהם באמת ברכות הרי זה מה שנהפך מרע לטוב, וכענין שגם מלאך רע עונה אמן בע״כ, וזהו גבוה יותר מבחי׳ טוב בעצם כנ״ל, ועד״ז יובן בענין הקללות דתוכחה שהן ברכות באמת ע״ד הנ״ל) וכך הוא פי׳ אנכי נותן את הברכה ואת הקללה ששניהם מתנה, והיינו בריאת הטוב והרע ששניהם יוכל להיות המשכת אוא״ס הסוכ״ע ע״י עשה ול״ת כנ״ל, משא״כ אם לא תשמעו כו׳ אז הקללה הוא כפשוטה, אבל אשר תשמעו כו׳ שעי״כ יוכל להמשיך השפעה ממקום יותר עליון ממה שנתגלה בג״ע אך בתנאי אשר תשמעו כו׳ תשמעו הוא בחי׳ ביטול וזהו יפה שעה אחת בתשובה ומע״ט בעוה״ז מכל חיי עוה״ב שלכאורה מהו תשובה כו׳, אך הענין שפי׳ תשובה אינו על עבירה דוקא כו׳ אך כשאדם עושה מצוה הוא בחי׳ בע״ת מפני שהוא בבחי׳ הסתר מעשה המצוה כנ״ל, וזהו בתשובה ומע״ט כו׳, פי׳ שמעשים הם טובים ומאירים ע״י תשובה ונק׳ בחי׳ שמחה של מצוה וביטול הרצון, ועי״ז ממשיכים שיהי׳ הוי׳ בבחי׳ אלקיך כו׳ כי יש ב׳ בחי׳ הוי׳ הא׳ הוא המתלבש בסדר ההשתלשלות ומהוה הכל בהיו״ד שבראשו מורה על ההוה כמו ככה יעשה איוב, ויש הוי׳ שלמעלה מסדר השתל׳ וע״י המצות אשר תשמעון שהוא בחי׳ ביטול יהי׳ גם הוי׳ שלמעלה מסדר ההשתלשלות בבחי׳ אלקיך כו׳, אשר אנכי פי׳ אנכי מי שאנכי מצוך הוא לשון צוותא כידוע כו׳ וד״ל.

ה) **ולתוספת** ביאור ענין אדם נותן מלוא עומסו כו׳ הקב״ה נותן לו מלוא עומסו כו׳ שנאמר ברוך ה׳ יום יום יעמס לנו כו׳, והקשה וכי אפשר לקבל והלא כתיב שמים בזרת תיכון כו׳ ותירץ עתיד הקב״ה להנחיל כו׳ ש״י עולמות ובאותן העולמות יוכל לקבל העמוס, ולהבין פי׳ הפסוק יום יום דפשטי׳ מידי יום ביומו ויעמוס פי׳ לעוה״ב אך להבין הענין צ״ל ענין סובב וממלא בחי׳ ממלא הוא שם הוי׳ יו״ד באצי׳ ה׳ בבריאה כו׳ ודרך פרט גם באצי׳ עצמו יש בחי׳ שם הוי׳ י׳ חכמה ה׳ בינה כו׳, וכן בבי״ע בכל עולם יש בו שם הוי׳ ע״ד הנ״ל, וכן בחי׳ דצח״מ, ובחי׳ סובב כ״ע נק׳ אנכי בחי׳ כתר עליון מל׳ דא״ס ונק׳ כתר שהוא סובב ומקיף לאבי״ע מריש כ״ד כו׳, והמשל ע״ז מנפש האדם שיתפעל משינוי מדותיו ית׳ ד״מ במדות חסד ונצחון בין קודם שעושה החסד והנצחון בין אחר שעשה ופעל וניכר השתנות ג״כ בתואר פניו כו׳, וזהו מצד שהמדות הם כחות מעצמיות הנפש, משא״כ מדת מל׳ שהוא דבר שחוץ ממנו שקריאת שם מלך אינו פועל שום שינוי בעצם המלך שישתנה מהותו ועצמותו דאין זה רק תועלת לזולתו שיוכל לקרותו בשם זה, וכמו״כ יובן למעלה ההפרש בין חג״ת נה״י שהמה מבחי׳ עצמיות שיומשך איזה המשכת חסד, משא״כ מדת מל׳ היא בחי׳ הארה חיצוני׳ ממש ואינו נוגע לעצמותו כלל וע״כ נאמר אני הוי׳ לא שניתי ואינו רק בחי׳ שם שבה יוכלו המקבלים מאבי״ע לקרוא כו׳, ועז״נ כתר עליון איהו כתר מלכות לגבי עצמותו שהוא נמשך ממל׳ דא״ס ב״ה להיותו רק הארה חיצוניות מבחי׳ א״ס ב״ה שאינו נוגע כלל למהו״ע, וע״כ נק׳ כתר מלשון כותרת ומקיף ולא כמו לבוש כי הלבוש אף שהוא דבר נפרד מגוף עכ״ז הגוף יש לו שייכות אליו להגן בפני הצינה והגשמים, משא״כ בחי׳ כתר הוא הארה חיצוני׳ ממש מא״ס ב״ה, והנה מבואר בע״ח בענין ההשתלשלות שכל האורות פנימי׳ נמשך מהקו״ח שהוא אחר הצמצום וכל המקיפים

הם שרשם בעיגול הראשון שהוא החלל שלפני הקו כו׳, כי הקו״ת הוא הארת א״ס להיות ממכ״ע וע״כ הוא משתנה בכל עולם לפי מה שהוא, משא״כ החלל הראשון להיותו בבחי׳ מקיף הוא שוה ומשוה מריש כ״ד כו׳ בהשוואה אחת ממש כו׳, וכחשיכה כאורה, וזהו ענין עוה״ב שאין בו לא אכילה ולא כו׳, אף שיהי׳ גוף מ״מ יהי׳ גילוי כו׳ והיינו מצד שיהי׳ גילוי מהארת עצמות א״ס עין בעין ולפניו שוה ומשוה הגוף והנשמה כרוחני כגשמי עד שגם הגוף יכול להנות מזיו השכינה וזהו״ע עוה״ב כו׳, וזהו שאמר במ״ת אנכי הוי׳ וכן בקי״ס מפני שאז היה היפך הטבע להיות רואים את הנשמע וכן בקי״ס נהפך הים ליבשה, ואין זה כ״א בגילוי סוכ״ע הנק׳ אנכי למעלה מבחי׳ ממלא אך איך יוכלו הנבראים המוגבלים לקבל האור הגדול הזה צריך לעבור ע״י מדות שבאצי׳ והוא בחי׳ חסד דרועא ימינא כמשל היד הגשמי שיש בו ג׳ פרקים, ובפרק האצבעות מתגלה בחי׳ חב״ד שיוכל לכתוב איזה שכל או לרמוז כו׳ ובפרק הב׳ הוא חג״ת כו׳, והנה עוד בחי׳ יש ביד שיוכל להגיע בו למקום גבוה ג״כ למעלה מראשו, וכן להשפילו למטה מטה כמו״כ ע״י בחי׳ חסד עליון יוכל להיות נמשכה ההשפעה מלמעלה מעלה מבחי׳ סוכ״ע הנק׳ אנכי עד למטה מטה בבי״ע כו׳ והיינו מפני שע״י מתצמצם האור עד שיוכל המקבל לקבל עד״מ השכל המלובש בכתב שאינו בערך עצמיות השכל כמו שהוא בלי אותיות, אך אעפ״כ לא די בצמצום האור שיהי׳ יכול לקבל אלא צריך להגביל ולהרחיב הכלים של הנבראים עד שיוכל לקבל, והיינו ענין ש״י עולמות של כל צדיק שהם הכלים שבהם ינחיל הקב״ה את עומסו שהוא בחי׳ חב״ד שבחג״ת כו׳ היינו השכל העובר דרך החסד כנ״ל אך התהוות הש״י עולמות הוא ע״י מעשה המצות של כל צדיק, כי הנה ידוע ההפרש בין תורה למצוה ששרש המצוה הוא מבחי׳ עצמיות הכתר שהם תר״ך עמוד האור, משא״כ התורה שרשה מחו״ב בלבד ולזאת נאמר החכמה תחיה בעליה, פי׳ בעליה הם המצות ואף שלמטה התורה מחיה המצות כי הוא טעמי המצות וביאורן עכ״ז בשרש הן נק׳ בעליה דחכמה כמשל הרצון שלמעלה מהשכל ואין טעם לרצון, ואמנם הארת הכתר המתלבש בחו״ב הוא רק הארה בלבד כמ״ש קנה חכ׳ קנה בינה כו׳ ב״פ קנה בגימ׳ ש״י שהוא חצי מתר״ך אותיות כתר, והן ענין ש״י עולמות, שיעשה ע״י המצות שבהם יוכלו להשיג בהשפעה כנ״ל וזהו שנתאוה משה לבוא לארץ ישראל, שארז״ל וכי לאכול כו׳ אלא לקיים מצות התלויות בארץ ואף שטעמי המצות והתורה שבהן כבר קיבל מסיני כו׳ עכ״ז נתאוה לקיום המצות בפו״מ להיות שרשן יותר נעלה כו׳, וזהו כל עיקר ירידות הנשמה לעוה״ז לקיים המצות עד שצריכה גלגול או עיבור אם לא קיימם, והיינו להמשיך מבחי׳ סוכ״ע לבחי׳ ממלא, וזהו את הברכה אשר תשמעו, פי׳ שהברכה והמצוה הזאת אינו אלא אשר תשמעו היינו ע״י בחי׳ ביטול והיפוך הרצון לבטל רצונו בטל רצונך כו׳ ואל יאמר האדם אי אפשי בבשר חזיר אלא רוצה ומבטל רצונו כו׳, דהיינו שבביטול רצון מגיע דווקא למעלת ומדריגת הסובב.

ח״ס אשר אנכי נותן לפניכם היום, היום דוקא כי בעוה״ב שהעולם ברור אי אפשר להפך א״ע, אבל משא״כ בעוה״ז שיש בו טו״ר יוכל להגיע למדריגה היותר עליונה ביותר, ע״י התשובה מהיפך כו׳, וזהו ענין בכל מאדך, וארז״ל מאד זה מה״מ, ח״ש בורא רע ולא לתועלת הוא עצמו, רק בשביל שע״י יהי׳ ההמשכה דוקא כנ״ל, וזהו עפ״י פשוט, ועפ״י קבלה ידוע דשרש מציאות הרע הוא מכלים

דתוהו בכדי שיתבררו משרשו נעלה מהתיקון וע״י הבירור ממשיך אור דתוהו שהוא גבוה מתיקון כו׳ וד״ל.

להבין ביאור הדברים ע״פ ראה אנכי נותן לפניכם היום ברכה וקללה, דפי׳ נותן ע״ד עתיד הקב״ה ליתן לכל צדיק וצדיק מלוא עומסו כמבואר בגמ׳ בפ׳ חלק ד״ק סע״א, ונלמד מפסוק ברוך ה׳ יום יום יעמס לנו. וצ״ל שהרי בפסוק זה נאמר יום יום דמשמע עכשיו, ואיך למדו מזה שבעוה״ב יתן מלא עומסו ולא עכשיו (הג״ה וכן בת״י בתילים סי׳ ס״ח כ׳ פי׳ כל יומא ויומא טעין לנא מוסיף פיקודיא עלוי פיקודיא נמצא מפרש יום יום על ימים אלו דהיום לעשותם, אך ענין מוסיף פקודייא צ״ע, וצ״ל ע״ד גל עיני ואביטה נפלאות מתורתיך ע׳ בס׳ ח״ה ש״ח פ״ג חשבון כ״א גם כמ״ש באגה״ק בד״ה אשרינו מה טוב חלקינו גבי וכן אין כל הדורות שוות וכן נתבאר במ״א ע״פ ויקח המן את הלבוש בפי׳ וסוס אשר רכב עליו המלך כי בכל דור ובכל זמן יש גילוי אלקות למטה בעולם השפל שלנו ג״כ בשינוי אופנים שונים כמו בימי התנאים היה בחי׳ גילוי אלקות בתושבע״פ במשנה כו׳ ומקודם היה הגילוי בנבואה כו׳ ועכשיו הגילוי בגמ״ח כו׳, וזהו ע״י רכיבת הסוס ע״ד הקב״ה רוכב על כרוב קל שלו ושט בח״י אלף עולמות כו׳ עכ״ד, נמצא זהו ענין יום יום יעמס לנו גם בעוה״ז בבחי׳ היום לעשותם והגמ׳ פירשו על למחר לקבל שכרם כו׳, ולענין הקושיא דהא יום יום משמע עכשיו יש לתרץ כמ״ש מהרש״א שם דפי׳ יום יום של הקב״ה דהיינו אלף שנה יעמס לנו שנגד יום אחד של אדם כו׳ וא״כ לפי״ז יום יום הם ב׳ אלפים שנה וידוע מארז״ל שהתורה קדמה אלפים שנה לעולם שלמדו זה ג״כ מפסוק ואהי׳ שעשועים יום יום בשה״ש רבה ע״פ ראשו כתם פז דכ״ט ג׳, וידוע דבחי׳ אלפים היינו אאלפך חכמה אאלפך בינה, א״כ פי׳ יום יום יעמס לנו היינו שיעמוס לנו בבחי׳ אאלפך חו״ב שהן ב׳ יום כנ״ל וא״ש דקאי על עוה״ב, ומ״מ גם פי׳ הת״י א״ש כי כמו״כ בהיום לעשותם יש ב׳ בחי׳ יום הנ״ל דהיינו ע״י עסק תשב״כ ותושבע״פ שהן הנמשכים מחו״ב הנק׳ יום יום, ובביאור ע״פ ואהיה אצלו אמון שם ספ״ב פי׳ שזהו ע״י מס״נ בק״ש יום יום, ויש לפרש כי יום יום היינו יחוד או״א שההמשכה זו באה מאוא״ס כי והחכמה מאין תמצא כו׳ ולכן זהו נמשך ע״י מס״נ בק״ש שעי״ז דוקא ממשיכים יחוד או״א כי ע״י ביטול היש לאין שזהו ע״י המס״נ בק״ש עי״ז דוקא ממשיכים בחי׳ והחכמה מאין תמצא וזהו״ע יום יום יעמס לנו היינו בהיום לעשותם ע״י ק״ש ותורה כו׳, ולכן נק׳ זה יעמוס ע״ד העמיס עליכם עול במ״א סי׳ י״ב י״א, וכמו״כ ק״ש הוא נק׳ קבלת עומ״ש, ואפ״ל ג״כ פי׳ ויעמוס איש על חמורו כי חמורו היינו חומר הגופני ונה״ב ועד״ז פי׳ במ״א ענין ויחבוש את חמורו ועמ״ש בת״א פ׳ ויחי בד״ה אוסרי לגפן עירה וא״כ פי׳ ויעמוס איש על חמורו להכניע חומר נה״ב ועי״ז לע״ל יהי׳ גילוי בחי׳ ואהי׳ שעשועים יום יום שיהי׳ גילוי פנימיות התורה והיינו יום יום יעמס לנו כו׳.

קיצור מהג״ה, בענין יום יום יעמוס לנו פי׳ בת״י עול מצות ובגמ׳ פירשו על למחר לקבל שכרם, ויש פי׳ שבחי׳ יום יום דתורה ואהי׳ שעשועים יום יום עימוס לנו ושניהם אמת כי יום יום זהו יחוד חו״ב שנמשך ע״י מס״נ בק״ש בעומ״ש וע״י והגית בו יומם ולילה לשקוד על דלתותי יום יום ועי״ז יהי׳

לע״ל גילוי יום יום הנ״ל והיינו ע״י יעמס לנו מלא עומסו כו׳ עכ״ה * ועוד י״ל במה שהקשו הש״ס והא כתיב שמים בזרת תיכון והאיך מקבל האדם מלא עומסו של הקב״ה, ותירץ שינחיל הקב״ה לכל צדיק ש״י עולמות, ורצונו לומר שבאותן עולמות שיקבל הצדיק יוכל לקבל גם מלא עומסו של הקב״ה עי׳ בפרש״י שכן תוכן כוונת התירוץ על הקושיא, אך גם בזה יקשה קושיא הנ״ל דהא כתיב יום יום יעמס לנו כו׳ והרי אומר לשון עתיד שינחיל לצדיק ש״י עולמות כו׳ ולא עכשיו ועמ״ש מענין ש״י עולמות בלק״ת פ׳ בהעלותך בד״ה מנורת זהב פ״ב.

ב) אך הנה הענין הוא דשניהם אמת, ואמנם יש להקדים תחלה שורש ענין בחי׳ סובב וממלא הנ״ל, דהנה בחי׳ ממכ״ע יש עד רום המעלות למעלה מעלה והוא שם הוי׳ שכולל כל ההשתלשלות דאבי״ע כי ידוע שהיו״ד דשם הוי׳ באצי׳ וה׳ בבריאה וי״ו ביצירה כו׳ וזהו בדרך כלל, אבל בדרך פרט הנה גם באצי׳ עצמו יש ד׳ מדריגות הללו יו״ד חכמה דאצי׳ ה׳ בינה וי״ו מדות דאצילות * כידוע, וכמ״כ בדרך פרטי פרטיות יותר הנה בכל עולם ועולם פרטי שבד׳ עולמות הכללים אבי״ע יש בחי׳ שם הוי׳ עד שגם בכל נברא פרטי דעולם העשי׳ האחרון כמו פרטי חלקי דצח״מ שבו יש בכאר״א שם הוי׳ כו׳ וע׳ מזה בר״ח שער היראה פ״א בד״ה עוד נתייחס הוי׳ במ״ש שאין לך מלאך שלא נברא בו שם הוי׳ כו׳, הענין שתמצא שם הוי׳ בכל הבריאות כו׳ ע״ש, והיינו מפני כי כל בחי׳ התהוות מציאות דבר מה מאין ליש נמשך ע״י ד׳ אותיות דשם הוי׳ והוא פי׳ הפשוט דשם הוי׳ שמהווה את הכל מאין כו׳ כידוע אך דרך כללות הנה כל בחי׳ הקו״ח שמאיר מאוא״ס באבי״ע נק׳ בשם בחי׳ ממכ״ע והוא כללות שם הוי׳ יו״ד באצילות כו׳ וד״ל, אבל בחי׳ סוכ״ע דרך כלל הנה הוא בחי׳ מל׳ דא״ס שנעשה כתר לנאצלים והוא בחי׳ עיגול הראשון שלפני צמצום הקו כו׳ שמאיר לכל העולמות בהשוואה אחת מכל צד ונק׳ מפני זה בחי׳ סוכ״ע להיותו סובב ומקיף לכל מריש כ״ד דאצילות עד סוף כ״ד דעשי׳ בהשוואה א׳ ממש וכמ״ש קמי׳ כחשיכה כאורה כו׳ וכידוע, אך הנה דרך פרט כל בחי׳ הכתר נק׳ סובב להיותו למעלה מד׳ אותיות דשם הוי׳ כי היו״ד בחכמה וכתיב והחכ׳ מאין תמצא פי׳ מבחי׳ אין דכתר וכידוע ובחי׳ כתר יש גם בכל עולם ועולם בפרט כמו שיש שם הוי׳ בכל עולם בפרט כנ״ל מאחר שבחי׳ הכתר אינו אלא בחי׳ סובב ומקיף לשם הוי׳ שנק׳ בחי׳ ממלא כנ״ל, א״כ בכל עולם שהוא בחי׳ ממלא בבחי׳ שם הוי׳ יש בו הארת הכתר ג״כ הסובב ומקיף עליו כו׳ ונק׳ בחי׳ כתר של עולם זה בפרט וא״כ גם בחי׳ הכתר בא בבחי׳ השתלשלות מעילה לעילה כו׳, כי ידוע דבחי׳ מל׳ שבעליון נעשה כתר לתחתון כו׳, אך הנה דרך כללות יש ד׳ עולמות אבי״ע ובחי׳ מל׳ דא״ס נעשה כתר לאצילות, ומל׳ דאצילות נעשה כתר לבריאה כו׳ ונק׳ מל׳ דאצילות בשם כתר מלכות להיותו בבחי׳ כותרת ומקיף לכל העולמות דבי״ע בהשוואה אחת כמו שמל׳ דא״ס נעשה כתר להקיף לכל הד׳ עולמות דאבי״ע כו׳ וד״ל, אך עדיין יש להבין למה דוקא מבחי׳ המל׳ שבעליון נעשה כתר לתחתון כמו מבחי׳ מל׳ דא״ס

עכ״ה: בבוך סקאבלא: עכ״ה והקיצור מהג״ה).
דאצילות: בבוך באב׳ 44 נוסף: ה׳ אחרונה מל׳.

נעשה כתר לאצי׳ וכן ממל׳ דאצילות נעשה כתר לבריאה כו׳, אך הענין הזה יובן עד״מ בנפש האדם דהנה אנו רואים בטבע המדות שבאדם שיש הפרש גדול בין טבע המדות אהוי״ר וכיוצא לטבע מדת מל׳, כי הנה המדות אהוי״ר וענפיהן כולן עושין שינוי גדול בעצם האדם שהרי אנו רואים שנפש האדם תתפעל בשינוי גדול ע״י השפעת איזה מדה מן המדות כמו איש החסד בטבעו כאשר ישפיע טוב וחסד מצד טבע טוב חסדו הנה יתפעל בלבו בחסד ורחמים כידוע, והתפעלות זאת הרי מגעת בנפש עצמה דהיינו שהנפש עצמה תתפעל וא״כ הרי יש שינוי בנפש שהרי נשתנית בהתפעלות זאת מכמו שהי׳ תחלה קודם שפע החסד כו׳, וכמו״כ במדת הניצחון שכאשר יפעול האדם במדת הניצוח הנה ניכר בו שינוי בנפשו ממש עד שיוכר בתואר פניו ג״כ שינוי גדול ועד״ז כל המדות אהוי״ר וכל פרטיהם עושים שינוי גדול בעצמות הנפש, ומוכרח לומר הטעם לזה השינוי בנפש מפני שהמדות המה נמשכים מבחי׳ עצמות הנפש ע״כ בהתפעלות המדות תתפעל גם הנפש כו׳ דאם לא הי׳ כחות המדות נמשכים מעצמות הנפש לא היתה שייכות כלל להתפעלות המדות לגרום התפעלות הנפש כו׳ משא״כ טבע המדות של המל׳ שאינה גורמת שום שינוי והתפעלות כלל בעצמות הנפש שהרי אנו רואים בקריאת שם מלך שאין זה השם נוגע לעצמותו כלל וכלל ואינו פועל שום שינוי בנפשו כלל כמו שפועלים המדות שינוי בנפש לפי שקריאת השם אינו כח נמשך מעצמיות הנפש כלל ככחות המדות שהן כחות הנפש עצמה אלא השם הוא דבר נבדל לגמרי מן עצם הנפש ואינו אלא כמו בחי׳ כלי בית אחיזה ותפיסא להיות כי ע״י השם נפנה האדם לקוראו בשמו כידוע אבל אין נוגע לעצמותו כלל שיגרום ויפעול בנפש שינוי כו׳, והנמשל מכ״ז יובן למעלה דגם כל בחי׳ המדות דאצילות הנמשכים מאור הקו וחוט הנ״ל נחשבים בחי׳ כח ואור מעצמות אור המאציל מאותו ההארה שבקו״ח להיות משתנה על ידו שפעם והרי נאמר אני הוי׳ לא שניתי שלא נמצא בו בחי׳ שינוי כלל וכלל בין קודם השפע לאח״כ וכמאמר אתה הוא כו׳, ע״כ אמר בע״ח בסדרי ההשתלשלות דדוקא מבחי׳ מל׳ שבעליון נעשה כתר לתחתון דהיינו רק מבחי׳ שם שבעליון כי בחי׳ השם שנק׳ מל׳ אינו עושה שום שינוי כלל בעצמותו כו׳ משא״כ אם היה אור השפע נמשך מבחי׳ המדות כמו מחסד וכיוצא הרי היה בחי׳ שינוי כו׳, ועד״ז יובן כל פרטי ההשתלשלות כמו ממל׳ דאצי׳ שנעשה כתר לבריאה ולא מבחי׳ ט״ס דז״א חב״ד חג״ת נה״י לפי שהם בבחי׳ עצמיות ההמשכה ולא הי׳ מתהווה בחי׳ חסד בע״ג כמחנה מיכאל כו׳ אלא דוקא מבחי׳ מל׳ להיותה בחי׳ הארה חיצוניות מז״א ואינה נוגעת לבחי׳ העצמיות עד״מ קריאת שם וז״ש ויעש דוד שם כו׳ שהמל׳ נק׳ שם כידוע, ועז״נ אני הוי׳ לא שניתי כו׳, וכך יובן בכל עולם בפרט דדוקא מבחי׳ מל׳ שבעליון נעשה כתר לתחתון, ודרך כלל הנה מבחי׳ מל׳ דא״ס דוקא נעשה כתר לאצילות להיותה רק הארה לבד מעצמיות זנק׳ שם והוא משארז״ל עד שלא נבה״ע היה הוא ושמו בלבד, והנה גם בחי׳ הכתר שנעשה מבחי׳ המל׳ שנק׳ כתר מלכות, והוא בחי׳ ההתנשאות כידוע ג״כ אינה אלא בחי׳ הארה חיצוניות נבדלת לגמרי מן העולמות ולא בא אליהם דרך קירוב השפע כמו בחי׳ עילה ועלול וזהו פי׳ כתר לשון כותרת ומקיף כנודע והיינו לפי שבחי׳ המל׳ ניבדל בעצם עד״מ המלך על אנשי המדינה כו׳ וכידוע, וזהו״ע בחי׳ מלכות שבעליון

שנעשה כתר לתחתון הימנו, ולא כמו הלבוש שעכ״פ הוא מלביש בקירוב לאברי הגוף ועל כל אבר כפי מדתו וגם מחסה ומסתיר הוא להגין מן הצינה והגשמים כו׳ אבל בחי׳ המקיף שנק׳ כתר הוא מאיר בריחוק מאד בלתי שייך בו לומר שיהי׳ מגין על התחתון כי אין לתחתון ערך עמו כלל וכלל כו׳, וככה יובן בבחי׳ מל׳ דא״ס שנק׳ כתר הכללי לכל ההשתלשלות דאבי״ע שהוא ניבדל בערך ומאיר מרחוק מאד לכל ההשתלשלות בהשוואה אחת כמ״ש כחשיכה כאורה ועז״נ אני הוי׳ לא שניתי אני אותיות אין דכתר הכללי הנ״ל שהוא עיגול הראשון שלפני צמצום הקו כו׳ כנ״ל, אבל בחי׳ הארת הקו״ח המאיר בקירוב לאבי״ע ונק׳ מקוד כל האורות פנימי׳ כידוע בפי׳ חי העולמים כו׳ שהוא בחי׳ ממלא בכלל כנ״ל הרי הוא מאיר בכל עולם ומשתנה בכל עולם ועולם לפי מה שהוא ע״ד דמיון שינוי הנפש ע״י כחותיה שהן המדות כו׳ אחר שע״ס דאצילות נמשכים מקו זה בבחי׳ קירוב וערך עד״מ כחות המדות מן הנפש משא״כ בחי׳ עיגול הראשון שנק׳ מקור כל המקיפים שהוא נמשך מבחי׳ מל׳ דא״ס עז״נ אני הוי׳ לא שניתי בכלל ועי״כ הוא שוה ומשוה לכולם יחד ונק׳ בחי׳ סוכ״ע כנ״ל וד״ל, כי הקו אינו אלא הארה מסוכ״ע מה שנמשך להיות ממכ״ע ע״כ בהארה זו לבד שייך לומר הנמשל מכחות הנפש שגורם שינוי כו׳ משא״כ בחי׳ מל׳ דא״ס הסוכ״ע הוא לא שניתי כו׳, והנה מה שאמר לעיל שדרך פרט כל בחי׳ הכתר נק׳ סוכ״ע הענין כמ״ש בביאור ע״פ את שבתותי תשמרו פי׳ ששרש כל המקיפים הוא באור שלמעלה מן הקו וכן נתבאר בד״ה ויקח קרח פ״א.

קיצור יבאר תחלה ענין סוכ״ע וממכ״ע, ממכ״ע הוא ענין שם הוי׳ ולכן בכל נברא יש בחי׳ שם הוי׳ כמו אפי׳ בכל אבר של אדם, וזהו ענין עצמות גידים בשר ועור, ודרך כלל זהו נק׳ אבי״ע וחו״ב מדות ודיבור וסוכ״ע זהו המקיף והוא מל׳ דא״ס שנעשה כתר לאצילות ונק׳ מל׳ כי בחי׳ מל׳ זהו כמו שם שאינו נוגע לעצמות משא״כ המדות חו״ג חו״ב הם מבחי׳ עצמיות, ולכן מקוד ההמשכה מא״ס נק׳ מל׳ לבד ואח״כ מהקו שנמשך ממל׳ דא״ס נאצלים חו״ב חו״ג כו׳ והיינו ע״י שהמל׳ נעשה כתר שהוא ג״כ בחי׳ המרומם ומובדל מהמוחין ולא אפילו כמו לבוש כו׳ אלא שמבחי׳ זו נמשך חו״ב, וע״ד והחכ׳ מאין תמצא ולא בדרך עילה ועלול, ועמ״ש מזה בת״א פ׳ וירא בד״ה פתח אליהו כו׳ ובביאור יביאו לבוש מל׳.

ג) וזהו שורש ענין העוה״ב שאין בו לא אכילה ולא שתיה כו׳, דהנה בעוה״ב יהי׳ ג״כ גופים גשמיים גם לאחר התחי׳ כי גופים שכבר מתו יעמדו בצביונם כידוע וא״כ גם גופים חומרים יקבלו ויהנו מזיו אור אלקי כמו ע״י האכילה דעכשיו כו׳, והיינו מפני שיתגלה אז מבחי׳ סוכ״ע הכללי דהיינו מבחי׳ מל׳ דא״ס שנעשה כתר כו׳ כנ״ל דקמי׳ כחשיכה כאורה שוין שוה ומשוה לקטן כגדול כו׳, ע״כ מאיר גם לפחות הערך כמו לגופים גשמיים כמו באצילות למעלה כי רוחניות וגשמיות שוין לפניו כו׳ ולעתיד דכתיב עין בעין יראו בשוב ה׳ כו׳ וכן במ״ת היה גילוי דבחי׳ סוכ״ע הכללי הנ״ל באמרו אנכי מי שאנכי כו׳, ועי״כ היו רואין את הנשמע כו׳ וכן בקי״ס שנהפך ים ליבשה היה ג״כ מחמת גילוי הסוכ״ע כו׳ וזהו שארז״ל העוה״ב אין בו לא אכילה ולא שתי׳ רק הנשמות נהנין

מזיו כו׳ (הג״ה, וזהו שארז״ל ע״פ עלי עשור שלע״ל יהי׳ כינור של עשרה נימין כי כינור היינו כ״ו נר פי׳ נר הוי׳ נשמת אדם כי כ״ו זהו מספר שם הוי׳ ושיהי׳ של עשרה נימין היינו שיהי׳ גילוי כל העשר ספי׳ שגם הכתר יאיר בבחי׳ גילוי * וזהו ג״כ ענין ביום ההוא יהי׳ הוי׳ אחד, היינו דכבר מבואר לעיל שהוי׳ זהו בחי׳ ממכ״ע, אך גם סוכ״ע הוא ג״כ שם הוי׳ כי בחי׳ סובב נמשך מבחי׳ שמו הגדול שמו דוקא כנ״ל מה שארז״ל עד שלא נבהא״ע היה הוא ושמו בלבד והוא ג״כ בחי׳ שם הוי׳ וכמ״ש מזה בת״א פ׳ בשלח בד״ה וירא ישראל אלא שעכשיו הוא סוכ״ע בבחי׳ העלם וזהו הוי׳ הוי׳ ופסיק טעמא בניהו, אבל לע״ל שיהי׳ גילוי סוכ״ע זהו״ע ביום ההוא יהי׳ הוי׳ אחד שיאיר בחי׳ סובב בממלא ועי״ז ג״כ ושמו אחד שיהי׳ נקרא כמו שנכתב כו׳, וכמ״ש במ״א עכ״ה), אך הנה י״ל איך יוכלו הנבראים בעלי גבול ותכלית להכיל את אוא״ס הבלתי מוגבל אמנם הענין הוא שזהו מארז״ל בעומסו של הקב״ה כו׳ שהוא בחי׳ חסד עליון הנק׳ דרועא ימינא דקוב״ה והיינו שאוא״ס מאיר דרך בחי׳ המדות דאצילות המתלבשים בכלים כמו אור החסד שמאיר ביד כידוע, והנה עד״מ באדם למטה הנה אנו רואים שיש ביד ג׳ מדריגות והוא הנק׳ בלשון הגמ׳ ג׳ פרקין פרק ראשון שבו האצבעות ופרק האמצעי עד הקיבורת ופרק העליון הסמוך לכתף, והנה כאשר היד מושפל למטה פרק היד שבו האצבעות יותר למטה אבל כאשר מגביה היד למעלה אצל ראשו נהפוך הוא שפרק העליון הסמוך לכתף יותר למטה, והפרק שבו האצבעות יותר עליון מכולם, וכך הוא מן הראוי להיות כי ג׳ פרקין הללו הן בחי׳ חב״ד חג״ת נה״י כידוע, ובחי׳ חב״ד הוא דוקא בפרק שבו האצבעות כי הנה אנו רואים בחוש שיש הארת כח השכל שבמוח יותר באצבעות היד משאר היד ממה שיוכל לכתוב באצבע דברי חכמה, ולכן למעלה ג״כ כי אראה שמיך מעשה אצבעותיך, ועו״ס נק׳ בס״י עשרה אצבעות כו׳, והנה כמו״כ יוכל האדם להורות רמזי חכמה בחכמ׳ ע״י האצבעות כמו מחוי לי׳ במחוג כו׳, ודי לחכימא ברמיזה, ואין הרמז רק באצבעות לפי שגידי המוח מתפשטים בהם יותר בגילוי עד שפועל אור השכל את פעולתו ע״י האצבעות והוא בחי׳ חב״ד שבחסד כי השכל עצמו נק׳ בחי׳ חכמה שבראש אך בחי׳ החסד שבו היינו כמו בחסד שנוטה ע״פ השכל להשפיע לזולתו ולהחיות רוח שפלים למטה הימנו נמשך ביד ועיקר הגילוי בבחי׳ המוחין הוא בפרקי וקשרי האצבעות דוקא כנ״ל ע״כ נק׳ בחי׳ חב״ד שבחסד, ובחי׳ חג״ת הוא פרק האמצעי (והיינו ענין נשיאות כפים דכהנים, שמגביהים היד סמוך לראש להמשיך מלמעלה מן הראש והוא מבחי׳ המקיף דרדל״א כי הפרק העליון הסמוך לכתף כשמגביה היד למעלה מן הראש ופושטו היטיב מגיע לסוף הראש, אבל ב׳ פרקין האחרים הם למעלה מן הראש, והאצבעות הן למעלה הרבה דהיינו שמגיע עד כלות אור המקיף, מו״ח ז״ל) ועמ״ש בת״א בד״ה לכן אמור לבנ״י בפי׳ אשר נשאתי את ידי דשם פי׳ שהן חג״ת דא״א וע׳ בזהר ר״פ יתרו ע״פ וישא אהרן את ידין ובפי׳ הרמ״ז שם ששורש חו״ג הוא מתרין כתפין דאריך כו׳ ושמדת החסד מעולה דאיקרי יומם דאזיל בכולהו יומין כו׳, ועמ״ש מענין יומם בלק״ת בד״ה

---

* גילוי: בבוך באב׳ 44 וסקאבלא — נוסף: ומבואר לעיל דכתר הוא סוכ״ע ששרשו כו׳.

האזינו השמים דרוש הג׳ פי׳ וסוכה תהי׳ לצל יומם ועמ״ש ע״פ יומם יצוה ה׳ חסדו כו׳ חוט של חסד כו׳, וע׳ במא״א ח׳ י״א) וכמו שהאדם יוכל להגביה היד למעלה כך יוכל להורידה למטה מטה מאד עד למטה מרגליו, והענין למעלה הנה אנו רואים עד״מ שהשכל שבמוח גם שהוא למעלה ברוחניות מאד בהשכלות אור פשוט הרי באצבעות היד יבוא לידי גילוי באותיות הכתב עד שיוכל להבין אותו גם תינוק קטן וכן ברמז וכיוצא א״כ אנו רואים שפרקי האצבעות מביאין להמוחין בבחי׳ ירידה גדולה למטה וכך יש ביכולתו להוריד למעלה מאורות העליונים שלמעלה מעלה עד למטה מטה מאד כו׳ וד״ל, וזהו ענין מלא עומסו של הקב״ה דהיינו בחי׳ חסד עליון שבז״א דאצי׳ הנק׳ יד כמאמר חסד דרועא ימינא דקוב״ה ועד״מ הנ״ל ביד שיוכל להגביה אותה הגבה למעלה מראשו ולהורידה משם למטה מטה כך יובן למעלה באור חסד דאצי׳ שנק׳ דרועא ימינא כו׳ שיוכל להגביהו עד למעלה מראשו דז״א דהיינו עד בחי׳ המקיפים דכתר הנק׳ אנכי כו׳ ולהורידה משם עד למטה מטה דהיינו להביא האור עד למטה מבחי׳ נה״י דז״א והיינו בבי״ע שלמטה כו׳ כי ע״י היד יוכל האור לבוא גם ממקום הגבה גבוה למקום הנמוך ביותר כנ״ל והיינו דוקא באצבעות היד שמגביה אותם למעלה הרבה מראשו ומשפילן למטה ביותר והוא עד״מ הנ״ל מאותיות הכתב שבאצבעות פועל ירידות אור השכל כ״כ מגבוה לנמוך כי השכל המלובש בכתב אין לו ערך כלל עם עצמות אור השכל כמו שהוא במוח כו׳.

קיצור וזהו״ע העוה״ב שיהי׳ גילוי סוכ״ע דקמי׳ כחשיכה כאורה ולכן בגופים יהי׳ ג״כ הגילוי, ועמ״ש מזה בתו״א פ׳ יתרו בביאור ע״פ זכור ושמור בדיבור אחד נאמרו סד״ה ענין האבות הן הן המרכבה אך איך יוכלו להכיל גילוי הסוכ״ע ע״ז אמרו עתיד הקב״ה ליתן לכל צדיק מלא עומסו חסד דרועא ימינא, וביד יש ג׳ פרקין והפרק שבו האצבעות הוא חב״ד שבחסד כי בו וע״י יוכל לגלות דבר חכמה ע״י הכתב וגם ע״י רמיזא, והיד יוכל להגביה למעלה מראשו וגם להורידה למטה מטה כך ענין חסד עליון שבו וע״י נמשך מבחי׳ אנכי בחי׳ כתר שלמעלה מהחכ׳ ויומשך הגילוי זה למטה מטה ועמ״ש ע״פ דודי שלח ידו מן החור.

ד) **הג״ה** והמכוון מזה שיומשך ע״י היד בחי׳ מלא עומסו, אפ״ל דהיינו שבחי׳ גילוי הסוכ״ע יהי׳ ע״י ממכ״ע ועמ״ש כה״ג בלק״ת פ׳ צו בד״ה להבין מפני מה יו״ט דפסח שזהו״ע ויוציאנו ה׳ אלקינו אר״א שהלבישו כו׳ וזהו ג״כ ענין יחוד דאו״א שנק׳ ע״ש חו״ב אעפ״י שההמשכה בא מא״ס ממש הסוכ״ע כמ״ש ממעמקים קראתיך הוי׳ אלא לפי שנמשך ע״י חו״ב ועמ״ש מזה סד״ה מצה זו פ״ג גבי וביאור ענין בעבור זה כו׳ ובביאור ע״פ ונקדשתי בתוך בנ״י פ״א, והנה ענין שיהי׳ הגילוי ע״י החסד ממשל היד שע״י כותב, לכאורה אין המשל דומה להנמשל כי היד אף שכותב בו השכל אין היד משיג השכל כלל רק שעובר בו דרך מעביר בעלמא שהרי עובר ג״כ דרך קנה הקולמוס שכותב בו האות ופשיטא שאין הקולמוס משיג כלל, אבל בהנמשל ע״י החסד יתגלה ממש אור הסוכ״ע שלמעלה מהחכ׳ לא יתכן עד״ז, וע׳ בפרדס שער הכינוים בתחלתו בענין פי׳ יד ע״ד שארז״ל ידים שאין מוכיחות הויין ידים או לא הויין ידים כו׳ וכן קטנה יש לה יד

או אין לה יד ואין הכוונה שאין לה יד שהיא גידמת אלא הכוונה כח קבלה לקבל גירושין או קדושין כו׳, ולא תקרא היד יד מפני היד בעצמה אלא מפני הפעולה הנמשכת מהיד היא תקרא יד כו׳, וכן נבואה נק׳ יד כמ״ש היתה עלי יד ה׳ ביחזקאל ל״ז, וכן כח כמ״ש היד ה׳ תקצר בהעלותך י״א, וס״פ מסעי אשר צוה ה׳ ביד משה, וכן ידיו רב לו בפ׳ הברכה וארז״ל למשקל ולמטרח בשמעתא כו׳, ובאו״ת מהמגיד נ״ע פי׳ יד יו״ד הוא חכמה שמאיר בדלית הוא הדיבור * כו׳, אמנם הענין כמ״ש באג״ה בד״ה להבין משל מליצה דברי חכמים וחידותם בענין הספי׳ כו׳ שאין ערוך כלל אפילו מהות האהבה דאברהם לגבי חסד עליון ולא מעין וסוג כלל וזהו ואנכי עפר ואפר וכן נת׳ במ״א שהרי ענין החסד שבאדם אינו אלא גורם לנתינה, אבל למעלה החסד זהו עצמו החיות של העולמות ולא שהוא רק גורם כו׳ ולכן לא יפלא כלל שע״י החסד נמשך השפעת החכמה ממש ולא ע״ד היד באדם ח״ו, וזהו ג״כ ענין מה שארז״ל חגיגה י״ב ב׳, ע״פ יומם יצוה ה׳ חסדו כל העוסק בתורה בעוה״ז שדומה ללילה הקב״ה ממשיך עליו חוט של חסד לעוה״ב שדומה ליום, ובזהר הרקיע פ׳ בראשית דט״ו פי׳ חוט של חסד זהו הקו״ח מאוא״ס הנמשך לאחר הצמצום והוא המאיר בבחי׳ בוצינא דקורדניתא כו׳, וע׳ בהרמ״ז פ׳ נשא דקכ״א ע״א בפי׳ יומם יצוה ה׳ חסדו ובעה״מ פי׳ יומם זהו היחוד או״א, וא״כ זהו ענין יום יום יעמס לנו, ועוד שהרי חו״ג דעתיק הם מקור ושרש לכתר וחכ׳ דא״א שהחסד דעתיק מאיר בכתר דאריך וגבורה דעתיק מאיר בחכ׳ שבכתר כו׳ וא״א בכלל הוא למעלה מהחכ׳ דאצילות והחכמה שבו נק׳ מו״ס שתוק כך עלה במח׳ כו׳, א״כ החסד דעתיק זהו שורש דשרש לחכ׳ דאצילות כו׳ ועמ״ש מזה ע״פ שראשי נמלא טל אשר ג״ר דעתיק הם למעלה מההתלבשות בא״א ונק׳ טל בחי׳ שאין האתעדל״ת מגעת לשם כו׳ רק מקור ההתלבשות הוא מז״ת דע״י ועמ״ש ע״פ ויחי יעקב בארץ מצרים שבע עשרה שנה שבאצילות הם עשרה ע״ש, אבל למעלה מאצי׳ הם רק ז׳ מדות אור שבעת הימים כו׳, והם הנק׳ ימי קדם שהם ז׳ תיקונים דגלגלתא ומו״ס כו׳, ועמ״ש סד״ה והי׳ ביום ההוא יתקע בשפ״ג בפי׳ וימינו טפחה שמים ועמ״ש בביאור ע״פ נשא את ראש בני גרשון בענין מקדש ה׳ כוננו ידיך וע״פ בפרוע פרעות בענין העונה אמן יהש״ר בכל כחו, כח ב״פ יד כי בכל יד יש י״ד פרקין וב׳ בחי׳ חו״ג הם כח, אך ענין בכל כחו ע״ד ועתה יגדל נא כח כו׳, היינו ע״י המשכה מהכתר דלית שמאלא בהאי עתיקא, וזהו והחמישית לפרעה דלית שמאלא בהאי עתיקא כמ״ש בע״ח של״א דפרעה הוא בינה דבה אתפריעו כל נהורין ועמ״ש מזה בלק״ת ס״פ פנחס ע״פ קודש ישראל, ובינה זהו סוד העוה״ב כו׳ ויהי׳ הגילוי מבחי׳ יד, וזהו ענין מלא עומסו, ועמ״ש ע״פ ויפוזו זרועי ידיו כי או״א מלבישים לחו״ג דא״א, אכן פז הוא במו״ס, וזהו הנחמדים מזהב ומפז רב כו׳ ומו״ס הוא עכשיו למעלה מההתלבשות באו״א ואינן מקבלים רק ממזל הח׳ בחי׳ שערות כו׳ אבל לע״ל ויפחו זרועי ידיו שיומשך מבחי׳ מו״ס ופנימית דא״א בבחי׳ זרועי ידיו כו׳, וזהו כי ה׳ יתן חכמה יתן דוקא וכן במ״ת נאמר ויתן בידו שני לחות כו׳, וזהו פיה פתחה בחכמה ותורת חסד על

הוא הדיבור : בבוך הנ״ל : הוא מל׳ דיבור.

לשונה, וע' מזה בזח"א ס"פ תולדות דקמ"ה סע"א דהיינו שההמשכה מהחכמה עילאה בהדיבור שהוא מל' נמשך ע"י החסד.

קיצור המכוון מזה שגילוי הסוכ"ע יהי' ע"י ממכ"ע ע"ד ממעמקים קראתיך הוי', בד"ה שובה ישראל עד, וזהו נק' יחוד דאו"א המשל מן יד שבו כותבים, אינו דומה ח"ו להנמשל כי אפי' מדת חסד דאברהם שהאיר בו הארה מאצילות נק' עפר ואפר לגבי חסד דאצילות גם מצינו עיקר שם יד היינו כח ההשפעה והקבלה כמו ידיו רב לו למשקל ולמטרח בשמעתא וכמו קטנה יש לה יד, יומם יצוה ה' חסדו, חוט של חסד, ובתורה תודת חסד, חו"ג דעתיק מתלבשים בכתר וחכמה דאריך מקדש אדני כוננו ידיך כח ב"פ יד, וענין אישר"מ בכל כחו, יגדל נא כח ענין ארבע הידות והחמישית לפרעה, ענין ויפחו זרועי ידיו, כי ה' יתן חכמה, ומכ"ז יובן ענין מלא עומסו עכ"ה.

ה) **והנה** מלא עומסו של הקב"ה כמו שהוא מקבל בדרועא ימינא למעלה דהיינו מבחי' כתר שבכתר מקור כל המקיפים כו', הגם שיורד האור מגבוה לנמוך כו' ע"י בחי' פרקי האצבעות היד כנ"ל, מ"מ א"א שיוכלו המקבלים שבבי"ע להכיל את האור הגדול הזה, והיינו שהקשה בגמ' והלא נאמר שמים בזרת תיכון כו' (הג"ה וע' מזה ג"כ פ"ב דעירובין דכ"א סע"א, ופירש"י שם בד"ה ושמים בזרת תיכון מדת עולם חצי אמה על חצי אמה, ובגמ' נמצא כל העולם כולו אחד משלש אלפים ומאתיים בתורה, וע' מענין זרת בזח"ב תרומה דקע"ה סע"ב כי תשא דקפ"ט סע"ב, ובפרדס ערך זרת משמע דהוא מל', וע' במא"א אות ז' סכ"ו זרת הם היינו ב' טפחים כו', אפ"ל דהיינו ענין ידי יסדה ארץ וימינו טפחה שמים נמצא הם ב' טפחים כו') וש"י עולמות ל"א נתיבות ונק' יקר ע' מא"א יו"ד כ"ה) והתירוץ הוא דעתיד הקב"ה להנחיל לכל צדיק ש"י עולמות פי' דמלבד צמצום אור ע"י בחי' פרקי האצבעות כדי שיוכל לקבל, עוד זאת צריך שיתרחב כלי המקבל שיוכל לקבל כו' כי גם שנתצמצם האור בירידתו דרך חסד שביד מגבוה לנמוך כנ"ל עדיין א"א שיוכלו הנבראים בע"ג להכיל האור, ואין זה הצמצום מועיל לזה אלא צריך שיומשך כח במקבלים שיוכל לקבל בהרחבה והיינו שיתרחבו הכלים של המקבל, והיינו ענין ש"י עולמות שינחיל לכל צדיק שהוא בחי' הרחבת הכלים, ואז בהם ינחיל להם את מלא עומסו ויוכלו לקבלו וכדפירש"י דבערך אותן ש"י עולמות יתן להם את העומס כו' כנ"ל.

ולהבין ביאור ענין ש"י עולמות, הנה תחלה יש להבין שורש ההפרש בין תורה למצות, דהנה ידוע דשרש המצות הוא בבחי' הכתר ונק' תר"ך עמודי אור עד"מ העמוד שראשו מחובר בגג כו' כך בחי' רצה"ע הוא למעלה מן הטעם והשכל כו' וכידוע דאין טעם לרצון כו', משא"כ התורה שהיא בבחי' טעם ושכל כי אורייתא מח"ע נפקת והיינו ענין טעמי המצות כמו בתורה שבע"פ שנותן טעם וביאור לכל מצוה כו' ועמ"ש מזה בד"ה ועתה יגדל נא כח וידוע ומבואר במ"א בד"ה מנורת זהב כולה בפי' והחכ' תחי' בעליה דבחי' רצה"ע שנק' בעלה דחכמה כי החכ' מאין תמצא בבחי' הארה בעלמא כו' עכ"ז החכמה תחי' לבעלי' שהוא הרצון והיינו לפי שרצה"ע מתלבש במעשה המצות שנק' רמ"ח אברים דמלכא כידוע וכמו שהמוח מחיה לכל האברים כך בחי' חכמה שבתורה הוא

כמו בחי' חיות ממש לכל מעשה המצות והר"ע טעמי המצות הנ"ל שעי"ז יבא לשמחה של מצוה ויהי' בבחי' אשר יעשה אותם האדם וחי בהם שלא יהי' המצות כגוף בלא נשמה כשעושה אותם בקרירות אלא יהי' בנשמה וחיות כו', והו"ע והחכמה תחיה לבעליה, אך הנה מ"מ בשרש המצות כמו שהם למעלה דהיינו בבחי' רצה"ע ממש, הנה המצות גבוהים יותר הרבה מחכמה שבתורה כי הארת הכתר בחכ' אינו רק הארה בעלמא וע' מ"ש מזה ע"פ יביאו לבוש מל' ובהביאור שם, וזהו מ"ש קנה חכמה קנה בינה במשלי סי' ד' ה', וכן ראשית חכמה קנה חכמה, ובכל קנינך קנה בינה, שם סי ד' ז', פי' קנה כמו זקן שקנה חכמה, דהיינו שיש בחי' מקור הממשיך חכמה והוא ע"י הארת הכתר וכן יש מקור לבינה והוא הנק' קנה כו', ומבואר בע"ח דב"פ קנה הללו הוא ענין ש"י עולמות כי מספר ב"פ קנה עולה מספר ש"י, והענין הוא כמ"ש להנחיל אוהבי יש דהיינו הארת הכתר בחו"ב, כמ"ש והחכמה מאין תמצא ואי זה מקום בינה, א"י אלף מאיר ע"י יו"ד בצמצום, ובחכמה נק' אין ובבינה נק' אי זה ע"ד זה ספר תולדות אדם. זה הוא יסוד אבא המאיר בבינה הנק' ספר כו', והיינו ענין ש"י עולמות, ואמנם נחלקו לב' חצאין קנה מאיר לאור אבא, וקנה מאיר לאור אימא, והיינו קנה חכמה קנה בינה, והיינו שאמרו עתיד הקב"ה להנחיל לכל צדיק ש"י עולמות שהו"ע הרחבת הכלים של חו"ב כאשר יאיר בהן בחי' הארת אור הכתר עד"מ מי שמתרחב מאד כח שכלו להשכיל שכלים הרבה ע"י רוב שנים או ע"י רוב יגיעה שזהו בא מצא הארת עצם הנפש הנק' יחידה כו', ואמנם גם כל הארה זאת מכתר בחו"ב הנק' ש"י עולמות אינו אלא החצי מתר"ך עמודי אור שבכתר כי מספר ש"י חצי ממספר תר"ך וז"ש להנחיל אוהבי י"ש בלבד כי כל שפע המשפיע הוא רק מחצי התחתון כו' (וע' מענין זה בזח"ב תרומה קס"ו ב', להנחיל אוהבי יש אילין תלת מאה ועשר עולמות גנוזין תחות עלמא דאתי וע"ש במק"מ מפרש שהם המוחין דז"א ובהרמ"ז בשלח דמ"ה בענין פי' ה' שמעתי שמעך יראתי ר"ת ב"פ י"ש ובזח"א ויצא דקנ"ז סוף ע"ב ע"פ וישכם יש כ"ב כו') ונמצא מובן מכ"ז דע"י המצות דוקא נמשכו ש"י עולמות הנ"ל הנק' קנה חו"ב להיותם בבחי' הכתר שהוא תר"ך עמודי אור כו', וכמ"ש והחכמה מאין כו' והענין הוא שע"י בחי' ש"י עולמות הללו יתרחבו בחי' הכלים דחו"ב ויוכלו להשיג ולקבל השפע מצד הרחבת הכלים דחו"ב, וכמשמעות הפשוט דקנה חכמה כו' כנ"ל, ובזה יובן ענין הנ"ל דמלא עומסו של הקב"ה שיותן להם אחר בחי' הרחבת הכלים דוקא דהיינו בחי' ש"י עולמות שינחיל לכל צדיק שהוא בחי' קנה חכמה כו' עד שיוכל להכיל האור הגדול דמלא עומסו הנ"ל שנמשך ממקום הגבוה ביותר.

קיצור שעם היות שנמשך גילוי הסוכ"ע ע"י ממכ"ע בחי' מלא עומסו חב"ד שבחסד עכ"ז איך יוכל הנברא להכיל גילוי זה, שהרי גם שמים שהוא אש ומים ז"א דאצילות רק בזרת תיכן כו', ה' גבורות דבינה, ובחי' מלא עומסו גבוה ביותר, ותירצו כי כדי שיוכלו לקבל גילוי זה ינחילם ש"י עולמות שהם קנה חכמה קנה בינה ב"פ קנה גימט' ש"י, ונמשכים מהכתר שהוא תר"ך עמודי אור ב"פ ש"י והיינו ע"י המצות תרי"ג דאורייתא ז' דרבנן חשבון תר"ך וממשם נמשכו בחי' יש בחו"ב וזהו והחכמה מאין תמצא יש מאין ואיזה מקום בינה ונמצא נעשה הרחבת כלי החו"ב בהאיר בהם אור הכתר וא"כ ש"י עולמות אלו

גבוהים הרבה מבחי' שמים בזרת תיכן ולכן בהם יוכלו לקבל הגילוי שמבחי' מלא עומסו.

ז) **ובכ"ז** יובן מה שנתאווה משה ע"ה ליכנס לא"י ושאלו חז"ל וכי לאכול מפריה הוא צריך, והשיבו כדי לקיים מצות התלוים בארץ, כי הנה מבואר למעלה דהמצות עצמם כמו שהם למעלה בבחי' רצה"ע שלמעלה מן הטעם כו' הוא מאד נעלה הרבה גם מבחי' החכ' הנק' ח"ס שהוא הטעם הכמוס אשר במצוה כו', וע"כ הגם שמשה ע"ה שמע וקיבל בסיני כל טעמי המצות מ"מ נתאוה ליכנס לארץ לקיים המצות התלוים בה כי הארץ הוא בחי' מל' דאצילות כמ"ש וזאת המצוה אשר צוה ה' לעשות בארץ דוקא כי נעוץ תחב"ס דוקא וכמ"ש במ"א, וכמו"כ סוף מעשה במח' תחלה, שהוא בחי' הרצה"ע כו' שהוא למעלה, וע"כ במצות התלויות בארץ דוקא נתאוה ביותר גם מכל טעמי המצות כי המצוה הבאה בבחי' סוף מעשה בפר"מ שרשה בעצמות הרצון שלמעלה מן הטעם כו' ששרשה הגבה למעלה מן החכמה כנ"ל, ועוד כי המשכת הכתר תר"ך עמודי אור הם תרי"ג מצות דאורייתא וז' דרבנן כנ"ל, והלא רוב כל המצות תלויות בארץ, וא"כ לכן נתאווה לקיים המצות התלויות בארץ כדי שיוכל לקיים ולהמשיך תר"ך עמודי אור בשלימות ויומשך ג"כ קנה חכמה קנה בינה בהארה גדולה ועצומה כו', ובזה יובן ג"כ מארז"ל דשכר מצוה מצוה פי' דוקא המצוה בעצמה בפו"מ כי שכרה אינו אלא להשיג טעמה וסודה שאינה אלא חצי האור מעצם הרצון הנק' כתר כנ"ל בפי' קנה חכמה, ע"כ אין שכר גדול יותר מן המצוה בעצמה, וזהו ג"כ הטעם אשר יפה שעה אחת בתשובה ומע"ט בעוה"ז מכל חיי העוה"ב, ועמ"ש בלק"ת בשה"ש סד"ה לסוסתי ברכבי דרוש השני ספ"ד, וזהו כל העיקר ירידות הנשמה בעוה"ז בחומר גופני וצריך לבוא כמה פעמים בגלגולים כדי לקיים כל המצות ולפעמים צריך לבוא בגלגול שיהי' כהן ולברך בנשיאת כפיים וכיוצא וד"ל, והיינו מטעם הנ"ל בשרש המצות שהן למעלה הרבה כו', וזהו שארז"ל אדם נותן לו מלא עומסו בעוה"ז הקב"ה נותן לו מלא עומסו בעוה"ב שהוא בחי' ירידות אוא"ס בבחי' ש"י עולמות כנ"ל. (ומ"ש בעוה"ב דוקא הגם שנאמר יום יום יעמס כו' ית' בסמוך בעז"ה).

וזהו ראה אנכי נותן לפניכם היום, פי' אנכי מי שאנכי שהוא בחי' פנימיות הכתר ששם מאיר מבחי' מל' דא"ס שנק' סדכ"ס כו' כידוע, ופי' אנכי נותן הנה כל נתינה הוא ביד דוקא כידוע וגם כאן דאנכי נותן נתינה זאת בבחי' יד העליון שנק' דרועא ימינא דקוב"ה כנ"ל, ומ"ש אנכי נותן שהנתינה מבחי' אנכי שהוא בחי' פנימיות הכתר כנ"ל, הענין הוא כמבואר למעלה בפי' מלא עומסו של הקב"ה שהוא עד"מ היד שמגביה אותה למעלה מראשו ומורידה משם למטה מטה כו', וכן בחי' אנכי • שלמעלה מבחי' הראש דהיינו בחי' מל' דא"ס מקור כל המקיפים שמאיר על בחי' גלגלתא דא"א בבחי' מקיף כו', יורד ונמשך עד למטה מטה גם בבחי' עולמות הנפרדים בי"ע שתחת בחי' נה"י דז"א כו', וכמ"ש בפי' אנכי תרגלתי לאפרים שהשפלתי בחי' אנכי ממש בבחי' רגל שהוא קיום

אנכי : בבוך באב' 44 : אנכי מי שאנכי.

מעשה המצות ועמ"ש בלק"ת ס"פ פנחס וע"ד שאנו מוצאים בימין וחסד העליון שפשוטה לקבל שבים גם שהבע"ת נטמא בטומאת הסט"א כו' וכמ"ש וימינך פשוטה למטה מטה גם לקבל שבים כו', והיינו ע"י בחי' יד העליון דז"א שנק' מלא עומסו של הקב"ה כנ"ל, וכמ"ש אנכי נותן לפניכם היום ברכה שהוא בחי' גילוי אוא"ס בנבראים ג"כ ע"י מעשה המצות כנ"ל באריכות וד"ל, ומה שאמר אדם נותן לו מלא עומסו בעוה"ז הקב"ה נותן לו מלא עומסו בעוה"ב היינו מפני שהצדקה כוללת כל המצות להיותה להחיות רוח שפלים כו' וע' מזה בסש"ב פל"ז ובאגה"ק סי' ז' ע"פ ויפוזו זרועי ידיו צדקה שכר אמת וסי' ח' ע"פ זורע צדקות מצמיח ישועות וממ"ש כאן מובן זה יותר כי מאחר שגילוי סוכ"ע לע"ל נמשך ע"י חסד דרועא ימינא בחי' מלא עומסו כביכול לכן גם העלאת מ"ן לזה הוא ע"י צדקה וחסד כו' כי מדה כנגד מדה כו' וז"ש וזרחה לכם יראי שמי שמש צדקה כו', אך עדיין הקושיא הראשונה במקומה עומדת דהרי נלמד מפסוק ברוך ה' יום יום יעמס לנו כו', ולמה אמר בעוה"ב דוקא, אך הענין הוא כמ"ש אנכי נותן לפניכם היום דוקא כי הארת סוכ"ע הכללי הנ"ל בממכ"ע אינו אלא היום כמשארז"ל היום לעשותם ולמחר לקבל שכרם כי העוה"ב נק' עולם ברור דהיינו שכבר ניברר מעה"ד טו"ר והטוב בפ"ע והרע בפ"ע וע"כ לא יוכל להיות שם היפוך רע לטוב או בהיפוך אלא כאו"א על מקומו יבא כו', משא"כ בעוה"ז הוא עולם שמעורב טו"ר וצריך בירור ובזמן הבירור יוכל להתהפך מרע לטוב ומטוב לרע עד"מ היתוך הכסף בכור המצרף שמתבלבל מן הטוב ונקי עם הסיגים והפסולת ואח"כ נתברר כל חד בפ"ע כו' וע"כ אנו מוצאים שבעוה"ז דוקא יוכל להיות היפוך הרע לטוב ע"י התשובה גם שהי' רשע גמור כו', שמתהפך להיות צדיק גמור, וכמו ר"א בן דורדיא שקנה עולמו בשעה אחת כו', ויש בהיפוך שמצדיק גמור נעשה רשע גמור כו', וכמ"ש במ"א בלק"ת פ' פנחס בד"ה צו את בנ"י ואמרת אליהם את קרבני כו' דרוש הראשון ובפ' שופטים בד"ה אני לדודי דרוש השני, והענין י"ל עפ"י המבואר למעלה שבעוה"ב גם לע"ל מאיר ש"י עולמות שהוא מחצה התחתון מתר"ך אורות דכתר אבל בהיום לעשותם מאיר כל תר"ך עמודי אור דהיינו גם מחצה העליון שבכתר שהוא למעלה הרבה מבחי' ש"י עולמות המאיר בחו"ב כי ההתלבשות בחו"ב זהו רק מז"ת שבכתר משא"כ ג"ר וכמ"ש מזה בד"ה יו"ט של ר"ה שחל להיות בשבת ספ"ד יעו"ש, וזהו עיקר בחי' סוכ"ע היינו מה שאינו מתלבש גם בחו"ב כלל, וזהו אשר ענין התשובה הוא בעוה"ז דוקא בבחי' היום לעשותם היום דוקא, ולכן נאמר ראה אנכי נותן לפניכם היום ברכה היום דוקא שהוא בבחי' היום לעשותם נמשך הברכה והמשכה מבחי' סוכ"ע.

וביאור הדבר בענין מעלת המעשה, גם מ"ש נותן לפניכם ברכה וקללה, ומהו מעלת נותן בקללה כי הרי נותן מורה ע"ד טוב ע"ד מתנה, ויובן עפ"י מארז"ל טוב זה מלאך חיים מאד זה מה"מ, וזה יפלא לכאורה אך הענין הוא דכתיב ובורא רע, וזה יפלא לכאורה למה הוא בורא לרע, אחר שמציאות הרע בבחי' הפסולת היותר גס ועב ובתכלית הפירוד והריחוק מאלקים חיים ואף כל עיקר ענין בריאת הרע יפלא הלא ארז"ל אין רע יורד מלמעלה וכמ"ש מפי עליון לא תצא הרעות כו', אך הענין הוא

דאין הכוונה בבריאת הרע בשביל מציאות הרע שיהי' מציאות הרע נמצא בעולם אלא אדרבה להיפוך בשביל שיהופך הרע לטוב כו' וכמ״ש ובערת הרע מקרבך ובחי' שורש הרע הרי ידוע שנפל בשבה״כ מז' מלכין קדמאין דתוהו וכמ״ש וימלוך וימת כו' וידוע דבחי' התוהו קדם במעלה ומדריגה על בחי' התיקון וכמ״ש ואלה המלכים כו' לפני מלוך מלך לבנ״י שהוא בחי' התיקון וכמ״ש בע״ת דבחי' התיקון בשם מ״ה ובחי' התוהו בס״ג שלמעלה משם מ״ה וע״כ כשנפלו בחי' ס״ג בבחי' ב״ן דנוגה דבי״ע כידוע ומתברר הוא אח״כ כמו היפוך הרע לטוב ואתהפכא חשוכא לנהורא כו' עולה הוא לשרשו הראשון בבחי' ס״ג שלמעלה משם מ״ה דתיקון, וזהו שורש ענין הבירורים שע״י הבירורים דנוגה יתגלה בחי' אורות דתוהו שלמעלה מבחי' אורות דתיקון כו' ונק' אורות דתוהו בחי' סובב ומקיף בלתי מוגבל בכלים כמו באורות דתיקון כידוע, וזהו הטעם דבע״ת גדולים מצ״ג שצדיקים בבחי' התיקון ובתשובה בהיפוך הרע לטוב מתעלה לבחי' התהו שלמעלה מעלה כנ״ל, וזהו שארז״ל טוב זה מלאך חיים שהוא בבחי' התיקון ומאד זה מלאך המות שגם שלמטה הוא רע גמור כו', אך משמתברר עולה לשרשו בבחי' התוהו שהאורות שם בלתי מוגבלים בכלים ולכן נק' מאד בלתי מוגבל כו', והיינו ג״כ בחי' אהבה דבכל מאדך שבלתי מוגבל בכלים, וזהו ג״כ ענין נותן לפניכם היום ברכה וקללה שהם ג״ע וגיהנם ואברהם אבינו ע״ה בחר שעבוד תחת הגיהנם כמ״ש ברבות לך לך פמ״ד, דהמכוון מהקללה היינו ע״ד טוב מאד שעי״ז יתבררו ויתלבנו וכמו בחי' תשובה צעק לבם כו' היינו כי הברכה זהו עולם התיקון והקללה שרשה ממה שנפל בשבה״כ מעולם התוהו וכשיתברר יהי' זה גבוה יותר וכמ״ש במ״א ע״פ והפכתי אבלם לששון שזהו ענין גבורה שבחסד אשר שרשה גבוה יותר מעצם החסד כו' רק שמלובש בלבוש המשתלשל מהגבורה וזהו״ע השעבוד הנק' קללה ולעת קץ אזי יתגלה פנימית האהבה שבגבורה שבחסד ששרשה מגבורה דע״י כו' • ועמ״ש במ״א ע״פ הזהר פ' מקץ דר״ד ע״א בענין כיון דאתגלגלו ואתחברו אלין תרין אתוון ט״ר כחדא שהוא ענין טו״ר שיש בהנפש כו' עמ״ש בד״ה אלה מסעי דרוש השלישי, וז״ש ראה אנכי נותן לפניכם היום דוקא בעוה״ז ע״י התשובה בהיפוך חשוכא לנהורא כנ״ל אזי עי״ז מתגלה בחי' המקיפים דתוהו שנק' כתר וסובב כנ״ל ולכך אמרו היום לעשותם וכן אמרו דתשובה ומע״ט בעוה״ז דוקא יפה מכל חיי העוה״ב מטעם הנ״ל, דהנה בעוה״ב כבר נברר מעה״ד טו״ר וכל בחי' הארות הוא בא בבחי' התיקון שהוא בבחי' ממלא כידוע, משא״כ בעוה״ז שמאיר מבחי' סובב בממלא מטעם הנ״ל בענין התשובה וד״ל, וזהו ראה אנכי דבחי' סובב נותן לפניכם להיות מתגלה גם למטה מטה בבי״ע אינו אלא היום דוקא וכמ״ש היום לעשותם כו' וד״ל.

ובזה מתורץ הקושיא הנ״ל דזהו מ״ש ברוך ה' יום יום יעמס לנו כו' דהיינו מפני שדווקא בעוה״ז יום יום שיעשה האדם תשובה ומע״ט יעמוס לנו

דע״י כו': בכוך הנ״ל — נוסף: (ואפ״ל שזהו שרז״ל בברכת יוצר אור אמרו ובורא את הכל דהיינו ענין ובורא רע כמובן ממ״ש במד״ר פ' אחרי פכ״ב ע״פ יתרון ארץ בכל היא אפי' דברים שאתה רואה מיותרים בעולם כו').

בעומסו של הקב"ה שהוא גילוי דסוכ"ע הכללי דהיינו בחי' הארת הכתר מלמעלה מבחי' הראש כנ"ל ולעתיד בעוה"ב הקב"ה נותן לו מלא עומסו זהו בבחי' הגילוי מן ההעלם בלבד כי הארת המקיפים דכתר שע"י המצות עכשיו אינם מתגלים רק בבחי' לבושים והעלמות בעשיית מעשה המצות מדצ"ח דנוגה ולעתיד כתיב ולא יכנף עוד מוריך והיו עיניך רואות כו' כי עין בעין יראו, הרי בחי' מלא עומסו של הקב"ה שהי' בעוה"ז בהעלם ולבוש יתגלה לעתיד בלתי לבוש ואין כל חדש בעומסו זה דלעתיד כי כבר הוא בא בהמשכה ממש בעוה"ז רק שיצא מהעלם הלבוש בלבד וכמ"ש מזה בתו"א פ' שמות ע"פ הבאים ישרש יעקב בענין חנוכה, והיינו שנלמד דוקא מפסוק דיום יום יעמס ואעפ"כ אמר דלעתיד הקב"ה מנחיל ש"י עולמות שהוא בחי' הגילוי מן ההעלם כו' (הג"ה, אבל עיקר ההמשכה הוא עכשיו שהרי המשכות אלו באים מעצמות הסוכ"ע שהוא כללות הכתר שלמעלה מבחי' ש"י המאירים בחו"ב כנ"ל ובחי' זו נמשך דוקא בהיום לעשותם כנ"ל ולכן פי' בת"י יום יום על היום לעשותם וכנ"ל סעי' א', והגמ' ביארו על למחר לקבל שכרן שאזי יומשך הגילוי כו' כנ"ל, והנה מבו"ל סעי' א' דפי' יום יום הם חו"ב ומהם נמשך ש"י עולמות הנק' קנה חכמה קנה בינה וזהו פי' יום יום יעמס לנו שבחי' יום יום יהי' גילוי מלא עומסו וזהו דאהי' שעשועים יום יום, והנה לכאורה פי' מלא עומסו הוא חב"ד שבחסד דאצי' וא"כ הרי ש"י עולמות הנ"ל שנמשכו מחו"ב גבוהים יותר ואעפ"כ הם לבושים לקבל העומס דוגמת החשמל דאימא שנעשה מלבוש לז"א אף שנמשך מאימא שגבוה מז"א אלא שזהו כענין המשל משלי שלמה שנמשך ממקום גבוה וכענין משל הקדמוני כמ"ש בתו"א בד"ה והבדילה הפרוכת לכם וע' כה"ג בדרוש ביאור למ"ש בספר ש"ב פנ"ב והוא בסידור אחר עלינו, אכן י"ל ג"כ פי' מלא עומסו היינו מבחי' ורב חסד חסד דלגאו הנז' באד"ר קל"ג ב' ע"פ וחסדי מאתך לא ימוש והו"ע והחמישית לפרעה בחי' דלית שמאלא כנ"ל ס"ד, וא"ש כפשוטו דבחי' יום יום שהם חו"ב הם רק לבושים לבחי' זו כי או"א מלבישים לזרועות דא"א ושרש ההמשכה באה מבחי' ע"י שזהו ענין אנכי נותן היינו מל' דא"ס כו'.

קיצור ולכן נתאוה משה ליכנס לארץ לקיים מצות התלויות בה כי נעוץ סופן מל' בתחלתן כתר כו', ולכן קיום תרי"ג מצות שהן תר"ך עמודי אור א"א לקיים כ"א בארץ דוקא וזהו שכר מצוה היא המצוה עצמה, יפה שעה אחת בתשובה ומע"ט, אנכי * נותן אנכי בחי' כתר מלכות נותן ע"י מלא עומסו אדם נותן מלא עומסו שהוא ג"כ חסד ומדה כנגד מדה ואנכי תרגלתי, ופי' נותן היום כי היום לעשותם שבעוה"ז מאיר דוקא סוכ"ע והיינו גם בחי' שלמעלה מן ש"י עולמות אלא כללות הכתר תר"ך עמודי אור ולכן התשובה בעוה"ז דוקא, וזהו טוב מאד ע"י בירור הרע דוקא ששרשה מעולם התוהו אורות מקיפים והיינו ע"י בחי' בכל מאדך שצ"ל ג"כ יום יום וזהו יום יום דבהיום לעשותם יעמס לנו ולע"ל יהי' הגילוי מן ההעלם יום יום חו"ב ש"י עולמות והעומס חסד דז"א דוגמת החשמל המלביש לז"א ע"י העומס בחי' חסד דלגאו והחמישית לפרעה כו' ומתלבשים

אנכי . . נותן ע"י: בבוך סקאבלא: אנכי נותן אני מל' אנכי בכף כתר נותן.

כו', עוי"ל ש"י עולמות נמשכים מבחי' טר"ר דפי' במא"א א' כ"ה שנמשכו מן ל"א נתיבות חכמה כ"א כלול מיו"ד הוא ש"י והנתיב הראשון הוא בחי' נתיב לא ידוע עיט כו' ועולה ג"כ ע"ד הנ"ל.

ועמ"ש במ"א ע"פ יחיינו מיומים וביום השלישי יקימנו ונחיה לפניו, וארז"ל בתד"א פ"ה יחיינו מיומיים בעוה"ז וביום השלישי יקימנו בעוה"ב, ובמדרש אסתר ע"פ ביום השלישי ותלבש אסתר פי' יחיינו מיומים ביום השלישי הכל על תחה"מ שיהי' לסוף ג' ימים, והענין י"ל כי יומיים זהו"ע יום יום יעמס לנו וכמשנת"ל הפי' סעי' א' דקאי על העוה"ז וגם על למחר לקבל שכרם באותן ש"י עולמות הנמשכים מחו"ב הנק' יום יום אך זהו מה שמאיר בבחי' פנימיות בחו"ב שלהם בהשגה דהיינו ענין להנחיל אוהבי יש שהוא קנה חכמה קנה בינה ובחו"ב מאיר רק מחצה התחתונה מן תר"ך עמודי אור שהוא כתר אבל הבחי' עליונה שבכתר לא יאיר בהם בהשגה מ"מ יאיר מזה בחי' מקיף וזהו שצדיקים יושבים ועטרותיהם בראשיהם עטרה הוא כתר ומקיף שלמעלה מבחי' קנה חכמה קנה בינה וכמו שהאמונה נק' עטרה לפי שהוא למעלה מהשכל והדעת ובחי' עטרה זו נמשך מבחי' ביום השלישי יקימנו היינו עצם הכתר שלמעלה מהחו"ב כו' ועי"ז יקימנו ונחיה לפניו וכמ"ש צדיק באמונתו יחיה ועי"ז ג"כ יקימנו כמ"ש והאמונה אזור חלציו והיינו כי המקיף הוא עיקר המחיה את האו"פ ומקיימו שלא יכלה האו"פ וזהו"ע ואתה משמרה בקרבי ולכן ביום השלישי יקימנו, גם יומים הו"ע ב' יו"ט דר"ה ביום השלישי והו"ע יוה"כ ולכן תחה"מ הוא לג' ימים היינו ע"י גילוי הג"ר כח"ב על ז"ת ולכן יהי' כינור דלע"ל של עשרה נימין ולכן יוה"כ הוא ג"כ יום העשור ולכן ארז"ל ע"פ ימים יוצרו ולא אחד בהם זה יוהכ"פ כי אין שום יו"ט ושבת ביום העשור רק יום הכיפורים שנק' שבת שבתון שבו התגלות הכתר ולא אחד בהם.

ז) • **את** הברכה אשר תשמעון כו', הנה ענין הברכה הזאת היינו ע"ד הנ"ל בפי' מלא עומסו של הקב"ה כו' שהוא בחי' המשכה מבחי' מל' דא"ס מקור כל המקיפי' כנ"ל שנק' סתימו דכל סתימין דהיינו פי' אנכי מי שאנכי כו', והנה בחי' הברכה הזאת אינה נמשכת אלא אשר תשמעון דוקא כי לכאורה אינו מובן מ"ש תשמעון שמיעה זאת במצות מה היא כי לכאורה עיקר המצוה בעשי' דוקא ולא בשמיעה כו', אך הענין הוא דבחי' שמיעה זאת אינה שמיעה באזן אלא היא בחי' ביטול הרצון כמארז"ל בטל רצונך מפני רצונו כו' עד"מ אדם שמבטל א"ע לשמוע אל דברי חבירו לקיים רצונו שיש בזה ב' דברים הא' קיום הרצון של חבירו והב' מה שמבטל א"ע ורצונו כדי לקיים רצון זולתו, והנה מה שמבטל א"ע בשביל רצון זולתו יותר טוב מקיום הרצון כי ביטול רצון עצמו מגיע למעלה מן הרצון משא"כ קיום הרצון אינו מגיע רק לבחי' הרצון (ועד"מ יובן ענין מארז"ל מי גילה לבני רז זה שהקדימו נעשה לנשמע וכמ"ש במ"א) וגם כאן הכוונה באמרו אשר תשמעון ענין ביטול רצון עצמו כדי לקיים רצה"ע כמ"ש

ז): בג' כת"י שנמצאים תח"י לא נמצא סעיף זה — ונדפס כאן עפ"י כת"י רביעי, ששם כתוב זה אחר סעי' וא"ו, וחסר שם הסעי' ד"ה ועמ"ש במ"א.

בטל רצונך כו' שזה יותר מעלה מגוף קיום הרצון והיינו שמגיע למעלה מן הרצה"ע הנק' בעל הרצון שהוא בחי' מל' דא"ס שנעשה כתר כו' הנק' כתר שבכתר ונק' רעוא דכ"ר כו' והיינו בחי' מקור כל המקיפים הנ"ל שמשם נמשך מקור כל הברכות כו' ולזה רמזו רז"ל באמרם אל יאמר אדם א"א בבשר חזיר אלא אפשי אבל מה אעשה אשר אבי שבשמים גזר עלי כו'. והענין הוא שלא יאמר אדם אי אפשי בבשר חזיר דהיינו בלתי ביטול עצמותו כלל אלא מצד שרצונו לזה מסכים ג"כ כי אין רצונו בבשר חזיר אל יאמר כן אלא אדרבה אפשי אך שמבטל רצונו מפני רצה"ע שגזר עלי כו' והיינו מטעם הנ"ל שבחי' ביטול הרצון מגיע למעלה מן הרצון כו' דהיינו לבחי' סוכ"ע הכללי הנ"ל וד"ל. וזהו את הברכה אשר תשמעון כו' דוקא ע"י בחי' שמיעה בביטול רצון כמ"ש בטל רצונך מפני רצונו אזי יומשך אור המקיף הכללי הנ"ל שמשם נמשך מקור הברכות וזהו שאמר שמואל לשאול החפץ ה' בעולות וזבחים כ"א שמוע מזבח טוב להקשיב מחלב אילים פי' גם שזבחים ועולות הם בחי' רצה"ע אבל בחי' חפץ ה' שהוא בחי' פנימי' ומקור כל הרצונות אינו אלא בבחי' שמיעה בביטול רצון דוקא מטעם הנ"ל וזהו שמוע מזבח טוב כו' וע"כ לא הי' לך רק לבטל עצמותך מפני רצונו ולא להתבונן באיכות הרצון ובתוכן כוונתו כלל עד"מ עבד הנאמן לגבי האדון שאינו מתבונן בכוונת הרצון של האדון כשמצוה לו דבר כי לעוצם ביטול עצמותו לנגדו אין עליו רק לשמוע ולקיים מה שמצוה כו' וכמ"ש במ"א וד"ל.

שייך ללק"ת ר"פ ראה ד"ה ראה אנכי נותן, פ"א ענין חיבור י"ה ע' בד"ה החלצו מאתכם פ"א שזהו ג"כ ע"י בחי' הגבוה משניהם דהיינו קש"י וזהו או יחזק במעוזי יעשה שלום לי, היינו חיבור י"ה אין ויש חו"ב ע"י דעת עליון הנמשך מהכתר והיינו ע"י עסק התורה וע' מענין חיבור חו"ב בד"ה ושאבתם מים בששון דרוש הב', ובסידור בביאור על ענין ברכת הזימון שזהו בחי' לויתן. וא"כ אתי שפיר מ"ש שע"י דבור אנכי נמשך ש' הוי' בנפש היינו ע"י מ"ת נמשך שלום בפשמ"ע חיבור י"ה, וכן נמשך בחי' זו בנפש, והנה דם התמיד שהי' ניתן על קרן מזרחית צפונית זהו ג"כ חיבור י"ה, מזרח ע"ד איתן האזרחי, צפון בינה כו'. בענין לפניכם ע' בד"ה כי תצא דרוש השני בענין בצלמו בצלם אלקים כו'. והנה מש"כ אותיות איתן משמשות לע"ל פי' באג"ה בסופו סי' ל"ז ובדרוש דכאן ס"פ ג' דהיינו מ"ש לע"ל הנה ישכיל עבדי, ור"ל כי בחי' איתן זהו כמ"ש משכיל לאיתן, ולע"ל הנה ישכיל עבדי היינו גלוי משכיל לאיתן וע' מענין הנה ישכיל עבדי בזהר וישב דקפ"א ע"ב ובבה"ז שם פי' שהוא כאשר יאיר במ' מבחי' מו"ס שבו מלובש גבורה דעת"י כו', וא"כ מש"כ דאיתן הוא בחי' נקודה בהיכליה י"ל פנימי' או"א שהוא חשוב כמו פנימית עתיק, ופנימי' עתיק היינו מו"ס כו', ויש להעיר לענין הנה ישכיל עבדי ממ"ש בת"א פ' מקץ סד"ה רני ושמחי, דרוש הראשון בענין רני ושמחי בת שבחי' בת תעלה ביתר שאת, ושם ד"ה הנה בת, משא"כ בת בחי' מצות כעבד לפני המלך, וא"כ זהו הנה ישכיל עבדי, עבדי דוקא.

ב) בענין נחל איתן שהוא הואו. יש להעיר ממ"ש בסידור שער החתונה בד"ה ענין רב שמואל בר רב יצחק מרקד אתלת, כי נאמר ע"כ יעזוב איש ז"א את אביו ואת אמו כשנמשך בקול ודבור אך יש בחי' שיכול להיות ב' הבחי' יחד, וזש"כ שפנימי' הלב עם המוח הם תרין ריעין, וזהו כענין והשיב לב אבות על בנים כו'. וא"כ י"ל זהו נחל איתן, ואז הואו היא ואו רבתי ע"ד עץ ארז ועמ"ש בכהאריז"ל בענין מנחל בדרך ישתה על כן ירים ראש היינו שהואו יש יוד בראשו נק' ואו רברבא כו' ואפ"ל ז"ס המשכת המוחין דגדלות לז"א ששרשם בא ממו"ס כנזכר בביאור והנצח זו ירושלים, או כמ"ש בד"ה מצה זו ענין מוחין דאבא והיינו מוחין דאבא שנמשכים בז"א וע' מזה בבה"ז פ' בלק ע"פ מראש צורים ארא‍נו וז"ס ואו רברבא היינו ז"א כשמאירים בו המוחין דאבא. וע' בה"ז אמור דף קוף ע"פ אחותי בת אבי, שאזי כשמאירים בו מוחין דאבא נק' מלכא קדישא. גם ע"ד שנתבאר בבה"ז פ' חיי דקכ"ג בענין קודב"ה דאתכליל מאתר עילאה סדכ"ס והיינו הקו וחוט מאוא"ס המאיר בת"ת דז"א וזהו והגורא אל עליון והנורא בתוספת וא"ו, ובזהר ר"פ ויקרא. אות אמת זהו אות ואו. בחינת והבריח התיכון, זהו ענין נחל איתן, שהנחל נמשך מבחי' משכיל לאיתן, וענין וצדקה כנחל איתן שע"י הצדקה שהיא התעוררות רחמים, ממשיכים בעבודה בהמדות מבחי' נחל איתן איתנים אותיות תנאים נמצא ע"י תורה נמשך משכיל לאיתן. אתה הובשת נהרות איתן תלים ע"ד ט"ו, גוי איתן ירמי' ה' טו, סוטה מו ב שער האיתן הוא שער החמישים, וע' מענין בירח האיתנים מ"א ח' ב' פ"ק דר"ה די"א א' שנולדו בו האבות ופי' מהרש"א שהם תקיפים שהעולם עומד עליהם ועמ"ש ע"פ באחד לחדש השביעי באחד זה אברהם כו' והנה תר"ת הם ג"כ נגד ג' אבות, וע' בת"י במ"א ח"ב שם בירח האיתנים בירחא דעתיקיא אפ"ל ע"ד בעה"נ ישבו אבותיכם חג"ת שבכתר ביאור אם בחקתי, וא"כ אפ"ל גם בכל אדם מאיר אז מבחי' האיתנים, מה גם לפמ"ש באג"ה סי' ל"ז המשכת בחי' נחל איתן בנפש זהו ע"י התעוררות רח"ר וזהו וצדקה כנחל איתן וא"כ כ"ש בעשי"ת שאז מאירי' יג"מ הרחמים, וגם בחי' כן אד' הוי' יצמיח צדקה כו' ועיין בלק"ת ס"פ כי תבא סד"ה ויקרא משה, בפי' קראהו בהיותו קרוב שהוא בבחינת הארת פנים אתעדל"ע שמאלו תחת לראשי התחלת ההתקרבות ואז מקבלים ישראל דחילו ורחימו מלמעלה, וסד"ה אתם נצבים פ"ה בענין ושקל בפלס הרים, פלס הוא בינה שהוא חדש השביעי והרים ואיתנים ענין א' הוא בגמ' דר"ה די"א א' הנ"ל מפסוק שמעו הרים ואיתנים כו'. וע"ש סד"ה אתם נצבים שזהו ענין וכאשר נשבע לאבותיך ושבועה זו היינו בתשרי שנק' חדש השביעי ירחא דשבועתא במד"ר אמור פכ"ט ופי' שבועה זו ע"ד ואשביעך זח"א דקפ"א ע"ב שהשביעו בשבע נהורין עילאין והיינו השפעת בחי' נחל איתן כו' ועוי"ל טעם שנק' תשרי ירח האיתנים דהנה איתן הוא מבחי' חכמה, והחכמה מאירה מרחוק כמ"ש אחכמה והיא רחוקה ממני, אך בעשי"ת שנאמר קראוהו בהיותו קרוב י"ל אז מאיר החכמה בגילוי וכמשנ"ת סד"ה ביום השמע"צ כנישין איך ע"י התשובה נעשה בחי' חכמה בבחי' אם המאירה בקירוב מקום ע"ש ספ"ג ופ"ד ובהקיצור, וכיון שהחכמה מאירה אז בבחי' קירוב ע"כ נקרא ירח האיתנים ומ"ש וענין בחי' אלו הנרמזות בשם הוי' הוא ענין קבלת התורה

בדבור אנכי הוי' אלקיך. עמ"ש ע"פ אנכי הוי' אלקיך. וע' מזה בפ' נצבים בלק"ת בד"ה כי המצוה הזאת, ובהביאור ע"פ וכל בניך למודי הוי', בסופו בענין הלא אנכי טוב לך מעשרה בנים, דקאי על דבור אנכי הוי' אלקיך, ובד"ה שובה ישראל עד דרוש השני פ"ג בענין ממעמקים קראתיך הוי' שבחי' ש' הוי' זה נמשך ממעמקים מעומק העליון והיינו מבחי' אנכי, וי"ל ע"ד שנתבאר בסידור שער השבת ד"ה זהר פ' יתרו דפ"ח ע"ב שאדם הממציא שכל חדש הוא מתמלא תענוג משא"כ אח"כ כשנתיישן מעט השכל אצלו אין לו תענוג כ"כ כמו בשעה שנפל לו השכל והטעם כי בשעה שנפל לו השכל ממקור זהו ענין החכמה כשנמשכה ממקורה מבחי' אין שם הוא מקור התענוג משא"כ אח"כ החכמה כמו שהיא אין בה התענוג רק מעט מזעיר, וכמו ההפרש בין מים חיים לנהר, עד"ז יובן ענין ש' הוי' יוד חכמה כו' אכן כשהשם הוי' נמשך ממעמקים זהו עד"מ השכל החדש שנובע ממקורו כו', והנה בכמה דרושים דענין מ"ת מפרש שמתן תורה הוא הכח שיוכלו ע"י אתעדל"ת להמשיך אתעדל"ע בת"א פ' יתרו בד"ה זכור ושמור, וכאן אומר דבר חדש שע"י דבור אנכי נמשך ש' הוי' בנפש האדם שיהי' בה בחי' ש' הוי', רק עיין עד"ז בד"ה במדבר סיני באהל מועד דרוש הראשון גבי שהדבור היה ממשיך להם תשוקה זו כו' וזהו אנכי הוי' אלקיך כו', ובד"ה וספרתם לכם שאצל דרושי חג השבועות פ"ג גבי כך הוא ענין גילוי חטה בשבועות ע"י מתן תורה כו' וזהו אנכי הוי' אלקיך כו'.

ג) **אך** ארז"ל שבזמן שאין בהמ"ק קיים אין השם שלם והיינו שאותיות ו"ה מפורדים מאותיות י"ה, והנה י"ה הוא חו"ב והתגלות עתיק הוא בחו"ב כמ"ש בלק"ת סד"ה יו"ט של ר"ה שחל להיות בשבת, ובחי' ו"ה היינו ז"א ונוק', וא"כ כשאין מאיר י"ה בו"ה הרי אין נמשך אור א"ק בז"א, זעמ"ש בד"ה הגידה לי איכה תרעה דפירש בזח"ג ויקרא דף י"ז איכה תזון גרמך מעמיקו דנחלא ור"ל מהבינה שבה מאיר ע"ק כמ"ש בזח"ב בשלח דס"ג ע"ב והיינו ענין שאין השם שלם ועמיקו דנחלא זהו כענין נחל איתן ואזי אין הוא רברבא כ"א ואו זעירא כו', ועמ"ש בענין כס י"ה, וצ"ל כס זה אינו דומה לענין והבדילה הפרוכת לכם בין הקדש ובין קדה"ק, אשר קדה"ק היינו כח"ב והוא בחי' י"ה, ואי"כ היינו פרוכת שבין י"ה ובין ו"ה, אך כי פרוכת זה זהו שהאור עובר דרך בה רק שמוכרח להיות ע"י פרוכת והוא ע"ד ת"ת דאימא שנעשה כתר לז"א, והכתר נק' פרסא וכמ"ש בביאור אלה מסעי דתקס"ג, וזהו ע"ד מי בינה ברא אלה ר"ק, משא"כ בחי' כס י"ה זהו כענין מצרים מצר ים או מצר מי שמפסיק שלא יהי' גלוי מי בבחי' אלה, וה"ע מצר הגרון המפסיק בין המוחין ובין המדות וכמש"כ שאע"פ שמתבונן ומעמיק כו' עכ"ז אין נמשך להיות פועלים בלב כו' וה"ס בחי' עיבור הפך הלידה.

ומ"ש והיינו בסיבת שמלובש בתאות כו' ועז"נ ומלתם כו' עיין בת"א בד"ה לכן אמור לבנ"י פ' וארא, והנה זהו ע"ד כל זמן שהערלה דבוקה ביסוד אין נמשך בו ה"ח דאימא ואין מאירים בו כלל וע"י שכורתים הערלה יורדי' ביסוד הה"ח עיין בלק"ת פ' עקב בד"ה ולהבין שורש טעם וקישור, ושם ספ"א, והנה המשכת אה"ר זו למטה היא בחי' מצות מילה, ור"ל המשכת אה"ר זו

זהו ענין הה"ח ששרשם מע"י המאיר בבינה וכמ"ש בסידור בד"ה להבין ענין איסור האכילה ביוהכ"פ יעו"ש שזהו ענין האהבה שלמעלה מהשכל וזהו עצמו ענין בחי' משכיל לאיתן כנ"ל סעיף א' וע' מזה ג"כ בד"ה למנצח על השמינית ובד"ה עשה לך חרבות צורים וגם הנה ביוסף נאמר ותשב באיתן קשתו והיינו ע"י שמירת הברית, בחי' ומלתם את כו' ע"ז זכה לבחי' איתן כו'. ובקי"ס וישב הים לפנות בקר לאיתנו וארז"ל בזכות יוסף נקרע הים דהיינו ע"י באיתן קשתו. ורז"ל אמרו לאיתנו לתנאו, ר"ל ע"י קיום התנאי זכה לבחי' איתן כמ"כ ע"י התנאים אם בחקתי תלכו כו'. והנה את לבבך ואת לבב ר"ת אלול ור"ל ע"י מילה זו את לבבך בחודש אלול יבוא לתשרי לבחי' ירח האיתנים כו' כנ"ל, וכמשארז"ל במד"ר פ' אחרי פכ"א בזכות המילה נכנס אהרן לקדה"ק, דהיינו ע"י העברת הערלה מסך מבדיל זכה ליכנס לפנים מן הפרוכת המבדלת בין הקדש ובין קדה"ק, וכ"ש ע"י ומלתם את כו' נזכו שלא יהי' בחי' כס י"ה עמש"ל דבחי' כס יה זהו העלם עצום יותר מבחי' הפרוכת כו' כי הפרוכת זהו ע"ד שמש ומגן ה' אלקים והרי גם ע"י המגן מאיר השמש משא"כ כס י"ה שמכסה ומסתיר לגמרי, וע' מזה בת"א סד"ה לבסומי בפוריא, דרוש הראשון וכיון שנכנס אפילו לפנים מן הפרוכת כ"ש שאין הכס מסתיר ולכן נק' ירח האיתנים וזהו ע"ד ומל ה' את לבבך כו' וההכנה לזה ומלתם את בכל חדש אלול שע"י העברת ערלת לב יאיר בחי' פנימית הלב בירח האיתנים, כאן פי' דבחי' ומל ה' אלקיך את לבבך, זהו מבחי' נחל איתן ועמ"ש בהביאור ע"פ בעצם היום הזה נמול, בענין גדולה מילה כו' מי יעלה לנו השמימה ר"ת מילה וס"ת הוי', והטיבך כו' ע"ד הנה ישכיל עבדי כו' ג' עממין קני קניזי קדמוני ע"י גילוי ג"ר דאצי' שזהו ענין איתן, כנור של עשר נימין.

ד) וזהו ענין ישר"מ המשכת י"ה. סולו לרוכב בערבות בי"ה שמו. ובמד"ר אמור פכ"ט כל השביעין חביבין בז' רקיעים ערבות, בחדשים תשרי, א"כ בתשרי ממשיכי' מבחי' ערבות בי"ה שמו והיינו ישר"מ, ברכה והודאה, לעלם ולעלמי עלמיא, עמ"ש בד"ה והי' מספר בנ"י ע"פ גם את העולם נתן בלבם ואפ"ל ע"ד תלת עלמין אית לי' לקב"ה זהר פ' שלח קנ"ט, וגם כי זאתה מרום לעולם מד"ר ר"פ קדושים, ועל ברכה זו נאמר ראה אנכי נותן לפניכם היום ברכה כנ"ל וזהו הלא אנכי טוב לך. אשר תשמעו אל מצות הוי'. וק"ש שמע ישראל ה' אלקינו זהו קבלת דבור אנכי כו' וזהו ענין מה שמברכין על המצות שע"י המצות נמשך ברכה זו. והנה בשבת אומרים לקראת שבת לכו ונלכה כי היא מקור הברכה כמארז"ל מד"ר בשלח פכ"ה שקולה שבת ככל המצות שלכן נאמר בנחמי' ט' מצוות שבת בשני ווין כי תכלית הברכה להמשיך הגלוי בבחי' מ' כמ"ש סד"ה ועשית בגדי קדש, מראש מקדם נסוכה עמ"ש בענין ח' נסיכי אדם כו', והקללה אם י"ל גוי איתן. מיום שחרב בהמ"ק אין יום כו' משום שנשבע שלא יכנס בירושמ"ע עד כו' והקללה נוק' דקלי' ומוצא אני מר כו' ואלא עלמא אמאי קיימא היינו שע"י קדושא דסידרא ממשיכי' קדיש לעלם ולעלמי עלמיא וכן אישר"ר דאגדתא ממשיכי' ישר"ר מברך כו' ולכן ע"ז קיים עלמא, ועמ"ש ע"פ ויהפוך ד' אלקיך לך את הקללה לברכה כו' ע"ד ויאבק איש שהעלו אבק עד

כסה״כ כו׳, ועכ״פ יש כאן תנאי את הברכה כו׳ ואת כו׳ ולכן ע״י קיום התנאי אשר תשמעון נמשך בחי׳ איתן כמו לפנות בקר לאיתנו ע״י קיום תנאו כו׳.

עוד לד״ה ראה אנכי, א) היום ע׳ בעה״כ של הסה״ד ערך היום, וע׳ בד״ה ביום השמע״צ כנישין פ״ה בענין היום אם בקולי תשמעו.

ענין לפניכם עמ״ש סד״ה ואלה המשפטים בענין אשר תשים לפניהם.

ומ״ש בבאו״א יש בחי׳ פנימית ובחי׳ חיצונית ע׳ זח״ג פ׳ אחרי עג א בענין ישראל סתים וגליא. ויש להעיר ממ״ש בסידור שער יו״ט בדרוש הזהר אמור צ״ד תלתא אינון זמינין מקדש בענין שבז״א דאצילות יש פנימיות וחיצוניות, וז״א נק׳ ישראל.

ומ״ש נמשך כו׳ בחי׳ הוי׳ בבחינת פנים שלהם דוגמת בתפארת שהוא נחשב פנימיות ז״א מאיר שם הוי׳ משא״כ בחו״ג.

ומ״ש מבחינת חכמה שהיא בחינת ביטול, החכמה נקרא אצילות שבאצילות משא״כ הבינה נקרא בריאה שבאצילות. וגם החכמה היא בחי׳ נשמה לנשמה, ועמ״ש בד״ה ושאבתם מים בששון דרוש הב׳ פ״ב ובבה״ז אמור ק׳ ע״פ בת אבי היא ובד״ה מצה זו ובביאור ע״פ וידבר אלקים כו׳ אנכי כו׳ וסד״ה במדבר סיני, דרוש הראשון בענין מבן עשרים שנה ולמעלה.

ומ״ש משכיל על דבר, ע׳ זהר ר״פ שמות ע״פ והמשכילים יזהירו כזוהר הרקיע וע׳ ביאור החלצו מאתכם, מה שלפעמים נמשך השכל מכח המשכיל ולפעמים לא נמשך זהו מפני שיש עוד בחי׳ שלמעלה גם מכח המשכיל, והוא ענין אוירא שע״ג קרומא ומשם נמשך חיבור חו״ב הברק המבריק מכח השכל להשגה כו׳ וע׳ באג״ה ססי׳ ט״ו וזהו ענין יעשה שלום לי.

איתן ל׳ חיזוק כמו איתן מושבך בפ׳ בלק כד כא, גבי הקיני, וקיני הוא בינה, ובתורה נאמר או יחזק במעוזי, ועיין באוה״ת פ׳ עקב י״א ח ע״פ ושמרתם את כל המצוה אשר אנכי מצוך היום למען תחזקו, שהחזק נמשך ע״י קיום המצות וע׳ בד״ה בחדש השלישי בת״א פ׳ יתרו איך התורה נק׳ עוז ותושיה שנותנת כח בנה״א כו׳ והיינו משכיל לאיתן י״ל ע״י שמשכיל על דבר בעסק התורה יבוא לבחי׳ איתן וחיזוק, כי התורה שרשה מאוירא דע״ג מו״ס כו׳.

בבחינת קשה עורף במד״ר כי תשא ס״פ מ״א ועמ״ש ע״פ יערוף כמטר לקחי, וכתי׳ אף שמים יערפו טל. וע׳ זהר ס״פ ויקרא ע״פ הרעיפו שמים ממעל, וי״ל ע״י וימינו זו התורה תחבקני שמחבק אפילו האחורים ולכן נאמר יערוף כמטר כו׳. וע׳ סד״ה ועשית ציץ בענין והיה על מצח אהרן.

ובחי' זו הוא יוד של שם וזהו פותח את ידיך יודיך ועי"ז ומשביע לכל חי רצון. אפ"ל התא בינה נמשך תשב"כ חמשה חומשי תורה ונק' ספר, והיוד ע"י תשבע"פ ד"ס סופר ועוד כי בחכמה יסד ארץ שהיא תשבע"פ כונן שמים שהוא תשב"כ בתבונה, וע' מזה בת"א פ' בראשית בד"ה ויצר.

בס"י הבן בחכמה וחכם בבינה עיין מזה בבה"ז פ' וארא ויש לפרש כי תשב"כ ותשבע"פ הם או"א היינו חו"ב כנז' בלק"ת בד"ה ביום השמע"צ כנישין, וע"ש דהחכמה הוא אחכמה והיא רחוקה ממני אך ע"י הבן בחכמה שיעסוק בפירושי התשב"כ מדרשים וזהר זהו הבן בחכמה, וחכם בבינה לידע התוכן בתשבע"פ ע"ד וה' עמו שהלכה כמותו, וזהו והאיתנים הם תנאים, לכן ע"י עסק התורה ממשיך בחי' איתן כו'.

והנה מ"ת נק' ארוסין ולע"ל יהי' נשואין התגלות פנימית התורה, וארז"ל אין תנאי בנשואין, רק התנאי' אם בחקתי תלכו, זהו בבחי' אירוסין והענין כי התנאי אם כך יהי' כך ואם לא יהי' חילופו זהו ב' קוין חו"ג ושרשם בחו"ב וכמ"ש בזח"ב תרומה קס"ב בענין אם שהוא חו"ב משא"כ בכתר דלית שמאלא בהאי ע"ק. והנשואין התגלות מו"ס פנימי' הכתר לכן אין שייך תנאי אם רק אשר תשמעו אשר הוא תענוג עליון, והיינו מ"ש במד"ר ר"פ בחקתי אשרי ואשריכם כשיקוימו התנאים או מבחי' תנאי יהי' איתן כו'.

שייך לתחה"מ הדרוש בענין איתן ל' חזק וקשה ולשון ישן כמ"ש בגמ' פב"ת דסוטה דמ"ו ע"ב, והיינו כי המלאכי' נבראו בשימ"ב א"כ זהו חידוש הבריאה יש מאין, אבל הנשמות עם המלך ישבו במלאכתו במי נמלך בנשמותיהן של צדיקי', והיינו שהם מאצי' וזהו טהורה היא קודם אתה בראתה. ואצילות אינו דבר חדש, כי הוא רק גלוי ההעלם שמתחלה הי' בהעלם ואח"כ נמשך בגלוי ולכן בכל האצי' מאיר עתיק יומין, עתיק דוקא הפך ההתחדשות כו'.

ביום ההוא יהיה היינו ב"פ י"ה שבחי' ר"ה יהיו כמו י"ה זהו ודאי בחי' איתן שהוא י"ה, וזהו אותיות איתן משמשות לע"ל היינו שלע"ל זה הגילוי שבבחי' י"ה יהי' כמו"כ ממש בר"ה.

בלקו"ת בד"ה ראה אנכי נותן, ענין הברכה זהו שיהי' קישור וחיבור י"ה עם ר"ה דהיינו המוחין עם המדות. ע"ד מ"ש וה' ברך את אברהם בכל ופי' במד"ר (פ' חיי פנ"ט) שהשליטו ביצרו, הרי זהי ברכה מלמעלה, וזהו ע"ד מ"ש בסש"ב פי"ד בענין בראת צדיקים שבחי' זו שיהי' מואס רע זהי כמו בריאה כו' ע"ש. ואפ"ל ע"ד מאן דקטיל לחויא יהבינן לי' ברתא דמלכא (בלקו"ת בד"ה כי תצא דרוש השני) וכן כענין ואני אפתח לך כפתחו של אולם (בביאור ע"פ אני ישנה ולבי ער) וכמ"כ כאן זה שיהי' השם שלם בבחי' שם הוי' שבנפש וזהי

בחי׳ ברכה. וכן ארז״ל ע״פ לא ימיש ספר התורה כו׳ שזהי ברכה (במנחות פי״א דצ״ט ע״ב). אך ברכה זו זוהי ע״י אשר תשמעו אל מצותי כו׳, וכמ״ש סד״ה ועשית בגדי קדש שברכת המצות זהו כענין ברכת נשואין שבמקום שיש משפיע ומקבל שורה הברכה מבחי׳ הגבוה משניהם, כך ע״י התחברות והתקשרות נש״י עם המצות שהן ג״כ חתן וכלה יער״ש נמשך הברכה מבחי׳ הגבוה משניהם (וכמ״ש בענין ברכת המצות בלקו״ת סד״ה ואתחנן) ולכן ע״י ברכה זו נמשך הכח בנפש שיהיו ע״ד השליט ביצרו כמו ע״י ואברהם זקן שקנה חכמה בא בימים הלבושים ממעשה המצות עי״ז וה׳ ברך כו׳, ועוד כי מצוה היא שם הוי׳ כי מ״צ בא״ת ב״ש י״ה לכן ע״י קיום המצות נמשכת הברכה שיהי׳ בנפש גילוי שם הוי׳ המשכת י״ה בו״ה, וגם כי הברכה זהו״ע אהבה בתענוגים ועי״ז מואס ברע כמ״ש (בסש״ב שם) והוא בחי׳ שם ע״ב (בד״ה חכלילי) ובא ע״י יחוד משפיע ומקבל מה וב״ן עי״ז שורה הבחי׳ הגבוה משניהם וחיור מ״ה וב״ן זהו וציוונו על המצות שהמצות להיות בירור ב״ן ועליתו בס״ג והיינו ע״י שם מ״ה בחי׳ אדם המקיים המצוה ועי״ז הברכה כמו ברכת נשואין המשכה משם ע״ב אהבה בתענוגים כו׳, ובשבת ויברך אלקים את יום השביעי כי אז וקראת לשבת עונג, אז תתענג על הוי׳ ע״י הבירור מ״ה וב״ן בכל ששת ימי המעשה ומי שטרח בע״ש כו׳.

את הברכה אשר תשמעו. יש לדקדק מ״ש אשר תשמעו ולא אמר אם תשמעו כמ״ש בשל״ה, גם מ״ש בקללה אם לא תשמעו כו׳ וסרתם ובברכה אמר רק אשר תשמעו ולא נאמר תשמעו ועשיתם כמו שהקשה בכלי יקר, וברבות כאן אמר הקב״ה שמעו לי שאין אדם שומע לי ומפסיד כו׳ עד ושומע לי ישכון בטח ושאנן במשלי ססי׳ א׳ ובפ׳ וישמע יתרו ס״פ כ״ז ע״פ שמעו דבר ה׳ בית יעקב בירמיה סי׳ ב׳ משל למלך שאמר לעבדיו שמרו לי ב׳ כוסות הללו כו׳ עד שברתם נעשה כו׳ הזהרו בנשמע הוי שמעו דבר ה׳ בית יעקב. ולהבין מה שהמשיל ענין נעשה ונשמע לשני כוסות של זכוכית טובה ע״ש, גם מהו ושברתם נעשה הזהרו בנשמע הרי הלומד ואינו עושה נוח לו שתהפך שליתו על פניו, וא״כ עכצ״ל דפי׳ הזהרו בנשמע הלא זהו להיות נעשה ג״כ, ולהבין ענין שהקדימו נעשה לנשמע, יש להקדים מ״ש ע״פ המאמר פ׳ בהר דק״ח ע״ב דשמיעה בהאי אתר תליא שהוא במל׳ עשיה לעילא, ובכ״מ מבואר להפך דשמיעה היא בבינה דאצילות כי ראיה היא בחכמה ושמיעה בבינה, אבל עשיה הוא בחי׳ מל׳ שהיא עשיה שבאצילות, והתירוץ דבחי׳ ראיה ושמיעה שמלמעלה הם בחו״ב ועמ״ש ע״פ יונתי כו׳ הראיני כו׳ השמיעני מענין זה, ומש״כ דשמיעה בהאי אתר תליא ועשיה לעילא היינו על בחי׳ נעשה ונשמע של ישראל, דבזה בחי׳ עשיה היא לעילא, ופי׳ הרמ״ז שהוא כמ״ש כולם בחכמה עשית ופי׳ כולם בחכמה עשית בבינה, ועיין מענין עשיה היא לעילא בפ׳ וירא דקט״ו ע״א, ועמ״ש מזה בד״ה את הכבש האחד תעשה בבקר, ועיין עוד מענין זה דשמיעה בדבור תליא דהיינו

במל׳ הנק׳ דבור בפ׳ ואתחנן דרס״א א׳, והענין שענין ונשמע היינו כמ״ש לשמוע בקול דברו והוא ענין לשמוע אל מצות המלך, וכדכתיב שום תשים עליך מלך, דהיינו כי עיקר קיום כל׳ המצות צריך שיהי׳ דווקא בבחי׳ קבלת עול בלי שום טעם ושכל כלל כביטול העבד לפני אדונו, ועמ״ש מזה בד״ה ועתה יגדל נא כח אד׳, וזהו ענין הוקם על שדוד הקים עולה של תורה וזה הי׳ חטא שאול שאמר לו שמואל הלא שמוע מזבח טוב להקשיב כו׳ כי אף ששאול הי׳ כוונתו כדי להעלות עולות והלך אחר הטעם והחכ׳ לברר בירורים השיב לו שמואל כי שמוע המצוה והפקודה בלי שיבקש הטעם טוב מהטעם, כי זהו עיקר בחי׳ עבד ועמ״ש מזה ג״כ בד״ה אחרי ה׳ אלקיכם תלכו גבי ואותו תעבודו ובד״ה כי עמך מקו״ח, והיינו לפי שבחי׳ ביטול זה מגיע לבחי׳ רצון העליון שלמעלה מהחכמה, והענין כי מחכמה ואילך נקרא סדר ההשתלשלות משא״כ החכמה מהכתר מאין תמצא כנז׳ בד״ה ענין ק״ש בפי׳ חד ולא בחושבן, וכמ״כ בנפש מהשכל למדות ולמדומ״ע נק׳ סדר ההשתלשלות, אכן יחידה מאדך הוא בחי׳ סובב שבנפש ולכן ע״י השכל ומדות שבנפש ממשיך כמ״כ למעלה מבחי׳ ממכ״ע ראשית חכמה, אבל להמשיך מסוכ״ע כדי להיות תוספת אור שיהי׳ הגילוי למטה כמו למעלה שזהו עיקר העבודה כמ״ש בביאור דמנורת זהב וכדי להמשיך מסוכ״ע א״א ג״כ כ״א ע״י בחי׳ שלמעלה מהחכמה שבנפש והוא ענין יחידה הנ״ל, וזהו באמת בחי׳ נעשה בחי׳ גבורי כח דווקא הם עושי דברו וכמו בפ׳ שמע שנק׳ עושין רצונו ש״מ זהו דווקא ע״י בכל מאדך, אכן עכ״ז גם בחי׳ ביטול רצון כפשוטו שזהו בחי׳ נשמע בחי׳ עבד שלא מחמת השכל רק בחי׳ עול הוא ממשיך ג״כ בחי׳ רצון העליון שהוא למעלה מההשתלשלות ולכן יפה שעה א׳ כי כל הג״ע מקבל רק מחכמה כנז׳ בד״ה ואהי׳ אצלו אמון בענין וקדושי׳ בכל יום יהללוך סלה, והרי החכמה רק מאין תמצא מהרצון עליון שלמעלה מהחכמה, וזהו כי לי בני״י עבדים שע״י שהם בחי׳ עבדים בביטול רצון עי״ז הם לי דכ״מ שנאמר לי אין לו הפסק לעולם בחי׳ אני הוי לא שניתי שהוא עצמות אור א״ס בחי׳ כתר עליון, וזהו דשמיעה בהאי אתר תליא בבחי׳ מל׳ והוא נעוץ סופן בתחילתן, ועמ״ש בד״ה שובה ישראל עד בענין כי עמך הסליחה למען תורא, ועכ״ז עשיה היא לעילא פי׳ שעיקר קבלת עול הוא לשמוע בקול דברו בבחי׳ מל׳ בלי שיבקש הטעם אבל באמת יש טעם ושכל לכל המצות כי הם רצונו וחכמתו ית׳ והוא חכים ולא בחכמה ידיעא, אך החכמה היא נעלמה מאתנו כי היא בעלמא דאתכסיא וצריכים אנו לקיימן בלי ידיעת טעם כ״א לקיים גזירת המלך אבל באמת החכמה והטעם של עשיית כל המצות הם למעלה בעלמא דאתכסיא שהוא לעילא מהשמיעה דתליא במלכות הנק׳ עלמא דאתגליא מצות המלך (וצ״ל הא השמיעה והביטול מגיע בבחי׳ כתר שלמעלה מהחכמה ג״כ, ויש לומר כי הוא למעלה מהחכמה דאצילות אבל החכמה והטעם של כל עשיית המצות הוא בחי׳ מו״ס דע״ק שהוא פנימית הכתר שלמעלה מבחי׳ גלגלתא שהוא הרצון וכמ״ש בענין זמירות הי׳ לי חוקיך דוד זמירות קרית להו, כי השבח דזמירות הוא מצד היותם רצון העליון שהוא שבח אחד לכולם, אבל הרצון נק׳ עדיין אחוריים לגבי בחי׳ תענוג העליון אשר שם כל מצוה הוא בחינה בפ״ע כמו התענוג שבראיה שהוא בחי׳ בפ״ע מתענוג שבשמיעה והנה גילוי התענוג הוא במו״ס וזהו ענין החכמה והטעם של עשיית המצות אלא שהיא ח״ס

שאין מושג כלל והגילוי רק הרצון גלגלתא דחפיא על מוחא כנזכר בד"ה אני דפ' ציצית גבי בשעה שישראל עונין אישר"מ הקב"ה מנענע בראשו ולכן למטה צ"ל בחי' שמיעה דווקא כאלו הוא רצון בלי טעם, ומ"ש הרמ"ז לעיל עשיה בבינה י"ל כי בינה נק' עלמא דאתכסיא לגבי מל' שנק' עלמא דאתגליא ונק' ג"כ העוה"ב והמל' נק' עוה"ז והתגלות עתיק הוא בבינה היינו שם גילוי בחי' פנימי' הכתר ג"כ בחי' אתכסיא שבכתר מו"ס, ובמל' עלמא דאתגליא גלוי חיצוניות הכתר היינו הרצון גלגלתא שהוא מה שמתגלה מהכתר) והוא כמו עד"מ המלך שמצוה לבנות לו בנין כך וכך או חומה סביב העיר הנה בודאי שיש למלך כוונה עמוקה במחשבה זו ואינו מגלה הכוונה כ"א רק ציווי בלי טעם ולאחר זמן יתגלה להם הכוונה, ואצלם תחלה השמיעה ואח"כ יבינו תוכן העשיה ר"ל המכוון אבל אצל המלך הוא בהיפוך וזהו סוף מעשה במחשבה תחלה היינו בעוה"ז הוא העשיה ולע"ל בעוה"ב שהוא בינה יבינו העשיה שהיא לעילא באמת אצל המאציל מהציווי כו' ועמ"ש בע"ח שער בענין החמישי' לפרעה.

ב) **אך** ישראל בעת קבלת התורה הקדימו נעשה לנשמע והיינו משום דהוו ברחימו דלביהו לאתקרבא לקוב"ה אקדימו עשיה לשמיעה, דהא שמיעה בקדמיתא ולבתר עשיה, דהיינו שעם היות כסדר השתלשלות מלמטה למעלה צ"ל תחלה שמיעה ואח"כ עשיה (וכמ"ש ג"כ ע"פ המאמר במדבר ק"כ ובא ול"ו לקרן בקדמיתא וכענין זה השער לה', וגם כענין מפתחות החיצוניות תחלה ואח"כ הפנימית וכענין אם אין יר"ת אין חכמה, ואח"כ אם אין חכמה אין יראה עילאה) אך משום דהוו ברחימו היינו מגודל אהבתם לה' הקדימו נעשה תחלה, ופי' כמ"ש בפ' בלק דקצ"א ע"א בפי' גבורי כח עושי דברו והדר לשמוע בקול דברו, והוא כי ענין שחורה אני שנעשית נקודה חדא תחת היסוד בחי' יו"ד וגבורי כח בשאגתם בונים אותה להיות הא כמלקדמין, ופי' שהם הקדימו להמשיך תחלה מלמעלה שיהי' בחי' עשיה שהם המצות רצונו ית' כי א"ס ב"ה הוא רם ומתנשא וכתיב ואם צדקת מה תתן לו ולכך המשיכו תחלה שיהי' ברצונו למלוך ואח"כ לשמוע בקול דברו והוא קיום המצות שהוא בבחי' יראה שום תשים עליך מלך (והנה לכאורה זהו ב' דברים כי עושי דברו היינו בנין המל' דאצילות ומש"כ שיהי' בחי' עשיה שהם המצות רצונו ית' ועשיה זו היא לעילא בחי' בינה וגם בחי' מו"ס וגלגלתא כנ"ל וכ"כ בהדיא סד"ה צאינה וראינה ת"ל והקדימו לזה בחי' נעשה להיות בטל לבעל הרצון הוא אור א"ס ב"ה לבדו שע"י ביטול זה נמשך כו' וביטול רצון שבבחי' נעשה ובבחי' נשמע נקרא כתרים, וכך עד"מ למעלה נק' בחי' כתר ביטול רצון כביכול שיבטל רצונו העליון ב"ה שהוא בלתי סוף ובלתי תכלית להיות לו רצון בתורה ובמצות שהוא ית' רם ונשא מרצון זה וכמ"ש ואם צדקת מה כו' רק רצון זה המלובש בתורה ומצות הוא חסד וצדקה אשר עשה אלקים ול"נו עכ"ל והיינו חסד דעתיק המלובש בגלגלתא דא"א, ולפ"ז ב' כתרים הנ"ל שכנגד נעשה ונשמע הם המשכות ב' בחי' דכתר הנ"ל מו"ס פנימיות הכתר הנק' עשיה לעילא וגלגלתא ששם שרש השמיעה שכ"ז הוא ביטול רצון למעלה כביכול רק שנמשך ע"י ביטול רצון שמלמטה שבבחי' נעשה ונשמע שנק' ג"כ כתרים ע"ד כתר לי זעיר דהיינו שתיקה שהוא ביטול ונק' סייג לחכמה שתיקה, וא"כ ענין שהקדימו נעשה שיהי' בחי' עשיה של המצות שהן

המשכת הכתר זהו למעלה מעלה מבחי' עושי דברו בבנין המל' דאצילות, ויש לומר דמ"מ הכל אחד כי תכלית המשכת הכתר להיות המצות הוא כדי להיות מלך העולם, וכמ"ש בד"ה שובה ישראל עד בפי' את האלקים ירא ואת מצותיו שמור כי זה כל האדם, ובפי' כי עמך הסליחה למען תורא, גם אפשר בחי' כתרים הנ"ל הן כתר דז"א שהוא בחי' תורה וכתר דנוק' בחי' מצות, ועמ"ש מזה בביאור ע"פ ונקדשתי בתוך בנ"י) וזהו ברחימא דליביהו לאתקרבא שמה שהקדימו נעשה דהיינו שלא כסדר הוא מבחי' אהבה ותשוקה נפלאה להמשיך תחלה מצותיו לבחי' מל' ואח"כ לשמוע בקול דברו בחי' יראה (ואף שצ"ל זה השער תחלה כנ"ל זה היה הוראת שעה עיין סד"ה וידבר דעשה"ד א"נ כמו בפסח בחי' דילוג שלא כסדר כו' שמחין דגדלות נמשכין קודם מוחין דקטנות, והוא כענין בעל תשובה בחילא יתיר שההתפעלות לא בא ע"י סדר והדרגה כמו בצדיקי' מדרגא לדרגא וזה השער כו' כ"א בעובדא דר' אליעזר בן דורדיא שצעק עד שיצאה נשמתו, הרי התחיל דווקא מפנימית הלב ועומקא דליבא ולא כסדר, ועמ"ש בד"ה שובה ישראל' שיעקב אמר כסדר המדריגות כו', אבל הבעל תשובה הוא לדלג שור והיינו ע"י רחמנות מבריח מן הקצה התחתונה אל הקצה העליונה ותתפלל חנה על ה' ע"ש, ועד"ז הוא ענין שהקדימו נעשה, הביטול רצון לגמרי מכל וכל, והוא כענין בחילא יתיר וכענין מס"נ באחד, ועמ"ש בד"ה וארשתיך לי בענין לבי ובשרי ירננו כו' ועד"ז אמר הה"מ נ"ע שאע"פ שארז"ל אל יאמר אדם אי אפשי בשר חזיר אלא אפשי ומה אעשה שאבי שבשמים גזר עלי היינו במי שלא חטא אבל הבעל תשובה צ"ל האיסור מאוס אצלו, והענין כי הנה ענין אל יאמר אי אפשי כו' הוא כדי לבוא לבחי' ביטול רצון והוא ענין לשמוע בקול דברו שזהו ע"י שיאמר אפשי ומה אעשה, משא"כ כשאומר אי אפשי שגם ע"פ הטעם אינו רוצה בזה אין כאן שמיעה וביטול רצון, אך זהו במי שלא חטא שצ"ל כסדר תחלה זה השער בחי' שמיעה ואח"כ עשיה, אמנם הבעל תשובה צריך דלג שור שלא כסדר, ע"ד שהקדימו נעשה לנשמע מחמת האהבה רבה שמעומקא דליבא, ולכן יאמר אי אפשי כו' ע"י אה"ר הנ"ל, ויש לבאר עוד בזה ע"ד שנתבאר בד"ה שה"ש בענין ב' בחי' כלה כלה ל' כלתה נפשי שהוא יש ובטל וזהו כענין לשמוע בקול דברו אבל כלה עילאה לשון כלה שארי כליון המדות רעות ול̇גמרי מחמת גילוי יחו"ע שאין עוד, א"כ בבחי' זו אינו שייך לומר אפשי ומה אעשה כו', וידוע כלה עילאה היא בינה שהיא בחי' תשובה) ועיין בד"ה ואהי' אצלו אמון בענין פב"פ שגם מלמטה הי' בחי' פנים כו' י"ל זהו ענין ברחימו דליביהו וכו' כי בינה נק' שמחה וזהו ענין עבדת בשמחה.

ג) וזהו ענין שהמשיל במדרש נעשה ונשמע לשני כוסות, כי הנה כתיב כוס ישועות אשא הוא כנס"י שנק' כוס כלי קיבול לקבל החסדים העליונים ונק' כוס של ברכה שמקבלת יין המשמח דהיינו בחי' התבוננות והיינו כשהוא כלי ריקן לב נשבר ונדכה ולבי חלל בקרבי וכמ"ש מזה בד"ה לא תהי' משכלה ועקרה, וזהו ענין שבחי' ביטול רצון הנ"ל דנעשה ונשמע נק' כוסות כלי ריקן וביטול שזהו כלי המחזיק ברכה והמשכה מלמעלה, ועיין מענין כוס ישועות בפי' ויחי דר"כ ע"א ור"פ בראשית ובפ' תרומה דקס"ט וברבות ס"פ וישב פרשה פ"ח דצ"ח ד' ע"פ ונתת כוס פרעה וארא ספ"ו בשלח פכ"ה קמ"ב ב', ועיין עוד מענין

כוס ש"ב בסידור בדרושים לחתונה ד"ה ענין ר' שמואל בר יצחק מרקד אתלת דכוס שהוא בחי' כלי המל' היינו תושבע"פ מל' קרינן לה שמלובשת בכמה כלים מכלים שונים זרעים מועד ואורייתא סתים וגליא והנגלות לנו הם הכלים בחי' כוס ובחי' סתים טעמי תורה הוא היין שבכוס, ועפ"ז י"ל ענין הכוס דנשמע שהוא קבלת המצות כמו שמפורש בתושבע"פ שבה גילוי הרצון עליון, והוא עיקר ענין ביטול הרצון וגם כמארז"ל השמע לאזנך מה שאתה מוצא מפיך אך ביטול רצון שבבחי' נעשה זהו כמ"ש תילים ט"ז ה' ה' מנת חלקי וכוסי אתה תומיך גורלי, וברבות איכה ס"ה א' ע"פ ויצא מבת ציון מן כתיב א"ר אחא יש לנו מנה אחת יפה זה הקב"ה שכתיב ה' מנת חלקי וכוסי, פי' שהוא בחי' ביטול לבעל הרצון שהוא ולמעלה מבחי' הביטול דנשמע, וזהו שמסיים אתה תומיך גורלי שהגורל הוא מה שלמעלה מהשכל דהיינו מה שאי אפשר לאדם להשיג בשכלו הוא סומך על הגורל איך יפול, וכך הקב"ה שהוא למעלה מעלה מהחכמה ולית מחשבא תפיסא ביה כלל כ"א בבחי' אמונה וזהו ענין הביטול דנעשה שמבטל א"ע לגמרי בבחי' אמונה לבעל הרצון גם כוס בחי' אותיות ויש אתוון זעירין אותיות הדיבור בחי' מל' ויש אתוון רברבין אותיות המחשבה דבינה בחי' רעותא דליבא והנה במא"א אות כ' סכ"א כתב כוס נק' יסוד דנוק' ולכן כוס גימט' אלקים עכ"ל והיינו שהוא כלי לקבל ההשפעה משם הוי' והוא הנק' יחוד קבה"ו שהוא ההמשכה מסוכ"ע בממכ"ע ויש שכינתא תתאה מל' מקור דבי"ע ושכינתא עילאה בינה, והם בחי' ב' כוסות הנ"ל אשר ביטול שבבחי' נעשה הוא שכינתא עילאה דבינה וממשיך יחוד או"א וכענין היחוד שע"י למסור נפשו באחד בחי' כלה עילאה וביטול שבבחי' נשמע בחי' מל' ממשיך יחוד זו"נ כנז' בד"ה שה"ש והוא ענין יחוד י"ה ו"ה, והיינו כי ה' היא בחי' הכוס בחי' נוק' וכידוע שיש כל וכלה ואימתי נק' כלה בה' כשנקלט בה האור והשפע דדכורא והיינו כשהוא בחי' כלי ריקן וראי' שיסוד דנוק' נק' כוס ע"ד מארז"ל לא ישתה אדם בכוס זה ויתן עינו בכוס אחר, והנה ה' עילאה נק' ה' גדולה והוא כוס דבחי' נעשה כנ"ל דעשיה בבינה, וכמ"ש מזה בדרוש יו"ט של ר"ה דהתגלות עתיק בבינה ה' עילאה והוא ענין בית הראשון ה' תתאה ה' קטנה היא במל' שהיא מקור דבי"ע נבראים בעלי גבול וזהו ענין כוס דנשמע לשמוע בקול דברו בחי' מל' כנ"ל, זעמ"ש מענין ד' כוסות דפסח בד"ה והתהלכתי בתוככם ועיין מזה בהרמ"ז אמור צ"ב, ועיין מענין כוס ש"ב בפ' בא מ"ג א', תרומה קמ"ג ב' קנ"ז ב' תשא קפ"ט סע"ב ובפי' הרמ"ז שם פנחס דרמ"ה עקב דרע"ג סע"ב, וע"ש דכוס הוא בחי' ה', ת"ז תיקון מ"ז דפ"ז ע"ב.

ד) **והנה** ענין שברתם נעשה כו' הזהרו בנשמע כו' היינו כנ"ל בענין שמוע מזבח טוב וז"ל כי אף שלא יוכלו לעורר יחוד או"א בחי' י"ה עכ"ז ימשיכו עכ"פ יחוד ו"ה, וגם שע"י נשמע בביטול רצון יבואו אח"כ לבחי' נעשה וכמ"ש ועשיתם אתם כאלו עשאוני בד"ה אני ישנה גבי רעייתי ובד"ה והי' לכם לציצית גבי ולא תתורו למען תזכרו ועשיתם את כל מצותי ע"ש, אך ההפרש בין ב' בחי' הנ"ל זהו כענין ההפרש בין פ' שמע שנאמר בה ובכל מאדך לפ' והא"ש שלא נאמר בה מאדך נק' אין עושין רצונו של מקום אף שנאמר והיה אם שמוע תשמעו, והיינו כי פי' עושים רצונו ש"מ היינו שממשיכים ועושים מחדש ממש

בחי' הרצון עליון ממש שממשיכים אותו מלמעלה מהרצון וזהו דווקא ע״י בכל מאדך שהוא אהבה רבה בלי גבול וזהו כענין שהקדימו נעשה פי' נעשה היינו עושין רצונו לעשות ולהמשיך למעלה שיהי' בחי' רצון א״כ הם העושים ומהוים בחי' רצון עליון משא״כ ע״י השמיעה דהיינו פ' והיה אם שמוע תשמעו נק' עדיין אין עשים רצונו של מקום שלא נמשך הגילוי מבחי' סוכ״ע בפנימות ממש ואין כאן נעשה כי אם נשמע גם ההפרש הוא בין בחי' התהלך לפני שההילוך בבחי' פנימיות היינו ע״י בכל מאדך ואח״כ תומ״צ, משא״כ בחי' נשמע תחלה נק' אחרי ה' אלקיכם תלכו שההילוך מלמטה למעלה כמ״ש כ״ז בד״ה והתהלכתי בתוככם, ומ״מ ההרו בנשמע להיות עכ״פ אחרי כו' תלכו ע״ד ועתה מה ה' אלקיך שואל מעמך כ״א ליראה כו' והבחי' נעשה בחי' בכל מאדך יבוא אח״כ ממילא וזהו את הברכה אשר תשמעו שיומשך בחי' ברכה בבחי' אשר תשמעו שיבואו מזה ג״כ לבחי' עליונה יותר וכמאמר אשר קדשנו במצותיו שקדושה זו היא האהבה רבה הנולד ונמשך בנפש ע״י קיום המצות והתורה כנו' בד״ה מי מנה כו' ומספר את רובע ישראל, ובד״ה ראשי המטות גבי לכו לחמו בלחמי, ובד״ה המגביהי לשבת בענין כי נר מצוה, וזהו אשר אנוכי נותן לפניכם היום ברכה כו' אשר תשמעו פי' לפניכם היינו בפנימיות שלכם היינו דאע״ג שבחי' תשמעו נק' אחרי ה' תלכו אך הברכה שע״ז יבואו לבחי' לך אמר לבי בקשו פני בחי' פנימיות גם כמ״ש שחורה אני ונאוה דקאי על שכ״ת שהיא בחי' ונשמע גם כמ״ש במ״א ע״פ ואתחנן אל הוי' כו' ועתה ישראל שמע אל החוקים כו' כי יש ראיה ושמיעה ומרע״ה שאמר ואתחנן כו' אעברה נא ואראה את הארץ שהיא כנ״י רצה להמשיך בהם בחי' ראיה שזהו בחי' משה שנאמר וירא ראשית לו, ולפי שלא פעל זה אמר ועתה ישראל עכ״פ שמע אל החוקים בבחי' שמיעה ועד״ז י״ל ההפרש בין נעשה לנשמע שלהיות בחי' נעשה זהו ע״י ראיה שהיא חכמה עילאה אשר כולם בחכמה עשית כנ״ל משא״כ בחי' נשמע חהו ענין שהקדימו נעשה לנשמע וזהו ענין רואים את הקולות רואין את הנשמע כו' ולכן אף ששברתם נעשה הוזהרו בנשמע בענין ועתה ישראל שמע כו' גם הנה ב' בחי' הנ״ל דנעשה ונשמע שהם בינה ומל' ע״ז אמרו לא זז מחבבה עד שקראה אמי היינו בינה ולא זז מחבבה עד שקראה בתי היינו מל', כי ע״י מס״נ באחד בכל מאדך ממשיך יחוד או״א שהוא ממשיך גלוי התורה שמשם מקור חוצבה שהתורה בחי' ועל דמות הכסא כו' כמראה אדם ז״א שנמשך מאו״א, ולכן נק' בחי' אמי המוליד גילוי התורה וע״ז אמרו ששים המה מלכות אלו ס' מסכתות אחת היא יונתי כנס״י שגבוה מהתורה כשהיא בבחי' זו שקראה אמי וזהו ויקם עדות ביעקב כו' כנו' סד״ה רני ושמחי בת, חהו ענין שהקדימו נעשה שאז הם העושים ומולידים הגלוי כו' משא״כ בבחי' שקראה בתי הוא מקבל מהתורה ע״י שמעו דבר ה' בחי' ונשמע ומבואר שם שמ״מ לע״ל כתיב רני ושמחי בת שבחי' בת תעלה ביתר שאת להיות א״ח עט״ב, והיינו כי תשמעו הוא בחי' עבד כמ״ש ובקולו תשמעו ואותו תעבודו בחי' ביטול רצון, ויש בחי' ב״ן שלמעלה מבחי' עבד וכן בחי' אהבה רבה בינה בן י״ה ברא בוכרא, אבן יש עוד עבד עילאה בחי' יראה עילאה שלמעלה מאהבה רבה, ולכן בחי' בת עבד הראשון שרשו מיראה עילאה וזהו בת אבי היא שלמעלה מבחי' בינה, ולכן נאמר רני ושמחי בת דווקא בת אבי כנ״ל, וגם ע״י בירור בן

כענין בת עין אישון עינו כו׳, וזהו הברכה אשר תשמעון, ועמ״ש ע״פ ועתה יגדל נא כח אד׳ שהוא ע״י כח הביטול רצון בבחי׳ עבד, וזהו ג״כ ענין העונה איש״ר מברך בכל כחו וכמ״ש לקמן, והיינו דמבואר לעיל דנמשל בחי׳ ונשמע לכוס והיינו כוס של ברכה לכן נאמר את הברכה אשר תשמעון.

ה) **ופי׳** שנק׳ כוס של ברכה הוא ע״ד ברוך שם כבוד מלכותו לעוה״ם ועד ועמ״ש בד״ה לבבתני אחותי כלה בענין פי׳ ברוך והנה כוס הוא שם אלקים כמ״ש בפ׳ פנחס דרמ״ה ובפ׳ עקב דרע״ג סע״ב והוא בחי׳ מלכות והוא בחי׳ בשכמל״ו, ועמ״ש בד״ה כה תברכו פי׳ וברכת א״ת שהם האותיות מא׳ עד תיו הנמשכי׳ מבחי׳ מל׳ פה, ועמ״ש סד״ה ועשית בגדי קדש לית ברכתא שריא אלא כו׳ וברכה והמשכה זו הוא מבחי׳ משה למעלה מהשתלשלות כו׳ ותכלית וסוף הברכה הוא להיות גילוי מלכותו יתי׳ והיינו כי משה הוא שם מ״ה המאיר במצחא דא״ק כמ״ש בביאור דועשית ציץ וע״פ משה ידבר וע״פ ואלה המשפטים, ועפ״ז י״ל ראה אנכי גם לפי פשוטו דקאי על משה כו׳ ועמ״ש בד״ה יביאו לבוש מלכות להמשיך בחי׳ מלכותו ית׳ כו׳ מבחי׳ סוכ״ע ה׳ מלך גיאות לבש מל׳ דא״ס והיינו ע״י המצות וע״ש בענין ואנכי הסתר אסתיר פני כו׳ עד ששורש האור כו׳ ממדריגות עליונות מאד וכמשל חבית של יין המלאה כו׳ סימן ברכה בית שנשפך בו יין כמים כו׳ ע״ש נמצא בחי׳ המל׳ שנק׳ ואנכי הסתר אסתיר שרשה דווקא מבחי׳ אנכי ממש כתר עליון וכמ״ש בפ׳ לך לך דפ״ז ע״ב ע״פ אנכי אנכי ועמ״ש בביאור ע״פ יונתי בחגוי גבי פי׳ יפתי ועמ״ש בד״ה קול דודי כו׳ מדלג כו׳ בפי׳ מלכותך מלכות כל עולמים וע׳ מענין ברכה במא״א אות ב׳ סל״ה, זח״ב קס״ג ח״ג רס״ד ב׳ בפי׳ בשכמל״ו, ועוי״ל הטעם שבחי׳ המל׳ נק׳ ברכה ע״י שלשם עולים כל הבירורים מק״נ נמשך מתברך ג״כ מתתא וכמ״ש בד״ה ויהי בשלח פרעה, וכמ״ש בד״ה כה תברכו בענין ב׳ בחי׳ דיברכך ואני אברכם שהם ברכה בראש ברכה בסוף ברכה מראש מלמטה למעלה עליית הניצוצים להתכלל בבחי׳ מל׳, וזהו ענין כריח שדה אשר ברכו ה׳ ברכה בסוף הוא המשכה מלמעלה למטה בחי׳ ואני אברכם ועיין בפ׳ נח ד״ס סע״א, ולכן אמר דוד לי נאה לברך מטעם הנ״ל, גם כמ״ש בד״ה מי מנה עפר יעקב גבי אף עשיתיו אף הוא ריבוי בחי׳ רביעית כך דווקא במל׳ עשיה שבאצילות המתלבשת בעשי׳ לברר ק״נ ע״י קיום המצות שם דווקא מתגלה רצון העליון כתר אה״ר שבנפש א״כ מכל הלין הוא דווקא נק׳ ברכה את הברכה אשר תשמעון גם כמ״ש בד״ה מזמור שיר חנוכת בענין להניח ברכה אל ביתך, ועמ״ש במ״א ע״פ צחוק עשה לי אלקים בחי׳ הצחוק והתענוג נמשך משם אלקים ע״י ביטול היש כי שרית עם אלקים כו׳ וזהו ג״כ ענין יין המשמח אלקים להיות גילוי ההעלם עד שמבחי׳ אלקים נעשה מי ברא אלה, ולכן כוס ש״ב הוא דווקא שם אלקים ע״י שממנו נמשך להיות יש וביטול וזהו הכוס ש״ב שממשיך בו בחי׳ יין המשמח אלקים כו׳. גם ענין פי׳ כוס ש״ב ע״ד גדול העונה אמן יותר מן המברך כו׳ ודו״ק.

ו) **והנה** פי׳ ראה אנכי נותן, י״ל עפמ״ש ר״פ ויגש דר״ה ע״ב עד דאתקיים כולא באות בית דאיהו סימן ברכה כו׳ ב׳ דבראשית ואי תימא דאלף כו׳ והיינו כי אלף הוא כתר אשר שם ורב חסד כמה ארך אפיים, לכן גם הרע יכול

לקבל יניקה, אבל מחכמה אין נמשך רק הברכה למקום שראוי ולכן בית דווקא בחכמה יבנה בית הוא סימן ברכה, והבית הוא מל׳ ח״ת המקבלת מח״ע כענין אבא יסד ברתא א״ת בניך אלא בוניך, ולכן א״ש שבחי׳ אלקי׳ נק׳ כוס של ברכה וגם דכוס ש״ב צ״ל על ה׳ אצבעות שהם ג״כ ה״ג כי החכמה נק׳ דין שמקבלת מה״ג דעתיק קו המדה והיינו כדי שלא יומשך הברכה רק כפי שצריך וכמ״ש בד״ה כי עמך מקו״ח בענין השקיפה כו׳ וברך, ולכן ל״ב אלקים דמע״ב הוא ל״ב נתי׳ החכמה, אך הנה במ״ת התחיל הדבור באלף אנכי כו׳ והיינו כי אורייתא מחכמה נפקת, א״כ האלף פלא מתלבש בחו״ב ואזי נמשך גם מבחי׳ האלף ג״כ רק למקום הראוי וכמ״ש אשר עשה עמכם להפליא ר״ל להפריש כענין ונפלינו אני כו׳, וכמ״ש מזה סד״ה מצה זו בפי׳ בעבור זה עשה ה׳ לי דוקא שע״י המצה נמשך שאפילו מבחי׳ אשר שם כחשיכה כאורה יומשך לי ולא להרשע שאלו הי׳ שם לא הי׳ נגאל ע״כ נאמר ראה אנכי מי שאנכי שהוא בחי׳ שלמעלה מהחכמה הנה מבחי׳ זו ג״כ נמשך להיות הברכה לפניכם ולא כמו קודם מ״ת שמבחי׳ האלף הרומז לבחי׳ אנכי הי׳ נמשך גם לרשעים כנ״ל בענין כמה ארך אפים כו׳ אבל היום בחי׳ היום לעשותם שהוא ע״י דבור אנכי שבסיני נמשך משם דווקא ג״כ בחי׳ הברכה, ועפ״ז אפ״ל במ״ש בדברי הימים ב׳ סי׳ כ׳ כ״ו נקהלו לעמק ברכה כו׳ דפי׳ עמק ברכה היינו ע״ד ממעמקים קראתיך שנמשך הברכה מעמיקא דכולא כו׳, וכמ״ש בפ׳ בשלח דס״ג ע״ב דאמשכא ברכאן מעמקא דבירא כו׳ כד עתיקא סתימא דכל סתימין בעי לזמנא ברכאן לעלמין אשרי כולא ואכליל כולא בהאי עמיקא עילאה, וזהו ענין בכל יום אברכך אברכך ממש שיהי׳ ההמשכה מעצמות אור א״ס ממש ולעיל מיני׳ ואברכה שמך שההמשכה מבחי׳ שמך וכמבואר הפרש בין ב׳ בחי׳ אלו בתו״א פ׳ יתרו סד״ה וכל העם רואים, וזהו ענין עמק ברכה בחי׳ אברכך ממש ועז״נ ה׳ מנת חלקי וכוסי, דהנה כוס בחשבון שם אלקים כי שם אלקים שרש הכלים ושם הוי׳ שרש האורות כמ״ש בתניא ח״ב פ״ד וזהו ענין אימתי גדול הוי׳ כשהוא בעיר אלקינו וכמ״ש בת״א פ׳ וארא בד״ה וידבר אלקים אל משה ויאמר אליו אני הוי׳, ועיין בסידור שער המילה בד״ה עשה לך חרבות צורים, וכיון ששם אלקים הוא בחי׳ כלי לשם הוי׳ שהוא האור ע״כ נק׳ כוס, אך עם היות שם הוי׳ הוא בחי׳ אור היינו אור פנימי אך לע״ל שיהי׳ גילוי אור מקיף בחי׳ סובב״ע אזי נאמר והי׳ הוי׳ לי לאלקים שבחי׳ שם הוי׳ יהי׳ רק בבחי׳ אלקים לגבי גילוי עצמות אור א״ס והיינו כמו עכשיו שם אלקים הוא כלי לגילוי אור הוי׳ כמ״כ ע״י גילוי האו״מ סובב״ע יהי׳ ש׳ הוי׳ רק בבחי׳ כלי שבו יומשך גילוי האור א״ס הסובב״ע כו׳, וכמו ענין כלים דאצילות נעשים אור ונשמה לבי״ע, הרי מצינו מה שבבריאה הוא בחי׳ אור לגבי אצילות הוא רק בחי׳ כלי, וכמ״כ עד״ז אורות דאצילות שזהו בחי׳ שם הוי׳ הם יחשבו רק בחי׳ כלי לבד לגבי ע״ק וכמ״ש בזח״ג בהעלותך קנ״ב א׳ דז״א נק׳ נשמה וע״ק נק׳ נשמתא לנשמתא, א״כ כמו שהגוף הוא רק כלי לגבי הנשמה שהיא האור כך הנשמה עצמה היא רק כלי לבד וגוף לבחי׳ הנקרא נשמה לנשמה כו׳ וכמ״ש באד״ר דק״ל ע״א בפי׳ וענין לכו ונלכה באור הוי׳ דהיינו באור המאיר לשם הוי׳ וזהו ענין ששם הוי׳ נק׳ כוס דהיינו מש׳ הוי׳ מנת חלקי וכוסי אשר כוס הוא בחי׳ כלי ובחשבון שם אלקים דהיינו מה שלע״ל יהי׳ שם הוי׳ בבחי׳ שם אלקים וזה נמשך

ע״י התשובה וכמ״ש גבי אליהו במלכים א׳ סי׳ ויאמרו הוי׳ הוא האלקים הוי׳ הוא האלקים וכמ״ש במ״א. ועוד יש להבין זה ממה שמצינו שדבור העליון דאצי׳ נעשה מקור החכמה לבי״ע כמו ממאמר נעשה אדם נברא נשמת אדה״ר, וכמ״ש ענין זה בד״ה ועתה יגדל נא גבי כאשר דברת לאמר נמצא מה שלמטה הוא בחי׳ אור ומקור החכמה לגבי למעלה הוא רק דבור ואותיות שהם בחי׳ כלים ועד״ז נאמר אני הוי׳ הוא שמי בחי׳ אותיות כו׳ ע״ב ס״ג כו׳, וזהו ראה אנוכי נותן כו׳ אשר תשמעו שעכשיו רק בחי׳ ונשמע בחי׳ שמיע׳ לשמוע בקול דברו כנ״ל אכן לע״ל כי עין בעין יראו כו׳ מה שמבקש משה ואראה כו׳, ועז״נ ראה אנוכי נותן כו׳ ראה דווקא בבחי׳ ראיה.

א) **ענין** שברתם נעשה היינו הבחי׳ של קדימת נעשה לנשמע בחי׳ זו אבדו, כי הנה ע״י שהקדימו נעשה לנשמע קשרו להם שני כתרים שהם ע״י וא״א שע״י נעשה שהוא הביטול לבעל׳ הרצון ממשיכים מבחי׳ עתיק בחי׳ תחתונה שבאור א״ס, ועי״ז גם בבנין המל׳ נמשך מבחי׳ העליונה יותר כמ״ש ע״פ ושמתי כדכד, וזהו ג״כ ענין עושין רש״מ וכשאבדו בחי׳ זו אף שנשאר אצלם בחי׳ נשמע דהיינו גם לעשות מ״מ כיון שאין הביטול כ״א להרצון א״א להמשיך מבחי׳ עתיק כ״א מבחי׳ א״א, ועכ״ז אמר להם היזהרו בנשמע יען שעי״ז תמשיכו מבחי׳ א״א ומ״מ הפי׳ ראה אנוכי נותן לפניכם היום ברכה י״ל שהברכה שמבחי׳ אנכי, היינו שעי״ז יהי׳ ג״כ גילוי עתיק, כי הנה כתיב אנכי אנכי שהם ב׳ כתרים הנ״ל וזהו אנכי נותן לפניכם ברכה אנכי דווקא.

ב) **והנה** כתיב שאו ידיכם קדש וברכו את ה׳, ומבואר הפי׳ בד״ה צאינה וראינה פי׳ ידיכם הם ב׳ פסוקי׳ דק״ש שמע ישראל ובשכמל״ו שהם ב׳ בחי׳ ביטול׳ דיחו״ע ויחו״ת ועי״ז ממשיכים להיות וברכו כו׳ וזהו שקראה אמי כו׳ ע״ש, וזהו ענין ב׳ בחי׳ דנעשה ונשמע שהם ג״כ ב׳ בחי׳ ביטול הנ״ל הנמשכי׳ משכ״ע ושכ״ת ועי״ז וברכו את כו׳ היינו חו״ג דא״א המתלבשי׳ באו״א, וגם שנמשך מע״י וא״א לאו״א כו׳ כנודע בענין ממעייני הישועה, והנה שאו ידיכם זהו ממש ענין הקדמת נעשה דהיינו ע״י ידיכם קדש, וזהו ועשית חג שבועות מסת נדבת ידך דלא כתיב לבך כ״א ידך היינו בחי׳ שאו ידיכם קדש להקדים נעשה כנ״ל, אכן כששברו נעשה אזי אין בכחם להיות שאו ידיכם כו׳ ע״כ אעפ״כ ע״י הזהרו בנשמע אזי אנכי נותן לפניכם ברכה אנוכי נותן דווקא היינו שיומשכו חו״ג דא״א להתלבש באו״א שמשם נמשך הברכה לז״א וכנז׳ בענין עבדים היינו כו׳ ויוציאנו ה׳ אלקינו כו׳, וזהו ברוך אד׳ יום יום יעמס לנו כו׳ יום יום היינו חו״ב כו׳, וזהו ענין העונה איש״ר מברך בכל כחו דפי׳ שמיה רבא היינו המשכת מל׳ דא״ס המלובש בגלגלתא דא״א כנז׳ בגמ׳ בשעה שישראל עונין איש״מ הקב״ה מנענע בראשו והמשכה זו היינו ע״י העונה כו׳ בכל כחו דהיינו כמ״ש ועתה יגדל נא כח אד׳ שהמשכת כח זה היינו ע״י הביטול בבחי׳ עבד שבבחי׳ נשמע וזהו בכל כחו דהיינו הזהרו בנשמע כו׳.

ומכל זה יש להעיר לענין המבואר במ״א בגביע הכסף דיוסף אשר הגביע כוס גדול שממנו שופכים לכוסות והוא בחי׳ יסוד צדיק עליון שבו נמשך יין הטוב יינה של׳ תורה שהוא מוחין דאו״א ולכן גביע ה״פ טוב ה׳ חומשי תורה

שהאותיות הם הכלים וינה של תורה היא הפנימית המלובש בהן כו' והוא ממשיך בחי' אלו בתוך כוס ישועות בחי' מל' תושבע"פ קרינן לה כו' ועז"א דהע"ה כוס ישועות אשא כו' והיינו ע"י התפלה שע"י התפלה הוא עלית המצות כו', כנודע מענין והנה סולם כו' ומלאכי אלקים שהם המצות עולים כו' והוא מקבל מהגביע דיוסף כנ"ל אך ארז"ל ע"פ כוסי רויה שכסא דמלכא משיחא יהי' מחזיק רכ"א לוגין כמנין רויה והוא ענין עליית המל' הנק' כוס לקבל מא"א, והענין כי כוס דדוד זהו ענין ונשמע בחי' שמוע מזבח טוב ולע"ל יתעלה בחי' זו במדריגת כוס דנעשה שהוא הבינה כנ"ל בענין את הברכה אשר תשמעו כו', וא"כ אזי לא יהי' בבחי' מקבל מגביע דיוסף לבד כ"א ע"ד או"א שהם שוים בקומתן וכמ"ש ביום ההוא יהי' כו'.

קיצור מה שהמשיל נעשה ונשמע לשני כוסות, שמיעה בהאי אתר תליא במלכות ועשיה לעילא בבינה, כי השמיעה לשמוע בקול דברו כי לי בנ"י עבדים, ועכ"ז עשיה לעילא כי יש רצון ותענוג וכמ"ש בענין זמירות הי' לי חוקיך.

(ב) **וישראל** באה"ר הקדימו עושי דברו והדר לשמוע, והיינו ע"י הביטול לבעל הרצון המשיכו שיומשך בחי' כתר שזהו ביטול רצון אצלו ית' וכענין בחי' דילוג דתשובה שלא כסדר המדריגות.

(ג) **וזהו** ענין שהמשיל לשני כוסות כוס כלי ריקן היינו ביטול רצון, כוס של ברכה כי הם זרע ברך הוי' וביטול הרצון שבבחי' נשמע שזהו כוס א' אם שמוע תשמעו אל מצותי וביטול שבבחי' נעשה זהו ה' מנת חלקי וכוסי אתה תומיך גורלי, גם כוס ש' אלקים אותיות וכלים ויש אתוון זעירין ואתוון רברבין שמע ע' רבתי, וכן ד' דאחד ועי"ז ממשיכים יחוד הוי' אלקים ויש בזה ב' בחי' ע"י תומ"צ יחוד ו"ה זהו כוס דנשמע וע"י למס"נ באחד יחוד י"ה כו', וזהו כוס דנעשה עושין רצונו ש"מ דר"ל שעושים המשכת הרצון גם ב' כוסות מ' ובינה מ' נק' אלקים וכן בינה נק' אלקים חיים, והנה יש ב' שמות הוי' ופסיק טעמא בגווייהו כמבואר הענין בלק"ת פ' חוקת בביאור ע"פ זאת חוקת התורה אשר צוה הוי', ולכן ע"י כוס דנעשה ממשיכי' יחוד הוי' דלעילא באלקים חיים דבינה וזהו כי הוי' הוא האלקים בשמים ממעל וע"י כוס דנשמע ממשיכי' יחוד הוי' דז"א באלקים מ', וזהו ועל הארץ מתחת, וזהו ג"כ ענין הב' כתרים שקשרו להם כנגד נעשה ונשמע כתר דא"א וכתר דז"א.

(ד) **וענין** שברתם נעשה זהו ע"ד שפ' והי' אם שמוע נק' אין עושין רצונו של מקום לגבי פ' ראשונה שמע ישראל הוי' אלקינו עול מלכות שמים הביטול לבעל הרצון שלמעלה מעול מצות, גם ע"ד התהלך לפני וכתיב אחרי ה' אלקיכם תלכו ומ"מ הוזהרו בנשמע והבחי' נעשה יבוא ממילא מלמעלה וזהו את הברכה אשר תשמעו כו', ועד"ז אמר משה ואתחנן כו' וארא, ועתה ישראל שמע כו' כי אקב"ו לכו לחמו בלחמי והנה עז"נ רני ושמחי בת כי בחי' בת שהיא כמ"ש שמעי בת כו' והטי אזנך כו' תתעלה כמו בחי' אימא כו'.

(ה) **וענין** שנק' כוס של ברכה בשכמל"ו ועמ"ש סד"ה ועשית בגדי קדש, גם היא מקבלת ברכות העלאת מ"ן מלמטה כענין ישמעאל בני ברכני, וזהו

ברוך תהי׳ מכל העמים, והמלך שלמה ברוך, ותרב חכמת שלמה, כוס בחי׳ אלקים וצחוק עשה לי אלקים.

(ו) **אנוכי** נותן כי אות ב׳ סימן ברכה ב׳ דבראשית ל״ב פעמים אלקים ומ״ת התחיל באלף אנוכי, וזהו אנכי נותן לפניכם ברכה עמכם להפליא עמק ברכה אברכך להיות הוי׳ בחי׳ כוסי והי׳ הוי׳ לי לאלקים ע״י גילוי בחי׳ אנכי ועמ״ש במ״א בענין גביע הכסף דיוסף שהוא למעלה מבחי׳ כוס ישועות דדוד י״ל שזהו ע״ד הכוס דנעשה כי הגביע ע״ד עד תאוות גבעות עולם בזהר ר״פ וארא דכ״ב ע״א א״כ מקבל מגבעה עילאה בינה שכינתא עילאה שהוא ענין הכוס שבבחי׳ נעשה כמש״ל.

בשלח פכ״ה קמ״ב ב׳, ועיין בסידור בדרושי׳ לחתונה ד״ה ענין רב שמואל דכוס ש״ב הוא תושבע״פ, חהו ענין הכוס דנשמע, והכוס דנעשה היינו מ״ש תילים ט״ז ה׳ מנת חלקי וכוסי שהוא בחי׳ ועמך לא חפצתי דהיינו למס״נ באחד שנק׳ בחי׳ זו שכינתא עילאה כנזכר בד״ה שיר השירים וכוס דנשמע שכ״ת מל׳ פה תושבע״פ בשכמל״ו וה״ע לא זז מחבבה עד שקראה בתי עד שקראה אמי וע״י קדימת נעשה ונשמע ממשיכים למטה במל׳ מקור דבי״ע ג״כ הגלוי כמו בבינה, וכנזכר סד״ה וכל העם רואים בענין שלום בפשמ״ע ושלום בפשמ״ט דהיינו י״ה ו״ה שיהי׳ מעלה ומטה שוין בחי׳ ענני במרחב י״ה, והיינו ע״י קול השופר הממשיך חרדה דוגמת ביטול דנעשה כו׳, אכן אח״כ שברתם נעשה, עכ״פ הזהרו בנשמע ע׳ בד״ה ובבואה לפני המלך מענין בחי׳ הרצון, וסד״ה רני ושמחי בת, וזהו את הברכה אשר תשמעו שנק׳ הכוס דנשמע כוס ש״ב כי כוס בחי׳ ש׳ אלקים וצחוק עשה לי ש׳ אלקים דוקא מביטול היש ולכן אמר דוד דווקא לי נאה לברך על כוס ש״ב דלע״ל שיהי׳ כוסי רויה רכ״א לוגין א״א וכו׳, וזהו אנכי דווקא נותן לפניכם היום ברכה היום לעשותם בחי׳ התפשטות הרצון, ובכל יום צ״ל מאה ברכות אשר קדשנו והם נותני׳ כח להיות ביטול היש א״ת מ״ה ביטול אלא ע״י מאה ברכות וזהו אשר תשמעו שהם הגורמי׳ שתשמעו כו׳, וזהו ברכה בראש אתעדל״ע לעורר אתעדל״ת וברכה בסוף לבא לבחי׳ נעשה, וכמ״ש ולא תתורו כו׳ ועי״ז אח״כ למען תזכרו ועשיתם כו׳.

פ׳ ראה י״א כט.

והיה כי יביאך, הר גריזים והר עיבל עיין זח״א וישב קפ״ד סע״א ועיין במא״א אות ה׳ ס״ו מענין כמה בחי׳ שיש בבחי׳ הר יש הרים דקדושה כמו הרצון יסוד דנוק׳ דקדושה כו׳ כי שם ציוה ה׳ את הברכה בין ב׳ תפוחין קדישין, ועיין מזה זח״ג האזינו דרצ״ו סע״ב והר שעיר יסוד דנוק׳ דקליפה הר שעשו איש שעיר שוכן בו עכ״ל עד״ז י״ל ג״כ ענין הר גריזים והר עיבל, ועיין בפנ״י פי׳ גריזים ר״ת ג׳ ראשונות ז׳ ימי המילואים, ומספרו ר״ס שהוא עשר פעמים

שם הוי' ועיין בלק"ת מהאריז"ל פ' שמות ע"פ כי סר לראות כו', והר עיבל הוא רמז לאור המעורב בחושך והרמז בר"ת ערב יום באישון לילה עכת"ד וע"ש עוד מזה, זאפ"ל כי גרזים מלשון גרזן ובמא"א סוף אות ג' שבחי' גרזן הוא במל' גרזן ביד החוצב בו עכ"ל ובזח"א בראשית דל"ו ע"א פי' שהמ' הנק' עה"ד ועל ידה נברא העולם היינו שהיא כגרזן ביד החוצב בו וע"ש במק"מ, ופי' כגרזן ביד החוצב בו, היינו שכל הע"ס הם רק כלים, זאור א"ס פועל ידם כו' וכענין שפי' בפרדס שע"ד פ"ד המשל אל הנשמה המתפשטת בגוף ופועלת על ידו כו', אך המשל אל הנשמה בגוף זהו צודק לגבי אורות וכלים שהאור מתלבש בכלי ופועל על ידו, אמנם אור אין סוף אינו מלובש בהכלים ע"כ לגבי אור א"ס יצדק משל הגרזן לגבי החוצב בו כו' שאין הגרזן כגוף לגבי נשמה אלא רחוק יותר כו' והנה מה שנק' המל' גרזן לפי שבנין המ' מגבורות וכמ"ש בזהר בשלח נד"א ע"פ אז ישיר כל ניסין כו' רשימין באז כו' וכד אתחבר נהירו דאלף שהוא נהירו דע"ק ומטי לזיין מאן זיין דא חרב לה' מלאה דם כדין עביד ניסין וגבורן כו' ופי' הרמ"ז שאז מקבלת כח גבורות העליונות דאתחברת אמא בברתא שהוא אלף הרומז לג"ר עם ז' ועושה ניסים נפלאים לישראל וגבורה לעכומ"ז כו' עכ"ל וע"ש, ועד"ז נאמר רוממות אל בגרונם וחרב פיפיות כו' שע"י רוממות אל בגרונם נעשה וחרב פיפיות כו' תהו ונתת את הברכה ברכה היא אימא עילאה שבה התגלות עתיק כמ"ש בזח"ב בשלח ס"ג ב' ע"פ ממעמקים כו', ולכן אין הברכה שורה א"א בדבר הסמוי מן העין שהוא עלמא דאתכסיא בינה, וכדפי' במא"א ב' ל"ה, וברכה זו תתן על הר גרזים בחי' מ' שיהי' התחברות אימא בברתא ג"ר עם ז"ת היינו ג"ר זים כמש"ל ב' הפנ"י ר"ל שיתמלאו ז"ת משפע ג' ראשונות כענין אז כו' וזהו רוממות אל בגרונם כי גרון ג"כ ג' פעמים אלקים כמו גרזים כמ"ש במא"א באות גימל סכ"ט וס"נ והיינו להמתיק הדינים דמל' ע"ד אדני אלף דין שהאלף נמשך להמתיק הדין כו' זכשהדין נמתק אזי נמשך ניסים לישראל ודין ועונש לעוברי רצונו וכמו בענין חצות לילה שאזי נמתק הגבורה דלילה בחסד לכן מזה נמשך גם דמכות בכורות בחצי הלילה וכן באברהם ויחלק עליהם לילה כמ"ש בזהר פ' בא דל"ז ע"ב, ועד"ז הברכות דיעקב הוא ע"י יצחק שהוא גבורה אלא כי בשרשן הגבורה היא חיות כי הדם הוא הנפש כך הברכה שרשה מאימא עילאה קו השמאל כו' וענין הר עיבל ע"ד מ"ש בפרדס סוף ערך הרי בשמים וז"ל ובתיקונים הרי אררט טורי דלווטמיא טורי קרדו טורי חשוכין בגלותא ארירן בגלותא כו' יראה משם כי הקליפות נקראים הרי אררט מלשון קללה עכ"ל, וזהו ענין עיבל לשון עב וענן שזהו מהקליפות כמ"ש ביחזקאל והנה רוח סערה כו' ענן גדול כו' והיא יסוד דנוק' דקליפה שהיא תכלית הגבורות הקשות במק"מ והרמ"ז ר"פ מקץ ע"פ קץ שם לחושך כו' וכ"כ במא"א אות קוף סמ"ח קללה נוק' דקליפה כו', ובשל"ה פ' ראה שע"ו א' פי' הר עיבל מלשון איכה יעיב שהוא החושך, אך להבין מה שאח"כ לא עשו מהר גרזים שום ענין כ"א אדרבה הכותים החזיקו בו כו', הענין אפ"ל כי הנה מבואר בזהר ר"פ ויצא דקמ"ח ע"א תרין אינון הוו דאמרו קומה ה' משה ודוד משה אמר קומה ה' ויפוצו אויביך ודוד אמר קומה ה' למנוחתיך מאי איכא בינייהו כו' ומבמ"א באריכות ועד"ז הוא ענין הר גרזים לשון גרזן זהו כשהיו צריכים לעשות מלחמה בל"א מלכים

בענין קומה ה׳ ויפוצו אויביך כו׳, אבל אח״כ כשכבר א״י אז נאמר קומה ה׳ למנוחתיך ובבהמ״ק נאמר והבית בהבנותו אבן שלימה מסע נבנה ומקבת והגרזן וכל כלי ברזל לא נשמע ופי׳ בזח״א ס״פ נח דף ע״ד ע״א שלא הי׳ בחי׳ גבורות הנרמזי׳ בברזל וגרזן כו׳ והיינו מפני שהי׳ המשכה ממקום גבוה מבחי׳ עתיק דלית שמאלא בהאי עתיקא א״כ אין שייך כלל ומקבת וגרזן וכלי ברזל שהם הדינים שדווקא בז״א שיש בו חו״ג יש חרב לה׳ כו׳ ע״ד דודי צח ואדום כו׳ אבל ע״ק הוא בחי׳ ושער רישי׳ כעמר נקי׳ כו׳ וא״ת א״כ יקבלו החיצונים ג״כ משום דקמי׳ כחשיכא כו׳ אך ע״י שמאיר דרך חו״ב נמשך רק לקדושה כו׳ אך א״צ חרב וברזל כ״א שממילא ע״י גילוי אור א״ס בטילים הכל וכמ״ש וכתתו חרבותם לאיתים כו׳ ועד״ז הי׳ בבהמ״ק ענין קומה ה׳ למנוחתיך מנוחה הפך המלחמה כו׳, ולכן עז״נ כי שם צוה ה׳ את הברכה חיים עד העולם שהיא תכלית הברכה, בחי׳ מנוחה ונחלה, וגם אין שייך עוד קללה ח״ו ועד״ז מבואר במ״א בענין תפלה ותורה שהתפלה היא בחי׳ מלחמה שעת צלותא שעת קרבא, והתורה נק׳ שלום וכמ״ש במ״א ע״פ פדה בשלום נפשי מקרב לי כו׳ (עיין בספר עיר גבורים מענין הר גרזים כו׳ ע״ד מ״ש בתילים סי׳ ל״א כ״ג ואני אמרתי בחפזי נגרזתי מנגד עיניך אכן שמעת קול תחנוני כו׳ ופרש״י נגרזתי נכרתי מלשון גרזן הכורת את העץ כו׳. ועד״ז ארז״ל ברבות אמור פ״ל ע״פ תכתב זאת לדור אחרון ועם נברא יהלל י״ה אלו דורות הללו שהן נטויין למיתה כו׳, והקב״ה עתיד לברוא אותן בריה חדשה כו׳ ע״ש ור״ל שאע״פ שהאדם ח״ו בצרה ודומה לו כאלו נגרז ונכרת כו׳ עכ״ז ישען באלהיו כו׳, ולכן ונתת את הברכה על הר גרזים כו׳ ואפ״ל הר גרזים שנגרז ונכרת זהו ע״ד הרוצה שיחיה ימית א״ע היינו למסור נפשו באחד בק״ש כו׳ ובשל״ה פ׳ ראה דף שע״ו א׳ ג״כ העיר מענין הר גרזים ע״ד הנ״ל ושם פי׳ ג״כ לשון לגוזר ים סוף לגזרים גזרו את הילד וכמ״ש בשי״ש גרז כמו גזר והיינו ע״ד מקול מחצצים לחצות ולחלק הדבר שזה כשר וזה פסול כו׳ כך הוא ענין הר גרזים גבורות דמל׳ לחצות ולחלק ולהפריד בין סט׳ דקדושה ובין סט״א.

אחרי ה׳ אלקיכם תלכו. רבות קדושים פכ״ה במטע תחלה כו׳ ויטע ה׳ אלקים שם מלא אין לך עשב שאין לו מזל, ושרשו משם אלקים כו׳ ועד״ז נטיעות הג״ע בינה שמאיר בבריאה יש להן מזל המכה בו והוא בחי׳ עדן כי חכ׳ דבריאה לגבי אצילות כמתיקות הפרי לגבי מזל הרוחני המכה בו כמ״ש בת״א זירא, בד״ה פתח אליהו ע״ש וגבוה מעל גבוה שומר זהו ענין ויטע ה׳ אלקים שם מלא סוכ״ע וממכ״ע, ע׳ בלק״ת פ׳ צו בדרוש ימי המילואים מענין שם מלא, ולכן נק׳ ישבעו עצי הוי׳ עצי הוי׳ דוקא עד״מ כמו עץ גשמי הנה המזל המכה בו הוא ממזלות שבשמים, כך המבדיל נטיעת הג״ע שרשם משם הוי׳ שהוא עד״מ כמו מזל המכה בהם ואומר להם גדל, וגם נק׳ עצי הוי׳ מל׳ עצה, איך יומשך ויתגלה שם הוי׳,

וכמ״ש במ״א ע״פ והבריח התיכון, והנה עז״נ אחרי ה׳ אלקיכם תלכו ג״כ, ולהיות נטיעתם כו׳ ע״ד ויניחהו בג״ע לעבדה כו׳, וידוע מאמר רע״ק שמעשים בר״ד נאים יותר פי׳ כי ע״י עבודת האדם ממשיך תוס׳ אור בג״ע יותר ויותר ממה שנאצל בו בסוד שרש יסוד הקצובי כי ונהר יוצא מעדן זיווג חיצוני דחו״ב התדירי וע״י אתדל״ע, אור חדש מה שלמעלה מבחי׳ המזל המכה בהם תמיד שהוא מבחי׳ עדן, וחכ׳ אנת חכים כו׳ אבל ע״י אתדל״ת בק״ש ותפלה ממשיכי׳ מבחי׳ אנת הוא חד ולא בחושבן כו׳, עמ״ש בד״ה פתח אליהו הנ״ל, ואותו תיראו, כי הנה בג״ע יש ג״כ עה״ד טו״ר ועי״ז ומשם יפרד והי׳ לד׳ ראשים שיש ד׳ ראשים טוב והם ד׳ מחנות שכינה ויש כמו״כ לערז ד׳ אבות נזיקין כו׳ והם ק״נ וג״ק הטמאות כו׳, ומזה שרש הרע שע״ז הם כל המל״ת לדחות הרע ושורש קיום סור מרע הוא על היראה כי האהבה שורש לעשה טוב והיראה שרש לסור מרע ועז״נ ואותו תיראו.

ואת מצותיו תשמרו. עיין בלקו״ת והנה הטעם שהעבירה הנר* של המצוה ואינו מכבה האור מהתו׳ ולכן נק׳ המצוה נר והתו׳ נק׳ אור שהאור א״א לכבות היינו כי התו׳ נק׳ ועץ החיים בתוך הגן כו׳, במציעות גנתא בחי׳ בריח התיכון קו האמצעי שעולה עד הכתר, והמצות הם בחי׳ עצי הגן, והנה בעץ החיים נאמר פן ישלח ידו כו׳ הרי אפילו אחר שאכל עה״ד טו״ר ופגם העולם אעפ״כ אלו שלח ידו ואכל מעה״ח וחי לעולם כי הוא בחי׳ שאין הפגם מגיע שם כמ״ש מזה בת״א פ׳ בראשית ולכך אין העבירה מכבה האור הנמשך מהתו׳, והנה ע״י כ״ז ובו תדבקון, הנון פשוטה המשכת שער החמשים ועמ״ש מענין שער החמשים בת״א פ׳ יתרו בד״ה מראיהם ומעשיהם ולכן ע״י גילוי זה נמשך שיהי׳ הגילוי גם למטה להיות ובו תדבקון, וזהר״ע שמעשה בו״ד נאים יותר כי בסדר הבריאה נמשך להיות עה״ד טו״ר ומשם יפרד כו׳. וע״י ויניחהו בג״ע לעבדה כו׳ יומשך להיות ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ ושלא יהי׳ בחי׳ ומשם יפרד אלא כמ״ש ביום ההוא יהי׳ הוי׳ אחד כו׳. במג״ד נ׳ פשוטה הנהר היוצא אשר לא יכזבו מימיו ואפ״ל לא כמו שעכשיו אשר ונהר יוצא כו׳, ומשם יפרד כו׳, והנה עכשיו ק׳ שרגליה ארוך כמו ה״ן פשוטה מורה על אחיזת החיצוני׳ בסנדלפון שיש בו ג״כ נ״ן פשוטה רגליה יורדות וצ״ל הדום רגלי כו׳ אבל לע״ל שעתידה ארץ שתתפשט כו׳ א״כ אין צריך הדום כ״א ועמדו רגליו כו׳ ועמ״ש בלקו״ת בענין ן׳ פשוטה על המשכה יותר למטה ואפ״ל כי הוא״ו הוא בריח התיכון שמבריח מן הקצה עד הקצה היינו מהכתר עד המל׳, דעכ״ז המשכות זו רק באצילות אבל כדי שיומשך בו בבי״ע זהר״ע ן׳ פשוטה, עמ״ש בד״ה משה ידבר ההפרש בין אברהם ובין משה ומ״ש בענין תולדות יעקב יוסף יעקב בריח התיכון ממשיך באצי׳ אבל ע״י יוסף כו׳, ועמ״ש בד״ה לך לך בענין ה׳ דאברהם דא עתיקא הוא עשאני כדי שיומשך ג״כ בעשיי׳ א״כ זהו נ״ן פשוטה שער החמשים ע׳ בד״ה מראיהם ומעשיהם ועמ״ש סד״ה כי ההרים ימושו כו׳ וחסדי כו׳, וברית שלומי ע״י יסוד דא״א יומשך הגילוי למטה והנה נ׳ כפופה על נפילה כנ״ל ולע״ל ולא תוסיף

ז׳ וגי׳ן שהעבירה הנר: כ״ה בכת״י. ואולי צ״ל: שעבירה מכבה הנר.

קום כ"א שגם למטה יהי' לה קימה וא"צ עליות כו', ביום ההוא אקים כו' את סוכת כו', וע"ז מורה הנון פשוטה כו' וע' בשל"ה מס' תענית דר"ו בענין י"א פסוקים מתחילים בנו"ן ומסיים בנו"ן כו', פי' נו"ן כפופה ענין נפילה ן' פשוטה ענין הקימה ע"י נש"ב כו', ובמק"מ פ' בראשית ט"ו א' בהמלבוש ב' נונין, וע' בעה"מ ש"א פנ"ט המלבוש כענין מם סתומה ואח"כ נחלק לב' ונעשה ב' נונין ואפ"ל שזהו ענין אורייתא סתים וגליא הם הב' נונין כו' גם נו"ן מלשון ולניני ולנכדי, גם ענין וידגו נוני ימא כו' והיינו ענין ומלאה הארץ דיעה את ה' כמים לים מכסים.

והנה ענין ובו תדבקון. בספר כד הקמח בסופו בערך תפילין ענין שהשכינה דבקה בישראל צריכה לפעולה והוא מצות התפילין כי מצות התפילין אות הוא שהשכינה דבקה עמנו כו', ולכן גם הקב"ה מניח תפילין וכתיב בהו מי כעמך ישראל כו' ע"ש ולשון שהשכינה דבקה זהו ע"ד מל' דאצי' נעשה כח"ב לבריאה גם ע"י ישראל נמשך השראת שכינה עילאה בינה על ז"א, וזהו שהקב"ה מניח תפילין ויש להעיר מענין ע"כ יעזוב כו' דקאי על ז"א ודבק באשתו היא כנס"י נק' זה ודבק, ומפסוק כאשר ידבק האזור במתני איש כן הדבקתם אתכם אלי כו', והנה מענין ע"כ יעזוב כו' ודבק כו' מבואר בזהר ר"פ ויצא דקמ"ח ע"ב שזהו ענין ויצא יעקב שהוא ת"ת בריח התיכון מבאר שבע שהוא בינה וחו"ב הם תרין ריעין ונק' או"א וזהו באר שהוא שבע מאור החכ' להיותם תרין ריעין ובשביל זה וילך חרנה להדבק בבחי' מ' שזהו ענין ודבק באשתו, והטעם כי מצא אשה דוקא מצא טוב טיבו דעתיקא וכמ"ש במ"א ע"פ והנה באר בשדה כו', העלאות מ"ן מעולם התהו שזהו ע"י בירור בי"ע כו' וא"ח דוקא עט"ב כו' וכמ"ש סד"ה רני ושמחי בת כו', זבד"ה כי אברהם לא ידענו שתכלית אצי' ע"ס רק בשביל בי"ע כו' ועמ"ש בענין צחוק עשה לי אלקים דוקא בד"ה אני דפ' ציצית ובת"א בד"ה ויצא יעקב כו' מבחי' חרן נעשה בינה כו', זהוא מהחי"ת נעשה ה"א, כענין חמץ ומצה כו' והחי"ת הוא כמו קוף כו', ואחר הבירור יומשך נון פשוטה דתדבקון כנ"ל וע' עוד מענין ודבק באשתו בזהר פקודי דרנ"ט סע"א שזהו"ע יחוד העליון, פב"פ, בהיכל קדה"ק כו', אך תדבקון ר"ל שלע"ל יומשך יחוד זה גם בעשי' וכמ"ש במ"א בפי' מהרה ישמע כו' קול חתן וקול כלה דעכשיו לית לה קול וגילוי צלותא בחשאי אבל לע"ל יאמרו שמו"ע בקול רם כו', ועמ"ש בפי' מהרה ישמע ע"ד שהי' קודם החטא ולא יתבוששו כו' ולא יכנף עוד, זבפע"ח שער חג המצות פ"ו בענין שבכל הלילות אין אנו מטבילין שבעשיי' ליכא זיווג כו' רק בליל א' דפסח כו' וע' בזהר ר"פ תזריע דמ"ג ע"פ על משכבי בלילות בקשתי את שאהבה נפשי כו' ולא מצאתיו ולע"ל יומשך יחוד זה גם בעשיי' והיינו מ"ש כי בועליך עושיך כו', אלקי כל הארץ יקרא וזהו ומלאה הארץ דוקא דיעה את ה' בחי' והאדם ידע כו', וע' בשל"ה דקצ"ה ע"ד בפי' כה תדבקון עם נערותי רות סי' ב' ח' פי' כה הם כ"ה אתוון דיחודא דשמע ישראל, שהוא יחו"ע, תדבקון, יחוד זה גם עם נערותי שהם היכלות דבי"ע בחי' בשכמל"ו יעו"ש ועמ"ש ע"פ בן פורת יוסף אותיות תופר שמחבר בחי' כי אל דיעות יחו"ע ויחו"ת וזהו כה תדבקון כו', ודבק באשתו כו', והי' לבשר אחד ע"ד קרב העצים אחד אל אחד כו', חיבור עה"ח ועה"ד כו', והנה מענין כאשר ידבק האזור במתני האיש ע"י

בילקוט פ׳ קדושים דקע״א סע״א רמז תד״ר ישראל נק׳ על שמו של הקב״ה נק׳ אלקים ונק׳ שם ישראל אלקים זה שאמר הכתוב ואתם הדבקים כו׳, והיינו ע״י יחוד הנ״ל שמחבר א״ס בבי״ע כו׳, וע׳ מענין ובו תדבקון בהרמב״ן, לא תפריז מחשבותיך כו׳ א״כ זהו היפך ומשם יפרד ולכן נא׳ כאשר ידבק האזור במתני כי חצר הכבד מפסיק ומשם ואילך מפלגא ולתתא ומשם יפרד כו׳, וע״י האזור מדבק כן נש״י צריכים להמשיך אלקות במקום הפירוד להיות גוי אחד בארץ כו׳ ועי״ז ממשיך מלמעלה ג״כ דביקות א״ס באצי׳ ובי״ע.

לתורה אחרי ה׳ אלקיכם תקס״ה ואותו תיראו לשון אות וסימן כתי׳ תהלים ס״ה ויראו יושבי קצוות מאותותיך כרוב א׳ מקצה מזה כו׳, או קצה השמים לעילא, מאותותיך, שאל לך אות מעם ה׳ כו׳, ה׳ עילאה יראה עילאה, ה׳ תתאה יראה תתאה חהו ויראו וכו׳, וגם לשון רושם כי הקו מלובש בהם וז״ש במל׳ אות הוא ביני׳ וכו׳ כמ״ש בזהר ויקהל ר״ד, אך ואותו בחי׳ י׳ תראו וז״ש וזה לכם האות וזאת לכם האות.

תדבקון נ׳ פשוטה בינה שער הנ׳ יובל שנת החמשים שנה על בחי׳ זו נאמר נתיב לא ידעו עיט ולא תשורינו עין לא ראתה כי נעשה כתר ז״א (אפ״ל מבחי׳ שיש בבינה שלמעלה מחכמה, עיין לך לך ולמ״ש שהוא שביל דקיק המחבר חו״ב ומל׳ שא״כ הוא למעלה משניהם וצ״ע בענין ד״ג.*) וכנודע כי הממוצע שרשו גבוה כו׳) והא״ש שזה גבוה מבחי׳ ואראה את הארץ דמשה כי עין לא ראתה כו׳. וע״י ועתה ישראל שמע דוקא יגיעו לזה שמיעה בבינה שער הנו״ן המ׳ והנה סוף העליות בבחי׳ יובל הנ״ל כמ״ש ושבתם כו׳ וזה תדבקון היינו ע״י המעשה דוקא.

ע׳ בשעג״ע יש ב׳ דיעות בשער הנ׳ אם יסוד אבא או ת״ת דא״י וי״ל דשניהם אמת והוא ענין לעליונים נדמה למטה דלגבי חכמה נדמה שהוא בבינה, ובבינה נדמה שהוא למעלה בחכמה כו׳.

אחרי ה׳ אלקיכם תלכו ואותו תיראו ואת מצותיו תשמרו ובקולו תשמעו ואותו תעבודו ובו תדבקון, ע׳ ת״א ולמימריה תקבלון מפרש ובקולו תשמעו בחי׳ מל׳, וא״כ היינו תשבע״פ וע׳ רש״י והראב״ע ומ״ע ספורנו פי׳ כענין והלכת בדרכיו ע״ד שנת׳ בפי׳ אם בחקתי תלכו אם לשון תחנונים כו׳.

---

*) בכת״י נמחק איזה תיבה. (וג ; דג׳.

א) **והבחיי** פ' ראה פי' אחרי ה' אלקיכם תלכו אחר מדותיו כענין שנאמר והלכת בדרכיו עכ"ל, ויש לפרש עפמ"ש הרח"ו בשער הקדושה ח"א שער שני כ' המדות אינן בכלל התרי"ג מצות ואמנם הן הכנות עקריות אל התרי"ג מצות בקיומם או בביטולם כו', ולפיכך ענין מדות הרעות קשים מן העבירות עצמן מאד כו' כל הכועס כאלו עובד ע"ז כו' מי שיש בו גסות הרוח כאלו כופר בעיקר כו' ע"ש. ומבואר שם שהמדות תלוים בד' יסודות שבנה"ב ארמ"ע מבחי' אש נמשך גאוה וכעס כו' והמדות הטובות מצד הטוב שבה, ואז הד' יסודותיה נעשים כלי לשם הוי' מקור ד' יסודות הנ"ל בקדושה עכת"ד, וזהו אחרי ה' אלקיכם תלכו, דפי' הבחיי שהוא ענין תיקון המדות ונק' זה אחרי הוי' כי ד' יסודות הנמשכים משם הוי' הם מקור המדות טובות בחי' עפר דקדושה הנמשך מה' תתאה זהו ענין הענוה והשפלות וע' בזח"א וישלח דף ק"ע ע"פ ויאבק כו' ובחי' מים זהו אהבה בתענוגים ועמ"ש עלי באר כו' וממילא ימאוס בתענוגים גשמיים כו' ועמ"ש בד"ה והי' מספר בנ"י מענין ד' יסודות שבנפש, קמ"ש אחרי ה' אשר אחוריים הוא בחי' מל' היינו משום שכדי לברר המדות דנה"ב זהו ע"י בשכמל"ו כנז' בת"א פ' וישב בד"ה בכ"ה בכסלו, ואפשר לפרש עד"ז מארז"ל פ"ג דמכות דרש ר' שמלאי תרי"ג מצות נאמרו לו למשה בסיני כו' בא דוד והעמידם על י"א דכתי' מזמור לדוד ה' מי יגור באהליך כו' הולך תמים כו' בא ישעי' והעמידן על שש כו' והקושיא מפורסמת בזה זכי באו לבטל שאר כל המצות כו' אלא הענין שדברים אלו אינן כלל מכלל מנין המצות כי הם תיקון המדות והעמידום על תיקון מדות אלו שעי"ז בנקל יוכלו לקיים התרי"ג מצות כו', וקרוב לזה פי' מארז"ל הנ"ל בספר העיקרים מאמר שלישי פ"ל.

בספר ש"ך כאן פ' ראה כ' כי ששה דברים שבפסוק זה תלכו תיראו כו' הם כנגד ששה תיבות שבפסוק שמע ישראל, והנה שמע שם ע' זהו כענין אחרי ה' תלכו כו' כי שם הוא מל' המקבלת מז"ת בינה ובחי' מל' זהו הנק' אחרי ה' וכו' והוא להיות בירור נה"ב ששרשה ג"כ ממה שנפל בשבה"כ מז"ת דבינה כו', ואח"כ אותו ממש תיראו קאי על נה"א וזהו תיבת ישראל כו', וכענין אליו ולא למדותיו וע' בד"ה בכ"ה בכסליו בת"א פ' וישב שהתפעלות נה"א נמשך מצד מהותו ועצמותו כו' וזהו העלאת מ"ן אח"כ ב' תיבות הוי' אלקינו המשכות ע"י ואת מצותיו תשמרו ובקולו תשמעו כי המצות תלוים בשם הוי' י"ה ל"ת ו"ה מ"ע, ובקולו היינו תושבע"פ אלקינו כו' בינה, גם כי ע"י המצות נמשך א"מ לנפש וזהו ענין שם הוי' וע"י התורה נמשך א"פ וזהו אלקינו דמשמע שלנו ממש דהיינו ע"י שנמשך בבחי' פנימיות וע' בתניא ח"א פ"ה, אח"כ ואותו תעבודו זהו המשכות ש' הוי' הב' (ובו תדבקון בחי' אחד לאשתאבא בגופא דמלכא) עמ"ש בד"ה ולא אבה הוי' אלקיך דהיינו בחי' הוי' שבנפש האלקית שבחי' י"ה הוא ביטול רצון והתבוננות ר' תורה ה' מצות כו' וה"ע הוי' שבנאצלים אבל יש בחי' ש' הוי' שנמשך מלמעלה יותר ממעמקים קראתיך הוי' מבחי' ע"ס שבמאציל עצמו כו' והוא נמשך ע"י תשובה וכן ע"י קיום מצות ל"ת עקירת רצונו מההיפך דאתכפיא סט"א ג"ק שלמטה מנוגה עי"ז מעורר לפני הוי' כו' ע"ש, ועד"ז יש לפרש כאן ענין שם הוי' השני וכן פי' אדמ"ו נ"ע בד"ה להבין ענין אור א"ס

שאמר בתחלת קיץ תקס״ג, ויש לפרשו ע״פ מ״ש בזח״א בראשית די״ח ע״א דג׳ שמות אלו הוי׳ אלקינו הוי׳ הם חג״ת וידוע כי תפארת עולה למעלה מחו״ג עד הכתר כו׳ וכן לפי ערך זה בחג״ת שבכתר דבחי׳ חו״ג עולים עד חו״ג שבכתר ותפארת עולה עד כתר שבכתר א״כ ג׳ שמות אלו מגיעים עד תלת רישין הנז׳ באדר״ז דשם הוי׳ גולגלתא דא״א בחי׳ סוכ״ע, ואלקינו ח״ס המקבל מגבורה דעתיק בחי׳ תורה ואח״כ שם הוי׳ הב׳ בחי׳ רדל״א כו׳ והיינו כי בבחי׳ סוכ״ע יש ג״כ ב׳ בחי׳ היינו ב׳ הבחי׳ שבכתר א״א ועתיק שרש הנאצלים ובחי׳ תחתונה שבמאציל וזהו ענין קדושתי למעלה מקדושתכם וזהו שם הוי׳ השני מה שלמעלה מבחי׳ שם הוי׳ הראשון שנק׳ הוי׳ אלקינו כו׳ וע׳ בפע״ח שער חזרת העמידה בענין ג״פ קדוש שהן ג״כ בחי׳ תלת רישין כו׳ ע״ש, דא״כ י״ל דג׳ שמות שבק״ש הם נגד ג״פ קדוש או הוי׳ אלקינו או״א והוי׳ הב׳ כתר כו׳ והוא נמשך ע״י הדעת עליון וזהו הוי׳ אחד, פי׳ חד ולא בחושבן דקאי על כתר ועמ״ש מזה בד״ה ענין ק״ש שמע ישראל בת״א ח״ב פ׳ ואתחנן ובח״א בד״ה פתח אליהו בפ׳ וירא, וזהו שבחי׳ זו הוא כנגד ואותו תעבודו, כי הנה מבואר במ״א בד״ה צאינה וראינה בענין בשעה שהקדימו ישראל נעשה לנשמע באו מ״ה וקשרו להם שני כתרים אחד כנגד נעשה וא׳ כנגד נשמע כי פי׳ נשמע להיות בטל לד״ת המדבר בפיו כו׳ והקדימו לזה בחי׳ נעשה להיות בטל לבעל הרצון כו׳ ועי״ז נמשך ב׳ כתרים שהם ב׳ הבחי׳ הנ״ל שבכתר שהם ב׳ שמות הוי׳ שבק״ש וכך כאן הנה ובקולו תשמעו זהו הביטול שבבחי׳ נשמע, אך ואותו תעבודו זהו ביטול רצון לגמרי כמו העבד שבטל לגמרי לרצון רבו כו׳ ועז״נ כי לי בנ״י עבדים ופי׳ בת״א בד״ה כי עמך מקור חיים שע״י שיהיו בבחי׳ עבדים הם לי ממש כו׳ וזהו בחי׳ עבד שלמעלה מבחי׳ בן כו׳ וזהו כענין הקדמת נעשה וזהו ואותו תעבודו והיינו בחי׳ רעדכ״ר שלמעלה מתרי״ג ארחין כו׳ ועמ״ש ע״פ הנה ישכיל עבדי כו׳ וגבה מאד הרי שהעליר׳ בבחי׳ מאד שהוא עליר׳ החמישים נמשך דוקא ע״י עבדי כו׳, ובבחי׳ פי׳ ואותו תעבודו זה תפלה, וגם זה לפמ״ש סד״ה השמים כסאי בת״א פ׳ בראשית בפי׳ איזה בית אשר תבנו לי שבחי׳ מקיף העליון הנק׳ בית נמשך רק ע״י בחי׳ עני ונכה רוח בחי׳ שמו״ע כו׳ וכמ״ש בד״ה יהודה אתה ובד״ה שימני כחותם.

אח״כ ובו תדבקון נרמז בחי׳ אחד, כי אחד פי׳ אח ד׳ ע״ד מי יתנך כאח לי כו׳ ובחי׳ ד׳ היא כנ״י שנאמר עליה אחותי, ונעשים אחד ממש כיחוד הנשמה עם הגוף כו׳ ועז״נ למען חייך, אך פי׳ ובו ע״ד בי נשבעתי דפי׳ בזח״ג ס״ו ב׳ שהוא בחי׳ המלבוש בז״א דהיינו ע״ק וזהו ענין האלף שבתוך מלוי וא״ו כו׳ ע״ש, כך ובו תדבקון פי׳ באור א״ס שבתוכו דז״א הנק׳ אח, וזהו ענין הא׳ כי חיות זהו חכמה כו׳ ובחי׳ הא׳ זהו אאלפך חכמה בחי׳ פלא כו׳ כ״ז יהי׳ נמשך תוך הד׳ רבתי שהוא כנס״י, והנה כמו שיש ז׳ תיבין בפסוק שמע ישראל כמ״כ יש ו׳ תיבין בבשכמל״ו דהיינו בחי׳ אלו גם ביחו״ת וכמו שיש ר׳ רבתי ר׳ זעירא כו׳, גם פי׳ ואותו תעבודו זהו ע״ד מ״ש ושבתם וראיתם בין צדיק לרשע ובין עובד אלקים כו׳ הרי עובד אלקים הוא למעלה מבחי׳ צדיק וזהו ענין ואותו תעבודו אחר שאמר ואת מצותיו תשמרו כו׳.

במא״א אות ריש סט״ו רומח רמ״ח אברים הכלולים בוא״ו שהוא ז״א והיינו רמ״ח תיבין דק״ש ושית תיבין דיחודא שבפסוק ראשון ובפע״ח שער ק״ש שעהמ״ט ר״פ י״א משמע הוי״ו הוא ג׳ מוחין דאבא י״ג מוחין דאימא, וא״כ לפ״ז י״ל שזהו ג״כ ד׳ ענינים שבפסוק זה ועמ״ש ע״פ ששה שעורים, ברות.

אחרי הוי׳ אלקיכם תלכו כו׳, כתיב ימינך ה׳ נאדרי בכח ימינך ה׳ כו׳, ויש להבין ענין ב״פ ימין הנזכר כאן והנה יש ג״כ ב״פ שמאל הא׳ מ״ש שמאלו תחת לראשי והשני מ״ש שמאלו תחת ראשי כו׳ זהענין הוא דיש ב׳ בחי׳ שמאל דוחה במקבל ושמאל דוחה במשפיע כמו שיתבאר בסמוך, בהיות ידוע דבחי׳ שמאל׳ דוחה במקבל היינו שמשפיל א״ע בתכלית ודוחה א״ע למטה להיות ממארי דחושבנא כשיחשוב ויתבונן עוצם ריחוקו מה׳ אחד וגם הטוב שעושה דוחה ומשפיל בלבבו שאינו כלום מטעם שאינו אמיתי כלל שהרי נאמר שפת אמת תכון לעד ועד ארגיעה כו׳ דכל שהדבר אמיתי אין לו שינוי והפסק כלל וזהו תכון לעד משא״כ שקרא לא קאי (ע״ד שקר אין לו רגלים, וע׳ זהר וישלח דקע״א א׳) וזהו ועד ארגיעה כמו עורי רגע, באיוב סי׳ ז׳ ה׳, ועמ״ש במשלי סי׳ י״ב י״ט ע״פ שפת אמת תכון, וע׳ מזה ג״כ בלק״ת ר״פ בהר שזהו ענין שנק׳ כנס״י אחות לשון איחוי וחיבור, וע׳ מזה ג״כ בזהר וירא דקי״א סע״ב וכתיב קרוב ה׳ לכל קוראיו לכל אשר יקראוהו באמת, וע׳ מזה בזח״ג פ׳ האזינו דרצ״ז סע״א ובזהר שלח דקס״ב א׳ ג׳ שמות שבפסוק ראשון דק״ש נק׳ חותמא דגושפנקא אמת, וגושפנקא היינו טבעת וע׳ מד״ר פ׳ בראשית ס״פ יו״ד ורבנן משל למלך שעשו לו טבעת מה היתה חסירה חותם כך מה הי׳ העולם חסר שבת, נשמע דשבת זהו חותמא דגושפנקא והיינו ע״ד חצר הפנימית סגור יהי׳ כו׳ וביום השבת יפתח, ועד״ז מ״ש בזהר ר״פ נח שבשבת נמשך שפע הפנימית כו׳ מבחי׳ ונהר יוצא מעדן כו׳, והיינו ענין חותמו של הקב״ה אמת והוא גילוי דעת עליון איך דכולא קמיה כלא חשיב שנמשך במ׳ בשבת וה״ס היחוד ולכן בשי״ב עדיין הטבעת שהיא מ׳ חסר חותם הנ״ל ולפ״ז שפת אמת זהו ביטול היש לאין הוא כלי ושפה לבחי׳ חותמו של הקב״ה אמת, ועז״נ ג״כ קרוב ה׳ לכל קוראיו לכל אשר יקראוהו באמת דהיינו אפי׳ בבחי׳ שפת אמת, ועמ״ש ע״פ עולת תמיד העשויה בהר סיני, דפי׳ עולת תמיד היינו ג״כ שיהי׳ קשור תמיד בה׳ עיין מזה בבוך תרי״ט ג׳, עוי״ל ע״ד בכל קראינו אליו ולא למדותיו וזהו אשר יקראוהו באמת, והנה בשפת אמת נאמר ג״כ תכון לעד עמ״ש סד״ה ועשית ציץ, אבל כשמעשה הטוב חולפת ועוברת זהו ע״ד נהרות המכזבין היינו שנפסקי׳ מימיו הכזוב הוא אינו אפי׳ שפת אמת וכמו״כ כשנפסק ממעשה הטוב וכשמתבונן בזה ומשפיל א״ע הוא בתכלית השפלות בנפשו (וזהו ענין שמאל דוחה, וע׳ מזה בסידור בד״ה להבין ענין תרומת הדשן

והוא מהדרוש וירא ישראל את היד הגדולה בפ׳ בשלח תקס״ד) וכל המשפיל א״ע הקב״ה מגביהו שנאמר אם נבלת בהתנשא כו׳ (וזהו עלי עשור ועלי נבל) זגורם נשיאת ראש והגבהת המדריגה בנפשו בעבודת ה׳ ע״י שפלות זו כו׳, וכמשל העיגול שאין בו מעלה ומטה וכאשר נדחה למטה בתחתית העיגול הנה הוא למעלה כידוע והיינו שיוכל לידבק בבחי׳ סוכ״ע שאין בו מעלה ומטה ע״י שפלות זו זכמ״ש מתחת זרועות עולם (וכן ארז״ל ספ״ו דחולין דפ״ט ע״א דפי׳ ומתחת ע״י שמשפיל א״ע כמו שאינו עי״ז הוא בחי׳ זרועות עולם, וע׳ בלק״ת בדרושי עשי״ת ע״פ מי אל כמוך ושם פ״ו בענין פי׳ לשארית נחלתו למי שמשים א״ע כשירים ושם פ״ה ענין לב נשבר ונדכה, ועמ״ש מזה בבוך תרי״ט ג׳ בד״ה מי מנה עפר יעקב סעיף ב׳ דף מ״ם ע״א, וזהו ענין הקב״ה מגביהו שיהי׳ כמו בחי׳ שירים שלמעלה מהשתל׳ שנשארו בבחי׳ מקיף שיהי׳ מאיר בנפשו מבחי׳ מקיף זה, ויובן ע״ד מה שנת׳ סד״ה אתם נצבים בענין ושקל בפלס הרים שבחי׳ פלס זהו הריחוק דהיינו ע״י מרירות נפשו ע״י ריחוקו מאור ה׳ עי״ז יבא לבחי׳ הרים הגבוהים כו׳, וע׳ סד״ה יחיינו מיומים כו׳ בענין כשחר נכון כו׳ ובד״ה ביום השמיני שלח ושם פ״ב בחי׳ במחול ריחוק וקירוב שמאלו תחת לראשי מה שדוחה א״ע היה בעיניך כרשע כו׳) שבחי׳ סוכ״ע מקיף עליון ותחתון בהשוואה א׳, וע״כ המשפיל א״ע הקב״ה שהוא סוכ״ע מגביהו כידוע כו׳, וזהו ויצעקו אל ה׳ בצר להם דוקא וכן ממעמקים קראתיך מבחי׳ עומק השפלות הנ״ל, ולכך ארז״ל אין עומדין להתפלל אלא מתוך כובד ראש שהוא ההכנעה דוקא (עמ״ש בד״ה בשלח פרעה בענין ולא נחם דרך ארץ פלשתים חהו ענין ארץ כנען לשון הכנעה, ויש להעיר ג״כ מענין בזאת יבא אהרן כו׳) לפי שהתפלה הוא ההתדבקות בבחי׳ הוי׳ סוכ״ע ע״ד סולם מוצב ארצה כו׳, (גם לשון חיבור נפתולי נפתלתי כו׳) ולא יוכל להגיע לדביקות זו כ״א ע״י ההכנעה בתכלית הדחיה כמשל העיגול הנ״ל (ע״ד שא״א להיות יש מיש כ״א ע״י שנעשה תחלה בבחי׳ אין כמו ברקבון הגרעין בארץ אזי דוקא מתלבש בו כח הצומח כמ״ש בד״ה קחו מאתכם תרומה ולכן בכל עליות המ׳ נעשית מתחלה נקודה תחת היסוד כו׳).

קיצור פי׳ אחרי הוי׳, היינו שיהי׳ בבחי׳ שמאל דוחה להשפיל א״ע ע״י מארי דחושבנא איך שאינו בבחי׳ שפת אמת שהוא תכון לעד משא״כ כשנפסק

קיצור * פי׳ אחרי היינו שיהי׳ בבחי׳ שמאל דוחה להשפיל א״ע ע״י מארי דחושבנא (ע״ד שארז״ל ע״פ בואו חשבון בואו ונחשוב חשבונו של עולם פי׳ עולם מלשון העלם והסתר ואומרים נחשב חשבון ירידת הנשמה לעוה״ז בגוף החשוך שבחי׳ תכלית הירידה הוא לצורך עליי׳ והיינו כדי להיות אתכפי׳ סט״א שבזה נסתלק יקרא דקוב״ה כמ״ש בלקו״ת דס״ה סע״ד ולכן ע״י שיתבונן שאינו בבחי׳ אתכפיא כדבעי ישפיל א״ע) גם ע״י שאינו בבחי׳ שפת אמת שהוא תיקון לעד (ע׳ בלק״ת פ׳ בהר דף מ״ם ע״א) משא״כ כשנפסק והוא ענין ועד ארגיעה

*) בכת״י ב׳ נמצא קיצור זה.

והוא ענין ועד ארגיעה, ועם שאינו שקר נק׳ כזב וכתיב קרוב ה׳ לכל קוראיו אשר יקראוהו באמת (וע׳ בלק״ת בסד״ה במדבר סיני דרוש הראשון בענין בני מררי לשון מרירות מהריחוק ובד״ה נשא את ראש דרוש הראשון ספ״ב ובשה״ש בד״ה קול דודי פ״ב בענין על מצות ומרורים, שהמרור הוא בקו האמצעי לפי שע״י המרירות מעורר המשכת רח״ר ומזה יובן ג״כ מש״כ שע״י שמשפיל א״ע הקב״ה מגביהו כו׳, ובמד״ר פ׳ שמות ע״פ ותתצב אחותו מרחוק, מרחוק ע״ש מרחוק ה׳ נראה לי וע׳ בד״ה ביום השמע״צ שמאלו תחת לראשי פ״ד בענין שלום שלום לרחוק ולקרוב כו׳ לרחוק ברישא דהיינו בע״ת גם כאן י״ל מה שהוא בבחי׳ שמאל דוחה ומשפיל א״ע זהו כמו בחי׳ תשובה), והנה כל המשפיל א״ע הקב״ה מגביהו אם נבלת בהתנשא וגורם נשיאת ראש וזהו תחת לראשי ומתחת זרועות עולם, ואפ״ל פי׳ תחת לראשי ע״ד ומתחת כו׳, וכמשל העיגול וזהו ממעמקים קראתיך כובד ראש קודם התפלה וזהו ענין שהיו חקוקים י״ב שבטים על שני אבני השהם בכתפות האפוד דהיינו בחי׳ אחרי ה׳ אלקיכם תלכו כו׳.

ב) **ועיקר** ענין פי׳ אחרי ה׳ היינו ע״פ הידוע בענין התפלה ופסוד״ז שכל מה שנא׳ שם משבחי הבורא ית׳ הכל הוא רק בבחי׳ שמו ית׳ (ובד״ה אז ישיר ישראל עלי באר דתקס״ד שלא נדפס בת״א, פי׳ כי בריאת העולם נמשך מבחי׳ שמו אבל זה שיהי׳ דירה בתחתונים זהו ע״י ההמשכה ממהו״ע ית׳ שלמעלה מבחי׳ שמו והיינו ע״י המצות שהם בחי׳ אשר אנכי מצוך ובמ״א פי׳ שזהו כל הנקרא בשמי שקוראים וממשיכים תוספת אור בבחי׳ שמי בביאור דהאזינו השמים דרוש השני, וא״כ מש״כ אחרי הוי׳ אלקיכם תלכו היינו בחי׳ שמו ועי״ז אח״כ ואותו תיראו ואת מצותיו תשמרו שעי״ז ימשיכו ממהו״ע ית׳ שיהי׳ דירה בתחתוני׳ והיינו כי הוא ית׳ נק׳ נורא תהלות לך דומיה תהלה וזהו מודים אנחנו לך ומהללים לשם תפארתך) איך שמהווה כל הנבראי׳ מאין ליש כו׳ שאין זה אלא מבחי׳ התפשטות מדת מלכותו ית׳ שנק׳ בחי׳ אחוריים (עיין בת״א פ׳ תצוה בד״ה זכור דעמלק דקמ״א סע״ג וע״ד גבי וענין אין הכסא שלם, ומ״ש וזהו וישב ה׳ מלך, עיין בת״א ס״פ מקץ בד״ה המגביהי לשבת ועמ״ש בד״ה כי כאשר השמים החדשים בענין השמים כסאי ועכ״פ המכוון כאן דפי׳ אחרי הוי׳ אלקיכם תלכו, זהו קבלת עומ״ש שבחי׳ מל׳ נק׳ אחרי כמו היושב על כסא שבחי׳

(ובפי׳ ארגיעה יש שני פירושים לשון רגע ולשון ביקוע והרמ״ז כי תשא קפ״ח א׳ פי׳ ארגיעה לשון מנוחה כאשר יהי׳ מנוחה וי״ל דאצי׳ ולשון מרגוע ומלשון ובגוים ההם לא תרגיע אז תפול לשון שקר כו׳) וארז״ל סוף ברכות דף ס״ג סע״ב כל המנבל א״ע על דברי תורה סופו להתנשא, ובמד״ר וישלח תחלת פרשה פ״א וזהו תחת לראשי וכמשל העיגול שאין בו מעומ״ט וזהו ומתחת זרועות עולם דר״ל ומתחת ע״י שמשפיל א״ע עי״ז הוא בחי׳ זרועות עולם וזהו ממעמקים קראתיך כובד ראש קודם התפלה וזהו״ע שהיו חקוקים י״ב שבטים על שתי אבני השהם, בכתפות האפוד דהיינו בחי׳ אחרי הוי׳ אלקיכם תלכו.

אחוריים שלו יושב על הכסא וכו׳. ועיין זח״ג פ׳ קדושים דפ״ו סע״א ע״פ ואחרי לא יהי׳, ואפ״ל ג״כ זהו פי׳ ואני אחרון היינו מה שמאיר בחי׳ מ׳ שנק׳ אחוריים כו׳, ועד״ז נאמר וראית את אחורי, ואפ״ל בחי׳ זו נק׳ ג״כ שמאלו תחת לראשי כו׳ כי בנין המ׳ הוא מהגבורות כמ״ש כבוד מלכותך יאמרו וגבורתך ידברו כו׳, ובחי׳ זו הוא תחת לראשי ר״ל כל ההשגות נק׳ ראשי) לגבי עצמות אא״ס ונק׳ כסה״כ כמ״ש וישב ה׳ מלך לעולם כו׳. דהנה בברכה שלפני פסוד״ז דהיינו ברוך שאמר כללות ענינו הוא רק איך שאמר והי׳ העולם בבחי׳ דבור ואמירה בלבד ובמאמר א׳ נבה״ע בכלל ונתחלק אח״כ לפרטות הי׳ מאמרות וזהו ברוך שאמר כו׳ וכמ״ש במ״א, ופי׳ ברוך בכולם היינו בחי׳ גילוי אור המשכת א״ס ב״ה להיות כי בהעלם עצמות א״ס לא יתכן כלל בחי׳ האמירה ודבור אלא ע״י צמצום נגלה מן ההעלם כו׳ וע״י התפעלות הנפש בכללות נש״י בהתבוננות זו הרי גורמים למעלה תוס׳ גילוי אור זה בכל יום כידוע שבאתעדל״ת אתעדל״ע וכן בהיפוך מבחי׳ גילוי אור הנעלם למעלה נמשך בחי׳ התפעלות בכנס״י כו׳ וד״ל, ברוך מרחם על הארץ, פי׳ הארץ הוא בחי׳ עלמא דאתגליא כידוע ומסיבת הרחמנות על הארץ בלבד הוא ברוך ונמשך להיות עלמא דאתגליא כו׳, וכן פי׳ מרחם על הבריות שהן הנשמות ומלאכים דבי״ע חיים וקיימים תמיד מאין ליש מסיבת הרחמנות בלבד, ברוך משלם שכר טוב ליריאיו, פי׳ טוב הוא האור וזיו של השכינה בג״ע שנק׳ טוב, והנה מחדש בטובו בכ״י כו׳, פי׳ מחדש מוחין חדשים בהאי טוב שהוא זיו השכינה בהארה והמשכה חדשה וראשון למעשה בראשית הוא געה״ע כמ״ש וייצר ה׳ אלקים גן בעדן מקדם כו׳ והתחדשות הראשונה למע״ב הוא בשכר טוב זה שבג״ע בכל יום, וזהו ברוך משלם שכר טוב ליריאיו, הן הנשמות הנהנין מזיו השכינה כו׳, ברוך חי לעד וקיים לנצח, פי׳ חי החיות שבעצמו ולא כמשל חיות הנפש בגוף שאינו אלא בחי׳ גילוי התפשטות הנפש ולא מעצמותה כו׳, כמ״כ חיות האלקי בעולמות בי״ע הוא רק בחי׳ התפשטות החיות בלבד אבל בעצמו נק׳ חי העולמים וכמ״ש כי עמך מקו״ח כו׳ וכמ״ש במ״א, ולהיות כן הוא חי לעד וקיים לנצח, פי׳ שיוכל להיות תוס׳ הארה עד אין קץ ותכלית מחיי החיים עצמות אוא״ס ב״ה בעילוי אחר עילוי כו׳ עד שיהי׳ ג׳ אלפי׳ יובלות כידוע, וביאור הענין העילוי אחר עילוי, כמו שאמר הכל ירוממוך סלה בבלתי הפסק כו׳ יובן ע״ד מ״ש וישם מדברה כעדן כו׳ שיהי׳ לע״ל המדבר שממון דא״י בתכלית העילוי מכל טוב כמו הג״ע התחתון דעשייה דעכשיו כו׳ וא״כ בודאי יתעלה אז ג״ע התחתון דעשיי׳ להיות בבחי׳ ג״ע העליון דעכשיו וג״ע העליון בעילוי יותר נעלה כו׳, וכן עד״ז עד רום המעלות וזהו עלי׳ אחר, ועד״ז יהי׳ נ׳ אלפים יובלות כו׳, וכל זה מפני שעצמות אא״ס למעלה עד אין קץ למטה עד אין תכלית כו׳, פי׳ למעלה כענין העליות שיהי׳ היינו בחי׳ תוספת הארה חדשה מעצמותו בעילוי אחר עילוי אין קץ לזה כי כמו שהוא בעצמו א״ס, כמ״כ א״ס להתפשטות ההארה מעצמותו כו׳ עד שאמר לעולמו די כו׳, פי׳ מספר זה דנ׳ אלפים יובלות הוא רק מפני שאמר לעולמו די בעליות הללו בלבד והיינו ע״י צמצום העצמות כו׳ וכמ״ש במ״א, אבל מצד עצמותו לא הי׳ מספר כלל להעליות כו׳ וד״ל. ברוך פודה ומציל, פי׳ מציל ע״ד מארז״ל כל שהסוס רץ ומיצל יהי׳ קדש לה׳ וכו׳ לפי שנמשך בכל יום הארת האצי׳ בעולמות לפדות ולהציל ממה

שנפלו ניצוצי הקדושה בהיכלות הקליפות ונתקשרו שם וכנראה בחוש אצל האדם שאלמלא הקב"ה עוזרו הי' היצר מתגבר עליו כו' והיינו לפי שפודה ה' נפש עבדיו ומציל אותם מבחי' נפילה וגם ממה שכבר נתפזרו מניצוצי נפשו ברע דקליפה ונתקשרו שם הוא מציל ומעלה אותם משם כמ"ש אם יהי' נדחך כו' משם יקבצך. והיינו כל מה שהסוס כו', וזהו ברוך ע"י המשכות הארות חדשות מעצמות המאציל כדי לפדות ולהציל וד"ל. ברוך שמו, פי' חוזר על כל שאמר שכל זה אינו אלא בבחי' שם וזיו בלבד שהוא הגילוי מן ההעלם כו', ומסיים הברכה ג"כ ישתבח שמך כו' וכללות ענין פסוד"ז עד"ז הולכים להיות הארה והמשכה מן ההעלם לגילוי וכמו שאמר ארומך אלקי המלך, פי' המלך הוא ממכ"ע שהוא אלקי כח הפועל בנפעל כידוע ארוממך בעילוי היותר נעלה כמ"ש כי עמך מקו"ח כו' לגבי בחי' חיי החיים כנ"ל, ח"ש דוד מלך ישראל חי וקיים וכו' וכנ"ל וד"ל. וזהו פי' אחרי הוי' וכמ"ש וראית את אחורי כו', פי' שכל שגילוי זה מן ההעלם אינו אלא אחרי הוי' בחי' אחוריים בלבד ובו תלכו תחלה בהתבוננו' הנ"ל בפסוד"ז וענין ההליכה ידוע ע"ד שנא' באברהם הלוך ונסוע ופי' בזהר מדרגא לדרגא וכענין הנאמר באופנים שהם מתנשאים ברעש, פי' מתנשאים ממדרגה למדרגה עד רום המעלות כו' והליכה זו אחרי הוי' הוא כדי להיות אח"כ בק"ש התפעלות בפנימי' הוי' וכמ"ש ואהבת את הוי' פי' את הטפל כו' כי אותיות הי' מאמרות שכללותם כ"ו אותיות שמא' עד תיו הוא בחי' הטפל לגבי העצמות דשם הוי' וזהו ואהבת את הוי' דוקא וכמ"ש בנים אתם לה' אלקיכם ברא כרעא דאבוה בבחי' ביטול רצון כו' לגבי עצמותו ית' דוקא וכמ"ש אשרי הגוי אשר הוי' אלקיו כו' וד"ל. ב"ש י"ג פעמים ברוך וא"ו להמשיך תולדות בשני ווי"ן ו' הראשון כתר והיינו קו"ח ו' השני ו"ק והאלף מחברם, גם י"ג ברוך נגד ע"מ וכללן בג' בחכ' ובתבונה ובדעת כמ"ש בפרקי ר"א, שאמר והי' העולם, ע"ד כי הוא אמר ויהי, והיינו ע"ד מ"ש בת"א בד"ה וקבל היהודים בענין כי הוא צוה ונבראו כו', ובלק"ת בשיר השירים בד"ה קול דודי פ"א בענין עד שלא נבה"ע, (הג"ה, עוי"ל והי' לשון שמחה, כי העולם נברא בשלימותו אלה תולדות מלא בשני ווי"ן כו' ועיקר דירה הי' בתחתונים לכן ו"ה קודם לי"ה, כי מקור התחתונים הוא ו"ה כו', וכן לע"ל נאמר והי' ביום ההוא יצאו מ"ח מירושלים כו', וע' לקמן דרל"ט א, וזהו ברוך הוא אית לן חד הוא דעדיף מכולהו הוא ה' אלקינו כו', הוא עשנו ולו אנחנו, ע' בת"א ר"פ לך לך, וע' זח"ג קע"ח ע"ב בפי' ועבד הלוי הוא, ויש שם פי' אחד להמשיך כי הוי' הוא האלקים כו', וזהו ברוך הוא גם ע"ד ברוך הוא וברוך שמו, פי' כי עד שלא נבה"ע הי' הוא ושמו בלבד וע' מזה בד"ה קול דודי הנ"ל ובד"ה עולת תמיד העשויה בהר סיני ולכן אומרים ברוך הוא וברוך שמו, וגם כאן בברוך שאמר אומרים תחלה ברוך הוא ואח"כ אומרים ברוך שמו, כי ברוך זהו המשכה והיינו להמשיך הגילוי מבחי' עד שלא נבה"ע הי' הוא ושמו בלבד שיאיר בחי' זו בעולם ע' בסידור שער יוהכ"פ בד"ה קדוש אתה ונורא שמך, והנה מן ברוך הוא עד ברוך שמו ועד בכלל יש עשרה פעמים ברוך והיינו כי הוא דא עתיקא, ושמו היינו ע"ס דאצי' כמ"ש הרמ"ז פ' במדבר, א"כ זהו יו"ד פעמים ברוך וכנגד יו"ד שמות שאינן נמחקין שנזכרו בזהר ויקרא דף י"א, ולפי שבכתר יש ב' בחי' עתיק וא"א זהו"ע ברוך שאמר והי' העולם ברוך הוא, וגם

ברוך הוא זה הוא לשון הפסוק כי הוא צוה ונבראו לכן ממשיכים בחי' הוא, והנה זהו ע"ד מ"ש באברהם ויטע אשל ה"ס בריח התיכון בבאר שבע מ', ועי"ז ויקרא שם בשם ה' אל עולם כך אנו אומרים ברוך הוא וכו' עד ברוך שמו, ברוך אומר ועושה, פי' עושה לשון תיקון וענין התיקון כי בחטא עה"ד נתקלקל העולם, וצריך תיקון שיהי' תולדות פרץ מלא בשני ווין ולכן אומרים זה אחר ברוך הוא כי ההוא אמר ולא יעשה בתמי' כי הוא דא עתיקא שם נאמר אני הוי' לא שניתי, וזהו לעולם ה' דברך נצב בשמים ולע"ל יתגלה בארץ כמ"ש וראו כל עמי הארץ כל בשר יחדיו כי פי ה' דיבר, ברוך גוזר ומקיים פי' הרד"א ע"ש ותגזור אומר ויקם לך, באיוב סי' כ"ב כ"ח, ובשם בעל המלמד פי' גאמת שינוי הטבע וחידוש הנפלאות, והוא כענין לגוזר י"ס לגזרים, או י"ל ע"ד הברית בין הבתרים שנא' בו אשר עבר בין הגזרים האלה וע' מזה בסידור שער ר"ה בביאור ע"פ אתם נצבים, גם י"ל ענין הנסירה וכפשוטו ע"ד שארז"ל במשנה פ"ג דמר"ק גזירת בית דין ופירש"י פסקי דינין, וכך הוא ענין גוזר ומקיים כי אדם נידון בכל יום, ברוך עושה בראשית ר"ל שלא תאמר כי הארץ מוציאה פירות בעצמה ע"י הכח שבה ע"ז בא ללמדך כי הוא ית' עושה הכל, והם רק כגרזן ביד החוצב בו, ור"ל שהם רק שלוחי השפע, כן פי' בעל המלמד).

קיצור ממ"ש בסעי' ב', ועיקר פי' אחרי ה' הוא בחי' מל' שהוא נק' שמו וגם בחי' כסא ומבחי' זו הוא התהוות העולמות יש מאין כמ"ש מלכותך מכ"ע וזהו ברוך שאמר והי' העולם מבחי' מאמר, במאמר אחד יכול להבראות, ואח"כ נתחלק לט' מאמרות ברוך אומר ועושה כו', ופי' ברוך ע' בלק"ת בד"ה ואתחנן, מרחם על הארץ עלמא דאתגליא (כי והארץ היתה תהו אני מחצתי כו') הבריות, שכר טוב (וע' בה"ז פ' אחרי דע"ז בג"ר פנימי' וג"ר דמ', להעיר מענין יבא טוב, ומענין הטוב בעיניך עשיתי) חי לעד, וענין ג' אלפים יובלות, ומציל, רץ ומיצל (וע' מד"ר קדושים פכ"ד ע"פ להצילך כו') ברוך שמו שכ"ז נמשך מבחי' שם, וכן חותם ישתבח שמך, וזהו אחרי ה' ומבחי' זו תלכו בהתבוננות פסוד"ז (ועמ"ש ע"פ כי עין בעין יראו בסדור בדרושי שער חג המצות ונת' בספר תרט"ו וע' בד"ה בכ"ה בכסלו) וענין ההליכה ע"ד הלוך ונסוע והאופנים ברעש ומזה יבא בק"ש ואהבת את ה' את אותיות מא' עד תי"ו דמל' נק' את הטפל לגבי שם הוי' (ואפ"ל שבק"ש זהו ע"ד התהלך לפני שנת' בד"ה והתהלכתי בתוככם פ"ג וזהו השוב לעשות דירה בתחתונים והיינו ואת מצותיו תשמרו) וכן פי' בלק"ת בביאור ע"פ אחרי כו' תלכו פ"ד דתלכו כולל אהבה זוטא ואהבה רבה יעו"ש, ועוי"ל פי' אחרי תלכו בחי' כסא שלם שהישיבה על הכסא הוא באחוריים, י"ג פעמים ברוך להמשיך תולדות בשני ווין והכולל גם עשרה מאמרות וכללן ג', שאמר והי' העולם, והי' לשון שמחה ע' מד"ר פ' בראשית פ"ג ע"פ שמחה לאיש במענה פיו, ברוך הוא עמ"ש ע"פ ועבד הלוי הוא, אומר ועושה ההוא אמר ולא יעשה, מן ברוך הוא עד ברוך שמו עשרה פעמים ברוך שארז"ל ע"ז במד"ר וירא פנ"ג דנ"ט ע"פ ולא איש אל ויכזב ההוא אמר ולא יעשה, בשעה שהקב"ה גוזר להביא טובה לעולם לא איש אל ויכזב ובשעה שהוא גוזר להביא רעה לעולם ההוא אמר ולא יעשה וכ"כ ג"כ בפ' מסעי דף רפ"ד ע"ג.

ג) ואחר ההליכה זו ע״י האהבה והתפעלות כתיב ואותו תיראו, פי׳ דכתי׳ והחיות רצוא ושוב דלאחר שרץ לבם באהבה והתקרבות כנ״ל שוב לבחי׳ היראה שהוא בחי׳ הריחוק כמ״ש וירא העם וינועו ויעמדו מרחוק כי מפני עוצם רוממות ה׳ בלבו נופל בלבו שפלות עצומה לומר מי יערב לבו לגשת מקרוב כו׳ ומי אנכי כי אבוא למדרגה כזו כו׳, ויעמוד מרחוק בבחי׳ ביטול העצמות וזהו וינועו ויעמדו מרחוק, והנה הוא בחי׳ שמאל דוחה שבמשפיע שמצד המשפיע כשירומם ויגביה יהי׳ יראתו נופלת על המקבל להיות ממנו בריחוק מקום והיינו שמאלו תחת לראשי כו׳ שמאל העליון הדוחה כמאמר יצר תינוק ואשה תהא שמאל דוחה כו׳ וכמ״ש במ״א, וזהו״ע ב״פ שמאל הנ״ל שמאל המקבל הוא מה שמשפיל א״ע כנ״ל, ושמאל דוחה שבמשפיע כאשר מצד המשפיע יפול הפחד על המקבל ויעמוד מרחוק כו׳ וד״ל, וזהו״ע ב׳ הפרשיות דק״ש דרך כלל בפ׳ ראשונה בחי׳ הרצוא כמ״ש ואהבת כו׳ ובפ׳ השני׳ מקבל עליו עול מצות וכו׳ וזהו את מצותי תשמרו אחרי ההליכה ברצוא ושוב כנ״ל וד״ל, ובקולו תשמעו, פי׳ אחרי העבודה במצות וההליכה באוי״ר הנ״ל אמר במצות ת״ת ובקולו תשמעו כו׳. דהנה אמרו במצות ק״ש השמע לאזניך מה שאתה מוציא בפיך פי׳ אתה אותיות שמן א׳ עד תי״ו שמחיה כללות הנבראי׳ כו׳ וה׳ מוצאות הפה הוא הכוללם יחד. וזהו אתה כו׳ וכידוע שזהו שנאמר ואתה מחיה את כולם פי׳ ואתה כ״ב אותיות מא׳ עד ת׳ עם ה׳ מוצאות הכוללם כו׳. וכן אתה הוא ה׳ לבדך אתה עשית את השמים כו׳, והנה כשאומרים אתה ה׳ או אתה עשית המאמר ההוא לנוכח לפי שהאותיות שנבראו בהן שמים וארץ כו׳ הן בבחי׳ גילוי אור האצי׳ לכך אומר להם לנוכח כו׳ וד״ל, והנה בזה יובן ג״כ פי׳ השמע לאזניך מה שאתה כלו׳ כ״ב אותיות עליונות דאצילות מא׳ ועד ת׳ עם ה׳ מוצאות הפה העליון שבדבר ה׳ שמים נעשו כו׳ הוא אשר מוציא בפיך, פי׳ כי היושב ושונה הקדוש ברוך הוא יושב ושונה כנגדו וכמו שכתוב את ה׳ האמרת היום כו׳, וביאור הדברים הנה ידוע בדבר ה׳ זו הלכה וכמו שכתוב ודברי אשר שמתי בפיך וכשהאדם מדבר דבר ה׳ עליו נאמר את ה׳ האמרת היום כו׳, שגרם לו להיות מדבר גם הוא בדבר ה׳ זו הלכה וכמו שאמר הקב״ה יושב ושונה כנגדו אותו ההלכה כו׳, וזהו ובקולו תשמעו פי׳ קול ה׳ שיושב ושונה כנגדו וא״צ רק השמע לאזניך מה שאתה מוציא מפיך את דבר ה׳ דברי אשר שמתי כו׳ ואין זה אלא שנעשה בחי׳ כלי לקבל דבר ה׳ וכו׳ והוא אינו עושה כלום וכענין שכינה מדברת מתוך גרונו של משה וכמ״ש במ״א וד״ל, והנה לזה הטעם מצות ת״ת כנגד כל המצות כידוע דרמ״ח פקודין הן רמ״ח אברים דמלכא וכו׳ וכידוע, אמנם אינם אלא בחי׳ אברים דחיצוני׳ בלבד כי מנין רמ״ח ידוע במשנה שלשים בפסת היד כו׳, אבל אברים הפנימים אינם מן המנין לפי שהם המקורים הפנימי׳ לכללות רמ״ח אברים החיצוני׳ וכנראה בחוש שעיקר החיות המקוריים בלב וריאה וכו׳, וזהו ובקולו תשמעו בבחי׳ דיבור העליון שנמשך מן הריאה והבל הלב העליון שהוא בבחי׳ אברים הפנימי׳ הנק׳ אברי הנשימה כו׳ והוא יחודא עילאה דאתדבקת רוחא ברוחא כו׳ חב״ד בחב״ד שע״י לימוד התורה דוקא משא״כ במצות לפי שהיחוד הוא בבחי׳ קול ודבור ומוחין

שבראש כמו שנמשכו דרך קנה הלב והריאה כמו״כ נמשכו מוחין עליונים בקול דתורה שהרי אורייתא מחכ׳ עילאה נפקת ע״י קול ודבור, וזהו ובקולו תשמעון אחר מעשה המצות דאת מצותי תשמרו ובהליכה דאוי״ר כו׳ ואמנם ידוע שיש אברים חיצונים גם בראש והם המנויים במשנה תשעה בראש כו׳ אבל הם כלים לקבלת מוחין שבראש כו׳ וד״ל.

קיצור דכתיב והחיות רצוא ושוב שאחר הרצוא צ״ל שוב ע״ד ויעמדו מרחוק, (ע״ד דיו לעבד להיות כרבו בד״ה כי תבואו אל ארץ מושבותיכם רפ״ג) והוא בחי׳ שמאל דוחה של המשפיע, (ע׳ מזה בת״א בד״ה לבסומי בפוריא דרוש הראשון דקנ״ט ע״א וע״ב) נמצא בחי׳ אחרי הוי׳ זהו שמאל דוחה של המקבל ואח״כ תלכו בחי׳ ימין של המקבל, והיינו ב׳ ידות, ואח״כ ואותו תיראו זהו שמאל דוחה של המשפיע שמזה נמשך בחי׳ ושוב, וב׳ הפרשיות דק״ש שמע והא״ש זהו ע״ד רו״ש (והם ג״כ בחי׳ אברהם ובחי׳ יצחק, כמ״ש בד״ה לבסומי בפוריא הנ״ל, והשוב היינו לעשות דירה בתחתונים והר״ע ואת מצותיו תשמרו) ופ׳ שני׳ קבלת עול מצות חהו ואת מצותיו תשמרו ואח״כ ובקולו תשמעו זהו עסק התורה, וזהו״ע אמת ויציב כמ״ש בד״ה יהודה אתה ונק׳ תשמעו ע״ד השמע לאזניך מה שאתה מוציא מפיך, פי׳ בחי׳ אתה כענין ואתה מחיה את כולם (וע׳ בלק״ת בשה״ש בד״ה שיר השירים דרוש השני, ועמ״ש מענין אתה ע״פ יהודה אתה שמזה מתחיל שם אגל״א ר״ת אתה גבור לעולם אד׳, וע׳ זח״ג בלק דקצ״ג ע״ב ע״פ ה׳ אלקי אתה ארוממך כו׳ ושם שיש ג׳ מדרגות הנק׳ אתה חכמה חסד מ׳) התורה מאברים הפנימי׳ אברי הנשימה שמשם נמשך הקול והמצות אברים החיצוני׳ כו׳ (וענין אתה מוציא מפיך צ״ל שזהו ע״ד תען לשוני אמרתיך בד״ה להבין מ״ש ביום השמע״צ ספ״ב ופ״ג, ובד״ה האזינו השמים דרוש השלישי פ״ד בענין תזל כטל אמרתי ועיין בד״ה יהודה אתה ג׳ בחי׳ ראובן ושמעון לוי, ראובן אהבה בחי׳ תלכו כנ״ל, שמעון כי שמע ה׳ כי שנואה אנכי בחי׳ יראה ויעמדו מרחוק יעו״ש, זהו כענין ואותו תיראו, אח״כ לוי אמוי״צ עסק התורה זהו״ע ובקולו תשמעו, ומש״ש אח״כ בחי׳ יהודה אתה זהו שמו״ע היינו כמ״ש בפי׳ ואותו תעבודו דקאי על שמו״ע), ואותו תעבודו, בד״ה יהודה אתה שג׳ בחי׳ ראובן שמעון ולוי הם עדיין בבחי׳ ממכ״ע ויהודה אתה גילוי סוכ״ע צ״ל שמו״ע היכל קדה״ק דבריאה שהוא אצי׳ ממש זהו סוכ״ע משא״כ ג׳ בחי׳ הנ״ל היכל אהבה היכל הרצון דבריאה, וע׳ ד״ה שימני כחותם שזהו״ע תש״י ותש״ר כו׳, ואפ״ל שכמ״כ עי״ז באצי׳ ע״י תפלה מיושב ראובן שמעון ולוי ממשיכים חותם שוקע אורות בכלים היינו חב״ד דאצי׳ וע״י יהודה אתה ממשיכים חותם בולט גילוי הכתר, וזהו הכריעות והשתחוואות בד״ה השמים כסאי גבי איזו בית כו׳ והשתחוואה זהו ג״כ המשכה היינו ח״י ברכאן ממשיך מהראש בירכין בד״ה יביאו לברש מ׳, והיינו ואותו תעבודו להמשיך יחוד זו״נ וההמשכה באה ממו״ס לאו״א ומאו״א לזו״נ כו׳, ועמ״ש בד״ה כל המשמח את החתן דדוקא ביחוד זו״נ נמשך מעצם החכ׳ להוליד נשמות חדשות משא״כ מיחוד או״א, וזהו משכיל לאיתן חהו ענין ואותו תעבודו, ורש״י פי׳ בתמורה פ״ו ד״ל ע״א גבי תלין שפחתך אצל עבדי דעבדי היינו אבר המשמש והיינו כי תשמיש ג״כ לשון שימוש וזהו ענין וכהן

דמשמש, או י"ל ג' בחי' הנ"ל בנין רמ"ח אברים דז"א ותורה אברים הפנימי' כו' אבל היחוד זהו שמו"ע סולם, בביאור ראו כי ה' נתן לכם את השבת כו'.

ד) **ואותו** תעבודו, פי' תעבודו זהו עבודה שבלב זו תפלה (לפי"ז אחרי ה' זהו מצות תרה"ד תלכו פסוד"ז וק"ש פ' שמע, ואותו תיראו פ' והא"ש ע"ד ה' שמעתי שמעך יראתי ומזה נמשך ואת מצותיו תשמרו אח"כ ובקולו תשמעו אמת ויציב, ואותו תעבודו שמו"ע) י"ח ברכות נגד ח"י חוליות (ע' בת"א פ' יתרו ד"ה אלפי שנאן ובד"ה יביאו לבוש מ' דקנ"א סע"ד ובלקו"ת פ' בלק ד"ה לא הביט און ביעקב) שדרך הם נמשך שפע המוחין עד ירכין והיינו ע"י שמתחלה לחמי לאשי כו' שהתפלה היא במקום הקרבנות כי להמשיך מהמוח דרך ח"י חוליות זהו ע"י אכילה עד"מ שע"י המאכל שנהפך לדם עולה חיות מהלב למוח ומתחזק המוח ואזי דוקא נמשך ממנו דרך חוט השדרה, וכך הוא עד"מ ענין את קרבני לחמי שהקרבן נכלל בשרשו פני שור ועי"ז החיות נושאות את הכסא וכו' ההעלאה לבחי' חכמה מוחא וכו' עי"ז נמשך יחיד חי העולמים מלך כו' שנמשך מבחי' יחיד בבחי' מלך ע"י חי הוא בחי' צדיק שנק' חי והיינו ההמשכה ע"י ח"י חוליות ח"י ברכאן (ע' בלק"ת פ' פנחס בד"ה את קרבני לחמי לאשי דרוש הראשון פ"ג ובהקיצור דע"ז ב') והברכות הם כלי כמו רפאנו ועיין מ"ש על פסוק והסיר ה' ממך כל חולי זה יצר הרע כו'. תפלה בלחש דוקא בחינת ביטול (עיין בד"ה יהודה אתה דע"ה ע"ד, ולכן תפלה היא בלחש ובחשאי כו', וע' מענין בחשאי בד"ה האזינו השמים הראשון ספ"ד ובד"ה אני דפ' ציצית דרוש השני ספ"ג בענין קול דממה דקה, ובד"ה שימני כחותם פ"א, ואח"כ שמו"ע תפלה בלחש כמדבר באזני המלך כו', ובד"ה ושאבתם מים בששון דרוש הראשון פ"ג דע"ט ע"ג ועיין זח"ג פ' שמיני דל"ט ע"א שזהו ההפרש בין לוים ובין כהנים כו', ובחי' לארמא קלא שרשו מהבינה ובחשאי שרשו מהחכמה ביטול כו', וזהו ע"ד אחותי בת אבי היא כו'. עמ"ש בבהי"ז פ' וירא קי"ב) וזהו ענין ואותו תעבודו (וכמו כהן העובד בחשאי ועמ"ש ע"פ ועבדתם את ה' אלקיכם כו') ג' דברים שעליהם העולם עומד את מצותי תשמרו גמ"ח ובקולו תשמעו תורה ואותו תעבודו עבודה.

ה) **ובו** תדבקון, פי' מדרגה זו היא היותר נעלה גם מתפלת שמו"ע וה"ס ענין נפילת אפיים שאומרים אליך ה' נפשי אשא, אשא ממש ליכלל באחד במס"נ גמור והוא בחי' ההתכללות דכנס"י במקור חוצבם בתכלית היחוד והאחדות עד שכגוף א' ממש נחשבו כו' עד"מ כשמדבקים ב' דברים נפרדים בדבק (שקורין קליא) הנה תועלת הדיבוק בדיבוק זה שדבוקים יחד הוא להיות מתאחדים ממש להחשב כגוף א' ולא יוכר כלל לשני גופים מחולקים ועוד זאת פעולת הדבק שלא יפרדו לעולם זמ"ז כי אם היו דבוקים בלא דבק היו מתפרדים לפעמים כו', וכל זה משל גשמי להבין למעלה שבשעת נפ"א הוא מס"נ בפ"מ כמ"ש כלה שארי ולבבי כו' וכאלו ממש נדבק בה' כו', ובחוזק ההתדבקות בלי יפרד לעולם דהיינו שלא יפול מזה ברצון זר זולתי לאחר התפלה ג"כ ואע"פ שיעסוק במו"מ כל היום ויקרבו אצלו יניקת החיצונים מתאוות הזרות לא יפרידהו כלל

מאחדות ה׳ מפני שנתאחד בתפלה ונתדבק כ״כ עד שלא יפרד מאחד לעולם כו׳, וזהו ובו תדבקון בדביקות האמת להיות לאחדים ממש משא״כ בש״ע עדיין לא נעשה רק בחי׳ הכלי לקבל השפע כו׳ וד״ל, וזהו ימינך ה׳ נאדרי בכח ימינך ה׳ תרעץ אויב ב״פ ימין הללו ימין הראשון מבואר למעלה שהוא בחי׳ ימינו תחבקני שע״י מעשה המצות שנעשה היחוד עליון על ידם כנ״ל, אבל בשעה שנעשה היחוד וכנס״י מתדבקת ככבר בבעלה כמו בשעת נפ״א כנ״ל אז ימין השני דימינך ה׳ תרעץ אויב ואז דוקא זמן בירורי הניצוצות שנפלו ברע כל היום שג״כ עולים להי׳ ונכללים ביחוד עליון הנ״ל וכנ״ל שע״י הדביקות האמיתית בתפלה מצלת הנפש מיד החיצוני׳ ותרעץ אויב שלא יפרידו בין הדבקים כלל, וכמו״כ מה שגם כבר נדבק בנה״א שמן דבר רע נתפרד ונופל בשעת היחוד דנפ״א והוא בכדי שלא יפריד בין הדבקים וזהו תרעץ אויב בימין שני וד״ל וזהו בך ה׳ בטחתי אל יעלצו אויבי לי, פי׳ בטחתי לשון בטוחות חכמה עיניו טח ומודבק בטוחות כו׳, והוא בחי׳ הדיבוק הנ״ל שעי״ז דוקא אל יעלצו אויבי לי לקחת יניקה ממנו כי יתפרדו כל פועלי און וד״ל, והנה עיקר ענין ההפרש שבין מס״נ דק״ש ובין מס״נ דנפ״א הוא שמס״נ דק״ש אינו אלא בכח ולא בפועל ממש ומס״נ דנפ״א הוא בפו״מ ואע״פ שאינו בפ״מ יכוון עד שיהא נכון לבו ליפול באש על קדוה״ש אם הי׳ מתרחש הדבר וידמה כאלו הוא צריך למסו״נ בפו״מ כו׳, אבל בק״ש אין המצוה רק להתפעל ע״י התבוננות דשמע ישראל כו׳ שהוא רק בכח ולא בפועל וידוע מאמר ר״ע מתי יבא פסוק זה לידי ואקיימנו כו׳ הגם שבודאי נכון לבו הי׳ במס״נ דק״ש ותפלה אבל מס״נ שבפ״מ הוא ענין הדביקות היותר אמיתות כי בהכלל הנפש עם הגוף מאד לגמרי באחדות ה׳ והיו לאחדים ממש כו׳ אין דבר רע שיפריד עוד מאחר שהגוף ג״כ כלה באש משא״כ מס״נ בכח יש עתים שהוא נופל ממדריגתו ונפרד מיחודו ית׳ ולכך אמר מתי יבא לידי ואקיימנו בפו״מ כו׳ וד״ל, וכדוגמת הפרש זה יש בין מס״נ דק״ש ותפלה למס״נ דנפ״א ולכך דוקא בשעת נפ״א מתברר הרע שבגוף לגמרי כי הוא כדוגמת מס״נ בפ״מ ואז אל יעלצו אויבי לי כו׳, וכדוגמא זה יהי׳ לע״ל שיבוער הרע מכל וכל ולכך פסוק זה דימינך ה׳ תרעץ אויב נאמר דוקא לע״ל דתרעץ להבא משמע וכמ״ש בזהר וד״ל.

קיצור יבאר דפי׳ ובו תדבקון זהו״ע נפ״א שאחר שמו״ע. (הג״ה, לכאורה בשים שלום נמשך הטפה, וא״כ מהו ענין נפ״א, אפ״ל שזהו כעין קליטה ע׳ בד״ה ה׳ לי בעוזרי פ״ב ורפ״ג, וע׳ בלק״ת סוף הביאור דכי תצא דרוש השני מענין נפ״א ונעילה דיוהכ״פ) אליך ה׳ נפשי אשא במס״נ זהו בחי׳ דבקה נפשי אחריך ובחוזק ההתדבקות לא יפרד אף לאחר התפלה (ע׳ זח״ב משפטי׳ קמד״א אורחיה דחותם כו׳ כיון דאתדבקנא בך כו׳) וזהו ימינך ה׳ תרעץ אויב, כמ״ש בך בטחתי לשון טיחה ודביקות, אל יעלצו אויבי לי, ומס״נ דק״ש זהו בחי׳ בכח ולא בפועל ומס״נ דנפ״א זהו יותר קרוב לפועל, (ועיין במד״ר וישלח פ״פ בשלשה לשונות של חיבה חבב הקב״ה את ישראל בדביקה כו׳ ואמרו שם משל מפרשתו של אותו רשע ותדבק נפשו בדינה כו׳ והו״ע ודבק באשתו והיו לבשר אחד, ולהעיר מפסוק והי׳ מדי חדש בחדשו כו׳ יבא כל בשר להשתחוות לפני כו׳ וכנ״ל דההמשכה שבשמו״ע זהו ע״י הכריעות וההשתחוואות כו׳ וזהו שבמד״ר וישלח שם

הביאו ע"פ ואתם הדבקים בה' אלקיכם חיים כולכם ור"ל כמו שהוא ית' נק' חי ואולם חי אני כו' כן כשתזכו למעלת הדביקות ע"ד הנ"ל תהיו ג"כ חיים בבחי' חיים נצחיים, כיון שדבוקים והיו לאחדים עמו ית', ובמד"ר ס"פ משפטים ע"פ אני אמרתי אלקים אתם שתהיו חיים וקיימים לעולם כו', גם אפ"ל אחרי ה' אלקיכם תלכו זהו שמאל וימין של כנס"י ואח"כ ואותו תיראו ואת מצותיו תשמרו זהו נמשך מבחי' שמאל וימין של הקב"ה ואחר כך ובקולו תשמעו כו' זהו קו האמצעי כי התורה היא קו האמצעי, וכן ואותו תעבודו שהוא תפלה שיש בה ח"י ברכאן נגד ח"י חוליות היא קו האמצעי, רק התורה היא פנים והתפלה אחור וכן ובו תדבקון היינו ג"כ בקו האמצעי.

ו) **והנה** אפשר לפרש ג"כ הפסוק אחרי וכו' ואותו תיראו על אלול ועשי"ת.

כי הנה ענין ב"פ שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני, שייכים כאן. כי בר"ה זהו"ע שמאלו תחת לראשי כמבואר בזהר פ' פנחס דף רי"ד ע"ב ע"פ חשף ה' את זרוע קדשו, וזהו תחת לראשי, כי ראשי היינו ר"ה וכן פי' שם בזהר עד דינח ההוא רישא תחות דרועא, והמק"מ שם פי' זרוע שמאלא דז"א, והרמ"ז פי' זרוע גבורה דאריך וסגולת הדין הוא להעלות התחתון לעליון דהיינו להעלות המ' מבריאה לאצי', וא"כ זהו ע"ד שם מ"ב שסגולתו להעלות והוא שם הגבורה וכו', ושם שעי"ז התגלות גבורה הנ"ל כמה דחילו שריא בעלמא א"כ זהו ענין ואותו תיראו, ולכן נקראו עשי"ת ימים נוראים ובחי' זו זהו יראה עליונה יותר מבחי' ועתה ישראל מה ה' אלקיך שואל מעמך כ"א ליראה את ד' אלקיך כי הוי' אלקיך זהו בחי' ממכ"ע, אבל ואותו תיראו הנמשך מבחי' שמאלו תחת לראשי דר"ה זהו יראה עילאה ע"ד אבל חרדה גדולה נפלה עליהם ע"י דמזלייהו חזי ומזלייהו זהו"ע לראשי וכן בשופר נאמר אם יתקע שופר בעיר ועם לא יחרדו ע"ד אבל חרדה גדולה וגבורה ודין זה הפועל היראה זהו ע"ד מ"ש בזח"ג קרח דף קע"ח ע"ב על פסוק ועבד הלוי הוא, הוא דא עתיקא נמשך מבחינת לוי בחינת שמאלו תחת לראשי דאלמלא דינא כו' שמפחד יום הדין שבים בתשובה, והנה מזה נמשך ואת מצותיו תשמרו ובקולו תשמעו יש לומר זהו קול השופר כי הוא קולו כמו שכתוב ואד' הוי' בשופר יתקע, וכן והי' ביום ההוא יתקע בשופר גדול, והר"ן פרק קמא דפסחים כתב ותו איכא מפני מה אנו מברכין במגילה על קריאתה ותקנוה בעל כו' ובשופר תקנו בברכה על שמיעתו ותקנוהו בלמ"ד כו' נעביד איפכא כו' ותירץ ע"ש, ולפמ"ש י"ל כי לשמוע קול שופר היינו ג"כ שופר העליון דבחי' ואד' הוי' בשופר יתקע שע"י שופר שמלמטה מעוררים השופר מלמעלה כמ"ש בזהר פ' אמור דצ"ט א', וזהו ובקולו תשמעו ואותו תעבודו היינו כל עשי"ת שהרי ארז"ל ע"פ דרשו הוי' בהמצאו אלו עשרת ימים שבין ר"ה ליוהכ"פ שאז אפי' ליחיד, ביבמות פרק י"ב דק"ה ע"א, ואף לצבור שנאמר בכל קראנו אליו עכ"ז אין דומה לעשי"ת ע"כ זהו בחי' ואותו תעבודו שהוא ענין התפלה ואח"כ ובו תדבקון זהו נעילה דיוהכ"פ כי בלק"ת בביאור כי תצא השני פי' דנפ"א הוא ענין א' עם נעילה דיוהכ"פ א"כ כמו שמפרש כאן דנפ"א זהו"ע ובו תדבקון כן ביתר שאת הוא בנעילה דיוהכ"פ שבו נמשך החותם וע"ז נאמר שימני כחותם על לבך, ופי' בזהר משפטי' דף קי"ד ע"א בשעתא דאתדבקא כנס"י בבעלה איהי אמרת שימני כחותם כו', או י"ל

ואת מצותיו תשמרו זהו וימינו תחבקני שאחר ואותו תיראו, והיינו ימי החג שיש בהם הרבה מצות, ובו תדבקון זהו שמיני עצרת כמ"ש בזהר פנחס דף רי"ד הנ"ל, וזהו שמאלו תחת לראשי ואח"כ וימינו תחבקני, וכיון דאתיהיבת בין תרין דרועין נמשך ובו תדבקון בשמע"צ כמובן ממ"ש בזח"א פ' חיי דקל"ג ע"א והבן, וההכנה לזה בר"ח אלול זהו ענין פסוק שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני היינו שמאל וימין דכנס"י, ואפשר נק' ג"כ תחת ראשי כי ר"ח אלול הוא אחד מד' ראשי שנים במשנה רפ"ק דר"ה, דהיינו ר"ה למעשר בהמה כו', או אפשר שמאלו תחת לראשי זהו ר"ח אלול כי לראשי אינו ראשי ממש אלא הלמד היינו שלשים יום לפני ר"ה הנק' ראשי, וגם אז וימינו תחבקני כי הרועה בשושנים ושושנה אית בה חוור וסומק, וזהו ב' הבחי' שמאלו וימינו, ואח"כ בר"ה אז שמאלו תחת ראשי ממש, ולא תחת לראשי, וכן פי' בכהאריז"ל דבחי' לראשי זהו בחול שאז ראשה בתנה"י ובחי' ת"ת ראשי זהו כשהיא עולה יותר בתחלת חג"ת דידיה שאז שמאלו תחת ראשה ממש, כ"כ בספר רוח דוד על שה"ש.

קיצור שיש לפרש פסוק אחרי הוי' אלקיכם כו' עד ובו תדבקון על אלול וראש השנה ויום הכיפורים, כי הנה ב' הפסוקים דשמאלו תחת לראשי ושמאלו תחת ראשי, יש לומר דפירוש האריז"ל דתחת לראשי זהו עלייה ראשונה דכנס"י ותחת ראשי זהו עלייה עליונה, ובמ"א נת' שבבחי' הראשונה נקראת אחותי, ובבחי' השנית נק' רעייתי או גם יונתי תמתי, והנה בר"ח אלול מתחיל בחי' הרועה בשושנים שושנה יש בה סומק וחיור זהו ענין שמאלו תחת לראשי בלמד וימינו תחבקני, וגם הלמד מורה שזהו שלשים יום לפני ר"ה שהוא בחי' ראשי, וזהו ענין אחרי הוי' אלקיכם תלכו ואח"כ ראש השנה זהו שמאלו תחת ראשי וזהו ואותו תיראו, ומזה נמשך ג"כ וימינו תחבקני כי ארז"ל ע"פ כי עמך הסליחה שהסליחה מופקדת אצלך מר"ה בכסה כסית כל חטאתם, ומזה נמשך ואת מצותיו תשמרו, ובקולו תשמעו זהו ענין לשמוע קול שופר שנק' קולו ממש כמ"ש ואד' אלקים בשופר יתקע, ועמ"ש ע"פ קול גדול ולא יסף, ואותו תעבודו זהו עשי"ת ע"ד דרשו הוי' בהמצאו אלו עשי"ת, ובו תדבקון זהו נעילה דיוהכ"פ.

ז) **אחרי** ה' אלקיכם תלכו ואותו תיראו כו', ויש בפסוק זה ט"ו תיבין ועמ"ש ע"פ את ה' האמרת היום, שיש בו ג"כ ט"ו תיבות וכמו ברכת כהנים יש בהם ט"ו תיבות והיינו כנגד שם י"ה, ור"ל להמשיך י"ה בו"ה שיהי' השם שלם ולאפוקי מבחי' כס י"ה ועיין מזה בלק"ת פ' ראה בד"ה ראה אנכי נותן פ"ג שזהו ע"י ומלתם את ערלת לבבכם כו' גם זהו ענין חמש טבילות ועשרה קידושין שהי' כה"ג טובל ביוהכ"פ לפי שאז הי' נכנס בהיכל קדה"ק ששם מאיר י"ה, כי היכל קדה"ק כולל ג' ראשונות המרומזים בי"ה, וזהו ג"כ ענין ט"ו ווין דאמת ויציב וענין ט"ו פעמים כמה מעלות טובות למקום עלינו ויש בפסוק זה ג"כ חמשה ווי"ן התחלת הענינים ואותו תיראו ואת מצותיו כו' עד ובקולו תדבקון, וי"ל כנגד מ"ש יעקוב בוא"ו ה' פעמים וכנגד זה נאמר אליה ה' פעמים בלא וא"ו כמ"ש רש"י פ' בחוקתי ע"פ וזכרתי את בריתי יעקוב בחקתי כ"ו מ"ב, יעקב נטל אות משמו של אליהו ערבון שיבא ויבשר גאולת בניו, כי באליהו

יש יה״ו וה׳ אחרונה היא בתיבת הנביא או התשבי, וא״כ יש פירוד בין וא״ו לה״א, ע״ד הנזכר בזהר ויגש דף ר״י ע״א ע״פ רחל מבכה וכו׳ כי איננו, דאסתלק הוא״ו לעילא לעילא וכתיב ויאהב יעקב את רחל שכל כוונתו לתקן ה׳ תתאה שתהי׳ כמו ה׳ עילאה ע״כ לקח הוא״ו מאליה כדי שיבא ויבשר כו׳ והשיב לב אבות כו׳ והנה ע״פ שלח אורך ואמתך המה ינחוני תלים סי׳ מ״ג איתא בילקוט ח״ב דפ״ח ודף ק״ד אמר הקב״ה הנני שולח, שנאמר הנה אנכי שולח לכם את אליהו הנביא, משמע משיח נק׳ אורך ואליהו נק׳ אמתך כי אליהו הוא בחי׳ אמת כמ״ש בזהר בענין יונה בן אמיתי וזהו שיעקב נטל ממנו הוא״ו שהוא אות אמת כדי שיבא ויבשר כו׳ ועי״ז נאמר יעקוב מלא בוא״ו פי׳ היינו תתן אמת ליעקב ור״ל המשכת ע״ק בז״א בת״ת שבו כמש״ל, וענין ה׳ פעמים וא״ו י״ל כדי להמשיך הוא״ו בה״א תתאה שזהו עיקר הענין וע״כ לקח ממנו ה׳ פעמים וא״ו או יש להעיר לענין ה׳ פעמים וא״ו מפסוקי תורת ה׳ תמימה משיבת נפש נאמר ו׳ חצאי פסוקים שבכל א׳ יש חמשה תיבין ואמרו ע״ז במד״ר פ׳ נשא פי״ג דרב״ד ע״ב שהם כנגד ש״ס משנה ובכל אחת חמשה תיבין תשב״כ שהיא חמשה חומשי תורה כו׳ נמצא שם הם ו׳ פעמים ה׳ ר״ל דששה סדרי משנה הם וא״ו וזה הוא״ו נמשך מה׳ עילאה שהוא תשב״כ כמו״כ לקח יעקב חמשה פעמים וא״ו רמז שיומשך הוא״ו מה׳ עילאה או י״ל להמשיך הוא״ו בה׳ תתאה לכן ה׳ פעמים וא״ו ושם ו׳ פעמים ה׳, או י״ל שענין חמשה פעמים וא״ו ע״ד קול דודי כו׳ מדלג שיומשך מאוא״ס עד עשי׳ הגשמיות הרי הם חמשה בחי׳ היינו מהכתר שהוא מ׳ דא״ס וד׳ עולמות אבי״ע גם ע״ד ה׳ עליות המ׳ בפסוק הנה ישכיל עבדי כו׳ עד וגבה מאד וכענין חמשה תפלות דיוהכ״פ לרמת עלית המל׳ ה׳ תתאה יהי׳ כמו ה׳ עילאה והיינו ע״ד ביום ההוא יהי׳ עיין זח״ג פ׳ פנחס דרנ״ה ע״ב ועמ״ש בלק״ת ס״פ פנחס בענין וחמישיתו יוסף עליו ועד״ז התורה ניתנה בה׳ קולות ועמ״ש בד״ה כל המשמח את החתן זוכה לתורה שניתנה בה׳ קולות אשר ה״פ קול גימט׳ פרת וזהו״ע ונהר יוצא מעדן ומשם יפרד והי׳ לד׳ ראשים כו׳ והנהר הרביעי הוא פרת וארז״ל פ״ט דבכורות דנ״ה ע״ב הוא דמעיקרא, ועי׳ מזה בסדור שער חג המצות סד״ה ששת ימים תאכל מצות דרוש השני וידוע דנהר היוצא מעדן יובל שמו והוא בינה עלמא דחירו ומה שמתפרד לד׳ ראשים י״ל כענין שי״ן של ד׳ ראשים אשר מבואר בזהר ואתחנן דף רס״ב סע״ב שהוא חגת״מ וא״כ זהו ג״כ ענין חמשה קולות שניתנה בהם תורה בחי׳ ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן סדרים דאורייתא ומשם יפרד פי׳ יפרד ר״ת פשט רמז דרוש, והיו לד׳ ראשים כנ״ל, ובמאו״א אות ד׳ סעי׳ כ״ה פי׳ ד׳ ראשים הם או״א חו״נ ואם כן לפי זה צ״ל ונהר יוצא מעדן יובל שמו זהו הכתר כי יובל הוא שער החמישים דבינה שנקרא כן הכתר וכמ״ש מזה בלק״ת גבי חגה״ש בד״ה ביאור מעט על פסוק וספרתם לכם ועל דרך זה פירש הרמ״ז אמור צ״ט ע״פ בעבר הנהר מעולם שהוא יסוד דעתיק כו׳ ואם כן זהו ה׳ קולות ובחי׳ חמשה ווין הנ״ל (הג״ה או יש לומר ע״ד ד׳ הידות יהיו לכם והחמשית לפרעה ב״ה ע״י הכתר במל׳ (הג״ה או י״ל ע״ד ד׳ הידות יהיו לכם והחמשית לפרעה דאתפריעו כל נהורין ובע״ח של״א פ״ז פי׳ כי ד׳ הידות הם שמאלו וימינו דז״א ושמאלו וימינו דנוק׳ והחמשית הוא יד דא״א יעו״ש ומ״ש מזה בלק״ת ס״פ

פנחס ובשה"ש בד"ה שחורה אני ונאוה וסוף הביאור ע"פ צאינה וראינה הראשון והיינו כי ע"י ד' הידות יהי' לכם דהיינו ב"פ שמאלו תחת כו' וימינו כו' אזי יהי' גילוי בחי' והחמשית בחי' דלית שמאלא בהאי ע"ק וא"כ זהו ג"כ ענין החמשה קולות וענין חמשה ווין דיעקוב מלא וא"ו והיינו עד ובו ממש תדבקון ע"כ הג"ה) להמשיך האור מא"ס ב"ה על ידי הכתר במל', ולכן יהי' לשון שמחה כמ"ש במדרש רבה פ' לך פמ"ב כי יהי' זהו שם יהי' רק שו"ה קודמין לי"ה, ועיין מ"ש מזה בלקוטי תורה סד"ה וכל בנייך למודי הוי', והענין כי עיקר הולדות נשמות זהו ע"י זיווג ו"ה והיינו ענין המשכת הוא"ו כנ"ל, ולע"ל ביום ההוא יהי' שבחי' ו"ה יהי' שוה למדריגת י"ה ממש לכן ו"ה קודמין לי"ה אך מה שהן קודמין י"ל כי ישמחו השמים ר"ת י"ה ותגל הארץ ר"ת ו"ה וכיון שלע"ל יהי' הגילוי למטה דירה בתחתונים ולכן עתידין הצדיקים שבארץ שהמלאכים צבא השמים יאמרו לפניהם קדוש ע"כ ו"ה קודמין לי"ה וכמ"ש סד"ה רני ושמחי בת דרוש הראשון שבחי' בת שהיא ה' תתאה תתעלה ביתר שאת מבחי' אמי וכו', וזהו והי' הוי' לי לאלקים, יהי' דוקא, יהי' אמונת עתך חוסן כו' ועמ"ש מזה בבוך יהושע בסופו סד"ה והי' מדי חדש בחדשו ושם דרפז ע"ב.

קיצור בפסוק זה יש ט"ו תיבות כנגד שם י"ה וכן בברכת כהנים שיהי' השם שלם ט"ו ווין דאמת ויציב גם ט"ו ווין שבחים דישתבח שמך כדי לומר אח"כ מלך יחיד עיין בד"ה אתה נרי חמש טבילות ועשרה קדושין ביוהכ"פ וזהו ג"כ ענין איה מקום כבודו, איה אלף י"ה, ועמ"ש בת"א ס"פ שמות בענין איה סופר כו' ענין ד' ידות והחמשית, גם יש בו ה' ווין שזהו רמז על ו"ה א"כ מרומז בפסוק זה י"ה וגם ו"ה ואפ"ל ענין ה' ווין ענין תורה שניתנה בה' קולות ובמ"א פי' ה' פעמים קול גימט' פרת והו"ע הוא פרת הוא דמעיקרא והיינו ונהר יוצא מעדן שיש לפרשו ג"כ על יסוד דעת"י, ומשם יפרד והי' לד' ראשים או"א זו"נ, ה' תפילות דיוהכ"פ ע"ד ה' עליות הנה ישכיל עבדי ירום ונשא וגבה מאד וזהו שיעקוב מלא וא"ו שנטל משכן מאליהו אות וא"ו לכן נאמר יעקוב בר' ה"פ, והנה מה שבא כאן בפסוק זה שם הוי' ברמז ט"ו תיבין וחמשה ווין אע"פ שנאמר בפי' שם הוי' אחרי הוי' אלקיכם תלכו אלא כי הוי' אלקיכם היינו זו"נ אבל שם הוי' דלעילא שהוא בע"ק אינו בא אלא ברמיזא ע' בלק"ת פ' תצא בהביאור ע"פ ולא אבה ושם ג"כ מענין ב' שמות הוי'.

ח) **ולבא** אל פרטי ענין הכתוב בענין אחרי כו' תלכו תיראו, יש להבין מ"ש ימינך ה' נאדרי בכח ימינך ה' תרעץ אויב ויש להבין ענין ב"פ ימין הנז' כאן, והנה בזהר בשלח דנ"ז ע"ב דקדק עוד מ"ש נאדרי דהל"ל נאדר, ופי' אלא בשעתא דשמאלא אתיא לאזדווגא בימינא כדין כתיב נאדרי בכח תרי כו' ע"ש ובמק"מ והענין כי יש ג"כ ב' בחי' שמאל הא' מ"ש שמאלו תחת לראשי, שה"ש סי' ב' ה'. הב' מ"ש שמאלו תחת ראשי, והתרגום פירש שמאלו תחת לראשי הנאמר תחלה קאי על יצ"מ מה שהי' ענני כבוד מקיפין אותו והיינו בשביל וימינו תחבקני קבלת התו' ומ"ש אח"כ שמאלו תחת ראשי קאי על קיום מצות תפילין שישראל מקיימין עכשיו והוא בשמאל, ואפ"ל לפ"ז דהענין שעי"ז יזכו לגילוי דלע"ל ג"כ ע"ד שמאלו תחת ראשי וימינו תחבקני שהרי נאמר כימי צאתך מאמ"צ

אראנו נפלאות, ואפ״ל לכן נאמר בשה״ש ב׳ פעמים החיבוב שבין חתן לכלה והוא כנגד יצ״מ ומ״ת שהי׳ בחי׳ אירוסין וכנגד לע״ל שיהי׳ בחי׳ נשואין והנה כתיב על לע״ל חשף ה׳ את זרוע קדשו לעיני כל הגוים וגו׳ ופי׳ בזהר פ׳ פנחס דף רי״ד ע״ב דא דרועא חדא דבי׳ תלי׳ ישועה כו׳ כד״א שמאלו תחת לראשי ובמק״מ פי׳ שהוא זרוע שמאלי דז״א והגבורות נקראים ישועות כו׳ וצ״ל שהם גבורות ממותקות דהיינו ה״ג שהם שרש שס״ה ל״ת וע״ד גבורות גשמים ועמ״ש בלק״ת פ׳ נשא סד״ה ה׳ יחתו מריביו בענין ויתן עוז למלכו ובלקו״ת בשה״ש בהביאור ע״פ קול דודי מענין כי הדם הוא הנפש, והרמ״ז פי׳ זרוע קדשו הוא גבורה דא״א וזהו כענין אני בינה לי גבורה, נמצא עכ״פ למדנו מזה דגם לע״ל שייך שמאלו תחת ראשי וכן לע״ל יאמרו ליצחק כי אתה אבינו ובודאי דשייך כמו״כ וימינו תחבקני דהיינו ענין קץ הימין וזהו שנאמר כן ב״פ הפסוק בשה״ש ושם בזהר פ׳ פנחס פירשו על ר״ה וענין שמאלו בר״ה היינו להיותו יום הדין, וענין הדין בר״ה כדי שיהי׳ המשכת אור חדש צ״ל תחלה בחי׳ דין ע״ז וכמ״ש בלק״ת בד״ה תקעו בחדש דרוש הראשון פ״ג גבי ומשפט לאלקי יעקב ומקור הדברים במד״ר אמור פכ״ט ובזח״ב תצוה קפ״ד יעו״ש, וכן לע״ל יש יום הדין קודם גילוי האור וא״כ ענין שמאלו תחת ראשי כשיתבונן האדם בזה בענין הדין ומי יצדק בדין כי שמים לא יזכו בעיניו מזה יבא לתשובה אמיתית, והנה שם הוי׳ הוא דחילו ורחימו רו״ד א״כ ב׳ בחי׳ שמאל י״ל יראה תתאה ויראה עילאה וכן ב״פ ימין ב׳ בחי׳ אהבה זוטא ואהבה רבה והגם כי יראה עילאה הוא חכ׳ וחכ׳ הוא ימין י״ל כי בת״ז תיקון ב׳ משמע בינה נק׳ יראה עילאה גם אם ח״ע היא יראה עילאה י״ל ע״ש שרשה מגבורה דעתיק שבמו״ס וא״כ אה״ר בא מבחי׳ ורב חסד דא״א כו׳ ומ״ש בפסוק ראשון לראשי ובפסוק שני כתיב ראשי, פי׳ האריז״ל שבחי׳ ראשי גבוה יותר מבחי׳ לראשי כמ״ש מזה סעיף יו״ד בהקיצור, ואפ״ל כי ישראל היינו לי ראש והכפיל הפסוק ישראל יהי׳ שמך ג״כ ב״פ ועמ״ש מזה בלק״ת פ׳ שלח בד״ה אני ה׳ אלקיכם דרוש השני פ״ד בתוך ב׳ חצאי עיגולים ובהביאור ספ״ב שהו״ע ישראל זוטא וישראל סבא ועל פי חסידות יש לומר ענין ב׳ פעמים ראשי, כי הראש כולל המוחין והגלגלת, והוא ענין השכל חב״ד והרצון החופה עליהם ע״ד מצחא כו׳ וידוע שיש ב׳ בחי׳ רצון דאית רצון ואית רצון הא׳ רצון שלמטה מהשכל שהוא נמשך מהשכל, וזהו גלגלתא דז״א שנמשך מת״ת דבינה, והב׳ הרצון שלמעלה מהשכל וכמ״ש מזה בד״ה במדבר סיני דרוש הראשון ושאר דוכתי ובלק״ת בשה״ש בד״ה צאינה וראינה דרוש השני בענין עשה רצונו כרצונך כדי שיעשה רצונך כרצונו, ועד״ז מ״ש שמאלו תחת לראשי זהו נגד בחי׳ הראשונה שהוא הרצון הנמשך ע״פ השכל ונק׳ ישראל זוטא שכדי לעורר רצון זה הוא ג״כ ע״י שמאלו תחת לראשי וכמ״ש בסדור בדרוש זה ע״י המרירות מהריחוק כו׳ ועמ״ש בענין בני מררי שהיו נושאים קרשי המשכן ונק׳ בחי׳ זו לראשי שאינו עצמיות בחי׳ ראשי, וכמ״ש בכהאריז״ל, והב׳ שמאלו תחת ראשי, זהו להמשיך בהנפש בחי׳ רצון העליון שלמעלה מהשכל וזהו ענין שאו את ראש בנ״י כו׳ לגלגלתם, להעלות בחי׳ הרצון שע״פ השכל לגלגלתא שהוא בחי׳ שלמעלה מהשכל ולכן עיקר בחי׳ זו הוא לע״ל ולכן כמ״כ בבחי׳ וימינו תחבקני יהי׳ ג״כ עלי׳ יתרה

ע״ד דאית חסד ואית חסד כנזכר בזח״ג בשא קל״ג ע״ב ובאג״ה סי׳ יו״ד ד״ה חסדי ה׳ כי לא תמנו ולכן לע״ל נאמר וחסדי מאתך לא ימוש כו׳ וכמארז״ל ספ״ג דפסחים בענין ביום ההוא יהי׳ הוי׳ אחד שלע״ל כולו הטוב והמטיב וזהו ענין קץ הימין ועמ״ש ע״פ שוש אשיש.

קיצור ימינך כו׳ ימינך כו׳ וענין נאדרי בכח ויש ג״כ ב״פ שמאלו כנז׳ בשה״ש סי׳ ב׳ ה׳ וסי׳ ח׳ ג׳, ב״פ שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני רק שבפ״א כתיב לראשי ובפ״ב כתיב ראשי, והתרגום פי׳ הא׳ על יצי״מ ומ״ת הב׳ על תפילין ומזוזה ויש לפרש דר״ל שעי״ז יזכו לבחי׳ חשף ה׳ את זרוע קדשו ועמ״ש במק״מ והרמ״ז או גבורה דז״א או גבורה דא״א ועמ״ש בענין יהודה אתה כו׳ אוסרי לגפן עירה נז׳ בהפסוקים ר״ת אגל״א דהיינו שם הגבר׳ ד״ת אתה גבור לעולם אד׳ ובברכה זו היא גבורת גשמים ותחה״מ וע׳ בחיי פ׳ ויחי שם וענין לראשי וראשי יש לומר כי ישראל לי ראש ויש בזה ב׳ בחי׳ כענין שאו את ראש כו׳ לגלגלתם והיינו ע״י ב׳ בחי׳ שמאל, שמאל דוחה שבמקבל ושמאל שבמשפיע, וכן בימין יש ב׳ בחי׳ במקבל ומשפיע, כענין וארא אל אברהם ואל יצחק כו׳ וזהו ענין ד׳ הידות, ועי״ז והחמישית כו׳ בחי׳ דלית שמאלא כו׳, או י״ל ב׳ בחי׳ ימין ע״ד אית חסד ואית חסד כו׳. וענין ימינו תחבקני מ״ש ב״פ י״ל שזהו קץ הימין מה שהשיב אחור ימינו מפני אויב ועמ״ש בתלים סי׳ ע״ז ע״פ ואומר חלותי היא שנות ימין עליון ועמ״ש מענין ימין ע״פ אורך ימים בימינה למימינים בה דפרש״י פ׳ במה אשה דס״ג א׳ כימין המיומנת למלאכה, וכך מלאכת הקב״ה הנק׳ פעלת לחוסים בך זהו נק׳ ימין, כי המלאכה שעושים בשמאל אינו כ״כ נאה, וזהו שארז״ל נטה שמאלו וברא ארץ, וקץ הימין שיתגלה ימינו, ובנעילה דיוהכ״פ אומרים שערי כתר המיומן מהרה תפתח כי שמאלו תחת לראשי זהו ר״ה ובנעילה דיוהכ״פ בחי׳ ובו תדבקון זהו וימינו תחבקני וזהו כתר המיומן היינו פנימי׳ הכתר בחי׳ כי חפץ חסד הוא ושערי כתר המיומן י״ל שער החמישים שכולל ג״כ מ״ט שע״ב.

ט) והנה בענין שנזכר כאן ששה דברים דוקא וכן בגמ׳ סוף מכות בא ישעי׳ והעמידן על שש כו׳ י״ל כמ״ש בביאור ע״פ מי יתנך כאח לי מ״ש במד״ר פ׳ בראשית פי״ב בענין אלה תולדות השמים והארץ מלא בשני ווין כו׳ ע״ש, כי ב׳ ווין ת״ת ויסוד שה״ע אלה תולדות יעקב יוסף הם ב׳ ווין, אך כשהיו מליאי׳ היינו כשבא ההמשכה לבחי׳ יוסף מהמאציל צ״ל ב׳ ווין ב׳ המשכות הא׳ מאא״ס לאו״א ומהן נמשך בת״ת, הב׳ מאו״א ות״ת ביסוד, עמ״ש סד״ה וישב יעקב בענין ב״פ בארץ ובד״ה שה״ש ב׳ בחי׳ חתן אבל כשאין נמשך ההמשכה חדשה מאוא״ס ממש כ״א ממה שכבר נמשך באצי׳ או מאו״א ואפשר רק מז״א

במא״א* אות יוד סעיף ל״ט איתא ו״ק דז״א ו״ק דמ׳ הם י״ג מדה״ר, א״כ י״ל ב׳ ווין הנ״ל הם יג״מ.

במא״א: שורה זו נכתבה בכי״ק בצד הגליון.

זהו וא"ו אחד והוא כענין ונהר יחרב ויבש וכן בזהר ר"פ נח דנ"ט ע"ב פי' ענין ונהר יוצא מעדן דא עביד תולדות ולא אחרא א"כ ענין אלה תולדות השמים והארץ שייך לענין ונהר יוצא מעדן וכשהוא מלא בשני ווין זהו הוראה שהנהר יוצא ונמשך מעדן עילאה ממש שהוא מו"ס כמ"ש באדר"ז דר"צ ע"א וכשהוא רק וא"ו אחד מורה שאין ההמשכה מעדן עילאה סדכ"ס כ"א מחו"ב דאצי' שנק' ג"כ עדן עילאה יעו"ש, ולכן איתא בירושלמי פ"ג דנדרים אשר מצוות שבת נאמר בשני ווין בנחמי' סי' ט' לומר שאז נמשך שפע הנהר ממקורו ממש וזהו וקראת לשבת ענג, ענג ר"ת עדן נהר גן כו'. וז"ש וזכרתי את בריתי יעקוב מלא וא"ו בפ' בחוקותי היינו שזכירת הברית כשיומשך הוא"ו מעצמות אוא"ס כו' היינו ואזכור את בריתי, שיעשנו בחינת זכר ומשפיע כו' (מזה יש להעיר לענין ר"ה שנק' יום הזכרון זוכר הברית ואומרים בפסוקי זכרונות ויזכור אלקים את נח, נח הוא יסוד וכן ויזכור אלקים את בריתו את אברהם וכו' וזכרתי את בריתי יעקוב וכו' ועמ"ש מזה ע"פ תקעו בחודש שופר) וזהו והעמידן על שש כדי להמשיך בחי' הוא"ו ולכן הם שית תיבין דיחודא בפסוק שמע ישראל עד הוי' אחד ואולי י"ל הוא"ו זה מחבר ע"ק עם ז"א ע"ד והבריח התיכון מבריח מן הקצה אל הקצה בזהר ס"פ תרומה דקע"ה ב' מע"ק לז"א וכמ"ש בת"א סד"ה כי אתה נרי בענין והוי' יגיה חשכי וזהו ענין וא"ו רבתי דגחון שוא"ו זה מפסיק כח יניקת הנחש שמחמת הנחש גרם שנחסר וא"ו זה מן אלה תולדות והוא"ו רבתי מורה שבא ההמשכה מתפארת דע"י וע"י יפסיק כח יניקת כו' ובלע המות לנצח ומחה ד' דמעה כו' ועיין בעה"ק ח"ב פט"ו ע"פ ועבדתם את הוי' אלקיכם שהוא סוד היחוד המשכת הוא"ו בה' וע"ז והסירותי כל מחלה לא תהי' משכלה כו' כי ע"י היחוד מסתלק הנחש כו' וע"ז הם ג"כ שיתא סדרי משנה שבהם ועל ידם נמשך הוא"ו כו' וההמשכה במ' הנק' שביעאה וזהו שבע ברכות דכלה וכמ"ש ע"פ והי' אמונת עתך כו' חוסן ודעת וההמשכה ביראת ה' אוצרו שהיא המ' הנק' אשה יראת ה'.

קיצור בא ישעי' והעמידן על שש, ענין אלה תולדות מלא בשני ווין, יעקב יוסף, יעקב בריח התיכון ממשיך מאוא"ס עד היסוד, עיין זהר ויקרא דט"ז ע"ב שזהו ענין תשובה ואח"כ וא"ו שני מה שיוסף משפיע במל' משא"כ כשחסר וא"ו אחד י"ל אין ההמשכה באה מאוא"ס ממש כ"א מאצי', מצוות שבת נא' בשני ווין, ענג, וזהו יעקוב מלא וא"ו, וזהו והעמידן על שש, וא"ו תיבין דשמע ישראל, וא"ו רבתי דגחון, היחוד דוחה הנחש, שיתא סדרי משנה, והי' אמונת עתך כו' וההמשכה ביראת ה' אוצרו, ואפ"ל נגד ב' ווין אלו נאמר ששה משמותם על האבן האחת שהוא בינה שם נמשך וא"ו מאור א"ס, ואת ששה השמות הנותרים על האבן השנית מ', וא"ו שני דיוסף.

י) ספ"ק דסוטה דף י"ד ע"א ואמר ר' חמא בר חנינא מאי דכתיב אחרי ה' אלקיכם תלכו, וכי אפשר לו לאדם להלך אחרי שכינה והלא כבר נאמר כי הוי' אלקיך אש אוכלה הוא (עמ"ש מזה בד"ה כי ביום הזה יכפר הראשון) אלא להלוך אחרי מדותיו של הקב"ה מה הוא מלביש ערומים כו' אף אתה כו', והנה זהו פי' צדיק עמוד אחד ע"ד הוא"ו שממשיך האור והשפע כו' והיינו ע"י להלוך אחר

מדותיו שעיקרו חסד וזהו"ע עולם חסד יבנה ואיש כי יקח אחותו חסד הוא כו' ואפ"ל כי לפי שהוא ית' לאו מכל א"מ איהו כלל ע"כ נקראו מדותיו אחרי הוי' פי' בחי' אחוריים וכמש"ל סעי' א' שזהו ענין שם והארה כו'.

מד"ר בפ' קדושים פכ"ה אחרי הוי' אלקיכם תלכו וכי אפשר כו' אלא מתחלת ברייתו ש"ע לא נתעסק הקב"ה אלא במטע תחלה שנא' ויטע הוי' אלקים גן וכו' אף אתם כשנכנסים לארץ וכו' ונטעתם כל עץ מאכל, י"ל ע"ד מ"ש במד"ר פ' וירא פנ"ד בפי' כי האדם עץ השדה דבחי' עץ השדה היינו בחי' אדם א"כ ונטעתם כל עץ מאכל היינו להמשיך בחי' ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם וזהו ענין וחיי עולם נטע בתוכינו כי בחי' אדם שעה"כ זהו התו' ועד"ז י"ל ענין כימי העץ ימי עמי, הענין כי הוא"ו שנזכר לעיל נקרא אילן וזהו"ע ועץ חיים בתוך הגן, וכן פי' בפרדס ערך עץ ובמא"א אות עיין סעי' י"ז, וא"כ סוד הנטיעה בגן זהו עצמו ענין היחוד וע' בזהר שלח דקנ"ח ע"ב ע"פ היש בה עץ אילנא דחיי ועד"ז נאמר באברהם ויטע אשל בבאר שבע עיין זוהר ויקרא דכ"ב ע"ב אשר באר שבע זהו המ' יסוד דנוק' ואברהם שהוא חסד נוטע בה הוא"ו כו' והו"ע יחוד ו"ה, ונת' במ"א באריכות וגם כי ע"י יחוד זה נמשכים נשמות חדשות לכן נק' נטיעה וכמו שאמר ר' יוסי ונטעתי חמשה ארזים. חזהו עץ מאכל דאיתא במאו"א אות מ"ם סעי' י"ז מאכל גימט' הוי' אדני ואותיות מלאך והיינו יסוד המחבר הוי' אדני, והוא ג"כ גימט' אמן ולכן ארז"ל גדול העונה אמן יותר מן המברך וע' בזהר ויחי דף ר"מ סע"א ע"פ מהאוכל יצא מאכל, האוכל דא צדיק דכתיב צדיק אוכל כו' וה"ס היחוד כמו בלתי הלחם אשר הוא אוכל ומזה יצא מאכל והשפעה בכל העולמות וזהו"ע אמן. חזהו ונטעתם כל עץ מאכל, וזהו ג"כ ענין כי האדם עץ השדה, האדם העליון הוא העץ המשפיע לבחי' שדה שהיא מ', ולכן זהו אחרי הוי' אלקיכם תלכו, אך וזכרתי את בריתי יעקוב הנה יעקוב מלא וא"ו, היינו יעקב בעצמו הוא ואו ת"ת, וכשהוא ג"כ מלא וא"ו מורה שנמשך בו השפע מע"ק, ואזי העץ מאכל הוא בחי' גבוה יותר, כי בזהר שלח קנ"ח ע"ב שם פי' היש בה עץ אם אין עץ הוא אילנא דחיי ובחי' אין זהו גבוה יותר ולכן ענין יעקב מלא וא"ו זהו כאשר בבחי' כי האדם עץ השדה מאיר מבחי' אין היינו בחי' כי לא אדם הוא ולכן יעקב מלא וא"ו גימט' אמן ואמן אשר כבר נתבאר כי אמן זהו חיבור הוי' אד' כנ"ל, אך ענין הכפל זהו כאשר ביחוד זה מאיר מבחי' ע"ק ממש, ולכן זהו אמן ואמן הגם כי יעקב עצמו בלא וא"ו זהו ג"כ ב"פ אמן, וזהו רק יחוד הוי' אד', רק הכפל י"ל ע"ד שילוב הוי' באד' ושילוב אד' בהוי', או ב"פ אמן מורה יחוד י"ה ויחוד ו"ה, אך ואמן בתוס' וא"ו מורה על שבחי' יחוד ו"ה הוא ממש כמו יחוד י"ה וזהו הוא"ו שמחבר ב' בחי' אמן הנ"ל (ואפ"ל מזה נמשך מה שלעתיד לבא יהי' העץ עצו כפריו משא"כ עכשיו אין עצו כפריו, ועיין מ"ש מענין עצו כפריו על פסוק תמים תהי' עם ה' פ' שופטים וע"פ ועץ השדה יתן פריו) וזהו ענין ועץ השדה יתן פריו דהוא כמ"ש בזוהר שלח שם אי תחמון איבא דארעא כשאר ארעא דעלמא יש בה עץ אילנא דחיי ולא מאתר עילאה יתיר, ואי תחמון דאיבא דארעא יתיר ומשנייא מכל אתר דעלמא תנדעון דהא מעתיקא קדישא קא נגיד, ואתמשך ההוא שנויא עילאה מכל אתרי דעלמא ובהרמ"ז שם שב' מיני שפע הם כו' וע' בלקו"ת פ' קרח סד"ה

ויגמול שקדים, נמצא מובן שהשפע מבחי׳ ע״ק הנק׳ אין בא ג״כ ע״י ז״א הנק׳ עץ החיים אלא שהולך במהירות ואינו משתנה בז״א כו׳ ולכן פירות האילן באו בברכה מרובה וז״ש במד״ר פ׳ בראשית פי״ב שלע״ל שיהי׳ תולדות מלא בשני ווין אזי יהי׳ זרע השלם הגפן תתן פריה ולכן ע״ז באו הו׳ דברים שבפסוק זה להמשיך תולדות מלא ע״י שיאיר אור ע״ק בחי׳ אין בבחי׳ עץ החיים וכו׳, וזהו ענין ונטעתם כל עץ מאכל ונק׳ זה אחרי הוי׳ אלקיכם תלכו וכו׳ ובו תדבקון זוהר פ׳ בשלח דמ״ט ע״א מענין ובו תדבקון וע׳ ר״פ תרומה דקכ״ו סע״א ובעא לאדבקא בהו וה״ס היחוד עליון כמו להבדיל ודבק באשתו וישראל נק׳ אשתו במד״ר פ׳ נשא ע״פ והביא האיש את אשתו אל הכהן.

זהר פ׳ ויקרא דף כ׳ רע״ב אחרי הוי׳ אלקיכם תלכו.

ילקוט תלים סי׳ כ״ה ע״פ טוב וישר ה׳, דצ״ט ע״ב ד״א כל ארחות ה׳ חסד ואמת. בשעה שאמר משה לישראל אחרי הוי׳ אלקיכם תלכו א״ל משה רבינו מי יוכל וכו׳, אני אומר לכם דרכיו של הקב״ה כל ארחות ה׳ חסד ואמת חסד זו גמ״ח, ואמת זו תורה, ולמי נתן אותם לנוצרי בריתו ועדותיו, ועמ״ש מענין חסד ואמת בד״ה ונתתי לך מהלכים כו׳ ובהביאור, וז״ש בגמ׳ דמכות שם בא ישעי׳ והעמידן על שתיים שנאמר כה אמר ה׳ שמרו משפט ועשו צדקה כי צדקה היינו חסד ומשפט היינו אמת, זו תורה.

קיצור בגמ׳ פי׳ אחרי תלכו לילך אחר מדותיו י״ל כי מדותיו נק׳ אחרי כי בעצמותו לאו מכל א״מ איהו כלל, וזה נק׳ ג״כ כל הנק׳ בשמי ילקוט ח״ב רמז תקל״ז, וע׳ לקמן מזה ובמד״ר אמרו בפי׳ אחרי תלכו דהיינו ונטעתם כל עץ מאכל היינו כי האדם עץ השדה בחי׳ וא״ו הנ״ל משא״כ תבואת הארץ נק׳ תבואתה תבואת ה׳ תתאה, והעיקר לנטוע בה הוא״ו ע״ד ויטע אשל בבאר שבע בריח התיכון, שזהו המשכת יחוד אלקותו ית׳ בהעולמות בי״ע, וכעין זה י״ל פי׳ לנטוע שמים וליסוד ארץ ועץ זה נק׳ עץ מאכל שממנו מקבלים חיות כל העולמות, ע׳ זח״ג פ׳ בלק דף ר״ב ע״א בפי׳ כי ממנו תאכל ובהרמ״ז שם וע״ד לכו לחמו בלחמי, גם מאכל גימט׳ אמן חיבור הוי׳ באד׳, אך ענין בריתי יעקוב בתוספת וא״ו י״ל כי הנה היש בה עץ אם אין וכדי להמשיך מבחי׳ אין בהעץ שזהו ועץ השדה יתן פריו והיינו התקשרות בחי׳ כי האדם עץ השדה בבחי׳ כי לא אדם הוא ע׳ בת״א פ׳ יתרו בד״ה זכור ושמור בדבור אחד נאמרו וזהו ואדם אין כאליהו הנביא שהי׳ אדם שמאיר בו בחי׳ אין, זהו ע״י וא״ו שבתיבת יעקוב ולכן נטל וא״ו זה מאליהו שהוא בחי׳ ואדם אין כנ״ל, יעקוב בוא״ו גימט׳ אמן ואמן והמשכה זו ע״י ו׳ דברים שבפ׳ זה.

בילקוט פי׳ אחרי הוי׳ אלקיכם תלכו שזהו ענין כל ארחות הוי׳ חסד ואמת ולמי נתן אותם לנוצרי בריתו ועדותיו, וזהו שלאחר שישעי׳ העמידן על שש חזר והעמידן על שנים שמרו משפט ועשו צדקה שע״י ב׳ בחי׳ אלו הוא המשכת הוא״ו עץ השדה בהא תתאה ועמ״ש ע״פ ציון במשפט תפדה ושביה בצדקה, וזהו ועמך כולם צדיקים לעולם ירשו ארץ נצר מטעי פי׳ כי ארץ הוה

משמע הארץ עצמה ותבואת ה' קמ"ל שירשו ג"כ נצר מטעי בחי' הנטיעה של העץ בהשדה כו'.

יא) ועוי"ל בענין ב' ווין הנ"ל דאלה תולדות מלא שהם י"ג מדה"ר משא"כ בהסתלקות ו' אחד נשארו רק ו"ק דז"א שהם מדות דאצי' ולא יג"מ דעתיקא והיינו כי במא"א אות יו"ד סעי' ל"ט איתא י"ג מדות נקרא זו"ב לפעמים ו"ק שלו ו"ק שלה והכוללם יחד עכ"ל וה"ע הנז' בזהר תזריע דמ"ז ע"ב שית יומין לעילא ושביעאה עלייהו שית יומין לתתא כו' ובפרקי ר"א בעשרה מאמרות נבה"ע וכללן בשלשה בחכ' ובתבונה ובדעת א"כ הם י"ג עם עשרה, ולפ"ז צ"ל עשרה מאמרות הם ע"ס דזו"נ וכללן בשלשה עצם חב"ד שלמעלה מע"ס דזו"נ וא"כ למדנו מדבריו דב' ווין הם יג"מ, וא"כ מכ"ש שיש לפרש כן בבחי' גבוה יותר דהנה איתא בפרדס שער הצחצחות פ"א בשם רב האי גאון י"ג מדות האמורים בתורה הם ענפי תולדות יוצאים מיו"ד מעלות נקראים ספירות אילו כנגד אילו עם שלשה גנוזות ראשי ראשים, והם אור קדמון אור צח אור מצוחצח, והפרדס שם ביאר הדברים, יעו"ש הרי הם ב' ווין הא' ו"ק, שהם ששה מדות חג"ת נה"י היינו וא"ו א', הב' הג' מוחי' חב"ד עם הג' ראשי ראשים, שודאי הם מאירים בהג' מוחין, וזה ג"כ וא"ו, וכן בכהאריז"ל פי' שית תיבין דשמע ישראל הם ג' מוחין דאבא וג' מוחי' דאימא אך לפמ"ש י"ל שהם ג"ר דאצילות עם ג' ראשי ראשים ולכן כשמתחברים הב' ווין כמו שנא' אלה תולדות מלא בשני ווין, היינו אשר וא"ו העליונה שהם מבחי' ימי קדם דע"ק, מאיר בו"ק דז"א הנק' ימי עולם וכמ"ש בלק"ת בד"ה הוי' יחתו מריביו שהחסד דעתיק מאיר ע"י החסד דז"א שהוא הכלי שלו וכו' וא"כ ויטע ה' אלקים ע"ק ע"י ז"א גן בעדן וכו' ועץ החיים בתוך הגן ועץ החיים הוא וא"ו כמ"ש בזהר ס"פ במדבר דקכ"א א' שהוא"ו הוא אילנא דחיי אך האיר בו ג"כ עתיקא היינו שבחי' אין מאיר בעץ החיים ע"ד שפי' בזהר שלח דקנ"ח ע"ב הנ"ל בענין אם אין דר"ל שבחי' אין מאיר באילנא דחיי ואזי יתן פריו בהפלאה והפירות הם נשמות הצדיקים שהיו נמשכים נשמות גבוהות מאד כענין רב המנונא סבא וכה"ג והם הנק' אחים וריעים לז"א משא"כ ע"י חטא עה"ד נעשה תולדות חסר וא"ו אחד היינו שנשאר רק ו"ק דז"א ואין מאיר בהם בחי' ע"ק דוגמת היש בה עץ, עץ לבד ולא אין, ולכן העבודה ונטעתם כל עץ מאכל, להמשיכו כמו שהי' בבחי' ויטע ה' אלקים גן וכו' שיהי' מאיר בו ע"ק, והנה בברוך שאמר יש י"ג ברוך נגד י"ג מדות שהם ב' ווין, ור"ל ע"י שבחי' שאמר והי' העולם נמשך בבחי' ברוך וגילוי שיהי' מוחו ולבו של האדם מתקשר היטב בזה עי"ז מעורר למעלה שיהי' גילוי בחי'

וזהו * ג"כ ענין וישכם לבן בבקר ופי' בת"א ס"פ ויצא שבבקר דאברהם מאיר הארה מבחי' ע"ק שנק' לבן העליון ע"ש לבושיה כתלג חיוור ושער רישי' כעמר נקי.

---

*) פיסקא זו נמצאת בכי"ק בצד הגליון של עמוד זה.

שאמר והי' העולם והרי כמו שברא העולם היינו שהי' בשני ווין וכו', לכן יש י"ג ברוך להמשיך גילוי יג"מ שהם ב' הווין כו' ובעד"ז בשית תיבין דשמע ישראל ושית תיבין דבשכמל"ו ממשיך גילוי ב' ווין הנ"ל וזהו אם בחוקותי תלכו כו' אזי ועץ השדה יתן פריו, ע"י שיאיר ע"ק הוא"ו שלו בעץ השדה שהוא ו"ק דז"א וע"ז בא ג"כ ששה ענינים בפסוק אחרי ה' אלקיכם תלכו להמשיך עי"ז בחי' וא"ו עילאה שיאיר בוא"ו הב' ע"ד אלה תולדות מלא בשני ווין, וזהו וזכרתי את בריתי יעקוב מלא וא"ו כי עכשיו אלה תולדות יעקב יוסף נז' תולדות רק בוא"ו אחד שההמשכה מו"ק דז"א אבל יעקוב מלא בוא"ו היינו שיאיר הוא"ו עילאה בבחי' יעקב וזהו ע"ד תתן אמת ליעקב והקשו דהא יעקב עצמו נאמר בו ויעקב איש תם ומהו עוד תתן אמת אלא זהו ע"ד אמת לאמיתו והענין כמבואר בזהר ר"פ ויקרא ע"פ ונתתם לי אות אמת דא אות וא"ו שהוא אילנא דחיי שהוא מחבר חו"ג והיינו ענין שלום ואמת, וזהו בחי' יעקב עצמו שהוא בריח התיכון תפארת, אך תתן אמת ליעקב זהו כשנמשך בו מע"ק כמ"ש בזח"ג בהעלותך דקנ"ב ע"א שבחינת אור ע"ק זהו נשמתא לת"ת ונק' נשמתא לנשמתא וביאור הדבר יובן ממ"ש בלקוטי תורה בד"ה אלה מסעי דרוש השלישי בהביאור פ"ד וזהו ענין יעקב מלא וא"ו היינו יעקוב שזהו כשנמשך בו הוא"ו הנקרא אות אמת והיינו המשכה מע"ק ששם מקור האמת ונק' אמת לאמיתו וכשנמשך בחינה זו בתפארת זהו תתן אמת ליעקב ואז נקרא יעקוב מלא וא"ו, ויהי' אלה תולדות יעקב יוסף ע"ד ב' אלה תולדות מלא בשני ווין כו', והנה ענין אחרי הוי' אלקיכם תלכו ולפעמים נאמר התהלך לפני, אלא אשר יקראוהו באמת אזי קרוב ה' וזהו התהלך לפני, וענין אמת הפך נהרות המכזבין כו' אבל כשאינו בבחי' זו צ"ל אחרי הוי' אלקיכם תלכו וכמש"ל. ועד"ז יובן ענין יגמה"ר המאירים בר"ח אלול דהנה ענין ב' ווין הנ"ל הוא"ו שבו"ק דז"א הוא וא"ו ממש והוא"ו דע"ק אפ"ל ע"ד שארז"ל ע"פ בכל צרתם לא צר דהאלף דלא משמשת כמו וא"ו דהיינו לו צר שהרי נא' אח"כ ומלאך פניו הושיעם כדאיתא בגמ' ספ"ה דסוטה ועיין מזה בזהר ס"פ וירא דק"כ ע"ב וזהו ענין אלול שהוא לו לא ע"ד כי אל דעות הוי' ולא נתכנו עלילות והקרי ולו, והיינו כנ"ל, ועמ"ש מזה ע"פ לולי ה' שהי' לנו כו', לולא האמנתי לראות, לולא הוא אותיות אלול, וכן תמונת האלף הוא וא"ו ושני יודין ופי' בפרדס שער האותיות דהוא"ו זהו כתר ושני היודין הוא חו"ב הרי הוא"ו דאלף הוא כתר וזהו ענין לא צר דהו"ל כמו לו כי האלף הוא בכתר וזהו ענין יג"מ הרחמים ב' ווין הנ"ל והכולל כו', ועמש"ל בענין וא"ו רבתי שבתיבת גחון, וי"ל ג"כ גחון גימט' אלול כו', בספר א' הנק' אור החכ' ראיתי אלול גימט' בינה היינו תשובה כו' וזהו הרועה בשושנים א"ת שושנים אלא ששונים בהלכות כי ע"י ששה סדרי משנה ממשיכים ג"כ הוא"ו עילאה שזהו ענין י"ג מדות הרחמים כו'.

קיצור שי"ל ב' ווין הם יג"מ הרחמים כי ע"ס דאצי' וג' ראשי ראשים י"ל שהם ב' ווין דהיינו ג' ראשונות עם ג' ראשי ראשים הם וא"ו אחד וששה קצוות דאצי' עם המל' הם וא"ו אחד, בפדר"א אמר עשרה מאמרות וכללן בחכמה ובתבונה ובדעת י"ל נגד זה י"ג ברוך בב"ש והי' העולם, להמשיך ב' ווין וכשחסר וא"ו אחד מאיר רק וא"ו קצוות דז"א, ועפי"ז י"ל ענין אלול, לו צר

לא צר ג"כ ב' ווין הנ"ל מה גם כי באמצע השני ווין יש א' כזה וא"ו ע' זהר ח"ג ס"ו ע"ב.

יב) **והנה** ע"פ הנ"ל בענין ונטעתם יובן מאמר המדרש פ' נח פל"ו ע"פ ויחל נח איש האדמה שלשה היו להוטין אחר האדמה קין ונח ועחיהו כי בקין נאמר וקין הי' עובד אדמה וגם שם ויחל נח נעשה חולין הגם דקאי על ויטע כרם י"ל כמו"כ על מה שהי' להוט אחר האדמה כיון שזהו מבחי' קין. והענין י"ל דאיתא בזהר ויחי דרכ"ו ע"ב ענין בפסח על התבואה היינו תבואתה תבואת הא תתאה בחי' מל' אבל בעצרת על פירות האילן היינו אילנא עילאה עץ החיים ז"א כי האדם עץ השדה, עז"נ ממני פריך נמצא כו' וכענין כתפוח כו' ופרי' מתוק כו'. ואפ"ל כי תבואת הא היינו בחי' בהבראם בהא בראם אתא קלילא דלית בי' משש והוא חיות העולמות שנק' יש מאין ע' בלק"ת פ' ראה בד"ה אחרי ה' אלקיכם תלכו שנמשך רק מבחי' אחרי ה' אבל פירות האילן זהו"ע התו' שנק' עץ חיים וזהו בעצרת יום מ"ת והוא מטע כמאמר וחיי עולם נטע בתוכינו וא"כ פירות האדמה זהו ע"ד תבואת ה' ונק' בגמרא חיי שעה אבל פירות האילן בחי' עה"ח זהו חיי עולם, וכמ"ש בסדור שער הק"ש תוך ד"ה להבין ענין ההפרש בין ק"ש, שלכן מי שתורתו אומנתו פטור מן התפלה כי בכלל חיי עולם נמשך ממילא גם חיי שעה וא"כ קין שהי' עובד אדמה היינו להמשיך חיי שעה שמקורה מבחי' מל' הנק' אדמה, ועמ"ש על הזהר ריש פרשת נח דף נ"ט ועביד איבין ורבי זרעין כתב הרמ"ז האיבין הם נשמות הצדיקים שהם עיקר הפנימיות ורבי זרעין הם המלאכים כי סתם זרעים הם פרי האדמה וסתם איבין הם פרי העץ ולכן יחס הזרעים למלאכים מפני שעיקרם מן הניצוצות שהם מבחינת המל' מעלמא דנוק' והנשמות מעלמא דדכורא פרי צדיק עץ חיים עד כאן לשונו, ומה שכתב שהמלאכים הם מעלמא דנוק' יובן ע"ד מ"ש בתורה אור פ' מקץ בד"ה רני ושמחי דרוש השני בענין וצדקתך ירננו שהשגתם רק מבחי' מל' שהוא בחי' צדיק משא"כ למעלה מהמל' אין להם השגה ולכן רק זכר רב טובך יביעו הזכר מן רב טובך כו' מה שאין כן בנשמות נאמר מה רב טובך אשר צפנת כו' יבא טוב ויקבל טוב כו' ורב טוב לבית ישראל, וזהו ג' היו להוטים אחר האדמה ולכן נק' ויחל שהוא ענין חולין, ע"ד ששת ימי החול, ולכן בא הציווי אחרי הוי' אלקיכם ליטע מטע תחלה דהיינו עסק התורה הנק' עץ חיים היא וכמו זית שמן, משא"כ ויטע כרם זהו עץ הדעת גפן היתה וכו'. וממילא יבא ג"כ חיי שעה כו' גם ההפרש בין אדמה למטע ע"ד כי אל דעות ועיין בד"ה בכ"ה בכסלו שנה"ב מתפעלת דוקא רק מבחי' דיעה התחתונה יש מאין וזהו ענין עובד אדמה אבל המטע המשכת דעת עליון מבחי' עץ החיים כו' גם זהו ההפרש בין ע"ד על מנת לקבל פרס לבחי' שלא על מנת לקבל פרס, וקין שהי' להוט אחר האדמה היינו חיות העולמות שנק' יש מאין היינו שיהי' נשאר בישותו ואף על פי כן יקבל חיות ולא רצה ליכלל בבחינת ביטול גמור, וע"ד שאמרו המרגלים ארץ אוכלת יושביה היא שיושביהם הם בבחי' אין וביטול גמור, ולא רצו בזה, או ע"ד שאמרו קרב אתה ושמע כו' ואת תדבר אלינו שלא רצו להבטל מכל וכל אבל ענין במטע תחלה עץ החיים זהו הביטול האמיתי ע"ד שלמעלה היש וכולא קמי' כלא חשיב וצ"ע

מענין אדמה ע"פ מזבח אדמה תעשה לי וממ"ש בזהר פ' מקץ דקצ"ט ע"ב ע"פ עובד אדמתו ישבע לחם דלשם משמע שזהו בחי' עליונה.

קיצור כי פרי האדמה היינו תבואתה תבואת ה', אתא קלילא, חיות הנבראים ע"ד חיי שעה, אבל מטע זהו עץ החיים חיי עולם, גם ע"ד כי אל דעות.

יג) **ומזה** יובן ענין מלכיות זכרונות ושופרות, כי הנה ענין ויטע הוי' אלקים גן בעדן הי' בראש השנה ביום ברוא אדם הראשון, ואזי ונהר יוצא מעדן זהו ההמשכה מאור אין סוף להשקות עצי הגן ע"ד ישבעו עצי הוי' ישבעו מימיהם כו' ובחינת עצי ה' זהו ענין כי האדם עץ השדה ז"א דאצי' ומקבל חיות מאור אין סוף על ידי נהר יובל שמו חיים שמו, וזהו ענין חיי המלך וזהו שכתוב והי' כעץ שתול כו' ועל יובל ישלח שרשיו וכו' וע' בזהר יתרו דפ"ג סע"א ובפ' אחרי דנ"ח ובאדר"ז דר"צ סע"ב וע"ז ארז"ל ובו תדבקון ליטע ג"כ עץ מאכל כי האדם עץ השדה אדם היינו מדומ"ע של תומ"צ שעי"ז ממשיכים בחי' אדם ונק' עץ מאכל לכו לחמו בלחמי לאפוקי אילן סרק שאינו עושה פירות מדומ"ע של הבלי עולם וזהו ענין מלכיות וזכרונות מלכיות היינו ע"ס דמל' דאצי' זכרונות ע"ס דז"א בחי' אדם וגם זכר ונקבה בראם ויקרא שמם אדם והיינו חיבור מלכיות וזכרונות זהו בחי' אדם שלם ונק' כי האדם עץ השדה ושופרות השופר נק' יובל כמ"ש במשוך בקרן היובל אשר זהו ונהר יוצא מעדן שממנו נמשך החיות לבחי' עץ השדה דהיינו ההמשכה מבחי' אין בבחי' עץ כו' שעל ידי זה ועץ השדה יתן פריו כו', ואפ"ל מה שנק' ובו תדבקון פי' ובו תדבקון מה שמלובש תוך ז"א היינו אור ע"ק הנמשך בו ע"י ונהר יוצא מעדן כו' ע"ד שפי' בזח"ג פ' אחרי דס"ו ע"ב בענין בי נשבעתי וכמ"ש מזה בלקו"ת פ' ראה בהקיצור מהביאור ע"פ אחרי סעיף ו' דכ"ב סע"ג ומ"ש שמלכיות וזכרונות יחד נק' אדם זהו ע"ד אימתי גדול הוי' כשהוא בעיר אלקינו כמבואר בזח"ג פ' ויקרא דף ה' ע"א ודף ז' ע"ב והיינו כי עיר אלקינו הוא עולם הדבור שעל ידי זה דוקא מאיר שם הוי' וזהו אימתי גדול הוי' כו' וזהו ענין ראש השנה בנין הנוק' עולם הדבור והיינו עשרה מלכיות שהם כנגד עשרה מאמרות כו', וזכרונות ע"ד אזכיר את שמי כי המל' נק' שם והארה כו' ובחי' מקדשי שמך זהו ענין זכרונות כו' ולכן זהו בחי' אדם בשלימות, והשופרות להמשיך מבחי' אין כו'.

קיצור כי משארז"ל בענין אחרי תלכו וכי תבואו אל הארץ ונטעתם כל עץ מאכל יש לפרשו על ר"ה כי ביום ר"ה יום ברוא אדה"ר הי' בחי' ויטע ד' אלקים גן בעדן וגם ונהר יוצא יובל שמו חיים שמו ההמשכה מע"ק בבחי' הגן אילנא דחיי כי האדם עץ השדה, וכמו"כ בר"ה צריך להמשיך בחי' זו כי בר"ה הוא בחי' כי תבואו אל הארץ כמ"ש באגה"ק סי' י"ד ע"פ ארץ אשר כו' מרשית השנה, ובלק"ת פ' תבא בד"ה היום הזה, ע"כ צריך לנטוע בה עץ מאכל אילנא דחיי, וגם להמשיך בהעץ מבחי' אין ע"ד ונהר יוצא מעדן וכ"ז הוא ע"י השופר שנק' יובל שהוא בחי' ונהר יוצא מעדן יובל שמו וגם פרת שמו פרת ה' פעמים קול כמש"ל סעי' ז' וזהר"ע מלכיות זכרונות שופרות מלכיות ה' תתאה זכרונות בחי' וא"ו והמקור לזה מבחי' שופרות בחי' י"ה ונהר יוצא מעדן.

קיצור מהביאור, (ו) ענין עילוי אחר עילוי עד ג' אלפים יובלות, (עמ"ש מזה בתלים ע"פ מלכותך מלכות כל עולמים מ"ש הבחיי פ' בהר ע"פ והיו לך ימי שבע שבתות השנים כו' וע' בת"א פ' ויצא סד"ה והיה הוי' לי לאלקים, בענין וכל אשר תתן לי עשר אעשרנו לך, שיהיה עילוי אחר עילוי כמה שמיטין ויובלות כו' וע' בד"ה ובבואה לפני המלך בענין אל תקרי שמות אלא שמות כו' ובד"ה לריח שמניך, דרוש השני ספ"א, ובד"ה ויקח קרח פ"א) בבחי' מ' דא"ס היינו מלכותך, אין אנו רשאים לדבר. (ע' מק"מ ר"פ בראשית בענין כי שאל נא לימים ראשונים פי' בשם האריז"ל בג"ר דא"ק אסור הדבור בהם, וכל עולם האצילות מעתיק עד המ' עומדים רק כנגד תנה"י דא"ק וכל עסקינו אינו אלא בעולם האצילות כו'), ענין הקו בחי' אור ושם ונמשך ממלכותך מ' דא"ס, ונמשך להיות מלכות כל עולמים, (ע' בד"ה קול דודי בשה"ש) ולכן העליות ג"כ רק עד שרשן היינו מ' דא"ס (וזהו כל עולמים כל חשבון ג' היינו ג' אלפים יובלות כמ"ש הבחיי שהזכרתי) וזהו שאמר לעולמו די, (ועיין פרדס ערך יובל וערך שמטה, ובערך תשובה, ועיין תשו' הרשב"א ח"א סי' ט' ועיין בלק"ת פ' שלח בד"ה מקושש עצים ושם פ"ב בענין יובל כו') ומזה יובן ענין אחרי ה' אלקיכם תלכו, שכל העליות ילכו מחיל כו' הוא בבחי' אחרי ה' בחינת מלכותך.

(ז) וענין ב"פ ימין וב"פ שמאל, פי' ב' נרות דשבת רמ"ח איברין ותרין דרועין, והיינו ב' דרועין דיליה וב' דרועין דילה הם ב"פ נר, עיין בלק"ת בד"ה והיה לכם לציצית דרוש השני פ"ב מענין רמ"ח איברים ותרין דרועין שהם בחי' נר, ובפע"ח שער השבת פ"ד, ובמא"א אות נון סל"א, והם ד' הידות.

בענין מ"ש בפי' ובו תדבקון חיבור היסודות, זהו ע"ד שהיכל קד"ק הוא שמבריאה נעשה אצילות, וע"ד מ"ש בת"א פ' בא בענין שם צבאות שגם בבריאה יהי' איהו וגרמוהי חד, זהו תדבקון ודבק באשתו והיו לבשר אחד, ועד"ז ענין מיכאל מקריב נשמות עכ"ל. וגם משל לזה שיש שומע שכל מהרב ומבינו ונק' זה הלבשה ששכלו מלביש לשכל הרב, אבל כשיתאחד שכלו עם שכל הרב ע"ד שקנה חכמה וזהו לא קאים איניש אדעתיה דרביה עד מם שנין כמשארז"ל ע"פ ולא נתן לכם ד' לב לדעת ועיניים לראות עד היום הזה שהי' סוף ארבעים שנה אז קאים אדעתיה דרביה ממש עד"ז הוא ענין היכל קדה"ק שבו יחוד היסודות דדו"נ, וזהו ובו תדבקון כו'.

קיצור דקיצור. (א) אחרי ה' תלכו שמאל דוחה. (ב) עוד פי' אחרי ה' היא בחי' מל' הנק' שם. (ג) וזהו רצוא ואח"כ ואותו תיראו שוב, ומזה נמשך ואת מצותיו תשמרו ובקולו תשמעו זהו תורה אברים הפנימי'. (ד) ואותו תעבודו עבודה שבלב זו תפלה. גם ראובן שמעון לוי זהו תלכו תיראו תשמרו כו' ובחי' יהודה זהו ואותו תעבודו. (ה) ובו תדבקון נפ"א, ימינך ד' תרעץ אויב. נמצא יש כאן ב"פ שמאל ב"פ ימין. (סעי' יו"ד) ואפשר לפרש ג"כ הפסוק על אלול ועשי"ת. אח"כ (א) ד"ה אחרי ט"ו תיבות (ב) ענין ב' הפסוקים שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני ואח"כ נאמר עוד שמאלו תחת ראשי וימינו תחבקני.

אח"כ ביאור על הדרוש. (אות ח') ששה ענינים שבפסוק בחי' וא"ו להמשיך אלה תולדות מלא. וזכרתי את בריתי יעקוב וזהו זכרונות. ענין במטע תחלה כי האדם עץ השדה, להמשיך בו אין. ג' היו להוטים אחר האדמה חיי שעה. (ט) ב' ווין י"ל יג"מ הרחמים, וזהו אלול לו לא.

ע"ד הצעת הדרוש, אחרי ד' יש בו ט"ו תיבין ה' ווין וכו'. יעקוב לקח משכון מאליהו כו'. אמרו אחרי תלכו ונטעתם כמו שעסק במטע תחלה. ג' להוטים אחר האדמה, חיי שעה, והמלאכים נק' פרי האדמה שמהם ועל ידם נמשך השפע וכו', אבל התורה חיי עולם עץ חיים היא כי האדם עץ השדה, אך אם בחקתי תלכו וכו' ואזי ועץ השדה יתן פריו מבחי' היש בה עץ אם אין, ע"ד אלה תולדות בשני ווין, וזהו ענין תוספת ואו ביעקב תתן אמת ליעקב, ומה שלקח ה' ווין מבואר לעיל, וזהו שבפסוק זה יש ט"ו תיבין כנגד י"ה שיש ג"כ באליה, וה' ווין שיהי' ועץ השדה יתן פריו והיינו אחרי ד', לקיים ונטעתם כו', וצ"ל אם בחקתי כו' ונתתי גשמיכם ואז דוקא ועץ השדה יתן פריו כמ"כ זהו ענין ואת מצותיו תשמרו ובקולו תשמעו כו'.

בסידור דל"ב עמוד שני ד"ה אחרי שטה בבחי' הנ"ל. הג"ה קיצור פי' אחרי, היינו שיהי' בבחי' שמאל דוחה להשפיל א"ע, ע"י מארי דחושבנא שאינו בבחי' שפת אמת כו' ולכן אינו בבחי' קרוב כ"א רחוק מה' וע"י כל המשפיל א"ע הקב"ה מגביהו אם נבלת בהתנשא וכמשל העיגול ומתחת זרועות עולם לכן דוקא ממעמקים קראתיך וזהו מתוך כובד ראש ע"כ הקיצור. ועמ"ש בת"א פ' תשא בד"ה שמאלו תחת לראשי איך בהנשמה יש ב' בחי' שהם יעקב וישראל וגילוי בחי' המקיף של הנשמה הנק' ישראל לי ראש נמשך דוקא ע"י השמאל דוחה כו' ועמ"ש בלק"ת בד"ה ש"ה ממעמקים קראתיך מענין יעקב וישראל, וע' מענין המקיף בד"ה כי תצא השני, וע' בזהר פ' קרח דקע"ח ב' ע"פ ועבד הלוי הוא אלמלא דינא, נמצא מובן שווקא ע"י הלוים קו השמאל נמשך בחי' הוא דהיינו בחי' סוכ"ע ע"ש בבה"ז ועמ"ש ע"פ הוא אהרן ומשה כו' וענין שפת אמת ע' בלק"ת בד"ה ושבתה הארץ ובביאור אלה מסעי השלישי וענין קרוב ה' לכל קוראיו אשר יקראוהו באמת דוקא י"ל עי"ז גילוי אמת אני ראשון ואני אחרון כו' בחי' עתיקא משא"כ כשאין קיום להעבודה הוא רחוק מבחי' אמת, ועמ"ש מענין פסוק קרוב בהגהות על פסוק כי אתה נרי הוי' ובד"ה ושננתם אך ע"י השפלות ע"ד היה בעיניך כרשע הוא עכ"פ מודה על האמת ע"ד דכולא קמי' כלא חשיב וע' באג"ה ד"ה קטונתי מכל וע' בד"ה יסובבנהו יבוננהו מענין הוידוים שמשפילים א"ע חטאנו כו' עווינו כו' שזהו ג"כ עד"ז להיות שמאלו תחת לראשי כו', וזהו כענין תשובה שעז"נ שלום שלום לרחוק ולקרוב ברישא לרחוק כו'. וענין אם נבלת בהתנשא י"ל שע"י אם נבלת מעלה הגובלות שנפל בשבה"כ ועמ"ש ע"פ עלי עשור ועלי נבל, (וע' בה"ז פ' פנחס דרמ"ט גבי עאלת לטורי

חשיכא בירור ק"נ ועי"ז עולה לטורי חשיכא דתהו כו') גם י"ל ע"ד שבכל עליית המל' צ"ל תחלה נקודה ת"י ע"ד שא"א שיהי' גידול התבואה יש מיש אלא ע"י שבא תחלה לבחי' אין, ועמ"ש מזה בת"א פ' ויקהל בד"ה קחו מאתכם תרומה ובהביאור שם שיש ב' מיני העלאת מ"ן הא' לבחי' התהו סוכ"ע זהו דוקא ע"י הביטול בבחי' אין וזהו עצמו ענין שמאל דוחה שעושה עצמו בבחי' אין, גם ע"ד בחרבי ובקשתי שלפי"ע מתיחת הקשת לאחוריו יהי' החץ למרחוק גם ע"ד ושקל בפלס הרים, הרים הגבוהים נמשכים ע"י הפלס שהוא הריחוק בבחי' שמאל דוחה שעי"ז דוקא נמשך תחת לראשי כו'. ע' לכי רכ

קיצור מההג"ה ע"י שמאל דוחה נמשך לראשי ר"ל המקיף מזלי' ונק' ישראל לי ראש ועבד הלוי הוא ענין אשר יקראוהו באמת אני ראשון כו' ענין שלום לרחוק, ענין אם גבלת העלאת הגובלות ע"ד ע"י בירור החושך ממשיך טורי חשיכא ענין שיהי' מיש יש צ"ל בנתיים ענין העלאת מ"ן לתהו שהוא אין כתר זהו דוקא ע"י ביטול אין לכן צ"ל הכנעה כובד ראש קשת ושקל בפלס הרים ומענין שנתקרב להעיגול מתחת עיין דרוש מי יתנך בענין אמצעך בחוץ.

ב) ועיקר הענין בפי' עמוד וישב ה' מלך שהישיבה על הכסא הוא רק בבחי' אחוריים כמ"ש בת"א פ' תצוה בד"ה זכור דעמלק ולכן נק' מדת מלכות בשם אחרי הוי' (הג"ה וזהו ענין כי עמך מקו"ח שמקור חיים של העולמות שהוא מדת מלכותו ית' הוא עמך טפל ובטל לך כמ"ש בלק"ת פ' ראה בד"ה אחרי הוי' ויש לעיין ממ"ש בזוהר פ' תרומה דקנ"ג סע"ב דהמל' נק' לפני הוי' ע"ש ע"פ זה השולחן אשר לפני הוי' וכן שם באריכות דק"ע ע"ב ועמ"ש מזה סד"ה כי ביום הזה יכפר דרוש השני, ואפ"ל כי מצד המל' עצמה נק' אחרי הוי' אך חי' יחידה עם עצמותו ית' פב"פ אזי נקראת לפני הוי' וז"ש ביוהכ"פ לפני הוי' תטהרו. וזהו ענין הבחי' ובו תדבקון דלקמן בבחי' נפ"א שעי"ז יהי' פב"פ כו', והוא עבודה לבא מבחי' אחרי הוי' לבחי' ובו תדבקון פב"פ כו' ועמ"ש ע"פ כי כאשר השמים החדשים כו' עומדים לפני. אזור ת"ח

ועוי"ל דהא יאר ה' פניו היינו שכינתא הרי נק' פניו וכן לא יהי' לך אלקים אחרים על פני ר"ל שכינתא אלא צ"ל ע"ד הנז' בבה"ז פ' אחרי דע"ז ב' בפי' אתא חסד ופריש גזעין כו' ההפרש בין חיות העולמות מז"ת דמל' ובג"ע מאיר ג"ר דמל'.

לתורה אחרי שבסידור בפ' שמאלי עמ"ש ע"פ וכל הלבבות יירואוך נידון הקדמת יר"ת שהוא הכנה לד"ע שוב שלאחר הרצוא כו'.

(בד״ה כי תשמע בקול שבלק״ת)

להבין מ״ש לעיל אות א׳ שגם בעבודה צ״ל תחלה המשכת גילוי הזיו, דלכאורה אינו מובן דבשלמא בעוה״ב דהיינו בג״ע שא״א להיות גילוי העצמות ממש ע״כ ממשיכים הזיו, אבל בעוה״ז שההמשכה והגילוי בעבודה והתפעלות הנפש, א״כ כיון שיכולים להמשיך גילוי א״ס ממש כמ״ש סוף אות ב׳, א״כ למה נצרך כלל ג״כ להמשיך גילוי הזיו כו׳, ועוד קשה דאיתא בזהר דכשנמשך גילוי מבחי׳ עלמא דדכורא לא סליק שבחא אלא לדכורא, וא״כ איך צ״ל דוקא גילוי הזיו שהוא בחי׳ נוקבא. אך ע״ז התירוץ דבאמת כשנמשך הגילוי ממפתחות הפנימיות שהוא בחי׳ דכורא אז באמת אין שייך כלל ההתפעלות מהזיו כו׳, אלא שכדי להמשיך גילוי מפתחות הפנימיות צ״ל כסדר תחלה הזיו, וכמ״ש בזאת יבוא כו׳ והטעם כי קוב״ה סתים וגליא, ובחי׳ גליא זהו הזיו שנקרא עלמא דאתגליא, כי עז״נ מבשרי אחזה שנרגש בחי׳ ואתה מחיה כמו שנרגש הנפש, אעפ״י שא״י מהותה, משא״כ בחי׳ מהו״ע סתים, וכמ״ש כ״ז ע״פ ונקדשתי בפ׳ אמור, וכיון שבחי׳ זו גליא, ע״כ צריך להתחיל בזה דוקא כי מזה תגדל ההתפעלות, ואח״כ יבוא לבחי׳ סתים וכן ענין ג״ע לפני תחה״מ הוא ג״כ משום שצ״ל כסדר המדריגות תחלה נהנין מזיו כו׳ וכמ״ש באג״ה, וכן בבחי׳ מפתחות הפנימי׳ עצמן צ״ל כסדר דדווקא ע״י התורה שהיא ח״ע יכולי׳ להגיע לגילוי א״ס שבכתר כמאמר אם אין חכמה אין יראה, ומזה הטעם ג״כ ג״ע העליון ששרשו מח״ע צ״ל דווקא קודם לתחה״מ שהוא גילוי כתר כמ״ש במ״א, וזהו ויקחו לי תרומה לי היינו אותיות מהו״ע ותרומה אפרשותא הזיו דצ״ל ב׳ הבחי׳ מטעם הנ״ל בזאת יבא כו׳, ופי׳ ב׳ תרומה קאי על התורה כמ״ש במדרש שם ותרומה תרי ממאה תושב״כ ותושבע״פ והיינו שהתורה מפתחות הפנימי׳ להיות ויקחו לי.

והטעם דדוקא ע״י תורה כמש״ל אות ד׳ הוא כמ״ש במ״א (בתורת שבועות תקס״ח ע״פ וידבר כו׳ אנכי כו׳) בענין אם אין חכמה אין יראה דקאי אתורה שהוא ח״ע ובה שורה א״ס ב״ה, ע״כ ע״י עסק התורה יהי׳ נמשך בנפש בחי׳ יראה הנמשכת מבחי׳ סוכ״ע שלמעלה מההשגה והיראה הוא כעין מזלייהו חזי ומחמת זה ויחרדו כו׳, וזהו בחי׳ יראה פנימיות בנפש ונמשכת מפנימי׳ אלקותו בחי׳ מהו״ע כו׳, ומ״ש אם אין יראה אין חכמה זהו מפתחות החיצוניות, ובזה יובן ג״כ מ״ש בגמ׳ דהתורה נק׳ תרעא לדרתא לגבי יראה, והקשו המפרשים שזה סותר לגמ׳ הנ״ל, דיראה נק׳ מפתחות החיצוניות ולק״מ שזהו יראה תתאה אבל יר״ע שמבחי׳ סוכ״ע הנה החכמה דתורה היא תרעא ליראה זו, כי היראה זו נמשכת מגבורה דע״י המתלבשת במו״ס מקור החכמה, וכענין חרדה דשופר שנמשך מבחי׳ זו וכמ״ש במ״א ע״פ שוש אשיש וז״ש ראשית חכ׳ יראת ה׳ ע׳ בהרמ״ז ר״פ מצורע ובפנים לעיל אות נת׳ תירוץ אסתירת גמ׳ הנ״ל.

וזהו״ע כי תשמע בקול דוקא במה שתוך הקול היינו האוא״ס שבח״ע כו׳ ובפ׳ בשלח אמר לקול כי שם היה קודם מ״ת והזהירם תחלה שישמעו עכ״פ לקול התורה שהיא ח״ע אח״כ כאן הוסיף תשמע בקול כו׳, והענין דהנה התורה ניתנה בה׳ קולות, והם ה׳ המשכות ממדריגה למדריגה עד שנתלבשה התורה

בגשמיות, וה׳ מדריגות אלו הוא משנ״ת באג״ה סד״ה עוטה אור כשלמה שכל ומדות ומחדומ״ע ועמ״ש במ״א במאמר כל המשמח את החתן כו׳ תחילת חורף תקס״ה ובמאמר בכל יום אברכך חורף תקע״א ענין ה׳ קולות אלו וקול הראשון קול ה׳ על המים מים עליונים ח״ע כו׳, אך מבואר באגה״ק דרק נובלות חש״מ תורה, אבל פנימי׳ יסו״א הוא פנימי׳ עתיק אינו בגדר עלמין כלל, וזהו בקול במה שבתוך הקול שהתורה יסוד אבא המלובש בז״א. אבל פנימי׳ יסוד אבא שהוא פנימי׳ ע״י זהו בקול כו׳, וזהו ענין אור הגנוז שגנוז בתורה וזהו״ע המאור שבה כו׳ וזהו כי קלך ערב מצד התענוג ע״י שבחכ׳, וכן בענין תר״ך עמודי אור שהעמוד יש לו חלל כו׳ והיינו מ״ש יעננו בקול שמשפיע לו בתוך הקול, ונמצינו למדים שהקול ג״כ פנימי׳ לגבי הזיו הנ״ל, וכמאמר אם אין יראה אין חכמה, אך בקול מלובש פנימי׳ לפנימי׳, וזהו שנק׳ התורה מפתחות לפנימית האמיתי, והיינו מ״ש פנים בפנים דיבר ה׳ ר״ל הפנימי׳ האמיתי הי׳ מלובש ג״כ בהקול הנק׳ ג״כ פנימי׳, ע׳ בזהר ח״ג דרס״א סע״א ובהרמ״ז, לפי״ז י״ל בקול הוי׳ כי ה׳ קולות הנ״ל נמשכים משם הוי׳, ובקול זהו פנימי׳ ע״י, וע׳ בענין תלת עלמין הנזכר שלח קנ״ט.

ושרש ענין הנז״ל אות שצ״ל בסדר תחלה חצר החיצונה פסוד״ז כו׳ הנה ק״ש בעולם הבריאה ופסוד״ז ביצירה ונק׳ יצירה חצר החיצונה ובריאה חצר הפנימי׳, והראי׳ דבחול ההנהגה ע״י יצירה ובשבת מבחי׳ בריאה ועז״נ שער החצר הפנימי׳ כו׳ וביום השבת יפתח כו׳, ובית המל׳ שמו״ע אצילות. אך לכאורה קשה דלעיל אמרנו שחיצוני׳ הוא מל׳ דאצי׳ ופנימי׳ הוא ע״י ואיך כאן חצר החיצונה יצירה כו׳, אך באמת לשון חיצוני׳ ופנימית הנזכר גבי מפתחות הוא לשון רבים, שיש כמה מדריגות בזה, והענין כי חו״ב מתלבשים באצי׳ ובריאה דבינה מקננא בכורסיא לכך כשההנהגה ע״י בריאה נק׳ חצר הפנימי׳ י״ה דשם הוי׳ אבל ביצירה ועשי׳ מתלבשים זו״נ ונק׳ חצר החיצונה ו״ה ובאמת בק״ש יחוד או״א דאצילות רק שאנו מעוררים זה בהיותנו בעולם הבריאה כו׳ וביאור ענין חצר הנה הוא עשוי מאבנים שהם בחי׳ אותיות כמ״ש בס״י וחצר החיצונה הוא האותיות הנמשכים להחיות חיצוניות העולמות, אך חצר הפנימי׳ הוא המשכה פנימית וכנז״ל בענין מפתחות הפנימית גילוי סוכ״ע שהוא ג״כ ע״י אותיות כי יש בחי׳ אותיות גבוה מעל גבוה וכענין יהא שמי׳ רבא מברך שמי׳ רבא אותיות והמשכה מבחי׳ סוכ״ע ועמ״ש ע״פ וארשתיך לי, אמנם ענין בית המלכות הנה הבית יש לו גג והוא בחי׳ המשכת מקיפים שבחי׳ זו א״א לעורר ע״י אתעדל״ת רק שנמשך ממילא כשמכינים תחלה כל האפשר ע״י אתעדל״ת, וז״ש איזו בית אשר תבנו לי, כמ״ש ע״פ השמים כסאי דתקס״ה, וזהו ובתים מלאים כל טוב אשר לא מלאת, בלי אתעדל״ת והם מלאים כל טוב תענוג עליון מקיפים דע״י הנז׳ ע״פ כיריעות שלמה, וז״ש לפני שמו״ע אדני שפתי תפתח כו׳, ועמ״ש במ״א ע״פ שימני כחותם ענין שמו״ע חותם שוקע ביטול וענין בית מבואר ע״פ מזמור שיר חנוכת הבית מקיף עליון דע״י ונתבאר ג״כ איך דשייך לתפלה ע״ש בסידור ע״פ בחרבי ובקשתי חציף עלי מאן דמצלי בבקתא כו׳, אך האהבה שבתפלה חולפת ועוברת ולהיות הגילוי תמיד הוא ע״י תורה כי התורה ג״כ מבחי׳ אזכיר את שמי,

כמו אד׳ שפתי תפתח למעלה מאתעדל״ת כמ״ש ע״פ ואתחנן חנם כו׳, והתורה למעלה מהזמן כנז׳ שבועות תקס״ב חיי עולם תפלה חיי שעה, וזהו״ע בתי ערי חומה ובתי החצרים כי אני חומה זו תורה שהיא מגינה שלא יהי׳ יניקת החיצונים מבחי׳ בתים מלאים כל טוב, דכיון דאין אתעדל״ת מגעת שם הי׳ יכול להיות ג״כ יניקת החיצונים, אבל התורה מגין שלא יקבלו רק שומרי התורה כו׳ וכמ״ש באריכות ע״פ הנ״ל וכמו״כ יובן ג״כ בעבודת ה׳ כי בתי החצרים הם ב׳ חצר החיצונה וחצר הפנימי׳ חיצוניות הלב ופנימית הלב, והנה בחצר החיצונה כתיב ג״כ והמן בא אל חצר החיצונה כי עה״ד טו״ר עיקרו ביצירה, ואפי׳ בחצר הפנימי׳ מ״מ אחר התפלה חולפת האהבה כו׳, אבל ע״י תורה נק׳ בתי ערי חומה כנז׳ ברע״מ פ׳ בהר דק״ט א׳ שהחומה הוא שלא ינקו החיצונים וע׳ עוד מ״ש ע״פ במדבר סיני, ענין מדבר סיני ואוהל מועד דעד אה״ע נק׳ מדבר ואה״ע נק׳ אוה״מ, וי״ל שזהו״ע חצר הפנימית לכן אומרים וקרבתנו מלכינו כו׳ כדאיתא פ״ג דע״ז חצר תבנית משכן כו׳, והנה להיות כי תשמע בקול הוא ע״י לשמור את כל מצותיו, וכמ״ש במ״א ע״פ מארז״ל ולא ע״ה חסיד כו׳ בפסוק וקיבל היהודים בהביאור ע״ש.

ותכלית כל ההמשכות הוא לעשות הישר בעיני ה׳ כו׳, הענין כי המציאות ניבחן בכלל לג׳ בחי׳ בי״ע, בחי׳ נפרדים זהו בחי׳ אחת הב׳ אצי׳ אלקות הג׳ עולמות א״ס שלמעלה מאצילות כי אצי׳ ג״כ כלים אדם דאצילות נק׳ אדם דעשי׳ כו׳ ונתבאר מזה בפסוק ויאמר משה אכלוהו היום בענין המן ע״ש, וזהו״ע תלת עלמין הנזכר בזהר שלח קנ״ט לפי׳ הרמ״ז, ולהיות שהאדם הוא בצלם אלקים יש בו ג״כ מג׳ בחי׳ הנ״ל, לבושי הנפש נגד בי״ע מחדומ״ע עשר כחות הנפש נגד ע״ס דאצילות ועצמות הנפש שלמעלה מהשכל נגד בחי׳ שלמעלה מע״ס כו׳. וכמו״כ בענין מציאותו בעוה״ז נגד בי״ע בחי׳ ג״ע מעין הארת האצי׳ כי שרש מחו״ב כו׳ תחה״מ גילוי כתר סוכ״ע שלמעלה מאצילות כו׳. ולעשות הישר יתפרש בב׳ אופנים.הא׳ גילוי יחו״ע ביחו״ת אצילות בבי״ע והב׳ גילוי למעלה מאצילות באצילות, וזהו הבאת שלום בין אדם לחבירו דפי׳ בין א״א לז״א, ובין איש לאשתו זו״נ שמל׳ מקור הנבראים כו׳, ועיקר שיהי׳ גילוי א״ס שלמעלה מאצי׳ למטה בבי״ע ג״כ לע״ל זהו היושר האמיתי שיהי׳ למטה בעשי׳ כמו למעלה לפני האצי׳, והשתא א״ש פי׳ הפשוט דישר קאי אלפנים משורת הדין כדפי׳ הרמב״ן וזהו משני טעמים הא׳ משום דכל ההמשכות מא״א הוא ע״י הוויתור והחסד לפנים משוה״ד כדפי׳ באג״ה ע״פ חסדי ה׳ כי לא תמנו כו׳ וז״ש רז״ל במגילה במה הארכת ימים דהכל ע״י הוויתור ע׳ בר״ח מזה, ופי׳ הארכת ימים המשכת א״א כו׳, הב׳ משום דעשיית הישר בעיני האלקים ואנשים זהו גורם להיות תיקון גם בחיצוני׳ העולמות, משום דאור הישר בעיני אנשים ג״כ עד שפרקו נאה ועי״ז גורם המשכה הנ״ל להיות ישר שיהי׳ למטה ג״כ הגילוי כמו למעלה וזהו שהקפידו רז״ל בת״ח כמאמר ר׳ יוחנן ה״ד חילול השם כו׳ כגון כו׳, משום שצ״ל התיקון בחיצוני׳ העולמות דווקא להיות ישר כו׳.

וזהו שארז״ל ועשית הישר זהו בן המצר, כי מלבד שזהו ע״ד לפנים משוה״ד הגמור, עוד זאת רמזו בזה כי הנה ז״א נק׳ בן מצר לא״א, כי זעיר לשון

צמצום וקטנות לגבי א"א כו' וכמשל ציור המפה של העולם שאין ערוך הציור לגבי העולם ממש, וכן נק' ז"א בחי' צלם כמו שאין ערוך דמות האדם לגבי עצמותו. והנה ת"ד דז"א מתחילין ג"כ מפסוק מן המיצר כו', וע"י עשיית הישר ממשיך מא"א בז"א להיות לו ג"כ י"ג ת"ד, וזהו"ע בן המצר (ומצר אותיות צמר בחי' י"ג בריתות שבזקן התחתון ע' לקו"ת בהר) וזהו הבאת שלום בין אדם לחבירו הנ"ל, וכמו"כ יובן ג"כ בענין ההמשכה מאצי' לבי"ע כי מט"ט נק' נער לשון קטנות לגבי אצי' אנפי זוטרי כו' וזהו ג"כ בן מצר לכן ההמשכה מאצי' לבי"ע זהו ג"כ ענין בן המצר, והנה זהו הכל הבאת שלום בין אדם לחבירו ובין איש לאשתו ותלמוד תורה כנגד כולם, כי כל המשכות הנ"ל ע"י התורה כי תשמע בקול כנ"ל, והטעם לפי שהתורה ניתנה בה' קולות קול הא' המשכה מלמעלה מהחכמה בחכמה כו' עד קול הה' מדיבור במעשה א"כ הוא כנגד כולם ממש, ר"ל ששרשה מלמעלה מהאצילות ונמשכת עד סוף העשי', הרי היא כנגד קומת כל העולמות, ע"כ על ידה כל ההמשכות הנ"ל מלמעלה מהאצי' עד העשי' שיהי' הגילוי למטה בעשי' לע"ל בתחה"מ מבחי' כתר עליון שלמעלה מאצי' שזהו בחי' ישר הנ"ל והיינו פי' בן המצר בחי' בי"ע שנק' מצר וגבול כנ"ל ששם יהי' גילוי אוא"ס ב"ה עין בעין יראו כו'.

כי עם קדוש אתה כו'. רבות אמור פכ"ז קצ"ז א' ישראל נרדפין מפני העכומ"ז ובחר הקב"ה בישראל שנאמר ובך בחר ה' להיות לו כו' וכ"ה בקהלת רבה צ"ג א' ע"פ והאלקים יבקש את נרדף והובא שם פסוק ובך בחר ה' שבפסוק ואתחנן ז'.

במדבר פ"ג דרט"ו ב' א"ר לוי אתה מוצא הרבה דברים ברא הקב"ה ובירר לו א' מהן ברא ז' ימים ובחר הקב"ה בשבת שנאמר ויברך אלקים את יום השביעי ויקדש אותו כו' ברא ארצות ובירר לו א' מהן א"י שנאמר תמיד עיני ה' אלקיך בה כו' ברא אומות ובירר לו אחת מהן אלו ישראל שנאמר ובך בחר ה' כו' עכ"ל, ויש להעיר ג"כ מפסוק ששים המה מלכות כו' אחת היא יונתי כו', נשא פי"ד דר"ס ע"ג בקרבן אשר ואשרו אתכם כו' אתם ארץ חפץ כו', אשרי העם שה' אלקיו אין אישורן של ישראל אלא על שבחרו בהקב"ה להיות להם לאלקים (וכמ"ש במדרש איכה ע"פ חלקי ה' אמרה נפשי דף) והקב"ה בחר בהם להיות לו לעם סגולה כו' כמ"ד ובך בחר ה' כו' ועליהם נאמר אשרי תבחר ותקרב כו' תלים סי' ס"ה, זח"א ויחי רמ"ב א' ההי"ד שבטי י"ה כו' כי עם קדוש אתה כו', ח"ב שמות דף ה' סע"ב, ח"ג האזינו דרצ"ו סע"ב, והבחיי פ' ראה כ' כי עם קדוש וכו' וענין קדוש נבדל כענין שכתוב ואבדיל אתכם מן העמים להיות לי, יכלול עוד באומרו כי עם קדוש אתה לה' אלקיך ענין שכר העוה"ב

ואמר לפי שאתם עם דבוק באל הקדוש כו׳ אין ראוי לכם לעשות כו׳ עכ״ל, וא״כ זהו ע״ד מארז״ל עתידים צדיקים שיאמרו לפניהם קדוש.

עשר תעשר. וארז״ל פ״ק דר״ה דף ח׳ ע״א בשני מעשרות הכתוב מדבר אחד מעשר בהמה ואחד מעשר דגן, בפרדס ערך מעשר כ׳ וז״ל מעשר המל׳ נקראת כן, וכן ביארו בזח״ג פ׳ לך לך דפ״ז ע״ב בפסוק ויתן לו מעשר מכל, ופי׳ הטעם כי היא מעשר האצי׳ העליון והיא העשירית ממש מעשר כו׳ ופי׳ בתיקונים כי מעשר הוא נקרא סוד יחודה עם הלוי גבורה כו׳ עכ״ל, ואפ״ל ע״ד הפעם ילוה אישי אלי ועמ״ש ע״פ וילך איש מבית לוי ויקח את בת לוי, דהנה כתיב ועבד הלוי הוא להיות בחי׳ אתה הוא הוי׳ לבדך דכולא קמיה כלא חשיב ועבודת הלוי לחבר גם בחי׳ מל׳ עלמא דאתגליא להיות בבחי׳ עלמא דאתכסיא כו׳, ושם בחי׳ ילוה אישי תרין ריעין כו׳, וזהו כעיר שחוברה לה יחדיו כו׳, וזהו ענין המעשר ללוי שעי״ז עליי׳ המל׳ שהוא בחי׳ עשיראה דכולהו סופא דכל דרגין שתתעלה לבחי׳ הוא כו׳.

ב) **עוי״ל** עפמ״ש בזח״ג קרח קע״ח ב׳ ע״פ ועבד הלוי הוא כד״א כי הוי׳ הוא האלקים הוא אשלים שלימותא למהוי כולא חד, היינו לחבר זו״נ יחד שנקראים הוי׳ אלקים שיהי׳ הוי׳ הוא האלקים, ושיעור הכתוב ועבד הלוי הוא כדי לייחד זו״נ ונעשים אחד וזהו ועבד הלוי הוא הוא פשיטא לקבלא לכנס״י כד״א שמאלו תחת לראשי בגין לחברא זווגא כחדא, מאן אתער רחימותא הוי אומר הוא, פי׳ מפרש ג״כ הוא בגבורה שע״י הגבורה שהוא שמאלו נעשה הזווג וז״ש מאן אתער רחימותא הוי אומר הוא דהיינו הגבורות כי חימום האש מעורר האהבה תחלה וז״ש לקמן הוא גבורה עכ״ל, ובענין זה שהחימום והאהבה בא מגבורה מבואר בזח״א ס״פ חיי דקל״ג סע״א מ״ש דכתיב ביה ביצחק כו׳ ויאהבה דכתיב שמאלו כו׳ ת״ח אברהם כו׳ הוה מחבק לה כו׳, לפ״ז אפ״ל מה שתחלה מפרישים תרומה לכהן זהו להיות וימינו תחבקני כמו אברהם שהי׳ קודם ליצחק ואח״כ המעשר ללוי להיות שמאלו תחת לראשי, ואח״כ הלוי נותן מעשר מן המעשר לכהן, כי גבורות אלו כלולים בחסדים גבורות ממותקות כו׳, א״נ זה המעשר מן המעשר הוא נגד המשכת הטפה מבחי׳ אין ע׳ פרדס שם, וזה נק׳ תרומת מעשר ע״ד ארוממך אלקי המלך שממשיך הרוממות למטה בחי׳ ילוה אישי כו׳ (גם כי תרומה גדולה תרין ממאה מבואר בזח״ב ויקהל ד״ר סע״א שהם זו״נ והיינו וימינו תחבקני כו׳ ואח״כ הטפה היא א׳ ממאה כו׳) ילוה אישי כו׳ יחיד חי העולמים נמשך בבחי׳ מלך בתו״א פ׳ מקץ בביאור ע״פ כי אתה נרי, ועיין בזח״ג קע״ט א׳ פקודא להפריש ישראל מעשר מסטרא דאות יו״ד כו׳.

ג) **ואדמו"ר** נ"ע בד"ה ויקח המן את הלבוש אמר ח"ל בענין ומעטרא ליה כסאסאה לשבולתא כו׳, ולהיות כי ענין המעשר ידוע שהוא בחי׳ קדש העליון בחי׳ יו"ד דכתיב העשירי יהי׳ קדש לה׳ כו׳ מטעם שנעוץ תחלתן בסופן כו׳ ולכן אינה שורה על המוץ שהוא השומר היינו קצת גסות ויש השמיני׳ שבשמיני׳ שבת"ח כו׳ שזה צ"ל מקודם כו׳ אבל אח"כ צ"ל לבבו נאמן ביטול אמיתי וזהו המעשר אות יו"ד חכמה ביטול כו׳ עכ"ד, ועיין זח"ג בלק קפ"ט א׳, וברע"מ פ׳ עקב דף ער"ב סע"א וכד איהי במוץ ותבן איהו בבית האסורין ולית ליה תיו לארמא לגבי מם למעבד עמה מה, ומענין נעוץ תחלתן בסופן עיין בת"א פ׳ בראשית ע"פ וייצר כו׳ עפר כו׳ בענין בחכמה יסד ארץ, ומ"ש ע"פ המגיד מראשית אחרית ומש"ש ההפרש בין בחי׳ מראשית אחרית לבחי׳ ומקדם כו׳, י"ל זהו ההפרש בין מעשר ללוי ובין תרומות מעשר שהמעשר ממשיך בחי׳ יו"ד הוא בחי׳ ראשית חכמה, ותרומות מעשר ממשיך בחי׳ אלף כמ"ש הפרדס בערך מעשר והוא בחי׳ ומקדם כו׳ וזהו ענין ארוממך, וזהו ענין בראשית ברא ת"א בקדמין ות"י בחוכמתא, עיין מזה בד"ה בשעה שהקדימו ישראל נעשה, ויותר נראה כי ידוע שיו"ד הוא חכמה וקוצו של יו"ד הוא כתר והוא בנפש ב׳ בחי׳ ביטול הא׳ הביטול שע"פ החכמה והב׳ הביטול שלמעלה מהשכל לגמרי כנזכר בד"ה ולא אבה הוי׳ אלקיך לשמוע אל בלעם כו׳ ולפי שזהו בחי׳ גבוה ע"כ אינו נתפס רק ברמז וזהו קש"י, ועד"ז זהו ענין תרומות מעשר שהמעשר עצמו הוא הביטול דאות יו"ד, ומעשר מן המעשר הוא קש"י כו׳, שוב מצאתי בדברי השל"ה ר"פ תולדות דרפ"ו ע"ב כדלקמן.

ד) **ובמא"א** אות מ"ם סע"ט כ׳ מעשר במלכות נקודה עשירית שרשית שלה ולאה מל׳ דבינה מעשר שני כו׳ עשר בשביל שתתעשר כטעם אוקירו לנשייכו דתעתרו עכ"ד, ובע"ח שער הכללים פ"ז כ׳ וח"ל ובזה תבין סוד מעשר כי העשירי יהי׳ קדש לפי שנוק׳ דז"א לא היה בה מתחלה רק נקודה א׳ לבד שהוא המעשר שלה וזהו שרשה ועיקרה ושאר ט"ס שלה באה מבחוץ מה שקבלה מז"א כר׳ עכ"ל, והנה הנקודה השרשית שלה היא כתר מלכות כמ"ש ע"פ המאמר זח"ג בלק קצ"א ע"פ שחורה אני ונאווה, ואפ"ל שמזה יובן טעם עשר בשביל שתתעשר דכמו שמהנקודה השרשית שהוא העיקר אזי ממילא באים אח"כ הט"ס בסוד תוספת כו׳ ע"ד אחת שאלתי כו׳ וממילא יומשך השאר כמ"כ ע"י שתתן מעשר תגרום שיבוא לך תוספת ברכה והשפעה כו׳, ויש להעיר עוד לענין מעשר מעליית המל׳ ביוהכ"פ שהוא יום העשור שאזי עלייתה באימא ואח"כ בנעילה היא עולה בכתר וזהו ממש כענין מעשר ותרומת מעשר כנ"ל, גם ע"ד כל המקיים את התורה מעוני סופה לקיימה מעושר פי׳ עוני ע"ד לחם עוני שהוא אתכפיא והוא בבחי׳ מ׳ הנקראת עני סיהרא ונקראת אחרי הוי׳ ומזה נמשך לכתך אחרי כמ"ש סד"ה זכור דעמלק שבחי׳ אתכפיא זהו ממשיך המשכת הכסא סופה לקיימה מעושר ת"ת נק׳ עשיר והוא שמשא המשפיע לסיהרא ועד"ז לחם עוני ואח"כ מצה עשירה שנתיחדה עם הת"ת והדעת ומלאה הארץ דעה וזהו ענין עשר מעשר היא מ׳ כנ"ל בפרדס והיא יר"ת ואמונה בשביל שתתעשר בבחי׳ דעת אוקירו לנשייכו, עיין סד"ה קול דודי בלק"ת בשה"ש בענין כל אשר תאמר אליך

שרה כו׳ ולכן ומקפץ בזכות האמהות בינה יתירה ניתנה באשה בד״ה גן נעול והיינו יראה ותושבע״פ אמונה.

ה) והשל״ה ר״פ תולדות ע״פ וימצא בשנה ההיא מאה שערים כ׳ וז״ל הנה המעשר הוא י׳ ויש לה ג׳ ענינים א׳ י׳ בעצמה ב׳ קש״י כו׳ מילוי של יו״ד כו׳ ומה שהוא י׳ הוא מצד החכמה כו׳ עשר ספירות הוא מצד החכ׳ משא״כ כתר אינו בחשבון י׳ ספירות כו׳, רק קש״י רומז בכתר כו׳ ומילוי יו״ד הוא התפשטות ע״ס כו׳ וסוד מעשר הוא שרשם והוא עצם י׳ ותרומות מעשר היא דביקתו בקש״י וכ״ז נקח במדה כי בן האצילות נק׳ מדות כו׳ אבל תרומה גדולה רומז לעצם הקש״י כו׳ בחי׳ הכתר בעצמו ושם סוד המחשבה כו׳ ז״ס תרומה גדולה ניטלת באומד כו׳ עכ״ל, ולבאר הענין י״ל כי הנה ברבות ר״פ אחרי פכ״א ע״פ בזאת יבא אהרן איתא ובזכות המעשרות שנאמר ובחנוני נא בזאת, וידוע דזאת הוא בחי׳ הנ״ל, והיינו כמ״ש בפרדס ערך מעשר שהמעשר הוא המל׳ כנ״ל אך מ״ש השל״ה שהמעשר הוא י׳ שהוא חכמה עילאה וכמש״ל ג״כ בשם הזח״ג קרח קע״ט א׳ מעשר מסט׳ דאות יו״ד י״ל כמ״ש במ״א ע״פ אל יתהלל חכם כו׳ כ״א בזאת יתהלל כו׳ כי יש בחכמה ב׳ מדריגות הא׳ בחי׳ החכמה בעצמה הב׳ כח התפשטותה למטה כו׳ להלבישה במשלים כו׳, והנה כח ההתפשטות החכמה אף שהוא ירידת החכמה עכ״ז הוא נמשך דוקא ממי שהוא בר שכל גדול יותר וכענין משלי שלמה כו׳, ועד״ז ארז״ל ארץ קדמה אף ששמים רוחניים וארץ היא גשמיות אלא דהיא הנותנת וכמ״ש בחכמה יסד ארץ כונן שמים בתבונה וזהו כענין חותם המתהפך עליונים למטה ותחתונים למעלה ועז״נ אל יתהלל חכם בחכמתו, כ״א בזאת יתהלל פי׳ בזאת קיונן התפשטות החכמה למטה ע״י בחי׳ מל׳ הנק׳ חכמה תתאה כו׳, וזהו השכל וידוע אותי, והיינו שמסיים כי אני ה׳ עושה חסד ומשפט וצדקה בארץ כו׳ ע״ד ארץ קדמה וסוף מעשה במחשבה תחלה, א״כ לפ״ז המעשר שנק׳ ג״כ ובחנוני נא בזאת שהוא ענין כ״א בזאת יתהלל היינו ג״כ התפשטות החכמה למטה במלכות ע״ד נעוץ תחילתן בסופן בחכמה יסד ארץ עיין בתו״א פ׳ בראשית ע״פ וייצר, ולפ״ז בחינה זו הוא דוקא ענין ו״ד שבמילוי יו״ד, שזהו בחי׳ התפשטות החכמה שזהו ענין המילוי וכמ״ש במ״א בביאור ע״פ ועתה יגדל נא בענין פי׳ כח אד׳ שהוא מילוי המילוי כו׳ וע״פ הרע״מ ר״פ כי תשא בענין מחצית השקל כו׳, והנה ו״ד הוא ג״כ בינה עילאה שהיא מילוי דחכמה עילאה שהוא עצם אות י׳ כמ״ש הרמ״ז ס״פ קרח, והנה איתא הוא דא עתיקא ומבואר הפי׳ בת״א ר״פ לך לך כי להיות התפשטות הבינה מהחכמה נמשך דווקא ע״י בחי׳ שלמעלה מהחכמה עצמה והוא בחי׳ כתר שהוא קש״י כו׳ ע״ש, ועפי״ז יובן ענין תרומה גדולה שהיא קש״י היא צ״ל קודם מעשר ראשון כי להיות המשכת מעשר שהוא בחי׳ המשכת מילוי היו״ד שמתפשט למטה בבחי׳ מל׳ והיינו ג״כ ו׳ ד׳ ו״ק דז״א והדבור כו׳ זהו דוקא ע״י המשכה מבחי׳ שלמעלה מעצם היו״ד והוא בחי׳ כתר הנק׳ קש״י שהוא הנמשך ע״י תרומה גדולה כו׳ ונק׳ תרומה ע״ד ארוממך שהרוממות בבחי׳ כתר, וכן נת׳ במ״א ע״פ ארוממך הוי׳ כי דילתני שלהיות המשכת דוד בחי׳ מל׳ מחכמה עילאה זהו ע״י ארוממך התגלות הכתר בחכמה, ותרומה ניתנה לכהן ששרשו מבחי׳ ורב חסד, ומעשר ללוי כיון ו״ד הוא אימא עילאה ששם שרש הלוים בקו השמאל בג״ה.

ח) **ופי'** היוצא השדה, עמ"ש ע"פ והנה באר בשדה זה ציון כו' ע"ש, ובילקוט פ' ראה רמז תתצ"ג תבואת זרעך היוצא השדה, אם זכיתם סוף שאתם יוצאים לזרוע השדה ואם לא סוף שהיוצא השדה מתגרה בכם ואיזה. זה עשו הרשע דכתיב איש יודע ציד איש שדה עכ"ל, והיינו כמ"ש בזח"א פ' חיי דקכ"ב סע"א בגין דאית שדה ואית שדה, אית שדה דכל ברכאן וקדושין ביה. שריין כד"א כריח שדה אשר ברכו ה', ופי' שדה זו היא נוק' דקדושה דאצילות) ואית שדה דכל חירוב ומסאבו ושיצאה וקטולין וקרבין ביה שריין (שהיא נוק' דקליפה כדמסיים ושפחה כי תירש כו' ובפרדס ערך שדה העיר ע"ז מענין ובשר בשדה טרפה ומענין כי בשדה מצאה ע"ד בא נחש על חוה והטיל בה זוהמא, וידוע מענין אמלאה החרבה לכן ע"י עשר תעשר היוצא השדה שעי"ז הוא בחי' כריח שדה אשר ברכו הוי' ממילא אין שליטה לבחי' איש שדה דסט"א כי עי"ז נעשה יחוד זו"נ דאצי' בחי' מלך לשדה נעבד וע"י יחוד וגילוי זה נשבר הסט"א כו' כמ"ש בפרדס שער הטעמים פרק ד' בפי' דרגא תביר שהדרגא הוא היחוד ע"ד חתן חות דרגא ועי"ז תביר שנשברו הקליפות.

ז) **והנה** ענין מעשר שני י"ל כי ידוע שיש חכמה עילאה וחכמת שלמה הנקרא חכמה תתאה והן ב' בחי' יו"ד היינו יו"ד דהוי' ויו"ד דאד' והנה מעשר הוא בחי' יו"ד כנ"ל, א"כ מעשר ראשון הוא יו"ד דהוי' מעשר שני הוא יו"ד דאד', וביאור הענין הוא עפמ"ש בזח"ג פ' קרח דקע"ו ב' מאתר דאקרי קדש הה"ד מקראי קודש כו' ה"נ קדש תתאה זמין לחילוי כו' קדש עילאה ידיעא קדש תתאה חכמת שלמה, ופי' הרמ"ז כי במועד שהוא אימא ששם מיועד ג"כ אור אבא לכן אז מקבלים הו"ק ע"י אימא מאור אבא הנק' קדש העליון והוא יו"ד דהוי' ה"נ קדש תתאה היא מל' דאצילות המקבלת מקדש עילאה ונק' חכמת שלמה, היינו יסוד דנוק' כי שלמה מלשון שלום שהשלום הוא התחברות דו"נ היינו התחברות אור א"ס שבז"א שמקור הנבראים ושורשן שבאצילות ולכן נכתב שלמה בה' שהשלום נמשך בבחי' ה' תתאה כו', ויסוד דנוק' נק' יו"ד דאד', ובחי' זו יורד ונמשך לראש הבריאה בהיכל קדה"ק דבריאה דהיינו כח"ב דבריאה כו' ע"ש וזהו ענין ואמונה כל זאת וקיים עלינו דכל זאת לשון נקיבה וקיים לשון זכר, אלא זהו ענין יסוד דנוק' שמתחלה הוא בחי' מקבל השפע מז"א, ואח"כ כשיורד להיות מקור לבי"ע נעשה בחי' משפיע וזכר וזהו וקיים עלינו ועמ"ש מזה בדרוש הנותן לשכוי בינה, והנה ב' בחי' חכמה הנ"ל היינו ב' בחי' ביטול הא' ביטול האמיתי חכמה כח מה ע"ד ונחנו מה דכולא קמיה כלא חשיב ממש וע' בתניא פל"ה בהג"ה וזהו ענין יו"ד דהוי' המורה על תמידות התהוות מאין ליש כו' כמו ככה יעשה איוב כו', ומזה נמשך הביטול האמיתי אכן בחי' שם אד' המורה על האדנות אין מלך בלא עם שיהי' בחי' יש אלא שיהי' היש בטל וביטול זה נמשך מיו"ד דאד', ועמ"ש מענין ב' בחי' ביטול הנ"ל בסידור בדרוש ברכת המזון בענין ברכת הזן וברכת הארץ אשר ענין ברכת הארץ הוא ברכה והמשכה מביטול האמיתי דיחו"ע ביחו"ת להיות ביטול היש ועמ"ש סד"ה לבבתני אחותי כלה בענין באחד מעיניך באחד כתיב באחת קרי היינו ג"כ ב' בחי' ביטול הנ"ל.

ח) **ולפ"ז** י"ל ענין מעשר ראשון ללוים ומעשר שני לכל א' מישראל מפריש לעצמו רק שיאכלנו בירושלים, כי הלוים הם במעלה עליונה יותר מישראל כמ"ש כי הבדיל כו' אתכם מעדת ישראל להקריב אתכם אליו כו' וכתיב ואקח את הלוים תחת כל בכור בבנ"י בפ' בהעלותך ח' י"ח, ולכן לא היה להם חלק ונחלה כו' כמ"ש בפ' שופטים ועל כן צריכים להמשיך על עצמם הביטול האמיתי דבחי' חכמה עילאה והיינו תחת כל בכור כי בכור הוא חכמה עילאה יו"ד דשם הוי' כמ"ש במא"א אות ב' ססעי' כ"ג וז"ל וכל בכור מצד חכמה כו' יסוד אבא כו' ועיין בזח"א די"ג סע"ב, וגם לוי לשון התקשרות והתחברות דהיינו להתקשר ולהתחבר בבחי' ביטול אמיתי, וכמ"ש בתו"א בד"ה וללבן שתי בנות שזהו ההפרש בין לוי ליהודה, כי יהודה הוא בחי' הביטול בגילוי בחי' הודאה, אבל לוי הוא הביטול בפנימיות כו' וכמ"ש ג"כ בד"ה ביום השמע"צ מענין וכל ברך לך תכרע ואח"כ וכל קומה לפניך תשתחוה גם לוי סוד יחוד חו"ב אין ויש כו', ועל כן ניתן להם מעשר ראשון בחי' יו"ד דשם הוי' להיות המשכת הביטול העליון בהם וזהו ועבד הלוי הוא ע"ד אתה הוא לבדך כו' כנ"ל, אמנם כל ישראל לא יוכלו להיות בבחינה זו ע"כ ניתן להם מצות מעשר שני שהוא יו"ד דאד' להיות ביטול היש כו' והיינו דווקא ע"י שיאכלו בירושלים פי' כי ירושלים יראה שלם כמ"ש ברבות וירא פנ"ו יראה ושלום, והיינו בחי' שלמה הנ"ל השלום בין שני ההפכים שיומשך הביטול גם בבחי' היש ודבר נפרד ועמ"ש מזה סד"ה וכל בניך לימודי וגם כמ"ש הרמ"ז שבחי' יו"ד דאד' מלובש בהיכל קדה"ק לכך בירושלים שבו בהמ"ק והיכל קדה"ק היו מקבלים בחי' ביטול הנ"ל, וז"ש במעשר שני ואכלתם שם לפני הוי' כו' למען תלמד ליראה פי' ענין תלמד ליראה היינו מ"ש וכל בנייך לימודי הוי' למודים ומקבלים מבחי' שם הוי' ממש י"ה בעסק התפלה להתבונן בגדולת ה' שהיא ה' עילאה ובה נמשך ג"כ מבחי' הביטול דחכמה הנק' יו"ד, ואח"כ ו"ה בעסק התורה ומצות כו' אך ארז"ל בפי' סיפי' דקרא ורב שלום בנייך א"ת בנייך אלא בונייך, דפי' בונייך היינו בנין ירושלים יראה שלם שהוא מל' דאצילות שנעשית מקור לבי"ע שמזה מקור כל המשכות אלקות לבי"ע שבנין זה נעשה ע"י היראה וביטול היש קבלת עול כו', ומזה נעשה ורב שלום היינו מבחי' ורב שהוא טורי דפרודא יוכלל בבחי' הביטול וזהו ענין השלום כנ"ל, וזהו כל רב מבבל וכל רבי מא"י כי בא"י נמשך היו"ד שהוא הביטול בבחי' רב כמ"ש במא"א אות ריש, ולכן ג"כ ע"י מצות העלאת מעשר שני בירושלים שזהו ע"ד ורב שלום בניך בחי' בונייך ממש דיראה שלום מזה נמשך למען תלמד ליראה להיות למודי הוי'.

ט) **ועמ"ש** בת"א פ' ויצא ע"פ עשר אעשרנו לך מענין מעשר בהמה צ"ל בהמה שם ב"ן שממנו משתלשל נה"ב, וצריך להמשיל הביטול בבחי' בהמה עמ"ש בד"ה ואלה המשפטים, גם שם ב"ן במילואו ט' אותיות ושיהי' בחי' עשר נק' גן שנמשך בו אלף תוך וא"ו, וזהו בחי' אבן ישראל א' ב"ן וכמ"ש במא"א א' ד' ח"ל ואמנם סתם כנוי אבן במל' מצד שם ב"ן בתוספת א' בוא"ו שבה שהוא הארת הטפה בה אלף בינה כו' עכ"ל, ואז יש במילוי ב"ן עשרה אותיות, והיינו ענין מעשר בהמה, או י"ל ע"י מעשר בהמה ממשיך בש' ב"ן דאצי' מבחי' בהמה רבה מל' דא"ק.

ויותר י"ל ע"ד מ"ש בדרוש ראשי המטות בענין שהמביא קרבן צריך להקדישו שעי"ז ממשיך עליו מקיף ואז לא יהי' ממנו יניקת החיצונים ואז יוכל לעלות וכן בתפילה שמקריבי' נה"ב צריך להמשיך לה מקיף תחלה ע"י קיום המצות ובברכת האופנים והחיות ואז תוכל להתעלות וליכלל בקדושה כמר"כ ענין מעשר בהמה להמשיך בהן יו"ד דחכמה שעי"ז תוכל להתעלות וכמ"ש בבה"ז בדרוש מחצית השקל המשכת החכמה יו"ד אבנא למשקל בה שעי"ז יהי' עליית שם ב"ן כו', והנה יש פלוגתא אם באחד באלול ר"ה למעשר בהמה אם באחד בתשרי למ"ד באחד באלול שאז מתחילים ימי רצון ד' יודין שבס"ת אני לדודי ודודי לי ומבחי' יו"ד נמשך כח מעשר כנ"ל, ומ"ד באחד בתשרי וכן להמשיך הביטול בזרע בהמה צ"ל מבחי' גבוה יותר ע"כ מתחיל באחד בתשרי יו"ד הרביעי ששרשו גבוה יותר לפ"ד הפרדס שער הצחצחות בסופו או כי הוא יו"ד דמילוי ה' אחרונה דע"ב, או ע"ד אדם כי יקריב מכם היינו בחודש אלול משכני אחריך ואח"כ נרוצה שנינו נה"א ונה"ב וזהו ע"ד מן הבהמה תקריבו אתם והיינו בעשי"ת.

ד"ה עשר תעשר, שטה ב' דגן וכ"ה פב"ת דבכורות דנ"ג ע"ב ודף נ"ד ע"ב, שיטה דכולא חשיב, כמ"ש בתר"א פ' בשלח בד"ה אז ישיר משה ובנ"י, שטה אישי ריעין כו' כמ"ש בזהר שמות די"א סע"ב וז"ל מבית לוי אתר דחכ' עילאה וההוא נהר מתחבראן כחדא ולא מתפרשאן לעלמין, וזהו כעיר שחוברה לה יחדיו ופי' בזהר וישב דף קפ"ג סע"ב דאתחברת אימא בברתא והוו כחדא עכ"ל, וזהו ענין, שטה דכל חמא * וע' מזה בזח"ג פ' אמור דף קוף עמוד ב' משמע שזהו מדריגת יוהכ"פ שאז עליית המל' בבינה וכן פי' בפרדס ערך יום הכיפורים והוא נק' ג"כ יום העשור.

קיצור ענין נתינת המעשר ללוי כי מעשר הוא מ' כי היא העשירית מעשר ספירות ובחי' לוי כמ"ש ועבד הלוי הוא ע"ד ואתה הוא הוי' לבדך שיהי' המל' נכללת בבחי' הוא בינה ושם מאיר בחי' לבדך שלמעלה מסוכ"ע וממכ"ע ועל כן נתנו לו המעשר שבו ועל ידו עילוי המל' כעיר שחוברה הפעם ילוה. (ב) ובזח"ג פ' קרח פי' דקע"ח ע"ב, בשטה קע"ח, שטה רחימותא מפרש הוא בגבורה, ועיין בפרדס ערך הוא והי"ב באות ה' סעיף י"ג נרגש שיש כמה פירושים בענין הוא והיינו שע"י, שטה הגבורה והזיווג ואפ"ל יחוד זה הוא ע"ד שילוב אד' בהוי' דהיינו מלמטה למעלה כנזכר לעיל סעיף א', וזהו ע"ד מ"ש בסידור שער ר"ה סד"ה אד' שפתי תפתח בענין ההפרש בין מלכיות ובין זכרונות וז"ל שם דפ"ב ע"ד, שטה העולמות ויובן זה עד"מ שיהי' לעתיד כנ"ל בשטה שיהיה ע"כ בסידור ונחזור לענין הראשון שע"י הגבורה הוא התעוררות הזיווג וז"ש מאן אתער רחימותא, בבוך שטה שטה הזווג, שטה ארוממך, כו' ויותר נראה בדף קפ"ד ע"ב בשטה עיין, שטה ב' בחי' החכמה והוא להיות בטל רצונך דהיינו לצמצם ולכבוש כל רצונותיו אשר לא לה' המה הן במחשבה רבות

---

*) תיבה זו אינה בגוה בכת"י.

מחשבות בלב איש ועצת ד' היא תקום והן בדבור שלא להיות דבורו ורוח פיו כרצונו והן במעשה עוצם עיניו מראות ברע ולא תתורו אחרי לבבכם כו' וקוצו של יו"ד הוא הביטול שלמעלה מהשכל לגמרי ולמס"נ אליו יתברך כי הקוץ שעל היו"ד פונה למעלה רומז שהוא נמשך למעלה לא"ס ב"ה שהוא למעלה מגדר ההשגה ולית מחשבה תפיסא ביה וכולא קמיה כלא כי אני הוי' לא שניתי, וכך אהבה זו שבלי טעם היא מצד השראת אור א"ס ב"ה המלובש בחכמה שמחיה את הנפש כו' והיינו כי הנה קוצו של יו"ד רומז לכתר שהיא אהבה המסותרת כו' כנזכר בלקו"ת בד"ה ולא אבה הוי' אלקיך לשמוע אל בעלם כו' בבוך שם בשטה מהשכל, שטה ר"פ דלקמן, קיצור ועבד הלוי הוא שיהי' הוי' הוא האלקים לחבר זו"ן יחד כמ"ש שמאלו תחת לראשי, ואפ"ל שיחוד זה שע"י הגבורה הוא מלמטה למעלה כענין שילוב אד' בהוי' שיזדכך העולם.

ראה ט"ו י"ח

וברכך ה' אלקיך בכל אשר תעשה. צ"ל דהנה ארז"ל (ביצה י"ו) כל מזונותיו של אדם קצובין לו מר"ה ועד יוה"כ כו', וא"כ מהו הצורך לעסוק באיזה מו"מ או באומנות שעי"ז יתפרנס וכמארז"ל ע"פ ובחרת בחיים זו אומנת כו', וכן נאמר וברכך כו' בכל אשר תעשה דוקא, ומאחר שהן קצובין מר"ה ויוה"כ אמאי לא יבואו מעצמן, גם להבין מארז"ל (ר"ה י"ו) אדם נידון בכל יום איך יבוא זה עם מאמר הנ"ל מזונותיו של אדם קצובין לו מר"ה כו', אך הענין דהנה מבואר בפע"ח שמר"ה ועד יוה"כ הוא תיקון בנין המל' דאצילות עד שבתפלת נעילה הוא תכלית העליה של המל' שמתעלית עד דיקנא דא"א (מה שאפי' בשבת אין לה עליה כזו שבשבת מתעלית במקום אבא אבל בנעילה דיוה"כ עולות עד בחי' הכתר ובחי' עתיק כו') ומקבלת שם ה"ג דעתיק יומין וזהו"ע החותם שבנעילה כו' פי' שמל' דאצילות הנק' כנס"י הוא מקור עולמות בי"ע כמ"ש מלכותך מלכות כל עולמים, ובכל שנה מר"ה עד יוה"כ נמשך אור חדש מא"ס ב"ה לבחי' ומדות מלכותו ית' על כל השנה כולה להחיות עולמות בי"ע לזונם ולפרנסם שאור וחיות זה הוא כולל חיות עלם שנה נפש של כל השנה כולה (וענין שההמשכה זו לבחי' ומדת מל' דווקא מבואר ג"כ ממ"ש בזוה"ק פ' בלק ע"פ המלאך הגואל כו' הא לך כל מה שתצטרכו כו' יעו"ש וכמ"ש במ"א) והוא המשכת חסד עליון כמאמר הזן את העולם כולו בטובו בחן ובחסד כו' ומקור ההמשכה מבחי' ה"ח דע"י, אך כדי שיהי' נמשך החסד לכ"א בפרט לכל הנבראים פרטים הוא ע"י ה"ג שהגבורות הם המחלקים את החסד לחלקים שעי"ז יתקיים עיקר אמיתית החסד שעי"ז יוכלו הנבראים לקבל החסד וכענין גבורות גשמים שיורדין בגבורה שמתחלקין טיפין טיפין וזהו תכלית ואמיתית החסד שעי"ז דוקא והרוה את הארץ והולידה כו', והוא ג"כ כמשל הקול היוצא מהבל הלב הוא קול פשוט ומתחלק לאותיות בה' מוצאות הפה אחה"ע מהגרון גיכ"ק מהחיך כו', והיינו ע"י ה"ג

מגנצפ"ך שהם מקור הדיבור (וכמ"ש מזה במ"א בד"ה אד' שפתי תפתח כו') וע' בזהר ר"פ בראשית בענין כוס ישועות כוס של ברכה אצטריך למהוי על חמש אצבען ולא יתיר, ומבואר שם שהן בחי' ה"ג והם דוקא נקראים ישועות וכמ"ש ואינון חמש איקרין ישועות (וע"ש בפי' הרמ"ז שבמק"מ) שהם ה"ג הנמשכים מיסוד דעתיק ובתכלית עליית המל' שעולה עד הכתר נמשך כל כתרה מאלו ה"ג המופלאות, ועז"נ כוס ישועות אשא כו' ע"ש, וזהו שנק' הה"ג ה' אצבעות דכמו עד"מ היד הנה קודם התחלקותה לה' אצבעות הי' הכח כלול בה ביחד בלי התחלקות וכשמתחלקת לה' אצבעות מתחלק כח ההוא שיהי' לכל אצבע כח פרטי מצומצם בפ"ע זו זרת וזו קמיצה כו' (בכתובות ע"ה ע"א כל חדא וחדא למילתא עבידא) והתחלקות זו הוא בחי' גבורות כנ"ל, ולכן ה' אצבעות נק' ה"ג גבורה שבחסד שבת"ת, אך ה"ג אלו הן אמיתית החסד שהרי היד אם לא אהי' בה חילוק האצבעות לא הי' יכול לעשות בה מלאכה ופעולה ולא לכתוב שכל פעולת אלו נעשה דוקא ע"י האצבעות נמצא שהגם שהיד עצמה היא כללות הכח אם לא ע"י ה"ג דחילוק האצבעות לא הי' יכול להיות פעולה והמשכה והשפעה מהכח שביד כו', והרי ה"ג האלו הן שלימות פעולת החסד וכענין גבורות גשמים הנ"ל וזהו"ע שנק' ה"ג הנ"ל בשם ישועות, וזהו"ע כוס של ברכה דאצטריך למהוי על ה' אצבען כו', ויובן זה יותר מן ה"ג דע"י שהן ודאי כלולות ומיוחדות בה"ח דהא לית שמאלא בהאי עתיקא, ולכן מהן מיתוק כל הגבורות שלמטה (כנודע מענין כי אין הדינין נמתקין אלא בשרשן וכמ"ש בפע"ח בכוונת השופר) ואעפ"כ נק' ה"ג שבהן וע"י נמשך להיות שלימות פעולת הה"ח שיתחלק השפע והחיות לכל נברא כו', וגם ע"י נמשך החותם שלא יומשך ויתפשט השפע יותר מדאי למקום שא"צ היינו שלא יהי' יניקת החיצונים (ועמ"ש בע"ח דג' פרקין שביד הפרק שבו האצבעות נק' פרק העליון והוא בחי' חב"ד שבחסד כו') וזהו"ע החותם דנעילה שאז מקבלת המל' מה"ג דע"י שבהם ועל ידם נמשך התחלקות החסד עליון דעתיק לכל הנבראים דעולמות בי"ע המקבלים מבחי' מל' דאצילות, וזהו"ע שארז"ל קצובין לו מר"ה עד יוה"כ שע"י ה"ג נמש הקצבה שהוא כמה יומשך החסד עליון לכל אדם בפרט, משא"כ מתחלה היה החסד אור וחיות כללי לכללות העולמות כו', וע"י ה"ג דחותם דנעילה ניתן קצבה שיתחלק ויומשך לכל נברא ולכל אדם דרך פרט כו' (ועמ"ש ע"פ הנותן שלג כצמר) והנה באמת כשהמל' דאצילות מקבלת בנעילה דיוהכ"פ מה"ג דעתיק אור החסד עליון שנקצב ע"י הה"ג לכל העולמות בי"ע ולכל בריה עדיין החסד הוא כמו שהוא למעלה באצי' שהוא רוחני ולא נמצא ולא נצטייר בו עדיין מהשפעות וחיות גשמי דעניני עוה"ז כלל כמו שאין ערוך חיות עוה"ז לעולם האצי' כ"א שנמשך סתם השפעת החסד לכנס"י ונחלק ע"י הה"ג לכל בריה בפ"ע המשכת חן וחסד כו' וכדי שיומשך אח"כ מחסד זה חיות והשפעת גשמים בבני חי' ומזוני הוא ע"י התלבשות מל' דאצילות בבריאה יצירה עשי' וכמ"ש באג"ה בסופו שאפי' ביו"ט חסד דאצילות מתלבש לגמרי בחסד דבריאה ומחיה עוה"ז הגשמי ע"י מעביר חסד דיצירה ועשי' הנק' ג"כ התלבשות שאל"כ לא הי' פועל בגשמיות עוה"ז עכ"ל, וביומין דחול הוא ע"י התלבשות גמור בחסד דיצירה ועשי' בחול, והיינו ג"כ ע"י יחוד זו"נ דיצירה כי ז"א דיצירה עדיין אינו בגדר ג"כ שיהי' מזה השפעת חסד וגבורה בעשי' ולא הי' יכול להתהוות מזה חיות העשייה כ"א כשהולך השפע ע"י מל'

דיצירה ונתצמצם עצם האור דז"א דיצירה, כי עיקר התהוות היש ודבר נפרד לגמרי הוא מבחי' מל' שאין מלך בלא עם כו' (וז"ש ויאמר אברהם הוא חסד דאצי' אל עבדו זקן ביתו המושל בכל אשר לו הוא בחי' ו"ק דיצירה כו', ועשי' מלביש לזו"נ דיצרה ונמשך בעוה"ז ע"י התלבשות גמור בעשיה ובאים ע"י מעבר העשי' כו' שאל"כ לא הי' פועל בגשמיות עוה"ז כנ"ל) ואז נמשך מזה ההשפעות בעשי' דבר יום ביומו ע"י המדה השולט ביום ההוא מו"ק דבי"ע ובתוכם חיצוני' הכלים דאצי' כו' הוא ע"י ב"ד שלמעלה שבהיכל הזכות וכמ"ש הוא ובית דינו לדון בכל יום בענין החסד שנמשך לאדם לצורך מה יתפשט ויומשך ממנו בעשי' אם לכל מילי דמטיב לבני חיי ומזוני בריוח או רק שנים מהם בריוח או רק אחד מהן כו', גם המשפט הוא על אם החסד שניקצב בר"ה ויוה"כ לאדם אין באפשרי שיומשך ממנו למטה כל החוט המשולש דבני חיי ומזוני כ"א לשנים מהם עד"מ אזי יש משפט למה יומשך שפע החסד אם לבני וחיי שיהי' לו בנים חיים וקיימים ובריאות או למזוני וחיי כו', ועד"ז הוא המעשה מהבעש"ט ב"ע שבא אצלו עשיר וביקש ממנו שיתפלל שיהי' לו בנים ואמר לו הבעש"ט ז"ל שכשיהי' לו בנים יהי' עני וכן היה והיינו מפני שהחסד הניקצב לו לא הי' נמשך ממנו שני הדברים והופך אותו בתפילתו מעשירות לבנים כו' גם הדין הוא אם ראוי וכדאי האדם שיומשך וישתלשל החסד ההוא בעשייה בעוה"ז בגשמיות או אפשר אינו ראוי אז לזה ביום ההוא לפי מעשי' והגם שכבר ניקצב לו חסד בר"ה ויוה"כ יקבלו לעוה"ב כו' (וע' בזהר פ' וירא דק"ג ע"פ והוא מסיבות מתהפך בתחבולותיו כו' ע"ש) ובזה יתכן שיתאחדו שני המאמרים שמזונותיו של אדם קצובים לו מר"ה ועד יוהכ"פ ואעפ"כ אדם נידון בכל יום כי קצובים לו היינו שניקצבים לו המשכת חסד עליון מר"ה ויוה"כ על כל השנה ואעפ"כ אדם נידון בכל יום כמשנ"ת. (והנה מה שנתבאר כאן שבהחסד הנמשך להאדם בר"ה ויוה"כ לא נמצא עדיין מעניני עוה"ז רק חסד סתם מבחי' חסד עליון שבאצי' ואח"כ כשנמשך בהשתלשלות אבי"ע אז נעשה מהחסד תמונה שיומשך לבני חיי כו' הנה במ"א נתבאר בלשון אחר שבר"ה ויוה"כ נמשך החסד ברחניות עדיין באצי' ואח"כ כדי שיומשך לעוה"ז בגשמיות הוא ע"י היכלות דבי"ע וע"ז אדם נידון בכל יום, ונראה דהלשון הכתוב כאן הוא לר' יוסי ולר' נתן דאמרי בגמ' פ"ב דר"ה אדם נידון בכל יום והקשו ע"ז דא"כ לר' יוסי ולר"נ אין בין ר"ה לכל ימות השנה כלום לענין דין שלמעלה א"כ איך יפרש הפסוק דכי חק לישראל ומשפט לאלקי יעקב דקאי על ר"ה כו' וגם מ"ש עיני ה' אלקיך בה מראשית השנה שמזה למדו בגמ' ד"ח דר"ה הוא ר"ה לדין כו' ועוד מה ענין מלכיות זכרונות ושופרות שאומרים בר"ה כו' ומה יום מיומיים כו' ע' בספר טורי אבן ונדחק אכן לפי מש"כ א"ש דודאי אין בזה מחלוקת כלל אשר ר"ה ויוה"כ הוא יום הדין וכ"כ בעש"מ מאמר חקור דין ח"ב פ"א ופכ"ו שלא נחלק אדם בדבר והיינו שנחתך קצבת החסד לכל בריה כו', ולכן אומרים מלכיות זכרונות ושופרות כדי שתמליכוני כו' שבנין המל' דאצי' הוא מר"ה עד יוהכ"פ שאז בנעילה מקבלת המל' מה"ג דעתיק כו' וזהו מקור חיות לבי"ע לכל השנה כולה אלא דמ"מ ס"ל לר"י ור"נ דאדם נידון בכל יום דין ומשפט גמור על כל ענינים לחולי ולבריאות לחיים ולמות כו', והיינו לפי שהחסד הקצוב לו בר"ה ויוהכ"פ אין בו עדיין שום

תואר ותמונה מעניני עוה"ז כי אין ערוך עשי' לאצי' ע"כ אף שיוכל להיות ממנו כל השפעות עניני עוה"ז מ"מ בר"ה ויוה"כ לא נגמר המשפט בפי' מה יהי' מהחסד הזה אלא זהו דין בכל יום ממש ע"ד שנת' למעלה, והדין ומשפט שבר"ה ויוה"כ הוא קצבת החסד שיומשך לעולם בכלל וגם לכל בריה בפרט כמה ועם כי זהו עיקר הדין ובזה תולה הכל כי לפי ריבוי קצבת החסד כך יהי' הברכה והטוב כל השנה, משא"כ במיעוטו ח"ו, מ"מ לפי"ז שייך לומר אדם נידון בכל יום מה יצטייר ויומשך מהחסד הזה כנ"ל, אבל לרבנן דאמרי גז"ד של האדם נחתם ביוהכ"פ מוכרח בגמ' שם דבר"ה ויוה"כ נגמר פרטי עניני האדם ממש על כל השנה לחיים או כו' וכן לכל המאורעות שלו, א"כ לפי"ז א"א לומר שבהחסד עליון הניקצב לו בר"ה ויוה"כ לא נצטייר עדיין מעניני עוה"ז כלל דא"כ מהו ענין שניכתב ונחתם ומהו ענין שנגמר כל מה שיארע לו כו' אלא לפי"ז צ"ל דבהחסד שקצב לו ניתן תואר ותמונה ממש מה שיומשך מזה בעוה"ז כו', ואעפ"י שאין ערוך עשיה לאצילות וא"כ איך בחסד שנמשך למלכות דאצי' יהי' מושרש כל עניני עוה"ז זה לק"מ, וגם ר"י ור"נ לא נחלקו רק משום מ"ש לעשות משפט כו' דבר יום ביומו, והענין דהוא ע"ד השתלשלות שהרי עכ"פ מחו"ג דעשי' נמשך השפעת גשמיים וחו"ג דעשי' שרשן מחו"ג דיצירה עד חו"ג דאצילות כו') וביאור הדבר יובן ממ"ש בפ' וירא בד"ה פתח אליהו בענין השתלשלות והתהוות חכמה דעשי' מחכ' דאצי' שהוא ע"ד מארז"ל אין לך עשב מלמטה כו' וגבוה מעל גבוה כו', זהרי התפוח הגשמי יש בו מיתקות וחיך אוכל יטעם, הנאמר שבמזל המכה יש בו ג"כ טעם ומיתקות והרי אינו מערך ומהות מתיקות גשמי כלל, אלא שבמזל המתיקות הוא ברוחני כו', וכך הוא הענין גבוה מעל גבוה כו' ועד"ז יש לחכמה שבבע"ס דעשי' ערך ויחוס עם חכמה דאצי' אעפ"י שיש ביניהם השתלשלות אין מספר כו' משא"כ מן האצי' כו' למאציל כו' יער"ש, וכמו שהוא חכמה דעשי' לגבי ח"ע דאצי' כך הוא השתלשלות חסד דעשי' מחסד עליון דאצי', וא"כ כיון ששרש חסד דעשי' מושרש בחסד דאצי' ממש ע"ד שרש מתיקות התפוח גשמי מהמזל הרוחני להבדיל באלף הבדלות כו' והרי מחסד דעשי' נמשכים ונשפעים עניני עוה"ז ממש וחיות כל העוה"ז הגשמיים א"כ גם בחסד עליון דאצי' הניקצב לכל אדם בר"ה ויוה"כ שפיר מושרשים ממש כלל ההשפעות גשמיים הנמשכים מהחסד דעשי' כו', וזהו"ע שהאדם נידון על כל השנה בר"ה ויוה"כ, (והנה גם לרבנן אמרו בהדיא בגמ' יפה צעקה לאדם בין קודם גז"ד בין לאחר גז"ד והיינו בין שנגזר על האדם לטוב בר"ה ויוה"כ אעפ"כ יפה צעקה שהרי מתפללין ומבקשים בכל יום ג"פ רפאנו וברך עלינו את השנה כו' משום דעכ"פ גם לרבנן החסד הניקצב בר"ה זיוה"כ הוא במל' דאצי' וכדי שיומשך למטה הוא ע"י השתלשלות והתלבשות בבי"ע דבר יום ביומו ויש ע"ז דין ועיון האם ראוי וכדאי האדם שיומשך ויתלבש החסד בעשי' או לא וישאר למעלה ויקבלו בעוה"ב, והנפ"מ בין רבנן לר' יוסי הוא דלרבנן כבר נאמר ונגזר בר"ה ויוה"כ מה יומשך מהחסד, ואפשר לפי"ז הדין אח"כ שבכל יום שהוא אם יקויים כפי שנאמר אינו תחלת דין והוא ע"ד שמבואר בגמ' שם דלרבי יוסי דאמר אדם נידון בכל יום הא דכתיב לרגעים תיבחננו דמשמע כל שעה הוא עיוני בעלמא ואינו דין ממש, כך לרבנן דאמרו אדם נגמר גז"ד ביוה"כ הא דכתיב לעשות

משפט כו׳ דבר יום ביומו הוא ענין עיון אלא שאינו עיוני בעלמא אלא נק׳ פקידה כו׳, כמ״ש ותפקדנו לבקרים וכתי׳ לעשות משפט כו׳, ולכן מבקשים בכל יום לכ״ע כל הבקשות אמצעיים שבשמו״ע כו׳ משא״כ לר״י הוא כמו התחלת דין בכל יום, מה יומשך למטה מהחסד כו׳ וגם לרבנן יפה צעקה כו׳ אפי׳ לאחר גז״ד אף אם הגז״ד בר״ה ויוה״כ הי׳ ח״ו להיפך אעפ״כ יפה צעקה כו׳ וכ״ש לר׳ יוסי צריך לבקש בכל יום כו׳ וצריך לתפוס שני הסברות ליחרד ביותר מאימת הדין בר״ה ויוה״כ כרבנן, ועוד דהא גם לר״י עיקר תולה בדין ההוא וכמארז״ל מזונותיו קצובים לו בר״ה עד יוהכ״פ דהוא לד״ה והיינו מה שנחתך קצבת המשכת החסד לכל ברי׳ כמה יהי׳ וכ״ש דבגמ׳ אמרינן לעולם כרבנן, וכן איתא בירושלמי פ״ק דר״ה שנוסח התפילה שתיקן רב ועל המדינות בו יאמר כו׳ הוא כרבנן ודלא כר״י, וגם יתפלל בכוונה בכל יום ויפשפש במעשיו בכל יום כמ״ש כמאן מצלינן האידנא כו׳ כר״י ובע״מ שם העלה דלמסקנא דגמ׳ אין שום מחלוקת כלל בדין האדם דכולהו ס״ל שכל אדם נידון בר״ה וגז״ד שלו נחתם ביוה״כ וגם נידון בכל יום לפקידה ובכל שעה לעיוני כו׳ אך לפי״ז צריך ישוב מש״ש בגמ׳ ואב״א לעולם כרבנן וכדרבי יצחק כו׳ דמשמע דאם כדר״י אינו צ״ל וכדרבי יצחק דוקא), והנה מאחר שנתבאר שהחסד הנמשך למטה בעוה״ז צ״ל ע״י ע״ס דעשיה מעתה יובן ג״כ ענין זברכך כו׳ בכל אשר תעשה דהנה איתא בפע״ח בכוונת פ׳ התמיד ע״פ צו את בנ״י צו גימ׳ אל אד׳ והוא בעשי׳, לכן ארז״ל אין צו אלא ע״ז לפי שיונקים מאל אד׳ כו׳, ולכאורה לדבריו אין פי׳ לדרז״ל אין צו אלא כו׳ מאחר דשמות אל אד׳ הם בגימ׳ צו והם שמות עליונים ואף שמהם יונקים הקליפות דעשי׳ מ״מ הם עצמם הם שמות הקב״ה, אך הענין הוא דהנה ענין ע״ז בגשמיות הוא המשתחווה לשמש וירח מפני שמהם תצא השפעת המזון וכמ״ש וממגד תבואות שמש וממגד גרש ירחים, והגם שבאמת נמשך ההשפעה על ידם, הרי באמת אינם אלא שלוחי ההשפעה בלבד ואין בידם להרע או להטיב מעצמן, והמשתחווה להם מחשיב אותן ליש ודבר נפרד כאלו הם משפיעים מצד עצמן, רק דקרו לי׳ אלקא דאלקיא ורם על כל בבחי׳ רוממות מלהשגיח בשפלים ועולם כמנהגו נוהג ע״י המזלות וכוכבים וכל צבא השמים כו׳, זהו שורש טעותם, אכן באמת אדרבה לפי שהוא ית׳ המגביהי לשבת דקמי׳ כחשיכה כאורה ע״כ הוא המשפילי לראות בשמים ובארץ, ומבואר במ״א שזהו״ע במקום גדולתו שם אתה מוצא ענותנותו כו׳, במקום גדולתו דווקא לפי שהוא ית׳ המגביהי כו׳ לכך המשפילי לראות גם בארץ כו׳ כמו בשמים כו׳ ואין אדם נוקף אצבעו כו׳, ועל דבר זה נסמית עינו של בלעם הרשע כו׳, אך הנה סיבת ההסתר אלקות שבעולם העשי׳ עד שיוכלו לטעות שעולם כמנהגו נוהג ע״י המזלות ושהוא ית׳ רק אלקא דאלקיא כו׳ זהו מחמת שהוא ית׳ אל מסתתר שמסתתר בבחי׳ לבושים המסתירים וכנודע מענין הפרסות והמסכים שיש בין עולם לעולם כדי שעי״ז יהי׳ התהוות יש מאין (וכמ״ש בפ׳ לך לך ע״פ ולא יקרא עוד שמך אברם כו׳, ובד״ה והבדילה הפרוכת כו׳) ובעשי׳ שם הוא המסך המעלים ומסתיר האור עד שנעשה נפרד ממש כו׳ ועד״נ אלביש שמים קדרות ושק אשים כסותם, וזהו״ע השם אל אד׳ המחיה עולם העשי׳ שהוא בחי׳ אל מסתתר שנמשך החיות ע״י לבוש המעלים ומסתיר ביותר והו״ע לבוש הטבע (וע׳ בתשובת חכם צבי סי׳ י״ח) ובאמת הוא

יתי הוא הטובע הטבע הזה בכל יום תמיד וכמאמר מחדש בכל יום תמיד מע״ב מחדש דוקא כו׳ רק שנראה אל אד׳ מחמת שהאור הנמשך משם אל אד׳ נמשך ע״י לבוש שק דווקא דאל מסתתר אשר מזה נמשך יניקה לעובדי כוכבים שיוכלו לומר לי יאורי כו׳ וז״ש ישעי׳ כ״ח י״ג והי׳ להם דבר ה׳ צו לצו כו׳. (ועמ״ש במ״א בד״ה ומרדכי יצא, אבל באמת אפילו כהיום כו׳, אך שמתלבש בדרך הטבע, ועמ״ש בד״ה כי אברהם לא ידענו וכשנסתלקו המדות ונשאר כו׳ צריך להתלבש כו׳, וע׳ בפ׳ יתרו בביאור ע״פ משה ידבר בענין שכתוב בארץ מצרים ועברתי אני ולא מלאך כו׳, וכמ״ש באד״ר דקל״ב א׳ בענין תלת עלמין דנפיק מתיקונא קדמאה כו׳, שהוא בחי׳ מי אל כמוך כו׳ ע״ש ובאד״ר) והנה כמו״כ בברכה והשפעה עליונה הנמשך לכל אדם בבני חיי ומזוני או שנמשך לו ברכה בעושר וכה״ג הרי מאחר שהשפעה צ״ל נמשך ע״י לבוש הנ״ל דעשי׳, ע״כ צריך לעשות האדם ג״כ לבוש ועסק פרנסה שבזה יוכל הברכה שלמעלה להתלבש ע״ד אל מסתתר כו׳ עד שיוכל לדמות כאלו ח״ו כחו ועוצם ידו עשה לו את החיל הזה וחכמתו עמדה לו שנתחכם בעסק המקח וממכר, ובאמת אין זה אלא לבוש לבד אבל הברכה נמשך מלמעלה ע״י הלבוש ולא מצד עצמיות הלבוש ח״ו וכמו שגידול התבואות נמשך ע״י השמש והירח, ומ״מ אינן אלא שלוחי ההשפעה כו׳ ואין בידם לא להרע ולא להטיב כו׳, כ״א את אשר יאמר הקב״ה כך העסק והלבוש הוא כשליח וההשפעה הוא ביד הקב״ה כו׳, וז״ש בפ׳ עקב השמר לך פן תשכח את ה׳ אלקיך כו׳ ואמרת בלבבך כחי ועוצם ידי עשה לי את החיל הזה דהיינו שלא יחשוב ח״ו את התחבולה והעסק לעיקר כו׳ וזכרת את ה׳ אלקיך כי הוא הנותן לך כח לעשות חיל, כי הוא ית׳ הוא סיבת הסיבות עד שגם הלבוש שק והסיבה הוא ממנו ית׳, ואצ״ל הברכה עצמה שנמשך בהלבוש כו׳ וזהו וברכך ה׳ אלקיך בכל אשר תעשה תעשה דוקא שלפי שההשפעה נמשך למטה ע״י ע״ס דעשי׳ כנ״ל בענין שם אל אד׳ כו׳ לכך צריך להתלבש בלבוש ועסק כו׳, ומ״מ אין צריך להאריך בהלבוש יותר מדאי, כי זה ללא צורך מאחר שלא הלבוש הוא העיקר כו׳ וזהו דלפעמים נאמר לא לחכמים לחם וכתי׳ והחכמה תחיה בעליה ושניהם אמת, ועמ״ש במ״א ע״פ שובה ישראל כו׳ וע״פ וגלחה את ראשה כו׳.

שייך לקמן לד״ה שׁשׁת ימים (פ״א)

ענין וצדיק באמונתו יחי׳ מבואר במד״ר בקהלת דגם צדיקו של עולם באמונתו יחיה. א״כ ע״י אמונה זו דישראל ע״ז ישראל מפרנסים לאביהם שבשמים כיון באמונתו יחיה כו׳, ופי׳ זה היינו שממשיכים מע״ק בז״א כמ״ש ע״פ את שבתותי תשמרו, ובענין אמ״צ נק׳ סדר השתלשלות י״ל כי בינה נק׳ מצרים ומבואר בסדור בד״ה והגדת לבנך שבינה נק׳ מקור וסדר ההשתלשלות.

ששת ימים תאכל מצות וביום השביעי עצרת להוי' אלקיך לא תעשה מלאכה,

בפ' ראה י"ו ח'. וצ"ל מ"ש לא תעשה מלאכה דמשמע אפילו מלאכת אוכל נפש כי במקום שהותרה מלאכת אוכל נפש נאמר כל מלאכת עבודה לא תעשו בפ' אמור כ"ג ח' כ"א כ"ה, דמשמע הא מלאכת אוכל נפש מותר וכמ"ש המ"מ רפ"א מה' יו"ט וז"ל ומדברי רבינו שבכלל מלאכת עבודה סתם אינו מלאכת אוכל נפש ולא הוצרך רבינו להביא מקרא להתיר מלאכת אוכל נפש אלא מפני ראשון ושביעי של חג המצות שבשביעי נאמר בפ' ראה וביום השביעי עצרת לה' אלקיך לא תעשה מלאכה, ועל שניהם נאמר בפ' בא אל פרעה כל מלאכה לא יעשה בהם, ולכך הוצרך להזכיר כתוב של היתר אוכל נפש האמור שם, אך אשר יאכל לכל נפש הוא לבדו יעשה לכם עכ"ל, וא"כ ישאר הקושיא על הקרא ל"ל למיכתב לא תעשה מלאכה דמשמע איסור מלאכת אוכל נפש ועי"ז יצטרך למיכתב קרא יתירה אך אשר יאכל לכל נפש הוא לבדו יעשה לכם, להתיר מלאכת אוכל נפש הי' ראוי לכאורה למיכתב כל מלאכת עבודה לא תעשו, ואזי לא יצטרך כלל האי קרא אך אשר יאכל לכל נפש כו', הנה ארז"ל שלהי פסחים דף ק"כ ע"א ע"פ ששת ימים תאכל מצות כו' מה שביעי רשות דכתיב וביום השביעי עצרת ולא כתיב תאכל מצות שהרי הוציאו מן הכלל, אף ששת ימים רשות כו', רק לילה הראשון חובה ויש להבין למה השבעה רשות וגם להבין ענין מצות אכילת מצה מה היא כו', הנה בזהר אמרו דמצה נק' מיכלא דמהימנותא וביאור זה היינו מ"ש שכן ארץ ורעה אמונה ואין הפי' שהאמונה היא הרועה אלא בהיפוך שיש רועה שהוא זן ומפרנס את האמונה כו' (כמ"ש בזח"ג פנחס דרכ"ה ע"ב ורעה אמונה ההיא אמונה דלעילא יתזן ויתפרנס מיניה על ידך וכ"כ בפ' בהר דק"י ע"ב, והיינו שיהי' האמונה ע"ד וצדיק באמונתו יחי', וכמ"ש בד"ה וידעת היום ובדרוש מחצית השקל נתבאר שזהו ענין משה רעיא מהימנא שהוא יסוד אבא דממשיך חסדים לנוק' הנק' אמונה וכן המצה היא חסד כי שאור וחמץ זהו גבורה, כ"כ בספר פנים יפות פ' ראה ע"פ ששת ימים תאכל מצות, וע' בילקוט תלים סי' ל"ז ע"פ ורעה אמונה בשם הפסיקתא (ועמ"ש ע"פ והי' אמונת עתך חוסן) ורעה אמונה אמונתם של אבות שנאמר ויתן לו מעשר מכל, עכ"ה) והענין הוא דידוע דכנס"י נק' אמונה ע"ש שהמה מאמינים בה' אחד והוטבע האמונה זו בנפשם ירושה מאבותיהם שהי' מרכבה כו' (הג"ה וכמ"ש ברבות בשלח פכ"ג ע"פ תשורי מראש אמנה שיר ד' ח', עתידין ישראל לומר שירה לע"ל כו' ובאיזה זכות כו' בזכות אברהם שהאמין בהקב"ה שנאמר והאמין בהוי', היא האמונה שישראל נוחלין בה ועליו הכתוב אומר וצדיק באמונתו יחי', ובערוגת הבושם בשה"ש פי' ראש אמנה הוא כתר, וז"ש ואהי' אצלו אמון, והיינו כי ענין השירה זהו ע"י הגילוי כמ"ש בשירת הים אז ישיר כו' זה אלי כו' וזהו שכר האמונה מדה כנגד מדה, ועפ"ז י"ל דזהו מ"ש השיר יהי' לכם כליל התקדש חג בישעי' למד כ"ט, בליל הפסח, לפי שאז זכו לאמונה דהיינו ענין המצה שהיא בחי' ורעה אמונה ועי"ז זכו לומר שירה כו', ורש"י בשה"ש פי' תשורי הסתכלי, והתרגום פי' לשון תשורה וא"כ י"ל ע"י התומ"צ שרשן מבחי' כתר הנק' ראש אמנה עי"ז מגדילים ומפרנסים האמונה שהיא מ' וכמ"ש בלק"ת בד"ה וידעת היום דרוה"ר פ"ג, ושם בד"ה להבין בתוספת ביאור ספ"ב וספ"ה

עכ"ה) ונתוסף באמונה זו חיות ושפע אור הוא ע"י הרועה הזן ומפרנס אותה וכמ"ש רועה ישראל כו' וכמ"ש במ"א וע"י אכילת מצה ג"כ תתחזק האמונה בלב כנס"י ונק' מפני זה מיכלא דמהימנותא, ולהבין הטעם הנה תחלה יש להבין שורש ענין האמונה מה היא הנה כתיב אנכי ה' אלקיך אשר הוצאתיך מאמ"צ כו' (מענין אנכי במא"א א' ק"ג) וידוע קושיות המפרשים למה לא אמר יותר פלא מנס יציאת מצרים והוא אשר ברא את השמים ואת הארץ כו' שהרי בנסים דמצרים הי' רק יש מיש כמו מכת הדם שנהפך המים לדם כו' וכיוצא בה אבל בריאת שמים וארץ יש מאין ודבר מלא דבר, הוא פלא גדול ועצום יותר, אך הענין כי פי' אשר הוצאתיך מאמ"צ לא קאי על הפלאים של העשרה מכות כי באמת אף גם התהוות יש מאין אף שהוא פלא גדול ועצום הוא כלא חשיב לגבי המאציל ית' ונמשך רק ע"י דבור העליון לבד כמ"ש בדבר ה' שמים נעשו כו' וידוע ענין הדבור למטה שאינו אלא בחי' גילוי והתפשטות בלבד ולא מעצם מעצמות ומהות האדם כלל כמ"כ בחי' דיבור העליון של המאציל והבורא כו' היינו רק בחי' גלוי הארה כו' והיינו ענין מדת מלכותו ית' שהוא מקור כל חיי עולמים של הנאצלים והנבראים כו' כידוע ועד"מ הידוע ממדת מלכות ב"ו שאין על אנשי המדינה רק התפשטות מציאות מלכותו ולא מעצמותו ומהותו כלל כו' אבל לגדולתו העצמו' ית' אין לה חקר וגבול כלל כמו שהוא בעצמו א"ס כו', ואמנם לפי שהוא בעצם א"ס לכך גם בחי' התפשטות וגלוי האור שלו הוא בבחי' א"ס כי לפי ערך מהות כח הפועל כן ערך התפשטות כחו בפעולה והמשכה כו' כידוע וע"כ גם זאת הארה הגלויה בבחי' דיבור בלבד הנה ידוע בכתבי האריז"ל שנתפשטה עד אין קץ ותכלית שהן נו"ן אלפים יובלות כו' דהיינו שיהי' עליות רבות כ"כ כו' והכל במדת מלכותו בלבד וזהו מלכותך מלכות כל עולמים, כל גימט' חמשים רמז לבחי' יובלות הנ"ל שנבראו מבחי' מל' כו' והרי בחי' דבור הוא בחינה אחרונה לגבי שכל ומדות ומחשבה ואצ"ל לגבי בחי' שלמעלה מהחכ' והשכל כו' והנה ידוע דגם חסידי אוה"ע מאמינים בענין הבריאה מאין ליש. (הג"ה והרבה מחכמים הראשונים הכריחו זה במופתים שכליים אמיתיים כמ"ש בספר הכוזרי מאמר חמישי, ובספר האמונות לרב סעדי' גאון, ובח"ה שער א' פרק ה' ואע"פ שהמפרש שם בעל מנוח הלבבות ד"ה וכשנחלק ממה שיצא, הביא בשם המורה פע"ג איזה פקפוק על ההקדמה השנית של ח"ה שם הנה בפי' טוב הלבנון על ח"ה פ"ה סק"ו וס"ק י"ג בירר על נכון ראיות ח"ה והשיג על המ"נ, ובמלחמות להרלב"ג מאמר שישי ובספר נוה שלום, אך ישראל קדושים מאמינים בלי שום חקירת שכל אנושי עכ"ה) ויתפעלו מזה וישמרו מעשות רע, וע"כ מה זו האמונה שנתייחדה לכנס"י כנ"ל בפי' תשורי מראש אמנה, באמונתו יחי', אמנם הענין הוא כי באמת לא בשביל האמונה זאת דהתהוות יש מאין לבד ירדה הנשמה לגוף אלא כמ"ש אתה הראת לדעת כי הוי' הוא האלקים, כי בראשית ברא אלקים שהבריאה מאין ליש נמשך משם אלקים שהוא בחי' מל' שהוא רק הארה וזהו ג"כ פי' יש מאין בחי' אין הוא הארה בעלמא מזה נתהוה היש, אבל שם הוי' הוא בחי' מהותו ועצמותו ית' וצ"ל לדעת כי הוי' הוא האלקים האמונה והדעת במהותו ועצמותו ית' ששם הארה זו דהתהוות יש מאין אינו תופס מקום כלל ועמ"ש מענין פי' וידעת כי הוי' הוא האלקים בד"ה ראו קרא ד' בשם בצלאל, וזאת היא האמונה

משא״כ כח הפועל בנפעל לא יתכן לקרות אמונה כי עיני בשר ג״כ ישיגו כו׳, אך להיות כי הנפש אלקי׳ נתלבשה בלבוש שק דק״נ שהוא חומר הגופני כו׳ לזה צריך התבוננות יש מאין כו׳ כדי להסיר העוורון דעיני בשר הרואים את הטפל לעיקר כו׳ ואין משיגים ביטול הטפל היש לגבי האין העיקר כו׳ ושכל דבר נברא יש גשמי בטל לגבי כח הרוחניות האלקי המחיה ומהוה אותו מאין כו׳ וע״ז הענין נתקן כל סדר התפלה ברבוי שבחים איך שהוא ית׳ אדון כל המעשים כו׳ ותוכן הכוונה הוא כדי להסיר מסך מבדיל דחומר הגוף כו׳ עד שיקבע בנפשו הבהמית ג״כ איך שהטפל בטל לגבי העיקר עיקרא ושרשא דכולא עלמין וכולא קמי׳ כו׳ ומרומז כ״ז בדברי התפלה בפסוקים רבים כמו כל סדר ברכת יוצר אור המלך המרומם כו׳ דברי אלקים חיים ומלך עולם כו׳ וכן בברוך שאמר בפסוד״ז הכל בדרך זה איך שמדבור א׳ יתהוו כל הנבראים וזהו ברוך שאמר והי׳ העולם כו׳ וכידוע (הג״ה וזהו כענין שצ״ל תחלה מפתחות החיצוניות ואח״כ דוקא יכנס במפתחות הפנימי׳ כמ״ש מזה בד״ה כי תשמע בקול ועמ״ש בענין בן פורת עלי עין בנות צעדה עלי שור, כי שור זהו כענין הבטה מקרוב שהוא בבחי׳ התהוות יש מאין ומזה נמשך כי בנות צעדה היינו התפעלות הנה״ב, אך עלי עין זהו כמ״ש אשר עין בעין נראה אתה ה׳ והוא עד״מ ראי׳ מרחוק, וכמ״ש מרחוק ה׳ נראה לי, דהיינו הידיעה בבחי׳ שלמעלה משורש התהוות יש מאין כנ״ל עכ״ה) ואמנם במצות היחוד בק״ש באמרו שמע ישראל כו׳ הוא מדריגה גבוה הרבה מכל השבחים שבתחלה וכולם לא היו רק הכנה אליה כו׳ כי הנה ענין ה׳ אלקינו ה׳ אחד, (גם פי׳ הוי׳ אלקינו זהו ענין ישראל עלה במחשבה והתהוות יש מאין זהו מהדבור ופי׳ עלה במחשבה בד״ה אם בחקתי) הוא בחי׳ השגתו מהותו ועצמותו ית׳ משא״כ השגות כח הפועל בנפעל אינו אלא השגת מציאותו בלבד כנ״ל (הג״ה, ר״ל כמו שידיעת המציאות אינו ערוך לגבי השגת המהות כמ״כ אין ערוך השגת יש מאין לגבי השגות מהר״ע, ועמ״ש בד״ה מצה זו, וזהו ע״ד כי אל דעות אשר התהוות יש מאין זהו עדיין דעת תחתון אבל דעת העליון הוא דקמיה כלא חשיב ממש, והיינו קמיה דוקא בבחי׳ סוכ״ע משא״כ בבחי׳ מל׳ וזהו ענין האמונה ועמ״ש בת״א פ׳ חיי ההפרש בין הגילוי שבג״ע שהוא השגת המהות ובין הגילוי שבשאר העולמות שהרי אף החיות הנשאות אין רואין את הכבוד וע׳ בד״ה רני ושמחי השני ההפרש בין השגת המלאכים ובין השגת הנשמות ומזה יובן מה שהמלאכים בקשו את התורה ולא ניתנה להם וע׳ בד״ה מזמור שיר חנוכת הבית, דרוש הראשון עכ״ה) וזהו ואהבת את ה׳ אלקיך המיוחד לנפש אלקית בלבד כי זאת היא הנק׳ אמונה שנתיחדה לכנס״י בלבד והוא שיאמינו בבחי׳ סוכ״ע שלמעלה מעלה מגדר השתלשלות לגדר השפעה או מהתפשטות וגילוי אור כו׳ אלא מבחי׳ העצמיות והמהות של אור א״ס ב״ה וכמשל עצמות ומהות האדם שאין גילוי הדבור ערוך לו כלל וכלל כו׳ וכידוע ולעצמותו ומהותו ית׳ אין לעכומ״ז חלק כלל רק ישראל לבדו חלק הוי׳ עמו כו׳, וזהו וירם קרן לעמו כו׳ עם קרובו כו׳ וע׳ בד״ה ראשי המטות פרק א״ב ובד״ה בשלח פרעה מענין וירם קרן, וזהו אנכי הוי׳ אלקיך פי׳ אנכי מי שאנכי שלמעלה מעלה מבחי׳ התפשטות וגילוי אור עד שאינו נתפס בגדר השגה ודעת בנבראים ונאצלים כו׳ וזהו מי שאנכי שלמעלה מן הדעת וההשגה כמ״ש ישת חשך סתרו כו׳ שהוא

בחי' העלם העצמות הוא אלקיך כי בכנ"י בלבד הוא שנשפל וירד להיות משכנו בהם בהלבשה וצמצום כו', חהו אתה הראת לדעת כי הוי' שהוא סוכ"ע כו' הוא אלקים כח הפועל בנפעל בתכלית היחוד ולא שהוא אלקים בלבד כאוה"ע דקרו לי' אלקא דאלקיא כו', ובכל זה מתורץ קושית המפרשים הנ"ל שהרי בריאת שמים וארץ אינו אלא מבחי' גילוי אור דבחי' דבור העליון כו' דכלא חשיב לגבי העלם העצמיות ואין זה פלא כלל משא"כ אנכי מי שאנכי אשר הוצאתיך מאמ"צ מעשרה כתרין דנוגה כו' שיהי' גילוי עצמות אוא"ס ב"ה שלמעלה מעלה גם מבחי' חכמה עילאה, ואצ"ל מבחי' הדבור שממנו נתהוה יש מאין שהוא בחינה האחרונה גם נגד בחי' חכמה כנ"ל (הג"ה בת"א פ' יתרו בד"ה זכור ושמור בדבור א' כ' וז"ל וזהו אשר הוצאתיך מאמ"צ כי כל סדר ההשתל' נק' בשם מצרים מצר וגבול שהוא בבחי' אדם ג' קוין ומעלה ומטה כו', שהם בבחי' התחלקות המדריגות משא"כ לישראל ניתן כח היחוד באור א"ס שלמעלה מההשתלשלו' בחי' כי לא אדם כו' שאין שם התחלקות המדרגות כלל עכ"ל, א"כ מזה מובן איך מה שהוא בבחי' התחלקות המדריגות נק' מצרים לפי שיש לו מיצר וגבול, ואפילו בחי' אדם ג' קוין כו', אלא אשר הוצאתיך מאמ"צ הוא ההתקשרות באור א"ס ב"ה שלמעלה מבחי' אדם, ועמ"ש בת"א בד"ה ולתוספת ביאור מ"ש אשר הוצאתיך מאמ"צ שגם ההשתלשלו' מחב"ד לחג"ת הוא ע"י ארץ מצרים דקדושה כו' ואזי יש יניקה וזהו ענין בית עבדים כו' ועמ"ש סד"ה אלה מסעי דרוש השני בענין אשר יצאו מארץ מצרים לצאת מבחי' מיצר וגבול שאפילו ג"ע העליון הוא בבחי' מיצר וגבול בחי' השגה כו' ע"ש ועמ"ש בפי' ויוסף הורד מצרימה יוסף הוא יסוד דא"ק הורד מצרימה מה שנתלבש במזל ונוצר ונקה להיות מקור לחו"ב בחי' קנה חכמה קנה בינה, ובמא"א מ"ם קכ"ה שמצרים נמשך משם אלקים כו' ע"ש, ועפ"ז י"ל מ"ש בירושלמי פ"ד דסוכה ה"ג בענין אני והו הושיעה נא, אשר הוצאתיך מאמ"צ הוצאתך כתיב (חסר כאלו הוציא את עצמו ואע"ג דבספרים שלנו הוא מלא מצינו כיוצא בזה) ואמרו שם עוד בפי' אשר פדית לך ממצרים גוי ואלהיו בש"ב סי' ז' כ"ג, כאלו עצמך פדית, וכ"ה ברבות בא פט"ו דק"ל ע"ד שהוא ט"ז א' לי ולכם היא הגאולה כביכול אני נפדיתי עמכם כו' ע"ש, ובמכילתא פ' בא בענין כי בחפזון יצאת אבא חנין משום ר' אלעזר אומר זה חפזון שכינה וכ' המפרש שהיתה ממהרת גאולתן של ישראל ואף השכינה היתה נגאלת עמהם כדתי' אשר פדית גוי ואלקיו כו' והענין מובן ע"פ הנ"ל כי בבחי' מצרים דקדושה שייך היניקה לבחי' בית עבדים שהוא ענין יניקת ק"נ מהמל', ובזח"ב יתרו פה"ב כי בית דקדושה היא המל' ע"ד בחכ' יבנה בית ולעומת זה מל' דק"נ נק' בית עבדים, וזהו ענין גלות השכינה רדת המל' דעשיי' לעולם הקליפות כו' וזהו ענין רגליה יורדות מות, ועמ"ש הפי' מזה בת"א פ' בראשית בד"ה לא טוב היות האדם לבדו וכ"ז נמשך רק מצד סדר ההשתלשלו' שבבחי' מצרים וגבולים והוא בחי' שם אלקים ועי"כ מצד רבוי הצמצומים והגבולים נעשים יש ודבר נפרד עד שיוכל לומר לי יאורי כו', רק דקרו לי' אלקא דאלקיא, וזהו אף עשיתיו שמצד סדר השתלשלות בי"ע נמשך יניקה גם לבחי' אף כענין שלשה פתחו באף, אבל ע"י יצ"מ שהוא ההתגלות מבחי' שלמעלה מסדר ההשתל' כנ"ל ע"י"ז יצאה השכינה בחי' ממכ"ע

מהצמצומים הנקראים בשם גלות ונתקשרה בבחי' סוכ"ע שלמעלה מסדר ההשתל' וזהו ענין מדלג על ההרים כו' ופסח ה' על הפתח כו' וזהו כאלו עצמך פדית היינו הארת אלקות ממש בחי' ממכ"ע הנק' עצמך כמ"ש עצם מעצמי כו' עכ"ה) וזהו כוונת הזהר דמצה נק' מיכלא דמהימנותא פי' ע"י המצה נמשך האמונה הנ"ל בכנ"י בבחי' עצמות אור א"ס ב"ה שלמעלה מבחי' התפשטות וגילוי אור כנ"ל, (הג"ה וגם כפשוטו שנמשך בחי' השפע בבחי' מל' הנק' אמונה נמשך בה האור והשפע מבחי' סוכ"ע שזהו ענין כאלו עצמך פדית כו'. ועיין באה"ע בב"י רסי' ע"ח מ"ש בשם הרא"ש אבל אשתו כגופו לענין פדיון כו' וכ"כ התוספת פ"ד דגיטין מה"א ע"ש, ויש קצת ראיה לזה מלשון כאלו עצמך פדית, דקאי על ישראל שנק' אשתו ברבות נשא פ"ט.

קיצור. הערה מ"ש לא תעשה כל מלאכה, מה שביעי רשות, ויקדים ענין ורעה אמונה לפרנס את האמונה והיינו ע"י תשורי מראש אמנה ומה היא האמונה יש להקדים שהקשו למה כתיב אשר הוצאתיך מאמ"צ שהרי הבריאה יש מאין הוא פלא גדול יותר, אך כי התהוות יש מאין הוא רק מבחי' דיבור העליון שהוא בחינה האחרונה לגבי חכמה, מלכות כל עולמים, וזהו בראשית ברא אלקים אבל אנכי מי שאנכי הוא גילוי עצמות אוא"ס שלמעלה גם מהחכ' וזאת היא האמונה ע"ד כי אל דעות, והוא ממש נמשך להיות הוי' אלקיך, וזהו ענין שמע ישראל הוי' אלקינו, כי ישראל עלו במחשבה סתימאה והתהוות יש מאין שרשו מהדבור רק מתחלה צ"ל מפתחות החיצוניות להתבונן בענין יש מאין, ועי"ז אשר הוצאתיך מאמ"צ הוא סדר ההשתלשלו' שכל מחדומ"ע, שמזה נמשך בחי' בית עבדים, וא"כ יצי"מ הוא דבר גדול יותר מבחי' הבריאה יש מאין ועמ"ש עוד מזה לקמן אות ד' בהג"ה, וזהו כאלו עצמך פדית עליות ממכ"ע בסוכ"ע עמ"ש בד"ה כי אתה נרי בפי' ארוממך אלקי המלך, וגילוי זה בנפש זהו ענין ורעה אמונה, והיינו ע"י המצה עכ"ה).

ב) **והטעם** שע"י המצה דוקא, הנה יש להקדים מארז"ל פ"ו דברכות ד"מ ע"א דאין התינוק יודע לקרות אבא ואימא עד שיטעום טעם דגן וזהו ענין המשכת הדעת שנמשך ע"י הדגן, והנה קריאה זו שיודע לקרות אבא כו' פי' הקריאה בלבד שקורא אבא אבל אינו בידיעה והשגה אמיתית באיכות הענין איך שהוא אביו דהיינו שהולידו וכיוצא שיכיר וישיג במהות אביו ואיכות רחמנותו ואהבתו אליו במה שזן ומפרנס כו' שהרי אין התינוק הקטן מכיר בכל זה ועכ"ז הוא קורא אבא כשהוא בן ב' שנים ופחות כידוע נמצא שדבר זה שיודע לקרות אין ידיעה זו מצד עצמות השגתו אלא ידיעה זו נמשכה מן למעלה מן הדעת המושג כו' ואיננה למעלה מן הדעת לגמרי שהרי יודע עכ"פ לקרות דהיינו שמכירו בהכרה גמורה ולא יפנה לקרות לזולתו אבא כו' אלא צ"ל שנמשכה ידיעה זו והכרה זו מלמעלה מן הדעת לתוך דעת והכרה אך שאינה הידיעה כמו שהיא למעלה מן הדעת בהרחבה אלא נתלבשה בבחי' קטנות המוחין (הג"ה ונק' קטנות אבא וע' במשנה סוף סוטה בענין קטנותן של חסידים, ועמ"ש בפי' קטנתי מכל החסדים דפי' בספר פנ"י פ' וישלח וכן כשעולים מעולם לעולם כו' חוזרים לקטנות שני עד שיבואו לגדולות שני ובכל עת שהוא בקטנות כו' צריך שמירה

גדולה ובטחון כו', וזה הי' בחי' ישראל כשיצאו ממצרים כו' עכ"ל, ומזה יובן ענין ושמרתם את המצות והרמ"ז פי' כי החלום נק' קטנות שבגדלות, וי"ל קטנות שני ע"ד המשנה שמלובש בה כל ההשגה שבגמ' בדרך קצרה ועמ"ש מזה ע"פ מאמר הזהר פ' אחרי דע"ט ע"ב הביאו עלי כפרה, וע' במא"א קוף סעיף י"ב בענין קטן נק' הז"א כשאין לו רק ו"ק או תלת כלילן בתלת כו', ועמ"ש במ"א בענין דבר גדול מעשה מרכבה דבר קטן הויות דאביי ורבא, כי עוטה אור כשלמה אורייתא סתים וגליא ונק' דבר קטן לפי שנתלבש ח"ע בענינים גשמיים ע"ד גובלות חכמה שלמעלה תורה ותמלא כדה כ"ד ספרין דאוריתא הם כד מים החכמה ועמ"ש בד"ה יביאו לבוש מל' בענין שמן המור, גם נת' במ"א ענין טלית גדול וטלית קטן ועמ"ש בת"א פ' תרומה בד"ה מי יתנך כאח לי, בענין כרוב אחד מקצה מזה, ומכ"ז יש להעיר לענין מצה קטנות דאבא כו' ורעה אמונה, ומו"ח ז"ל כ' דפי' קטנות היינו בחי' הכרה בלבד כמו עד"מ הכרת שור וחמור את בעליו שנאמר ידע שור קונהו וחמור אבוס בעליו ישראל לא ידע כו' לפי שגם הקטנות הדעת דשור יכיר בבעליו כשזנו ומפרנסו איזו זמן כו', וזהו ק"ו להבין שישראל יוכל לידע ולהכיר את בוראם בבחי' קטנות המוחין עכ"פ וכמשל הנ"ל בתינוק שיודע לקרות אבא כו' עכ"ד, עכ"ה) והנמשל מזה יובן למעלה למשכיל בבחי' כנ"י בצאתם ממצרים שהוא בבחי' קטנות המוחין מאד מאד כמ"ש וארא' מתבוססת בדמיך כו' ביחקאל ט"ז ו', וכתיב כי נער ישראל ואוהבהו וממצרים קראתי לבני בהושע רסי' י"א (הג"ה ועיין מזה ברבות כי תשא ס"פ מ"ג ובפ' שופטים דרצ"ה ד' והי' אוהב את הקטן יותר מכולם כו' כי נער ישראל, ועמ"ש ע"פ ועשית שנים כרובים זהב וע' זח"ב פ' שמות יא"ב פ' בא מג"א כי נער ישראל, ישראל זוטא פ' ויקהל דרי"ו סע"א עכ"ה) והנה נער הוא בחי' קטנות המוחין דתינוק שאינו רק לקרות אבא (הג"ה. עיין בפרדס ערך נער שכתב ולפעמים נו"ה נקראו נערים כו' ועמ"ש מענין נו"ה בביאור ע"פ אלה מסעי ובמא"א נ' סכ"ג נער ו"ק דיניקה כו' וע' בע"ח דרוש מוחין דקטנות, ובעה"מ שער קרית ארבע פרק ע"ה פי' כי ז"א נק' כי נער ישראל, עכ"ה) והוא כמ"ש כי אתה אבינו דהיינו אור א"ס ב"ה המלובש בחכמה עילאה (הג"ה ועיין מענין כי אתה אבינו בת"א גבי פורים ובזח"ג פ' האזינו דר"צ ע"א ובפ' יתרו ד"צ ע"א ובגמ' ספ"ט דשבת בלקוטי הש"ס מהאריז"ל שם דלע"ל כו', ואפ"ל כי לע"ל יהי' גילוי פנימי' אבא, וזהו ענין ושבתי אל בית אבי הנאמר על יצחק, וזהו כימי צאתך מאמ"צ אראנו נפלאות, ואפ"ל שזהו מ"ש בישעי' סי' למ"ד כ' ונתן לכם אד' לחם צר כו' ולא יכנף עוד מוריך כו' והיינו כענין לחם עוני דמצה שעי"ז יודע לקרות כי אתה אבינו וכמ"כ לע"ל יהי' עי"ז גילוי פנימית חכמה, עכ"ה) וזה נמשך להם ע"י אכילת מצה בליל הראשון דהיינו כשטעמו טעם דגן כו' אז נכנס בהם מה שלמעלה מן הדעת שהוא השגות מהות אור א"ס דלית מחשבה תב"כ כנ"ל לתוך דעת והכרה עכ"פ שידעו לקרות אבא כו' בבחי' ביטול גדול לאנכי מי שאנכי כו' וכנ"ל אך מה שסיבות המשכה מלמעלה מן הדעת לתוך דעת והכרה בתינוק ע"י טעימת דגן דוקא הנה ידוע דהדגן הוא הלחם שהוא חכמה כח מ"ה כמ"ש בכתבי האריז"ל וכמ"ש במ"א בסדור על ענין הברכה המוציא לחם כו' וע"כ כשיטעום טעם דגן יכנוס בו מוחין דאבא שלמעלה מן ההשגה וההבנה כידוע

בבחי' גילוי בדעת והכרה עכ"פ שידע לקרות אבא כו' משא"כ בימי יניקתו חלב מאמו לא נכנסו בו עדיין בחי' מוחין דאבא אף בקטנות דהכרה כו' וכמבואר כ"ז במ"א, ועיין בלק"ת בד"ה להבין מ"ש בהגדה מצה זו שם נת' ההפרש בין מוחין דאימא ובין מוחין דאבא. (הג"ה ועיין ברבות תולדות פס"ו ורוב דגן אלו הבחורים דכתיב כי מה טובו ומה יפיו דגן בחורים ותירוש ינובב בתולות בזכרי' סי' ט' י"ז, וי"ת על דגן אולפן אורייתא, עכ"ה) והנה ידוע ההפרש בין כח מ"ה דחכמה לבינה שבבינה כבר יש השגה בהתפשטות אורך ורוחב והלא דבר הוא משיג כו' בחי' נהרא מכיפיה מבריך, משא"כ בנקודת חכמה הוא בבחי' ביטול העדר ההתפשטות לגמרי רק תוכן נקודת הדבר כמו שהוא בעצם מתחלת הויתו כו', והמשל לזה הוא המצה שבהיותה בלתי שאור ומחמצת הנה לא יתוסף בה נפוח התפשטות עביות וגסות כלל מקודם אפיה ולאחר אפיה אלא כמו שהיתה בעצמה רק קמח ומים מעורב בלישה (ע' מענין שלש נשים אחת לשה כו' בת"ז) במהותה העצמי תשאר גם לאחר אפי' בלתי תוספת התפשטות בה כלל וכמו שהיתה תחלה כו', משא"כ ע"י שאור ומחמצת הנה יתפשט בעיסה לעשות בה נפוח גדול ונראית ליש ודבר גדול בבחי' התפשטות ועביות וגסות לכל צד בתוס' רב מכמו שהיה כו' וגם יהי' דרך הנפוח בדרך התנשאות והגבהה שתתעלה ותתפח מעט מעט בגובה כו', וכ"ז משל להבין איך שבנקודת חכמה שלמעלה מן הדעת וההשגה אין בה התפשטות אורך ורוחב כו' בלא שום הגבהה והתנשאות כו' רק בחי' הביטול בתכלית להיות רק כמו שהי' כו', משא"כ בבינה דינין מתערין מינה להתנשאות ע"י סיבות השאור גבורות הקשות כו' ולהיות יש ודבר מה כו' וכשנצטוו ישראל לאכול מצה דוקא היינו כדי שיבאו בנשמתן בחי' מוחין דאבא נקודת חכמה דוקא שלמעלה מן השגה בהתפשטות כו' והוא בבחי' אנכי מי שאנכי כו' ולא יתערב בה שאור כלל כדי שיהי' בהם בחי' הביטול בתכלית (הג"ה ובמא"א אות מ"ם סצ"ה מצה גימט' ע"ב ס"ג היינו להמשיך בס"ג מבחי' הביטול שבחכמה הנקרא ע"ב וכענין הבן בחכמה וחכם בבינה כמ"ש בבה"ז פ' וארא עכ"ה) ואמנם זה בדרך הלבשה וצמצום במצה ולכך נק' מיכלא דמהימנותא וזהו ורעה אמונה שמפרנס האמונה כלומר לא שמשיגים במהות אור א"ס אנכי מי שאנכי כמו שהוא באמת כו' רק ע"י הלבשה דמצה בלבד כו' דהיינו שידעו לקרות אבא בלבד כמשל התינוק הנ"ל ולכך אומר ורעה אמונה עד"מ הזן ומפרנס ע"י מאכל וכמו ע"י טעם דגן שיטעום התינוק כו' שגם שהדגן סיבה לכניסת המוחין דגדלות כו' עכ"ז אין בלחם מהות החכ' רק בבחי' הלבשה והעלם גדול כמ"ש במ"א. ועתה יובן פי' ורעה אמונה שאין הפי' שהאמונה היא הרועה אלא בהיפוך שיש רועה זן ומרפנס את האמונה כו', וביאור הדבר שכנס"י נק' אמונה במוחין השגות אלקות דאור א"ס דוקא כנ"ל, אך כדי לפרנס להיות בהם תוספת חיזוק המוחין הוא ע"י רועה שהוא בחי' אבא שרש כל האצילות שזן ומפרנס להלביש המוחין שלו בבחי' קטנות והוא כמו אכילת מצה בליל הראשון דפסח וכדומה לכך נקרא רועה ישראל כו', וזהו שנק' מיכלא דמהימנותא דוקא.

(קיצור. ואמונה זו בסוכ"ע נמשך בה פרנסה וחיות ע"י המצה ע"ד אין התינוק יודע כו' בחי' דעת הנעלם מתלבש בקטנות קטנתי קטנות שני ע"ד

משנה דבר קטן הויות דאביי ורבא, כי נער ישראל, ישראל זוטא ו"ק, כרובים, והמשכה זו מאבא כי אתה אבינו, ולכן ע"י מצה, כי שאור יש שרשו מבינה נהרא מכיפיה, משא"כ המעין קטן, ע"ב ס"ג, והיינו כי סוכ"ע זהו מוחין דאבא, ועמ"ש בלק"ת ר"פ ראה בענין משכיל לאיתן האזרחי, ולע"ל גילוי פנימי' אבא ע"י לחם צר כו' ועמ"ש בענין נדרים).

ג) **והנה** יש להבין למה אמר ששת ימים תאכל מצות ולא יותר כו' הענין הוא דידוע שמל' דאצי' הנק' מהימנותא וכן כנס"י כלולים מיו"ד ספירות כו' ועיקר השבירה מסיבת השאור שבעיסה כו' הוא הי' במדות בלבד והן ששה מדות כידוע חג"ת נה"י כו' ולכך נצטוו לאכול ששת ימים דוקא כו', וביאור הדברים הנה עד"מ הנ"ל בתינוק שיודע לקרות אבא עכ"פ הנה יבא בו בחי' ביטול העצמות עכ"פ מכל וכל שהרי הולך אחרי אביו וקוראו אבא כו' ואז כל מדותיו הטבעים יוכל להפוך מן הקצה אל הקצה מפני בחי' הביטול כו' וכמ"כ בחי' המדות שנפל בהם השבירה בהסתעפות מדות רעות כו' כידוע יוכלו להתהפך לקדושה כמו באוי"ר האלקות לבד ולא ליאהב ולירא זולתו כלל וכדומה כו' ע"י בחי' הביטול שמתבטל כל רצונות שלו כשקורא אבא כו' שהוא אנכי מי שאנכי ע"י האמונה הנ"ל שנמשך באכילת מצה כו' מלמעלה מן הדעת כנ"ל ובאמת מצד עצמות אור א"ס ב"ה הרי הוא למעלה מעלה מכל ההשתלשלו' אפילו מיו"ד ספירות דהא לא אפיק י"ס אלא לאחוזה כו' וכידוע וא"כ הי' רועה ומפרנס השגה זו שלמעלה מן הדעת כו' בריבוי המשכות עד אין קץ ותכלית ולא ששת ימים בלבד כו' אך לפי שאין המקבלים יכולים לקבל יותר מששת ימים כו' נתחזק שפע זו מאור א"ס שבאבא לו' ימים בלבד (הג"ה, ועד"ז הבריאה בששת ימים והלא ברגע אחד יכול להבראות אלא משום המקבלים שיהי' נמשך להם ע"י ששה מדות שהם הנק' יומין עילאין עכ"ה) ומטעם הנ"ל שהשבירה הי' בהם וכדי להפכא חשוכא לנהורא כו' עי"ז, וזהו ג"כ ענין ספירת העומר שאנו אומרים היום יום אחד לעומר פי' היום הוא יום הגדול שבלתי מוגבל בחכמה עדיין ע"ד היום אם בקולי תשמעו והיינו שלמעלה מן הדעת בבחי' אנכי מי שאנכי יום אחד הוא לעומר פי' הרי הוא נמשך ומאיר ליום הקטן ומצומצם שבמדת מל' להפוך בו מחשוכא לנהורא כו' שהעומר הוא מאכל שעורים כו' כמ"ש במ"א, ועיקר הענין הוא שנמשך לכנס"י מיומין עילאין שלמעלה מן הדעת כו' שיהי' בנר"ן שלהם בבחי' גלוי אור ולא בדרך הלבשה והעלם בלבד כמו שע"י אכילת מצה הנ"ל, וזהו וספרתם לכם ממחרת השבת פי' שבת הוא קודש דבחי' חכמה עילאה כידוע וממחרת השבת היינו מבחי' יומין עילאין שלמעלה מעלה מבחי' חכמה כו' כמ"ש במ"א, והנה מה שהספירה הוא מ"ט ימים כי ז' ימי הפסח הם כללות שלהם בדרך הלבשה והעלם דקטנות המוחין דאבא כנ"ל ואח"כ מתחלק כל מדה לז' בבחי' פרטיות יותר עד שהי' מ"ט ימים כו' ובשבועות שהוא זמן מ"ת מתחלקים לפרטי פרטיות יותר והן בציור אדם רמ"ח מ"ע ושס"ה ל"ת כו' וכ"ז ענין הגדלה מעט מעט כמשל התינוק הנולד ויונק ואח"כ אוכל לחם שמתגדלין אבריו כו' וכמ"ש ב"א, ובזה יובן ג"כ מ"ש בששת ימים מצות תאכלו כו' מצות בוי"ו ובפ' בא כתיב בערב תאכלו מצת בלא וי"ו כו' לפי

שמתחלה נמשך מוחין דאבא למדות בדרך כלל בלתי התחלקות ופירוד כלל לכך נאמר מצת בלא וי"ו כו', והנה שוקיו עמודי שש ארז"ל שוקיו זה העולם שנשתוקק הקב"ה לבראותו עמודי שש הם שי"ב כו' (ועמ"ש י"פ וקבל היהודים לשון יחיד ואח"כ וקבלו לשון רבים כו') וכשמתחלק אח"כ לששה ימים כנ"ל כתיב מצות בוי"ו כו'.

(קיצור. וענין ששת ימים תאכלו היינו להמשיך בחי' חכמה בו"ק שהם המדות כי במדות הי' שבה"כ וחכמה ביטול כנ"ל ועד"ז ענין ספירת העומר וע"ד כלל ופרט ולכן תחלה מצת ואח"כ מצות, א"נ מצה המשכה בו"ק של נה"א וע"י ספה"ע נמשך ג"כ במדות נה"ב).

ד) והנה כ"ז הוא ענין ששת ימים דפסח שהוא ענין יצ"מ, אבל שש"פ הוא בחי' גבוה יותר שע"ז ארז"ל מה שביעי רשות אף ששת ימים רשות כו', ותחלה יש להקדים ענין קי"ס שהוא בשביעי של פסח כו' כתיב הפך ים ליבשה כו', הנה אמרז"ל כל מה שיש ביבשה יש כנגדו בים כו' וידוע הענין שרומז לעלמא דאתכסיא ועלמא דאתגליא שנקראים ים ויבשה כמו דוגמת ים ויבשה הגשמי' דכתיב יקוו המים כו' ותראה היבשה כו' כמ"כ הי' למעלה מעלה בהשתלשלו' שפע אלקות ביו"ד מאמרות יהי אור יהי רקיע כו' שהי' הדבור העליון הזה הנק' ארץ כידוע כלול תחלה בהעלם גדול במחשבה עליונה הנק' ים העליון כמ"ש במ"א באריכות עד שאמר יקוו המים כו' ויתגלה הדבור העליון ביו"ד מאמרות כו' ע"ש באריכות, וזה נק' עלמא דאתכסיא ועלמא דאתגליא בדרך כלל והוא בחי' סובב וממלא כו' ובדרך פרטי פרטיות הנה נשתלשל השפע אלקי בדרך זה מעילה לעילה להיות המשפיע נק' בשם הים והמקבל העלול ממנו נק' בשם יבשה וארץ כו' עד שבעוה"ז ג"כ ענין זה כמו שידוע שרוחניות וגשמיות שהן חומר דצורה ישנם בכל העולם לפי ערכו ובזה העולם השפל הנה הוא משארז"ל אין לך עשב מלמטה שאין לו מזל מלמעלה שאומר לו גדל כו' היינו שיש בחינות רוחניות החיות ומקור השופע לד' יסודות הגשמי' והן כחות המזלות כידוע וגם המזלות שרשם בעליון מהם עד"ז כמ"ש גבוה מעל גבוה כו' וכידוע וכל אחד נעלם נק' לגבי תחתון המקבל ממנו כו' והנה כאשר הפך ים ליבשה כו' הרי הוא שינוי באיכות סדר ההשתלשלו' בהעלם וגילוי שהרי מן הים נעשה יבשה כו' עד רום המעלות של בחי' העלם וגילוי הכללי בים ויבשה העליונים דבבחי' סובב וממלא הנ"ל מאחר שהי' שינוי בסדר צירופי המאמרות דים ויבשה הגשמי' שצירוף מאמר התהוות הים נהפך למאמר התהוות היבשה כו' וא"כ הי' שינוי זה למעלה מעלה דהיינו שנתגלה בחי' סוכ"ע שלמעלה מעלה מבחי' הדבור ביו"ד מאמרות עד ששינה הצירופי' של הדבור העליון כו' והיינו שנתגלה ההעלם של היו"ד ספירות העליון כו' וכמ"ש במ"א באריכות, וז"ש בזהר ע"פ ואתם תחרישון לא תתערו מילי כו' כלומר אין מועיל לשעה כזו בחי' העלאת מ"ן שע"י הדבור בצלותא כו' כי הרי צריך להתגלות מה שלמעלה מבחי' הדבור העליון ואין בחי' הדבור מגיע לשם כלל ע"כ אתם תחרישון בשתיקה לגמרי ולא תתערו כלום באתעדל"ת ע"י בחי' הדבור כו' אלא הוי' ילחם לכם פי' מבחי' סוכ"ע למעלה מהדבור העליון יתגלה לשנות הצרופים דים ויבשה וכנ"ל,

וזהו שנאמר בשירת הים עד יעבור עמך הוי׳ כו׳ כי הנה פי׳ הוי׳ ידוע שהוא ע״פ סדר ההשתלשלות דוקא יו״ד באצי׳ ה׳ בבריאה כו׳ כמ״ש במ״א שכל המשכה והתהוות בין בבחי׳ אצי׳ בין בבחי׳ בריאה אינו אלא ע״י ד׳ אותיות הללו דשם הוי׳ שהוא צמצום והתפשטות כו׳, ואמנם בדרך כלל המה ד׳ עולמות אבי״ע יו״ד באצי׳ כו׳, והנה בשעת קי״ס שהי׳ הגילוי אור מלמעלה מסדר השתלשלות כמ״ש למעלה בענין ואתם תחרישון כו׳ כמ״ש בזהר ע״פ מה תצעק אלי בעתיקא תליא ע״כ אמרו עד יעבור עמך הוי׳ שעברו למעלה ממדריגת שם הוי׳ דאבי״ע כו׳ מפני שנתגלה עליהם הארה של בחי׳ עצמיות אור א״ס ב״ה אנכי מי שאנכי כו׳. (הג״ה ועיין זח״א ויצא קנח״ב דשרש ב׳ בחי׳ אלו דעלמא דאתכסיא ועלמא דאתגליא הם שני שמות הוי׳ שלפני יג״מ ונזכר מענין ב׳ שמות אלו בתר״א פ׳ בשלח בד״ה וירא ישראל ובפ׳ תצוה בד״ה ועשית ציץ גבי קדש למד מלמטה והוי׳ מלמעלה וזהו ענין עד יעבור עמך הוי׳ שעברו למעלה משם הוי׳ דז״א והיינו לבחי׳ שם הוי׳ דלעילא כו׳, וביאור ענין ההפרש בין יצ״מ לקי״ס כי הנה קודם יצ״מ ארז״ל שעז״נ השמים שמים לה׳ והארץ נתן לבנ״א ברבות וארא פי״ב היינו כי העולם הגשמי יש ונפרד ע״ד אכן אתה אל מסתתר, וא״כ אף שמודים בחידוש הבריאה יש מאין, אכן היש הוא נפרד, וזה נק׳ מצרים מצר וגבול כו׳, אבל יצ״מ התקשרות והתחברות סוכ״ע וממכ״ע ע״ד ומשה עלה אל ה׳, וירד ה׳ על ה״ס כמ״ש ברבות שם והיינו לפי שמבחי׳ הדבור שהוא בחי׳ ממכ״ע לא יוכל להיות השתנות שיהי׳ מהרגל ראש עד״מ זה א״א כי אותיות הדבור הן בחי׳ דומם שמאות זה לא יומשך אחר כמ״ש בד״ה בחקתי תלכו בענין שהמלאכים נק׳ עומדים אבל להיות בחי׳ מהלכים זהו ע״י בחי׳ סוכ״ע וזהו ענין כח המעשה בעה״ז לפי שבעה״ז מאיר בחי׳ סוכ״ע כמ״ש בד״ה את קרבני לחמי ובד״ה ועתה יגדל נא בלק״ת, ועד״ז יובן שענין יצ״מ זהו כמו בחי׳ ונתתי לך מהלכים כו׳, ועכ״ז התחברות זו והילוך זה זהו רק ע״ד ברוך ה׳ מן העולם ועד העולם, המשכה והארה מעלמא דאתכסיא בעלמא דאתגליא, אבל קי״ס הפך ים ליבשה שבחי׳ עצמיות עלמא דאתכסיא בא בגילוי כמו עלמא דאתגליא, והיינו ע״י גילוי ש׳ הוי׳ דלעילא וכנ״ל שהוא שרש ומקור עלמא דאתכסיא וכמ״ש במ״א בענין ההרים רקדו שהריקוד זהו למעלה מבחי׳ ההילוך ועד״ז ה״ע קי״ס כמ״ש הים ראה וינוס ההרים רקדו כו׳, או י״ל כי עלמא דאתכסיא ועלמא דאתגליא שהם סובב וממלא שניהם משם הוי׳ שבאצי׳ כי ו״ה נק׳ עלמא דאתגליא ובחי׳ י״ה נקרא עלמא דאתכסיא, כמ״ש בלק״ת בד״ה אלה פקודי המשכן, ושיהי׳ י״ה מאיר בגילוי כמו ו״ה זהו ענין קי״ס והוא נמשך ע״י גילוי שם הוי׳ דלעילא שהוא למעלה מבחי׳ סוכ״ע ע״כ ע״י גילוי זה הפך ים ליבשה כו׳, ועיין בזהר תרומה דקכ״ו ע״ב ע״פ מי זאת הנשקפה חבורא דתרין עלמין כחדא שהם לאה ורחל מחשבה ודבור כמ״ש בבה״ז שם וזהו כענין קי״ס שהמחשבה יהי׳ מאירה בגילוי כמו הדבור ויהי הענן והחשך יאר שהחשך האיר והיינו בורא חשך בחי׳ מחשבה כמ״ש בלק״ת בד״ה מי מנה עפר יעקב ובחי׳ זו האיר כמו הדבור והיינו ע״י גילוי בחי׳ שלמעלה ממודומ״ע כמ״ש במ״א ע״פ הרם את מטך כו׳ ע״ש, וזהו ענין מ״ש בזהר תרומה שם בענין יעקב שחיבר תרין עלמין ע״י היותו בריח התיכון המבריח כו׳ וכארז״ל ברבות בשלח פכ״א בזכות יעקב נקרע להם הים כו׳, ע״ש ופרצת קדמה וימה.

קיצור. שרש ים ויבשה משני שמות הוי', מצרים כל עולם בגבול ומיצר כמו שנברא יש מאין בחי' עומדים, ויצ"מ התחברות אצי' בעשיה, ע"ד ברוך מן העולם ועד העולם בחי' מהלכים, אכן קי"ס שיהפך כל ההעלם לגילוי ע"ד ההרים רקדו זהו ע"י שם הוי' דלעילא שלמעלה מסוכ"ע עכ"ה).

ובזה יובן מאמרם ז"ל ראתה שפחה על הים מה שלא ראה יחזקאל הנביא בן בחי כו' וזה פלאי, אך הענין הוא צ"ל שסדר ההשתלשלות הוא בדרך העלם וגלוי ים ויבשה כו' עד שהוא בחי' עילה ועלול חומר וצורה למטה ע"ד שאנו רואים ערך חומר הד' יסודות לגבי רוחניות הד' יסודות מקורן ושרשן כו' והנה הנבואה הוא בחי' גילוי שכינה ממדת מל' דאצי' מקור כל הנבראים כידוע והגם שבחי' אלקות הוא עכ"ז הוא בחי' התפשטות בלבד מאור א"ס ב"ה ולא ממהותו ממש כידוע ואמנם בשעת קי"ס נתגלה עליהם בחי' עצמות אור א"ס ב"ה דקמי' שוים הרוחניות והגשמיות חומר וצורה כו' עד שהרוחניות המשפיע גשמיות הם בהשוואה אחת עם גשמיות העלול ממנה כו' מפני שהוא ית' בעצמותו ומהותו למעלה מבחי' התפשטות והמשכה כו', וענין רוחניות וגשמיות לא תתכן רק במה שהוא בגדר התפשטות והמשכה כידוע, וזהו שראתה שפחה על הים ולא בדרך הנבואה ממדת מלכות בלבד אלא מפני גילוי עצמות אור א"ס ב"ה דקמי' כחשיכה כאורה וגם השפחה ראתה כו' מה שלא ראה יחזקאל ע"פ הנבואה מטעם הנ"ל (הג"ה ולפמש"ל הוא מובן יותר כי הנבואה זהו ע"ד ברוך מן העולם ועד העולם וכנ"ל, אכן בקי"ס שהפך ים כו' ע"כ גם שפחה ראתה כו', ולתוספת ביאור לשון ראתה שפחה הנה ים ועלמא דאתכסיא נק' בזח"א ויצא דקנ"ג ע"ב בשם יובלא, כי יובל הוא בינה ה' עילאה הנק' עלמא דאתכסיא והנה ביובל הוא שנת הדרור שגם העבדים יוצא לחירות להיותו גילוי בחי' שלמעלה מההשתלשלות דוגמת קי"ס כנ"ל וכמש"ת לקמן שאזי גם הרחוק יוכל להתקרב שהוא ג"כ בחי' תשובה שלום שלום לרחוק כו' כי תשובה ויובל ענין א' כמ"ש בשנת היובל הזאת תשובו כמ"ש ברע"מ פ' בהר דק"ט ע"ב, וע"כ בקי"ס ראתה שפחה על הים כו' כמו ביובל גם עבדים יוצאים לחירות כו' עכ"ה) וזהו שנאמר אשירה לה' כי גאה גאה כו' ויש לדקדק למה אמר ב' פעמים גאה כו', אך הענין הוא דכתי' ה' מלך גאות לבש כו' כי מדת מלכותו ית' שמרומם ומתנשא על כל העולמות והנבראים כידוע שהוא בחי' כתר מל' דאצי' נק' בשם גאות והוא עדיין רק בחי' לבוש בעלמא לגבי האמיתיות הגאות שהוא הארות עצמות אוא"ס ב"ה שלמעלה מבחי' סובב וממלא כו' והוא אנכי מי שאנכי כו' וזהו גאה גאה כתרגומו אתגאי על גיוותניא כו' וכמ"ש במ"א, ועם זה יובן מחלוקת שבגמ' אם שמים קדמה לארץ או ארץ קדמה והמכריע אומר ששניהם כאחד נבראו שנאמר קורא אני עליהם יעמדו יחדיו כו' בהיות ידוע דשמים וארץ הם בחי' משפיע ומקבל למטה ולמעלה מעלה הם בחי' סובב וממלא עלמא דאתכסיא ועלמא דאתגליא כו' ומאן דאמר שמים קדמה לארץ הוא כפי סדר השתלשלו' דאצילות בי"ע דבודאי בחי' סובב קדמה לבחי' ממלא כו' ומאן דאמר ארץ קדמה כו' היינו לפי שלע"ל כתיב אשת חיל עט"ב כו' ונק' עטרת תפארת כלומר עטרה לבחי' תפארת שהוא בחי' שמים כי נעוץ סובת"ח והעיקר

צ״י הבירורים שמתברר בבחי׳ ארץ מעולם התהו ועז״נ והי׳ ביום ההוא יצאו מים חיים מירושלים חצים אל הים הקדמוני ומבואר לעיל אשר ים הוא עלמא דאתכסיא בחי׳ סוכ״ע ומה שיצאו מים חיים שהוא ענין גילוי אלקות ע״ד כמבועא דלא פסק בחי׳ והחכ׳ מאין תמצא ונהר יוצא מעדן, מירושלים שהוא ממכ״ע לבחי׳ הים הקדמוני זהו ע״י בירור ב״ן דתהו ששרשו למעלה משם מ״ה שהוא בחי׳ סובב כו׳ ועמ״ש בלק״ת בשה״ש סד״ה קול דודי גבי ומקפץ על הגבעות וע״כ אמר שגם בראשית ההשתלשלו׳ שרש הארץ קדמה כו׳ וכמ״ש הודו על ארץ ושמים כו׳ וכמ״ש במ״א, והמכריע שאומר שניהם יחד כאחד נבראו כו׳ הוא מפני ענין הנ״ל שלגבי הארת עצמות המאציל כלא חשיבא כל סדר השתלשלו׳ משפיע ומקבל בין באצי׳ בין בבריאה כו׳ עד ששניהם שוים ממש וכאחד ממש נבראו מבלתי קדימה לאחד על זולתו כו׳ מאחר שהוא ית׳ בעצמותו מובדל ומרומם לגמרי מגדר ההשפעה והמשכה כו׳ וכמ״ש במ״א שרש הדברים וזהו קורא אני עליהם כלומר כשקורא לשמים וארץ אני שהוא בחי׳ כתר עליון אנכי מי שאנכי כו׳ אז יעמדו יחדיו בהשוואה א׳ לגמרי כו׳. (הג״ה, וזהו מצד בחי׳ שלמעלה מהתהו והתיקון דהיינו בחי׳ עולם העקודים שלמעלה מנקודים שהוא עולם התהו, ומברודים שהוא עולם התיקון וזהו ענין ויעקוד אברהם את יצחק בנו ממעל לעצים, שהעצים הן עה״ח ועה״ד וע״י המס״נ הגיע לבחי׳ עקודים שלעמלה מעה״ח ועה״ד תיקון ותהו כו׳ וכמ״ש במ״א.

קיצור. וכ״ז בששת ימים שההמשכה מאבא סוכ״ע ע״ד ברוך וכו׳, אך שש״פ הוא בחי׳ עליונה יותר כי ים ויבשה הם עלמא דאתכסיא ועלמא דאתגליא והם בכלל סובב וממלא, וגם החכמה נק׳ ים החכמה ושהפך ים ליבשה ממש לא בדרך ברכה והמשכה כ״א גילוי עצמיות צ״ל ע״י ההמשכה מלמעלה מבחי׳ סוכ״ע, וזהו עד יעבור כו׳ כי י״ה סוכ״ע ו״ה ממכ״ע ובקי״ס עד יעבור למעלה גם מבחי׳ י״ה, ולכן ראתה שפחה, כמו דרור עבדים יוצאים לחירות בגילוי עצמות עלמא דאתכסיא, כי גאה גאה, וזהו ג׳ הדיעות שמים קדמו וארץ קדמה וקורא אני עליהם יעמדו יחדיו עכ״ה).

ה) **וזהו** ג״כ ענין שביעי של פסח דכתי׳ בי׳ עצרת להוי׳ אלקיך כו׳, פי׳ עצרת לשון עיכוב ומניעה כמו ועצר את השמים כו׳ ועצור במילין באיוב סי׳ ד׳ כתרגום עצרת כנישין וג״כ לשון אסיפה וכניסה כו׳ וכ״ז להורות ענין הסתלקות ועליות הדבור העליון להכלל ולהבטל באנכי מי שאנכי כו׳ שלמעלה מעלה מבחי׳ הדבור כנ״ל כמ״ש ואתם תחרישון כו׳ מפני שנתגלה עליהם בשעת קי״ס הארת עצמותו ית׳ (הג״ה והיינו ענין עד יעבור עמך הוי׳, א״כ הוא עליית ואסיפת שם הוי׳ אלקים לשרשו ומקורו בחי׳ אנכי מי שאנכי כנ״ל וכמ״ש לקמן שזהו ענין ישראל מפרנסין לאביהם שבשמים כו׳, א״נ י״ל התאספות והתקבצות המקיף דעלמא דאתכסיא להיות מאיר בבחי׳ אור פנימי בעלמא דאתגליא וענין עצרת ל׳ עיכוב ומניעה כי ארץ וים הוא דבור ומחשבה כנ״ל אות ד׳ ובשעת קי״ס שהאירה בחי׳ ים שהוא מחשבה בגילוי כמו הדבור א״כ הוא הסתלקות ומניעת הדבור ע״ד ועצור במילין כו׳, וזהו עצרת להוי׳ אלקיך כי מה שהוי׳ נמשך בבחי׳ אלקים שזהו ענין הדבור אשר ה׳ אותיות דש׳ אלקים הם ה׳ מוצאות הפה

הנה בשש״פ נעשה עצרת ועכוב לבחי׳ זו ע״י גילוי בחי׳ עליונה יותר וכמ״ש במ״א שזהו ע״ד חכם אינו מדבר בפני מי שגדול ממנו כו׳, והיינו כנ״ל שבקי״ס הי׳ גילוי שם הוי׳ דלעילא שלמעלה מע״ס דאצי׳, ע״כ הגילוי שמבחי׳ הדבור דאצי׳ שהוא בחי׳ ממכ״ע הי׳ מנוע ועכוב מלדבר ולגלות כיון שנמשך גילוי מבחי׳ שלמעלה מהדבור, ושרגא בטיהרא מאי אהני וע״ד שאמרו כל המועדים בטלים לע״ל וכן כל הנביאים בטלים דהיינו לפי שיהיו כשרגא בטיהרא לגבי הגילוי דלע״ל, עכ״ה) וטעם זה ההפרש בין ששת ימים לשביעי. דבששת ימים כתיב תאכל מצות וביום הז׳ דוקא עצרת כו׳ היינו לפי שכמו שמבואר למעלה ענין אכילת מצה בששת ימים הוא להמשכות מוחין לנוק׳ כנס״י מלמעלה מן הדעת כו׳, כמ״כ ביום הז׳ שכבר עלתה המל׳ כנ״ל צריך לפרנס בהמשכות מוחין לאבא מלמעלה מעלה מבחי׳ אב״א כו׳, וביאור הדברים עדמש״ל ישראל מפרנסים לאביהם שבשמים וידוע ששמים הוא סוכ״ע כו׳ ואביהם הוא הארת אור אבא שורש כל אצילות כו׳ והפרנסה לחכמה דאצי׳ הוא כמ״ש והחכ׳ מאין תמצא דהיינו מבחי׳ אנכי מי שאנכי בחי׳ עצמות המאציל כו׳ וכמ״ש במ״א, וזהו לכו לחמו בלחמי כו׳ פי׳ לחמי לחם ומזון של עצמות כו׳ והוא פרנסת אב״א מלמעלה מעלה כו׳ וידוע דהמצות הן בחי׳ השתלשלות וכמו שמצות אכילת מצה ישנה למטה מאצי׳ לבריאה בחי׳ הלבשת מוחין דאבא למל׳ כו׳ כמ״כ ישנה עד רום המעלות דהיינו שתהי׳ ג״כ במדרגות היותר נעלה דהיינו המאציל שיתן טרף ומזון לנאצלים והוא המצה שתהי׳ לחם ומזון ויתלבש בה מוחין לחכמה דאבא כו׳ ונק׳ מצה ע״ד לית שמאלא בהאי עתיקא כי חמץ היינו גבורה כו׳ שהחמיצות נמשך מבחי׳ הדין כו׳ וזהו לכו לחמו בלחם של מטה ועי״ז יהי׳ גם בחי׳ מזון ולחם לעצמות האצי׳ כו׳ וכמ״ש אכלו ריעים ואמרו בזהר שהן אבא ואימא כו׳ וכמ״ש במ״א, וזהו ששת ימים תאכל מצות פי׳ תאכל לנוכח כי זהו בחי׳ ורעה אמונה הנ״ל שמתפרנסת כנ״י בהמשכת מוחין דאבא כו׳ ולכך נאמר תאכל לנוכח ע״ש גילוי השפע בסוף כל דרגין כו׳ אבל ביום השביעי שכבר עלתה המל׳ מכל המדות שלה כנ״ל ואז עצרת להוי׳ דהיינו פרנסה לאביהם שבשמים כנ״ל ולפי שהם בתכלית היחוד במאציל העליון לא נאמר תאכל לנוכח כו׳ שביעי ע״ד שבת כי ר׳ ימים ירידה ושבת שער החצר הפנימי׳, ועד״ז יש שבת שבתון לפני הוי׳ כמ״כ קי״ס התגלות פנימי׳ עד יעבור עמך הוי׳, ובזה יובן מה שבששת ימים נאמר כל מלאכת עבודה לא תעשו כו׳ וביום השביעי לא אמר רק לא תעשה כל מלאכה ולא מלאכת עבודה כו׳ בהיות שענין מלאכת עבודה הוא שפע המל׳ לנבראים במלאכת עבודה בל״ט מלאכות חורש חורע כו׳ שהוא ענין בירורי רפ״ח כו׳ כידוע ובירו״ט שיש לה עליה למעלה כנ״ל ולא תעשה כלל מלאכת עבודה הנ״ל אבל אשר יאכל לכל נפש כו׳ נפש הוא בחי׳ מל׳ כידוע מענין ה׳ מדריגות נר״נ ח״י, (עיין במא״א אות נר״ן סעיף כ״ג וכמ״ש בענין עשן ר״ת עולם שנה נפש בלק״ת בד״ה על כן יאמרו המושלים, וזהו ענין מלאכת אוכל נפש והיינו ע״ד ורעה אמונה שהוא ענין בחי׳ פרנסת המוחין אליה ע״י אכילת מצה הותר אליה המלאכה כו׳ דבכל זה במל׳ דוקא דכתיב בה תאכל לנוכח כו׳ אבל בפרנסה שמפרנסים לאביהם שבשמים הנ״ל דכתיב ביה עצרת כו׳ לא נזכר כלל איסור מלאכת עבודה ולא היתר מלאכת אוכל נפש אלא

לא תעשה כל מלאכה לרמוז כי המשכה זו למעלה הוא למעלה מבחי׳ מלאכה ועשיה ששייך באוכל נפש כו׳ שהמל׳ נק׳ עשיה שבאצי׳ משא״כ החכמה כו׳, (הג״ה, וענין ישראל מפרנסים לאביהם שבשמים זהו נמשך מבחינה שארץ קדמה לשמים כנ״ל אשר ע״כ יש כח לבחי׳ ומי כעמך ישראל גוי אחד בארץ לפרנס לאביהם שבשמים כו׳ וכמ״ש מזה לקמן עכ״ה) ואחר כ״ז יובן מאמרם ז״ל מה שביעי רשות אף ששת ימים כו׳ פי׳ רשות הוא מעלמא דחירות והכוונה על בחי׳ הארת עצמותו ית׳ שהוא בחי׳ עולם החירות כידוע לפי שהוא כל יכול להאציל עד אין קץ כו׳ ולכך נק׳ אנכי מי שאנכי למעלה מאורות וכלים כו׳ והמצה הי׳ פרנסת מוחין בהלבשה כו׳ וכנ״ל ואין זה אלא להוציא מן השעבוד דמצרים בלבד בחי׳ מצרים וגבולים כנ״ל בעינן מצה בליל ראשון שהי׳ חובה מטעם זה להיות אוכל מיכלא דמהימנותא דוקא ולא לחיות כחיי העוכמ״ז דקרו לי׳ כו׳ אבל השביעי רשות מעלמא דחירות שלמעלה מבחי׳ השתלשלות לכן אין חובה לאכול מצה דמהימנותא הנ״ל רק רשות בבחי׳ חירות העליון כו׳ והוקשו כל הששת ימים לאחר שעלו עם המל׳ כנ״ל לשביעי שהמה ג״כ מקבלים בחי׳ החירות העליון כו׳ מלבד ליל הראשון שהוא חובה מטעם הנ״ל לצאת מאפילה לאור גדול כו׳, ובעבודת ה׳ ג״כ יובן עד״ז בהיות ידוע ענין יצ״מ שחייב אדם בכל יום כו׳ הוא יציאת הנפש אלקית ממחשך חומר הגוף במדות רעות כו׳ ובכל יום יש לו עבודה מיוחדת בפ״ע דהיינו לפעמים מעוררת הנפש אלקית באהבה ולפעמים ביראה כו׳ ולא כל העיתים שוות כו׳ והוא מפני שינוי המדות למעלה שפעמים בא האור והשפע אלקי מלמעלה למטה להאיר את הנפש בחסד עליון ולפעמים בבחי׳ גבורות כידוע וכן שבת ויו״ט אע״פ שהן עליות כו׳ עכ״ז לא נקרא רשות כמו שביעי של פסח שמאיר מעולם החירות דעצמות אור א״ס ב״ה על הנשמות ישראל עד שיוכל איש זר להתקרב להוי׳ מה שאינו לפי ערכו כלל בעבודתו בקדש בכל ימות השנה כו׳ וכענין ראתה שפחה על הים כו׳ (הג״ה והיינו כמש״ל דעלמא דאתכסיא נקרא יובל שהיא בינה שעז״נ שלח תשלח את האם לפי שהיא עלמא דאתכסיא ולמת״ב כלל, ולכן בהגלות נגלות בחי׳ זו בשנת היובל אזי נמשך עלמא דחירו שגם העבד שנרצע ופגם בשמיעה כמארז״ל אוזן ששמעה על הר סיני כו׳ עכ״ז יוצא לחירות ע״י גילוי זה מבחי׳ שלמעלה מהשתלשלו׳ וזהו ענין שיוכל גם הרחוק להתקרב כו׳ לפי שהוא בחי׳ שלמעלה מסדר השתלשלות והדרגה, ועד״ז בשש״פ שה״ע הפך ים ליבשה גילוי עלמא דאתכסיא הוא ג״כ נק׳ רשות וחירו עד שראתה שפחה על הים כו׳ והיינו שיוכל להיות עליות הנשמה שיוכל גם הרחוק מאד להתקרב אליו ית׳.

קיצור. ענין עצרת, ישראל מפרנסין כל מלאכה, כי עש״ן רשות חירו יובל נרצע, ראתה שפחה, שלום שלום לרחוק, והנה עצרת דשבועות שתי הלחם לכו לחמו בלחמי י״ל הפי׳ שמבחי׳ לחמי ממש מה שישראל מפרנסין לאביהם שבשמים יומשך בחי׳ לחם זה לישראל ממש לכו לחמו וזהו ענין מ״ת שגבוה מבחי׳ מצה שהיא קטנות דאבא אבל שתי הלחם גדלות דאבא מה שאבא יונק ממזלא וזהו ע״ד משם רועה אבן ישראל ותרגום אבן אב ובנן כחדא היינו שגם בנן יהיו רועים ומתפרנסים מבחי׳ מה שמפרנסים לאביהם שבשמים כו׳ ולכן בשבועות

הוא ע״ד עצרת תהי׳ לכם, וזהו נחלקו ר״א ור׳ יהושע רא״א או כולו לה׳ ולכן ס״ל שמחת יו״ט רשות רק בעצרת בעינן לכם וכנ״ל, ור״י ס״ל חלקהו חציו לה׳ חציו לכם, כדאיתא במדרש פ׳ תשא פמ״א ע״פ מפיו דעת ותבונה ואינו מבקש אלא מן שבתוך פיך כו׳ היינו מהבחינה שישראל מפרנסין לאביהם שבשמים כנ״ל מבחינה זו ממש יומשך ג״כ המזון שהוא התורה בנש״י קדוש שורה בתוך מעיו, והוא בחי׳ ואשים דברי בפיך דברי ממש וכמ״ש בלק״ת פ׳ האזינו בפי׳ תזל כטל אמרתי, אמרתי דוקא ונק׳ טל תורה וזהו חלקהו חציו לה׳ וחציו לכם.

ועניו הפך ים ליבשה היינו כי יצ״מ לחם עוני בחי׳ אתכפיא, ואח״כ צ״ל אתהפכא חשוכא לנהורא, ומזה יומשך ענין הפך ים ליבשה, וענין ישראל מפרנסים לאביהם שבשמים, הענין כי מצד סדר ההשתלשלו׳ שמים קדמו לארץ דהיינו כמו עלמין סתימין הם למעלה מעלמין דאתגליין, והיינו כמו המחשבה גבוה מהדבור ועלמין סתימין נמשכין מאותיות המחשבה כו׳ ועלמין דאתגליין מהדבור כו׳, אך בשרשן ארץ קדמה וכמו שיש בחי׳ בהדבור ג״כ למעלה מהמחשבה ע״ד ומתלמידי יותר מכולם וכנודע שזהו ענין בינה יתירה ניתנה באשה, ולכן יצאו מים חיים מירושלים חצים אל הים הקדמוני, וע״כ ישראל שהם בחי׳ ארץ הם מפרנסים לאביהם שבשמים כי בשרשן ארץ קדמה, ולכן פי׳ ישראל לי ראש כו׳ והיינו מצד הבירור שהם מבררים מה שנפל בשבה״כ כו׳, וכמ״ש במ״א שזהו ענין תפילין דמארי עלמא מה כתיב בהו מי כעמך ישראל כו׳ לומר שהם הממשיכים המוחין לז״א כו׳, אך יש עוד בחי׳ שאין אתעדל״ת מגעת שם כלל ומצד בחי׳ זו נאמר קורא אני עליהם יעמדו יחדיו, ששם ב׳ הבחי׳ דשמים וארץ שוין לגמרי, וזהו ענין קי״ס ביבשה בתוך הים ששני הבחי׳ שוין וכתי׳ ואתם תחרישון לא תתערון מידי, ולכן אמרו מה שביעי רשות, שאין אעדל״ת מגעת שם ע״כ אין אכילת מצה בו חובה כ״א רשות, והנה מצד התגלות בחי׳ זו נמשך בחי׳ משם רועה אבן ישראל אב ובנן כחדא דהיינו שמזו הבחי׳ שנמשך המזון באור אבא יומשך ג״כ לנש״י דהיינו ענין לכו לחמו בלחמי ממש מפיו דעת כו׳ כנ״ל, והיינו ענין קורא אני עליהם יעמדו יחדיו.

עונ״ל לענין אשר הוצאתיך מאמ״צ והרי בריאת יש מאין הוא פלא יותר אלא כי ע״י בריאת יש מאין הוא רק השגת מציאותו ולא מהותו, ולכן זהו בחי׳ מצרים מצרים וגבולים וזהו ג״כ ענין מלכות שהוא ידיעת מציאת המלך ולא מהותו, אבל ענין אנכי ה׳ אלקיך היינו שיהי׳ גילוי מהותו ית׳ כמ״ש בקי״ס זה אלי כו׳ וכן במ״ת פב״פ דבר הוי׳ זהו אשר הוצאתיך מאמ״צ מהמיצרים וגבולים שיוכל להיות השגה במהות האלקות.

רשות י״ל ע״ד המבואר בלק״ת ס״פ שלח בד״ה וישלח יהושע, שהמרגלים דבחי׳ יריחו שהוא לבושי׳ מודומ״ע זהו חיוב על כל א׳ אבל לרגל מהות המדות אהוי״ר עד״א אני איני מצוה אותך כו׳ ע״ש וכך הוא כאן מצת חובה לילה הראשון אתכפיא, אבל מצות כל ו׳ ימים להיות אתהפכא זהו רשות כו׳ ולא חובה ממש, וכה״ג אמרו בענין ת״ת שיוצא י״ח בפ״א שחרית כו׳ ולא ימיש זהו ברכה, אך הרשות דשביעי זהו אתעדל״ע שלמעלה מאתעדל״ת כנ״ל.

מ"ש לעיל סעיף א' בענין המצה מיכלא דמהימנותא שהאמונה בבחי' אנכי שזהו למעלה מבחי' האמונה בהתהוות יש מאין כו' אינו מובן עדיין מהו, דמ"ש שהבריאה יש מאין זהו מבחי' האחרונה שבא"ס ב"ה היינו מבחי' הדבור, אינו מתורץ עדיין דמ"מ אחר שמאמין שברא יש מאין ממש א"כ מאמין שהוא ית' קדמון ונצחי ואין עוד כו', ואינו מובן היטב מהו ההפרש בין אמונה זו לבד ובין האמונה בבחי' אנכי מי שאנכי דלכאורה הכל א' ונ"ל שזהו ע"ד כי אל דעות הוי', ומבואר במ"א הפי' שיש ב' דיעות הא' מלמטלמ"ע אומרים שהבריאה יש מאין, שלמטה הוא יש ולמעלה נק' אין מפני שאינו מושג, אבל מלמעלה למטה הוא בהפך שלמעלה הוא היש ולמטה הכל כלא חשיב, כמ"ש בד"ה משה ידבר וסד"ה כי תשמע בקול ובד"ה מזמור לתודה, ובד"ה כי ביום הזה יכפר דרוש השני פ"ב דהא דכולא קמי' כ"ח היינו קמי' דוקא, משא"כ בבחי' מלכותו כו' וא"כ היינו מבחי' אנכי ממש נמשך בחי' זו, וזהו ענין כי אל דעות, וזהו שהמצה היא מיכלא דמהימנותא היינו שעי"ז יבא לאמונה זו להאמין דיעה עליונה דכולא קמי' כ"ח ממש, ובקי"ס נמשך דיעה זו בבחי' גילוי ממש, שזהו עצמו ענין קי"ס, ועז"נ לע"ל ומלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים ועיין מזה בבה"ז פ' בשלח בד"ה עוי"ל מאמר הנ"ל (דמשריין ורתיכין) באופן אחר.

ומ"ש לעיל סעיף ב' בענין שע"י מצה נמשך אמונה זו עיין בזהר ויצא דקנ"ז במש"ש שמתחלה הוצרכו לאכול לחם מן הארץ והיינו מצה ואח"כ אכלו לחם מן השמים, ועמ"ש מזה ע"פ הנני ממטיר לכם לחם מן השמים, והמכוון לחם מן הארץ היינו שבמצה נמשך מן הארץ העליונה שהיא מ' דאצי' ממש עמ"ש בת"א ס"פ משפטים בד"ה לא תהי' משכלה בארצך, ושם כי נקראת ארץ החיים ולכן ממנה נמשך שיהי' בחי' וצדיק באמונתו יחיה, וע' באדר"ן ס"פ ל"ד בענין עשרה דברים נקראו חיים, ארץ שנאמר ונתתי צבי בארץ החיים ועמ"ש ע"פ אתהלך לפני ד' בארצות החיים ב' ארצות וכמ"ש בת"א בד"ה וישב יעקב בארץ כו' בארץ כו' אפ"ל זהו ענין ב' בחי' מצה שקודם חצות ושלאחר חצות שנתבאר בלק"ת פ' צו בד"ה ששת ימים תאכל מצות דרוש הראשון פ"א ופ"ד, ועיין מענין ונתתי צבי בארץ החיים בת"א פ' וארא בהביאור ע"פ לכן אמור לבנ"י שם פי' כי ארץ החיים היינו תושבע"פ שבה מאיר הרצון עליון וזהו בחי' צבי כו' ובזח"ג פ' אחרי ס"ח א' משמע צבי הוא יסוד וכ"כ בפרדס והביא רמז לזה מהפסוק צבי לצדיק, ובאמת יסוד נק' ג"כ רצון כמ"ש במא"א אות ריש סל"ב וכיון הרצון עליון מאיר בארץ החיים לכן ע"י המצה שהיא הלחם מארץ זו יומשך ג"כ הרצון אליו יתברך ע"ד איהו צבי ואיהי צביה בזח"א דמ"ט ע"א ח"ש בשה"ש ד' ה' תאומי צביה, וע' בלק"ת פ' ואתחנן בד"ה וידעת היום דרוש הראשון פ"ב בענין שכן ארץ ורעה אמונה, ובענין ארץ זבת חלב ודבש ומשם יובן ענין מצה שנילושה בדבש כו', ועיין במד"ר פ' ויצא ר"פ ע"ד ע"פ זעקתי אליך ד' אמרתי אתה מחסי חלקי בארץ החיים תלים סי' קמ"ב דפי' ארץ החיים ארץ שמתיה חיים תחלה לימוה"מ, וא"כ זהו אשר הוצאתיך מאמ"צ לבוא לבחי' ארץ החיים שממנה דוקא נמשך תחה"מ משא"כ מבחי' אמ"צ, כי הנה להיות תחה"מ זהו ע"י תוספת אור מעצמות אור א"ס בבחי' מ' הנק' ארץ וזהו ענין טל טל תחיה הנק'

טל אורות טליך, כמ״ש בהביאור ע״פ האזינו השמים שבלק״ת דרוש השני, ועי׳ מזה ג״כ בת״א פ׳ יתרו ד״ה להבין ביאור ענין האבות, והענין כי תחה״מ שהגוף גשמי יהי׳ חי ממה שניזון מזיו השכינה כמאמר העוה״ב אין בו לא אכילה ולא שתיה כו׳, ואיך אפשר זה אלא מפני שהאור בא מלמעלה.

להבין שרשי הדברים הנ״ל, הנה להבין ענין מצה שהיא נקראת בזוה״ק מיכלא דמהימנותא כו׳ (נ״ב ועי׳ בזהר ויצא דקנ״ז ע״א וע״ב שיש ארץ החיים ושמים וע״י מצה עלו במדרגת ארץ ואח״כ ע״י לחם מן השמים שהוא מן זכו לבחי׳ שמים כו׳ ועיין מענין ארץ החיים בת״א ס״פ משפטים ע״פ לא תהי׳ משכלה ועקרה בארצך שממנה נמשך השפעת החיים שהוא אמונה כמ״ש וצדיק באמונתו יחיה ועיין באג״ה ד״ה איתא בזוה״ק צדיקיא כו׳, ועיין מענין ארץ ושמים בלק״ת פ׳ עקב ובת״א ר״פ בראשית ובת״א פ׳ בשלח בד״ה אכלוהו היום נת׳ לחם מן הארץ ולחם מן השמים זהו כענין הנגלה והנסתר שבתורה ע״ש בד״ה להבין ענין לחם משנה, עכ״ה) וידוע שהוא בחי׳ מוחין דקטנות דאבא שמאיר לרחל להיות לה למוחין כו׳ וכמ״ש במ״א, וביאור הדברים הנה המשל בזה מן התינוק שיודע לקרות אבא כשיטעום טעם דגן דוקא כו׳ והרי אנו רואים שגם כשיקרא אבא אין לו השגה אמיתיות במהות אביו ואיך שהוא נולד ממנו כו׳ ועכ״ז הלא בקריאה זו שקורא אבא יש בהעלם כל ענין האמיתי איך שהוא אבין כי הרי קורא בשכל ובדעת אבא אע״פ שאינו יודע איך שהוא אביו כו׳ הה״ז כמו הלומד הלכה עם התינוק עד שהתינוק משכיל פסק ההלכה הרי מלובש בהם בהעלם השכל העמוק כו׳ ונמצא מלובש בהעלם בקטנות מוחין של התינוק שכל הגדול שאין הגדול משיגו• שום חכם, אך כאשר מלבישו ומעלימו בבחי׳ קטנות המוחין בדברים תחתונים המושגים לתינוק ישיגנו גם התינוק אמנם השגה זו אינה במהות השכל העמוק ב״א ע״י מלבוש כמו לקיחה ע״י דבר אחר בכלי היך וכדומה ואיך שיהי׳ עכ״פ תופס במהות השכל העמוק אלא שהוא ע״י כלי ומלבוש כו׳ משא״כ אם לא הי׳ הרב מעלים ומלביש רק מדבר כמו שהוא לא הי׳ כלי ומלבוש לתופסו ולא הי׳ שום אדם משיג אפילו בהעלם כו׳ ועכ״פ לא יש ערך כלל בין בחי׳ קטנות מחין שמלביש לשכל העמוק עם גדלות השכל של השכל העמוק כמו שהוא בהשגה ממש כו׳, וע״ד כל זה יובן למעלה בהיות שבחי׳ גדלות דאבא הוא בחי׳ פנימיות חכ׳ דאצי׳ בחי׳ ג״ר שבו שהוא אור החכמה כמו שהוא בעצם בהרחבה והתפשטות מהותה העצמי כו׳ ובחי׳ הקטנות הוא אשר תרד אור החכמה להתלבש ולהתעלם בענינים תחתונים שהן היו״ד מאמרו׳ דמל׳ דאצי׳ כידוע להיות לה למוחין ושכל שאז הי׳ כמשל הנ״ל בתינוק היודע לקרות אבא ואינו משיג במהותו ממש כו׳ וכמשל התינוק שמשכיל השכל העמוק בהעלם כו׳ (נ״ב והיינו מ״ש בפע״ח דפי׳ קטנות היינו הלבושים של המוחין ועמ״ש בענין קשר של תפילין שיש כמה בחי׳ לבושים, ועמ״ש בענין וידבר שלשת אלפים משל

הגדול משיגו: בסידור נוסף: ואם הי׳ הרב רוצה להשפיע אותו השכל העמוק כמו שהוא בבחי׳ גדלות המוחין לא הי׳ משיגו שום חכם, אך.

בד"ה מזוזה מימין, ולפמש"כ דקטנות הוא הלבוש יש להעיר מענין עוטה אור כשלמה דקאי על התורה שהיא ממוצע בין הא"ס להעולמות והממוצע כלול מב' הבחי' וזהו ענין חיצוניות התורה ופנימיות התורה וארז"ל דבר גדול מעשה מרכבה כו', אבל בעצם לאו מכל אלין מדות איהו כלל, רק שנמשך ומתראה בבחי' כמראה וכרוב אחד מקצה מזה כרוב כרביא בחי' קטנות וכמו עד"מ המפה שמציירים בה כדור הארץ לגבי אמתת כדור הארץ כו', וזהו ענין קטנות אבא וגדלות אבא כו', דהיינו שבחי' השגות הנגלות שבתורה לגבי השגת פנימית התורה שהשיג ריב"ז דבר גדול כו' הוא כענין קטנות לגבי גדלות, שהקטנות הוא לבוש של מוחין דגדלות ועיק במד"ר בראשית פ"ד בענין המשל ממראות קטנות ומראות גדולות עד מי שאמר והי' העולם עאכו"כ, ואפ"ל כי באמת כולא לאחזאה איך מתנהג עלמא כו', אבל בעצם לאו מכל אלין מדות איהו כלל, רק שנמשך ומתראה בבחי' כמראה אדם, וא"כ מראות גדולות י"ל ע"ס דא"א ומראות קטנות ע"ס דזו"נ כו' והיינו ענין סובב וממלא ועד"ז יובן ענין קטנות אבא גדלות אבא או י"ל דבר קטן היינו מט"ט ו"ק דיצירה שבו שיתא סדרי משנה ודבר גדול ז"א דאצילות והנה לפ"ז ע"ד קטנות וגדלות דאבא כן י"ל בבחי' עליונה יותר ענין הרשימו שנשאר אחר הצמצום והקו וחוט הנמשך אח"כ ומאיר בהרשימו כי זהו ג"כ ענין עוטה אור כשלמה, וכמ"ש במ"א בדרוש הצמצום שענין הרשימו הוא עד"מ הגרסא של לשון המשנה שהוא כמו רשימו לבד מעמקות העיון שיש במשנה זו וגמרא שעליה המרומז בה וע' בבה"ז פ' אחרי על המאמר הביאו עלי כפרה מענין לעולם ישנה אדם לתלמידו בדרך קצרה כו' ע"ש ואח"כ הקו וחוט הוא גילוי אור, וזהו ענין עוטה אור כשלמה, ולפמ"ש לקמן בענין וביום השביעי עצרת שזהו מה שישראל מפרנסין לאור אבא דאצי' והרי ביום השביעי אוכלים ג"כ מצה שהיא ג"כ קטנות דאבא אפ"ל שהמשכה זו באה מבחי' הרשימו שהיא לגבי הקו וחוט דוגמת קטנות אבא כו' כנ"ל כי כן צריך להמשיך תחלה הרשימו ואח"כ דוקא יאיר אור הקו להיות עוטה אור כשלמה כו', עכ"ה) ועמ"ש בד"ה כי תשא את ראש בנ"י בפי' ורעה אמונה שמשה רבינו שהוא מיסוד אבא נק' רעיא מהימנא שמפרנס את האמונה שהיא מ' דאצי' במוחין חדשים ועמ"ש מזה ג"כ בלק"ת בד"ה וידעת היום, דרוש הראשון, וזהו ג"כ ענין המצה המשכת אור אבא בהעלם והתלבשות בבחי' קטנות כו' והוא ענין המצה שנק' מיכלא דמהימנותא כלומר שטעם הדגן בלבד שבה הוא ובחי' מוחין דאבא יודע התינוק שהוא כנס"י כי נער ישראל כו' לקרות אבא בהלבשה ובהעלם בחי' אור א"ס שבגדלות החכמה שנקרא מהימנותא כו' כידוע, וזהו בימי הפסח דוקא כתיב ששת ימים תאכל מצות שהם ו' מדות דמלכות שתאכל בהעלם מוחין דאבא כנ"ל משא"כ כל השנה אין בה מוחין דאבא אפילו בהעלם והלבשה כו' רק מה שמקבלת מבחי' נה"י דז"א כו' והגם שהוא בבחי' גילוי אור אין לו ערך לגבי העלם והלבשת מוחין דקטנות דאבא שבמצה כו' לפי שהוא ממקום גבוה מאד נעלה מאור אבא שאין לאורות דז"א ערך לו כלל כו' (נ"ב ועמ"ש כה"ג בד"ה ויקח קרח פ"ב בענין ל"ב חוטי הציצית שהוא מה שנמשך לנוק' מחו"ב עצמן אף שהוא רק ע"י חוטין ודוגמת שערות זהו גבוה יותר הרבה ממה שעצמיות נה"י דז"א נעשו לה מוחין, וכענין בחי' השתלשלות ולמעלה מהשתלשלות ועד"ז מה שחר"ב יונקים ממזלות הנוזל ממו"ס דרך שערות

דת"ד גבוה הרבה ממה שמלבישים לעצמיות חו"ג דא"א, וכמ"כ יובן מה שנמשך מקטנות דאבא בפסח גבוה יותר מעצמיות נה"י דז"א שנעשו מוחין לנוק' כו', כי או"א נק' ממעמקים וכמ"ש בד"ה באתי לגני בפי' מאד עמקו מחשבותיך ועמ"ש בד"ה ראה אנכי בענין מה שבגלות אין השם שלם כו' ומשם יובן מעלת המשכה זו מבחי' י"ה בו"ה שהוא ענין שיהי' השם שלם עכ"ה) וידוע דבחי' קטנות שבעליון נעשה גדלות לתחתון כו' (נ"ב ועמ"ש בת"א פ' נח בביאור ע"פ מים רבים סד"ה להבין ענין גבי וזהו אחות לנו קטנה כו' שנקודה אחת עליונה כולל כל בחי' התחתונות כמארז"ל רגלי החיות כנגד כולן, כמ"כ קטנות אבא גבוה מכל בחי' ז"א ונוק' כו' עכ"ה) וה"ז כמשל הנ"ל שעכ"פ יש לו תפיסה במהות השכל העמוק ע"י לקיחה בדבר אחר כו' משא"כ השכל הקטן ממנו אע"פ שישיגנו ממש אין לו ערוך לגבי השכל העמוק גם שמשיגו בהלבשה והעלם כו'.

קיצור. ענין מצה מיכלא דמהימנותא בחי' ארץ החיים, באמונתו יחיה וזהו הכנה לבחי' לחם מן השמים, ועד"ז נגלה ונסתר שבתורה ומצה היא קטנות אבא כמו מה שהתינוק יודע לקרות אבא, וכמו שלומדים הלכה עם הקטן, ועד"ז נקרא הויות דאביי ורבא דבר קטן לגבי מעשה מרכבה שנק' דבר גדול, ועד"ז הרשימו לגבי הקו, וזהו ענין ורעה אמונה רעיא מהימנא, וזהו בפסח שאזי מקבלת מאבא משא"כ בכל השנה, וקטנות אבא גבוה מגדלות ז"א, כענין רגלי החיות כנגד כולן, עזו"ל בענין קטנות וגדלות ע"ד אתון זעירין ואתוון רברבין ובמא"א אות פ סעיף ב' א"א ובינה נק' פום ממלל רברבין ומל' נקרא פה, במא"א ח' כ"ב בי"נ שם ע"ב ס"ג הבן בחכמה וחכם בבינה והנה ע"ב ס"ג גימ' מצה א"כ ע"י מצה ממשיכים בחי' הנ"ל דהבן בחכ' וחכם בבינה עיין מזה בבה"ז ר"פ וארא.

ב) **וכל** זה בששת ימים תאכל מצות, שממשיכים מחכמה למל' הנק' אמונה, (נ"ב ובמא"א א' צ"ה אומנת היא הבינה כי היא אומנת לילדים זו"נ, ועמ"ש בענין אמון פדגוג ובלק"ת בד"ה ואהי' אצלו אמון בענין כאשר ישא האומן כו' ובמרדכי ויהי אומן את הדסה כו' עכ"ה), אבל ביום הז' עצרת להוי' כו' היינו ענין ישראל מפרנסים לאביהם שבשמים פי' אביהם שבשמים ידוע דשמים נקרא ז"א ואביהם שבשמים הוא אבא שרש ומקור כל ההשתל' דעולם הנאצלים שמלובש בז"א כו' (ועמ"ש מזה בד"ה הנך יפה רעייתי) הפרנסה לאביהם שבשמים הוא מבחי' עתיקא, כי או"א יונקים ממזלות דע"ק, ולפי שבקי"ס בשש"פ הוא התגלות ע"ק כמ"ש בזהר בשלח דנ"ב ע"ב ע"פ מה תצעק אלי בעתיקא תליא ע"כ נמשך מבחי' זו פרנסה ומזון לאור אבא כו' וכענין אכלו ריעים לעילא דהיינו או"א, וביאור הדברים ידוע דעתיק הוא סוף עולם הא"ס ושרש וראש לכל הנאצלים כו' והוא שרש ומקור גם לבחי' ג"ר דאבא עד שהוא זן ומפרנס אותו במוחין חדשים כו' כי בחי' אור א"ס שבעתיק יומין אין לו קץ להאציל מוחין באבא כו' וכמ"ש במ"א ע"פ כי אתה אבינו כו' (נ"ב, וגם י"ב לחמים דלחם הפנים נמשכים מחוורתא דגלגלתא, כמ"ש במ"א בביאור ע"פ ואתה תצוה ובכל שבת מתגלה בחי' זו וזהו ענין שנק' סעודתא דע"ק כמ"ש בזהר יתרו דפ"ח סע"א ובפ' האזינו דרפ"ח סע"ב, ועיין בפע"ח בכוונת יוהכ"פ, ומ"ש בלק"ת פ' בהר בד"ה את שבתותי תשמרו בענין שבת עילאה עליות החכמה בע"ק כו', ואפ"ל דגם בחכמה שייך מיכלא

דמהימנותא, כי הרי משה שהשיג בחי' נה"י דאבא היה מחויב לאכול מצה, וזה כי רדל"א היינו שאפילו בחי' חכמה אינה משגת כלל בחי' רדל"א שהרי נק' דלא אתידע כו' ועמ"ש מזה בסדור בפי' ב"ש והי' העולם, ואינו מושג רק בבחי' הודאה וע"כ שייך בחי' מיכלא דמהימנותא ולכן גם במשיח נאמר ואמונה אזור חלציו, ועמ"ש ע"פ וייראו העם את ה' ויאמינו בהוי' כו' שיש ב' שמות הוי' כו' ולכן הגם שהי' נמשך גילוי משם הוי' שבאצי' עד אשר וייראו העם כו' עכ"ז שייך אמונה בשם הוי' דע"ק כו' ע"ש וגם נקראו מצה שאין בה חימוץ כי לית שמאלא בהאי עתיקא והיא ג"כ ביטול אמיתי ע"ד ובמורא גדול, וגם זהו מצה גימ' ע"ב ס"ג שיהי' בחי' חו"ב אכלו רעים שיהי' הבן בחכמה וחכם בבינה כו' עכ"ה) אך הנה מ"ש ביום הז' דוקא עצרת כו' הוא לפי שבששת ימים דמל' ירד אור אבא להתלבש במל' כו' וכנ"ל וכאשר נשלם כל פרצופה במזון דאבא תחזור להתעלות במקור חוצבה באבא כו' ולעלות עם אבא ולמעלה מעלה ממקום שמפרנסים לאבא כו' והוא בחי' עתיקא כנ"ל (נ"ב ואפ"ל שהירידה גרם העליי' ע"ד ומתלמידי יותר מכולם כו' וכמ"ש ג"כ ע"פ אל יתהלל החכם בחכמתו העצמית, כ"א בזאת יתהלל כו' מה שיוכל להוריד חכמתו למטה לברר בירודים כו' שהוא השפלת קטנות אבא, זה גרם העליי' דאור אבא בשש"פ לבחי' עתיקא. ובענין מי שטרח בע"ש דוקא אז יאכל בשבת כו' ועד"ז נתבאר ענין ע"כ יעזוב איש את אביו כו' ודבק כו' שהוא הירידה לעזוב היכלות דאו"א ולירד למקור בי"ע, אך עי"ז יהי' עליי' ועמ"ש בת"א פ' יתרו בד"ה זכור את יום השבת, דרוש הראשון בפי' חכמות בחוץ תרונה, דע"י ירידת החכ' למטה הנק' חוץ מזה תרונה בחי' שיר ועליה, וכמ"כ יובן כאן.

קיצור ובשש"פ שהוא בעתיקא תליא זהו ענין ישראל מפרנסין לאביהם שבשמים אבא מקבל ממזלא, ולהעיר מענין י"ב לחמים דלחה"פ ומענין שבת עילאה סעודתא דע"ק ונק' ג"כ מצה שאין בה חימוץ לית שמאלא בהאי עתיקא ונק' ג"כ מיכלא דמהימנותא כי רדל"א, וזהו הנמשך ע"י המשכת אור אבא תחלה במ' ע"ד ומתלמידי, כ"א בזאת יתהלל, חכמות בחוץ תרונה עכ"ה).

ג) וזהו ענין עצרת להוי' אלקיך כי עצרת כנישו ואסיפה דהנה בשש"פ שהוא ק"ס כתיב ואתם תחרישון לא תתערון מילה כו', וביאור הדברים הנה כתי' אד' שפתי תפתח ופי יגיד כו' כלומר שהדבור הוא בחי' המשכה ושפע היורדת מלמעלה למטה מטה כי לשון יגיד הוא לשון המשכה וירידת השפע הוא כידוע (ועיין בזח"א ויחי דרל"ד ע"ב ע"פ האספו ואגידה לכם) וכמו שאנו רואים באדם התחתון שכשהוא מדבר הוא בבחי' ירידה מעצמותו משכל יורד למחשבה וממחשבה לדבור שהרי מה שמשכיל וחושב הוא מדבר ואם יופסק השכל והמחשבה יופסק הדבור כו' וכאשר יופסק כח השכל ויתעלה למעלה מעלה במקור השכל אז יופסק ג"כ הדבור ממילא וישתוק כענין שתיק רב כו' כמ"ש במ"א והטעם הוא כידוע דאבא יסד ברתא, (ועמ"ש מזה בת"א פ' בשלח בד"ה לסוסתי ברכבי) ושרש הדבור בג"ר דאבא דוקא (כמ"ש באג"ה סי' ה' בד"ה ויעש דוד שם) כי הלא אנו רואים שהתינוק כל זמן שאין לו גדלות השכל לא יוכל להביא השכלתו בצירופי אותיות הדבור גם שישכיל ויבחין בין טוב לרע כו' כמ"ש במ"א, וע"כ

גם בעלות כח השכל הוא גדלות השכל כידוע במקור השכל גם הדבור יתעלה בשרשו ממילא כי מקום אחד להם, והנמשל יובן שבעלות אבא דאצי׳ לקבל פרנסתו מע״י גם המל׳ תעלה לשם כי ענין אחד הם וזהו עצרת ע״ד מ״ש שרים עצרו במילין באיוב סי׳ כ״ט פ״ד דכתובות דנ״א ע״ב, והיינו למעלה מבחי׳ ירידת השפע ביו״ד מאמרות כו׳ ולכך ואתם תחרישון כי דוקא בשתיקה יתעלה אבא בעתיקא כו׳ ולא בהעלאת מ״ן דצלותא בדבור כו׳ וזהו מה תצעק בהעלאות מ״ן אלי להמשיך מ״ד כו׳ כי אין אבא מאיר בז״א כי עלה בעתיק יומין ואין הדבר תלוי אלא בעתיק יומין אין טוב אלא השתיקה ולא תתערון מידי בהעלאות מ״ן כי ה׳ עצמו ילחם לכם כו׳, וזהו עצרת להוי׳ אלקיך, כי פי׳ אלקיך היינו זו״ב והוא כשנמשך אור אבא בהמדות והדבור כו׳ אבל בשש״פ מתעלים המדות והדבור למעלה מפני עליות אבא כו׳ (נ״ב ועמ״ש כה״ג בענין בקושי התירו לדבר ד״ת בשבת, וסד״ה את שבתותי תשמרו בפי׳ כתר לי זעיר (גם לענין ואתם תחרישון יש להעיר ממ״ש בגמ׳ סוף גיטין דפ״ח ע״א ע״פ החרש והמסגר אלף חרש שבשעה שפותחין נעשו הכל כחרשין והיינו לפי שהם מבחי׳ אלף אאלפך חכמה) ואפ״ל אז מקבלים חיות מהמחשבה שלמעלה מהדבור שהרי קריעת ים סוף היינו ים נקרא עלמא דאתכסיא בחי׳ מחשבה באה לידי גילוי כו׳ וא״צ להשפיל א״ע בהדבור.

קיצור. ענין עצרת, ע״ד שרים עצרו במילין, כי הדבור שרשו מהחכ׳ וזהו ופי יגיד, אכן בעליות החכמה בשרשה, כתר לי זעיר גם הדבור מתעלה לשם, עכ״ה).

ד) (נ״ב וצריך להבין דגבי תפלה ארז״ל מט״ט קושר כתרים לקונו מתפלותיהם של ישראל דהיינו להמשיך מבחי׳ כתר שלמעלה מהחכמה, שהגם שע״פ החכ׳ אין יסורים בלא עון, עכ״ז ממשיכים הרצון עליון להמשיך הרפואה כו׳ כמ״ש בלק״ת בד״ה מה יפו פעמיך בנעלים, ובת״א פ׳ מקץ בד״ה מזוזה מימין, והיינו משום ששרש האותיות למעלה מהחכמה, וא״כ איך אומר כאן שבהתגלות ע״ק שהוא הכתר צ״ל ואתם תחרישון לא תתערון מידי, כי האתערותא מגיע רק עד החכמה לבד, ואפ״ל כי קושר כתרים לקונו ר״ל כתר דז״א, וכתר דז״א נמשך מתפארת דאימא כמ״ש בביאור ע״פ כי על כבוד חופה, ושם נת׳ שע״י המשכת כתר זה יכול ג״כ להפך מדה״ד למדת החסד, וכש״כ כשממשיך בכתר זה מאור אבא מוחין דגדלות אשר אבא נק׳ אב הרחמן וכמ״ש בד״ה באתי לגני ע״י מוחין דגדלות נמתק הדינין וכמ״ש ע״פ ועתה יגדל נא כח כו׳, אבל המשכת הכתר ממש דהיינו א״א ע״ז אמרו ואתם תחרישון, ועוי״ל דהנה ארז״ל ע״פ אהי׳ כטל שכנס״י בקשה ויבא כגשם כו׳, ונתבאר סד״ה האזינו השמים, דרוש הראשון שזהו ההפרש בין יוהכ״פ שהסליחה באה ע״י אתעדל״ת ע״י סלחתי כדבריך ובין סוכות שהוא בחי׳ שלמעלה מאתעדל״ע, והנה ביוהכ״פ ג״כ ההתגלות מהכתר דא״א אלא שבחי׳ זו באה מהמזלות דא״א בחי׳ שערות וגם נק׳ יערוף כמטר, עורף בחי׳ אחוריים משא״כ תזל כטל פנימי׳, ובד״ה ואהי׳ אצלו אמון פי׳ מ״ש אחור וקדם צרתני היינו א״א ועתיק יומין אשר לגבי ע״י נק׳ א״א בחי׳ אחור, כמו הרצון לגבי התענוג כו׳ והיינו בחי׳ גלגלתא שהוא עד״מ

בחי' חיצוני' שהוא עצם החופה על המוחין והפנימית ושורש המצוה הוא בגלגלתא דא"א הרי בחי' זו נמשך ע"י אתעדל"ת, וכמ"כ ע"י התפלה קושר כתרים להמשיך הרצון עליון מבחי' גלגלתא דחפיא על מוחא, זהו הנמשך ע"י אתעדל"ת ממעמקים כמ"ש בד"ה תקעו בחדש, דרוש הראשון, ועמ"ש מענין מעלת הרצון עליון דגלגלתא בביאור ע"פ ואהי' אצלו אמון בפי' זמירות היו לי חוקיך, אכן התגלות ע"י פנימי' הכתר, זהו בחי' שלמעלה מאתעדל"ת, וזהו ענין אהי' כטל, ועז"ב ואתם תחרישון כו', וכן נתבאר בת"א פ' בשלח סד"ה וה' הולך לפניהם יומם, שבשביעי ש"פ בקי"ס הי' ההתגלות הכתר למעלה יותר ממדרגות ההתגלות הכתר שביוהכ"פ ע"ש, דהיינו ביוהכ"פ הוא ההתגלות מבחי' י"ג ת"ד, אבל בקי"ס הי' התגלות גלגלתא דא"א כו', ולפמש"כ בהג"ה י"ל בשביעי של פסח הי' גילוי ע"ק ממש בחי' רדל"א כו' שלמעלה מא"א.

קיצור ענין קושר כתרים מתפלותיהם איך יבא זה עם ואתם תחרישון, ואפ"ל כתרים היינו כתר דז"א, ועוי"ל ע"ד ההפרש בין ויבא כגשם לבחי' אהי' כטל, כי כגשם נאמר יערוף כמטר, אחור וקדם נק' א"א ועת"י, ועמ"ש סד"ה הולך לפניהם יומם שהגילוי שבקי"ס הוא למעלה מהתגלות שביוהכ"פ, גם במ"א כתבתי שי"ל ואתם תחרישון מהדבור אלא בחי' השמעני את קולך כדמשמע ברבות בשלח פכ"א ע"פ יונתי בחגוי כו' ועד"ז ג"כ ע"י קול השופר ממשיכים בחי' שלמעלה מההמשכה שע"י הדבור כמ"ש בד"ה תקעו בחדש דרוש הראשון יעו"ש.

ה) **ואמנם** פרנסת ביום הז' אינו דומה לפרנסת המלכות בששת ימים דבמלכות כתי' תאכל לנוכח כי מקבלת מאבא בהעלם והלבשה כו' (ג"ב ועמ"ש בד"ה אלה מסעי בענין הברכות שיש בהם נוכח ונסתר שהם מורים על ממכ"ע וסוכ"ע ונמצא בחי' תאכל לנוכח י"ל זהו המשכה בממכ"ע כו' עכ"ה) ואור החכ' דאצי' שמיוחדת במאציל בתכלית היחוד לא נאמר תאכל לנוכח כו' שהרי החכ' מאין תמצא בבחי' גילוי אור א"ס ב"ה כו' הוא בבחי' ביטול גדול כו' וגם בזאת יש הפרש ביניהם דהשביעי רשות כלומר לפי שמזון המוחין דעתיקא בהיות מסוף עולם הא"ס הוא מבחי' עולם החירות חירו דכולא כו' פי' לא כמו ליל ראשון שהוא חובה בהכרח כי כדי להמתיק הגבורות קשות דנוגה שנאחזים במל' צריכה לאכול מצה מיכל דמהימנותא דבחי' מוחין דאבא כדי להמתיקם בהכרח כו' וערך החו"ב הוא לפי ערך המיתוק וזהו חובה ועד"ז ג"כ למעלה בז"א ואבא ג"כ יש מדידה וקצבה לפרנסתם במוחין חדשים כדי להאיר תוס' הארה באצי' וכו', וזהו ג"כ חובה ולא רשות כי הרי צריכים לקבל כפי סדר השתלשלו' באורות וכלים כו' משא"כ למעלה מן הנאצלים דהיינו בחי' תחתונה שבעצמות המאציל שבבחי' ע"י נק' עולם החירות שהרי בידו להאציל עד אין קץ ולשנות סדר הראשון מן הקצה לקצה כו' כידוע (ואפ"ל שזהו בחי' שלמעלה מקו המדה הנק' משחתא עמ"ש בביאור ע"פ כה תברכו את בנ"י בענין ואיך לא אשא פנים כו') וא"כ גם בחי' הפרנסה דמצה שמפרנס לאבא כו' הוא בבחי' החירות ולא בדרך חובה וזהו מה שביעי דעצרת רשות דוקא ולא חובה כמ"כ הששה רשות כי הרי המה מקבלים מו"ק דאבא שעדיין הוא רשות ג"כ לפי שמקבל מיום השביעי דע"י

כו׳ מלבד ליל הראשון דפסח שמוחין דאבא נמשך במל׳ רק בשביל המתקת הדינים דמצרים כו׳ שהם חובה וכמ״ש בזהר דיניק׳ החיצונים חובה כענין מים אחרונים חובה. (נ״ב ועוי״ל דנק׳ רשות לפי שהוא בחי׳ שלמעלה מאתעדל״ת כנז״ל בענין ואתם תחרישון, ע״כ אינו חובה, כי בחי׳ המצוה והחובה זהו ענין שע״י עובדא זו מעורר למעלה, משא״כ הבחי׳ שאין אתעדל״ת מגעת שם הוא רשות ולא חובה כמ״ש במ״א ע״פ מאמר הזהר פ׳ חיי דקל״ג בענין הטעם שתפלת ערבית שתיקן יעקב בחיר שבאבות היא רשות כו׳ ע״ש. ואפ״ל לפ״ז הפי׳ מה שביעי רשות כי בו מאיר עתיקא בחי׳ ואתם תחרישון אף ששה רשות. כי גם יום ראשון של פסח נק׳ ממחרת השבת כדלקמן, שהוא בחי׳ גבוה, וכמארז״ל בזכות שלשה ראשון כו׳, וגם ביום הראשון גימ׳ כתר. לכן אף ששה רשות. וכמ״ש בד״ה קול דודי בענין ב׳ בחי׳ מצה דקודם חצות היא חובה ולאחר חצות מחמת שלא הספיק להחמיץ כו׳ זהו מבחי׳ רשות כו׳ ואפ״ל כי פי׳ הראשון ברשות זהו ענין הרשות דאף ששה רשות. והפי׳ השני דרשות שהוא בחי׳ שלמעלה מאתעדל״ת זהו הרשות דמה שביעי רשות כי בקי״ס דוקא נאמר ואתם תחרישון שהוא למעלה מאתעדל״ת משא״כ בבחי׳ אף ששה רשות וכנ״ל סעי׳ ד׳ בענין כתר יתנו לך. אך ישראל מפרנסין לאביהם שבשמים זהו לכאורה אתעדל״ת וא״כ לפ״ז זהו שייך רק בששה ימים אבל ביום השביעי שהוא למעלה מאתעדל״ת אין שייך זה. וא״כ לפ״ז צ״ל דששת ימים תאכל שייך בזה ג״כ ישראל מפרנסין וצ״ע דכאן לא נתבאר כן. וי״ל דגם מה שביעי רשות עם היותו למעלה מאתעדל״ת מ״מ אינו נמשך אלא אחר ששת ימים תאכל מצות ואזי וביום השביעי כו׳.

קיצור. ענין תאכל לנוכח משא״כ בשביעי של פסח. וענין רשות. וב׳ פירושים ע״ז. וענין מה שביעי רשות אף ששה רשות עכ״ה).

ח) **ושרש** ענין ממחרת השבת תספרו כו׳. הנה ידוע דיש ב׳ מיני גדלות המוחין דאבא. הא׳ גדלות ראשון. והוא ענין הפרנסה שמפרנס לאבא כו׳ כנ״ל והב׳ גדלות שני דאבא אחר שיבא גדלות ראשון לידי ביטול (נ״ב ובפע״ח דגדלות ראשון הוא מה שמקבל ז״א מישסו״ת. וגדלות שני מה שמקבל מאו״א עילאין, והם כמו כמו בריאה שבאצי׳ ואצי׳ שבאצי׳. ועמ״ש סד״ה ואלה שמות בנ״י מענין ישו״ס ואבא עילאה. ועוי״ל בענין ב׳ בחי׳ גדלות ע״ד מ״ש גדול הוי׳ ולגדולתו אין חקר. גדול הוי׳ היינו בחי׳ חכמה שורש ומקור ממכ״ע וכמ״ש בביאור דיביאו לבוש מל׳. וגם ארז״ל אימתי גדל כשהוא בעיר כו׳. ועיין זהר ויקרא דף ה׳. אך ולגדולתו אין חקר זהו בחי׳ כתר סוכ״ע. גם ע״ד ז״א נק׳ אנפי זוטרי. לגבי א״א שנק׳ האדם הגדול וגם אבא נק׳ כן לגבי ז״א כנודע מענין ע׳ רבתי דשמע שז״ת דאי׳ נק׳ אתון רברבן לגבי ז״א כו׳. וע״כ י״ל גדלות ראשון שמקבל מוחין דאו״א וגדלות שני שמקבל מא״א ממש גם יש להעיר מענין ב׳ בחי׳ דג״ע התחתון וג״ע העליון שהם מל׳ ובינה. היינו מל׳ מקבלת מז״א וזהו הגילוי דגעה״ת ונהר יסוד ז״א יוצא מעדן להשקות את הגן מל׳. וג״ע העליון בינה ונהר יסוד אבא יוצא מעדן ומו״ס דא״א להשקות כו׳ נמצא זהו ענין ב׳ בחי׳ גדלות, שהם ז״א וא״א. או חכמה עילאה דאצי׳ וח״ס דא״א כו׳, או ע״ד ב׳ שמות הוי׳ ופסיק טעמא ביניהו וזה קרוב יותר דאיתא במ״ח מס׳

אורות ז"א ספ"ד, שגדלות שני ג"כ שמות הוי' כמו גדלות ראשון והקטנות הוא משם אלקים, ועמ"ש בענין תלמוד גדול ומעשה גדול שהם ג"כ ב' בחי' גדול הנ"ל ועמ"ש ע"פ ועתה יגדל נא כח כו' ומ"ש בענין גדולתי למעלה מגדולתכם, עכ"ה) וזהו ממחרת השבת, (נ"ב כי שבת הוא התגלות שם הוי' כי בשי"ב נאמר שם אלקים לבד בראשית ברא אלקים כו' ע"ש הירידה להתלבש בהדבור ויאמר עשרה מאמרות כו' ובשבת הוא העלייה להיות גילוי שם הוי' כמ"ש בלק"ת פ' פנחס בד"ה קדש ישראל להוי' ובשה"ש בד"ה באתי לגני כו' ועמ"ש בד"ה לבאר ענין יוהכ"פ, אך כי יש ב' שמות הוי' ופסיק טעמא ביניהו, ועל שם הוי' דלעילא נאמר ושמי הוי' לא נודעתי להם להאבות כי בחי' זו נק' רדל"א, ולכן זהו ענין ממחרת השבת מה שלמעלה מבחי' שבת כו', והיינו ענין גדלות שני, ועוד יש להעיר לענין גדלות שני ממ"ש בלק"ת בד"ה והי' ביום ההוא יתקע בשופר גדול פ"ה בענין כרוב גודלו פי' שיש הרבה מיני גודלו זה למעלה מזה ומה שעכשיו הוא סוכ"ע ונק' גודלו יומשך לע"ל בבחי' גילוי להיות ממכ"ע ויומשך בחי' סוכ"ע מבחי' עליונה יותר, ועמ"ש בד"ה אשירה להוי' בפי' כי גאה גאה, וא"כ י"ל גדלות ראשון זהו כשנמשך מוחין להיות השגה בבחי' סוכ"ע וגדלות שני כשנמשך מוחין עליונים יותר להיות מאיר בהם מבחי' שלמעלה מסוכ"ע כו' ע"ש וזהו ג"כ ענין ב' שמות הוי' ועמ"ש סד"ה ועשית ציץ בענין קדש למד מלמטה והוי' מלמעלה, וזהו ענין ממחרת השבת כו', וביאור הענין היינו ע"ד כי אל דעות שמלמטה למעלה הוא למטה היש ולמעלה האין וזהו ההשגה מבחי' שם אלקים וע"כ נק' זה קטנות ראשון ומלמעלה למטה הוא למעלה היש וכולא קמי' כלא חשיב וזהו ההשגה מבחי' שם הוי' המוחין מבחי' זו נק' מוחין דגדלות, משמות הוי', אך לגבי א"ס שלמעלה מאצי' נק' גם זה דעת תחתון ויש דעת עליון יותר כמ"ש בביאור ע"פ כי תשמע בקול, ומזה יובן ענין מוחין דגדלות שני כו' עכ"ה) כי ידוע דשבת הוא בחי' ג"ר דאבא וממחרת הוא בחי' א"א וע"י שלמעלה מעלה מן השבת עד שהשבת יונק ממנו בדרך ספירה בלבד והוא ענין ספירת העומר היום יום א' כו' כלומר יום שבע"י וא"א יאיר בספירה לאבא ומאבא לזו"נ כו' וכללותם הוא ז' מדות דע"י וא"א שממשיכים מפסח עד זמן מ"ת כדי להכין כלי ומכון בזו"נ ובאבא לקבל התורה כו' שהוא בחי' גדלות שני דאבא כו', (נ"ב ואפ"ל שלכן נקראים שבע שבתות תמימות, דענין תמימות היינו שמאיר בהם מבחי' אנת הוא שלימותא דכולהו, שמשלים לכל חסרון ופגם, ונק' שבתות תמימות, לפי שמאיר בהם מבחי' מחרת השבת ע"כ השבתות הם תמימות כו' עכ"ה), וביאור הדברים הנה מה שאבא יונק ממזל הח' דא"א כו' לצורך פרנסת של מוחין כו' הוא בחי'

ועמ"ש • בענין מילה שהיא בשמיני למעלה מבחי' שבת ע"ד כנור של שמונה נימין וגם כי שבת נק' קדש ויש פרוכת בין קדש לקדה"ק ובזכות המילה נכנס לקה"ק גם עד"ז יובן ענין ממחרת השבת.

ועמ"ש: בכתי"י נכתב זה בשולי הגליון.

גדלות ראשון והוא במצות דפסח כנ"ל אך כדי שיוכלו לקבל מוחין דגדלות יותר נעלים מעצמות המאציל והוא התורה שהיא בחי' עצמות חכ' דאוא"ס כו' נק' גדלות שני כמ"ש במ"א (נ"ב בענין כשמן הטוב היורד על הזקן כו' שהוא ההמשכה פנימי' שמתלבש בתוך המזלות שלמעלה מעלה מעצם המזלות, וזהו ענין מ"ש בספד"צ דבעי לאוקיר לדיקני' בשעת קי"ס פי' שיאיר בהדיקנא מבחי' פנימי' הכתר דוקא וזהו והדרת פני זקן להמשיך בבחי' הדיקנא מבחי' פנימי' הכתר זמו"ס וזהו והדרת פני ע"ד יאר ה' פניו כו' וע"ד הוד והדר לבשת כו' ומזה נמשך גדלות שני לז"א כו' עכ"ה) ועד"מ התינוק מיד כשיגדיל לאחר שנשלם ימי יניקתו נקרא מוחין דיניקה ועדיין לא יש בהשכלתו דעת שלימה לקבל חכמה ודעת עד שיגדיל יותר ויהי' כבן ה' שנים כו' ונמצא יניקתו גרם גדלות ראשון ואכילתו מאכלים אח"כ גרם גדלות השני כו' וכמ"ש במ"א, ועד"ז יובן קצת למעלה דעי"י ספירת העומר מבירורי רפ"ח כו' דנמשל למאכל חמץ כו' יבא המשכות מדות דעי"י בשביל גדלות שני דתורה משא"כ במצה שאינו אלא בחי' יניקה שלאחר הלידה שהי' בליל א' כו' ועמ"ש ע"פ השמים מספרים מנהרין ומנצצין כו'.

קיצור. ענין ממחרת השבת, גדלות שני, ע"ד גדול הוי', ולגדולתו אין חקר, ב' שמות הוי' כרוב גדלו, והיינו ממה שיונק אבא ממזלא, ובחי' כשמן הטוב כו' לאוקיר לדיקני', והדרת פני זקן, וענין כי אל דעות, הוי' הוא האלקים, ושבת גילוי שם הוי' אך לגבי עתיקא גם הוי' בבחי' אלקים נחשב, ובחי' זו נק' ממחרת השבת, ומבחי' זו תספרו שבע שבתות תמימות להמשיך גדלות שני לז"א במ"ת.

ז) **ושורש** ענין קורא אני עליהם יעמדו יחדיו (שזהו ענין קי"ס הפך ים ליבשה כי ים ויבשה הם עלמא דאתכסיא ועלמא דאתגליא) הנה מ"ד שמים קדמו היינו כפי סדר ההשתל' דזו"נ דאצי' דז"א קודם והוא הנק' שמים כידוע שהוא המשפיע והמל' הוא המקבל כו', ומ"ד ארץ קדמה היינו לפי שנעוץ סופן בתחלתן כו' ותהי' לע"ל עטרת בעלה כידוע (הג"ה ועמ"ש מזה בד"ה ויגש אליו יהודה עכ"ה) ואמנם אע"פ שזה ב' הפכים עכ"ז קורא אני עליהם יעמדו כו' למ"ד שמים וארץ כאחד נבראו כו' והיינו לפי שכשהי' זו"נ בבחי' עיבור במעי אמו לא הי' שום קדימה לא' על זולתו אלא מבחי' ת"ת דאימא נעשה כתר א' לשניהם בשוה כו' והיינו ששמים וארץ כאחד נבראו ונוצרו בבטן אימא כו' וזהו וקורא אני עליהם הוא כתר א' המקיף לשניהם כו' (נ"ב וגם כי מצד עולם התיקון שמים קדמו ומה שהמל' הוא עט"ב זהו מצד הבירורים דעולם התהו כו' כמ"ש סד"ה קול דודי גבי ומקפץ על הגבעות בלק"ת בשה"ש, אך מצד בחי' עקודים שלמעלה מהשבירה והתיקון קורא אני עליהם יעמדו יחדיו ועמ"ש בת"א פ' בשלח סד"ה להבין ענין לחם משנה, ומ"ש בענין זכור ושמור בדבור אחד נאמרו בת"א פ' יתרו סד"ה להבין ענין האבות, וגם נת' מזה ע"פ מזמור שיר ליום השבת סעיף ג"ד וגם מ"ש סד"ה לבסומי בפוריא עד דלא ידעי בין כו' שמ"ע הם בחי' ו"ה ול"ת מבחי' י"ה כו', והנה י"ה הוא בחי' שמים ובחי' ו"ה הוא בחי' ארץ כי ישמחו השמים ותגל הארץ ר"ת שם הוי' נמצא בבחי' השמים הוא בחי'

י״ה ובבחי׳ הארץ הוא ו״ה, וכיון שיש בחי׳ שמגיעים ע״י התשובה במס״נ שלמעלה מב׳ הבחי׳ ע״ד לפני הוי׳ תטהרו ששם ב׳ בחי׳ אלו דבחי׳ י״ה ובחי׳ ו״ה הן שוין יעו״ש היטב וזהו ע״ד עד יעבור עמך הוי׳ לכן זהו ענין קורא אני עליהם יעמדו יחדיו כו׳, ועמ״ש ע״פ ויגש אליו יהודה, ס״ת שוה וזהו ע״ד קורא אני עליהם יעמדו יחדיו וזהו ונקבצו בני יהודה ובנ״י יחדיו כו׳ כמ״ש סד״ה והי׳ מספר בנ״י כו׳ והיינו כי מצד סדר ההשתלשלות מבחי׳ ממכ״ע שראשיתו מחכמה אזי שמים קדמו וכמ״ש כי כגבוה שמים על הארץ כו׳ ומצד בחי׳ סוכ״ע ארץ קדמה והוא בחי׳ א״א, אך יש בחי׳ שלמעלה מסוכ״ע וממכ״ע בחי׳ עת״י ושם קורא אני עליהם יעמדו יחדיו כו׳, עוי״ל ע״ד בחכמה יסד ארץ כונן שמים בתבונה, א״כ הארץ שרשה מחכמה והשמים מתבונה, ועמ״ש ד״ה מצה זו שהבינה היא מקור וסדר ההשתלשלות ע״כ מבחי׳ תבונה שמים קדמו, בעטרה שעטרה לו אמו, אבל מצד בחי׳ חכמה שהיא למעלה מהשתלשלות ארץ קדמה אבא יסד ברתא, אמנם מצד בחי׳ הכתר שלמעלה מאו״א שם קורא אני עליהם יעמדו יחדיו, עכ״ה).

לענין גדלות ראשון וגדלות שני יש להעיר עוד מענין זקנה ושיבה זקן שקנה חכמה ושיבה זהו כענין סבא דסבין וכן יין ושמן נק׳ רזא ורזא דרזין.

לענין ממחרת השבת י״ל כי הנה ענין האמונה בבחי׳ אנכי, שזהו למעלה מבחי׳ שבת, אשר שבת הוא ע״ש כי ששת ימים עשה כו׳ וביום השביעי שבת כו׳ וכבר מבואר שהבריאה יש מאין נמשך רק מבחי׳ דבור בחי׳ מ׳ שהוא רק הארה, אבל אנכי הוא עצמותו ולכן בחי׳ פסח מצה מיכלא דמהימנותא נק׳ ממחרת השבת, גם אפ״ל כי אפילו השביתה מבחינת הדבור עולה בבחי׳ חכ׳ ונק׳ שם הוי׳ כמשל המשפיל שכלו בבחי׳ הדבור והמעשה ואח״כ עולה השכל למקורו דהיינו בבחי׳ חכמה, ולמעלה זהו ענין ש׳ הוי׳ יו״ד חכמה, אבל אנכי הוי׳ אנכי עצמות אור א״ס שממנו נמשך היר״ד דשם כו׳ ע״י צמצום כו׳ וזהו האמונה, אשר מזה דוקא נמשך אשר הוצאתיך מאמ״צ סדר ההשתל׳ כו׳ ולכן נק׳ ממחרת השבת כנ״ל, ומבחי׳ זו וספרתם להמשיך בעומר שעורים לזככו, דכמו ששת ימים מצות תאכל מצות להאיר במדות נפש האלקי׳, כך צריך להאיר ולברר נה״ב כדי שיוכל להיות גילוי רצונו למטה במתן תורה כמ״ש בד״ה וספרתם לכם בלק״ת פ׳ אמור ובד״ה משכני ועי״ז אחריך נרוצה אזי דוקא הביאני המלך חדריו והיינו ע״י כי הבהמה שרשה מבהמה רבה ולכן החיות נושאות אדם מ״ה ס״ג כי לא אדם הוא כמ״ש בביאור ע״פ מהלכים בין העומדים וע״י בירור ב״ן עולה לס״ג כו׳, וזהו שבע שבתות תמימות, פי׳ תמימות שיאיר בשבת מבחי׳ ממחרת השבת, וזהו ע״ד לעשות את השבת בת״א פ׳ יתרו בד״ה זכור את יום השבת, דרוש הראשון, ואזי אח״כ שבועות שנק׳ עצרת במשנה וגמ׳, דשייך ליו״ט של פסח כמ״ש בשה״ש רבה סד״ה מה יפו פעמיך בנעלים, והיינו כמו בשש״פ עצרת להוי׳ אלקיך ולכן ואתם תחרישון, כמ״כ כאן אחר בירור נה״ב נמשך מבחי׳ עצרת זה ג״כ לבנ״י וזהו ענין שתי הלחם לכו לחמו בלחמי ולכן נאמר תספרו חמשים יום, ובאמת אין סופרים רק מ״ט כי יום החמשים בחי׳ כתר שער החמשים ששם בחי׳ ואתם תחרישון, וזהו סייג לחכמה שתיקה לי׳

כתר לי זעיר, ולכן קשרו להם שני כתרים כנגד ב׳ הבחי׳ הנ״ל שבכתר הנזכר לעיל סעיף ד׳ אשר בבחי׳ א״א שייך עדיין אתעדל״ת ע״י תפלה וזשארז״ל גדולה תפלה יותר ממצות ומע״ט, ועמ״ש בת״א ר״פ בראשית סד״ה השמים כסאי, גבי איזו בית ובחי׳ ע״י זהו למעלה מאתעדל״ת לגמרי, ומ״מ נמשך ע״י שהקדימו נעשה לנשמע שזהו ג״כ למעלה מסדר ההשתל׳, ובזהר הרקיע ר״פ בראשית ראיתי פי׳ חדש בענין הקדמת נעשה בינה לנשמע מ׳ דר״ל ע״י שעלתה המ׳ למעלה מהבינה כו׳.

ועשית חג שבועות מסת נדבת ידך אשר תתן וגו׳. מסת פי׳ בגמ׳ חגיגה ד״ח ע״א מלשון מס ורש״י פי׳ מסת ידך די נדבת ידך כי תרגום די מחסורו הוא כמיסת מחסירו *, וע׳ בפרש״י ישעי׳ גבי דיראון די ראון, והכוונה מסת ידך שיתנדב עד שיהי׳ די דהיינו ע״ד שיתן בעין יפה, ויש להבין מה שייך זה לגבי חג שבועות דוקא הלא זה שייך בכל המועדים, ויובן בהקדים מ״ש ויתן אל משה ככלותו כו׳ ברבות כי תשא פמ״א ג׳ דברים מתנה לעולם הגשמים והמאורות והתורה כו׳ התורה מניין שנאמר ויתן אל משה כו׳ וכ״ה ברבות בראשית פ״ו כי הנה יש להבין מה שמצינו בדברי רז״ל שדורות הראשונים מאדה״ר עד מ״ת לא זכו לתורה אע״פ שהיו צדיקים גמורים כמו משותלח נח ואברהם כו׳ דמשמע שעבודתינו ע״י תומ״צ הוא גבוה למעלה ממדרגת עבודתם וכדמשמע ברבות בראשית פכ״ד ע״פ זה ספר תולדות אדם ראוי היה אדה״ר שתינתן תורה על ידו מ״ט זה ספר כו׳ ע״ש וכ״מ ג״כ ממ״ש ברבות בשה״ש ע״פ לריח שמניך כל המצות שעשו לפניך האבות ריחות היו כו׳ משמע רק כמו ריח שאינו עצם הדבר כ״א ריח והארה בעלמא ממנו, ובמ״א מצינו שקיים אברהם כל התורה כו׳ במשנה סוף קידושין והיינו שהשיגו ברוחניות כל המצות וא״כ מדרגתם גבוה כו׳, אך הענין דשניהם אמת שיש יתרון גדול במתן תורה יותר ממה שהי׳ קודם שלא זכו לתורה ומ״מ יש ג״כ יתרון בצד א׳ במה שקיים כו׳ יותר מאתנו, והענין כי הנה ארז״ל ע״פ מי העיר ממזרח בישעי׳ סי׳ מ״א שאברהם התחיל להאיר בא יצחק אף הוא האיר שנאמר אור זרוע לצדיק וביצחק נאמר ויזרע יצחק בשנה ההיא כו׳ בא יעקב והוסיף אור שנאמר והי׳ אור ישראל לאש כמבואר ברבות פ׳ בא פט״ו דקל״ב ע״ד, וכן מבואר ברבות בראשית פ״ב ע״פ ויאמר אלקים יהי אור זה אברהם הה״ד מי העיר כו׳ אל תקרי העיר אלא האיר, יעו״ש לעיל מיניה אמר הקב״ה עד מתי יהא העולם מתנהג באפלה תבוא האורה וקאי על אברהם כו׳ ע״ש, והנה בתורה נאמר ותורה אור, וא״כ כיון שהאבות המשיכו האור בעולם זהו ענין שקיימו כל התורה שזהו מעלת התורה שהיא בחי׳ ותורה אור, והנה אור זה יובן ע״ד שגלות מצרים נק׳ עיבור והגאולה נק׳ בשם לידה

---

* מחסירו: כ״ה בבי׳ כת״י. ובתרגום: חסרונה.

וכן נק' הגלות בשם שינה כמ"ש עורה למה תישן ה' (בתו"א ד"ה כי עמך מקור חיים) וענין המשל לשינה הוא דהנה כתיב רם על כל גוים ה' שהעובדי כוכבים מקבלים מצד רוממות ה', והתנשאותו בעצמותו כביכול שהיא מצד עצמותו ומהותו רם ונשא מגדר עלמין עליונים ותחתונים ואין להם יחוס ושייכות אליו כלל ומזה נמשך ממשלת עובדי כוכבים על ישראל בזמן הגלות גוים מרקדים בהיכלו כו' כי שממית בידים תתפש והיא בהיכלי מלך שאינו תופס מקום כלל וכך כל העולמות עליונים ותחתונים כולא כלא ממש חשיבי קמי' קוב"ה וכדכתיב כי נשגב שמו לבדו רק הודו וזיו והארתו על ארץ ושמים וזהו כד סליק קוב"ה לעילא כו' ר"ל שנסתלק החיות מההארה למעלה מעלה לבחי' עצמותו ומהותו ואזי העולמות אינם תופסים מקום כלל והנהגות העולמות הוא בבחי' שינה כביכול כאדם הישן שנסתלק שכלו מהכלי שהוא הגוף למקורו ושרשו ולא נשאר כ"א כח הדמיון שהוא רשימו כו' ולכן כתיב ויקץ כישן ה' כתיב עורה למה תישן ה' שיהא גילוי אור א"ס ב"ה בחכמה וחסד בבחי' עצמותו ומהותו ית' בכבודו ובעצמו ויאר פניו פנימי' רצונו כו' וזהו ג"כ ההפרש בין עיבור ללידה כמשל הולד כשהוא בעיבור תוך בטן האם דאף שיש להעובר כל חיתוך האברים ראש ועינים ואזנים כו' אלא שראשו מקופל ומונח בין ברכיו שאינו משמש כלום שאינו מחשב ומהרהר וכן עינים לו ולא יראה אזנים ולא ישמע וכמ"כ המדות העליונות חג"ת שבהן ועל ידן הוא התנהגות העולמות להיות ואהב את יעקב ואת עשו שנאתי הן היו בבחי' עיבור והעלם בבחי' שלמעלה מהמדות וכמ"ש במ"א בסידור בדרוש עבדים היינו לפרעה במצרים כו' ואז אין המדות בבחי' גילוי, ולכן אין נראה גילוי אלקותו ית' שלהיות גילוי הוא על ידי המדות דוקא (בד"ה וארא אל אברהם), והיינו מ"ש דבימי הגלות מצרים סליק קוב"ה לעילא ולעילא דהיינו לגבי בחי' מהותו ועצמותו בחי' יחיד ומיוחד שאינו בגדר עלמין כלל ואינו שורה ומתגלה יחודו ואחדותו בתחתונים וכדכתיב ביום ההוא (דהיינו לעתיד) יהי' ה' אחד ושמו אחד כדאמרינן בגמרא אטו הידנא לאו אחד כו' והיינו משום שבזמן הגלות אינו נראה יחודו ית' בהתגלות ונראה כאלו העולם הוא דבר ויש בפ"ע, בד"ה ומרדכי יצא ומ"מ הוא רק שאותותינו לא ראינו אבל הכל מהוי' מצעדי גבר כוננו ואין אדם נוקף אצבעו כו' וארז"ל בגמרא ספ"ז דנדה ע"פ לעושה נפלאות גדולות לבדו אין בעל הנס מכיר בניסו כו' ועד"ז ארז"ל במד"ר פ' בראשית פ"כ מה הגאולה פלאים אף הפרנסה פלאים ר"ל וגדולה מן הגאולה כו') והנה האבות אברהם יצחק ויעקב הן הן המרכבה שהן היו מרכבה למדות עליונות דאצילות אברהם אוהבי בחי' חסד וזהו ענין שנאמר בו הלוך ונסוע הנגבה פי' שהי' הלוך ונסוע ממדרגה למדרגה עד שבא הנגבה הוא בחי' ומדת אהבה העליתה וכ"כ הי' הולך מעלי' לעלי' עד שהי' בבחי' מרכבה ממש לאהבה זו העליונה עד שהיתה בבחי' גילוי בנפשו ממש והליכה זו היא ממטה למעלה מבחי' מצרים כמ"ש ויעל אברם ממצרים דהיינו בחי' מיצר וגבול שמצד הגוף ונה"ב המגבילים ומלבישים את נה"א שבאדם עד שאע"פ שנפשו האלקית היא משכלת ומתבוננת בגדולת א"ס ב"ה והתפשטותו על הנבראים שהוא חיי החיים ואתה מחיה את

כולם, את השמים ואת הארץ אני מלא ומכה"כ אעפ"כ אינו בכח נפשו לצאת מנרתקה הוא מאסר הגוף להיות בבחי' אתכפיא ואתהפכא כו' רק הגוף עומד על עמדו בתקפו ובגבורתו כתולדתו, וכמארז"ל גנבא אפום מחתרתא כו', ומעלת אברהם היתה שעלה מבחי' מצר זהו לדבקה נפשו באהבה עליונה עד שתתפרץ להתפשט מלבושי' שבנגה שמצד הגוף להיות בבחי' ביטול אליו ית' לבדו בבחי' כלות הנפש ממש, ולכן ע"י עליה זו בחי' ויעל ממצרים עי"ז המשיך כמ"כ מלמעלה בחי' לידה וגילוי של האהבה והחסד עליון להיות מאיר בעולם, וזהו מי העיר ממזרח דפי' רז"ל שהאיר ממזרח שיהי' גילוי שמש הוי' בעולם ועד"ז יצחק ע"י היראה ופחד ה', ומזה נמשך בחי' הרוגז והשנאה על הרע כמו רוגז האדם על הפך בדבר שנוגע לעצמותו ומהותו שבא מרתיחת הדמים כי הדם הוא הנפש וזהו בחי' יצחק ובחי' זבחי אלקים רוח נשברה וגו' דהיינו רוח הסט"א כו' ועי"ז המשיך כמ"כ מלמעלה גילוי בחי' גבורה וזהו ענין הגדול הגבור, ויעקב הוא בחי' רחמים והוא קו האמצעי בריח התיכון ולכן אמרו בו והוסיף אור, וזהו וארא אל אברהם אל יצחק ואל יעקב שהן המשיכו גילוי אורו ית' בעולמות שלא יהא העולם מתנהג באפלה וזהו שאמרו ברבות בראשית ספ"ב אבל אינו יודע באיזה מהן חפץ כו' כיון דכתיב וירא אלקים את האור כי טוב הוי במעשיהן של צדיקים חפץ כו' ואינו חפץ במעשיהן של רשעים היינו כי מצד העיבור וההעלם הרי שממית בידים תתפש כי אם צדקת כו' אבל אינו יודע כו' אבל באמת דוקא במעשיהן של צדיקים חפץ וגילוי בחי' זו זהו ע"י שממשיכים אוא"ס ב"ה בע"ס וכמ"ש בת"א פ' מקץ בד"ה כי עמך מקור חיים, וזהו ענין שקיימו כל התורה שבתורה נאמר כי נר מצוה ותורה אור, כי ענין כל התורה להמשיך גילוי אור א"ס ב"ה בעולמות וזהו ענין רמ"ח מ"ע שהם רמ"ח אברין דמלכא, וכמ"ש מזה בת"א בד"ה משה ידבר, וזהו ענין רמ"ח פקודין עם תרין דרועין גימט' נר, כמ"ש בלק"ת פ' שלח בד"ה והיה לכם לציצית, ומקור המשכת נר זה הוא מבחי' ותורה אור, והרי האבות המשיכו אור וגילוי זה כנ"ל.

קיצור ג' דברים מתנה לעולם הקושיא דלפעמים מבואר שחסרון הוא לדורות ראשונים ואפילו האבות ואדה"ר שלא זכו לתורה ולפעמים אמרו קיים אברהם, מי העיר שהאבות האירו לעולם ויובן בהקדים ענין שינה ועיבור דקאי על המדות שכשהן בהעלם, העולם מתנהג באפלה כי לגבי דלאו מכל אינון מדות גם שממית בידים תתפש אינו יודע באיזה מהן חפץ, וזהו ענין האפלה והסתלקות האור שנכלל במאור, והאבות הן הן המרכבה אברהם אהבה ויעל אברם ממצרים, עי"ז המשיך גילוי אהבה וחסד עליון ואהבת בחשבון ב' פעמים אור, ויצחק ויעקב וארא אל אברהם כו' וזהו שקיימו כל התורה, שמעלת התורה כי נר מצוה ותורה אור.

ב) **אך** עיקר ההפרש בין מה שקיימו האבות את התורה והאירו בעולם, ובין מה שניתן לנו התורה והמצות להמשיך בחי' נר מצוה ותורה אור הוא שהם השיגו התורה ע"י עבודתם מלמטה למעלה ולנו ניתנה התורה במתנה מלמעלה למטה, דהיינו שהם המשיכו ע"ד שע"י אתעדל"ת נמשך אתעדל"ע

שהוא ע"ד אם ישים אליו כו' רוח וכמ"ש אמשיך רוח וכמ"ש למעלה שע"י האהבה דאברהם בכלות הנפש המשיך גילוי אור חסד עליון כו' וכמ"ש בד"ה וקבל היהודים בענין פי' קיים אברהם כו' דהיינו ע"י שהי' הלוך ונסוע שהוא בחי' רצוא ושוב כו' ע"ש, ולכן רו"ש גימט' תורה וכמ"כ נת' ענין זה בד"ה וכל העם רואים את הקולות עוד נתבאר ענין זה בד"ה משה ידבר, דמ"ש באברהם וישמור משמרתי מצותי דהיינו שגרם ירידת והמשכת אור א"ס ב"ה והתלבשותו במדת החכמה וחסד ע"י שהיה שפל רוח מאד שזהו מדת חכמה כח מ"ה, וזהו אברהם אבר מ"ה, וע"י שהרבה חסד בעולם ויטע אשל כו', גם ע"ד מ"ש בפי' ויעל אברם ממצרים, בד"ה בחודש השלישי נמצא מה שהמשיך אברהם אור א"ס בחכמה זהו ע"י אתעדל"ת בביטול עצום בבחי' ואנכי עפר ואפר כו', ואם לא הי' הביטול עמוק כ"כ לא הי' יכול להגיע ולעורר המשכה זו, וזהו ענין שהם השיגו ע"י עבודתם מלמטה למעלה ע"י שהי' בבחי' מרכבה ממש, אבל לנו ניתנה התורה במתנה מלמעלה למטה כמו ע"י תפילין אנו ממשיכים המשכת אור א"ס בחכמה שבפ' קדש שבתפילין מלובש בה חכמה ובפ' והי' כי יביאך בינה וכשאדם מניח תפילין ממשיך המשכת אא"ס בח"ע אף אם אין לו חלק א' מאלפי אלפים מהביטול של אברהם נמצא לא שייך לומר ע"ז שבאעתדל"ת ממש נמשך אתעדל"ע זו אלא זהו ע"ד מתנה ממש שאור א"ס ב"ה נמשך מעצמו מלמעלה למטה ע"י קיום מצוה זו שהרי אין ההעלאת מ"ן שע"י המצוה מערך ההמשכה כלל, וכמ"ש ג"כ במ"א בת"א פ' בשלח סד"ה לסוסתי, בענין אך הנה יש עוד אתעדל"ע שהם אותיות זכרים שהם באים שלא ע"י אתעדל"ע כלל כו' והוא בחי' שמחה של מצוה מרוב כל כו' שהוא ההמשכה מבחי' תר"ך עמודי אור כו' ע"ש, (וע' בתו"א פ' לך בד"ה הנה אברהם שהכח הזה להיות באתעדל"ת ואתעדל"ע דהיינו מבחי' כתר וכן נת' בד"ה זכור ושמור בד"א נאמרו ובד"ה ביום השמע"צ שמאלו תחת לראשי ושם פ"ב שזהו ענין אשר נשבעת לאבותינו וזהו ענין מתן תורה שאז ניתן הכח הזה שעל ידי אתערותא דלתתא של המצות יומשך אתעדל"ע וזהו ענין ותתן לנו הוי' אלקינו כמ"ש בד"ה האזינו השמים (השלישי) ומלבד שזה בא שלא ע"י אתעדל"ת עוד זאת שההמשכה באה ממקום עליון יותר מלמעלה מהבחי' שאתעדל"ת מגעת שם, כנז' בד"ה לסוסתי הנ"ל בענין קי"ס שלהיות הפך ים ליבשה זהו מבחי' ואתם תחרישון, כי כל האתעדל"ת מגעת רק עד חכמה, משא"כ בחי' כתר הוא למעלה מאתעדל"ת כו' (עד"מ מה שהרב משיב לתלמיד ע"פ שאלתו אף שזהו משכל הרב מ"מ התשובה לפ"ע השאלה משא"כ מה שהרב משפיע מעצמו שכל וסברא עמוקה אף שילבישנה במשלים מ"מ היא מעצמות שכל הרב ממש) ועד"ז יובן כאן דהיינו שהתורה נמשך מעצמיות ומהות חכמתו ית' פי' מן כח מהות חכמתו ית' נמשך ונתלבש באותיות התשב"כ וכמו פ' קדש שבתפילין שמלובש בה חכמה עילאה מאחר שנמשך ונתלבש בה מרצונו וחכמתו ית' בבחי' מתנה בלי התעוררות הנבראים הוא עצמיות ומהות חכמתו ית' חכים ולא בחכמה ידיעא רק שהוא כמו שהרב מלביש שכלו העמוק במשל, כמ"כ פ' קדש היא עד"מ כמו לבוש ומשל אבל עכ"ז בה מלובש עצמיות ח"ע, וכמו בהטפה מלובש מעצמיות חב"ד עד שמוליד בדומה לו אמנם מה שהמשיך יעקב אבינו חכמה עילאה בעבודתו במקלות וברהטים כי רהטים תרגומו של רץ רהט וברבות אמור פל"א ע"פ מלך אסור ברהטים

בזכותו של אברהם שנאמר בו ואל הבקר רץ אברהם וחד אמר בזכותו של יעקב שנא' ויצג את כו' ברהטים בשקתות המים והיינו כי רהטים נמשך מבחי' ואל הבקר רץ אברהם שהוא ענין רצוא ורהטים דיעקב מרוצת המים זהו מלמעלמ"ט בחי' שוב ע"ד יום ליום יביע אומר וזהו רהטים עכ"פ ע"י רהטים אלו בחי' רו"ש המשיך ההמשכה שעל ידי תפילין ועי"ז שהמשיך המוחין בז"א כמ"ש בזהר ויצא דקס"א ע"ש במק"מ והן הן דוגמת ד' בתי תפילין מאחר שאינה מצוה ולא הורד ממנו ית' להתלבש ברהטים ובמקלות, רק שהוא אבינו יעקב הכון נפשו במס"נ ועשה יחודים עליונים באצי' עד שגרם בהעלאת מ"נ שלו המשכת חכמה דאצילות בנפשו ממש, וע"פ עובדא הנ"ל כמו אופן התפילין אבל מאחר שאין מצות המלך הקב"ה להיות הרהטים כמו תפילין, רק שאבינו יעקב להיותו מרכבה המשיך זה הרי אין המשכה זו רק לפי ערך ההעלאת מ"נ, לכן אין בזה המשכת והתלבשות עצמות ומהות חכמתו ית' כ"א רק הארה בעלמא כו' וכמו עד"מ הארת החכמה ע"י הדבור שאין בזה רק הארת החכמה ולא העצמות כו' וכמו שהמלאכים ביקשו התורה ולא ניתנה להם והרי הם אומרים קדוש בכלות הנפש עכ"ז אין ממשיכים רק הארת חו"ב ולא העצמות כמ"ש בת"א בביאור ע"פ זכור ושמור בדבור אחד נאמרו כו'.

(קיצור עיקר ההפרש שהאבות הם השיגו התורה ע"י עבודתם מלמטה למעלה ע"ד באתעדל"ת אתדל"ע, ולנו ניתנה התורה במתנה מלמעלה למטה שהאתעדל"ע אינו לפי ערך האתעדל"ת כלל כ"א ותתן לנו ה' אלקינו ועוד זאת שההמשכה באה ממקום עליון יותר מלמעלה מהבחי' שאתעדל"ת מגעת שם שבתומ"צ נמשך מעצמיות חו"ב שלמעלה משא"כ ע"י אתעדל"ת נמשך רק הארה).

ג) **וזהו** מ"ש ברבות בשה"ש ע"פ לריח שמניך טובים כל המצות שעשו לפניך האבות ריחות היו אבל אנו שמן תורק שמך מאתים וארבעים ושמונה מ"ע כו' ר"ל ריחות היו כמו הריח מהפרי שאין בו עצמיות ומהות הפרי כלל רק ריח שאינו אלא כמו הארה ולא העצמיות, כמ"כ בהמשכתם לא האירה עצמיות ח"ע של אור א"ס ב"ה רק הארה כו' ועמ"ש מזה בלק"ת בשה"ש ע"פ לריח שמניך, ולהבין דבר זה בתוס' ביאור יובן ממה שמצינו דוגמא לדבר זה במשה רבינו שביקש הראיני את כבודיך והשיב לו ופני לא יראו כו' וידוע מדרש רז"ל וראית את אחורי כו' מלמד שהראה לו הקב"ה למשה קשר של תפילין כו' ולכאורה מדרש זה פלאי הוא אך הענין יובן בהקדים תחלה פי' בקשתו הראיני נא את כבודך כו' דהנה כבוד זה היינו בחי' ל"ב נתיבות דחכמה שהוא בגימט' כבוד וכשביקש הראיני את כבודך לנכח ר"ל בזה לבחי' ל"ב שבילין דמתפתחין במוחין דז"א וכללותם הן ד' בתים דתפילין דמארי עלמא כו' שהן ד' מוחין דז"א שבד' פרשיות קדש והי' כו' כמבואר בפע"ח בשער התפילין והשיב לו הקב"ה וראית את אחורי ופני לא יראו פי' פני הן בחי' פנימיות המוחין דז"א שבתפילין דמארי עלמא כו' לפי שלא יוכל כל הנשמה המלובשת בגוף גם שהיא מבחי' האצי' כמו משה להשיג ולראות בחינת פנימי' המוחי' דחו"ב דז"א שבהן מלובשין חו"ב דאצי' רק וראית את אחורי והיינו בחי' אותיות המחשבה שהוא רק בחי' חיצוני' דמוחין וחיצוני' דמדות עד"מ מה שחפץ

האדם בלבו מאיזה טעם ושכל אח"כ הוא מהרהר זאת במחשבתו כו' כידוע וזהו שאמרו ז"ל מלמד שהראה לו הקב"ה למשה קשר של תפילין דוקא ולא התפילין עצמן משום דפני לא יראו כנ"ל והנה אחר שניתנה לנו מצות תפילין ניתנה בפרשיות בקלף גשמי והרי ידוע דבפ' קדש הכתובה בקלף הגשמי שורה בה שרש בחי' חכמה דז"א ממש כמו שהיא בבחי' אור אבא ממש וא"כ מה שלא זכה משה לראות ולהשיג כנ"ל בפי' ופני לא יראו כו' עתה במצות התפילין שניתן לנו הרי יוכל כל אחד ואחד מישראל לזכות לזה כו' ולכאורה דבר זה יפלא מאד, אך הענין הוא כמבואר במ"א בת"א ע"פ לך לך במארז"ל דנובלות חכמה שלמעלה תורה שזה אמרו לשבח ולמעלה דמפני שנתלבשה התורה בענינים גשמיים כמו התפילין בקלף בהמה וכה"ג מצות תרומות מעשרות בצומח דתבואה וכיוצא שכל זה הוראה גמורה על היות שרש החכמה שבתורה ממקום הגבוה ביותר גם מבחי' אור חכמה עילאה מאחר שלא בא ממנה הגילוי רק בלבוש חיצוני' דחיצוני' כ"כ וכפי הכלל הידוע דכל הגבוה גבוה לא יוכל לבוא למטה כ"א בדבר החיצוני יותר מטעם שלא יסבלנו כ"א בחי' החיצוני' דוקא כנ"ל באריכות ולפ"ז גם במצות התפילין הרי בהכרח לומר לפ"ז הכלל דהמשכת בחי' המוחי' דז"א שמבחי' מקיפים דאו"א ממש שורה בד' פרשיות שלנו בתפילין להיותם מד' קלפים גשמיי' דוקא ואעפ"י שנאמר ופני לא יראו והוא בחי' פנימית אור המוחין שבתפילין דז"א כנ"ל היינו דוקא בלתי לבוש חיצוני אבל בבוא האור בהתלבשות בחיצוני' דוקא שמה יוכל להגלות כל בחי' הפנימי' של מוחי' דז"א וא"כ לפ"ז מתורץ היטב הקושיא הנ"ל דאע"פ שלא זכה משה לראות פני ה' יוכל כעת כל אחד ואחד מישראל לזכות לאור זה במצות התפילין הגשמי' מטעם זה דהנה מה שרצה משה לראות פני הוי' הי' בבחינת הפנימיות בלתי חיצוני' ע"כ לא יוכל להראות לו רק קשר של תפילין שמאחורי המוחי' דז"א כנ"ל אבל בהתלבשות בלבוש החיצוני ובפרט בהתלבשות ד' פרשיות הכתובים בקלף כו' עי"ז יוכל גם כאו"א מישראל לזכות לשכון בו אור זה ממש וכמ"ש במצות התפילין לכאו"א מישראל וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נק' עליך כו' ועד"ז יובן למשכיל בכל המצות מעשיות דע"י שנתלבשו דוקא בדברים תחתונים ביותר לכך נמשך כל אורות העליונים ע"י בלבושים הללו מה שלא הי' יכולין לבא לידי גילוי אור גם בבחי' אצי' ולא בג"ע דבריאה ולכך אמרו דיפה שעה אחת בתשובה ומע"ט בעוה"ז דוקא מכל חיי העוה"ב וכידוע, וזהו הטעם שנקראת התורה דוקא נובלות חכמה שלמעלה ולזה הטעם לא זכו גם האבות לקיום התורה בחיצוני' כמבואר במ"א, א"כ מכ"ז מובן שהוא בחי' שלמעלה מאתעדל"ת רק באה מאליו מלמעלה למטה דרך מתנה, וכמ"ש מזה ג"כ בד"ה רני ושמחי בענין שמחה בצפרא שזהו מ"ש והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוך אנכי מי שאנכי כי הגם שבאתעדל"ת ממטה למעלה א"א להיות מגיע כ"א בבחי' מלכותו ית' אבל מלמעלה למטה אור א"ס ב"ה מאיליו וממילא נמשך גם מבחי' אנכי מי שאנכי כי לפניו ית' כחשכה כאורה, המגביהי לשבת המשפילי כו' יעו"ש, וענין שמחה בצפרא י"ל זהו מ"ש במ"ת ויהי ביום השלישי בהיות הבקר אור כו' בקר דיוסף כמ"ש במ"א, ומזה יובן ג"כ ענין שהמאורות הן ג"כ מתנה לעולם, ועד"ז נת' במ"א ההפרש בין אהבה דאברהם לבחי' אהבה

דאהרן שהוא ע״י מ״ת כה״ג כו׳ שבחי׳ אה״ע דאברהם מלמטה למעלה אבל אהרן אותיות נראה אור בחי׳ שיורד ע״פ מדותיו מלמעלה למטה כו׳, בד״ה בהעלותך את הנרות.

(קיצור. וזהו ענין ריחות, ריח והארה, אנו שמן תורק העצמי׳ וגם במשה נאמר ופני לא יראו ובמצות תפילין מלובש עצמיות חו״ב, אשר אנכי מצוך, בהיות הבקר שמחה בצפרא, אהרן נראה אור).

ד) **נמצא** מובן לפ״ז ההפרש ששניהם אמת שבמקור התורה דהיינו בחכמתו ורצונו ית׳ ניתן לנו התורה ממקום הגבוה יותר ממה שהשיגו הם ברוחניות ע״י העלאת מ״ן שלהם דהיינו מה שקיימו כל התורה, והיינו שלא זכו לתורה פי׳ שלא הגיעו בעבודת נפשם למקור התורה באמיתית כנ״ל והיינו כי מה שנאמר ותורה אור זהו גילוי בחי׳ באירך נראה אור באורך ממש, וכמ״ש יאר ה׳ פניו אליך והיינו כמאמר באור פניך נתת לנו תורת חיים, והיינו התורה דמחכמה נפקת וכתיב חכמת אדם תאיר פניו, אבל האבות שהאירו והמשיכו האור המלובש בהמדות אברהם חסד כו׳ וידוע אשר אור החכמה הוא למעלה מבחי׳ המדות וכמ״ש מזה בד״ה באתי לגני אחותי כלה בענין מאד עמקו מחשבותיך כו׳ ע״ש, וכמ״ש מזה ג״כ בת״א פ׳ וארא בד״ה וידבר אלקים כו׳ וארא כו׳ בפי׳ ושמי הוי׳ לא נודעתי להם וכמשי״ת לקמן גבי ענין פי׳ לוחות העדות אבל עכ״ז בזאת יתרון מעלת מה שקיימו הם התורה עד שלא ניתנה עלינו שהרי אין אנחנו משיגים בנפשינו כלל מאור חכמה דאצי׳ הגנוזה ומלובשת בפ׳ קדש רק שחסד ה׳ עלינו שזיכנו להתקשר נפשינו בעצמותו ית׳, ע״ד סגולה ומעשה שנכתב פ׳ קדש ונניח אותו על היד ועל הראש ועי״ז יתלהב נפשינו חכמה דאצילות אבל אין הנפש מכרת כלל מהות ההמשכה ואפילו יהי׳ בה העלאת מ״נ אין בכחה לעורר כלל המשכת מהות חכמה דאצי׳ להיות כי א״א לה להשיג כ״א ביטול עולם השפל הזה לאלקות ועולם הגלגלים דעשי׳ הוא מלבושי נוגה לבד כידוע ואיך יתפוס בה אפילו הארה דהארה מחכמה דאצי׳ מקור כל אורות האצי׳ רק בדרך הלבשה מתלבשת בתפילין שגנוז בה בהעלם ועי״ז מתקשרת הנפש בג״ע העליון בזיו הארת החכמה דמל׳ דאצי׳ שבתוכה חכמה דאצילות, וזהו הקבלת שכר ממעשה המצות אבל האבות השיגו בחייהם בחי׳ עולם הבריאה וגם אורות דמלכות דאצילות המלובש בבריאה ע״י עבודה ומס״נ שלהם (וע׳ בהרמ״ז ר״פ וארא עמש״ש בזהר דכ״ג ואלין דמתחזיין לא זכו בהו בר נש עד דאתו אבהן וע״ד כתיב וארא דחמי אינון גוונין דאתגליין כו׳ ת״ל בבריאה יש שני בחי׳ אחת הוא אור העצמי שלה כו׳ והשני אור אימא דאצי׳ המאיר בבריאה כו׳ והאבות זכו לאל שדי הוא אור הבריאה בעצמו כו׳ אך מרבע״ה זכה לגילוי בחי׳ אור האצי׳ המאיר בבריאה עכ״ד ויש לכוונו עם מש״כ) וכמ״ש ויסע אברם הלוך ונסוע וכמ״ש בזהר פ׳ לך ד״פ ע״א ע״ש, וכן ביעקב ע״י עבודת המקלות השיג בנפשו ממש חכמה שבמל׳ כו׳ ומ״מ במקור התורה חכים ולא בחכמה ידיעא כמו שהוא בחכמה דאצי׳ לא השיגו כלום וזהו ושמי הוי׳ לא נודעתי להם וכמ״ש במ״א ומצד זה עבודתינו במצות מעשיות גבוה הרבה מעבודתם שבמצות מלובש חכמתו ורצונו ממש כנ״ל וזהו שלא זכו לתורה.

(קיצור. שנמצא בתומ"צ שניתן לנו נמשך האור ממדרגה עליונה יותר ממה שהמשיכו האבות באור פניך, אבל עכ"ז יש יתרון להם שהשיגו הארה שהמשיכו מעין השגת המהות ממש משא"כ אצלינו אין זה מושג כלל).

ה) ונחזור לענינינו דזהו ענין ויתן אל משה שהתורה הוא בחי' מתנה שהיא בחי' שלמעלה מאתעדל"ת כנ"ל ע"כ נק' מתנה וזה שארז"ל ברבות ר"פ במדבר דר"ט ע"ד שנו חכמים בשלשה דברים ניתנה התורה באש ובמים ובמדבר כו' ולמה ניתנה בשלשה דברים אלו אלא מה אלו חנם לכל באי העולם כך דברי תורה חנם הם שנאמר הוי כל צמא לכו למים עכ"ל פי' חנם הם שהיא בחי' שלמעלה מאתעדל"ת שאין אתעדל"ת מגעת לשם שהרי אף האבות שהן הן המרכבה לא זכו לה באתעדל"ת שלהם כ"א באה מלמעלה בתורת מתנה כו', וזהו ויתן אל משה וזה ענין שניתנה באש ובמים ובמדבר כי הנה אש ומים זהו רצוא ושוב שלזכות לבחי' זו לא כל אדם זוכה לזה רק אברהם נאמר בו הלוך ונסוע בבחי' רו"ש וע"י קיום מ"ע ומל"ת שאין בזה טורח ויגיעה כ"כ זוכה לבחי' אש ומים מה שהמשיך אברהם ע"י רו"ש ואדרבה ביתר שאת כו' כנ"ל וענין במדבר לשון דיבור זהו בחי' ודברי אשר שמתי בפיך ודברי ממש וזהו מתנה גדולה חנם כו', והנה לפ"ז לשון מתנה הוא מעלה ומדרגה גדולה כנ"ל, וצ"ל דמצינו שבלשון מתנה יש ג"כ גריעותא כמבואר בגמרא פב"ת דברכות בענין ההפרש בין שחלק שנתן כו' ומבואר במג"א סי' רכ"ד סק"ד ודבוקים בו משא"כ עוכומ"ז בהנחל עליון כו' בהפרידו כו' וכמ"ש ג"כ הט"ז שם גם ארז"ל פ"ח דב"ב ירושה אין לה הפסק אבל מתנה יש לה הפסק וזה שארז"ל והתקן עצמך ללמוד תורה שאינה ירושה לך ופי' במד"ש כי האומר לא יגעתי ומצאתי אל תאמין והיינו כי ירושה אין לה הפסק אבל מתנה יש לה הפסק וא"כ לפ"ז הרי לשון מתנה יש בו ג"כ גריעותא מצד אחד וא"כ לכאורה איך שייך בחי' זו בתורה ג"כ והיינו להיות כי התורה ומצות הרי המה מלובשים בענינים גשמיים שנלקחו מק"נ שהוא בבחי' עולם הפירוד וכמ"ש ומשם יפרד ע"כ נק' בשם מתנה שירדה לעולם הפירוד וביאור הענין הוא ע"פ מ"ש הרמ"ז פ' צו דכ"ח ע"א בשם הפע"ח בכוונת ברוך אלקינו שבראנו לכבודו שהתורה שלנו הוא מן הבריאה ואמנם הוא ז"ל פי' שהיא מבחי' פנימי' אצי' המושפע לבריאה כו' ועמ"ש בזה הרמ"ז פ' וארא כג"ב ועד"ז פי' בפי' בראשית דף ד' סע"ב ע"פ ואשים דברי בפיך בענין ד' בחי' פרד"ס אשר פר"ד מתקן בי"ע כו' והיינו להיותם מאצי' שבבי"ע כנ"ל ועמ"ש בלק"ת פ' עקב בד"ה ולהבין שורש טעם כו' ברית ותורה לבהמ"ז שם פ"ג בפי' ועל תורתך שלמדתנו תורתך היא תורה דאצי' ושלמדתנו הוא בחי' התורה דבי"ע כו', והיינו שבחי' פרד שבתורה הוא המתקן בחי' ומשם יפרד כו' ע"ד ורב שלום בניך א"ת בניך אלא בוניך כו' וכמ"ש מכ"ז ע"פ ויאמר לו יהונתן מחר חודש, ולכן שייך ע"ז שנתן כי נמשכה לעולם הפירוד, וזהו מתנה יש לה הפסק ע"ד הוי' הוי' ופסיק טעמא ביניהו הגם דבאד"ר נשא קלח"א משמע דהיינו בחי' ז"א ובחי' ע"י ה"ע ממכ"ע וסוכ"ע, אך הפסיק ה"ע והבדילה הפרוכת ובחי' פרוכת הוא ג"כ המפסיק בין אצי' ובין בי"ע, אך הנה צ"ל דהכתיב מורשה קהלת יעקב וארז"ל סנהדרין דצ"א סע"ב מורשה היא לכל ישראל משי"ב, וכן פי' בזהר

יתרו דפ"ג ע"ב לומר למהוי ירותא לכולא דכתיב תורה צוה כו', אך הענין דדרך כלל לכל ישראל ודאי התורה היא מורשה וירושה ואין לה הפסק אבל לכ"א בפרט ע"ז אמר שאינה ירושה לך אלא צ"ל והתקן עצמך כו' והענין י"ל כמ"ש במ"א בד"ה יונתי בחגוי פ"א אשר לא כל הנשמה כולה בכללה היא מלובשת בגוף האדם למטה שהרי מלאך בשליש עולם עומד והנשמה היא יותר עליונה ואיך תוכל להתלבש בגוף האדם למטה שהוא קטן מהכיל, אלא קצת הארה מן הנשמה היא המתלבשת בגוף וכל הנשמה היא למעלה בבחי' מקיף ונק' מזל בלשון רז"ל אע"ג דאיהו לא חזי מזלי' חזי ואין הכונה על מזל ממש שהרי אין מזל לישראל אלא הכוונה על הנשמה שלמעלה שאינה מלובשת בגוף ונק' מזל מלשון יזל מים מדליו ונוזלים מן לבנון שהיא מזלת ומנטפת טיפת השפעה והארה מלמעלה להנשמה המתלבשת בגוף לקשרו ולחברו בגוף, והנה מצד הנשמה בשרשה נאמר מורשה קהלת יעקב שהתורה היא בבחי' ירושה ממש והענין כי י"ל לשון ירושה למעלה דהנה ענין ירושה למטה היינו שהמוריש אינו בעולם ולכך יורשו בנו, ואיך שייך בחי' זו בירושת ישראל את התורה, שהתורה היא ח"ע שהיא קיימת לעולם ומהו ענין שישראל יורשים התורה, אך הענין ע"פ מ"ש במ"א יו"ד כ"ם וז"ל ירושה נק' חו"ב דז"א ירושה נק' הנכנס תחתיו ויורש מקומו, וכן עליית פרצוף במקום חבירו זה נק' ירושה עכ"ל, וביאור דבריו כי יש השתלשלות מעילה לעלול וא"כ העלול מקבל רק הארה מהעילה ואינו יורש מקומו ממש, אבל יש עליות העולמות כמו בשבת שבחי' עולם העשיה עולה ומלביש האורות דיצי' וכלים דיצי' עולים ומלבישים אורות דבריאה כו' כמ"ש בפע"ח זהו הנק' ירושה, שיורש האור של העליון מהותו ממש, ואותו העליון ירש והשיג אור גדול יותר כו' כנ"ל ועד"ז יובן שמצד הנשמה בשרשה שנלקחה מז"א דאצי' בחי' דמות כמראה אדם שעל הכסא ע"כ התורה שהיא מחו"ב דאצי' מורשה היא להם, שז"א עולה ומקבל המוחין דאו"א ממש, שזהו ענין ישמח משה במתנת חלקו, ואו"א עולים למעלה יותר וכמ"ש בלק"ת בד"ה וידבר כו' דעשה"ד פ"ג שישראל נק' חיילין דאורייתא בזהר ר"פ במדבר דקי"ז סע"ב כי ס"ר אותיות התורה הן שורש ומקור ס"ר נש"י כל אות שרש ומקור נשמה א' כו' והאותיות עולין ומלבישים לבחי' חו"ב וזהו ענין מורשה, אך מצד הנשמה כמו שירדה למטה בבי"ע בעולם הפירוד אזי התורה היא בבחי' מתנה, והנה התפלה נק' סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה כי תפלה מלשון התחברות שהוא התקשרות והתדבקות הנפש בשרשה ממזל העליון ע"י רעו"ד בכל לבבך ובכל נפשך וכמ"ש בלק"ת בד"ה האזינו השמים, והיינו שהתפלה היא בחי' עליה ממטה למעלה בתחלה פסוד"ז שהם סיפור שבחיו של מקום להלהיב לבו לה' ואח"כ יוצר אור והאופנים ברעש גדול כו' עד שמגיע לק"ש שמע ישראל הוא ישראל העליון דהיינו הנשמה שמבחינת מקיף ושם הוי' אלקינו בחי' ביטול במציאות ממש עד שהוי' אחד בבחי' יחו"ע כו' ומאחר שישיב אל לבו את כל זאת תכלה ותכסוף נפשו אליו לבדו ית' עד שיבוא לקיום ואהבת את ה' אלקיך, פי' ואהבת מלשון אבה שהוא לשון חפץ ורצון שיהי' הוי' אלקיך ועי"ז אח"כ ודברת בם להמשיך גילוי אור א"ס ע"י התורה ועי"ז נק' התורה בחי' מורשה וזהו ענין ותן חלקינו בתורתך ע"ד שחלק מחכמתו כו' וכמו

דארז"ל כי נתן מתנה למי שראוי ליורשו אין לה הפסק, וא"כ מה שזהו מתנה זהו עילוי יותר, וכיון שבישראל נאמר מורשה קהלת יעקב שהם ראוים לירש התורה והארץ והעוה"ב בבחי' ירושה ממש והיינו כי אורייתא מחו"ב נפקת וישראל הם ז"א שנק' בן לאו"א כו' וכן איתא ע"פ כבד את אביך זה תשב"כ וכארז"ל מוסר אביך זה תשב"כ ותורת אמך זה תשבע"פ כו' וזהו ענין בן העוה"ב שהוא בן ממש לעוה"ב, וכן יש להם חלק לעוה"ב, חלק דוקא ע"ד שחלק מחכמתו כו' לכן גם מה שבא בבחי' מתנה אין לו הפסק, וזהו ויתן אל משה כי משה לא פסיק טעמא בגוויהו שמקור ושרש הנשמה שלו כמו שהיא למעלה האירה ממש בגופו וכמ"ש בת"א סד"ה ואלה המשפטים, לכן נאמר במשה ויקרא הוי' הוי' וכמ"ש בת"א סד"ה וירא ישראל וע"כ גם מה שויתן אל משה בבחי' מתנה אין לו הפסק, והארת משה מאיר בכל א' מישראל כו' היינו בחי' הדעת את ה'.

ח) **וזהו** ועשית חג שבועות כו' מסת נדבת ידך אשר תתן, והיינו כי לפי בחג שבועות הוא ענין מתן תורה בחי' מתנה, והנה ענין מתנה נמשך בשבועות לפי כי שבועות ה"ס שער החמשים שהוא הכתר ולכן יש תר"ך אותיות בעשרת הדברות ולכן זכו בו, בעמוד ועשית, שטה השבועות בדף קנ"ה ע"א בעמוד אור שטה א' מדי ח"ש כי ה' בשטה והכתר שטה שהוא הנ"ל ולכן כדי בשטה בצפון שטה הרחב כתיב והיינו להיות ואשים דברי ממש בפיך חהו ואמלאהו, וכ"ז היינו לפי שטה והתורה הנ"ל ואפ"ל פי' ועשית בעמוד וזהו מזוקק שטה ב' שטה ר"ל הבחי' שער החמשים שהוא חג שבועות כדפי' הרמ"ז פ' אמור בדף צ"ו סע"ב יעו"ש תמשיכו אתה לז"א, והיינו ע"י מסת נדבת ידך והיינו שעי"ז תמשיך תוספת אור באצי' מבחי' בשטה היינו, שטה ויקשב פ"ג וא"כ זהו ענין ומתלמידי יותר מכולם וכענין זה מבואר בספר פנים יפות ע"פ אל מול פני המנורה יאירו כו' ע"ש, שטה אחרונה שבועות ל"ה.

קיצור חהו ועשית חג כו' אשר תתן כי בשבועות נמשך המתנה דתורה כי שבועות ה"ס כתר תורה שני כתרים והוא מקום הויתור בלי צמצום ומשם נמשך מ"ש כי ה' יתן חכמה כו' ולזכות לזה ע"י אשר תתן מתן אדם ירחיב לו, הרחב פיך ואמלאהו בד"ת כתיב וענין ועשית חג שבועות לה' ע"ד וכל בניך לימודי הוי' וכתיב אז נדברו כו' ויקשב ה' וישמע כי ומתלמידי יותר מכולם ע"ד אל מול פני המנורה יאירו כו'.

ז) **ועוי"ל** פי' מסת נדבת י"ל מס והיינו בעמוד וכנ"ל שטה מס שטה לסבול עובד ועיק בשטה אלופנו, שטה למס, עובד אלקים ועי"ז ועשית חג שבועות לה' אלקיך וכנ"ל.

קיצור שזהו מ"ש ושמי הוי' לא נודעתי, כי האבות אהוי"ר מרכבה לחג"ת אכן ח"ע לא נודעתי וכן מן לא ידעון אבותיך, ונק' מדות אמיתות אני הוי' לא שניתי רדל"א ונמשך ע"י תומ"צ לכן נק' העדות אותיות דעות.

———•———

ועשית חג שבועות לה' אלקיך מסת נדבת ידך כו'.

א) **פרש"י** די נדבת ידך הכל לפי הברכה הבא שלמי שמחה וקדש קרואים לאכול עכ"ל, הרי פרש"י מסת ענין די, והיינו כי תרגום די מחסורו אשר יחסר לו (בפ' ראה ט"ו ח') הוא כמסת חסרונו די יחסר לי' וענין די מחסורו הוא ענין שיספיק ויהי' די למלאות אשר יחסר לו וכן אם לא תשיג ידו די שה כמיסת אמרא, נמצא פי' כמיסת אמרא שיהי' די ומספיק לקנות שה, וא"כ לכאורה פי' מסת הוא כענין ערך דהיינו שיהי' די לפי ערך יכולתך וכך תתן, וע' פרש"י סוף ישעי' גבי דראון דתרגום מסת חזינא ר"ל שיאמרו הצדיקים די ראינו העונש ור"ל שהעונש הוא די ומספיק וא"צ יותר להענישם, וענין שייכות בחי' זו בשבועות פי' הפנ"י וגם פי' בזה הגמ' פ"ק דחגיגה ד"ח ע"א שפירשו מסת מלמד שאדם מביא חובתו מן החולין רק שיכול לערב ג"כ מעות מעשר ודרשו שם מסת לשון מס כמו וישם המלך אחשורוש מס על הארץ, וא"כ הכוונה שמנדב עוד לבד המעשר וזהו מסת שיהי' די ר"ל יותר מן המעשר דהיינו ע"ד נותן בעין יפה ופי' הוא הטעם שנאמר כ"ז גבי חג שבועות אף שנוהג בכל היו"ט וז"ל ויש בזה טעם כמוס בחג השבועות שזכו בו ישראל לכתר תורה כמ"ש בפרק ט' דשבת שקשרו לישראל שני קשרים א' כנגד נעשה וא' כנגד נשמע והנה מדת הכתר הוא השפע בלי צמצום כלל שכל הבחי' הם בצמצום והכתר הוא מקיף את כולם (הג"ה וכמ"ש בר"ח פ"א משער העגוה ששם מקור הוויתור ושארז"ל במה הארכת ימים וותרן בממוני הייתי ונודע דאורך ימים נמשך מא"א שהוא הכתר עכ"ה) והוא בחי' מ"ש יותר ממה שהעגל רוצה לינק הפרה רוצה להניק, שמדת הכתר הוא להשפיע יותר מדאי וז"ש אם יוספים אנחנו לשמוע שנתנה להם אור גדול יותר מדאי לכך נאמר מסת נדבת ידך יותר מדאי, ויש לרמז במלת מסת שמספרו ת"ק לפמ"ש שמדה טובה מרובה חמש מאות עכ"ל, וגם י"ל עץ חיים מהלך ת"ק שנה.

קיצור. כי מסת פי' די שיהי' נדבת ידך די לפי יכולתך והיינו הנתינה בעין יפה וזה כי בשבועות זכו לכתר תורה ושם הנתינה בוויתור ובעין יפה בלי צמצום.

ב) **ואפ"ל** עוד דהנה ארז"ל ברבות בראשית פ"ו ובפ' תשא פמ"א שהתורה היא מתנה לעולם שנאמר ויתן אל משה כו' ולפי מ"ש הפנ"י נראה כי המתנה נמשך מהכתר ששם הוא השפע בלי צמצום כלל ח"ש כי הוי' יתן חכמה מפיו דעת ותבונה דמאחר שהנתינה היא חב"ד היינו חכמה ותבונה ודעת א"כ הנותן הוא למעלה מהם והיינו שמתנה זו נמשך מהכתר שהוא מקיף על כל ג' בחי' הנ"ל, וי"ל שזהו ענין ג' מתנות שנזכר במדרש שם שהן ג' ראשונות חב"ד שבאין לעולם דרך מתנה שהעולם בעצם שרשו מז"ת וא"כ התורה היא מהדעת והמאורות מהחכמה שהכסיל בחושך הולך וחכמה היא אור והגשמים בבינה כי השולחן בצפון ולכן כדי לזכות למ"ת שבשבועות שבאה בבחי' מתנה זהו ע"י מסת נדבת ידך אשר תתן וכנ"ל, ולכן העירו ע"ז ברבות כי תשא פמ"א מפסוק מתן אדם ירחיב לו ר"ל ע"י מסת נדבת ידך אשר תתן תזכה

לבחי' תורה שנאמר בה ורחבה מני ים וזהו ירחיב לו. וכן נאמר הרחב פיך ואמלאהו וארז"ל בד"ת כתיב והיינו לפי שהשפעות התורה באה מבחי' כתר שלכן יש תרי"ך אותיות בהלוחות כמנין כתר וא"כ ההשפעה ארוכה מארץ מדה ורחבה מני ים כי ארץ וים הם עלמא דאתגליא ועלמא דאתכסיא והתורה היא למעלה מב' הבחי' הנ"ל נעשה ונשמע כמ"כ וידבר ליתן ע"כ צ"ל ג"כ ועשית חג כו' אשר ינתן להיות בחי' מעשה שהרי הקדימו נעשה עושי דברו שתעשו השבועות.

קיצור. גם כי התורה הוא מתנה כי הוי' יתן חכמה והנותן כתר ולכן הוא ע"י מסת כו' מתן אדם ירחיב לו לבחי' השפעה שארוכה מארץ מדה ורחבה מני ים.

ג) והנה ועשית חג השבועות פי' הרמ"ז בפ' אמור בדף צ"ז סע"ב על מש"ש וכד אורייתא אתיהבית אתעטרת כנס"י בעטרין עילאין וי"ל הענין כי שבועות הוא סוד שער הנו"ן שהוא הכתר ולכן יש כת"ר אותיות בעשה"ד, (הג"ה ואיתא ברבות שהם כנגד תרי"ג מצות וז' ימי בראשית ושימ"ב הם כנגד ז"ת דעתיק כמ"ש במק"מ סוף פ' מצורע וזהו פי' שבועות דפי' בזהר אמור צ"א סע"ב שהן שבעת ימים ושבעת ימים ע' בפ' בפ' מקץ דר"ד סע"ב ושרשן הן ז"ת דעתיק שבעת ימי בראשית עכ"ה) וידוע שהכתר הוא מקור כל המוחין (הג"ה כי גם שהכתר הוא גולגלתא שהוא עצם וחיצוני' לגבי המוחין מ"מ עיקר הכתר הוא המקיף שע"ג הגולגלתא כמו העטרה שע"ג הראש עכ"ה) והוא כולל כל המ"ט שערים שה"ס ז' שבועות ובעילוי רב מאד והן הן העטרין עילאין שנתעטרה כנס"י ובזה נכון שנק' חג שבועות שה"ס שבעה שבועות העליונים (הג"ה ויש להעיר מענין ע' רבתי שה"ס ז"ת דבינה ומענין תמימות שה"ס תמתי עכ"ה) וא"ש נמי שלא נק' חג השבועות שאינם השבועות הנזכרים שספרנו אלא אחרים יותר נעלים לאין קץ הם העטרין העליונים שנתעטרה בהן כנס"י שמתגדל כמהו ונתנה התורה שיש בה מ"ע ומל"ת שהן חו"ג עכ"ל עכ"פ מדבריו למדנו פי' ועשית חג שבועות לה' אלקיך כי לה' אלקיך היינו זר"נ ותעשה להם חג שבועות היינו להמשיך הכתר שער החמשים הכולל כל מ"ט שערים והם גבוהים יותר לאין קץ מבחי' מ"ט שערים שנמשכו בימי ספה"ע וכמו ערך הנשמה המלובשת בגוף לגבי שרשה ובחי' מולי' כו' ערך ז' שבועות דספה"ע שהן בז"א לגבי חג שבועות שהוא שרשן שבשער הנו"ן שהוא הכתר וכמו ענין ע"ס דאצי' לגבי שרשן ומקורן הנקרא ע"ס הגנוזות במאצילן וכמו ערך מתיקות הגשמי שבתפוח לגבי שרשו ומקורו המזל המכה בו ואומר לו גדל כו' ואפ"ל שזהו פי' דודי צח ואדום פי' צח היינו ב' בחי' מ"ט הנ"ל. ועמ"ש במ"א ע"פ מועדי הוי' כו' אלה הם מועדי אשר מועדי הוי' זהו מה שמאיר בז"א דאצי' שההארה נמשך מהבינה אלה הם מועדי בחי' שרש היו"ט שהם בהמאציל עצמו ר"ל בבחי' כתר יעו"ש באריכות בבוך מו"ח תקס"ח חוהמ"פ א"כ לפי זה פי' חג שבועות להוי' אלקיך להמשיך מבחי' מועדי שבכתר בבחי' מועדי הוי' שבאצילות כו'.

קיצור. הרמ"ז פי' חג שבועות כי ז' שבועות דספה"ע הן מ"ט שע"ב אמנם חג שבועות הוא שער החמשים שהוא כולל ג"כ מ"ט שערים הנ"ל בבחי' גבוה יותר לאין קץ כערך ע"ס לגבי ע"ס הגנוזות במאצילן, (יש להעיר מענין יובל גבי ז' שמיטות כי ז' השמיטות הוא ע"ד הכתרים של ז' המדות ושנת היובל שער החמשים כתר עליון).

ד) **וענין** שייכות חג שבועות למ"ת נ"ל ע"פ מ"ש במדרש תילים ע"פ אמרות ה' אמרות טהורות כו' מזוקק שבעתים אמר רבי ינאי לא ניתנה דברי תורה חתוכין אלא כל דבר ודבר שהי' הקב"ה אומר למשה הי' אומר מ"ט פנים טהור ומ"ט פנים טמא אמר לפניו רבש"ע עד מתי נעמוד על בירורה של הלכה א"ל אחרי רבים להטות רבו המטמאין טמא רבו המטהרין טהור עכ"ל והיינו שהם בחי' חו"ג שמבחי' גבורה נמשך מ"ט פנים טמא ומבחי' חסד נמשך מ"ט פנים טהור. ולהבין זה יובן עפמ"ש בביאור ע"פ כי על כבוד חופה פ"ב בענין שדבר א' יכולים להטותו לחוב ולזכות כמ"ש בפ' בראשית וכל יצר מחשבות לבו רק רע כו' ואח"כ בפ' נח נאמר כי יצר לב בהאדם רע מנעוריו כו' ע"ש והדעת כולל ב' בחי' חו"ג אלו ומשם נמשך התורה והנה שער החמשים כולל מ"ט שערים ולכן בו ניתנה תורה שיש בה מ"ט פנים כו' ואפ"ל שכל שער ממ"ט אלו כלול מחו"ג או כי מ"ט שע"ב ושער החמשים עצמו הכולל מ"ט זהו בחי' מ"ט פנים טמא ומ"ט פנים טהור ועמ"ש בלק"ת גבי שבועות בד"ה ביאור מעט ע"פ וספרתם לכם, וזהו דודי צח צח ב"פ מ"ט והיינו צח ואדום חו"ג וזהו מזוקק שבעתים ב' שבועות שהן ב' בחי' מ"ט וזהו חג שבועות ב' בחי' שבע, וזהו ענין שבעת הנרות דמנורה ושבעה מוצקות לנרות כו' ואפ"ל פי' ועשית חג שבועות ע"ד שנתבאר בפ' אל מול פני המנורה יאירו כו' כי ז' נרות המנורה הם במל' הנק' בת שבע או אלישבע ומול פני המנורה היינו ז' קצוות דז"א שהוא מול פני המל' כשהם פב"פ ושוין בקומתן ונצטווה אשר אל מול פני המנורה יאירו שיהי' המל' מאירה לז"א ע"י הבירורים דתהו שזהו ענין א"ח עט"ב ולא זז מחבבה עד שקראה אמי כו' ועי"ז יוכלו להיות בבחי' פב"פ ולא תהי' הכלה הופכת פניה משום דמאן דאכיל דלאו דילי' בהית כו' שהרי הוא משפיע ג"כ אל ז"א הנק' מול פני המנורה, ועמ"ש בלקו"ת בשה"ש סד"ה קול דודי בענין מקפץ על הגבעות כו' ועד"ז נאמר ועשית חג שבועות לה' אלקיך ועשית חג לה' ממש ר"ל שנגרום להמשיך כביכול הבחי' מזוקק שבעתים הנ"ל בז"א היינו שתמשיך בו תוספת אור מבחי' הכתר שהו"ע שער החמשים וזהו ע"ד מארז"ל ומתלמידי יותר מכולם וכך כבי' מאחר שנאמר וכל בניך לימודי הוי' תלמידים של הקב"ה והרי ומתלמידי יותר מכולן כמ"ש בלקו"ת פ' חוקת בד"ה אז ישיר ישראל כו' עלי באר פי' אז נדברו יראי ה' ויקשב ה' וישמע כי הנה הקב"ה נק' לפעמים בבחי' ממכ"ע והנה התורה של עוה"ז לפי שהיא מלובשת בענינים גשמיים שרשה מאד נעלה כו' ולכן היא ממשכת כח החיות מאוא"ס ב"ה הסוכ"ע לבחי' ממכ"ע וזהו ויקשב ה' וישמע ע"ש ספ"ג וזהו שהעירו רז"ל ברבות כי תשא פמ"א ע"פ ויתן אל משה מפסוק מתן אדם ירחיב לו כו' ויתן הוא ש' הוי' דז"א הנק' דמות כמראה אדם ועי"ז ירחיב לו שע"י אז נדברו כו' אזי ויקשב ה' וישמע מה שנמשך בו מבחי' סוכ"ע וזה"ע

ירחיב לו מבחי' בינה הנק' רחובות הנהר כו' שבה התגלות עתיק כו' וזהו ועשית חג שבועות לה' אלקיך וכמארז"ל בענין ועשיתם אותם מעלה אני עליכם כאלו עשאוני, ועד"ז נאמר ויעש דוד שם כו' כך האדם עושה וממשיך חג שבועות לה' כו' וי"ל חג ר"ת חסד גבורה שמהם שרש ב' בחי' מ"ט פנים טמא ומ"ט פנים טהור והו"ע דודי צח ואדום והיינו שזהו ההמשכה מאו"א לז"א ואו"א מלבישים חו"ג דא"א וזהו חג שבועות כו'.

קיצור וזהו אשר מ"ת בשבועות כי אמרות ה' מזוקק שבעתיים, מ"ט פנים טמא ומ"ט פנים טהור, דודי צח ואדום וזהו בחי' שבועות ב' פנים שבעת שבעה ושבעה מוצקות וצ"ל ועשית חג שבועות דוגמת אל מול פני המנורה יאירו וכך וכל בניך לימודי הוי' ומתלמידי יותר מכולם, אז נדברו ויקשב כו' מתן אדם ז"א ירחיב לו ח"ג ר"ת חסד גבורה והיינו חו"ג דאו"א המלובשים באו"א אני בינה לי גבורה ועי"ז ועשית חג יוכלו לקבל התורה פבי"פ והיינו עיניך רואות ולא יהי' בהית כו'.

ה) **מסת** נדבת ידך אשר תתן. דהנה כתיב כל ארחות ה' חסד ואמת תילים סי' כ"ה, וארז"ל במדרש תילים שם בשעה שאמר להן משה לישראל אחרי הוי' אלקיכם תלכו אמרו משה רבינו מי יכול לילך אחריו כו' (כמ"ש כה"ג ברבות קדושים פכ"ה) אמר להם אני אומר לכם דרכיו של הקב"ה חסד ואמת חסד זו גמ"ח אמת זו תורה שנאמר אמת קנה ואל תמכור עכ"ל, והנה ענין ארחות הוי' היינו המשכה הנמשך בתרי"ג ארחין דז"א וחד ארחא דא"א כמ"ש באד"ר קכ"ט א' והיינו המשכה הנמשך מאוא"ס ששם הוא חד אורחא ר"ל למעלה מבחי' התחלקות ע"ד אנת הוא חד ולא בחושבן וכדי להיות נמשך ומאיר בנפש האדם הכלולה מרמ"ח אברים ושס"ה גידין הוא ע"י שמתחלקות לתרי"ג ארחין דז"א שהם תרי"ג מצות כמ"ש באגה"ק ד"ה מה טוב חלקינו סי' ז' אשר כל מצוה היא אור והמשכה מיוחדת כמו תענוג המלובש בראי' ותענוג שבשמיעה כמ"ש ע"פ ואהי' אצלו אמון בלקו"ת אך דרך כלל הם ב' בחי' חסד ואמת ואפ"ל חסד נגד רמ"ח מ"ע אמת נגד שס"ה ל"ת, ועמ"ש מענין אמת בביאור ע"פ אלה מסעי ומ"ש ע"פ שחורה אני ונאוה וזהו ג"כ ענין חג שבועות חג חסד גבורה שמהם שרש רמ"ח מ"ע ושס"ה ל"ת ובשרשן הגבורות גבוהים מהחסדים כמ"ש בענין ונצבת שם על הצור ע"כ נק' אמת אך לענין חסד גבוה מהצדקה כמ"ש במ"א שהצדקה הוא די מחסורו והחסד בוויתור רב ולכן גמ"ח אף לעשירים, וע"כ כל ארחות ה' חסד וכנ"ל שהתורה נק' מתנה שזה שיומשך התורה להתלבשה בגשמיות שע"י מצות גשמי' יעוררו מאד למעלה זהו מתנה לעולם ולכן הוא נמשך מבחי' חסד היינו מא"א ששם הוא החסד דלית שמאלא בהאי עתיקא משא"כ בז"א יש חו"ג ולכן מ"ת נמשך מהכתר כנ"ל אות א' ולכן צ"ל באדם ג"כ מסת נדבת ידך אשר תתן בוויתור עד שיאמרו די והיינו אחרי הוי' אלקיכם תלכו ארחות ה' הן חסד כו' וזהו מתן אדם ירחיב לו להיות הרחב פיך ואמלאהו דברי אשר שמתי בפיך וכמ"ש ורחבה מני ים כו' וכ"ז נמשך ע"י מתן אדם וז"ש פיה פתחה בחכמה ותורת חסד על לשונה וע' זח"א תולדות קמ"ה וספ"ד דסוכה דמ"ט סע"ב ועוי"ל מסת שרש מס כמ"ש בחגיגה ד"ח ע"א

והיינו מ"ש בישׂשכר ויט שכמו לסבול ויהי למס עובד ענין לסבול עמ"ש בענין סבלנות אלופינו מסובלים וענין שכמו עמ"ש בפי' שכם א' וע' ברבות ויחי קי"ג ד' ובפ' נשא גבי ביום השני הקריב נתנאל כו' ובזהר ויחי דרמ"ב ע"ב כתיב למס ע"ד שהתורה נק' תושיה שמתשת כחה של נה"ב וזהו ע"י יגיעה שונה פרקו מאה פעמים וזה"ע מס מ"ם סמ"ך שבלוחות זו"נ או תבונה ובינה שהם ג"ע ותחה"מ, וזה"ע מאה ברכות הנמשך ממ"ם סמ"ך הנ"ל ע' זח"ב ר"פ תרומה קכ"ז ב' בענין אפרסמון אך למס עובד ע"ד מארז"ל בעינן עובד אלקים לאשר לא עבדו אינו דומה פרקו מאה פעמים לשונה מאה פעמים ואחד שע"י אחד התר' נק' עובד אלקים כו' והיינו כי החכ' מאין תמצא מאין חשבון מאה פעמים ואחד שעי"ז נמשך מבחי' אין כו' וזהו למס עובד דווקא שיהי' בבחי' עובד אלקים וזהו ועשית חג שבועות כו' מסת ע"י למס עובד ועי"ז ממשיך מבחי' אמת אני ראשון ואני אחרון כי אני אותיות אין בחי' והחכמה מאין תמצא כו', והנה חסד ואמת גמ"ח ותורה וזה"ע יששכר וזבולון ולכן נאמר בס' הברכה בברכה אחת קיצר משה בברכת יששכר והבחיי עמד ע"ז ע"ד תפלה קצרה של כה"ג ששרשה מעלמא דאתכסיא וכענין לעולם ישנה אדם לתלמידו בדרך קצרה וזה"ע היו"ד דשם הוי' והיא גבוה מהאריכות שאח"כ וכמו המעיין לגבי הנהר כו' ושרש בחי' זו מעולם העקודים כו' כדי שלא ישלוט רע עין בהברכה כו' ע"כ ברכו בדרך עלמא דאתכסיא וזהו הקיצור כולל כל האריכות כנ"ל, ועמ"ש בתו"א פ' בראשית בד"ה ענין הברכות בענין מטבע קצר כנ"ל.

ועשית חג שבועות. זח"ג אמור דצ"ז ע"ב שבועות ולא כתיב כמה אינון דכתי' שבעת ימים ושבעת ימים היינו שבעה ושבעה מוצקות הנ"ל ע' זח"א מקץ דפ"ד סע"ב ענין חסד ואמת זהו ע"ד ואביטה אורחותיך תרי"ג עיטין לשון עצה ותרשיה שיבין מהם הפנימי' לקיים ע"ד קיים אברהם ולא די בהמעשה לבד והרי שצ"ל כל ארחות חסד ואמת ולא די בחסד לבד וענין קצת מזה יובן ג"כ עפמ"ש בס' החינוך להרא"ה בשרשי המצוה כ"ז, ומ"ש ויעש כן אהרן אל מול כו' להגיד שבחו של אהרן שלא שינה כו' ומהו השבח אלא כי אהרן העלה כ"כ הנרות שהם הנשמות עד שהם יאירו אל המשפיע שהיא התורה הנק' מול פני המנורה ואיך יוכל להעלותם כ"כ זהו לא ע"י קיום המצוה בפועל לבד כ"א ע"י רוב הכוונה והשמחה של מצוה דהיינו ע"י שקיים המצוה גם ע"ד שקיים אברהם וענין המנורה שהיא ע"י האהבה עד"ז קיים אהרן ג"כ והיינו כל ארחות כו' חסד ואמת חסד הוא קיום המצוה בפועל ואמת ע"ד ואביטה אורחותיך כמו שקיים אברהם וע"י חיבור ב' בחי' אלו יחד העלה אותם כ"כ עד אשר אל מול פני המנורה יאירו כו'.

———•———

שלש פעמים בשנה יראה. ס״פ תשא ל״ד כ״ג, וס״פ ראה ט״ז ט״ז, זח״ב ל״ח א׳ קכ״ד א׳ קפ״ג א׳, ח״ג קס״ה סע״ב, קס״ח א׳, גמ׳ רפ״ק דחגיגה, קדושין ל״ד ב׳, עמה״מ ש״ו פמ״ז דכ״ו ב׳, ברבות שה״ש בפסוק יונתי בחגוי, י״ח א׳, ראה הראני את מראיך, באיכה נ״ב א׳ אלו זכיתם הייתם קורים שלש פעמים בשנה כו׳ בפסוק תחת אשר לא עבדת.

בלק״ת פ׳ ראה דכ״ט סד״ה ושמתי כדכד, לפניהם קדוש כו׳, (וזהו ג״כ ענין ב׳ בחי׳ יג״מ דאלול שהן בחי׳ שמש צדקה ע״ד בחי׳ שהם, ויג״מ דיוהכ״פ שהן בחי׳ שמש הוי׳ כמ״ש רב כד תחמי שמשא בריש דיקלא כו׳, וזהו ישפה, ובסידור ר׳ יעקב עמדין כ׳ דלהראב״ד חודש תשרי שבטו בנימין דהיינו ישפה כו׳ גם בסבא דמשפטים תשרי ע״ד תשר״ק מלמטה למעלה כו׳, אך צ״ל לפי מש״ל דבחי׳ שמלמעלה למטה שרשו מקום גבוה יותר, א״כ איך נאמר דיג״מ דאלול נלקחו ממקום עליון יותר, ויש לתרץ בכמה אופנים, הא׳ שהרי יג״מ דאלול אתעדל״ע שקודם אתעדל״ת ונת׳ ששרשו למעלה מאתעדל״ע שע״י אתעדל״ת שהן י״ג מדות דעשי״ת כו׳, גם י״ג מדות דעשי״ת הן שאמר מיכה שהן בא״א, וי״ג מדות דאלול זהו שאמר משה שהן הארת א״א בז״א מלמעלה למטה ולהוריד הארה זו למטה הוא ע״י משה דוקא שלמעלה ממיכה כמ״ש באד״ר דקל״ח ע״א כמה חילא דמשה כו׳ ע״ש, וכ״ש י״ג מדות דאלול שהן הארת י״ג מדות שבמל׳ שלמטה מז״א כו׳, גם ע״ד מ״ש בד״ה חייב אינש לבסומי בפוריא שפורים התגלות ממקום עליון עד שאין שייך איסור מלאכה כשבת שהוא עליות, כי זהו מבחי׳ שאין שם מעלה ומטה כו׳, וקשה דמ״מ שבת גבוה יותר מפורים גם יוכ״פ ופורים חד דרגא, ויוכ״פ אסור במלאכה אלא הענין דשורש הגילוי שבפורים נמשך ממקום עליון שלמעלה משבת רק שמ״מ שבת עליית הכלים כו׳, ובפורים הגילוי ע״ד מאנין דילך כו׳ וכיון שהוא מאנין דבי״ע אינו יו״ט כו׳, והוא כמו ע״ד שרש התלבשות אצי׳ בעשי׳ דמ״מ אין ערוך לאצי׳ העליון אע״פ שכח התלבשות אצי׳ בעשי׳ נמשך בודאי ממקום עליון יותר מאצי׳ כנודע מענין קי״ס שלהיות גילוי אצילות בבריאה בעתיקא תליא כו׳, ועיין כה״ג סד״ה ועשית בגדי קדש כו׳, והנה פורים ויוהכ״פ בחד דרגא ומ״מ לא ראי זה כו׳, כך אלול ויוהכ״פ שבאמת להיות גילוי יג״מ במל׳ דאצי׳ צ״ל ההמשכה מלמעלה מעלה וכנודע מענין משלי שלמה כו׳, ומ״מ מעלת יוהכ״פ לגבי אלול יג״מ דא״א לגבי מל׳ ע״ד שבת ויוהכ״פ לגבי פורים כו׳, ואצילות העליון דהיינו כתר אצי׳ שבאצי׳ לגבי אצי׳ שבעשי׳ דאצי׳ היינו מל׳ דאצי׳ נק׳ עשי׳ שבאצי׳ ויג״מ דאצי׳ דהיינו מא״א מתלבשים שם כו׳, אמנם דרך שני בענין ההפרש יג״מ דאלול ליג״מ דעשי״ת ע״ד משארז״ל נוח לו לאדם שלא נברא כו׳ וצ״ל הכתיב כל כו׳ והנה טוב מאד, ותירץ שהטוב מאד בכלל, ומ״מ יש דברים שהן נבראים רק ע״ד טפל כמו בהמה בשביל האדם

כו׳ ועד״ז גם באדם הטוב מאד בבחי׳ אחרת ומ״מ גם לאדם תועלת, ולכן אמרו נוח ולא טוב לאדם כו׳, כי המכוון שהי׳ נקל לו יותר אלו לא נברא כו׳, וקשה ע״ז טובא איך ההעדר טוב מהמציאות ועיין תוספת בעירובין י״ג כו׳, ונראה לדייק פי׳ שלא נברא ע״ד טהורה היא ואח״כ אתה בראת וא״כ שלא נברא אין פי׳ ההעדר רק שהיתה נשארה בבחי׳ טהורה ע״ד עלו במחשבה ולא ירדו לבריאה בששת ימי בראשית ע״י מאמר נעשה אדם כו׳, ואע״ג דירידה צורך עלי׳ מבחי׳ טהורה לבחי׳ קדוש שלמעלה מטהור כמאמר אשר קדשנו כו׳ ויאמרו לפניהם קדוש, אך הנה עלי׳ זו היינו שיתעלה ז״א שמשם שרש נש״י בא״א ממש, וזהו״ע לי ראש לי ממש כמ״ש במ״א, והנה א״א נק׳ כי לא אדם הוא, וא״כ כשיזדככו כ״כ כלים דז״א ונש״י שיהיו כלים לבחי׳ האור כי לא אדם כו׳, וזהו ענין קדשנו כו׳, הרי הם כמעט בחי׳ אחרת ממהותן הראשון, דכמו מעלת אדם על הבהמה כשהאדם אוכל הבהמה ונכללת בגוף האדם לא נשאר ממנה ממהותה הראשון כן בחי׳ אדם כשיכלל בבחי׳ כי לא אדם הרי א״כ לא אדם הוא, וזהו טוב מאד אותיות אדם, ומ״מ לא אדם כי אם מאד בלי גבול, משא״כ אדם גבול כו׳, ולא שהוא ממש בחי׳ אחרת דהא מ״מ מאד אותיות אדם אלא כעין פנים חדשות באו לכאן כו׳, ע״ד אזלת לקרתא הלוך בנימוסהא הנז׳ בלק״ת פ׳ וירא, בן מאה כאלו מת כו׳ עיין פע״ח בשבועות, ופי׳ כאלו יובן ע״ד הנזכר בזהר שלח קנ״ט ב׳ אלמלא לא חב אדם כו׳, אך מ״מ נק׳ כאלו כו׳ כי הוא פנים חדשות כו׳ וד״ל, וא״כ נוח לאדם שלא נברא כו׳, שהרי הטוב מאד בבחי׳ לא אדם חי׳ יחידה וא״כ נר״נ ואדם נבראו וירדו בבי״ע בשביל תועלת דלא אדם כו׳, ומ״מ גם בבחי׳ אדם ממש יש תועלת, כי גם בחי׳ ז״א נשאר ג״כ דכל דבר שבקדושה לא נעקר כו׳ אלא שהוא טפל לגבי ז״א שיהי׳ בבחי׳ א״א ממש, אלא שמ״מ נוח לאדם כו׳ שהרי גם קודם שנברא הי׳ בו גילוי אצילות כנ״ל מענין טהורה אף שעי״ז יומשך בו אור יותר מ״מ נוח כו׳, ועיקר בחי׳ קדשנו זהו בחי׳ לא אדם כו׳, וזהו ענין לויתן ושור הבר שהן נשמות דעכשיו שיהי׳ מאכל לנשמות שיתגלו לעתיד מבחי׳ הנ״ל.

אך קשה דהניחא למ״ד ישפה שהוא עליית הכלים וא״כ ה״ל אדם לא אדם, אבל למ״ד שהם דה״ל מאנין דילך, א״כ הגילוי ממש בבחי׳ אדם, ואמאי נוח לאדם כו׳, הרי עלי׳ מטהרה לקדושה באדם ממש, ודוחק לומר דהא דנמנו וגמרו אזלא כמ״ד ישפה אלא מזה מוכרח לומר דעיקר הגילוי בבחי׳ ישפה, וזהו שיאמרו ליצחק דוקא כי אתה אבינו, וכמעלת הזהב על הכסף כו׳, והלוים יהיו כהנים כו׳, ואש יהי׳ גבוה מרוח כמ״ש ע״פ והי׳ מספר כו׳, וע״ד מ״ש בבחי׳ שבת יש וקראת לשבת עונג מלמעלה למטה, ואעפ״כ עיקר גילוי עונג עליון ע״י עלי׳ דוקא שבת שבתון כו׳, וזהו יש פה ישקני מנשיקות פיהו טעמי תורה כו׳, פה דא״א שם התגלות דעת דעתיק כו׳, ושהם ג״כ י״ל טלא דבדולחא כמ״ש אשר שם הבדולח ואבן השוהם, מ״מ זהו מלמעלה למטה, וא״כ אין ערוך למהות גילוי הנ״ל, ולכאורה זה סתירה למש״ל, שכדי להיות הגילוי למטה צ״ל ממקום עליון יותר כו׳, ואפשר לא סתרי כי אע״ג הגילוי ממקום עליון יותר, עכ״ז גוף הגילוי בא בלבושים כו׳, ולכן הגילוי שבלא לבושים עדיף כו׳, וזהו מה רב טובך אור הגנוז, כמ״ש הרמ״ז ר״פ פקודי, ועיין בזהר ורמ״ז ר״פ אמור מזה,

גם מענין שמש צדקה, ולע"ל יהי' אור החמה שבעתיים כאור הנ"ל, וזהו בחי' שמשא בריש דיקלא כו', צדיק כתמר יפרח כו', אשר צפנת ליריאך בבחי' קו השמאל עליית מלמטה למעלה, יש פה כו' והוא בחי' תורה, עיין ברבות פ' דברים ע"פ פנו לכם צפונה ליריאך הנה אור זה פעלת לחוסים בך, קו הימין שוהם וכו' מלמעלמ"ט, וזהו נגד בנ"א כי הגילוי שמלמטה למעלה הרי לא אדם הוא, ולכן לא אדם כו', אבל ע"י הגילוי שמלמעלמ"ט, הגילוי נגד בנ"א ממש, ובנ"א היינו אפילו כלים דבי"ע, המשתלשלים מאדם העליון וזהו מ"ד נוח לאדם שנברא, ולפי"ז י"ל למ"ד נוח לאדם שנברא ס"ל שוהם ומ"ד שלא נברא ס"ל ישפה, והא דנמנו וגמרו מטעם אחר כמ"ש התוס' משום דכמה דרכים כו', אבל הצדיק נוח לו ולדורו כו', כה"ג מצינו ח"א תלמוד גדול כו' ונמנו וגמרו הוא מטעם אחר, ולא כמ"ד תלמוד גדול מצד עצמו כו'.

ושמתי כדכד שמשותיך ושעריך לאבני אקדח וכל גבולך לאבני חפץ בישעי'

סי' נ"ד י"ב. פ"ה דב"ב דע"ה א', סנהדרין פרק חלק ד"ק ע"ב, מד"ר בא פט"ו דקל"א ד', ת"ז תקון כח דע"ג א', ושמתי כדכד שמשותיך דא שכינתא תתאה דאיהי כ"ד אתוון דיחודא קדמאה בשחרית (היינו בשכמל"ו יש בו כ"ד אתוון) וכ"ד אתוון דיחודא דערבית עכ"ל, ובכס"מ שם ס"ק ט' כד כד שמשותיך כד בצדיק כד במל' נמשך מן ת"ת שהוא שמש עכ"ל.

ב) **בעמה"מ** שער עולם התוהו פנ"א דכ"ט ע"א, ח"ל חסד עולה ע"ב, והם ג"פ כד בסוד כד כד שמשותיך בעולם התיקון, ובשעת החורבן נאמר ותשבר כד על המבוע עכ"ל, ובשער או"א ס"פ מ"ד דע"ח ב' כתב ויסוד אבא הולך בג' שלישיו מגולה ע"פ כולה של ז"א עד רגליו שהם ג"פ כד שהוא ע"ב דיסוד אבא שנאמר עליו ושמתי כדכד שמשותיך שהם ב' שלישיו המכוסים ורק שליש אחד מגולה ממנו כו', ואפי' הכד הזה בימי הגלות כו' עכ"ל. וענין ג' שלישין י"ל ע"ד מ"ש בחי' ס"פ כי תשא כי י' מעלות שהם ע"ס נחלקות לששה מעלות של שלש שלש כו', וח"ס המשנה במצות תקיעת שופר שלש של שלש עכ"ל, ובשער קרית ארבע ס"פ קלט דקי"ח ע"ד כתב כי שם ע"ב הוא ביסוד אבא ונחלק לג' שלישין דהיינו ג"פ כד עולה ע"ב, וכנגד שני שלישי' המגולים מצא משרבע"ה אנשי חיל, ועד"ז נק' כנס"י אשת חיל, חיל ב"פ כד, אבל נבונים לא מצא מפני שהם באים בצד השליש המכוסה ביסוד אימא עכ"ל, וזה דלא כמ"ש דע"ח ג' שב' שלישים הם מכוסים, ובשער רישא דז"א פמ"ח דקנ"ד א' כדה על שכמה כד ה' תתאה שאין לנו בגלות החל הכ"ד הזה שהוא פרק השלישי מיסוד אבא כו', ולע"ל נאמר ושמתי כד כד שמשותיך עכ"ל, ועכ"פ ביארו שזהו ענין חסד גימטריא ע"ב, וא"כ י"ל שזהו כי עכשיו השיב אחור ימינו, ויש קץ הימין שיאיר בחי' ימין, וזהו ושמתי כדכד כו', ולהעיר ממארז"ל ע"פ יומם יצוה ה' חסדו ובלילה שירה עמי כל העוסק בתורה בלילה הקב"ה

מושך עליו חוט של חסד ביום כו', ועמ"ש בלק"ת סד"ה ושמתי כדכד דרוש השני פ"ד, ומ"ש בפ' קדושים סד"ה ונטעתם כל עץ מאכל מענין ג' שלישין שבת"ת.

ג) מד"ר פ' בא פט"ו דקל"א ד', עשרה דברים עתיד הקב"ה לחדש לע"ל, הראשונה שהוא עתיד להאיר לעולם שנאמר לא יהי' לך עוד השמש לאור כו', והי' לך הוי' לאור עולם, בישעי' ססי' סמך י"ט וכי יכול אדם להביט בהקב"ה אלא מה הקב"ה עושה לשמש מאיר מ"ט חלקי אור שנאמר והי' אור הלבנה כאור החמה ואור החמה יהי' שבעתיים, ואפי' אדם חולה הקב"ה גוזר לשמש ומרפאו שנאמר וזרחה לכם יראי שמי שמש צדקה ומרפא בכנפיה כו', החמישי שהוא בונה את ירושלים באבן ספיר שנאמר הנה אנכי מרביץ בפוך אבניך ויסדתיך בספירים ישעי' נ"ד י"א, וכתי' ושמתי כדכד שמשותיך ואותם אבנים מאירות כשמש עכ"ל, אפ"ל כי בסדר ע"פ בונה ירושלים ה' היינו בנין ע"ס דמל' שהם נמשכים בה ממלכיות דע"ס העליונות, ועמ"ש בלק"ת פ' ראה בד"ה וכל בניך בענין ורב שלום בניך א"ת בניך אלא בוניך, אבל לע"ל תהי' עליית המל' להיות כמו בינה שיש בה ע"ס עצמיים, וזהו ויסדתיך בספירים כו' וגם כדכד, ויהיו האבנים טובות מאירות כשמש, ואולי שרשם ממ' דא"ק הנק' אבן די לא בידין כו' ועוד כי כמראה אבן ספיר דמות כסא, א"כ הרי כסא הכבוד הוא כמראה אבן ספיר, ומבחי' זו יהי' בנין ירושלים, והיינו מ"ש בירמיה סי' ג' י"ז, בעת ההיא יקראו לירושלים כסא ה', והיינו כיון ויסדתיך בספירים כמו כמראה אבן ספיר דמות כסא, ועמ"ש ע"פ גדולה תשובה שמגעת עד כסא הכבוד, ובענין כסא כבוד מרום מראשון מקום מקדשינו.

ד) וז"ל רש"י כדכד מין אבן טובה, שמשותיך יונתן תרגם אעק, ואישוי במרגלין אעק, ומנחם חברו עם ישמשוניה, (הג"ה וא"כ הם מלה תרגומית כי תרגום משרת הוא משמש, כמו במשנה ספ"ז דיומא כה"ג משמש בשמונה כלים, משרת משה משומשניה דמשה, על כנך על שמושך וענין תשמיש המטה, כאשר בא אל בת שבע, כד שמיש עם בת שבע, אשר לא ידעו איש בפ' וירא תרגום ירושלמי די לא חכימו תשמיש לגבר, א"כ אם נפרש שמשותיך לשון משמש היינו שכלי תשמישם יהי' מכדכד, ואפ"ל שגם השמש נק' כן לפי שהוא משמש את הבריות דהיינו להאיר להן, או שהוא משמשו של הקב"ה לארוג מן לבריות, עכ"ה) ויש פותרין לשון שמש חלונות שחמה זורחת בהן, ועושין כנגדו מחיצה במיני זכוכית צבעים לנוי, (הג"ה, וא"כ זהו ע"ד אספקלריא, ומסתמא הוא אספקלריא המאירה, א"כ המכוון י"ל שמבחי' כ"ד אותיות דבשכמל"ו שנק' אסשא"מ יומשך מזה שתהי' בבחי' כדכד שהוא עדיף מאספה"מ דזכוכית כי היא מאבן טובה, עכ"ה) ומדרש תלים פותר שמשותיך ושמש ומגן שיני החומה עכ"ל רש"י עם הגהות עליו, וז"ל רש"י בתילים סי' פ"ד י"ב ע"פ כי שמש ומגן הוי' אלקים, יש לפתור שמש כמשמעו, ומדרש תלים פותרו לשון שיני חומה עכ"ל, וכן ת"י שם ארום היך שור רם, ותריס תקיף ה' אלקים עכ"ל, לפ"ז י"ל כי התורה נק' חומה, והיינו שאותיות התורה נקראו אבנים שמהם נעשו החומה, ולע"ל שיהי' גילוי יותר מהתורה ע"כ החומה דתורה לא תהי' מאבנים פשוטים

כ״א מאבנים טובות שהם כדכד, והכוונה כי עכשיו התורה מאותיות דז״א, ולע״ל יהי׳ אותיות עליונים יותר, נמצא בענין שמשותיך יש ג׳ פירושים לשון שמוש ולשון חלונות ולשון חומה.

ה) **והראב״ע** כ׳ אין רע (ר״ל אין חבר) למלת כדכד במקרא והוא אבן יקרה ושמשותיך מגזרת שמש והן בחלונות ישימו זכוכית וזה מנהג ארמוני המלכים והם המשמשות על השער, אקדח אבן יקרה ואלף נוסף הוא מגזרת כי אש קדחה באפי (הג״ה, וברש״י פ׳ האזינו ל״ב כ״ב קדחה בערה, וכן פי׳ המ״צ בירמי׳ ט״ו י״ד, חהו ג״כ ענין קדחת, וא״כ אבני אקדח ע״ד בוערות כמראה הלפידים, עכ״ה) לאבני חפץ שיש לאדם חפץ בהם לא ככל האבנים שהם מושלכות אין חפץ בהם עכ״ל.

ו) **והרד״ק** כתב ושמתי כדכד תרגום ירושלמי נפך ספיר כדכדינא וספרינא, ונפך היא מרגלית שחורה, שמשותיך החלונות שתכנס בהם השמש אפשר כי פנות החלונות יהיו אבן כדכד (ר״ל במקום העצים שקובעים בהם החלונות מזכוכית, והם שקראם פנות החלונות יהיו קבועים אבן כדכד, ואולי ז״ש התרגום אעק), או אפשר אויר החלונות יהיו בכדכד כמו שעושין בזכוכית צבועה במיני צבעונים, וכשיכה ניצוץ השמש עליהם יהי המראה יפה מבפנים.

בס״ד, שופטים תרכ״ב הוספת לדרוש וכל בניך בלק״ת פ׳ ראה.

בדרוש הנ״ל דכ״ט ע״א בשיטה והיינו ע״י התפילה שקודם לימוד התורה, והענין הוא כאשר נתבאר בלק״ת בביאור יונתי הא׳ סי׳ ד׳ שכדי להמשיך אוא״ס בח״ע ע״י התורה צ״ל בחי׳ קומי לך לעצמך דהיינו לבחי׳ הנשמה שלמעלה והיינו ע״י ק״ש ותפלה והוא כי נת׳ בדרוש יונתי שיש ב׳ בחי׳ הא׳ הארה מהנשמה המלובשת בגוף שהוא רק קצת הארה מן הנשמה וע״ז אמרו תלת קשרין מתקשראין ישראל באורייתא ואורייתא בקוב״ה שהנשמות הם למטה במדרי׳ מן התו׳ אבל בחי׳ הב׳ הוא הנשמה שלמעלה בבחי׳ מקיף ע״ד אמרו בראשית בשביל ישראל שנק׳ ראשית כמ״ש קדש ישראל להוי׳ ראשית תבואתו הוא ראשית ומקור התו׳, כי כל התורה ניבנית ומיוסדת על בנ״י דבר אל בנ״י וכדאי׳ במד״ר ריש בראשית מח׳ של ישראל קדמה לכל דבר דהיינו גם להתורה והיינו בחי׳ מח׳ הקדומה שהוא בחי׳ אור כללי הכולל הכל כל ההשתל׳ והיינו בחי׳ אדם קדמון והוא כתר דאבי״ע ומשם הוא שורש הנש״י חהו קומי לכי היינו שאומר לבחי׳ כנס״י מל׳ דאצי׳ קומי לך לשרשך העצמי׳, והכתיב הוא לכי היינו בחי׳ כ״ף ויו״ד הנ״ל שהן שרשך כי ישראל עלו במח׳ כתר והכ״ף רומז על בחי׳ כתר והיו״ד רומז על בחי׳ ח״ע.

והנה ענין קומי לכי היינו ע״י התפלה שנק׳ סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה לבחי׳ סוכ״ע כי תפלה לשון התחברות שהוא התקשרות והתדבקות הנפש בשרשה ומזל העליון ע״י בחי׳ רעו״ד בכל לבבך ובכל נפשך וזהו הכ״ף לשון כותרת ומקיף (וגם בחי׳ כף היד שמקפת ג״כ) כי התפילה יש בה מהארת בחי׳ שבת ובשבת יש באדם נשמה יתירה כי בשבת הוא עליות המל׳ עד שבמנחה בשבת הוא במקום אבא ממש, ונמשך לה שם מבחי׳ כתר היינו בחי׳ סוכ״ע ומחה״ק ומשם נמשך הנשמה היתירה לכל הנש״י, שבגוף שמאיר בהם בחי׳ שרשן שבמח׳ הקדומה, והנה הארת שמבחי׳ גילוי זה שבשבת נמשך ג״כ בכ״א בשעת התפלה וזהו שעל התפילה נא׳ קומי לכי ועי״ז אח״כ תהי׳ רעייתי יפתי להמשיך האור מלמעלה למטה ע״י תומ״צ ובזה יובן מה שנצטער אבא בנימין על תפילתו שתהא סמוכה למטתו וכתבו בתוס׳ (ברכות ד״ה ע״ב) דלא ידע ר״י מה איסור יש בדבר והוא כי בודאי אין איסור ללמוד תורה קודם התפילה ג״כ רק שע״י התפילה שקודם התורה עשה הבריכה ושפע אוא״ס בתוך התורה כי ע״י התפלה מתעלית הנשמה לשרשה העצמי׳ כנ״ל לבחי׳ מחה״ק שהוא ראשית ומקור התו׳ ואח״כ כשלומד תורה ממשיך גילוי אוא״ס ב״ה בתורה וזהו נק׳ עסק בתרה לשמה לש׳ התורה עצמה וגם לשמה לש׳ מ׳ ה׳ שעי״ז נמשך יחוד יו״ד וה״ה וכמ״ש במ״א.

שם בשיטה מ״ש ודברי אשר שמתי בפיך הנה דברי לשון רבים הוא כי יש מפתחות החיצוני׳ ומפתחות הפנימי׳ כי הנה כתי׳ אתה הוי׳ לבדיך אתה עשית את השמים כו׳ שההתבוננות מהתהוות העולמות ונבראים ברוך שא׳ והי׳ העולם שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה זהו מפתחות החיצוני׳ כי זהו רק זיו והארה בעלמא אבל העיקר הא גילוי פנימי׳ א״ס ב״ה ממש שאינו בגדר עלמין כלל כמו קודם שנבה״ע שהי׳ הוא לבדו ית׳ ואותה אנו מבקשים בק״ש ואהבת את הוי׳ אלקיך שיהי׳ גילוי אוא״ס ב״ה על נפשו והיינו ע״י התורה והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוך היום אנכי ממש מהו״ע ית׳ ממש ולא בחי׳ שם בלבד וכמ״ש מלכותך מל׳ כ״ע דמל׳ כ״ע הוא בחי׳ דיבור ששייך להשתל׳ העולמות שהוא רק זיו והארה בעלמא אבל מלכותך הוא ע״ד המלך המרומם כו׳ והנה ע״י עסק התו׳ עי״ז הוא התחברות בחי׳ מלכותך מכ״ע ח״ש ואשים דברי וכאלו כתי׳ דבריי בשני יודין היינו התחברות מפתחות הפנימי׳ מהו״ע ית׳ בדיבור חיצוני׳ שהוא מקור התהוות העולמות ונבראים.

שם דכ״ט ע״ב בשיטה שייך תפיסא עד מאין והוא מ״ש אין ערוך לך ה׳ כי ערך הוא נופל על דבר שהוא בסוג אחד כמו מספר אחד לגבי אלף אלפים או רבבות שהגם שהוא ריחוק הערך ביניהם אבל בגדר וסוג א׳ הם ששניהם הם בגדר מספר אבל לגבי בלי מספר שווה א׳ עם ריבוי רבבות וכמו״כ גבול לגבי בלי גבול אין שום ערך לנברא עם הבורא ית׳.

שם בשיטה כו׳ [שנמשך *] וזהו הצמצום הנז׳ בע״ח שהי׳ צמצום בהאור ונשאר מקו״פ כו׳ והיינו כי ברוחני׳ אין שייך הסתלקות והתפשטות רק העלם

---

*) בחצאי ריבוע הוא ע״פ הוצאת ווילנא תרס״ד ושלאח״ז — הוספת המו״ל.

וגילוי וזהו ענין הצמצום שכל האור נשאר בהעלם והגילוי הוא מן הארה בעלמא וזהו מרומז באות יו״ד דש׳ הוי׳ כי היו״ד הוא רק נקודה קטנה ואין בה שום לבנונית רק אוכם בלבד ומורה על ביטול במציאות.

שם בסוף העמוד [כט, ג] ובשיטה ואחרי הרצוא שוב כו׳ כי י״ה זהו חו״ב ולמעלה הם תרדל״מ וכמו״כ בנפש צ״ל ב׳ בחי׳ אלו תמיד בהתכללות וזהו נקודה בהיכלא שבנקודה דחכ׳ מזה נמשך הביטול וקיום אמיתי הוא בחכ׳ ביטול כח מ״ה והיכלא הוא כל גו״ן שע״ב והקב״ה הוא מחי׳ את ההיכל כי נקודה דחכ׳ מזה נמשך הביטול וקיום אמיתי בלי שינויים כו׳, וההיכל הוא התבוננות בהרבה בעומק הרי עי״ז יוכל להיות מאיר בזה תענוג אלקי מבחי׳ מקור התענוגים כי התגלות עתיק הוא בבינה דוקא ולפיכך צ״ל שתיהם כאחד וכמשנת׳ במ״א באריכות בדרוש ראה אנכי כו׳.

ספ״א וזהו וכל בניך לימודי כו׳. (ואמנם יש עוד פי׳ מהמגיד נ״ע בענין וכל בניך למודי ה׳ שהוא ע״ד תפילתו של חוני המעגל שהי׳ משנית כבי׳ רצון הבורא ית׳, וכן משה רבע״ה כדאיתא בזהר זכור לאברהם ליצחק וליעקב אחיד לי׳ בדרועוי וגופו פי׳ כמשל אחד שלוקח את חבירו ביד ואין מניח אותו לילך ומשנה רצונו כך כביכול אחז אותו באהבה ויראה ומשנה רצונו ית׳, וכן ר׳ יהושע אמר אין משגיחין בב״ק ואמר הקב״ה נצחוני בני, וזהו בניך למודי הוי׳ שלומדים כביכול את השי״ת עכ״ל, והוא כענין ומי מושל בי צדיק כו׳, והענין יובן ע״ד שנת׳ בד״ה רני ושמחי הנ״ל, בפי׳ נר הוי׳ נשמת אדם שהוא ע״ד מ״ש כל הנשמה תהלל י״ה, פי׳ דמבואר למעלה שכדי להיות התהוות יש מאין הוא ע״י ש׳ הוי׳ יו״ד צמצום ואח״כ ה׳ התפשטות כו׳, והנה אתדל״ת לעורר צמצום זה הוא ע״י רו״ש שבאדם שע״י בחי׳ רצוא שבעבודת האדם כך הוא למעלה בחי׳ הסתלקות וצמצום אוא״ס ב״ה, וע״י בחי׳ שוב כך הוא בחי׳ המשכת אוא״ס ב״ה כו׳, וזהו כל הנשמה כי נשמה מלשון נשימה שבאדם שהוא בחי׳ רצוא ושוב היא תהלל ותאיר להיות המשכת י״ה מלמעלה צמצום והתפשטות התחדשות יש מאין כו׳, ולכן נק׳ נר הוי׳ נשמת אדם להאיר ולהמשיך גילוי ש׳ הוי׳ ע״ש באריכות, וזהו שהם למודי הוי׳ שממשיכים בחי׳ שם הוי׳ להיות בחי׳ י״ה כו׳ ע״י רו״ש שבהם שזהו בחי׳ בניך ב״ן י״ה, ולכן ביכולתם ג״כ לשנות רצונו ית׳ מאחר שממשיכים מקור התחדשות מאין ליש כו׳, ויובן זה עפמ״ש במ״א בפי׳ יהי רצון שהוא ענין המשכת רצון העליון שאין שם בחי׳ דין כלל כמ״ש בזוהר לית שמאלא בהאי עתיקא רק מבחי׳ חכמה ראשית ההשתל׳ שם יש בחי׳ דין ג״כ שאין יסורים בלא עון כו׳, לכן מבקשים יהי רצון שיבא ויתגלה בחי׳ רצון העליון בבחי׳ חכמה ויוגבר הארתו על בחי׳ חכמה ואז ממילא יהי׳ ורב חסד כו׳, וזהו ענין קושר כתרים לקונו מתפילותיהן של ישראל, ולכן נק׳ בחי׳ זו למודי הוי׳ כי שם הוי׳ היו״ד בחי׳ חכ׳ וה׳ בינה כו׳, אבל כשממשיכים מלמעלה מהחכ׳ היינו מבחי׳ רצה״ע שנק׳ לפני הוי׳ למעלה מבחי׳ ש׳ הוי׳ ה״ז נק׳ למודי הוי׳ כפי הה״מ ז״ל דהיינו שממשיכים מבחי׳ עצמותו ית׳ בשם הוי׳ ועי״ז נתגלה גם למטה בחי׳ ורב חסד כו׳, ועמ״ש

בפ׳ בשלח ע״פ וירא ישראל כו׳, ואפשר ב׳ הפירושים שבלימודי הוי׳ עולים בקנה א׳ כי בתחלה הנה בחי׳ בניך הם לימודים ומקבלים משם הוי׳ דהיינו שכדי שיגיעו לבחי׳ בניך שהוא אהוי״ר רו״ש זהו ע״י התורה כנ״ל, וזהו למדני לעשות רצונך, ואח״כ ע״י הרו״ש הם לימודי הוי׳ כדפי׳ השני, ומ״מ הדרוש דכאן בענין א״ת בניך אלא בוניך זהו ע״פ פי׳ הראשון הנז׳ לעיל בענין וכל בניך למודי הוי׳ דהיינו שהם מקבלים משם הוי׳ כו׳, וגם פי׳ זה משמע בזהר ח״ב דקנ״ח סע״ב ודק״ע ע״א דס״ב א׳ ודצ״א ב׳, ובפ׳ צו דל״ה א׳ ע״פ חתום תו׳ בלמודי).

שם ע״ג בשיטה נמשך וי״ו כו׳ [וי״ו] ולהבין זה בתוס׳ ביאור צ״ל פי׳ מאמר הזוהר ע״פ כל הנפש הבאה לבית יעקב ששים ושיש לאתערותא דעמודא דאמצעיתא ששים ולאתערותא דצדק ושש, והענין הוא כנודע בפי׳ העשיר לא ירבה והדל לא ימעיט דעשיר הוא מדת הת״ת שנק׳ עמודא דאמצעיתא והדל לי ימעיט הוא מדת יסוד שנק׳ דל ופי׳ לא ירבה הוא כמ״ש בס״י עשר ולא תשע עשר ולא אחד עשר, והיינו כי הגם שת״ת עולה עד הכתר היינו לבחי׳ כתר שבעולם זה אבל גם במדרי׳ היותר גבוה גם שם יש בחי׳ ע״ס וכמו ת״ת דעשי׳ שעולה עד כתר דעשי׳ והיינו לבחי׳ מל׳ דיצירה נעשה כתר לעשי׳ נמצא שעליות ת״ת דעשי׳ הוא רק עד בחי׳ מל׳ דיצי׳ שזהו כתר שבעולם העשי׳ וגם ביצי׳ יש ע״ס והעלי׳ דת״ת דעשי׳ הוא רק מבחי׳ מל׳ דיצירה והרי יש מדרי׳ גבוהות ביצי׳ גופא וכ״ש בעולם היותר גבוה ועד״ז יובן למעלה ג״כ בת״ת דיצי׳ ובריאה ואצי׳ כו׳ ובכלל יש ע״ס במל׳ וע״ס בז״א וע״ס בחכ׳ ובכל ההשתל׳ אמרו עשר ולא תשמע כו׳ ופי׳ לאתערותא דאמצעיתא ששים הוא כי יעקב מדת הת״ת וזהו אות אמת, אמת דא וי״ו שנק׳ בריח התיכון שמבריח מן הקצה אל הקצה ומאיר בו הארת החכ׳ שנק׳ יו״ד וגם ההארה מקוצו של יו״ד בחי׳ כתר והנה הוי״ו כשמאיר בו בחי׳ יו״ד א״ס * דהיינו כל ההתכללות דע״ס זהו בחי׳ ששים הוא יו״ד פעמים וי״ו והנה הוי״ו יש בו מילוי וא״ו כשצריכים להגיד וי״ו בדבור וזהר״ע יעקב ויוסף שהוא וא״ו עם המילוי וזה ת״ת ויסוד או יוסף ומשה הוא דעת ויסוד וזהו לאתערותא דצדיק שהוא מדת יסוד הוא ושש כי יש אתוון רברבין ואתוון זעירין והוא כי הוא״ו כאשר מאיר בו הארת היו״ד התכללות כל הע״ס וגם קוצו של יו״ד והוא הארת הכתר אז הוא בבחי׳ ששים ונק׳ וי״ו רברבא ונק׳ עשיר בדעת מדת ת״ת ומילוי הוא״ו הוא וי״ו זעירא בחי׳ יסוד ושני מדרי׳ אלו נק׳ עץ ארז ואזוב וכמ״ש בלק״ת בביאור חוקת בשם הזוהר פ׳ מצורע דארז ואזוב הוא ת״ת ויסוד ושני ווי״ן וע״ש זוהר יתרו דשני ווין זהו משה ויוסף ושם נת׳ דהוא יסוד אבא ויסוד ז״א ואפשר לכוונו עם פי׳ הרמ״ז כי יסוד אבא הוא דעת דז״א.

שם בשיטה מדות עליונות [עליונות] כו׳ כי הנה התחברות אוא״ס ב״ה שהוא בל״ג עם עולמות ונבראים בע״ג הוא ע״י א״ס שהם ממוצעים בין בחי׳

---

* א״ס: לכאורה צ״ל: ע״ס.

המאציל א"ס ב"ה לבחי' הנבראים דבי"ע, בממוצע צ"ל התכללות ושני הבחי' בחי' תחתונה שבעליון וראש ומקור לתחתון והיינו בחי' ג"ר ובחי' ז"ת כי בחי' חכ' ובינה הוא שייך אפי' התהוות העולמות כמ"ש חכים ולא בחכ' ידיעא כו' ח"ת הוא מקור התהוות הנבראים כמ"ש עולם חסד יבנה והנה התחברות הע"ס שיאיר מבחי' חכ' במדות כי יש פרסא המפסיק בין אצי' לבי"ע והיינו שלא יאיר י"ה בו"ה זהר"ע לברך בתורה דהיינו להמשיך א"ס ב"ה המלובש בחכ' שיומשך וילבש במדות עליונות שמהם נמשך התו' שלמטה שעי"ז נמשך גילוי אלקות למטה כמו למעלה כו'.

שם בשיטה פעמים ואחד [דומה] כו' כי מאה פעמים הם כנגד ג' בחי' דנר"ן דהיינו יחידות עשירית מאות שהם כנגד ג' עולמות בי"ע כי בבריאה שהוא נשמה הספי' כלולים כל אחד מיו"ד ע"כ הם בבחי' מאות וביצי' אינם כלולים רק מיו"ד ומעשי' הם רק בחי' נקודה בלבד וכמ"ש בלק"ת בדרוש מה טובו כו' סי' ד' ע"ש, ויש נשמה לנשמה דהיינו בחי' ח"י שהם בחי' מקיפים וזהו נמשך ע"י מאה פעמים ואחד דהיינו להמשיך בחי' אחד ביטול והיינו ע"י היפוך הטבע ורגילותה ועי"ז נק' עובד אלקים כי אלקים בגמט' הטבע שהוא מדת הצמצום וההעלם וע"י ששיברו את הטבע ששנה פרקו יותר מרגילותו נק' עובד אלקים שמתקן שלא יהי' העלם והסתר כו' כי עובד הוא מלשון עורות עבודים כו'.

שם [כט, ד] בשיטה היינו בבחי' רב פעלים כו', [פעלים דהיינו] ואח"כ כתי' מקבצאל ואמר ע"ז בזוהר שהוא דרגא עילאה סתימאה דעין לא ראתה כו' וע' בלקו"ת האזינו פ"ג מענין יהוידע שהוא ע"ד בצלאל בצל אל היית וידעת כי הדעת הוא ההתחברות להיות נמשך בפנימיות.

שם [ל, א] עוד בשיטה עצמה כו' [באמת חכ'] ועוד י"ל בפי' בוניך שהוא ע"ד האמור במד"ר בפי' גמלים מניקות מאתיים ובניהם שלשים דפי' בניהם הוא בנאיהם שהם הזכרים הבונים את הנקבות כו' והענין הוא כי הנה יש חוק הקצוב להחיות העולמות כמ"ש המחדש בטובו בכל יום תמיד מע"ב שבזה אין שינוי ויש לפרקים שנמשך מלמעלה תוס' אורות ונודע כי תוספתו של הקב"ה הוא מרובה על העיקר אמנם יש עוד בחי' גבוה יותר והר"ע יחוד העליון כמבואר בספרי הקבלה והוא הנק' בניך שנמשך דוקא ע"י עול תורה, ובזה יובן מארז"ל הבא על אמו בחלום יצפה לבינה כו' והענין הוא כי אי' תתאה הוא בחי' מל' מקור כנס"י ובנים אתם שמקבלים מבחי' מל' אבל כשהאדם זוכה ע"י העבודה בתומ"צ שיאיר בו רוח ה' מבחי' ת"ת עמודא דאמצעיתא ואז נק' בן להקב"ה ונמצא משפיע בבחי' מל' ואז נק' בא על אמו שמשפיע באי' תתאה יצפה לבינה כי ת"ת עולה עד הכתר ונודע שבבינה מאיר הארת עתיקא כמ"ש בזוהר ג"כ גבי ועבד הלוי הוא דא עתיקא שהתגלות עתיק הוא בבינה דוקא ועוד י"ל בדרך הפרש פי' הגמ' הבא על אמו בחלום כי ביוסף כתי' ואחר ניגש יוסף ורחל ופירש"י אמר יוסף שמא יתלה בה עניו אותו רשע כו' א"כ י"ל ע"ד הנ"ל כי רחל הוא ה' קטנה בחי' מל' ויוסף יסוד ומשפיע במל' ונק' בא על אמו בחלום כי יוסף הוא פותר חלומות.

שם דף למ"ד סי' ג' בשיטה אבל מבחי' ע' נפש [כידוע] כו', והנה מבחי' ע' נפש דיעקב נמשך אח"כ מזה בחי' ע' זקינים וגם ע' סנהדרין ובילקוט אי' דע' דקנים הוא כנגד נ"ב שבתות השנה וי"ח יו"ט ז' ימים דפסח ח' ימים דסוכות ויום א' דשבועות ור"ה ויוהכ"פ והענין מבואר במ"א בדרוש אספה לי כי בחול הוא בחי' נער הייתי והוא מל' כשמתלבש בבי"ע להחיות העולם שהוא בחי' קטנות המוחי' ובשבת הוא בחי' וגם זקנתי שהעלי' הוא בבחי' חכ' שמאיר מוחי' דאבא, ולכן אומרים דא היא סעודתא דעתיקא שמאיר הארה מע"ק ע"ש באורך גם זהו"ע סוד הוי' ליריאיו דאי' במד"ר שזה קאי על אברהם שבזכות המילה זכה להעמיד ע' נפש דיעקב גם ע' זקנים וע' סנהדרין וזהו סוד בגימט' ע' וסוד השני מורה על בחי' וי"ו רברבא בחי' ת"ת שהוי"ו כלול מיו"ד התכללות ע"ס והוי"ו הוא וי"ו זעירא ודל"ת בחי' דיבור בחי' מל' וכשמדת הת"ת ויסוד מאירים במל' זהו בחי' סוד וז"ש אשרי משכיל אל דל, והיינו המשכת תוספת אורות מבחי' חכמה במל'.

שם ע"ב בשיטה רם על כל [בבחי' מקיף] כו', חהו"ע שבקטורת היו י"א סממני הקטורת כי בקדושה עשר ולא תשמע ולא י"א שהם בטילים מחמת שמשיגים החיות שנמשך עליהם מקדושתו ית' משא"כ בקליפות שהם מופרדים ורק מבחי' או"מ מלמעלה והנה ענין הע' תלוים הוא מחציו של תהלים וענין זה הוא כי שני חצאין רומז על חו"ג ונודע כי עיקר יניקת החיצוני' הוא מקו השמאל וזהו שהע' תלוי' הוא בחצי של תהלים באמצע כי היניקה שלהם הוא מגבורות והנה הוי"ו הוא מדות ת"ת המכריע לאכללא שמאלא בימינא חהו ג"כ וי"ו דגחון (בפ' שמיני) שהוא ג"כ חצי אותיות התורה כי גחון מרמז על נחש הקדמוני שנא' בו על גחונך תלך שהוא ג"כ מקו השמאל והוא"ו מכריע לאכללא שמאלא בימינא.

בלק"ת דף ל' ע"ב, שיטה ענין [חהו ענין] כו' (ויובן זה יותר ע"פ מ"ש בפ' וישלח שם ולע"ל יתברר גם עשו שמעולם התוהו בחי' המקיף שיהי' בחי' מקיף דקדושה ויוכלל הכל ביעקב שיהי' ליעקב גם בחי' המקיף שהוא בחי' ומדריגה יותר עליונה כו', חהו ורב שלום שע"ש בחי' המקיף הנ"ל נק' עשיו ורב ששרשו ממקום עליון לפני מלוך מלך כו', והפי' ורב שלום שיוכלל מקיף זה ביעקב כו').

שם ד' למ"ד ע"ב בשיטה הבירורים [שע"י התורה] כו', ועוד י"ל ורב שלום דהיינו ריבוי השלום שיהי' לע"ל והיינו כמ"ש וגר זאב עם כבש ופרה ודוב תרעינה יחדיו שיתפשט השלום אפי' בחיות ובהמות למטה והנה לפי' השני בבונים שהוא ענין המשכות יחוד העליון ודאי זה א"ש כי כשנמשך יחוד העליון שיהי' למטה כמו למעלה ממילא יתפשט ההתכללות והשלום בכל הבחי' ומדרי' שלמטה ג"כ וגם לפי' הא' ג"כ ניחא זה כי יהי' גילוי אלקות בבחי' גבוה כמ"ש וחסדי מאתך לא ימוש שהוא בחי' חסד דא"א וברית שלומי הוא יסוד דעתיקא וממילא יהי' למטה ג"כ שלום מכל ההפכים ויתפשט הביטול באומות ג"כ כמ"ש אז אהפוך אל העמים כו' וראו כל בשר כו' ונגלה כל כבוד כו' ויתברר כל בחי' רע ואתהפכא חשוכא לנהורא כו'.

שם שיטה בחי׳ בוניך. ורב שלום כו׳. (וההפרש בין בניך שהוא בחי׳ בן י״ה שכלול ג״כ מאהוי״ר לבחי׳ בוניך שהוא עול ויראה הנה לבד שהוא ע״ד ההפרש בין בחי׳ בן לבחי׳ עבד כנ״ל עוד זאת ע״ד ההפרש בין יו״ט לשבת דיו״ט הוא בחי׳ בינה, ואעפ״כ יש בו המשכת החכמה, ולכן נק׳ מקרא קודש והוא בחי׳ שמחה, אבל שבת שהוא עצמות החכמה הוא בחי׳ ביטול כו׳ ונק׳ קדש ממש, וכעין זה הוא ההפרש בין בחי׳ אוי״ר שבתפלה שהוא בחי׳ בינה להתבונן בגדולת ה׳ ושמחת הנפש בה׳ וכלולה ג״כ מבחי׳ חכמה שהוא בחי׳ שוב לגבי בחי׳ עסק התורה כשהוא בבחי׳ ביטול ממש כו׳).

שם ע״ד בשיטה ומקיפים עליונים [הוא ע״ין] כו׳ והנה כתי׳ עטרת תפארת שיבה בדרך צדקה תמצא וארז״ל ע״ז ממי אתה למד מאברהם בזכות ושמרו דרך הוי׳ לעשות צדקה ומשפט זכה לזקנה שנא׳ ואברהם זקן בא בימים כו׳ והנה רז״ל אמרו עד אברהם לא הוו זיקנה אתי אברהם בעי רחמי והווה זיקנה כו׳ ועמדו המפרשים ע״ז הרי מקודם כתי׳ בפ׳ סדום מנער ועד זקן, וישובם בזה שעד אברהם לא הווה הלבנת שער בזקן רק הזיקנה הי׳ ניכר ע״י הקמטה בפנים, וצ״ל ענין הלבנת שער מה הוא, והענין יובן ע״פ מארז״ל ברבות פ׳ עקב ד״א ושמר לך כו׳ לאברהם נתן לבניו שני איריסין ושמרו דרך הוי׳ לעשות צדקה ומשפט, אף הקב״ה זקף לו שני איריסין חסד ורחמים כו׳ דהנה גדלה מעלת החסד על הצדקה וכמארז״ל ע״פ זרעו לכם לצדקה וקצרו לפי חסד צדקה לעניים וגמ״ח בין לעשירים ובין לעניים דהנה בצדקה כתי׳ די מחסורו וארז״ל ע״ז אי אתה מצווה לעשרו רק די מחסורו ופי׳ מחסורו הוא דהנה כתי׳ ופי׳ מארת חסר כתי׳ והיינו פגימו דסיהרו ומזה נמשך כל החסרונות שבעולם מחמת מיעוט הלבנה וזהו ומתוסר כל דהיינו שחסר כי כל בשמים ובארץ ותרגומו דאחיד בשמיא ובארעא כי יסוד הוא מדת ההשפעה וע״י פגימו דסיהרא ע״ז חסר כל וכנודע דסיהרא לית לה מגרמה כלום וע״י הצדקה משלימים החיסרון כי מצדק נעשה צדקה והיינו שהדלי״ת הוא בחי׳ דל״ל מרגמה כלום נעשה ה׳ ע״י היו״ד שבתוכה והוא ההשפעה במדת מל׳ וזהו צדקה לעניים אבל חסד בין לעניים ובין לעשירים כי הנה בי״ג מדה״ר דהיינו המשכת י״ג ת״ד תיקון הא׳ הוא שם אל כמ״ש אל רחום וחנון כו׳ וכמו״כ הי״ג מדה״ר שא׳ מיכה כתי׳ מי אל כמוכה ושם אל בחסד כמ״ש חסד אל כל היום והיינו המשכה מבחי׳ חסד דא״א ונק׳ רחמים גדולים וזהו בין לעניים ובין לעשירים כי אפי׳ מדת ת״ת שנק׳ עשיר עמודא דאמצעיתא נצרך ג״כ לבחי׳ רחמים גדולים שנמשך מא״א וזהו״ע הלבנת שער שהמשיך אברהם אבינו דהיינו המשכת י״ג מדה״ר דהיינו י״ג ת״ד דא״א שנמשך מבחי׳ לבושי׳ כתלג חיור ושער רישי׳ כעמר נקי והיינו בזכות אברהם שהמשיך צדקה ומשפט וזהו כמ״ש בשמחה ובטוב לבב מרוב כל כי שמחה של מצוה הוא גבוה מכל המדרי׳ דבחי׳ כל ואפי׳ ג״ע הוא רק זיו והארה בעלמא ביו״ד נברא העוה״ב אבל המצות שרשם ברצה״ע שלמעלה מהחכ׳ והנה כתי׳ עטרת תפארת שיבה ת״ת הוא בחי׳ הדרת פנים היינו תרין תפוחין כי ההמשכה מי״ג מדה״ר נק׳ י״ג ת״ד היינו בחי׳ שערות כי להיותו מבחי׳ גבוה לא יוכל להמשיך רק ע״י בחי׳

שערות וצמצומים כי קדושה תלוי' בשערה שנמשכה מבחי' קדוש ומובדל בחי' סוכ"ע וקדוש גימט' ת"י והו"ע ת"י גימין ות"ת שבה הוא בחי' יעקב שמדתו מדת אמת כמ"ש תתן אמת ליעקב והיינו בזכות הצדקה דאברהם וזהו זורע צדקות שכר אמת בדרך צדקה תמצא הנה בחי' מציאה הוא גבוה במדרי' ע"ד שכתוב והחכ' מאין תמצא כי קנין הוא כמו א' שקונה חפץ ונותן תמורתו מעות והו"ע באתעדל"ת אתעדל"ע מה שהאדם יכול להמשיך בעבודתו אבל מציאה הוא בחי' אתעדל"ע שלמעלה מאתעדל"ת וכמו ענין הטל שהוא בחי' אתעדל"ע מצד עצמו והוא מבחי' רדל"א שלמעלה מבחי' קנה חכ' קנה בינה והמשך הפסוק הוא כך בתחלה וכל בניך לימודי הוי' שמקבלים מבחי' י"ה להיות בחי' רצו"ש וזהו עסק התפלה ואח"כ נעשו בחי' בונייך בעסק התו' בבחי' עול תורה ועי"ז נעשה ורב שלום כו' דהיינו התכללות הניצוצי' מבחי' טורא דפרודא בקדושה האלקות ואח"כ בצדקה תכונני כי הבנין הוא ע"י עול תורה וקבלת עול מ"ש אך כדי שיהי' קיום נצחי בבנין הנ"ל הוא הכל ע"י הצדקה שנמשך עי"ז י"ג מדה"ר מבחי' חסד דא"א ומקיפים עליונים שמזה נמשך השמירה וד"ל.

בביאור דל"א ע"ב, שיטה א"ס [פחד ה'] פחד ה' כו'. ולכן בנין זה דווקא ע"י יראה וביטול וכמ"ש גבי שימני כחותם שע"י החותם שוקע דלמטה נמשך חותם בולט מלמעלה, וזהו ג"כ ענין א"ת בניך בחי' בן חותם בולט דלמטה אלא בוניך בחי' חותם שוקע יראה משה עבדי, ועי"ז נמשך חותם בולט מלמעלה הנק' בוניך בחי' בית שלמעלה מלבוש ומזון כו', וזהו איזה בית אשר תבנו לי כו', ואל זה אביט אל עני ונכה רוח כו', שהמשכת בחי' בית מקיף עליון חותם בולט הוא רק ע"י בחי' עני ונכה רוח כריעות והשתחוואות ועיין ר"פ בראשית מ"ש בזה סד"ה השמים כסאי כו'.

שם ע"ג שיטה ע"י הצדקה, החיצונים, וזהו וממחיתה כי לא תקרב כו', והוא כמ"ש בזוהר פ' בלק דקפ"ח סע"ב בענין חטא ברתא דמתחטא לקמי אבוה כו', וחלופא בין ט' לתי"ו תבירו לסט"א ברירו דיליה ע"ש במק"מ, ועיין ברע"מ פ' אמור דצ"ז בדיקו דאשת חיל כו'. והענין כי חטה כללות דכ"ב אתוון שהם בחי' מל' הנק' עיר אלקינו שתי אבנים בונות אבנים אותיות כו', והנה חט שריא בסמוך לה שהיא כשושנה בין החוחים שיורדת בבי"ע מקום הקליפות, משא"כ בשבטים לא הי' אותיות ח"ט כי הם בניך בחי' ז"א שבאצי' לא יגורך רע כו', וז"א רובו חסדים י"ב אותיות ח"ט הנ"ל הם מגבורות רק אחר שנצטרף הי' לשני אותיות הנ"ל היינו הח' דאבא אז נמתקים ב' אותיות הנ"ל ונק' חטה (ומש"ל דבנין המל' מהגבורות דווקא י"ל כי ה' זו היינו הג' ממותקות ע"י הח' שמקבלת המלכות בנעילה יוהכ"פ שזהו החותם כו') לכן אמר בזוהר כברתא דמתחטא לפני אבוה ועושה לה רצונה פי' הענין כברתא שעושה לה אבוה חסד כי הן הנה הח' דאבא. והנה חטה הוא פנימית המלכות גבורות ממותקות מהח', אבל שעורה שיעור ה' חיצונית המל' שמשם נמשך ע"י השתלשלות נה"ב ויניקות החיצונים כו', משא"כ מבחי' חטה כ"ב אותיות התורה נעשה וממחיתה כי לא תקרב תבירו לסט"א כי בחכמה אתברירו כנ"ל,

וגם זהו ענין בצדקה תכונני שע״י הצדקה נמשכים הח׳ אשר מבחי׳ ח״ט נעשה חסה, חהו וחטאך בצדקה פרוק. ועפי״ז יובן ג״כ דבמעלים עיניו מן הצדקה נאמר והי׳ בך חטא יניקת החיצונים מאותיות ח״ט כנ״ל, אבל ע״י הצדקה שנמשך הח׳ זהו ענין חסה ואז וממחיתה כי לא תקרב כו׳, ועיין בפע״ח בכוונת הלולב, פי׳ מכל מלמדי השכלתי כי עדותיך כו׳, דמשם יובן עוד ענין וכל בניך לימודי כו׳, ועיק בת״א פ׳ בראשית סד״ה להבין ענין הברכות.

אני לדודי ודודי לי ד״ת אלול וס״ת ד׳ יודי״ן מ״ם יום עד יוהכ״פ שהם ימי רצון כמ״ש ואנכי עמדתי בהר ארבעים יום כימים הראשונים, הרועה בשושנים יג״מ הרחמים.

א) במד״ר ע״פ דודי לי הוא לי לאלקים שנא׳ אנכי הוי׳ אלקיך וכ״כ במד״ר יתרו ר״פ כ״ט לא יחדתי שמי (י״ל עפמ״ש ויגש אליהו כו׳ אם ה׳ הוא האלקים כו׳ בד״ה ששים המה דרוש השני פ״א) דהנה כתיב רבות עשית כו׳ אין ערוך אליך כו׳ דהנה כתיב בכל חכמי כו׳ מאין כמוך שגם העכומ״ז יודעים שאין כמוך כו׳, רק שסוברים שהבריאה הוא דרך השתל׳ עילה ועלול כו׳ (בד״ה ששים המה הנ״ל פ״ב) וע״כ לפי טעותם הנ״ל שהתהוות העולמות ממנו ית׳ הוא דרך השתל׳ עילה ועלול הנה התלבשות העילה בהעלול פועל בו שינוי לכן אמרו איך נכון שיתלבש ההוא ית׳ בעלולים השפלים שבעוה״ז וראוי הוא שיהי׳ רם על כל גוים ה׳ בלי שיתלבש לראות בהשגחה פרטיות בעוה״ז אבל באמת אינו כלל ע״ד עילה ועלול ח״ו, שהרי אף ריבוא רבבות השתל׳ עילה ועלול לא יועילו להיות התהוות הגשמיות מהרוחניות וכמו שהכריחו ג״כ הרמב״ם ובעל העיקרים שהתהוות הגשמיות מהרוחניות אין לך יש מאין גדול מזה, וא״כ כמו שלענין התהוות הגשמיות הוא בבחי׳ דילוג ולא בבחי׳ עילה ועלול אלא מהא״ס ב״ה עצמו נתהווה היש מאין כש״כ שכן הוא לענין ההשגחה פרטיות וע״ד שנאמר הנוטע אחן הלא ישמע היוצר עין הלא יביט כו׳ אך מ״מ יש ג״כ סדר ההשתל׳ והוא כמ״ש באג״ה ד״ה איהו וחיוהי וז״ל וכדי שיהי׳ היש הזה הנברא בכח הא״ס בעל גבול ומדה נתלבש אור א״ס בכלים דע״ס דאצי׳ ומתיחד בתוכן בתכלית היחוד עד דאיהו וגרמוהי חד לברוא בהן ועל ידן ברואים בעלי גבול ותכלית בפרט ע״י התלבשותן בבי״ע עכ״ל, וזהו ענין מ״ש כי אראה שמיך מעשה אצבעותיך ומבואר בס״י עשר ספירות במספר עשר אצבעות, והנה בהביאור דששים המה הנ״ל ביאר אשר מהכלים דע״ס דאצי׳ בבי״ע נמשך דרך השתל׳ עילה ועלול והיינו שהרוחניות דבי״ע נתהווה מהם דרך השתל׳ אבל הגופים דבי״ע נתהוו מכח הא״ס ב״ה יש מאין ומ״מ נמשך ג״כ דרך מעבר הכלים דע״ס, נמצא נמשך מהכלים דע״ס דאצי׳ לבי״ע ב׳ מיני השפעות האחד מה שנמשך מהן דרך עילה ועלול וזהו הרוחניות דבי״ע הם מה שנמשך מא״ס ב״ה דרך מעביר על ידן לברוא יש מאין

כו׳, וזהו אין ערוך אליך (בד״ה וספרתם לכם בפ׳ אמור ושם ספ״א) שאפי׳ א׳ לגבי ריבוא רבבן יש לו ערך שהוא חלק קטן ממנו, אבל ריבוא רבבן לגבי בלי גבול בבחי׳ א״ס ממש אין לו ערוך כלל, ולכן לגבי סוכ״ע נאמר המגביהי לשבת לכן המשפילי לראות בשמים ובארץ בהשוואה אחת כו׳ ומשם דווקא נמשך ההשגחה פרטית, וגם במדת מלכותו יש ב׳ בחי׳ הא׳ בחי׳ סובב ושמך קדוש ומובדל הב׳ בחי׳ ממכ״ע כמ״ש הביאור ע״פ קחו מאתכם תרומה לד׳, וזהו הוא לי לאלקים הוא ממש ממנו נמשך ההשגחה בפרטיות לתת לאיש כדרכיו וכמ״ש בלק״ת פ׳ בהר בד״ה את שבתותי תשמרו פ״ב דף מ״ם ע״ג בפי׳ אני הוי׳ חוקר לב ובוחן כליות שלפי שאני הוי׳ בחי׳ סוכ״ע שהוא למטה כמו למעלה המשפילי לראות בשמים ובארץ שמים וארץ שוים, ולכן אני הוי׳ חוקר לב וכליות שאין שום דבר מסתיר לפניו ית׳ וכחשיכה כאורה כי באמת אלוקה אני לכל באי עולם אבל לא יחדתי שמי אלא על המאמינים בי וזהו דודי לי אנכי הוי׳ אלקיך כו׳. ופי׳ יחדתי שמי * הנה תחלה יש להקדים כי הנה אלקים ל׳ כח כמו ואת אילי הארץ כ״ה ד״ה כי אתה נרי ז״ל בענין ארוממך אלקי המלך, כי הנה פי׳ אלקי מל׳ אילי הארץ שהוא לשון כח שזה אמר דהע״ה בעבור כללות העולם שהכח והחיות הנמשך בהם מאור א״ס ב״ה הממכ״ע הוא בבחי׳ המלך כו׳ עכ״ל, ולכן כ״ח אותיות שבפסוק בראשית ברא וכ״כ השורש ישע בשרש אלה (השני) וז״ל בראשית ברא אלקים יקרא הבורא ית׳ אלקים לשון כח וגבורה יורה על ממשלתו ויכולתו היותו בעל יכולת וכל יכול והוא מלשון אילותי לעזרתי חושה סי׳ כ״ב כ׳ וע״ש בפירש״י בתלים, וכ״כ בלק״ת פ׳ שלח בד״ה בפ׳ נסכים פ״ב ד״מ ע״ג ז״ל וענין הק״ש כו׳ כי הוי׳ שהוא היה הוה ויהיה כו׳, והוא עצמו ית׳ הוא אלקינו מלשון ואת אילי הארץ לקח שהוא לשון כח דהיינו ששם הוי׳ ב״ה הוא כחינו וחיותינו של כל נשמה כו׳, משא״כ העולמות עצמן צבא השמים שמקור חיותן הוא מבחי׳ מלך כו׳ לפי״ז פי׳ יחדתי שמי כמ״ש כה אמר ה׳ אלקי ישראל בפ׳ כי תשא ל״ב כ״ז, ר״ל ששם הוי׳ הוא כח וחיות של הנשמה שהכח והחיות של הנשמה נמשך משם הוי׳ משא״כ לכל העולם נמשך הכח והחיות משם אלקים, וזהו רבות עשית *, עשית זהו התהוות העולמות שהוא ע״י ז״ת דאצי׳ שעם שהכלים הם

יחדתי שמי: בבוך דברים ח״א נוסף:

ואפ״ל עפמ״ש בגמ׳ סנהדרין דל״ח ע״ב כתיב טוב ה׳ לקויו וצ״ע). וע׳ בזח״ג האזינו דרפ״ו סע״ב בפי׳ הפסוק כי חלק הוי׳ עמו ובפי׳ הרמ״ז שם שעפי״ז י״ל ענין יחדתי שמי וע׳ מפסוק כי חלק בספר דברים דעשה״ד, גם ע״ד תלת קישרין זח״ג פ׳ אחרי עג״א. וביאור הענין.

רבות עשית: שם נוסף:

וכ״כ השרש ישע וגם כמו הדיינים נק׳ אלקים לפי זה מה שנק׳ אלקי ישראל שהוא ממש כוחם וחיותם ע׳ בלקו״ת ד״ה בפ׳ נסכים משא״כ

בבחי' גבול מ"מ כיון שהם אלקות ע"כ הם כלים שבהן וע"י הי' הבריאה יש מאין מכח א"ס ב"ה הבבע"ג דוקא, וזהו אין ערוך אליך אמנם נפלאותיך ומחשבותיך הם ג"ר כח"ב שהן בלי גבול אלינו כדפירש"י ומשם נמשך ב' מיני נסים היינו נסים כיצי"מ נק' נפלאותיך ונסים כמו פורים נק' מחשבותיך וזהו לא יחדתי שמי אלא על הצדיקים, והיינו כי מה שהוא אלוקה לכל באי העולם זהו מז"ת דאצי' וזהו שם אלקים שהוא הכלים, אבל יחדתי שמי ש' הוי' זהו בחי' נפלאותיך ומחשבותיך ואפ"ל כי נפלאותיך ומחשבותיך מזה נמשך ב' מיני נסים והוא ע"פ מ"ש הרמב"ן והבחיי ר"פ וארא בענין וארא אל אברהם באל שדי שמשם זה נמשך ניסים נסתרים לשדד המזלות, ושמי הוי' היינו שמזה נמשך הנסים היוצאים חוץ לטבע כקי"ס וא"כ נפלאותיך זהו ע"ד ההמשכה משם הוי' ומחשבותיך זהו ע"ד ההמשכה משם שדי, וכ"ז נק' יחדתי שמי משא"כ לעמלק נמשך מבחי' אלקי' שזהו רבות עשית, אך היינו ע"י ואני לו לעם * (בלק"ת ד"ה אתם נצבים) פי' להיות לו לעם ע"ד אין מלך בלא עם דהיינו שהם אנשים

הכח והחיות של עכו"מ נמשך מהשרים כמ"ש הרמ"ז הנ"ל ועמ"ש במ"א בפי' ד' הרמ"א דס"ל שאין עמלקים מצוים על השיתוף.

וזהו ויקרא לו אל אלקי ישראל שיש בזה שני פירושים הא' שיעקב קרא כן להקב"ה ר"ל כי יעקב כללות האבות ג' קוין לכן ע"ז גורם המשכת א"א סוכ"ע בממכ"ע הנק' ז"א וישראל. הב' שהקב"ה הוא ממש הסוכ"ע וממכ"ע ואני לו לעם ע"ד ואמר לציון עמי אתה.

ואני לו לעם: שם נוסף: דגו"ך

י"ל מ"ד תלמוד גדול כי פנימי' אבא פנימי' עת"י ומ"ד מעשה גדול כי התורה הוא נובלות חש"מ.

ב) **עוי"ל** בפי' אנכי הוי' אלקיך כי הנה אומרים אלקי אברהם קודם הגדול הגבור אלא י"ל כי הגדול הגבור זהו שייך לשבח בריאות העולם, והנה הבריאה נק' יש מאין שמקור התהוות היש הוא מבחי' אין היינו מהארה בעלמא כמ"ש בלק"ת פ' ראה בד"ה אחרי הוי' ושם פ"א אבל האבות הן הן המרכבה (בת"א דקי"ח ע"ד) כי ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם כו' סדר ההשתלשלות ג' קוין וע"י המרכבה החיות נושאות לבחי' כי לא אדם הוא סוכ"ע בממכ"ע וזהו אנכי הוא אוא"ס ממש יהי' אלקיך ע"כ נת' שם וזהו דודי לי הוא לי לאלקים (אבל הבריאה נמשך רק מהארה כו'). פי' הוא עצמו שם הוי' וגם נמשך מבחי' אנכי כו', משא"כ עמלקים מקבלים הכח והחיות מהשר שלהם כו', אך היינו ע"י ואני לו לעם.

כמותו כו׳ עלה במחשבה כו׳ ע״ש דכתיב ולאמר לציון עמי אתה שע״י קיום תורה ועבודה וגמ״ח שאזי נק׳ ציון אזי הם עמי כי ע״י קיום ג׳ בחי׳ הנ״ל נעשו בחי׳ מרכבה ועי״ז נושאות וממשיכות מבחי׳ אנכי כו׳ גם ציון ע״ד בצלמינו כדמותינו, אך לכאורה ענין זה שהעם הם אנשים כמותו שייך לומר כן על מלך אבל לגבי אלקי׳ אין העם בערך כלל, ואפ״ל כי ז״א דאצי׳ נק׳ ג״כ ישראל מלשון כי שרית עם אלקים ועם כו׳ כמ״ש בת״א ד״ה זכור דעמלק, לכן ע״י התלבשות אור א״ס בז״א שייך אין מלך בלא עם, ועד״ז ארז״ל פ״ה דב״ב דע״ה ב׳ עתידים צדיקים שיקראו על שמו של הקב״ה ופירש״י שיהי׳ שמם הוי׳ והיינו ע״י קיום התומ״צ שהן שם הוי׳ י״ה מל״ת ו״ה מ״ע, אך א״א נק׳ אלקי ישראל שהוא ז״א ועז״נ הוא לי לאלקים היינו א״א ואני לו לעם והיינו ע״י הארתו בז״א דהיינו הארת סוכ״ע בממכ״ע, ועיין כה״ג בזח״ב תרומה דקמ״ו סע״ב ישקני ההוא דסתים כו׳, ומ״ש אלוקה אני לכל באי העולם אף לעובדי כוכבים זהו מבחי׳ שם אלקים גם אפ״ל ודודי לי הוא לי לאלקים זהו ענין ר״ה שאומרים בו מלכיות וארז״ל כדי שתמליכוני עליכם זהו בחי׳ והוא לי לאלקים גם פי׳ ואני לו לעם ע״ד מ״ש חלקי הוי׳ אמרה נפשי משל למלך שנכנס למדינה ועמו דוכסין ואיפרכין כו׳ היה שם פקח א׳, דלכאורה אינו מובן למה צריך לפקחות אלא הענין כמ״ש בזח״ב תרומה דקכ״ח סע״א מסטרא אחרא נמשך ההשפעה בקל משא״כ מסטרא דקדושה א״א להמשיך כ״א באשתדלותא רב וסגי ועיין בהרמ״ז שם, ובסידור ע״פ אל תבטחו בנדיבים ובת״א ד״ה ויהי בשלח פרעה כו׳, ענין כמה ארך אפים כו׳ שם באריכות ההפרש אבל הפקח הבין דכולהו מתחלפין ומלכא אינו מתחלף כי מה שנפל בשבה״כ יתברר ואזי ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ אבל ז״א הנק׳ מלכא הרי איהו וחיוהי וגרמוהי חד וגם ז״א וע״ק כולא חד אני הוי׳, חהו ואני לו לעם אעפ״י שצריך לזה טורח גדול אשתדלותא רב וסגי כו׳ כנ״ל.

ג) **הרועה** בשושנים שייכות הרועה לבחי׳ שושנים י״ל עפמ״ש בתילים רסי׳ פ׳ למנצח אל שושנים כו׳ רועה ישראל האזינה נהג כצאן יוסף, ובמד״ר הוא לי לאב כי אתה אבינו ואני לו לבן בנים אתם לה׳ הוא לי לרועה שנאמר רועה ישראל ואני לו לצאן שנאמר ואתם צאני ביחזקאל סי׳ ל״ד, ולכאורה אם הם בנים איך הם רק צאן שהצאן לאדם אינו בערך החביבות של הבן, והוא לי לאב וכו׳ הוא לי לרועה וכו׳, ענין ישראל מפרנסין לאביהם שבשמים עיין לק״ת ד״ה הנך יפה רעיתי אשר לאחר שנתלבש אור א״ס בחו״ב שייך לומר אבינו משא״כ בכתר אין שייך לומר כן, חהו יש אחד ואין שני לו גם בן ואח אין לו בקהלת סי׳ ד׳ ח׳ וארז״ל במד״ר בקהלת שם יש אחד זה הקב״ה ואין שני לו שאין לו שותף בעולמו גם בן ואח אין לו (ופי׳ המ״כ אח אין לו י״ל אחות וחיבור בבת זוג כו׳) אלא שחבב הקב״ה לישראל וקראן בנים שנאמר בנים אתם להוי׳ אלקיכם והקשה המשנת דר״י אליעזר דלפי״ז יש לו בן ואח והכתוב מפרש גם בן ואח אין לו אלא כי יש ממכ״ע וסוכ״ע ב׳ שמות הוי׳ ונש״י שרשן מחכמה ממכ״ע, חהו שנק׳ בנים לאביהם שבשמים אור אבא המלובש בז״א הנק׳ כמראה אדם אבל סוכ״ע כי לא אדם אין שם דו״נ וממילא

לא בן ולא אח כמשנ"ת בספר דברים דצ"ט ודף ג', ולכן מצד בחי' ממכ"ע בחי' כמראה אדם נאמר הוא לי לאב, אבל מצד סוכ"ע נאמר הוא לי לרועה ומ"מ י"ל בחי' זו גבוה יותר אף שהוא רק רועה עכ"ז הוא כענין טוב לחסות בה' סוכ"ע מבטוח באדם בחי' ממכ"ע וכמ"ש בלק"ת פ' עקב ד"ה ויאכילך את המן שיש בחי' בהמה רבה שגבוה מבחי' אדם גם כענין כשב השי"ן חג"ת קודם להבי"ת שהוא חו"ב מפני שהם חג"ת דא"א, וזהו ענין הרועה בשושנים מה שושנה אית בה תליסר עלין נגד י"ג מכילין דרחמי שבפסוק מי אל כמוך ושבפסוק אל רחום שמשם מקור התשובה להיות נושא עון כו', והם נמשכים מבחי' א"ס ממש שלמעלה מבחי' כמראה אדם ע"כ נק' הרועה בשושנים בחי' רועה כנ"ל, והם המתגלים בר"ח אלול, ומהו ענין ההתגלות בר"ח אלול, וגם משארז"ל אל תקרי שושנים אלא ששונים דהיינו ששונים בהלכות שהם ג"כ י"ג מדות שהתורה נדרשת בהן והם נמשכים מי"ג מדות הרחמים כמ"ש ההה"מ ג"ע ע"פ ואביה ירק ירק בפניה שזהו מדת קל וחומר והיינו ע"י שהזכיר מרבע"ה שם אל נא רפא נא לה שהוא י"ג מדה"ר ויש להקדים משארז"ל תלמוד גדול או מעשה גדול עד שנמנו ואמרו גדול תלמוד שמביא לידי מעשה (הג"ה ולכאורה המשנה ות"ת כנגד כולם הוא כמ"ד תלמוד גדול וכ"מ בגמ' דסוטה דכ"א ע"א על המשנה ויש זכות הי' תולה שלש שנים כו' עכ"ה) אך ידוע שיש ממכ"ע וסוכ"ע ממכ"ע מתלבש בתוכם כו' דצח"מ כו', וזהו מלא כה"כ אבל סוכ"ע בבחי' מקיף ועז"נ את השמים ואת הארץ אני מלא כו' ועד"ז ענין תומ"צ תורתך בתוך מעי כמו ממכ"ע אך מבחי' עליונה יותר מבחי' ממכ"ע דחיות העולמות אם שממכ"ע כבוד תתאה והתורה כבוד עילאה, כמ"ש בד"ה כי על כל כבוד חופה, אם כי ממכ"ע חכ' דאצי' והתורה ח"ס, אבל ע"י המצות נמשך גילוי אוא"ס סוכ"ע, וצ"ע באגה"ק סי' י"ז ד"ה נודע דבאתעדל"ת תחת אשר לא עבדת מרוב כל רוב כל הוא בחי' ממכ"ע ג"ע, והמצות ממשיכים סוכ"ע, ונמנו וגמרו גדול תלמוד שמביא לידי מעשה כי א"א להיות המשכת סוכ"ע ע"י המצות כ"א ע"י החכמה שהיא התורה (הג"ה וכפשוטו י"ל ע"ד שנתבאר בתו"א ד"ה ויקח מן הבא בידו מנחה ושם דמ"ב סע"ד ויעקב יר"ד עקב כו' הגם שיו"ד הוא הארה מצומצמת הלא מצער היא ויכולה ליכנוס בפנימי' ואין הכלי יכולה לקבל אלא ע"י צמצום כמו יו"ד כו' ע"ש, ה"ז עדיף מהמקיף שהרי עשו הי' לו מקיף גבוה מאד ועכ"ז הי' מה שהי', א"כ לכאורה אינו מובן דעת מ"ד מעשה גדול, אחר שהוא רק המשכת המקיף וצ"ל דלא דמי כלל למקיף של עשו משני טעמים שבעשו זה המקיף שלו הוא מקיף הרחוק, אבל ע"י המצות נמשך מקיף הקרוב עד שפועל בהאדם כמ"ש בת"א ס"פ שמות סד"ה תוספת ביאור, הב' שהמצות הן עבודה וביטול רצון המאור שבה מחזירן למוטב לכן ע"י ששוני' בהלכות נמשך שושנים והתשו' מאחר שהיא ממלא הפגמי' שבמצות שהם מקיפים עליונים ע"כ צ"ל שנמשכה מבחי' שלמעלה מהמקיפים דהיינו מבחי' מקיף הרחוק שע"י התורה נמשך ומאיר למלאות החסרון שנעשו במקיפים ופנימי' דתומ"צ.

אני לדודי.

א) ברבות ע״פ דודי לי ואני לו, הוא לי לאלקים אנכי ה׳ אלקיך ואני לו לעם ולאומה שנאמר הקשיבו אלי עמי ולאומי אלי האזינה בישעי׳ סי׳ נ״א וברבות יתרו ר״פ כ״ט אר״ש ב״י אמר הקב״ה לישראל אלוק׳ אני לכל באי עולם אבל לא יחדתי שמי אלא עליכם כו׳ אלקי ישראל, דהנה כתיב רבות עשית כו׳ נפלאותיך ומחשבותיך אלינו כו׳ כתיב בכל חכמי הגוים כו׳ מאין כמוך הפי׳ שכולם יודעים שאין כמוך וכמ״ש רם על כל גוים ה׳ אך שאומרים רק על השמים כבודו ועזב ה׳ את הארץ שאינו משגיח למטה כי הם סוברים שהתהוות העולמות מאלקות הוא דרך השתלשלות עו״ע, והעילה מתלבש בהעלול ומקבל שינוי ממנו כמו השכל כשמתלבש בהמדה אזי נעשה בו שינוי שאינו יכול להשכיל אז השכלות אחרות וכמו הרב כשמשפיע לתלמיד אזי מצמצם שכלו בהשפעה זו ובלתי אפשר לו להשכיל אז השכלות עמוקות יותר כו׳, ולכן כשיהי׳ ההשגחה למטה ע״י ריבוי התלבשות המדריגות עו״ע ה״ז יגרום שינוי וריבוי באלקות ית׳, ולכן אומרים שאינו משגיח למטה והשגחתו רק למעלה ברוחניות ששם בערכו כו׳, אבל נש״י אומרים המגביהי כו׳ המשפילי לראות בשמים ובארץ, המגביהי למעלה מהם שהתהוות כל העולמות א״ז בדרך עו״ע כ״א בדרך דילוג כידוע שהי׳ צמצום באוא״ס שהוא הסתלקות האור לגמרי ונשאר רק רשימו וזהו ביו״ד נברא עוה״ב והיינו כיון שההתהוות הוא מאוא״ס ב״ה אפי׳ אם הי׳ רבוא רבבות מדרגות עו״ע עד אין מספר לא הי׳ אפשר שיומשך מא״ס ב״ה התהוות עולמות בע״ג אפי׳ ברוחניות ופשיטא בגשמיות, שהרי אפי׳ שיתהווה אור גשמי מאור רוחני דהיינו מבחי׳ חכמה שנק׳ אור א״א להיות בדרך השתלשלות עו״ע כ״א יש מאין, אלא שכל ההתהוות אפי׳ עולמות העליוני׳ הוא רק בדרך דילוג ונק׳ יש מאין ולכן א״ז גורם שינוי למעלה כלל, וכמ״ש אני הוי׳ לא שניתי כו׳, ולכן לא יקשה על ההשגחה למטה בגשמיות יותר מעל התהוות הגשמיות כו׳ דכיון שהתהוות הגשמיות א״ז פועל שינוי למעלה כלל כ״ש שההשגחה על הגשמיות לא יפעול שום שינוי וז״ש היוצר עין הלא יביט כו׳, אך צ״ל כיון שהתהוות הוא מא״ס שהוא בלי גבול ואח״פ איך מתהווה ממנו עולמות בע״ג וריבוי התחלקות עד אין קץ, הנה ע״ז אומר הכתוב רבות עשית אתה ה׳ אלקי, פי׳ רבות כל דבר שהוא רב ועצום (כמו רבות בנות זעקת סדום ועמורה כי רבה) והיינו ז׳ מדות עליונות דאצי׳ שבפסוק לך ה׳ הגדולה והגבורה כו׳ כי כל כו׳ לך ה׳ הממלכה שהם בחי׳ גדולות ונוראות ע״כ נק׳ רבות, ובחי׳ רבות אלו נמשכו ונתפשטו עד למטה מטה בעשי׳ גשמיות וזהו רבות עשית כו׳ והיינו דכדי שיתהוו עולמות בע״ג צ״ל התהוות זו מא״ס ב״ה ע״י המדות דאצי׳ דוקא וכמאמר אליהו אנת הוא דאפיקת עשר תיקונין כו׳ לאנהגא בהון עלמין וז״ש כי אראה שמיך מעשה אצבעותיך דקאי על הע״ס כמ״ש בס״י ע״ס במספר עשר אצבעות חמש כנגד חמש, דהיינו כמו שע״י האצבעות מחלק האדם איזה דבר לחלקים קטנים כמו״כ ע״י הע״ס נמשך להיות התהוות עולמות בע״ג ובריבוי התחלקות, כמו מהארץ לרקיע מהלך ת״ק שנה וכמו״כ במלאכים כל מלאך הוא במדה וגבול ומובדל במדריגה מחבירו כו׳, והנה לבד הכח מא״ס ב״ה הסובב שמהוה את הנבראים יש מאין עוד זאת נמשך לכל נברא חיות

אלקות שמתלבש בבחי' פנימיות כו' וא"כ חיות זה שמתלבש בנבראים בע"ג בבחינת פנימיות צ"ל מתצמצם להיות מאיר רק בבחי' גבול ומדה כדי שיוכל להתלבש בפנימיות כו' ולכן צ"ל התהוות הנבראים מאין ליש וחיותם מא"ס ב"ה (ע' לקמן בהג"ה ויובן לשון זה) ע"י הע"ס דאצי' דהיינו ז' מדות עליונות שהם בחי' כלים המגבילים כו' (משא"כ ג"ר אין בהם בחי' כלי המגביל כמשי"ת לקמן אי"ה) פי' שהם אלקות ממש לברוא ע"י יש מאין ורק שזהו מה שא"ס מצמצם א"ע, להאיר בבחי' גבול ומדה דוקא ולכן יכול להיות בהן וע"י התהוות יש מאין (משא"כ ע"י מלאכים ונשמות אפי' ע"י נשמות דאצילות א"א להיות התהוות יש מאין לפי שאינן אלקות ממש אבל הע"ס דאצי' הם אלקות ממש) וההתהוות יהי' בבחי' גבול ובריבוי התחלקות ועיקר ההתהוות הוא ע"י כח הא"ס ב"ה שהוא לבדו בכחו ויכולתו לברוא יש מאין ורק שא"ס מהוה ע"י המדות דאצי' וכמו מה שאצבעות האדם מחלקים כל דבר לחלקים קטנים באמת זהו רק כח הנפש שמחלק ע"י האצבעות, וזהו רבות עשית אתה ה' אלקי, שמה שבחי' רבות אלו שהם ז"ת דאצי' נמשכים ומתפשטים עד למטה מטה בעשי' גשמיות להוות יש מאין זהו הכל אתה ה' אלקי שהכל הוא רק כח הא"ס ב"ה הכל יכול ורק שמהוה ע"י המדות כו' ולכן כתיב ששת ימים עשה ה' כו' ולכאורה הרי כל המאמרות היו יכולים להיות בשעה א', אלא משום שההתהוות הוא ע"י המדות, שהדבור עליון דע"מ מקבל מהמדות שהם ששת ימי בראשית שכל יום הוא מדה אח' לכן הי' צ"ל ההתהוות בששת ימים דוקא, יום ראשון נגלית מדת חסד עליון ונתלבש במאמר יהי אור כו', וביום ב' מדת גבורה כו', ובזה יובן ענין אני ה' חוקר לב ובוחן כליות כו' וכתיב ועיניך פקוחות על כל דרכי בנ"א, שהר"ע השגחה פרטיות ומ"מ א"ז גורם ריבוי ושינוי למעלה באחדותו ית', היינו לפי שהשגחה זו הוא ע"י הכלים דאצי' שע"י יכול להיות ההשגחה על ריבוי התחלקות לאין שיעור כמו שע"י מתהוה ריבוי התחלקות כנ"ל, והכלים מעלים השגחה זו להאור א"ס המלובש בתוכן ע"ד גלוי וידוע ולא ע"ד התלבשות ח"ו כמו הכלים דע"ס ולכן א"ז גורם ריבוי ושינוי כלל באוא"ס ב"ה, וכמשנ"ת בד"ה ארדה נא בת"א פ' וירא (ובזה יובן מה שנת' בלק"ת בשה"ש בד"ה ששים המה מלכות הב' ספ"א שכל העולמות הנבראים אינן ערוך כלל לגבי החיות הנמשך להן ממחשבתו ית' המחיה אותן כו' ע"ש, ולכאורה כיון שהתהוותן מכלים דאצי' אשר הכלים הם בבחי' גבול ותכלית רל"ו אלפי' רבבות פרסאות כמ"ש באג"ה ד"ה איהו וחיוהי וא"כ יש להן ערך עכ"פ כטפה באוקיינוס, אך לפי הנ"ל יובן שהכח המהווה ומחי' אותן הוא א"ס ב"ה הבלי גבול ורק שמהווה ע"י הכלים דאצי' ולכן לגבי א"ס אינן ערוך כלל, ומה שנת' בהביאור שם ספ"א ופ"ב שמכלים דע"ס דאצי' נמשך החיות לבי"ע דרך השתלשלות ער"ע ולעיל נת' שהתהוות הנבראים דבי"ע מכלים דאצי' הוא בדרך דילוג יש מאין ע"י כח הא"ס דוקא י"ל דלא סתרי אהדדי כי בודאי התהוות החיצוניות דבי"ע דהיינו ההיכלות דבי"ע וגופות המלאכים ואפי' הכלים די"ס דבי"ע נתהוו יש מאין מכלים דאצי' אבל הפנימיות דהיינו האורות די"ס דבי"ע ונשמת המלאכים שהם נמשכים מלמ"ד כלים דזו"נ דאצי' שנעשים נר"נ לבי"ע זה נמשך בדרך השתלשלות ער"ע, והיינו שבין התהוות החיצוני' דבי"ע כמו גופות המלאכים

ובין הפנימיות דבי"ע דהיינו נשמת המלאכים א"ז מהכלים דאצי' לבד כ"א שניהם הם מא"ס ב"ה עצמו ע"י הכלים דע"ס דאצי' ורק החילוק הוא שהתהוות גופות המלאכים יש מאין נמשך מא"ס ב"ה דרך מעבר הכלים דע"ס דאצי' והיינו משום כי התהוות יש מאין צ"ל דוקא ע"י כח א"ס בלי גבול, ומ"מ צ"ל נמשך האור דרך מעבר הכלים דוקא, דאל"כ לא הי' פועל התהוות בע"ג כו', וכמ"ש באגה"ק בסופו ד"ה להבין מ"ש בפע"ח בזה"ז עיקר הבירור ע"י תפלה ח"ל וביו"ט חסד דאצי' המלובש לגמרי בחסד דבריאה ומחי' עוה"ז הגשמי ע"י מעבר יצי' ועשי' כו' שאל"כ לא הי' פועל בגשמיות עוה"ז עכ"ל, אבל נשמת המלאכים שהוא החיות אלקות שיתלבש בפנימי' הנבראים בע"ג הרי צריך חיות זה להתצמצם בבחי' גבול דוקא, ע"כ הוא נמשך מא"ס ב"ה דרך התלבשות הכלים דאצי' כדי שהכלים יגבילו האור והחיות ואזי נמשך החיות דהיינו נשמת המלאכים מהכלים דאצי' בדרך השתלשלות עו"ע כו' (ובזה יובן הלשון שכתוב לעיל ולכן צ"ל התהוות הנבראים וחיותן מא"ס ע"י הכלים כו') אך לכאורה צ"ע לומר כך על נשמת המלאכים דהא אפי' האורות דנפש ורוח די"ס דבריאה הם נבראים ורק שאור הנשמה די"ס דבי"ע הוא אלקות וע' בתניא באגה"ק בד"ה להבין מ"ש בפע"ח דבזמן הזה עיקר הבירור ע"י התפלה) ופי' נפלאותיך ומחשבותיך אלינו כו', הנה ידוע מ"ש איהו וחיוהי חד איהו וגרמוהי חד, וצ"ל ההפרש בין חיוהי לגרמוהי, והענין דנת"ל איך שהע"ס דאצילות הם ממוצעים בין המאציל א"ס ב"ה להנבראים בע"ג דבי"ע, וידוע שבהממוצע צ"ל ב' בחי' אחד מה שהוא כלול מהעליון ובחי' הב' מה שהוא כלול מהתחתון, וענין ב' בחי' אלו בהע"ס זהו ז"ת וג"ר כי המדות הם שייכים להעולמות כי מדות חסד דין רחמים אין שייך כ"א כשיש עולמות ונבראים על מי שיחול החסד או הדין משא"כ באו"ס ב"ה עצמו לא שייך מדות אלו וא"כ המדות הם מקור להעולמות והנבראים כו', אבל ג"ר בחי' חכים ולא בחכמה ידיעא מבין ולא בבינה ידיעא שייך אפי' כמו שהוא ית' לבדו הוא גם אלו לא ברא העולמות כלל וא"כ הז"ת זהו בחי' התחתונה של הממוצע דהיינו שהם מקור דבי"ע והכלים של הז' מדות הם בבחי' גבול ותכלית, ועז"א בפרקי היכלות שיעור קומה של יוצר בראשית רל"ו אלפים רבבות פרסאות ומ"מ איהו וגרמוהי חד שהכלים דז"ת הם ג"כ אלקות רק שזהו מה שהוא ית' מצמצם א"ע להאיר בבחי' גבול דוקא, אבל הג"ר זהו בחי' העליונה של הממוצע מה שכלול מהעליון דהיינו שבהם מאיר אור א"ס בלי גבול ותכלית, ונק' איהו וחיוהי חד שהארה זו הוא מה שמאיר בבחי' א"ס כו' וזהו רבות עשית אתה ה' אלקי, דהיינו שהתהוות כל העולמות וחיותן הנמשך להן מא"ס ב"ה הוא רק מז"ת דאצי' (שזהו פי' רבות עשית כנ"ל) שזהו רק מה שמאיר בבחי' גבול ותכלית אבל נפלאותיך ומחשבותיך דהיינו ג"ר דאצי' שזהו ההארה מה שמאיר בבחי' א"ס זהו רק אלינו דוקא לנש"י לבד, וביאור הענין דהנה בבריאת העולמות נז' רק שם אלקים לבד, ורק שאחר שבת נז' ש' הוי' ביום עשות הוי' אלקים ואצל אברהם אבינו אחר מצות מילה נאמר לו שם שדי כמ"ש אני אל שדי התהלך לפני כו' וכן גבי יעקב אל שדי נראה אלי בלוז וגומר, אבל שם הוי' לא נתגלה גם להאבות כמ"ש וארא אל אברהם כו' באל שדי ושמי הוי' לא נודעתי

להם, ורק ע״י יצ״מ ומ״ת נתגלה שם הוי׳ ונמצא שיש ג׳ בחי׳ הא׳ שם אלקי׳ שע״י הוא התהוות וחיות העולמות, הב׳ שם שדי שנתגלה להאבות, הג׳ שם הוי׳ שנתגלה ע״י מ״ת, והענין כי שם אלקי׳ הוא מדת הצמצום וההסתר להיות רק מנהגו של עולם, בחי׳ ובטובו מחדש בכ״י תמע״ב ונק׳ הנהגת הטבע, אעפ״י שהם נסים תכופים זא״ז ורק שהוסדו להיות כן תמיד בלי שינוי, מ״מ זהו מנהגו ש״ע שנראה רק כמו טבע כו׳, וענין שם שדי ושם הוי׳, ביאר הרמב״ן ז״ל בפי׳ החומש כי יש שני מיני נסים הא׳ נסים נסתרים, והב׳ ניסים נגלים וכ״ה בזהר פ׳ ויקרא ע״פ שאל לך אות כו׳ העמק שאלה הגבה למעלה, ניסים נסתרים זהו כמו הנס דפורים שנתלבש בדרך הטבע שע״י אהבת אסתר, נתהפכה הגזירה ואעפ״י שאמרו בגמ׳ שעז״נ ראו כל אפסי ארץ את ישועות אלקינו שזהו נס מלמעלה שהקדים הקב״ה רפואה למכה מ״מ לא הי׳ בזה שום דבר יוצא מהטבע כו׳ וע״כ נק׳ ניסים נסתרים, ובכלל זה הם הנסים שאמרו ע״פ לעושה נפלאות גדולות לבדו שאין בעל הנס מכיר בניסו, ונסים אלו נמשכים משם שדי ולכן אמרו על שם זה שדי באלהות לכל בריה היינו כיון שגם ניסים יכול להיות משם שדי ע״כ הוא די לכל ברי׳ ושם שדי נתגלה לאאע״ה אחר המילה ע״י העברת הערלה שהו״ע הסתרת המסך מק״נ החופפת על בחי׳ זו כו׳, וניסים נגלים זהו כמו הנס דיצ״מ וקי״ס שיוצא לגמרי מהטבע, ונסים אלו נמשכים משם הוי׳, וזהו נפלאותיך ומחשבותיך אלינו, דהיינו ב׳ מיני ניסים הנ״ל, מחשבותיך קאי על ניסים הנסתרים, כי לא מחשבותי מחשבותיכם שבאדם לא תפעול המחשבה מאומה, אבל למעלה מתהווה מהמחשבה ואדרבה מה שמתהווה ע״י המחשבה זהו למעלה יותר ממה שמתהווה ע״י הדיבור, ולכן ע״י שמחשבותיך אלינו נעשה לנו ניסים אך הם נסתרים כמו המחשבה שהיא בהעלם מזולתו כו׳, ונפלאותיך זהו ניסים נגלים שזהו דבר הפלא ופלא לעין כל כו׳, ועפי״ז ניסים נסתרים נמשכים מיסוד, וניסים נגלים מת״ת, והיינו כי היסוד נק׳ דל לפי שמקבל רק מבחי׳ חכמה ולמטה, ולא מלמעלה מהחכמה, אבל הת״ת נק׳ עשיר לפי שמקבל מהכתר, וא״כ מובן ההפרש שבין יסוד לת״ת א״ז מצד עצמן לבד כ״א כשהנס הוא מיסוד אזי שרש ההמשכה רק מחו״ב ולכן הנס מוסתר, אבל כהשנס הוא מת״ת ששרש ההמשכה הוא מהכתר לכן הנס הוא בהתגלות שיוצא לגמרי מהטבע וא״כ נפלאותיך ומחשבותיך שהם ג״ר מחשבותיך חו״ב ונפלאותיך הוא הכתר שנק׳ פלא כו׳ מהם נמשך ב׳ מיני נסים הנ״ל, וזהו רבות עשית אתה ה׳ אלקי שבעולמות מאיר רק ז״ת שנק׳ אלקי׳ בחי׳ כלים מקור הגבול, אבל נפלאותיך ומחשבותיך שם שדי ושם הוי׳ שזהו הגילוי מג״ר דהיינו ההארה שמאיר בבחי׳ א״ס להיות ניסים שהוא גילוי אלקות זהו רק אלינו, וזהו מה שאמר רשב״י אלוקה אני לכל באי עולם, אבל לא יחדתי שמי אלא עליכם אלקי ישראל פי׳ אלוה אני לכל באי עולם זהו רק שם אלקי׳ שממנו נמשך חיות לכל העולמות כענין רבות עשית אתה ה׳ אלקי, אבל לא יחדתי שמי בחי׳ שם המיוחד דהיינו שם הוי׳ שנק׳ שם העצם, פי׳ מה שהוא מאיר בבחי׳ עצמותו דהיינו בבחי׳ א״ס, אלא עליכם דוקא כענין נפלאותיך ומחשבותיך אלינו, משא״כ מה שאלוה אני לכל באי עולם זהו רק שם אלקי׳ מה שמצמצם א״ע בבחי׳ גבול, והוא רק כינוי כו׳, וזהו ע״ד ההפרש בין טוב הוי׳ לכל ובין

בחי' טוב ה' לקויו דוקא כידוע, וזהו ג"כ פי' דודי לי שארז"ל הוא לי לאלקים דהיינו שעצמותו ממש שבבחי' א"ס הוא לי לאלקים וכמ"ש והי' הוי' לי לאלקים ששם הוי' עצמו הוא לי לבחי' אלקי' דהיינו לבחי' כח וחיות, וזהו ג"כ פי' הוי' אלקינו שהוי' ממש הוא כחינו וחיותינו וזהו ענין שיש כ"ח אותיות בפסוק בראשית שהו"ע הכח וחיות שמלובש בהעולמות שכח זה הוא מש' אלקים, וכ"ח אותיות שבפסוק וידבר דעשה"ד זהו הכח והאור שמאיר בנש"י שכח זה הוא משם הוי', ולכן אומרים אלקי אברהם קודם הגדול הגבור כו' והיינו כי הגדול הגבור כו' זהו חג"ת דאצי' שע"י חיות העולמות, אבל אלקי אברהם, מה שנתייחד אלקות להאבות ע"י שהי' מרכבה בלבניהם אחריהם זהו בחי' עליונה וגבוה יותר כנ"ל, עוד יובן פי' הוא לי לאלקים ע"ד מ"ש חלקי הוי' אמרה נפשי וידוע מה שאמרו ברבות משל למלך כו' עד הי' שם פקח אחד אמר אנא נסיב מלכא דכולהו מתחלפין ומלכא לא מתחלף כו', ולכאורה מה הפקחות בזה, אך המכוון כי שרש השפע שנמשך לע"ש הוא ממקום גבוה מאד, כמו דור אנוש שהיו ניזונים בחסדו של הקב"ה שהוא בחי' ורב חסד שלמעלה מהצמצום דהיינו למעלה מאתעדל"ת ואתעדל"ת דשם כחשיכה כאורה וזהו בחי' מדות דתהו שהיו האורות מרובים והכלים מועטים ומבחי' זו נמשך השפע דרך העלם והסתר ועז"א עד מתי תתנהג העולם באפילה, ולכן מבחי' זו אפשר לקבל אפי' בלא שום ביטול, משא"כ משם הוי' שהוא בחי' גילוי אוא"ס שמאיר ע"י צמצום היו"ד כו' א"א לקבל אלא ע"י בטול דוקא, אבל הפיקח הבין שהנהגה זו שמבחי' דכחשיכה כאורה זהו רק לפי שעה בזמן הגלות, והמכוון כדי שיתברר עי"ז שבה"כ דתהו אבל אח"כ יופסק השפעה זו, ויומשך פנימיות השפע מפנימיות רצה"ע ע"י שם הוי' לנש"י דוקא, וזהו דכולהו מתחלפין ומלכא שהוא ז"א שם הוי' לא מתחלף, וזהו חלקי הוי' אמרה נפשי דהיינו שנש"י בחרו להם לקבל משם הוי' דוקא וע"י ביטול דוקא, וזהו ג"כ פי' הוא לי לאלקים ואני לו לעם כו', וענין ואני לו לעם צ"ל הנה בבחי' הוא לי לאלקים שייך ואני לו לעם כי עם הוא בחי' ביטול בטל רצונך, אבל בבחי' שנק' הוא ית' מלך ישראל ואין מלך בלא עם הרי העם צ"ל בדומה לו כדי שיחול עליהם מלוכה משא"כ על בהמות וחיות כו' ולכן ביום ו' לבריאה שנברא אדה"ר אמר השיר ה' מלך גיאות לבש כו' משא"כ קודם בריאת אדה"ר לא הי' שייך בחי' מלוכה וא"כ צ"ל למעלה איך שייך לומר בחי' עם בדומה לו כו', אך ע"ז כתיב למען הקים אותך להיות לו לעם, והענין דכתיב ואשים דברי בפיך ובצל ידי כיסיתיך לנטוע שמים וליסוד ארץ ולאמר לציון עמי אתה, ואמרו בירושלמי חזרנו על כל המקרא ולא מצינו שנק' ישראל ציון אלא בפסוק זה, כי ציון הוא לשון סימן והיינו כשנש"י הם בבחי' בצלמנו כדמותנו אזי נק' ציון וזהו דוקא ע"י הג' דברים תורה ועבודה וגמ"ח שבפסוק זה, כי רמ"ח פקודין הם רמ"ח אברים דמלכא בחי' ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם כו' וע"י קיומם מתעלים בבחי' כמראה אדם להיות בצלמנו כדמותנו, וע"ש זה נק' ציון ואזי נק' בחי' עם בדומה לו, וזהו ולאמר לציון עמי אתה גם כמארז"ל עתידים צדיקים שיקראו על שמו של הקב"ה שנאמר כל הנק' בשמי, ופרש"י שיהי' שמם הוי', והיינו ע"י קיום המצות מתעלים נש"י לאשתאבא בגופא דמלכא, בחי' כמראה אדם הוא מראה דמות כבוד הוי' ולכן יהי' שמם הוי' וכיון שע"י קיום התומ"צ מתעלים נש"י בבחי' זו שיהי' שמם הוי' ע"כ נק' עמו בדומה לו, וזהו ואני לו לעם.

והנה דודי לי ואני לו זהו ענין פסח ושבועות שמתחלה דודי לי ואח"כ ואני לו, אבל אח"כ צ"ל אני לדודי תחלה וזהו כל ענין חדש אלול שמוכן לתשובה ואח"כ ודודי לי בר"ה ויוכ"פ וסוכות כו', והנה אני לדודי ודודי לי ר"ת אלול, אזי הרועה בשושנים, ופי' וענין רועה הנה ארז"ל במד"ר הוא לי לאב כי אתה אבינו, ואני לו לבן בנים אתם לה' אלקיכם, הוא לי לרועה שנאמר רועה ישראל ואני לו לצאן שנאמר ואתנה צאני כו', וצ"ל הלא אין ערוך כלל הדמיון דרועה וצאן לאב ובן, אך הענין כי יש ב' שמות הוי' הא' שם הוי' שבבחי' ממכ"ע בחי' כמראה אדם שם שייך לומר אב ובן שאוא"ס ב"ה המלובש בח"ע נק' אב כידוע פי' אבינו שבשמים אור אבא שמלובש בז"א דהיינו כמו שהבן שנמשך מעצמיות מוח האב, כך נש"י נמשכו ממחשבתו וחכמתו ית' ממש, אבל בחי' שם הוי' דלעילא הוא בחי' כי לא אדם הוא, ע"ז כתיב יש אחד ואין שני לו גם בן גם אח אין לו, פי' ואין שני לו היינו שאין לו חיבור בבת זוג כי יחודים לא שייך כ"א בע"ס וע"כ שייך שם בן ואח כידוע שיש נשמות שנק' בנים למקום ויש שנק' אחים כו' כמ"ש בנים אתם להוי' אלקיכם זו"נ דאצי' ומה שמשה לא כלל א"ע ג"כ שלא בנים אנחנו היינו שמשה נמשך מיחוד או"א ולכן בק"ש שהוא יחוד או"א אמר הוי' אלקינו, וע"כ הוא בחי' אח לזו"נ דאצי' ולא בחי' בן כו', אבל אוא"ס ב"ה עצמו הוא למעלה מבחי' יחודים כי יחוד היינו השפעה מעצמיות, וזה יכול להיות בהע"ס, אבל מעצמותו אין יכול להיות נמשך השפעה מעצמיות כו' כ"א רק בחי' אור שהוא גילוי זיו והארה לבד, וזהו ואין שני לו שאין לו חיבור בבת זוג, ובזהר דהא לעילא לית תמן נוק', פי' שאין שום בחי' כלל שיוכל לקבל השפעה מעצמיותו ממש, כ"א רק ע"ד הארה וזיו (כמו הזיו שמאיר מהשמש) א"כ א"ז נק' יחוד, וזהו יש אחד ואין שני לו, היינו שהוא בחי' יחיד שלמעלה מבחי' אחד שאינו בגדר בחי' יחודים, משא"כ בחי' אחד שבז"א יש שם יחודים, וזהו הלשון יש אחד כו', וכיון שהוא למעלה מזיווגים ויחודים ע"כ שם אין שייך לומר הוא לי לאב כו' רק הוא לי לרועה ואני לצאן, צאן זהו ביטול שלמעלה מהדעת, כצאן טבחה כו', וז"ש טוב לחסות בהוי' מבטוח באדם, מבטוח הוא לשון וטח את הבית דיבק והתקשרות ממש שבבחי' כמראה אדם שם הוי' דלתתא יש התקשרות והתחברות עצמי כמו אב ובן כנ"ל, אבל בשם הוי' דלעילא הוא רק מרעה וחסיון מרחוק, ומ"מ בחי' זה דהוא לי לרועה טוב יותר וזהו טוב לחסות בהוי' מבטוח באדם, וענין הרועה בשושנים, שהמרעה משם הוי' דלעילא הוא בשושנים יגמדה"ר, ובזהר אמרו א"ת שושנים אלא ששונים בהלכות, והיינו כי התורה נדרשת בי"ג מדות שנמשכים מי"ג מדות הרחמים כמ"ש המגיד נ"ע ע"פ ואביה ירק ירק בפניה הלא תכלם שבעת ימים, שארז"ל ק"ו לשכינה י"ד יום אלא דיו לבא מן הדין להיות כנדון, דצ"ל מה שייכות יש כאן דוקא להיות קל וחומר אלא הענין כי משה אמר אל נא רפא נא לה שביקש לשם אל תיקון הראשון די"ג ת"ד אשר משם אל נמשך מדת ק"ו שהוא המדה הראשונה מי"ג מדות שהתורה נדרשת וכיון שנתגלה שם אל נתגלה מדת קל וחומר ולכן יש ללמוד מכאן שכמו"כ ע"י י"ג מדות שהתורה נדרשת מתגלה יגמדה"ר.

אני לדודי.

א) ברבות ע״פ דודי לי ואני לו, הוא לי לאלקים, אנכי ה׳ אלקיך ואני לו לעם ולאומה שנאמר הקשיבו אלי עמי ולאומי אלי האזינה בישעי׳ סי׳ נ״א, וברבות יתרו ר״פ כ״ט אר״ש ב״י אמר הקב״ה לישראל אלוק׳ אני לכל באי עולם אבל לא יחדתי שמי אלא עליכם כו׳ אלקי ישראל, וי״ל דהנה כתי׳ ויגש אליהו כו׳ אם ה׳ הוא האלקים במ״א סי׳ י״ח כ״א, ולכאורה אינו מובן מהו ואם הבעל כו׳ ע״ש, וע״ש בתרגום יהונתן ובהמפרשים הרד״ק וכלי יקר ובהרלב״ג, והענין כי העובדים לכוכבים קרו לי׳ אלהא דאלהא, היינו כי אף שמאמינים בו ית׳ כמ״ש ממזרח שמש עד מבואו גדול שמי כו׳, אך אומרים על השמים כבודו ואינו משגיח בשפלים ועזב ה׳ את הארץ ואינו רואה ביחזקאל סי׳ ט׳ ט׳, וכמשארז״ל ב״ק עט״ב, שעז״ב ויאמרו לא יראה י״ה כו׳, והיינו לפי שסוברים שההמשכה נמשך דרך השתלשלות עו״ע וע״כ זהו השפלה אצלו להשגיח למטה כו׳, אבל באמת כתיב מי כה׳ אלקינו המגביהי לשבת המשפילי לראות כו׳ והיינו שלפי שהוא המגביהי למעלה מעלה מסדר ההשתלשלות לכן המשפילי לראות בשמים ובארץ בהשוואה אחת וכמ״ש מזה בד״ה ששים המה מלכות ועז״נ מי כה׳ אלקינו שהוא עצמו אלקינו ממש ר״ל ע״ד אית דין ואית דיין שמצמצם א״ע להשגיח בפרטי פרטיות משא״כ הם קרו ליה אלקא דאלקיא, עוי״ל שאף מהעובדים לכוכבים המאמינים בהשגחה עכ״ז אינן מצווין על השיתוף וע׳ מזה בהרמ״ז ר״פ האזינו ע״פ כי חלק הוי׳ עמו משא״כ ישראל מקבלים שלא ע״י אמצעי וזהו״ע הוא לי לאלקים כו׳ ועמ״ש בד״ה בפ׳ נסכים בפי׳ הוי׳ אלקינו מלשון ואת אילי הארץ לקח ביחזקאל סי׳ י״ז שהוא לשון כח דהיינו ששם הוי׳ ב״ה הוא כחינו וחיותינו דהיינו שהוא הוא מקור וחיות של כל נש״י שעלו במח׳ להכלל באחדותו ית׳ במהר״ע כנ״ל, ועמ״ש בד״ה קדש ישראל להוי׳ משא״כ שאר כל הנבראים שמקור חיותן הוא מבחי׳ מלך כמ״ש בשכמל״ו ומלכותו בכל משלה כו׳ ע״ש נמצא לפי״ז הפי׳ הוי׳ אלקיך שבחי׳ שם הוי׳ ממש הוא אלקיך משא״כ עכומ״ז מקבלים רק ע״י שם אלקים לבד שהוא ג״כ ע״י ריבוי צמצומים כו׳ היינו אחר ק״כ צירופי אלקים משתלשל השפע להמינים כו׳, וע׳ באגה״ת פ״ד, וע׳ בת״א בד״ה וידבר אלקים וארא אל אברהם, עוי״ל הנה כתיב ויקרא לו אל אלקי ישראל ויש בזה שני פירושים, הא׳ שיעקב קרא בן להקב״ה, הב׳ שהקב״ה קרא ליעקב אל כמארז״ל פ״ב דחגיגה ובמגילה די״ח ע״א, והובאו ב׳ הפירושים בפירש״י בחומש שם פ׳ וישלח ל״ג כ׳ ונתבאר בביאור ע״פ את שבתותי תשמרו שהוא עדמ״ש בגמ׳ מענין שמים וארץ בש״א שמים קדמו לארץ ובה״א ארץ קדמה, כי הנה שמים הוא ז״א קדמו לארץ שהיא מל׳ מקור דבי״ע, וזהו שיעקב שהוא מל׳ דאצילות מקור נש״י קרא להקב״ה שהוא ז״א אלקי ישראל, כי ישראל לי ראש כמו שהרגל בטל לגבי הראש כך נש״י נקראו בנים לה׳, ברא כרעא דאבוה כו׳ כי נה״י דז״א נעשו מוחין לנוק׳, וזהו אני לדודי ביטול כרגל לגבי הראש וזש״ש ברבות ע״פ דודי לי ואני לו אני מיחדת אותו שמע ישראל ה׳ אלקינו כו׳ היינו בחי׳ ביטול הנ״ל כמו ביטול הרגל להראש כו׳, אך ודודי לי כי בתפילין דמארי

עלמא כתי' מי כעמך ישראל גוי א' בארץ כי במח' ארץ שהיא מל' קדמה לז"א והיינו שע"י ביטול היש לאין מעוררים וממשיכים המוחין לז"א, ולכן בתפילין שהם המוחין הנמשכים לז"א חותם בולט כתי' מי כעמך ישראל כו', וזהו ג"כ לי ראש שממשיכין המוחין לז"א וזהו שהקב"ה קראו ליעקב אל וזהו ודודי לי.

ב) עוי"ל בפי' אנכי ה' אלקיך הוא לי לאלקים, כי הנה י"ל מ"ש בשמו"ע אלקי אברהם כו' קודם הגדול הגבור, אך הגדול כו' חג"ת דז"א ומשם מקור התהוות שמים וארץ יש מאין כמ"ש ששת ימים עשה כו' ע"י ששת ימים ו"ק עשה כו' אבל האבות הן עצמן חג"ת דז"א ולכן הקב"ה קראו ליעקב אל וכמ"ש ברבות ויחי ע"פ ושמעו אל ישראל אביכם כו' אף אביכם בורא עולמות וא"כ מה שהוא אלקי האבות הוא שבח יותר דהיינו שגם האבות שהן חג"ת דאצי' הן לגבי א"ס ב"ה נבראים ממש כי גם החכמה הוא כעשי' גופניות כו' וזהו שבח יותר מהיותו אלקי השמים כו' כמובן ומי הוא האלקים לאצי' היינו ודאי המאציל א"ס ב"ה ממש, וזהו הוא לי לאלקים אנכי מי שאנכי הוא הוי' אלקיך כו', וזהו לי יחדתי שמי שמי ממש שמו הגדול כו' וקרבתנו מלכנו לשמך הגדול וזהו ודודי לי, וע' מענין דודי בפע"ח שער חג המצות גבי די אכלו כו' וע' מזה בשל"ה ד"ז ע"ב, אך היינו ע"י אני לדודי ואני לו לעם כו' מבואר בד"ה אתם נצבים גבי לעברך בברית כו' להיות לו לעם כי אין מלך בלא עם פי' שהם נקראים במדריגת עמו שהם אנשים כמותו ומתייחסים אליו בערך מה כו' כי ישראל עלו במחשבה כו', וזהו עמי אשר נקרא שמי עליהם בדה"י ב' סי' ז' ועדמ"ש בזח"א ה' א' ע"פ ולאמר לציון עמי אתה א"ת עמי אלא עמי * כו' וע' ת"ז תיקון י"ח דל"ה ב', והענין דבירושלמי פ"ד דתענית סוף ה"ב חזרנו על כל המקרא ולא מצינו שנקראו ישראל ציון אלא זה שנאמר ולאמר לציון עמי אתה, והמכוון דכפי' הקה"ע שם שע"י קיום המצות המרומזים בפסוק זה ואשים דברי בפיך זו תודה ובצל ידי כסיתיך זו גמ"ח לנטוע שמים וליסוד ארץ זהו עבודת הקרבנות אזי נק' ציון שהם מצויינים בעולם, והיינו כמ"ש בתו"א פ' מקץ בד"ה רני ושמחי דס"ב סע"ב, וביאור ענין ציון כו' בצלמנו כדמותנו הם רמ"ח פקודין רמ"ח אברים דמלכא והיינו רוחניות המצות ורוחניות התורה כמו שהן למעלה באוא"ס ב"ה שהן הן בצלמנו ממש, אך גשמיות המצות כו' הם רק בחי' ציון מלשון סימן כו' אזי נקראת כנס"י ציון כו', והיינו שאז כנס"י מקבלת כל האורות שלמעלה ממש הנמשכים בז"א בבחי' יסוד שלה הנק' נקודת ציון וזהו ולאמר לציון עמי אתה שאזי דוקא כשנק' ציון ע"י קיום תורה ועבודה וגמ"ח אזי הם בבחי' עמי, והיינו אנשים כמותו שהרי הם מצויינים ברמ"ח אברים דמלכא ממש ובעומק יותר י"ל כי ז"א דאצי' נק' כמראה אדם כי אדם ממש היינו א"א האדם הגדול וז"א הוא ישראל הוא כמראה אדם כמ"ש בזח"ב משפטים קכ"ב א' ובמק"מ שם וזהו עמי אתה, כי א"א נק' אלקי ישראל שהוא ז"א וזהו ג"כ ענין א"ת עמי אלא עמי כו', אך פי' זה יתכן על ענין אני לו לעם והוא נק' מלך ישראל שאין מלך בלא עם שהם אנשים כמותו כו', אבל

עמי אלא עמי: בכת"י מנוקד עמי (עיין פתוחה) אלא עמי (עיין חרוקה).

איך שייך לומר כן על הוא לי לאלקים ואני לו לעם, דהעם הוא אין ערוך לאלקים, ולא כמו עם לגבי המלך, אך הרי מצינו שהב"ד נקראים ג"כ אלקים כמ"ש עד אלקים יבוא דבר שניהם בפ' משפטים וכן בעה"כ דסה"ד וז"ל וכן כל אלקים שהוא על האל ית"ש שופט העולם ומשגיח בו מבראשית ברא אלקים לשון דיין ושררה נתתיך אלקים לפרעה ר"ל לשון שררה כו' עכ"ל, א"כ כיון אלקים ג"כ לשון שררה ושופט, ה"ז כענין בחי' מדת מלוכה, ולכן שייך ואני לו לעם כו' כנ"ל, ומה שנק' כמו"כ אלוקה אני לכל באי עולם, זהו מצד בחי' שם אלקים ממש שמצד בחי' זו הרי גם כל באי העולם הם בחי' עם שהרי המלאכים נק' ג"כ אלקים ומהם יונקים הע"ש כו' מאחוריים דשם אלקים, אבל בחי' הוא לי לאלקים הוא היינו שם הוי' ממש בחי' עצמיות אוא"ס הרי א"כ גם להיות ואני לו לעם זהו ע"י ולאמר לציון עמי אתה וכנ"ל.

עוי"ל בפי' הוא לי לאלקים עדמ"ש לע"ל והי' הוי' לי לאלקים שבחי' שם הוי' יהי' רק כמו שם אלקים ע"י גילוי עצמיות אוא"ס כו' ואני לו לעם לקבל מבחי' שם אלקים זה.

ג) עוי"ל עפמ"ש במ"א בד"ה עולת תמיד ענין פי' ישראל לי ראש שהוא כמו עד"מ הנשמה עיקר התגלותה במוחין שבראש ששם מתגלה כללות החיות ואח"כ מן הראש נמשך ומתחלק חיות פרטי לכל אבר בפ"ע כח הראי' בעין וכח השמיעה באוזן כו', כך למעלה עיקר התגלות כללות החיות מאוא"ס ב"ה נמשך ומתגלה בנש"י לכן נקראים לי ראש ומהם נמשך אח"כ החיות והתענוג לכל העולמות וזהו הוא לי לאלקים שנק' אלקי ישראל שבנש"י עיקר התגלות כללות החיות כו' ומזה יובן דשייך בחי' זו בענין ר"ה שלהיותו נק' ראש ג"כ ע"ד הנ"ל גילוי כללות החיות אז צ"ל ואני לו לעם כו' ולאמר לציון עמי אתה כי איך יהי' בבחי' ראש להיות כלי לכללות האור והחיות מא"ס ב"ה זהו ע"י ישראל מתקשראן באורייתא ואורייתא בקוב"ה, והנה פי' אני לדודי יש להעיר ממ"ש אם אני כאן הכל כאן ופי' בזח"א בסוף הספר סי' כ"ה די"ב רע"א אי שכינתא דאקרי אני שריא כאן הכל כאן ההוא אתרא דאקרי כל כו', והיינו בחי' יסוד שנק' כי כל בשמים ובארץ שממשיך נש"ב מהבינה במל', גם כפשוטו דהכל קאי על בי"ע וע"ד שנת' בפ' ויחי דרכ"ט רע"ב כד סלקא דא כלא סלקין אבתרה הה"ד משכני אחריך נרוצה וכמ"ש באריכות בד"ה משכני אחריך כו' ע"ש ועמ"ש בד"ה ואהי' אצלו אמון כו', פי' אני תורתך שעשעתי ע"י שעושה מאני אין שהו"ע ביטול היש עי"ז ממשיך תענוג עליון כו', וזהו אני לדודי מבחי' אני שנעשה אין נמשך האור לדודי, ועמ"ש ע"פ אני כברוש רענן בד"ה לבאר ענין יוה"כ שנק' שבת שבתון ומ"ש במ"א ע"פ אני ראשון ואני אחרון, עוי"ל פי' אני לדודי ודודי לי הוא ענין החזרת פב"פ שזהו פי' תשובה וכמבואר בד"ה שובה ישראל עד, ועוי"ל בפי' הוא לי לאלקים כו' דהנה כתיב ביהושע סי' כ"ט י"ד ויאמר יהושע אל העם לא תוכלו לעבוד את ה' כי אלקים קדושים הוא וע' בכלי יקר שם בשם העקידה שער פ"ט שהקשה איך יהי' יהושע מרבה להפצר לדחות את ישראל מעל השי"ת כו' ושתירץ כי כוונתו הי' שיקבלו אל עצמם להזהר מהשיתוף כו' ובירושלמי רפ"ט דברכות

איתא פי' קדושים הוא לשון רבים היינו קדוש בכל מיני קדושות דרכו בקדושה דבורו בקדושה וישובו בקדושה כו' וא"כ גם אתם כשתהיו לו לעם צ"ל קדושים וכמ"ש בספר וע' ס"פ כ"ב שזהו פי' והייתם קדושים לאלקיכם, וענין קדושה זו פי' הב"מ שם קדש עצמך במותר לך כו' ועמ"ש בד"ה ראשי המטות שעיקר קדושה זו נמשך ע"י המצות אק"ב כו' והנה פי' אלקים קדושים הוא היינו קדוש ומובדל בחי' סוכ"ע וכמ"ש במ"א ע"פ כי הוי' הוא האלקים בשמים ממעל היינו גם בבחי' סוכ"ע יש הוי' ואלקים כו', ואפ"ל ע"ד שאלקים חיים זהו בבינה במא"א אות א' ספ"ג כש"כ בחי' אלקים קדושים א"כ אלקים קדושים הוא קאי על שם הוי' ממש שבחי' שם הוי' הוא לי לאלקים כמ"ש בתו"א בד"ה וידבר אלקים כו' וארא כו' ע"ש, או בחי' ז"א בעלותו לגבי עתיקא וזהו הוא לי לאלקים בחי' אלקים קדושים הוא ואני לו לעם כמ"ש כי עם קדוש אתה וכתיב והייתם קדושים לאלקיכם והנה מה שהקדים פסוק דודי לי לפסוק אני לדודי היינו כי בחי' הוא לי לאלקים נמשך מתחלה ואח"כ עי"ז ואני לו לעם כמבואר בגמ' פ"ד דקדושין ד"ע סע"ב זו מעלה יתירה בישראל כו' יעו"ש, והיינו שכדי שנהיו בבחי' עם קדוש זהו ע"י אק"ב וא"כ דודי לי בתחלה ואח"כ ואני לו כו'.

ד) **הרועה** בשושנים. הנה כתיב למנצח אל שושנים כו' רועה ישראל האזינה נוהג כצאן יוסף כו', ובמדרש תלים שם הפרנסה ע"י עצמו שנאמר רועה ישראל האזינה נוהג כצאן יוסף מה יוסף גמלו אותו אחיו רעות אף אנו גמלנו אותך רעות כביכול עברנו על מצותך אף אתה גומל לנו טובות הוי נוהג כצאן יוסף עכ"ל, ואפ"ל דלכן אמר למנצח אל שושנים אשר שושנה י"ג עלין דסחרין לה שהם היגמדה"ר דהיינו כדי להיות נוהג כצאן יוסף שאף שעברנו על מצותיך עכ"ז יגמול לנו טובות זה נמשך מבחי' י"ג מדה"ר והוא בחי' יוסף שנק' צדיק כי טוב וכתיב הטוב כי לא כלו רחמיך כו' שבחי' יגמדה"ר נמשך מבחי' טובו ית' כמ"ש בת"א פ' בשלח בד"ה אשירה להוי' ועמ"ש מענין יוסף בד"ה ואני נתתי לך שכם אחד על אחיך וברבות מקץ פצ"א דק"ב ע"ב נהג את צאנך כיוסף שזן את העולם בשני רעבון כו' וע' ברבות סדר ויצא פ"ע ע"פ והנה שלשה עדרי צאן רובצים עליה כהנים לוים וישראלים כו' ובשה"ש רבה מ"ח ד' ע"פ דודי לי ואני לו הוא לי לרועה רועה ישראל האזינה, ואני לו לצאן ואתן צאני צאן מרעיתי ביחזקאל סי' ל"ד ומה שנקראו ישראל צאן נמצא בזה שני פירושים הא' ברבות סדר בשלח פכ"ד קמ"א ב' גבי ויסע משה מה הצאן כ"מ שהרועה מנהיגם שם נמשכים כך ישראל כו' משכני אחריך נרוצה כו', וא"כ בחי' זו הוא מה שיש בהם בחי' ביטול יותר מבחי' אדם שמבטל דעתו ושכלו וכ"ה ברבות אמור פכ"ז ע"פ אדם ובהמה תושיע כאדם אנו כבהמה תושיענו לפי שאנו נמשכין אחריך כבהמה כו', ובקהלת רבה ע"פ אמרתי כו' שהם בהמה המה להם האיך ישראל נמשכין אחריך כבהמה שנאמר ואתן צאני כו' מה בהמה זו פושטה צווארה כו' והיינו בחי' מס"נ שזהו הבחי' הנמשך מלמעלה מהחכ' כמ"ש בת"א פ' שמות בד"ה ערבים עלי ד"ס והחכ' נק' אדם א"כ בחי' היותם כבהמה וצאן הוא למעלה מבחי' אדם וע"ד שנת' בתניא ס"פ מ"ו דעת העליון כו' ונק' בהמה רבה כו', שלפני האצי' עכ"ל, והיינו כמ"ש

בביאור ע"פ מים רבים בת"א פ' תולדות שדעת העליון ממשיך המדות דכתר שלמעלה מהחכמה והם חג"ת דא"א הנק' טורי חשוכא ושם שרש האבות וזהר"ע בעבר הנהר ישבו אבותיכם כמבואר באריכות ע"פ אם בחוקותי וזה שנק' צאני צאן מרעיתי ולא נק' בהמה כמ"ש בד"ה והניף הכהן אותם שבטבע הבהמה נמצא הביטול יותר הרבה מבאדם כו', ואעפ"כ מכל הבהמות נבחרו כבשים עפ"י רוב ולתמידים שנמשך בהם הביטול יותר כי פני שור מהשמאל כו' אבל הכבשים הם בבחי' רחמים וע"ש שיש בהם ג"כ ב' בחי' הא' כבש והב' כשב הראשון חג"ת דז"א לכן הב' שהוא חו"ב קודם לשין שהוא חג"ת ובחי' כשב שזהו חג"ת דא"א כו' ע"ש לפי"ז צאן אדם י"ל ז"ת דז"א כמ"ש במאו"א אות צ' סכ"ז ונק' צאן מצד המדות ואדם מצד המוחין דז"א שהיא התורה והמדות מגביהים ומעלים את התורה והחכ' לאוא"ס ממש כמבואר בתו"א פ' יתרו בד"ה האבות הן הן המרכבה כי ז"א בעתיקא אחיד ותליא, וכ"ז אף במדות הנמשכים מז"ת דז"א וזהר"ע כבש, אך ענין כשב זהו גילוי מדות דא"א טורי חשוכא ע"י ד"ע כו' ועמ"ש בילקוט פ' פנחס ע"פ כבשים שנים ליום דב"ש אומרים שהוא מלשון יכבוש עוונותינו, ובה"א מלשון כיבוס, אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו ע"ש רמז תשע"ד דרמ"ח ע"ד ולכן נק' צאן מרעיתי אדם שבחי' היותם בבחי' צאן זהו מעלה גדולה להמשיך מלמעלה מבחי' אדם שמשם נמשך להיות כשלג ילבינו כנודע וכ"ז לפי' הרבות פ' בשלח פכ"ד הנ"ל דבחי' מעלת צאן גבוה מבחי' אדם כו' ועפי"ז יש לפרש הרבות בשה"ש ע"פ דודי לי הוא לי לאב ואני לו לבן הוא לי לאב כי אתה אבינו כי הייתי לישראל לאב, ואני לו לבן בני בכורי ישראל, בנים אתם לה', הוא לי לרועה שנאמר רועה ישראל כו' ואני לו לצאן כו', דלכאורה זהו ב' הפכים דאם הם בנים איך הם צאן, אלא הענין כי הנה מבואר במ"א בפי' מארז"ל ישראל מפרנסים לאביהם שבשמים שהוא אור אבא המתלבש בז"א דמצד אוא"ס המלובש בחכ' שייך לומר אבינו ממש כי מקור ושרש נש"י נמשך מהחכ' וכמ"ש קדש ישראל לה' וכמו עד"מ הטפה הנמשכה מהמוח דהיינו מהחכ' משא"כ בהכתר אין שייך לומר כן וכמ"ש בסה"מ סי' ע"א בענין מרוב אונים דא ריש דרגין כו' בזח"א בראשית ד"ב ע"א וז"ל ריש דרגין הוא חכמה ראש המדריגות כי כתר נעלם מאד ואף חכמה קדומה נעלמה מעיני כל חי שאף יסוד שהוא כל חי המושך הטפה הזרעית מהמוח הנק' חכמה אינו מושג מהחכ' זו הקדומה כי נעלמה ממנו אלא חכמה זו הנק' שירותא ראש המדריגות והוא נק' אבא כו' עכ"ל א"כ מצד בחי' כתר לא שייך שיהי' נק' בנים כ"א מצד בחי' חכמה נאמר כי אתה אבינו אכן מצד בחי' כתר שהוא סוכ"ע אמרו הוא לי לרועה ואני לו לצאן והיינו כי כולם בחכ' עשית שגם החכ' הוא כעשי' לגבי א"ס ב"ה כמ"ש בתניא ר"פ מ"ר (ר"ל לע"ל שיומשך הטיפה ממו"ס נק' נשואין ברבות סדר בא ס"פ ט"ו וזהו"ע הנשמות החדשות מסוכ"ע בד"ה ואכלתם אכול) ועמ"ש מזה בד"ה אלה העדות והחוקים ע"פ המדרש קהלת רבה ע"פ יש אחד ואין שני לו גם בן ואח אין לו כו' יעו"ש, וא"כ מבחי' זו דא"א וסוכ"ע נק' רועה ישראל וישראל נק' צאן מרעיתי וע"ז אמר דהע"ה ה' רועי לא אחסר תילים סי' כ"ג א' וארז"ל במדרש תילים שזהו ע"ד מזקנים אתבונן שכן אמר יעקב האלקים הרועה אותי מעודי ויחי י"ח ט"ו,

ובעה"מ שער ט"ז פ"י דקכ"ח ע"ב כ' וז"ל ועל זאת הארה (של ש"ע נהורין) התפלל דהע"ה במזמור הפרנסה שנאמר ה' רועי לא אחסר וגו' על מי מנוחות ינהלני הוא השפע הקדוש של ש"ע נהורין היורד מרישא דאריך אל המזלות על זו"נ נק' מי מנוחות כו' עכ"ל, וי"ל פי' לא אחסור ע"ד כי אין מחסור ליראיו היינו בחי' אין משם מילוי כל החסרונות.

ה) **וענין** רועה הצאן הוא כמ"ש ונתתי עשב בשדך לבהמתך וכתי' ועשב לעבודת האדם, וענין עשב מבואר בת"ז תיקון נ"א ע"ב שין וכמ"ש בת"א בביאור ע"פ ואלה המשפטים שהו"ע המשכת הדעת והיינו כי בחי' צאן הם המדות וחיות המדות וקיומן הוא ע"י הדעת וזהו מזון הכבש כ' כתר ב' חו"ב הנמשך לחג"ת הנק' שין והיינו ע"י הדעת שממשיך מהחו"ב בהמדות וכמאמר אם אין בינה אין דעת כו', ועמ"ש ע"פ וידעת היום והשבות ובד"ה כי תשא כו' מחצית השקל בפי' ורעה אמונה, אך יש ב' בחי' דעת כדכתיב כי אל דיעות כו', הא' מבחי' ממכ"ע והב' דעת עליון מבחי' סוכ"ע שיבא ג"כ בבחי' דעת הרגשה וכמ"ש ע"פ וידעת היום ובביאור ע"פ מים רבים ובת"א פ' תולדות והנה סופא דקרא כי אל דעות הוי' ולא נתכנו עלילות הכתיב לא באלף והקרי לו בוי"ו וזהו ענין אלול שהוא ג"כ תיבת לא לו שהם מחוברים יחד והנה לא באלף זהו כתר ולו בוי"ו זהו ז"א כמ"ש בזח"א דק"כ ע"ב ע"פ בכל צרתם לא צר הקרי לו והיינו שא"א מלובש בפנימיות ז"א כמ"ש בפ' אחרי ס"ו ב' שזהו"ע ו' שהאלף שבמילוי הוא בחי' א"א ולכן מספר ו' י"ג היינו יגמה"ר כו' וא"כ באלול מתחבר לו לא, וגם התחלת תיבת אלול הוא בחי' אל היינו כי אל דיעות ואזי הרועה בשושנים י"ג עלין דסחרין לשושנה בחי' יג"מ היינו להיות המשכת הד"ע מבחי' סוכ"ע והוא כענין ברחמיך הרבים רחם עלינו ותן בלבנו בינה ועמ"ש מזה בד"ה בהעלותך את הנרות בענין כשמן הטוב כו' יורד על הזקן כו' הבא ע"י כתיתת הזית והתעוררות רח"ר שעי"ז נמשך בחי' אה"ר דאהרן שלמעלה מחסד עולם כו' ע"ש, ואה"ר זו זהו"ע כשב שהשין קודם לבית והוא ג"כ בחי' בהמה רבה שלמעלה מבחי' אדם כנ"ל וברבות בשלח פכ"ד מבואר ענין צאן מרעיתי דקאי על המן שאכלו ישראל במדבר כמש"ש רועה בכל יום כו' והיינו שבמן נאמר דבר יום ביומו ע' מזה בד"ה ויאמר משה אכלוהו היום בת"א פ' בשלח והנה המן הוא בחי' טל כמ"ש בד"ה ויאכילך את המן כו' ולא ידעון אבותיך שהם חג"ת דאצי' וכמו"כ גבי שושנים כתיב אהי' כטל לישראל יפרח כשושנה וכ"כ ברבות בשה"ש ס"פ כשושנה בין החוחים מה שושנה זו כו' יצא טל היא מפרחת הה"ד אהי' כטל כו' שושנה זו אינה אלא לריח וידוע מ"ש בד"ה ראה ריח בני שריח העלאת מ"נ בכל מאדך בחי' תשובה וזהו ריח בגדיו ריח בוגדיו כו' ומבואר שם דאע"ג שכנס"י נק' באר שנובע בתמידות העלאת מ"ן מעצמו כענין בארה של מרים זהו העלאת מ"ן דאו"פ אבל כדי לבוא להעלאת מ"ן בבחי' או"מ היינו בכל מאדך תשובה ע"ז צ"ל ההמשכה מלמעלה מאתעדל"ע וזהו כריח שדה אשד ברכו הוי' ברכו דוקא, ומזה יובן לפרש ענין הרועה בשושנים לבוא לבחי' ריח שדה כו' שושנה זו ניכרת בין העשבים כך ישראל כל רואיהם יכירום כו' ע"ד עדות לישראל בזח"ג ר"צ ע"א בחי' הארת

פנים כו׳, ועמ״ש מזה ע״פ יצחק בן אברהם כו׳ שושנה זו אינה אלא לשבת ויו״ט שאז יש תוס׳ אור כו׳, וע״ד שער החצר הפנימית הפונה קדים סגור יהי׳ ששת ימי המעשה וביום השבת יפתח ע׳ ת״א בד״ה ויקהל משה, ולכן בר״ח אלול שאז נפתחים יגמדה״ר הנמשכים מבחי׳ אהי׳ כטל אזי כתיב הרועה בשושנים, וע״ז אמרו במדרש שה״ש בענין שושנים הצדיקים שלבן רך כשושנים וגם פי׳ מלשון ששונים שרגיל במשנתו, ע״פ הרועה בשושנים ש״ה סי׳ ד׳ ה׳, פי׳ לבו רך היינו ע״ד שנאמר ביאשיהו במ״ב סי׳ כ״ב י״ב, יען רך לבבך ותכנע כו׳ וע׳ בפ״ק דסוטה ד״ה סע״א בשר כתי׳ בו ונרפא ופי׳ רש״י שמי שהוא רך ועניו כבשר כו׳, וזהו ע״ד והסירותי את לב האבן מבשרכם ונתתי לכם לב בשר ביחזקאל סי׳ י״א י״ט, ועמ״ש על מארז״ל לעולם יהא אדם רך כקנה כו׳ שכדי שיהי׳ רך כקנה זהו דוקא ע״י המשכת המוחין חב״ד בהמדות וזהו עיקר ההפרש בין עולם התיקון ובין עולם התהו שהיו בבחי׳ קשה כארז, ועמ״ש בלקו״ת פ׳ אמור בד״ה ביאור ע״פ והניף הכהן אותם פ״ב, וזהו ע״י ששונים בהלכות נעשה לבן רך כשושנים וברבות וישלח פע״ח פ״ח א׳ ע״פ כי הילדים רכים זה משה ואהרן והיינו מפני שנאמר בהם ונחנו מ״ה ואהרן מה הוא, מה הוא בחי׳ ביטול כו׳, וכן פי׳ הרב ר׳ נחום ז״ל ובמה בשופר פי׳ ובמ״ה בבחי׳ ביטול דמ״ה כי השופר מטיל חרדה כדכתי׳ וקול השופר חזק מאד ויחרד כו׳, וכן מצינו שבחי׳ רך לב הוא הירא כמ״ש הירא ורך הלבב כו׳ ובחי׳ יראה עלאה נמשך ע״י השופר כו׳ ועמ״ש ע״פ לריח שמניך טובים ע״כ עלמות אהבוך שאף מי שלבו אטום עכ״ז יפתח לבו וע״י רח״ר כו׳ וכן ע״י שושנים י״ג מהה״ר נפתח לב הקשה להיות רך שאפילו האכזרי יתפעל מדבר שיש בו רחמנות גדול וכך הוא ענין ברחמיך הרבים רחם עלינו כו׳ וזהו״ע ולא רוככה בשמן עדמ״ש במ״א גבי שליו היד ה׳ תקצר להמשך הביטול גם בהיש, וזהו פותח את ידיך ד׳ יודין דשם ע״ב המרומזים בס״ת ואני לדודי ודודי לי, ועי״ז ימשיך ומשביע לכל חי רצון העליון להיות לבן רך כשושנים, ועמ״ש בד״ה ה׳ לי בעוזרי וכתיב מאין יבא עזרי בחי׳ אין הוא א״א שלמעלה משם הוי׳ שהוא ז״א כמ״ש בזח״ג פ׳ שלח דקנ״ח א׳ ע״פ היש הוי׳ בקרבנו אם אין וזהו״ע ההפרש בין ונתתי עשב ובין בחי׳ הרועה בשושנים, והנה ע״י שלבן רך עי״ז נמשך הסליחה והמחילה וכמ״ש בארך אפיים יפותה קצין ולשון רכה תשבר גרם במשלי סי׳ כ״ה ט״ו, וממ״ש ע״ז ברבות כי תשא פנ״ב יובן שזהו ההמשכה מא״א שזהו״ע בארך אפיים יפותה קצין היינו ז״א שעי״ז שממשיכים בו מא״א נמתקין הדינים כענין הקב״ה מצלי יהי״ר מלפני כו׳ והיינו ע״י לשון רכה והו״ע התפלה וכמ״ש בקראי דחנה ותתפלל חנה על הוי׳ ובכה תבכה כו׳ וחנה היא מדברת על לבה כו׳ והיינו שמט״ט קושר כתרים לקונו מתפילותיהן של ישראל שהכתר הוא המשכת יהי רצון מא״א בז״א, ועי״ז נמתקין הדינים, ומתבטלין הגזירות וזהו תשבר גרם כו׳.

ו) **והנה** כ״ז הו״ע בשושנים י״ג מדה״ר, אך פי׳ הרועה בשושנים לשון ששונים כמ״ש שפתותינו שושנים, יש להקדים מ״ש ברבות סדר תרומה ס״פ ל״ד ע״פ ועשו לי מקדש אמר הקב״ה לישראל אתם צאני שנאמר ואתן

צאני כו', ואני רועה שנאמר רועה ישראל האזינה עשו דיר לרועה שיבא וירעה אתכם לכך נאמר ועשו לי מקדש עכ"ל, מובן שבחי' מרעה הנ"ל נמשך ע"י השראת השכינה בהיכל קה"ק, והיינו כמ"ש בד"ה משכני אחריך נרוצה שאמרו ברבות בשה"ש דמשכני רומז ג"כ על שהשרית שכינתך בתוכנו שעי"ז אחריך נרוצה והיינו כמ"ש בת"א ב"ה וישב יעקב ח"ל והנה בזמן בהמ"ק היה נמשך בחי' זו רעו"ד מגילוי אוא"ס ב"ה בהיכל קה"ק כמ"ש בתניא להיות בטל רצונך לרצונו ית' וכמ"ש כי תהיו לי ארץ חפץ עכ"ל, ופי' רעו"ד בד"ה מי מנה עפר יעקב שהוא הרצון שלמעלה מהשכל וענין היכל קה"ק מבואר בתניא פנ"א נ"ב שהוא עד"מ התגלות החיות מהנשמה במוחין שבראש ששם גילוי כללות החיות וממנו נמשך לכל הרמ"ח אברים כו', ועמ"ש ע"פ שבת שבתון בפי' קדש הקדשים שהוא ענין מה שלמעלה גם מסוכ"ע כו' ועפ"י כהאריז"ל היכל קה"ק הוא ג"ר כח"ב וחו"ב הוא בחי' מוחין והכתר הוא גלגלתא דחפיא על מוחא בחי' הרצה"ע שלמעלה מהחכמה, והנה ישראל הוא ג"כ לי ראש כנזכר בד"ה אני הוי' אלקיכם דפ' ציצית והוא ע"י שיש בהם ג"כ בחי' רצון שלמעלה מהשכל להיות בטל רצונך כו' חהו שהיו מקבלים היראה שלהם מהיכל קה"ק ששם שורה אוא"ס ב"ה מבחי' כח"ב ומזה נמשך ג"כ הרצון והחפץ בנש"י ברעו"ד ועמ"ש בד"ה כי ההרים ימושו מענין זה שאז היו הקב"ה וכנס"י פב"פ ובד"ה מי יתנך כאח לי בת"א פ' תרומה, ולכן המקדש עד"מ דיר לרועה שיבא וירעה אתכם דכבר נתבאר שענין רועה ישראל הוא המשכת הדעת כו' והדעת הוא נמשך מהכתר או מחו"ב כנ"ל בענין ב' בחי' דעת לכן הוא נמשך ע"י השראת אוא"ס בהיכל קה"ק שהוא בחי' כח"ב שמזה נמשך ד"ע וד"ת כנ"ל, וכמו הנשמה א"א לה להתגלות בגוף אלא ע"י התלבשותה במוחין שהן הן הכלים לגילוי זה כך גילוי אוא"ס ב"ה הוא ע"י התלבשותו בג"ר כח"ב גלגלתא ומוחין ובהם ועל ידם נמשך לישראל הרצון והחפץ כי תהיו אתם ארץ חפץ ולכן נקראו ישראל כצאן קדשים כצאן ירושלים כמ"ש ביחזקאל ססי' ל"ו וברבות בשלח פכ"ה לפי שהם מקבלים המרעה מבחי' ועשו לי מקדש וא"כ הם צאן קדשים כו', ולכך נאמר משכני כו' ממה שהשרית שכינתך כו' שעי"ז נמשכים אחריו כצאן הנמשך אחר הרועה כנ"ל, עוד יובן זה ממ"ש בזח"א ויחי דרכ"ט סע"א ורע"ב בענין משכני כו' והוא ע"ד בתולות אחרי' כו' היינו אף מי שלבו אטום כבתולה יתפעל להיות נמשך אחרי הקב"ה וענין דיר לרועה מלשון דירה בתחתונים ובמא"א אות ד' ססעי' יו"ד דירה נאה נק' החסד שבגבורה תהו"ע שם ע"ב דפ' והא"ש ע"ב גשרים שכדי להיות הגילוי למטה צ"ל ע"י צמצום כו' וכן בהיכל קה"ק ארז"ל צמצם שכינתו בין שני בדי ארון והנה משחרב בהמ"ק אין לו להקב"ה בעולמו אלא ד"א של הלכה נמצא זהו הדיר לרועה כמו בהמ"ק ונק' דירה נאה להיות עוסק התורה לשמה כו' ע"כ נאמר הרועה בשושנים ששונים בהלכות שהוא הדיר לרועה וכמ"ש ג"כ סד"ה האזינו השמים גבי ויבא כגשם לנו שגילוי והמשכת האה"ר הבאה ממזלות דא"א בחי' ונוזלים מן לבנון הוא נמשך ע"י החכמה שהוא התורה ועמ"ש מזה ג"כ בד"ה וידבר דעשה"ד שכמו"כ גילוי יראה עילאה הוא ע"י החכמה וע"ז אמרו אם אין חכ' אין יראה כו' גם כמ"ש דברי חכמים כדרבונות כו' נתנו מרועה א' וארז"ל פ"ק דחגיגה

ד"ג ע"ב ואיתא באריכות ברבות נשא פי"ד רנ"ז ג' מה דרבון זה כו' כך הם דברי חכמים דרים בינה בבני אדם כו' נתנו מרועה א' זה הקב"ה שנאמר ה' אחד הרי עסק התורה נק' ג"כ מרעה שנמשכו מרועה אחד שיהי' גילוי א' באדם כמארז"ל כשם שאין בלבך אלא אחד כו' וזהו"ע דרים בינה ע"ד ותן בלבנו בינה להבין כו' וכמ"ש במ"א והוא ע"י רחם עלינו כו' ועי"ז נמשך שיהי' לבן רך כשושנים כי ע"י התורה שיהי' המשכת חב"ד בהמדות נעשו המדות רכים כקנה וזהו עיקר עולם התיקון שיהי' בבחי' מ"ה משא"כ עולם התהו קשה כארז כו' והנה אדם אותיות מאד ואדם גימ' מ"ה והיינו שע"י בחי' מ"ה בחי' ביטול משים עצמו כשיריים יבא לבחי' מאד בחי' בכל מאדך כו' וזהו"ע ראשו כתם פז אשר פז גימ' מ"ה מ"ב כמ"ש במק"מ פ' שמות ושם מ"ב הוא בפ' ראשונה דק"ש שנאמר בה בכל מאדך כו' וזהו"ע והוא נמשך ע"י מ"ה כו', וז"ש ביוסף ויקרא לפניו אברך אב בחכ' ורך בשנים ברבות סדר מקץ פ"צ פי' ע"י שהי' אב בחכמה נעשו לבו רך אף שהי' בשני הבחרות כו' וז"ש אל שושנים כו' כצאן יוסף כנ"ל, ועוי"ל עפמ"ש בד"ה ביום שמוע אביה את נדרה, שכל חומרות ד"ס נמשך מאה"ר ועמ"ש בד"ה ערבים עלי ד"ס בת"א פ' שמות לכן עי"ז יומשך שיהי' לבו רך כו' גם עדמ"ש בד"ה משכני כו' שלהיות משכני זהו ע"י שהביאני המלך חדריו ש"ס משנה כשר פסול כו' חדר חסד דין רחמים, וע' מענין רך במא"א אות ר' סמ"ב ובי"ג שהם העיר מענין מברך מ"ב ר"ך בזח"ב ס"פ תצוה קפ"ז א' ביומא דר"ה מ"ב כו' לבתר רך כו' וע' בסה"מ סי' קס"א ובמק"מ שם והיינו ע"י שלבן רך כשושנים.

ז) **והנה** כ"ז לפי' הרבות בענין צאן מרעיתי אדם כו' שמעלת הצאן גבוה מבחי' אדם ע"ד בהמה רבה, או עכ"פ לפמ"ש המא"א דבחי' צאן זהו ז"ת דז"א, אך בזח"ג ס"פ נשא דקמ"ז ע"א ע"פ אדם ובהמה תושיע זכו אדם לא זכו בהמה כו', ואתן צאני צאן מרעיתי הוא בהמה אדם אתם הא אדם נשמע דמפרש בהמה וצאן בחי' שם ב"ן וכ"כ במק"מ שם שבהנשמה יש מב' בחי' מ"ה וב"ן כו' ולפי"ז נ' דמפרש עדמ"ש בת"א בד"ה ואלה המשפטים ענין מ"ש וזרעתי את ב"י זרע אדם וזרע בהמה שנשמות דאצי' נק' אדם ונשמות דבי"ע נק' בהמה כו' ועמ"ש ע"ז בגמ' דסוטה דכ"ב ע"ב ובפ"ק דחולין ד"ב ע"ב, זרע אדם לחוד וזרע המה לחוד והנה עז"נ ונתתי עשב בשדך לבהמתך שבחי' נשמות הנק' בהמה מקבלים החיות והעבודה ע"י המלאכים הנק' עשב ועד"ז תיקנו ברכת יוצר אור לפני ק"ש ששם נאמר והאופנים וחיות כו' ועז"נ ותפול לפני רגליו כו' שהן המלאכים שנקראו רגליו וכמ"ש בת"א סד"ה ותוסף אסתר אך בר"ח אלול שמתגלים יגמדה"ר נאמר הרועה בשושנים, והנה בתק"ז סוף תקון כ"ה דס"ט סע"ב, מאי שושנים אלא שושנה עילאה שכינתא עילאה ואיהו ק"ש דשחרית, ושושנה תנינא ק"ש דערבית שכינתא תתאה כו' ע"ש וכמבואר ברבות בשה"ש דאומר בשושנים יוכבד ומרים והן ב' מיילדות העבריות שהן ב' בחי' הנ"ל וענין ערבית ושחרית היינו יחר"ע ויחו"ת מדת לילה ומדת יום כמ"ש בד"ה רני ושמחי רננא ברמשא ושמחה בצפרא בת"א פ' מקץ והן ב' בחי' כלה המבואר בד"ה שה"ש ועכ"פ

זהו בחי' גבוה הרבה יותר מבחי' ונתתי עשב בשדך שנמשך ההשפעה ע"י אמצעות המלאכים חיות ואופנים כו' משא"כ השפעה דבחי' בשושנים נמשך ממל' דאצילות ועמ"ש בד"ה כנשר יעיר ההפרש בין ב' בחי' אלו ולכן כשמקבלת מהמלאכים נק' ותפול לפני כו' שהוא בחי' נפילה לגבי עצם הנפש כמ"ש בד"ה כי ההרים ימושו ואף את"ל פי' שכינתא עילאה מל' דאצילות ושכינתא תתאה כשנשפלת בבי"ע מ"מ לא דמי כלל להשפעה שע"י המלאכים שהרי גם כשבוקעת המסך ונעשית עתיק לבריאה הוא בחי' אצי' ממש ועמ"ש בד"ה כי תצא בהגהות שבחי' אצי' שבעשי' גבוה מבחי' עצם הבריאה כו' ושם נתבאר דאצילות שבי"ע מזה נמשך הארת פנימיות הלב ולמעלה מחיצוניות הלב כו' ע"ש, ועפי"ז י"ל ההפרש בין ונתתי עשב ובין הרועה בשושנים וכמ"ש ג"כ ע"פ ובהגיע תור אסתר לא בקשה דבר היינו עזר וסיוע מהמלאכים ע"ד כי מלאכיו יצוה לך כו' אלא כ"א אשר יאמר הגי הוא בחי' היכל קה"ק דבריאה שהוא אצילות מלשון הוגה מן המסילה היינו אצי' שבבריאה, וזהו"ע גוהרקי' דר' חייא דמנפשי' סליק כו', וזהו אסתר גימ' שושנה וי"ג עלין דשושנה הם י"ב בקר שאצל ים של שלמה שהוא ג"כ היכל קה"ק כו' והים עליהם והם יגמדה"ר דאריך שבבריאה, וזהו הרועה בשושנים שושנה תתאה אצי' שבבי"ע ושושנה עילאה אצילות העליון וזהו ג"כ מעין מ"ש שער החצר הפנימית הפונה קדים סגור יהי' כו' וביום החדש יפתח עמ"ש מזה בת"א בד"ה ויקהל משה.

ח) **אך** בגמ' פ"ק דחולין ד"ה ע"ב משמע כשנאמר בפסוק אדם ובהמה אינו כלל ע"ד זרע בהמה שלמטה מבחי' אדם אלא אלו בנ"א הערומים בדעת כאדם ומשימין א"ע כבהמה וא"כ זה מורה כפי' הרבות בפסוק ואתן צאני כו' אדם אתם שבחי' צאן זה היינו שהוא בחי' אדם ממש וע' בבכורות דמ"ד ע"ב ע"פ ובבהמתך משמע ג"כ דלשבח קאמר וע' תוס' שם ד"ה שלא תהא תפילתך עקורה, ולפי"ז יש לבאר ב' בחי' אלו דהנה יש ב' מדריגות תפלה ותורה ולפעמים אמרו ות"ת כנגד כולם, והנה תפלות כנגד תמידים תקנום והיינו מ"ש את הכבש האחד תעשה בבוקר כו' והתפלה הוא להיות ואהבת, וזהו"ע המדות שבנפש ומצד זה נק' צאני בחי' את הכבש כו' והיינו ע"י התעוררות רחמים ממה שהיא כרחל לפני גוזזיה נאלמה, וכמ"ש מזה ע"פ הנ"ל, ובחי' אדם זהו ע"י עסק התורה רמ"ח פקודין דאינון רמ"ח אברים, וצ"ל בשני הבחי' ו' והיינו ענין הרועה בשושנים י"ג מדה"ר וששונים בהלכות, ויש בחי' תפלה שלמעלה מתורה כענין חסידים הראשונים שהיו שוהין בתפלתן ט' שעות ביום כמ"ש במ"א ע"פ אחת היא יונתי וזהו"ע בהמה רבה כו', ומכ"ז נמשך להיות אני לדודי, בב' בחי' אני לו לצאן ע"י עסק התפלה, ואני לו לעם ע"י עסק התומ"צ כנ"ל בענין ולאמר לציון עמי אתה ועי"ז נמשך להיות ודודי לי הוא לי לרועה והיינו שמשם נמשך המחילה והסליחה כמו על הצאן שאין הרועה משים עליו אשמה כמ"ש ברבות בשלח פכ"ה ובפירש"י בירמי' סי' ל"א כ"ו גבי וזרע בהמה דת"י ואצלחינון כבהמה שאין עוונותי' נפקדין עלי' וזהו כבקרת רועה עדרו כו' כן תעביר כו' ויעבור ה' על פניו כו', וכמ"ש ג"כ בד"ה מה יפו פעמיך ענין מט"ט קושר כתרים לקונו מתפילותיהן של ישראל בחי' כתרים היינו

יה"ר מה שלמעלה מהחכ׳ שהיא תורה כו׳ וכמו שאנו מבקשים השיבנו כו׳ סלח לנו כו׳, והוא לי לאלקים בחי׳ שתמליכוני עליכם חהו ימלוך ה׳ לעולם אלקיך ציון כו׳ וכדפי׳ בת"א פ׳ מקץ בד"ה רני ושמחי דלעיל שכדי להיות ימלוך ה׳ לעולם כו׳ בחי׳ מקום לדור ודור בחי׳ זמן היינו ע"י בחי׳ ציון כו׳ ע"ש, והיינו כמש"ל בפי׳ ולאמר לציון עמי אתה וזהו לדור ודור המליכו כו׳ שלא יהי׳ העולם בבחי׳ העלם והסתר כו׳ ע"ש בת"א, וזהו ענין נוהג כצאן יוסף דהנה כתיב הטוב כי לא כלו רחמיך כמש"ל ופי׳ הטוב היינו כמ"ש כשמן הטוב כו׳ יורד על הזקן כו׳ ששמן הטוב נמשך מיסוד דא"ק כמ"ש בעמה"מ ומשם נמשך ומתלבש בפנימי׳ י"ג ת"ד והנה השמן נמשך ע"י כתיתת הזיתים והוא כמ"ש ברבות ר"פ תצוה בענין בצר לך כו׳ עמ"ש מזה ע"פ ראיתי והנה מנורת זהב, והנה יוסף נק׳ זית רענן יפה פרי תואר כי זית רענן זהו יסוד בחי׳ יוסף ולכן נאמר ביוסף יפ"ת ויפ"מ חכה לזה ע"י כתיתת הזית במצרים שפטפט ביצרו כו׳, דעי"ז נמשך ממנו בחי׳ כשמן הטוב כו׳ חהו נוהג כצאן יוסף.

אני לדודי ביאור ענין לדודי, עיין תורה ע"פ כתפוח כו׳ כן דודי, ועיין זהר ח"ג ד"ד, וע׳ בעה"כ דמה"ד ובנש"ד בכמה פסוקי׳ שה"ש משמע ז"א לפעמים ש׳ מ"ה דא"ק כמש"ש ע"פ קול דודי כו׳, וצ"ל אלול המשכת י"ג מדה"ר מלמעלה, א"כ מהו אני לדודי, ומתחלה דודי לי מבעי׳, אך יש פסוק א׳ כן, עיין בענין כי טובים דודיך מיין.

ביאור ע"פ אני לדודי הא׳, שבלק"ת פ׳ ראה.

ענין התגלות יג"מ שבאלול, ואעפ"כ הם ימי חול, וביאור ענין המשל הנזכר לעיל מהמלך שקודם בואו לעיר יוצאים אנשי העיר לקראתו ומקבלים פניו בשדה כו׳, והנה הטעם שהארת יג"מ נמשל להקבלת פני המלך עד"מ כי בחי׳ מדה השביעית מיג"מ שהוא תיקון ואמת נקרא באור פני מלך חיים שהוא מקור ההארה, ועז"נ תתן אמת ליעקב וכמ"ש במ"א (בד"ה רני ושמחי) והנה יש ב׳ בחי׳ ישראל ויעקב, ישראל בחי׳ כי שרית כו׳, ויעקב בחי׳ י׳ עקב דהיינו שירד מטה מטה בבחי׳ עקב אלא שיש לו בחי׳ יו"ד בראשו שאליו יומשך ממטה למעלה ועי"כ צריך שה׳ יתן אמת ליעקב בחי׳ סיוע מלמעלה כו׳ יאר ה׳ פניו אליך, וכ"ז נמשך מימי קדם שהן יג"מ דא"א שנכנסים ומאירים במל׳ דאצי׳

שנק' ג"כ יעקב יו"ד עקב שיורדת בבי"ע וישראל היינו ז"א, והיינו כדי להאירה מחשכת הקליפות כו', (ועמ"ש מענין זה ע"פ ויכתוב משה את מוצאיהם) אבל יג"מ המאירים ביוהכ"פ היינו שהמל' עולה עד הדיקנא דא"א ממש.

וביאור ענין ההפרש בין ב' הבחי' אלו, הנה נזכר בפע"ח שכ"ג ענין כ"ד שמות היוצאים מכ"ד ספרים דאורייתא שהם כנגד כ"ד קישוטי כלה הנז' בימי אלול בכתבי האריז"ל, וע' שם בשער כ"ד בתחלתו בכ"ד שמות כו', ועיי' מזה בפי' הרמ"ז בזוהר ח"א ד"ח ע"א ותכשיטהא, הוא סוד הארות מבחוץ כו', י"ג מאירין אלה מאריך כו', ופי' וענין קישוטין היינו כמו עד"מ התכשיטים אינן מעצמיות הגוף כ"א נתונים על הכלה, ועי"ז גורמים לה יפוי שתמצא חן כו', כך ענין יג"מ דא"א כשנמשכים למטה במל' דאצי' נק' קישוטין שאינן בבחי' עצמיות בה ממש רק בבחי' מקיף, וכמ"ש בזוהר בתחילתו אוף כנס"י אית בה תליסר מכילין דרחמי דסחרין לה כו', סחרין היינו בחי' מקיפים, וכמ"ש במ"ח מסכת אלול שאז נפתחים הי"ג ת"ד דעתיק ומאירים מחוץ למוחין דאו"א בסוד הקף עכ"ל, וכן נמשכים ממקיף דאו"א לז"א ומז"א לנוק', ולכן נק' קישוטין, וכעין זה איתא עוד בפע"ח שער י"ט פ"ד י"ג מכילין דרחמי דאימא מקשטא לברתא כו' אבל בעליות המל' עד הכתר ביוהכ"פ אזי המשכת י"ג מדות דא"א הם מאירים בה בבחי' עצמיות ממש, חהו ענין העליה, וע"כ הוא יו"ט ושבת שבתון משא"כ באלול שאינן רק בחי' קישוטין הארות מבחוץ כו'.

ב) **וביאור** הענין הנה כתיב לך אמר לבי בקשו פני את פניך ה' אבקש, ומבואר ענין זה ע"פ כי תצא כו', וראית בשבי' אשת יפ"ת ע"ש, דהנה כתיב ורחל היתה יפ"ת ויפ"מ ורחל הוא כנס"י, והנה כתי' נעשה אדם בצלמנו כו' שיש בנפש אלהית ע"ס שכל ומדות אהוי"ר וג' לבושים מחודו"מ והם נמשכים בה מע"ס העליונים דאיהו וגרמוהי חד וע"ש זה נק' יפ"ת שהוא עד"מ ציור האברים בשלמותן במדתן ותכונתן, וכך האברים הם ע"ס הנ"ל שבנפש, וכשהם בחי' מרכבה שהשכל והמדות ומודומ"ע של האדם הם בבחי' ביטול אליו ית' נק' יפ"ת ישראל אשר בך אתפאר כו', והיינו שמקבלת מבחי' הנך יפה דודי כו' בצלמנו כו', אך בחי' ויפת מראה הוא בחי' גבוה יותר, כי הנה ע"ס דאצי' הן בבחי' סדר ההשתל' וכל ההשתלשלות אינן אלא כטפה מן הים לגבי אוא"ס ב"ה כו', וכולם בחכמה עשית כתיב שהחכ' רק בעשי' נחשב ולית מח' תב"כ שאינו נתפס בשום שכל והשגת הנבראים והנאצלים, שההשגה והשכל הם מבחי' ההתפשטות סדר ההשתל' ואין כח בההשגה ושכל לקבל מבחי' אוא"ס ב"ה בעצמו ומהותו ממש בבחי' גילוי ותפיסא רק בבחי' ביטול השגה והעדר התפיסא כו' והוא בחי' רער"ד ופנימיות הלב בהשתפכות הנפש כו', והוא בחי' בכל מאדך, וכמ"ש מי לי בשמים ועמך לא חפצתי כו' שהוא בחי' הארה וגילוי ההעלם מפנימי' אוא"ס ב"ה שלמעלה מסדר ההשתל' ע"ס והוא שמתגלה בבחי' יחידה שבנפש שלמעלה מחכמה והשגה שהוא ראשית ההשתל' כו', ומזה נמשך בחי' פנימית הלב בחי' עומקא דליבא ותעלומות הלב כו' ובהארה זו שמשם לכנס"י נק' יפת מראה שהוא בחי' קלסתר פנים ביופי

וזיו לפי שהפנים נק׳ ע״ש התגלות הפנימיות שהפנימיות מתגלה בו, וכמו צהבו פניו מחמת שמצא תוספתא חדתא נמצא ההעלם שבעצמותו ופנימיותו ניכר ומתגלה בפנים ששם דוקא נמשך ומתגלה שצהבו פניו כו׳ וזהו יאר ה׳ פניו אליך, פי׳ פניו פנימיותו מה שלמעלה מעלה מסדר ההשתל׳, והוא בחי׳ תיקון ואמת שהוא לבדו יתברך האמת וכולא קמי׳ כ״ח, והארה זו נמשך אליך ממש להיות השתפכות הנפש ורעו״ד חהו ענין יפת מראה כו׳, וז״ש הנך יפה רעייתי הנך יפה ב׳ פעמים הנך יפה הא׳ ע״ש יפת תואר שמסדר ההשתל׳ והב׳ ע״ש ויפ״מ שהוא הארה מלמעלה מהשתל׳ כנ״ל, וזהו ענין ר״ה ועשי״ת, ובפרט יום הכפורים יום התשובה שהוא בחי׳ החזרת פנים בפנים דהיינו שאז זוכים נשמות ישראל לבחי׳ רעו״ד וממעמקים כו׳, וזהו ענין עליות המל׳ שמקבלת הארת פנים מי״ג מדות דא״א בבחי׳ עצמיות ממש, היינו יאר ה׳ פניו אליך ממש להיות בבחי׳ ויפ״מ כו׳, בכל מאדך ויחידה שמקבלת מיחיד כו׳, אחת היא יונתי כו׳.

ג) **והנה** מבואר במ״א (ע״פ ותוסף אסתר) דכנס״י יש לה הרבה שמות ונק׳ בשם בחי׳ רחל כשהיא בבחי׳ התגלות שהוא גילוי הרצון שיהא רצונו להבטל ולהכלל אליו ית׳, ואז נק׳ יפ״ת ויפ״מ כו׳, אבל לפעמים אין הדבר בהתגלות ונק׳ כשושנה בין החוחים, דהיינו שהחוחים הם הקוצים הם מונעים ומסתירים את השושנה, ועוקצים אותה והן כל עניני וטרדות עוה״ז ותאוות נה״ב כו׳, וזהו ענין וראית בשבי׳ אשת יפ״ת שבחי׳ ע״ס דנה״א הנק׳ יפ״ת הם בגלות ושבי׳ בע״ס דנה״ב והגוף שהם החכמה והשכל הגשמי שבעניני עוה״ז וחמדותיו כו׳, ומאחר שבחי׳ יפ״ת הוא בשבי׳ וגלות אין מאיר ג״כ בחי׳ יפ״מ, אלא דלא שייך בה לשון שבי׳, ועמ״ש במ״א ע״פ ציון במשפט תפדה ושבי׳ כו׳, משא״כ בחי׳ ציון עצמו לא נזכר שביה ע״ש, כי הנה ב׳ בחי׳ אלו דיפ״ת ויפ״מ י״ל שהם פרצוף החיצון דמל׳ הנק׳ שושנה ופרצוף הפנימי הנק׳ רעייתי וכלת משה, ולכן בפרצוף הפנימי אין שייך שביה ממש שאינו יורד לבי״ע רק מ״מ איתא בהרמ״ז בפ׳ תצא דרע״ו ד״ה ואיהו גדיל לה בשם זוהר הרקיע ר״פ בראשית, שאם העון גורם פגם ומיעוט במל׳ החיצונה גם יומשך ממנה פגם במל׳ הפנימית, ובהתקן החיצונה תיתקן גם הפנימית, ומתיקון שלה ייטיב גם לחיצונית עכ״ל, והיינו שע״י בחי׳ יפ״ת הוא בשביה וגלות ממילא לא נמשך הגילוי מא״ס ב״ה גם בבחי׳ הפנימיות כו׳, ולכן ע״י תיקון בחי׳ השכל והמדות דנה״א לצאת מהשביה וגלות דנה״ב להיות שכחי עמך ובית אביך ויתאוו המלך יפיך, עי״ז יומשך ג״כ גילוי הפנימית רעו״ד כו׳, ועי״ז יאירו ג״כ השכל והמדות דנה״א בתוס׳ אור כו׳, וכמ״ש במ״א בפי׳ והחכ׳ תחיה בעליה כו׳, כי הפנימיות נק׳ ג״כ חכמה שלמעלה משכל המושג כו׳ וע״ז אמר דהע״ה לך אמר לבי בקשו פני והיינו ע״י את פניך הוי׳ אבקש, וזהו ענין התגלות י״ג מדות שבאלול שנק׳ קישוטי כלה, פי׳ כמו עד״מ שע״י התכשיטין נמשך יפוי להכלה, כך ע״י התגלות יג״מ שבאלול שנק׳ קישוטי כלה שהוא בחי׳ יאר ה׳ פניו אליך נולד ונמשך הארה וגלוי בנפש מבחי׳ יפ״ת ויפ״מ הנ״ל.

ד) וזהו ענין המשל הנ"ל על יג"מ דאלול להקבלת פני המלך בשדה דהנה כתי' ובקשתם משם את הוי' אלקיך ומצאת כו' דהיינו שיהפך לבו מן הקצה אל הקצה ואתהפכא חשוכא לנהורא, וזהו בחי' התכשיטין והקישוטין כמו עד"מ עיקר בחי' תכשיט הוא אבנים טובות ומרגליות ועיקר ייקרם אשר לא יעריכום כסף וזהב הוא רק מצד החידוש שהאבן שהוא דומם יאיר כ"כ וכמ"ש במ"א ע"פ ושמתי כדכד כו', וכך הוא ענין אתהפכא חשוכא לנהורא שלב האבן דנה"ב תתהפך להיות בבחי' כלה שארי ולבבי ועמך לא חפצתי כו', זה נק' קישוטין כו', וזהו ובקשתם משם פי' שם בגימ' ב"ן רפ"ח כמ"ש בפע"ח גם שם ע' דק"ש כו', והיינו בירור והעלאות הרפ"ח כו', אך כדי שיוכל לבוא לבחי' זו הוא ע"י התגלות י"ג מדה"ר כמאמר ברחמיך הרבים רחם עלינו ותן בלבנו בינה כו' שהרחמים העליונים גורמים פתיחת לב האבן שירגיש הרחמנות שעל נפשו שירדה מאיגרא רמה כו', וזהו הרועה בשושנים שהם י"ג מדה"ר. אך שושנים היינו ג"כ ששונים בהלכות כי צ"ל אחזתיו ולא ארפנו עד שהבאתיו אל בית אמי כי באור פניך נתת לנו תורת חיים כו', אך עוי"ל כי להיות שלימות בחי' הקישוטין הנ"ל הוא ע"י ששונים בהלכות, והענין כמבואר במ"א ע"פ צווארך בחרוזים הוא בחי' אבנים טובות ומרגליות מפורדים וקבועים ותלוים בחוט שהחוט נכנס בהם מחברם שלא יתפרדו והן מתכשיטי כלה, והנה החרוזים מאבנים טובות ומרגליות הנ"ל הם נקובים וחלולים, ובנמשל הוא ענין ולבי חלל בקרבי שלא יהי' תופס מקום כלל ליש ודבר וכדי להיות ולבי חלל הוא ע"י המשכה מלמעלה מבחי' י"ג מדות הרחמים כנ"ל בענין ברחמיך הרבים רחם עלינו ותן בלבנו בינה כו' אך אח"כ צריך להמשיך בהם החוט המחברם, והוא בחי' הקול קול יעקב בחי' תורה שהוא המשכת הקו"ח מאוא"ס כו' המבריח מן הקצה אל הקצה להיות גילוי אוא"ס למטה ג"כ כמו למעלה, וזהו שלהיות בחי' התכשיטין וקישוטין הנ"ל הוא ג"כ ע"י התורה וכמ"ש בפע"ח כ"ד קישוטי כלה הם נמשכים מכ"ד ספרי דאורייתא כו', וזהו שלהיות בקשו פני פנימיות הלב הוא ע"י את פניך הוי' אבקש דהיינו כמ"ש ביג"מ ויעבור ה' על פניו כו', וכן התורה שהוא בחי' חכמת אדם תאיר פניו כו', וכמ"ש במ"א ע"פ כי תצא, וזהו שרש ענין המבואר במ"א בפ' ויצא ע"פ אם לא תדעי לך היפה בנשים צאי לך בעקבי הצאן, שהוא מאמר הקב"ה לכנס"י הנק' היפה בנשים ע"ש בחי' יפ"ת ויפ"מ הנ"ל שבכל נפש מישראל יש לה ב' בחי' הנ"ל, ואף אם אינן בגילוי מחמת הסתר הגוף ונה"ב מ"מ ישנן בהעלם ולא כמו שהעולם סוברים שכל מי שאין בו בחי' התגלות האהבה ורעותא דלבא אין להם זה הדבר זה אינו שכל אחד ואחד יש לו אלא שהוא בבחי' הסתר, וכענין וראית בשבי' שבחי' זו הוא בשבי' וגלות כו', וזהו אם לא תדעי לך כלומר שאינך יודעת ומשגת דהיינו שאין בחי' זו בהתגלות בפועל ממש שאינה יכולה להגיע להיות בגילוי אצלה מפני התלבשותה בגוף ונה"ב, והיינו פי' אם לא תדעי שהדעת הוא המקשר ומחבר ההתבוננות שיומשך מזה אהוי"ר אמיתי' והוא בחי' דעת תחתון, וזהו בחי' יפ"ת, ויש בחי' ד"ע שהוא הממשיך בחי' רעותא כמ"ש במ"א, ועמ"ש במ"א בפי' למען דעת כל עמי הארץ כו', ולכן נק' הדעת תפארת בזוהר ס"פ משפטים דקכ"ג א', וכמ"ש הרמ"ז ר"פ ויקרא דקיי"ל דדעת

אסהיד באנפין, ובאדר״ז דרצ״ב סע״ב, ומהאי נהיר אנפוי כו׳ ע״ש שהוא הממשיך הארת פנים להיות יאר ה׳ פניו אליך, וכמו״כ בו ועל ידו נמשך בכנס״י להיות בחי׳ יפ״ת ויפ״מ כו׳, ולכן כשאין גילוי זה בנפש נקרא אם לא תדעי כו׳, ואזי זאת העצה היעוצה צאי לך בעקבי הצאן, פי׳ צאן מלשון צאי כלומר דבר היוצא דהיינו בחי׳ היוצא מלמעלה מסדר ההשתל׳ שנתלבש למטה בסדר ההשתל׳ והם הם התורה ומצות אשר יסודותם בהררי קודש העליון פנימית רצונו ית׳, וזהו צאן לבן בחי׳ לובן העליון דהיינו עונג העליון שהתענוג הוא פנימי׳ הרצון שבמה שהוא מתענג כך הוא חפץ ורוצה, והרי הרצון הוא התפשטו׳ התענוג והתענוג הוא פנימית המכוון כו׳, וכמ״ש במ״א בפי׳ לי ראש, (וגם הרי הרצון יצא ונתלבש בדברים גשמיים, וכן הלכות התורה, וזהו נובלות חכמה שלמעלה תורה, פי׳ נובלות היינו מה שנשפלו ח״ע ורצון העליון למטה מטה, ולכן נק׳ ג״כ פרט ועוללות, וכמ״ש בפ׳ ויצא, אך באמת הנה זה שיצאו ונתלבשו למטה כ״כ זהו דוקא מבחי׳ אור עליון שלמעלה מעלה מהשתל׳ שעי״ז יוכלו לירד גם למטה מטה, וכמשל האבוקה שהיא גדולה מאד, ולכן מאירה גם למרחוק או כמו חבית שנתמלאה אז נשפע ממנה לחוץ ג״כ שפע רב ועצום, וזהו בית שנשפך בו יין כמים הוא סימן ברכה כי מה שנשפך יעיד על מקורו שבא מרבוי השפע מאד, וכמו גם בחי׳ הולדה לא בא באדם עד שיגדיל ויכנסו בו מוחין דגדלות אז ניתוסף בו כח ללידה ולהשפיע כו׳, נמצא מה שיצא ונתגלה רצונו יתברך וחכמתו בהלכות גשמיים זה יעיד על עוצם המאור בשרשן למעלה, ולכן נק׳ צאן לבן בחי׳ לובן העליון שלמעלה מהשתלשלות כנודע מענין בגדי לבן ביוהכ״פ דכה״ג).

ה) **והנה** ע״י תורה ומצות שהם עקבי הצאן יכול להמשיך בחי׳ היפה דהיינו בחי׳ יפ״ת ויפ״מ הנ״ל, גם אם לא תדעי לך דהיינו שבחי׳ הנפש מצד עצמה אינה יכולה להגיע ולהשיג שיהי׳ בה בחי׳ גילוי אך ע״י התומ״צ שיצאו ונמשכו מלמעלה מסדר ההשתלשלות מעונג העליון כו׳, הגם שנתלבשו למטה, מ״מ הם בכחם ליתן כח ועוז בנפש שיהי׳ אור א״ס ב״ה שורה ומתגלה בה, וזהו ענין קישוטי כלה שהם כ״ד קישוטי כלה היוצאים ונמשכים מכ״ד ספרי דאורייתא דהיינו שהקישוטים ממשיכים בחי׳ יפוי בהכלה, שאף אם אין בה בגילוי עדיין מצד עצם בחי׳ יפ״ת ויפ״מ הנ״ל הנה ע״י התומ״צ שהם מבחי׳ פניך הוי׳ הם בחי׳ קישוטי כלה להמשיך בחי׳ פנימיות הלב לבא לבחי׳ יפ״ת ויפ״מ כו׳, ועמ״ש במ״א ע״פ ואת מצותי תשמרו ובקולו תשמעו כו׳ מענין נר מצוה ותורה אור אך היינו ג״כ ע״י התעוררות רחמים רבים על נפשו וזהו ג״כ פי׳ צאי בעקבי הצאן שיש להם קול המעורר רחמנות כו׳ כמ״ש במ״א והיינו גם בכל השנה כולה אך באלול נפתחים ג״כ יגמה״ר כו׳, והנה מבואר במ״א ע״פ האזינו השמים שיש כמה בחי׳ ומדרגות בתשובה עילאה בעומק אחר עומק, וזהו ענין ההפרש בין הארת פנים דיג״מ שבאלול יאר ה׳ פניו אליך שהוא עד״מ שמקבלים פני המלך בשדה שמה שנמשך מזה גילוי בנפש זהו כמשל היפוי שנמשך מן הקישוטין שאינו עדיין בחי׳ עצמיות רעו״ד כו׳, אלא שמזה נמשך שביוהכ״פ יבוא

לבחי׳ תשובה עילאה שהוא בחי׳ רעו״ד ממש, והוא כמשל שעולה ומקבל פני המלך בהיכל מלכותו כו׳, שהארה זו נמשך בו בבחי׳ עצמיות ולא בבחי׳ קישוטין לבד כו׳.

ו) **וענין** זה הוא מבואר בזהר בתחלתו ע״פ כשושנה בין החוחים כן רעיתי כו׳, מה שושנה אית בה תליסר עלין, אוף כנס״י אית בה תליסר מכילין דרחמי דסחרין לה מכל סטרהא, פי׳ שושנה הוא מלכות החיצונה ורעיתי הוא פנימי׳ המל׳, ותליסר מכילין דסחרין לה פי׳ בזוהר הרקיע שם שהם י״ג מדות שאמר משה והורידם מע״ק למקום כלתו כו׳, ואע״פ שאנו מכנין הי״ג מדות שאמר משה לז״א, מ״מ הם מא״א המשפיעים בז״א, אך אותן הי״ג מדות שאמר מיכה מי אל כמוך כו׳ הם פנימי׳ ואין מתפשטים כלל למטה בזו״נ כו׳ (והם המתגלים ביוהכ״פ שאז המל׳ עולה עד הכתר, אמנם אותן היג״מ שבאלול הם י״ג מדות הנמשכים מא״א למטה במל׳ דאצי׳ כנ״ל) ונתבאר עוד ענין ב׳ בחי׳ י״ג מדות הנ״ל דמשה ודמיכה בביאור האדרא מהאריז״ל עמש״ש בזהר נשא דקל״א תחלת ע״א דיקנא יקירא כו׳ דנגדין בי׳ י״ג נביעין מבועין דמשח כו׳, שהי״ג מבועין שבפנימי׳ הי״ג תיקונין דיקנא דא״א הם י״ג מכילין דמי אל כמוך כו׳, והם עילאין והי״ג דאל רחום כו׳ הם י״ג תיקונין דיקנא עצמו דא״א היינו השערות עצמן שהם חלולים והם צנורות שבהם נגדין י״ג נביעין כו׳ הנ״ל, והם נעשי׳ פנימי׳ לי״ג ת״ד בז״א כו׳, ועיי׳ בפע״ח בשער הסליחות פ״ח בלשון הזהב של האריז״ל סד״ה אמר יצחק כו׳, ובלק״ת ר״פ תולדות ובהרמ״ז ר״פ אמור בדף פ״ח. וזהו ענין שי״ג מדות דאלול נמשל להקבלת פניו יתברך בשדה, כי הנה שדה הוא בחי׳ מלכות דאצי׳ כמ״ש בזהר חיי שרה דקכ״ב ע״א, ועיין בפע״ח גבי קבלת שבת מענין שדה ובית, ועמ״ש בפ׳ תולדות ע״פ כריח שדה אשר בירכו ה׳, ופ׳ בשלח ע״פ היום לא תמצאוהו בשדה, ולפי שי״ג מדות דאלול הם הארת פנים דא״א וכללות י״ג ת״ד כשמאירים ונמשכים למטה במל׳ דאצי׳ ע״כ נק׳ להקבלת פנים בשדה, והנה מבואר במ״א בביאור מאמר הזהר הנ״ל מה שושנה אית בה תליסר עלין אוף כנס״י אית בה כו׳ תליסר עלין הם ג״ב יג״מ, אלא כי מל׳ יש בה שני בחי׳, והבחי׳ הפנימי׳ שהוא באצי׳ נק׳ רעייתי והי״ג מדות שהמשיך שם משה זהו ענין כנס״י אית בה תליסר מכילין דרחמי, והבחי׳ החיצונה דמל׳ נק׳ שושנה בין החוחים שיורדת לבי״ע ואית בה י״ג מדות לשומרה מן החוחים והם נק׳ תליסר עלין שהם בחי׳ חיצוניות לגבי י״ג מכילין הנ״ל, וענין י״ג מדות אלו שבבריאה הנק׳ תליסר עלין עיי׳ במק״מ שם במ״ש לבד זה ראה מצאתי בדברי האריז״ל כו׳, ולפ״ז כו׳ היורדת לבריאה כו׳, ועיין במ״ש בביאור ע״פ כי אתה נרי כי י״ג ת״ד נמשכים למטה במל׳ לפי שרגליה יורדות כו׳, ואפשר שזהו ההפרש בין י״ג מדות דאלול נגד כל השנה שהרי גם בכל השנה אומרים י״ג מדות ויעבור כו׳ ומבואר במ״א דבכל השנה המשכת י״ג מדות הם הרחמים על חיי הגוף, אבל י״ג מדות המאירים באלול הם הרחמים על חיי הנשמה לעוררה בתשובה כו׳, וא״כ י״ל דהתגלות י״ג מדות שבכל השנה הנה הגילוי למטה הוא מבחי׳

תליסר עלין דבשושנה בין החוחים שבחי' שושנה זו הוא נק' בחי' גופא לגבי בחי' פנימיות המל' שהוא בחי' נשמתא כמ"ש בסה"מ סי' קנ"ו דפ"ו ע"ב, אבל באלול שאז התגלות י"ג מדות לחיי נשמתא היינו מבחי' י"ג מדות שבפנימי' המל' דאצי' שע"ז אמר אוף כנס"י אית בה תליסר מכילין דרחמי כו', וי"ל כי י"ג עלין שרשן מחיצוניות י"ג ת"ד שבז"א משא"כ תליסר מכילין דרחמי כו' הם חיצוניות י"ג ת"ד דא"א שהם נעשים פנימי' י"ג ת"ד דז"א ולכן הן הרחמים על חיי נשמתא, עיין בזוהר ח"ג דקל"ג ע"ב, וזהו ענין המשל שאז רשאין כל מי שירצה לצאת להקביל פניו והוא מקבל את כולם בספ"י כו' והיינו כיון שהארת י"ג מדות דא"א נפתחים אז ונמשכים למטה במל' דאצי' שהוא מקור דבי"ע כו' (ועיין בזהר ח"ג דקלח"א כמה חילא דמשה כו', ועמ"ש במ"א ע"פ ושמתי כדכד בענין ח"א שהם כו', וי"ל שאז באלול מאיר הארת בחי' י"ג מכילין הנ"ל, גם בשושנה החיצונה ע"ד משנת"ל ב' הרמ"ז פ' תצא דרע"ו שמתיקון של פנימי ייטיב גם לחיצונה כו') ולכן הם הרחמים על חיי גופא.

ז) **אמנם** י"ג מדות הנמשכים ומתגלים ביוהכ"פ היינו שהמל' עולה עד הכתר ומקבלת הארת י"ג ת"ד דא"א כמו שהן במקומן שהוא למעלה מעלה ממה שירדו למטה בזו"ג כו' (ועוד זאת שאזי מאיר גם כן פנימי' י"ג ת"ד דא"א מה שאינם נמשכים ומתפשטים למטה כלל) וע"ז הוא ענין המשל להקבלת פנים המלך בהיכלו ממש שאין נכנסים כ"א ברשות, ואף גם זאת דוקא המובחרים שבעם, והיינו מי שהכין לבו בתחלה בתשובה מעומקא דלבא כו', ועז"נ אשרי תבחר ותקרב כו' נשבעה בטוב ביתך קדוש היכליך, ועיין בזהר ח"א דק"ל ע"א ועמ"ש במ"א ע"פ האזינו השמים בפי' סלחתי כדבריך כו' ע"ש, ועיין ביאור כי אתה נרי מענין שבת העלאה וחנוכה המשכה, ועיין בד"ה ששת ימים תאכל מצות מענין הלל דשביעי של פסח ודסוכות קטנות וגדלות כו'.

ועתה נבא לסדר הדרוש, אני לדודי העלאת מ"ן הקישוטים להיות ולבי חלל ובקשתם משם בירור ב"ן רפ"ח גימט' שב"ע הארת מ"ה א' ב"ן נקיבת אבנין ע"י אוירא דכיא, וזהו י"ג מדות דאלול, ועיין לקמן. (א) ואח"כ כשהבאתיו אל אמי תורה רעיתי מחבר כו' וע"י קישוטים הנ"ל ותורה נמשך בקשו פני כו', ועוי"ל הקישוטים מבירור נה"ב עם תורה ועיין לקמן. (ב) ואח"כ ודודי לי בעשי"ת, עיין לקמן (ג), והנה ד' יודין דע"ב, עיין בהרמ"ז ר"פ פקודי בענין וקונה הכל ג"פ ח"י והבחי' ד' דע"ב כי טוב כו', וזהו היו"ד הרביעי טוב טעם, ועיין ע"פ מי מנה כו' רובע ישראל, ישראל זוטא וסבא י"ל וכ"א שר אל היינו זוטא ושרשו מי"ג ת"ד חיצוניות דא"א תיקון הראשון אלף למ"ד כו' וסבא שרשו מי"ג הפנימי' תיקון א' מי כו' ועיין מבוא שערים ערך דמ"ה שהפנימי' שרשם מאוירא והחיצוני' ממו"ס, לכאורה הי' נראה פנימי' וחיצוני' כמו גלגלתא ומו"ס, וזהו כמה חילא דמשה שהם אותיות משה כמו גלגלתא יש בחי' כו', אך מבוא שערים הנ"ל לא כ' כן וכנ"ל.

מענין קישוטי כלה במבוא שערים שער מ"ם ג', ח"ב פ"ה, דמ"ח סע"ד ח"ל פי' כי להיות אלו הי"ב תיקונין עילאין נמשכים עד הנוק' אינם

יכולים להיות מתגלים ממש בסוד עצמית רק בסוד תכשיטין וכו׳ וע״ש שהאריך בפי׳ התכשיטין, ועיין זהר אמור צ״ח א׳ ב׳.

קיצורים והערות לאני לדודי הב׳ שבלקו״ת.

אני לדודי ודודי לי הרועה בשושנים. שושנה יש בה י״ג עלין (ע׳ בה״ז ר״פ בראשית ובספר מו״ח תקס״ו) כנגד י״ג מכילין דרחמי והם המתגלים בר״ח אלול (ומזה נמשך להיות אני לדודי כמ״ש לקמן סעי׳ ג׳) התשובה אינה על עוונות דוקא אלא והחזירנו בתשוב׳ שלימה לפניך ענין גדול תלמוד שמביא לידי מעשה (וכמו״כ ששונים יבא לידי תשו׳) את השמים ואת הארץ אני מלא וכתי׳ מלא כל הארץ כבודו ע׳ מזה בלקו״ת פ׳ צו דט״ז ע״ד להבין מפני מה יו״ט דפסח ובד״ה ויקח קרח פ״א) אך הנה ידוע דיש סוכ״ע וממכ״ע ממכ״ע מה שמתלבש בתוכם ובפנימיותם אבל הסוכ״ע הוא מה שמחי׳ ע״י בחי׳ מקיף (ע׳ בלקו״ת בשה״ש ד״ל ע״א בהביאור דלבבתני פ״ב בענין כי אל דעות בבחי׳ דעת הם הסוכ״ע וממכ״ע וא״כ יש להעיר מזה וענין ר״ח אלול לו לא הם ב׳ דעות הנ״ל) ובעבודה תו׳ המשכה כמו ממכ״ע מזון לנפש (אך י״ל לא כמו ההשתל׳ דממכ״ע שלמטה בעוה״ז השפע בהעלם גדול כ״א שחכ׳ דאצי׳ תחי׳ ממכ״ע מאיר למטה ממש ע׳ ד״ה ויקח קרח פ״ב ובהקיצור שם) ועי״י המצות נמשך סוכ״ע ממש (ועם היותו בבחי׳ מקיף מ״מ נק׳ גילוי כמ״ש בת״א בד״ה יביאו לבוש מל׳ דק״נ ע״ד ובהם מאיר אוא״ס הסוכ״ע בגילוי ממש וענין זה הגילוי ובבחי׳ מקיף אפשר להבין ממ״ש בתו״א פ׳ שמות בד״צ ע״ב והנה יש שני בחי׳ מקיפים כו׳ וע״ש דצ״א ע״ב כו׳, וצ״ע בענין המקיף שאין הכלי מתפעל ממנו דמ״מ אפ״ל שקרוב יותר מבחי׳ מה שסוכ״ע מחי׳ גם את הרע והמ״י וע׳ בהתוס׳ ביאור ע״פ יביאו לבוש מל׳ וצ״ע).

ב) והנה כתי׳ היום לעשותם ולעשות תשו׳ משא״כ בעוה״ב לפי שעוה״ב הוא בבחי׳ ממכ״ע אבל בעוה״ז מאיר בחי׳ סוכ״ע בתשובה ומע״ט (לכאורה קשה הרי סוכ״ע מאיר לכל העולמות בהשוואה א׳ א״כ איך שייך לומר שמאיר בעוה״ז ולא בעוה״ב ואפ״ל עדמ״ש לעיל סעי׳ א׳ שיש ב׳ מקיפים, ומצד מקיף הרחוק מאיר לכל העולמות בהשוואה א׳ אבל מה שמאיר סוכ״ע בבחי׳ מקיף הקרוב זהו בעוה״ז דוקא ועכ״ז צ״ע בלקו״ת פ׳ חוקת בהביאור ע״פ וזאת חוקת התורה ושם פ״ד משמע דבחי׳ שלמע׳ יותר לא יש יניקת החיצוני׳ היינו שיניקת החיצונים הוא מאחוריים דא״א ולא מפנימי׳ דא״א ולא מבחי׳ עתיק כו׳ ואפ״ל ע״ד שנת׳ בדרוש המילוים הרצון שבנפש אעפ״י שהוא מקיף עם כל האברים (רק במוח ולב מאיר בפנימי׳) עכ״ז יש אברים שהרצון פועל בהם כמו כשרוצה לנענע ברגליו מיד תתנענע רגלו ויש אברים נמוכים שאין הרצון פועל בהם כמו

כח הדוחה וכח המעכל שאף שירצה לעצור כח הדוחה או להיפך שירצה שידחה לא יפעול הרצון מאומה אעפ״י שהוא מקיף גם על בני מעיים כמו שמקיף על הרגל כו׳ או י״ל בחי׳ ע״י גובה ממדריגתו גם מבחי׳ מקיף כ״א בעוה״ז ע״י תומ״צ נמשך להיות מאיר בבחי׳ מקיף כו׳ שכח זה ניתן במ״ת שיהי׳ מאיר בעוה״ז כו׳ הרי יש ב׳ סברות, הא׳ דהמקיף הקרוב מאיר בעוה״ז ולא בעוה״ב, הב׳ כמו שיש אברים שהרצון פועל בהם ויש אברים שאין הרצון פועל בהם לפי״ז י״ל שאדרבה המקיף היותר עליון פועל בעוה״ז או גם בחי׳ שלמעלה מבחי׳ מקיף כו׳) וזהו עיקר כוונת ירידת הנשמה בגוף.

ג) **והנה** אם פגם הו״ע התשו׳ והחזירנו תשו׳ שלימה לפניך פי׳ לפנימיותך שהוא למע׳ גם מבחי׳ סוכ״ע כמ״ש פי׳ זה בלקו״ת ס״פ אחרי דכ״ט ע״ב כי למעלה מהתהוות הכלים אין שייך או״פ ואו״מ כלל יעו״ש) וכדי שיוכל האדם לעורר כ״כ למעלה הוא ע״י המשכה י״ג מדה״ר המאירים בחדש אלול שעי״ז יוכל להיות אני לדודי והגם שבכל השנה אומרים י״ג מדה״ר הם רחמנות על חיי הגוף עזח״ג דקל״ב ודקל״ח (ע׳ מענין נס דחנוכה על ׳תו׳ ונס דפסח על חיי הגוף) אבל יג״מ המאירים בחדש אלול הם לחיי הנפש וז״ש הרועה בשושנים (וצ״ע ל׳ הזהר ח״ג קל״ח כמה חילי׳ דמשה דאחית להון לתתא י״ל ע״ד שאומרים בק״ש ה׳ אחד הגם שבבחי׳ יחוד גבוה יותר אלא שזהו ההמשכה למטה או כמו של״ת שמקומם בשערות דז״א גבוהים יותר ממ״ע שמקומם בבחי׳ ושער רישי׳ כעמר נקי כמ״ש בהביאור דשחורה אני ונאוה דרח״ש פ״ו,) כי בכל השנה אנו אומרים ונתתי עשב והדר ואכלת ושבעת (וע׳ בד״ה ואלה המשפטי׳ שם פי׳ עשב ע״ב שין וכאן מפרש שזהו השפעה מחיות המרכבה ומבחי׳ אופנים וצ״ע) אבל בר״ח אלול הרועה בשושנים י״ג מכילין דרחמי (אולי זהו כמו סממני הרפואות שיש בהם כח יותר מהמאכל כי ש׳ ע״ב ג״כ גילוי ש׳ הוי׳ אבל התשובה לפני הוי׳ תטהרו וכמו ראב״ד יש קונה עולמו בשעה א׳ או כמו אכילת מ״ן שגבוה ממאכל חטה ושעורה) שיוכלו לבוא לבחי׳ והחזירנו בתשו׳ שלימה לפניך ועי״ז יתמלאו החסרונות וזהו א״ת שושנים אלא ששונים סוכ״ע וממכ״ע (וע׳ בסוף הביאור או י״ל ע״ד בבהמ״ז צריך להזכיר ברית ותו׳ וצריך שיקדים ברית לתורה שזו ניתנה בי״ג בריתות וזו ניתנה בג׳ בריתות, וע׳ מזה בד״ה ואכלת ושבעת פ״ג ופ״ד ובחדש אלול שייך ג״כ ברית כי ומל ה׳ אלקיך את לבבך ואת לבב ר״ת אלול ושושני׳ יג״מ ושושנים זהו״ע ברית ותו׳ מ״ש בסוף הביאור ששונים ואח״כ שושנים יג״מ מקיפי׳ ע׳ כעין זה בד״ה ראו קרא ה׳ בשם בצלאל בענין שהקב״ה אמר למשה ארון ואח״כ המשכן כו׳, למטה י״ל סוכ״ע פועל אבל בעוה״ב אינו רק נותן כח בממכ״ע, או י״ל בעוה״ז בא לגילוי ממש בממכ״ע ע״ד עושין רצונו של מקום, מקום היינו ממכ״ע ורש״מ שיאיר בו סוכ״ע בגילוי ופי׳ והי׳ אם שמוע שנק׳ אין עושין רש״מ מ״מ המקיף פועל וכמו במצוה גוררת מצוה כו׳, וע׳ בסוף הביאור הבאים ישרש כמו המתפלל בעשרה כו׳.

לענין אני לדודי כו׳ הרועה בשושנים י״ג מדות הרחמים ההמשכה על ידי סיגופים ותענית שזהו כמשל השושנה שנהפך מאודם ללובן ע״י אור

כו׳, הענין י״ל עפמ״ש בביאור דראיתי והנה מנורת זהב המשכת השמן מבחי׳ זית ע״י כתיתה הוא בחי׳ ביטוש הכלי וע״י כמה גבורות מבחי׳ בוצינא דקרדוניתא קו המדה להיות התהוות בחי׳ חכמה כו׳ וכ׳ שזהו כמ״ש הרמ״ז ס״פ קרח ובפ׳ אמור דצ״ד שיש בי״ג ת״ד ב׳ בחי׳ אחד פנימיותם כו׳ ושם שרש אבא כו׳ ונקרא שמן כו׳ ע״ש ולפ״ז הזיתים הם השערות עצמן וצ״ל כתישת הזיתים להוציא השמן פנימיות י״ג ת״ד היינו ע״י אתעדל״ת בביטוש הגוף אתכפיא כו׳ ועיין בפרד״ס שע״ד רפ״ז הביא מאמר הזהר מענין ביטוש בוצינא דקרדוניתא כו׳ ולא מצאתי מקומו בזהר.

ילקוט * ויקרא תחלת רמז תכ״ט הביאני המלך חדריו ז״ש ויקרא אל משה כו׳ חדריו הם ע״ס והביאני זהו ע״ד זוקף בשם סד״ה אד׳ שפתי תפתח, משרים אהבוך בשלום ובמישור הלך אתי שלא הרהר אחר דרכי המקום כדרך שלא הרהר אברהם, פ׳ שמיני רמז תקכ״ו וע׳ פ׳ וירא כד״ג אברהם זה ישר הוא כו׳ בישעי׳ מ״ח א׳ דובר מישרים זה אברהם שנאמר מישרים אהבוך ע״ש סי׳ ל״ג רמז ד״ש, בישעי׳ ס״א דנ״ז ע״ד ע״פ שוש אשיש בה׳ נגילה ונשמחה בך משל למטרונא כו׳ ע״ש רמ״ז שס״ה ועמ״ש בלק״ת בביאור ע״פ וכל בניך בסופו בהושע רמז תקכ״ח משכני בחבלי אדם אמשכם, חגיגה פ״ב ט״ו ב׳ ועליו הכתוב אומר משכני נ׳ דקאי על הביאני המלך חדריו וכן מפורש בילקוט שה״ש רמז תתקפ״ב וע״ש כל הפסוק חדרי׳ שבשמי׳ חדרי ג״ע חדרי תורה כו׳ מעשה מרכבה כו׳ גם ע״ד מתנה טובה יש לי בבית גנזי שהוא בחי׳ כתר, ש״י עולמות לכל צדיק ל״ב נ״ח נש״ב, וא״כ על הנביאי׳ ובעלי רוה״ק ודאי הביאני המלך חדריו ואנו יתמי דיתמי הביאני המלך חדריו ע״י עסק התורה חדרי תורה והם באמת גבוהי׳ מחדרי רוה״ק, החדר והפרוזדור היכלות דבי״ע, עיר אלקינו מ׳ העיר יש בה בתים רבים ובכל בית כמה חדרים, בענין משכתיך חסד ע״ד כי עם ה׳ החסד, עם ה׳ דווקא כי לית שמאלא האי עתיקא, כמ״ש מזה ע״פ ויהי שם עם ה׳ ארבעים יום וארבעים לילה ובענין אהבת עולם עיין עוד במד״ר פ׳ קדושים פכ״ד ע״פ ואתה מרום לעולם ה׳ שזה שיהי׳ לעולם נמשך מבחי׳ רוממות דוקא והנה זהו שהתורה נקרא חיי עולם ונקרא ג״כ תורת חסד וזהו הודו לה׳ כי טוב כי לעולם חסדו דקאי על התורה כמ״ש בילקוט במקומו בתילים סי׳ קי״ח תוך רמז תתע״ח כל״ח זו התורה וכו׳ והוא מבחי׳ כי עם ה׳ החסד, וג״כ חיי עולם, וזהו כי לעולם חסדו, ואפ״ל זהו תבא בכלח עלי קבר, כלח ר״ת כי לעולם חסדו כו׳ וע״כ ע״י עסק התורה גורמי׳ שיהי׳ משכתיך חסד וכן אמרו

---

*) מאמר זה נמצא בבוך באבי׳ 36, ובבוך דברים—חן, בסוף פרשת ראה.

רז"ל ע"פ יומם יצווה ה' חסדו חוט של חסד משוך עליו כו', והיינו שהחוט נמשך מבחי' כי עם ה' החסד כו', וזהו מה יקר חסדך אלקים כו' כי עמך מקור חיים כו' משוך חסדך ליודעיך ע"ד השכל וידוע אותי, והתורה נק' עדות ה' נאמנה עדות אותיות דעות ות"י על ודעת ועבדי אורייתא ד"ה וגם ע"פ מפיו פי' במד"ר פ' תשא דקאי על תושבע"פ, משכני ע"י יג"מ המאירי' באלול אח"כ הביאני המלך חדריו יג"מ שביוהכ"פ, עיין בלק"ת ד"ה אני לדודי דרוש הראשון ההפרש שביניהם, ויש לפרש ע"ד שכ' במ"א אשר י"ג הם ע"ס דאצילות וג' עולמות בי"ע כ"כ בפלח הרמון סוף שער א' וא"כ יג"מ דאלול י"ל שהם מה שע"ס דאצי' מאירי' ע"י התלבשות בבי"ע בינה מקננא בכורסיא ו"ק ביצי' מל' באופן כו' וזהו כמשל שמקבל פני המלך בשדה כו', שדה זהו בי"ע ועיר מושב מ' דאצי', אבל ביוהכ"פ היג"מ מאירי' כמו שהם באצילות ר"ל אדרבה עליות בי"ע ומאירי' ע"ס דאצי' ממש ע"י עשי"ת שביוהכ"פ מאיר הכתר וא"כ מאירי' היג"מ כמו שהן בעצמותן בבחי' כתר דאצי' שמשם מתפשטי' באבי"ע כו', ועמ"ש בפי' וצדקה תרומם גוי ג' הם נה"י ו' זהו ו"ק יו"ד זהו חכמה ור"ל ע"י הצדקה תרומם עליות נה"י בחג"ת והתקשרותם בחב"ד שיהי' המדות מקושרים עם המוחין ולא מפורדים ע"ד שאין השם שלם בד"ה ראה אנוכי נותן, כמ"כ י"ל בענין יג"מ עליות ג' שהם בי"ע והתקשרותם בע"ס דאצילות בחי' יר"ד כו' וזהו שלום בפשמ"ט ועי"ז שלום בפמשמ"ע עליות והתקשרות י"ס דאצי' במקורן ע"ס שבמאציל סד"ה ולא אבה בהביאור בסופו ואפ"ל שזהו פי' ויקבור אותו בגי בפ' הברכה ג"י זהו י"ג מדה"ר ומלמטה למעלה תחלה ג' ואח"כ יר"ד ע"ס, ועיין זח"ב יתרו דפ"ט א' מה ע"ק טמירא דכל טמירין כו' אוף הכי כו' ולא ידע איש כו', והנה קבורתו של משה ואילו של אברהם אבינו נבראו בע"ש ביהש"מ וביהש"מ זהו הממוצע בין יום ללילה ובין ו' ימי המעשה לשבת, והוא בחי' אין כ"כ באו"ת, ובין קבורתו של משה שער החמשים הממוצע בין אין ליש חו"ב כו'.

קיצור ושמתי כדכד שמשותיך ב' בחי' שמש שמש ה' ושמש צדקה כי העוונות נקראים חושך וענן וע"י הצדקה תאיר הארה בנפשו לבא לבחי' ביטול ותשובה וצדקה תרומם וזהו התגלות יגמה"ר שבאלול וכן קודם ק"ש ברחמיך הרבים רחם עלינו ועי"ז יבא לבחי' תשובה בכל מאדך, ואח"כ שמו"ע המשכה מלמעלה למטה ג"כ תשובה מלמעלה למטה, וזהו שמש ה' בחי' תורה, וזהו התגלות יג"מ שביוהכ"פ שבו ניתנו לוחות אחרונות (כי נר מצוה בחי' צדקה נק' נר ותורה אור עמ"ש בהגהות על ואתחנן, או י"ל להפך שמש הוי' זהו ע"ד ה' רחום וחנון והוא המאיר בחדש אלול כי הרועה בשושנים א"ת שושנים אלא ששונים בחי' תורה שלהיות המשכת יג"מ הוא ע"י התורה, וגם יג"מ שהתורה נדרשת בהן ושמש צדקה היינו בחי' יג"מ דעתיק אור הגנוז חנון ורחום ה', כד כד שוהם וישפה מלמעלמ"ט ומלמטה בשכמל"ו שחרית (א"נ ותמלא כדה וצדקה אל ישוב דך נכלם, בת"ז תיקון כ"ח דע"ג א' כה איהו שכינתא עילאה כ"ה אתוון דיחודא דשחרית וכן בערבית בין הכל נש"ב וכד כד אתוון דבשכמל"ו שחרית וערבית, והיינו כי כד ג"כ בחי' דך, בת"ז תיקון כ"א דף נ"ד נ"ה בהג"ה

שנק׳ דך בירידתה לבי״ע עיין זח״א ל״ג א׳ בענין לחם עני ובענין יבשה, ועיין במא״א אות ד׳ סל״ג וביאיר נתיב שם, ובאות כ׳ ס״ל, ומבואר בד״ה שמע ישראל אנשי כנה״ג תיקנו בשכמל״ו בחי׳ קבלת עול תושבע״פ שעי״ז דוקא יבואו לבחי׳ מאדך ואין הלכה כאנשי יריחו כו׳ רק בבית ראשון ה׳ עילאה ע״ד שהקדימו נעשה וכו׳, וזהו שמבחי׳ כד כד דבשכמל״ו דוקא יבוא לו בחי׳ תשובה היינו ע״י קבלת עול דוקא מזה יבא לבחי׳ מאדך, אבנים גדולי׳ מכוכבים הכוכב קטן רומז ליחידה שבנפש שנרמז בקש״י ומזה נמשך באבן א׳ בן נה״ב להיות מתבררת כספירים ארי׳ גבור כארי מאדך והיינו ע״י קול דווקא, לכן כד כד דייקא יהי׳ שמשותיך שמש הוי׳ ושמש צדקה, וזהו אשת חיל דוקא בחי׳ ב״פ כד שעולה חשבון חיל מזה דווקא נמשך להיות עטרת בעלה, והיינו מתחלה שמש ה׳ שוין בקומתן שני המאורות הגדולי׳, ואח״כ ע״י שמש צדקה עט״ב ואז ושעריך כו׳ כי בעליי׳ המל׳ יהי׳ גם הנש״ב מבחי׳ גבוהי׳ יותר מכמו מבינה דא״א כנז׳ בדרוש ברכת הזימון ועי״ז יהי׳ המדות בחי׳ אבני אקדח כמו מדות דא״א שלמעלה מהחכמה וגבולך ל״ב נתיבות חכמה עכשיו ההארה רק מחיצוניות אבא, אבל לעתיד יהי׳ גילוי פנימי׳ אבא שהוא בפנימיות ע״י מו״ס א״כ יומשך ג״כ בנתיבות המל׳, והיינו ע״י שבחי׳ כד כד וכדה על שכמה יהי׳ שמשותיך כנ״ל, א״כ המדות שנמשכו מבחי׳ פנימי׳ אבא יהי׳ אבני חפץ כמו מדות דעתיק שנק׳ חפץ, ועי״ז וכל בניך יהי׳ לימודי הוי׳ ממש כי עכשיו משה ידבר וכו׳ ולע״ל ישקני מנשיקות פיהו ממש.

אור התורה

פרשת

שופטים

פ׳ שופטים

שופטים ושוטרים תתן לך.

א) **בפרד״ס** ערך שופט כ׳ וז״ל פי׳ הרשב״י ע״ה כי הספירות כולם נקראו שופטים מצד הבינה, ובפרט התפארת שנקרא שופט והטעם כי הבינה גבורות נקרא (עיין זהר ויחי דרי״ז ע״ב ע״פ ואם בגבורות שמונים שנה ור״פ תולדות ע״פ מי ימלל גבורות ה׳ ודף קל״ה א׳ גבורות ה׳ דא יצחק, וא״כ יש להעיר ממשארז״ל בשבת פרק אר״ע דפ״ט ב׳ שלע״ל יאמרו ליצחק כי אתה אבינו, וכן בינה נק׳ עוה״ב, ועיין עוד בזהר ס״פ ויחי דרמ״ט א׳ מענין מי ימלל גבורות ובפ׳ יתרו דפ״ג ע״א) מפני שממנה נשפע הדין למטה (עיין בזהר תצוה דף קפ״ד סע״א ע״פ תקעו בחודש שופר, אמאי אתער דינא עילאה ביום דא כו׳ עד דאתפרשן חייבין, ומשם יובן כי כל מקור ההשפעות נמשך מהבינה וע״כ בזמן שצריך להשפיע אור חדש צ״ל דין אם העולם ראוי לזה ולכן בהיותה מתפשטת כח הדין כל הספירות כולם נקראים שופטים ובהיות התגבורת הזה על הת״ת אז נקרא שופט עכ״ל.

ב) **במא״א** אות שין סי״א שופט מצד ת״ת ושוטר מצד המל׳ כי היא המכה ורודה עכ״ל והיאיר נתיב הביא מהרע״מ משפטים דקי״ז ע״ב קב״ה שופט, עמודא דאמצעיתא מסטרא דבינה דאיהו הוי׳ דיין מסט׳ דמל׳ שוטר הוא שליט מסטרא דצדיק ויוסף הוא השליט, וכל ספירן אינון שופטים מסט׳ דאימא עילאה ואינון שוטרים מסט׳ דמל׳, וצדיק מתמן שוטר ומושל עכ״ל ודקי״ח א׳ ב״ד בשלשה לקבל תלת אבהן, עמודא דאמצעיתא כו׳ ומסט׳ דאלקים שופט, הה״ד כי אלקים שופט עכ״ל, ומ״ש ב״ד בשלשה ע׳ בדרוש ברכת הזימון בשלשה, שבכ״מ שהם ג׳ היינו ימין ושמאל ות״ת הוא המכריע, א״כ מזה מובן שהמשפט מצד ת״ת דווקא שמכריע בין חו״ג, וגם מובן מש״ש שכשהם שלשה מאיר עליהם הארת הבינה כי השלשה הם רבים, וכדי להשפיע לרבים צריך שיבוא האור בהארה גדולה כדוגמת הבריכה כו׳ ע״ש לענין בה״ז, ועד״ז כאן כשבאים שלשה לדין שהם חג״ת מאיר עליהם הארת הבינה ועז״נ כי המשפט לאלקים הוא וא״כ בחי׳ זו במשפט דווקא משא״כ באיסור והיתר א״צ שלשה ודי בחכם אחד וכן עד אחד נאמן באיסורין משא״כ בדין ע״פ שנים עדים יקום דבר וא״כ י״ל כי תורה ז״א והמשפט נמשך מהבינה שהיא בחי׳ גבורות, וכיון שתורה מז״א שם מ״ה המברר וזהו ההוראה א״כ סגי במורה אחד שכל אדם שרשו מז״א וכמו בבהמ״ז גם האחד חייב לברך וממשיך מז״א, אבל המשפט שצ״ל מהבינה א״א להיות כ״א ע״י ג׳ שאזי דווקא מאיר הבינה, וזהו שארז״ל התורה זיין לפניה וזיין לאחריה ופירשו שהתורה היא ז״א תפארת וכמשארז״ל פ״ט דברכות דנ״ח והתפארת זו מתן תורה זיין לפניה היינו בינה בחי׳ גבורה וגם

גקראת שביעאה, זין לאחריה מ׳ שהיא ג״כ גבורה וג״כ שביעאה, ומ״ש הרע״מ מסט׳ דבינה דאיהו הוי׳ היינו הוי׳ בנקודת אלקים, ועמ״ש מזה סד״ה כי כארץ תוציא צמחה גבי כן אד׳ הוי׳ יצמיח צדקה ותהלה, ועיין בפרדס שער המכריעים פרק ו׳ ושער ח׳ פ״ו, הנה לפמש״ש דהדעת המזווג חו״ב הוא המכריע בין חו״ב לפ״ז יש לפרש פסוק ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם דקאי על משה שהוא דעת עליון ע״כ הוא דוקא ישים את המשפטים כדי שיהי׳ המשפטים ע״פ ההכרעה מג׳ בחי׳ חב״ד ואפ״ל שזהו בחי׳ ימלל גבורות ד׳ דהיינו מלשון מלילות שמרכך וממתיק הדין כדפי׳ בזהר פ׳ יתרו שם שבחי׳ זו הוא במשה דווקא לפי שהוא מבחי׳ דעת עליון והרי ארז״ל במד״ר כי תשא ע״פ ויחל משה שעשה את המר מתוק כו׳, ועיין בסידור גבי ברוך פודה ומציל.

ג) **במא״א** אות מ׳ סנ״ב כ׳ מכריע א׳ וב׳, מכריע א׳ ת״ת מכריע לחסד מכריע ב׳ יסוד נטיל לשמאלא כלפי הוד עכ״ל, והי״נ הביא ממ״ש בפע״ח בברייתא דר׳ ישמעאל בענין עד שיבוא הכתוב השלישי ויכריע ביניהם וענין בחי׳ משפט זה בנפש י״ל ע״ד מ״ש בח״ה שער שלישי פ״ה יתבע את נפשו במה שהתברר חיובו בשכלו כו׳, ופי׳ המרפא לנפש יחשוב עם עצמו שראוי היה לגמול את השם הנכבד בשביל טובותיו כו׳ וע״ש ס״פ הנ״ל בח״ה שיכבדוהו לבדו בדבור ובמעשה ושיהי׳ נאמן כו׳ ושיירא אותו כו׳ ומהם שישפיל ויכנע כו׳ וירוץ לעבודתו בשמחה כו׳ ע״ש שהם הרבה פרטים וזהו בכל שעריך וע״ש שער חשבון הנפש פ״א, ובחשבון כד שתחשוב עם נפשך ותתבענה כו׳ וא״כ יש כאן טענה תובע ונתבע, וע״ז שייך משפט מן השופטים שהם ג׳ שכליים השופטים על הז׳ מדות וזהו ענין ושם דרך כל השם אורחותיו, וכמ״ש בד״ה כיצד מרקדין שזהו ענין בית שמאי אומרים כלה כמות שהיא שמאי מבחי׳ גבורה כי המשפט הוא מבחי׳ גבורות וכמ״ש ברבות בראשית פכ״ט דכ״ט ד׳ ע״פ מבלי משים לנצח יאבדו ואין משים אלא דיינין שנאמר ואלה המשפטים אשר תשים וכ״ה גם בפ׳ נח שם פל״א, ועמ״ש בד״ה ולא אבה לשמוע אל בעלם בענין קדש א״ע במותר לך וזהו ענין דברי סופרים שהם חומרות סייגי׳ וגדרי׳ וגמשכי׳ מבחי׳ סופרי׳ הוא בחי׳ חכמה כי החכמה הוא בחי׳ דין כמ״ש הרמ״ז ר״פ פנחס בענין מוסר אביך ועמ״ש ע״פ ושמע אביה והפר ושעיקר השופט הוא עמודא דאמצעיתא היינו כמ״ש הרמב״ם פ״א מה׳ דיעות ה״ד הדרך הישרה היא מדה בינונית שבכל דיעה ודיעה כו׳, ובגמ׳ פ״ק דסנהדרין ד״ז ע״ב כל המעמיד דיין על הצבור שאינו הגון כאלו נוטע אשירה בישראל שנאמר שופטים ושוטרים תתן לך וסמיך ליה לא תטע לך אשרה, והענין יובן עפמ״ש במא״א א׳ סעיף קל״ה אשרה נק׳ הנוק׳ דקדושה וכנגדה נוקבא דקליפה גם עטרת היסוד שלה נק׳ כך עכ״ל והענין כמ״ש בזח״א בראשית מ״ט א׳ ע״פ לא תטע לך אשרה אשר דא בעלה דאתתא אתקריאת על שם בעלה אשרה כו׳ ע״ש כי בקדושה אשר קדשנו במצותיו התגלות תענוג עליון בחי׳ עתיק שהתגלותו בבינה הנק׳ עלמא דאתי, ונמשך ע״י היסוד הנק׳ ג״כ אשר כמ״ש במא״א שם סקל״ד לבחי׳ מל׳ ועיין זח״א ויחי דרמ״ה סע״ב ודרמ״ו ע״א ע״פ מאשר שמנה לחמו וזה לעו״ז בחי׳ תענוגים בשמים דעוה״ז נק׳ ארץ אשור וכמ״ש סד״ת והי׳ ביום ההוא יתקע בשופר גדול בענין פי׳ ובאו האובדים בארץ אשור ונוק׳ דקליפה שהוא ההתקשרות

לתענוגי עוה"ז כמו ניאוף ושא"ד נק' אשרה כו' והנה כתיב מלך במשפט יעמיד ארץ, ועמ"ש ע"ז בזח"א ר"פ מקץ קצ"ג ע"ב ובפי' הרמ"ז שם דמשפט היינו ה"ג ממותקות שמקבלת המל' הנקרא ארץ ע"י ז"א, אך ואיש תרומות יהרסנה כמ"ש פ' שמיני ד"מ ע"ב והיינו שאינו חפץ במשפט כ"א להמשיך אחרי תענוגי עוה"ז וה"ז כאלו נוטע אשרה שממשיך השפע בנוק' דקליפה וכמ"ש בד"ה אתם נצבים בענין כי בשרירות לבי אלך למען ספות הרוה כו' ע"ש גם יובן זה עפמ"ש בד"ה אשירה לה' כי גאה גאה בפי' משפט וצדקה ביעקב עשית שאם אין משפט הנה שממית בידים תתפש כו', ועמ"ש מזה בד"ה כי עמך מק"ח, גבי הבט משמים וראה שזה נמשך דווקא ע"י התורה שהיא בחי' משפט, פ"ק דסנהדרין דט"ז ע"ב, שופטים לכל שבט ושבט מנין ת"ל שופטים לשבטיך כו' לכל עיר ועיר מנין ת"ל שופטים לשעריך וכן בשוטרים השבטים הם י"ב גבולי אלכסון שהם התכללות המדות, ובכל מדה ומדה צ"ל המשכת המוחין שהם בחי' השופטים של המדה, וכמ"ש בענין הללויה הללי נפשי שמהמדות יוכל להיות יניקת החיצונים לפי שבהם הי' שבה"כ וע"י המשכת המוחין במדות לא יהי' יניקה וזהו הללויה דוקא ועד"ז נאמר בשבטים שבטי י"ה עדות לישראל כו' לכל עיר העיר הוא מבתים שהם צירופי אותיות ויש אותיות המחשבה ואותיות הדבור, וצ"ל שופטים בכל בחי' דבור כמ"ש שומר פיו ולשונו שומר מצרת נפשו וכן במחשבה בד"ה זה יתנו כל העובר כתיב נודע בשערים בעלה שהם ד' שערים אהבה ויראה תורה ומצות כנגד ד' אותיות הוי' ב"ה ועד"ז י"ל כאן בפי' שופטים כו' לשעריך ועמ"ש עוד מענין נודע בשערים בד"ה שאו את ראש כו' לגלגלותם בפ' במדבר.

(ב) * ברבות כאן פ' שופטים ד"א שופטים ושוטרים למלך שהי' לו בנים הרבה והי' אוהב את הקטן יותר מכולן כו' ע"ש, והנה ענין שנקרא יעקב בנו הקטן יובן ממ"ש בד"ה ויהי בשלח פרעה ומ"ש שאוהבו יותר מכולן היינו מפני שתכלית הבריאה להיות דירה בתחתונים וזהו דווקא ע"י בחי' י' עקב כי אתם המעט כו' שממעטי' א"ע בחי' ביטול וכמ"ש בד"ה ויהי קול מעל לרקיע ועמ"ש בד"ה ויקח מנחה מן הבא בידו ועיין באגה"ק סי' ב' בד"ה קטונתי, ובת"א פ' נח בביאור דמים רבים ע"פ אחות לנו קטנה, ועמ"ש בד"ה ולא אבה לשמוע אל בלעם בענין כי אהבך ה' אלקיך ומכ"ז יובן שאהבו דווקא מפני היותו הקטן עם שהם בחי' הביטול כנ"ל עם שזהו שנמשך האור והשפע ע"י צמצום התורה ומצות, וזהו תכלית רצונו ית', וכענין צמצם שכינתו בין שני בדי ארון ועד"ז ענין יו"ד דשם הוי' הוא קטן שבכל האותיות ואעפ"כ הוא למעלה מן ה' ועמ"ש בענין צמצום זה דיו"ד בבה"ז פ' אחרי ע"פ המאמר הביאו עלי כפרה, וענין כי אני ה' אוהב משפט בישעי' סי' ס"א ח' ופי' ברע"מ אמור צ"ט א' ואיהו בעי דעלמא יתקיים בדינא ולמנדע דאית דין ואית דיין כו', והיינו כמ"ש בפ' קרח קע"ח ב' תו הוא דא עתיקא אלמלא דינא לא אשתכח בעלמא לא הוו ידעי בני נשא מהימנותא עילאה, וע"ש בבה"ז, ועמ"ש מזה בד"ה אתם

---

*) כ"ה בב' כת"י, בלי ציון אות א'.

נצבים בענין הטעם שבתחלה עלה המחשבה לברוא את העולם במדה״ד, ועם היות אח״כ שיתף עמו מדה״ר מ״מ זהו ענין אוהב משפט כי משפט היינו דין ושיתף עמו מדה״ר כמ״ש בזהר משפט דאיהו רחמי והיינו כמ״ש בד״ה החלצו מאתכם שכל משפטי התורה הם לאכללא שמאלא בימינא מזה יובן יותר ענין הנז״ל כאלו מעמיד אשרה כי בנין הנוק׳ דקדושה מהגבורות שזהו ענין עלמא בדינא אתברי וכמ״ש בסידור ע״פ אד׳ שפתי תפתח, והיינו ע״י דין אמת בחי׳ במשפט יעמיד ארץ, אכן נוק׳ דקליפה הם ה״ג דקליפה גבורות קשות ע״כ דיין שאינו הגון ה״ל כאלו מעמיד אשרה כו׳ ופי׳ כי גבורות דקדושה אתכליל בימינא והיינו שהצמצום להיות יש ועכ״ז לא יש גמור כ״א שיהי׳ ביטול היש כמ״ש בת״א ר״פ לך לך ובבה״ז שופטים במאמר ע״פ שני עדים יקום דבר משא״כ גבורות קשות דקליפה להיות היש דבר נפרד ממש מרוב הצמצום וההסתר וזהו שדיין שאינו הגון גבורות קשות ר״ל כנוטע אשרה בחי׳ למען ספות הרוה כו׳, וזהו כל הדן דין אמת לאמיתו כאלו נעשה שותף להקב״ה במע״ב, כדאיתא בפ״ק דשבת ד״י ע״א, וביאור הענין כי בראשית ברא העולם נברא ע״י אות ב׳ שהוא סימן ברכה, כי מבחי׳ האלף יש יניקה גם להחי׳ ארור כמ״ש ר״פ ויגש דר״ה ע״ב להיותו בבחי׳ הכתר פלא אשר שם כחשיכה כאורה וכמ״ש במ״א בענין ועדיין א״י באיזה מהן חפץ, אלא ע״י התלבשות בחכמה יבנה בית וחכמה הוא דין שמקבלת מגבורה דעתיק שמו״ס כנ״ל אות א׳ וזהו ענין הנז׳ בתו״א פ׳ בראשית בד״ה להבין ענין הברכות בענין פותח בברוך פתח בחכמה, ועמ״ש בביאור על דרוש זה בסידור שזהו ענין שאומרים בר״ה קודם תקיעות שופר יבחר לנו את נחלתינו, ועמ״ש מזה ג״כ בד״ה ואני נתתי לך שכם אחד, ולכן כל הדן דין אמת ששרשו מגבורה דעתיק שבמו״ס הוא כאלו נעשה שותף להקב״ה במע״ב שכן בריאת העולם הוא מבחי׳ זו דהיינו מה שנברא בבית כו׳, ועיין עוד מענין ב״ד ברע״מ ר״פ כי תשא דקפ״ז סע״ב דסיהרא קדישא איהי כלה דמתקדשת ע״פ ב״ד דאיהו גבורה ובפי׳ הרמ״ז שם ששרש המשכה זו הוא מח״ס ובבה״ז שם דקידוש החודש הוא העלאת המל׳ לבחי׳ חכמה עילאה ושהעלאה זו הוא דווקא ע״י ב״ד שהם מבחי׳ גבורות הנ״ל שעל ידם דייקא הוא ההעלאה ומ״ש דקה״ח הוא העלאת המל׳ לאור אבא יובן עם מ״ש בד״ה והי׳ מדי חדש בענין וביום החדש יפתח ועד״ז מצינו מעלת הב״ד לענין יו״ט של ר״ה שחל להיות בשבת במקדש הי׳ תוקעין כו׳ משחרב בהמ״ק התקין ריב״ז שיהי׳ תוקעין בכל מקום שיש בו ב״ד, ומבואר במ״א דכשתוקעין גם בשבת ע״כ צ״ל שהמשכת התענוג עליון שממשיכים ע״י השופר במדת מלכותו ית׳ הוא למעלה מבחי׳ התענוג הנמשך בשבת, ולכן עכשיו אין תוקעין ביו״ט של ר״ה שחל להיות בשבת משום שעכשיו א״א להמשיך מבחי׳ תענוג עליון שלמעלה מהתענוג שנמשך בשבת, והיינו כי בשבת נמשך התענוג מבחי׳ ז״ת שבכתר הממוצע בין כו׳ והוא בחי׳ התחתונה שבו אבל ע״י השופר במקדש היו ממשיכין מבחי׳ ג״ר שבכתר שהוא בחי׳ העליונה שבכתר, וכיון שבב״ד היו תוקעין גם בשבת ע״כ צ״ל שהב״ד היו יכולים להמשיך האור מג״ר שבכתר והיינו להיות ב״ד סמוכין ששרשם מבחי׳ משה המקבל ממו״ס שבו גבורה דעתיק, והיינו כי כדי להמשיך מפנימיות הכתר שיומשך בבחי׳ פנימית

זהו דוקא ע״י הגבורה כמ״ש בד״ה שוש אשיש בענין ותגל נפשי באלקי ועמ״ש מזה גבי ציון במפשט תפדה, ועיין עוד בד״ה אשירה כי גאה גאה בענין משפט וצדקה ביעקב אתה עשית והוא שייך להנ״ל בענין פותח בברוך, וזהו ענין המלך המשפט שאומרים בר״ה ומשפט לאלקי יעקב כי אלקי יעקב היינו יסוד אבא והמשפט בבחי׳ זו שרשו ממו״ס כו׳ ומכ״ז יובן ענין עלמא בדינא אתברי כנז׳ ר״פ וארא דכ״ב ריש ע״ב שהוא משני טעמים אם משום שבנין המל׳ מהגבורות אם משום שע״י הגבורות דווקא הוא עליי׳ המל׳ לקבל האור וההמשכה הפנימית כו׳.

(ג) **בתו״א** ס״פ וישב וז״ל ועוד זאת וגם אתה תדין את ביתי תדין דינא דמלכותא דינא כי בדברים לא יווסר עבד היא הנה״ב וצריך להכותה בשבט לעולם ירגיז כו׳ והיא בחי׳ זיעתן של חיות כו׳ ע״ש, ועפ״ז יובן ענין ושוטרים שהם חובטים במקל ע״פ השופטים לכל מי שאינו שומע כדפרש״י סנהדרין ט״ז ב׳ והיינו להכות נה״ב בשבט ע״ד לעולם ירגיז כנ״ל וכענין זיעה הנמשך מהפחד כמ״כ הנה״ב צריך להמשיך עליה עכ״פ יראת עונש גשמי ורוחני וכמארז״ל ואם לאו יזכיר לו יום המיתה פ״ק דברכות דף ה׳ ע״א, גם ע״ד שנת׳ בד״ה אני כו׳ הרועה בשושנים מה שושנה אתהפך מגוון סומק לגוון חיוור ע״י אשא, כך הנה״ב ששרשה מבחי׳ אדום אתהפך לגוון חיוור להיות כשלג ילבינו ע״י אשא ואש שלמטה הוא ענין סיגופים ותענית למעט חלבו ודמו כו׳ עכ״ד שם גם ע״ד הנז׳ בד״ה האזינו השמים בענין חרישה דמרפי ארעא דהיינו להיות לב נשבר ונדכה, וזהו ענין שברים תרועה דשופר ועמ״ש מענין חרישה בד״ה ושאבתם מים שזהו ענין שמאל דוחה שמאלו תחת לראשי והיינו מה שמשפילי׳ א״ע בעשי״ת בכל הווידויים ואומרים תעבנו תעינו כו׳, ולעיל נת׳ שופטים מצד אימא עילאה ושוטרים מצד מל׳ י״ל ע״ד אם אין יראה עילאה ששרשה ממו״ס אין חכמה ובינה מקבלת ממו״ס וזהו שופטים המשכת יראה עילאה בנפש ואם אין חכמה אין יראה תתאה כנזכר בסידור בד״ה ועשו להם ציצית בהביאור בתחלתו, וזהו ג״כ ענין ב׳ בחי׳ השתחוואה חיצוניות ופנימיות כנזכר בד״ה חנוכת הבית, וזהו בחי׳ שופטים יראה עילאה להיות השתחוואה פנימית ושוטרים להיות יראה תתאה היינו השתחוואה חיצוניות, גם י״ל הנה המשפט לאלקים הוא וסוף דבר את האלקים ירא עיין מזה בד״ה וידבר אלקים כו׳ וארא ובד״ה שובה גבי למען תורא, אך יש ב׳ בחי׳ שמות אלקים הא׳ כי הוי׳ הוא האלקים הב׳ שם הוי׳ בעלותו לעתיקא כאלקים חשוב, וזהו ענין ב״ד הגדול וב״ד סתם, עיין בהרמ״ז ר״פ שופטים וס״פ הנ״ל, והנה ע״י שהאדם מקיים בחי׳ וידעת היום והשבות כו׳ כי הוי׳ הוא האלקים בב׳ בחי׳ הנ״ל עי״ז מקיים בחי׳ שופטים ושוטרים שעושה דין בעצמו מבחי׳ כי המשפט לאלקים הוא, והנה ארז״ל ברבות פ׳ שופטים במקום שיש דין אין דין וכו׳ אם נעשה הדין למטה אין הדין נעשה למעלה וכו׳ ובמדרש תלים האריכו בזה ואמרו וכשנוטלים אומנתו ועושים את הדין בארץ הקב״ה דן אותם ברחמים שנאמר אם בחוקותי תלכו הובא בספר כד הקמח אות דין והענין כי הדין למעלה הוא מפני שבנין המל׳ הוא מהגבורות דווקא כנזכר בד״ה אד׳ שפתי תפתח, אך מבואר שם שיש ב׳ בחי׳ ה״ג הא׳ מבחי׳ מל׳ הגורמים

להיות בי"ע יש ודבר נפרד הב' ה"ג ממותקות הממשיכים ומשפיעים הביטול בהיש וזהו ענין אד' אלף דין שהדין נמתק ע"י האלף פלא, ועיין בד"ה תקעו בחודש וח"ל ולכן ר"ה יום הדין וכו' כי להיות עוד התחדשות החיות כללי של שנה זו יש ע"ז כמה קטרוגים על האדם אם ראוי לכך להיות נמשך על ידו רצון העליון ב"ה בגילוי מלכותו ית' כו' ע"ש ועיין עוד דרוש יו"ד עומקים שאם מאצילות לבי"ע צ"ל בנין המל' שהוא מקור דבי"ע ע"י גבורות ק"ו מהמאציל לנאצלים שיומשך להיות ע"ס צ"ל צמצומים רבים יותר וזהו ענין יו"ד עומקים עומק גימט' גבורה כמו גיד המעיין הנובע מהתהום וכו' ולכן ארז"ל שאומנתו של הקב"ה דין וגם כנ"ל בענין פותח בברוך וחותם בברוך אך כשהאדם עושה בחי' דין כנ"ל בענין שופטים ושוטרים תתן לך, אזי מעוררים להיות נמשך גבורות ממותקות, וכמו גבורה דא"א שנק' חסד דהא לית שמאלא בהאי עתיקא כנ"ל ח"ש ברבות אמור פ"ל יעלוז שדי זה העולם וכו' לפני ה', ועמ"ש מזה במ"א בדרוש ואם בשדה מצאה ודין ממותק זהו ע"ד כוס ישועות מבחי' לפני הוי' למעלה משם הוי' היינו ע"ד הוי' בעלותו לעתיקא כאלקים חשוב א"כ דין זה הוא רחמים תבל ב"פ רי"ו עיין סד"ה ואהי' אצלו אמון גבי משחקת בתבל ארצו במישרים תשרי אותיות ישרת ע"ד לעשות הישר בעיני ה', ועמ"ש מזה במ"א בדרוש ואם בשדה מצאה ודין ממותק זהו ע"ד כוס ישועות אשא דיתבא על ה' אצבעין ואשא לבחי' כוס דנעשה אימא עילאה וה' אצבעין ה"ג להיות פותח בברוך וחותם בברוך כנ"ל והיינו ע"י שופטים ושוטרים נעשה פותח וחותם הכל בברוך.

(ד) **והנה** פי' בכל שעריך פי' הש"ך הובא בעה"כ ערך שער שהם העיניים ואזניים פה ידים ורגלים שפוט עצמך וכי נבראת לחטא עכ"ל, נמצא מפרש שעריך על כל האברים, אכן בס"י איתא וז"ל שבע כפולות בג"ד כפר"ת כו' וצר בהן כוכבים בעולם וימים בשנה, ושערים בנפש וכו' לפיכך חיבב שביעי תחת כל השמים עכ"ל, ועיין בשל"ה ס"פ שופטים, ופי' הראב"ד דר"ל שמבחי' ז' כפולות הנ"ל מקבלים שבעה כוכבי לכת, ומהם בא הכח והשמוש בשבעה ימי השבת, ומהם מקבלים ז' שערים שבאדם הם ב' עיניים ב' אזניים ב' נחירי האף והפה וכן מפורש אח"כ בס"י עצמו, ובת"ז תקון ע' דקס"ז ע"ב שבעה כוכבי לכת אינון שבע כפולות כו' ובהון והחיות רצוא ושוב רצוא בדגש ושוב ברפא וכו' ואינון שבעה ושבעה מוצקות עכ"ל, ועמ"ש מזה בהגהות לביאור מנורת זהב, והנה ז' שערים הנ"ל שבנפש הם ד' בחי' ראיה שמיעה ריח דבור, ועיין בהגהות לד"ה יהודה אתה מענין ד' בחי' הנ"ל שהם ראובן ראיה כי ראה ה' בעניי כו' ויש בכל בחי' רצוא ושוב בעיניים רצוא ע"ד הכלילי עיניים שוב ע"ד עין בעין נראה באורך נראה אור שמיעה שמע ישראל העלאה רצוא ושוב ע"ד שמוע מזבח טוב וכן בריח ריח ניחוח רצוא ריחא דלבושייכו שוב וכן בדבור יש אותיות נקבות העלאת ואותיות זכרים שוב בד"ה לסוסתי, וזהו שמקבלי' מבחי' שבע כפולות רצוא ושוב, והשופטי' ג' בחי' חב"ד ששופטי' ומנהיגי' הז"ת שהם השבע כפולות, ועיין ג"כ בספר הכוזרי מאמר שלישי סי' ה' שביאר היטב ענין משפט וממשלה זו של האדם על כל כחות הגוף ומושל ברוחו מלוכד עיר, וזהו ושפטו את העם שאר כל רמ"ח אברי' משפט צדק, בחי' צדק הוא

העלאה וצדקתך ירננו חהו צדקתך כהררי אל ומשפט הוא המשכה, וזהו ומשפטיך תהום רבה וכמ״ש בזח״ג פ׳ אמור דצ״א ע״א וכמ״ש במ״א, ועי״ז אדם ובהמה תושיע אדם היינו הנה״א ובהמה הנה״ב שיהי׳ שלום בפשמ״ע בנה״א רצוא ושוב ושלום בפשמ״ט שהנה״ב תהי׳ כפופה ובטילה לנה״א ע״ד לאכללא שמאלא בימינא ושלום זה נמשך ע״י משפט צדק הנ״ל, ועמ״ש סד״ה וכל בניך איך ע״י בניך בחי׳ העלאה ובוניך המשכה שהם רצוא ושוב עי״ז נמשך ורב שלום כו׳ לשבטיך עיין לעיל תחילת אות ג׳ וצריך להכותה בשבט ועמ״ש בד״ה וכי ימכור איש את בתו בענין וכי יכה איש את עבדו וכו׳ בשבט שהוא ענין הרהורי תשובה שנופלים מלמעלה ע״י הכרוזין ולשבטיך כדי שלא תצטרך לבחי׳ אשור שבט אפי כו׳ כי כשיש דין למטה אין דין למעלה כנ״ל, עמ״ש עוד מענין התעוררות פ״ג לעשותה כלי בדרוש קנה המדה פקודי רל״ג ובדרוש הנותן לשכוי בינה ומ״ש בד״ה כי נר מצוה בענין ודרך חיים כו׳ ועמש״ש מענין ויגבה ה׳ צבאות במשפט בד״ה ואני נתתי לך שכם א׳ וחרב פיפיות ב׳ פיות זהו ע״י ב׳ הבחי׳ שופטים ושוטרים.

עמ״ש ע״פ וה׳ פקד את שרה מענין וה׳ הוא ובית דינו שיש בזה ב׳ פירושים הוא ד״א וב״ד מל׳ ש׳ אלקים או א״ד או הוא דא עתיקא בינה וב״ד זו״נ. ומזה יובן לענין שופטים ושוטרים.

שופטים ושוטרים תתן לך בכל שעריך. הנה כתיב במשלי סי׳ ל״א כ״ג נודע בשערים בעלה, והקשה בזהר וירא דק״ג ע״א כי מאחר שזה קאי על אשת חיל שהיא כנס״י, וא״כ בעלה היינו קוב״ה כמ״ש כי בועליך עושיך ה׳ צבאות שמו וגואלך קדוש ישראל בישעי׳ סי׳ נ״ד ה׳ ואע״פ שהמפרשים פירשו בועלייך ענין אדון כמו אם בעליו עמו מ״מ פשטא דקרא משמע לשון בעל ממש וכן ארז״ל בהדיא ספ״ב דסנהדרין דכ״ב ע״ב אין האשה כורתת ברית אלא למי שעשאה כלי שנאמר כי בועלייך עושיך כו׳ וכן הוא ברבות בא ס״פ ט״ו אבל לע״ל יהיו נשואין כי בועליך עושיך כו׳, וכן מבואר עוד ברבות ע״פ נודע בשערים בעלה דקאי על הקב״ה כמבואר ס״פ שמות פרשה ה׳, וא״כ איך הוא נודע בשערים הלא הא״ס ב״ה הוא נעלם תכלית ההעלם ואין מי שישיגוהו ומלאכים אומרים איה מקום כבודו כו׳, וכמ״ש ברבות נשא ס״פ י״ד ע״פ כי לא יראני האדם וחי שאפילו החיות הנושאות את הכבוד אין רואים את הכבוד כו׳ ותירצו ע״ז בזהר שני תירוצים האחד דפי׳ לכן פי׳ נודע בשערים דאיהו אתידע ואתדבק לפום מה דמשער בליביה כל חד כמה דיכיל לאתדבקא ברוחא דחכמתא כו׳, והיינו כמ״ש בד״ה וידעת היום בענין הדעת שהוא אינו השגת המהות כ״א ידיעת המציאות כמו ידיעות האדם כוחות נפשו ולכן אע״ג שהקב״ה לית מחשבה תפיסא ביה כלל היינו השגת מהותו אבל בידיעת מציאותו עז״נ ומבשרי אחזה כו׳ אחזה ממש ועז״נ וידעת היום, עיין מזה שם בד״ה להבין

בתוספת ביאור ע"פ וידעת היום פ"א ופ"ב, ופי' ידיעת מציאותו היינו להתבונן במה שהוא מהוה עולמות עליונים ותחתונים עד אין מספר ומחיה את כולם ומוציאם מאין ליש ומחדשם בטובו בכל יום ובכל רגע, וזהו ג"כ פי' נודע בשערים כפי הפירוש השני שפי' רשב"י בזהר וירא שם דשערים הם עשר ספירות שהא"ס אי אפשר להשיג בו איזה השגה אלא ע"י ספירותיו ית' שהוא מאיר בהן ועל ידן כ"כ במק"מ שם, וכן פי' בבחיי פ' ויחי ע"פ עד תאוות גבעות עולם דס"ד ע"ג בענין פי' שאו שערים ראשיכם שערים הם המדות עליונות מלשון מדה ושיעור כו', והיינו כי הנה בריאת העולם להיות במדה וגבול מהארץ לרקיע מהלך ת"ק שנה וכן עוביו של רקיע כו' וא"כ האור והחיות המלובשי' בהם הוא ג"כ בגבול ומדה ואיך יומשך זה מאוא"ס שהוא בלי גבול, אלא היינו שצמצם א"ע להאיר ג"כ בבחי' גבול ומדה והיינו ע"י המדות העליונות ולכן הי' ברה"ע בששת ימים נגד ששה מדות וזהו ששת ימים עשה ה' כו', וזהו"ע הכלים דעשר ספירות העליונות, וכמ"ש באג"ה סי' עשרים בד"ה איהו וחיוהי וז"ל וכדי שיהי' היש הזה הנברא בכח הא"ס בעל וגבול ומדה נתלבש אור א"ס בכלים דע"ס דאצילות ומתייחד בתוכן בתכלית היחוד עד דאיהו וגרמוהי חד לברוא בהן ועל ידן ברואים בע"ג ותכלית עכ"ל והיינו כמש"ש בתחלת הדבור בשם הע"ח שהכלים דע"ס הן בבחי' גבול ותכלית ולפיכך דווקא ע"י התלבשות אורו ית' בע"ס יוכל להיות נמשך השפע וההתהוות ברואים בעלי גבול, וכן פי' בפרדס שער שמיני פ"ב שלכן נקראו ספירות מלשון מספר וגבול שהם מספרות ומגבילות האור הבלתי בעל גבול להיות מאיר ומשפיע אור ושפע מוגבל כו' יעו"ש ועמ"ש מזה בלק"ת פ' עקב בד"ה ואכלת ושבעת פ"ו כי יש ב' מיני המשכות כו' ובד"ה פתח אליהו בת"א פ' וירא נתבאר ענין הצמצום ומקום פנוי שהיה בהאור כדי שיהי' התהוות הכלים, וזהו שהע"ס נקראו אצילות מלשון ויאצל מן הרוח דגבי משה לפי שמשה היה במעלה העליונה וגבוה מאד נעלה לא הי' יכול להיות על ידו השפעת הבשר גשמי כמ"ש מאין לי בשר כו' ע"כ אמר לו הקב"ה ואצלתי מן הרוח כו' ואז מהם יוכל להיות השפעה זו כו' כמ"כ עד"מ א"א שיומשך מאוא"ס עצמו ההשפעה לבי"ע בעלי גבול אלא ע"י אצילות ע"ס כו', וכמ"ש מזה בלק"ת ס"פ ואתחנן בד"ה ענין ק"ש, ולכן נק' הע"ס מדות מלשון מדו בד שהוא ענין לבוש שהם לבושים לגבי האור כדי שיומשך דרך בהן וגם לשון מדה וגבול שהם מגבילים שפע האור כנ"ל ונקראו לכך כלים, כמו ענין הכלי הוא להגביל המים שיומשכו במדה ושיעור כו' וזהו ג"כ ענין באל שדי שאמר לעולמו די, וזהו נודע בשערים שערים הם הע"ס שנק' שערים שבהן ועל ידן נמשך השפע, וגם ל' שיעור ומדה שבהם ועל ידם נמשך האור לבריאת העולם שיהי' בשיעור וגבול ומדה ועמ"ש בענין שעורה שעור ה' בלקו"ת פ' אמור ובפ' במדבר בד"ה וספרתם לכם וכיון שמצד מהו"ע ית' למתב"כ כ"א זה כל האדם להתבונן במה שהוא מחיה ומהוה העולם כמ"ש שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה א"כ הרי הוא ית' נודע בשערים דוקא ר"ל ע"י הע"ס הנקראים שערים להתגלות שפעו ית' בשיעור וגבול ועי"ז דוקא הוא נודע וזשארז"ל בעשרה דברים נברא העולם בחכמה ובתבונה ובדעת כו'.

קיצור. ענין שייך לומר עליו ית' נודע בשערים הרי למת"ב כלל איה מקום כבודו ותירצו ב' תירוצים האחד דבשערים ר"ל לפום מה דמשער בליבי' והיינו ע"ד וידעת היום דע את אלקי אביך, הב' דפי' בשערים הם הע"ס שבהן ועל ידן דוקא נמשך השפע בשיעור וגבול להיות התהוות ברואים בעלי גבול ולכן נקראו ספירות לשון מספר וג"כ אצילות ע"ד ויאצל כו' וע"י העולם עם היותו בעל גבול מכירים הא"ס הבבע"ג כמ"ש שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה א"כ הרי הוא ית' נודע ע"י שערים הנ"ל.

ב) **וזהו** ענין השמים מספרים כבוד אל כו' אין אומר ואין דברים כו' בכל הארץ יצא קום ושמים הוא ג"כ ז"א דאצי' שהם המדות חו"ג אש ומים שעל ידן התנהגות העולמות ע"כ הם מספרים כבוד אל וכנ"ל בפי' נודע בשערים כו', (בארמנותיה נודע למשגב תילים מ"ח ד', נודע ביהודה אלקים תילים ע"ו ב', נודע ה' משפט עשה תילים ט' י"ז, מודעת זאת בכל הארץ ישעי' י"ב ה') והנה להבין בתוספת ביאור פי' נודע בשערים יש להקדים מ"ש במ"א ע"פ עיני כל אליך ישברו כל היינו נש"ב גימט' כל, ופי' שערי בינה הנה בחי' בינה היינו בחי' ההתבוננות באור א"ס ב"ה איך שהוא בחי' סוכ"ע וממכ"ע כו', והנה בחי' ההתבוננות הזאת כשהוא במוח תבונתו עדיין ולא באה בלב נק' מוח בינה ובחי' השערים שבה היינו כשנפתח ממנה אור להאיר גם בלב נק' שער עד"מ השער הנפתח לצאת בו לחוץ כך יוצא אור ההשגה שבמוח ונתפסת בלב דהיינו שהלב משער ומשיג גם היא אותה ההתבוננות וכמארז"ל הלב רואה הלב שומע כי בינה ליבא ובה הלב מבין כו' וכן כתיב פן יראה בעיניו ולבבו יבין כו' וע"ז נאמר שמע ישראל כו' שמיעה זו בלב להבין כו', וזהו ענין פי' המאמר נודע בשערים בעלה בחי' סוכ"ע בכל חד לפום מה דמשער בליבי' דוקא פי' משער ומשיג בלבו אותה ההתבוננות שבמוחו כו' והוא הנק' ג"כ שערי בינה כו' והכל ענין א' שהוא ענין יציאת ופתיחת ההשגה שבמוח ללב כו' (וכמ"ש במ"א בפי' ושעריך לאבני אקדח שמבחי' נש"ב הנ"ל יומשך בלב להיות אהבה ברשפי אש שזהו ענין אבני אקדח מלשון כקדוח אש כו' עיין מזה בד"ה ושמתי כדכד) חהו הנק' כל כי כל בגימט' חמשים והן נו"ן שע"ב והיינו פי' עיני כל אליך ישברו פי' בכל חד לפום שעורא דילי' אליך ישברו ולפי שכללותם הוא בגימט' כל לכך נקראת כנס"י עיני כל אליך כו' וד"ל, והנה לפעמים נק' כנס"י כו' בלא ה' כמו עיני כל אליך כו' ולפעמים נקראת כלה בה"א נוספת כמו לבבתני אחותי כלה כו' וכיוצא, והענין הוא כי יש בחי' ארוסה ובחי' נשואה הארוסה הוא קודם שנכנסה לחופה שאינו ראוי ליחדו וזיווג דוקא כידוע ואחר החופה דוקא נקראת כלה בה"א נוספת משא"כ קודם החופה שחסר בה הה"א ונק' כל כנ"ל וביאור ענין זה יובן למעלה עד"מ מנפש האלקית למטה בעבודה שבלב זו תפלה דהנה מבואר למעלה בענין ההתבוננות כשנמשכה ללב נק' שיעורי דמשער בליבי' כו', אמנם הנה יוכל להיות שגם אם משער בליבי' אבל לא נקלט האור בתוך לבו עדיין רק בחיצוניות הלב מלמעלה ולא בעומק לבו נכנס הארה זו כמו שנא' בכל לבי דרשתיך פי' כל דנש"ב הנ"ל נכנסים בעומק הלב נק' כל לבי ואם עדיין לא נקלט ההארה בתוך ופנימיות הלב נק' כל בלא ה"א (ומ"ש לעיל ושעריך לאבני אקדח הרי זה נאמר על לעתיד משא"כ

עכשיו לפעמים הוא לב האבן כו׳) אבל כשנקלט האור בתוך הלב נק׳ כלה בה״א כי הה״א הוא פנימית הבל הלב המקבל ג׳ שע״ב הנ״ל בתוכה כדמיון קליטת הנקבה טפת הזכר כו׳ וזהו בחי׳ נשואה לאחר שנקלטה האור והשפע ביחוד וזיווג כו׳ דהיינו כשנקלט אוא״ס שבהשגתו בתוך הלב כו׳ משא״כ בחי׳ ארוסה כשעדיין לא נקלטה בלב כו׳ וזהו פי׳ נודע בשערים פי׳ נודע לשון יחיד וכמו והאדם ידע כו׳ והיינו כמ״ש וארשתיך לי ואח״כ כתיב וידעת את ה׳, וזהו ענין שאו שערים ראשיכם כו׳ ויבוא מלך הכבוד כי כבוד היינו ל״ב נתיבות חכמה שהם למעלה מבחי׳ נש״ב, והמשכת ל״ב נתיבות חכמה בתוך נש״ב זהו ענין נודע בשערים שהוא הנק׳ יחוד חו״ב וכמ״ש בענין ושעריך לאבני אקדח וכל גבולך לאבני חפץ שמבחי׳ נש״ב נמשך האהבה בבחי׳ רשפי אש הנק׳ אבני אקדח, אבל ע״י וכל גבולך שהם ל״ב נתיבות חכמה נמשך בחי׳ אבני חפץ שהוא אהבה עמוקה מבחי׳ תעלומות לב, שלמעלה מבחי׳ רשפי אש, ע״ד כי תהיו לי ארץ חפץ כו׳, ועמ״ש בענין יחוד חו״ב שזהו ענין נקודה בהיכלא בד״ה ראה אנוכי נותן ובעינן ניסוך היין וניסוך המים ובד״ה מצה זו מענין מוחין דאבא ומוחין דאימא כו׳, שזהו ענין ההפרש בין שבת ובין יו״ט גם מ״ש ע״פ מאמר הזוהר פ׳ אמור דף ק׳ ע״ב ע״פ אחותי בת אבי היא כו׳ שזהו ג״כ ההפרש בין בחי׳ אתכפייא שזהו הנמשך ממוחין דאימא אבל להיות אתהפכא חשוכא לנהורא זהו ע״י מוחין דאבא וזהו ענין נודע בשערים בעלה שנמשך מבחי׳ מוחין דאבא בנש״ב, ולכן לב נק׳ לב ע״ש ל״ב נתיבות חכמה שמאירים כו׳, וזהו לך אמר לבי בקשו פני כו׳.

קיצור. וזהו השמים מספרים כבוד אל, עיני כל נש״ב כשנמשך ממוח ללב להיות הלב מבין וזהו ושעריך לאבני אקדח אך יש ארוסה כשלא נמשך עדיין בעומק הלב, ונשואה כשנמשך בעומק הלב נק׳ כלה וזהו נודע בשערים והאדם ידע וזהו שאו שערים ויבא מלך הכבוד ל״ב נ״ח שיומשך ובחי׳ חכמה משכיל לאיתן בנש״ב נקודה בהיכלא זהו נודע בשערים ואזי נק׳ אחותי בת אבי ועי״ז בא לאתהפכא מחשוכא לנהורא כי בחכ׳ אתבריר.

ג) **וביאור** ענין המשכה זו הבא ע״י ל״ב נתיבות חכמה בנש״ב, יובן ע״ד מ״ש בלק״ת בד״ה במדבר סיני בענין שאו את ראש כו׳ לגלגלותם ושם נתבאר דאית רצון ואית רצון היינו רצון התחתון שלמטה מהשכל שהוא הנמשך מבחי׳ נש״ב לפום מה דמשער בליבי׳ והרצון הנמשך מזה לקיום המדות כו׳ הוא לפ״ע ההשגה וההשכלה כו׳, אבל אית רצון לעילא שהוא למעלה מעלה מן הרצון הנולד מהדעת כו׳ אלא נמשך מבחי׳ ביטול השגתו כו׳ ורצון זה נמשך לישראל ע״י מתן תורה כו׳, והוא הנמשך מבחי׳ מזליה כו׳ וזהו שאו את ראש כו׳ לגלגלותם לקשר רצון התחתון אל רצה״ע כו׳ וזהו ממש ענין שאו שערים ראשיכם ע״ד שאו את ראש בחי׳ רצון התחתון הנמשך מנש״ב מה שת״ת דאימא נעשה כתר לז״א עיין מזה בביאור ע״פ כי על כל כבוד חופה ויבא מלך הכבוד הוא א״א כתר עליון המאיר בל״ב נתיבות חכמה, וכמ״ש הרמ״ז פ׳ במדבר דף קי״ח וגם כי פי׳ הראני נא את כבודך פי׳ ברע״מ ס״פ פנחס דף רנ״ה ע״ב דקאי על כתר עליון כו׳ והוא מאיר ע״י החכמה ועיין בסש״ב פל״ה בהג״ה,

כי חיה יחידה דהיינו חכמה וא"א שניהם נק' מקיף היינו בחי' מוליה כמ"ש בביאור ע"פ וידבר אלקים כו' אנכי ושם פ"א ולכן ע"י התורה דמחכמה נפקת נמשך להם רצון העליון וזהו ענין נודע בשערים כו' וגם כמ"ש בביאור ע"פ ראשי המטות ושם פ"ג בפי' וידבר משה אל ראשי המטות אשר משה שהוא יסוד אבא הוא המשיך רעותא דלבא בבחי' ראשי המטות, לפי שיסוד אבא מקבל מבחי' ונוצר חסד אותיות רצון כו' ע"ש ובפנים ספ"ד, ונתבאר ענין זה ג"כ בת"א פ' תשא בד"ה זה יתנו כו' מחצית השקל כו' ע"ש שזהו ענין ב' פירושים שיש בואהבת הא' לשון ציווי והיינו האהבה הבאה ע"י נש"ב לפום מה דמשער בליביה, והב' לשון עתיד שתבא האהבה ממילא הוא אה"ר ורצה"ע המאיר ע"י ל"ב נ"ח כנ"ל דהיינו ענין ויבוא מלך הכבוד כו' ועיין עוד מענין ב' בחי' רצון הנ"ל בד"ה ויקהל משה גבי שבת וזהו ענין שבת שבתון כו' ושם מבואר שזהו מ"ש כי אל דיעות שיש ב' בחי' דעת הא' דעת העליון והב' דעת התחתון וע"י דעת העליון נמשך בחי' רצון העליון הנ"ל וכמשנ"ת ג"כ בביאור ע"פ מים רבים בת"א פ' תולדות ושם מבואר שע"י דעת העליון הוא יחוד חו"ב, וזהו ענין נודע בשערים בעלה שע"י דעת העליון מאירים ל"ב נ"ח בנש"ב ויחוד זה נמשך מלמעלה מעלה מע"י וא"א כו' כי שרש חו"ב הוא ג"כ למעלה מעלה כנודע מענין כשמן הטוב היורד כו' שהחכמה מקבל מבחי' שמן הטוב שהוא המשכת חכ' שבתוך י"ג ת"ד ובינה מקבל מהחיצוני' והיחוד זהו ענין נודע בשערים כו' ונק' בעלה כי בועליך עושיך שעשאה כלי פי' כמ"ש במ"א בענין עשה רצונו כרצונך כדי שיעשה רצונך כרצונו ד"ל כמו שרצונו הוא הגבה למעלה מהבינה והדעת כן יעשה רצונך ג"כ שיהי' בך ג"כ בחי' הרצון שלמעלה מהטעם ודעת וזהו הבא מלמעלה שהוא ית' יעשה כן רצונך, וזהו כי בועליך עושיך והיינו ע"י שמתחלה עשה רצונו כרצונך הבא מהבינה והדעת וכמ"ש מזה בלק"ת בשה"ש בד"ה צאינה וראינה דרוש השני פ"ד ועמ"ש מענין כי בועליך עושייך בד"ה לריח שמניך הראשון פ"א והשני פ"ג וזהו מ"ש וארא אל אברהם כו' ושמי הוי' לא נודעתי להם, וכמ"ש הפי' בתו"א פ' וארא בד"ה וידבר אלקים כו' וארא דווקא משא"כ להאבות הי' הגילוי רק מבחי' אל שדי מלשון ברכת שדיים שהוא ענין מוחין דאימא כו' ועל בחי' ושמי הוי' לא נודעתי להם עז"נ ונועדתי לך שמה כו' וזהו ענין נודע בשערים והוא הנמשך ע"י עסק התורה, ושרש ענין ושמי הוי' לא נודעתי וזהו הנקרא רישא דלא אתידע ואעפ"כ ע"י התורה נמשך ומאיר ע"י דעת עליון להיות נודע בשערים כו', וזהו בשבתו עם זקני ארץ, כי איזהו זקן שקנה חכמה, וכמ"ש בלק"ת ע"פ והדרת פני זקן בפ' קדושים ואפ"ל משום כי יג"מ שהתורה נדרשת בהם נמשכים מי"ג ת"ד, וזהו שנק' זקן דמאחר שקנה חכמה הרי חכמה זו שהוא ע"י יג"מ שהתורה נדרשת בהן נמשכה מי"ג ת"ד לכן נק' זקן וכנודע דהחכמה נמשכה ממזל השמיני ונוצר חסד לאלפים אאלפך חכמה כו', ואפ"ל עוד בפי' בשבתו עם זקני ארץ דהנה בפי' והדרת פני זקן היינו ע"ד מ"ש בספד"צ דבעי לאוקיר לדיקניה והיינו כי תיקון ואמת תרין תפוחין הוא למעלה מי"ג ת"ד שהוא ההמשכה הבאה ע"י צמצומים ושערות אבל בפנים מאיר הארת עצם החכמה כמ"ש מזה בביאור ע"פ אלה מסעי דרוש השלישי ע"ש באריכות וזהו ענין לאוקיר לדיקניה היינו שיאיר בהדיקנא מבחי'

הארת עצמיות ח״ס המאיר בתיקון ואמת וזהו ענין זקן ר״ל להמשיך בהדיקנא מבחי׳ באור פני מלך חיים, ועד״ז י״ל ענין בשבתו עם זקני ארץ שהוא המשכת באור פני מלך חיים הנמשך ומאיר בי״ג ת״ד והיינו ע״י התפלה תחלה להיות נודע בשערים בעלה, ועמ״ש בענין מפלגא שבסנהדרין בביאור ע״פ ראשי המטות.

קיצור. אית רצון התחתון הנולד מהשכל, ת״ת דאימא שנעשה כתר לז״א ואית רצון העליון דא״א והוא מאיר ע״י החכמה כי יסוד אבא מקבל ממזל ונוצר חסד אותיות רצון וזהו ב׳ הפירושים שבואהבת, וזהו שאו שערים נש״ב, ויבא מלך הכבוד היא התורה שנמשכה מא״א ול״ב נתיבות חכמה רצון העליון ועמ״ש בד״ה ויקהל משה, שזהו ענין כי אל דיעות, וזהו נודע בשערים ועמ״ש בביאור ע״פ מים רבים מענין דעת עליון שממשיך מהכתר ומייחד חו״ב, ויחוד זה נמשך מלמעלה, וזהו ושמי הוי׳ לא נודעתי להם, רדל״א ונמשך ע״י התורה וזהו בשבתו עם זקני ארץ איזהו זקן שקנה חכמה י״ג מדות שהתורה נדרשת נמשכים מי״ג ת״ד וזהו והדרת פני זקן כו׳ ופי׳ והדרת ע״ד לאוקיר לדיקניה.

ד) **והנה** בפי׳ נודע בשערים פי׳ בת״א פ׳ תשא בד״ה זה יתנו. הנז׳ למעלה שהן ד׳ שערים אהבה ויראה תורה ומצות כנגד ד׳ אותיות הוי׳ שבהן ועל ידן נודע קוב״ה לישראל, ומה שאהוי״ר נקרא שערים זהו כמארז״ל לעולם יכנס אדם שיעור שני פתחים ויתפלל, דהיינו יראה ואהבה כי יראה נקרא זה השער לה׳, וכמ״ש בזהר פ׳ בראשית דף ז׳ סע״ב ע״פ ראשית חכמה יראת ה׳ כו׳, איהו ראשית לאעלאה לגו דרגא דחכמתא עילאה הה״ד פתחו לי שערי צדק זה השער לה׳, והרמ״ז שם האריך בזה ואח״כ פתח לפנים מזה הוא האהבה, וזהו ענין שיעור שני פתחים. בד״ה כי תשמע בסי׳ ז׳ שערים והן ד׳ הנ״ל כי ראיה שמיעה הם אהוי״ר כמ״ש בדרוש ראובן ושמעון וריח מצות דבור תורה כו׳, והנה מבו״ל ענין נודע בשערים זהו וידעת את ה׳ ומתחלה צ״ל וארשתיך לי במשפט להיות ובערת הרע כי לא יגורך רע כו׳ (ולכן ג״כ ר״ה יום המשפט כי נמשך ג״כ יחוד העליון ולא יגורך כו׳), וזהו הללי אלקיך ציון ה״ג כי חזק בריחי שעריך שלא יוכלו החיצונים לינק מהיחוד שלא תהי׳ פולטת והוא ע״י ועשית חמשה בריחים בזהר ר״פ בלק ואזי השם גבולך שלום כו׳ ע׳ כ״ז בסידור אוהב שערי ציון וציון במשפט דוקא תפדה. ויש להקדים מ״ש בפ׳ ראה י״ג ו׳, ובערת הרע מקרבך וכ׳ באוה״ח אולי ירמוז לאותו שקראו הקב״ה בשם זה דכתיב כי יצר לב האדם רע, ולזה אמר הרע הידוע והכוונה בזה כי כשיעשו משפט בכיוצא בזה מתבער הרע וניתש כחו ולא יתעצם בלבות בני האדם כאמרו מקרבך עכ״ל, וכן בפ׳ שופטים י״ז ז׳ ע״פ שנים עדים כו׳ ובערת הרע מקרבך, וכן גבי עד זומם בפ׳ שופטים י״ט י״ט בפב״ת דסוכה דנ״ב ע״א שבעה שמות יש לו ליצה״ר הקב״ה קראו רע שנאמר כי יצר לב האדם רע מנעוריו, ועיין בבחיי פ׳ נח דף כ׳ סע״א ע״פ כי יצר לב האדם רע מנעוריו כי מבית הסורים יצא למלוך כו׳ חסרה אלף כו׳ והיצ״ט בא אחר י״ג שנה ויום אחד כו׳ ע״ש (וענין יג״ש ויום א׳ אפ״ל כי הנה הסימן צ״ל בהבאת שתי שערות והם בדיקנא תתאה ויש ג״כ י״ג ת״ד לכן הם אחר י״ג שנה ויום אחד שאז מאיר בו

מבחי' אחד יחידו של עולם וענין דיקנא תתאה י"ל ע"ד ב' בחי' חתן הנז' בד"ה שיר השירים, לכן אז זמן יג"מ הרחמים יג"מ שהתורה נדרשת בהן כו') והטעם י"ל ע"ד קליפה קדמה לפרי וזהו לפתח חטאת רובץ וכמ"ש מזה בבה"ז פ' פנחס דרמ"ט בענין אילת השחר, וברבות פ' נח פל"ג כי יצר לב האדם רע מנעוריו אבא יוסי התורתי אומר עלוב הוא השאור שמי שברא אותו מעיד עליו שהוא רע שנאמר כי הוא ידע יצרנו כו' תילים סי' ק"ג ואפשר להעיר מזה לענין ביעור חמץ ושאור, וברבות משפטים פ"ל דקמ"ז ע"א גבי כי יריבון אנשים שהבריות שטופים ביצר הרע שנאמר כי יצר לב האדם רע כו' לכך הזהיר הקב"ה על המשפטים שבתורה כו' ובפ' כי תשא פמ"ו דק"ס ע"ג מי גרם לחבית לנטף היוצר שהניח בו את הצרור כך אמרו ישראל לפני הקב"ה רבון העולם בראת בנו יצה"ר מנעורינו שנאמר כי יצר לב האדם רע מנעוריו כו' בבקשה ממך העבירהו ממנו כו', ובזהר וישב דקפ"ו ע"ב כי יצר לב האדם רע, רע דאושיב דמין אושיד זרעא על ארעא כו' ובעה"מ פי' דענין רע היינו רישיה דקליפה שולט על יעקב הקדושה ע"ד ואתה תשופנו עקב, ועמ"ש בענין ע' תלויה דיכרסמנה חזיר מיער שהוא המקיף דלבונה וכשהרישי' דעשו גבר עליו נק' רע כו' וע' בזהר בראשית דנ"ח ע"ב ענין ער רע והנה רע הפך טוב והם בחי' ברכה וקללה וגם עה"ח ועה"ד ושרש טו"ר הם חו"ג כי טוב הוא ההשפעה ורע מניעת ההשפעה אך גבורות דקדושה הם דוקא המשפיעי' כענין גבורות גשמים שיורדין בגבורה ורק מהשתלשלות הגבורות שמקו השמאל יש יניקה לרע, אשר טוב יסוד א"כ רע י"ל יסוד דקליפה עיין במא"א אות ריש סעיף כ"א רע דכורא רעה נוק' דקליפה כו', ועיין בזהר ס"פ מקץ דף ר"ד ע"א בענין ימי הטובה ימי הרעה וענין אתגלגלו אתוון ט"ר דהא בר נש דאנא בעי למברי בכון תרוויכו אתכלילו כחדא ויתברי אבל את לימינא ואיהו לשמאלא כו' וע' בה"ז שם באריכות, והנה רז"ל טוב זה יצ"ט מאד זה יצה"ר, והיינו כשיהי' ובערת הרע כי שורש הרע נמשך מעולם התהו ועולם התוהו שרשה גבוה מהתיקון וזהו ובורא רע והיינו בכדי שעי"ז יהי' העליי' ע"י ובערת הרע, וכמו הצפרנים של האדם שצריכים לקוצצם ואעפ"כ נבראו ויש להם יניקה מהיד והתיקון להיות ועשתה את צפרניה ועמ"ש בלק"ת בשה"ש בד"ה שחורה אני ונאוה השני שזהו ענין מ"ת לדחות הרע ושרשן גבוהי' ממ"ע, ועמ"ש בד"ה פי' מי אל כמוך בענין נושא עון כו' ועיין בלק"ת פ' במדבר סד"ה וארשתיך לי בענין במשפט כי רשע מכתיר את הצדיק ועז"ב ובערת הרע מקרבך והיינו ע"ד מ"ש ברוח בער וברוח משפט ועי"ז וידעת כו', וזהו ענין שופטים ושוטרים תתן לך בכל שעריך לבער הרע כי נגד נש"ב יש נש"ט כו' כנודע מענין עץ גבוה חמשים דהמן כו' ועי"ז המשפט נמשך כי יעמוד לימין אביון להושיע משופטי נפשו כי אלקים שופט זה ישפיל וזה ירים כי הן זה לעומת זה כו' ואזי נודע בשערים בעלה כו'.

וביאור הדברים הנה ענין רשע מכתיר מבואר בזהר פקודי דרל"ג ע"ב שזהו ענין גנת אגוז כו' אית ליה קליפה כו' רשע מכתיר כו', ובעה"ק ח"ד פי"ט שהוא שלשה קליפי ערלה קליפי האגוז ובשל"ה במסכת שבת שלו ס"פ תו"א דקל"ט ע"ב ד' קליפות שסביב האצילות ג"ק הטמאות וק"נ כו' וזהו ענין מי יתן טהור מטמא כו' כמ"ש בזח"ב פ' יתרו דס"ט ע"ב, וז"ל אדמו"ר נ"ע בפי'

ונתנה הארץ יבולה טובה דגניז בגוה דהנה כתיב רשע מכתיר את הצדיק שהצדיק בתוך והרשע מקיפו ומכתירו מכל צד וכענין אבירי בשן כתרוני, וע"כ צעק חבקוק ע"ז שעי"ז דרך רשעים צלחה כו׳. (ועמ"ש מזה בלק"ת פ׳ ראה בביאור ע"פ אחרי ה׳ אלקיכם תלכו בענין כי מנסה ה׳ אלקיכם אתכם לדעת כו׳ ועמש"ש בפי׳ לדעת ואפ"ל ע"פ מ"ש בפ׳ שמות וידע אלקים ע"ש בפירש"י וכך ע"י כי מנסה נמשך בחי׳ וידע אלקים כו׳) ויש להבין מהו ענין זה והאיך יהי׳ ביכולת הרשע להכתיר כו׳, אך הענין הוא דע"פ סדר ההשתל׳ כשירד השפע בעה"ד טו"ר נמשך התערובות טו"ר בכל העולמות וכנ"ל בענין אתגלגלו אתוון ט"ר עד שגם בעולם הבריאה בבחי׳ כלים החיצונים מיעוטו רע ורובו טוב רק באצילות לא יגורך רע, ובעולם היצירה חציו טוב וחציו רע, ובכל מקום הרע היא סביב לטוב ומקיפו מכל צד כדוגמת הקליפה עם הפרי שהקליפה מקפת לפרי מכל צד כנ"ל בענין קליפי האגוז כו׳, וכך נראה בכל הברואים שהטוב גנוז בתוכו והוא הפרי אבל מבחוץ הוא הקליפה וכמ"ש באג"ה סי׳ ך׳ היינו בד"ה איהו וחיוהי ח"ל כי השליא נוצרה תחלה מהטפה והיא לבדה היתה עיקר הולד עד ארבעים יום שנוצרה צורת הולד עכ"ל, וכמ"ש ברבות וישלח פרשה פ"ג התבן והקש והמוץ מריבין זע"ז כו׳ אמרו החטים המתינו כו׳ כי בתחילת הצמיחה נראה העיקר הקש והתבן והמוץ עד אחר זמן שנראים החטים כו׳ ולכן נאמר ואלה המלכים כו׳ לפני מלוך כו׳ וכמו מ"ט עזי מסגי ברישא והדר אמרי כו׳ ברישא חשיכא כו׳, וכן בתחילת הבריאה קדמו דצ"ח לבריאת האדם ועז"נ אחור וקדם צרתני ואף שכל העולם נברא בשביל האדם עכ"ז הם קדמו כו׳ וכמו המשל קודם לנמשל אף שעיקר המכוון הוא הנמשל וע"כ נאמר רשע מכתיר את הצדיק כלומר בחי׳ הטוב גנוז בתוך הרע והרע מקיפו. וזהו ג"כ ענין ונתנה הארץ יבולה משום דטובה גניז בגוה שהכח הצומח הוא בהעלם עד שע"י חרישה וירידת גשמים יתגלה טובה כו׳, וכן בנה"א ונה"ב כי נפש הבהמית מקפת לנה"א כי יצר לב האדם רע מנעוריו והתגלות יצ"ט הוא אחר יג"ש כנ"ל וזהו כמו השליא והקליפה שבתחלה היא לבדה העיקר ולכן מקפת על נה"א, וע"י יגיעה רבה בבחי׳ ובערת הרע מקרבך לשבור תאוות נה"ב (ע׳ בתו"א פ׳ וארא בד"ה קח את מטך כו׳ בענין עשר מכות כו׳ ומ"ש בד"ה ה׳ לי בעוזרי בפי׳ למען דעת כל עמי הארץ מלשון וידע בהם את אנשי סוכות) עי"ז יתגלה אור הגנוז שבנה"א וכמ"ש ע"פ הגידה לי שאהבה נפשי כו׳.

והנה עי"ז יהי׳ יתרון האור הנמשך מן החושך והרע וכנ"ל בענין כי מנסה לדעת כו׳ והטעם כמ"ש בת"א בד"ה בשלח פרעה בענין קליפה קדמה לפרי וזהו מי יתן טהור מטמא דווקא ועמ"ש ע"פ ובמדבר אשר ראית אשר נשאך כו׳ וכמ"ש בד"ה אלה מסעי דרוש השלישי ממשל מרוצת המים שע"י שמעכבים אותם עי"ז כשמתגברים רצים בכח גדול יותר, ובזה יובן מ"ש בלק"ת סד"ה וארשתיך לי בענין וארשתיך לי במשפט כי הנה כתיב לא יגורך רע, וארז"ל ברבות בא פט"ו דקל"ב ד׳ בכסאו של הקב"ה אין דבר רע נוגע שנאמר לא יגורך רע ולכן באצילות שהוא כסאו של הקב"ה שבע"ס דאצי׳ מלובש הקו מאור א"ס ב"ה אין דבר רע נוגע, ולכן גם קליפות דאצילות אין עומדין באצילות דקדושה כ"א בעולם הבריאה ועיין בזהר בראשית דכ"ז רע"א ובמק"מ שם

הדנ״ב סע״א ודנ״ו סע״ב ובפ׳ נח דס״ב א׳, ובהרמ״ז פ׳ תצא דף ער״ה ע״ב ודף ער״ו א׳, וכיון שכן כדי להיות וארשתיך לי בבחי׳ אצילות צ״ל ובערת הרע מקרבך מאחר שלא יגורך רע איך יקוים וארשתיך לי ממש. כ״ז שיש עדיין בחי׳ תערובות רע בנפש, ועמ״ש בביאור ע״פ כי על כל כבוד חופה בסופו ובד״ה וידעת היום דרוש הראשון פ״ד דגילוי סוכ״ע א״א להיות כ״א ע״י ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ כו׳, ולכך צ״ל משפט ע״ז לבער הרע וזהו וארשתיך לי במשפט, ושם פי׳ דהיינו לעורר רח״ר על נפשו וכדכתיב ליעקב אשר פדה את אברהם, והוא ע״ד מ״ש בלק״ת סד״ה תקעו בחודש שופר דרוש הראשון בפי׳ ומשפט לאלקי יעקב ח״ל ובבחי׳ זו נמשך משפט דאיהו רחמי להמשיך לו רחמים עליונים על כל השנה להיות הקב״ה עחרו לאכפייא כו׳ וסד״ה תקעו בחודש דרוש השני משמע שהוא משפט ממש אלא שבמשפט זה יש רחמי כו׳ יעו״ש וברבות פ׳ עקב משמע כנגד המשפט שמלמטה נמשך עי״ז רחמים מלמעלה שהשני אירוסין של הכלה הן צדקה ומשפט, וכנגד זה נמשך מלמעלה חסד ורחמים כנגד צדקה נמשך חסד וכנגד משפט נמשך רחמים א״כ אתי שפיר ענין משפט דאיהו רחמי, והנה אחר וארשתיך לי במשפט נאמר וידעת את הוי׳ ע״ש בלק״ת שזהו הגילוי בפנימית ממש ולא בבחי׳ אירוסין לבד, ועמ״ש בד״ה אשירה להוי׳ כי גאה גאה בפי׳ לעשות צדקה ומשפט משפט וצדקה ביעקב אתה עשית ועמ״ש ע״פ ציון במשפט תפדה כי אמלאה החרבה וזהו המשפט.

וזהו ענין שופטים ושוטרים תתן לך בכל שעריך, דהנה מבואר לעיל פי׳ נודע בשערים בעלה זהו כענין וארשתיך לי כו׳ וידעת את הוי׳, והשערים הם נש״ב וזהו ענין עיני כל אליך ישברו, ועיין בפרדס ערך כל שהוא ענין נש״ב המאירים ביסוד, והנה יש לעומ״ז ג״כ חמשים שערי טומאה, וכמ״ש בת״א גבי פורים סד״ה כי אברהם לא ידענו שזהו ענין העץ שעשה המן גבוה חמשים אמה דטומאה דקליפה דבריאה נגד נו״ן אמה דמרדכי דקדושה נש״ב וכ״כ בפרדס שער השערים פ״ג סוף ההקדמה הג׳ בענין יצי״מ שירדו במ״ט פנים טמא, וזהו ענין כי בחפזון יצאת כדי שלא יכנסו לשער החמשים דטומאה כו׳ וכמ״ש בשל״ה דקמ״ח ע״א ומבואר לעיל ענין נש״ב דקדושה הם המשכות ממוח בינה לשבעה המדות כו׳ ועד״ז יובן בקליפה ולכן ארז״ל פב״ת דסוכה נ״ב א׳ שבעה שמות יש ליצה״ר כנגד ז׳ המדות זמ״ל דתהו והם ז׳ היכלות הטומאה והשערים הם הנמשכים בהם ממקורם בינה דקליפה כו׳ ומזה יש להבין מארז״ל הרהורי עבירה קשים מעבירה שעמדו ע״ז כל המפרשים ולפמ״ש א״ש כי עיקר חמשים שערי טומאה נמשכי׳ מהבינה דקליפה שהוא ענין הרהור ומחשבה ולא בחי׳ מעשה עדיין, ובספר כד הקמח אות טית טהרת הלב כ׳ ח״ל ושורש הנפש השכלית עליון עד מאד וא״כ המחשבה והנפש עיקר אחד להם, ולפיכך יש כח באדם השפל לעלות ולהוריד במחשבתו ועתה יתעורר האדם החוטא כשהוא מטמא בהרהוריו הרעים המחשבה הטהורה הזאת כמה לו עוונות וחטאים וע״ז אמרו פ״ב דיומא דכ״ט ע״א הרהורי עבירה קשין מעבירה וסימנך ריחא כו׳ כלומר קשין על הנפש מעבירה עצמה לפי שההרהור תלוי בלב והנפש משכנה בלב ולכן כשהוא מטמא אותה במחשבה רעה קשה יותר מן העבירה עצמה עכ״ל, ולפמ״ש א״ש הטעם כי עם היות ההרהור והמחשבה דק יותר מן המעשה והרי לענין דברים שבקדושה איכא מ״ד הרהור לאו כדבור דמי וכמ״כ ודאי לענין העבירה עכ״ז הפגם הוא

בדבר המעולה מאד שהוא המחשבה שהוא מקור נש״ב שהשערים הם המחשבות הנמשכים מהבינה להאיר בז׳ המדות ובהרהורי עבירה ממשיך מחשבתו במ״ט שערי טומאה שהם מקור ושורש לכל מעשי הרע ח״ש הגמ׳ וסימנך ריחא שהריח עם היות שאין בו ממש והוא רק הארה מהדבור ולא מהותו ועצמותו וכך ההרהור לגבי המעשה, עכ״ז כחו חזק מאד והוא בחי׳ מקיף ועמ״ש בד״ה אלה מסעי בענין ירדן יריחו וידוע שהמקיף הוא המקור להפנימי כו׳, וגם כמו הטעם אחר שלועסים אותו פ״א בטל הטעם לפי שהוא א״פ ויש לו גבול אבל הריח מריח וחוזר ומריח כו׳ ונשאר מתוקים יותר מן הטעם וכמ״כ ע״י הרהורי עבירה שדומים לריחא נשרש הרע במחשבתו וכמ״ש במ״א ע״פ הללו את ה׳ כל גוים כו׳ שיש ב׳ בחי׳ מדות רעות הא׳ שהם בבחי׳ פנימי׳ דוגמת ז׳ מדות פנימים דקדושה והב׳ מקיפי׳ והם קשים יותר וכמ״ש בסד״ה כי ביום הזה יכפר גבי לטהר תטהרו והוא כענין התאווה והכבוד תאוה א״פ דקליפה וכבוד מקיף דקליפה ועד״ז הרהורי עבירה הם מקיפי׳ דקליפה לכן הם קשים מעבירה עצמה שהיא פנימי׳ דקליפה כו׳ ומזה יובן ענין מ״ט שערי טומאה כו׳.

וזהו ענין שופטים ושוטרים תתן לך בכל שעריך שהם המחשבות הנק׳ נ׳ שערי בינה והם מתפשטים בז׳ המדות והרי יש לעומת זה ג״כ חמשים שערי טומאה ג״כ המתפשטות בז׳ המדות שהם שבעה שמות שיש ליצה״ר, ולכן צריך לשמור מאד המחשבות שיהי׳ המשכתן רק במ״ט שערי בינה דקדושה, ולדחות הרהורי עבירה וכן שאר הרהורים רעים כו׳.

ספ״ט דברכות יצ״ט שופטן ע״ש במהרש״א ורש״י זח״ב מ״א סע״ב קי״ז ע״ב ע״ג בפתיחה א״י לעשות משפט עמו ישראל דבר יום כו׳ ומשפט לאלקי יעקב, וענין יצ״ט שופטן לפרש״י י״ל ע״ד ושם דרך כו׳ שלא להיות אוילים מדרך פשעם כו׳ ולדקדק ע״ע כחוה״ש כמ״ש ה״ד חילול השם אר״י כגון אנא כו׳ ועיין ברבות בראשית פכ״ב לפום גמלא שיחנא יוסף דעת כו׳, וע״ד נאום הגבר הוקם על שלא יאמר די לי בפ״א שחרית כו׳, ושפטו את העם עיר קטנה ואנשים בה מעט, והנה בבחי׳ ושם דרך הנ״ל נכלל כל עניני התביעות הנז׳ בח״ה שער חשבון הנפש ובשער העבודת האלקים ס״פ ה׳, והש״ך הביא מ״ש בס״י שבע כפולות בג״ד כפר״ת כו׳ וצר בהן כוכבים בעולם וימים בשנה ושערים בנפש כו׳ וענין ז׳ שערים בנפש הן שתי עינים שתי אזנים ושני נקבי האף והפה כו׳ וא״כ הם ד׳ בחי׳ ראיה שמיעה ריח דיבור ועמ״ש מענינם בהגהות ע״פ יהודה אתה, וע״ש מענין ראיה שמיעה כו׳ וצ״ל בהן שופטים ושוטרים שלא ידמה שהעולם פנוי מבלי שופט כו׳, והיינו ולא תתורו כו׳ ואחרי עיניכם עוצם עיניו מראות ברע וכן בשמיעה ויתד תהי׳ לך על אזנך כו׳, ועיין בר״ח שעה״ק ואפ״ל כיון ז׳ שערים הנ״ל נמשכים מן ז׳ כפולות כו׳ א״כ השופטי׳ נמשכין מג׳ אותיות אמ״ש שהן ג׳ ראשונות שהן שופטים לז״ת כו׳ ועמ״ש ע״פ ויגבה ה׳ צבאות במשפט.

קיצור ענין ובערת הרע זהו יצר לב האדם והוא מקדים ליצ"ט כי לפתח חטאת רובץ קליפה קדמה לפרי, וזהו ע"ד ביעור חמץ כי היצה"ר נק' שאור שבעיסה ופי' רע רישיה דעשו שולט על עיטפיה דיצחק ושרשו מעולם התהו ולכן ע"י ובערת הרע יהי' העלייה וכמו מל"ת גבוהי' ממ"ע וזהו טוב זה יצ"ט מאד זה יצה"ר והינו ע"י ובערת הרע אך כי רשע מכתיר וגם קדם לטעון טענותיו לכן צ"ל שופטים ושוטרים וארשתיך לי במשפט ועי"ז וידעת את ה', נודע בשערים.

ביאור ענין רשע מכתיר גנת אגוז מי יתן טהור מטמא אבירי בשן כתרוני וכמו השליא מקפת הולד והקש קדם להפרי עזי מסגן ברישא, וצ"ל למען דעת עמי הארץ ל' ויודע בהם, ועי"ז יהי' יתרון האור מן החושך וכמ"ש ע"פ כי מנסה כו' לדעת וענין וארשתיך לי במשפט שיהי' ובערת הרע כי לא יגורך רע ועי"י המשפט שהאדם עושה בנפשו נמשך עליו התעוררות רחמים, וזהו ציון במשפט תפדה, וזהו שבר"ה ומשפט לאלקי יעקב, וזהו שופטים כו' בכל שעריך, היינו כדי להיות נודע בשערים בעלה נש"ב שזהו עיני כל, צ"ל ובערת הרע כי יש לעומת זה ג"כ נש"ט וכנודע בענין אשר הוצאתיך מאמ"צ שבעה שמות יש ליצה"ר הרהורי עבירה קשים מעבירה וסימנך ריחא, והיינו ענין הפגם במח' ולכן צ"ל שופטים כו' בכל שעריך נש"ב מחשבה וגם ראי' שמיעה ריח דבור כו'.

צדק צדק. ע' בחיי ציוני רקנטי הובא בס"ס בחיי באג"ה סי' ד' ענין צדק לפניו יהלך ובד"ה להבין מ"ש ביום השמע"צ ושם מענין תען כו' צדק ע' מזה בד"ה צאינה וראינה פי' צדק המשכת הכתר ממל' דא"ס ובד"ה מה יפו פעמיך לפ"ז פי' פתחו לי שערי צדק היינו שערי הכתר תר"ך עמודי אור, ואפ"ל צדק מל' לפניו יהלך כמו ביוהכ"פ עליי' המל' לפני ה' בעתיק, כי ע"י פנימי' הלב מאדך היינו לפניו עי"ז בקשו פני את פניך ה' אבקש מה ופני לא יראו י"ג השתחוואות כנגד י"ג שערים מוכח כדי לעלות בשער הוא ע"י השתחוואה ביטול כו' ע"ד ובזה הנערה כו' העמוד ביטול כו' ענין פתח לנו שער בעת נעילת שער כו' כי נעילת שער גן נעול כו' ואזי פתחו שערים ויבוא כו' בחיי צדק אור הגנוז ע"ד גנוז לצדיקים ופי' האריז"ל לצדיק יצדק מאזני צדיק קו המדה א"ס צדק גבורה דע"י כו', עמ"ש ע"פ עד מתי תשפטו עול מענין נודע בשערים ע"ד הראת לדעת כו' וידעת היום הדעת בממכ"ע וסוכ"ע וזהו נודע כו' במ"א פי' א"ח עט"ב בעלה אה"ר, אשת חיל אמונה בלק"ת ס"פ תבא והיינו ע"י בשבתו כו' עשרה שיושבי' ועוסקי' בתורה שכינה שרויה ביניהם וכן כל העוסק בתורה הקב"ה קורא ושונה כנגדו וארז"ל ג' שעות ראשונות יושב ועוסק בתורה, וזהו בשבתו עם וזהו השמים

תורה כסאי כו׳ ושם פי׳ בשערים ד׳ שערים יעו״ש, ואפ״ל בשערים מלשון לא שערום אבותיכם בת״א לא אתעסקו בהון כו׳ וכן ת״י ובירושלמי לא אדכרון, א״כ ההפך בשערים שיתעסק בזה כמ״ש דע את אלקי אביך ולזכרון בין עיניך כו׳ לשמור את דרך עה״ת והיינו ע״י שופטים ושוטרים וזהו בכל שעריך דרך הנ״ל ב״ד ה״ג ע״ד כי הוי׳ הוא האלקים דיין בשמים ממעל סוכ״ע כו׳.

צדק צדק תרדוף למען תחי׳ כו׳ כתיב תילים סי׳ צ״ו י״ג יעלח שדי וכל אשר בו, ובמד״ר פ׳ אמור שדי זה העולם למה כי בא בר״ה ויוהכ״פ ומהו עושה ישפוט תבל בצדק ועמים במשרים וי״ל מהו השמחה מהמשפט הוא שלשה ספרים נפתחים בר״ה ומי יודע אם צדק הוא והלא ארז״ל הי׳ בעיניך כרשע, וצ״ל עפמ״ש הטור א״ח ססי׳ תקפ״א וע״פ המדרש ע״פ כי מי גוי גדול כו׳ שיודעים שהקב״ה יעשה להם נס וע׳ בענין זה בילקוט פ׳ ואתחנן רמז תתכ״ה וע׳ בטו״ב סי׳ תקפ״א ובענין כי סיבות הדין בר״ה לפי שצריך להעלות ולרומם לכנס״י כמ״ש בזח״ג פ׳ פנחס דרי״ד ע״ב גבי ולאקמא כנס״י מעפרא וע׳ באג״ה ססי׳ י״ד ע״פ ארץ אשר כו׳ עיני ה׳ כו׳ מראשית השנה כו׳ ורוממות זו צ״ל ע״י ששמאלו תחת לראשי ואח״כ וימינו תחבקני ע׳ סד״ה ויקרא משה בלק״ת ס״פ תבוא ומבחי׳ שמאלו נמשך הדין כי א״א להיות היחוד שהוא בסיום הגבורות בלתי שיהי׳ מתעברים סיגי הדינים והם הרשעים גמורים שנחתמים למיתה, ועז״נ באבוד רשעים רינה ואזי הגבורות הקדושים מתבסמים בחסדים ואתכלל שמאלא בימינא וע׳ כה״ג זח״א די״ז ע״א, ובפ׳ נח ס״ד ע״א ובזח״א שם והגבורות כשנמתקים הם עיקר חיות והשמחה וזהו שנא׳ בר״ה חדות ה׳ היא מעזכם ע׳ בלק״ת בד״ה תקעו בחודש דרוש הראשון דנ״ג סע״ד, והנה עיקר התחדשות הרצון הוא בר״ה כו׳ ולכן הוא יום הדין כו׳ עכ״ל, והמשכת הרצון ע״ד ומשביע לכל חי רצון ובמא״א ריש סל״ב רצון הנק׳ היסוד המרצה לנוק׳ ושרשו מרצה״ע כתר כו׳ ע״כ יעלוז שדי מהמשכת אור חדש זה ואע״פ שיש משפט הרי ועמך כולם צדיקים לעולם ירשו ארץ וזה וירשתם את הארץ עיין בד״ה ביום השמע״צ בענין בן חכם ישמח אב שהמכסה וההסתר דר״ה כמו אב המסתיר א״ע מבנו בשביל שיחפשנו כו׳ ע״ש וגם יעלוז שדי כו׳ עצי היער ע״ד מ״ש במד״ר פ׳ וירא פמ״ג בענין וידעו כי אני ה׳ השפלתי עץ גבוה הגבהתי עץ שפל כו׳ ופי׳ שעושה להם נס י״ל דהנה ארז״ל מד״ר פ׳ שמות פ״ג ע״פ ואמרו לי מה שמו כשאני דן את הבריות אני נק׳ אלקים כו׳, אבל כאן נא׳ לפני ה׳ כי בא לשפוט את הארץ שיהי׳ המשפט ע״י שם הוי׳ ואיך הוא אלא היינו ע״י הגילוי מלמעלה מסדר ההשתל׳ דהיינו מע״ק שאז הוי׳ שהוא ז״א נחשב בבחי׳ אלקים לגבי ע״ק וא״כ המשפט ע״י שם אלקים שהוא מורה על הדין אך אינו ע״י סתם שם אלקים אלא ע״י שם הוי׳ ממש רק שנעשה בבחי׳ אלקים לגבי ע״ק והיינו ע״י שובה ישראל עד הוי׳ אלקיך ר״ל עד שעי״ז הוי׳ יהי׳ בבחי׳ אלקיך כמ״ש בלקו״ת בד״ה שובה ישראל

דרוש הראשון ספ״ג וזהו צדק צדק תרדוף שאע״פ שכל העולם כולו אומרים לך צדיק אתה היה בעיניך כרשע כדי שיהי׳ כל ימיו בתשובה והיינו שובה ישראל עד הוי׳ אלקיך ויומשך לפני הוי׳ כי בא לשפוט הארץ וממילא יהי׳ המשפט ע״ד ישפוט תבל בצדק בחי׳ צדק מלאה הארץ ימינך ודוגמת מ״ש במד״ר פ׳ מסעי ע״פ זכור רחמיך וחסדיך כי מעולם המה שאמרתי לאדה״ר כי ביום אכלך ממנו כו׳ ונעשה יומו של הקב״ה שהוא אלף שנה כו׳, וזהו והוא ישפוט תבל בצדק תלים סי׳ ט׳ והוא דוקא כי הנה יש הוא וב״ד, אך יש בזה כמה בחי׳.

צדק צדק תרדוף. עי׳ רמב״ן ועמ״ש ע״פ קול דודי תקס״ט מענין ב׳ ההי״ן ה׳ מילוי ה׳ מל׳ דאצי׳ ומל׳ דא״ס ב׳ בחי׳ מצה דלפני חצות ואחר חצות כו׳, וי״ל דהיינו ב׳ בחי׳ צדק להמשיך בכל א׳ ה׳ מצדק צדקה והן ב׳ ההי״ן הנ״ל, והיינו ב׳ יראות צדק הא׳ יר״ת עז״נ אם אין יראה כו׳ צדק הב׳ הוא מ״ש אם אין חכ׳ אין יראה, דהיינו מורא גדול מל׳ דא״ס וחש״ש ברמב״ן ראש דברך אמת כו׳ כובע ישועה ע׳ בתורת שבת חנוכה.

לא תטה משפט. ע׳ כלי יקר אפילו הטייה כל שהוא, ויש להעיר ממ״ש על מ״ש באדר״ז חו״ב בחד מתקלא אתקלו שיש בחי׳ תיקלא השוקל שיהי׳ חו״ב במשקל אחד דוקא בכדי שיהי׳ יש ובטל ועמ״ש בד״ה לך לך, ומתקלא המשכה ממאציל באצי׳ ג״כ ע״י קו המדה כו׳, וע״כ המטה משפט פוגם בתיקלא ואין קיום לעולם כו׳ כי הן מצד ריבוי הגבורות יונקי׳ החיצונים והן מצד ריבוי החסד כמ״ש ע״פ אנכי מגן לך וזהו לא כאברהם שיצא כו׳ ולא כיצחק כו׳ וזהו משפט כו׳ ביעקב אתה עשית קו האמצעי, והנה לא תטה משפט זהו השפעת המדות שמהם נמשך חייב חכאי לא תכיר פנים, פנים י״ל חב״ד חכמת אדם תאיר פניו ושם צ״ל חו״ב בחד מתקלא וכו׳ ע״י הדעת כו׳ וע״כ אם מכיר פנים אף שלמעשה הפסק כדין פוגם בהכרעת חו״ב, ובמהרמ״א פי׳ לא תכיר פנים הנראים נגד פניו שאינן נראים וכו׳, ועי״ז נמשך יאר ה׳ פניו כו׳ והנה למעלה ג״כ ישר יחזו פנימו בזח״ג ט״ו ועמ״ש ע״פ לעשות הישר כו׳, ושוחד לא תקח י״ל נגד הרצון שלמעלה מחו״ב כי שוחד שהוא חד ומטה הרצון ועי״ז גם השכל אינו אמת כו׳ כמו שאינו רואה חוב לעצמו ובזה פוגם בא״א כי הנה חו״ג דא״א מתלבשים באו״א כנודע מענין ויוציאנו ה׳ אלקינו ממצרים ביד חזקה כו׳, והתלבשות זו להיות הרצון מתנהג ע״פ חו״ב אשר ע״י חו״ב שהיא התורה שקדמה אלפיים שנה נמשך להיות נוצר חסד לאלפים לאוהבי כו׳ משא״כ בהסתלקות הרצון מחו״ב וכמ״ש בתו״א בד״ה כי עמך מקו״ח ולכן ושחד וכו׳ כי השוחד יעוור עיני חכמים

שהרצון מהפך השכל ואינו רואה וכו׳ ועי״ז גורם שחו״ב אינן מלבישי׳ וכו׳, הנה משפטי ה׳ אמת תיקון ואמת הוא ענין הארת פנים דא״א כמ״ש באד״ר דף קל״ג ע״ב והיינו שע״י המשפטים יהי׳ גילוי ואמת ה׳ לעולם וזהו ישר יחזו פנימו להיות הגילוי למטה כמו למעלה וכמ״ש במ״א ע״פ ואלה המשפטים בענין ועוז מלך משפט אהב אתה כוננת מישרים משפט וצדקה ביעקב, משרים הוא ת״ת המכריע בין חו״ג ע״י הכתר וכו׳ בענין המשל ופחד עמו שהם מיכאל הנקרא המשל כמ״ש הבחיי ר״פ שופטים ופחד זהו גבריאל עושה שלום כו׳ וכן פי׳ בזח״א פ׳ לך לך פ״ב מאן משרים וכו׳ ובפ׳ בשלח דנ״א סע״ב ובפ׳ שמיני דל״ט ע״ב ובפ׳ אחרי דנ״ט סע״ב ובפ׳ ויחי דרל״ב ע״ב. והנה ע״י משרים הנ״ל נמשך להיות הגילוי למטה כמו למעלה כי שרש הצמצום למטה נמשך ע״י הגבורה, וכיון שהת״ת מכריע בין החו״ג ונמתקים הגבורות גורם שגם למטה יהי׳ הגילוי כמו למעלה, וזהו ישר יחזו פנימו וזהו ענין ואמת ה׳ לעולם וזה נמשך על ידי המשפט אשר משפטי ה׳ אמת וכתיב השומר אמת ה׳ לעולם כי המשפט הוא ג״כ הכרעה בין חו״ג, שע״י שמצדיק את הזכאי ה״ז תיקון החסד וע״י שמחייב את החייב ומוציא ממנו מה שעיוות נמצא נעשה ג״כ זכאי זהו תיקון הגבורות קשורת שהרע נהפך לטוב כשקיבל עליו את הדין, וזהו צדק צדק תרדוף ב״פ צדק, וזהו משפטי ה׳ אמת צדקו יחדיו ר״ל שניהם נעשו זכאין וכן למעלה יחדיו יחוד חו״ב וכיון שהמשפט הוא בחי׳ כוננת משרים בחי׳ ואמת לכן באה האזהרה לא תכיר פנים שיהיו שניהם שוין ממש, ועי״ז נמשך מלמעלה הארת פנים וזהו דין אמת לאמיתו בחי׳ תיקון ואמת דא״א כי אמת סתם תפארת ואמת לאמתו הוא מקור האמת פנים דא״א אני הוי׳ לא שניתי.

לא תטה משפט. כתובות פרק י״ג קה״א אם ללמד שלא לזכות את החייב ושלא לחייב את הזכאי הרי כבר נאמר לא תטה משפט, שם כי השוחד יעוור עיני חכמים כו׳ אפילו חכם גדול ולוקח שוחד אינו נפטר מהן בלא סמיות הלב, ובמהרש״א שם ויהיה יעוור עיני חכמים עיני השכל ולב שלהם, ועיין ברבות בקהלת ע״פ ולבי ראה הלב רואה הלב שומע כו׳, והיינו כי לב ל״ב נתיבות חכמה שנמשכים מהמוח בלב, עיין ברהמ״ז אמור צ״ג ע״פ לך אמר לבי ובמא״א ערך לב וכן חמשים שערי בינה הם שערים הנמשכים מהבינה במדות שבלב ולכן ענין סמיות הלב שלא נמשך התפשטות החכמה בלב ע״י ל״ב נתיבות הנ״ל להיות הלב רואה כו׳ מחמת השוחד שבלבו נתקרב לא׳ מהן ואינן כלי לקבל החכמה שהיא אמת ואין שורה אלא כשיש כלי לקבל כמ״ש ובלב כל חכם לב נתתי חכמה, שם ויסלף וכו׳ אפילו צ״ג וכו׳ צדיק הוא יסוד עולם שמשפיע לבחי׳ מל׳ הנק׳ דבור וזהו דברי צדיקים, ויסוד בקו האמצעי ומקבל מהדעת כנודע מענין דת״י ודעת ממשיך מוחין במדות להיות מתחלק חו״ג וכו׳ וכיון שלוקח שוחד אין הדעת מאיר בו כו׳ שהרי אין המדות כלים אליו וכתיב ובדעת חדרים ימלאו חד״ר חסד דין ורחמים משא״כ בקלקול המדות חדר כו׳ ע״י השוחד אין הדעת מתגלה ח״ש כ״א בזאת

וכו' וידוע אותי וכו' ומשפט וצדקה כו', ועמ"ש ע"פ הרע"מ פ' שופטים דער"ה א' בענין ע"פ שנים עדים יקום דבר שהוא בחי' חו"ג הנמשכים מהדעת עי"ז יקום דבר.

שום תשים, פ"ד דיבמות דמ"ה ע"ב כל משימות כו' אלא מקרב אחיך ועיין תוס' שם וכ"ה פ"ד דקדושין דע"ו ע"ב, פי"ב דיבמות דק"ב רע"א שום כו' עליך, עליך הוא דבעינן מקרב אחיך כו', רפ"ב דכתובות די"ז ע"א שום תשים כו' שתהא אימתו עליך וכו' ופרש"י ישראל הוזהרו שישימו עליהן שימות הרבה כלומר שתהא אימתו עליהן הלכך אין כבודו מחול כו', ובהרש"א שם שכבודו נוגע בקצת בכבודו של מקום כמ"ש שחלק מכבודו ליראיו ואמרו מלכותא דארעא כעין מלכותא דרקיעא כו' ועיין מענין שחלק מכבודו פב"ת דברכות דנ"ח ע"א, ובהרש"א שם שהם חבל נחלתו כו', וברבות נשא פי"ד דרנ"ז ג' ע"פ ויבא מלך הכבוד שהוא חולק מכבודו ליראיו קדושין דל"ב ע"ב שום תשים כו' שתהא אימתו כו' כנ"ל, וכ"ה בסוטה פ"ז דמ"א ע"ב וע"ש בתוס' שהאריכו בענין מצוה שאני דיכול למחול ובכתובות די"ז ע"א משמע שא"י למחול ושיש לחלק, פ"ח דב"ק דפ"ח ע"א מקרב אחיך ממובחר שבאחיך, פ"ק דב"ב ד"ג סע"ב מאן דריש מקרב אחיך רבנן כו', סנהדרין פ"ב י"ט ב' כנ"ל בסוטה מא"ב שם ד"כ ע"ב מענין הפסוק באריכות, שם כ"ב א' במשנה סוטה מ"א א'.

רבות בראשית פט"ו די"ח א' ע"פ וישם שם את האדם, עילה אותו המד"א שום תשים עליך מלך ופי' במ"כ שכמ"כ באדם נאמר ומוראכם יהי' כו', נשא פ"ט רכ"ח ד' מקרב אחיך כו' ומן הברורים שבאחיך, נשא פי"ד רנ"ח ד' בפסוק ביום השמיני נשיא הה"ד אני פי מלך שמור כו' וכה"א שום תשים כו', פ' שופטים דרצ"ו א' ג' מצות נצטוו ישראל כו', ג' להעיר לענין שום תשים ממ"ש ברבות בראשית פכ"ו דכ"ט סע"ד ע"פ מבלי משים לנצח יאבדו ואין משים אלא דינין שנאמר ואלה המשפטים אשר תשים כו' וכך ע"י המלך יבואו לקיום המשפט והדינין שאלמלא מוראה כו', חהו שום תשים ויש להעיר ג"כ מענין ושם דרך כו', זח"ג פ' אחרי דפ"ג א' שום תשים כו' ויהי בישורון מלך כו', פ' שופטים ער"ה ב' שום תשים שום לעילא תשים לתתא ופי' הרמ"ז כי ב' מלכיות הן לאה ורחל ת"ז תקון כ"א נ"ט ב' דשכינתא דאיהי מל' כו' אתמר ביה שום תשים כו', ח"ש ברבות נשא רנ"ח ד' האני של פי המלך כי אני הוא בחי' מלכות כו', ועמ"ש בד"ה אני דפ' ציצית מש"ש בפי' אני, של"ה פ' שופטים שע"ז א', ודשע"ט ב' כתב ע"ד הפשט הוא שיהי' מוראה של מלכות על עם ה' בקיום התומ"צ ע"כ מוזהר הוא כו' ביתר שאת שישמור הוא בעצמו התומ"צ כי קשוט עצמך כו', הבחיי פ' שופטים כ' ידוע כחו כו' כי הוא רגל רביעי שבמרכבה הנק' מל' כו' ולשון שום תשים כו' מלשון סם כו' כי המלך הוא סם החיים כו' וכה"ג דרשו ביומא דע"ב ב' ע"פ וזאת התורה אשר שם משה כו' סם חיים כו'.

והיה כשבתו. ספ״ב דסנהדרין כ״א ב׳, וכתב לו את משנה התורה כותב לשמו שני תורות ופרש״י משנה שתים במשמע, כ״ב א׳ משנה התורה כתב הראוי להשתנות, ואונקלס תרגם משנה פתשגן ופרש״י בחומש פתר משנה לשון שנון ודבור, זח״ב פקודי דרנ״ז סע״ב ודא הוא רזא דאקרי משנה כד״א את משנה התורה הזאת.

תמים תהיה. פב״ת דפסחים קי״ג ב׳ מנין שאין שואלים בכלדיים שנאמר תמים תהי׳ וגו׳ ופרש״י כלדיים חוזים בכוכבים, תמים תהי׳ להיות בוטח בכל קורות ונולדות הבאות לך, בעקדה שער ט״ז דל״ג ע״ג פי׳ ירצה שיהי׳ שומע מפי נביא ומאמין מבלי שיטריד נפשו בהשגת עיונית אשר תקצר ידו בהם כו׳, עמה״מ שער קרית ארבע ס״פ צ״ה ק״ד ב׳, פרק ק״ג, זח״א וישלח קס״ז ב׳ איש תם, תמים כו׳ ח״ג שלח קס״ג א׳ ב׳ קס״ו א׳.

תמים תהי׳ עם הוי׳ אלקיך, הנה פי׳ עם הוי׳ אלקיך יש לפרש ע״ד מ״ש לא הביט און ביעקב ולא ראה עמל בישראל הוי׳ אלקיו עמו, ופי׳ ברבות פ׳ בלק ששמו משותף עמהן שנאמר ה׳ אלקיו עמו וכמ״ש מזה ברבות במדבר פ״ה ע״פ למען שמי אאריך אפי כו׳ ע״ש, וכיון שה׳ אלקיו עמו ממש לכן לא הביט און ביעקב כו׳, וזהו כעין משארז״ל ע״פ מ״ש ישא ה׳ פניו אליך כו׳, והלא כבר נאמר אשר לא ישא פנים כו׳ ואיך לא אשא פנים כו׳ ע״ש בגמ׳ פ״ג דברכות ד״כ ע״ב, ויובן בהקדים להבין מאמר הלל הזקן (פ״ב דשבת) דעלך סני לחברך לא תעביד זו היא כל התורה כולה ואידך פירושא היא זיל גמור, והקשה מהרש״א דנהי שאמר לו בלשון תרגום שכן הי׳ לשונם אז בירושלים מ״מ אמאי שינה לו לומר בלשון שלילה דעלך סני כו׳ הל״ל ותרחמיה לחברך כותך כמו שתרגם אונקלס, ותירץ משום דכתי׳ גבי לא תקום ולא תטור ועלה כתיב ואהבת כו׳, ועיין ממאמר הלל בספר בינה לעתים דרוש ס״ח, עקדה שמ״ו ח״ב, ספר הכוונות היינו פע״ח מ״ח א׳, ציוני פ׳ יתרו, עה״ק ח״ד פל״ו הוא פרק האחרון מהספר, טו״ב סי׳ תקכ״ז, כלי יקר פ׳ קדושים, ע״ג שם, והנה רש״י פי׳ לרעך זה הקב״ה שנאמר רעך ורע אביך אל תעזוב, ובספר ב״ל ביאר שעפ״ז י״ל מה שסיים אני ה׳, ר״ל מ״ש לרעך זהו אני ה׳ שהרשתי שתקרא לי רעך, ופי׳ דעלך סני זהו שורש ג״כ לכל מל״ת שלא יעבור על שום מל״ת השנאוי אצלו ית׳ כמו דעלך סני שיעבור עבדך או בנך על ציוויך כו׳, וא״כ לפ״ז מתורץ קושיית מהרש״א למה אמר דעלך סני דהיינו כדי לבאר איך שהוא יסוד כל התורה ושהוא מקור לכל שס״ה ל״ת, ובעה״ק פרק אחרון מהספר הביא מ״ש בת״כ ואהבת לריעך כמוך זה כלל גדול

בתורה דעלך סני לחברך לא תעביד וביאר שם כי היחוד הוא הדעת את ה' (וכן בזהר פ' בראשית דף ע"פ והאדם ידע את חוה שזהו מ"ש כי מלאה הארץ דעה את ה') וכי לזה התכלית נברא האדם וזהו מאמר נקרא ריע אהוב כו' וזהו ואהבת לרעך כמוך כו' וזהו או יחזיק במעוזי כו' עכ"ד, וביאור הדברים הנה ידוע שכללות נש"י הם בבחי' קומה שלימה, (וכמ"ש ברבות כי תשא פ"מ ע"פ איפה היית כו', וזהו שופריה דיעקב מעין שופריה דאדם דאצי' בבחי' ציור אברים ראש ורגלים וידים ועינים עד שגם צפרני הרגלים והידים כו', והאברים כאשר מופרדים כל א' לעצמו לא יכאב להיד במכה שברגל ולא ירגיש בו כלל כו' אבל הרי יש לכולם חיות כללי הכוללם יחד (היינו השכינה שהיא מקור הנשמות ובאג"ה סי' ל"א המתחיל נודע בשערים כ' שהשכינה נק' בשם לב והנשמות בשם אברים ע"ש, וא"כ לפי"ז י"ל שמקור הכולל כל הנשמות הוא ז"א דאצי' הנק' ישראל, והשכינה נקראת כנס"י שמקבלת מבחי' ישראל והיא הלב וכמ"ש אדמ"ו נ"ע בד"ה זכור דעמלק או שמקור כל הנשמות זהו ח"ע כמ"ש בסש"ב ח"א פ"ב וכ"מ לקמן) שממנו נמשכו ונתפרדו כל א' לעצמו והוא המוח שבראש המרגיש את כל הכאבים וכאב הרגל והיד שוין אצלו בהרגשה אדרבה לפעמים ירגיש המוח יותר כאב מכה שבצפורן הרגל מכאב מכה שביד וכנראה בחוש מזיג' התכללות האברים זה בזה מרפואת אבר א' בהקזת דם חבירו מצד עירוב הדמים כו', ועפי"ז יובן למשכיל למעלה שיש נשמות מבחי' ידים ויש נשמות מבחי' רגלים וצפרניים שהם הקלים כו' והפירוד שיהי' ביניהם שלא יוכל הא' לסבול חבירו הוא מצד שנתפרדו כל א' לעצמו ומרוחקים הם ממקורם הכללי הממשיך כללות הנשמות והוא פנימי' חכמתו ית' בני בכורי ישראל כידוע וכשאדם מוסר נפשו ונשמתו באחד אמת שהוא ענין יחודא עילאה כידוע הרי באת נשמתו למקור חוצבה ישראל עלה במחשבה עילאה ואז לא יהי' הפירוד בינו לחבירו כלל כי יהי' בנשמתו בחי' ההתכללות של האברים מצד הארת מקורם הכללי, ולכן צריך לקבל על עצמו מצות ואהבת לרעך כמוך קודם התפלה כדי שיוכל למסור נפשו באחד כי כל אשר בו מום לא יקרב (כמ"ש בת"א פ' מקץ בד"ה רני ושמחי דס"א ע"א אלא ששם כ"כ לענין מי שיש בו מום היינו מחדומ"ע אשר לא לה' שזהו מום פרטי בנפשו, וכמ"כ מחמת הפירוד שבינו לחבירו הוא ג"כ בחי' מום כמו שמבואר כאן) מחוסר אבר דשכינתי' דהיינו במה שלא יסבול את חבירו הרי מה שנפש חבירו כלול בו מצד המקור הכללי המפריד מנפשו והרי הוא בעל מום ולא יסבלנו המוח הכולל כולם כו' (וכמ"ש הרמ"ז פ' פנחס דרי"ט ע"ב ח"ל ונלע"ד שבכל התורה והמצות אנו אומרים ליחדא שמא דקוב"ה ושכינתי' ומסיימים לשם כל ישראל שהוא כללות כל הנשמות במקורם העליון שבזה מתיחד עם השי"ת ועם כל ישראל ופעולתו היא נחשבת זכות רבים אדוקים ביוצרם ולכל א' יש חלק באותה פעולה עכ"ל.

קיצור ענין עם הוי' ע"ד הוי' אלקיו עמו, לא הביט ע"ד ישא ה' פניו, דעלך סני בלשון שלילה י"ל שורש למל"ת, בעה"ק פי' ענין היחוד הוא הדעת את ה', כל הנשמות קומה א' ומחולקים לאברים והמקור חכמה עילאה כולל כולם ע"כ במס"נ שנכלל במקורו צ"ל ואהבת לרעך כמוך דאל"כ הוא בעל מום, ופי' הרמ"ז במ"ש לייחדא כו' לשם כל ישראל.

ב) **והנה** מה שאמר בלשון שלילה דעלך סני הוא פי׳ מצות ואהבת לרעך כמוך בענין עמוק דהיינו כמו שאין האדם רואה חוב לעצמו אין הפי׳ שאינו רואה כלל חובותיו אדרבה יוכל לראות ולהבין היטב עמקות פחיתותו יותר מראי׳ זולתו עליו אלא הכוונה שאין החוב תופס מקום אצלו כלל וכאלו אינו רואהו אותו כלל מצד האהבה הגדולה אשר הוא אוהב מאד את עצמו על כל פשעיו תכסה האהבה בבחי׳ מקיף ועד שלא יהיו תופסים מקום כלל, ועד״ז ג״כ כאשר יהי׳ לאדם רצון ותשוקה נפלאה לחבירו מצד המשכה רבה ועצומה שמעצמיות הנפש שיש לו אליו כל אשר יעשה לו רעות היפך אהבתו לא יהיו תופסים מקום כלל ובטלים נגד האהבה רבה מים רבים כו׳, אבל אם לא היתה האהבה רבה בבחי׳ מקיף היתה נסתרת מפני ההפכי׳ כו׳ וכידוע בענין עובר על פשע כמאן דמסתחי בימא רבא כו׳ וזהו שאינו רואה החוב שנשקע ונתבטל בהאהבה רבה המכסה על הפשעים בבחי׳ מקיף כו׳ וכאשר יראה זולתו על החוב שלו ירגז מאד אע״פ שיודע בעצמו שבאמת הוא עיקר רוגזו אינו על עצם הפחיתות שהרי גם הוא יודע מזה כו׳ רק על ההתגלות שגילה חבירו החוב שלו מתוך הסתר וכיסוי האהבה שהיתה מכסה עליו ולא הי׳ נראה כלל ועתה נראה ליש ודבר מה, וזהו ענין ואהבת לרעך הוא כמוך דוקא דהיינו כמו מה דעלך סני לחברך לגלות פשעיו מתוך כיסוי האהבה רבה כנ״ל כן תאהב אהבה רבה את חברך שיהי׳ קשה ושנאוי לך גילוי פשעיו ממש כמו שאתה שונא גילוי פשעיך ולכן זהו כלל כל התורה כולה, והיינו לפי שע״י התכללות כללות נש״י אלו באלו והיו לאחדים ממש כאלו היא קומה א׳ לבד, [וזהו זאת קומתך דמתה לתמר כמו עלי הלולב שהן כפותין אלו לאלו ואינן ענפי מתפרדין כשאר העלין ולכן נקרא כפות תמרים לשון כפות, הנה עי״ז דוקא נמשך היחוד עליון מלמעלה למטה כמ״ש כולך יפה רעייתי ומום אין בך, מנורת זהב כולה אזי דוקא היא כלי ליחוד העליון שהוא שמן ופתילה ואור כו׳, וזהו למהוי אחד באחד, ונמשך מלמעלה ג״כ ואהבת לרעך הם כנס״י כמוך, והנה כמוך פי׳ המ״כ גימט׳ אלקים והיינו שזהו יחוד הוי׳ אלקים, וכמ״ש אני אמרתי אלקים אתם, ואזי האדם דלעילא שהוא בחי׳ והאדם ידע כנ״ל אשר יעקב הוא מעין שופריה כו׳ אינו רואה חוב לעצמו מפני שאהבה רבה הנק׳ רב חסד מכסה על כל פשעיו שאינן תופסים מקום כלל והוא מ״ש ויסך אלוה בעדו, אלוה הוא אל ו״ה שהוא חסד עליון המקיף כמ״ש בע״ח ואז כתי׳ לא הביט און ביעקב כו׳ מפני שה׳ אלוקיו עמו ממש, (וכמ״ש מזה ע״פ לא הביט און, והיינו כמו שאין אדם רואה חוב לעצמו, וזהו כפות תמרים פי׳ הבחי׳ ב׳ בחי׳ תמר היינו זאת קומתך דמתה לתמר שהיא כנס״י ובחי׳ צדיק בתמר יפרח היו לאחדים ממש ונק׳ תמתי כמו תאומים וזהו התיומת שבלולב, וזהו תמים תהיה, הן בבחי׳ עצמו שלא יהי׳ בו מום ופגם במחדומ״ע אשר לא להי׳ המה, ועמ״ש מזה בד״ה כי המצוה הזאת בפ׳ נצבים, והן שתהי׳ תמים עם חברך בבחי׳ דעלך סני לחברך לא תעביד, ועי״ז תהי׳ עם ה׳ אלקיך ממש במס״נ באחד כי כל אשר בו מום לא יקרב כו׳ ועי״ז יהי׳ ג״כ ה׳ אלקיו עמו ממש) דהיינו יחוד הקב״ה עם כנס״י ועי״ז לא הביט און ביעקב כמו שאין אדם רואה חוב לעצמו כו׳.

[קיצור ענין דעלך סני זהו אין אדם רואה חוב לעצמו כי על כל פשעים תכסה אהבה וזהו לא הביט און ביעקב הנמשך מפני שהוי׳ אלקיו עמו, והיינו ע״י תמים תהי׳ אזי תהי׳ עם הוי׳ אלקיך, כי בעל מום לא יקרב, ואזי יהי׳ הוי׳ אלקיו עמו]

ג) **ולכן** הנה זהו כל התורה כולה שהרי כל המצות הם ליחד קוב״ה ושכינתי׳ כידוע והרי עיקר היחוד אדם דלעילא בשכינתא שופרי׳ דיעקב כו׳ הוא ע״י מצות ואהבת לרעך כמוך כנ״ל ושאר כל המצות הם כמו פי׳ להסביר היחוד דהיינו כמו מצות עטיפת הטלית בחי׳ אור מקיף שיהי׳ כח להמקבל למסו״נ באחד והיינו אם אין יראה אין חכ׳ והיראה שאחר החכמה דהיינו אם אין חכ׳ אין יראה היינו ביטול במציאות מפני עוצם הקירוב שזהו ההפרש בין אהבה ליראה שבאהבה כל הקרוב יותר לא תהי׳ כ״כ האהבה בהתגלות ומצד הריחוק תגדל האהבה יותר וכמ״ש במ״א וביראה הוא להיפך שכל שמתקרב יותר יותר תפול עליו הביטול כו׳ ולכן אחר החכמה באחד תהי׳ היראה ביטול במציאות כו׳ ונקודת הרשימו ממנה יתלבש בה המקיף של הטלית והיינו שום תשים עליך מלך היראה שמבחוץ שקודם לחכ׳ וכ״ז רק פי׳ להיחוד בחכ׳ שבנפש כשמוסר נפשו באחד שהוא היחוד עצמו כו׳.

תמים תהי׳ עם הוי׳ אלקיך. פב״ת דפסחים קיג״ב מניין שאין שואלין בכלדיים שנאמר תמים תהי׳ וגו׳, ופרש״י כלדיים חוזים בכוכבים תמים תהיה להיות בטוח בכל קורות ונולדות הבאות לך, וזהו ע״ד מ״ש אאזמו״ר נ״ע בד״ה כי תצא בפי׳ וגלחה את ראשה המותרי מוחין כי לא לחכמים לחם, והתחבולות וההתחכמות יתירה הוא ללא יועיל ואדרבה כו׳ רק שצריך לעשות לבוש שבו ישרה הברכה, ועד״ז הוא ענין שאין שואלין בכלדיים וזהו תמים תהיה וה״ע להיות בוטח, ועמ״ש ע״פ כי אם זכרתני אתך כאשר ייטב לך, ואפשר לבאר הדברים לפרש״י והוא שמבואר ע״פ טוב לחסות בהוי׳ מבטוח באדם דר״ל אפילו באדם העליון שהוא ממכ״ע כ״א לחסות בהוי׳ סוכ״ע ועם היות שבאמת כולא חד לכן נאמר רק טוב לחסות כו׳ כי צ״ל ג״כ מבטוח באדם אלא שטוב לחסות כו׳ ע״ש, ואפשר לבאר הדברים ע״פ מ״ש אאזמו״ר נ״ע בענין עלת העלות וסבת הסבות ועילת העילות הוא ממכ״ע ומשם נמשכים הדברים שהולכים כסדרן כענין הטבע גימט׳ אלקים, וסיבת הסיבות סוכ״ע ומשם נמשכים הדברים שהם נק׳ כענין סיבה כמו כי היתה סבה מעם ה׳, וע״ז צריך בטחון יותר לבטוח שגם כל הסיבות הכל מה׳ שהוא סיבת הסיבות ועיין ברבות בקהלת דצ״א ע״פ את הכל עשה יפה בעתו גם כמו מחלוקת שבע בן בכרי הכל היה סיבה מאת ה׳, ולכן עז״נ תמים תהיה כי לזה צריך תמימות יותר היינו ביטול לגמרי למעלה ממה שנראה לעין השכל אנושי, ולכן תמים עדיף מצדיק כמ״ש רש״י בפ׳ נח ז׳ א׳ ע״פ כי אותך ראיתי צדיק והיינו כמש״ל בפ׳ לך ע״פ התהלך לפני והיה תמים

שהוא חיבור סוכ"ע וממכ"ע ע"י המילה לכן צ"ל תמים תהיה בבחי' לחסות בה', וכמו על שמירת הברית נאמר תמים בזח"א ר"פ נח, כעד"ז שמירת הברית מערלת הלב שהוא האוטם והכיסוי המכסה ומסתיר.

זח"ג פנחס דר"ל סע"א איהו אמת ואיהי אמונה כו' ובג"ד אוקמוה רבנן כל מי שאין תוכו כברו אל יכנס לבהמ"ד כדיוקנא דקב"ה דאיהו תוכו ושכינתא ברו כו' בעוה"ז נכתב אני בהוי' ונקרא באד' כו', וזהו הצור תמים פעלו, תמים תהי' עם הוי' אלקיך והיינו כמו שלמעלה בחי' הוי' הוא ממש האלקים וכמאמר אימתי גדול הוי' כשהוא בעיר אלקינו, וכמ"ש מזה בד"ה וידבר אלקים כו' וארא בת"א פ' וארא, שהצמצום רק כדי שיוכלו לקבל ועיין מזה בביאור ע"פ שובה ישראל, וזהו הצור תמים פעלו שעם היות צור בחי' גבורה עכ"ז תמים פעלו כי מתגלה בו שם הוי', ולכן כמ"כ באדם תמים תהיה, עמ"ש מענין תמים תהי' בבוך שמות ויקרא במ"ד, ומ"ש לקמן בהערות ע"פ כי המצוה הזאת אשר אנכי מצוך בפ' נצבים מענין תמים תהי' תוכו כברו האור והכלי.

תמים תהי'. ברבות שמות שנתמו עמו בסיני ואמרו כל אשר דבר נעשה, נמצא זה שהקדימו נעשה לנשמע נק' תמים, ובבחיי פ' שופטים פי' שיהי' תוכו כברו וכן פי' מהרמ"א וכן פי' ברע"מ פ' פנחס דר"ל סע"א ועיין במדרש פ' שמיני גבי עם תמים בשעה שבא בתמימות שם מוכרו שהחסיד למעלה מתמים, ובפרש"י פ' לך לך ע"פ והיה תמים בכל הנסיונות זהו כענין הרבות שמות, והנה נעשה ונשמע שני כתרים מוכח דביטול דנעשה מגיע בעתיק, ועמ"ש בד"ה צאינה וראינה ובביאור וקבל היהודים ולכן התיו תמים רבתי כי עתיק נק' תיו בחי' אחרונה שבמאציל ונק' תיו רבתי אתוון רברבן שלמעלה מאצילות כי באצילות זעיר אנפין, והנה בחי' עתיק נק' כי עמך מקו"ח, כי עמך הסליחה עמך ממש כמ"ש בד"ה שובה ישראל, וזהו תמים תהיה ועי"ז תהי' עם ה' אלקיך ממש, ולכן כי עמך הסליחה דכמו שאין אדם רואה חוב לעצמו כי על כל פשעים תכסה אהבה כמ"כ כשיהי' עם ה' אלקיך ממש א"כ אהבתי אתכם אמר ה' כי חלק הוי' ממש עמו ועל כל פשעים תכסה אהבה הנ"ל, ולכן כי עמך הסליחה וגם עמו אנכי בצרה וזהו תמתי תאומתי, כמ"ש ברבות פ' שמות שם, ועיין מענין תאומתי בזח"ג יתרו ע"ח ב' וברבות שה"ש לא אני גדול ממנה כו' ע"ד שני המאוה"ג שוין בקומתן, גם כמ"ש ע"פ אתי מלבנון גם ע"ד שמים וארץ כא' נבראו, גם ע"ד הכריתת ברית שה"ע ב' כתרי' הנ"ל שהם באמת בחי' אחת, לכן דווקא ע"י תמים תהי' נמשך תמתי תאומתי עמו אנכי עם ה' אלקיך וכן ענין תוכו כברו הפנימיות כמו החיצוניות בחי' ישר גורם כמ"כ מלמעלה להיות עמו אנכי יאר ה' פניו כו' ישר יחזו פנימו.

בעמה"מ שער קרית ארבע ס"פ צ"ה ק"ד ב' פי' ענין אורים ותומים הם ז"א ונוקבא וזהו ענין תמים תהיה, בזח"א וישלח קס"ז ב' איש תם תמים,

וע"ש בזהרי חמה פי' תמים כמו שהיה יעקב איש תם גבר שלים שממשיך מבינה למל' היינו מסוכ"ע בממכ"ע ומחבר ומיחד חו"ג ונק' בריח התיכון וכמ"ש ס"פ תרומה קע"ה ב' כן תהי' אתה תמים ומשלים העולמות כנ"ל היינו להמשיך מסוכ"ע בממכ"ע כו' אפ"ל תמים ב' מיני תום מבינה במל' ויחוד חו"ג, והנה יש להעיר לענין תמים שהוא לשון שלימות ממ"ש למען דעת כל וכו' והיה לבבכם שלם עם ה' במ"א סי' ח' ס"א ובאסא כתיב שם ט"ו י"ד לבב אסא היה שלם עם ה' כל ימיו משא"כ באמציה כתיב בד"ה ב' כה, ב, ויעש הישר וכו' לא בלבב שלם בזח"ג שלח קס"ו א' פי' תמים תהי' בחי' יסוד ע"י דנטיר ברית ועי"ז תהי' עם ה' אלקיך שהוא המל' ע"ד ועשה טוב שכן ארץ כו' בפ' בהר דק"י ע"ב.

בפ' פנחס דר"ל סע"ב פי' תמים תהי' תוכו כברו והיינו כמו ה' אלקיך תוכו ש' הוי' ברו ש' אד' ואין שינוי בההוא דלבר מההוא דלגאו כן תהי' גם אתה, ויש להעיר ענין חסד דלגאו וחסד דלבר שהם ג"כ ע"י וז"א וברו כתוכו ע"ד אני הוי' לא שניתי וכולא חד, בס"ח סי' י"ב ועחב את יצרו כו' ירא פן לא יהי' תמי' באהבת הבורא ב"ה שנאמר תמים תהיה כו' עכ"ל מבואר שבחי' תמים תהיה זהו ענין קדש עצמך במותר לך, סי' ר"ה וזה שנאמר תמים תהיה כו' ואין טוב לאדם אלא להתפלל כו' ע"ש ססי' ש"א מבואר ענין תמים תהי' שלא ע"מ לקבל פרס כו' ולא יעשה על תנאי ססי' תס"ט ע"ד מ"ש בסי' ר"ה, סי' תתשי"ד תמים תהיה וכו' תבטח בה' כו' תתשל"ב, בשל"ה ל"ה ב' ענין וכתבתם כתיבה תמה הש"י הצור תמים תודת ה' תמימה תמים תהיה, נ"ה ב' פי' ענין תמים ר"ת תלמוד מעשה מדות והיו"ד ע"ס הדבק במדותיו כו'.

ברבות באסתר בתחלתו קי"ז ב' תמתי באדום, במהרמ"א פי' בתמתי ג' דברים הא' ע"ד מ"ש בענין פסוק שמע ישראל ה' אלקינו הוא קבלת דבור אנכי ה' אלקיך ואח"כ ה' אחד קבלת דבור לא יהי' לך, וכענין שב"נ אינו מצווה על השיתוף אבל ישראל מצווים כו' ועז"א ה' אחד ע"ד אין עוד מלבדו וכענין שכ' הרמב"ם בעיקר החמשי מי"ג עקרים וגדולה מזו אמרו אליו ולא למדותיו וזהו תמים תהיה עם ה' כו' שלא תשתף עמו שום דבר והיינו תמים ע"ד כולו לה' זהו תוכן פירושו הראשון אף שאין לשונו כן, הב' ע"ד חסד ומשפט אשירה כו' ועד"ז יש לפרש תמתי באדום שאף שאריכות הגלות ביותר עכ"ז כו', הג' שיתנהג בחדרי חדרים כמו עם רבים וזהו כמ"ש הכלי יקר תוכו כברו, ברבות בשה"ש ע"פ אני ישנה אחות ביצי"מ שנתאחו וזהו יר"ת ביטול היש כענין מצה אח"כ רעייתי בקי"ס בחי' אהבה וענין זה אלי ה' ימלוך היינו יחוד קבה"ו וזהו רעייתי ריעות וחיבור כמו זה דודי וזה רעי יונתי במרה עינייך יוני' חו"ב שמשם נצטוו בתומ"צ קצת והוא אהבה רבה כמו זוג יוני', תמתי בסיני כל אשר דיבר כו' הקב"ה נעשה בחי' כתר כו' וזהו יראה עילאה, נ"ו ב' ועי"ז ביקש דוד יהי לבי תמים כו' ועיין במדרש תילים סי' קי"ט ע"ג א' מעלת הבטחון תמים תהיה רמ"ט א' ש"ג ב' פ' מקץ בד"ה ויוסף הוא השליט ע"ד ואלקי' חשבה לטובה א"כ לא יתפעל ויהיה תמים שע"ט א'.

בירושלמי בסנהדרין פ׳ חלק ה״ב שאמר חזקי׳ לישעי׳ איני קופץ אלא למה שאמר לי זקני היינו שלמה המלך ע״ה כר לתפלה ולצדקה ולתשובה ושלשתן בפסוק אחד ויכנעו עמי אשר כו׳ ויתפללו ויבקשו פני וישובו בד״ה ב׳ סי׳ ז׳ י״ד, וכ״ה עוד בירושלמי פ״ב דתענית ובמד״ר פ׳ לך פמ״ז. ואיך ויבקשו פני זה וצדקה, ע׳ מענין פני בתר״א בהביאור ע״פ יביאו לבוש מל׳ ושם פי׳ אסתיר פני מה שעתיק דבריאה מסתתר בבינה דבריאה הנק׳ ביום ההוא ובד״ה ביום השמע״צ גבי בן חכם ישמח אב שזהו״ע הנסירה שמוחין דז״א והם הנק׳ פני עולים לבינה הנק׳ ביום ההוא וע׳ בזהר אמור צ״ט סע״א ת״ח כד ההוא שופר אסתלק כו׳ (וא״כ זהו מעין מ״ש בזח״א דר״י וזח״ג דף כ׳ מענין קוב״ה בגלותא אסתלק לעילא לעילא, וכד אנת תסתלק מניהו אשתארו כולהו שמהן כגופא בלא נשמתא ודוחק להשוות יו״ס דר״ה עם בחי׳ הנ״ל אלא י״ל שם העלם ההסתלקות לגמרי אבל הכא ההסתר בשביל שיהי׳ הגילוי כו׳) וענין ויבקשו פני ע״ד הבט משמים וראה כמ״ש בתר״א בד״ה כי עמך מקור חיים. בענין ויקץ כישן ה׳ וגם כאן בפסוק ויכנעו עמי כתי׳ ואני אשמע מן השמים. חהו ג״כ אשבעה בהקיץ תמונתיך פי׳ ז״א נק׳ תמונתיך כמו ותמונת ה׳ יביט בזח״ג פ׳ אחרי דע״ב א׳ ואתחנן דרס״א א׳ וכשמתעורר ז״א מהשינה נק׳ בהקיץ תמונתך. וע׳ זח״ג אמור דף צ״ג ע״ב ע״פ לך אמר לבי בקשו פני את פניך הוי׳ אבקש. פי׳ שהם ה״ג יו״ט והיינו כמ״ש שלש פעמים בשנה יראה כו׳ את פני הוי׳ אלקיך והיינו לפי שביר״ט מאיר מוחין דאימא בז״א וע׳ בבהיי ע״פ ויוציאך בפניו בכחו הגדול ממצרים בשם מדרש בפניו זה יעקב. עמ״ש ע״פ מבקשי פניך יעקב סלה. ואיך ממשיכים זה ע״י צדקה י״ל כמ״ש בתר״א בד״ה אשירה להוי׳ כי גאה גאה בענין משפט וצדקה ביעקב אתה עשית. ובענין ושמרו דרך הוי׳ לעשות צדקה, ובד״ה בכ״ה בכסליו בענין עטרת תפארת שיבה בדרך צדקה תמצא ובזח״ג בחוקותי קי״ג ע״ב ע״י צדקה ממשיך אילנא דחיי לבחי׳ מל׳ והוא בחי׳ החזרת פב״פ גם ע״י צדקה לעניים נמשך מיסוד ומל׳ הנק׳ עניים הנק׳ צדיק וצדק, וא״כ נמשך מבחי׳ אסתיר פני ביום ההוא בבחי׳ ביום הזה שהוא צדיק בזח״ב בשלח דס״א א׳ והנה בחי׳ אחור יש ג״כ בקדושה ונק׳ אחרי הוי׳ אלקיכם תלכו. אך בחי׳ פנים גבוה יותר כמבואר שם בלק״ת פ׳ ראה בד״ה אחרי. והנה הענין כי ג׳ דברים אלו מבטלים הגזירות י״ל כי הנה בענין כל העונה אמן יהש״ר בכל כחו קורעים לו גז״ד של ע׳ שנה פי׳ בסהמ״י גבי קדיש שקודם ברכו כי כח הוא ב״פ יד שהם חו״ג והוא׳ דכחו זהו ת״ת, וכשמתיחדים חו״ג ע״י הת״ת נקרע הגז״ד ע״ש. והרי ג׳ דברים הנ״ל הם ביסום הגבורות התפלה עלית המל׳ להתחבר בז״א וזהו ביסום הגבורות וכן הצדקה המשכה כאילנא דחיי במ׳ ותשו׳ בינה שממנה נמשך ונהר יסוד יוצא מעדן להשקות וע׳ זח״ג ויקרא ד״ו ע״ב ובלק״ת סד״ה מי יתנך כאח לי בענין ותשובה ותפלה וצדקה מעבירין כו׳ וע׳ עוד מענין איכר״ם בכל כחו בזח״ב תרומה קכ״ס ב׳ ופי׳ התולע״י ובזח״ג דף ר״כ ובהרמ״ז שם ובלק״ת בד״ה ע״כ יאמרו המשלים באו חשבון ובהרקאנטי ובציוני פ׳ שלח.

והנה הא דויבקשו פני זהו צדקה למדו רז״ל מפסוק ואני בצדק אחזה פניך אשבעה בהקיץ תמונתך וע׳ מזה בסידור בד״ה הקול קול יעקב ושם פי׳

אחזה פניך גילוי אלקות בנפש השכלית בשעת תפלה וע' עוד מזה באג"ה סי' ח' בד"ה זורע צדקות שמאיר בההיכלות המבואר בזהר פ' פקודי המסודרים בתיבת התפלה ביותר אור עד שמרע"ע להבין וזה יש להבין עפמ"ש בלקו"ת בד"ה מה יפו פעמיך בנעלים דענין שלש פעמים בשנה יראה כל את פני הוי' אלקיך עתה משחרב בהמ"ק תפלה במקום קרבנות שבחי' יראה את פני הוי' אלקיך הוא עתה בתפלה והג' רגלים כנגד ג' אבות וכמרז"ל תפילות אבות תיקנום וענין הראי' את פני ברגלים הוא נתבאר קצת בסידור שער החנוכה בד"ה מזמור שיר חנוכת הבית גבי ואין אנו יכולים לעלות וליראות ולהשתחוות דהיינו ענין השתחוואה פנימית הנמשך מבחי' ביטול הנר לגבי האבוקה כו' והארה מבחי' זו נמשך במקדש מעט בתפלה וזהו"ע ר"א יהיב פרוטה לעני והדר מצלי כי מצלי לשון הטי' כמ"ש בסידור בד"ה הקול קול יעקב ונת' בלקו"ת פ' חוקת בד"ה ע"כ יאמרו המושלים בואו חשבון בענין תבנה ותכונן עיר סיחון והטי' זו זהו מה שמל' דאצי' נעשית עתיק וכתר לבריאה וכן מל' דא"ס נעשה עתיק לאצי' ונק' יהי רצון וע' בלקו"ת בשה"ש בד"ה צאינה וראינה דרוש הראשון שבחי' המשכת הכתר נק' כבי' ביטול רצון אצלו ית', וע' בענין יעקב אבר או יבקע כשחר אורך בסידור שער הסוכות מזה יובן שבקיעה זו שהמל' דאצי' בוקעת את המסך ונעשית עתיק לבריאה נמשך ממקום עליון מאד דהיינו ע"י ריבוי האורות נבקע יסוד אימא כו' ע"ש, ועמ"ש סד"ה ועשית בגדי קדש ותכלית ההמשכה ומ"ש בביאור דיותי בחגוי שחיבור האצי' עם הבריאה צ"ל נמשך ע"י א"ק ומענין דקי"ס בעתיקא קדישא תליא. וא"כ בחי' מצלי הטי' זו נמשך ממקום גבוה וכ"ז נמשך ע"י הצדקה בתחלה, וע' באג"ה סי' י"ד ד"ה נודע בפי' רחבה מצותך מאד ובאג"ה סי' ג' ע"ש וילבש צדקה כשריון ותובע יכותה בראשו ואז"ל ג"כ עדמ"ש בשל"ה סוף מסכת תמיד פרוטה פרט ר"ה שבחי' ר"ה מהשם יהי' נפרטים וע' מענין כלל ופרט בזח"א ויחי דרמ"ג ע"ב, והו כענין מ"ש בזח"א ויגש דר"ו ע"ב ע"ש כי הנה המלכים נועדו יחוד זרג הדר מצלי להמשיך מיחוד זה בבי"ע כמ"ש הרמ"ז בפי' עברו יחדיו וע"ד גבורי כח עושי דברו והדר לשמוע בקול דברו וע' זח"ג בלק דקצ"א ע"א מענין עושי דברו והדר לשמוע כו', עוי"ל עדמ"ש בלקו"ת סד"ה וארשתיך לי בענין וארשתיך לי בצדק והו כענין קדשנו במצותיו והו בחי' מקיף עדיין ואח"כ וידעת את הוי' המשכה בפנימי' בענין והן חלקנו בתורתיך וע' מזה ג"כ בד"ה טוב לחסות בהוי' דרוש השני ועד"ז תחלה יהיב פרוטה לעני בחי' וארשתיך לי בצדק ואח"כ הדר מצלי וידעת את הוי' והו בתפלה שהיא המשכת הדעת והנה עד"ז י"ל מארז"ל פ"ק דב"ב כל הנותן פרוטה לעני מתברך בשש ברכות והמפייסו מתברך בי"א ברכות כי שש ברכות זהו בחי' ו' של שם שע"י הפרוטה נמשך ממנו ברכה והמשכה לה"א תתאה וזהו"ע פרוטה פרט ר"ה כנ"ל ובפ"ק דכריתות ד' ע"ב שעשירית האיפה היא בפרוטה ועשירית האיפה היא של דלי דלות, והו ג"כ האשה שהיא בנפ"י נקנית בפרוטה והיינו בחי' קידושין והמפייסו שהו"ע להיות נח דעתו והו המשכה בפנימי' יותר, וגם ענין נח דעתו זהו מענין המשכת הדעת והנה סיום אותיות יוסף ונודע מענין אלה תולדות יעקב יוסף שאעפ"י שיעקב הוא ו' של שם ת"ת בריח התיכון עכ"ז ההמשכה ממנו בפנימית

זהו ע״י יוסף יסוד חהו בן פורת יוסף ההא תוספת וריבוי האור בפנימית בחי׳ היחוד שלאחר הקדושין והר״ע ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן דגנתא נייתא בי׳ בזוהר ר״פ נח והנה ביחוד זה נמשך תחלה אור מבחי׳ ה׳ עילאה של שם להוא״ו כנז׳ בזוהר ר״פ וארא בענין בעטרה שעטרה לו אמו ביום חתונתו. חהו״ע י״א ברכות היינו לבד ר הנ״ל נמשך מבחי׳ ה״א עילאה אל הוי״ו נמצא הם י״א כו׳ והנה שמו״ע שים שלום זהו בחי׳ יוסף חהו״ע ח״י ברכאן דצלותא שבחי׳ צדיק נק׳ חי וע׳ בלקו״ת בד״ה לא הביט און ביעקב חהו יהיב פרוטה לעני בחי׳ קדושין שהוא בפרוטה שנמשך עי״ז ר ברכות והדר מצלי ע״ד המספייסו חהו״ע הנז׳ בגמ׳ הלין פא״ט ד״ס ע״ב בענין הלבנה חזיא דלא איפייסא אמר הביאו עלי כפרה שהפיוס בחי׳ יוסף ששרשו נמשך מבחי׳ עלי הוא הבינה שנק׳ על הוי׳ מענין פרוטה במא״א אות פ׳ סל״ה טרף ר״ה וע״ד ותתן טרף לביתה רפ״ח ניצוצין עם הכולל ע׳ בה״ז פ׳ גבי העמק שאלה דא אות ה׳. ואפ״ל על פי מ״ש בזח״ג פ׳ אמור ד״צ ע״א ע״ש טרף נתן ליראיו טרף ממש דאיהו נטלא מאתר רחוק דכתי׳ מרחוק תביא לחמה והיינו מבחי׳ חכמה עילאה כנזכר בזוהר ס״פ צו דל״ה ע״ב בענין עצות מרחוק וע׳ זח״ג בלק קצ״ג ע״ב ומ״ש מזה בלקו״ת בשה״ש בהביאור ע״ס צאינה וראינה דרוש השני המתחיל ביאור הדברים ושם פ״ג הרמ״ז פ׳ אמור שם פי׳ עוד בענין מאתר רחיק הגבה למעלה יותר, וע׳ זח״ג פ׳ פנחס דרכ״ג ע״ב ע״ש אחכמה והיא רחוקה ממני וע׳ מזה בזח״א ר״פ תולדות דקל״ה עוד ע׳ בזח״ג דרמ״ט גבי בשעה דאצטריכת למזונא אזלת לאתר רחיק וע״ש בבה״ז ומזה נמשך טרף נתן ליראיו חהו הנמשך ע״י נתינת פרוטה לעני ומזה נמשך ג״כ יזכור לעולם בריתו. וסיפא דקרא אשבעה בהקיץ תמונתך ארז״ל במד״ר דקאי על תחה״מ לכשיקיץ אותו שהוא בתמונתך דהיינו אדה״ר ונק׳ בהקיץ ע״ד ורבים מישיני אדמת עפר יקיצו שע״י הצדקה יזכה להיות אחזה פניך והיינו לתחה״מ דהיינו ענין אשבעה ע״ד שובע שמחות את פניך והיינו בהקיץ תמונתך חהו ג״כ ע״ד כי צדיק ה׳ צדקות אהב ישר יחזו פנימו. ולכן אני בצדק אחזה פניך וכן במילה נאמר ומבשרי אחזה אלוה כמ״ש במד״ר פ׳ וירא ואפ״ל בעומק יותר דהנה בזח״ג פ׳ אחרי ע״ס ע״ד תמנתה פי׳ שזהו״ע ותמונת ה׳ יביט ופי׳ בבק״מ שם דקאי על פרצוף ז״א שנק׳ תמונת הוי׳ שם הי׳ נבואתו של משה וכ״ה בזוהר ואתחנן דרס״א ע״א ופי׳ שז״א נק׳ תמונת ה׳ בזוהר משפטים דקכ״ב ע״א ובמק״מ שם ענין כמראה אדם בקי הדמיון כי א״א נק׳ אדם ונק׳ ג״כ אדם קדמון וז״א נק׳ כמראה אדם והנה כתיב עורה למה תישן הוי׳ חה קאי על בחי׳ ז״א וענין פי׳ שינה ע״ד שנת׳ בתרא בד״ה וארא אל אברהם ענין שהגלות נק׳ עיבור כו׳. וכן ר״ה הוא דורמיטא וכתי׳ ויקץ כישן ה׳ כמ״ש מזה בד״ה כי עמך מקור היים חהו״ע אשבעה בהקיץ ר״ל שיתעורר פרצוף ז״א הנק׳ תמונתך מבחינת השינה וכענין בלילה ההוא נדדה שנת המלך חה נמשך ג״כ ע״י הצדקה והיינו כמ״ש בתרא בד״ה בכ״ה בכסליו שהצדקה זהו כענין קטרת הקטורת הוא ריח הריח מעורר מהשינה כו׳.

———•———

לא יקום עד אחד כו'. על פי שנים עדים כו' יקום דבר. ועיין מזה ברע"מ שופטים דער"ה א'. ופי' בבה"ז שם כי דבר היא מלכות, וכמ"ש יצא דבר מלכות מלפניו, והוא בדבר ה' שמים נעשו, לעולם ה' דברך נצב בשמים, ועיין ברבות תצוה פל"ח ע"ס וזה הדבר. והנה בנין המל' הוא ע"י חו"ג להיות מלך במשפט יעמיד ארץ ההו"ג נמשכים מכח הדעת וזהו ענין ע"פ שני עדים, כי עדות אותיות דעות כו'. (בשא"א אות ד סעיף ג' דבר ה' נק' המל' והוא גילוי התפארת ועק' ה' עכ"ל. ח"ש בגמ' פ"כ דשבת דקל"ח ע"ב דבר ה' זו הלכה דבר ה' זו נבואה כי כ"ז הוא גילוי שם הוי' ממש.

—•—

לא יקום עד אחד באיש כו'. פי' בע"ג דקאי על הקב"ה שהוא עד והוא אחד, שאע"פ שיודע הכל והוא עד אינו מעניש את האדם לכל עון ולכל חטאת בלתי שני עדים. וכנזכר מענין עדות העדים במס' תענית די"א גם כמ"ש העידותי בכם היום את השמים ואת הארץ כו'. וכן ברע"מ פ' שופטים דף ער"ה פי' עד אחד אל אחד וכן בפסוק שמע ישראל ע' רבתי וד' רבתי דאחד הוא עד כמ"ש עד הוי' בכם והרי מרומז זה בתיבת אחד. וזהו עד אחד. הנה הרמ"ז פ' שופטים דער"ה א' עדות הוא אותיות דעות והדעת מתחלק לחו"ג הם שני עדים ודעת גניז בפומא כמ"ש משיו דעת. וזהו ע"פ שני עדים. ולכן ארז"ל כל מקום שנאמר עד הוא שנים כי מצד יחודם בדעת הוא אחד. והענין כמ"ש בלק"ת בד"ה וידעת היום דרוש הראשון ובהביאור בענין ג' בחי' הא' ראי' ממש הב' דעת שהוא אתעדיים דיסוד אבא שהוא ראי' ע"ד ידיעת המציאות ולא השגת המהות והראיה הוא השגת המהות. הג' בחי' אמונה ומבואר שם ענין ב' פסוקים אתה הראת לדעת כי הוי' הוא האלקים וענין וידעת היום והשבות שפסוק אתה הראת לדעת קאי על שבכ"ע שעו"נ ומבשרי אחזה אלוה אחזה ממש בחי' הראת לדעת. אך בבחי' סוכ"ע אין דרך להגיע כ"א בבחי' אמונה ואעפ"כ נאמר ע"ז וידעת היום כו'. והיינו ענין ודעה אמונה והמשכה זו להמשיך הדעת בהאמונה הוא ע"י תומ"צ שעליהם נאמר נעשה אדם בצלמנו. אדם אדמה לעליון בחי' סוכ"ע ואדם הוא בחי' דעת כו' ע"ש. ועפ"ז יובן ענין עדות הוא דעות. כי התומ"צ נק' עדות להיות העדות עדות ה' נאמנה בדרך עדותיך ששתי כמו העדות שמעידים שני עדים על דבר שלא ראינו בעינינו וע"י עדותן נתאמת הדבר אצלינו כך ע"י התומ"צ שהם בחי' עדות נמשך מבחי' הדעת בכנס"י גם בבחי' סוכ"ע כאלו רואה ממש.

קיצור פי' עד אחד הוא הקב"ה עדות אותיות דעות ע"י התומ"צ שנקראים עדות נמשך הדעת בסוכ"ע להיות וידעת היום והשבות כו'.

ב) וזהו בדרך עדותיך ששתי כעל כל הון (בד"ה ויקהל משה תקס"ז) כי הנה ענין עדות הוא על דבר הנעלם ומופלא ממנו. וכן קוב"ה סתים וגליא. ע"י השי' בלקו"ת כי תבא בד"ה היום הזה הוי' אלקיך מצוך. וגם נק' סתימו דכל

סתימין וכענין כי גאה גאה ההנה נובלות חכ׳ שלמעלה תורה פי׳ כי ענין ציצית למעלה ע״ד עוטה אור כשלמה, נתעטף הקב״ה בטלית לבנה לברוחי׳ כתלג חיוור ושער רישי׳ כעמר נקי ולמטה נמשך מזה מצות ציצית ועשו להם ציצית על כנפי בגדיהם וכן יריעות המשכן הם בחי׳ דוגמא לרקיעים עליונים שעליהם נאמר נוטה שמים כיריעה, וכעד״ז תפילין ד׳ מוחין חו״ב תו״ג לכן נק׳ עדות שהם עדות לבחי׳ סדכ״ס, ופי׳ בדרך עדותיך ע״ד ושמרו דרך הוי׳ כל ארחות הוי׳ חסד ואמת שמתלבש הארה מתר״ך עמודי אור בתרי״ג מצות דאורייתא כמו שהם בגשמיות וכמ״ש ג״כ באריכות בד״ה וכל העם רואים את הקולות שבחי׳ החיות דרי״ש נמשך בחי׳ זו במ״ע ומל״ת כו׳, ורמ״ח מ״ע הן רמ״ח אברים דמלכא שהן ע״ס כנודע ספ״ס כו׳, ואיהו וגרמוהי חד והם נמשכים ברמ״ח מ״ע הגשמיים ולכן נאמר על התורה נעשה אדם בצלמנו כדמותנו כמ״ש בתו״א בד״ה משה ידבר, פי׳ בצלמנו שהם ע״ס ובתוכם כלובש אא״ס הם נמשכו ונתלבשו ברמ״ח מ״ע וזהו נעשה אדם וזאת התורה אדם בצלמנו כו׳, והנה ע״ס הם כשלהבת קשורה בגחלת שע״י המפוח מוציאים השלהבת מהעלם לגילוי וכך כמשל זה הוא ענין קיום המצות ועי״ז ממשיכים האור מההעלם אל הגילוי, וזהו בדרך עדותיך ששתי כעל כל הון היינו מ״ש ובדעת חדרים ימלאו כל הון יקר ונעים וקאי על הגילוי שבג״ע, וההו״ע חדרים ימלאו הדרי ג״ע ע״ד וכבוד ה׳ מלא את המשכן, וזהו הנמשך מהדעת כי דעת עליון מחבר ומזווג חו״ב אשר הבינה נק׳ עוה״ב והחכ׳ זהו היו״ד שבו נברא העוה״ב והיינו ע״י הדעת שהוא קוץ התחתון של היו״ד המאיר בהה״א, ושרשו מקוץ העליון כמ״ש במ״א ודעת תחתון ממשיך מהבינה בהמדות להיות נמשך גו״ן שערי בינה וזהו החדרים כו׳, וההע״ה היה שש בקיום המצות הנק׳ עדותיך כעל כל הון כי יפה שעה אחת בתשובה ומע״ט בעוה״ז מכל חיי עוה״ב, והיינו כי עדותיך ג״כ הוא כענין עדי וקישוט כמ״ש במ״א ע״פ משכן העדות וע״פ שבטים עלו שבטי י״ה עדות לישראל ע״ד ותבואי בעדי עדיים אשר פי׳ משכן העדות הוא יחוד או״א ששרש ההמשכה מבחי׳ עת״י כו׳, וזהו עדות לישראל להודות לשם הוי׳ כי בבחי׳ זו שייך רק הודאה וזהו עד הגל הזה שהוא הפרסא המתחלת בבחי׳ הוד שבהוד כמ״ש במ״א הוא בבחי׳ עד כענין עדות לישראל להודות וע׳ זח״ב פקודי דרכ״א ע״ב.

קיצור וזהו בדרך עדותיך ששתי, ציצית בחי׳ עוטה אור כשלמה, ושער רישיה כעמר נקי׳, בדרך ע״ד ארחות הוי׳, כשלהבת קשורה בגחלת, כעל כל הון יותר מבחי׳ ובדעת כו׳, הון יקר כי יפה שעה אחת כי עדותיך ג״כ ע״ד עדי וכתר שלמעלה מהדעת, משכן העדות ונועדתי הוא למעלה ממדריגת נודעתי, עדות לישראל להודות.

ג) והפרד״ס ערך עדות כ׳ עדות ה״ס היחוד וא״ת עדות אלא דעות והם ת״ת (ר״ל דעת) וצדיק, ששניהם דיעות מלשון חיבור צדיק עדות בין ת״ת ומל׳ הדעת הוא בין חו״ב ועמ״ש בשער ג׳ פ״א עכ״ה, והיינו כי דעת זהו היחוד וכמ״ש והאדם ידע את חוה, וכן פי׳ בזהק״ק ח״ג פל״ט. פי׳ רק אתכם ידעתי ועדות פי׳ הרמ״ז שזהו כח שמהדעת נמשך חו״ג, היחוד זהו מיתוק הגבורות ע״י החסדים וקצת ראיה לדברי הפרד״ס כמ״ש ואל וארץ תתן את

העדות תועדתי לך שמה חהר״ע אתה הראת לדעת וידעת היום והשבות אל לבבך ומקיום בחי׳ זו נמשך עדות על האדם וכמ״ש העידותי בכם היום את השמים ואת הארץ כמארז״ל במד״ר פ׳ ויקהל אלה תולדות השמים והארץ בזכות מי הם עומדים בזכות ואלה שמות בנ״י ואלה בזכות מי עומדים בזכות אלה העדות והחוקים כו׳. ובגמ׳ פ״ב דחגיגה דט״ז ע״א ובתענית די״א ע״א מי מעיד על האדם קורות ביתו כו׳ עד אבריו של אדם מעידין עליו היינו כי רמ״ח מ״ע הם המשכות רמ״ח אברים דמלכא וכתיב נעשה אדם בצלמנו כו׳ גם מ״ע ומל״ת הם ה״ח וה״ג הנמשכים מהדעת. וע׳ בהרמ״ז ר״פ קרח ושרשן מדעת דעת״י לכן זהר״ע אלה העדות דעדות היינו חו״ג הנמשך מהדעת כנ״ל וקירות לבו פי׳ הרמ״ז פ׳ שופטים דף ער״ה ע״א שהן ב׳ חללי הלב שהן משכן יצ״ט ויצה״ר ובהם נמשך מהדעת ע״י וידעת היום והשבות אל לבבך, והו עפ״י שנים עדים כו׳ יקום דבר ע״ד עושי דברו לשמוע בקול דברו שנתבאר בלק״ת סד״ה בשעה שהקדימו ישראל נעשה ובבה״ז פ׳ בלק ע״ם המאמר שם דקצ״א א׳ ע״ם שחורה אני ונאוה דענין עושי דברו שנעשית הא׳ כו׳ וגם כמ״ש ותקם את דבריך כי צדיק אתה והו לאפוקי מבחי׳ כרחל לפני גוזזיה נאלמה שהדיבור הוא בבחי׳ גלות כו׳ ולע״ל יראו כל בשר יחדיו כי פי הוי׳ דיבר כו׳ וכ״ז הוא עפ״י שנים עדים שהן חו״ג הנמשכים מהדעת וכענין ימין ושמאל תפרוצי וכענין כיון דאתיהיבת בין תרין דרועין כו׳ וכענין שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני, ח״ש הפרד״ס דעדות הוא ענין היחוד.

קיצור עדות ה״ס היחוד ע״פ שנים עדים. שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני, נ״ר רמ״ח מ״ע ותרין דרועין. וענין או שלשה יובן ממ״ש בזח״א חיי קל״ג א׳ בענין תפילת ערבית רשות והו וידעת היום והשבות אל לבבך ומזה נמשך עדות על האדם כי אלה תולדות השמים והארץ בזכות מי עומדים כו׳, וכן קירות לבו ואבריו של אדם.

ד) והנה מבואר במ״א שיש ב׳ בחי׳ דעת הא׳ דעת עליון המחבר חו״ב והב׳ דעת תחתון הממשיך מהבינה בהמדות וע׳ מזה בביאור ע״פ החלצו ובתו״א פ׳ תולדות בביאור ע״פ מים רבים. ובלק״ת בשה״ש בביאור ע״פ לבבתני פ״ב פי׳ שזהו בחי׳ סוכ״ע וממכ״ע ועל דעת עליון נאמר וירא און ולא התבונן, וכן לא הביט און ביעקב. ועמ״ש עוד מענין דעת עליון בד״ה ויקהל משה שזהר״ע כי אל דיעות הוי׳ ולו נתכנו עלילות הכתי׳ ולא בא׳ הקרי ולו בוי״ו וכמ״ש מזה באדר״ז דף רצ״ב סע״ב. ומזה יובן ענין לא יקום עד אחד עפ״י שנים עדים כו׳. שבחי׳ דעת עליון הסוכ״ע נק׳ עד אחד כו׳ לפי שאינו מתחלק לב׳ בחי׳ חו״ג כ״א ע״ד שהכל ימין וחסד. וכמארז״ל ע״פ ביום ההוא יהי׳ הוי׳ אחד שיהי׳ ההשפעה הכל בבחי׳ הטוב והמטיב כפ״ג דפסחים. ואעפ״י שהכל גלוי וידוע לפניו לא נמשך ממנו דין והו כפי עליון לא תצא הרעות עפ״י שנים עדים היינו מבחי׳ דעת התחתון שמתחלק לחו״ג וכיון שיש שם ב׳ הבחי׳ חסד וגם גבורות להפרע מן הרשעים כו׳ והו ולו נתכנו עלילות וזו״ג ובדעת חדרים ימלאו חסד דין ורחמים זהו ענין שנים או שלשה עדים כו׳. ובזה יובן הגמ׳ דחגיגה דט״ז הנ״ל מי מעיד על האדם כו׳ עד אבריו של אדם מעידין עליו

דלכאורה תמוה מה צריך לעדים הלא כתי' אם יסתר איש במסתרים ואני לא אראנו נאום ה', וכמ"ש במד"ר נשא רפ"ט משל לארכיטיקין שבנה את המדינה כו', אך הענין שמבחי' דעת עליון הגם שהכל גלוי וידוע לפניו עכ"ז מפי עליון כו' לא תצא הרעות כנ"ל, ועד"ז ארז"ל שאמר לו הקב"ה ליהושע בענין עכן וכי דילטור אני כו', ולכן השאלה מי מעיד כו', ועמ"ש בת"א פ' וירא ע"פ ארדה נא ואראה כו', וזה שארז"ל לכל עון ולכל חטאת אינו קם אבל קם הוא לשבועה, פי' לבחי' בי נשבעתי ה' כו' כי ברך אברכך וזהו תתן אמת ליעקב חסד לאברהם אשר נשבעת לאבותינו מימי קדם כדפי' בד"ה ביום השמע"צ שאלו תחת לראשי יעו"ש ועי' מענין בי נשבעתי בזח"ג פ' אחרי דס"ו ע"ב ודקי"ל ע"א והנה המשכת בחי' עד אחד זהו ע"י ק"ש שמע ישראל ע' רבתי, וכן ד' דאחד הוא בחי' עד הוי' בכם והוא אחד כמ"ש הוי' אחד כו' וגם עז"נ מי יתנך כאח לי אח לבחי' ד' כי הנה עליו ית' נאמר יש אחד ואין שני לו גם בן ואח אין לו כו' אלא שחביבין ישראל שקראן בנים כו', ואשר לומר עמ"ש בת"א פ' תולדות בביאור ע"פ מים רבים הנ"ל שדעת תחתון ממשיך מבחי' מדות שבשכל בהמדות שבלב אבל דעת עליון ממשיך כתר בהמדות כי ד"ע הוא בקו האמצעי בריח התיכון שעולה עד הכתר וממשיך מהמדות שלמעלה מהשכל וכמ"ש ענין זה בדרוש והניף הכהן אותם על לחם הביכורים שזהו"ע כשב השין קודם לבית חג"ת דא"א וכענין מ"ש בד"ה אם בחוקותי פי' בעבר הנהר ישבו אבותיכם למעלה מבחי' ונהר יוצא מעדן שהם חו"ב ובק"ש למס"נ באחד עיקר בחי' זו הוא ע"י המדות שלמעלה מהשכל המושג ומובן ועמ"ש סד"ה וקיבל היהודים וקיבל לשון יחיד וא"כ זהו ע"י דעת עליון שבנשמה ועמ"ש בד"ה יונתי בחגוי הסלע כו' שזהו התחברות הנשמה עם בחי' מזלות וזהו שמע ישראל כו' ע"ש, ובד"ה האזינו השמים דרוש הראשון בפי' והרוח תשוב כו' ולכן עי"ז ממשיך ג"כ בק"ש בחי' עד הוי' בכם ועי"ז לא הביט און ביעקב כו' כנ"ל.

קיצור ענין ד"ע וד"ת סוכ"ע וממכ"ע, כי אל דיעות ולא ולו נתכנו עלילות, וזהו עד אחד, כולו הטוב והמטיב ושנים עדים חו"ג ובדעת חדרים ימלאו, מפי עליון לא תצא תצ"ל עדים, אבל קם הוא לשבועה כמ"ש בי נשבעתי כו' אשר נשבעת לאבותינו כו' ובק"ש ירמוז עד אחד והיינו ע"י שמע ישראל למס"נ באחד ע"י דעת עליון וידעת היום כו' וענין כש"ב, בעה"נ.

ה) ועד"ז יובן ענין ובחודש השביעי באחד לחודש וארז"ל באחד זה אברהם שנאמר אחד היה אברהם כי באדה"ר נאמר הן האדם היה כאחד ממנו, וע"י חטא עה"ד ירד כו', ואברהם תיקן מה שקלקל אדם, ולכן נאמר עליו אחד הי' אברהם ע"ד הי' כאחד ממנו שארז"ל כיחידו של עולם, ופי' בחודש השביעי ארז"ל במד"ר אמור פכ"ט בירחא דשבועתא שבו נשבע הקב"ה לאברהם בי נשבעתי כו' וזהו ע"ד אחד באחד יגשו שממשיך מבחי' יחידו של עולם דלית שמאלא כו' ע"ד הנ"ל וזהו לא יקום עד אחד באיש לכל עון כי שם מקור יגמה"ר נשא עון וכן אחד גימ' י"ג אבל קם הוא לשבועה להיות תתן אמת ליעקב חסד לאברהם אשר נשבעת לאבותינו והיינו מימי קדם שהם בורא

ולמעלה ממדות דז"א כו', וענין מקרא קודש זה יעקב כי אמת זהו גבה מבחי' חסד עמ"ש ע"פ זכר חסדו ואמונתו לבית ישראל שארז"ל חסדו זה אברהם ואמונתו זה יעקב וע' רש"י בחומש ר"פ וארא ע"פ ושמי הוי' לא נודעתי להם לא ניכרתי להם במדת אמת שלי היינו בחי' אני הוי' לא שניתי, יום תרועה זה יצחק, הנה יעקב גימ' ז"פ הוי' שממשיך שם הוי' בז"ת. אך יצחק ח"פ הוי' שממשיך מהבינה שלמעלה מז"ת וע"ד שבימות המשיח יהי' הכינור של ח' נימין, חהו מעלת הזהב בינה על הכסף חסד, ולכן יצחק ל' צחוק ותענוג כי בבינה עולם התענוג והמתקת מדה"ד זהו ע"י הבינה דוקא כי אין הגבורות נמתקין אלא בשרשן כו' חהו יום תרועה כו' בבכי יבואו מים תחתונים בוכים ומזה נמשך ותרועת מלך בו ריעות חיבה. היינו ע"י בחי' יצחק(אך עדיין קשה דמ"מ הרי עפ"י שני עדים יקום דבר הרי יש עדים שהן חר"ג והרי ע"י העוונות מעוררים ח"ו מדה"ד ואי"כ איפוא איך מתבטל זה בר"ה והרי העדים קיימים. אך עז"נ תקעו בחודש שופר בכסה ליום חגינו, ופי' בכסא בחג שהחודש מתכסה בו. וביאר ברע"מ פ' שופטים דער"ה ע"א דשני עדים הם שמשא וסיהרא וכיון שמתכסה סיהרא וסליקת לאתר דאתמר ביה במכוסה ממך בל תחקור נמצא נשאר רק עד אחד שהוא שמשא וכתיב לא יקום עד אחד באיש לכל עון כו' כי הנה מבואר לעיל ס"ג דעדות הוא היחוד ונק' יחוד שמשא וסיהרא עמ"ש בד"ה בחודש השלישי כו', ביום הזה כו', וע"כ הם עדים כו', וגם מ"ע ומל"ת בזו"נ הנק' שמשא וסיהרא חהו לעבדה ולשמרה ועמ"ש בענין שמש בגבעון דום וירח כו' והנה עיקר הפגם יותר הוא בנוק' כי בן כסיל תוגת אמו ובפשעיכם שולחה אמכם ולכן עיקר התיקון של עלית המל' לנקותה מהפגמים והיינו ע"י תקעו בחודש שופר עומקא דליבא בחי' המדות שלמעלה מהשכל כנ"ל ס"ד, ועי"ז הוא עלית המל' בכתר, חהו ענין בכסא וכענין ארוממך אלקי המלך, ולכן מתמתק לגמרי עדות סיהרא כיון שהיא עולה בבחי' כתר אשר שם לא הביט און כו' וע"י תשובה מאה"ר שהה"ע שופר וזדונות נעשו כזכיות ואז מבחי' עדות נעשה בחי' עדי עדים ע"י שובה ישראל עד הוי' אלקיך, ואי"כ נשאר רק עד אחד הוא שמשא ח"א רובו חסדים ששם אין הפגם נוגע כ"כ כמו בנוק', וגם בלא"ה לא יקום עד אחד באיש לכל עון כו' כנ"ל.

והנה ענין דעת ועדות י"ל דארז"ל למה קדמה שמע להא"ש שיקבל עליו עומ"ש תחלה ואח"כ יקבל עליו עול מצות והיינו כי צ"ל רצוא ושוב. והחיות רצוא ושוב שהחיות הנמשך מאוא"ס ב"ה הוא ג"כ בבחי' מטי ולא מטי וכמו הרפק באדם כמ"ש בת"א פ' בראשית סד"ה כי כאשר השמים החדשים ובד"ה מלכא משיחא יבא לאתבא צדיקיא בתיובתא והיינו לפי שאין ערוך כו', ועמ"ש בלק"ת פ' אחרי בד"ה כי ביום הזה יכפר דרוש הראשון בפי' הלא כה דברי כאש כו' וכמ"כ מלמטה למעלה חיות המרכבה הם בבחי' רו"ש קדוש וברוך כו' וכן צ"ל באדם, דקבלת עומ"ש והי"ע רצוא וקבלת עו"מ זהו השוב, חהו שקדמה פ' שמע שהוא בחי' רצוא לבמ"נ באחד ועי"ז ממשיך כמ"כ למעלה יחוד או"א שההמשכה בא מאוא"ס ובס"י ודברו בהם ברצוא ושוב. ואח"כ עול מצות והי"ע השוב וממשיך

יחוד זו״נ וזה״ע מי יעלה לנו השמימה ר״ת מילה וס״ת הוי׳ פי׳ מי יעלה כו׳ זהו ע״ד רצוא מלמטה למעלה השמימה קבלת עומ״ש שמים דוקא בחי׳ מקיפים ולכן ישמחו השמים ר״ת י״ה יחוד או״א ותגל הארץ ר״ת ו״ה זהו בחי׳ ושוב. ולכן ר״ת מילה ומלתם את ערלת לבבכם שעי״ז יוכל לבוא לבחי׳ מי יעלה שהוא רצוא וס״ת הוי׳ בחי׳ ושוב. חהו״ע דעת ועדות דעת היינו מ״ש וידעת היום והשבות שזהו״ע שמע ישראל כו׳ שנק׳ קבלת עומ״ש ועדות זהו קבלת עול מצות אלה העדות בחי׳ ושוב כו׳ ועי״ז יקום דבר כו׳ עושי דברו כי הלא כה דברי כאש. וצריך להמשיך בחי׳ הדיבור ודברו בהם בררש כו׳ כנ״ל והנה כתיב לא תענה ברעך עד שקר י״ל ע״ד כל הקורא ק״ש בלא תפילין כאלו מעיד עדות שקר. והכוונה י״ל כי ק״ש הוא העלאה ורצוא אך כל היום צ״ל ג״כ ושוב להמשיך או״ס למטה ע״י המצות הנק׳ עדות וזהו״ע תפילין וכשקורא ק״ש ואינו מקיים המצות כדבעי נק׳ עדות שקר כו׳. ועמ״ש מזה בתו״א סד״ה ויקהל משה. ובלק״ת פ׳ שלח סד״ה כי תבואו אל ארץ מושבותיכם.

ויותר יש לבאר ענין ב׳ בחי׳ דעת ד״ע ודע״ת ע״ד כי אל דיעות שמלמטה למעלה בבחי׳ מל׳ נק׳ יש מאין שלמטה היש כי אין מלך בלא עם שיהי׳ יש ודבר אזי חל על זה בחינת מל׳. אך בשם הוי׳ קמי׳ כלא חשיב כנזכר בלקו״ת בד״ה כי ביום הזה יכפר דרוש השני וזהו״ע מלכיות וזכרונות ע׳ סידור סד״ה אד׳ שפתי תפתח. וזהו ד״ע וד״ת ולכן ת״ת מתחלק לחו״ג כיון שם הנברא תופס מקום ובחי׳ יש שייך עליו חו״ג אבל ד״ע שם הוי׳ הכל חסד. וצ״ל ב׳ הדיעות ע״ד שיתוף מדה״ר דע״ק עם ז״א הנק׳ מדה״ד בערך הרח״ר דע״ק. ועי״ז יקום דבר. וזהו ולא נתכנו עלילות כדפי׳ באדר״ז כי מצד ע״ק לא נתכנו עלילות כ״א צדקת מה תתן לו כו׳. ומצד הצמצום בד״ת ז״א לו נתכנו עלילות וזהו או שלשה עדים. פי׳ או היינו א׳ ו׳ דלא נתכנו עלילות שצ״ל ב׳ הבחי׳ יחד שיתוף מדה״ר דע״ק במדות דז״א ע״י א״ז ואז הם שלשה עדים כו׳ היינו ד״ע הנק׳ עד אחד שאינו מתחלק לחו״ג ודע״ת דז״א המתחלק לחו״ג הם שני עדים. ובהתחברות ב׳ הבחי׳ הרי הם או שלשה עדים. ועי״ז יקום דבר כו׳ בנין המל׳ שיהי׳ בחי׳ כי אל דיעות ד״ע וד״ת ויהי׳ ולא ולו נתכנו עלילות ואז יודיע דרכיו למשה לבנ״י עלילותיו שעלילותיו רחמניות הן כנו׳ במד״ר פ׳ שמות ר״פ בא יערש.

ברע״מ פ׳ שופטים דער״ה ע״א פקודא דא להעיד כ׳ הרמ״ז מדכתי׳ יקום דבר משמע שהוא ציוי מאתו ית׳ והרמב״ם והחינוך הוציאו מ״ע זו ממ״ש פ׳ ויקרא והוא עד כו׳ ולית סהדותא פחות מתרין כ׳ הרמ״ז פי׳ ידוע שכל עצמות השפע המקיים העולם הוא מושפע מהדעת והו״ס תו״ג ולכן עדות שהוא אותיות דעות שנים כו׳. ופעמים קוראו עד כו׳. וע׳ במ״ש הרמ״ז ר״פ בא וע׳ באדר״ז דרצ״א ע״א ע״ס כי אל דיעות א״ת דעות אלא עדות דהוא סהדותא דכלא כו׳.

(והנה נודע בפי' אל דיעות שהוא בחינת ב' דיעות שמלמטה למעלה אנו אומרים שהבריאה יש מאין שלמטה היש ולמעלה אין ובאמת מלמעלה למטה למעלה היש ולמטה אין וזהו ענין ב' עדים שני הדיעות דהיינו כי מבחי' מל' נמשך בחי' דיעה זו יש מאין אבל כולא קמיה כלי"ח קמי' דוקא בבחי' ז"א כו', עמ"ש בד"ה כי ביום הזה יכפר) והענין כי גבורה הוא צמצום וחסד גילוי והתפשטות וע"י ב' בחי' אלו דוקא הוא בנין המל' וזהו ע"פ ב' עדים כו' יקום דבר הוא המל' שצ"ל צמצום כדי שיתהוה היש וגם גילוי אח"כ להיות ביטול היש כו' (ועמ"ש ע"פ מאמר אל ברוך גדול דיעה שכדי להיות ההשגחה הוא דוקא ע"י ב' דיעות הנ"ל, שהן ב' עדים הנ"ל) וע' מזה ג"כ בביאור הזהר פ' לך לך ע"פ ומלכי צדק כו' מי מעיד על האדם קירות ביתו כו' אינון קירות לבו היינו כי בלב הוא משכן חו"ג שהם הנמשכים מהדעת וכמ"ש ג"כ במ"א בענין מצנפת ואבנט והיינו דרך שכלים, וזהו ויקם עדות ביעקב (וזהו וידעת היום והשבות אל לבבך שהדעת מתחלק לאהוי"ר בלב וא"כ הכוונה שאם קיים וידעת והשבות אז קירות לבו מעידין עליו שנמשך כמ"כ למעלה להיות יקום דבר מל' דאצילות מחו"ג שבדעת וז"ש אמוי"צ כו' וקיים כו' הדבר הזה כו' והוא אחר ק"ש שהן ב' עדים כמ"ש ברע"מ עד כן שמע אחד, עד כן בשכמל"ו שהן הן ב' דיעות יחו"ע ויחו"ת וע"י ואהבת את כו' אהוי"ר בכל לבבך קירות לבו כו' וע"י וקיים כו' הדבר בה' הידיעה הוא מל' יתי' הרמ"ז כ' שיצ"ט ויצה"ר שבשני חללי הלב שרשן כחו"ג וא"כ ענין עפ"י ב' עדים היינו שיתהפך היצה"ר לטוב וזהו כענין מלאך רע עונה אמן וגדול העונה אמן כו' כי יתרון האור הוא מהחשך דוקא ולכן ע"י דוקא יקום דבר וכיוצא בזה נת' ע"פ מארז"ל המתפלל צריך שיתן עיניו למטה כו' ביחו"ת שהיש בטל כו', וע"י יש קיום יותר מאם יתבונן רק ביחו"ע ולכן אין הלכה כאנשי יריחו וזהו שעפ"י שנים עדים דוקא יקום דבר).

ב) ולא עוד אלא אנשי ביתו מעידין עליו כו' אינון רמ"ח אברים דיליה ע' מזה בתענית דף י"א ע"א (כ' הרמ"ז שנק' האברים אנשי' כמ"ש רז"ל ע"פ עיר קטנה זה הגוף ואנשים בה מעט אלו אברים ובא אליה מלך גדול זה יצה"ר כו' ומצא בה איש מסכן וחכם זה יצ"ט ומלט הוא את העיר כו' וא"כ הכוונה שכשהגביר היצ"ט על היצה"ר הרי אנשי עיר קטנה שהן האברים מעידין עליו, והנה ענין עיר קטנה היינו ע"ד שנק' יעקב הקטן שהוא בחי' ביטול וזהו ג"כ ואנשים בה מעט ע"ד כי אתם המעט שממעטים א"ע היינו בחי' ביטול כי העצמות נמשכים מהחכמה שהוא ביטול כדלקמן) פי' עתה מפרש עוד ענין שני העדים שהן אבא ואימא שהגם שהדעת נק' עדות מ"מ או"א הן עדים ראשונים יותר, וגם או"א הם ג"כ שרש חו"ג כנודע דחח"נ קו ימין ובג"ה קו השמאל אלא שהדעת כלול מב' הבחי' יחד לכן הוא לבד נק' עדות כנ"ל כמו שאו"א שניהם יחד נק' ב' עדים, והנה חכ' מוחא ובינה ליבא כי יסוד המים במוח, וזהו בחי' חכ' ביטול קר ולח ויסוד האש בלב שהוא מבחי' בינה וזהו"ע כהנים לוים שהכהנים עבודתם בחשאי לפי שהם מבחי' חכמה כו' ונמצא ב' עדים אלו הא' במוח והב' בלב. והנה העצמות שרשם מהמוח ולכך יש ג"כ בעצמות מוח והבשר שרשו מהדם שבלב, וזהו שארז"ל בס"ג דנדה אב מזריע לובן שממנו עצמות וגידים כו' אם מזריע אודם שממנו בשר כו' ונודע דאו"א הן חכמה ובינה היינו

שהעצמות שרשם מהחכמה והבשר שרשו מבינה. (וע״ש מרע״ה שהי׳ בחי׳ חכמה מאין לי בשר כו׳ וכתי׳ בו מן המים משיתיהו וכמ״ש הזהר מתא דאיהו מיא כו׳) ולכן עצמות הוא ג״כ לשון עצמיות היינו עצם הדבר כמו בעצם היום. (ע׳ ת״א ס״פ לך לך ע״פ בעצם היום הזה כו׳ נמול כו׳ וגם לשון חחק כי עצום הוא ממנו כי עצמת ממנו מאד והיינו כי החכמה הוא עצמיות האצי׳ כי אור א״ס שורה בח״ע וגם כל מעלת האצי׳ הוא ששם מאיר ח״ע כמ״ש בע״ח שמ״ז פ״ג ובריאה היינו ששם מאיר בינה כו׳ וגם בינה ת״ת ומל׳ הם ג׳ כלים והחכמה הוא בחי׳ נשמה להן כי חכמה נק׳ ח״י היינו נשמה לנשמה ובינה ת״ת ומל׳ הם נר״נ וזהו ג״כ ענין אך עצמי ובשרי אתה דהוא לשון עצמות ולשון עצמיות ע״ד אדם קרוב אצל עצמו כך אמר לבן ליעקב אך עצמי כו׳ וע״פ הקבלה כי לבן היינו לובן העליון ויש בו ג״כ חיורתא דגלגלתא והשערות שהן נק׳ עצמי ובשרי ויעקב הוא באצי׳ ויש בו ג״כ מארא ע״כ אמר אך עצמי ובשרי אתה. ולכן נקרא עצמות ששרשן מחכמה ג״כ ע״ש לשון עצמיות וכתי׳ עור ובשר תלבישני שהבשר ששרשו מבינה הוא רק בחי׳ לבוש וע״כ גם למטה באדם העצמות הן עיקר כמו לענין טומאה דעצם כשעורה כו׳ וכן לענין רוב בנינו פא״ט וכן לתחה״מ העצמות הן עיקר כו׳. (ועמ״ש בפ׳ פנחס ע״פ את הכבש האחד כו׳ מענין עצמות גידין ובשר כו׳ עצמות נק׳ ג״כ דרך כלל חב״ד ובשר הוא המדות לב ובשר כו׳ והגידים הם המחברים העצמות שהוא השכל עם המדות שהוא הבשר כו׳) ולכן גם גידי ההרגשה הן בעצמות שעי״ז מרגיש במוח הנפעל בכל רמ״ח אברים כו׳ חהר״ע אנשי ביתו מעידין עליו היינו רמ״ח אברים שבכל אבר יש בו עצם והיינו בחי׳ חכמה דהיינו כשהמשיך מבחי׳ חכמה שבנה״א שבה שורה אוא״ס בכל רמ״ח אברים היינו קיום רמ״ח מ״ע ובדרוש דפ׳ פנחס הנ״ל מבואר דענין עצמות היינו שיהי׳ הדעת והחכ׳ תקוע בחחק להיות קיום על כל היום כולו. וכמו העצמות שהוא לשון תוקף חיזוק וא״כ זהו החילוק בין חכמה שבמוח שהוא בשעה שמתבונן בשעת תפילה שאז התכמה והביטול גדול ודאי אך עצמות היינו שיהי׳ זה קיום כל היום כלו כיתד חוק בל תמוט (והנה העצמות הם עד אחד שמבחי׳ חכמה וקירות לבו הן עד ב׳ מבחי׳ בינה כו׳ כך מ״כ. ויותר נ״ל דקירות לבו הוא עדות שלם בפ״ע כי שם יש גילוי חו״ב והוא בחי׳ שעת התפלה שעד״ג וידעת כו׳ והשבות אל לבבך כו׳ שעי״ המשכת הדעת מתגלים ונולדים אהבה ויראה בלב וגם בלב נמשך מהמוח ג״כ שלכן נק׳ לב ע״ש ל״ב נ״ת שהוא ד׳ מחין חו״ב חו״ג וכל א׳ כלול משמונה אותיות שבשמ׳ הוי׳ אד׳ כמ״ש במ״א בענין האבנט. ולכן קירות לבו הוא עדות שלם בפ״ע חהר״ע שעת תפלה. ועדות דרמ״ח אברים דיליה. זהו עדות שלם ג״כ בפ״ע והוא לכל היום כולו כנ״ל. והנה האבר יש בו עצמות ובשר וגידים והיינו שכל אבר העצם הוא בחי׳ חכמה והבשר נמשך מבינה כו׳ והיינו שיהי׳ הארת חו״ב גם כל היום והר״ע ברכה והודאה כי מבינה נמשך הודאה בינה עד הוד אתפשטת והכ׳ בחי׳ ברוך גילוי בחי׳ ראי׳ כמ״ש במ״א והגידים הם המחברים כו׳.

ג) דהכי אוקמוה כו׳ חקוקים לו על עצמותיו. פי׳ כמו שאמר אח״כ שהתורה נתנה באש שתורה שהוא בינה ע״ג אש לבנה שהוא חכמה שהוא כמשל הבשר שע״ג העצמות כדלקמן כך באדם הזכיות והעונות חקוקים על עצמותיו

על דוקא דהיינו בבינה דאמי׳ שהוא בחי׳ אותיות התורה שהוא בחי׳ ספר עילאה שמלבשת את עצמיות החכמה דאצילות וכן ז״א מלביש לאבא אשר אבא הוא מבחי׳ עצמות המאציל ב״ה למעלה מבחי׳ אותיות (ע׳ בת״א פ׳ שמות סד״ה ואלה שמות ושרש הדברים כו׳ עצמיות ח״ע כו׳ הוא כמו שהוא ית׳ לבדו הוא גם אלו לא ברא העולמות כו׳. גם כמ״ש עפ״י הזהר פ׳ אמור דצ״ג בענין קדש מלה בגרמה הוא. גם מ״ש במ״א עפמ״ש בע״ח דפנימי׳ אבא הוא פנימי׳ ע״י ולא ידעתי הטעם כו׳) ובינה שבה פתחי חותם האותיות וכן ז״א הכולל חו״ג שהן רמ״ח מ״ע ושס״ה ל״ת הם מלבישים לאבא ושם בו״א הוא ג״כ עה״ד טו״ר שהן חו״ג הנ״ל ולכן הצדיק שקיים רמ״ח מ״ע התלדיק בה״ח דז״א ונזהר מלעבור על שום א׳ ממל״ת וענפיהם דאורייתא ודרבנן התלויק בה״ג דז״א אזי זכיותיו חקוקין לו על עצמותיו היינו מה שבינה וז״א מלבישים את אבא שהוא העצמיות. ולהיפך ברשע עוונותיו חקוקים לו על עצמותיו על דוקא דהיינו שעיקר הפגם הוא בבינה וז״א שהן הלבושים של המאציל ב״ה בחי׳ אותיות התורה אבל בבחי׳ מחין דאבא עצמן שהוא העצמות שם אינו נוגע הפגם כו׳. וכמ״ש במ״א בד״ה להבין מ״ש בהגדה מצה זו כו׳ דלכך מבחי׳ מחין דאבא נמשך סליחה ומחילה כו׳ והו שאומרים סלח לנו אבינו כו׳ אבינו מלכנו סלח ומחול כו׳. והוא בחי׳ עה״ח שלמעלה מבחי׳ עה״ד טו״ר שבז״א וכמ״ש והחכ׳ תחי׳ כו׳ ולכן באדה״ר אפילו אחר שחטא אילו אכל מעה״ח אזי חי לעולם כי שם אינו מגיע הפגם כו׳ אך א״כ צ״ל איך בחי׳ אנשי ביתו מעידין על האדם אם בעצמות ממש אינו נוגע הפגם אבל הענין דבמחין דאבא מצד עצמן אינו נוגע הפגם אבל מצד מה שמתלבשים במחין דאימא הנה בבחי׳ זו נוגע הפגם גם באבא והו שאמר חקוקים לו על עצמותיו ומבואר במ״א דאותיות החקיקה הם מיני׳ וביי׳ רק שמ״מ נחשך שם מעט הלבנונית ואותיות דפנימי׳ בינה המלבישים לאבא נק׳ אותיות החקיקה וא״כ שם באבא במקום חקיקת האותיות נוגע הפגם אבל בעצמיות אבא אינו נוגע הפגם כו׳ והיינו בעצמיות הלבנונית שלמעלה מהחקיקה כו׳ ועמ״ש לקמן סוף אות ד׳ דשרש אבא מגולגלתא ושרש אימא ממו״ס כו׳ וע׳ מענין ותהי עוונותיו על עצמותיו יחזקאל סי׳ ל״ב כ״ז פב״ת דתענית ד״ל ע״ב ובילקוט פ׳ שלח ע״ש עונה בה. גרמין בגויין על מתא דאיהו מיא כ׳ הרמ״ז מובן מענין אור מים רקיע וע׳ זה בפי׳ הללו כו׳ ברקיע עזו כו׳ ועליהו קא רמיז הפקרה כו׳ הנה המקרה ל׳ קירוי וגג והוא כמ״ש לקמן דשרש העצמיות הוא בחי׳ חיוורתא דגלגלתא וכן נתבאר עוד בביאור וידבר כו׳ דעשה״ד בדרוש חג השבועות ע״ש.

ד) ואמאי בגרמין יתיר מבשרא כו׳. וכתיבו אתמא לא אשתמודע אלא מגו חוורא כגוונא דאורייתא כו׳. הנה כמו שהעצמות הן בחי׳ העצמיות והבשר והעור הן בחי׳ לבושים לבד וכן עד״מ בס״ת שכותבים האותיות בדיו ע״ג קלף לבן אותיות הם בחי׳ לבושים והקלף לבן הוא העצמיות (ולכן יש מ״ד בגמרא בפ״ק דעירובין דבעי׳ בס״ת כתב שיכול להמחק דהיינו שאין הדיו נבלע בהקלף להיותו בחי׳ לבוש שהאדם יכול לפושטו ולהלבישו וכן האותיות דבינה הם רק לבושים לגבי עצמיות מחין דאבא ומ״ד שאפשי א״י להמחק כשר י״ל מטעם שהתורה שרשה מבחי׳ אותיות החקיקה כנ״ל) ואעפ״כ מתאחדים יחד

ועי׳ לבנונית הקלף ניכרים יותר אותיות השחורים כו׳. ועד״ז הוא בחי׳ חו״ב דאצי׳ שהוא בחי׳ התו׳ שניתנה באש שחורה שהוא אותיות דבינה ע״ג אותיות לבנה שהוא חכמה ויובן זה עד״מ מחו״ב שבנפש האדם דהנה החכמה עצמה שהוא כח השכל שיש באדם הוא מופשט מבחי׳ אותיות עדיין ואפי׳ ההשפעה מכח השכל שהוא בחי׳ יסוד אבא דהיינו כמו עד״מ סקירת ובריקת השכל מה שנופל לו השכלה במוחו שהוא השפעת עצמיות החכמה שהוא כח המשכיל אין בו שום בחי׳ אותיות עדיין רק אחר שנמשכה בבינה שהוא השגה והבנה באורך ורוחב אזי בא לכלל בחי׳ אותיות והן בחי׳ אותיות המחשבה אלא שהוא בחי׳ מח״ע הקשורה ודבוקה בעצם השכל כו׳. והאותיות אלו הם בחי׳ לבושים להשכל אבל אינן עצמיותו ומהותו והוא כמשל אותיות שכתבים בדיו ע״י הקלף שהם לבושים להקלף כו׳, וכמשל עצמות ובשר הנ״ל והנה כמו במשל הנ״ל כאשר בא לידי גילוי אותיות המח׳ אף שאינן רק לבושים להשכל מ״מ אינן דבר נפרד לגמרי להיות דבר בפ״ע שהרי מה שמחשב ומהרהר באותיות אלו הוא בחי׳ השכל עצמו וכן עד״מ בחי׳ היוד שעל הקלף שהדיו משחיר את הקלף להתגלות תמונת יוד הנה הדיו בעצמו אינו דבר ממשי להיות נחשב לדבר בפ״ע אלא שמשחיר את הקלף כדי שהקלף יגלה התמונה של היוד כך הנה בנמשל ע״י הצמצומים רבים שהם בחי׳ האותיות דאש שחורה שבתורה מתגלה אוא״ס ב״ה בעצמו ובכבודו בגילוי למטה ר״ל עצמו היינו העצמיות כביכול שהוא אש לבנה שבתו׳ שהוא מוחין דאבא שבתורה בו עצמות אוא״ס חהו בירו״ד נברא העוה״ב תענוג הנשמות באוא״ס ממש והיו״ד הוא ג״כ באש שחורה ע״ג אש לבנה כמו כל התורה והיינו כי כדי להיות גילוי אוא״ס ממש הוא ע״י האותיות שהן הלבושים כו׳ וכמ״ש במ״א ע״פ שחורה אני ונאוה כו׳ כי אוא״ס ב״ה בעצמו ובכבודו מה שהוא למעלה מגדר השגה נק׳ בחי׳ אור והוא אש לבנה אך לפי שהעולמות אינם יכולים לקבל ולית מח׳ תפיסא ביה כו׳. לכך וירא אלקים את האור כי טוב לגנוז ונגנז בבחי׳ ישת חשך סתרו כו׳. והיינו כמ״ש הרמ״ז כאן בשם התיקונים חוורו ואוכמא תרוויהו אשתכחו מכתרא עילאה אוכמו מלבר וחיוורו מלגאו כו׳ ואורייתא מתמן איהו חוורו מלגאו אוכמו מלבר כו׳ והם ב׳ רישין דאריך שמהם נאצלו חו״ב חוור ואוכם זכר ונקבה וע״כ על התורה נאמר כי היא חכמתכם ובינתכם והיינו כמש״ל שהחכ׳ היא בחי׳ העצמיות מה שהוא למעלה מגדר ההשגה כו׳. וזהו״ע אש לבנה ובס״ת הוא הקלף לבן והוא עד״מ באדם עצמיות השכל שלמעלה מבחי׳ אותיות כנ״ל והבינה הוא בחי׳ השגה שבה מצטיירים אותיות והוא בחי׳ האש שחורה שע״ג לבנה כו׳. והוא בחי׳ לבוש שמעלים קצת כמו שהדיו מסתיר לבנונית הקלף שתחתיו. אך הסתר זה הוא עצמו הגילוי שהקלף עצמו נעשה בתמונת יו״ד שחור כו׳ ובמשל אותיות שבהשגה מובן זה יותר שהרי מה שמחשב ומהרהר באותיות האלו הוא בחי׳ השכל עצמו כנ״ל וכך הוא למעלה שהצמצום ולבוש דאותיות דבינה זהו שיתגלה העצמיות דאבא שהוא אוא״ס כו׳. וז״ש ברע״מ כאן וכתיבו אוכמו לא אשתמודע אלא מגו חיוורא כו׳ כגוונא דאורייתא דאיהו חיוורא מלגאו אוכמא מלבר. והיינו כי האוכם אינו דבר בפ״ע אלא שמשחיר את הקלף הלבן כדי שהקלף יגלה התמונה של היו״ד וע״י״ז נברא העוה״ב תענוג הנשמות. והשתא א״ש דכתו״כ

הזכיות או העוונות ח"ו חקוקין ג"כ על העצמות דוקא. שהרי אותיות התורה שהן המ"ע והמל"ת הן הן בבחי' זו כמש דאש שחורה ע"ג אש לבנה ועד"ז הוא העה"ב אשר הוא נמשך מקיום המצות כי שכר מצוה נמשך מהמצוה עצמה לכן ברשע עוונותיו חקוקין לו על עצמותיו כי הנה כ"א מישראל יש בנשמתו ג"כ מבחי' אש לבנה ואש שחורה ולכן אפי' ברשע ארז"ל גיהנם כלה והם אינם כלים לפי שמ"מ שרש הנשמה הוא מבחי' א"ס ממש שאין לו קץ ותכלה כו', וע"כ יש בו מבחי' עצמיות הנ"ל אלא שעוונותיו חקוקים לו על עצמותיו ולהיפך בצדיק שקיים התומ"צ וזכיותיו חקוקים לו על עצמותיו ועי"ז זוכה לעה"ב שהוא ג"כ בבחי' זו כנ"ל וגידין הם הצינורות שבהם יורד השפע והם המחברים בחי' העצמות עם הבשר ועור הוא לבוש החשמל כו' ומ"כ גם בבי"ע יש ג"כ כל בחי' הנ"ל שיש מלאכים שנק' בשם קרבים ומעי' וכמ"ש וכל קרביי את שם קדשו כו'. וע' מזה בפ' פנחס ע"פ את הכבש האחד וכמ"כ גם למעלה מהאצי' דשם שרש התומ"צ הנה החיוורתי דגלגלתא הפנוי מן השערות והו בחי' עצמיות והוא שרש העצמות וכמו שאנו רואים שהעצמות שבגוף התקשרותן הוא בגלגלתא והינו כי חיוורתי דגלגלתא הוא עצמות השערות שבגלגלתא הם בחי' לבושים והם צירופי אותיות התורה ובגלגלתא מלובש חסד דעתיק ולכן הוא בחי' חיוורתי והשערות שרשן מגבורה דעתיק המלובש במו"ס כו' וכן שרש או"א שרש אבא הוא מגלגלתא שבו מלובש חסד דעתיק ושרש אימא ממו"ס ששם מלובש גבורה דעתיק ולכן חכ' הוא בחי' עצמות עצמיות ששרשו מגלגלתא (אך צ"ע דשם אין שייך לומר ע"ז כתיבו אוכמא כגו תורא שהרי שער רישי' כעמר נקי כתיב וי"ל דלגבי לבנונית דעצם הגלגלתא נק' זה אוכמא ועוד דהא צמר הוא אינו לבן כשלג כו' כדאי' בנגעים גבי מראית נגעים עיי"ל דכתיבו אוכמא קאי בהתלבשות התורה בז"א דשערות דז"א הן שחורות וכן פי' באד"ר דקל"ו דאש שחורה דתורה והו שערות דז"א כו').

ה) ואית הסך הכלת כו' נק' לגבי חיוורו דכמו שאו"א נק' אש לבנה ואש שחורה כך בזו"נ כי ז"א עיקרו מהחסדים ונק' חיוורו ומל' בנינה מן הגבורות שה"ג מנצפ"ך הם מחלקים הקל באותיות הדבור וכו' כמ"ש בזוהר במדבר דק"כ ע"א מכסי' דאבא נפיק בן כסי' דאימא נפקת בת כו' ואתמר ביה גם חושך לא יחשיך ממך כי לפעמים התגלות החכ' במל' כמו בשבת דכתי' קודש היא כו' שהמל' מתעלה באבא וכן הארת אבא במל' יש בכמה בחי') אזי נאמר וגם חשך לא יחשיך שאז ההחשך נהפך לאור ממש. והינו ממך מחמת התגלות אא"ס המלובש בחכמה כו' (ועפי"ז יש ליתן טעם למ"ש במ"א היינו עפ"י מאמר הזהר פ' אמור דף ק' בזמנא דנטיל בני אבא כו' שביומין דחול לפי שאז המל' מקבלת מן הבינה אין יכול להיות באדם רק בחי' לאכפיא, אבל בשבת דנטלא בני אבא יכול להיות באדם העלאת מ"נ בבחי' לאתהפכא חשוכא לנהורא כו', ושם נת' טעם ע"ז. אכן לפמ"ש כאן יובן עוד טעם כי הרי המל' נק' אוכמא בחי' חשך לגבי ז"א והינו לפי שבבינה בהגבורות כדי לצמצם ולהעלים האור עד שיוכל להיות התהוות בי"ע כו'. אמנם בשבת שהמל' יש בה גילוי אור אבא שהוא עצמיות האצי' אש לבנה כנ"ל ולכן נאמר ע"ז גם חושך לא יחשיך ע"כ גם למטה באדם יוכל להיות אתהפכא חשוכא לנהורא ממש ולא בבחי' אתכפיא

לבד וע' בהרמ"ז פ' בא דארז"ל דלכן לא נאמר ויהי ערב ויהי בקר יום השביעי לפי שלא הי' בו לילה והיינו מטעם הנ"ל דבשבת הוא בחי' וגם השך לא יחשיך כו').

ולא עוד אלא דגופא על גרמין עתיד למיקם היינו מטעם הנ"ל דהעצמות הם מבחי' חכמה שבו שורה אא"ס כו'. וע' רמ"ז משום דכתיב והחכ' תחי' ואף דמבואר במ"א בדרוש טובא דתחה"מ הוא ע"י התגלות אור הכתר שלמעלה מן החכמה מ"מ התגלות הכתר הוא תחלה בעצמות שהם בחי' החכמה עדמ"ש באג"ה סי' י"ז אך א"א להגיע למדריגה זו עד שיהי' בג"ע תחלה להשיג בחי' ח"ע כו'. ועוי"ל דהא מבואר למעלה דהעצמות שרשן ג"כ מגלגלתא שהוא תיוורתי דכתר כו'. ואם יזכה כו' ואם לאו לא יקום אע"ג שנת"ל שבעצמות החכמה ממש אינו נוגע הפגם ולכן ארז"ל אעפ"י שחטא ישראל הוא וגיהנם כלה והם אינם כלים כו' מ"מ לא יקום גופא על גרמין בתחה"מ כי א"א להיות התפשטות העצמות בבשר וגידין ועור שהן הלבושים מפני שעוונותיו נשארו חקוקים על העצמות ומונעים חיבור העצמות עם הבשר והגידין כו' הרמ"ז כ' שעצמותיו נרקבים וצ"ל דעוונות חמורים שגורמים ביטול העצמיות שלו כו' לגמרי ואין נפ"מ כי גם לפי' הא' מ"מ הרי לא יקום בתחי' כו'.

ולא עוד אלא דתרין סהדין אינון על בר נש עין רואה ואזן שומעת. הוא בחי' חכמה ובינה אלא דיש כמה מדריגות בחו"ב היינו שהן בחי' מוחא וליבא אשר זהו ענין מי מעיד על האדם קירות ביתו שהוא קירות לבו כנ"ל ואח"כ מתפשטים בעצמות ובשר ועתה אומר שמתפשטים עוד בבחי' עין רואה ואזן שומעת שיש מלאכים שנק' מארי דעיינין וכמ"ש בת"א פ' וירא ע"פ ארדה נא ואראה כו' וכן גם באדם יש עבודה בב' בחי' אלו דעין ואזן כי הנה יש בחי' ברכה ובחי' הודאה והנה הודאה שרשה נמשך מבחי' בינה שהיא שמיעה התבוננות שמע ישראל כו' כי בינה עד הוד אתפשטת אך אין זה בחי' גילוי ממש בנפש האדם פי' שמתבונה זו שיעמוק הרבה בזה יודה לה' כי האמת אשר הוא לבדו וכולא קמי' כל"ח שמתאמת התבונה הזה במוחו עד שמודה במוחו לה' על האמת ח"ש מודים אנחנו לך כו' אך אעפ"כ הוא יכול לעשות אח"כ היפך מזה כמו גנבא אפום מחתרתא רחמנא קריא היינו מפני שאין ענין ההודאה בחי' גילוי בנפש ממש כמו בחי' חכמה יסוד אבא אשר רואה בעין השכל ממש גילוי אלקות כמ"ש שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה ומתבטל מכל וכל עד שלא יוכל לעשות היפך בשום אופן וזהו בחי' ברכה ברוך אתה כו' שהוא בחי' גילוי היינו שהברכות תיקנו חכמים שהם עיני העדה שהם בחי' ראי' ומזה נמשך התפעלות עמוקה יותר מבחי' הודאה וגם יש לה קיום יותר כי יסוד אבא ארוך כו' שנמשך ג"כ ביסוד ז"א אע"ג דהוא לבר מגופא כו' היינו שנמשך ג"כ בבחי' מעשה כו'. ועמ"ש מענין זה בד"ה להבין מ"ש ואת הוא שלימו דכולהו כו' והנה שמיעה היינו ההתבוננות בתחלה ממלאכים ונשמות ועולמות הרוחניים אמנם הראי' הוא כמ"ש שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה כנ"ל דהיינו להיות מורגל בשכלו להכיר כח הפועל שבשמים וארץ הגשמי' שזהו למראה עיניו ממש ח"ש הנביא ותשכח את ה' עושך נוטה שמים כו' רוקע

הים ויהבו גליו כו' שגדולת הבורא ב"ה נראה בזה בבחי' ראי' ממש ויוכל להתקיים יותר מההתבוננות בענין ג"ע העליון כו' שהוא רק בבחי' שמיעה וזהו אמן יהשר"מ לעלם ולעלמי עלמיא שיומשך הגילוי למטה בגשמיות והיינו מבחי' שם י"ה רבא יסוד אבא ארוך ונמשך גם למטה כו'. ומ"מ צ"ל ג"כ שמיעה כי ע"י נתפסים הענינים הרחוקים שאין דרך להשיגם בראי' כו'. וזהו שצ"ל ב' עדים דראי' ושמיעה ועמ"ש ע"פ הראשי כו' השמיעני כו'.

ח) ולא עוד אלא דשמשא וסיהרא סהדין על בר נש. שמשא וסיהרא הם זו"נ שהשתלשלותם מאו"א כנ"ל. מאי בכסא כו' לההוא אתר דאתמר בי' בכסוה ממך אל תחקור הוא בחי' הכתר דלשם הוא עלי' המל' בנעילה דיוה"כ התחלת עלי' זו ע"י שופר דר"ה וגמר העלי' הוא בנעילה כו'. והענין כי הנה העוונות עושים פגם למעלה בזו"נ כי בצלם אלקים עשה את האדם וגם כל איסור יש לו שרש למעלה כמו חזיר הרי הוא בבחי' מרכבה דלעו"ז כו' ואי לזאת אם ח"ו אכל איסור ע"י נעשה פגם ג"כ בשרש נשמתו שבנוק' שנפגם מבחי' הקליפה ששרש האיסור ההוא כו'. ועיקר הפגם בבחי' מל' יותר מבז"א כו' כי ז"א זכר ומבחי' חסד ואין אחיזתם בו כ"כ כו' כמ"ש הרמ"ז סאן בשם המבוא שערים שער ב' ח"ב. וביום הדין שבא התובע לתבוע הדין הקדים הקב"ה עצה לזה שע"י תקיעת שופר מתחיל להיות עלי' המל' בכתר אשר שם הוא מקור הרחמים ואין הפגם תופס שם מקום כלל שמשם מקור הסליחה כו'. ואח"כ ע"י נתבטל מציאות עדות דמל' שהרי עלתה למקום שאין הפגם תופס מקום כו'. ח"א רובו חסדים וגם עכ"ז ליכא ב' עדים כו' ועי"ז מטא זמנא דרחמי ואעבר דינא והיינו דוקא למי שעשה תשובה כו' שע"י הוא עליי' המל' כי תשובה תשוב ה' כו'. העידותי בכם היום את השמים ואת הארץ היינו זו"נ דאצי' כשמתלבשים בבי"ע וסקלתם באבנים לס"מ ולילית שהם האיש או האשה שבפסוק ואבנים הם יודין בחי' ביטול כו' עד שע"י מתבטלים כו'.

קיצור (א) ולית סהדותא פחות מתרין תרי"ג המשכים מהדעת שע"י שניהם יקום דבר בנין המל' (וגם דעת אותיות עדות. וכתיב אל דיעות ב' דיעות יחו"ע יחו"ת והן עד דשמע ועד דבשכמל"ו ובקירות לבו מתגלים אהוי"ר חהו"ע אמת ויציב וקיים הדבר הזה. (ב) ולא עוד אלא אגפי ביתו מעידין עליו אינון רמ"ח אברים דילי'. הנה האבר יש בו עצם ובשר וגידין העצמות שרשם בחכמה שהוא עצמיות הבשר מבינה לבוש והגידים מחבר החכמה עם המדות וזהו עוד ב' עדים וחרב והיינו שיהי' זה קיום גם כל היום כו'. (ג) וחהו"ע עוונותיו חקוקים לו על עצמותיו ומ"מ על דוקא כי באבא עצמו אינו מגיע הפגם אלא כצד הצטרפותו לבינה ח"א כו'. (ד) וביאור ענין זה הוא עפ"י מאמר שהתורה ניתנה באש שחורה ע"ג אש לבנה כמשל התלבשות השכל באותיות שהאותיות רק לבוש ומ"מ לבוש זה הוא הגילוי כו'. ובבחי' זו נחקק הפגם כו' ובצדיק נחקק הזכיות בעצמות ע"ד הנ"ל ושרש ב' בחי' אלו דאש שחורה ואש לבנה הוא ג"כ בכתר כו'. (ה) ומשו"כ הם בזו"נ שהמל' נק' תכלת אכשא כו'. ח"א חיורא כו' (ובזה יובן ענין שבת שבו העבודה ע"ד אתהפכא כו') וענין שתחה"מ מתחיל בעצמות וענין סהדין עין רואה ואזן שומעת וענין ברכה והודאה (ח) וענין בכסה ליום חגינו.

והנה עפי״ז יובן ג״כ בק״ש דבפסוק שמע ישראל ע׳ רבתי וד׳ רבתי הו״ע עד וכמ״ש בזהר פ׳ פנחס דרל״ו וסימנא דא עד הוי׳ בכם וכן ברע״מ כאן אומר ועוד תרין סהדין ואינון עד מן שמע אחד ועד כן בשכמל״ו ובעל הטורים פ׳ ואתחנן כ׳ שהוא כמ״ש אתם עדי נאום ה׳ וכן אנו אומרים בהא רחום חנון עדותינו כו׳ שמע ישראל כו׳. והענין כי אחד הוא יחו״ע איך דכולא קמי׳ כל״ח וזהו מבחי׳ הדעת שלמעלה וזהו עד א׳ ובשכמל״ו הוא יחו״ת שאע״פ שאצלנו בידיעתינו הי״ש הנברא הוא דבר נפרד כו׳ מ״מ הי״ש בטל ביטול הי״ש עכ״פ שהרי נתהוה יש מאין המחדש בכ״י תמיד מע״ב כו׳ וזהו מבחי׳ דעת תחתון וזהו עד הב׳ וזהו״ע חנון עדותינו כו׳. והנה צ״ל דעדות הוא שייך על דבר הנסתר ונעלם וא״כ איך ביטול דיחו״ת נק׳ ג״כ עד ונראה דענין הנסתר הוא מה שאני הוי׳ לא שניתי כו׳ כמ״ש במ״א ע״פ וידעת היום כו׳. ועוי״ל דהנה כתיב והוא עד או ראה או ידע שיש עדות מבחי׳ ראי׳ ויש מבחי׳ ידיעה בלא ראי׳ כמ״ש בגמ׳ פ״ד דשבועות וכך למעלה ראי׳ היינו בחי׳ חכמה וזהו בחי׳ יחו״ע כי באצילות מאיר בחי׳ חכמה וזהו עד דמשמע אחד. אמנם בינה מקננא בבריאה הוא רק בחי׳ שמיעה אך דעת מחבר ומזווג חו״ב שממשיך הארת חכ׳ בבינה וזהו״ע ידיעה בחי׳ דעת כמ״ש וידעת היום כו׳ שיהי׳ כאלו רואה כו׳. וזהו עד דבשכמל״ו שבבחי׳ בי״ע נמשך ג״כ בחי׳ דעת שהוא עד כו׳ ועמ״ש בד״ה צאינה וראינה בפי׳ שאו ידיכם שהם ב׳ פסוקים דיחודא שמע ובשכמל״ו בחי׳ שמע הוא וימינו תחבקני ובשכמל״ו בחי׳ גבורה כו׳ א״כ הם בחי׳ חו״ג הנמשכים מהדעת לכן הם ב׳ עד כו׳. והנה צ״ל מ״ש או עפ״י שלשה עדים שהרי העדות מתקיימים בשנים וא״כ העד הג׳ הוא רשות. וא״כ נראה שהוא כענין המבואר בזהר פ׳ חיי שרה דקל״ב ע״א בענין הטעם מדוע תפילת ערבית שתיקן יעקב שהוא ת״ת בחיר שבאבות הוא רשות. ותירץ דכיון דאתיהיבת איתתא שהיא המל׳ בין תרין דרועין שהם חו״ג ע״י ב׳ תפלות דשחרית ומנחה אזי היחוד עצמו יומשך ממילא וזהו ת״ע ולכן הוא רשות כו׳ והענין שהיחוד עצמו הוא בחי׳ שלמעלה מאתעדל״ת ונמשך ממילא אחר קדימת האתעדל״ת וכך הוא כאן דעפ״י שנים עדים יקום דבר וזהו בחי׳ המשכת חו״ג שעי״ז בנין המל׳ הנק׳ דבר ושרש חו״ג מחו״ב כו׳. וזה נמשך ע״י אתעדל״ת כנ״ל בענין קירות לבו וכענין אנשי ביתו רמ״ח אברים דילי׳ כו׳ שהן הן בחי׳ ב׳ עדים הנ״ל. אמנם כ״ז הוא רק תיקון פרצוף המל׳ להיות עמו פב״פ ואתייהיבת בין תרין דרועין כו׳. אך היחוד עצמו זהו ע״י ת״ת שעולה עד הכתר שממשיך מלמעלה מחו״ב וזהו בחי׳ העד הג׳ שלמעלה מבחי׳ חו״ג כו׳. ואע״ג דלעיל נת׳ דחו״ב ג״כ שרשן מתרין רישין דא״א והם חו״ג דעתיק כו׳ אך ת״ת שרשו מת״ת דע״י שעולה למעלה מחו״ג כמ״ש כ״ז במ״א ע״פ מאמר הזהר פ׳ וישב ע״פ הנה ישכיל עבדי כו׳ שכמו שלמטה באצי׳ ת״ת שהוא בקו האמצעי עולה עד הכתר למעלה מחו״ג ששרשן מחו״ב כך ג״כ ת״ת דע״י המלובש בקרומא דאוירא עולה למעלה מחו״ג דע״י כו׳ יעו״ש ומבואר לעיל ב׳ עדים בחי׳ ב׳ דיעות דיחו״ע ויחו״ת וא״כ עד הג׳ ע״ד לעשות הישר בעיני ה׳ בשרים אהבוך שיהי׳ הגילוי ביחו״ת כמו ביחו״ע כו׳. עוי״ל ב׳ עדים הם דע״ת דבין כתפין שמתחלק לחו״ג ועד הג׳ הוא ד״ע כו׳ וא״כ כי ב׳ עדים זהו ביכולת האדם להגיע אליו באתעדל״ת

שהם בחי' אהוי"ר הנמשכים מחב"ד מדות הנמשכים מהשכל, אמנם ד"ע הוא הממשיך המדות שלמעלה כמ"ש בת"א פ' תולדות בביאור דמים רבים ובפ' ויקהל משה כו' נת' שזהו ענין הנשמה יתירה בשבת, ובבחי' זו דגילוי רצון העליון א"א להגיע אל גילוי זה באתעדל"ת אלא שנמשך ממילא אחר האתעדל"ת דהאוי"ר שעפ"י הדעת כו' כמ"ש במ"א בענין תספרו חמשים יום כו'. והנה מכ"ז מובן ענין אוי"צ שאחר ק"ש כו' שאומרים וקיים הדבר הזה כו' ומלכותו לעד קיימת כו' כי עפ"י שנים עדים דק"ש עד מן שמע אחד ועד מן בשכמל"ו (אי עפ"י ג' עדים י"ל ת"ת זהו היכל הרצון דאוי"צ שהוא למעלה מהיכל אהבה דק"ש ולכן מת"ת היכל רצון עולה להיכל קה"ק כו' דהוא עלי' לעילא עד א"ס כמ"ש בזהר פקודי דר"ס סע"ב וכמ"ש במ"א בענין ק"ש שהוא באוי"צ כו') יקום דבר חהו ותקם את דבריך כו' וכן בערבית אומרים אמת ואמונה כל זאת וקים עלינו וידוע דזאת היינו מל' וקים עלינו הוא כענין יקום דבר ותקם את דבריך כנ"ל, עוד יש להעיר לענין זה דע"פ שנים כו' ממ"ש ע"פ יחיינו מיומים וביום השלישי יקימנו נמצא להיות קימה מעליתא לכנס"י שיהי' עמו בבחי' פב"פ זהו ע"י ביום השלישי בחי' ת"ת ושרשו בחי' כתר חהו עד הג' שעי"ז יקום דבר וב' עדים הם יומים חו"ב כו' וכן באסתר ביום השלישי כו' ואז ותקם ותעמוד לפני המלך כו' ע' בת"א ע"פ ויושם כ' כי יוה"כ כמו פורים ועל יוה"כ נאמר ביום השלישי יקימנו כו' לפניו לפני הוי' תטהרו וכמ"כ דרך פרט בכל יום בחי' ותקם ותעמוד אין עמידה אלא תפלה שמו"ע שהוא ביטול ולבוא לבחי' זו הוא ע"י ביום השלישי אמוי"צ כו' וקיים הדבר כו'.

והנה עפ"ז י"ל ג"כ בענין ג"פ ויכלו שאומרים בליל ש"ק שהוא עדות להקב"ה שברא שמים וארץ בששה ימים וביום השביעי שבת ממלאכתו, ובסידור האריז"ל דאתה קדשת הוא סוד קדושין וג"פ ויכלו הם ג' עדות על הקדושין וזהו ממש כענין הנ"ל בפי' עפ"י שנים עדים או ע"פ שלשה עדים יקום דבר. וענין קדושין י"ל כי מ"ש בשבת ויברך זהו בחי' הארת חכמה שנק' ברוך, אך ויקדש הוא מבחי' כתר כנודע מפי' קדוש וברוך כו' שהן סובב וממלא. וענין בחי' זו בעבודה הוא גילוי רצה"ע בנפש ואה"ר כמ"ש בר"ה ראשי המסות בפי' אשר קדשנו במצותיו כו' מה שא"א להגיע לזה מצד עצמו אי י"ל כענין עבודת מתנה כו' אהבה בתענוגים ועי"כ צ"ל תחלה עדות שקיים מה שאפשר לקיים כמו ענין זכיותיו נחקקים על עצמותיו שעי"ז יקום בתחה"מ וכך הרי בכל שבת יש מעין ומבחי' יום שכולו שבת עי"כ שייך בשבת ג"כ כל העדות הנ"ל שעי"ז נותנין לו הנשמה יתירה נשמת כל חי כו'. אך משמע שגם המשכת הקדושין עצמן צ"ל ע"י עדים כי המקדש בלא קדושין * כו'. היינו כי המשכת הכתר הוא ע"י הדעת כו' וכמ"ש ג"כ בסידור האריז"ל גבי כוונת הקידוש, עוי"ל כמבואר במ"א ע"פ משכן העדות שיהוד או"א נק' משכן העדות ע"ש הטעם באריכות והנה בשבת נמשך גם ביחוד זו"נ מבחי' יחוד או"א שזהו פי' בזמנא דנטיל מבי אבא כו' לא מיבעי' בתוסף שעולין במקום או"א ממש אלא אפילו בליל שבת ממשיכים

קושין: נראה שצ"ל ונ"ל כו"ם.

לה מוחין מחכמה ולכן גם איהי בנצח ולא כמו בחול כו׳. ואפי׳ וע״ק אתי׳ לסעדה בהדי׳ כו׳ וע״כ הוא ג״כ ע״ד משכן העדות וזהו ענין העדות וענין שהן ג׳ עדים יש לומר ע״ד שנת״ל ובפרט בתפילת ערבית דליל שבת כו׳, גם י״ל כמ״ש ותבואי בעדי עדיים כו׳.

עוי״ל פי׳ העדות עפמ״ש בזהר פ׳ קדושים דפ״ו ע״א ע״פ אתם עדי כו׳ כי אני הוא אנא הוא אינון ממש כו׳ ע״ש פי׳ דיעקב ודוד הוא בחי׳ זו״נ ואנא הוא אינון ממש היינו דאיהו וגרמוהי חד והנה בשבת הוא עליית הנשמות לאשתאבא בגופא דמלכא בבחי׳ אצי׳ כי שרשן מבחי׳ לבושים כו׳ דמגיהו פרחין נשמתין כו׳ וע״י ירידתן בגוף ונה״ב הוא צורך עלי׳ לאשתאבא בגופא כו׳ ואז אנא הוא אינון ממש ע״ד מ״ש ביעקב ודוד ועז״נ אתם עדי כו׳ כי העדות שייך ע״ד הנסתר ונפלא והוא שיתעלו הנשמות להיות ע״ד איהו וחיוהי חד כו׳, ולכן א״ש דעדות זה הוא בויכולו השמים כו׳ ויכולו לשון כלות הנפש כו׳ ויברך ויקדש שנמשך התגלות ח״ע כו׳ שהוא בחי׳ איהו וחיוהי חד כו׳.

עד הגל ע׳ בסידור גבי ל״ג בעומר גל הוד שבהוד ושייכות בחי׳ זו לעדות כמ״ש ששם עלו שבטים כו׳ עדות לישראל להודות כו׳ כי כתר נק׳ עדי עדיים וזהו ג״כ לשון עדות כמ״ש בביאור דמשכן העדות ולפי דלית מח׳ תב״כ ע״כ אין שייך בזה רק הודאה וזהו שייכות הודאה לעדות כו׳ גם בבאר דאברהם כתיב לעדה ע׳ במד״ר פ׳ וירא, ובמצות כתי׳ בדרך עדותיך עמ״ש בפ׳ ויקהל כו׳, וזהו מכל מלמדי השכלתי כי עדותיך כו׳ ע׳ בפע״ח בכוונת הלולב כו׳.

על פי שנים או שלשה עדים יקום דבר. להבין למה כ׳ או שלשה הנה ענין יקום דבר הוא עדמ״ש ותקם את דבריך כי צדיק אתה, (עמ״ש ע״ז פ׳ זכור שאמר שמואל הקימותי דבר ה׳ כו׳) ומתחלה יש להבין ענין עדות כתי׳ עדות לישראל להודות, העדות א״צ רק לדבר נסתר, ומובן ממ״ש ע״פ אלה פקודי כו׳ משכן העדות כו׳ דכתי׳ הנסתרות והנגלות ופי׳ בזהר ו״ה נגלות ולהבין איך ו״ה נגלות, אך קוב״ה סתים וגליא (עמ״ש בל״ג בעומר) כי הדבור נק׳ עלמא דאתגליא כי בבחי׳ זו שייך מבשרי אחזה כמ״ש ע״פ ונקדשתי כו׳, כמו שנרגש הנפש כו׳, אבל בחי׳ סוכ״ע נק׳ סתים רק בחי׳ באמונתו יחי׳, וצריך להמשיך בחי׳ זו בגילוי בבחי׳ דעת כמ״ש במ״א ע״פ וידעת היום (תקס״ה שבת נחמו) וכמ״ש ורעה אמונה והיינו ע״י הדעת שנק׳ רעיא מהימנא שמפרנס האמונה כמ״ש הה״מ ז״ל, (באוה״מ בדרוש ר״ה). וגילוי זה נק׳ עדות דבר הנסתר נמשך בגילוי והיינו ע״י הדעת שהוא בחי׳ עדות אותיות דיעות כמ״ש באדר״ז וכמ״ש וידעת כו׳ ודעת כלול מחו״ג אהוי״ר וזהו ב״מ שנאמר עד הוא שנים כו׳ כי כן דעת כולל חו״ג והענין כי י״ה נסתרות או״א כי בחכ׳ גילוי א״ס וגילוי ע״י מטי ולא מטי, וזהו י״ה כמ״ש בפי׳ כל הנשמה תהלל י״ה ע״פ רני ושמחי תקס״ה אך להמשיך בזו״נ הוא ע״י הדעת כו׳ וכן בנפש גילוי השכל במדות ע״י

הדעת דוקא חהו"ע שהדעת כולל חו"ג אעפ"י שבלא"ה יש חו"ג במדות ע' ע"פ מ"ר וענין מצנפת כה"ג ובזה יובן מ"ש עפ"י שנים כו' כי דעת גניז בפומא ע' רמ"ז בחי' נשיקין, וזה נת' ע"פ להבה מקרית סיחון, ענין נשיקין כפולים למהור' א' באחד וע"ש וע"פ מקושש דלאזני'.

והנה עדות יש בו עוד כמה פירושים לשון נצחיות ולשון עדי וקישוט ול' שלל יאכל עד וע' באלה פקודי הנ"ל כי להיותו המשכת סוכ"ע בחי' כתר וקישוט וגם נצחי א"ס וא"ש ג"כ למש"ל שהוא בחי' דעת כי הדעת שרשו מתרין עטרין ב' פרקים תתאין דחו"ג או"א ונו"ה דע"י וז"ש ברע"מ פ' זו בענין זה שהעדות הוא קירות לבו ששם מתגלה חו"ג דדעת הנ"ל.

והנה זהו עדות ע"י הדעת בתפלה, וגם העדות ג"כ ע"י רמ"ח מ"ע ושס"ה ל"ת ונק' ג"כ עדות כמ"ש בדרך עדותיך ששתי (עמ"ש ויקהל תקס"ז מזה ענין עדת בנ"י כו') כי על ידן המשכה מסוכ"ע לממכ"ע כמ"ש בפסוק וידעת הנ"ל ולהיותן נחלקים לג' קוין תורה עבודה גמ"ח זהו או שלשה עדים כו', חש"ש ברע"מ זכיותיו חקוקין כו' אנשי ביתו מעידין רמ"ח אברים כו', ועוד נת' בר"מ שם עין רואה ואזן שומעת הן עדים כי יש ב' בחי' בהתבוננות עין רואה מבחי' חכמה ואזן מבחי' בינה רק שמיעה וא"ת עדות היינו בראי' דוקא: אך זה אינו דאיתא בשבועות דל"ד שיש עדות בידיעה בלא ראיה כמ"ש או ראה או ידע כו', ובענין אחר פי' או שלשה כי ב' עדים הן דעת דז"א הנמשכין מב' כתפין דא"א אך הכתר דז"א נמשך מבחי' עליונה יותר חהו ותבואי בעדי עדיים בחי' עדיים לשון רבים תרין עטרין הנ"ל אבל העדי הכולל עדיים הנ"ל גבוה מהן וכענין קדש הקדשים כו', וג' בחי' אלו י"ל ג' אהבות בכל לבבך ובכל נפשך הן ב' בחי' עדים הנ"ל אך בכל מאדך זהו כתר וגילוי בחי' זו דוקא בבע"ת, וז"ש שובה ישראל עד כו', פי' עד לשון נצחיות, ע' שבת שובה תקס"ט דלשם נת' ענין ועד ג"כ לשון עד ושהוא בבחי' זמן מלך מלך וימלוך וזה סותר להנ"ל ע"ד נסתר סוכ"ע, אך לא ק"מ דאדרבה כי העדות הוא המשכה מסוכ"ע א"ס לממכ"ע מנסתר לנגלה, ואז נעשה הזמן בלי גבול כו', וזהו יקום דבר כו', ולשון עדי וקישוט הנ"ל והיינו בחי' א' הגבוה יותר כי כתר ממלא כל הפגמים לכן בחי' זו הוא או שלשה שכולל ב' בחי' שלמטה, ולכן נאמר או כי זה אין צריך רק לבע"ת כו', וזהו דבק"ש ע' דשמע עם ד' דאחד עד המשכת סוכ"ע ועז"נ בבוקר יאכל עד ודרך פרט ע' העלאה בז' מדות, ד' המשכה בדבור להיות יקום דבר כי בנין המל' ע"י חו"ג דוקא, כמ"ש הטעם בביאור הזהר ע"פ מאמר ר"מ זה, ובפ' לך ע"פ ומלכי צדק מלך שלם כו' והנה עיקר העדות הוא הודאת האמת, וכמ"כ יובן כי הדעת שרשו נמשך מתיקון ואמת כמ"ש בכללי הרח"ו סי' למ"ד הובא ברמ"ז כאן.

לא* הביט כו', ותרועת מלך ל' ריעות רעייתי פרנסתי ול' תרועה כמו"כ בלא הביט ב' פירושים אם האון לא הביט היינו בצדיקים דליכא און ועמל כלל או השי"ת לא הביט את האון ביעקב והיינו ע"י תשובה, וזהו ב' הפירושים דתרועת ותרועה מטי ולא מטי גבוה מרצוא ושוב תכופים יותר כו'.

ונגש הכהן ודבר אל העם כו', בגמ' פ"ח דסוטה דיליף ממשה ידבר דבלה"ק היה מדבר, והנה במלחמת הרשות הכתוב מדבר ועז"א מי האיש אשר בנה בית כו', ועיין מ"ש ע"ז בספר אוה"מ דמלחמה זו היינו שעת צלותא שעת קרבא וקשה דאין זו מלחמת הרשות, ועמ"ש בד"ה כי תצא למלחמה, ונ"ל לבאר ע"פ מ"ש רבינו סד"ה בא אל פרעה וז"ל דו"ח ועיין בזוהר משה דמשה הוה דחיל מיניה ולא קריב אלא לגבי יאורים דיליה משום דחמא ליה מתרש בשרשן עילאין עד דקוב"ה אמר ליה אל תירא הנני אל הפרעה להיות כי הרצון דקליפה עיקר האזהרה לבלי ליתן לב לרצון זה אלא יסיח דעתו בנצחון ומלחמה, וזהו בטל רצונך מפני רצון ה' שציוה שלא לילך אחר רצון אחר כמ"ש ולא תתורו אחרי לבבכם אבל מדריגת צדיק גמור כו' כשבא לו הרצון יהפכנו לגמרי כאלו אין בו ממש לכן הי' רוצה ר"ח לילך אפיתחא דזונות לאכפיא ליצריה לקבל אגרא בגמ' פ"ק דעכומ"ז, די"ז סע"א וע"ב מה שאסור זה לכל אדם כמ"ש הרחק מעליה דרכך פן יתפוס במצודתה מאחר שלא נתהפך עדיין אצלו לגמרי וכמ"כ מדריגת משה כח מה הביטול האמיתי בתכלית לא הי' מתיירא ר"ל ע"י ציווי הקב"ה בא וכו' להתמשך ברצון דקליפה ולהופכו לגמרי ותורה שבכתב פ' בא הניתנה ע"י משה היא ההופכת תמיד רצון דקליפה אע"פ שאסור לנו לעשות זאת עכ"ל, ועפ"ז י"ל דזהו ענין מלחמת הרשות שאינו מלחמת מצוה כי הציווי הוא לאכפיא ולהסיח דעתו מהרצון לגמרי כי זהו בחי' בינונים, אבל בחי' לאהפכא ממש מחשוכא לנהורא זהו מדריגת צדיק וכמ"ש בד"ה וישלח יהושע מרגלים שמרגלים דיהושע היינו לרגל ולחשוב הלבושים מודומ"ע זהו ציווי, אבל מרגלים דמשה להפך הז' מדות ממש עז"א אני איני מצווה אותך כי זה א"א רק בבחי' פני משה כפני חמה גילוי יחו"ע ששם כלה שכינתא עילאה כליון כל הרצונות זרות כו' ואינו שוה לכל נפש ע"ש, וכיון שמלחמה זו היא רק לצדיק גמור ע"כ הזהירה תורה מי האיש אשר בנה בית חדש אורייתא היכלא עילאה דקוב"ה היינו שעסק בתורה, עכ"ז אם לא חנכו עדיין להמשיך גילוי אור א"ס בהתורה שזהו בחי' כתפארת אדם לשבת בית והחינוך הוא המשכה מאד נעלה מלמעלה מהשתלשלות שהוא כענין תזל כטל אמרתי טל תורה, בחי' ודברי אשר שמתי וכו' ואשים דברי וכו' ובצל ידי כו' ע"כ אם לא

---

*) בכת"י נמצא מאמר זה כאן.

המשיך עדיין בחינה זו אין לו להכניס א"ע במלחמת הרשות הנ"ל פן ימות במלחמה שיתגבר עליו הרצון הזר ומי האיש אשר ארש וכו' יובן עפמ"ש בד"ה עיני כל וכ"ז שלא נקלט בתוך תוכו האה"ר אין לו להכניס א"ע במלחמה הנ"ל מטעם הנ"ל, ועמ"ש סד"ה ואשה כי תדור כו' דדוקא האיש דרכו לכבוש כו' ע"ד ביום ההוא תקראי אישי וכ"ז במלחמת הרשות אבל במלחמת מצוה בחי' לאתכפיא הכל חיבים אכן זהו דחוק דהא אם חנכו אינו זז ממקומו כמ"ש במשנה פ"ח דסוטה ואלו שאין זזין ממקומן וכו'.

—— • ——

אור התורה

פרשת

כי תצא

פ' כי תצא

כי תצא. הנה ברבות ס"פ בשלח ספ"ו כ"ו ע"פ וצא הלחם בעמלק, מכאן אתה למד שהיו תחת ענני כבוד שאין אומרים צא אלא למי שהוא מבפנים, וכך צ"ל כאן בענין כי תצא, באצי' לא יגורך רע כ"א בבי"ע והמלחמה לא שייך רק במקום שיש טו"ר היינו בבי"ע וזהו כי תצא, משא"כ בשבת אל יצא איש ממקומו ועמ"ש ע"פ כי הנה הוי' יוצא ממקומו היינו שיורד ונמשך ומתלבש בש' אד' כו' וע' רבות ויצא פס"ח דע"ז א', ויש לומר ג"כ ע"ד ויצא יעקב מבאר שבע שהוא מ' דאצי' וילך חרנה לברח ק"נ כו', וגם כי היוצא למלחמה נק' יוצא צבא, ומבואר בש"א שער ג"ד דכ"ז ע"ב שזהו ענין שם צבאות שהוא בנצח והוד שמהם נמשכין כל מלחמות העולם, ושם אלקים צבאות ה"ס הוד המדה המושכת כל מיני דין וגבורה מצד שמאל ושואבת מן הבינה ומן הפחד ולוחמת מלחמת ה' צבאות כו' וז"ש ביום ההוא יפקוד ה' על צבא המרום כו' ע"ש באריכות עמ"ש ע"פ והנצח זו ירושלים שדוקא ע"י הנצח הוא ג"כ המלחמה כו', וברבות פ' שמות פ"ג וכשאני נלחם ברשעים אני נק' צבאות, וזהו ענין יוצאי צבא, כי נו"ה הם ב' רגלים שבהם יוצאים והיא הירידה למקום עה"ד להכניעם כו' ועמ"ש בד"ה ויאבק איש עמו כו', ויש להעיר מענין ויצא יצחק לשוח בשדה חיי כ"ד ס"ג ואין שיחה אלא תפלה, וענין בחי' זו בנפש היינו לברר המדות שבנפש שהן מעורבות טו"ר, והנה האיש דרכו לכבוש כו', ולהבין ענין כי תצא הנ"ל במלחמה עם נה"ב שבתפלה, יש להבין ע"פ מ"ש אדמו"ר נ"ע בד"ה כה אמר ה' צבאות פקדתי את אשר עשה עמלק, כי הנה ע"ס מתחלקים לג' מדרגות חב"ד חג"ת נה"י, ועיין זח"ג אמור צ"ו סע"ב וההמשכה מאצי' לבי"ע הוא רק מבחי' נה"י עיין באגה"ק ד"ה עוטה אור כשלמה ועמ"ש בבה"ז פ' שלח דקע"א ע"פ והי' ביום ההוא יצאו מ"ח גבי מגו שבכין דעזרה שהם נו"ה, וכן נתבאר במ"א ע"פ המאמר פ' פנחס דף רי"ז ע"ב ע"פ ולחם לבב אנוש יסעד ההוא לחם דאזילו שחקים כו' ע"ש וע' זח"ג ס"פ צו דל"ה ע"א ע"פ צור תעודה, והנה בעליית המל' מבי"ע לאצי' בכל שחרית תחלה עומדת נגד נה"י ואח"כ מתגדלת עד שעומדת נגד חב"ד ועמ"ש ע"פ אני ישנה בענין ד' המדריגות אחותי רעייתי יונתי תמתי, אחותי כשהיא נגד נה"י כו', וענין בחינה זו בעבודה היינו שבכל בקר בקומו משינתו תחלת התקשרותו בה' אחד הוא ע"י האמונה איהי בהוד מודה אני לפניך כו' ואח"כ מתבונן ובא לבחי' אהבה בק"ש ואח"כ בא"י בחי' ברוך זהו חכמה כו', ועמ"ש בד"ה ציון במשפט תפדה, והנה בנה"י יש כח ע"ד כי עם קשה עורף כו' מפני ששרש נה"י מלמעלה מהשכל כו', וזהו ענין כי תצא שהתחלת התפלה הוא בבחי' נו"ה, וזהו שמור רגלך כאשר תלך אל בית האלקים, ופי' שמור כי הנחש שהוא היצה"ר שנק' אויבך כמ"ש ואיבה אשית כו' הוא כרוך על עקיבו כמ"ש ואתה תשופנו עקב, וע"כ צ"ל שמור רגלך והיינו להזהר

מבחי' עקבי יסובני, גם כמש"ש בד"ה פקדתי שעמלק עומד לנגד בחי' נה"י כמ"ש כל הנחשלים אחריך דוקא והיינו בחי' נה"י כו', וגם כמ"ש חגרה בעז מתניה דהיינו ע"י תשבע"פ כמ"ש באגה"ק דהיינו שחיזוק נה"י נמשך מהכתר והוא רצון העליון המתגלה בתשבע"פ ולכן אין עומדין להתפלל אלא מתוך הלכה פסוקה, וגם כי הנה כי ויאבק איש עמו כו' ויגע בכף ירכו ולכן צ"ל שמור רגלך כו' ע"י הנ"ל, (או יאמר כי תצא ע"ד שכר פסיעות יש פ"ט דב"מ דק"ז סע"א, או יאמר כי תצא ע"ד יציאת מצרים לצאת מהמצרים והגבולים של נה"ב, וגם י"ל כי תצא דוקא שהתפלה נשמעת בבהכנ"ס דוקא ע"כ תצא מביתך לבהכנ"ס וכמ"ש בירושלמי פ"ה דברכות ע"פ דרשו ה' בהמצאו היכן הוא מצוי בבהכנ"ס, וכיון שצ"ל ונתנו ה' בידך א"כ צ"ל כי תצא כו'.

כי תצא למלחמה על איבך וגו' ונתנו וגו'. (מהרמ"א), צ"ל אומרו כי תצא לשון יחיד גם ענין ונתנו לשון יחיד (כי"ק) גם מהו על איבך כנגד איבך הל"ל, גם ושבית שביו כפל הלשון, אך הנה כתי' ואני נתתי לך שכם אחד על אחיך וגו' ות"א בחרבי ובקשתי בצלותי ובבעותי, וכ"ה בגמ' פ"ח דב"ב קכ"ג א' הרי שהתפלה נק' חרבי וקשתי שהו"ע מלחמה וכן פרש"י בפ"ק דברכות ד"ה ע"א לעולם ירגיז אדם יצ"ט על יצה"ר שיעשה מלחמה עם היצה"ר, וכן מבואר בפסוק עיר קטנה ואנשים בה מעט, בקהלת סי' ט' י"ד דקאי על גוף האדם שהיצה"ר מסבב אותו ובונה עליו מצודים, והיצ"ט ממלט את העיר וכובש אותה, וכמ"ש בגמ' ספ"ג דנדרים דל"ב ע"ב, ומלחמה זו היא בכל יום כי בכל יום נעשה האדם ברי' חדשה וקודם התפלה נק' אשר נשמה באפו בישעי' סי' ב' כדאי' בגמ' פ"ב דברכות די"ד ע"א, וע' מזה בהרמ"ז פ' תצוה קפ"ב בשם הרב שאין הנה"א רק במוח ואינה מתפשטת בגוף כ"א ע"י התפילה שאז הוא שעת הכושר לנצח מלחמה זו ע"י שאז זמן גילוי מוחין דגדלות גם כמ"ש ויקח רמח בידו זהו רמ"ח תיבין דק"ש שהן בחי' רומח שבו וע"י נוטלים החיות מן האמורי הוא היצה"ר שנק' מלך זקן וכסיל, וסי' לשטות מילין ע"כ נק' האמורי, עמ"ש מענין ויקח רומח בד"ה כי תהיינה לאיש שתי נשים, ורומח בוי"ו היינו רמ"ח תיבין ושׁשה תיבין דפסוק שמע ישראל שהם יחו"ע, וגם י"ל שע"י רמ"ח תיבין דק"ש שיעור קומה של אדם העליון שיהי' נמשך גילוי זה בנפש עמ"ש מענין ויקח רומח בד"ה כי תהיינה לאיש ששת נשים, ורומח בוי"ו היינו ולאום מלאום יאמץ כו' וזהו סוס מוכן למלחמה כי האותיות נק' סוסים כמ"ש בכמה דוכתי וע' בד"ה אני ישינה וסד"ה וקבל היהודים, סוס ב"פ ס"ג ההתבוננות מבחי' כי גאה גאה, והוא המשכת שם ס"ג דבינה אל המדות לבררם ולהפכם מחשוכא לנהורא, ולכן על אותיות ק"ש ותפלה נא' סוס מוכן למלחמה וזהו כי תרכב על סוסיך מרכבותיך ישועה פי' הישועה להושיע משופטי נפשו שהוא היצה"ר זהו דוקא ע"י אותיות ק"ש ותפלה.

קיצור ד' קושיות בפסוק כי תצא, בחרבי בצלותא כי עיר קטנה כו' ילד מסכן ואין דרך לנצחו כ"א ע"י ק"ש ותפלה ויקח רמ"ח וע"י שעור קומה, סוס מוכן אותיות התפלה ועמ"ש בפ' בשלח בד"ה לסוסתי.

ב) וזהו ענין שכם אחד דפי' בזח"א פ' לך ד"פ ע"א דא בי כנישתא והיינו כמ"ש ברבות בא פט"ו דק"ל ע"ב שזהו ביהמ"ק וביהכ"נ נק' מקדש מעט, והענין כי שכם יש בו ג' פירושים הא' לשון חלק כמו כי תשיתימו שכם בתילים כ"א י"ג, וכן כאן שכם אחד, היינו חלק בכורה נוסף על חלק פשיטותא דשני החלקים יהבינן לי' אחד מצרא, פ"ק דב"ב י"ב ב', הב' שכם לשון כתף כמו וישימו על שכם שניהם ויט שכמו לסבול, הג' י"ל ע"ד וישכם אברהם בבוקר לשון השכם והערב, וכל ג' פירושים אלו שייך ביהכ"נ, כי הנה לשון חלק זהו ע"ד מ"ש ברבות תולדות פס"ה ע"פ ואנכי איש חלק חלק הוי' עמו ופי' לשון חלק כמ"ש באגה"ק סי' ז' ע"פ מה טוב חלקינו ה' מנת חלקי דהיינו כי אוא"ס ב"ה הוא למעלה מגדר התחלקות כמ"ש הלא את השמים ואת הארץ אני מלא קדוש ומובדל כדי שיומשך ויאיר בבחי' פנימי' הוא ע"י צמצום היו"ד דשם הוי' והוא הקו"ח מאוא"ס, ולכן נק' בחי' זו חלק עד"מ חלק מהכל, וכמו ענין תרומה אפרשותא, וזהו"ע קדשינו במצותיך ותן חלקינו בתורתיך כי ע"י המצות נמשך האור בבחי' מקיף ולכן נק' קידושין וע"י התורה נמשך בבחי' או"פ כמ"ש ותורתך בתוך מעי ולכן נק' חלקינו ועמ"ש מזה סד"ה וארשתיך לי ובד"ה טוב לחסות, וזהו צור לבבי וחלקי אלקים לעולם תילים ע"ג וכמ"ש בתו"א פ' וישלח בד"ה ויקח מן הבא בידו דמ"ב סע"ב ויעקב יו"ד עקב כו' הגם שיו"ד הוא הארה מצומצמת הלא מצער היא ויכולה ליכנס בפנימי' ואין הכלי יכולה לקבל אלא ע"י צמצום כמו יו"ד כו' עכ"ל ובד"ה ביום השמיני עצרת פי' וחלקי אלקים קאי על שם הוי' כשכלול בעצמות אוא"ס שאז הוא בבחי' שם אלקים, כמ"ש והי' הוי' לי לאלקים וזהו חלקי הוי' אמרה נפשי שע"י שם הוי' יו"ד צמצום כו' יוכל להיות הגילוי בפנימי' עד שיהי' חלקי ממש, וכענין רצון אותיות צינור בד"ה בשלח פרעה וזהו כל ישראל יש להם חלק לעוה"ב כו' אבל עכו"ם שנא' רם על כל גוים כו' שאינם מקבלים רק מבחי' המקיף דשם כחשיכה כאורה ולכן מרקדין בהיכלו והוא שותק, כמ"ש בד"ה כי עמך מקור חיים אין להם חלק בשם הוי' אלא אשר חלק ה' לכל העמים עובדי כוכבים ומזלות הם כוכבים כל צבא השמים כו' ואתחנן ד' י"ט וכמ"ש בהנחיל עליון גוים ע"ש בתורה פ' האזינו וזהו כי לא כאלה חלק יעקב כי יוצר הכל הוא ירמי' ט"ז וזהו ואנוכי דוקא איש חלק וכ"כ בספרי פ' וזאת הברכה גבי מה דודך מדוד כו' אין להם חלק בו אני לדודי ודודי לי עכ"ל, הנה פי' ודודי לי זהו"ע חלקי הוי' כו', וזהו שאמרו העו"כ כתבו לכם על קרן השור שאין לכם חלק באלקי ישראל ברבות לך פמ"ד כמ"ש מזה בתו"א סד"ה בכ"ה בכסליו ובלק"ת מהאריז"ל ס"פ האזינו ע"פ כי חלק ה' עמו כ' הם סוד ד' שמות הוי' אהי' הוי' אד' שהם גימט' חלק והם הכוללים כל האצי' היינו אר"א זו"נ והובא במאר"א אות ח' סל"ו וע"ש סל"ד שזהו ענין חקל תפוחין קדישין אך עשו הי' בכור שמקבל מבחי' רוממות בבחי' מקיף ולמטה הוא בבחי' פירוד וזהו שנתן מחכמתו לבו"ד, אבל בישראל שחלק מחכמתו וזה הי' חלק בכורה שלקח ממנו יעקב, ועז"נ שכם אחד ולקיחת

חלק בכורה זהו ע״י התפלה שהוא בירור נה״ב שזהו״ע ריח בוגדיו ועמ״ש בד״ה מה טובו שזהו״ע ברוך אתה הוי׳ כו׳ ע״ש כי בכר אותיות ברך ולכן נק׳ ביהכ״נ שכם אחד שהוא להיות חלק הוי׳ הוי׳ מנת חלקי וגם לברר נה״ב שעי״ז לוקח גם חלק בכור והו״ע המשכת אור הסוכ״ע בממכ״ע.

קיצור שכם א׳ ביהכ״נ שכם לשון חלק וכתף והשכם חלק הוי׳ עמו מנת חלקי היינו אר״פ שנק׳ חלק מהכל שהר׳ אוא״ס, משא״כ בחי׳ רוממות מאיר רק בבחי׳ מקיף ומ״מ זהו חלק בכורה ויעקב נטל בכורתו, וזהו שכם אחד, וזהו ע״י התפלה בביהכ״נ, ואפ״ל פי׳ שכם אחד, כי ידוע ההפרש בין יחיד ובין אחד, דפי׳ יחיד היינו כמו שהוא במהו״ע ובחי׳ אחד היינו כאשר אלופו של עולם מאיר בשבעה רקיעים והארץ וד׳ רוחות והארה זו נק׳ חלק מטעם הנ״ל, ואעפ״י שהוא חלק עכ״ז הכל אחד ממש כנודע פי׳ אני הוי׳ אני היינו עצמות אוא״ס והוי׳ מה שמאיר בע״ס דאצי׳ הכל אחד כמ״ש בלקו״ת סד״ה את שבתותי תשמרו כו׳ ועד״מ שמצינו שגם המלאך נק׳ בשם הוי׳ בשעה שעושה השליחות מכ״ש להבדיל שם הוי׳ עצמו דכולא חד עם העצמות וכמו זיו ואור השמש שמתאחד עם השמש ועד״ז ארז״ל פ״ד דסנהדרין ששאל המין אמריתו אכל בי עשרה שכינתא שרי׳ כמה שכינתא אית לכו כו׳.

ג) **ושכם** לשון כתף, כי הנה מבואר במ״א בד״ה על כן קראו לימים האלה פורים ענינו מ״ש ראיתי מגילה עפה והיא כתובה פנים ואחור שהתורה היא מבחי׳ פנים חכמת אדם תאיר פניו אך א״א לקבל גילוי התענוג עליון אלא ע״י קדימת הרצון לה׳ כמ״ש ג״כ בד״ה אוסרי לגפן וזהו הנק׳ אחור וכמ״ש ג״כ בד״ה ואהי׳ אצלו אמון, פי׳ אחור וקדם צרתני שהרצון נק׳ אחור לגבי התענוג שנק׳ פנים ורצון זה נמשך בתפילה ולכן יש בתפילה ח״י ברכות כנגד ח״י חוליות השדרה וכן בק״ש ח״י אזכרות כי חוט השדרה נמשך ממוח הדעת שהוא בראש לצד האחור כך בתפילה העיקר מוח הדעת כמ״ש בד״ה ואלה המשפטים ודעת נק׳ אחוריים לגבי החכ׳ שהחכ׳ הוא ראיית המהות ממש ולכן החכמים נקראים עיני העדה והדעת הוא אע״פ שאינו רואה המהות ממש רק שמרגיש הדבר כאלו רואה וזהו״ע ומבשרי אחזה אלוה, אחזה אחוריים של ראי׳, כי אחזה לשון תרגום, וכמ״ש ענין זה באריכות בד״ה וידעת היום והשבות, וזהו״ע הדעת וההתבוננות בתפילה ולכן נק׳ בחי׳ זו אחור ומ״מ זהו דוקא הדרך להגיע לבחי׳ הרצון ע״י הדעת, וכמו״כ למעלה להיות ההמשכה מג״ר לבחי׳ הגוף שהם ז״ת חג״ת חסד דרועא ימינא גבו׳ דרועא שמאלא ת״ת גופא, א״א להיות נמשך מהחכ׳ ממש שהיא כח מה כ״א ע״י הדעת שהוא בחי׳ אחוריים, וממנו נמשך החוט השדרה להיות נמשך במדות חג״ת כו׳ וח״י חוליות ג׳ ווי״ן ויסע ויבא ויט שהם נגד ג׳ אבות חג״ת, והנה בעבודה הוא מה שע״י הדעת נולדה מדת האהבה היא חסד דרועא ימינא, וזהו״ע רצוא ואח״כ צ״ל בחי׳ שמאל דוחה הוא בחי׳ יראה כו׳ וזהו דעת המתפשט בין כתפין וע׳ במא״א אות כף סי״ז, ואזי עי״ז מבחי׳ אחור יבוא לבחי׳ פנים בעסק התורה דמחכמה נפקת שהוא השגת מהות חכמתו ית׳ בחי׳ ראי׳ כו׳, וזהו״ע ונשא אהרן את שמותם לפני ה׳ על שני כתפיו לזכרון תצוה כ״ח י״ב, ולכן נק׳ ביהכ״נ שכם אחד שהוא בחי׳ כתף, והיינו שבו המשכת

הדעת בהמדות ודרך כלל בחג״ת וכמו״כ למעלה נמשך עי״ז המשכת דעת עליון בהמדות שיהי׳ בחי׳ וימינו תחבקני כו׳, והפי׳ הג׳ בשכם לשון וישכם אברהם בבוקר, כי ענין השכמת הבוקר פי׳ באוה״מ בשם הה״מ נ״ע כענין משכימין לסליחות להמשיך מבחי׳ קדמות השכל ע״ד מ״ש במא״א אות תיו ססעי׳ ט״ו תורה קדמה סוד חכמה סתימאה שבא״א מוח הקדום חכ׳ הקדומה עכ״ל, וכמו״כ הכח הזה להיות מוח שליט על הלב ושיתפשט מוח הדעת לחו״ג אהוי״ר שהם ב׳ כתפין זהו נמשך ע״י קוצי דשערי הנמשך מחכמה קדומה קדמות השכל שלמעלה מהשכל המושג ומובן, כמ״ש בזח״ג נשא דק״י ע״א ובפ׳ ואתחנן דרס״ב ע״א והענין כי כמו עד״מ כדי להשפיע השכל לזולתו צ״ל המשפיע חכם גדול יותר בכדי שיהי׳ ביכלתו לחלק השכל לחלקים משא״כ מי שאינו חכם כ״כ אף שמבין השכל בפ״ע לא יוכל להבינו לזולתו, וכך כדי שיומשך השפע מג״ר חב״ד לז״ת שהמדות אינן בערך חב״ד וכדי שיומשך שפע הדעת גם בהמדות צ״ל מקור ההשפעה זו מבחי׳ מו״ס קדמות השכל וכמ״ש מזה בסידור שער התפילין גבי וממשיכותא דמוחא עילאה סתימאה כו׳ ע״ש, וכן בעבודה הכח הזה שיומשך אור הדעת גם במדות שיהי׳ המדות ג״כ נמשכין אחר הדעת, הנה הכח לזה נמשך מקדמות השכל שבנפש כו׳, וכמו״כ שרש אותיות התפילה הם למעלה מהשכל המושג ומובן כ״א מקדמות השכל כמ״ש באגה״ק ע״פ ויעש דוד שם ובתו״א פ׳ מקץ בד״ה מזחה מימין ולכן נק׳ התפלה וישכם אברהם כו׳ דהיינו ענין וישכם לשון קדימה וזהו ענין בשעה שהקדימו ישראל נעשה כו׳ וזהו ואני נתתי לך שכם אחד ולע״ל נא אז אהפוך כו׳ ולעבדו שכם אחד.

קיצור שכם לשון כתף, פנים ואחור תענוג ורצון וכן חו״ב ראי׳ פנים והדעת ומבשרי אחזה נק׳ אחור לגבי ראי׳ וזהו״ע התפלה ח״י חוליות הנמשך ממוח הדעת, וכן למעלה מג״ר לז״ת, וכן בהנפש מהמוחין לגוף, ולכן נק׳ שכם על שתי כתפיו כתף ת״ק תקט״ו תפילות להמשיך י״ה בכתף ומקור הכח שיתחלק הדעת לחו״ג נמשך ממו״ס, וזהו שכם לשון השכם קדמות השכל וכן שרש אותיות התפילה נלקח מקדמות השכל, עוי״ל השכם והערב עליהם למנוע יניקת החיצונים שהוא מב׳ מקומות הא׳ מבחי׳ גאה כמ״ש בד״ה ויאבק איש, ולזה מהני השכם שעי״ז ואשמיד את פריו ממעל, הב׳ מלמטה מצירופים אחרונים דשם אלקים, ולזה מהני והערב כו׳.

ד) **והנה** פירוש אשר לקחתי מיד האמורי, כי הנה ביצה״ר וקליפות אין להם מוח הדעת רק בחי׳ חו״ב, ולכן נק׳ היצה״ר זקן וכסיל שאין לו מוח הדעת, כי חו״ב נק׳ אין ויש והו״ע ההמשכה להוות מאין ליש וזהו״ע ונהר יוצא מעדן כו׳ אבל ענין הדעת הוא ע״ד מ״ש באברהם הכיר את בוראו דהיינו ביטול היש לאין וזהו גדולה דיעה שנתנה בין שתי אותיות כמו מקדש שניתן בין שתי אותיות, ברכות י״ג, וארז״ל כתובות ד״ה סע״א גדולים מעשה הצדיקים יותר ממעשה שמים וארץ ופרש״י מקדש מעשה ידי צדיקים הוא וידוע פי׳ גדולים מעשה צדיקים כי מע״ב הוא מאין ליש, אבל מעשה צדיקים הוא להיות מיש אין, כמ״ש ע״פ הבאים ישרש וזהו״ע הדעת המחבר חו״ב עם המדות, ועמ״ש ע״פ ונקדשתי בתוך בנ״י, ועמ״ש בד״ה ואלה המשפטים, וע״כ אין להם מוח

הדעת דווקא ולכן הוא נלחם כנגד הדעת והיינו שהוא בחי׳ עמלק לשון ומלק את ראשו שאינו מניח התפשטות הדעת בהמדות כו׳ ונצרך לזה בחרבי ובקשתי בצלותי ובבעותי פי׳ בחרבי היינו ענין רוממות אל בגרונם שזהו נעשה וחרב פפיות גם כמ״ש מהרש״א בח״א פ״ח דב״ב דקכ״ג לפי שתמורת ועל חרבך תחי׳ שנא׳ בעשו ניתן ליעקב הקול קול יעקב, לכן נק׳ התפילה בחרבי, וברבות פ׳ וזאת הברכה גבי תפילתו של משה שהיתה דומה לחרב שהוא קורע וחותך כו׳ ע״ש דמשמע שהיתה קורע וחותך את הרקיעים עד שתעלה למעלה כו׳ ואפ״ל כי ענין רקיע הוא ענין הפרסא ויהי מבדיל בין מים כו׳, והתפלה הוא בוקע הפרסא שלא יהא העלם כו׳ דשיהי׳ המשכה יהי״ר לשנות סדר השתלשלות להפך ים ליבשה וכן מי שאמר לשמן וידליק יאמר לחומץ וידליק כו׳ וא״כ קורע וחותך הפרסא כו׳ וע׳ בהרמ״ז פ׳ קדושים דפי׳ בענין קורעים לו גז״ד שקריעת הדינים נמשך מגבו׳ דעתיק שבמו״ס כו׳ וע׳ בזח״ב בשלח נ״ד א׳ משמע המל׳ נק׳ חרב והו״ע זיי״ן וכשנמשך בה הארת הכתר נק׳ או ובהרמ״ז שם שזהו יחוד פנימי דאו״א הנמשך בק״ש, ולכן נק׳ בחי׳ ק״ש ויקח רמח והיינו כי מיחוד חיצוני יש יניקה לחיצונים ג״כ בהשתלשלות והמשכת החיות מאין ליש אבל היחוד הפנימי נמשך רק בקדושה ואז עושה נסים נפלאים בקדושה וגבו׳ ודין ליצה״ר כו׳ והו״ע אז ישיר כו׳ ע״ש והיינו כי היחוד הפנימי זהו״ע גילוי חכמה כח מה ביטול אמיתי שבחכ׳ שורה אוא״ס וע״י גילוי ביטול זה ממילא מתבטל היש לגמרי ביטול אמיתי, וכמ״ש במ״א בד״ה שה״ש בפי׳ כלה עילאה לשון כלה שארי לשון כליון שמכלה היש ולגרמי׳ כו׳ והו״ע למסו״נ באחד כו׳ ומזה נמשך שקורע וחותך ההעלם כמו לגוזר ים סוף לגזרים כו׳ וזהו״ע שרוממות אל דוקא הוא בחי׳ וחרב פפיות ועד״ז נק׳ פסד״ז וק״ש בחרבי כי ההתבוננות בעצמות אוא״ס דכולא קמי׳ כלא חשיב זהו״ע חרב החותך וקורע ההעלם וההסתר הנמשך מסדר ההשתלשלות להיות גילוי אוא״ס כו׳, וע׳ בפע״ח שער ק״ש שעה״מ פ״ה שבחי׳ חרב הנ״ל נמשך ממזל י״ג דדיקנא, וע״ע ברע״מ ר״פ שופטים מענין וחרב פפיות ור״פ מצורע דנ״ב ע״א ובמק״מ ובהרמ״ז שם פירשו שהוא שם ב״ן, ואפ״ל בזה עדמ״ש בענין בשכמל״ו שמזה דוקא נמשך התפעלות נה״ב דהיינו ע״י התבוננות שכל מה שנראה יש הדבר נפרד אין זה אלא בחי׳ זיו כו׳ משא״כ מבחי׳ יחו״ע לא תתפעל כ״כ להיותה גשמי׳ כמ״ש מזה בד״ה בכ״ה בכסליו, ובביאור ע״פ כי יקריב גבי מן הבהמה תקריבו כו׳ ולכן אין הלכה כאנשי יריחו שהיו כורכים את שמע כו׳ אלא שאח״כ יומשך המ״ד דמ״ה לברר בירור שני, ועמ״ש ע״פ אחרי הוי׳ אלקיכם תלכו ולכן וחרב פפיות לבטל היש של היצה״ר נמשך משם ב״ן כו׳ וע׳ מענין וחרב פפיות בספר שושן סודות דנ״ב ע״א פי׳ השני פיות הם חו״ג מה שביד אחד הורגת את שונאי ה׳ וביד א׳ מציל את הצדיקים כו׳ וזהו״ע ואשר חרב גאותך כו׳ ובקשתי זהו״ע בע״ת משיכת היתר ע״ד ותתצב אחותו מרחוק ובחי׳ מרחוק זהו בע״ת מרחוק ה׳ נראה לי.

קיצור ענין מיד האמורי שנק׳ זקן וכסיל שאין לו מוח הדעת, כי חר״ב מאין ליש ודעת מיש לאין וענין בחרבי זהו יחוד פנימי דאו״א ק״ש רמ״ח ובקשתי בע״ת.

ה) וזהו ענין על אויביך נק' היצה"ר וע"ד מ"ש גבי נחש ואיבה אשית בינך ובין האשה כו' שכנס"י נק' אשה יראת ה' והנחש הוא היצה"ר המושך כחו מן הנחש הקדמוני כמ"ש בע"ג פ' שמיני ובבחיי פ' בראשית ע"פ ואיבה אשית ובשל"ה, וכמ"ש ג"כ בד"ה ויעש משה נחש נחושת דזהו שורש ומקור היצה"ר שבשרשו הוא טוב כו', רק כשיורד למטה נעשה יצה"ר (א"כ על אויביך כמו שהנחש בשרשו) ובמא"א אות א' ס"ח איב נק' דכורא דקליפה וע' בזח"ב פקודי דרמ"א ע"ב ע"פ אל תשמחי אויבתי לי כי נפלתי קמתי כו', וע' הפי' בתר"א ע"פ כי אברהם לא ידענו עמ"ש במא"א איבה נק' נוק' דקליפה, ובזח"ג ס"פ אחרי דע"ט ע"א תאנא מאי דכתי' ואיבה אשית כ"ד זיני מסאבותא אטיל חויא בנוק' כד אתחבר עמה כחשבון ואיבה כו', ואפ"ל שהם נמשכים מכ"ד צירופים אחרונים מק"כ צירופי אלקים והם נגד כ"ד קישוטי כלה בקדושה כ"ד צירופי אד' שהם כ"ד פרקים דמס' שבת וגם ויאהב יעקב את רחל זהו בקדושה ויאהב נגד ואיבה אשית כו' חהו ושמרו בנ"י את השבת ר"ת ויביאה כענין ויביאה אל האדם וע' במא"א ז' ט' בענין זוהמא שזהו דם נדה כו', וענין איבה זו יובן עפמ"ש בתו"א פ' בראשית סד"ה ויאמר אלקים הן האדם הי' כאחד ממנו כי הנחש עיקרו נלקח מבחי' עה"ד טו"ר והאדם עיקר עבודתו לברר עה"ד וא"כ יתבטל לגמרי כח הנחש וכמארז"ל הכל מתרפאין לע"ל חוץ מן הנחש וע"כ רוצה להגדיל כח עה"ד טו"ר ולמנוע הבירור, וזהו"ע עת אשר שלט האדם באדם כו' כמארז"ל ע"פ אמלאה החרבה כו' וע"פ ולאום מלאום יאמץ והו"ע האיבה, וע' בהרמ"ז פ' מצורע וז"ל ידוע שכל מגמת הנחש לפגום בדעת הקדוש ולהמשיך אור גבורותו ע"ד עץ הדעת טו"ר לערב הקדושה בטומאה כו' ע"ש ולכן התפלה שהיא המשכת הדעת הקדוש במדות לברר הטוב מן הרע זהו היפך ונגד רצונו, וגם איבה זו כי (בחי' ע"פ ואיבה אשית) האדם צ"ל אויב ושונא להיצה"ר מאחר שרוצה להעבירו על רצון קונו, וע"כ צריך להתרחק ממנו, כי מי שיש לו איבה עם חבירו מתרחק ממנו ועי"ז מקיים ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ, ועד"ז ארז"ל בענין מדבר סיני שירדה שנאה כו' והנה אויב גדול משונא דהיינו שהוא איבה ושנאה החלטית כל הימים, וכמר"כ היצה"ר הוא אויב ושונא עצום מטעם הנ"ל, ועמ"ש ע"פ ויאבק איש עמו, ועז"נ מלחמה לה' בעמלק מדור דור שהוא מלחמה נצחית עד שיקוים כי מחה אמחה כו' שאז נא' ושעשע יונק על חור פתן בישעי' סי' י"א ח', וכן ססי' מ"ה ונחש עפר לחמו לא ירעו ולא ישחיתו כו' וזהו הוא ישופך ראש ואתה תשופנו עקב ופי' בשל"ה שער האותיות באות קוף דפ"ז סע"א, ר"ל האדם יגבור על היצה"ר וימשול בו בראש, דהיינו ביו"ד שהיא ראש אותי' מיעקב, כי היו"ד רומזת על היו"ד הדברות והתו' אבן נגף ליצה"ר ועמ"ש במ"א בענין וא"ו דגחון שהוא חציין של אותיות של ס"ת פ"ק דקדושין ד"ל ע"א, ופי' מהרש"א בח"א שהוא"ו דגחון מפסיק יניקת הנחש, והיינו כי וא"ו זהו הקל קול יעקב וכשהקול קול יעקב אזי אין הידים ידי עשו כו' חה הוא"ו הוא ת"ת ולכן הוא מכריע בין ב' חצאי התורה שהוא חו"ג ע"ד מקול מחצצים בין משאבים והוא וא"ו רברבא שממשיך מחו"ב וכתר ועי"ז דוחה הרע כו', ובזוהר פי' הוא ישופך ראש ע"י שהוא בחי' ישראל לי ראש כי שרית כו' ואמר ואתה תשופנו עקב ר"ל כשיסתלק היו"ד דהיינו יסלק עצמו מן התורה וישאר עקב מיעקב אז תשופנו אתה וע"ע מזה בשל"ה פ' תולדות דרפ"ח ע"א.

קיצור ענין אויבך ואיבה אשית. כ"ד זוגי כי הוא מעה"ד טו"ר שהבירור זהו לו קוץ מכאוב ובאדם צ"ל ואיבה שנאו רע, אויב גדול משונא תשופנו עקב כשמסתלק יו"ד דיעקב והוא ישופך ראש.

ז) והנה פירוש עקב מבואר בפרד"ס בערך הכינויים עקב נקראת המל' והטעם כי כמו שהעקב סוף הגוף כן השכינה סוף המדריגות שבאצי' וכן יעקב הוא שכינה ופי' אותו בערכו עכ"ל, ובערך יעקב כ' יעקב לשון עקב והרמז במל' כו' ויש חילוק בין עקב ממש ליעקב כי עקב הרמז במציאותה התחתונה לבד אבל עם היו"ד ירמוז ג"כ אל מציאותה הנעלם אל הנקודה המאירה העגולה כדפי' בשערים הקודמים עכ"ל והיינו כמ"ש בשער י"ד פ"ג בענין והי' ביום ההוא יצאו מים חיים מירושלים ששרש המל' הוא מחכ' עילאה ונקראת יו"ד כמו החכ' כו' ע"ש וזהו"ע יעקב יו"ד עקב ועמ"ש אדמו"ר נ"ע בד"ה וישב יעקב ובמא"א ע' מ"ד כ' עקב נקראת המל' כי היא שיעור קומתה נגד עקב השמאלי פ"ג דהוד כו' עכ"ל, וביאור ענין זה היינו בחי' איהי בהוד שזהו התחלת התפלה כמא' כ"ז שהנשמה בקרבי מודה אני לך כו' ועמ"ש מזה בד"ה ציון במשפט תפדה ובד"ה אתה הצבת כל גבולות ארץ נת' שיש ב' בחי' בהודאה הא' ההודאה שע"פ השכל בינה עד הוד אתפשטת, הב' שאף שאינו מבין בשכלו עכ"ז מודה שצריך להודות וזהו"ע מודים דרבנן וי"ל שזהו"ע פ"ג דהוד שהו"ע הוד שבהוד, וע"כ בחי' זו נק' עקב ושהוא סוף מדריגת הקדושה, כי מאן דלא כרע במודים אינו קם בתחה"מ, וע' מענין יעקב במא"א יו"ד מ"ג, וא"כ לפי"ז יש לפרש פי' יעקב יו"ד עקב שממשיך בחי' יו"ד חכ' בחי' ברוך שהוא גילוי ממש ע"ד איזהו חכם הרואה הנה הוא ממשיך בחי' זו לבחי' עקב שהיא ההודאה שיהי' ההודאה בבחי' גילוי ממש בנפש שאזי הוא בבחי' ביטול כמ"ש ע"פ יהודה אתה, ואדמו"ר נ"ע בד"ה וישב יעקב פי' הנה בחי' יעקב הוא יו"ד עקב פי' שהיו"ד הוא תחילת המחשבה ביו"ד נברא העוה"ב הוא נמשך לבחי' עקב ורגל הוא בחי' הדבור ויעקב הוא מבריח מן הקצה אל הקצה כו' עד ויעקב הוא בחי' יו"ד עקב בכל עולם ועולם לפי ערכו עכ"ל, ובד"ה יביאו לבוש מלכות. כי הנה ח"י ברכאן דצלותא נגד ח"י חוליות כו' דהנה השדרה היא נמשכת מן המוח אל המתניים הן סוף המדריגות כו' ע"ש שממשיך מן החכמה עד בחי' הוד במודים אנחנו לך כו' גם כי יו"ד היא הטפה הנמשכת מן המוח כמ"ש במא"א א' ד' ובמודים נמשך הטפה בבחי' ירכין ע"י ח"י חוליות והיינו כנ"ל שממשיך בחי' ברכה בבחי' הודאה, גם ע"ד שנת' בתו"א בד"ה ולא אבה בענין הוד שהוא ביטול רצון לצמצם ולכבוש כל רצונותיו וביטול זה הוא בכל שיעור קומה דהיינו אפי' עד בחי' עקב אבל אם מסתלק היו"ד ונשאר רק בחי' עקב שהוא הודאה יוכל להיות ואתה תשופנו עקב שהרי אפי' גנבא אפום מחתרתא רחמנא קרי' נמצא אף שיש לו הודאה עכ"ז היצה"ר יכול לו שיעבור על רצון הקב"ה ויגנוב וזהו"ע נחש כרוך על עקבו, כמ"ש בזח"א בראשית דפ"ד סע"א, ועכ"ז לא יפסיק כי בידו לעורר ולהמשיך היו"ד בבחי' עקב ע"י ביטול הרצון הנ"ל, כי סומך ה' לכל הנופלים כו' פותח את ידיך כו' שפותח השפעת הידי"ן ומשביע לכל חי רצון כמ"ש בד"ה כי ההרים ימושו וזהו"ע ד' יודין שבס"ת אני לדודי ודודי לי ר"ת וס"ת ד' יודי"ן שאז הוא עת רצון ונפתחים היודין כו' שהם ד' יודין שבשם

הוי' במילוי יודי"ן כו' שהם בחכמה, וזהו אם לא תדעי לך היפה בנשים צאי לך בעקבי הצאן כמ"ש בזח"ב משפטים דק"כ סע"ב בעקבי אותיות ביעקב, דהנה כתי' למה אירא בימי רע עון עקבי יסובני שהם עוונות שאדם דש בעקביו שמזה יש יניקה להנחש הוא היצה"ר להיות ח"ו תשופנו עקב, כמ"ש בזח"א מקץ-קצ"ז א"ב קצ"ח א', והעצה לזה צאי לך בעקבי הצאן הם האבות שהן רגלי הצאן וחיזוקן כדפירש"י פ"ב דשבת ל"ג ב' דהיינו כי באברהם נא' עקב אשר שמע כו' שבירורו בחי' העקב, ולכן צריך לעורר כח האהבה המסותרת שיש בנפש מבחי' ג' אבות, וגם כמ"ש שש שנים בצאנך דהיינו ש"ס משנה הן הן עקבי הצאן וחיזוקן כו' שעי"ז ממשיך היו"ד בבחי' עקב כי אורייתא מחכמה נפקת.

קיצור עקב נק' המל' ויו"ד עקב מה שממשיכים בה מחכמה עקב הודאה או מודים דרבנן ויו"ד עקב להמשיך ברכה או ביטול רצון והמשכה זו במודים שבשמו"ע ויו"ד טפה המשכת ח"ע ואם מסתלק היו"ד ונשאר רק הודאה אזי יוכל להיות ח"ו נחש כרוך על עקבו, ועכ"ז לא יפסיק, וזהו ד' יודי"ן דאני לדודי פותח את ידיך צאי לך בעקבי הצאן שש שנים בצאנך, ש"ס משנה ועמ"ש ע"פ והי' עקב תשמעון.

ז) **אך** הכח הזה בנפש לנצח המלחמה היינו כמ"ש כי תצא, ופי' המגיד להרב"י במ"מ דל"ה ע"ד כי דמז לכנ"י דהיינו ר"ת כי הוא כנס"י דהיא מגיחא עם היצה"ר, ועי' מזה בזח"א בשלח דנ"א ע"א ות"ת יסייע לה וזהו ונתנו ה' וביאור הדברים היינו כמ"ש כף אחת עשרה זהב מלאה קטרת וארז"ל ברבות נשא פי"ג דרנ"ד ע"א כף אחת כנגד הלוחות שנכתבו מיד הקב"ה כו' עשרה זהב אלו עשה"ד, זהב הנחמדים מזהב כו' מלאה קטורת שתרי"ג מצות כלולות בהן ועי' מזה בזח"ב יתרו דף ע"ה סע"ב, והיינו כי כף דומז לבחי' סוכ"ע וכמו כף היד שבו מקיף הדבר, וכמארז"ל שהתורה ניתנה מימינו של הקב"ה, כמ"ש מימינו אש דת וימינו תחבקני היינו מקיף עליון, ולכן עשה"ד מתחילין באנכי שעז"נ הלא אנכי טוב לך מעשרה בנים, והנה התורה נמשכה מבחי' כתר שהוא כף ולכן כף חשבון מאה, מאה ברכות ועי' ברע"מ פנחס דרמ"ב סע"ב ודרנ"ה סע"ב, ונמשכה בבחי' חכמה שהוא היו"ד, וזהו עשרה זהב, גם י"ל עשרה זהב מורה שזהו ח"ס שבה מלובש גבורה דעתיק שהיא בחי' זהב וכמ"ש הרמ"ז ר"פ פנחס שלכן נק' התורה מוסר אביך והיא מלאה קטורת שהם כל המצות מעשיות, כמ"ש בתר"א פ' וישב בד"ה בכ"ה בכסליו וזהו ענין כי תצא כי היינו כף יו"ד שהיא התורה שנא' בה כף אחת עשרה זהב כנ"ל דהיינו כף יו"ד ועי' בהרמ"ז פ' שופטים ע"פ כי אלקים שופט האריך ג"כ בפי' תיבת כי ובה נא' חרות על הלוחות חירות ממ"ה כו' וזהו ג"כ הכי קרא שמו יעקב כי עם קשה עורף גם יש בעשה"ד קע"ב תיבות כמנין עקב כמ"ש בשל"ה פ' תולדות דרפ"ח ע"א, והיינו שע"י התורה ממשיך היו"ד בבחי' עקב כי עשה"ד רומז לבחי' יו"ד הנמשך מן הכף דהיינו יד הקב"ה סוכ"ע והמשכה היא בבחי' עקב, והנה בנפש יש ג"כ בחי' כף יו"ד כמ"ש במ"א ע"פ קומי לכי רעיתי לבחי' כף יו"ד שהוא שרש ומקור הנשמה בחי' מזלי' בד"ה יונתי בחגוי הסלע, והיינו כי האדם יציר כפיו של הקב"ה, וזהו ג"כ מ"ש ותשת עלי כפכה תלים קל"ח ה' היינו הכף של הקב"ה

וגם ויצר ה' נא' בשני יודי"ן דהיינו כמו כף אלא שנמשך בבחי' יו"ד, ובזח"ב דע"ה ב' משמע כף זהו מל' עשרה זהב שמקבלת מע"ס, וכן במא"א אות כף בתחילתו פי' כף כפופה מל' כו', אך איך ימישך האדם מבחי' כף יו"ד שבנשמה שהוא בבחי' מלוי' זהו ע"י עסק התורה כף אחת עשרה זהב כו', וזהו כי תצא גם ע"ד מארז"ל נרך בידי, א"כ ע"י התורה שהיא כף של הקב"ה ע"ז ממשיכים גילוי נר הוי' נשמת אדם כו' ונתנו בידיך ידך בעורף אויביך היינו יודיך כמ"ש בתו"א *.

קיצור כי רמז לכב"י כף אחת סוכ"ע, עשרה זהב עשה"ד, שהם בחי' ח"ס שבה מלובש גבורה דע"י כמארז"ל אנכי ולא יהי' לך מפי הגבורה שמענום, ויש בעשה"ד תיבות כמנין עקב המשכת היו"ד בעקב קול יעקב, ובנפש ג"כ ולכי לך לבחי' כף יו"ד, ותשת עלי כפכה ויצר, והמשכה זו ע"י התורה כי תצא, ואפשר להעיר מזה לענין סלח לנו אבינו כי חטאנו שעמדו ע"ז המפרשים והשל"ה מהו כי.

ח) **וזהו** כי תצא למלחמה על אויביך דהיינו שעת צלותא הוא שעת קרבא עם אויביך שהוא היצה"ר וזהו סוס מוכן למלחמה דהיינו אותיות התפלה הנק' סוסים שבהם ועל ידם נמשך גילוי אלקות וכמש"ל אות א' וכענין רוכב על כרוב קל שלו ושט בח"י אלף עולמות שהוא המשכת היו"ד דרך ח"י חוליות להיות נמשך גם בירכין שזהו המשכת היו"ד בבחי' עקב הרי המשכה זו הוא בח"י ברכאן דצלותא, לכן אפי' נחש כרוך על עקבו לא יפסיק כי בתפלה נמשך היו"ד בבחי' עקב ואזי נפסק ונתבטל כח הנחש הוא היצה"ר כו', וזהו כי תצא לשון יחיד כי הנה לנצח המלחמה זהו דוקא ע"י האחדות וההתכללות, כי גם למעלה בהתכללות ג' קווין חג"ת יחד אין להם יניקה משא"כ מקו א' הרי אפי' אברהם יצא ממנו כו' ולכן קודם התפלה צריך לקבל עליו עול מצות ואהבת לריעך כמוך, וגם שלהיות השראת שם הוי' זהו דוקא ע"י ההתכללות, כמ"ש בתר"א פ' נח בד"ה הן עם אחד, ולכן כדי להיות ונתנו הוי' בידיך זהו ע"י אגודה אחת עד שהם לשון יחיד, וכמ"ש ביעקב ע' נפש שע"י המשכת היו"ד דיעקב בבחי' עקב נעשה התכללות ועמ"ש סד"ה וקבל היהודים, ובד"ה החלצו גבי לתת נקמת ה' במדין שהפירוד הוא שרש ומקור הרע דהיינו בחי' עולם התהו ולכן בנחש נא' ואיבה אשית כו' ולכן להיות תיקון ובירור א"א כ"א ע"י האחדות שהוא שרש עולם התיקון וזהו בהתאסף ראשי עם כו', ועמ"ש עוד מזה ע"פ דרשו ה' בהמצאו גבי כאן ליחיד כאן לציבור, ולכן איכה ישבה בדד העיר ר"ת איבה, שמחמת שנאת חנם נחרב ביהמ"ק שעי"ז מוצא הנחש מקום לבחי' איבה שלו להיות נרגן מפריד אלוף ולהפריד המשכת היו"ד בבחי' עקב ועי"ז אין השם שלם וזהו והנחש הי' ערום ענין ר"ה הנא' בתיבת והנחש היינו שמפריד המשכת י"ה בר"ה כו' ועמ"ש מענין זה בד"ה ראה אנכי, ופי' על אויביך על דוקא היינו כמ"ש הוא ישופך ראש בחי' הראש שלך דהיינו בחי' המקיף דלבונה שהוא המקיף של ע"כ דמסאבותא דנוגה שע"י המקיף הזה נמשך להם חיות וכמ"ש

בתו"א: בכת"י ב': במ"א.

במא"א למ"ד ס"ח לבונה זכה נק' אור המקיף בקליפות ואור המקיף זך מן הפנימי', ועמ"ש ע"פ שחורה אני ונאוה גבי כאהלי קדר ומקיף זה יניקתו מעקב דקדושה ולכן ע"י שהאדם ממשיך היו"ד בבחי' עקב אזי הוא ישופך ראש, וענין בחי' זו היינו שמהפך המקיף הנ"ל להיות ע"ד י"א סממני הקטורת שהוא בחי' ריח, דהיינו ריח בוגדיו בחי' תשובה בחילא יתיר, והנה ע"י בירור זה נעשה עלי' בנה"א, כי הנה בקדושה עשר ספי' עשר ולא י"א כי בחי' סוכ"ע אינו בחשבון ע"ס שהוא המקיף הרחוק כו' אך ע"י בירור מבחי' על אויביך המקיף דלבונה שהוא מי"א סממני הקטורת, עי"ז נמשך גילוי סוכ"ע, וזהו לרחוק שנעשה קרוב, וזהו שחורה אני ונאוה דקאי על בע"ת כמ"ש במד"ר בשה"ש ע"פ זה שהיו בבחי' שחורה וע"י תשובה ונאוה והיינו כאהלי קדר כו' וזהו ג"כ ענין ונתנו לשון יחיד דקאי על המקיף הנ"ל שהוא הראש שלו כמ"ש הוא ישופך ראש כי בזה תלוי הכל. ובמ"א נתבאר פי' על אויביך דהיינו להתבונן במקור ושרש נה"ב מפני שור שבמרכבה ששם בשרשה הרשפי אש הוא לאלקות כו'. וזהו שתיקנו שתים לפני' דק"ש יבא לקיום דק"ש אחד ואהבת שבשתי' לפני' מבואר ענין האופנים וחיות ברעש גדול כו' ונה"ב שרשה משמרי האופנים, וביאור הדבר הנה כתר והנה אופן אחד בארץ כמ"ש בד"ה האזינו.

קיצור ענין כי תצא כו' סוס מוכן אותיות התפלה בח"י אלף עולמות לכן לא יפסיק, כי תצא לשון יחיד ע' נפש נקמת הוי' במדין איכה ישבה ר"ת איבה, על אויביך המקיף דלבונה שיהי' בקטורת בחי' בכל מאודך, ריח בוגדיו, אני ונאוה כאהלי קדר ונתנו ל' יחיד, גם כי תצא ע"ד אך יצא יצא יעקב להמשיך גילוי היו"ד בבחי' עקב כדי שלא להיות ואתה תשופנו עקב, גם כענין ויצא יעקב מבאר שבע מל' דאצי' וילך חרנה לברר בירורים כו' וזהו כי תצא למלחמה וכו'.

ט) **ונתנו** ה' אלקיך בידיך. דהנה ארז"ל פ"ק דעכומ"ז ד"ב ע"ב מלחמות אני עשיתי שנא' ה' איש מלחמה ה' שמו, והענין כמבואר במ"א בד"ה לסוסתי ברכבי פרעה פי' ה' איש מלחמה דהיינו מה שהוי' נק' בשם איש ובשם אדם אבל באמת כי לא אדם הוא להנחם, וזהו סוס מוכן למלחמה שהירידה הוא ע"י אותיות הנקראים סוסים עכת"ד, והדברים צריכים ביאור עם מי הוא המלחמה, וכה"ג צריך להבין הפסוק הוי' יחתו מריביו מי הם המריבים עם ה' הלא רם על כל גוים ה', אך הענין דהנה מבואר ברבות נשא פ' ט' דרל"ה ע"פ איש איש כי תשטה אשתו איש זה הקב"ה שנק' איש שנא' ה' איש מלחמה אשתו אלו ישראל הרי מבואר דמה שהקב"ה נק' בשם איש הוא ע"ש השפעת התורה לישראל, ונש"י נק' אשתו דכמו שהאיש משפיע הטפה מהמוח דרך ח"י חוליות השדרה, כך הוא ענין הפרשת הדעת בכנ"י ע"י ח"י ברכאן דצלותא וכן ביום חתונתו זה מ"ת שהתורה היא עד"מ טפה הנמשכת מח"ע וע' מ"ש בד"ה שאו את ראש כו' לגולגלותם בפ' במדבר בפי' נודע בשערים בעלה וכמו שהאשה היא מקודשת לאישה ומבדלת מכל העולם כך צ"ל ואבדיל אתכם, קדושים תהיו מובדלים תהיו שיהי' מובדל ומופרש מן התאוות גשמי' ע"ד ויבדל אלקים בין האור ובין החושך כו', משא"כ אם נמשך אחר תאוות גשמי' ע"ז נא' כי

תשטה אשתו כו׳ היינו כמ״ש ולא תתורו אחרי לבבכם אחרי עיניכם אשר אתם זונים כו׳ וזהו״ע אשר קדשנו במצותיו וצונו לשון צוותא וחיבור וזהו וילך איש מבית לוי דא קב״ה כן אמרו במד״ר פ׳ ויצא פע״א ד״פ ע״א ע״פ הפעם ילוה אישי אלי לוי זה עתיד ללוות את הבנים לאביהם שבשמים והענין כי חו״ב נק׳ תרין ריעין דלא מתפרשין שהן בחי׳ אין ויש, וצ״ל תמיד ההמשכה מאין ליש כמ״ש ונהר יוצא מעדן ולכן נק׳ בת לוי לשון חיבור ויחוד, ומשם נמשך התורה לישראל כי התורה קדמה אלפים שנה אאלפך חכ׳ אאלפך בינה, ומשם נמשך התורה למטה, וזהו על כן יעזוב איש הוא התורה את אביו ואת אמו היינו שרש ומקור התורה ודבק באשתו אלו ישראל כנ״ל, כי ירידה זו של התורה הוא צורך עלי׳ כמ״ש חכמות בחוץ תרונה, כמ״ש בתו״א פ׳ יתרו בד״ה זכור את יום השבת, וזהו וילך איש מבית לוי ויקח את בת לוי, וענין היתרין זהו ע״ד לויתן זה יצרת לשחק בו שהצחוק נמשך מביטול היש לאין, שזהו״ע אשה כי תזריע כו׳ ולכן נק׳ בת לוי ע״ש ביטול היש, כי לוי ענין התקשרות וחיבור וע״ש בחי׳ ההתקשרות לקבל גילוי אוא״ס, כמ״ש בענין שנקראת כוס ישועות בד״ה לא תהי׳ משכלה ובד״ה הנותן לשכוי בינה עש״ז נק׳ בת לוי, וע׳ במא״א ב׳ מ״א שזהו ע״ש ויבן ה׳ אלקים שהם אר״א את הצלע כו׳ ועמ״ש בענין אחת היא יונתי, והנה ידוע שגם המלאכים קטרגו על מ״ת ובקשו אשר תנה הודך על השמים מכ״ש שאר שריו שמקטרגים על ישראל בכל ר״ה כנ״ז ברבות פ׳ אחרי פכ״א וזהו״ע ה׳ איש מלחמה, היינו שזה שיומשך אוא״ס להיות בבחי׳ איש ומשפיע לכנ״י יש מונעים ומעכבים ומקטרגים כמארז״ל שמדת הדין מעכבת, וע׳ זח״ב ר״פ בא דל״ב ע״ב ע״פ ויהי היום ויבואו בני האלקים להתייצב על ה׳ על ה׳ ודאי קיימין דהיינו שמקטרגים על גילוי שם הוי׳ דהיינו בחי׳ הוי׳ איש, וכן פי׳ הרמ״ז שם דהיינו למנוע ירידת המוחין מבינה לז״א הנק׳ איש והיינו כי בינה נק׳ אוצר מתנת חנם בלא מצות, לכן משם ג״כ יוכלו לקבל משא״כ כשנמשך בז״א ג׳ קווין תורה ועבודה וג״ח וכמ״ש בד״ה כי עמך מקור חיים, פי׳ השקיפה ממעון קדשיך מן השמים וברך את עמך כו׳ וע׳ בזח״ג ס״פ אחרי עט״ר בפי׳ הנועדים על הוי׳, וזהו פי׳ על הוי׳ שרוצים שישאר בבחי׳ העלם היינו למעלה משם הוי׳ דשם כחשיכה כאורה וכמ״ש בד״ה ויאבק איש וכמארז״ל סנהדרין דצ״ו סע״ב שהרשעים אומרים כי אין האיש בביתו הלך בדרך מרחוק במשלי סי׳ ז׳ ואין איש אלא הקב״ה דהיינו סליק לעילא לעילא כמ״ש ביאור הדברים בתו״א בד״ה וארא אל אברהם ועי״ז נמשך שליטה לאיש זר שהוא היצה״ר, וכענין עת אשר שלט האדם באדם, וע׳ בפרש״י בישעי׳ סי׳ ה׳ ט״ו ע״פ וישח אדם וישפל איש ובגמרא ספ״ט דסוטה דמ״ח ע״א.

קיצור מה שהוי׳ נק׳ בשם איש הוא בבחי׳ מלחמה, כי נק׳ איש ע״ש ההשפעה לכנ״י בח״י ברכאן דצלותא ובעסק התורה נודע בשערים בעלה, וזהו אשר קדשנו מקודשת לי מובדל ע״י ולא תתורו, וזהו וילך איש המשכת התורה מבית לוי אלפים כו׳ תרין ריעין, ע״כ יעזוב חכמות בחוץ תרונה ע״י ביטול היש וזהו בת לוי התקשרות, כוס של ברכה אחת היא יונתי, ועי״ז יש מקטרגים וזהו להתייצב על הוי׳ למנוע הגילוי וישאר בבחי׳ העלם דשם כחשיכה כאורה, כי אין האיש בביתו ואז ממילא מתגבר איש זר הוא היצה״ר ובחי׳ הוי׳

איש זהו"ע חלק הוי' עמו אשר מבואר לעיל דפי' חלק הוא ד' שמות הוי' אהי' הוי' אד' דהיינו ההמשכה מבחי' אור מקיף באו"פ כי פי' אהי' היינו אנא זמין לאולדא להיות הגילוי והו"ע יחו"ע והוי' אד' זהו יחו"ת וג"כ המשכה בבחי' או"פ וזהו"ע הוי' איש כו' ע"ש ההשפעה בבחי' או"פ והו"ע חלק כנ"ל.

י) והנה עז"נ ה' יחתו מריביו כי קטרוג הנ"ל נוגע לשם הוי' וכמארז"ל ברבות בראשית ר"פ גימל ע"פ שמחה לאיש במענה פיו זה הקב"ה במענה פיו היינו בבנין עולם הדבור שהוא גילוי אלקותו ית' ע"ד וראו כ"ב יחדיו כי פי ה' דבר, וזהו"ע ויבן ה' אלקים כו' בינה יתירה נתנה באשה שהוא בחי' הדבור עד"מ באדם שע"י הדבור שמדבר ההלכה לתלמידיו נוסף בשכלו התחדשות בהשכל כמא' ומתלמידי יותר מכולם לפי שהדבור מעורר גילוי מקור השכל שלמעלה מהשכל המושג, והיינו משום ששורש הדבור נלקח באמת מקדמות השכל, כמ"ש באג"ה סי' ה' ע"פ ויעש דוד שם, ועד"ז יובן למעלה ענין שמחה לאיש זה הקב"ה במענה פיו דקאי על עשרה מאמרות ועל מ"ת שעי"ז גורם תוס' אור מעצמות אוא"ס בבחי' איש, כי איש היינו ג"ר כת"ב דז"א, א' הוא כתר יש קנה חכמה קנה בינה ב"פ קנה גי' יש וזהו"ע איש, ועי"ז המשכת התורה למטה נמשך אוא"ס בז"א מלמעלה מעלה כו' וע' בתו"א ר"פ לך לך ועד"ז ארז"ל אימתי גדול הוי' כשהוא בעיר אלקינו דהיינו בבחי' עולם הדבור כו' ועד"ז נא' אשת חיל עטרת בעלה דקאי על תושבע"פ ולכן ה' יחתו מריביו, וע' בגמ' פ"ק דר"ה די"ז ע"א ובזח"ג ויקרא די"ט ע"ב ומזה נמשך ויתן עוז למלכו היינו הגילוי במדת מל' ית' וכמא' והופע בהדר גאון עוזך על כל יושבי תבל כו' וכמ"ש ה' מלך גאות לבש ה' עוז וכענין ארוממך אלקי המלך, וזהו ה' איש מלחמה וארז"ל ברבות נשא פ' י"א דרמ"ה ע"ד גבי וישם לך שלום וכשהוא הולך למלחמה אינו הולך אלא יחידי כו' בשמו הוא נלחם וא"צ לסיוע וכן פרש"י בחומש פ' בשלח ע"פ ה' איש מלחמה ה' שמו, והיינו כמ"ש במיכה סי' א' כי הנה ה' יוצא ממקומו כו' ונמסו ההרים כו' ועיין מזה ברבות ויצא פס"ח דהיינו ע"י גילוי שם הוי' שיוצא ונמשך מן ההעלם אל הגילוי עי"ז ונמסו ההרים כו', וכן עד"ז בנפש ע"י גילוי שם הוי' בק"ש ותפלה אזי הרים כדונג נמסו שהם מדות נה"ב כמ"ש בתניא פי"ט, וזהו ימינך ה' תרעץ אויב אך צ"ל אתעדל"ת לזה להיות אשרי איש ירא את ה' וארז"ל פ"ק דעכו"מ די"ט ע"א אשרי כשהוא מתגבר על יצרו כאיש והיינו וחרב פיפיות בירור דב"ן ביטול היש ועי"ז ונתנו הוי' כו' בירור דמ"ה ביטול אמיתי וזהו ע"י עסק התורה כמש"ל בענין מגילה עפה כתובה פנים ואחור שבחי' הדעת הנמשך ע"י התפלה נק' עדיין בחי' אחור לגבי עסק התורה דמכמה נפקת שהוא בחי' באור פניך נתת לנו תורת חיים.

עמוד * הארת שטה ובין תיבת והנחש הקדמוני כמ"ש בבחיי פ' בראשית כמ"ש ג"כ בד"ה ויעש משה נחש הנחשת ענין איבה זו. בשטה וענין, עמוד והנה פי' שטה ממש תיבת יהודה אתה ובד"ה וישב יעקב.

---

*) נוסף מבוך באב' 63, ושם הוא אחר סיום המאמר.

קיצור מהתורה כי תצא שבלק"ת.

א) **תפילות** כנגד תמידין תקנום. וחיות נה"ב הוא יסוד האש שנכלל באש שלמעלה ג"כ בהמה בחי' פני ארי'. ועכשיו תפלה להעלות נה"ב שהוא ג"כ מיסוד האש ששרשה מפני שור כו' להתכלל בבחי' מרכבה עליונה כו', וימים יוצרו לצורך בירור נה"ב ימי שנותינו בהם דוקא משא"כ הנשמה עצמה נצחית כו'.

ב) **וכדי** שתרד אש שלמעלה מצוה להביא מן ההדיוט ע"י התבוננות במקור חוצבו בנה"ב היינו המרכבה איך שהם בטלים לגבי בחי' אדם שעל הכסא, וזהו ענין שתים לפניה דק"ש ששם נאמר ביטול המלאכים מחמת השגתם שחיותם רק מבחי' שמו ואומרים קדוש רק מלכותך מכ"ע וכמו באדם בחי' ההתנשאות הוא מדרגה אחרונה שבו וזהו בורא קדושים ישתבח שמך להיות בבחי' זו שבת ותוספת בתוקף אור כו'.

ג) **והנה** המלאכים הם בבחי' רו"ש ואומרים אח"כ ברוך כבוד ה' ממקומו, וכך צ"ל באדם רצוא ואח"כ שוב קבלת עומ"ש ועד"ז תקנו פסוד"ז רו"ש דעולמות שלמטה דומם וצומח פסוקים המדברים באהבה או יראה ומשניהם נולדה הרחמנות, וזהו תפילות אבות תקנום ומזה יבא לביטול וזהו שמע ישראל כי ה' בחי' ועל הכסא דמות כמראה אדם הוא אלקינו (למעלה מהמרכבה כו') אחד ד' רבתי מאמר א' הגם שהוא מחשבה נק' דיבור לאפוקי ממחשבה שלא באה לגילוי מאוד עמקו כו' ועי"ז ואהבת בשני יצריך, וזהו כי תצא למלחמה לנצח כח המתאוה תהי' על אויביך בבחי' שרשה שהוא המרכבה עליונה כי אין רע יורד מלמעלה וכשנתעלה לשרשו נהפך מרע לטוב, (וכענין נחש הנחושת דמשה כו').

ד) **אך** א"א להתהפך טבעית מדותיו לגמרי כ"א ע"י עזר (עמ"ש ע"פ ה' לי בעחרי) מלמעלה והוא אור תומ"צ בחי' אדם שנותן כח בכסא בחי' אש לשרוף כח המתאוה, ועי"ז יאירו בו מדותיו של הקב"ה וזהו ונתנו ה' בחי' תורה אורייתא וקודב"ה כולא חד ואלקיך מצות, וזהו ענין נתבי"ס תורה בחי' מלך קורא ושונה כנגדו, ונסב"ת בחי' מצות וזהו ענין רו"ש, ועי"ז יומשך כח האש שלמעלה (דאצי' בחי' איש אש יו"ד אש לבנה) במרכבה עליונה ונגעה עד נה"ב כי החיות נושאות ומנושאות וזהו בחי' אדם חכמה ביטול שא"א להפך המדות כ"א בהמשבות ח"ע (אבנא למשקל כו' וע' בתורה דמהז"ש) ואח"כ ושבית שביו וזהו סלח לנו כי חטאנו שעד שלא הי' לו הרו"ש כתיב אולים מדרך פשעם כו', וזהו בא"י ריח ניחוחי, (וגם לחמי לאישי י"ל אש דאתעדל"ת הוא לחם לאש העליון הנק' אישי דתומ"צ).

ביאור על הנ"ל.

ה) להבין שרשי הדברים הנ"ל. הנה תחלה יש להזכיר בקצרה תוכן המכוון בתורה הנ"ל בפי' הפסוק כי תצא כו', והוא זה, דבמלחמה זו שהוא שעת צלותא שעת קרבא יש ב' בחי', האחת לכבוש נפש הבהמית ולבררה ע"י מה שמזכירים ההתפעלות המלאכים שהם שרש הנה"ב ונק' על אויביך כמבואר לעיל סוף אות ג', חהו ענין שתים לפניה, והוא כמו שבקרבן הי' יורד אש שלמעלה בדמות ארי' ואכיל הקרבן לפי שהוא שרש נפשות הבהמות שנלקחו מפני שור שבמרכבה (רק משום דשמאלא אתכליל בימינא ע"כ הי' יורד מבחי' פני ארי' כמ"ש במ"א ע"פ וארי' כבקר יאכל תבן) וכך עכשיו בתפלה שבמקום קרבן מתכלל אש דנה"ב בבחי' אש והתפעלות דפני ארי' כו' וזהו אש אוכלה אש, וכ"ז הוא פי' כי תצא למלחמה ע"י שתהי' על אויביך, אך הבחי' השנית והוא להיות ההתהפכות המדות לגמרי ושיוכללו באלקות ממש הוא ע"י המשכות האור שע"י תומ"צ (והוא בחי' אש עליונה יותר מאש אוכלה דבחי' ארי' דאכיל קרבנין, אבל מ"מ נק' ג"כ אש כמ"ש כי הוי' אלקיך אש אוכלה הוא וע"י אש זו נכללו המדות דנה"ב באלקות ממש) וע"ז נאמר ונתנו ה' אלקיך בידיך, ה' אלקיך הוא בחי' תומ"צ ונק' בחי' אדם שעל הכסא והוא למעלה מבחי' בירור הראשון שע"י על אויביך שהוא בחי' בהמה עדיין ארי' דאכיל קרבנין כנ"ל, חהו בידיך שהוא ג"כ בחי' אדם וזהו גמר הבירור והמלחמה וכמבואר למעלה אות ד', זהו תוכן המכוון בתורה הנ"ל. ושרש הענין עפ"י קבלה הוא ענין שני בחי' שיש בבירור דנוגה הא' הוא ע"י שם ב"ן שהוא ענין בהמה רבה דאכלה אלף טורין כו' וכמ"ש ותתן טרף לביתה כו' ועי"ז מתבררים הניצוצות שנפלו בק"נ ונכללים בשם ב"ן, והיינו כענין על אויביך דשם ב"ן הוא שרש ומקור הניצוצות שנפלו בשבה"כ בק"נ כידוע, אמנם הבירור השני הוא ע"י שם מ"ה, שהוא המברר את שם ב"ן ועי"ז נהפכים הניצוצות להתכלל באלקות ממש כי האיש דרכו לכבש ואין האשה דרכה לכבש, (ושם ב"ן הוא בחי' נוק' והא דמ"מ בירור ראשון הוא ע"י שם ב"ן היינו ע"י שמתלבש בו הארה וניצוצות משם מ"ה וזהו כי תצא למלחמה תצא אתה הנה"א הנמשך משם מ"ה ומתלבש בשם ב"ן הנק' על אויביך כו' והיינו בחי' פני ארי' ועי"ז הוא הבירור הראשון, משא"כ הבירור השני שע"י תומ"צ הוא בחי' דשם מ"ה מברר בעצמו את המוברר כבר ע"י שם ב"ן והוא עיקר וגמר המלחמה ונמצא הכל נעשה ע"י האיש שדרכו לכבוש שהוא שם מ"ה רק שבבירור הראשון הוא מתלבש בשם ב"ן ונותן בו כח ועוז לברר וכמובן הטעם ממש"ל בתורה הנ"ל ענין בירור דנה"ב שצ"ל ע"י שמזכירים התפעלות המלאכים שנלקחו משם ב"ן כו' עד שאח"כ ונתנו כו').

ו) והנה בירור זה צ"ל בכל יום ע"י תפלה ותומ"צ, כמבואר לעיל אות א', כי הנה כתיב ימים יוצרו שניתן להנפש זמן כמה שתהי' מלובשת בגוף ימים ושנים והוא לפי מהות הנה"ב כי הנה"א היא נצחית וגם שרשה למעלה מהזמן, אך כי משום שהנה"א מצד עצמה אינה צריכה תיקון שנמשכה מבחי' התיקון דהיינו מיחוד זו"נ דאצילות או דבי"ע רק שירדה לברר את הנה"ב שהיא נמשכת משבה"כ דרפ"ח ניצוצים ומתבררת ע"י הנה"א, ולכן מספר הימים של

חיי האדם הן הן כמספר הניצוצים שצריכים בירור מהרע שבכל יום מתחדש בגוף (היינו שמתברר מהרע דנה״ב) ניצוץ חדש מן הנפש החיונית וכשאין נמשכים ויוצאים עוד ניצוצות שיתבררו אז כלין ימי חיי הנה״ב בגוף ויבא יומו למות, ונכללים כל הניצוצים בנה״א, (ועי״ז מתעלה ג״כ הנה״א, וזהו ענין אדם אדם ובהמה תושיע הוי׳ שהנה״א נמשכה משם מ״ה גימ׳ אדם והנה״ב שרשה משבה״כ שנפל משם ב״ן גימ׳ בהמה וע״י שהנה״א מבררת לנה״ב להיות אדם ובהמה יחד נכללים באלקות עי״ז תושיע הוי׳) ובירור זה בכל יום הוא שעת צלותא שעת קרבא וע״י תומ״צ כנ״ל ובזמן ביהמ״ק הי׳ ע״י הקרבנות בירור והעלאת נפש הבהמה ע״י האדם המקריבה כו׳, וביאור הענין דהנה כתיב רוח האדם העולה למעלה ורוח הבהמה היורדת למטה, כי הנה האדם הולך בקומה זקופה ראשו למעלה והגוף למטה מהראש והרגלים למטה מהגוף, שכל דבר החשוב יותר הוא למעלה ותחתיו מה שלמטה במדרגה, לא כן בבהמות וחיות שראשן וגופן ורגליהן הכל בערך אחד ואין זה גבוה מזה ופניה כלפי מטה, וצ״ל הטעם בזה דאם מפני שנפש האדם שרשה מלמעלה מאלקות ממש והיא נצחיות משא״כ נפש הבהמה, הלא אדרבה באלקותו ית׳ ממש לא שייך מעלה ומטה כלל שאינו בגדר מקום ח״ו וכתיב את השמים ואת הארץ אני מלא ממכ״ע וסוכ״ע וא״כ גם למטה אין שום נפרד מאלקים חיים כמו למעלה, ועוד דגם נפש הבהמה גשמית שרשה מלמעלה שמבחי׳ חיות שבמרכבה עליונה נמשכו נפשות הבהמות שמבחי׳ פני ארי׳ נמשך נפש לכל החיות ומבחי׳ פני שור לכל הבהמות ומבחי׳ פני נשר לכל העופות, ומבחי׳ פני אדם נמשך הנפש לבחי׳ האדם (רק הנפה״א שרשה מבחי׳ אדם שעל הכסא כו׳) וא״כ מ״ט שנפש האדם לבדה הולכת בקומה זקופה כו׳, עוי״ל שהרי נת׳ למעלה דהנה״ב שבאדם נמשכה ג״כ מפני שור שבמרכבה וא״כ ההי האפיקורסים שאין להם רק נפה״ב ועכ״ז הולכים בקומה זקופה כשאר כל האדם ואמת הוא כן ולמה לא ידמו לבהמה הנמשכת מפני שור ואין לה קומה זקופה, אך הענין דהנה כתיב מראה האופנים כו׳ כאשר יהי׳ האופן בתוך האופן, וכתיב ובלכת החיות ילכו האופנים כו׳ כי רוח החיה באופנים, פי׳ אופן בתוך האופן היינו אופן קטן בתוך אופן גדול שהאופן גדול מסבב את האופן הקטן שבתוכו מכל צד ולמעלה הוא גבוה מן האופן קטן ומלמטה בתחתית הנה האופן קטן למעלה מן הגדול, הרי מובן שבבחי׳ עגולים אין שייך מעלה ומטה שהרי האופן הגדול הוא למעלה במדרגה מהקטן שהוא בתוך האופן הגדול ובטל אצלו, ועכ״ז בתחתית האופנים הרי האופן הגדול הוא למטה מהאופן הקטן, אלא שזה מפני שבעיגול לא שייך מעלה ומטה רק שזה הכלל בעיגולים שכל העליון מחבירו וסובבו ומקיפו הוא למעלה במדרגה מהעיגול שבתוכו המוקף ממנו, והנה הגלגלים הם בחי׳ עיגולים גשמיים דעשי׳ והם ג״כ ע״ד הנ״ל כאשר יהי׳ האופן בתוך האופן שהגלגל הגדול מקיף את הגלגל הקטן ממנו, ואופני הקודש הנז׳ במרכבת יחזקאל הם ג״כ עיגולים ע״ד עיגול הגלגלים אלא שהם בבחי׳ רוחניות שהם מע״ם דעגולים דעשי׳ ומבחי׳ שמרי האופנים שהוא חיצוניות שלהם בא ונמשך השפע להגלגלים וכמ״ש אופן אחד בארץ, וסיבת הסיבוב של גלגל היומי הוא עפ״י הכרח מחמת גלגל האופנים הרוחנים שהם מתגלגלים ברוחניות (וענין מהות גלגול וסיבוב שלהם מבואר במ״א בדרוש פ׳ נח תקס״ב) ולכן עי״ז מסבבים

את גלגל היומי שהוא מוקף מהם וכמו שגלגל היומי ע"י גלגולו גורם סיבוב וגלגול שאר הגלגלים שהוא מקיפם כו'. והנה האופנים מקבלים מן החיות וע"ז נאמר ובלכת החיות ילכו האופנים כו' ולאשר יפנו החיות לשם יהי' סיבוב האופן ולאשר יפנה האופן לשם יסבב הגלגל היומי, (ופי' כי רוח החיה באופנים ע' ד"ה כאשר יהי' האופן כו' שבועות תקס"ו) ולא כתיב רוח החיות דהא ד' חיות הן במרכבה אלא רוח החי' הידוע הוא בחי' כללות של הד' חיות שכללותן הוא בחי' אדם כי פני ארי' אל הימין ופני שור מהשמאל משא"כ בחי' אדם הוא בחי' כללותן ולכן נק' אדם אדמה לעליון היינו לאדם שעל הכסא כו' והיינו כי רוח החי' בחי' פני אדם הוא באופנים שבחי' אדם מנהיג את כולן שלאיזה רוח אשר יפנה לשם יפנו החיות אריה שור נשר, ולעומתם ילכו האופנים, עד שהגלגלים העשי', עד שנמצא סיבות סיבוב הגלגלים אינו אלא מצד האדם אשר במרכבה והוא מקבל מלמעלה מבחי' ועל הכסא דמות כמראה אדם כו'. והנה בבחי' ציור אדם הוא מעלה ומטה כסדר השתלשלות חב"ד ואח"כ חג"ת ואח"כ נה"י כמו בקומת האדם הגשמי ראש וגוף ורגליים, משא"כ בהאופנים שהם עיגולים אין שייך מעלה ומטה, ואעפ"כ האופנים מתנהגים מבחי' פני אדם, כי ידוע שיש עיגולים ויושר, ובעיגולים אין שייך מעלה ומטה כנ"ל, אבל יושר הוא בבחי' ציור אדם שיש בו מעלה ומטה, ואעפי"כ יושר הוא בחי' רוח וגבוה מהעיגולים שהן בחי' נפש, ולכן ג"ר דיושר הם עומדים בחלק העיגולים ומנהיגים את העיגולים כמ"ש במ"א ע"פ לרוקע הארץ על המים כו', ולכן בחי' אדם הוא מנהיג את האופנים רק היינו דוקא מצד סדר ההשתלשלות, אבל מצד שרשן הנה העיגולים שרשן נעלה יותר מהיושר (כמ"ש בדרוש פ' נח הנ"ל וע' ע"פ ויהי קול מעל לרקיע כו') שהיושר שרשו מבחי' הקו שהוא בחי' ממכ"ע משא"כ העיגולים שרשן מבחי' סוכ"ע הוא בחי' העיגול הגדול שלמעלה מהקו כו' עד שלכך גם בעיגולים שלמטה אין שייך בהם מעלה ומטה מצד שרש שרשן מבחי' סוכ"ע דקמי' מעלה ומטה שוין וכחשיכה כאורה ורק בבחי' יושר ממכ"ע שייך מעלה ומטה רוחניים, ומ"מ אף שמצד שרשן העיגולים למעלה מהיושר אבל במהותן ועצמותן היושר בכ"מ למעלה מהעיגולים אפי' בעולמות היותר עליונים כנ"ל ולכן רוח החיה באופנים שהאדם מנהיג האופנים.

ז) **והיוצא** מזה בעבודה הוא להבין בענין מעלת הקרבנות ועכשיו בחי' תפלה שכנגד הקרבנות, דלכאורה תמוה מהו מעלת ענין הקרבת בהמה גשמיות להיות מזה ריח ניחוח לה', אך כי הנה האדם שרשו מבחי' פני אדם שהוא בחי' יושר ולכן ראשו למעלה מגופו וגופו למעלה מרגליו שיש בו בחי' מעלה ומטה לפי שנמשך מבחי' יושר, משא"כ הבהמה שנפשה נמשך משמרי האופנים (ובשרשן מהחיות נמשך מבחי' פני ארי' פני שור כו', אבל נפש האדם נמשך מבחי' פני אדם, וגם נה"ב שבאדם הרי היא נפש השכלית ונמשך מבחי' אדם הכלול בבחי' פני שור כי פני אדם לארבעתן ולכן כל מין האדם הולך בקומה זקופה כו') שהן עיגולים ואין בהם מעלה ומטה, (שעם היות שיש בהן שכל ג"כ הוא ע"ד ראשו בין ברכיו דבחי' עיבור כמ"ש בדרוש פ' נח הנ"ל) לכן גם ציור גוף הבהמה אין בו מעלה ומטה והראש עם הירכים באורך אחד, והנה שרש הבהמות הוא משבה"כ מעולם התוהו שהיא ג"כ בבחי' עיגולים

משא"כ שרש נפש האדם מבחי' התיקון שהא בחי' יושר ולפי ששורש העיגולים למעלה יותר כנודע דשרש התוהו גבוה מהתיקון לפני מלוך מלך כו' לכן זהו מצות הקרבנות להעלות הבהמה לשרשה ומקורה ועי"ז נמשך משרש העיגולים שהוא בחי' סוכ"ע, אך היינו דוקא כשהאדם מקריב הקרבן שהרי למטה הבהמה ירדה בשבה"כ בתכלית ההשפלה, ואפי' בעולמות עליונים הירשר גבוה מהעיגולים, לכן דוקא ע"י אדם אפשר להיות בירור הבהמה ואז היא נכללת למעלה ומוסיפים המשכת אור עליון בנפש האדם להיות אדם ובהמה תושיע כו', והנה עכשיו תפלה במקום קרבנות לברר הנה"ב שבאדם, שהוא ג"כ ע"ד הנ"ל בקרבנות שהנה"א שהוא בחי' אדם שם מ"ה מברר ומעלה הנה"ב שהוא בחי' בהמה ע"ד שבקרבן הי' עליית נפש הבהמה ממש, (אך צ"ל דהא אפי' נה"ב שבאדם הוא ג"כ מבחי' אדם שלכך הולך בקומה זקופה, אך הענין דמבואר במ"א ע"פ מי כו' המגביהי לשבת כו' שבנה"ב יש ב' בחי' הא' נפש השכלית והוא השכל שלה והב' המדות שלה ונק' יצה"ר כו' ע"ש והיינו ודאי מבחי' פני אדם ופני שור ולכן בנה"ב שבאדם יש ג"כ מבחי' בהמה ממש רק שמצד נפש השכלית הולך בקומה זקופה כו' ולכן בירור נה"ב הוא עי"ז עליות לנה"א כמו ע"י הקרבנות רק מ"מ לפי שהקרבנות הם בירור הבהמה ממש ע"כ התפלה היא רק כנגד הקרבנות ולא כמעלת הקרבן ממש שהרי אנו מבקשים במוספים יהי"ר שתעלנו כו' ושם נעשה לפניך את קרבנות כו' כמצות רצונך מכלל שהתפלה דעכשיו אעפ"י שהיא במקום קרבנות אינה עדיין כמצות רצונך ממש והיינו משום שע"י הקרבן הי' העלאת נפש הבהמה ממש היא שרשה מבחי' עגולים ששרשן נעלה מאד אבל בירור נה"ב הרי האדם הוא מבחי' יושר מצד נפש השכלית שבו, א"כ הוא בירור דיושר אלא שאעפי"כ התפלה ממש במקום קרבנות מצד בירור המדות דנה"ב שבאדם שהם ג"כ בחי' בהמה מפני שור ע"ד נפש הבהמה כו' לכן ע"י בירור זה ממשיך ג"כ מבחי' עיגולים ומשרשן הנעלה כנ"ל וכו'.

וזהו ענין ארי' דאכיל קרבנין, שבירור והעלאת נפשות הבהמית להתכלל באש שלמעלה הוא ע"י פני ארי' לפי שהוא שורש נפשות הבהמות כנ"ל (עיין לעיל אות ה"א) שלוקחו משם בסדר השתלשלות מחיות דמרכבה לאופנים ומהאופנים להגלגלים ע"כ ע"י הוא העלאתם לשרשם. וזהו ג"כ שאנו מזכירים בשתים שלפניה ענין המלאכים איך שהם אומרים קדוש כו', די"ל למה מזכירים מה שהם אומרים, אך הוא ג"כ מפני שהנה"ב שבאדם שרשה ג"כ מהמרכבה מבחי' פני שור ע"י השתלשלות משמרי האופנים כנ"ל ובכל יום מבררין ממנה ניצוץ חדש ע"כ כדי לבררה ולהפכה לעבודת ה' צריך להזכיר לה בחי' הביטול והרעש וההתפעלות של המלאכים וחיות הקודש שהן שורשה ומקורה ועי"ז תעתיק גם היא מתאוותיה הגשמיים ויוכלל החום שלה באש מלמעלה דהיינו שתתפעל בהתעפלות רשפי אש לה' ע"ד האש דמלאכים כו' וה"ז כמו קרבן הבהמה הגשמית שהיתה נכללת באש דבחי' ארי' דאכיל קורבנין כנ"ל, (והנה בבית שני חסר אש שלמעלה ואעפי"כ הקרבן כשר ע"י אש שלמטה לבד מזה יכול האדם ללמוד שלא יפול בו גם אם אין נופל עליו שלהבת רשפי אש האהבה מלמעלה מבחי' פני ארי' ובלבד שמיגע עצמו להביא אש מן ההדיוט עכ"פ היינו להתבונן בגדולת

ה׳ ובביטול המלאכים כנ״ל וע״ז יוליד בנפשו הבהמית אש והתפעלות כו׳ או התפעלות בשכל עכ״פ, וה״ז בחי׳ אש של הדיוט שהוא ענין בפ״ע לבד האש הנמשך מלמעלה מבחי׳ פני ארי׳ רק שבא ונמשך מהתבוננות הביטול דחיות הקודש שהם שרש הנה״ב).

ח) **והנה** התפעלות המלאכים ורשפי אש שלהם נמשך להם משם ב״ן שהוא בחי׳ מל׳ דאצי׳ שהוא מקור דבי״ע כי ענין התבוננות שלהם הוא במקור המחי׳ אותם שהוא שם ב״ן וע״ז נאמר כי רוח החי׳ באופנים שהוא המנהיגם (שזהו בחי׳ פני אדם ותתאה שבו מתלבש שם ב״ן) ומהווה את השגתם ואהוי״ר שלהם בתמידות מאין ליש וזהו החיות נושאות ומנושאות כו׳ וביאור זה הוא כי הנה התהוות העולמות אינו כמו פעולה גשמית הנפעל מכח האדם שהוא יש מיש רק שמשנה הצורה ע״י כח שלו לכך אף שכחו מתלבש בפעולה ההיא עכ״ז הפעולה נפרדת לאחר שנפעלה ואין צריך עוד לכח הפועל מאחר שגם מתחלה היתה יש גמור ממש, וגם בכח הפועל שהוא האדם לא נשאר כלל ממהות הפעולה שהרי אחר שגמר הכלי אין בידו ממהות הכלי משא״כ עד״מ בהתהוות זיו השמש מן השמש לפי שהזיו לא הי׳ יש בפ״ע כלל קודם המשכתו ממאור השמש ע״כ גם אחר שנמשך ממאור השמש צריך הוא תמיד להשמש ואינו נפרד בפ״ע שהרי בלילה שהשמש הולך מתחת לארץ הי׳ כלא הי׳ הזיו שהאיר ממנה לארץ ולדרים עליה כל היום כולו ועוד זאת שגם בגופה של שמש יש ג״כ האור והזיו רק שבטל במציאות שם שאם הזיו נמשך למרחוק במכש״כ שישנו בגוף מאור השמש רק שאינו עולה בשם כלל, ובטל במציאות לגבי המאור שהוא מקור הזיו כו׳ ונמצא כ״ז היפוך מענין כח הפועל של האדם הפועל איזה פעולה, והנמשל מזה יובן למעלה לפי כי ממך הכל כתיב שהתהוות היש הוא מאין המוחלט ממש, ע״כ הם צריכים תמיד להתהוות מאין כמו הזיו שצריך כל רגע להמאור ועוד זאת שגם חיותם וקיומם השופע בתוכם ומהווה אותם מאין הרי הוא כלול במקורו ונמצא שם ביתר שאת כמו התכללות הזיו במאור השמש כו׳ וזהו כי עמך מקור חיים, פי׳ המקור חיים המתלבש בכל הנמצאים להחיותם ישנה עמך דהיינו בגוף המאור. (וא״ת א״כ איך נק׳ הבריאה יש מאין מאחר שהחיות שבהם כלול תחלה וגם עכשיו במאור א״כ מהו התחדשות דהרי מה שהי׳ הוא שנהי׳, והרי עיקר ויסוד התורה הוא דוקא האמנת החידוש יש מאין ואפס המוחלט ממש, התשובה בזה דבאמת אף שאמרנו שהתהוות הנבראים ממנו ית׳ הוא כמשל המשכת הזיו מהשמש זהו לומר שביטול הנבראים אצלו ית׳ הוא כביטול זיו השמש בשמש דהיינו משום שלא הי׳ סיבה אחרת ליש הזה זולתו ית׳ כמו שאין לזיו השמש סיבה אחרת כלל זולת השמש, ולאפוקי מפעולת האדם איזה כלי שכלי זו יש לה סיבה אחרת עיקרית זולת האדם והוא המתכת או העץ או העפר שממנה עשה הכלי כו׳, ולכן אין הכלי בטלה כלל לגבי האדם אבל מ״מ לא נערך כלל התהוות נבראים ממנו ית׳ לענין המשכת הזיו מהשמש שהרי הזיו הוא מעין מהות השמש ממש, והרי זה התהוות יש מיש לא כן התהוות הנברא ממנו ית׳ שאין ערוך נברא לבורא הרי זה התהוות יש מאפס המוחלט וכמו עד״מ התהוות הגשמית עוה״ז ממנו ית׳ הרי גשמיות אין ערוך

לרוחניות א"כ הרי זה יש מאין, ואף שהזיו ממנו ית' הוא המהווה הנברא מ"מ מה שמתהווה מזה הנברא זהו בחי' יש מאין וזהו ענין ההתחדשות יש מאין ממש, אמנם מ"מ הזיו המחי' את הנברא שהוא המקיימן כל רגע ובלעדי הנברא אפס הרי זיו זה בלול במקורו א"ס ב"ה ביתר שאת ויתר עז א"כ לענין ביטול הנברא לגבי א"ס ב"ה לא פחות הוא ממשל וערך ביטול זיו השמש לגבי השמש שהביטול בב' דברים הנ"ל הא' שהזיו צריך תמיד להמאור ואינו יש בפ"ע הב' שגם במאור לא נחסר אפילו השלימות שיש בהזיו מלבד שמהות המאור הוא משובח ושלם לאין שיעור מהזיו שזהו שלימות אחר, אבל מ"מ גם מהות השלימות שיש בהזיו ג"כ לא נחסר בהמאור שהרי גם הזיו ממש ישנו שם במאור ביתר שאת ממה שהוא על הארץ וכל זה היפוך מפעולת האדם כנ"ל וכך ביטול הנבראים לגבי א"ס ב"ה הרי יש ביטול ב' דברים הנ"ל, הא' שצריכים תמיד להארתו ית' כי מה שהכלי איננו צריך להאדם זהו מפני שיש לה סיבה אחרת כנ"ל, הב' שגם בהמאור הוא א"ס ב"ה לא נחסר ח"ו מכל מיני שלימות שיש באבי"ע וישנו שם ממש כמו שהזיו ישנו במאור דאעפ"י שהנבראים עצמן לא יתכן לומר שהם כלולים בו ית' שהרי הם מחודשים דוקא כנ"ל, אמנם הרי עיקר המחי' אותן מאין מה שבלעדי זה החיות הם אפס ממש, הנה חיות זה כלול ממש בא"ס ב"ה, וכיון שהחיות הוא העיקר הרי עמך ממש כלול המקור החיים רק שהוא שם ביתר שאת לאין קץ, עוד זאת שלישית בביטול הנבראים אצלו ית' מה שאין בביטול זיו השמש לגבי השמש והוא מה שאין הנבראים ערך כלל אצלו ית' מלבד מה שאין ערך הגבול לגבי א"ס עוד זאת שהרי אין ערוך כלל מהות נברא שמציאותו והתהוותו מזולתו לגבי הבורא ית' משא"כ בביטול זיו השמש לגבי השמש לא יתכן כלל לומר כן שהרי שניהם בע"ג וגם הזיו מעין המאור כו' ולא אין ערוך כו' רק לענין ב' בחי' הראשונות שבביטול הנבראים לגבי הבורא ית' במה שצריך להיות תמיד התהוות מאין בכל רגע ובמה שלא נחסר אפי' השלימות מיש בהם גם במקורם אנו לוקחים המשל מביטול זיו השמש לגבי השמש.

ובזה יובן מ"ש הנוטע אוזן הלא ישמע היוצר עין הלא יביט, דלכאורה תמוה מי הוא כסיל כזה שיאמר שהנוטע אוזן לא ישמע עד שהוצרך הכתוב להוציא מסברה זו, אך הענין כי הנה לכאורה יש סברא לומר כיון שהבורא ית' מרומם ונשגב מהנבראים אם כן איך שייך כלל לתאר בו השלימות שיש בנבראים וראיית העין ושמיעת האוזן זהו מעלת הנבראים, אבל בבורא ית' אין לתאר בחי' אלו וזה הביא לכפור בהשגחה לומר שגם שהוא ית' נוטע אוזן ויוצר עין, עכ"ז אין בו שייך פעולות אלו, ולזה בא הכתוב לומר, כי האומנם הנה אמת נכון הדבר שהבורא ית' נשגב ומרומם לבדו ואין ערוך לו כלל דכולא קמי' כלא חשיב אבל מ"מ כיון שהוא יוצר הבורא בחי' עין ואוזן, א"כ השלימות שיש בכחות אלו פשיטא שהם כלולים ונמצאים בו ג"כ רק שהוא בדרך נפלא יותר לאין קץ וזהו שארז"ל דע מה למעלה ממך עין רואה ואוזן שומעת כו' ולא אוזן ועין גשמיים ח"ו אלא מקור המהווה ראיית העין נק' עין למעלה לכן מקור המהווה שמיעת האוזן נק' אוזן, ומקורות אלו כלולים ונמצאים

למעלה כמ"ש כי עמך מקור חיים רק שהוא בחי' עמך טפל ובטל למהו"ע ית' דלאו מכל אינון מדות איהו כלל.

ט) **ועתה** יובן ענין התפעלות המלאכים ומרכבה דפני ארי' שור נשר שנלקח משם ב"ן שהוא מדת מלכותו ית', ואומרים קדוש דהיינו שמשיגים איך שהוא ית' מהווה אותם מאין ליש רק ע"י הארה בעלמא הוא מדת מלכותו ית' הנק' זיו והארה ומהו"ע ית' קדוש ומבודל, ועוד זאת משיגים ורואים כל אחד מהם רואה ומשיג החיות שלו המהווה אותו מאין ליש, ואיך בחי' חיות זה כלול ונמצא במקורו כביטול הזיו במאור השמש, וזהו מ"ש בע"ח שיש כל מיני דצ"ח באצילות כמו שנק' המלכות בשם סלע או אבן ולפעמים בשם עפר ולפעמים בשם שושנה וכן כתפוח בעצי היער כן דודי כו' והיינו שאותו החיות והזיו הנמשך ממנו ית' להחיות האבן דבי"ע, הנה חיות זה מלובש בג' אותיות דאצי' אבן וזהו בחי' אבן שבאצי' וכן עד"ז בחי' תפוח כו' והוא מה שאמרנו למעלה שהאור והכח והחיות של כל נברא כלול ונמצא למעלה במקורו כו' רק שהוא בדרך משובח ומפואר לאין קץ מכמו שהוא בהנברא, ולכן בהיות המלאכים משיגים זה איך ריבוי רבבות השתלשלות הנבראים דכתיב היש מספר לגדודיו כו' כולם בצביונם ישנם בהתכללות בבחי' מלכות דאצי' מזה הן מתפעלים מאד, שמלבד ההתפעלות מכללות ענין התהוותם יש מאין הארה בעלמא, עוד זאת איך כלא ממש חמדת ותשוקת הנבראים שגם חיותן ופנימיותם ישנו בהתכללות בהמקור בבחי' ואופן משובח לאין שיעור כנ"ל.

והנה מובן מכל הנ"ל איך כל התפעלות דמלאכים ומה שנמשך מזה למטה בירור והתפעלות דנה"ב הכל נמשך משם ב"ן, שהרי התפעלות המלאכים נמשך מצד שרואים ומשיגים החיות שלהם הכלול במקורם כנ"ל ומקור זה הוא בחי' שם ב"ן שהוא מל' דאצי' הנק' אימא תתאה שהוא מקור החיות דבי"ע, וע"ז נאמר כי עמך מקור חיים שהמקור חיים הוא בחי' עמך שהוא טפל ובטל לגבי מהו"ע ית' ונמצא התפעלות ורעש המלאכים נמשך משם ב"ן, (וזהו שהם מנושאות עם הכס"א כ"ס א' פי' אל"ף הוא שם מ"ה במילוי אלפי"ן וכיסוי לבחי' זו הוא שם ב"ן) וזהו כי רוח החיה הידוע באופנים כנ"ל, והתפעלות נה"ב שבאדם נמשך ע"י התבוננות בהתפעלות המלאכים שהן מקורה ושרשה כנ"ל שכ"ז נמשך ונסתעף משם ב"ן.

וזהו כי תצא למלחמה שעת שצלותא שעת קרבא לכבוש נה"ב תהי' על אויביך היינו בהתבוננות בהמקור ושרש של אויביך הוא נה"ב ששם אין רע יורד מלמעלה ח"ו רק היינו התפעלות המלאכים שהרשפי אש הוא לה' כנ"ל, ומכ"ש במקור ושרש המלאכים הוא בחי' שם ב"ן, וכ"ז נק' על אויביך המקור ושרש שלהם שהרי אפי' בחי' מקור חיים של עולמות בי"ע ה"ה מקור ושרש להתהוות נה"ב ג"כ כו' משא"כ בחי' ההמשכה שע"י תו"מ כו' משם מ"ה זהו בחי' שלמעלה מעלה גם ממקור החיות של העולמות שהרי עשרה מאמרות נק' מילין דהדיוטא לגבי מהו"ע ית'. וזהו כעין מ"ש במ"א ע"פ יביאו לבוש מל' כו' ואשר נתן כתר מלכות כו' בתחלה נזכר לבוש וכתר ואח"כ כתיב ויקח המן את הלבוש

ולא נזכר הכתר והיינו כי לבוש מלכות זהו בחי' המהוה עולמות והרי מזה נמשך חיות לסט"א ג"כ, ולכן ע"י בירור הסט"א יוכל להיות המשכת בחי' זו וזהו ויקח המן את הלבוש כו' אבל כתר מל' הוא תרי"ג מצות דאורייתא וז' מצות דרבנן כמנין כת"ר הנה בחי' זו אין שייכה להמן כלל, וכך יובן ג"כ כאן דבבחי' המקור השייך להעולמות הרי משם נמשך חיות ויניקה גם לנה"ב ולכן נק' על אויביך משא"כ בבחי' ההמשכה שע"י תומ"צ הוא למעלה מבחי' זו והוא ענין הבירור השני וע"ז נאמר ונתנו הוי' אלקיך בידיך ה' אלקיך דוקא הוא המשכה שע"י תומ"צ המתיחד אליך דוקא.

י) **וביאור** זה הוא כי הנה בחי' כמראה אדם שעל הכסא הוא רמ"ח פיקודין רמ"ח אברים דמלכא ושס"ה ל"ת הן שס"ה גידין, והנה יעקב חבל נחלתו כמו אם ינענע האדם בחבל למטה מתנענע גם ראש החבל שלמעלה כן עד"מ בעשות הנפש מצות מעשיות יומשך אלקות בבחי' אבר א' מרמ"ח אברים דמלכא, וכן עד"ז בשמירת מל"ת, וע"י המשכה זו נעשה ג"כ הבירור דנוגה כי המצוה נעשים בדברים גשמיים שתחת ממשלת נוגה וכשעושין בזה מצוה ונמשך מבחי' כמראה אדם שם מ"ה והאיש דרכו לכבש ע"כ עי"ז עיקר הבירור כו', וכן עי"ז נעשה בירור דנה"ב שבאדם המקיים את המצוה הוא בחי' בירור שני דשם מ"ה דהיינו כמש"ל אות ד' שיאירו מדותיו של הקב"ה בנפש כו', והנה כמו שבבחי' ההתפעלות הנמשך בנה"ב ע"י אש אוכלה דשרשם לפניו הוא בחי' רו"ש וכמו שנז' ביוצר אור במלאכים עומדים ביראה כו' כמו"כ בבחי' הגילוי הנמשך מלמעלה ע"י תומ"צ שהוא הבירור השני יש ג"כ בחי' רו"ש והוא ענין תומ"צ כי הנה לפעמים משמע דת"ת גדול ממעלת המצות וכמשארז"ל ת"ת כנגד כולן, ולפעמים נראה שהמעשה הוא העיקר כאומרם תכלית חכמה תשובה ומע"ט והלומד ואינו עושה נוח לו כו', אך הענין דשניהם אמת דהתורה הוא בחי' ראשית חכמה ונמשכה למטה ע"ד נעוץ תחב"ס והמצות מעשיות הן בחי' סיפא דכ"ד אך שנעוץ סופן בתחילתן כו' פי' שהתורה הוא בחי' חכים ולא בחכמה ידיעא והוא כמלך הגחר בחכמתו וכשאדם לומד ההלכה הוא ממשיך חכ' זו בדיבור והבל פיו כמאמר הקב"ה קורא ושונה כנגדו, וזהו נעוץ תחילתן הוא בחי' ח"ע בסופן הוא בחי' הדיבור כו' ועי"ז נמשך בחי' רצוא מחמת התבוננותו בתחלתן ובשרשן כו', (ועוד כי עסק התורה יש בה בחי' ביטול והעלאה ובפרט בעיון התורה שמעמיק מחשבתו ומקשר ומעלה אותה בחכ' שבתורה ועיין בתניא בפ"ה ובאגה"ק בקו"א על התניא וע' מ"ש ע"פ ויקחו לי תרומה) והמצות מעשיות בחי' עבד הוא בחי' סופן שהרי העבד הוא נפרד בפ"ע (ולא כמ"ש בתורה ואשים דברי בפיך) רק שמתבטל להמלך אך נסב"ת ואמנם יש יתרון מעלה לעול העבד שבחי' נעוץ סופן הוא בתחלתן למעלה מבחי' חכ' שנק' ראשית כמאמר מראש מקדם נסוכה סוף מעשה במח"ת, פי' מראש הוא בחי' חכמה אך מקדם הוא מה שלמעלה מהחכ' והיינו שבחי' סוף מעשה שבמחשבה תחלה דהיינו ענין נעוץ סוב"ת הוא גם בבחי' מקדם שלמעלה מעלה מבחי' ראשית חכמה, והטעם הוא כי הנה ארז"ל עד שלא נברא העולם כו' הי' הוא ושמו בלבד ופי' שמו הוא בחי' מל', והענין כי הנה בחי' ע"ס שראשיתן חכמה כו' זה שייך לומר רק בנאצלים היינו באצי' ובעקודים נקודים כו' משא"כ

בא"ס ב"ה לא שייך שום ספירה כלל אפי' אור חיו לאו מכל אינון מדות כלל רק בחי' כח הגילוי שיש בהאור זה נק' בחי' שמו ונק' מלכות וזה הי' הוא ושמו לבד כו' ולכן גם אח"כ בהשתלשלות ע"ס דאצי' שבחי' מל' דע"ס עם היותה סופא דכ"ד שהוא הגילוי מבחי' ע"ס חכמה ח"ס כו', אך נעוץ סוב"ת בבחי' מקדם היינו בחי' שמו מה שהי' הוא ושמו בלבד כו' ולכן המצות שהן בחי' סופן היינו בחי' מלכות סיפא דכל דרגין נעוץ סופן בתחילתן למעלה מהתורה שנק' ראשית כו' כ"א מראש מקדם נסוכה כו' והמצות הן בחי' שוב שע"י שמרוממים בחי' המל' לשרשה בחי' מקדם כו' ע"ז משם נמשך האור להיות הגילוי למטה אפי' בעשי' ממש שכל שהאור גדול יותר מאיר גם למרחוק כו'.

והנה בחי' הרו"ש הנמשך ומאיר בנפש ע"י תומ"צ הוא למעלה מבחי' אש אוכלה דשתים לפניה וכמו שבמזבח האש אוכלה הי' במזבח החיצון אבל עוד יש מזבח הפנימי שהוא בחי' מעלה יותר גם מאש אוכלה דמזבח החיצון (ע' ע"פ והי' לכם לציצית וראיתם אותם וזכרתם, וע"פ צו את בנ"י שם נת' זה באריכות), והענין דכתיב לזאת יקרא אשה כי מאיש לוקחה זאת אשה הוא בחי' אש ה' והיינו אש דב"ן בחי' מל' שנק' ה' תתאה ואיש הוא בחי' אש יו"ד ח"ע וההפרש ביניהם הוא כענין ההפרש בין אה"ע הנלקח מביטול העולם לאה"ר הנלקח הרשפי אש מצד בחי' סוכ"ע וגם פי' אש יו"ד שהאש כלול בבחי' ביטול שזהו בחי' יו"ד ונק' שלהבת י"ה וגילוי בחי' אש יו"ד נמשך ע"י תומ"צ כמ"ש לחמי לאשי שע"י התורה שנק' לחם גורם בחי' המשכות אש, אש יו"ד וכמו בגשמי' כשיושב בתענית נתמעט חום הטבעי מהגוף כו'. וההמשכה למטה הוא ע"י המצות כמ"ש נר מצוה שהמצוה היא בחי' נר להמשיך גילוי אור ואש דתורה כו' דכתיב בה הלא כה דברי כאש כו', והנה בחי' אש יו"ד מברר בירור שני את בחי' אש ה', והיינו ענין מה מברר ב"ן דהיינו שיגיע לבחי' ביטול אמיתי בחי' יו"ד ולא יהי' האש בבחי' יש וכמו שע"י אש ה' מתבררים ניצוצות דק"נ כענין אלף טורין דאכלה לון בהמה רבה כך ממש צריך להיות בירור שני ע"י שם מ"ה כי האיש דרכו לכבש כו' (ובמרע"ה ג"כ כתיב ותצא אש מלפני ה' ולא מבחי' פני ארי' כי לא רצה מבחי' זו כמ"ש אם אין פניך הולכים כו' כמ"ש במ"א ע"פ וארי' כבקר כו') וע"ז נאמר ונתנו הוי' אלקיך בידיך ממש ועמ"ש במ"א בענין אבנא למשקל בה דא יו"ד אך ע"י חכמה נעשה עיקר הבירור, ולכן אחר ק"ש אומרים סלח לנו שמרגיש איך שפשע כו' ולא להיות אוילים מדרך פשעם כו' כמ"ש לעיל.

קיצור מהביאור הנ"ל

אות ה'. נתבאר איך ב' בחי' הנ"ל שבמלחמה ונצחון הנה"א על הנה"ב, הא' להיות בבחי' על אויביך שהוא ענין שתים לפניה, והב' ונתנו כו' ע"י תומ"צ, הם ב' בחי' בירורים, הא' בירור דב"ן, הב' בירור דמ"ה מברר ב"ן, כי האיש דרכו לכבש.

אות וא"ו. ביאור ענין הבירור הראשון יקדים ענין נה"ב שנמשכת משמרי האופנים שהם עגולים ורוח החי' הוא בחי' פני אדם, הוא מנהיג את האופנים כמו ג"ר דיושר עומדים בחלון העגולים שיושר מבחי' רוח הגבוה מעיגולים שהן בחי' נפש ואעפי"כ מצד שרשן הרי העגולים שאין בהם מעלה ומטה נמשכים מבחי' סוכ"ע ולמעלה מבחי' ממכ"ע ציור אדם.

אות זיי"ן. יתבאר שמזה יובן ענין מעלת הקרבן מבהמה גשמית כי האדם מבחי' יושר כמ"ש והאלקים עשה את האדם ישר והבהמה שראשה ורגלה בקומה א' זה לפי שנמשכה משמרי האופנים שהם בחי' עגולים ולא בציור אדם, ולפי ששורש העגולים מבחי' סוכ"ע ע"כ ע"י הקרבן מכפר על האדם אך היינו אחר שהאדם מקריב הקרבן כי רוח החי' כו' ועכשיו תפלה במקום קרבנות היינו בירור נה"ב שנמשכה ג"כ משמרי האופנים והיינו ע"י שתים לפניה התפעלות המלאכים.

אות חי"ת. והתפעלות המלאכים נמשך משם ב"ן שהוא מקור חיים שלהם, והנה כי עמך מקור חיים היינו כמו המשכת הזיו מהשמש שצ"ל ההמשכה תמיד מהשמש להיות זיו וגם הזיו ישנו ג"כ במאור רק שבטל שם וכ"ז היפך מפעולת האדם כו', רק שמ"מ למעלה הוא בדרך נפלא יותר מביטול הזיו שהרי הזיו מעין המאור משא"כ הנברא אין ערוך לבורא ונק' חידוש יש מאין ממש ולא כמו הזיו שהי' כלול תחלה במאור רק שנמשל ג"כ לזיו היינו שהמקור חיים המחי' הנברא להיות יש מאין הוא נמשל לזיו לגבי א"ס ב"ה כו', ובזה יובן מ"ש הנוטע אוזן הלא ישמע כו'.

אות טי"ת. וזהו ענין התפעלות המלאכים שמשיגים איך גם חיותם וקיומם כלול במאור כביטול הזיו רק דכלא חשיב ממש, וזהו כי עמך מקור חיים, ומקור זה הוא בחי' שם ב"ן וזהו ענין בירור שלהם ע"י שם ב"ן, ומזה נמשך ג"כ בירור נה"ב, וכ"ז נכלל בפי' כי תצא למלחמה תהי' על אויביך היינו מקור ושרש נה"ב, ואח"כ בירור שני דמ"ה הוא ע"י תומ"צ וכענין מ"ש ויקח המן את הלבוש כו' ולא נזכר הכתר כו'.

אות יו"ד. נתבאר ענין תומ"צ ואיך בחי' נעוץ תחילתן בסופן תלמוד גדול ומצד נעוץ סופן בתחלתן מעשה גדול ושיש בזה בחי' גבורה יותר כו' וד"ת ענין רצוא ושוב דתומ"צ שהוא בחי' אש יו"ד.

הערות על הדרוש שבלקו״ת ע״פ כי תצא דרוש השני

כי תצא מאן דקטיל, דוד שקידש מיכל במאה ערלות פלשתים וענין מאה י״ל משום כי הם בחי׳ קוף בפני אדם לכן מאן דקטל כו׳ בש״א י״ח כ״ה כ״ז ובמד״ר נשא ת״ג ג׳ וימלאום למלך לשון דורון, פנימי׳ הלב נמשך ע״י ל״ב נ״ח וחיצוניות הלב נש״ב, עמ״ש בד״ה שופטים ושוטרים בפי׳ נודע בשערים, ברתא דמלכא אבא יסד ברתא, בד״ה כיצד מרקדין כו׳ בעטרה שעטרה לו אמו נמצא ז״א שרשו מאימא, אבל כלה אבא יסד ברתא וזהו על אויביך ע״ד הוקם על מאה ברכות דכנ״י נגד מאה ערלות הנ״ל דפלשתים וזהו א״ת מ״ה אלא מאה כו׳, ע״ד אמלאה החרבה וכשכובש יסוד דקליפה מתעלה יסוד דקדושה כו׳ בבחי׳ צדיק כתמר יפרח כו׳, ורחל היתה יפ״ת י״ל בזמן בהמ״ק והיא בת לובן העליון, ע׳ זהר ויצא דקס״ב סע״ב ועמ״ש ע״פ קן צפור קומי לך רעייתי יפתי ועמ״ש ע״פ הנך יפה רעיתי ובגלות יונתי בחגוי רחל מבכה, וזהו ובכתה, כרחל לפני גרוזיה, ועמ״ש ע״פ השליך משמים ארץ תפארת, את אביה כי אבי ואמי עזבוני היפך ממ״ש דכד או״א פקדין להאי זח״ג קפ״ז ובאסתר אלי אלי למה עזבתני דבות כי תשא ועתה אבינו אתה כו׳, וזהו כי או״א עזבוני, תמה זכות אבות, ובמות אביה ואמה לקחה מרדכי ורב חסד, והבאתה אל תוך ביתך כי בתורה צ״ל רעו״ד ע״ד ששים המה מסכתות א׳ היא יונתי רער״ד ואח״כ תבא הבא על אמו בחלום יצפה כו׳ אשמת עמ״ש בדרוש קן ציפור, מיכל בת שאול. שאול ענין שאלה אימא אחיפת מנהא זח״א ב׳ א׳ ובמק״מ מ׳ שואלת מ״נ דאימא פי׳ מ״נ דאימא זהו בכל מאדך כלה עילאה למס״נ באחד בד״ה שה״ש, אבל מ״נ דנוק׳ בכל לבבך אתכפיא ביטול היש כלה תתאה, ועיין ד״ה רני ושמחי בת ההפרש בין לא זז מחבבה עד שקראה בתי ובין כשקראה אמי, אך לפעמים נמשך גם בבינוני בכל מאדך ע׳ ביאור אלה מסעי בענין גביע הכסף דיוסף אהבה בתענוגים שהטמין באמתחת בנימין בינוני וכו׳ וזהו ע״י אתעדל״ע לעורר אתעדל״ת כנזכר בד״ה אדם כי יקריב מכם, וזהו אימא אוזיפת ועד״ז יג״מ דאלול אחת שאלתי ל׳ שאלה, וכן ט״ו באב ויהכ״פ כלי לבן שאולים ע״ש אימא אחיפת וכו׳ וזהו כעיר שחוברה וכו׳ וזהו ענין עשי״ת הארת בינה במ׳ כנו׳ בזהר ר״פ בראשית גבי אותיות מל״ך כו׳, וזהו ענין שאול המלך ל׳ שאלה להמשיך המ׳ משאלה זו מהבינה הנק׳ אית מלך לעילא כו׳, ולכן לא נתקיים מלכותו כי בחי׳ זו בא רק בשאלה ולא בקביעות וכענין כי יקרא קן ציפור כו׳, אך יהונתן ל׳ מתנה ולא שאלה כו׳, ועמ״ש בענין אביי הוה מסדר סדר המערכה כו׳ ואליבא דאבא שאול שם פי׳ ג״כ ל׳ שאלה, ולכן מקדים נרות לקטורת בד״ה בכ״ה בכסלו ופי׳ מנהא כלי, ע״ד שעשאה כלי יסוד דאימא לקלוט האור כו׳ כוס ישועות וזהו כוס ישועות אשא, לא מצא הקב״ה כלי מחזיק ברכה אלא השלום ושלום התחברות משפיע ומקבל, ובינה נק׳ מלך שהשלום שלו, וחשקת בה ע׳ מא״א ח׳ ס״ד מענין חשק וע׳ זח״א ויחי דרי״ו ע״ב ע״פ רק באבותיך חשק, והרמ״ז פי׳ מפני שהם ממות הדעת שהוא השפעה עצמית, אבל ב׳ הקוין חו״ב רק הארה וי״ל לפ״ז מענין ב׳ יחודי׳ דאו״א כי הן לה׳ אלקיך השמים כו׳ הכל נמשך מיחוד חיצוני דחו״ב שהוא הארה רק באבותיך שהם מיחוד פנימי והם מרכבתא עילאה, ועי״ל ע״פ מ״ש בד״ה אם בחוקותי בפי׳ בעה״נ ישבו כי ונהך

יוצא ומשם יפרד פרגוד, ויש נשמות שלמעלה מהפרגוד כמו אליהו ורחב״ד אזי ביטול מופלג כו׳ ועיקר בחי׳ זו באבות שהרי אמרו יפה שיחתן של עבדי אבות מתורתן של בנים והיינו ע״י הביטול והשתחווי׳ שהי׳ בהם וזהו לפי שנמשכים מעבר הנהר ע״ד עד יעבור עמך הוי׳, ולכן לא באו מבחי׳ ומשם יפרד, וי״ל כי נהר בינה ומשם נמשכו הנשמות ע״י יסוד ז״א וזהו להשקות את הגן בחי׳ באתי לגני אחותי כלה ונשמות אלו נעשו בבחי׳ ומשם יפרד והי׳ לד׳ ראשים י״ב שבטים הנכללים בד׳ דגלים ונשמות דבריאה, אבל יש נשמות שנמשכו למעלה מהנהר הנ״ל ואז גם ברדת בבי״ע לא נעשו נפרדים בבי״ע כלל לפי שנמשכו מבחי׳ ומעין יצא כו׳ לכן האבות חפרו בארות מים חיים כו׳ בחי׳ מקור מים חיים את ה׳ גם יש נשמות שנק׳ אחים ויש עוד נשמות גבוהות יותר עיין זח״ב משפטים צ״ד סע״ב ודף קכ״א סע״א ולכן רק באבותיך חשק אין קורין אבות אלא לשלשה, ותדע שבמשה נאמר אל תקרב הלום, וארז״ל ברבות וירא פנ״ה ובפ׳ ואתחנן ע״פ אתה החילות שמשה דימה א״ע לאברהם וא״ל הקב״ה אל תתהדר לפני מלך ובמקום גדולים אל תעמוד וכן נאמר ר״פ וארא כו׳ חבל על דאבדין ולא משתכחין והיינו כי משה מקור תורתן של בנים והיא נובלות חכמה שלמעלה תורה, אבל האבות ע״י הביטול הגיעו לבחי׳ שלמעלה מהנהר וכו׳ להשקות גן סדרים דאורייתא והיינו שהם חג״ת דא״א, וכנודע דז״א בעתיקא אחיד ותליא למעלה מחו״ב ששרשן מהמזלות דא״א, וזהו רק באבותיך חשק, חשק הוא אהבה מופלגת בכד הקמח סוף ערך אהבה ור״ת חלם שבא קמץ ששם זה בת״ת הנק׳ בריח התיכון ועולה עד הכתר וזהו וחשקת בה כי יש בחי׳ מהאבות בכל א׳ כמ״ש בד״ה וארא אל אברהם, וזהו כי בי חשק ואפלטהו כו׳.

ובכתה כי אברהם לא ידענו וכו׳ שבת דפ״ט ע״י כשית השין דחשק סד״ה קדש ישראל, ולכן העצה תשובה דוד ירח, סיהרא לא הי׳ דוד ראוי כו׳ אלא לפתוח פתח לבע״ת ועי״ז ועתה כו׳ כי אתה אבינו כו׳ ונק׳ אלף המגן לאברהם מגן אחד כו׳, אבל לזה נעשית אלף מגינים כו׳ ברבות ואתחנן אלף דאנכי כו׳ כי האבות הן הן המרכבה יחוד עליון למעלה ממע״ב רק הארה ועכ״ז ועל הכסא כמראה אדם אבל ע״י התשובה ממשיך מבחי׳ כי אל אנכי ולא איש אין ועתה אלא תשובה סד״ה והיה מספר בענין חשק עכ״ז חפץ גבוה יותר כמ״ש במד״ר וישלח פ״פ בענין דביקה חשיקה חפיצה וזהו ענין ובכתה את אביה כו׳ בחי׳ תשובה למעלה מבחי׳ חשק כו׳.

כי תהיין לאיש שתי נשים. ע׳ תורה תקס״ג, וי״ל עוד איש זה הקב״ה, וענין שתי נשים שכינתא עילאה ושכינתא תתאה דהיינו כנס״י בזמן הבית ששכינה במקומה נק׳ שכינתא עילאה מל׳ דאצילות אבל בגלות שכינתא עמהם היינו מל׳ דבי״ע זהו שכינתא תתאה וע׳ מזה בביאור דשחורה אני כו׳ וזהו שנואה, אך אין שנאה ממש ח״ו רק לשניאה שהשניאה על הרע וכמ״ש בקללות דמ״ת שהוא

לס"מ כו', ועוי"ל שנואה עדמ"ש בלאה כי שנואה אנכי נבזה בעיני עצמו נמאס עוי"ל כמ"ש בזהר שהשנאה לפי שאינו מושג כו' כך בגלות נמשך מעלמא דאתכסיא כמ"ש בלק"א פכ"ח ע"כ נק' בחי' שנואה גלות כו', עוי"ל עפמ"ש בבשלח תקס"ב זיווג ראשון וזיווג שני כו' ומכאן ראי' לפירושי הנ"ל די"ל שתי נשים אכנס"י הגם דאחת היא יונתי, דהא אמר זיווג שני כו' וע' בלקו"ת פ' שופטי' בדרוש ח"י נשים, ומ"ש אחת היא אינו סותר וע' ברע"מ פ' תצא וברמ"ז בענין ב' בחי' אסתר ובמ"ש בדרוש המרגלים, וע' מפלגך ולעילא דהורמיז כו' הרי ב' בחי' בבחי' אחת או כדפי' בענין שתי שבתות כהלכתן דהיינו שבת א' שבת דמעלי שבתא ויומא דשבתא, חהו והי' הבן הבכור לשניאה שיהי' כן כמ"ש באוה"ת, כי הנה עשו הי' הבכור מעולם התהו ויעקב נטל ברכתו ובכורתו הבכורה גבוה מברכה כמ"ש במק"מ פ' תולדות ומשפטי' קי"א כי בכורה עצמיות החיות מצד שרשו דוגמת ענין הקטרת ברמ"ז ס"פ בא, בכ"ר אי"ק בכ"ר יחידות עשירות מאות עמ"ש ע"פ מה טובו אוהליך כו' רכב אלקי' כו', וליקח הבכורה דוקא ע"י גלות חרעתיה וכ' כמ"ש באוה"ח בענין מצרים ע"י ששלטו נפרד מהם כו' ממילא מובן דהבן הבכור דוקא לשניאה.

והנה ההפרש בגשמיות בין בני אהובה לבני שנואה, ודאי בהנהג' בפרנס' מזונות ולבושי' וכמ"ש גבי יעקב ויוסף, וע"ז לא מצינו איסור בתורה (רק דרך עצה אל ישנה בנו כו' ודוקא כשהן בעולם א') רק האיסור ביום הנחילו כו', וכן למעלה הוא ית' רועה ישראל שמפרנס אותם במזון דתורה ולבושי' דמצות כמ"ש בסידור ע"פ אני לדודי כו', ובזה יש חילוק דבזמן הבית גילוי אלקו' בתומ"צ כי יריעות וכלים דמשכן הם שרשי התומ"צ, ומבחי' זו הי' נמשך סיוע לתומ"צ ע' ויקהל תקס"ה, משא"כ בגלות הפרנסה בדוחק כמ"ש רעב ללחם דתורה כו' כי פסקו נביאי' כו' זהו מחמת בני שנואה עלמא דאתכסיא.

ולכן והי' (השמחה דלפי פשוטו מה שמחה כשמוריש כו') ביום הנחילו את בניו לע"ל כו' יכיר את הבכור לתת לו פי שנים כמ"ש קוממיות ב' קומות כו' ע"ס ע"ס דמ"ה ודב"ן אחד מיצרא כו' כי מ"ה מברר ב"ן והיו לאחדים ויכיר אע"פ שצריך הכרה להכירן כי חשך משחור תארם לא נכרו בחוצות בגלות, וע' בזהר וישב קפ"א דהסובלי' הגלות יהי' להם שכר יותר כו' וז"ש כי רבים בני שוממה כו' ז"ש הנך יפה בל' כפול כו' וע' במדרש שה"ש סד"ה כמגדל דוד זהו ומדברך נאוה כו' וא"כ עיין בענין מדבר סיני שירדה שנאה זהו שנואה ואוהל מועד שהן ב' נשים הנ"ל, ולפי' א' דקאי אאדם צ"ל מהו בניו וי"ל כמ"ש בענין יצ"ט ויצה"ר שהן מדו' הנמשכות משתי הנפשות והן נק' בני'. והשכליי' נק' אב כמ"ש בענין חיי אבותינו במצרים.

עוי"ל פי שנים דעת כלול מחו"ג ויש דעת בבחי' א' כענין למ"ד דצלם חב"ד מ' דצלם כשדעת כלול מחו"ג או י"ל ע"ד כחב"ד, וע' באדר"ז מענין דעת כו' ברא בוכרא כו'.

ענין שנואה ע׳ ואני אראה בשונאי, ירושה מזמ״ל דתהו וזהו הנחילו את בניו ממש הזמ״ל דתהו מנחילים לתיקון וגם בניו משם ב״ן, וזהו חדשיכם ומועדיכם שנאה נפשי בפי׳ רז״ל יו״ט שני של גליות וזהו והא׳ שנואה ומזה תגדל השמחה כמ״ש בואני אראה בשונאי הנ״ל וזהו שתקנו יו״ט שני דלק״מ אדרשה הנ״ל בחדשיכם כו׳ כי שנא׳ לא קאי רק אע״ש שנתלבשה השכינה בהם אבל ואני אראה.

ענין שנואה. להבין מהו התלבשות השכינה בקליפות, אגה״ק צוואת ריב״ש, שכינה דבר יוקדם פי׳ אור א״ס הגילוי כמו חיות הנפש רק דיו לכן בגלגול באבן כו׳, ולהיות הזיו נמשך בעולמות ע״י התלבשות במדות גופין כו׳ וכמ״כ הדבר מתלבש בגופן ר״ק דב״י והמלובש מנהיג המלבישו כמו כח השכל שביד ע׳ דרוש המילויים כחות מורכבים כו׳ היינו כי האברים ביטול להאור איהו וגרמוהי חד ומבחי׳ זו נמשכי׳ נש״י וע״כ מסאבותא ג״כ חו״ב כו׳ יש ודבר וכשהאור מתלבש בהם אינן בביטול ע״ד הנ״ל רק יש ודבר וכמו שהנפש אלהי׳ מחי׳ הגוף אע״פ שעובר עבירה והוא יש ומסתיר אקדושת הנפש כו׳ וזהו הגלות להשפיע חיות לאשר שנא כו׳ ע׳ אגה״ת פ״ו ורפ״ז ולק״א ספכ״ד, והא דכתי׳ וכבודי לאחר לא אתן היינו מל׳ דאצי׳ ובריא׳ אבל המל׳ הוא מל׳ דע׳ וזהו ב׳ הבחי׳ שושנה בין החוחי׳ ורעייתי הן ב׳ נשים הנ״ל וזהו טעות המרגלים כי חוק הוא כו׳, ולכן נק׳ בחי׳ זו השני׳ שנואה לא ששנוא׳ באמת רק ענין הגלות שולחה אמכם וחוחי׳ עוקצי׳ אותה ה״ז נראי׳ שנואה, ומ״מ כתי׳ ואני אראה ע״י שונאי והטעם כי מצד הריחוק תגדל האהבה הוציאוה בגלותא ותשרף וזהו ומדברך נאוה ע״י מדבר ושממ׳ ואז נק׳ סיני שירדה שנאה וזהו השניאה כו׳, בכור לפתח חטאת.

והנה יש לפרש עוד פי׳ כי תהיין לאיש שתי נשים וגו׳ שהקב״ה נק׳ איש וכנס״י נק׳ אשה כמ״ש בפ׳ שלח והנה כתי׳ (בקהלת ג׳) עת לאהוב ועת לשנוא ופי׳ רז״ל במדרש קהלת עת לאהוב דכתי׳ (מלאכי א׳) אהבתי אתכם אמר ה׳ ועת לשנוא דכתי׳ (ירמי׳ י״ב) נתנה עלי בקולה על כן שנאתיה, וכן ארז״ל ע״פ חדשיכם ומועדיכ׳ שנאה נפשי דקאי אי״ט שני של גליות וזהו מועדיכם כו׳ הרי שבגלות נק׳ כנס״י כביכול שנואה ובזמן בהמ״ק נק׳ אהובה כנ״ל וכמ״ש אוהב ה׳ שערי ציון כו׳, וע״ז נאמר כי תהיין לאיש שתי נשים האחת אהובה דהיינו בזמן שבהמ״ק קיים כו׳ דאע״ג דלכאורה לא שייך לומר האחת כו׳ והאחת כו׳ כיון דקאי הכל על כנס״י רק שהזמני׳ מתחלפים פעמי׳ היא אהובה כו׳ אכן מצינו לשון כזה שפי׳ בס׳ הקבלה על מארז״ל אלמלא שמרו ישראל שתי

שבתות כהלכתן דהיינו מעלי שבתא ושבתא דיומא דאע״ג דהכל שבת א׳ נקראו שתי שבתות לפי שהם ב׳ בחי׳ שונות, וכמו״כ כאן שבודאי הם ב׳ בחי׳ ומדריגות שונות דהיינו מהות ענין ההארה דכנס״י בזמן הבית, ומהות ההארה דכנס״י בגלות וכמשי״ת לקמן אי״ה, וע״ז נאמר ג״כ והי׳ הבן הבכור לשניאה וכמ״ש (בישעי׳ ס׳) תחת היותך עזובה ושנואה ושמתיך גאון עולם כו׳ תחת היותך שנואה דוקא, וכן ארז״ל (במדרש שה״ש בפסוק כמגדל דוד) ע״פ ומדברך נאוה מדברתיך (לשון מדבר ושממה) וע״פ כי רבים בני שוממה מבני בעולה צדיקי׳ העמידה לי בחורבנה יותר מצדיקי׳ שהעמידה לי בבנינה, וזהו והי׳ הבן הבכור לשנואה דוקא.

ולהבין זה הנה כללות ההפרש בין זמן הבית להגלות, הוא ענין גלות השכינה וכמ״ש במ״א ע״פ במדבר סיני, שבזמן הבית לא הי׳ המל׳ דאצילות יורדת כלל בבי״ע רק שמרוב הגילוי באצי׳ ממילא הי׳ נכללי׳ ניצוצי׳ שנפלו בק״נ דבי״ע ונכללי׳ באור המל׳ כנר בפני אבוקה וע״ז נאמר ידבר עמים תחתינו כו׳ וזהו בחי׳ מם סתומה. משא״כ בזמן הגלות גלו לבבל שכינה עמהם מתלבשת בע׳ שרים נק׳ מדבר מ״ם פתוחה ע״ש יניקת החיצונים וזהו מאמר המדרש שאעפ״כ בחי׳ מדבר שלך היותך שממה ג״כ נאוה ואדרבה העמידה צדיקים יותר בחורבנה כו׳ וזהו ג״כ פי׳ כשושנה בין החוחים כן רעיתי כו׳ שושנה היא בחי׳ מל׳ כשיורדת בבי״ע בין החוחים וקליפות ורעייתי היינו כמו שהיא באצי׳ כו׳, וענין התלבשות השכינה בגלות בע״ש נת׳ באגה״ק ד״ה להבין אמרי בינה מ״ש בצוואת ריב״ש, דלפי המבואר סד״ה הנ״ל ודיבור העליון מלובש בדיבור התחתון של אותו עכומ״ז מובן שההתלבשות הו״ע דבר ה׳ שמתלבש בהן להחיותן כו׳, אלא דצ״ל דא״כ הרי גם בזמן שבהמ״ק הי׳ קיים עכצ״ל שהי׳ דבר ה׳ מלובש בהן להחיותן, וכמו בארץ הגשמי׳ דאל״כ היו מתבטלים ממציאותם וכמו קודם שימ״ב כו׳, והנה מקודם נבאר כללות ענין התלבשות ובחי׳ גלות השכינה מהו ומתחלה יש לבאר פי׳ אור א״ס מהו דהנה ידוע דאור א״ס הוא בחי׳ התפשטות הארה ממנו ית׳ בלבד שאינו ערוך כלל למהותו ועצמותו ית׳ ממש כמו שאור השמש המאיר לארץ ולדרים עלי׳ אינו מהות ועצמות השמש רק התפשטות הארה ממנה לבד להאיר על הארץ כו׳ ואין שום שינוי והתפעלות במאור השמש מן שינויי האור וההתפשטות כמ״ש במ״א, והנה חיי הנפש שבגוף המחי׳ את הגוף הוא ג״כ רק הארה לבד מעצם הנפש כמ״ש בלק״א פנ״א, והראי׳ לזה שהרי מבואר בסה״ק מענין גלגול נפש האדם בבהמה ואפי׳ בדומם כמ״ש אבן מקיר תזעק כו׳ ולכאורה תמוה כיון שנפש האדם מלובשת שם איך האבן דומם איה השכל של הנפש כו׳ והחיות שלה כו׳, אלא הענין משום כי אע״פ כשהיא מלובשת בגוף האדם אין עצמותה ממש מתחלקת באברי הגוף רק גילוי הארה ממנה הוא המתלבש בגוף להחיותו והוא המתחלק ברמ״ח אברי הגוף לכל אבר כפי ערכו כו׳ אבל עצמותה ומהותה אע״פ שמלובשת בהגוף לא שייך עלי׳ לומר שהיא במוחין שבראש יותר מברגלים שאינו בגדר ובחי׳ מקום וגבול גשמי כו׳ ע׳ לק״א שם ואין ר״ל שאינה כלל בגוף רק הארה לבד אלא ר״ל שאינה מאירה בגילוי רק בחי׳ מקיף והעלם,

ועד"ז בגלגול באבן היא בהעלם אלא שאז גם גילוי האור ממנה הוא בהעלם כלול בעצמותה כיון שאין האבן כלי להכיל הגילוי כו' וכיון שנת' שחיות שהגוף חי מהנפש הוא ג"כ רק הארה כעין זיו השמש כו' מעתה יובן ענין בחי' התלבשות האור בכלים שהוא עד"מ התלבשות חיות הנפש הנק' ג"כ הארה באברי הגוף משא"כ באור השמש אין שייך התלבשות שאינו מתלבש בכלי כו' והוא משל לבחי' או"מ שאינו מתלבש בכלי, אבל בחי' או"פ המלובשי' בכלים המשל הוא מאור הנפש בגוף כו' והוא בחי' סוכ"ע וממכ"ע בחי' סוכ"ע קדוש ומובדל היינו אפילו האור והזיו ממנו ית' האינו מתלבש בכלים וממכ"ע הוא המתלבש בכלים כו' (רק שמ"מ אין המשל מכוון דאילו התלבשות הנפש בגוף אין הנפש מתגלית בגילוי גמור בהגוף שיהי' הגוף משיג מהות הנפש רק שמרגיש מציאותה משא"כ התלבשות אורות בכלים דאצי' הוא בגילוי גמור דאיהו וגרמוהי חד ממש אך ענין התלבשות בכלים דבי"ע שהן נבראי' י"ל ממשל התלבשות הנפש בגוף) נמצא נתבאר ענין בחי' התלבשות שזה שייך רק בבחי' האור הנמשך ממנו ית' ולא במהותו ועצמותו ח"ו ולא עוד אלא שגם עיקר האור אינו מתלבש ונק' מקיף רק הארה דהארה מתלבשת בכלים, הנה הטעם שהי' צ"ל התלבשות האור בכלים, הוא כדי שיהיו הנבראים בעלי גבול ומדה, שזהו דוקא ע"י שנמשך להן החיות מאור א"ס ב"ה ע"י הכלים שהכלים הם הגורמים שיהי' הגילוי רק במדה וגבול כמשל כח הנפש כשמתלבש ביד שע"י התלבשות זו יהי' השפעת הכח בצימצום כפי כח הכלי כו' (עמ"ש מזה בפ' בהר ע"פ כי תבואו אל הארץ כו' באריכות) ועוד זאת כמ"ש בלק"א ח"ב ספ"ד שסיבת הסתר החיות בהנברא הוא ע"י שנמשך האור והחיות ע"י הכלים כמ"ש כי שמש ומגן כו' וזהו שנקראו בלשון מדות כאמרם מדת החסד מדת הדין מדת הרחמים כו' כי מדה יש בו ב' פי' הא' לשון מדה ושיעור והב' לשון לבוש כמו מדו בד, ושניהם עולים בקנה א' כי ע"י התלבשות אורו ית' בחו"ג יומשך שיהי' מדה ושיעור להעולמות שאמר לעולמו די כו'.

והנה יש ב' בחי' התלבשות הא' הוא שהמלובש מנהיג את המלבישו דהיינו שבחי' הלבוש טפל ובטל לגבי האור המלובש בו ויש בחי' ב' בהתלבשות הנק' בחי' גלות שהאור המלובש הוא בבחי' גלות בהלבוש שאין הלבוש בטל כלל לגבי הלובשו להיות מתנהג כפי רצון הלובשו רק אדרבה הוא מושל ומנהיג בו את המלובש כרצונו, והיינו כשהלבוש הוא גס וגשמי שאין בו בחי' הביטול כו', הנה על בחי' זו נאמר למעלה ושק אשים כסותם כי לבוש השק הרי המלובש בו בגלות וקשור דאסור בו ואינו כשאר לבוש שהלובשו מנהיגו כרצונו ברצותו פושט כו' אבל האסור בשק על כרחו אסור בו כו', וזהו בחי' גלות השכינה והתלבשותה בשר של מצרים כו' שזהו כמו שאסור בשק על כרחו שהרי זהו היפוך רצון העליון שאמיתית הרצון הוא להיות נמשך רב טוב לבית ישראל דוקא כי גם פושעי ישראל מלאים מצות כרמון והרי ב"נ זכה להיות מולך בכיפה עבור ג' פסיעות שהלך לש"ש כו' וא"כ מי הוא זה ואיזהו מפחותי הערך בישראל שלא יהי' לו זכות ח"ו יותר מטורח ג' פסיעות לאין קץ כו' מצד עבודתם, אלא שזהו מצד גלות השכינה ושק אשים כסותם להשפיע

בהלבוש ואין הלבוש בטל כלל כי הוא יש ודבר כמאמר פרעה לי יאורי כו' אמנם בחי' התלבשות אוא"ס במדות עליונות אינו עד"ז אלא בבחי' הא' שהמדות שהן הלבושי' בטילי' לאור א"ס ב"ה המלובש בהם, ואפי' מדות דבי"ע שהכלים נבראים מ"מ הן בבחי' ביטול היש עכ"פ ואין זה נק' גלות כו' אבל ההתלבשות בק"נ ומכ"ש בג"ק הטמאות נק' גלות, ויובן זה במשל רוחני ב' מיני התלבשות הנ"ל כי הנה התלבשות נפש האלקי' בנפש הבהמית והגוף הוא לפעמים בבחי' גלות דהיינו אפי' כשהאדם עושה דברים המותרים שלא לש"ש אין זה רצון הנה"א כלל רק שמצד התלבשותה בגוף מוכרחת להתנהג כפי הנה"ב והגוף המלבישים אותה וע' בלק"א ספכ"ד מש"ש שהיתה בבחי' גלות כו' אך בצדיקים שלבם ברשותם אז הוא להיפך שהנפש אלקית מולכת ומושלת על הנה"ב והגוף והם בטילים אצלה מכל וכל וכמ"ש בלק"א פכ"ט בענין הלל הזקן כו' הנה בחי' זו הוא קצת משל לענין שהלבוש בטל לגבי המלובש בו ועכ"ז אינו משל אמיתי כי אין ביטול זה אמיתי כמו שהוא למעלה כנ"ל וגם מ"מ הגוף מסתיר גילוי עצם מהות הנפש ממש כו' משא"כ בנמשל באורות וכלים כנ"ל, ויותר יובן המשל לבחי' התלבשות הא' מהתלבשות כחות הנפש זה בזה כמו כח המחשבה מתלבש בכח התנועה כשמצייר איזו ציור הרי כח התנועה בטל לגמרי לגבי כח המחשבה המלובש בו שהמחשבה תטה כח התנועה כרצונה כו', והנה זהו ההפרש בין זמן בהמ"ק קיים לזמן הגלות כמבואר באגה"ת פ"ו ורפ"ז, דהיינו שבזמן הבית לא הי' מתלבשת השכינה שהיא בחי' מל' רק בע"ס דבי"ע דקדושה שהן בבחי' ביטול, משא"כ בזמן הגלות מתלבשת בי"ס דנוגה וע"ז נאמר כרחל לפני גוזזי' נאלמה ועמ"ש ע"פ לא טוב היות האדם לבדו וע"פ *.

וע' באגה"ק ד"ה מ"ש בצוואת ריב"ש כו', ואע"ג דבזמן הבית היו ג"כ מקבלים הקליפות חיות אך לא הי' בבחי' גחזיה רק שינקו מן השערות כו' ועוד דאחר החורבן נתלבשו הט"ס דמל' בק"נ כמ"ח בע"ח ע"פ לא נתמלאה צור כו' אך הנה צ"ל דהכתי' וכבודי לאחר לא אתן ובחי' המל' נק' כבודי אך באמת אין ההתלבשות בק"נ רק מל' דיצי' ועשי' אבל מל' דאצי' ואפי' מל' דבריאה (בזוה"ק פ' תצא רע"ז ב' מ' דרק על מל' דאצי' נאמר וכבודי לאחר לא אתן) אינן מתלבשי' ח"ו בק"נ וכמ"ש בביאור לפסוק ואני אראה בשונאי כו' ובזה יובן ג"כ טעות המרגלי' מ"ש כי חזק הוא ממנו שאין בעה"ב יכול להוציא כליו מצד שהתלבשות בבחי' גלות וא"כ הלבוש מושל כו' וכלב השיב להם סר צלם כו' דעיקר בחי' המל' אינה מתלבשת כלל כמ"ש וכבודי לאחר לא אתן רק מקבלי' מבחי' צל ומקיף וא"כ סר צלם כו' חהו ואולם חי אני וימלא כבודי כו' כי כבודי לאחר לא אתן ומה שעכשיו בחי' גלות היינו משום דכך רצון העליון להיות השפעת מל' די"ע בבחי' גלות כי עי"ז יהי' העלי' כדלקמן בפי' והי' הבכור לשניאה כו', אמנם עדיין צ"ע דלפי משל הנ"ל משמע שבחי' השפעת מל' די"ע בק"נ הוא בבחי' גלות גמור עד שהלבוש מנהיג המלובש בו כרצונו רק שזהו גופא הוא רצה"ע שיהי' הלבוש מנהיג כו' ובודאי דמלכותו בכל משלה

---

* כנראה שחסר כאן.

דהיינו בחי' מל' דאצי' ובריאה, ובזוה"ק פ' במדבר ע"פ קולה כנחש משמע להדיא דאע"ג דרישא שכיבת לעפרא מ"מ רישא הוא המדבר כו' א"כ דוקא בחי' מל' די"ע נאמר ומלכותו בכל משלה אע"פ שמלובשת בסוד גלות ואין הלבוש מנהיג כלל המלובש בו רק שההשפעה נמשך להן הגם שאינן בבחי' ביטול כו'.

והנה מבואר אצלינו ע"פ ואני אראה בשונאי איך דדוקא ע"י התלבשות המל' בגלות ואני בתוך הגולה שזהו בחי' שונאי עי"ז יהי' ואני אראה כו' והטעם כי מחמת הגלות וההסתר תגדל האהבה כמ"ש צמאה לך נפשי בארץ צי' כו' דווקא בארץ ציה כו' לכן התפלל דהע"ה כן בקודש חזיתיך מפני שעתה אהבה זו הנמצאת בארץ ציה איננה נמצא בקדש עליון כי יתרון האור הוא מהחושך דוקא וכמארז"ל במקום שבע"ת עומדין כו' רק לע"ל משיח אתא לאתבא צדיקיא בתיובתא להיות כן בקדש חזיתיך ע"ש.

ועפ"י הקדמות אלו ית' ענין והי' הבכור לשניאה. כי בחי' מל' אצי' ובריאה נק' אהובה ובזמן בהמ"ק הי' קיים הי' נמשך בהיכל קה"ק שבבהמ"ק ממל' דבריאה, משא"כ מל' דיצי' ועשי' המלובשת בגלות נק' שנואה ע"ש שמלובשת בקליפות כמ"ש ואני בתוך הגולה וע"ד א' ובפשעיכם שולחה אמכם, אך והי' בן הבכור לשניאה כנ"ל בפי' ואני אראה בשונאי בחי' מאדך וזהו והי' ביום הנחילו את בניו דהיינו לע"ל את אשר יהי' לו ועדמ"ש ביום ההוא יהי' דהיינו ב"פ י"ה כו' כי הסובלים הגלות יהי' להם לע"ל עלי' יותר בצאת השכינה מהגלות כמ"ש בזהר וישב דקפ"א, ועמ"ש במ"א ע"פ שמע ישראל ענין בשכמל"ו שאמרו אחר חורבן בית א' דשייך לכאן ג"כ כי זהו ג"כ לאחר ירידת המל' למטה ועי"ז יגיע לבחי' מאדך כו', ופי' יכיר י"ל אע"ג שצריך הכירא כי חשך משחור תארם כו' לא נכרו בחוצות כו', וענין פי שנים הוא ע"ד קוממיות א"י וא"ח או ע"ד מ"ש במ"א ע"פ ושדי כמגדלות.

כי תהיין לאיש שתי נשים וגו'. בגמ' יומא דפ"ו ע"ב גדולה תשובה שדוחה את ל"ת שבתורה שנאמר ירמי' סי' ג' לאמר הן ישלח איש את אשתו כו' ואת זנית רעים רבים ושוב אלי נאום ה'. ופרש"י ל"ת שבתורה לא יוכל בעלה הראשון כו', מוכח מזה שבזמן הגלות נדונין כאלו שלחה ח"ו מביתו שהוא בהמ"ק, ועיי' ע"פ זה סנהדרין ז' נו"ב רבות בראשית ס"פ י"ו ואתחנן דר"צ ע"ג, זח"ב א' קמ"ט תכ"ט של"ה קח"א ע"מ דק"א תד"א ח"א ספ"ט בחיי י"ב ד'. וכ"מ ממ"ש ע"פ במדרש בפתיחתא דאיכה ד"נ סע"ד ע"פ והמה כאדם עברו ברית ודנתי אותם בגירושין שנאמ' מבית אגרשם ודנתי אותם בשילוחין שנאמ' שלח מעל פני ויצאו בירמי' רסי' ט"ו וצ"ל שהרי נאמר בישעי' רסי' נ' כה אמר ה' איזו ספר כריתות אמכם אשר שלחתיה כו' ועיי' מזה בסנהדרין פי"א קה"א וברבות משפטים פל"א קמ"ט א' אמר הקב"ה אפי' אני מחריב עולמי איני

מגרש ישראל כו׳ איזה ספר כריתות כו׳ ובאיכה ע״פ היתה כאלמנה נט״ב למלך שכעס על מטרונה וכתב לה גיטה ועמד וחטפה ממנו כו׳ ע״ש, א״כ אף שהיא גרושה עכ״ז אינה גרושה וע״כ נק׳ שנואה, וזהו והאחת שנואה, שנק׳ כן בגלות מאחר שנק׳ כגרושה, וכמ״ש תחת היותך עזובה ושנואה בישעי׳ סי׳ סמ״ך ט״ו, ופי׳ עזובה כמ״ש ותאמר ציון עזבני ה׳, וארז״ל ברכות ל״ב ב׳ רבש״ע אדם נושא אשה על אשתו כו׳ וכתי׳ ירמי׳ סי׳ י״ב היתה לי נחלתי כארי׳ ביער נתנה עלי בקולה ע״כ שנאתיה ופרש״י נתנה עלי בקולה עלתה לפני קול צעקת חמסיה, ועמ״ש בת״א פ׳ וירא ע״פ ארדה נא ואראה כו׳, ועיי׳ מפסוק היתה לי נחלתי בפ״ג דתענית י״ו ב׳ בפי׳ נתנה עלי בקולה זה ש״ץ שאינו הגון ועיי׳ מהרש״א שם ויש לבאר דברי׳ דהנה כתיב יונתי בחגוי כו׳ השמיעני את קולך כו׳ קולך ערב, והיינו ע״י הראיני את מראיך בחי׳ או״ח תשובה אזי קולך ערב ועיי׳ ברבות בשלח פכ״א מזה משא״כ כשאין הגון בתשובה ומע״ט כ״א נתנה עלי בקולה כו׳ היתה לי נחלתי זבחים קי״ט א׳ ירושלמי פ״ק דמגלה.

רבות פ׳ שלח פט״ז דרס״ז ב׳ ע״פ ותשא כל העדה ויתנו את קולם עז״נ נתנה עלי בקולה ע״כ שנאתיה אותו קול שבכיתם גרמה לכם להיות שנואין כו׳, ובקהלת דצ״א א׳ ע״פ עת לאהוב ועת לשנוא, עת לאהוב דכתי׳ אהבתי אתכם אמר ה׳, עת לשנוא דכתי׳ נתנה עלי בקולה ע״כ שנאתיה והיינו פי׳ אהבתי אתכם אמר ה׳ שאהבה זו נמשך ע״י שם הוי׳ דוקא כי מצד עצמות אוא״ס הרי קמי׳ כחשיכה כאורה ושממית בידים תתפש, וכמ״ש בד״ה ויאבק איש בענין אם תגביה כנשר משם אורידך נאום הוי׳ דוקא וזהו מ״ש אח״כ הלא אח עשו ליעקב ואוהב את יעקב ומהו הרבותא אלא כנ״ל משום דקמי׳ כחשיכה, וע״כ גם עשו יכול לקבל כו׳ ואעפ״כ ואוהב כו׳ ולכן אנכי ולא יהי׳ לך מפי הגבורה שמעונם שהוא ע״י גבורה וצמצום כו׳, והמשכה זו ע״י ואהבת את הוי׳ שיהי׳ בחי׳ את הטפל ממש לשם הוי׳ והיינו ע״י התבוננות איך הוי׳ אחד חד ולא בחושבן כמ״ש באריכות בד״ה ענין ק״ש אחד ואהבת, ועי״ז נמשך מלמעלה עת לאהוב עת הוא מל׳ מקור הזמן וה״ע ואהבת את כי האל״ף מתחלף על עי״ן כו׳ כמ״ש בד״ה ואתחנן אל הוי׳ בעת ההיא יעו״ש, ולכן נק׳ נש״י נר הוי׳ שממשיכים גילוי שם הוי׳ כמש״ש ועמ״ש בד״ה ולא אבה הוי׳ אלקיך לשמוע בכל נפש יש שם הוי׳ ממש, וזהו אהבתי אתכם אמר ה׳, ועיי׳ זח״ג ואתחנן דרס״ז ע״ב וברבות וישלח בשלשה לשונות חיבב הקב״ה את ישראל כו׳, עוד תרתין שהם חמשה נגד ד׳ אותיות הוי׳ וקוצו של יו״ד כמ״ש במ״א בד״ה משכני אחריך.

ב) והנה פי׳ עת לשנוא א״א לפרש שנאה אמיתית דהכתי׳ ואהבת עולם אהבתיך ופי׳ בתד״א אהבה נצחית ממש, אעכצ״ל השנאה היא על גילוי ההשפעה שהם בגלות וכמ״ש ועזבתים והסתרתי פני מהם והי׳ לאכול כו׳ ופי׳ כי ענין נתנה עלי בקולה עלי ממש והוא מ״ש ותשא כל העדה ויתנו את קולם כו׳ נתנה כאש כו׳, שהענין הוא ע״ד זכרנו את הדגה אשר נאכל במצרים חנם בלא מצות, והוא ע״ד שעכומ״ז מקבלים מבחי׳ רוממות רם על כל גוים כו׳, מבחי׳ דקמי׳ כחשיכה כאורה, וע״כ רצו לקבל מבחי׳ זו ולא ע״י שם הוי׳

וזהו נתנה עלי בקולה כו׳ ע״ד אם תגביה כנשר דעשו ע״כ שנאתיה, והיינו דאסתלק קוב״ה לעילא לעילא דהיינו הסתלקות שם הוי׳ למהותו ועצמותו ית׳ והרי שם כחשיכה כאורה כו׳ וזהו הנק׳ שנאתיה היינו העלם האהבה דבחי׳ אהבתי אתכם אמר הוי׳ שאהבה זו נמשך ע״י שם הוי׳ בחמשה לשונות של חיבה כו׳, וכיון שנתנה עלי ש׳ הוי׳ בקולה ע״כ נסתלק שם הוי׳ לשרשו בבחי׳ העלם ולא בבחי׳ גילוי וזהו ממילא העלם האהבה ונותן שליטה לנ״ג כו׳ ונק׳ שנאתיה, אבל עכ״ז מהיותו כי ואהבת עולם אהבתיך א״כ כ״ז הוא רק העלם האהבה והוא ע״ד תוכחת מגולה הנמשכה ובאה מחמת האהבה המסותרת וכמ״ש אם רחץ ה׳ צבאות בנות ציון כמ״ש באגה״ק סי׳ כ״ב ופי׳ אהובה היינו בזמן בהמ״ק שהי׳ חסד ה׳ נטוי עלי׳, ועז״ג ג״כ עת לחבק וימינו תחבקני, וע׳ בפרד״ס בעה״כ בערך אהבה, ובזח״ג ואתחנן דרס״ז ע״ב וזהו ואהבת את הוי׳ שיהי׳ שם שמים מתאהב על ידיך כמ״ש בתו״א בד״ה אלה תולדות יצחק ובד״ה ועשית בגדי קדש וכ״ז הי׳ בזמן בהמ״ק כמ״ש בגמ׳ פ״ה דיומא דנ״ד ע״א ראו חבתם כו׳ כחבת זכר ונקבה וכמ״ש ברבות נשא פי״ב דף רמ״ז ד׳ ע״פ אפריון כו׳ תוכו רצוף אהבה כו׳ זו השכינה כמד״א ואהבת את כו׳, וזהו״ע עת לאהוב וכמ״ש בת״א ח״ב ע״פ ואתחנן אל הוי׳ בעת ההיא כו׳ כי בחי׳ מלכותו ית׳ הוא מקור הזמן וע״כ נק׳ עת והיינו שיומשך בה גילוי אא״ס ב״ה וכמ״ש ע״פ שובה ישראל עד וע״פ והי׳ אמונת עתך כו׳ וא״כ שתי נשים היינו ע״ד דאיתא בגמ׳ כתובות פרק המדיר דע״ג ב׳ אשה אחת כעין שתי נשים וכמ״ש בת״א בד״ה ותוסף אסתר כי כנ״י יש לה הרבה שמות ונקראת בשם בחי׳ רחל כשהיא בבחי׳ התגלות כו׳ אבל בעת שאין הדבר בהתגלות נק׳ בחי׳ אסתר כו׳ וההסתר נק׳ כשושנה בין החוחים כו׳ וזהו האחת אהובה ה׳ אחת אהובה היא רחל שכינתא עילאה וה׳ אחת שנואה היא מילוי ה׳ כשיורדת למטה ונק׳ אסתר והיא שנואה דכתי׳ וילך ל״א ז׳ ועזבתים והסתרתי פני מהם כו׳, וכמ״ש בתלים מזמור כ״ב אלי אלי למה עזבתני כו׳ ואז תחת עבד כי ימלוך זה אחשורוש שהושחרו כו׳ ותחת שפחה כו׳ א״כ ה׳ אחת אהובה שכ״ע תרל״מ וה׳ אחת שנואה ה׳ תתאה שלפעמים יורדת כו׳, וזהו״ע דודים שמתחברים רק לעתים כו׳ ולכן בפסוק שאחרי׳ את אשר יהי׳ היינו ע״ד ביום ההוא יהי׳ כו׳ וה׳ תתאה כמו ה׳ עילאה א״נ ה׳ אחת שנואה כמ״ש כי שנואה לאה ופי׳ בזח״א ויצא קנד״ב לפי שהוא עלמא דאתכסיא וכמו״כ בגלות מקבלים בחי׳ זו כמ״ש אשר תיסרנו י״ה כמ״ש בתניא פכ״ז, והנה תכלית שנאה זו כדי שיבא לבחי׳ תשובה כמ״ש בצר לך כו׳ ושבת עד ה׳ אלקיך בפ׳ ואתחנן סי׳ ד׳ ל׳ ועמ״ש בד״ה רני עקרה בענין כי רבים בני שוממה כו׳ וזהו כי תהיין לאיש כי הקב״ה נק׳ איש כו׳ כמ״ש ה׳ איש מלחמה וכ״כ בבעל הטורים כאן בשם מדרש, ועיי׳ בפרד״ס ערך איש שתי נשים כנ״ל, ועמ״ש בת״א ע״פ וישב יעקב בארץ כו׳ האחת אהובה בחי׳ עת לאהוב והאחת שנואה בחי׳ עת לשנוא.

ג) **וילדו** לו בנים הנה בני האהובה הם הצדיקים וכמ״ש וישראל אהב את יוסף כו׳ וזהו צדיק ה׳ צדקות אהב, והיינו שמעולם לא נפרדו כו׳ ונקראים אחים ורעים כו׳ ובני השנואה היינו כמ״ש יוסף ה׳ לי בן אחר פי׳ בן הנמשך מבחי׳ אחר כו׳ ועמ״ש בת״א סד״ה ראה ריח בני בענין ריח בגדי׳

כו' וזהו והי' הבן הבכור לשניאה, וכאן לא נאמר לשנואה כ"א לשניאה ע"ד הס' שירדה שנאה לעכומ"ז כו' והנה יתרון האור נמשך מהחשך מגלה עמוקות מני חשך, וזהו הבן הבכור ע"ד ו' לרבות אחיך הגדול הוא"ו הוא קו חוט אא"ס המלובש בז"א שנק' בכור לגבי הנשמות שנק' אחים וגם ז"א בע"ק אחיד ותליא ולכן יפה כח הבן כו' ועמ"ש מענין הבן הבכור בד"ה מה טובו ובד"ה וכל בניך, י"ל אה"ר ויראה עילאה כו' משא"כ סתם בן אהבה זוטא כו' עוי"ל פי' הבן הבכור עפמ"ש במא"א אות ב' סעי' כ"ב בן העוה"ב נק' הזוכה להעלות מ"ן דאימא בלי שיתוף אחרים כמו הז"א הנק' בן עוה"ב עכ"ל ויש לפרש דהנה בזח"א ר"פ נח ע"פ ועמך כולם צדיקים לעולם ירשו ארץ היינו ע"י יסוד ז"א נמשך שפע הבינה הנק' עוה"ב אבל בן עוה"ב היינו כמו ז"א המקבל מיסוד אימא עצמו שהיא עמיקא דבירא כו' וע"ש סעי' ז"א נק' בכור כו' ומ"ן דאימא זהו ע"י מס"נ ועמ"ש מענין בן העולם הבא סד"ה לבבתני.

ד) **והי'** ביום הנחילו כו'. במדרש תלים רסי' ה' ע"פ למנצח אל הנחילות העירו מפסוק וממדבר מתנה דקאי על התורה שזכו לקבל את התורה במדבר ואח"כ וממתנה נחליאל שנחלו את הקב"ה לאלוה והוא נחל אותם לאומה וע"ז אמר דוד למנצח אל הנחילות, עו"ש על הנחילות להנחיל את אוהבי יש במשלי סי' ח' ועיין מענין וממתנה נחליאל בעירובין פ"ח נד"א ובנדרים פ"ו נה"א ובפ"ז דאבות וברבות משפטים ר"פ ל"ב שנחלו מהקב"ה שיהי' חיים וקיימים לעולם וכמ"ש הן האדם הי' כאחד ממנו כו' ע"ש וברבות בראשית פכ"א כאחד ממנו כיחידו ש"ע כו' ולכאורה תמוה אלא הענין דכ' הרע"מ ביונת אלם כי הנה הגם שהוא לבדו ית' הוא הקדמון ונצחי חולתו הכל מחודש עכ"ז רבים מן המחודשים יהי' נצחים ע"י רצון הבורא ית' וזהו"ע שיהי' חיים וקיימים לעולם והו"ע נחליאל שנחלו בחי' אלקות ממש שזהו שיהי' נצחי' הוא בחי' אלקות, ולכן ארז"ל פ"ה דב"ב דע"ה ב' עתידים צדיקים שיקראו על שמו של הקב"ה שנאמ' כל הנק' בשמי ופרש"י שיהי' שמם הוי' כו' וזהו"ע להנחיל אוהבי יש וברבות באיכה חטאו ביש דכתי' היש הוי' בקרבנו ולקו ביש היש מכאוב כו' ומתנחמים ביש להנחיל אוהבי יש ע' בפרד"ס ערך יש שהוא עוה"ב התגלות עתיק כו' את אשר יהי' לו היינו מ"ש לע"ל ביום ההוא יהי' הוי' אחד כו', וע' ביאור הדבר בתו"א בד"ה וארא אל אברהם ומ"ש בתו"א שבחי' ו"ה יהי' כמו י"ה זהו"ע יהיה ופי' בלק"ת מהאריז"ל בזכרי' שיהי' בזו"נ ע"ס בקביעות משא"כ עכשיו ז"א רק ר"ק ומ' נקודה א' וזהו שבחי' ו"ה יהי' כמו י"ה או"א כי באו"א הוא גילוי עתיק שהיא כתר וא"כ כשהי' זו"נ בבחי' י"ה בהם ג"כ גילוי בחי' זו וזהו"ע הוי' אחד התחברות ע"ק בז"א ולכן כולו הטוב והמטיב בגמ' ספ"ג דפסחים, ובחי' זו של ביום ההוא יהי' הוי' אחד ושמו אחד שמזה ינחיל לנש"י הנק' וכל בניך למודי הוי' וזהו ביום הנחילו את בני' את אשר יהי' לו דוקא ולכן נאמ' והי' ביום ע"ד שכל הנחמות נאמרו בלשון זה והי' ביום ההוא יצאו מים חיים מירושלים כו' ונמשך ממ"ש יעקב והי' הוי' לי לאלקים כמ"ש סד"ה והי' ביום ההוא יתקע בש"ג כו', וגילוי זה ע"י שינחיל להם ש"י עולמות כמ"ש בדרוש אדם נותן לעני מלוא עומסו בעוה"ז והקב"ה נותן לו מלוא עומסו בעוה"ב, ומקשה והלא השמים בזרת תיכון ותירץ שינחיל להם ש"י עולמות שבהם יוכלו לקבל מלא

עומסו כו' והיינו כנודע בדרוש השופר שהתגלות התענוג הוא בינה שהוא השגה כו'. אך כשהבינה מתלבשת ביסוד היינו כענין אור מים רקיע כו' וז"ס מתיבתא דרקיע כנז' בדרוש בהרת וא"כ בעוה"ב זהו כשמקבל מהבינה עצמה כו' בינה בן י"ה כו' בחי' ממעמקים כו'.

כי את הבכור כו', היינו כנ"ל כי בצדיקים נז' חלק לעוה"ב אבל בע"ת נק' בן עוה"ב כי עוה"ב בינה וכן תשובה בינה פי שנים ברבות בא ס"פ ט"ו דקאי על בני בכורי ישראל שאוכלין העוה"ז והעוה"ב חיי שעה וחיי עולם יונקי' פי שנים ע"ד כי על כל מוצא פי הוי' יחי' האדם כי פי ה' זהו בחי' מל' כמאמר מלכות פה כו' ומוצא פי הוא המקור והוא בינה שהוא העוה"ב וא"כ פי שנים שני ההי"ן דשם הוי' כי ה' היינו ה' מוצאות הפה, א"נ פי שנים מל' דאצי' ומל' דא"ס כמ"ש הרמ"ז פ' בראשית ד"ד ע"פ ודברי אשר שמתי בפיך והיינו ממכ"ע וסוכ"ע וי"ל כי הצדיקים ע"י רמ"ח פקודין שהם רמ"ח אברין דמלכא נתעלו בבחי' סוכ"ע גם פי שניים ע"ד שלום שלום לרחוק ולקרוב שהוא יחוד או"א ויחוד ע"ס דאצי' שנק' ממכ"ע וכמ"ש בד"ה וארא אל אברהם אבל ע"י התשובה מתעלה בבחי' סוכ"ע גם פי' שנים ע"ד שלום שלום לרחוק ולקרוב שהוא יחוד או"א ויחוד זו"נ יסוד אבא ויסוד ז"א, א"נ פי שנים ע"ד אנכי אנכי הוא מוחה פשעיך גבי ב"פ אנכי אבל בצדיקים נאמ' פ"א אנכי הוי' אלקיך כו' ועמ"ש מזה בביאור ע"פ שובה ישראל ובפרש"י שופטים ד' ע"פ ב"פ אנכי שנאמר בהר תבור כו' והיינו כי ב"פ אנכי הם ב' בחי' שבכתר עתיק וא"א כו' ויש לפרש עוד ע"ד ח"א שהם וח"א ישפה מלמעלמ"ט ומלמטלמ"ע וזהו"ע והתהלכתי בתוככם ב' בחי' הילוך מלמעלמ"ט המשכת סובב בממלא וזהו ח"א שהם יוסף בחי' צדיק שבו נמשך העוה"ב בינה כו' אך הבע"ת זוכה גם לבחי' בנימין בן אחר מלמט' למע' ג"כ עליי' ממלא בסובב וזהו ישפה יש פה פי' פה שבבחי' יש ע"ד ממלל רברבן כדלקמן וזהו העוה"ז והעוה"ב בחי' א' נק' העוה"ז גילוי בינה במל' ובחי' ב' נק' העוה"ב א"כ תחה"מ נק' פי שנים העוה"ז והעוה"ב יחד כו'.

וזהו תחת היותך עזובה ושנואה כו' לע"ל יהי' עלי' המל' להיות א"ח עט"ב וזהו שתהי' גאון עולם כמו אימא עילאה ולמעלה יותר כמ"ש הנה ישכיל עבדי כו' וכמ"ש בתו"א סד"ה רני ושמחי בת וע' זהר וישב דקפ"א א' שאותן שסבלו בפגימו דסיהרא הם יתחדשו עמה ביתר שאת על אותן שלא סבלו יעו"ש, וזהו כי את הבכור בן השנואה יכיר כו' וזהו גדולה תשובה שדוחה את ל"ת שבתורה כו' ופי' הטעם בס' פ' האזינו כלום הכתבתי לך אלא איש והלא כבר נאמר כי אל אנכי ולא איש וצ"ל דהכתי' הוי' איש מלחמה, אעכצ"ל כמ"ש ע"פ כי לא אדם הוא וכתי' דמות כמראה אדם אלא כי ז"א נק' אדם וע"ק נאמר כי לא אדם הוא וזהו וממדבר מתנה וממתנה נחליאל בחי' כי אל אנכי ולא איש, והנה עכשיו מקבלת המל' מז"א הנק' אדם אבל לע"ל נאמר וארשתיך לי כו' בחי' א"א שז"א יהי' במדריגת א"א כו' וזהו תעזבנו לאורך ימים ר"ל ע"י ברגע קטן עזבתיך יהי' גילוי א"א אורך ימים כו' גם כמ"ש במ"א בפי' דודי הנז' בשה"ש שהוא אה"ר מעצמות אא"ס כן נת' בד"ה כתפוח בעצי היער כן דודי בין הבנים, והיינו עדמ"ש במדרש פ' וישלח פ"ה בשלשה לשונות של חיבה חיבב הקב"ה את ישראל

בדביקה חשיקה חפיצה כו׳ ע״ש והם בחי׳ נר״נ כמ״ש בר״ח שער האהבה ובחי׳ נר״נ למעלה נפש הוא ממכ״ע רוח היא סוכ״ע נשמה מה שלמעלה מסוכ״ע, והגם שי״ל ג״כ דנשמה היא בינה אך בבינה הוא התגלות עתיק א״כ מבחי׳ זו בא החפץ וזהו בחי׳ דודי וזהו כי אל אנכי ע״ד מי אל כמוך דקאי על עת״י ולא איש שהוא ז״א כו׳ ועיי׳ בלק״ת בשה״ש בד״ה לסוסתי הראשון בפי׳ הוי׳ איש מלחמה.

עוי״ל בענין פי שנים כי הנה מבואר בד״ה שובה ישראל ויאמרו ה׳ הוא בשמים ממעל היינו סוכ״ע בחי׳ כתר ושם ג״כ יש יחוד הוי׳ אלקים והיינו כי הוי׳ לגבי א״ס נק׳ אלקים והיינו שם הוי׳ שבכתר שלגבי א״ס נק׳ אלקי׳ כי הכתר נמשך ממל׳ דא״ס שהוא בחי׳ אלקי׳, ואפשר מה שלמעלה מבחי׳ שם אלקים זהו ג״כ ענין שם הוי׳ אך שהוא ע״ד עד שלא נבה״ע הי׳ הוא ושמו בלבד שהוא בחי׳ שמו כמו שהוא כלול בעצמותו ונק׳ שמו הגדול וכדי שיומשך ממנו בחי׳ עולמות ופסיק טעמא ביניהו שמאחר ששניהם לפני יג״מ א״כ שניהם למעלה מאצי׳ שגם שם השני הוא מקור לי״ג מדה״ר דא״א וא״כ השם הראשון גבוה יותר והוא כמו שכלול בעצמותו ועמ״ש מזה בתו״א פ׳ תצוה בביאור ע״פ ועשית ציץ והפסיק טעמא בינייהו זהו בחי׳ אלקי׳ המחבר ב׳ השמות וכ״ז הו״ע כי הוי׳ הוא האלקי׳ בשמי׳ ממעל, וענין ועל הארץ מתחת היינו בחי׳ ממכ״ע שם ג״כ יש יחוד הוי׳ דז״א עם אלקי׳ דנוק׳ ובאמת הכל אחד וזהו״ע יהי כבוד הוי׳ לעולם והנה לע״ל כתי׳ ונגלה כבוד הוי׳ וראו כל בשר יחדי׳ כי פי ה׳ דבר בישעי׳ סי׳ מ׳ ה׳, והיינו ע״י ולא יכנף עוד מוריך כו׳ ועיי׳ בת״א בד״ה אני הנה בריתי אתך וברבות פ׳ ויקרא פ״א מבואר דענין כי פי ה׳ דבר זהו שיהי׳ התגלות הנבואה וכו׳ עיי״ש והנה בצדיקים כתי׳ ועמך כולם צדיקים לעולם ירשו ארץ א״כ היינו ע״ד כי הוי׳ הוא האלקי׳ וכו׳ על הארץ דהיינו גילוי שם הוי׳ דז״א שהוא גילוי האצי׳ והיינו כי פי ה׳ דבר פי׳ הוי׳ דז״א ועז״נ כי הוי׳ יתן כח׳ מפיו דעת כו׳, ולכן ומלאה הארץ דיעה, אך בע״ת יזכו לבחי׳ גילוי כי הוי׳ הוא האלקים בשמים ממעל הנ״ל והיינו ע״י מאדך מקיף כמו בחי׳ שמים כו׳, ועמ״ש ע״פ מי יעלה לנו השמימה ר״ת מילה וס״ת הוי׳ בת״א ס״פ לך בד״ה בעצם היום הזה נמול וזה ע׳ פי שנים גילוי היחוד דבחי׳ כי ה׳ דבר בשני הבחי׳ דבשמים ממעל ועל הארץ מתחת והנה ארז״ל פ״ק דב״ב די״ב ע״ב ובפרק י״נ דקכ״ח ע״א דפי׳ שניים דבכור אחד מצרא יהבינן לי׳ והיינו שהם חלק א׳ והוא מ״ש למען ירבו ימיכם כו׳ כימי השמים על הארץ, והיינו שנאמ׳ כן בפ׳ והי׳ אם שמוע שמדברת על לע״ל ולכן נאמ׳ השמרו לכם פן יפתה כו׳ ואבדתם כו׳ ואח״כ ושמתם את דברי אלה, אבל פ׳ שמע מדברת בבחי׳ צדיקי׳ ולכן נאמ׳ בו ואהבת את בחי׳ עת לאהוב משא״כ פ׳ והא״ש נאמר בה וחרה אף כו׳ בחי׳ עת לשנוא וזהו ולא יהי׳ מטר ה״ע היחוד כו׳ ואח״כ כשיעשו תשובה כמו שהובטחו ישראל שיעשו תשובה אזי יומשך להיות כימי השמים על הארץ דהיינו ב׳ הבחי׳ דבשמים ממעל ועל הארץ מתחת יומשכו ויתחברו יחדי׳ וזהו אישר״מ לעלם ולעלמי עלמיא, עוי״ל בענין פי שנים תהו ותיקון ופי שניים א׳ מצרא ע״ד מי יתנך כאח לי וכו׳ אמצאך בחוץ בחי׳ צדיקים שיעשו תשובה כו׳ כמ״ש בזהר לאתבא צדיקיא בתיובתא.

עוי״ל בענין פי שניים ע״ד בשעה שהקדימו נעשה לנשמע קשרו להם שני כתרים אחד כנגד נעשה וא׳ כנגד נשמע ואח״כ שברתם נעשה הזהרו

בנשמע, ברבות פ' יתרו ס"פ כ"ז אכן ע"י תשובה יזכו לב' כתרים ועפ"ז אפ"ל ג"כ מארז"ל עתיד הקב"ה להנחיל לכל צדיק ש"י עולמות, והיינו מחצה מן תר"ך והיינו בחי' תחתונה שבכתר שהוא א"א, והיינו צדיקים דוקא, אבל בע"ת שיזכו לב' כתרים יזכו לכל תר"ך בחי' שהם ב"פ י"ש וזהו פי שנים וי"ל עפמש"ל האהובה רחל על דא ורחל היתה יפ"ת ויפ"מ בד"ה אם לא תדעי לך בת"א פ' ויצא בן האהובה יוסף בן פורת יוסף כו' והשנואה לאה עלמא דאתכסיא שלמטה אין גילוי האהבה וג' שנואה ועיני לאה רכות שלא תפול בחלקו של עשו, ובן השנואה דוד ומשיח הבא מיהודה שעלי' נאמר בכור אתנהו עיי' בת"א פ' ויגש וזהו ביום הנחילו להנחיל אוהבי יש מש"י עולמות קנה חכמה קנה בינה זהו לאוהבי בני האהובה, אבל בן השנואה הבכור ינחיל ב"פ ש"י התגלות הכתר ה' גדולה לאה כהונה לעולם מד"ר ויצא ע"א ובמדר' קדושי' פכ"ד ואתה מרום לעולם בחי' לעולם נמשך מרוממות שהוא ע"ק.

עוי"ל דהנה בלוחות הראשונות הי' ישראל צדיקים ואח"כ עשו העגל וחזרו ועשו תשובה א"כ בקבלת לוחות האחרונות הי' בע"ת ואיתא ברבות כי תשא ר"פ מ"ו וסוף הסדרה דבלוחות האחרונות נתן לו יותר מה שלא הי' בלוחות הראשונות, ועז"נ ויגד לך תעלומות כי כפליים לתושי', א"כ זהו"ע הבכור בן השנואה בחי' בע"ת יכיר לתת לו פ"ש כו'.

והנה בדניאל ז' ח' כתי' ופום ממלל רברבן ופרש"י דקאי על מלכות רביעי' שהיא אדום שהחריבה בהמ"ק ובעה"מ שער קרית ארבע ר"פ קמ"ב פי' דבבינה נק' כן לפי שממנה נמשכי' אתוון רברבין ועיקר המשכה זו מא"א כו' וכ"כ במא"א ערך פה ובי"נ שם ועיי' זח"ב תרומה קל"ב ב' ובמ"א נת' ע"ד ההפרש בין אני ובין אנכי כו' והיינו ע"ד שם ה' קטנה רחל בתו"א פ' וישב בד"ה בכ"ה בכסלו כי זהו המשכה להיות בע"ג כו' אבל אתוון רברבין ההמשכה מבחי' סוכ"ע וזהו ישפה יש פה פי' פה הנמשך מבחי' יש עלמא דאתי ששם אתוון רברבין וזהו"ע פי שנים העוה"ז והעוה"ב ב' בחי' אתוון הנ"ל גם פי שנים ע"ד מהרה ישמע קול חתן וקול כלה ע' בת"א ס"פ ויגש גם פי שנים ע"ד הקול יעקב ב' בחי' קול גם פי שנים ע"ד ישקני מנשיקות פיהו ועיי' בענין שכם אחד על אחיך חלק בכורה היא מה שלמעלה מהשתלשלות כו'.

ענין יכיר יובן עפמ"ש ברבות כי תשא פמ"ו שאמר איני מכירם כו' מחמת כי עוונותיכם מבדילים כו' והם טענו ועתה ה' אבינו אתה והנבראים והנביאים טוענים אתה אמרת שאין בניך ובפניהם הם נכרים שנאמר כל רואיהם יכירום כי הם זרע ברך ה' וזהו ויכר יוסף את אחי' ואע"פ כי הם לא יכירוהו ע' זהר ויגש ע"פ בהתודע יוסף אל אחיו ובמד"ר פ' מקץ פצ"א ע"פ ויכר יוסף כו' וזהו מי יתנך כאח לי דהיינו כמו יוסף לאחי' דאע"פ שהם לא הכירוהו ולא נהגו עמו באחוה כלל עכ"ז הוא נהג עמהם באחוה לפני ולפנים משורת הדין וזהו ויכר יוסף את אחיו וזהו כי את הבכור בן השנואה יכיר, ועיי' במד"ר פ' תולדות פס"ה בפי' ולא הכירוהו כי הי' ידי' שעירות שבשעה שרשעים עומדים ממנו שהם בבחי' ידי' שעירות כמו עשו אז לא הכירוהו.

ושרש* ענין והי' בן הבכור כו' יובן עפמ"ש בביאורי הזוהר פ' פנחס בענין הבכור שנק' פטר רחם שפותח את הרחם מלשון פוטר מים כו' להיות כי כל המשכה ממקום גבוה שלמעלה מהשתלשלות דקמי' שוים ההעלם והגילוי דהיינו כמ"ש כחשיבה כאורה ע"כ יוכל להפך ההעלם לגילוי וכמו ענין קי"ס הפך ים ליבשה מהעלם לגילוי היינו ע"י גילוי בחי' שלמעלה מהשתלשלות והוא בחי' רוח קדים מקדמונו של עולם וכמ"ש בזוהר בשלח ע"פ מה תצעק אלי כו'. וכמ"כ ג"כ שרש בחי' הבכור שהוא פוטר הרחם שההעלם יביא לידי גילוי נמשך מבחי' שלמעלה מהשתלשלות לפני מלוך מלך כו' למעלה מבחי' אדם ישר כו' ולפי שעל ידי שבה"כ נפלו משם ניצוצות בבחי' ק"נ שזהו שרש הנה"ב לכן היצה"ר ג"כ מקדים לבא קודם היצ"ט מיד בפתיחת הרחם כמ"ש לפתח חטאת רובץ משא"כ היצ"ט בא אח"כ כמ"ש בזוהר פ' וישב, אך ע"י התהפכות חשוכא דיצה"ר לנהורא אזי מגיע לשרשו לפני מלוך וזהו והי' בן הבכור לשניאה כו', והנה ענין פטר רחם מיירי בבכור לאימו.

וזהו ג"כ ענין ושדי כמגדלות שהמגדלות בולטין מן החומה למעלה, כי הנה בחי' מלכין קדמאין הנ"ל בשרשן הוא למעלה מסדר השתלשלות שאין מגיע לשם מעשה התחתונים כלל כמ"ש אם צדקת מה תתן לו ואם רבו פשעיך כו' וכידוע בפי' חנם בלא מצות וזה הי' בחי' החלק בכורה דעשו שהוא חלק הראשון בהשתלשלות אך יעקב הי' איש תם יושב אהלים שמחבר האהלים היינו שע"י אתעדל"ת יהי' נמשך אתעדל"ת, וכאשר לקח ג"כ חלק הבכורה נוטל פי שנים היינו ג"כ בחי' הנ"ל שלמעלה מאתעדל"ת, וכמ"ש בתים מלאים כל טוב אשר לא מלאת, פי' בחי' טוב העליון אשר לא מלאת שא"א להגיע שם האתעדל"ת, כ"א נתמלאו מעצמם מטוב העליון, וזהו המגדלות הבולטין למעלה מן החומה שבולטים למעלה מסדר השתלשלות כנ"ל.

ולהבין זה בתוס' ביאור בענין והי' בן הבכור לשניאה, יש להקדים מה שידוע שהנפש כלולה מעשר בחי' כנגד עשר ספי' עליונות שנשתלשלה מהם הנפש והן נחלקות לשתי בחי', היינו שכל ומדות והשכל הוא בחי' חב"ד המדות הן חג"ת כו' והנה חו"ב נק' או"א כי אם לבינה תקרא והיינו שהיא בחי' אם הבנים שהם המדות הנ"ל שנק' בנים שהן נולדים ונמשכים מן ההתבוננות, וההתבוננות הוא בחי' אם ומקור להן כי לפי שכלו יהולל איש שכפי ההתבוננות כך הוא ההתפעלות והנה בחי' הדעת נק' ברא בוכרא בזוה"ק פ' תרומה כמ"ש בסידור ע"פ אין אומר ואין דברים כו' ובאדר"ז דרצ"א ע"א ביארו זה באריכות. ולהבין זה יש להבין מהו ענין הדעת דהנה ידוע שהדעת הוא המחבר את השכל עם המדות ולכאורה אינו מובן מה צריכים לבחי' הדעת הלא מן השכל וההתבוננות עצמה כשיתבונן בטוב הדבר הרי יתפעל באהבה לדבר ההוא ומהו ענין הדעת ואם להיות ממוצע בין השכל ובין ההתפעלות מה צורך לבחי' ממוצע כלל, אך הענין הוא דתועלת

ושרש: התחלת מאמר זה (ד"ה כי תהיין) נמצא בלקו"ת לז, ה, ונתוסף כאן הסיום — עפ"י בוך באב' נו' 13.

הדעת אינו בשביל ממוצע בלבד אלא כדי להיות בחי' המשכה פנימי' במדות מן השכל ולא בחי' המשכה חיצוניות ואם לא בחי' הדעת הממוצע בין השכל והתפעלות המדות הי' בחי' התפעלות המדות מן ההתבוננות בבחי' המשכה חיצוני', אך בחינת הדעת הוא הממשיך בחינת המשכה פנימי' במדות, והיינו דעת תחתון שהוא בחי' הדעת המתפשט במדות שממשיך בהן בחי' המשכה פנימי' להיות כי הדעת בכל מקום הוא נמשך מבחי' הפנימי'. והמופת לזה ידוע משאר אנו רואים בהפרש התפעלו' המדות של התינוק להתפעלות המדות של הגדול דגם שמצד המדות אין השכל וההתבוננות אחת היא בקטן כמו בגדול, אך ורק ההפרש ביניהם הוא הדעת שהקטן עדיין אין הדעת מתפשט במות כמאמר רז"ל קטן אין לו מחשבה שהוא הדעת ע"כ אין בהתפעלות מדותיו המשכה פנימי' מן השכל רק חיצוניות ההארה וע"כ אין תוקף כלל במדותיו כמו שידוע שבנקל לפתות הקטנים והנשים מפני שדעתן קלות כו' משא"כ בגדול שהתפעלות מדותיו עפ"י בחי' הדעת יש תוקף גדול למדותיו כי הדעת ממשיך בהן חיות פנימי ביותר ולא יתפתו להתהפך מלאו להן או להיפך ולכן אין הקטן פחות מי"ג בר עונשין (כי שס"ה ל"ת נמשך מצד היראה ורמ"ח מ"ע מצד האהבה והן ה"ח וה"ג, ובקטן לא נשלמו חו"ג שלו עפ"י הדעת אבל יותר מי"ג גם שהוא ע"ה דעתו מתפשט בחו"ג כו' וד"ל).

ועוד זאת יש הפרש בין התפעלות המדות מן השכל וההתבוננות בלא דעת להתפעלות המדות ע"י הדעת בעצם התפעלות המדות שמתפעלים ע"י הדעת בבחי' פנימי' יותר והוא הנק' פנימי' המדות ובלא דעת מתפעלים רק בבחי' חיצונית בלבד (והא בהא תליא משום שהד"ע ממשיך חיות פנימי' בהן מן השכל ע"כ מוליד בהן בחי' הפנימי' שלהן כי פנימי' המדות תלוי בפנימי' השכל כו' והכל שורש וענין א' וד"ל). וההפרש בין בחי' פנימי' המדות לחיצוניות שלהם ידוע דבפנימי' שבהם מובדל הטוב מן הדע ואין שם בחי' תערובת כלל, אלא בתכלית הבירור כי הדעת המתפשט בהן מברר אותם בתכלית הבירור (וע"כ נק' הדעת דרך כלל בשם פנימי' המדות להיות מובדל בהן בחי' הפנימי' אע"פ דלגבי השכל עצמו נק' הדעת בחי' חיצוניות כנ"ל שנק' ממוצע כו' וכמ"ש במ"א). ובלא דעת מקבלים המדות מן השכל בבחי' תערובת בלי בירור כלל להיות כי נמשך בהן הארה חיצוני' בלבד אך ע"י הדעת נמשך בהן בחי' פנימי' כנ"ל והוא המבדיל ומברר במדות בין טוב לרע שלא יתערבו כ"כ עד שיוכל להיות מן האמת שקר כו' וד"ל.

וביאור ענין בחי' התערובת הזאת במדות, הנה יובן בדוגמא למעלה אהבה ויראה בעבודה שבלב זו תפלה, דהנה אנו רואים דגם שיתפעל אדם באהבה ברשפי אש בתפלה הנה מיד אחר התפלה בשומו ליבו בענינים גשמיים יתלהב לבו ג"כ אליהם, או כאשר יפגע אדם בכבודו או בממונו יתפעל בכעס כידוע ואם היתה התפעלות האהבה בתפלה בתכלית הבירור רק לה' לבדו כו', מאין יבא לו התלהבות לדבר זר מיד או לכעוס בעבור כבודו וממונו אלא מוכרח לומר שגם בעת התפעלות בתפלה לא הי' בתכלית הבירור אלא שהי' מעורב טוב ורע דהיינו שלא הי' אמת רק לה' לבדו, אלא

בתערובת דבר זר כדי להיות איזה דבר ויש וכדומה וגם מעצם התפעלות אינה לתכלית האמת לעומקא דלבא אלא רק בבחי' חיצוניות הלבד בלבד ע"כ תתפעל הלב מיד גם להיפך כו' אבל אם הדעת הוא המתפשט במדות. עושה בהתפעלות הלב בירור גדול להיות בחי' פנימי' המדות, וז"ש ישראל לא ידע כו' הוי גוי חוטא דהא בהא תליא וכמ"ש במ"א ע"פ דע את אלקי כו'. וזהו ההפרש בין בחי' מוחין דקטנו' לבחי' מוחין דגדלות שבחי' מוחין דקטנות יש אחיזה ויניקה לחיצוניות כענין אברהם יצא ממנו ישמעאל כו' לפי שבחי' אחוריי' דשם אלקי' הוא המסתיר על אור האלקי עד שיוכל להיות נפרד כידוע, ובבחי' מוחין דקטנות שבלא דעת הרי בחי' הפנימי' מוסתר ונעלם ומבחי' חיצוניות ואחוריים של המדות העליונים יכולים גם החיצונים לקבל אבל בבחי' מוחין דגדלות שהוא הארת הדעת במדות אין שם מקום לינקת החיצונים כלל מפני שבבחי' הפנימי' של המדות אין שם מקום לחיצוני' להיותם מבחי' אחוריים וחיצוני' כידוע. וזהו שנזכר שם באדר"ז בענין הדעת ירותא דאו"א ירית מאי מאי ירותא דא אחסנתוי דאבא ואימא כו' דהיינו שהדעת ממשיך פנימי' השכל שזהו בחי' אחסנתוי דאו"א, משא"כ מה שהמדות מקבלים מן השכל שלא ע"י הדעת הוא בבחי' חיצוני' כו', ועוד זאת שהדעת יוכל להמשיך ג"כ המדות שלמעלה מהשכל שיתגלה למטה בלב, וזהו ענין תרין עטרין הנז' שם, כי המדות שלמעלה מן השכל נק' עטרין לשון עטרה ומקיף ולכן נק' בר בוכרא כי כמו שהבן הבכור מקבל הארה יותר גדולה, ולכן חייב אחיו הקטן ממנו לכבדו כמ"ש בכתבי האריז"ל כמו כן הדעת מפנימי' המוחין מה שאין נמשך כן במדות, ועוד זאת שהוא ראשית וקודם למדות שבלב, וכמ"ש בסידור שם בפי' אין אומר כו' והעיקר הוא מפני שממשיך בחי' המדות שלמעלה מהשכל (ובחי' הרצון שלמעלה מהשכל הוא בחי' ראש וראשין לכל כחות הנפש, וזהו ענין פי שנים הוא בחי' המשכת אהבה ויראה שבאין מלמעלה. אך הנה כדי להגיע לבחי' דעת הוא דוקא ע"י אתכפי' ואתהפכא דנפש הבהמי', וכמ"ש במ"א בפי' כי מנסה אתכם ה' לדעת כו' כי התלבשו' נפש האלקי' בנפש הבהמית זהו בחי' נסיון דהיינו שהיא בחי' הסתר פנים וריחוק מאור ה' (וכמה מניעות שיש לאדם הבא להתקרב לעבודת ה'. וצריך האדם התגברות יתירה שלא לחוש לשום מניעה ח"ו, ובשביל כך באין לו המניעות כדי שיתגבר עליהן כדי שעל ידי זה יבא למעלת ומדרגת לדעת דהיינו שיהי' אצלו בחי' דעת והרגשה בו ית' (וכמ"ש במ"א באריכות הטעם בזה איך שעי"ז דוקא יבא לבחי' דעת וזהו והי' הבן הבכור לשניאה שהיא בחי' אתהפכא דנה"ב שעי"ז יבא לבחי' בן הבכור הוא בחי' הדעת).

הערות על כי תהיין שבלק"ת פ' תצא

ענין האהובה ע"י ואהבת את הוי' אלקיך ממשיך האהבה עליונה שיהא ש"ש מתאהב והשניאה שנאת דעת, ויצה"ר שונא, ועז"נ אם רעב שונאך האכילהו לחם סוכה דנ"ב וכתי' ואני אראה בשונאי מי זאת מן המדבר הראי' בשחור שבעין, עמ"ש ע"פ שחורה אני דהיינו מצד נה"ב שחרחורת, ואעפ"כ ונאוה ריח בגדי' בלק"ת פ' תצא האהובה היא נפש האלקי' והשנואה נפה"ב, ובחי' בן הבכור נמשך ע"י בירור נה"ב ששרשה מלפני מלוך מלך לבנ"י וי"ל עיקר הבירור דתהו נמשך ע"י הגלות כמ"ש ע"פ צדקת פרזונו בישראל שבחי' פזרונו נמשך ע"י פרזונו מה שפזרן לבין העכומ"ז כי ע"ז מתבררים ולכן בחר אברהם שעבוד תחת גיהנם בד"ה ואלה שמות בנ"י ובד"ה וכל העם רואים בענין מכור הברזל ממצרים כי עת אשר שלט האדם לרע לו שע"ז נפרד הרע מן הטוב ונעשו הטוב נקי בלי תערובות, ועמ"ש בד"ה ראה ריח בני ומחומר ולבנים נעשה לבנת הספיר וכמארז"ל וזאת התרומה זהב זו בבל ע"ד ואני אראה בשונאי ולכן א"ש ג"כ כמש"ל דפי' והאחת שנואה היינו כנס"י בימי הגלות שעי"ז דוקא מבררת הנה"ב בחי' ואת עשו שנאתי ומהפך חשוכא לנהורא ועי"ז יכיר כו', ועמ"ש סד"ה אם בחוקותי תלכו בענין כאור שבעת הימים ע' רבתי דשמע שמזה נמשך ע"י בירור נה"ב ע' בד"ה מים רבים בת"א פ' נח גם מש"ש פסוד"ז וק"ש רומ"ח ואח"כ שמו"ע י"ל קשת כי בחרבי ובקשתי בצלותא ובעותא והיינו בקשתי ג"כ ל' בקשה ע"י שחסר לו התעררות רחמים וקו האמצעי עולה עד הכתר כמ"ש ע"פ הנך יפה רעיתי וענין מעלת ק"ש על פסוד"ז כי בק"ש הוי' אחד ולע"ל שנאמ' ביום ההוא יהי' הוי' א' זהו אז אהפוך כו' ולעבדו שכם אחד שמבחי' אחורים יתהפך להיות אחד וכמ"כ בנפש ע"י גילוי הוי' אחד בנפשו יתהפכו המדות רעות כו'.

לא תראה, פ"ב דב"מ כ"ז א' כ"ו ב' ל"א א', פ"ו דב"ק נ"ז א', פ"ו דחולין פ"ז א', של"ה פ' תצא שפ"א ב', והנה שור הוא מצד הגבורה וכמ"ש ופני שור מהשמאל, ושה הוא שה פזורה ישראל ומדת יעקב הוא תפארת ובא הרמז שלא יהיו נדחים הגלגולים כו' עכ"ל ושם לעיל מיני' סע"א כ' פי' לא תראה כו' נדחים הרמז למ"ש לבלתי ידח חהו נדחים (ועמ"ש מענין לבלתי ידח ממנו נדח בד"ה וארא אל אברהם דהפי' ממנו דוקא כי עתידין כולן לאשתאבא בגופא דמלכא וזהו השב תשיבם לאחיך ממש) ואם השם יתעלה מחזיר אבידה לבעליה לרוב הימים נדבק בדרכיו כו' והי' ביום ההוא יתקע כו' והנדחים כו', ויש לפרש עפמ"ש ברבות פכ"ד מה הצאן אפילו מחבלת האילנות אין בעליה מעלין עליה אף ישראל כו' וע' באלשיך על פסוק זה כאן ובמ"ש בפ' בא ע"פ ויקחו להם איש שה לבית אבות.

כי יקרא קן צפור לפניך בדרך בכל עץ או על הארץ אפרוחי' או בעים והאם רובצת כו', הנה כללות נש"י נמשלו לצפור וח"ש גם צפור מצאה בית ודרור קן לה פי' בית הוא בהמ"ק שבבהמ"ק היתה השראת אלקות כמ"ש ושכנתי בתוכם וזהו גם צפור מצאה בית, ואיתא במדרש דהיינו השראת השכינה שהיתה בבהמ"ק, ולהבין מה שהמשילו בחי' כנס"י בשם צפור הענין דהנה אנו רואים בצפור גשמי שיש בה כח העלי' לעוף למעלה מעלה וגם כח הירידה מטה מטה וכך בנמשל השראת אלקות שהיתה בבהמ"ק שהי' בית גשמי מאבנים ועכ"ז הי' בו גילוי אלקות וכנודע הכלל שכשיוכל לירד ולימשך גילוי אלקות למטה מטה ממש במקום ובית גשמי מאבנים צ"ל הגילוי ממקום גבוה מאד כו' ולכן נמשל בחי' זו בשם צפור שיש בה כח העלי' והירידה כנ"ל, ועוד יש טעם שני לשם זה, דהנה כתיב ועשו לי קדש ושכנתי בתוכם בתוכו לא נאמר אלא בתוכם שהי' אז גילוי אלקות בנש"י וכמארז"ל נתאוה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים ממש היינו דוקא בהתלבשות הנפש בגוף גשמי ועכ"ז יהי' בבחי' ביטול לאלקות כי כתיב צחוק עשה לי אלקים אלקים הוא בחי' המסתיר ומעלים על אור ה' כמ"ש כי שמש ומגן ה' אלקים וצחוק דהיינו תענוג העליון נמשך דוקא עי"ז שיהי' בחי' יש בגוף גשמי ועכ"ז יהי' בטל לאלקות ולכן המלאכים כשביקשו תנה הודך על השמים השיבו להם כלום יצה"ר יש בכם ולכן נמשל בחי' כנס"י לצפור דהנה אנו רואים למטה שמביאין להתענג לפני מלך ושרים צפור המדברת אף שודאי האדם מדבר בטוב יותר בשכל ובדעת והצפור אף שמדברת ודאי אין לה שכל של האדם ולא בדעת תדבר רק בבחי' צפצוף לבד רק משום שהוא דבר חידוש שצפור תוכל לדבר לכן יש בזה תענוג המלך אבל מה שהאדם מדבר זה אינו חידוש כו', וכך בנמשל למעלה הגם שמלאכי מעלה אומרים קק"ק ה' צבאות בכלות הנפש ממש בביטול לאלקות וכן גבוה מעל גבוה כו' אינו חידוש מאחר שלמעלה יש גילוי אלקות אבל שיהי' גילוי אלקות בכל נפש מישראל למטה שמלובש בגוף גשמי למסור נפשו באחד וכמה שהוא הביטול בכל חד וחד לפושע"ד עכ"פ הוא דבר פלא וחידוש שגוף גשמי יהי' בבחי' ביטול לאלקות ומזה דוקא נמשך עונג העליון ולכן נק' כנס"י בשם צפור כי צפור הוא מלשון צפרא כמ"ש הבקר אור ותרגומו צפרא נהר דהיינו בחי' התגלות אורה ושמחה כמ"ש בזהר שמחה בצפרא וזהו ישמח ה' במעשיו דוקא ע"י העלאת מ"ן וביטול היש דנשמות שבגופים דוקא כמשל הנ"ל צפצוף דצפרים מ"מ עי"ז נמשך בחי' שמחה ואורה למעלה בכל העולמות והנה בזמן הבית הי' התגלות אלקות בנש"י בדרך קביעות כמ"ש שלש רגלים יראה כ"ז את פני ה' אלקיך שהי' התגלות פנימי' אלקות וכמ"ש ושם נעלה ונראה ונשתחוה ונראה הוא בחי' ראי' והתגלות כשם שבא לראות כך בא ליראות כו' ונשתחוה הוא בחי' השתחואה וביטול כמ"ש והשתחוו לה' בהר הקודש בירושלים וענין השתחואה זו הוא כי בחי' נשמה המלובש בגוף אינו רק הארה וחלק מן הנשמה אבל עצם הנשמה נשארה מלמעלה בבחי' מקיף על נפשו וכמ"ש רז"ל אע"ג דאיהו לא חזי מזלי' חזי היינו בחי' שורש ומקור הנשמה כמ"ש למעלה שהיא בבחי' מקיף על הנשמה ולכן אנו אומרים נשמה שנתת בי טהורה היא אתה בראת יצרת נפחת בי ור"ל דעצם הנשמה

כמ״ש למעלה היא בחי׳ טהורה טהירו עילאה והיתה כלולה באין כמ״ש הע מאין באת והיינו שכלולה באוא״ס בבחי׳ ביטול במציאו׳ וכדי שיוכל להיות ירידת הנשמה בגוף צ״ל בחי׳ בראת יצרת עד נפחת בי שהוא הארה מן הנשמה המלובש בגוף בדרך ירידה והשתלשלות ולכן יש בנשמות שני מיני אהבות א׳ אהבה שנלקחה מצד הנשמה שמלובש בגוף בחי׳ אהבת עולם ע״י שכל והתבוננות והשנית הוא אהבה שנלקחה מצד שורש נשמתו שהיא כלולה באין ממש ונק׳ בלשון הגמרא מזליהו חזי ואהבה זו היתה בבחי׳ התגלות בנש״י בבהמ״ק כשעלו לראות פני השכינה ברגל הי׳ מאיר בנש״י בבחי׳ גילוי בגוף, אהבה זו שמבחי׳ מקיף ושורש נשמה וזהו ושם נעלה ונראה ונשתחוה לפניך בהשתחואה וביטול במציאות ממש ע״ד שיהי׳ לע״ל והשתחוו לה׳ בהר הקודש בירושלים, וזהו יראה כ״ז את פני ה׳ אלקיך בבחי׳ פנימי׳ וזהו בחי׳ דבש מתיקות כמ״ש אכלתי יערי עם דבשי יערי הוא בחי׳ יוצר אור התבוננות ממלאכים ועולמות ודבשי הוא בחי׳ ק״ש שמע ישראל אהבה שמצד שורש הנשמה בעצם וזהו שנק׳ ארץ ישראל ארץ זבת חלב ודבש בחי׳ מתיקות ותענוג לאהבה את ה׳ כי הוא חייך מקור החיות והתענוג וכמ״ש ועמך לא חפצתי שלא יהי׳ לו שום חפץ ותענוג כ״א לאלקות וז״ש כי תהיו אתם ארץ חפץ וזהו גם צפור מצאה בית הוא שבזמן הבית בבהמ״ק קבלו השראת אלקות בנפשם בבחי׳ גילוי ממש מבחי׳ שורש נשמתם אך עתה בזמן הגלות אין אנו יכולים לראות ולהשתחוות לפניך בבחי׳ אה׳ פנימי׳ כנ״ל, ואעפ״כ כתיב כי יקרא קן צפור לפניך דאזדמנת במקרה שיהי׳ גילוי בחי׳ זו גם עתה מה שבבהמ״ק הי׳ בדרך קביעות וע״י שעלו ישראל בג׳ רגלי׳ הי׳ להם כח וגילוי זה על כל השנה ועתה בזמן הגלות אינו בקביעות כ״א בעת רצון למעלה דהיינו כמו בארבעי׳ יום שבאלול עד אחר יוהכ״פ שנק׳ ימי רצון כמ״ש רז״ל ע״פ כימים הראשונים מה הראשונים ברצון כו׳, וזהו פותח את ידיך יודיך פתיחת היודי״ן הארת יגמדה״ר שמאיר באלול ומזה נמשך ומשביע לכל חי רצה״ע בחי׳ גילוי פנימי׳ הנ״ל שמאיר בנש״י מלמעלה, וזהו בקשו פני כו׳, וזהו כי יקרא פרט למזומן, מזומן הוא לשון הכנה והזמנה שע״י אתעדל״ת אתעדל״ע אבל גילוי בחי׳ זו הנ״ל הוא מלמעלה שלא ע״י אתעדל״ת שיהי׳ גילוי פנימי׳ וזהו כי יקרא קן צפור לפניך וע״י מה יהי׳ גילוי זה הנ״ל הוא ע״י בדרך דוקא, בדרך כמה דאתמר בדרך בצאתכם ממצרים הוא בחי׳ מיצר וקטנות כי א״י נק׳ ארץ טובה ורחבה בחי׳ התרחבות המוחין בחי׳ ה׳ באורך ורוחב בהשגת אלקות והתבוננות איך שכולא קמי׳ כל״ח ונק׳ בחי׳ זבת חלב ודבש מתיקות ותענוג אבל מצרים הוא בחי׳ נקודה באמונה פשוטה כמ״ש ויאמן העם בבחי׳ אמונה לבד ולצאת ממצרים אל ארץ טובה ורחבה הנ״ל צ״ל ממוצע בדרך הנ״ל והיינו בחי׳ אתכפיא כנודע, שיש שני בחי׳ בעבודת ה׳ פעמים מצינו בזהר כד אתכפיא סט״א כו׳ ולפעמים כתיב ל׳ אתהפכא חשוכא לנהורא והענין דאתהפכא הוא היפוך מהות נה״ב למאוס ברע לגמרי כמ״ש אוהבי ה׳ שנאו רע היינו שאין לו שום רצון וחפץ רק לה׳ לבדו ועמך לא חפצתי מה יפית ומה נעמת אהבה בתענוגי׳ במתיקות וטעם כמ״ש טעמו וראו כי טוב ה׳ להתענג על ה׳ וזהו ארץ טובה ורחבה זבת

חלב ודבש הנ"ל אבל בתחלה צ"ל בחי' אתכפיא היינו שהרע שבו עדיין לא נהפך לטוב ממש רק שהוא כפוף ובטל לטוב ע"י התבוננות והשגת אלקות שבמוחו כי מוח שליט על הלב בטבעו ומחשבתו ומוחו ברשותו בכל עת להתבונן איך כי אני אני הוא ואין אלקים עמדי וידעת והשבות כו' כי ה' הוא האלקים אין עוד מלבדו ולכן יאות להכלל ולהבטל באוא"ס ב"ה בבחי' פנימי' ועד"ז אתכפי' סט"א והרע נשאר אצלו בבחי' שינה, וזהו בחי' בדרך בצאתכם ממצרים ובחי' זו נק' אחרי ה' תלכו שיש בזה הילוך מדרגא לדרגא בעילוי אחר עילוי הלוך ונסוע כו' ועי"ז יבא לבחי' א"י שנק' ארץ זבת חלב ודבש כנ"ל בחי' אתהפכא, וכמ"ש בזה"ק מאן דקטל לחויא יהבין לי' ברתא דמלכא כי יש שני בחי' מלחמות הא' כמ"ש מלחמה לה' בעמלק ולפעמים כתיב מחה תמחה כי תצא למלחמה כו' והענין כי את זה לעומת זה עשה האלקי' כמו שיש עשר בחי' בנה"א שכל ומדות דקדושה חכמה בהשגה אלקי' ודעת ומדות התפעלות אהוי"ר כו' כמו"כ יש בנה"ב עשר כחות כמ"ש חכמים המה להרע כו' וכל המדות רעות תאות גשמיות וגסות הרוח ולאום מלאום יאמץ וניתן כח להאדם שע"י שכל והשגת אלקות שבנה"א יוכל להתגבר על עשר בחי' נה"ב ובחי' זו נק' מאן דקטל לחויא ועי"ז יהבין לי' ברתא דמלכא הוא פנימי' הלב שלמעלה מן השכל ונק' בזהר רעותא דלבא שיהי' לו התגלות בחי' מקיף ושורש הנשמה שלו שנק' מזלייהו חזי וזהו יהבין לי' בחי' מתנה עדמ"ש עבודת מתנה אתן את כהונתכם כהן סתם הוא בחי' חסד ואהבה שע"פ שכל והתבוננות ועבודת מתנה הוא בחי' אהבה בתענוגים בחי' מתיקות ותענוג, וזהו ג"כ ההפרש בין אהבה דאברהם אוהבי שנק' הלוך ונסוע הנגבה שהוא בחי' אהבת עולם ע"י שכל והתבוננות לאהבה דאהרן שנק' כה"ר ואהבה בתענוגים כנ"ל שלמעלה מהשכל ודעת המושג ונק' כשמן הטוב על הראש כו' מצד שורש הנשמה כו', וזהו כי יקרא קן צפור לפניך בחי' אהבה וביטול פנימי הנ"ל הוא ע"י בדרך בחי' יצ"מ הנ"ל זהו דרך שיעלה ויגיע לבחי' אה"ר אהבה בתענוגי' הנ"ל, ואח"כ כתיב בכל עץ, ויובן עפמ"ש ישבעו עצי ה' כו' אשר שם צפרים יקננו עצי ה' הוא עץ החיים ועץ הדעת תשב"כ ותושבע"פ תושב"כ נק' עץ החיים כמ"ש עץ חיים היא למחזיקים בה ותושבע"פ נק' עץ הדעת והגם שעץ הדעת נק' טוב ורע ואיך שייכות לומר על תושבע"פ לשון טו"ר ח"ו, והענין כי בחכמה שבתורה אתברירו העיקר הבירור הוא בתושבע"פ כשר פסול טמא טהור כו' וירדה להתלבש בעץ הדעת טו"ר לברר הרע מהטוב והגם דאורייתא מח"ע נפקת מ"מ עיקר הבירור הוא ע"י תושבע"פ כמ"ש והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוך היום אנכי מי שאנכי כו' וזהו שע"י עצי ה' תושב"כ ותושבע"פ צפרים יקננו והענין שלפעמים מצינו לשון ישראל מתקשראן באורייתא משמע דתורה גבוה מישראל ופעמים כתיב בראשית בשביל ישראל שנק' ראשית ויקם עדות ביעקב כו' תורה צוה משה מאורשה כו' והיינו שיש ב' בחי' בנשמה הא' בחי' שורש הנשמה שנקרא טהורה היא ובחי' ירידי' נשמה שבגוף בראת נפחת ולכן מצד שורש הנשמה היא למעלה מהתורה דאורייתא מחכמה עילאה נפקת והחכמה מאין תמצא שמציאת החכמה מאין ועל הנשמה אמרו מאין באת וכלולה

באין ממש בחי' מוליהו חזי ומצד הנשמה שבגוף נש"י מקבלים מהתורה נמצא שהתורה ממוצע בין שורש הנשמה לבחי' נשמה שבגוף וזהו שע"י עסק התורה שנק' עצי ה' שם צפרים יקננו לקבל גילוי משורש הנשמה שיהי' מאיר בגוף בבחי' פנימי' ואהבה בתענוגים וכמשארז"ל מיום שחרב בהמ"ק אין לו להקב"ה אלא ד"א של הלכה כמו שבבהמ"ק הי' גילוי פנימי' הנ"ל צפור מצאה בית כמו"כ עתה ע"י עסק הלכות התורה צפרים יקננו שיהי' גילוי הנ"ל, וזהו אפרוחי' או ביצים מארי מקרא מארי משנה וזהו בכל עץ או על הארץ הוא מצוות מעשיות שמלובשים בדברים גשמיים שנק' ארץ שעל ידי קיום מצוות יכול להיות ג"כ כי יקרא קן צפור לפניך הנ"ל כידוע שהמצוות הם המשכות קודש העליון, וע"כ מברכים על המצוות אקב"ו היינו קדש העליון אא"ס הקב"ה שקדוש ומובדל מבחי' השתלשלות והוא בחי' רצה"ע ועי"ז פותח את ידיך ומשביע לכל חי רצון הוא בחי' פנימי' הלב ורעותא דלבא שלמעלה מהשכל והשגה ובכלל יש כאן שלשה ענינים שיהי' ע"י גם עתה התגלות פנימי' בחי' קן צפור לפניך הנ"ל כמו בזמן בהמ"ק שנאמר בו גם צפור מצאה בית והיינו א' בדרך הוא בחי' ק"ש ותפלה וזהו בדרך בצאתכם ממצרים שכל ענין ק"ש ותפלה הוא לצאת ממצרים וגבולים ולכן מזכירים יצ"מ בכל יום בק"ש כו', בחי' ב' הוא בכל עץ עצי ה' תושב"כ ותושבע"פ הנ"ל בחי' ג' הוא בחי' ארץ קיום המצוות כנ"ל, ועתה צ"ל ענין מ"ש והאם רובצת על האפרוחים כו', כי הנה כתיב כי תרכב על סוסיך כו' סוסיך הוא שני בחי' סוסים וסוס הוא בגימ' ב"פ ס"ג וג"ס, והענין דהנה אנו רואים למשל בסוס גשמי שיש בו כח העלי' להעלות את האדם למקום שאין בכח האדם עצמו לעלות בו וכן בכח הירידה, לירד למטה כו', וכך בנמשל למעלה אותיות נקראים סוסים ויש שני בחי' אותיות שעל ידיהם העלאות והמשכות, והוא ענין ההפרש בין ימי החול ליום השבת שבששת ימי המעשה כתיב כי ששת ימים עשה ה' את השמים כו' הוא בחי' המשכת וירידת מחכמה ומדות עליונים למטה להחיות עולמות ונבראים וכמ"ש ואתה מחי' את כולם וכמ"ש בדבר ואותיות ה' שמים נעשו כו' ושבת הוא בחי' עליות העולמות כי בו שבת הוא ג"כ בחי' אותיות שבבחי' סוס השני הנ"ל שעל ידיהם הוא עליות העולמות בשבת, וכמו"כ בנפש האדם יש ג"כ בחי' שני סוסים אותיות הנ"ל בחי' עליות וירידות כי הנה נודע שעיקר ירידת נשמה בגוף הוא לברר נה"ב, והעיקר הוא לברר מדות רעות שבנה"ב שנפלו בשבה"כ משם ס"ג שבקדושה כי ס"ג אותיות ג"ס ולהעלותם בבחי' עין רבתי שבשמע שם עי"ן ואיך הוא הבירור במדות כי אין חבוש מתיר עצמו, והוא ע"י שכל והתבוננות אלקות וע"ז נאמר תבא האם ותקנת צואת בנה, אם הוא בחי' בינה כמ"ש כי אם לבינה תקרא אם הבנים וע"י השגת אלקות במוחו נמשך מזה בחי' בינא ליבא לברר המדות דנה"ב שלא יהי' מהם יניקת החיצונים כנודע שעיקר יניקת החיצונים הוא ממדות וכמו אברהם שיצא ממנו ישמעאל כו' וכן אנו רואים שמידים שבאדם נמשך מותרות בצפרנים, ידיים הוא בחי' חו"ג חסד דרועא ימינא גבורה דרועא שמאלא וכל זה הוא מצד המדות בעצמן, אבל כשנמשך המשכת מוחין במדות בחכמה אתברירו ועי"ז הוא בירור המדות וזהו בחי' ספירות העומר ז' פעמים

ז' היום יום א' לעומר הוא להמשיך מוחין במדות בכדי לבררם כי מעט אור דקדושה דוחה הרבה חושך דנה"ב ולכן ע"י התבוננות אלקות שבמוחו שליט על הלב ולכן נאמר כי לא עם בינות הוא ע"כ לי ירחמהו עושהו וזהו בחי' סוס א' שמאותיות שמהשגה דבינה יורדים ומלבישים המדות, וזהו והאם בחי' בינה רובצת על האפרוחים וביצים דכמו שבתורה יש ב' בחי' דאפרוחים וביצים מארי מקרא מארי משנה כו' כנ"ל כמו"כ בעבודה שבלב זו תפלה יש ג"כ שני בחי' במדות הא' מדות שכלולים בהעלם בשכל והתבוננות ולא יצאו עדיין לגילוי זהו בחי' ביצים והב' הוא בחי' התפעלות המדות שנולדו ונתגלו בלב ע"י שערי בינה וזהו בחי' אפרוחים, ואח"כ כתיב לא תקח האם על הבנים היינו שהשכל של האדם לא יעמיקו בעניני העולם כי לא לחכמים לחם אלא כמ"ש יגיע כפיך כי תאכל אשריך היינו ביגיע כפיו ולא בריבוי התחכמות בעוה"ז שזה נק' מותרי מוחין ומזה נמשך יניקת החצונים ונק' טמטום המוח ע"י ששכלו ומוחו טרוד בעומק בעניני גשמיות לא יוכל אח"כ לקלוט במוחו השגה והתבתנונות אלקות כי עיקר שכלו של האדם לא נברא בשביל דברים גשמיים רק מה שנצרך בהכרח, ולכן לא תקח האם על הבנים היינו שלא יסיח דעתו ומחשבתו מהתבוננות אלקות, ואח"כ נאמר שלח תשלח את האם הוא בחי' עליות כמו שבת אותיות תשב בחי' פנימי' הביטול לאלקות וכמו יוהכ"פ שהוא בחי' עליות נש"י ע"י תשובה אמיתיות בפנימיות הלב ורעותא דליבא וזהו סוס השני שהוא בחי' ס"ג פנימי' בינה שע"י אותיות הנ"ל הוא בחי' עליות דשבת ויוהכ"פ ועיקר העליות הוא בבחי' כלים כי בבחי' עליות האורות הוא בבחי' הסתלקות והעלם כמאמר כד אנת תסתלק כו' וכן קוב"ה בגלותא אסתלק לעילא בבחי' מקיף והעלם, אבל כאן הוא עליות הכלים בבחי' הזדככות הכלים לקבל גילוי אוא"ס כענין משה עלה אל האלקים, וזהו שלח תשלח בחי' תשובה תתאה תשוב ה' תתאה ותשובה עילאה ה' עילאה וזהו בחי' עליות ממטה למעלה וכמשל הסוס הנ"ל שמעלה בכחו את האדם למעלה מעלה כך ע"י בחי' אותיות ס"ג הנ"ל יש עלי' לבחי' אדם בגימט' מ"ה להעלות למעלה מעלה.

ואח"כ כתיב ואת הבנים תקח לך כי כל הנ"ל הוא בחי' עליות מלמטלמ"ע דשבת ויוהכ"פ אך עיקר המכוון שיהי' אח"כ עי"ז גילוי והמשכות מלמעלה למטה כמ"ש שובה עד ה' ואח"כ קחו עמכם דברים ושובו אל ה' בחי' המשכה מלמעלמ"ט כי אחר כל העליות דיוהכ"פ נמשך מקיפים דיגמדהה"ר העליונים בנש"י מלמעלמ"ט וזהו בחי' דודי בין הבנים דודי הוא התגלות אור א"ס בין הבנים בנש"י, וזהו כמו א"ת בנייך אלא בונייך בנייך הוא בחי' תפלה בן י"ה העלאה מלמטלמ"ע ואח"כ בונייך הוא בחי' תומ"צ ו"ה המשכות מלמעלמ"ט בונה ירושלים ה' ובצדקה תכונני הוא בחי' דודי בין הבנים ונק' דרך ה' כמ"ש ושמרו דרך ה' כו' לעשות צדקה היינו דרך והמשכה בשם הוי', וזהו ואת הבנים תקח לך, ואח"כ למען ייטב לך והארכת ימים ליום שכולו ארוך והענין דהנה ארז"ל כל המאריך באחד מאריכין לו ימיו ושנותיו פי' מאריך באחד הוא כללות ענין התפלה ופסוד"ז ושתים לפניה שכל האריכות שיקלט במוחו ולבו בחי' אחד אחדות ה' כמו למשל בגשמיות כשהולד בבטן האם תשעה חדשים

שלימים ונקלט יותר אז הוא סימן שהולד בן קיימא ויש בו חיות יותר כך כשההתבוננות נקלט בטוב במוחו באורך ורוחב, וזהו מאריך באחד מאריכין לך ימיו הוא בחי׳ גילוי ולידת המדות בחי׳ אה״ר הנ״ל שלמעלה מהאהבת עולם שע״י שכל והתבוננות ונק׳ יום שכולו ארוך בחי׳ אריך אנפין ארך אפיים.

ובכלל יש בפסוק זה ג׳ בחי׳ כענין דכל בנייך למודי ה׳ שיש שם ג׳ בחי׳ בניך הוא בכלל בחי׳ תפלה בינה בן י״ה ובוניך הוא בחי׳ ו״ה תורה ומצות ובצדקה תכונני הוא בחי׳ דודי בין הבנים ונק׳ שמש צדקה שהוא דרך ה׳ בחי׳ אנכי טוב לך מעשרה בנים כמו״כ כאן יש שלושה בחי׳ א׳ הוא בדרך הוא בחי׳ תפלה אחרי ה׳, לכתך אחרי והוא ענין יציאת מצרים שבק״ש, בחי׳ ב׳ הוא בכל עץ עצי ה׳ תורה, ועל הארץ הוא מצוות שכ״ז הוא בחי׳ בנייך ובוניך, ואח״כ למען ייטב לך והארכת ימים, יום שכולו ארוך ארך אפיים, הוא בחי׳ בצדקה תכונני י״ג מדה״ר בחי׳ דודי בין הבנים הנ״ל.

ענין קן צפור. בפרד״ס ערך ק״ן המלכות נק׳ קן, (הג״ה וכן משמע בסש״ב ח״א פ״י וז״ל כדפי׳ בתיקוני׳ איזה חסיד המתחסד עם קונו קן דילי׳ לייחדא קוב״ה ושכינתי׳ בתחתונים עכ״ל, נמצא השכינה נק׳ קן והמתחסד עם קונו ממשיך היחוד ב״ה ע״ד ואיש כי יקח אחותו כו׳ חסד הוא וגם כי יסוד נק׳ עוף כמ״ש בפרד״ס ערך עוף וז״ל פי׳ בתיקונים כי היסוד נק׳ עוף השמים כי הוא עוף לת״ת והכוונה עוף המעופף ומשמש לת״ת עכ״ל, והנה עוף גימט׳ יוסף כי יוסף הצדיק זהו יסוד ויעקב הוא ת״ת וידוע מענין אלה תולדות יעקב יוסף תיבת נח קנים קנים כי הוא מל׳ קן ליסוד נח או בינה קן ליסוד אבא.

קיצור המל׳ הוא ק״ן ליסוד לת״ת הנק׳ עוף השמים והוא יוסף ויעקב (כמו״כ תיבת נח קנים).

והאפרוחים הם ששה הבנים הרובצים עליה (הג״ה ע׳ זהר ויצא דקנ״א ב׳ בס״ת ע״פ וירא והנה באר בשדה והנה שלשה עדרי צאן רובצים עליה דר״ל הבאר זהו מל׳ ושלשה עדרי צאן הרובצים עליה הם נה״י שהם ממשיכים לה שפע המים ונה״י הם ענפים לחג״ת וז״ש כאן הם שש הבנים הרובצים עליה ר״ל ו״ק וע׳ בפרד״ס ערך רובע ובמאר״א אות ר׳ סעי׳ ו׳ ותרגום רובץ תחת משאו רביעא וכן תרגום רובצים עליה רביעין עלה א״כ מ״ש הפרדס בפי׳ רבע י״ל בפי׳ רובצים עליה ובמאו״א שם ססעי׳ ד׳ רבץ כל רביצה בעשי׳) באמצע הת״ת בעלה (ר״ל שעיקר ההשפעה באה לה מת״ת ע״י היסוד כנ״ל אך בו נמשך מכל רמ״ח אברים שכולם מרגישים עד״מ בהמשכות והשפעות הטיפה, ע׳ בלקוטי תורה בד״ה והי׳ לכם לציצית דרוש השני ובזוהר בראשית ד״ס א׳ גבי ותקופתו על קצותם ואין נסתר מחמתו כר עכ״ה) השוכב בתוך חיקה בין שדיה והצפור החופפת על הבנים הוא הבינה אם הבנים שמחה

(הג"ה א"כ ע"ד במקום שיש משפיע ומקבל מאיר הארה הגבוה משניהם בתו"א סד"ה ועשית בגדי קדש וע"ד עד תאוות גבעות עולם בזוהר ר"פ וארא דק"ב א' גם ע"ד מ"ש בביאור כי על כל כבוד חופה ב' בחי' כבוד כבוד עילאה ז"א כבוד תתאה מל' החופה שעליהם זהו ת"ת דאימא ובע"ח שער הזיווגים פ"ה כי בחי' והאם רובצת זהו"ע מם סתום' דרביעא על בנין עכ"ה) וכמקרא הבינה כן מקרא המל' ואפרוחים הם שית עולמות דילי' (הג"ה אולי כוונתו כמ"ש במא"א אות נו"ן סכ"ד נערות אסתר נק' ז' היכלין זו"נ דבריאה והם ז' נערות מל' דאצי' הנק' אסתר כנ"ל שמסתתרת בראש הבריאה עכ"ל ומ"ש הם שית י"ל ע"ד מ"ש בזח"ג פ' פנחס דרנ"ד ע"א ואי תימא שית אינון אלא שבע אינון וע' בסידור בד"ה כגוונא דאינון מתיחדין לעילא באחד כו' דהיינו ו"ק דאצי' המתיחדים ביחו"ע דבינה כמו"כ ו"ק דבריאה מתיחדים במל' עכ"ה) והקן דילה הוא מט"ט וע"ז אמרו חז"ל בפ"ד דאבות אל תסתכל בקנקן אלא במה שיש בו כי המל' שם בתוכו כמ"ש כי שמי בקרבו (הג"ה ועמ"ש מזה בענין ונערים ממשתה ניגנתם, כי מט"ט גימ' שדי וזהו כי שמי בקרבו וע' בפרד"ס שער אבי"ע ספ"ד ואטמרת בההוא אתר דאקרי קן צפור ומאי איהו קן דילה מט"ט כו' ועמ"ש בלקו"ת בשה"ש בד"ה מה יפו פעמיך בנעלים ומ"ש בד"ה מזחה מימין בענין מט"ט קושר כתרים לקונו מתפילותיהן של ישראל וא"ש על פי מ"ש שהוא בחי' קן ע"כ קושר כתרים לקונו כו' עכ"ה) ולפעמים כל הבנין נק' קן (הג"ה הבנין ר"ל ז"ת דאצי' שהן הנק' ז"ס הבנין עולם חסד יבנה עכ"ה) מפני שהם בנים שבקן ואין עיקר הקן אלא הבצים או הבנים ובמ"א מט"ט נק' קן צפור מטעם כי בימי החול הוא ק"ן למל' הנק' צפור עכ"ל.

(הג"ה קיצור אפרוחים הם ו"ק באמצע הת"ת והאם רובצת היא בינה ע"ד תאוות גבעות עולם על"ק ססעי' ב' וכן יש באי' תתאה במל' והאפרוחים הם ו"ק דבריאה והקן הוא מט"ט ולכן קושר כתרים לקונו עכ"ה).

ב) בבה"ז פ' בלק על המאמר דקצ"א א' ע"פ שחורה אני ונאוה בד"ה וכדין מלגאו קלון דס"ג ב' כ' וז"ל כי הנה בזמן חורבן בהמ"ק ז"א הוא בבחי' העלם באי' כדוגמת השכינה באדם כו' ע' מזה בתו"א בד"ה וארא אל אברהם בפי' קוב"ה סליק לעילא ובסידור ע"פ יתום ואלמנה יעודד וע' בזוהר פ' אחרי דע"ד סע"ב גבי כדין ה"א עילאה נטיל להון ואנגיד לוי"ו ויו"ד לגבה כו' ובפ' בשלח דכ"ה ע"ב ואנגיד לי' לקבלי' וזה"ע המבואר בזהר שמות ד"ח ע"ב כדין קוב"ה גניז לי' בההוא קן צפור ע"ש ע"א והוא קן אורות דאבא שטמונים בהיכל אימא וידוע משיח למטה הוא בחי' ז"א למעלה שנק' אדם ר"ת אדם דוד משיח ע' בתר"א בד"ה אוסרי לגפן והנה גם בכאן כאשר גברין תקיפין הנ"ל מעוררי' בהיכלות דאו"א בהעלאות מ"נ אזי נפיק דודה רחימאה מגו בהיכלות דאימא כו' עכ"ל ואפ"ל שעל גילוי זה נאמר כי יקרא קן צפור כו' והיינו ע"י בני עליי (הג"ה כדפי' בסש"ב ח"א פ"י בענין איזה חסיד המתחסד עם קונו קן דילי' כו' וע' זח"ג פ' בלק דר"ג ע"ב ע"פ ומגבעות אשורנו גבעה עילאה היא בינה וברה הוא וי"ו הנק' עד וממנו מקבלת גבעה תתאה וזהו עד תאוות גבעות עולם וזהו"ע גביע הכסף דיוסף להמשיך מגבע עילאה בגביע תתאה וע' זח"ג ד"ק ע"ב לפ"ז י"ל גבעה תתאה זה הקן והאפרוחים זה הוי"ו

וגבעה עילאה הוא הצפור החופפת עליהם וכנ"ל בענין כי על כל כבוד חופה בעטרה שעטרה לו אמו, והנה כמו"כ גבעה תתאה וברה זהו משיח והוא אפרוח שהאם אימא תתאה רובצת עליה וזקן זה מט"ט וע' זח"א וישב דקפ"א ע"פ הנה ישכיל עבדי.

קיצור ענין קוב"ה סליק לעילא לעילא, זהו"ע מל' בקן צפור וע"י גיבורי כח ממשיכים נפיק דרדה וזהו כי יקרא קן צפור והיינו ע"י המתחסד עם קונו.

ג) במאו"א אות צ' סי' ל' צפור נק' היסוד וכשמקבל שע"ו נהורין נק' צפור עכ"ל, י"ל עד"מ יוסף יפ"ת ויפ"מ וגם צפור גימט' שלום והוא עוף שמעופף וממשיך השלום מבחי' גבוה כענין וברית שלומי לא תמוט דהיינו מיסוד דא"א כמ"ש בלקו"ת סד"ה כי ההרים ימושו כו' ע"ש ועמ"ש מזה לקמן בד"ה כי יקרא קן צפור (השלישי) ססעי' ו' והי"ב כ' ע' בפי' מאמר הזהר פ' שמות ד"ח בדרוש קן צפור באריכות וע' בהקדמה ת"ז ד"ב ע"א במאמר דהאי צפור דחזא רבב"ח כו' יער"ש תיקון ו' דט"ז ב' וע' לעיל ערך עוף עכ"ל, ובאות ע' סעי' ב' כ' עוף נק' היסוד גימט' יוסף (הג"ה וזהו מענין שהיסוד נק' סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה וגם ע"ד שהיסוד נק' מלאך גימט' הוי' א"ד במאו"א אות מ' סעיף ס"א ומלאך הו"ע שליח ובו וע"י נמשך השפע במהירות ע"ד יורה כחץ בזוהר תרומה דקל"ו ע"ב ע"פ יום ליום יביע אומר או"ח וכמ"ש בסידור שהשפעה נמשך בלי עיכוב ע"כ נק' עוף שמעופף במהרה וע' בזהר ר"פ צו דכ"ו ע"ב וע"פ ועוף יעופף על הארץ עב"ה) ומט"ט נק' עוף השמים כי הוא לבוש ליסוד יוסף עוף ומקנן ביצי' הנק' שמים עכ"ל והי"ב כ' ע' ת"ז תמ"ו.

קיצור צפור נק' היסוד שבו שע"ו נהורין נק' עוף גם מט"ט נק' עוף השמים.

ד) והפרד"ס ערך צפור כ' צפור נק' השכינה מל' מטעם כי כמו שהצפור נודדת מן קינה כן היא נודדת מק"ן שלה מבחי' יחודא ובעלה נק' עוף והוא נק' צפור מצדו כו' עכ"ל וברע"מ פ' פנחס דרנ"ג ב' דאי ההיא צפורא נק' איהו שכינתי' קן דילי' דא בי' מקדשא (ע' סש"ב פנ"ב ובלקו"ת סד"ה את שבתותי תשמרו ומקדשי תיראו) וישראל אינון אפרוחין דאי' יתבא עלייהו הה"ד והאם רובצת על האפרוחים ואינון מארי משנה דפרחין בפיקודין דילה אר בצים אינון מארי מקרא ע' בלקו"ת גבי דרושי חגה"ש סד"ה ואהיה אצלו אמון גבי משחקת בתבל ארצו תבל גימט' ב"פ אריה שיש בחי' פ"א בחיות ויש בחי' פ"א באופנים וע' שם ההפרש למטה בין חיות ובין אופנים זהו ע"ד מארי מקרא ומארי משנה וזהו אפרוחים או בצים וזהו שכתוב בפרד"ס שמבואר בתיקונים דמסט' דאופנים נק' המל' צפור וי"ל דהיינו כשהיא רובצת על בחי' מהבצים כו' וע' בפרד"ס ערך ביצה וז"ל פי' הרשב"י בס' רע"מ הוא יו"ד שבשם ב"ן ד' שהוא בחכ' והוא בפ' פנחס דרמ"ד ע"ב, אמנם בתיקונים פי' כי כל הספי' נק' בצים מצד המל' עכ"ל.

קיצור צפור נק' מל' קן דילי' היכל קדה"ק אפרוחים מארי משנה בצים מארי מקרא ודוגמא חיות באופנים ענין והאם רובצת זהו בחי' לא זז מחבבה עד שקראה אמי ע' סד"ה רני ושמחי בת דרוש הראשון ובשה"ש בלקו"ת ד"ה

צאינה וראינה הראשון וזהו"ע תשרי זח"ב קפ"ד איזהו תשובה שלח תשלח ע"ד תשוב ה' תתאה לגבי וא"ו וה"א עילאה לגבי יו"ד וזהו שלחיך פרדס רימונים ועכ"ז התשובה רק לפי שעה ואח"כ העיקר להמשיך דירה בתחתונים ע"י תומ"צ וזהו ואת הבנים תקח לך שיהי' בחי' וכל בניך למודי הוי' ובחי' כן דודי 'בין הבנים וע' סד"ה שובה ישראל בענין קחו עמכם דברים ע"ד הנ"ל ע' בבוך דף רנ"ה סע"א ודרנ"ט סע"ב ע' בתו"א ויצא דק"מ סע"ב חושב מדריגה שלמעלה בחי' שקראה אמי והוא ש"ש לאכפיא קדא קרי' לה בשמא דכתי' והחכמה מאין תמצא וזהו כענין עתידים צדיקים שיקראו בשמו של הקב"ה בב"ב דע"ה ב'.

ה) **בזח"ג** פ' פנחס שם דרנ"ד ע"א אלא כדין אימא מיתבא על האפרוחים (ר"ל בחה"ש שהוא יום נ' לספה"ע שאז מתגלה שער הנו"ן שהוא 'בינה) ורביעא על בנין (עמ"ש מזה בדרוש מקוה ישראל ה' שהמקוה ארבעים סאה מ' סח אימא, דרביעא על בנין ושייך זה ג"כ לחה"ש מ"ת שמיום זה התחילו מ' יום שעמד משה בהר כמשי"ת) ואנן מפרחין לה (וזהו"ע שלח תשלח את האם והוא ע"ד תשוב ה"א עילאה לגבי יו"ד כמשנ"ת בלקו"ת סד"ה מה טובו פ"ו והתשובה הב' זהו"ע תשוב ה' עילאה והיינו שיהי' יחוד או"א שזהו למעלה משער הנו"ן דבינה כמארז"ל גבי קבורת משה שהוא בשער הנו"ן להעליונים נדמה להם למטה דר"ל שלגבי החכ' שנק' אין נדמה בחי' בינה לבחי' יש כמ"ש מזה בלקו"ת פ' במדבר די"ב ע"א בד"ה מעט תוס' ביאור וספרתם לכם וכיון שכן בחי' תשוב ה' עילאה ושער הנו"ן לגבי היו"ד ח"ע זה עלי' גדולה ונק' יחוד או"א שיהי' נכנס בירושמ"ע וע' בד"ה אלה פקודי המשכן בענין משכן העדות אשר פקד ע"פ משה חהו מפרחין לה) ונטלין אינון שית בנין בהאי דרגא לתתא לקיימא דכתי' שלח תשלח את האם ואת הבנים תקח לך ור"ל שית בנין הם ו' מדות עליונות בהאי דרגא דלתתא מל' והיינו ענין כינור של שבעת נימין שבע ביום הללתיך שבעה ושבעה מוצקות שע"י ז"ת שהם ו"ה נמשך האור בבי"ע, והנה המשכה זו למטה בא דוקא ע"י שלח תשלח את האם כי המשכה זו למטה בא דוקא מבחי' שלמעלה ממדריגת האם כ"א מבחי' אבא כמ"ש בבה"ז שם באריכות בענין יסוד אימא קצר ומסתיים בחזה דז"א משא"כ יסוד אבא ארוך וכמו הדבור שנמשך דוקא מקדמות השכל שהיא חכמה וזהו"ע בחכמה יסד ארץ כונן שמים בתבונה כמ"ש בתו"א פ' בראשית בענין וייצר ה' אלקים את האדם עפר וע"ש בבה"ז בד"ה ובה אחדין כל אינון בנין דל"ט ע"ב וע"ש דל"ח ע"ד ועוד נת' זה בבה"ז פ' תשא בד"ה והדל לא ימעיט דפ"ח עי"ש ושם שזהו"ע שהי' יוסף במצרים יתום מאמו וכמארז"ל אשר יוסף גימט' עוף וזהו בחי' ואת הבנים תקח לך וכ"ז ע"י אור אבא דוקא, ועוד נת' זהו ממש כח הראי' שהוא מתפשט למטה יותר מכח השמיעה שהשמיעה אינו תופס רק קול ודבור שהם רוחניי' וע"י הראי' תופס גשמיות והשמיעה מהבינה והראי' היא מהחכמה וע' מזה בבה"ז פ' משפטים סד"ה ורצע אדוניו את אזנו עוד יובן ענין זה שמחכ' נמשך ההשפעה למטה דוקא ממ"ש בבה"ז פ' בלק על המאמר דק"צ ע"ב פתח ר"א ואמר ברכו ה' מלאכיו שזהו ההפרש בין המלאכים ששרשם מהבינה ע"כ הם רוחני' ולא יוכלו להתלבש בגופות גשמי' ובין הנשמות ששרשם גבוה יותר היינו מהחכ' ע"כ נתלבשו בגופות גשמי' ועמ"ש בד"ה קול מצהלות חתנים

מחופתם ונערים ממשתה נגינתם ולכן ע״י שלח תשלח את האם להיות יחוד או״א היינו ע״י תשוב ה׳ לגבי יו״ד מלמטה למעלה ואח״כ יומשך היו״ד מלמעלה למטה בה׳ ונק׳ בע״ת עמ״ש בלקו״ת סד״ה מה טובו עי״ז דוקא יומשך האור מלמעלמ״ט גם בבי״ע וזהו ואת הבנים תקח לך היינו ע״י ז״ת יומשך האור בבי״ע ועמ״ש בתו״א בד״ה וארא אל אברהם בפי׳ באל שדי מלשון שדיים ורחם וזהו מוחין דאימא ועכ״ז ושמי הוי׳ לא נודעתי להם אלא זה נמשך ע״י התורה וזהו מוחין דאבא עמ״ש בענין זבת חלב ודבש חלב מוחין דאי׳ ואח״כ ודבש מוחין דאבא כו׳ וע׳ סד״ה פ׳ נסכים כתיב שהשוב ממוחין דאבא גבוה יותר מהרצוא שממוחין דאימא ע״ש ענין עולה בלא מנחה וזבח בלא נסכים די״ל עולה וזבח הם ב׳ בחי׳ כלה הנז׳ בלקו״ת בד״ה שה״ש כלה עילאה בינה נק׳ עולה שכולה כליל כלה שארי ולבבי והמשכה שכנגד זה הוא מנחה ותש״ר כלה תתאה זבח זובח את יצרו והמשכה והעיקר הוא המשכה מטעם הנ״ל ועמ״ש בד״ה וכל בניך למודי הוי׳ א״ת בניך בינה בן י״ה אלא בוניך על עסק התורה שמבחי׳ חכ׳ כו׳ ועי״ז דוקא ורב שלום.

קיצור אימא על בנין בשבועות שער הנו״ן ואנן מפרחין לה ע״ד תשו״ע תשוב ה׳ עילאה שער הנ׳ לגבי יו״ד אבא ועי״ז אח״כ נמשך להיות ואת הבנים תקח לך וכמו הדבור הוא מהמח׳ דוקא אלה הדברים אשר דיבר משה ומתחלה לא איש דברים אנכי ראי׳ מתפשט למטה מהשמיעה יוסף הי׳ יתום מאמו וארא אל אברהם כו׳ חג״ת אהוי״ר באל שדי ושמי הוי׳ ע״י התו׳ דוקא נמשך זבת חלב ודבש ק״ש בלא תפילין עולה בלא מנחה א״ת בניך אלא בוניך.

ז) **זהר** ויצא דקנ״ת ע״א כי ילדתי לו ששה בנים אר״ח אלין עילא ותתא וד׳ סטרי עלמא פי׳ כי ששה בנים הם ו״ק שהם מקור בחי׳ מקום ובחי׳ עולם דהיינו מעלה ומטה וד׳ רוחות וכמ״ש בתו״א בד״ה וארא אל אברהם דצ״א סע״ד בפי׳ הוי׳ אחד בז׳ רקיעים והארץ ובד׳ רוחות העולם כו׳ ע״ש וזה״ע כי ילדתי לו ששה בנים שיהי׳ בחי׳ ו״ק רוחני׳ וגשמי׳ זה אינו בערך לגבי עצמותו ית׳ שהוא רם ונשא מדריגות רבבות עד אין קץ וסוף מגדר הקצוות רוחני׳ וגשמי׳ אלא שזה ע״י צמצומים רבים עד שנתלבש בחו״ב ומהם נמשכים ו״ק הנ״ל וזה״ע הוי׳ אלקינו הוי׳ אחד ועמ״ש בלקו״ת בד״ה בהעלותך את הנרות דרוש ב׳ פ״ב והנה ארז״ל כשם שא״א לעולם בלא רוחות כך א״א לעולם בלא ישראל ופי׳ בתו״א פ׳ בשלח בד״ה אכלוה היום דנ״ח סע״ג שהרי המשכות אא״ס ב״ה להיות מתלבש בבחי׳ המקום הוא ע״י שהם הממשיכים והיינו ע״י ששה משמותם על האבן האחת כו׳ יעו״ש וזהו כי לאה שהיא מח׳ ע׳ בלקו״ת ר״פ נשא וזה אמרה כי ילדתי לו ששה בנים ו״ק שהם שרש בחי׳ המשכות אוא״ס בבחי׳ מקום ומאן דמאריך באחד בעי׳ לי׳ לאמלכא לקוב״ה לעילא ותתא ובד׳ סטרי עלמא והיינו אחד ופי׳ המאריך באחד היינו שעי״ז ממשיך מא״א בזו״א וגם כי מלך על ו״ק הנ״ל הוא הבינה כדפי׳ בזוהר ח״ב ר״פ יתרו דכ״ז ע״ב שנק׳ קדה״ק כללות ג״ר ולכן שמע ישראל אחד עולה לחשבון עשרה מלכיות דר״ה.

קיצור. ששה בנים הם ו״ק המשכות אוא״ס שיהי׳ בחי׳ מקום ולהמליכו מעלה ומטה ולד׳ רוחה״ע א״כ ואת הבנים תקח לך ע״ד הנ״ל משא״כ האם

שם גילוי יחיד ולמתב״כ ע״ד כל המסתכל בד׳ דברי׳ א״ר חזקי׳ כתיב על הרי בתר וכתיב על הרי בשמים מאן אינון הרי בתר אלין שית בנין דלאה, וז״ל המאו״א אות ה׳ ס״ז הרי בשמים הם ו״ק הרים הפלולי׳ בז״א הנק׳ בשמים עכ״ל אפשר מפרש בשמים לשון שמים דז״א נק׳ שמים ובי״נ בב׳ סט״ז מפרש מפני אשר הם נוק׳ דאימא ע״כ נק׳ הרי בשמים עכ״ל ור״ל כמו הקטורת שהוא ג״כ מן דאי׳ וי״ל בפי׳ הנ״ל כי ששה בנים זהו״ע הכונה באחד בק״ש להמליכו למעלה ולמטה כו׳ כנ״ל וא״כ הששה בנים נגד ו׳ תיבות דפסוק שמע ישראל שזה הביטול דיחו״ע למס״נ בא׳ כמ״ש בלקו״ת בד״ה שה״ש על כן נק׳ הרי בשמים וע׳ בתורה אור פ׳ יתרו בד״ה האבות הן הן המרכבה הרי בשמים מ״ן דאימא מס״נ באחד, עו״ש במאו״א הרי בתר נק׳ ההיכלות טורי דפרודא כי בבריאה לאו איהו וגרמוהי חד בהון עכ״ל א״כ זהו שית תיבין דבשכמל״ו שהוא ביטול ההיכלות דבריאה במל׳ בבחי׳ יחו״ת כגוונא דו״ק דאצי׳ מתיחדים לעילא משית תיבין דשמע ישראל (מה שעכשיו שלח תשלח את האם לעתיד תהי׳ הכינור של ח׳ נימין ויהי׳ אם הבנים מאירה בגילוי לכן ארז״ל ע״י שלח תשלח יזכה לבחי׳ הנני שולח לכם את אליהו כו׳, אך צ״ע דהזהר כאן אומר שית בנין דלאה דאיכללן שית אחרנין ואינון תריסר ואינון שית בנין דכל חד כללי בחברי׳ וא״כ זהו״ע ואת שמות הששה הנותרים על האבן השנית שזהו״ע בשכמל״ו א״כ גם בשכמל״ו נק׳ הרי בשמים מיהו י״ל בשכמל״ו נק׳ ציקי קדרה ושית אחרנין היינו י״ב ג״א דז״א כמ״ש בדרוש מחר חודש וע׳ בזהר ויחי דרמ״א ע״א הרי בתר ההיכלות ומשם יפרד יש וביטול היש בשכמל״ו ונק׳ ציקי קדרה.

ז) **ולאה** עליהו לקיימא אם הבנים שמחה הללויה כי ה׳ גדולה לאה והוא בחי׳ יובלא כמ״ש לעיל בזהר דקנ״ד סע״א וע״ב ונק׳ הוא ע׳ בתו״א ר״פ לך מענין הוא עשנו וע״ד כתיב לא תקח האם על הבנים ופי׳ המק״מ שלא נשאל באי׳ ואפ״ל לכן ענין היובלות סתום כי אף שאיתא בספרים שהשמיטות והיובל רומז לענין ז״מ העליונות ע׳ בבחי׳ פ׳ בהר הרי׳ ארז״ל בחגיגה ר״פ אין דורשין כל המסתכל בד׳ דברי׳ כו׳ ואחד מהן מה לאחור כו׳ וזהו שאלה כמ״ש בפירש״י בשם התוספתא בגין דאיהו עלמא דאתכסיא ולא דאתגלי׳ כלל ע׳ בתר״א פ׳ בשלח בד״ה וירא ישראל דכתי׳ ויקרא ה׳ ה׳ ב׳ פעמים כי הנה ב׳ בחי׳ שמות הוי׳ הא׳ הוא בחי׳ שם הוי׳ דלתתא המהווה את כל העולמות מאין ליש כו׳ ע״ש שבחי׳ זו נק׳ עלמא דאתגליא ויש עוד ש׳ הוי׳ דלעילא שהוא בחי׳ רצון עבמ״ח להיות הוי׳ דלתתא להוות העולמות כו׳ ובחי׳ זו נק׳ עלמא דאתכסיא שאינה נראה ונגלית כמו הוי׳ דלתתא כו׳ עכ״ל וכן מפורש בזהר דקנ״ח ע״ב ת״ח כגוונא דא הוי׳ הוי׳ תרין עלמין נינהו דא באתגלי׳ ודא באתכסיא כו׳ עכ״ל וע׳ עוד מענין ב׳ שמות הוי׳ בתו״א סד״ה ועשית ציץ ובהביאור שם דמ״ב כי שם הוי׳ דלתתא זהו ג״כ בחי׳ אצי׳ יו״ד וקוצו ש״י רומז לכתר וחכמה ה׳ בינה כו׳ ובבחי׳ זו מגיע עדיין באתעדל״ת אתעדל״ע אך הוי׳ מלמעלה הוא בחי׳ שאין אתעדל״ת מגעת שם והוא שם הוי׳ שלמעלה מאצי׳ שהוא מקור להיות שם הוי׳ שבאצי׳ כי התהוות אצילות כשעלה ברצונו כו׳ וזהו כתר דאצי׳ קוצו ש״י אך להיות רצון לרצון זהו מבחי׳ רעדכ״ר והוא בבחי׳ עתיק עכ״ל ור״ל שבחי׳ עתיק אינו במנין ע״ס כמ״ש בביאור ע״פ יביאו לבוש מל׳ ובד״ה למנצח על

השמינית פי' דרעדכ"ר הוא בחי' א"ק ובלקו"ת פ' תצא בביאור ע"פ ולא אבה פ"ב פי' דב' שמות הוי' הא' הוי' שבנאצלים שהם ע"ס דאצי' הב' בחי' ע"ס שבמאציל שזהו"ע ממעמקים קראתיך כו' ובזה א"ש מ"ש בפי' שלח תשלח דלית תמן שאלה כלל כי ענין ע"ס הגנוזות במאצילן אין בזה שום השגה כלל וכמ"ש במאו"א אות א' סי' קי"א אפס נק' האא"ס כי אין בו תפיסא ובו אפיסת הרעיון עכ"ל וכן עתיק נק' אין לרוב פעמים כמ"ש במאו"א סי' ס"ד ובזוהר ח"ג פ' שלח דקנ"ח ע"ב וכן כ' בפרד"ס ערך אין חז"ל כולם הסכימו היות הכינוי הזה בכתר נק' כן מטעם שאין בו השגה כלל והשואל על המדה הזו ישיבו לך השגה בו הוא אין עכ"ל והנה בחי' שם הוי' דלעילא נק' שמו הגדול כמ"ש בד"ה אני דפ' ציצית דרוש השני ולגבי בחי' זו נק' ש' הוי' דאצי' אלקים כמ"ש בד"ה שובה ישראל דרוש הא' ובתו"א ר"פ ויצא ולפי שהתגלות עתיק הוא בבינה ולכן נק' בינה ג"כ שמו הגדול כמ"ש בתו"א ס"פ מקץ סוף הדרוש דמזוזה מימין בענין פי' יהא שמו הגדול מבורך כו' וכנ"ל הגדולה לאה בענין ה' גדולה כו' ע"כ נק' הבינה ג"כ עלמא דאתכסי' לגבי ז"א וכנודע ג"כ מענין מי ברא אלה ובכ"ז יתורץ קושיא שהביא במק"מ ר"פ בראשית על המאמר שם דף א' ע"ב ע"פ כי שאל נא לימים ראשונים דהיינו בו"ק והלא רשב"י וחביריו דברו בתר"ך עמודי אור שבכתר ול"ב נתי' החכ' ולפמ"ש א"ש דעיקר הבחי' דלא קיימא לשאלה זה שם הוי' דלעילא שלמעלה מע"ס דאצילות והוא בענין ע"ס הגנוזות ובבחי' זו באמת לא דברו כלל ומה שדברו בכתר וחכ' היינו בכתר דאצי' כו'.

קיצור לאה יובלא הוא לא תקח האם לא נשאל יובלות סתום עלמא דאתכסיא שם הוי' דלעילא רעדכ"ר ונק' יהא שמו הגדול מבורך ע"ס שבמאציל ובינה נק' ג"כ שמו הגדול עמ"ש בד"ה טוב לחסות בהוי' מבטוח באדם דרוש הב'.

ח) ואת הבנים תקח לך היינו דכתי' כי שאל נא לימים ראשונים וגו' ולמקצה השמים ועד קצה השמים וכל הני אקרי הרי בשמים עכ"ל ולפמ"ש לעיל דהבנים הם מעלה ומטה חד' רחה"ע וא"כ תקח לך שבחי' זו יוכל להמשיך למטה שיהי' הגילוי אלקות בעולם ע"י ו"ק הנ"ל ע"ד וערבה לה' מנחת יהודה וירושלים כימי עולם ע"ד ויזכור ימי עולם משה עבדו וכמ"ש בתו"א גבי פורים בד"ה כי אברהם לא ידענו דקנ"ה ע"ד ובחי' מדות שיש בזה העולם יום ולילה מזרח ומערב כו' הי' בא בהשתל' מן המדות עליונות כו' וכמ"ש במשה כשעושה נס בחי' התגלות מה שלמעלה מהטבע כמ"ש מוליך לימין משה כו' וכן מבואר בזהר פ' תולדות דקמ"א ע"ב פי' כי שאל נא לימים ראשונים שזה ע"ד ההגלות לנו ולבנינו ר"ל ו"ה נגלות לנו ולבנינו שמבחי' זו יוכל להמשיך האור למטה בבי"ע משא"כ עלמא דאתכסיא י"ה זהו"ע הנסתרות לה' אלקינו יעו"ש ויובן זה ע"ד שנת' בד"ה אלה פקודי המשכן שבחי' ו"ה זהו הנמשך ע"י מ"ע בבחי' כלים אבל יחוד י"ה נק' משכן העדות ונמשך ע"י ל"ת שהן בבחי' שלילה ולא היינו מפני שאין שם השגה גמורה כ"א ע"ד שלילה מההיפוך וזהו"ע שלח תשלח את האם שאין שם השגה ולמתב"כ וכעין דפי'

ברע"מ פ' פנחס דרס"ג ע"א והביאו ברי"ח שער ענוה רפ"א שדוד כד מטא לג' ספירן עילאין אמר ה' לא גבה לבי ולא הלכתי בגדולות ונפלאות ממני כו' וכן שהע"ה אמר אמרתי אחכמה והיא רחוקה ממני רק משה זכה לבינה כו', מזה יובן ענין שלח תשלח את האם שבג"ר אין שום השגה כ"א ע"ד שלילה ואת הבנים תקח לך היינו כי שאל נא לימים ראשונים וזהו ג"כ ע"ד ההפרש בין קלא דלא אשתמע ובין קלא דאשתמע ונת' ענינם בתו"א סד"ה וישב יעקב שבחי' קלא דלא אשתמע הוא הביטול ברעו"ד בק"ש ותפלה וקלא דאשתמע זהו ההמשכה ע"י התורה ולמעלה קלא דלא אשתמע זהו יחוד י"ה בחי' חו"ב כמש"ש בזהר תולדות קמ"א ב' וכולא בחשאי דלא אשתמע לבר לעלמין וקלא דאשתמע זהו בחי' ז"א וזהו יחוד ו"ה וכן מפורש עוד באריכות בזהר בראשית ד"נ ע"ב, והנה אף שע"י ק"ש ורעו"ד ממשיכים יחוד י"ה שהוא למעלה מבחי' ו"ה אך יש ב' בחי' ידיעת המציאות והשגת המהות וההמשכה שמבחי' ו"ה יוכל להיות בנשמות בהשגת המהות אבל בבחי' י"ה א"א להיות השגת המהות ממש שעז"נ הנסתרות להוי' אלקינו אלא ע"ד ידיעת המציאות ולכן עז"נ שלח תשלח את האם שא"א להיות בזה השגת המהות ממש רק ידיעת המציאות כמאן דארח ריחא ואת הבנים תקח שבבחי' ו"ה יוכל להיות השגת המהות ע"י תומ"צ כנ"ל וע' כיוצא בזה בתו"א בד"ה ת"ר מצות נ"ח בענין שבאספה"מ שהיא השגת המהות נא' כי לא יראני האדם וחי ובאסשא"מ אמר ישעי' ואראה את הוי' לפי שאין זה השגת המהות ממש וע"ע בה"ז פ' בלק על המאמר דק"צ וע"ב ע"פ ברכו הוי' מלאכיו בענין ההפרש בין מלאכים לנשמות שהמלאכים נחצבו ממקום גבוה יותר ממה שנחצבו הנשמות היינו שמקור חוצבם מבחי' בינה והנשמות נחצבו מיחוד זו"נ ע"י יסוד ז"א, אך עכ"ז הנשמות גבוהים יותר לפי שהן נלקחו מעצמות ומהות המוחין דזו"נ והמלאכים נמשכו בהארה בעלמא שמבחי' בינה ולא מהעצמות ממש ע"ש די"ט סע"ג גבי ונמצא שיש מעלה במלאכים מה שאין בנשמות כו' וע"ש בביאור ע"פ ולא תשבית מלח פ"ד ובהקיצור שנדפס בתוס' לס' לק"ת אות ד' וע"ע מענין כי שאל נא לימים ראשונים ולמקצה השמים בזח"ב ר"פ וארא שחיבר זה לפי' בטחו בה' עדי עד הכא אית רשו לב"נ לאסתכלא בי' מכאן ולהלאה לית רשו כו' וא"כ יש להעיר ע"ז ממ"ש בלקו"ת בד"ה טוב לחסות בהוי' מבטוח באדם שבבחי' ו"ה שייך מבטוח משא"כ בבחי' י"ה זהו"ע לחסות כדפירש"י צל דבר מועט ואעפי"כ טוב לחסות וזהו"ע כי יקרא קן צפור כו' והבן וע"ע זהר תרומה קל"ז סע"א מענין ולמקצה השמים ועד קצה השמים ובפ' ויקהל ד"ר ע"א ודס"ב סע"א ובפ' פקודי דרל"ב א' מענין כי שאל נא כו' ועד קצה השמים מכאן ולהלאה לא קיימא לשאלה ובמ"א פי' כי שאל נא ר"ל שע"כ מגיע אתעדל"ת שיהי' נמשך עי"ז אתעדל"ע משא"כ מכאן והלאה בג"ר עצמן לא קיימא לשאלה היינו שאין אתעדל"ת מגעת שם ועוד י"ל ע"י שלח תשלח את האם בחי' בכל מאדך תשוב ה' עילאה לגבי יו"ד ב' עומקי' עי"ז ואת הבנים תקח לך ר"ל לזכות בהבנים שהוא שלך היינו השוב שאחר הרצוא ש"ס משנה משא"כ אם לא שלח תשלח לא יוכל לזכות בהבנים כי כל האומר אין לי אלא תורה אפי' תורה אין לו ואחר שזכה בהבנים אזי אם חזרה האם עליהם אינו חייב לשלח כו' שאז יוכל לקבל הגילוי מבחי' אם הבנים

שמחה ועמ"ש מענין כי שאל נא לימים ראשונים סד"ה ויטע אשל בבאר שבע אשל אותיות שאל ושם ענין והבריח התיכון הוא בחי' גבוה יותר ע"ש.

קיצור ואת הבנים תקח לך היינו כי שאל נא לימים ראשונים שיהי' מאירים למטה ע"ד ויזכור ימי עולם גם ע"ד והנגלות לנו משא"כ הנסתרות משכן העדות ולא הלכתי בגדולות שאין שם השגה רק ע"ד השגת השלילות קלא דלא אשתמע אך בבחי' ידיעת המציאות וקלא דאשתמע בבחי' השגת המהות או כענין אספה"מ ואספשא"מ או כענין עצמיות והארה ומ"מ חכם עדיף מנביא כך יש מעלה בבחי' ידיעת המציאות ממדריגת העליונו' כו' ועד"ז יובן ענין טוב לחסות וזהו"ע כי יקרא קן צפור גם פי' כי שאל נא לימים ראשונים שעד שם מגיע אתעדל"ת.

ט) להבין שרשן של מצות כי שרש ומקור שיתהוו בחי' כלים בנאצלים הוא בחי' עצמות ומהות א"ס ב"ה ושרש ומקור אורות הנאצלים הוא מבחי' א"ס בלבד (הג"ה, ביאור ע"פ יביאו לבוש מל' וביאור וקבל היהודים בענין שהקדימו נעשה לנשמע וע' בסידור בד"ה ביאור למ"ש בסש"ב פנ"ג עכ"ה) כנז' באוצ"ח שמן רשימו של מהות א"ס כשלא הי' המקום פנוי עדיין הוא המקור דמקור לכלים דעקודים כו' והארת החוט לאחר שנעשה חלל הוא המקור דמקור לכל האורות הנאצלים כו' (הג"ה וכן איתא בתו"א פ' נח בד"ה הן עם אחד וז"ל ועד"ז ההפרש בין הארת הקו להרשימו שנשאר אחר הצמצום ומקו"פ דהנה הארת הקו מאיר בכל עולם לפ"ע אך הרשימו הוא בחי' הכוללת לכל העולמות וע' במק"מ שהרשימו הו"ע האור הקדמון ח"ל ועם היות שהיו"ד הוא מן המלבוש עצמו שהוא אור גדול יותר מן האור שאינו רק רשימו של המלבוש עכ"ז להיות אות אחד בלבד הי' אורה עב עכ"ל בזוהר פ' בראשית דט"ו ועד"ז יובן ענין הרשימו לגבי הקו שהרשימו אף שהוא רק רשימו בעלמא ע"ז הוא רשימו מכללות האור שלפני הצמצום ממש מה שא"כ הקו"ח אינו בערך כללות האור רק כטיפה לגבי הים ויותר מכן אין ערוך כו' וזהו הקדמה להבין מעלת המצות שהם עשיית כלים להאורות ועמ"ש ע"פ אין עוד כלי ויעמוד השמן כו' עכ"ה) לפמשי"ת בדרוש זה ב' כי ענין שלח תשלח זה א"ת בניך שהו"ע והאם רובצת כו' אלא בוניך שהוא ע"י דאו"א הם תרין ריעין דוקא וזהו עסק התורה הנק' בוניך שלמעלה מהתפלה הנק' בניך ויובן זאת עד"מ מהשכלת הרב לתלמיד שמוכרח לסלק כל השגתו בהרחבה ועמקות גדולה וישפיע לו רק חלק העשירי וכדומה זה נק' אור וזיו ההשפעה ואצל התלמיד גם זה האור המצומצם מאד הוא בחי' מקור להשגתו (עמ"ש בד"ה ועתה יגדל נא בפי' כאשר דברת לאמר איך ממל' דאצי' נעשה כח"ב בבריאה ועמ"ש בבה"ז פ' אחרי דע"ט ב' על המאמר הביאו עלי כפרה מענין הצמצום דיו"ד ומ"ש בד"ה ולא אבה בלקו"ת פ' תצא מענין היו"ד וקש"י כו' ובד"ה ועשית בגדי קדש כמשל השערות מן המוחין כו') כמו"כ עד"מ המשכת הארת הקו"ח מן א"ס הוא לאחר הסתלקות עצמותו בכדי שיוכל להיות נאצל אור החכמה (וזהו ג"כ הצמצום שמבחי' ע"ס הגנזות שהם אחדות אחת יומשך רק בחי' חכ' לבד או כמשל צמצום המשכת השערות מהמוח כו') אבל מה שיש בכח החכ' דאצי'

להיות נמשך בדילוג גדול שימצא מאתו שכל הנבראים בע״ג והוא כלי החכ׳ דאצי׳ כידוע אין זאת מצד עצם כח החכמה אלא שרשו ומקורו הוא מעצמות אא״ס ב״ה ולא מאור החוט (כמבואר בזה בד״ה יביאו לבוש מל׳ ובביאורים שם) והיינו שהכלים נתהוו מהרשימו שהרשימו היתה כלולה בא״ס קודם הצמצום רק שאחר הצמצום נשאר רק הרשימו אבל הוא רשימו מבחי׳ כללות האור שקודם הצמצום דהיינו כמו בא״ס הבבע״ג כלול ג״כ כח הגבול כי בכלל מאתיים מנה כמו״כ ענין רשימו מעצמות אוא״ס הוא בחי׳ גבול שהי׳ בבחי׳ א״ס ממש הוא מקור דמקור שיומשכו בחי׳ כלים בכל הנאצלים דהיינו שנמשכו בע״ג כו׳ וכמו עד״מ כשהרב יסביר לתלמידו הקטן ענין סוכה שהיא למעלה מכ׳ פסולה משום דלא שלטא בה עינא שיש בזה הטעם ועמקות גדול שאין בערך התלמיד להבינו ובפרט הטעם הפנימי בזה עזח״ג פ׳ פנחס דרנ״ה ע״ב) והתלמיד מבין רק קיצור הענין דלא שלטא עין הגשמי למעלה מכ׳ אמה הרי גם טעם קצר הלזה שמשיג התלמיד הי׳ בכלל ג״כ בעמקות השגת הרב שבטעם הזה כמו התכללות מנה במאתים או ברבוא ברבבות כו׳, כך יובן ענין התכללות כח הגבול שהוא הרשימו באוא״ס שקודם הצמצום הבבע״ג כו׳ מכ״ז יובן שרשן וענין הכלים שגבוה משרש האור ומעלת המצות שהן הן בחי׳ כלים ויש בכחן להעלות הנשמה למקור שהן בחי׳ הרשימו שהיתה כלולה באא״ס ממש הבבע״ג.

קיצור ענין שרש הכלים מבחי׳ האור א״ס ושרש האורות מהקו והיינו שהרשימו הוא מבחי׳ אא״ס והקו הוא רק הארה שזה שיומשך אור החכ׳ צ״ל הסתלקות האא״ס ונמשך רק ע״י קו (דוגמת שערה כו׳) והרשימו היא היתה כלולה בהאור שלפני הצמצום כמו כח הגבול שיש בא״ס הבבע״ג א״כ גם בעצם כח הבבע״ג יש ג״כ הכח לפעול בגבול וזהו שרש המצות שהן בחי׳ כלים.

י) והנה צריך להבין מה שע״י תשו״ע תשוב ה׳ עילאה בינה ליבא בחי׳ בכל מאודך כמ״ש בזוהר פ׳ וארא דכ״ז ע״א היא ג״כ משלמת את כל אברי הנפש במקום לבושין של תומ״צ (ע׳ בלקו״ת פ׳ אחרי בד״ה כי ביום הזה יכפר דרוש הראשון ובד״ה כי המצוה הזאת אשר אנכי מצוך היום בפ׳ נצבים) דהנה כל המקיפים מבינה שיש בבינה ב׳ מיני זיווגים עם אבא הא׳ כשהיא רביעא על בנין ונק׳ אם הבנים אז אבא למעלה ממנה כו׳ הב׳ כשהיא מסתלקת מעל האפרוחים אז היא פב״פ עם אבא ואזי נקבה תסובב גבר ונקודת אבא בהיכל אימא ההיכל מקיף את הנקודה מכל צד כו׳ (ע׳ בלקו״ת ר״פ ראה בד״ה ראה אנכי נותן) ואולי יש להעיר לזה ממ״ש בסידור בד״ה השמים מספרים כבוד אל בענין ב׳ מיני מוחין מוחין דינקה ומוחין דגדלות כו׳ גם ע״ד מ״ש בתו״א סד״ה וארא אל אברהם דצ״ה ע״א בפי׳ באל שדי מלשון ברכת שדים שהם בחי׳ דדים וחלב להגדיל המדות כו׳ ושמי הוי׳ לא נודעתי להם זהו כענין מוחין דגדלות וכמ״ש במ״א בפי׳ זבת חלב ודבש גם כמ״ש בתר״א בד״ה השמים כסאי בענין אלפים שנה שקדמה התורה לעולם ומשם ירדה להיות מוחין לז״א הנק׳ עולם כו׳ גם כמ״ש סד״ה ואלה שמות בנ״י ההפרש בין בחי׳ ישראל סבא שהוא נה״י דאבא לבחי׳ עצמי׳ אבא חכים ולא בחכ׳ ידיעא כו׳ ע״ש וכמו״כ ההפרש בין תבונה שזהו״ע כד רביעא על בנין ובין בחי׳ עצם הבינה מבין ולא

בבינה ידיעא כו׳ ועי׳ בהז״ז פ׳ בלק ע״פ המאמר שם דר״ג ע״פ כי מראש צורים אראנו כו׳ מענין מוחין דיניקה ומוחין דגדלות עכ״ה).

וביאור הענין דהנה מבואר במ״א שאין התהוות הרחבת השכל מן נקודת ההשכלה אלא שרשה ג״כ בכח המשכיל שהרי חו״ב הם תרין ריעין כו׳ (הג״ה והראי׳ לזה ממשארז״ל פב״ת דעירובין ד״ק ע״ב דכתי׳ ואקח את ראשי שבטיכם אנשים חכמים וידועים ואלו נבונים לא אשתכח ואלו גבי לאה כתי׳ ומבני יששכר יודעי בינה לעיתים כו׳ הרי בחי׳ יודעי בינה הם במעלה יתירה מבחי׳ חכמים וידועים וא״כ מוכרח שאין שרש התהוות הבינה נמשך מהחכ׳ דא״כ בכלל מאתים מנה אלא ודאי צ״ל שהבינה יש לה שרש ומקור בפ״ע ממו״ס כו׳ ועמ״ש מזה בתו״א ר״פ לך לך עכ״ה) אלא שגילוייה באה אחר גילוי הנקודה והיא פרצוף בפ״ע כמו האשה המקבלת השפע הזכר כו׳ ובלק״ת בד״ה ראה אנכי נותן ספ״א פי׳ הבינה שהוא התבוננות בגדולת ה׳ בהרבה ובעומק יש לה מעלה יתירה על בחי׳ הנקודה שהוא בחי׳ ביטול שמבחי׳ חכ׳ ואעפ״כ והחכ׳ תחי׳ בעליה כו׳ ונק׳ הבינה בעלי׳ דחכ׳ משום שהיא בחי׳ נקבה תסובב גבר שההסבר וההרחבה יש לה מעלה יתירה כו׳.

קיצור ענין התשובה ממלאה הפגמים שבחסרון המצות ענין ב׳ זיווגים דאו״א ענין מוחין דיניקה ומוחין דגדלות שמעצמות חו״ב ולא מנה״י שהבינה אין נמשכת מהחכמה כ״א יש לה שרש בפ״ע מהכתר ומו״ס והחכ׳ תחי׳ בעליה שהוא הבינה ונקבה תסובב גבר.

יא) **והנה** כ״ז שיהי׳ בכח ההרחבה שהוא הבינה לסבב את הנקודה שהיא החכמה בחי׳ נקודא בהיכלא זה אינו אלא כשאין הבינה דביעא על בנין שהן המדות ר״ל שאין שפע הטעם מהבינה מתפשט בהמדות להחיותם ואז היא בשלימותה כמו השגת שכל באזו סברא כו׳ אבל כשמשתנית מהות ההרחבה של השכל להוליד איזה מדה ונעשה מוחין ושכל של המדה ולא השגה עצמי׳ (הג״ה כמ״ש בתו״א פ׳ וארא בהביאור ע״פ לכן אמור לבנ״י בפי׳ ארץ מצרים דקדושה שהוא הגרון מקום צר שהוא הממוצע בין המוחין ובין המדות שבו וע״י מתהפך השכל להיות מזה אהבה או יראה כו׳ ששם מתחילין המוחין להתהפך להיות חיות להמדות וירדו ממהותן הא׳ שהי׳ בחי׳ שכל גדלות המוחין ועתה בגרון נתצמצם בבחי׳ קטנות המוחין בכדי להתהפך למדה ולכך נק׳ מצרים מצר מי כו׳ עכ״ד הרי מזה מובן איך בחי׳ בינה כשהיא רביעא על בנין אינו בערך עצם הבינה שבמוח וע״ע מזה בלקו״ת פ׳ מטות בד״ה עיני כל אליך ישברו שהשפעת הבינה להיות שכל למדה נק׳ מ״ט שע״ב ועצם הבינה י״ל זהו שער הנו״ן דבינה עכ״ה) אעפ״י שגם אז כשרביעא ההשגה על בנין שהם המדות היא מקבלת אותו הקיצור ג״כ מנקודת אבא אבל אינו מקבלת מהותה ועצמותה ואז לא תהי׳ ביכולתה לסובב את הנקודה (ולהיות נקבה תסובב גבר ואו״ח עט״ב) כי רחוקה היא ממנו מאד כו׳ (הג״ה ואפ״ל שזהו מ״ש בזח״ג פ׳ אחרי דס״א סע״ב ת״ח כתי׳ ונהר יוצא מעדן כו׳ בשעתא דמזדווג עמה בזיווגא שלים כדין ההוא עדן זיווגא בההוא נתיב דלא אתידע לעילא ותתא ואפ״ל נתיב לא ידעו עיט זהו שער הנו״ן דבינה שע״ז ארז״ל ספ״ק דסוטה

בקבורתו של משה שנא׳ ולא ידע איש לעליונים נדמה כו׳ וזהו דלא אתיידע לעילא ותתא והשער הנו״ן זהו עצם הבינה כנ״ל ואז הוא זיווגא שלים ע״ד הנ״ל משא״כ כשאין הבינה בעצמותה בבחי׳ שער הנו״ן כ״א נמשכה להיות מוחין למדות בחי׳ תבונה אותיות בן ובת כו׳ אזי אינו זיווגא שלים עכ״ה) אבל כשמתגבר האהבה ברשפי אש (ע׳ סד״ה ושבתה הארץ בלקו״ת פ׳ בהר) עד שתסלק נה״י דאימא אשר בהאהבה ותתפשט המדות אה׳ מהגבלתה (ע׳ בתו״א פ׳ וישלח בד״ה ויקח מן הבא בידו מנחה ובד״ה ראה ריח בני בענין ב׳ מיני אה׳ בחי׳ או״פ המוגבל בכלי ובחי׳ או״מ וע׳ בלקו״ת בד״ה נשא את ראש בני גרשון דרוש השני בענין היריעות והכלים) וגם הטעם של האהבה תסתלק למהו״ע והי״ע שלח תשלח את האם למהותה כו׳ (ר״ל שלח תשלח מלהיות והאם רובצת שזהו הבחי׳ תבונה שנעשה מוחין למדות אלא שתתעלה בעצמי׳ הבינה דנק׳ אם לבינה תקרא) ואזי תסובב גבר ויהי׳ בה בחי׳ שלמעלה מהנקודה דחכ׳ ואז כל המקיפים מבינה, עוד מבואר כמו שהכלים שרשם גבוה מהאור כן הבינה לגבי החכ׳ וע׳ בסידור ביאור ייצר הרים בבחי׳ שלח תשלח מ״מ חשמ״ל מקיף מחיצוני׳ בינה ולכן התשובה משלים הפגמים מהכלים ולפע״ד מצות כלים רשימו תוס׳ אור קו תשובה מקיף היינו עצמות האור שלמעלה מהקו עד״ה שינייך כעדר והיתה נפש צה״ח כו׳ הכלי המגביל את החיים והכח בהכלי לצרור החיים בתוכה כי שרש הכלים מהרשימו שיש בה בחי׳ עליונה מהקו שממנו נמשך האור שנק׳ חיים והו״ע לבוש הנשמות בג״ע, ענין אברי הנשימה (ע׳ בפרד״ס ביאור וידבר דעשה״ד ומי שם פה) והירידה צורך עלי׳ ע״י לבושי׳ מעשה המצות (סש״ב פ״ה שהן מאצי׳ והנשמה מע״ס דבי״ע) כמו הנזרק ע״י אבן קלע (ע׳ ועתה יגדל נא כי חיות הנשמה מבחי׳ ז׳ הכלים והעלי׳ ע״י המצות במו״ס גם ברשימו כנ״ל (ועלי׳ זו ע״י שמלביש חיי שעה בחיי עולם) ולהיפך ע״י לבושי׳ צואי׳ נזרקת והמצות ע״י כוונה אמשיך רוח בחי׳ או״מ ע״ד משכני עד ויברך דוד עומ״ש אח״כ מוחין איתי רוח ויש בזה ג׳ אבות.

יב) (הג״ה ולכאורה י״ל איך נק׳ הבינה והרחבה של ההשגה בכל מאודך הלא בחי׳ שלח תשלח את האם זה שלא תשפיל להיות מוחין למדות כ״א שתהי׳ בבחי׳ עצמיות השכל ומה ענין זה לבכל מאודך שהו״ע תגבורת האהבה בלי גבול א״כ מ״מ זהו בחי׳ מדות אך בזהר פ׳ וארא דכ״ו ע״א משמע בהדי׳ דובכל לבבך ובכל נפשך הם זו״נ ובכל מאדך הוא בינה שהרי אמר בכל לבבך דא ימינא ושמאלא (היינו חו״ב) דאקרי יצ״ט ויצה״ר (ר״ל שמהם נשתלשל באדם יצ״ט ויצה״ר כמ״ש במ״א) ובכל מאודיך לאכללא לן לעילא באתר דלית בי׳ שיעורא והוא הבינה והטעם שנק׳ דלית בי׳ שיעורא כי הוא בחי׳ ממעמקים קראתיך בזהר פ׳ בשלח דכ״ג ע״ב וכן בזוהר תרומה דקמ״ב ע״א בענין ג׳ בחי׳ נר״נ מובן הנשמה שהיא בינה סלקא גו נביעא דעתיקא דעתיקין סדכ״ס כו׳ ע״כ לית בי׳ שיעורא וע׳ בזהר ר״פ צו דכ״ו סע״ב וע״א ועוד ענין דלית בי׳ שיעורא ע״ד ולתבונתו אין מספר וכמ״ש מזה בלקו״ת בביאור ע״פ והי׳ מספר בנ״י כו׳ אשר לא ימד ולא יספר כו׳ הרי בבינה דוקא נק׳ אין מספר וע׳ ובזהר פקודי דרכ״ה ע״ב ו״ק הלא הבינה זהו״ע השגה והבנה ואיך זהו ואהבת בכל מאדך ובמק״מ פ׳ וארא שם פי׳ ובכל מאדך לכלול חגת״מ בחב״ד כו׳ והענין

דכמו"כ מבואר בתו"א ר"פ בראשית סד"ה השמים כסאי וז"ל אך איזה בית הינו בכל מאדך שהוא בחי' מקיף כמו עד"מ בית שהוא מקיף את האדם בגגו ובקירותיו ובית זהו בית תפלה שע"י התפלה ח"י פעמים ברוך אתה כו' הוא המשכת מקיפים מבחי' סוכ"ע והוא בחי' רוחו ונשמתו אליו יאסוף דהיינו המשכת מבחי' סוכ"ע שזהו הנק' רוחו ונשמתו כו' (ע"ד לא ידון רוחי באדם דקאי על א"א בזהר בראשית דל"ז סע"ב ונשמתו זהו עתיק ומה שבינה נק' נשמה כי התגלות עתיק הוא בבינה כידוע) שהם נמשכי' ע"י כריעות והשתחוואות באבות ובהודאה תחלה וסוף שהם בחי' ביטול (עמ"ש סד"ה והי' ביום ההוא יתקע בענין והשתחוו לה' בהדרת הקודש ומ"ש בד"ה והנה אנחנו מאלמים אלומים בפי' ותשתחווין לאלומתי ובד"ה מזמור שיר חנוכת הבית דרוש הא' בענין ואין אנו יכולים כו' ולהשתחות וסד"ה והי' מדי חודש בענין יבא כל בשר להשתחות) והענין כי א"א להיות גילוי אא"ס ב"ה דלמתב"כ ולאו מכל איגון מדות כו' בבחי' פנימיות הלב רק מעט מזעיר הארה בעלמא (כמ"ש בענין בשר גידים ועצמות שההתקשרות וההמשכה מהמוח ללב בא ע"י גידין ע"ד יתידות עשיריות כו' בד"ה את קרבני לחמי) ואפי' גילוי במוח והשגה לית מח' כו' רק מקיף בלבד כו' עכ"ל וע' מזה בד"ה טוב לחסות בה' דרוש הראשון שבחי' ההתבוננות שתכנס בלב איש נק' מבטוח באדם הר"ע ההתבוננות שהלב קטן מהכיל כו' ויש אשר גם מוחו לא סביל כו' וה"ע תפלה בלחש ובחשאי כו' שהוא ביטול השגת הנפש למעלה וכאשר תוכל שאת נק' טוב לחסות בהוי' וג"ז צ"ל אחר אשר הלב אינו יכיל כלל ההתבוננות זו והוא ביטול הנפש ובחשאי איך זהו ואהבת בכל מאודך שמורה על תוקף האה' שבלב לכאורה.

יג) ע"כ ג' ענין ובכל מאדך ע"ד מ"ש בד"ה שובה ישראל דרוש השני פ"ב ח"ל והוא בחי' תשו"ע מעומקא דליבא באדם המעמיק במוחו ולבו ומחשבתו בדבר שחייו תלוי' בו ונוגע עד הנפש ממש כך ישוב אל לבו אהבת הוי' כו' עכ"ל נמצא מה שמעמיק במוחו ומחשבתו באהבת הוי' כמו בדבר שחייו הגשמי תלוים בו ביתר שאת כו' כי זהו חיי עולם כו' זהו תשו"ע והיא ודאי בחי' בכל מאודך אף שהעמקה זו הוא עיקרו בהשכל דהיינו במוחו ומחשבתו אלא שממילא פנימי' הלב יש בהעמקה זו ואינה מרגישה רק ההעמקה בהשכלות הרי שפיר שייך בכל מאודך בעצם הבינה דוקא רק שהמדות חג"ת עולים ומתכללי' בה כמו מה שיש בכלל מאתים מנה ובמ"א נת' משל לזה כמו בעלי דיני' העומדים לפני הדיני' ובדבר סך רב שנוגע לחיי נפשו ממש וכש"כ אם ממונו חביב עליו כגופו וטוען לפני הדיינים טענות שיזכה בהן לפי דעתו הרי העסק הזה הוא רק בשביל שיתחכם בטענותיו ומעמיק בזה בשכלו ומחשבתו והרי יש בזה ג"כ עומק גדול של אה' ע"ד בכל מאודך ממש כיון שנוגע לעצמותו ועוד כי ארז"ל בכל מאדך בכל ממונך הרי יש בהממון תאוות בכל מאודך ממש וא"כ מה שמתחכם במוחו ומחשבתו בגדלות א"ס ב"ה דכולא קמי' כ"ח לך הוי' הגדולה שגם בחי' ולגדולתו אין חקר בחי' סוכ"ע הוא לך הוי' בטל בתכלית כו' ולכן מי לי בשמים ועמך לא חפצתי כו', וזהו הביטול הוא בעומק מחשבתו ושכלו דוקא ולא כשהשכל בקטנות תוך המדה כ"א בעצמות השכל ושם הוא ההשתחוואה פנימי' וזהו עצמו בחי' בכל מאודך בחילא יתיר כמו גבי איש"ר בכל כחו

פירש"י בכל כוונתו פט"ז דשבת דקי"ח ע"ב הרי כשמעמיק בכל כחו ומחשבתו נק' בכל כחו וכ"ש באופן הנ"ל שמלבד שמעמיק במוחו ומח' גם כל לבו ורצונו וחפצו הוא בזה זהו ודאי ענין בחילא יתיר וע' מזה עוד בלקו"ת סוף שה"ש בביאור השמים כסאי ספ"ג * וז"ל והנה המשכות בחי' השמים כסאי בחי' ת"ת דאימא שנעשה כתר לז"א בחי' יחידה כו' והנה ע"י תשו"ע בכל מאדך רעו"ד שזהו מבחי' הכתר שכנ"י שהוא בחי' יחידה שמתחזק רצון זה שמעומקא דלבא אזי אין יוכל להיות במוחו שום הרהור ורצון אחר ע"כ נק' יחידה שאין בלבו אלא אחד עד"מ כשמוליכין את האדם לדון דיני נפשות כו' עכ"ל הרי כ"ז ענין רצון והעמקה בשכל איך להציל את נפשו וכן בחי' יחידה שבנפש בתוקף הרצון ליכלל בא"ס ב"ה זהו"ע התבוננו' ומח' עמוקה בגדלותו ית' וזהו ענין בכל מאדך.

יד) **ואפ"ל** שזהו פי' התגלות עתיק הוא בבינה דוקא ור"ל בחי' עתיק שבכנ"י זהו מה שנעתק ונבדל ממדותיו ותאוותיו ליכלל בא"ס ב"ה כמ"ש בסש"ב פ"נ ואח"כ בא לידי כלות הנפש ממש גם פי' עתיק ע"ד ישן כמו שמתרגם ע"פ ואכלתם ישן נושן עתיקא דעתיקין והיינו כי העולם מחודש יש מאין אבל נשמות עבמ"ח וזהו"ע איתן האזרחי מלשון אזרח הארץ שיש בחי' זו בנשמות מאז מעולם כמ"ש בד"ה ראה אנכי נותן פ"א וזהו עם המלך ישבו במלאכתו במד"ר פ' בראשית פ"ח וא"כ הנשמות לגבי העולם הם כמו מל' דאצי' לגבי בריאה שנק' עתיק דבריאה כי הבריאה הוא יש מאין והיינו מבחי' מל' דאצי' ולכן נק' עתיק יומין המתנשא מימו"ע ונעתק ונבדל מהבריאה כו' כמו"כ בחי' עתיק שיש בהנשמות ויובן זה עוד ע"ד מ"ש בלקו"ת בד"ה האזינו השמים דרוש הא' פ"א בפי' והרוח תשוב כו' לבחי' אין ומזלי' של הנשמה וזהו עד יעבור עמך הוי' ע"ש והתגלות עתיק הוא בבינה ע"י שמעמיק בבינתו באורך ורוחב בגדלות ה' גם עתיק ל' כח כמו עתקו וגם גברו ולמכסה עתיק צדיק עתק והיינו בחילא יתיר ומכ"ז יובן ענין בכל מאודך שזהו בבינה דוקא ההתבוננות בעומק מחשבתו ובכל כוונתו שם נמשך ומתגלה בחי' עתיק שבנפש הרצון העמוק ע"ד יחידה שבנפש וכעין זה פי' בד"ה האזינו השמים דרוש השני וז"ל וענין מס"נ אינו כמו שסוברים העולם שהיא הצעקה בהתלהבות ברעש אלא הוא כמ"ש אליך ה' נפשי אשא שאינו רוצה להיות יש והבר נפרד אלא להיות בבחי' ביטול לשאת נפשו ורוחו אליו ית' שהוא מקור החיים כו' עכ"ל הרי דבחי' מס"נ אינו כלל בהתלהבות ברעש כ"א בכוונה עמוקה במוחו ורש"י בתילים פי' נפשי אשא אכוין לבי וע' בבה"ז פ' בלק על המאמר כי מראש צורים אראנו בזוהר דר"ג וע"ש בבה"ז דכ"ה ע"ד וז"ל אבל בחי' מוחין דגדלות דז"א היינו שבחי' המדות משתנים ממהותו למהות שכל ממש כו' עכ"ה).

טו) **ונחזור** לסיום הדרוש של רבינו ז"ל בססי"א וז"ל מו"ח ז"ל משמו וכמו כן בעבודת ה' אהבת בכל מאודך הוא התגברות רשפי אש התשוקה לצאת לגמרי מהגוף ותופשט מהגבלת המדה ויהי' השכל בגדלות הוי' שמחמתו

ספ"ג: בבוך באב' 11 נוסף: ובאג"ה בד"ה אין ישראל נגאלין אלא בצדקה ושם משמע שזהו בחי' הכתר שיש בנה"א.

מתפעל בהלב בבחי' מקיף על השגה שיצא מדעתו והשגתו הנקודה והוא ההארה שיש בבינה שלמעלה מנקודת ההשגה ור"ל למעלה מהחכ' הנק' נקודה (להעיר מפ' תורי זהב נעשה לך י"ל מבינה עם נקודת הכסף מבחי' חכ') כי בכח המשכיל הגלוי ההשגה היתה הרחבת ההשגה ג"כ בהעלם והיתה בהעלם קודם אל הגילוי השגה (ע' בהרמ"ז ס"פ דס"ל דבינה הוא טמירא יותר מאבא וכן בסידור סד"ה להבין שרש ענין יוצר הרי' פי' דתושב"כ שהיא מחכ' שרשה ממל' דא"ק ושרש תושבע"פ שהיא מבינה שרשה ביסוד דא"ק עי"ש אף שלא מצאתי כן בפי' בכהאריז"ל מ"מ נמצא כן ששרש החכ' ממל' דא"ס והבינה מיסוד דחכ' ועמ"ש בתו"א בד"ה השמים כסאי בענין מבין דבר מתו"ד ומ"ש בענין בינה יתירה ניתנה באשה שהיא תושבע"פ כו' וכמו"כ נת' ע"פ אל יתהלל החכם בחכמתו כו' כ"א בזאת יתהלל המתהלל השכל כו' ר"ל השכל שהוא הבינה שהוא הרחבת הנקודה שעי"ז יכול להשפיע שכלו לאחר בד"ה לך לך זהו שרשו גבוה מעצם החכ' וכמו שבמח' ארץ קדמה אלא שהוא כחותם המתהפך כו' וזהו כ"א בזאת יתהלל כו' וכמו"כ נת' בענין המילוי של השם שזהו עיקר המכוון כו' הרחב פיך ואמלאהו כו' העונה איש"ר בכל כחו כח הוא מילוי דמילוי של השם שיש בו כ"ח אותיות כו'.

סליק דרוש א'

בס"ד, מאמר השני לקן צפור, ה'תרט"ו

כי יקרא קן צפור, פ"ח דב"מ דק"ב ע"א יוני שובך ויוני עלי' (שמבקשים מזונותיהן בשדה וקיניהן בשובך ואין אלו יוני הרדיסאות הגדילים בבתים) חיבים בשילוח הקן, (אם רובצת על הבנים דקרינן בהו כי יקרא פרט למזומן כו' ע"ש תרגום וכיונים אל ארובותיהם בישעי' סי' ס' פ"ח כיונין דתייבין לגו שובכיהן ובהושע ססי' י"א וכיונה מארץ אשור וכיונא דתיבא לגו שובכא כו' ועמ"ש ע"פ יונתי בחגוי הסלע דמיירי בזמן חורבן בהמ"ק משא"כ יוני שובך י"ל בזמן שבהמ"ק קיים כמ"ש במד"ר פ' כי תשא פ' מ' וקרוב לס"פ דקנ"ה ע"ב בצלאל נק' שובך שהעמיד שובך לאלקים זה המשכן שהי' עומד כשובך א"ר יהודא ב"ר סימן העמיד הקב"ה משכן כשובך כו', ובטו"ב סי' תס"ח הביאו בעה"כ דבהמ"ק ג"כ נק' שובך, ואפ"ל לפ"ז יוני בית הם בזמן בהמ"ק שנק' בית שגבוה מהמשכן שנק' שובך כו' כי אל המנוחה ואל הנחלה קאי על ביהמ"ק זהו כענין מזומן מעין דירת קבע אבל המשכן ואהי' מתהלך באוהל לאוהל זהו דירת ארעי כמ"ש בתו"א ע"פ ויגש אליו יהודה לכן נק' המשכן שובך כו' ע"ד כי יקרא כו' ואינו מזומן ממש וכן מפורש בתילים סי' פ"ד ד' גם צפור מצאה בית ופירש"י בשם מדרש אגדה בבנינו הכתוב מדבר והצפור היא כנס"י ור"ל

השראת השכינה בבהמ"ק ואזי נק' השמות יוני בית כו' ור"ל דבזוהר ויצא דקנ"ח פי' שלח תשלח את האם יען שהבינה היא למעלה מהשגה עלמא דאתכסיא אבל בזמן הבית הראשון האירה בחי' הבינה ה' עילאה כמ"ש בלקו"ת סד"ה יו"ט של ר"ה שחל להיות בשבת כו' ולכן אז שם לא הי' צריך לשלח את האם ולכן הי' אז נביאים כי ומבינה נביאים והיינו כנ"ל בענין יוני בית שבחי' האם מאירה עליהם בקביעות ולא דרך מקרה כו' וזהו שלעתיד יהי' הכינור של שמנה נימין ויש להעיר מפסוק אחותיו ולא ארפנו עד שהבאתיו אל בית אמי ומפסוק מי יתנך כאח לי יונק שדי אמי ועד"ז י"ל עוד בענין פרט למזומן כי השלשה יו"ט מאיר בהם בחי' בינה והם נק' זמינין מקדש בזח"ג פ' אמור דצ"ד כמבואר באריכות בסידור שער הי"ט תלתא אינון זמינין מקדש חג המצות וחג השבועות וחה"ס וג' דמפרש מקרא, קדש זמינין מקדש, כמו אחרי כן יאכלו הקרואים בש"א סי' ט' ה' בתר כן אכלין זמניא בראש הקרואים בריש זמינייא ועוד כי הכנה נק' זימון והי' נכון לבקר פ' יתרו י"ט והוי זמין לצפרא ויו"ט ושבת נק' הכנה והמק"מ פ' אמור שם כי ביו"ט ע"י תפילתינו ומעשינו אנו קוראים ומזמנים את הקדש שהוא אבא שיכנוס בתוך הבינה וכיון שאז המשכת הבינה בו"ק בא ע"י הזמנה לכן הם מועדים לשמחה שהוא גילוי אם הבנים שמחה ואצל שלח תשלח את האם כמו בבחי' כי יקרא כו' ויובן זה ע"ד שנת' בלקו"ת בד"ה ה' לי בעוזרי פ"ג שבכל השנה צ"ל השמחה גנוזה בעבודה דוקא ולא שמחה לבדה ע"ד שמחו צדיקי' בה' רק ביו"ט הם מועדים לשמחה כו' וכש"כ סוכות שנק' זמן שמחתינו וכ"ש בעוה"ב שיהי' הכנור של ח' נימין אז יהי' יוני בית ממש ויהי' אם הבנים שמחה בגילוי ועז"ב ישמח ה' במעשיו ע' מד"ר פ' אחרי פ"ב שעיקר קביעת השמחה הוא לע"ל דוקא וזהו"ע מזומן לחיי העוה"ב כנ"ל בענין פרט למזומן ויש להעיר מזה לענין ברכת הזימון במשנה וגמ' ר"פ שלשה שאכלו כא' חייבין לזמן וע' מזה בזח"ג פ' בלק דקפ"ו ע"ב שהאריך בענין הזמנה והרמ"ז שם פי' והנה הזמנה זו היא להוריד כח מלמעלה להיות ראוי' לשפע הפנימי' והכנה זו היא מזיווג חיצוני' העולמות כנ"ל ור"ל ע"י הכנה והזמנה זו יוכל להמשיך אח"כ שפע הפנימי' משא"כ בלי הזמנה והכנה וכענין אשה מזרעת תחלה יולדת זכר משא"כ איש מזריע תחלה שהמקבל לא הוכן כ"כ להיות מזריע תחלה אזי יולדת רק נקבה כו' וע' בסידור בדרוש בהמ"ז שע"י שלשה שהם מזומנים ממשיכים בבהמ"ז מג"ר כח"ב והיינו ע"י הזימון דוקא שמכינים א"ע לברך ומתחברי' חג"ת עי"ז יוכלו להמשיך מג"ר משא"כ היחיד אינו ממשיך בבהמ"ז מג"ר כ"א מחג"ת כו' ועד"ז י"ל ענין כי יקרא פרט למזומן דענין כי יקרא שלא הכין א"ע בהזמנה והכנה רק אעפי"כ נמשך בו מבחי' קן צפור ע"י אתעדל"ע דוגמת איש מזריע תחלה ע"כ לא יוכל לקבל גילוי מבחי' הג"ר ממש כ"א מבחי' ו"ק אבל ע"י מזומן שהכין א"ע לגילוי שפע הפנימי' כענין מ"ש בעזרא הוא עזרא הכין את לבו אז יוכל לקבל גילוי מבחי' הבינה ג"כ וכמאמר ותן בלבינו בינה להבין ולהשכיל כו' והיינו להיות מבין דבר מתוך דבר ע' הפי' בתו"א ר"פ בראשית בד"ה השמים כסאי ומבני יששכר יודעי בינה ע"י שלאה הכינה א"ע שתהי' בבחי' אשה מזרעת תחלה כו'.

ב) אדמו"ר ז"ל פי' בהיפוך והוא פרט למזומן שהמשכה זו הוא למעלה מאתעדל"ת רק שהיא באה מאליה לפעמים בתורת מתנה באתעדל"ע מצ"ע וכענין מ"ש השבעתי אתכם כו' אם תעירו ואם תעוררו את האהבה עד שתחפץ (הג"ה להעיר מענין חותם ואתם תחרישון לא תתערו מידי ע' בד"ה לסוסתי ברכבי שבתו"א פ' בשלח ומ"ש בלקו"ת בד"ה ואתחנן פ"ב ח"ל והענין כי תלמוד תורה הוא רק המשכה מאתעדל"ע וכמ"ש ודברי אשר שמתי בפיך והמשכה זו נעשית שלא ע"י אתעדל"ת שאין אתעדל"ת יכולה להשיגה כו' וזהו אתה החילות כו' והמשכה זו באה מבחי' חנון אוצר מתנת חנם כו' וע' כה"ג בלקו"ת פ' שלח בד"ה ענין התכלת ספ"ג שזהו"ע קדושים תהיו יכול כמוני דהפי' קדושים תהיו מה שע"י אתעדל"ת ממשיך בחי' אתעדל"ע מבחי' קדוש וכענין מ"ש בנזיר ע"י שציער עצמו מן היין קדש יהי' כו' אכן יש אתעדל"ע קודם אתעדל"ת להעלות ממטה למעלה ואתעדל"ע זו גדלה מאד מעלתה מאותה שע"י אתעדל"ת שאין אתעדל"ת יכולה להגיע אליה וזהו יכול כמוני ר"ל כמו האתעדל"ע שמבחי' כי חפץ חסד הוא כו' וע' בד"ה כי כארץ תוציא צמחה ספ"ג שזהו"ע המלך הקדוש שאומרים בעי"ת שהוא הגילוי מבחי' כי קדוש אני שע"ז אמרו יכול כמוני ת"ל כי קדוש אני והוא אתעדל"ע מבחי' כי חפץ חסד הוא וזהו זכרון ליום ראשון וע"ש בהביאור ספ"א שבכתר יש ב' בחי' ע"י וא"א כו' וזהו כי יקרא קן צפור כו' שבעשי"ת מאיר בחי' זו והיינו פרט למזומן שאינו בא ע"י אתעדל"ת כ"א באתעדל"ע מצד עצמו ומ"מ יש בזה ציווי שלח תשלח את האם כו' שזהו ענין עומק ההתבוננות כמ"ש במ"א שזהו"ע תשוב ה' שהיא אימא עילאה להשיבה לגבי יו"ד שהגם שהן תרין ריעין אך הרי אמרו נשבע הקב"ה שלא יכנס בירושמ"ע שהיא בינה עד שיכנס בירושמ"ט שהוא מל' והיינו לענין ההמשכה הפנימי' או"ח מאוא"ס שלמעלה מהמדריגה של תרין ריעין שהוא חיבור אין ויש שיהי' מחדש מע"ב כו' ולכן הגם שבעשי"ת נמשך אתעדל"ע מבחי' כי יקרא כו' אך כאשר אז מתעורר ג"כ האדם באתעדל"ת אזי נמשך מבחי' שבת שבתון היא לכם ועד"ז מבואר במ"א בד"ה אדם כי יקריב מכם כו' תקריבו כו' וזהו כי יקרא פרט למזומן כ"א באתעדל"ע מצד עצמו אזי גם אתה תתעורר לא תקח כו' שלח תשלח כו' תשוב ה' עילאה לגבי יו"ד ויומשך בהם מפנימי' הכתר מבחי' עתיק שיהי' שבת שבתון הוא ל' זכר וזהו ואת הבנים תקח לך כו' שתהי' בבחי' יולדת זכר ועמ"ש בביאור ע"פ אני ישנה כו' פתחי לי כחודה של מחט ואני אפתח לך כפתחו של אולם כו' יעו"ש פ"ב ובביאור ע"פ צאינה וראינה דרוש הא' ושם פ"ה.

קיצור. (א) יוני שובך חייבים בשילוח בצלאל העמיד שובך משכן בחי' והאם רובצת אבל בהמ"ק בית בינה בחכ' יבנה בית וזהו פרט למזומן וכמו תלתא זמינין מקדש וכמו ברכת הזימון ע"י שהם שלשה ממשיכים מהבינה באמרם נברך והיינו ע"י ההזמנה וכן לאה ע"י אתעדל"ת שלה זכתה לישכר שנאמר בו יודעי בינה לעתים.

ב) ורז"ל פי' פרט למזומן ע"ד השבעתי אתכם בנות ירושלים אם תעירו כו' וע' באגה"ק סי' י"ח ד"ה כתיב מה יפית שאהבה בתענוגים (והוא

מבחי׳ קן צפור בינה שבה התגלות עולם התענוג) כו׳ אין דרך להשיגה ע״י יגיעת בשר כו׳ אלא אחר שנתייגע ביראת הרוממות כו׳ אז ממילא באה אה׳ בתענוגים מלמעלה לשכון ולהתייחד עם היראה כו׳ עכ״ל, וע׳ בד״ה לסוסתי בענין ואתם תחרישון ובענין התורה שנק׳ תזל כטל אמרתי וע׳ בד״ה האזינו השמים דרוש השלישי ובד״ה ואתחנן וזהר״ע קדושתי למעלה מקדושתכם וזה״ע המלך הקדוש שבעשי״ת וזהו דרשו ה׳ בהמצאו אלו עשי״ת וענין בהמצאו זהו ע״ד כי יקרא קן צפור ומ״מ אזי שלח תשלח את האם תשוב ה׳ לגבי יו״ד כי הגם שהם תרין ריעין יש בחי׳ נשבע הקב״ה כו׳ ועי״ז ואת הבנים תקח לך שבת שבתון הוא לכם לשון זכר.

(ג) **והנה** בתרגום אונקלוס בענין היו״ט שנק׳ מקרא קדש מערעי קדיש פ׳ אמור כ״ג ב׳ ז״ח כ״א ס״ד כ״ז ל״ה ל״ו ל״ז והוא לשון מקרה ע״ד כי יקרא קן צפור דתרגום ארי תערע קינא דצפרא וכמו פן יקראנו אסון דתרגום דלמא יערעינה מותא ע׳ במתורגמן ערך ערע וערך ערע וע״ש ג״כ ערך זמן שהוא תרגום של והי׳ נכון לבוקר וזהו כענין מזומן שהוא היפוך כי יקרא כמארז״ל ע״פ כי יקרא פרט למזומן וא״כ קשה דהמועדות לפי׳ ת״א הם ע״ד כי יקרא ואיך הזהר פ׳ אמור צ״ד אומר שהם בבחי׳ זמינין מקדש הרי הזימון עם המקרה הם ב׳ הפכים כנ״ל שאל״כ אמאי אומר פרט למזומן אך הענין י״ל עפמ״ש במ״א ע״פ אלה מועדי הוי׳ אשר תקראו אותם מקראי קדש אלה הם מועדי דמהו ענין הכפל לשון מועדי הוי׳ מועדי והענין כי מועדי הוי׳ היינו ההמשכה שמבחי׳ אצי׳ דהיינו שבחי׳ בינה מאירה בחג״ת וע״כ נק׳ יו״ט משא״כ בששת ימי המעשה שהם רק מבחי׳ ו״ק עצמן וג״ז ע״י התלבשות בו״ק דיצי׳ בחי׳ מט״ט כו׳ אבל היו״ט הם ו״ק דאצי׳ כמו שמתעלים בבחי׳ בינה ועמ״ש בפי׳ מי ברא אלה שבחי׳ מי הנק׳ בינה מאיר בו״ק הנק׳ אלה משא״כ מצרים הוא מיצר מי שאין מאיר בגילוי בחי׳ מי ברא אלה ולכן ביצי״מ נצטוו על המועדים אלה הם מועדי אלה דוקא שמאיר בחי׳ מי בבחי׳ אלה וע׳ בלקו״ת בד״ה והי׳ מספר בנ״י ובהביאור בענין פלג אלקים מלא מים כו׳ וכ״ז הו״ע מועדי הוי׳ והיינו התחברות ו״ה בי״ה שזהו ההפוך מבחי׳ שאין השם שלם כו׳ כ״א בחי׳ מי ברא אלה התחברות מי בבחי׳ אלה כו׳ אכן אלה הם מועדי היינו של עצמות המאציל ואפ״ל שהם חג״ת דא״א שהם שרש ג׳ אבות כמ״ש בביאור אם בחקותי בענין בעה״נ ישבו אבותיכם וזהו ע״ד שבשבת יש בחי׳ שבת בשבתו סד״ה והי׳ מדי חודש וכן בענין חודש מדי חודש בחדשו כן י״ל בענין ג׳ יו״ט שהם באצי׳ ויש להם שרש ג״כ למעלה מאצי׳ בע״ס הגנוזות ועמ״ש בד״ה במדבר סיני דרוש הא׳ בענין ונודעתי ונועדתי עד״ז י״ל ענין מועדי הוי׳ וענין אלה הם מועדי וא״כ מ״ש שהמועדים הם זמינין מקדש זה״ע מועדי הוי׳ ועמ״ש בלקו״ת פ׳ פנחס בענין להקריב לי במועדי ומ״ש שהם מערעי קדש ע״ד כי יקרא היינו בחי׳ המועדים שנמשכים מעצמות המאציל זהו בא בבחי׳ כי יקרא כו׳ וכענין בשבת יש בחי׳ מתנה טובה יש לי בבית גנזי ושבת שמה כו׳ אלא שמ״מ אין נותנים מתנה זו אלא למי שטרח בע״ש והמשיך בחי׳ לעשות את השבת כענין פתחי לי ואנכי אפתח לך כו׳ כמו״כ בענין היו״ט יש ב׳ בחי׳ הנ״ל, והנה במ״א פי׳ בנהר יעברו ברגל שם נשמחה בו ברגל היינו ביו״ט שנק׳ ג׳ רגלים ובכל רגל יעברו

בחי' הנהר היוצא מעדן למעלה מהשתלי' עד שם נשמחה בו ממש בעצמות אוא"ס ב"ה וזהו"ע אלה הם מועדי וזהו ע"ד שנת' בפי' והניף ידו על הנהר כו' והכהו לשבעה נחלים דר"ל כמו שע"י קי"ס הי' גילוי בחי' אצילות כמו"כ ע"י והניף ידו על הנהר שהוא בינה יהי' גילוי עתיק וזהו והכהו לשבעה נחלים גילוי ז"ת דעתיק כנגד ג' אבות וד' אמהות ועמ"ש מזה בסידור ע"פ ששת ימים תאכל מצות וביום השביעי עצרת ועד"ז הו"ע בנהר יעברו ברגל וזהו"ע אלה הם מועדי שם נשמחה בו ממש.

קיצור ענין מערעי קדש ובזוהר פי' זמינין כי ביר"ט נאמר ב' בחי' מועדי הוי' אלה הם מועדי ע"ד מידי חודש בחדשו ומדי שבת בשבתו בנהר יעברו ברגל.

סליק דרוש השני

בס"ד, מאמר השלישי לקן צפור, ה'תרט"ו

כי יקרא קן צפור. וארז"ל פרט למזומן וכן התרגום ארי תערע קינא דציפרא ולכן יוני שובך ויוני עלי' חייבים בשילוח הקן ויוני בית כמו יוני הרדיסאות הם פטורים משילוח וכתיב גם צפור מצאה בית תלים סי' פ"ד ד' והו"ע השראת השכינה בבהמ"ק כמובן מפירש"י שם ורז"ל אמרו בענין צפור דרור שדרה בבית כבשדה רפ"ג דביצה דכ"ד ע"א ופירש"י דרור לשון דירה ומלשון שאינה מקבלת מרות משמע כדפי' בזוהר תצוה קפ"ג א' דרור ל' חירו והמשכן נק' שובך במד"ר פ' כי תשא פ"ט וההפרש בין המשכן ובין בהמ"ק מבואר בתו"א בד"ה ויגש אליו יהודה שהמשכן הי' דירת עראי של הקב"ה לכן נעשה כפי סדר ההשתלשלות העולמות מלמעלה למטה והבהמ"ק הי' דירת קבע מעין מה שיהי' לע"ל שיהי' הגילוי מלמעלה מסדר ההשל' וסדר ההשתלשלות מתחיל מהחכמה ולמעלה מסדר ההשתל' זהו מבחי' כתר כו' וזהו ג"כ ענין ממכ"ע וסוכ"ע כמ"ש באגה"ק סי' י"ז ד"ה נודע דבאעדל"ת ובתו"א פ' יתרו בד"ה ענין האבות דקכ"ב ע"א גבי אך הענין הוא כו' וע' בלקו"ת בד"ה מה טובו ספ"ה.

ב) ומתחלה צ"ל ענין השראת השכינה שהי' שורה בבית קדה"ק וע' מזה בסש"ב פנ"א ור"פ נ"ב כו' וכמו שבנשמת האדם עיקר גילוי כללות החיות הוא במוחין כו' ככה ממש עד"מ עיקר גילוי כללות החיות כו' הוא מלובש ונכלל ברצונו וחכמתו ובינתו ודעתו ית' כו' ועד"ז הי' השראת השכינה בהיכל קה"ק ולכן זהו גילוי כמו במוח מתגלה כח השכל מהנפש המשכלת משא"כ ביד וברגל כו' נמצא מובן שהשראת השכינה במשכן ומקדש הוא מג"ר חב"ד

משא"כ חיות העולמות נמשך מז"ת וע' בלקו"ת גבי דרושי שבועות בד"ה וידבר אלקים איך השכל שבמוח הרי הוא גילוי מנפש המשכלת ממש ומתקשר עמה ממש ומ"מ משמע שם שזהו משל לבחי' ראשית הגילוי של ממכ"ע ולמעלה זהו סדר הגילוי בחב"ד ובכלל זהו אצי' כו' וע' בבה"ז פ' אחרי על המאמר שם דע"ז ב' תאנא אתעברת ה"א עילאה כו' שזהו ג"כ ההפרש בין חיות העולמות ובין ג"ע דבחי' ההשפעה האלקי' להחיות העולמו' להתהוות הנבראים מאין ליש הוא מבחי' ז"ת שבמל' גופא אבל הזיו השכינה המאיר בג"ע זהו מבחי' ג"ר שבמל' כח"ב היינו ונהר בינה שבמל' יוצא מעדן חכ' שבמל' להשקות את הגן וזהו"ע יאר ה' פניו כו' וע' בבה"ז דקכ"א ע"ג וע"ד ודקכ"ה ע"א.

ג) **והנה** הג"ר נק' ממעמקים ונק' מאד עמקו מחשבותיך כמ"ש בלקו"ת בשה"ש בד"ה באתי לגני פ"א שהם בבחי' עלמא דאתכסיא ואין נראים ונגלים בהנהגות העולמות רק הנהגתן הוא עפ"י מדותיו וראשית הוא החסד כמ"ש עולם חסד יבנה כו' וכל ימות עולם הוא רק ששת ימים אלו כו' ועיקר עבודת האדם שיהי' בבחי' מחשבותיך שעמקו מאד להיותן בבחי' גילוי ועז"נ ממעמקים קראתיך הוי' ועמ"ש בביאור פ"א והיינו ע"י עסק התורה שעמל התורה הוא לעילא מן שמשא למעלה מבחי' שמש ומגן כו' אלא ע"ד באור הוי' דר"ל אור ע"ק המאיר בז"א הנק' הוי' וזהו המשכה מעלמא דאתכסיא כי עלמא דאתכסיא ועלמא דאתגליא הם ב' שמות הוי' בזח"א ויצא קנ"ח ב וע' בתר"א פ' בשלח בד"ה וירא ישראל ועוד כי התו' נק' אמת וזהו"ע החכ' כמ"ש בסש"ב פל"ה בהג"ה וע' ביאור הענין בלקו"ת פ' מסעי בד"ה הנה גבי המסעות פ"ג דצ"ג ע"א ועמ"ש בביאור ע"פ ויצוום אל בנ"י שזהו"ע וארא אל אברהם כו' ושמי הוי' לא נודעתי להם בחי' ח"ע שאינו נמשך רק ע"י תומ"צ.

ד) **ואפ"ל** לכן ההמשכה וההשראה זו שהיתה בבהמ"ק שבאה מג"ר וע"כ נק' קד"ק ע' מענין קד"ק בלקו"ת סד"ה שבת שבתון ע"כ נק' בשם קן צפור כמו שהעוף שמעופף הגבה מאד נעלה כמ"ש ועוף יעופף על הארץ ע"פ רקיע השמים ועמ"ש בד"ה כי המצוה הזאת בלקו"ת פ' נצבים בפי' מי יעלה לנו השמימה וגם במ"א דר"ת מי יעלה הוא מילה וס"ת הוי' עמ"ש מזה בתו"א בד"ה בעצם היום הזה נמול נמצא ענין ועוף יעופף כו' ע"פ רקיע השמים זהו עלי' למקום גבוה מאד ובקרבנות נאמר סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה שריח הקרבנות עולה השמימה כו' ועכשיו התפלה במקום הקרבנות ואפ"ל ענין ועוף יעופף מה שמט"ט קושר כתרים לקונו מתפילתן ש"י ובמד"ר ועוף זה מיכאל יעופף זה גבריאל וא"כ זה"ע כדכד שהם וישפה יוסף ובנימין וכן עוף גימט' יוסף וזה"ע מיכאל באחת וגבריאל בשתים כי באחת מורה על המהירות כענין ויגמול שקדים לגבי אהרן ורב חסד או כענין אור שנברא ביום הא' שמביט בו מסוף העולם ועד סופו ובזהר ויצא דקמ"ב סע"ב ע"פ וללבן שתי בנות שהם בחי' ארזי לבנון אשר שם צפרים יקננו שהם ה' גדולה לאה ה' קטנה רחל ועמ"ש מענין לבן בד"ה וישכם לבן בבוקר וצפור ג"כ תרגום של בקר צפרא טבא כמו ויצפור הר הגלעד שופטים סי' ז' ג', יצאה הצפירה ביחזקאל סי' ז' יו"ד ועמ"ש בד"ה רני ושמחי דרוש השני בענין

רנגא ברמשא שמחה בצפרא שזהו"ע אהבה בתענוגי' ישמח ישראל בעושיו והנה שתי בנות היינו שכינתא עילאה ושכינתא תתאה וע' זח"ב קכ"ו ב' ועמ"ש מענין טהרת המצורע ע"י ב' צפרים שהם בחי' זו בק"נ כו' ובמד"ר פ' תורת המצורע פי"ו אלין צפריא קולנין אמר הקב"ה יבא הקול ויכפר על הקול א"כ י"ל ע"י הקול תורה הקול קול יעקב ממשיכים בחי' קן צפור וכן במד"ר תולדות פס"ה אמרו ע"פ הקול קול יעקב כו' שיעקב מצפצף בקולו אין הידים כו' הרי נק' צפצוף כמו קול העוף שמצפצף ואפ"ל דקאי על תשב"כ לפי"ז כי יקרא קן י"ל כמו הרב"י שזכה למגיד ע"י קריאות המשניות כו' גם פי' קולנין ב' בחי' קול היינו קלא דלא אשתמע וקלא דאשתמע ע' זהר בראשית ד"נ ע"ב.

ה) **מכ"ז** י"ל מה שנק' בהמ"ק קן צפור לפי שנמשך האור השכינה מבחי' סולו לרוכב בערבות כו' להאיר על הארץ בקדה"ק א"כ זה קן צפור כמו שהצפור שהוא עוף השמים עושה לה קן למטה כו' וע' בפרד"ס ערך עוף כי היסוד נק' עוף השמים ועמ"ש ע"פ אלה תולדות יעקב יוסף יעקב בריח התיכון כו' מאוא"א אות ע' ס' ב' ובאות צ' ס"ל צפור נק' היסוד כשמקבל שע"ו נהורין כי הסרים אין לו הדרת פנים יוסף יפ"ת ויפ"מ יאר הוי' פניו כו' וגם כי צפור ל' הארה ובבקר אור כו' וברע"מ פ' פנחס דרי"ג ע"ב ודאי ההוא צפרא איהו שכינתא קן דילה דא בי' מקדשא ישראל אינון אפרוחין דאימא יתבא עלייהו הה"ד והאם רובצת על האפרוחים ואינון מארי משנה דפרחין ע"י דילה או בצים אינון מארי מקרא ועמ"ש בתו"א פ' שמות ע"פ הבאים ישרש יעקב יציץ ופרח ישראל י"ל זהו"ע אפרוחין ובחי' יעקב זהו"ע או בצים כו' ובת"ז תיקון יו"ד די"ז ע"א פי' בצים הם תשב"ר והמכוון שע"י מקרא ומשנה ממשיכי' שיהי' והאם רובצת על הבנים וכנ"ל ס"ג שע"י עסק התורה ממשיכים מבחי' מאד עמקו מחשבותיך כו' וכמ"ש לקמן סי' ד' ח' ועוד כי הקורא בתורה הקב"ה קורא ושונה כנגדו כו' וע' בד"ה ואתחנן שהתורה היא המשכה אתעדל"ע מבחי' שאין אתעדל"ת מגעת שם. וזהו כי יקרא פרט למזומן שבחי' הזימון הוא אתעדל"ת לעורר אתעדל"ע אבל אתעדל"ע זו שע"י התורה באה מבחי' שאין אתעדל"ת מגעת שם כלל לכן נק' כי יקרא וע' בזה לקמן סי' יו"ד.

ו) **בדרך** פי' בת"ז תיקון ו' די"ז ע"א בדרך דא דאתמר בדרך בצאתך ממצרים ועמ"ש מזה בתו"א פ' תצוה בד"ה זכור כו' שבחי' בדרך זה אתכפי' שהוא הדרך לבא ביצי"מ לבחי' ארץ זבת חלב ודבש ואעפי"כ יכול להיות כי יקרא קן צפור שהוא בחי' אה' בתענוגי' דבינה כענין יין המשומר בענביו ע"ד גביע הכסף שהטמין יוסף באמתחת בנימין בביאור אלה מסעי דרוש השני בהביאור ספ"ב היינו שגם בנשמות הבינוני' שרשן מבחי' בנימין יומשך הכסף דבחי' נכספה וגם כלתה נפשי בבחי' אהבה בתענוגים רק שזה מוטמן ממנו ואינו מרגיש בה כי זה הוא רק כשמטריד מוחו בעומק ההשכלה בגדולת הוי' וזהו כי יקרא קן צפור כי יוסף זהו בחי' עוף כנ"ל שמעופף מלמעלה למטה ע"ד שם הבדולח ואבן השוהם ובחי' הבדולח זהו בחי' מן ועינו כעין הבדולח ונמשך מבחי' טלא דבדולחא שבמו"ס אהי' כטל לישראל כו' ואתעדל"ע מצ"ע וזהו כי יקרא כו' בדרך ועמ"ש בד"ה ויהי בשלח פרעה בענין ולא נחם אלקים בדרך

ארץ פלשתים כו׳ ולהעיר ממ״ש ושמרו דרך הוי׳ לעשות צדקה ועמ״ש מענין ושמרו הדרך בלקו״ת בשה״ש בד״ה מי יתנך כאח לי וממ״ש בפ׳ שמע ישראל בענין בשבתך בביתך ובלכתך בדרך מנחל בדרך ישתה תלים קי״א, יורה חטאים בדרך תלים כ״ה ח״י וע׳ במד״ר פ׳ חיי ר״פ נ״ט ע״פ עטרת תפארת שיבה בדרך צדקה תמצא ממי אתה למד מאברהם וע׳ סד״ה כי אתה נרי ובהביאור בענין והוי׳ יגיה חשכי זהו ע״י הצדקה ובתו״א פ׳ וישב ד״ה בכ״ה בכסלו פי׳ תפארת שיבה זהו״ע יאר הוי׳ פניו אליך ור״ל כי תפארת שיבה רומז לבחי׳ עתיק וחכם כו׳ משם נמשכי׳ ש״ע נהורין שזהו ג״כ פי׳ קן צפור כנ״ל ס״פ גם צפור מלשון וצפירת תפארה בישעי׳ סי׳ כ״ח ה׳ ות״י ולכתר תושבחתא והרד״ק ג״כ פי׳ וצפירת ל׳ סיבוב ולפיכך נק׳ העטרה או מצנפת הראש צפירת והמצנפת זהו כענין כובע ישועה שהוא מקור שע״ה נהורין* כמ״ש בתו״א ובאגה״ק סי׳ ג׳ ע״פ וילבש צדקה כשריון וכובע ישועה בראשו כו׳ כובע כ״ו ע״ב היינו כ״ו זהו מספר שם הוי׳ ע״ב מספר חסד ע״ד כי עם הוי׳ החסד ולית שמאלא בהאי ע״ק זהו בחי׳ כובע ישועה גם כובע גימ׳ חנם שזהו ע״ד ואתחנן מאוצר מתנת חנם חנני לפי שאין אתעדל״ת מגעת שם כלל וזהו״ע קן צפור מלשון צפירה כובע ישועה ולכן צפור גימט׳ שע״ו נהורין הנ״ל שהוא ג״כ גימ׳ שלום ע״ד ישם לך שלום נמשך מבחי׳ ישא הוי׳ כו׳ כי זהו ג״כ בחי׳ מלך שהשלום שלו שנק׳ הבינה שנק׳ קן צפור ה׳ גדולה ומשם נמשך ונתתי שלום בארץ שיהי׳ בחי׳ תרין ריעין וע׳ באגה״ק סי׳ י״ב ע״פ והי׳ מעשה הצדקה שלום ולכן נמצא בחי׳ זו בדרך צדקה.

ז) **או** בכל עץ. הנה כתי׳ ישבעו עצי הוי׳ ארזי לבנון אשר נטע אשר שם צפרים יקננו וכבר נת׳ שבזוהר ויצא דקס״ב סע״ב פי׳ הצפרים הם לאה ורחל י״ל לפי שהן בנות לבן לכן יקננו בארזי לבנון והנה פי׳ עצי ה׳ ל׳ עצה איך יומשך גילוי ש׳ הוי׳ כמ״ש בזח״ג בלק קצ״ג ע״ב ע״פ הוי׳ אלקי אתה ארוממך אודה שמך כי עשית פלא עצות מרחוק כו׳ ועמ״ש ע״פ מארז״ל במד״ר קדושי׳ פ׳ כ״ה ע״פ אחרי הוי׳ אלקיכם תלכו מה הקב״ה נתעסק במטע תחלה שנאמר ויטע הוי׳ אלקים גן כו׳ אף אתם תתעסקו במטע תחלה הה״ד ונטעתם כל עץ מאכל וע׳ בזח״ג קנ״ח ע״ב ע״פ היש בה עץ אם אין די״ל כי יקרא קן צפור בכל עץ זהו כשנמשך בחי׳ אין בהעץ שזהו״ע ועץ השדה יתן פריו וכמו אלה תולדות השמים והארץ תולדות מלא בשני ווין כו׳ עמ״ש מזה בהגהות בד״ה אחרי הוי׳ אלקיכם תלכו שבסידור שעה״ת ובמד״ר פ׳ בראשית ר״פ ט״ו ישבעו עצי הוי׳ ארזי לבנון ואין לבנון אלא בהמ״ק כמד״א ההר הטוב הזה והלבנון וכ״ה עוד במד״ר תרומה ר״פ ל״ה ע״פ ועשית את הקרשים למשכן הה״ד ישבעו עצי הוי׳ ארזי לבנן כו׳ ואין לבנון אלא בהמ״ק כו׳ ובמד״ר ר״פ ויקרא למה נק׳ שמו לבנון שמלבין עוונותיהם הה״ד אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו ואם יאדימו כתולע כצמר יהיו וע׳ מזה בלקו״ת בד״ה האזינו השמים דרוש הראשון פ״ד ובפ׳ דברים בד״ה ברבות פ׳ עקב ובסידור ע״פ הנותן שלג כצמר

שע״ה נהורין: בבוך באב׳ 11: ש״ע נהורין.

ובביאור ע"פ שבת שבתון עכ"פ כל המשכות אלו באים מבחי' ועת"י יתיב לבושי' כתלג חיור ושער רישי' כעמר נקי והיינו ע"י כי בבחי' עצי הוי' ארזי לבנון שבבהמ"ק אשר שם צפרים יקננו ה"א עילאה הנק' צפור דרור וה"א תתאה שהם הנק' בנות לבן העליון כו' והנה הקרשים הנק' עצי הוי' היו מ"ח קרשים כנגד מ"ח דברים שהתורה נקנית בהם שכולם הם עצי ועצה שבהם וע"י יומשך גילוי שם הוי' ע"י התורה וזהו שהתורה נקנית בהם והרמ"ז ס"פ חיי דקכ"ה פי' שהם מ"ח אותיות שיש בי"ב צירופי הוי' וע"ש בענין ישבעו עצי הוי' ובפ' אחרי דנ"ח ע"א (ועמ"ש ע"פ ונטעתם כל עץ מאכל שזהו ע"ד ויטע גן ומ"ש ע"פ ויטע אשל) וזהו בן מ"ח שנה הכיר אברהם את בוראו במד"ר תולדות פס"ד ומ"ד בן ג' שנים י"ל אז התחיל להכיר ועיקר ההכרה נגמר בהיותו בן מ"ח כמו מ"ח בחי' הנ"ל שהתורה נקנית בהם וקרשי המשכן כמו שהם עצי הוי' ועי"ז ושמתי כדכד ב"פ כ"ד זהו מ"ח והיינו כ"ד ספרים דאורייתא של תושב"כ ותמלא כדה ותעל והם מתגלים ע"י תושבע"פ זהו בחי' כ"ד הב' וזהו ג"כ ענין שהם וישפה מלמעלמ"ט ע"י תושב"כ ומלמטלמ"ע ע"י עסק תושבע"פ ועי"ז נעשה כנס"י א"ח (גימט' מ"ח) עטרת בעלה ע"ד מ"ח פעמים נכתב באר בתורה ובחי' באר זהו מ"ח עד והי' ביום ההוא יצאו מ"ח מירושלים כו' וכן יובל גימט' מ"ח כי ונהר יוצא מעדן יובל שמו להשקות גן סדרים דאורייתא.

ח) **ולכן** בבחי' עצי הוי' נא' אשר שם צפרים יקננו כו' כי הנה כתי' היש בה עץ אם אין ופי' בזח"ג פ' שלח דקנ"ח ע"ב דבחי' עץ זהו עה"ח אך בחי' אין זהו למעלה מבחי' זו והוא בחי' כתר כי עץ זהו לשון עצה בחי' חכמה וכתי' והחכמה מאין תמצא ע"ד יש מאין ע' בתו"א וירא בד"ה פתח אליהו וכן ז"א הנק' כי האדם עץ השדה כמ"ש בלקו"ת בד"ה ביום השמעתצ בן חכם ישמח אב פ"ג דפ"ג ע"ב דפי' כי האדם הוא מ"ש ועל דמות הכסא כמראה כו' ונמשל לעץ השדה עו"ש הרי נאמר מי שהוא הבינה ברא אלה ו"ק דז"א ועמ"ש בד"ה טוב לחסות בה' מבטוח באדם והנה ה' עילאה הנק' צפור הוא מקננא בבחי' עץ כנ"ל שהרי העצים ישבעו מימיהם בחייהם מבחי' ונהר יוצא מעדן וזהו והי' כעץ כו' ועל יובל ישלח שרשיו כו' ועץ הנ"ל זהו בחי' ו' שבשם הוי' שמקבל השפעתו מבחי' ה' עילאה ועמ"ש מענין ה' עילאה בד"ה לך לך מארצך ובד"ה יו"ט של ר"ה שחל להיות בשבת והשכינה נק' צפור ובינה נק' שכינתא עילאה לפי שמשכנת ג"ר על ז"ת ורש"י בתלים סי' ק"ד ט"ז י"ז פי' ישבעו עצי הוי' בג"ע אשר שם צפרים ישכנו שם יקננו לשון צפור עכ"ל, והענין שנק' צפרים כי האמהות לאה ורחל בנות לבן העליון נק' צפרים כנ"ל וכן נק' יונתי עיניך יונים ולכן יקבלו גילוי עונג העליון מבחי' קן צפור המתגלה בעצי הוי' ועוד כמ"ש בלקו"ת פ' ואתחנן בד"ה וידעת היום השני פ"ב ד"ח ע"ב בפי' ויעקוד את יצחק בנו כו' ממעל לעצים ממעל מבחי' ב' העצים עה"ח ועה"ד וכענין שרפים עומדים ממעל לו בביאור ע"פ ונקדשתי ממעל לוא"ו שהוא עה"ח והיינו ע"י מס"נ ליבטל וליכלל באור הוי' אז מגיע לבחי' כי עמך מקו"ח שזהו למעלה מדריגת עה"ח ולכן הצפרים יקננו בבחי' שלמעלה מעצי הגן עצמן כו' להיות בבחי' אין ועמ"ש בלקו"ת פ' ראה בביאור ע"פ אחרי

הוי׳ אלקיכם תלכו בהקיצור אות ו׳ דכ״ב ע״ג בענין משארז״ל אינו דומה שונה פרקו מאה פעמים לשונה פרקו מאה פעמים וא׳ בחי׳ מאין הוא גימט׳ מאה ואחד כו׳ ולכן עי״ז אשר שם צפרים יקננו שהם ששונה פרקו מאה פעמים וא׳, ובזח״ג פ׳ פנחס דרי״ז ע״ב פי׳ עצי הוי׳ הם ו״ק דז״א ארזי לבנון הם נש״ב אשר שם צפרים יקננו בטוליהון מקננא נשמותיהן ש״צ יעו״ש, היוצא מזה שע״י בכל עץ שהוא עסק התורה שנא׳ בה עץ חיים היא וגם מ״ח דברים שהתורה נקנית בהם הנק׳ עצי הוי׳ עי״ז כי יקרא קן צפור שיזכה לבחי׳ ומדריגת אשר שם צפרים יקננו וע׳ זהר תצוה דקפ״ג ע״א ע״פ ודרור קן לה מאי דרור חירו וע״ד כ׳ חרות על הלוחות א״ת חרות אלא חירות שאין לך בן חורין כו׳ והז״א נק׳ בן חורין בן שמן זוהר ס״פ לך ור״פ קרח דקע״ו ע״א ובמק״מ שם נמצא ע״י התורה ממשיך ודרור קן לה, או על הארץ זה מצות מעשיות, ועמ״ש ע״פ והארץ הדום רגלי בתו״א ר״פ בראשית ומ״ש ע״פ הבאים ישרש בענין כי תהיו אתם ארץ חפץ שזהו בחי׳ ארץ ועמ״ש לקמן סעי׳ יו״ד בפי׳ עד שתחפץ ובד״ה טובה הארץ מאד מאד ושם בענין ארץ זבת חלב ודבש שבחי׳ חלב זהו ע״ד והאם רובצת ובחי׳ דבש זהו מתיקות אה׳ בתענוגים גם כמ״ש סד״ה כי ההרים ימושו בפי׳ אלקי כל הארץ יקרא שיהי׳ הגילוי דוקא למטה א״כ יבא גילוי קן צפור למטה ועמ״ש בביאור אלה מסעי המתחיל הנה גבי המסעות בפ״ה גבי ועוד יש דברים בגו כו׳ ע״ש ועמ״ש ע״פ וזאת המצוה אשר ציוה ה׳ לעשות בארץ כו׳ וקאי על ק״ש שמע ישראל כו׳ דפי׳ ארץ הוא ג״כ אמונה רצ״ל לעשות בארץ שתהי׳ אמונה בתוקף ע״ד באמונתו יחי׳ דבש זה ק״ש כו׳ גם ג״ע נק׳ ארץ כמ״ש לעולם ירשו ארץ ועמ״ש ע״פ באתי לגני כו׳ חהו״ע או בארץ כו׳ וע׳ בהגהות ע״פ הבאים ישרש כו׳.

ט) **והנה** בע״ח שער מ״ן ומ״ד כאשר יצא זו״נ מאימא יוצאין כמה בחי׳ עופין שהם בחי׳ נשמות האדם ונשמות המלאכים כו׳ אך אינן נשלמים ונגמרים עד אחר זיווג זו״נ כי ע״י זיווג תחתון גופני׳ כו׳ עכ״ל, ובחי׳ זיווג הרוחני׳ היא בחי׳ גבוה דאיתא מה שיוהכ״פ אסור בתהמ״ט לפי ששם אין זיווג גופני רק רוחני והנה דרך כלל מעלת המלאכים על הנשמות שהם רוחני׳ ועליהם נא׳ ועוף יעופף זהו לפי שנמשכי׳ מזיווג רוחני׳ הנ״ל כמ״ש בבה״ז פ׳ בלק דק״צ ע״ב ע״פ ברכו ה׳ מלאכיו ועד״ז יש נשמות הנמשכי׳ מיחוד או״א שהם הנשמות שנק׳ אחים וריעים לז״א כמ״ש מזה בלקו״ת בשה״ש בביאור השני ע״פ יונתי בחגוי ד״ה ארז״ל נובלות חכמה פ״א די״ט ע״ב וע״ג יעו״ש שהם נשמות דאצי׳ ולכן יכולים לעופף בהיכלות כמ״ש רז״ל על רע״ק שעליו נא׳ משכני כו׳ הביאני המלך חדריו וע׳ משארז״ל ע״פ יעלה אבר כנשרים הקב״ה עושה להם כנפיים ושטים ע״פ המים ובאו״ת מהמגיד נ״ע ברמזי פסוקים ד״כ ע״א כתב כנפיים נק׳ מה שהולכים ממדריגה למדריגה בעבודת השי״ת עכ״ל ועוד יובן ענין זה ממ״ש בלקו״ת פ׳ שמיני ע״פ לויתן זה יצרת די״ח ע״ב ההפרש בין נשמות שמבחי׳ לויתן נוני ימא שיכולים לשוט במים שזה ענין עליתם בהיכלות כו׳ משא״כ שאר נשמות צריכין ארבין שהם ספינות לילך במים דהוא הלבושים שנעשו מתומ״צ שעי״ז יזכו לג״ע אחרי הסתלקות כו׳ משא״כ נוני ימא יוכלו בלא לבושין אלו לשוט בים כו׳ ועד״ז יובן ענין ועוף יעופף כו׳ ובשתים יעופף

שנאמר גבי שרפים שעליתם למעלה מעלה כנ"ל בפי' ממעל לוא"ו כו' וא"כ לפי"ז י"ל כי יקרא קן צפור שיומשך לאדם בהיותו בגוף יזכה לנשמה בחי' עופין הנ"ל כעין מ"ש בזהר משפטים דצ"ד ע"ב זכה יתיר יהבין לי' נפשא באורח אצי' כו' זכה יתיר יהיבינן לי' נשמתא מסט' דאו"א כו' הרי שזכה לזה במעשיו כמו בשבת נמשך באדם נשמה יתירה מבחי' חצר הפנימי' חצר הפונה קדים כו' כמ"ש בתו"א בד"ה ויקהל משה דאית רצון ואית רצון כו' והרצון שלמעלה מהשכל נמשך באדם בשבת ע"י הנשמה יתירה וע' בסידור בד"ה נשמת כ"ח תברך וזהו או בכל עץ שע"י עסק התורה עה"ת ועה"ד תושב"כ ותושבע"פ כמ"ש בד"ת בשעה שהקדימו עי"ז יוכל להמשיך ולהתגלות בו נשמה יתירה וכן וביאר בד"ה יונתי בחגוי הנ"ל שגילוי מזלי' של הנשמה בהנשמה שלמטה זהו ע"י התפלה והתורה ע"ש בענין קומי לך והנה מזלי' של הנשמה זהו ונוזלי' מן לבנון בד"ה האזינו השמים דרוש הראשון פ"א ובחי' צפרים הנ"ל מקנני' בארזי לבנון לפי ששרשם מלובן העליון כנ"ל בענין לאה ורחל כו' וא"כ ההמשכה מהגילוי מבחי' חי' יחידה בהנשמה שבגוף זהו"ע כי יקרא קן צפור וע' מענין גילוי מזלי' בלקו"ת ר"פ במדבר בדרוש הראשון ובתו"א פ' תשא סד"ה שמאלו תחת לראשי ועמש"ל ס"ז ענין עץ השדה ז"א יתן פריו ע"י שמאיר בו ע"ק בחי' אין, והנה פריו הם נשמות הצדיקים כמ"ש בזוהר פ' דפ"ב ע"ב ודפ"ה ע"ב וזהו"ע הקן צפור שיקרא בהעץ שהם נשמות הצדיקים בחי' עופין כו' וזשארז"ל בחולין דקי"ט ע"ב מצא קן צפור בראשו של אדם מהו א"ל ואדמה על ראשו ור"ל כי אדם זהו נשמה הנמשך מבחי' זו"נ דאצי' ואינו בבחי' עוף רק אעפי"כ יוכל להיות שנמצא בו קן שיזכה לנשמה יתירה כו' וכמו הכרובים שהם פני אדם גם יש להם כנפיים גם אדם זה מחדו"מ של התומ"צ והקן י"ל שרשו מבחי' כי לא אדם הוא גם כי קן היינו יו"ד ה' כי יו"ד פעמים י"ה גימט' קן ועליהם בחי' ארך אפיים ארך עם ק"ן זהו ש"ע נהורין ואדם בחי' ו"ה גם כי האדם עץ א"כ קן בראשו של אדם זהו כענין או בכל עץ, או י"ל השאלה כי אדם הוא בחי' גבוה יותר כנזכר בפ' משפטים דצ"ד סע"ב ובלקו"ת פ' תזריע ע"פ אדם כי יהי' בו כו' וכמ"ש אדם אחד מאלף מצאתי דקאי על משה וע"כ הא' כשיש קן בראשו אין חייב בשילוח לפי שאינו בבחי' כי יקרא כ"א ע"ד פרט למזומן כמש"ל בענין יוני בית שאז הוא בקביעות ממש ע"ז א' דמ"מ חייב לשלח, עוד שם מצא קן בים מהו ור"ל כי ים זה עלמא דאתכסיא כנ"ל בענין נוני ימא וא"כ זה קרוב למדריגת קן צפור וא"כ למה יצטרך לשלח ופשט דמ"מ חייב לשלח כי עוף השמים זהו גבוה מבחי' נוני ימא כמו השמים מקיפים הים והיבשה כו'.

י) **והנה** ענין כי יקרא פרט למזומן פי' אדמו"ר ז"ל ע"ד השבעתי אתכם בנות ירושלים אם תעירו ואם תעוררו את האהבה עד שתחפץ וזהו פרט למזומן ר"ל שא"א להגיע לבחי' זו ע"י אתעדל"ת כ"א היא באה מאליה לפעמים בתורת מתנה וא"כ י"ל שזה הוא בחי' אה' בתענוגי כמ"ש באגה"ק סי' י"ח ד"ה כתי' מה יפית כו' אהבה בתענוגי', הנה ב' מיני אהבה הם הא' אהבה בתענוגים דהיינו שמתענג על הוי' ענג נפלא בשמחה רבה ועצומה שמחת הנפש וכלותה בטעמה כי טוב הוי' ונעים נעימות עריבות עד להפליא מעין

עוה"ב ממש כו' (וזהו"ע עד שתחפץ שהחפיצה זהו פנימי' האהבה והיא באה אחר החביקה והחשק אזי אח"כ באה החפץ כמובן ממ"ש במד"ר פ' וישלח פ' גבי ג' לשונות של חיבה דביקה חשיקה חפיצה כן כ' הגאון ר"פ מפפד"מ בס' פנ"י ועפי"ז אם תעירו כו' עד שתחפץ כלומר עד שתגיע למדריגת האה' שמבחי' חפץ משא"כ קודם לזה השבעתי כו' אם תעירו כו' ועמ"ש בד"ה ושמתי כדכד כו' בענין וכל גבולך לאבני חפץ) וע"ז כתי' שמחו צדיקים בהוי' ולא כל אדם זוכה לזה (ועמ"ש ובלקו"ת פ' כי תבא בד"ה תחת אשר לא עבדת בשמחה כו' ומ"ש בד"ה רני ושמחי חרוש הא' בפי' ושמחה בצפרא) וזהו בחי' כהנא ברעותא דליבא שבזוה"ק (ע' בזוהר פ' שמיני דל"ט ע"א ומ"ש בד"ה ועשית בגדי קדש לאהרן בענין אה' שמבחי' אהרן שהוא מבחי' עליונה יותר מבחי' וחסד לאברהם ובד"ה בהעלותך את הנרות הראשון) ועז"נ עבודת מתנה אתן וגו' והזר הקרב וגו' (ע' בד"ה במדבר סיני באוה"מ דרוש השני בסופו גבי וזהו בחי' עבודת מתנה ועמ"ש בענין מתנה טובה יש לי בבית גנזי ושבת שמה) כי אין דרך להשגה ע"י ידיעת בשר כמו היראה ששואלין עליה יגעת ביראה ואוי לבשר שלא נתייגע ביראה כמ"ש בר"ח כתיב ביראה אם תבקשנה ככסף וגו' מלמד שצריכה יגיעה רצה ועצומה כמחפש אוצרות אבל האה"ר זו בתענוגי' נופלת לאדם מאליה בלי שיכוון לזה (וזהו"ע פרט למזומן) אך ורק אחר שנתייגע ביראת הרוממות להגיע לתכלית מה שיוכל להשיג ממנה לפי בחי' נשמתו אזי ממילא בא אה' בתענוגי' (ע' ד"ה אוסרי לגפן שהתענוג אינה באה לאחר הרצון כו') מלמעלה לשכון ולהתיחד עם היראה כי דרכו של איש כו' וע' מענין אה' בתענוגים בד"ה חכלילי עינים מיין ובסש"ב פי"ד בענין בראת צדיקים ואפ"ל בענין כי יקרא קן צפור שישנו בג' בחי' והיינו בעולם שנה נפש ובנפש זהו"ע אה' בתענוגי' ובשנה זהו כמו ג' יו"ט שבהם מאיר בינה שלכן הם מועדים לשמחה כי אם הבנים שמחה ועמ"ש בלקו"ת בד"ה הוי' לי בעוזרי וכן בעשי"ת כמ"ש דרשו הוי' בהמצאו שאז גילוי המלך הקדוש ובעולם זהו בהמ"ק ומשכן כנ"ל וע' פרד"ס ערך קן המל' הוא קן ליסוד ות"ת הנק' עוף השמים והוא נק' יוסף ויעקב ומה שנק' עוף השמים ע"ד בריח התיכון ויעקב נשא את בנות לבן והאם זהו בינה וע' סש"ב פ"י בענין איזהו חסיד המתחסד עם קונו קן דילי' ואפ"ל ע"ד מ"ש בהז פ' בלק דקצ"א ע"א בענין גבורי כח עושי דברו שממשיכים הגילוי מבחי' קן צפור ע"ד מ"ש בתו"א בד"ה וארא אל אברהם ההמשכה מבחי' דסליק לעילא לעילא.

קיצור (א) קן שובך בית משכן מקדש ממכ"ע וסוכ"ע. (ב)השראת השכינה מג"ר וחיות העולמות מז"ת כמו הגילוי מהנפש במוח לגבי הגילוי שבאברים. (ג) הג"ר נק' ממעמקי' ונמשכים ע"י התורה שהוא מבחי' עמקו מחשבותיך. (ד) ע"כ נק' קן צפור שהעוץ נק' עוף השמים ומשם באה לעשות לה קן בארץ ללבן שתי בנות שכינתא עילאה ושכינתא תתאה נק' ב' צפרים קולנין הקול קול יעקב קלא דלא אשתמע וקלא דאשתמע. (ה) וזהו עוף גימט' יוסף ועוף זה מיכאל כי מיכאל אומר שהם אבן יוסף אפרוחים ובצים י"ל יציץ ופרח ישראל ובחי' יעקב גם משנה ומקרא שעי"ז והאם רובצת. (ו) בדרך ואזניך

תשמענה דבר מאחריך לאמר זה הדרך ושם כי יקרא ע״י אהי׳ כטל יוסף שהטמין גביע הכסף באמתחת בנימין בדרך זה ודרך הוי׳ לעשות צדקה עטרת תפארת שיבה ועת״י בדרך צדקה תמצא והוי׳ יגיה חשכי וכובע ישועה בראשו צפור גימט׳ שלום ש״ע נהורין לך שלום. (ז) או בכל עץ ישבעו עצי הוי׳ ל׳ עצה מ״ח קרשי המשכן אין לבנון אלא בהמ״ק מ״ח דברי׳ שהתורה נקנית בהם בן מ״ח שנה הכיר אברהם את בוראו כדכד ושם צפרים יקננו שכינתא עילאה ושכינתא תתאה הנק׳ בנות לבן העליון לעיל ס״ד יקננו בארזי הלבנון. (ח) ע״ד היש בה עץ אם אין כי האדם עץ השדה פרי עץ הדר זה הקב״ה שנאמר הוד והדר לפניו וקוב״ה מצלי שיומשך מבחי׳ אין בחי׳ לובן העליון שיכבוש רחמים כו׳ גם זהו עצי ג״ע ששם הנשמות הנק׳ צפרים יקננו והיתה נפש אדוני צרורה בצרור החיים את הוי׳ ויעקוד כו׳ ממעל לעצים תושב״כ ותושבע״פ נק׳ עה״ח ועה״ד ועי״ז כי יקרא קן צפור דוגמת בעטרה שעטרה לו אמו שהוא ביום חתונתו חיבור תושב״כ ותושבע״פ. (ט) ועופין נמשך מיחוד או״א שהוא רוחני׳ ויש נשמות ג״כ מבחי׳ זו והם הנק׳ אחים ורעים וגבוהים מגוני ימא ולכן מצא קן בים חייב בשילוח הקן ובשתים יעופף דשרפים גבוהים מחיות ואופנים ולפעמים יקרה שיומשך לאדם נשמה מבחי׳ זו ע״ד זכה יתיר וכענין הנשמה יתירה גילוי מבחי׳ גבוה מגילוי אליהו ורוה״ק בביאור ע״פ כי תצא דרוש השני ספ״א ענין מצא קן בראשו של אדם. (י) כי יקרא פרט למזומן אה׳ בתענוגים הנמשך מקן צפור בינה שבה התגלות עתיק ונק׳ חמר חורין עתיק יין לבן שמלבין כו׳ ועד״ה אוסרי לגפן ונק׳ יין המשומר אין דרך להשיגה ע״י יגיעה וכוונה כ״א בא ע״י בחי׳ עבודת מתנה אתן.

יא) **והאם** רובצת. הנה מבואר בע״ח שער הזיווגים דע כי יש ב׳ זיווגים אל או״א א׳ זיווג או״א עילאין (ע׳ בהרמ״ז ס״פ קרח ועמ״ש בענין נשבע הקב״ה שלא יכנוס בירושלים שמ״ע בפרד״ס סוף שער שמיני פ׳ ובע״ח שער הכללים פי׳ ב׳ זיווג יסו״ת (ע׳ בתו״א בד״ה ואלה שמות בנ״י ובלקו״ת בשה״ש ביאור ע״פ צאינה וראינה) תהו הבחי׳ הב׳ והוא בחי׳ והאם רובצת כו׳ ובכ״א מאלו הב׳ זיווגי׳ יש ב׳ בחי׳ ע״ש ובזח״ג פ׳ אחרי דכ״א ע״ב וע׳ בביאור השני ע״פ יונתי בחגוי פ״ג בענין זיווג להחיות העולמות וזיווג להוציא נשמות חדשים וקרוב לזיווג דהחיות העולמות זהו זיווג יסו״ת וע׳ בתו״א דק״כ ע״ד בביאור זכור ושמור בדבור א׳ נאמרו עוד יבואר שם פ״ה כי והאם רובצת מ״ם סתומה דיתבא רביעא על בנין והוא ז״ת דבינה ובחי׳ אימא עילאה זהו סמך (עזח״ב תרומה דקכ״ז ע״א בענין אפריון אפרסמון) שהוא ששה ראשונות דבינה כחב״ד חו״ג וע׳ בשער הכללי׳ פי״א מענין מ״ם סתומה וסמך שבלוחות בנס היו עומדין וע׳ בשל״ה בסוף ההקדמה ז׳ בענין שלא יעשה ממי״ן סמכי״ן וסמכי״ן ממי״ן וע׳ בה״ז פ׳ תצוה בענין מ״ם סמ״ך והנה תבונה נק׳ עוה״ב שכבר בא והוא ג״ע ובינה נק׳ לע״ל היינו תחה״מ גם בכוונת השופר איתא שופר זה תבונה בשופר גדול זה בינה והענין והאם רובצת שהוא תבונה ומל׳ ממ״ש בלקו״ת בביאור ע״פ אלה מסעי דרוש הב׳ בפי׳ לא יחפוץ כסיל בתבונה כ״א בהתגלות לבו ומשם יובן שזהו״ע שם מ״ב שהוא מ״ב מסעות והם מ״ב תיבין דק״ש מואהבת

עד ובשעריך והוא בחי' ובשתים יעופף כו' וי"ל פי' והאם רובצת זהו המשכה ע"ד לא זז מחבבה עד שקראה אמי וזהר"ע ק"ש שלכן אפי' מי שתורתו אומנתו אומנתו מפסיק לק"ש כי ע"י למס"נ באחד ממשיך גילוי התורה ממקורה מבחי' אלפים שקדמה וע"כ נק' אמו שמולדות את התורה אפרוחים מארי משנה בצים מארי מקרא כנ"ל וכמ"ש מזה בתו"א ס"פ מקץ סד"ה ורני ושמחי הראשון דס"א סוף ע"ב ובלקו"ת סד"ה צאינה וראינה דרוש הא' וע' זח"א ויצא דקנ"ו ע"ב וע' בתו"א פ' תרומה בד"ה מי יתנך כאח לי בפי' יונק שדי אמי ובתו"א סד"ה וארא אל אברהם כו' בפי' ואל שדי ע"ד ברכות שדים ומ"ש אני חומה בפי' ושדי כמגדלות ומ"ש בענין איה סופר את המגדלות וגבי היתר נדרים פורחין באויר בענין מגדל הפורח באויר שהוא אות למ"ד ובע"ח שער כ"ה כמדומה נת' שבחי' אות למ"ד זהו"ע והאם רובצת כו' וע' זח"ג פ' פנחס דרנ"ג ע"א כדין אימא יתבא על אפרוחין כו' דהיינו בשבועות ספה"ע מ"ט ימים מתגלה בתורה מתנה שער הנו"ן שהוא הבינה ע' מזה בלקו"ת בשה"ש בהביאור דאני ישנה בסופו שלכן אין סופרין יום חמשים ואף שנאמר תספרו חמשים יום כו'.

קיצור והאם רובצת יסו"ת מ"ם סתומה לא יחפוץ כסיל בתבונה עד שקראה אמי ק"ש מקור התורה שם מ"ב נק' קעומ"ש ענין יונק שדי אמי ושדי כמגדלות שבועות שער הנו"ן.

יב) לא תקח האם על הבנים זח"ב פ' יתרו דפ"ה ע"פ אנכי הוי' אלקיך פי' אנכי הוא מל' (ע' זח"א פ' לך דפ"ט ע"ב) הוי' אלקיך הוא ז"א אשר הוצאתיך מאמ"צ זהו בינה (ע' מענין אשר בזח"ג פ' אחרי דס"ה ע"ב גבי אהיה אשר אהיה ובפ' ויקרא די"א סע"א ובפ' ויחי דרמ"ו ע"א ע"פ מאשר שמנה לחמו) וכתיב אם הבנים שמחה וקדשתם את שנת החמשים שנה (זהו יחוד או"א) וקראתם דרור הוא אימא ובנין (ע' סד"ה ועשית בגדי קדש גבי ויהי נועם כו') יתבא אימא יתבא בנין (פי' ע"ד היושבי בשמים בזח"ג ואתחנן דר"ה סע"ב וע' בתו"א פ' מקץ בד"ה כי עמך מקו"ח בפי' השקיפה ממעון קדשך מן השמים וברך את עמך כו' ע"ש דנ"ח סע"ב ועמ"ש בפי' ישראל מפרנסין לאביהם שבשמים בסידור שער חג המצות בענין שש"פ מה שביעי רשות כו', וזהו ממ"ש בזהר יתרו בענין אני אענה את השמים והם יענו את הארץ וזהו יתבין בנין ע"ד ישמחו השמים ותגל הארץ עזח"ב תצוה קפ"ד א' גבי ובההוא שביעאה ובפ' בשלח ס"ג ע"ב ור"ל כי אימא ממשכת הארת ע"ק בז"א ונוק' בענין מ"ש בפי' להקריב לי במועדי בלקו"ת פ' פנחס ועי"ז עלמין כולהו בחדותא שלימתא ועמ"ש סד"ה כי תשמע בקול בפי' לעשות הישר בעיני הוי' ובהביאור שם בענין ישר יחזו פנימו בזוהר ויקרא דט"ו סע"א ושם ע"ב דהא אימא בחדותא שלימתא יתבא דכתי' אם הבנים שמחה וכדין אקרי יוהכ"פ ועד"ז כוונת התפילין לחבר אימא שכינתא עילאה בז"א וענין מי ברא אלה) מתעברא אימא (ע"ד שאין השם שלם בחי' כס י"ה שאין מאיר י"ה בו"ה בלקו"ת בד"ה ראה אנכי נותן ובעבודה שלא נולד מההתבוננות שום התפעלות בהמדות והיינו ע"י רוח שטות המכסה כו' וע' מזה בתו"א בד"ה חייב אדם לבסומי בפוריא דקי"ט

ע"ג גבי והוא המכסה ומסתיר התגלות שם י"ה ובד"ה ועשית בגדי ציץ דקל"ח ע"ד גבי אבל עמלק הוא כס י"ה שהוא המכסה על בחי' י"ה שלא יאיר בבחי' ו"ה מזה נמשך מ"ש בד"ה כי עמך מקו"ח הנ"ל שם דנ"ח ע"ב כי הנה כתי' רם על כל כו' רם ונשא מגדר עלמין כו' ורוממות והסתלקות זו היינו מה שאין השם שלם ואינו מאיר י"ה הנק' עמקו מחשבותיך עלמא דאתכסיא אין מאיר בו"ה והנגלות לנו כו' וכמש"ש בענין קוב"ה סליק לעילא לעילא היינו עליות הוא"ו פנימיות בבחי' י"ה ואין מאיר בה"א תתאה ע' זהר ויגש דר"י ע"א) כולהו מתעברין מדוכתיהו ר"ל כמ"ש בזוהר פ' אחרי דע"ד סע"ב כדין ה"א עילאה נטיל לון ואנגיד לוא"ו ויו"ד לגבה כו' ואז לבשו שמים קדרות היפך בחי' ואני אענה את השמים כו' וזהו ע"ד וכד אנת תסתלק מינייהו אשתארן כולהו שמהן כגופא בלא נשמתא ע' מזה בסידור שער השבת.

יג) **וכתי'** לא תקח האם על הבנים ותנינן לא יעביד ב"נ חובין לתתא בגין דאתעבר איהו מעל בנין ומונע התחברות ע"ק בז"א ע"י אימא כנ"ל והיינו שמי עם י"ה שס"ה ל"ת נמצא ע"י שעובר על ל"ת פוגם בי"ה וגורם שאין י"ה מאיר בו"ה ועמ"ש מזה ע"פ ואלה פקודי המשכן משכן העדות ועוד יובן ענין זה ע"ד מ"ש בתו"א בד"ה לבסומי בפורי' ח"ל והנה כל המדות ומדו"מ דקדושה שהוא בחי' ו"ה שבשם שישנו בנפש כמ"ש בד"ה ולא אבה בלקו"ת פ' תצא הם נמשכים מבחי' הביטול דהיינו שכאשר יתבונן כו' והביטול זהו בחי' י"ה שבנפש חו"ב נקודה בהיכלא ובד"ה ועשית ציץ דקל"ח סע"ג כי בכאו"א יש שם י"ה להתבונן בגדולת א"ס ב"ה איך הוא ממכ"ע וסוכ"ע ואיך שכ"ז אינו אלא בחי' צמצום כו' ובפי' וישלח ע"פ ויאבק איש עמו דמ"ג ע"א והנה בחי' הביטול הוא בחב"ד שהם הם בחי' ביטול ממש ואח"כ נמשך למדות שהם נמשכים מחב"ד ע"י התבוננו' כו' ואינו עצמות ממש כמו חב"ד כו' אך בחי' עמלק שהוא בחי' היש שהוא עושה ומגדיל היש היפך הביטול שנמשך משם י"ה בחי' חב"ד והוא המכסה ומסתיר התגלות שם י"ה ועי"כ הוא ראשית התהוות הז"מ הרעות וכמארז"ל אין אדם עובר עבירה אא"כ נכנס בו רוח שטות שהוא רוח המכסה ומסתיר בחי' הביטול כו' וזה מ"ש הזהר בפי' לא תקח האם על הבנים שלא יומשך אחר היש והגסות שהוא היפוך הביטול ומכסה על שם י"ה שלא יאיר בו"ה ואז אין השם שלם והיינו שגורם שלוקח האם בחי' י"ה הביטול דחב"ד מעל הבנים ו"ה וע' בזהר ויקרא דט"ו ע"ב יעו"ש א"ר יצחק כולא הוא קוב"ה כולא חד שהרי הכל שם הוי' שהוא אחד ועד"ז אמרו במד"ר פ' אמור פכ"ט פרי עץ הדר זה הקב"ה כפות תמרים זה הקב"ה.

יד) **עוד** מבואר בזהר ויקרא דט"ו סע"ב בענין אמך היא לא תגלה ערותה שזהו ג"כ ענין לא תקח האם על הבנים וע' מעג"ע בבה"ז פ' תרומה ד"ה יעקב דהנה שלום דפ"ב ע"ב וע"ג דבאצי' היחוד נק' ואיש כי יקח את אחותו בכהאריז"ל בפי' מארז"ל פ"ט דברכות הבא על אמו בחלום יצפה לבינה שהוא מה"ט כי למעלה באצי' הרי יעקב שהוא ת"ת נשא לאה שהיא נק' אמו כי הרי ה' גדולה לאה שהוא ה"א ראשונה דשם הוי' מקור הוא"ו שהוא יעקב וכמובן ממ"ש בזח"א ויצא קנ"ז ע"ב ע"פ ויבא יעקב דא ת"ת כו' ותצא לאה לקראתו

אימא עילאה כו' ע"ש וע"ש דקנ"ו ע"ב והקושי' איך יעקב שהוא ת"ת משפיע להה"א עילאה י"ל זהו ע"י עלייתו באבא ע' זח"ג אמור צ"ג א' בענין קדוש שהוא עליית הוא"ו לקדש או י"ל כי יעקב בריח התיכון דעת ת"ת יסוד א"כ ע"י עליות הת"ת בדעת שהוא המחבר חו"ב זהו"ע שיעקב משפיע לבחי' ה"א עילאה וע' בתו"א בד"ה וישב יעקב בארץ מגורי אביו כו' שהוא בינה יעו"ש וע' זח"א פ' חיי קל"ג א' בפי' יעקב משמש במרום פי' בבחי' פנימי' אבא ומובן שם שזהו היחוד עם בינה ולכן נק' במרום ע"ד ואתה מרום לעולם ה' מרום הוא ה"א עילאה כו' ולכן כשראה בחי' זו בחלום יצפה לבינה וכמ"ש בישכר יודעי בינה לעתים לפי שנמשכו מבחי' יחוד הנ"ל אכן למטה ח"ו הוא עון פלילי ונמשך מבחי' זו השפעה בקליפות ויצה"ר ורע גמור כמו נפילת שבה"כ מבחי' פ"א בחיה טמאה דוקא וזהו אמך היא לא תגלה ערותה שנמשך ח"ו ע"י ז יניקת הרע הגמור מבחי' אימא כו' והיינו לא תקח האם על הבנים ו"ק דאצי' ולהשפיע הארתה ושפעה בהרע והיינו ההשפעה מבחי' כמה ארך אפים לפניו שבחי' ארך הנ"ל מאיר באימא לבחי' ק"ב זהו קן צפור כו' וע"י שילוח הקן ממשיך מבחי' א"א למען יאריכון ימיך וכשלוקח האם ממשיך ארך אפים לעוברי רצונו כו' כנ"ל וע' בסידור ברכת הזימון גבי יעקב נשא שתי אחיות שעתידה תורה לאוסרן כו' ע"ש בטעם שנק' זה גילוי עריות ועכ"פ שממשיך מבחי' זו השפעה ברע וזהו"ע ערוה אותיות רע שמקבלים מבחי' ו"ה וגם עיקר ערוה היא גילוי כמו ואת ערום ועריה והנה כתי' לכסות בשר ערוה בפ' תצוה כ"ח מ"ב שבחי' זו צ"ל מכוסה כדי שלא יהי' יניקה ולכן אפי' שער באשה ערוה ועמ"ש שעד"ז שלשה משקין אסורין משום גילוי כו' כי תאוות הנחש לשתות מהן כמו"כ תאוות היצה"ר בעריות כו' ועי"כ נאסרו העריות שמזה נמשך חיות הנחש כו' ולכן נק' ביאה זו בשם גילוי עריות.

טו) וז"ל הזהר ויקרא שם ותנינן איך הוא ודאי (י"ל דקאי על ירושמ"ע שהוא מל' שנק' ג"כ אימא לגבי בי"ע וע' זהר ס"פ משפטים דקכ"ה ע"פ לא תבשל גדי בחלב אמו והמק"מ נ' מפרש דקאי על בינה) הא אם גילה עריתה למאן בעי לאתבא לה (פי' המק"מ כשמסתלקי' נה"י דאימא מזעיר הוא גילוי ערוה לפי שזעיר סתים פתחהא עכ"ל ואפ"ל ענין שאין השם שלם שמסתלק י"ה מלהאיר בו"ה והיינו כס י"ה שהכיסוי וההסתר על י"ה זהו בחי' עמלק וזהו גילוי ערוה ואפ"ל כי ברה"ח שער הענוה פ"א דבינה נק' אוצר מתנת חנם וע"כ גם עמלק יכול לינק מבחי' זו ע"י שממית בידים תתפש והיא בהיכלי מלך ובינה נק' היכל אלא שזעיר סתים פתחהא כי כשנמשך ע"י הדעת שייך חסד ודין ובחי' מלך במשפט יעמיד ארץ במשפט דוקא שהוא ת"ת וכן פי' בזהר ר"פ מקץ דקצ"ג ע"ב וז"ל ת"ח מלך במשפט יעמיד ארץ מאן מלך דא קוב"ה (היינו ג"ר כמובן ממ"ש אח"כ) במשפט דא יעקב אתין מן ה"א עילאה ה"א תתאה אתיית מן וא"ו דקיימא דארעא שהיא מל' מקור איהו במשפט שהוא ת"ת הכלול מן חו"ג כו' עכ"ל והיינו שע"י ז"א נמשך שפע הבינה שבה מאירים כו"ח בקדושה האלקי' ולא ליצה"ר זה מ"ש המק"מ דז"א סתים פתחהא וע' בתו"א פ' בשלח בד"ה אשירה לה' בענין לעשות צדקה ומשפט ובענין משפט וצדקה ביעקב אתה עשית וכן פי' במק"מ פ' מקץ שמל' בינה במשפט ת"ת כו' ומזה

יש להעיר בענין המלך המשפט שאומרים בעשי"ת המלך בינה ע"ד הנז' בזח"ב ר"פ יתרו דס"ז ע"ב אית מלך לעילא דאיהו ברזא דקה"ק ופי' שם במק"מ הרמ"ז בינה או מל' דא"ק המשפט היא ת"ת אך אינו דומה למ"ש מלך במשפט דכאן באומרו המלך המשפט משמע הה' בעצמו הוא המשפט וצ"ל לפי שאינו מאיר אור הבינה ומתעצם בז"א עד שהמלך והמשפט הם א' משא"כ גילוי זה בשאר ימות השנה וע' בהרמ"ז פ' מקץ שם פי' מלך במשפט ג"כ עד"ז אפ"ל כי בכל השנה הרי ת"ת מקבל מאימא רק מנה"י שבה וע"י הפרסא ע"ד מי ברא אלה וזהו מלך במשפט יעמיד אבל בר"ה הת"ת שהיא המשפט מתחבר ועולה בעצמות הבינה ומלביש חג"ת שבה. ונחזור להמאמר דפ' ויקרא ודאי לתקנא מאי דגלי היינו ע"י שיעשה משפט בעצמו כמ"ש בתו"א פ' בשלח שם שזהו בחי' משפט שעושה האדם בנפשו על מותרות חיי גופו כו' ובפרט בשמירת תאוה זו שחטא בה דתניא כד סגיא יצרא בישא בב"נ ולא סגי אלא באינון עריין היינו כמארז"ל סוף מס' מכות גזל ועריות שנפשו של אדם מתאוה להן ומחמדתן וגם כנ"ל בענין שלשה משקין אסורין משום גילוי המים והיין והחלב וג' משקין אלו מורים על היחוד דמ"נ ומ"ד כי מים היינו מ"נ מים תחתונים הם נקבות ומים עליונים הם זכרים וכן היין המ"נ זהו יין אדום והמ"ד יין לבן ע"ד אשה מזרעת אודם כו' וזהו"ע שהיין משמח אלקים כו' וכן החלב כמ"ש במד"ר ס"פ וישב בתשובת יוסף לאשת פוטיפר חלב עזים שחורות כו' והנחש מתאוה לג' משקין אלו וזהו"ע היצה"ר זה עיקר הסיתותו בעניני בעילות האסורות כו' זכולהו חיון אחידן בההוא ערוה שגורם שפע היניקה מפנימי' ועיקרי' השפע לעמלק ולילית וכתיב לא תגלה כד אתתקן לקבל ההוא דגלי ור"ל שלא יומשך מיחוד זה למקום שאינו ראוי שזה נק' גילוי ומזה יובן איסור לשמש בפני אור הנר שזהו ג"כ בחי' גילוי היחוד. הדא עיקר תשובה ר"ל תשוב ה"א עילאה שלא יהי' ממנה יניקה והשפעה, אמר ר"י כל חייבי עלמא אחידן דא בדא עד דאי אתגלייא בגיניהון וכד איהי אתגליא כל אינון בנין אתגליין, פי' המק"מ כשמסתלקת אימא מעל זו"נ גם החשמל שעליהם מסתלק וכתיב לא תקח האם על הבנים וכד אתתקן עלמא לתתא אתתקן כולהו עד דסלקא תיקונא לאימא קדישא.

טז) **עוד** י"ל פי' לא תקח האם על הבנים עפמ"ש דענין כי יקרא קן זהו התגלות הבינה שהיא המתגלה ביו"ט לכן אסור בעשיית מלאכה והענין כי במ"א נת' שיש להבין איך מותר לעשות מלאכה הלא את השמים ואת הארץ אני מלא וה"ל כעושה מלאכה בפני המלך שהוא כמו מורד במלך כמו שאמרו בפסחים ס"פ מקום שנהגו גבי אחוי בידי' קמי' מלכא דחשיב לא הוי אימתא דמלכא והתירוץ לפי שיש כמה פרסאות ומסכים המסתירים ע' בתו"א פ' לך בד"ה אני הנה בריתי אתך ובספר תשואת חן אך הנה יש ג"ר וז"ת שז"ת הם המדות השייכים לחיות העולמות משא"כ ג"ר וע' בביאור אלה מסעי הג' בפי' אמת ולכן בששת ימי מעשה שבהם מאירים ו"ק שהקב"ה ברא בהן העולמות ע"י עש"מ מילין דהדיוטא והיינו ע"י המסכים והפרסאות כמ"כ מותר המלאכה לנו אבל ביו"ט ושבת מאירים הג"ר ביו"ט בינה ובשבת חכ' והם אינון ספירות הבנין ואינן שייכים לעולמות לכן אסור לאדם לעשות מלאכה ואז צ"ל מנוחה

כי הבינה נק' מנוחה כמ"ש ברע"מ פ' פנחס דרנ"ז ע"א ח"ל שיתא יומין מחסד עד יסוד בהן תעשה מלאכה בגין דבינה מתחיל מחסד הה"ד עולם חסד יבנה אבל מבינה ולעילא איהו מנוחה וענג ושביתה לכל עובדא עכ"ל והמנוחה באדם הוא לשבות מעניניםם גשמי' מחודו"מ ויקשור מחו"ד באלקות שזהו תכלית המנוחה והענג שלא להשפיל חכמתו ומחשבתו בגשמיות כ"א לקשרן בו ית' וע' בלקו"ת בד"ה לבאר ענין יוהכ"פ ספ"א וזהו לא תקח האם שכשעושה מלאכה ביו"ט שמאיר בו האם הרי הוא נוטל האם להשתמש בה וזהו ענין גדול וע' בד"ה והי' מדי חודש בענין שגם ר"ח אינו נק' יום המעשה וע' בענין וחד חרוב בד"ה מזמור שיר ליום השבת ועד"ז ארז"ל אור שנברא ביום הראשון גנוז הקב"ה לפי שאין כדאי עוה"ז שישתמש בו וכן בענין זהב שלא הי' העולם כדאי שישתמש בו ולא נברא אלא בשביל בהמ"ק והיינו לפי שהזהב שרשו מהבינה וזהו מעלתו על הכסף שהוא מחסד ורק הו"ק שראשיתם החסד הם שייכים שישתמש העולם בהם ולא בהבינה שהיא תשובה שקדמה לעולם וע"כ גם הזהב שנמשך מהבינה ששם מקור העושר שלא נברא רק בשביל בהמ"ק שהיא ג"כ מהבינה הנק' קדה"ק וזהו שופר של ר"ה מצופה זהב ועד"ז הוא משארז"ל דנ"ח אסור להשתמש באורו כי לפי שהם שמונה ימים זה הוראה שמאיר בו הבינה שממנה עד המל' הם שמונה מדריגות ומאחר שהבינה מאירה אסור להשתמש מאורה ועמ"ש בענין למנצח על השמינית חה"ע כנור של שמונה נימין ימוהמ"ש שאז תאיר הבינה בקביעות ולא בבחי' כי יקרא כו' ועד"ז ארז"ל באבות שהטעימן הקב"ה מעין עוה"ב וכן באיוב שנפרצה לו פרצה מעין עוה"ב המכוון הארת הבינה וע' עוד מעינן אם ה' בא"א אפ"ט ומענין אפרוח א' קס"ו ומענין בצים ב"ך וע"ש בי"ג וגבי עד כביצה פי' יו"ד דאד' וזהו"ע כי שאל נא לימים ראשונים למן היום שברא ה' אדם כו' שהם ו"ק אבל במופלא ממך בינה בל תדרוש, גם פי' לא תקח האם ע"ד מ"ש בפי' וגלחה את ראשה שלא להשתמש בהשכל הרבה במילי דעלמא כי לא לחכמים לחם כו' רק יגיע כפיך כו' גם כתי' במ"א בענין טמטום המוח שבא מחמת שהלביש והעמיק בשכלו עניני' גשמי' ולכן העיקר לשמור המח' שהוא המקור ובחי' האם של הבנים כו'.

קיצור (יא) והאם רובצת נת"ל. (יב) יתבא אימא יתבא בנין היושבי בשמים אני אענה את השמים והם יענו את הארץ וחבור א"ק בזו"א הוא ע"י הבינה להקריב לי במועדי מתעברא אימא ע"ד שאין השם שלם יפריד בין י"ה לו"ה וכד אנת תסתלק מינייהו כו' דאז ח"ו ובפשעיכם שולחה אמכם כצפור נודדת כו'. (יג) וזהו לא תקח האם מה שאין השם שלם זהו ע"י שעוונותיכם מבדילים ולא דוקא עון ממש אלא אפי' כשנמשך אחר הגסות והיש בחי' עמלק, כס י"ה כו' עיקר הביטול בחב"ד. (יד) בזוהר פי' בענין אמך היא שזהו לא תקח האם ענין הבא על אמו בחלום יצפה לבינה ומבני יששכר יודעי בינה משבה"כ מפני ארי' נעשה חי' טמאה דוקא כן הבא על אמו ממשיך השפע מאימא עילאה להרע הגמור ומאריך אפי'. (טו) ומפריד בין י"ה ובין ו"ה ענין מלך במשפט יעמיד ארץ המלך המשפט והיינו ע"י המשפט שעושה אדם בעצמו שיהי' בבחי' יצ"ט שופטן ענין שיצה"ר מתגרה בביאות אסורות דוקא ג' משקין

אסורין משום גילוי. (טז) עוד פי׳ לא תקח האם שכשבינה מאיר צ״ל מנוחה כמו בשבת לנוח מעניינים גשמי׳ מיד באלקותו ית׳ וזהו לא תקח בחי׳ בינה הנק׳ אם להשתמש בה בגשמי׳ וזהו אור שנברא ביום הראשון גנוז שאין כדאי לעולם להשתמש בו אסור להשתמש בנר חנוכה עמ״ש ע״פ וגלחה את ראשה בענין לא לחכמים לחם דצ״ל יגיע כפיך כי תאכל והנה אפ״ל כי יקרא קן צפור זהו עשי״ת שעז״נ דרשו ה׳ בהמצאו קראוהו בהיותו קרוב שאז מאיר הבינה שבה התגלות ע״ק וזהו עצמו ענין קן צפור כו׳ כנ״ל, וע״ד שנת׳ על פסוק כי כארץ תוציא צמחה כו׳ כן אד׳ הוי׳ יצמיח צדקה כו׳ שהוא אתעדל״ע שלמעלה מאתעדל״ת כענין זה נת׳ ע״פ אדם כי יקריב מכם וגם יש להעיר ממ״ש ע״פ ואני תפלתי לך הוי׳ עת רצון תלים סי׳ ס״ט י״ד וענין כי יקרא התגלות מבחי׳ קן צפור היינו ג״כ בחי׳ רצון דהיינו וישע ה׳ והנה רעוא וצפור היינו ג״כ שע״ו נהורין בחי׳ וירשע כו׳.

קן צפור וכו׳. במא״א אות ק׳ סל״ג קן צפור סוד בינה קן והיכל לחכמה (עיין ד״ה ראה אנכי בענין נקודה בהיכליה י״ה וכמ״ש המא״א כי מאיר בה) כי מאיר י׳ בה׳ בא״ב דאי״ק בכ״ר הוי ק״ן, גם יפ״י ק׳ הפ״י ב׳ גימט׳ ק״ן וכו׳ גם י״פ י״ה גימט׳ קן עכ״ל וע״ש בי״ג, להעיר סד״ה שה״ש ענין בינה שכינתא עילאה ומענין התגלות שבבית ראשון בד״ה יו״ט של ר״ה שהתגלות עתיק בבינה, להעיר ג״כ ממ״ש בסידור בענין המקוה שהיא בינה והמים הם ד׳ ידין דחכמה שם ע״ב וע״י התענוג לא יוכל לסבול הצער כו׳ ע״ש וזהו ג״כ כענין קן צפור, גם בר״ח שער המקוה מם מרובעת אימא דרביעא על בנין ובביאור היום הזה מצוף בפ׳ תבא ענין חסדים המכוסים וכו׳ ובביאור והיה מספר בחי׳ ולתבונתו אין מספר מענין כנשר יעיר קנו דפי׳ רש״י באיוב שהוא היכל קדה״ק, ועמ״ש בענין כשהלכתי לתחום קן נשריא בר״ת כו׳ צפור להעיר ממשל צפור המדברת שמזה מתענג המלך וכך הוא ענין העלאת מ״ן ביטול היש שעי״ז נמשך שע״ה נהורין שהם גימט׳ צפור ועיין באו״ת על אגדות דכ״א ע״ב ד״ה אין אשה, עמ״ש בד״ה מזבח אדמה בענין משארז״ל סוף חולין מצא קן בראשו של אדם מהו א״ל ואדמה על ראשו שע״י בחי׳ אדמה שפלות וגם אד מה ואיד יעלה ועי״ז נמשך שם מ״ה מזה יבא לבחי׳ קן בראשו, וה״ע אדם כשהוא בבחי׳ אדמה לעליון בחי׳ כי לא אדם וכו׳ ובאור ישראל דקנ״ג ע״ב וע״ד פי׳ אדמה הוא תבונה קן צפור בינה כו׳ יתרו דפ״ה ב׳ וקראתם דרור הא אימא ובנין יתבא אימא יתבא בנין עלמין כולהו בחדוותא שלימתא, וע״ד כתיב אם הבנים שמחה מתעברא אימא כולהו מתעברן מדוכתיהו וכתיב לא תקח האם על הבנים ותנינן לא יעבד בר נש חובי לתתא בגין דאתעבר אימא מעל בנין עכ״ל י״ל כי בינה נק׳ שכינתא עילאה ופי׳ הפרד״ס בעה״כ ערך שכינה מפני שמשכנת ג״ר על שבע ספי׳ הבנין, ויובן זה עם מ״ש בד״ה באתי

לגבי בענין עמקו מחשבותיך ובענין הללויה הללי נפשי להמשיך בחי׳ י״ה על המדות, ולכן יתבא אימא יתבא בנין, ומ״ש לא יעביד ב״נ עיין פ׳ ויקרא דט״ו סע״ב שזהו ענין גילוי עריות ובמק״מ שם לפי שז״א סתים פתחהא, והנראה כי בינה א״א שיתגלה כ״א ע״י המדות, וענין בנין אתגליין היינו הסתלקות החשמל המלביש לזו״ן, וכ״מ בפ׳ בלק דף ר״ד סע״ב לא תקח האם וכר׳ דהוה חפי עלן, ועיין מזה בת״א פ׳ לך לך בד״ה והבדילה, ועמ״ש מענין הפרסא בד״ה השמים כסאי, פ׳ פנחס דרל״ח ע״ב העיר לענין קן צפור מענין איתן מושביך ושים בסלע קניך איתן אותיות תניא, שהשראת הקן הוא במי שהוא בחי׳ איתן וסלע וכו׳ באינון דקבעין לימודייהו נאמר לא תקח האם כו׳, והנה מה שהדבור נק׳ צפור י״ל דפטיט אינון כמ״ש ברבות מצורע פט״ז אלין צפריא קולנין משמיעים קול וצפצוף כו׳, ועיין סד״ה זכר רב טובך ענין צפרין שנק׳ כן נשמות דאצי׳ לפי שערך הדבור שלהם לגבי הספירות כמו צפצוף הצפור לגבי האדם ולענ״ד י״ל מ״מ שבח דאעפ״כ הר״ל כמו צפור המדברת שדבור וצפצוף שלה יש בו תענוג וצחוק יותר מדבור האדם שהן הע״ס. רבות וישלח פע״ו דפ״ה ד׳ פן יבוא והכני אם על בנים ואתה אמרת לא תקח האם על הבנים, אמור ס״פ כ״ז יודע צדיק נפש בהמתו זה הקב״ה שנאמר לא תקח האם כו׳ ורחמי רשעים אכזרי זה סנחרב שנא׳ אם על בנים רטשה הושע סי׳ יו״ד י״ד, ברבות נשא פי״ב רמ״ז ד׳ יש מזיק שפורח בעוף וכו׳ כחץ וכו׳ ומי מצילך ממנו שלוח הקן כו׳, חוקת פי״ט רע״ה ד׳ ולא הקפידה התורה לרדוף אחר המצות אלא כי יקרא קן צפור כו׳, ועיין ד״ה חנוכת הבית שיש מצות שאין תלוי ברצונו של אדם כמו שכחה והן גבוהות יותר עד״ז כי יקרא קן צפור פרט למזומן כו׳, ר״פ כי תצא ששוה כבוד או״א לשילוח הקן ששניהם שכרם אריכות ימים, ועיין מזה בזח״ב צ״ג א׳ למען יאריכו ימיך כו׳ משמע דקאי על ימים דז״א כמש״ש והארכת ימים ואת הבנים תקח לך, ולכאורה אריכות ימים מא״א דוקא, וי״ל ימי עולם דז״א לגבי יומין דמט״ט הם כא״א לגבי ז״א, עיין ד״ה וערבה וכו׳ כימי עולם, א״כ ע״י כבוד או״א שנק׳ ימי קדם ממשיך בז״א בחי׳ א״א וכן ע״י שלוח הקן ועיין ד״ה המאריך באחד חורף תקס״ג ממשיך מא״א בז״א ועי״ז מאריכין לו ימיו היום כלול מיום ולילה בד״ה וידעת היום והוא להיות ההתהפכות חשוכא לנהורא, או כמו רגגא ברמשא ושמחה בצפרא ואריכות הימים התגלות אה״ר שלמעלה מהשכל, וזהו למען ייטב לך כענין הטבת הנרות כו׳, לפ״ז צריך לפרש מצות שילוח הקן שזהו ענין המאריך באחד כי והאם רובצת על וכו׳ זהו כי אם לבינה תקרא אורך ההתבוננות עד שרובצת על וכו׳ ע״ד שמע ישראל ע׳ רבתי ז״ת דאימא היינו המדות שכלולי׳ בההתבוננות וכענין מ״ב מסעות וזהו מי ברא אלה, וזהו שלח תשלח את כו׳ והכל נק׳ מאריך באחד ועי״ז מאריכין לו ימיו כו׳ וברבות תרומה פל״ה אשר שם צפרים יקננו, הצפרים שהיה כהן שוחט ומקריב בבהמ״ק כו׳. כי יקרא ע״ד אדם כי יקריב וע״ד מאן דקטל לחויא יהבין ליה עבודת מתנה וע״ד תספרו חמשים יום סוף ביאור אני ישנה פתחו לי כו׳ ואני אפתח כו׳. כתיב גם צפור כו׳ השראת השכינה כנס״י בבהמ״ק נק׳ צפור ע״ש העפיפה שנמשך ממקום גבוה למטה וע״ש צפור המדברת צחוק עשה לי כו׳ ועכשיו כי יקרא, והנה בזמן בהמ״ק

קבלו כנס"י פנימי' הלב מהיכל ק"ק כנו' בד"ה וישב יעקב ובד"ה כי ההרים ימושו ובד"ה במדבר סיני ובד"ה חנוכת הבית גבי להשתחוות והיינו כי כנס"י מקור הנשמות בחי' מוליה אין וכשהארה משם מאיר בנשמה שבגוף נמשך פנימי' הלב אהבה בתענוגי' בד"ה שאו לגולגלותם אית רצון כו' ועכשיו כי יקרא בחי' קן צפור כו' ע"י בדרך כו' כדלקמן. (ותדע שארז"ל בכמה דוכתי דמתנה כמכר כו' והיינו מטעם הנ"ל דנהי שאין זה מכר ממש שהלוקח נותן כל שיווי החפץ והוא דוגמת אתעדל"ע שע"י אתעדל"ת ממש משא"כ המתנה, עכ"ז אי לאו דהוה לי' ניח נפשיה מיני' לא הי' נותן וכו' ועד"ז עבודת מתנה אתן את כהונתכם כי הנה מבואר בד"ה בהעלותך ההפרש בין אהבה דאברהם שנק' אה"ע והיא בכח הנפש, אכן אהרן אה"ר שלהבת י"ה היא הבאה רק מלמעלה בתורת מתנה כו' והיא בחי' אהבה בתענוגים עולמך תראה בחייך זהו כי יקרא פרט למזומן ממש ומ"מ באה ע"י גרמת האתעדל"ת שבתחלה עד שהיא מגעת וזהו מצא קן בראשו של אדם שהיא מציאה ומצאת את לבבו נאמן וזהו בדרך, ופי' בת"ז תיקון ו' שהוא ענין בדרך בצאתכם ממצרים והוא בחי' אתכפיא שנק' לכתך אחרי במדבר ועי"ז אח"כ כי יקרא לפניך בחי' בקשו פני פנימיות הלב וזהו מאן דקטל לחויא עי"ז יהבין ליה מתנה ברתא דמלכא והוא הנק' קן צפור, וכמ"ש סוף ביאור דאני ישנה שכל האתעדל"ת הוא עד חכמה שבנפש אבל בחי' יחידה ורצון זהו מתנה מלמעלה וכו' וזהו פתחו לי וכו' כנ"ל זהו ענין וספרתם מ"ט יום וכו' תספרו חמשים יום ע"ש, ועד"ז בר"ה ויוהכ"פ בחי' שלח תשלח וכו' הגילוי למעלה מאתעדל"ת אד' הוי' יצמיח וכו'
[ד] ומ"מ צמיחה זו ע"י כי כארץ תוציא צמחה שבכל השנה) או בכל עץ כתיב ישבעו עצי ה' כו' אשר שם צפרים יקננו, ועיין מענין ישבעו פ' חיי קכ"ה א' וכפי' הרמ"ז שם פ' אחרי נ"ח א' ומענין אשר שם צפרים, פ' ויצא דקס"ב ובפ' פנחס דרי"ז ע"ב בטוליהן מקננן נשמותיהן דצדיקייא, בלק ר"ד א', ותוכן הענין כמשנ"ת לעיל שהנשמות דאצי' נק' צפרים מטעם שעם היותם אחים ורעים לגבי ע"ס עכ"ז אינן ערוך להספירות כי בע"ס מלובש הקו מאור א"ס ואיהו וגרמוהי חד משא"כ בהנשמות, ע"כ נק' רק בערך צפור לגבי אדם ועמ"ש בבה"ז פנחס דרמ"ט בענין הנשמות לגבי הספירות ועמ"ש בביאור דיונתי מענין אחים ורעים, וזהו אשר שם בבחי' עצי ה' ע"ס דז"א צפרים יקננו הם כמו נשמת רב המנונא סבא שנק' אחים וריעים כו', ובע"ח שער מ"ן ומ"ד דרוש ד' כאשר יצאו זו"נ מאו"א יוצאין כמה בחי' עופין שהם בחי' נשמת אדם ונשמת מלאכים כו', אך אינם נשלמים ונגמרים עד אחר זיווג זו"נ כו' ע"י זיווג תחתון גופני כו' ע"ש נמצא הנשמות הנק' עופין נמשכי' מזיווג נשיקין דאו"א אלא שהוצרכו לחזור ע"י זיווג תחתון גופני ועפ"ז י"ל פי' אשר שם בעצי ה' שהם זו"נ צפרים יקננו שהם הנשמות הבאים מזיווג נשיקין דאו"א שכדי לבוא למטה מוכרח לבא ע"י זו"נ כו', והנה דרך כלל המלאכים נק' עופות כמ"ש רז"ל ע"פ ועוף יעופף ויתרון מעלת המלאכים הוא העפיפה ע"י הכנפיים שיכולים עי"ז לעלות מעלה כמו דרך הנשר בשמים כו' משא"כ נשמות בנ"א שהם בעשיי' בגופים ויתרון זה במלאכים לפי ששרשם מזיווג נשיקין הרוחני ועיין בבה"ז פ' בלק ע"פ ברכו ה' מלאכיו, אמנם כמ"כ בנשמות שנמשכו מזיווג

נשיקין אע״פ שהוצרכו לחזור ע״י זיווג גופני עכ״ז יש בהם ג״כ כח העפיפה והוא ענין הצדיקים ההולכים בהיכלות וכמו ר״ש ורע״ק כדאיתא בפרקי היכלות, חשארז״ל על ר״ע הביאני המלך חדריו, רק שיש בהם ג״כ יתרון שבנשמות על המלאכים מצד בחי׳ זיווג הגופני שהטפה שרשה בעצמיות ח״ע, וכענין נוני ימא דאזלין ביבשתא כו׳, ועיין בהרמ״ז ר״פ צו מענין ועוף יעופף, ועמ״ש ע״פ המאמר בלק דר״ד ע״א ואינון איקרון כנפיים עילאין שבהן מלובש הרצון שלפי הרצון כך ההילוך ע״י כנפיים למעלה או למטה כו׳ אף שתנועת הכנפיים שווה רק מצד הרצון, ובאו״ת ברמזי פסוקים ד״כ ע״א כ׳ כנפיים נקרא מה שהולכים ממדריגה למדריגה לעבודת הש״י עכ״ל והוא ענין בחי׳ מהלכים שלמעלה מבחי׳ עומדים, אך העפיפה גבוה מההילוך, שמעופף באויר, וזהו ע״ד הקב״ה עושה להם כנפיים כנשרים ושטים ע״פ המים, ועמ״ש בת״א פ׳ תרומה בענין סוככים בכנפיהם, ועמ״ש ע״פ כנשר יעיר כו׳ יפרוש כנפיו כו׳ על אברתו שהוא העליה למעלה מבחי׳ הרצון שבמצות כו׳ והנה המשכת קן צפור הוא בכל עץ, הנה עה״ח ועה״ד הן זו״נ והן תושב״כ ותושבע״פ כנז׳ בד״ה בשעה שהקדימו, וע״י עסק התורה נמשך נשמה בשבת ונמשך ע״י עסק התורה, וכנז׳ בד״ה ראשי המטות בענין לכו לחמו וסד״ה מי מנה עפר יעקב ובביאור ע״פ אחרי תלכו ובד״ה כי תשמע, או על הארץ היינו ע״י מצות מעשיות שעי״ז יוכל לזכות לנשמה עליונה ובת״ז ריש תקון ו׳ והיה כעץ שתול כו׳ ופריו יתן בעתו דא עתו דצדיק דאיהו לילי שבת דמיניה פרחין נשמתין חדתין כו׳, מה גם עפמ״ש בד״ה יונתי בחגוי שבהנשמה יש ב׳ בחי׳ הא׳ בחי׳ מזלי׳ כו׳ והתחברות ב׳ בחי׳ הנשמה הוא ע״י התורה לכן פעם אמרו ישראל מתקשראן באורייתא ופעם אמרו שישראל גבוה יותר, ולכן סולם זהו סיני וכן מתחברי׳ ע״י התפלה, וזהו בדרך היא התפלה שהיא בחי׳ בדרך בצאתכם ממצרים כמו שחותם בק״ש אשר הוצאתיך מאמ״צ, או בכל עץ היא התורה שעי״ז כי יקרא קן צפור בחי׳ בינה שכינתא עילאה מזליה שרש הנשמה כו׳, וכמ״ש בזח״ב תצוה קפ״ג א׳ ע״פ גם צפור מצאה בית ודרור קן לה מאי דרור חירו כו׳ וע״ד כתיב חרות על הלוחות א״ת חרות אלא חירות כו׳, ולפרש״י בתלים סי׳ פ״ד גם צפור מצאה בית היינו השראת השכינה בבהמ״ק וארז״ל משחרב בהמ״ק אין לו להקב״ה בעולמו אלא ד״א של הלכה, נמצא עסק התורה הוא בחי׳ גם צפור מצאה בית כו׳, ועיין עוד על פסוק זה בפ׳ בלק דקצ״ו ע״ב, גם י״ל צפור לשון בקר כמו ויצפר מהר הגלעד שופטים ז׳ ג׳, יצאה הצפרה יחזקאל ז׳, וכן מתורגם בקר צפרא, ערב ובקר רמש וצפר, הבקר אור צפרא נהיר, ואיתא רננא ברמשא ושמחה בצפרא הוא ענין אהבה בתענוגים ועיין מזה בד״ה רני ושמחי, וע׳ בד״ה תחת אשר לא עבדת בשמחה ובביאור אלה מסעי בענין גביע הכסף שהטמין יוסף כו׳, גם י״ל צפור מלשון ולצפירת תפארה בישעי׳ כ״ח ה׳ דת״י ולכתר תושבחתא, נמצא צפירת היינו כתר ועטרה וכן הרד״ק שם פי׳ ולצפירת לשון סבוב לפיכך נק׳ העטרה או מצנפת הראש צפירה כו׳ והיינו כמ״ש האריז״ל דבחי׳ צפור הוא שע״ה נהורין דכתר עליון והוא בחי׳ סובב כולא עלמין וזהו לשון סביב וכתר הבינה נק׳ קן צפור ע״ש שהתגלות עתיק הוא בבינה.

ג)* **והנה** פי׳ והאם רובצת. מבואר בע״ח שער הזיווגים דע כי יש ב׳ מיני זיווג אל או״א א׳ זיווג או״א עילאין ב׳ זיווג ישסו״ת וזה הבחי׳ הב׳ הוא ענין והאם רובצת כו׳, ובכל א׳ משני מאלו הזיווגים יש ב׳ בחי׳ ע״ש ומבואר שם פ״ה כי בחי׳ והאם רובצת זהו ענין מם סתומה דיתבא רביעא על בנין הוא ד״ת דבינה אכן בחי׳ אימא עילאה הוא סמך שהוא ו״ר דבינה כחב״ד חו״ג ועיין בשער הכללים פי״א בענין מ׳ וס׳ שבלוחות בנס היו עומדין ונבאר דרוש רבינו ז״ל בענין והאם רובצת והוא בביאור ע״פ וקבל היהודים את אשר כו׳ תקס״ו בענין כי תרכב על סוסיך סוס ב״פ ס״ג, והיינו ב׳ בחי׳ סוס א׳ מלמטה למעלה וא׳ מלמעלה למטה כמ״ש בת״א סד״ה וקבל היהודים והוא ענין ימות החול שהוא בחי׳ ירידה מלמעלה למטה ע״י סוס ואח״כ בשבת עלייה ועמ״ש סד״ה לסוסתי, והיינו כי הירידה דו״ק דז״א שם מ״ה הוא כדי לברר ב״ן ששרשו מס״ג, וע״י הבירור עולים לשרשם ס״ג שלמעלה ממ״ה אחעט״ב, ועלייה זו זהו ענין הסוס שמלמטה למעלה הוא בחי׳ שבת שביעאה בינה חירו דרור, אך עלייה זו הוא ע״י הירידה בתחלה בבחי׳ והאם רובצת בבחי׳ מקיף וכמו מם סתומה דאע״ג דרביעא על בנין עכ״ז היא סתומה ועיין בהרמ״ז תרומה קכ״ז, והיינו כי כל המקיפים מבינה כי יש שכל שנכנס לתוך המדות להיות מוחין למדות והוא השכל והטעם של המדה, וזהו ענין מם פתוחה, אך מה שנמשך מהשכל להתלבש תוך המדות ממש הוא רק הארה קטנה מהשכל אבל עצמיות ההתבוננות הוא בבחי׳ מקיף על המדות כנזכר בביאור ע״פ וספרתם לכם, ולכן בטבע השכל לסבול ג״כ הדבר שהוא שונאו ולהיות מעיין בו כאלו הדבר נאהב אצלו כו׳ משא״כ במדות, וזהו כענין ארך אפיים מאריך אף וסובל כי בבינה התגלות א״א, לכן בגלות אדום שההארה מבינה ולא מז״א כי ז״א בבחי׳ עיבור מקבלים עובדי כוכבים השפעה רבה כנז׳ בד״ה כי עמך מקו״ח, וזהו הכל לפי שהשכל מאיר בבחי׳ מקיף ולא בבחי׳ א״פ כמו המדות, ועמ״ש ע״פ לא יקום עד אחד באיש לכל עון כו׳ שנים עדים הם חו״ג הנמשכים מהדעת, אבל מבחי׳ עד אחד דעת עליון שם לא הביט און כו׳ וע׳ בד״ה הן האדם היה בענין הידיעה שלמעלה שהוא בבחי׳ מקיף ואין משם המשכה אל הרע, ועיין סד״ה השמים כסאי בענין לא הביט און ובד״ה את שבתותי בענין ידיעה ובחירה) וע״כ עיקר ההגנה והשמירה לזו״נ מיניקת החיצונים הוא ע״י הבינה כענין כנשר כו׳ יפרוש כנפיו כו׳ (ועיין בד״ה לך לך בענין ה׳ דאברהם שכח ירידה והשפלה זו שבבחי׳ בינה נמשך מבחי׳ שלמעלה מהחכמה הנק׳ אב רם כו׳, כי מהמדות עצמן בלי הגנת הבינה המקיף הרי ארז״ל אברהם שיצא ממנו כו׳ וכמו הצפרניים בסוף היד, כי זה לעומת זה עשה כו׳ זמ״ל דתהו נגד ז׳ מדות דקדושה, אבל הבינה נק׳ חירו שאין שם יניקה מאחר שהיא בבחי׳ מקיף עד שסובלת גם הדבר ההפוך א״כ גבהו דרכיה מבחי׳ הז׳ מדות ומן הלעומת זה שלהן, וע״כ משם לא יוכל להיות יניקה (כ״א ע״ד מאריך אף כו׳ שאין זה רק בכוונה כדי לברר, העוד שיניקה זו זהו כשז״א בבחי׳ עיבור לגמרי לא כן כשהאם רובצת על כו׳ שא״כ כבר הי׳ לידה ואז כשהאם רובצת אין שום יניקה ועוד

---

*) כ״ה בבי׳ כת״י בלי ציון לאות ב׳.

שיניקה זו שמבחי׳ מאריך אף שזהו כשאינו מתגאה בבחי׳ רוממות משא״כ תרום ידך כו׳) ולכן דווקא עיקר הבירור של המדות רעות וזהו תבא אם ותקנה ועיין סוף ביאור כי כארץ בענין ותהלה נגד כו׳. ע״י שם הוי׳ בניקוד אלקים שעי״ז דוחה החושך כו׳ ועיין מזה בביאור שני ע״פ אלה פקודי המשכן שזהו ענין ספירת העומר להמשיך מקיפים דאימא על הז״א שעי״ז מתבררים המדות שעיקר בירור המדות הוא דוקא ע״י ההתבוננות שבבחי׳ מקיף על המדות ועמ״ש ע״פ טוב לחסות, ועיין בפע״ח ש״א פ״ג בענין המנעלים שהם ג״כ מחשמ״ל דאימא משום דאין יניקה לחיצונים כ״א מזו״נ ולא מאימא ונתבאר במ״א ע״פ מה יפו פעמיך בנעלים, ופי׳ לא תקח האם על הבנים היינו שלא להשתמש בהשכל וההתבוננות הנק׳ אם בדברים בטלים וכנודע מענין יגיע כפיך כי תאכל יגיע כפיך דווקא אבל לא להעמיק בשכלו בתחבולות במילי דעלמא שעי״ז נאמר לא לחכמים לחם וכמ״ש בד״ה כי תצא גבי וגלחה את ראשה ועמ״ש במ״א בענין טמטום המוח שבא מחמת שהלביש והעמיק שכלו בענינים גשמיים ולכן העיקר הוא לשמור המחשבה שהיא המקור ובחי׳ האם של הבנים שהם המדות שכולם נגררים אחריה, ועיין לקמן דרנ״ט א׳ ב׳ פי׳ בענין אחר, ובמ״א נת׳ איך מותר לעשות מלאכה הלא את השמים ואת הארץ אני מלא הה״ל כעושה מלאכה בפני המלך והתירוץ שיש כמה פרסאות המסתירים ע׳ בת״א פ׳ לך לך בד״ה אני הנה בריתי אתך ובספר תשואות חן והעיקר י״ל כי יש ג״ר ח״ת שז״ת הם המדות ששייכי׳ לחיות העולמות משא״כ ג״ר ע׳ ביאור אלה מסעי הג׳ בענין אמת ולכן בימי המעשה שהקב״ה ברא בהן העולמות ע״י ע״מ שנק׳ מילי דהדיוטא כמ״כ מותר המלאכה לנו אבל ביו״ט ושבת מאיר ג״ר והם אינן ספי׳ הבנין ואינן שייכי׳ לעולמות לכן אסור לאדם לעשות מלאכה וזהו לא תקח האם כו׳, ועיין ד״ה והי׳ מדי חדש בענין שגם ר״ח אינו נק׳ יום המעשה ועיין בענין וחד חרוב בד״ה מזמור שיר ליום השבת ובמ״א נת׳ פי׳ בנהר יעברו ברגל שבכל רגל היינו יו״ט יעברו הנהר היוצא מעדן שהוא בינה ולכן שם נשמחה בו ממש כי התגלות עתיק הוא בבינה דווקא וזהו כי יקרא קן צפור בינה היא קן לבחי׳ חכמה ו״ק דאבא והאם י״ל בינה דעתיק ע״ד אד׳ מי יעמוד שלח תשלח את האם כמו ע״י מצה בפסח וסוכה בחג גורמי׳ הגילוי בבינה כו׳ והי״ס יחוד או״א שאינו נמשך ע״י מ״ע כ״א ע״י מס״נ באחד אך ביו״ט י״ל ממשיכי׳ יחוד זה דהיינו ענין בנהר יעברו ברגל כנ״ל אך זהו רק לפי שעה אבל בקביעות ואת הבנים תקח לך שיהי׳ בחי׳ וכל בניך למודי הוי׳ ועד״ז י״ל כי יקרא קן צפור זהו יוהכ״פ תבא אם ותקנה כו׳ והיינו ענין קדושתי למעלה מקדושתכם בד״ה כי כארץ תוציא צמחה, והיכל קדה״ק נק׳ קן צפור ובו נכנס כה״ג ביוהכ״פ והתשובה גדולה ומגעת עד כסה״כ וזהו שלח תשלח וכו׳, ומ״מ זהו לפי שעה והעיקר ואת הבנים תקח לך כדלקמן ס״ה, ולענין שמחה י״ל ולא נחם דרך ארץ פלשתים פן ינחם בראותם נסיון, ולכן שלח תשלח בחי׳ זו כי מזה יוכל ליפול וכמו שבה״כ וכו׳ אלא העיקר עבודה וזהו ואת הבנים כו׳ ולהעיר לענין כתפוח כו׳ כן דודי בין הבנים בביאור וכל בניך בסופו.

ד) **ואח״כ** שלח תשלח את האם היינו ס״ג דבינה כמו שהיא בבחי׳ רוממות והתנשאות בחי׳ כי גאה גאה והוא ע״י הסוס שמלמטה למעלה שעי״ז

עולים בירורים דב"ן למעלה משם מ"ה היינו בשרשם בס"ג והוא ענין בחי' יובל שער החמשים שנק' דרור עלמא דחירו כו', ועמ"ש סד"ה והיה ביום ההוא יתקע בשופר גדול והוא למעלה מבחי' שמקננת בכל עץ שאפילו בחי' עץ החיים הוא למטה מבחי' יובל רק שנאמר בו ועל יובל ישלח שרשיו כו', ועמ"ש במ"א בענין היש בה עץ אם אין כו' וכ"כ בע"ח שם דבחי' והאם רובצת זהו בחי' מם סתומה ד"ת דבינה הנק' תבונה אותיות בן ובת, אכן שלח תשלח היינו שתהי' שוה קומתה לבחי' אבא והיא אימא עילאה ונק' סמך ועיין מענין סמך ומם ר"פ תרומה קכ"ז ובהרמ"ז שם ורבינו ביאר זה בביאור ע"פ ואלה המשפטים דתקס"ב דאות מם שהיא מרובעת יוכל להיות לו ישיבה ע"ג דבר אחר והיינו בחי' המחשבה המתפשטת להיות מקיף על המדות והוא רביעא על בנין, משא"כ אות סמך שהיא עגולה אין לה התישבות ע"ג דבר אחר היינו בחי' עצמיות בינה עילאה שאין נמשכת אפילו להיות מקיף למדות וכמו עצמיות אבא שהוא נק' קדש מלה בגרמה בפ' אמור צ"ד וכמ"ש סד"ה ואלה שמות ובביאור צאינה דכל המשכות החכמה לז"א ולכל העולמות הוא רק מבחי' נה"י דאבא הנק' יש"ס ועיין באגה"ק ד"ה עוטה אור בענין וראית את אחורי, ועיין מענין עצמיות בינה בד"ה אם בחקותי אותיות החקיקה, ועמ"ש בד"ה באתי לגני בענין עמקו מחשבותיך והנה ע"י בירור המדות שע"י בחי' והאם רובצת שמברר המדות דנה"ב בחי' ב"ן עי"ז נעשה העלייה בחי' שלח תשלח את האם כי עליי' הסוס דס"ג נמשך לפי ערך הירידה שבתחלה, עוי"ל טעם בזה כנזכר בד"ה ענין האבות הן הן המרכבה בת"א פ' יתרו שע"י המדות מתעלים או"א באור א"ס ב"ה שלמעלה מהחכמה, וי"ל ענין שלח תשלח ב' עליות זו למעלה מזו הא' שיהי' או"א שוין בקומתן וילבישו חו"ג דא"א וכענין ויוציאנו ה' אלקינו ממצרים או"א שהלבישו כו' הב' הוא עליי' בג"ר דא"א שלמעלה מעלה מחו"ג, והיינו מה שמקבלים או"א מב' מזלות ונוצר ונקה, וכמ"ש בדרוש שתי הלחם ע"ג שתי הכבשים ובת"ז תקון כ"א דנ"ה ע"ג בענין קן צפור קן דילה ההוא דאתמר ביה ונקה לא ינקה ודא מט"ט עליה אתמר אל תסתכל בקנקן אלא במה שיש בו ודא איהו כי יקרא קן צפור עכ"ל וכ"כ שם ריש תקון ו' ולכן ע"י קיום שילוח הקן נמשך שיהי' מקבל האם ממזל ונקה דא"א ועיין בפע"ח בכוונת קונה הכל, גם י"ל שלח תשלח זהו ענין עליות דשבת שיש בזה ב' בחי' שבת תתאה ושבת עילאה וכמ"ש בד"ה את שבתותי תשמרו ועליות אלו נמשכים ע"י הבירורים דששת ימי המעשה בבחי' והאם רובצת כו', גם אפילו ביוהכ"פ יש ב' עליות הא' עד נעילה והב' בנעילה והוא ג"כ כענין ב' בחי' שבת ושבת שבתון והוא נמשך ע"י ב' עומקים ממעמקים קראתיך כמ"ש במ"א בענין תשובה תשוב ה' וההי' יש בה מילוי יו"ד שהוא בחי' פנימיות הלב ותעלומות לב, ועמ"ש בד"ה שובה ישראל עד שיש בחי' מדומ"ע בלמעלה מהשכל וע' ד"ה לך לך בענין ה' דאברהם, והנה ברבות ר"פ בשלח ד"א ויהי בשלח פרעה א"ל הקב"ה אני כתבתי בתורה שלח תשלח כו' ואתה שלחת את האבות כו' נמצא שיש להעיר לענין שלח תשלח מענין בשלח פרעה והיינו כמ"ש בתר"א ע"פ בשלח פרעה שהיה משלח פארות וענפים ועושה פרי למעלה את העם שע"י גלות מצרים נתעלו הניצוצים שנפלו שמה בשבה"כ והוא בחי' כח הצומח כו' ע"ש ועד"ז ע"י בחי' והאם רובצת כו'

שהוא ענין ההתבוננות לברר המדות תבא אם ותקנת צואת בנה היינו לנקות מדות דנה"א מהרע הנאחז בהן וכמ"ש בד"ה אחרי תלכו בענין אם אין בינה אין דעת כו' הנה עי"ז משלח פארות להעלות בחי' האם בינה למעלה מעלה בבחי' בינה דא"א עיין בדרוש ברכת הזימון והיינו ע"י שמתבררים ניצוצים מכח"ב דתהו כו' שלמעלה מכח"ב דתקון וכמ"ש ע"פ המאמר פ' שלח דקע"א והי' ביום ההוא יצאו מים חיים מירושלים חציים אל הים הקדמוני שהוא בינה, ועמ"ש בביאור ע"פ עלי באר גם שלח תשלח ע"ד תשוב ה' לגבי יו"ד ועוד עד יעבור עמך הוי' בחי' לפני הוי' ואין זה הסתלקות האורות ח"ו ע"ד וכד אנת תסתלק מיניהו כו' וע"ד קוב"ה סליק בגלות מצרים לעילא אלא אדרבה זהו עלית הכלים לאורות עליונים יותר שזהו מעלת שבת ויוהכ"פ וע"ד שנתבאר בד"ה ושמתי כדכד בענין וח"א ישפה בחי' עליות.

ה) **ואת** הבנים תקח לך. הנה שלח תשלח זהו ענין עליות מלמטה למעלה אבל אח"כ צ"ל המשכות אלקות למטה וכמ"ש שובה ישראל כו' ואח"כ כתיב קחו עמכם דברים ושובו כו' דהיינו המשכות מלמעלה למטה וזהו ענין ואת הבנים שהן תומ"צ תקח לך וכמ"ש ג"כ בד"ה יונתי בענין קומי לך זהו ההעלאה ואח"כ צ"ל רעייתי יפתי ע"י התורה והמצות, ובע"ח שם ספ"ג פי' שיוגדלו הבנים ולא יהי' צריכים לאמם דהיינו שיומשך בהם מוחין דגדלות, והענין כי אחר ששלח תשלח את האם יומשכו בהם מוחין דגדלות מבחי' אור אבא שלמעלה ממוחין דאימא כי כל העליות הוא ע"י אימא קו השמאל, אבל ההמשכות באי' ע"י מוחין דאבא וכנז' במ"א בענין ארץ זבת חלב ודבש, ועיין סד"ה בפ' נסכים, וכן אחר יוהכ"פ הוא ענין סוכות ושמע"צ בחי' וימינו תחבקני וכמבואר במ"א שבבחי' זו גבהה מעלת הצדיקים על בעלי תשובה שהתשובה ע"י בינה וההמשכות למטה ע"י אור אבא וע' ד"ה מה טובו ענין בכר ג' תשובות דנר"נ ואח"כ ח"ע להיות המשכה כו' גם כמ"ש בד"ה ראה אנכי חו"ב נק' נקודה בהיכליה ולכן שלח תשלח את האם בחי' ההיכל להיות גילוי הנקודה שבהיכליה שהוא בחי' איתן מושביך וכו' ומשם נמשך ושים בסלע קניך קנא דאורייתא בחי' ואת הבנים כו' כי בינה רק עד הוד אתפשטת, אכן הצדיק יסוד להמשיך למטה בבחי' פנימיות אין המשכה זו באה מהבינה כ"א ע"י אור אבא דוקא וזהו יסוד אבא ארוך שמאיר בו בחי' א"א כמ"ש והארכת ימים ועי"ז נמשך ומתפשט למטה גם בבחי' פנימיות משא"כ בחי' והאם רובצת הוא רק בבחי' מקיף כו', ועמ"ש מזה ע"פ המאמר פ' פנחס דף רנ"ד א' רב המנונא סבא וכו' אלא חמש וכו' ואי תימא אלא שבע אינון בחד צפרא כו', וזהו ג"כ ענין אבא יסד ברתא שהדבור שרשו מקדמות השכל שלמעלה משכל המושג שהוא בינה, וביאור הדבר יובן עפמ"ש בד"ה וכל בניך כו' ורב שלום בניך א"ת בניך אלא בוניך כי בניך היינו בינה בן י"ה, וזהו עסק התפלה בחי' והאם רובצת על הבנים, וזהו הכל בחי' רצוא אבל אח"כ צ"ל בחי' שוב וזהו א"ת בניך אלא בוניך דווקא ע"י עסק התורה בבחי' עול תורה ועול מצות שזהו בחי' י"ס המרומז בר"ת ואת הבנים והוא ענין קלא דאשתמע והנגלות לנו ו"ה נגלות לנו ולבנינו שהוא בבחי' ואת הבנים, ולהיות בחי' בוניך זהו ע"י החכמה שלמעלה מהבינה כי בחכמה דווקא יבנה בית שהדבור שרשו כו' וזהו ע"כ

יעזוב איש כו׳ ודבק כו׳ וזהו ואת הבנים תקח לך שלא יצטרך לאו״א שהם ישסו״ת כי יקבל מוחין דגדלות מאו״א עילאין ומעתיק וא״א כו׳ וכענין ביום ההוא יהיה שז״ן יהי׳ במדריגת או״א ממש ועמ״ש בד״ה שחורה אני ונאוה דע״י הל״ת שנתלבשו בשערות דז״א נמשך גילוי בחי׳ עליונה יותר מבחי׳ לבושי׳ כתלג חיוור ושרש או״א ממזלות דא״א משא״כ ז״א בעתיקא וכו׳ וכמ״ש ג״כ בביאור ע״פ שימני כחותם, וא״כ מובן שבהמשכה זו דבחי׳ ואת הבנים תקח לך נמשך שרש זו מלמעלה מאו״א, שהרי הז״א יש לו דיקנא משא״כ באו״א, ועמ״ש סוף הביאור דוכל בניך בעינן פי׳ והיה ועמ״ש סד״ה וישב יעקב בהגהות בענין קלא דאשתמע, ומ״ש בד״ה כי תבואו אל ארץ מושבתיכם בלק״ת פ׳ שלח איך העיקר בחי׳ ושוב.

למען ייטב לך. עיין ספ״ק דקדושין וחולין פב״ת לעולם שכולו טוב, וברבות ברות גבי אם יגאלך טוב שזהו ענין למען ייטב לך לעולם שכולו טוב וכ״ה בקהלת רבה ע״פ טוב אחרית דבר מראשיתו וענין שכולו טוב י״ל ע״פ מ״ש בפ׳ מקץ דף ר״ד ע״א ואתחברו תרין אתוון אלין ט״ר כחדא דפי׳ ט״ר הם טוב ורע שמחוברי׳ יחד וזהו ענין עה״ד טו״ר ושרשו באצילות הוא התכללות חו״ג אך למטה נסתעף מפסולת הגבורות בחי׳ הרע וזהו ענין יצה״ר ומתחברין כחדא באדם שיש בו יצ״ט ויצה״ר והתחברות זו הוא כדי לברר הרע ולהפכו לטוב ואזי יהי׳ לעתיד טוב מאד וזהו ענין שכולו טוב שנתברר הרע וזהו עליית ב״ן בס״ג כנ״ל ועיין בהרמ״ז ר״פ פקודי דף ר״כ בענין מה רב טובך אור הגנוז שהוא אצילות שבאצילות ובעמה״מ דט״ו ע״ג כ׳ את האם ואת הבנים ר״ת אהו״ה שהוא גימט׳ טוב והוא גושפנקא דחתים ביה שמיא וארעא שהוא ג״כ ר״ת את השמים ואת הארץ והיינו שהוא ענין למען ייטב לך וע׳ תרומה קס״ת ב׳ מה בין טוב לחסד ובמק״מ שם טוב אור הגנוז פנימיות יסוד אבא ולמעלה מהחסד ובחי׳ אור זה זהו ענין אור שבעת הימים שהאיר בוימ״ב ע״כ נרמז בר״ת את השמים ואת הארץ גימט׳ טוב שאז האיר בחי׳ טוב הנ״ל ואח״כ ע״י עה״ד נתערב הטוב ברע, וע״י שילוח הקן ע״ד הנ״ל בבחי׳ והאם רובצת כו׳ מתברר הרע ונהפך לטוב ונמשך השם אהוה גילוי אור הגנוז שכולו טוב, והנה פי׳ דחתים ביה שמיא וארעא עפמ״ש בספר אוה״מ ר״פ וארא יש ללמוד שהוא ע״ד החותם דנעילת יוהכ״פ, וידוע שחותם זה הוא בחי׳ שמירה הנמשך מבחי׳ ע״ק כמ״ש הנה לא ינום כו׳ ושומר כו׳, ועיין מזה בת״א פ׳ בראשית גבי פותח ברוך וחותם ברוך שהחותם שלא יינק הרע ולכן חותם זה הוא בחי׳ טוב שהרי מבחי׳ זו אין יניקה לחיצונים שלכן גנזו לצדיקים דוקא, ועמ״ש סד״ה וכל בניך גבי בצדקה תכונני בחי׳ שומר כו׳, אך וי״ל בענין דחתים ביה שמיא וארעא שהוא בחי׳ כי כל בשמים וארץ, וזהו ענין יוסף בן שבע עשרה שנה בחי׳ טוב וכמ״ש מזה בבה״ז ע״פ המאמר ר״פ ויחי דף רי״ו ע״ב ע״פ ויחי יעקב באמ״צ שבע עשרה שנה, לאינון שבע עשרה שנה דיוסף הא לך שבע עשרה שנין אחרנין, היינו בחי׳ צדיק עליון וצדיק תחתון כנ״ל וזהו טוב אחרית דבר מראשיתו ופי׳ ברבות שהטוב של האחרית נמשך מראשיתו, היינו כי דבר הוא המל׳ ועליי׳ המל׳ לע״ל להיות אהל בל יצען כו׳ אתעט״ב נמשך מראשיתו דוקא היינו ע״י היום לעשותו, עיין מענין שם אהוה בהרמ״ז

קדושים דפ"ז ב' גבי ותתן טרף שכ' י"ז פעמים י"ז גימט' טרף, ופי' למען ייטב לך לעולם שכולו טוב יובן עפמ"ש במ"א ע"פ משארז"ל ספ"ג דפסחים ע"פ ביום ההוא יהי' הוי' אחד שלע"ל כולו הטוב והמטיב לפי שיהי' גילוי ע"ק ולית שמאלא בע"ק.

והארכת ימים לעולם שכולו ארוך. הנה ארז"ל כל המאריך באחד מאריכין לו ימיו פי' בחי' והאם רובצת כו' להתבונן רב כו' נק' המאריך באחד, ולכן תקנו ברכות ק"ש ופסוד"ז להיות רב ההתבוננות שעי"ז אח"כ יהי' קיום להאהוי"ר יותר, כמו הולד כל מה ששוהה יותר בבטן האם תשעה חדשים שלימים הוא קיים ובריא אולם יותר, וזהו ענין מאריכין לו ימיו שהם האהבה הנק' יום שיומשך בה גילוי האהבה רבה כו', והיום כלול מלילה ויום להיות אכתפיא ואתהפכא, אכן והארכת ימים בחי' כי גדול יום לעת ערב יהי' אור, וזהו ג"כ ענין המאריך באחד שממשיך מא"א בז"א, והנה הז"א יש לו ק"ן נהורין וכשמסתכל בא"א נמשך לו עוד אריך נהורין והם כל הש"ע נהורין והענין כמבואר בע"ח שם שענין ש"ע נהורין נמשכים מן ט"ס דא"א ויש עוד ש"ע הנמשכים מהכתר דא"א והנה ק"ן נהורין נמשכים מנה"י דא"א ושני שלישי ת"ת, אבל רכ"א נהורין באין מחב"ד חו"ג דא"א ושליש העליון של ת"ת, והנה שם בסיום שליש ת"ת העליון הוא הפרסא יהי רקיע וכו' ויהי מבדיל וכו' אשר שם מסתיים יסוד דעתיק שאינו מאיר רק למעלה מהפרסא, א"כ כשמקבל ארך נהורין נמשך בז"א גילוי מבחי' ע"י שהוא בחי' תחתונה שבמאציל א"ס ממש משא"כ כשמקבל רק ק"ן, ועמ"ש מזה בביאור ע"פ והיה מספר בנ"י כו' אשר לא יספר וזהו כי יקרא קן כו' ואח"כ ע"י כל הנ"ל והארכת ימים להמשיך מבחי' שלמעלה מהפרסא, וזהו ענין ליום שכולו ארוך היינו לע"ל אשר אז דוקא יהי' גילוי בחינה הנ"ל כי הנה מבואר בע"ח שם ההפרש בין עוה"ב ועלמא דאתי היינו שכבר בא והוא הג"ע לבחי' לע"ל, שעלמא דאתי כבר זהו מבחי' תבונה מם סתומה שהוא ד"ת דבינה אבל בחי' לע"ל זהו סמך כחב"ד חו"ג דבינה והענין כי התגלות עתיק הוא בבינה כנזכר בדרוש יו"ט של ר"ה, אך בכתר יש ב' בחי' הנ"ל שהן ק"ן וא"ך שהם ד"ת ובחי' ו' ראשונות וכמ"כ במקום התגלותם בבינה הוא ג"כ בב' בחי' הנ"ל דבינה אשר בבחי' תבונה נק' קן צפור ק"ן מהש"ע נהורין המתגלים בחי' והאם רובצת, אבל אח"כ ע"י קיום שלוח הקן נמשך גילוי כללות הש"ע נהורין והוא ג"כ גילוי בינה עילאה וזהו ענין והארכת ימים כוסי רויה כמנין ארך.

קן צפור י"ל נשמות דאצילות, וכ' הרמ"ז ר"פ שופטים שיש אצילות דבי"ע ואצי' דעשיי' גבוה מבחי' הבריאה שמצד עצמה וזהו כי יקרא כו' בדרך בריאה בכל עץ יצירה או על הארץ עשיי' היינו שגם בבי"ע יוכל להיות אירע שיומשך נשמה מאצילות היינו מבחי' אצילות שבבי"ע ובזמן הבית אשר גם צפור מצאה בית הי' נמשכי' נשמות גבוהות היינו מאצי' שבבי"ע, אבל עכשיו כי יקרא כו', עוי"ל כי יקרא קן שזהו מקרה ולא בתמידיות ע"ד דרשו ה' בהמצאו שארז"ל אלו עשרה ימים שבין ר"ה ליוהכ"פ שאזי מאיר בחי' ע"ס דבינה הנק' תשובה וזהו והאם רובצת כו' או בצבור במקדש מעט שנק' ג"כ קן צפור כו'.

שלח תשלח את האם. עמ"ש בד"ה ה' לי בעוזרי פ"ג בענין ואת הבנים תקח לך, יש להעיר ממ"ש ע"פ כי שאל נא לימים ראשונים שהם ו"ק שבבחי' זו באתעדל"ת אתעדל"ע משא"כ בהבינה. ועיין מק"מ ר"פ בראשית על הזהר שם דף א' סע"ב שוב ראיתי שכן פי' בזהר ויצא קנ"ח שלח תשלח את האם ואת הבנים תקח לך היינו אף שהותר לשחוט בע"ח ולאוכלם מ"מ כשיקרה אם רובצת על הבנים הותר רק ליקח הבנים ולא האם וגם שלא תראה האם בצער בניה שיקחם לו רק לשלוח האם תחלה.

ברבות שע"י שלח תשלח ימהר ביאת אליהו שנאמר הנה אנכי שלוח לכם* ע' ד"ה ראה אנכי נותן, וזה נמשך ע"י שלח תשלח, כי ובפשעיכם שולחה אמכם ויצאה עם הבנים, וע"י תשובה שלח תשלח את האם כי תשובה תשוב ה' תתאה לגבי וא"ו ותשוב ה' עילאה לגבי יו"ד לכן ע"ז ממשיך גילוי י"ה בו"ה שיהי' השם שלם כו'.

כי יקרא כו' והאם כו', ויצא קנ"ח א', פ' שמות דף ח' ריש ע"א יתרו פה"ב דצ"ג סע"א, ויקרא דט"ו סע"ב, בלק דר"ד ע"ב, ברע"מ פ' פנחס דרל"ח ע"ב, רנ"ג ב' רפ"ג א', ועיין בזהר שמיני ד"מ ע"ב גבי אלא להורתם.

שלח תשלח, יתרו דצ"ג סע"א, פנחס דרי"ו סע"א, דרל"ח ע"ב דרנ"ג ב' דרנ"ד ע"א וע"ב, ויצא קנ"ח א'.

לא תקח האם. רבות וישלח פע"ו פה"ד, אמור ס"פ כ"ז, נשא פי"ב רמ"ו ד', חקת פי"ט ער"ה ד', ר"פ כי תצא, איכה ס"ה ד' בפסוק טומאתה בשוליה, פ' צו פ' ט' קע"ה א'.

שלח תשלח. רבות בשלח פ"כ קל"ז א', מדרש רות בפסוק ליני הלילה מ"ח ב', קהלת רבה ק"ב א' בפסוק טוב אחרית דבר, הושע יו"ד י"ד, אם על בנים רבות אמור ס"פ כ"ז חקת פי"ט ער"ה ד'.

---

* שולח לכם: בבוך חן נוסף: כו' כי באליהו והשיב לב אבות כו', גילוי י"ה בו"ה שיהי' השם שלם.

כי יקרא קן. בת"ז ריש תיקון ו' ודף ב' א' י"ז ב' י"ט א' ב' מ"א ב' נ"ה ג'.

שמואל ב' סי' ז' כ"ג, אשר פדית רבות בא פט"ו קל"ה, בשלח ר"פ כ"ד קמ"א א', גוי אחד, רבות תשא ר"פ מ"ה קנ"ט ב', במדבר פ' ג' רי"ד ב' גבי מושיב יחידים ביתה נשא פי"ד רנ"ז ג' חטיבה אחת, לפדות לו לעם, שלח ר"פ י"ז רס"ח ב', ס"פ פנחס רפ"ב ג' יספת לגוי, ביום השמע"צ פר אחד איל אחד בחי' גוי אחד.

שה"ש רבה בפסוק דודי לי ואני לו י"ח ד', ס"פ אחת היא יונתי תמתי ל"ב ד', אשר הלכו כו' לפדות, קהלת רבה בפסוק טוב שם משמן טוב ק' א'. זח"א ויצא קס"ד א', ח"ב שמות י"ו סע"ב, ר"פ תרומה קכ"ו סע"א, קנ"ה ב', קפ"ט ב', ח"ג קדושים פ"א א', אמור צ"א סע"א צ"ג ב'.

לא תחרוש בשור ובחמור יחדיו. עמ"ש במשלי ע"פ ורב תבואות בכח שור סעיף א' וסעיף ד'.

לא תלבש שעטנז שוע טווי ונוז, אפ"ל דכתיב צוה ישועות יעקב ופי' בת"א פ' ויצא ד"ה והי' הוי' לי לאלקים ישועות הם ש"ע נהורין והם בחי' יעקב, ויהודי הלובש שעטנז פוגם שלא יאירו בו ש"ע נהורין, כי ש"ע נהורין זהו וישע ד' אל הבל כמש"ש בת"א, וחיבור צמר ופשתים זהו הבל וקין ועיין בזהר קדושים דפ"ז ע"ב וע"ש ג"כ לשון כלאים, וזהו שוע טוי ונוז נלוז הוא ומליז את אביו שבשמים עליו כו' הפך וישע ד' אל הבל, ואפ"ל שזהו הפנייה להפך כענין ונתתי פני באיש ההוא, ועמ"ש מענין כלאים בבוך ישעי' ע"פ כרם הי' לידידי.

לא תלבש שעטנז צמר ופשתים יחדיו.

א) פר"א פרק כ"א הגיע ליל יו"ט של פסח כו' הביא קין מותר מאכלו זרע פשתן והביא הבל מבכורות צאנו וחלביהן כבשים שלא נגזזו לצמר (עמ"ש מזה בלקו"ת פ' אמור בד"ה והניף הכהן אותם בשם הזהר מחשבתיה הוה באתר דכתיב ועתיק יומין יתיב כו' ושער רישי' כעמר קני) ונתעב מנחת

קין ונרצית מנחת הבל שנאמר וישע ה׳ אל הבל ואל מנחתו, ר׳ יהושע בן קרחה אומר אמר הקב״ה אל יתערב מנחת קין והבל לעולם שמא ח״ו יתערבו בארג בגד שנאמר לא תלבש שעטנז צמר ופשתים כו׳, והובא בי״ח ערך אדם סעיף י״ג ושם סעיף ע״ז כתב ח״ל טעם כלאים שלא יתערבו קין והבל יחד דדא מסטרא דקדושה ודא מסטרא אחרא כו׳ ומי שמחברם מרבה כח הסט״א עליו וכ״ת כלאים בציצית ובמקדש למה הי׳ מותר כי הקדושה כל כך גדולה שם עד שאין כח כלל לסט״א ע״ש והוא מהזהר ח״ג דפ״ו ע״ב, וצ״ל ע״ד שהמאכל בשבת אין בו תערובת רע כי ק״נ בשבת מתפרד הטוב שבה מהרע ונכלל הטוב בקדושה נמצא זה המאכל עצמו יש בו הפרש בין חול ובין בשבת כן כיון שהצמר ופשתים הם בציצית, אין בהם תערובות מסט״א כ״א תערובות חו״ג דקדושה עליונה כן נתבאר אצלינו ע״פ הן האדם היה כאחד ממנו, שזהו ע״ד היצ״ט והיצה״ר שהי׳ באדם קודם החטא ואחר החטא, שאין דומה כלל זל״ז.

קיצור צמר ופשתים חיבור ועירוב קין והבל ועי״ז מגביר כח הסט״א והא דכלאים בציצית שרי כי שם אין כח לסט״א ור״ל שם אין זה תערובות קדושה וסט״א כ״א תערובות והתכללות חו״ג דקדושה.

ב) **במד״ר** פ׳ חקת פי״ט דף רעד״א רבי יהושע דסכנין בשם רבי לוי אמר ארבעה דברים יצה״ר משיב עליהן דכתיב בהן חוקה, אשת אח וכלאים, ושעיר המשתלח ופרה אדומה כו׳ כלאים לא תלבש שעטנז וסדין בציצית מותר וכתיב ביה חוקה את חוקתי תשמרו כו׳ בפ׳ קדושים י״ט י״ט כו׳ עד זאת חקת התורה ויקחו אליך פרה עכ״ל, ובפ׳ כי תצא דף רצ״ז א׳ ד״א מהו כי לוית חן א״ר פנחס בר חמא לכל מקום שתלך המצות מלוות אותך כו׳ אם לבשת כלים חדשים המצות מלוות אותך שנאמר לא תלבש שעטנז עכ״ל.

בחיי קעג״ב קעט״א קפד״ב רכד״א.

ג) **הבחיי** פ׳ קדושים ע״פ את חקותי תשמרו כו׳ ובגד כלאים שעטנז לא יעלה עליך האריך בזה, פי׳ חקותי ע״ד חוקות שמים, ובאיוב סי׳ ל״ח ל״ג הידעת חקות שמים אם שתים שמטרו בארץ וארז״ל ע״ז במד״ר פ׳ בראשית פרשה יו״ד א״ר סימון אין לך כל עשב ועשב שאין לו מזל ברקיע שמכה אותו ואומר לו גדל, הה״ד הידעת חקות שמים כו׳, ופירשו שלא לערבב כחות העליונים הנקראים חוקות שמים ולכן נאמר גבי כלאים את חקותי תשמרו, ולפע״ד מלשון המד״ר דלעיל סעיף ב׳ לא משמע כן שהרי בפרה אדומה שנאמר חקת התורה אין שייך פירוש זה אעכצ״ל שהיא חקה כפשוטו ועמ״ש ע״פ זאת חקת התורה ויקחו אליך פרה שם פי׳ לשון חקיקה ועמ״ש ע״פ אם בחקתי תלכו וסד״ה תקעו בחדש בפי׳ כי חק לישראל הוא, ובמד״ר ר״פ חקת חוקה חקקתי, ובבחיי ר״פ חקת שיש ג׳ פירושים בחקת הא׳ לשון חק וגזירת מלך בדבר שאין טעמו נודע לבריות, וכענין שתוק כך עלה במחשבה בלק״ת בביאור ע״פ אם בחקתי, ובביאור ע״פ כי על כל כבוד חופה והיינו משארז״ל שעל פרה אדומה אמר שלמה אחכמה והיא רחוקה ממני, הב׳ לשון חקיקה ירמוז לדבר החקוק ומצוייר למעלה כענין על כפים חקותיך, וזה נתבאר בביאור ע״פ חקת התורה

דפרה, הג' חוקה מלשון גבול כמו אשר שמתי חול גבול לים חוק עולם לא יעברנהו כו' חקות ירח וכוכבים לאור לילה. בירמי' סי' ל"א כלומר גבולי היום והלילה, ועד"ז איתא במד"ר פ' קרח ד"א אמר להם משה גבולות חלק הקב"ה בעולמו יכולים אתם לערב יום ולילה כו' כך הבדיל ישראל כו' וכך הבדיל אהרן כו', וההבדלה בין גבול היום והלילה, עד"ז ומעין זה יוכל לומר בערבוב דכלאים ויותר ויותר יש לדמותו להבדלה דישראל וכן ארז"ל בילקוט שהבא על בת עכומ"ז עובר משום לא תרזע כרמך כלאים כו', וא"כ לפ"ז א"ש חוקות דגבי כלאים שהן גבולות שחלק הקב"ה בעולמו שלא לערב סט' דקדושה בחי' צמר ששרשו מבחי' שער רישי' כעמר נקי, עם סט"א שהוא פשתן דקין כו', והנה במא"א אות גימל סעיף ה' גבול מצד הדינים הנותנים קו המדה וגבול לכל דבר כו' בוצינא דקרדוניתא עכ"ל ושרשו מגבורה דע"י שבמו"ס, לכן א"ש כי חוקות הנ"ל שרשם מבחי' החקיקות שחקק הקב"ה והיינו ע"י קו המדה מו"ס ששם ג"כ בחי' חקה שלמעלה מהשכל כו', ולכן כי חק לישראל הוא חוקיו ומשפטיו לישראל, והיינו כי חוקים הנ"ל שרשן ממו"ס שעליה נאמר אחכמה והיא רחוקה ממני ולא כמו חכמה שבאצי' שמתפתחא לל"ב שבילין כו', ובמא"א אות חית סנ"ב חוקי ישראל דא או"א עילאין החוקקין לז"א ונכנסים בו ועושין אותו כלי, חק מצד היסוד כו' חקה נק' המל' הנחקקת ע"י היסוד כו' עכ"ל, ועמ"ש ע"פ במחוקק במשענותם.

קיצור חקותי לשון חקות שמים, שהם המזלות, חוקות שמים לשון גבולות, כמו גבולי יום ולילה, וכן ענין גבול ישראל וגבול כהנים לגבי ליוים, כמו בקר לגבי ערב, כך א"א לערבב ב' כחות דצמר ופשתן, שהם בחי' הבל ובחי' קין, ובחי' גבולות אלו נמשכים מקו המדה הנקרא מחוקק, כי חק לישראל הוא, חוקקי ישראל הוא.

ד) **וביאור** עוד הבחי' וכבר ידעת מארז"ל אפילו העליונים צריכים שלום שנאמר עושה שלום במרומיו כו' והכלאים ה"ז גורם הפך השלום כי הוא מערבב הכחות העליונים כו' כלאים לשון ביטול הכחות, ולפע"ד אפ"ל כלאים לשון כלא כי כשממשיך הקדושה בסט"א זהו בית הכלא הפך בחי' יחוד עם הכלה העליונה שבשיר השירים, וע"ד לשכב אצלה בעוה"ז להיות עמה בעוה"ב שקשור וכלוא עמה מלפפתו כו', ועמ"ש מזה ע"פ כרם הי' לידידי בקרן בן שמן בישעי' סי' ה', וע"כ נאסר לנו הכלאים כו' כי אין חיבורן עולה יפה, ועד"ז ארז"ל בת ת"ח לעם הארץ אין זיווגן עולה יפה לפי שהוא מעין כלאים והמפריש ביניהם גורם שלום בעולם והמחבר אותן יחד מסלק השלום מן העולם כו' כי הורס גבולים העליוני' וגורם בחי' ושפחה כי תירש כו' שחיבור זה אינו זיווג כלל כו', ומה שהותר הכלאים בציצית גם בבגדי הכהנים בשעת עבודה לפי שכל הכחות המשתנים זה מזה כולם כלולים במצות ציצית בין הלבן והתכלת כו' דרשה צמר ופשתים כו' ואם כולם כלולין במצות ציצית אצ"ל בשעת המקדש בשעת עבודה שכל הכחות כלולין שם כי כל עניני בהמ"ק שלמטה הם דוגמת עניני בהמ"ק שלמעלה עכת"ד הבחי', ולכאורה אין לזה הבנה דאם הפשתים הם מבחי' סט"א דקין איך הם כלולים למעלה יחד עם הקדושה,

ואפ"ל ע"ד שבמרכבה העליונה הוא פני ארי' שהוא חיה טמאה למטה, וכן פני נשר שהוא עוף טמא למטה, והרי כתיב ואשא אתכם על כנפי נשרים ונשר שבינתא עילאה בינה ויונה שבינתא תתאה, וכן פני אריה גבוה מפני שור, אלא כי זה נמשך רק מפני שבה"כ שמפני שבחי' פני אריה גבוה מאד אין לו כלי להתלבש למטה בחיה טהורה כ"א בחיה טמאה דוקא, וכן התומ"צ נתלבשו בגשמיות דוקא, וברוחניות אין דרך להשיגם ועיין מזה בת"א בד"ה כי אברהם לא ידענו, כמ"כ יובן ענין הפשתן שבשרשו גבוה מאד שהרי נאמר כתונת בד קדש ילבש כו' ואפשר הוא למעלה מבחי' צמר ששרשו מבחי' ושער רישי' כו', והבד י"ל שרשו מעצם לובן העליון שלמעלה מבחי' שערות כמו לבנונית דגלגלתא כו' כהדין קמצא דלבושא מיניה וביה שזהו לבוש הבדים ועיין בביאור ע"פ שחורה אני ונאוה בענין שהל"ת גבוהים ממ"ע אף שהמ"ע שרשן מבחי' ושער רישי' כעמר נקי יעו"ש, אלא שהיא הנותנת שלכן למטה בשבה"כ נתלבש דוקא בבחי' קין, וע"ד שיש לבן העליון דקדושה בחי' ועתיק יומין כו' ויש לבן הרמאי לבן דקליפה כו', וכן איתא בכהאריז"ל דשורש קין למעלה גבוה מבחי' הבל, וכמו שורש עשו מעולם התהו שלמעלה מעולם התיקון דיעקב שהוא ג"כ כמשל ארי' ושור כמ"ש בת"א פ' וישלח, ולכן בציצית ובהמ"ק אזי הפשתן מעין שהוא בשרשו שם הוא מין במינו עם שער רישי' כעמר נקי וכו', וכן אש במקדש בשבת בקרבנות ועריות למעלה ועמ"ש מענין שעטנז בהגהות
ל על מצנפת ואבנט ובישעי' סד"ה והי' אמונת עתך, ומזה יובן מה שהותר כלאים בציצית, כי דוקא אחר חטא עה"ד נעשה קין בחי' קינא דמסאבותא ונפרד מהבל, אבל קודם חטא עה"ד שהיו בחי' הוד והדר לא הי' כלל בחי' זו כי אף שהיה חו"ג הרי באצילות הכל אחדות אחד ממש והכל נק' ימין, ותדע עוד דמיכאל מלאך של שלג שהוא מבחי' הנותן שלג כצמר, וגבריאל לבוש הבדים במד"ר פ' בראשית הרי הם כמו צמר ופשתים והקב"ה עושה שלום במרומיו בין מיכאל לגבריאל במד"ר בשה"ש ע"פ צאינה וראינה בנות ציון במלך שלמה מלך שהשלום שלו, והרי למטה כלאים חיבור צמר ופשתים הוא שעטנז, אלא שזהו למטה משא"כ במיכאל וגבריאל, ועד"ז במצות ציצית שממשיך מבחי' ה' אלקי גדלת מאד הוד והדר לבשת שהי' קודם חטא עהד, ע"כ שם ראוי להיות חיבור צמר ופשתים ע"ד עושה שלום במרומיו בין מיכאל וגבריאל כנ"ל, וזהו ענין גדילים חיבור הוי' ואד' ע"י הקשרים, אימתי גדול כשהוא בעיר כו'.

גדילים תעשה לך על ארבע כנפות כסותך אשר תכסה בה. כתב הבחיי לשון גדילים שהזכיר כאן במלבוש הציצית הוא רמז למ"ש תילים רסי' ק"ד ה' אלקי גדלת מאד הוד והדר לבשת, והבן זה, כי הלובש ציצית בל"ב חוטין הוא דוגמא וזה מבואר עכ"ל, ור"ל כי הוד והדר לבשת זהו רמז לענין טלית לבנה שנתעטף בה הקב"ה, וכ"ה ענין עוטה אור כשלמה וא"כ זהו נק' ה'

אלקי גדלת מאד, והציצית הם הכנף מין כנף לכן הם נק׳ גדילים שהם המשכות מבחי׳ גדולתו ית׳, ועד״ז נת׳ במ״א שעל החכ׳ נא׳ והחכ׳ מאין תמצא, וכתר הוא אין שלמעלה מהחכ׳ רק החכ׳ מאין תמצא, שהחכ׳ נמשכת מבחי׳ ושער רישי׳ כעמר נקי ולכן עכ״פ הוא ממין הכנף היינו לבנונית דגלגלתא עצמו שמשם נמשכים השערות כו׳ וכ״ה כאן ענין הגדילים שזהו ג״כ הל״ב חוטין לבנ״ח כשהם גדיל הם המשכות מבחי׳ ה׳ אלקי גדלת מאד ע״ד הכנף מין כנף כנ״ל, ויש לבאר הדבר עפמ״ש בדרוש מצנפת ואבנט שענין לב״ג היינו ד׳ מוחי׳ חו״ב והדעת מתחלק לב׳ מוחי׳ חו״ג והם ד׳ פרשיות תפילין, ומכל מוח מתפשט ח׳ נתיבות שהם ח׳ אותיות הוי׳ אד׳, הרי לפי״ז ענין גדילים הם שילוב הוי׳ אד׳ זהו הגדיל, ויש בחי׳ זו בד׳ כנפות הנמשך מד׳ מוחי׳, ומבואר במ״א ע״פ גדול הוי׳ ומהולל מאד ולגדולתו אין חקר כי גדולה הוא בחסד ומקור החסד זהו החכ׳, וזהו גדול הוי׳ ולגדולתו זהו כתר סתימא דכל סתימין אין חקר וי״ל כי חכמה הוא שרש ממכ״ע מכה״כ ל״ב אלקי׳ דמע״ב משא״כ כתר שבו מל׳ דא״ס הוא סוכ״ע וכנ״ל בפי׳ והחכ׳ מאין תמצא וא״כ ה׳ אלקי׳ גדלת מאד הוד והדר לבשת זהו בחי׳ כתר מל׳ דא״ס שהוא המלבוש הראשון לבחי׳ אוא״ס, וזהו״ע יביאו לבוש מלכות כו׳ כמבואר בת״א ע״פ זה ומה שנמשך מזה להאיר בשרש ממכ״ע זהו״ע גדול הוי׳ ומהולל מאד והוי׳ בהיכל קדשו ההיכל הוא ש׳ אד׳, וזהו״ע גדילים הארת והמשכות מבחי׳ ולגדולתו אין חקר ועוד כי ז״א נק׳ זעיר אנפין זעיר היינו בחי׳ קטן כי לגבי א״א נק׳ ז״א שהוא שורש ומקור להאיר לבי״ע נק׳ בשם קטן אנפי זוטרי כו׳ והגדילים הם המשכות מוחי׳ דגדלות לז״א כו׳ וע׳ במד״ר פ׳ מקץ פ״צ ובפ׳ קדושים פכ״ד והיית רק למעלה יכול כמוני ת״ל רק גדולתי למעלה מגדולתכם ואנו למדים זה מפרשתו של פרעה הרשע רק הכסא אגדל ממך כו׳ ופי׳ הפנ״י שהוא בחי׳ כתר ועד״ז יובן ענין גדילים תעשה לך שזה המשכת הגדולה בנש״י שיהיו בבחי׳ ומי גוי גדול כו׳ והיינו כנ״ל בענין ז״א שלפעמים נא׳ נער ישראל, ישראל זוטא וכשנמשכו בו מוחי׳ דגדלות נק׳ גדול ישראל סבא, אך גדולתי למעלה מגדולתכם וכנ״ל, וזהו״ע ולגדולתו אין חקר.

קיצור ה׳ אלקי גדלת מאד, ומה שנמשכו ממנו לבנ״ח נק׳ גדילים ע״ד הכנף מין כנף, ולב״ג הם ד״פ הוי׳ אד׳, והגדיל זהו שילוב הוי׳ אד׳ וזהו גדול הוי׳ ומהולל מאד, וזהו רק הארה מבחי׳ גדלת מאד הוד והדר לבשת שהוא בחי׳ ולגדולתו אין חקר, גם י״ל הגדילים מוחי׳ דגדלות הנמשכי׳ לזעיר, גם ע״ד גדולתי למעלה מגדולתכם.

ב) **והנה** מהרמ״א בתילים רסי׳ ק״ד הביא בשם הפסיקתא עשרה לבושים לבש הקב״ה כשברא את העולם נתלבש בהוד והדר ופי׳ הוא שהוד הוא עולם כסה״כ עולם הבריאה והדר זהו עולם היצירה שהם לבושים ומסכים להאצי׳ שבהם ועל ידם יאיר בעשי׳ הגשמיות, ובמא״א אות ה׳ ס״ד משמע הוד והדר זהו הוד ונצח וא״כ לפי פירושו נו״ה הם ב׳ הלבושים כי איהו בנצח ואיהי בהוד וכענין ברכה והודאה בדרוש בהמ״ז וע״י זו״נ נמשך האור בבי״ע שהם מקור דבי״ע כנודע מענין שני כרובים בתו״א פ׳ תרומה ובמדרש מבואר

הוד זה משה והדר זה יהושע ע׳ ילקוט פ׳ הברכה והנה פני משה כפני חמה שהוא ז״א המקבל מהבינה שנק׳ ג״כ חמה ונק׳ הוד, ופני יהושע כפני לבנה שהוא מ׳, וזהו ע״ד וכבוד הדר מלכותו גם במד״ר אמרו הדר זה שרה ושרה היא מל׳ מלשון שררה מטרוניתא כמ״ש בלק״ת פ׳ הברכה בד״ה ואתא מרבבות קדש ועמ״ש בלק״ת פ׳ צו בענין והי׳ אור הלבנה כאור החמה ואור החמה כו׳ ולפי הי״ב הדר הוא יסוד וא״כ הוד הוא מ׳ והכל אחד, וזהו ה׳ אלקי זהו חו״ב גדלת מאד כי ג״ר גבהו דרכיהן מהיות מקור לעולמות כי ששת ימי בראשית הם ו״ק ולכן בכדי שיהי׳ ברה״ע הוא ע״י שנתלבש בהוד והדר שהם זו״נ חמה ולבנה, ולפי״ז הגדילים שבלבושים אלו זהו המשכת לבנ״ח שנמשכים לבריאה לד׳ חיות המרכבה והם נק׳ גדילים כי הנה גדול הוי׳ ומהולל מאד בעיר אלקינו, ופי׳ בזוהר ויקרא ד״ה אימתי נק׳ גדול כשהוא בעיר אלקינו היינו בבחי׳ מ׳, וזהו״ע שילוב הוי׳ אד׳, ושם אד׳ גימט׳ ה״ס פי׳ במא״א אות ה׳ סעי׳ י״ט כי בשעת הזיווג הכל בלחישו וההמשכה שנמשך מזה לד׳ חיות המרכבה נק׳ גדילים.

קיצור כשברא הקב״ה את העולם נתלבש בלבוש הוד והדר שהם זו״נ ולפי״ז הגדילים זהו המשכת לבנ״ח לבריאה לד׳ חיות המרכבה ונק׳ גדילים שהשגתם בבחי׳ גדול הוי׳ בעיר אלקינו, וזהו ומהולל מאד ע״ד וגדולתך אספרנה וע״כ נק׳ גדילים.

ג) **והנה** בגמ׳ פ׳ התכלת דל״ט ע״ב, עשה גדיל ופותליהו מתוכו, וע״ש בתוס׳ בשם הספרי שיהא גדיל יוצא מן הכנף, ופתיל מן הגדיל ושם ע״א שליש גדיל ושני שלישי פתיל, ואיתא במ״ח מסכת ציצית פ״ד יהי׳ הציצית שליש גדיל בכריכות וקשרים אלו כנגד שליש העליון דת״ת דז״א, ושני שלישי ענף כנגד שני השלישים אחרים שכנגדם ראש נוקבי׳ עכ״ל והוא מבואר בפע״ח שער הציצית פ״א ועמ״ש מענין ג׳ שלישים אלו בלק״ת פ׳ קדושים בד״ה ונטעתם כל עץ מאכל ובביאור ע״פ ושמתי כדכד והנה ת״ת הוא בריח התיכון ועולה עד הכתר ובו עיקר הארת הקו ובו שם הוי׳ והג׳ שלישין שבו זהו חב״ד חג״ת נה״י שבו גם ת״ת נק׳ אות אמת ואמת מורה על ראש תוך סוף ועל אני ראשון ואני אחרון כו׳ א״כ שליש העליון זהו האלף דאמת כו׳ ובמ״א נת׳ ששליש העליון שם החסדים מכוסי׳ ביסוד אימא שזהו בחי׳ עה״ח, וב׳ שלישין שם החסדים מגולים ונק׳ עה״ד, בביאור מאמר הזוהר ע״פ אלה תולדות נח, וענין החסדים המכוסים זהו ע״ד המדות כשהם כלולים בשכל, וזהו ע׳ רבתי דשמע ולפיכך זהו״ע גדיל, גם ע״ד דלפעמים נא׳ מה רבו מעשיך, ולפעמים נא׳ מה גדלו מעשיך ה׳ ופי׳ בת״א פ׳ וארא בד״ה וידבר אלקים כו׳ וארא, מה רבו קאי על עולמות התחתונים כו׳ אך מה גדלו מעשיך קאי על עולמות העליונים כו׳ להנחיל אוהבי יש כו׳, וזהו״ע גדול ע״ד מה גדלו מעשיך כו׳ ופתיל מורה על מה רבו מעשיך כו׳ ובבחי׳ מה רבו נאמר כולם בחכ׳ עשית ובבחי׳ מה גדלו נא׳ מאד עמקו מחשבותיך שהוא מבחי׳ ח״ס כמ״ש במ״א, וגם שם בהיותם כלולים בבינה הם בהתכללות זע״ז כמ״ש בענין ושם אחיו יובל כו׳, ועמ״ש מענין התכללות המדות בענין רבקה של שלש שלש בקר או של ארבע ארבע, בת״א פ׳ תולדות בביאור ע״פ מים רבים ושרשן מבחי׳ עקודים

בכלי א׳ ומ״ש בביאור ע״פ ראו קרא ה׳ בשם בצלאל בפי׳ בצל אל היית וידעת, היינו וידעת היום ואח״כ והשבות אל לבבך ובבחי׳ וידעת בהדעת כלולים המדות יחד, ואח״כ מתחלקים, וכן איתא במא״א אות כ׳ סמ״ז וז״ל כלל בדעת ופרט בו״ק כו׳ גם בהגדיל שם הכריכות והקשרים שהוא בחי׳ תלת קשרין אינון ישראל מתקשראן באורייתא ואורייתא בקוב״ה והקשורים ליעקב קשר ויחוד מ״ן ומ״ד ע״כ זהו גדיל ע״ד מגדיל עלי אהבה וע״ד ועתה יגדל נא וכדלקמן וגבי יעקב חבל נחלתו אין חבל פחות משלשה, עוי״ל לענין גדיל ופתיל ע״ד שבטים הם ד׳ דגלים וכל דגל מתחלק לשלשה א״כ הדגל כלל והשבטים פרט ודגל קרוב לאותיות גודל וכן איתא במד״ר פ׳ במדבר רפ״ב ודגלו עלי אהבה וגודלו עלי אהבה כו׳ כגדולה שעשה לנו במדבר דגל מחנה יהודה אלולי הוא מגדיל עלי אהבה כו׳ ועדמ״ש במד״ר פ׳ וישלח בג׳ לשונות של חיבה חיבב הקב״ה את ישראל בדביקה חשיקה חפיצה כו׳ וכ״ה בשה״ש רבה ע״פ הביאני אל בית היין ודגלו עלי אהבה וגודלו עלי אה׳ כו׳ מיכאל ודגלו גבריאל ודגלו כו׳, גם עו״ש דגלו ל׳ דילוג, הרי בענין הדגלים איתא ל׳ גודל שמגדיל עלי אהבה ע״ד כי עזה כמות אהבה כו׳ ושורש אהבה גדולה זו באה מהמדות שלמעלה מהשכל הנמשכים ע״י דעת עליון שממשיך מבחי׳ טורי חשוכא כו׳, וגם דגל ענין אסיפה והתכללות כו׳ וכמ״ש בלק״ת בסוף ביאור ע״פ החלצו מאתכם, א״כ יובן שזהו ענין ד׳ גדילים שמגדילים האהבה וזהו ג״כ ענין מיכאל וגבריאל כו׳, וגם הוא ענין דלוג והמשכה מלמעלה מסדר ההשתלשלות, ואפ״ל שליש גדיל ושני שלישי פתיל נגד חב״ד חג״ת נה״י, וכן המזוזה צ״ל בשליש העליון של הפתח ועיין בהרמ״ז ס״פ ואתחנן דף רס״ה, ועיין במא״א אות מם סעיף מ״ה, ואפ״ל ג״כ שליש גדיל ושני שלישי פתיל כנגד שרפים חיות ואופנים, כי השרפים בבריאה ששם מאיר חב״ד דאצי׳ ואומרים קדוש כו׳ ועיין בלק״ת בשה״ש בד״ה שחורה אני, אש שחורה שהם בחי׳ אהבה המסותרת כענין חסדים המכוסים הנ״ל לכן נק׳ שליש גדיל, ועוד כי הם מבחי׳ ש׳ מ״ב, גם ע״ד מ״ש בד״ה ונקדשתי בתוך בנ״י כת אחת אומרת קדוש פ״א וזהו שליש גדיל כו׳ וב׳ שלישי פתיל זהו ב׳ הכתות האחרים שממשיכי׳ כו׳ וזהו ג״פ קדוש המשלשים לך קדושה ויש בזה ג׳ שלישים גם גדילים שממשיכים ועתה יגדל נא כח, וכן הבו גודל לאלקינו. להעיר מענין לעולם ישלש אדם תלמודו, גדילים דבר גדול מעשה מרכבה שממשיכי׳ מא״א עמ״ש ע״פ רכב אלקים רבותים, גם י״ל כי ד׳ ציצית הם ד׳ חיות המרכבה כמ״ש הבחיי ס״פ שלח, והם ד׳ דגלים, וכל דגל כולל ג׳ שבטים, א״כ השליש גדיל זהו כי השבט שהדגל נק׳ על שמו כמו דגל מחנה יהודה, ודגל וגדיל אותיות אחדים ושני שלישי פתיל הם השני שבטים המצטרפים עמו בדגלו.

קיצור שליש גדיל ושני שלישי פתיל ג׳ שלישין שבתפארת חב״ד חג״ת נה״י, גם זהו עץ החיים גם ע״ד אתוון רברבין וגדיל כענין מה גדלו מעשיך הנמשך מבחי׳ מאד עמקו מחשבותיך שלמעלה מבחי׳ מה רבו מעשיך הנמשך מבחי׳ כולם בחכ׳ עשית גם גדיל זהו התכללות המדות ששרשן מבחי׳ עקודים, וענין וידעת היום והשבות, גם קשרין יחוד מ״נ ומ״ד, גם ע״ד ד׳ דגלים והד׳

דגלים מיכאל ודגלו כו' ודגל ג"כ ענין אסיפה והתכללות, והגדלת האהבה דביקה וחשיקה וחפיצה ובחי' דילוג מלמעלה מהשתלשלות וכך י"ל בענין גדילים שהם ג"כ מיכאל וגבריאל כו', גם י"ל שליש גדיל זהו ענין השרפים האומרים קדוש ושני שלישי פתיל חיות ואופנים כו'.

ד) **והנה** בפי' הוי' אלקי גדלת מאד פי' במד"ר פ' בא פט"ו דקל"ב כי בי"ה הוי' צור עולמים ב' עולמות העוה"ז ועוה"ב שעליהם נא' מה רבו מעשיך מה גדלו מעשיך כנ"ל נתהוו רק משני אותיות ביו"ד נברא העוה"ב כו' וכמו ששני אותיות אין חשובים כלום לגבי אדם וכ"ש וק"ו ביטול ב' אותיות הנ"ל לגבי אוא"ס ב"ה ע"כ עז"נ ה' אלקי גדלת מאד, והנה הוד והדר לבשת בברה"ע היינו כי כשנברא העולם נברא באופן היותר נעלה שהרי מה שאצלינו מתן שכר שהוא ג"ע זה הי' דירת אדה"ר בבחי' לעבדה כו' כמו שאצלינו העוה"ז כו' גם נברא שיהי' חי לעולם ושיהי' זיוו כצאת השמש בגבורתו כו' היינו כי שמש ומגן הוי' אלקים וצאת השמש בגבורתו זהו ע"ד מוציא חמה מנרתקה וזהו ע"י הוד והדר לבשת ואח"כ ע"י חטא עה"ד נתקלקל העולם וחסר זיוו וחייו כו' והוא חסרון הוא"ו כמ"ש במד"ר בראשית פי"ב וע' מזה במהרמ"א תילים סי' כ"א וע"י מצות ציצית בחי' גדילים תעשה לך שממשיכי' מבחי' גדלת מאד להיות הוד והדר לבשת עי"ז ממשיכים האור בהעולמות מבחי' שהי' קודם חטא עה"ד וזהו"ע לבנ"ח שהיו מאירים בג"ע קודם החטא דהיינו ל"ב אלקים שנזכר במע"ב כו' וע' לעיל סעי' ב' הוד והדר זהו ע"ד חמה ולבנה זו"נ א"כ י"ל ההמשכה ע"י הטלית והציצית שיהי' ע"ד והי' אור הלבנה כאור החמה ואור החמה יהי' שבעתיים כו', ועמ"ש ע"פ בחודש השביעי באחד לחודש אמור כ"ג כ"ד סעיף יו"ד שיש להעיר מזה לענין מ"ש תקע בשופר גדול כו' מארבע כנפות הארץ כי הגדילים בד' כנפות פירש"י ס"פ שלח כנגד ד' לשונות של גאולה, ועיין במד"ר ס"פ וישב כנגד ד' מלכיות והם ד' ראשים שלעומת זה והנה ד' ציצית נק' ריח בגדיו, וזהו"ע הגדילים גדולים מעשה צדיקים ע' ביאור הבאים ישרש יעקב, אך ע"י התשובה ריח בוגדיו ממשיך שופר גדול מבחי' גדולתי למעלה מגדולתכם שהוא ע"ד רק הכסא אגדל ממך, וזהו גדולה תשובה גדולה דייקא שמגעת עד כסא הכבוד בחי' גדולתי למעלה מגדולתכם שהם הגדילים ריח בוגדיו ועי"ז נמשך וקבץ נדחינו מארבע כנפות הארץ כו' להיות ולא יכנף כו' ואפ"ל כי ד' גדילים המשכת לבנ"ח הנמשכים בבחי' ד' נהרות היוצאים מנהר היוצא מעדן שהם בבחי' ומשם יפרד וכנפיהם פרודות וא"כ הם לבנ"ח שבמל', אבל השופר זהו עצם בחי' ונהר יוצא מעדן שארז"ל יובל שמו וזהו"ע השופרות שנק' יובל כמ"ש במשוך היובל המה יעלו בהר בפ' יתרו י"ט י"ג, ופירש"י היובל הוא שופר של איל שכן בערביא קורין לדכרא יובלא, ושופר של אילו של יצחק הי' עכ"ל ויובל הוא שער החמשים ובו מאיר עצמיות לבנ"ח עילאה ונק' נתיב לא ידעו עיט א"כ עי"ז יקבץ נדחינו מארבע כנפות הארץ ולכן ע"י שופר מכפר, כי מ"ט שע"ב נמסרו למשה וכן התורה מ"ט פנים טמא ומ"ט פנים טהור כמ"ש מזוקק שבעתים אבל השופר יובל שמו שער החמשים עי"ז אם רחץ ה' כו', שעלו מן הרחצה דמים של נהר היוצא מעדן כו' והמשכה זו בג' בחי' תר"ת מרכבתא עילאה

דאצי׳ ג׳ אבות ושתים מבחי׳ בעבר הנהר ישבו אבותיכם ולא כמו ד׳ ציצית שהם ד׳ דוקא לפי שהם במרכבתא תתאה שבבחי׳ ומשם יפרד כתי׳ והי׳ לד׳ ראשים אבל באצי׳ הם ג׳ והם שלש של שלש שלש ע׳ בחיי ס״פ תשא קכ״ד ובזוהר ובגין דאינון תלתא ארבע אינון היינו תלתא חב״ד, וכשהדעת נחלק לחו״ג הם ארבע וע׳ מענין ג׳ ברכות דבהמ״ז ושין של ג׳ ראשין ושל ד׳ ראשין.

גדילים תעשה לך וגומר. וצ״ל מ״ש אשר תכסה בה דהוה לי׳ למימר תתכסה כי תכסה משמע לאחר כמו ולא תכסה עליו. גם צריך להבין מה דאיתא במדרש רבה שאות גימל הוא בראש אותיות דמצות ציצית, וצ״ל דזהו במשנה תורה אבל הרי מצות ציצית נאמר תחלה בפ׳ שלח לך, ושם לא נזכר גימל בראשונה כלל, וכמ״ש ועשו להם ציצית כו׳. ולהבין זה גם מ״ש בפ׳ ציצית וזכרתם את כל מצות הוי׳ כו׳ למען תזכרו ועשיתם את כל מצותי כו׳ מהו ענין כפל הלשון מצות הוי׳ ומצותי. הנה כתיב נעשה אדם בצלמנו כדמותנו, ולהבין מהו צלם ודמות, ואיך שייך לגבי הקב״ה צלם ודמות שהם בחי׳ גשמיים והרי אפילו מחשבה היא נחשבת לבחי׳ עשיי׳ אצלו וכמ״ש נפלאותיך ומחשבותיך אלינו אין ערוך אליך פי׳ אפילו בחי׳ מחשבה עילאה שממנה מקור התהוות כל העולמות, כי במחשבה אחת ברא הקב״ה את העולם כמ״ש בזוהר פ׳ שמות, הנה מחשבה זו אין ערוך אליך כלל ומכ״ש ענין צלם ודמות. ויובן בהקדים הפסוק עוטה אור כשלמה נוטה שמים כיריעה, דהנה כמו עד״מ באדם שלמטה יש ג׳ בחי׳ נפש ורוח ונשמה שהן הן המתלבשים בגוף האדם ממש וכמאמר נשמה שנתת בי וכו׳ יוצר רוח האדם בקרבו כו׳, אך כדי להיות התלבשות בחי׳ נר״נ בגוף גשמי הוא ע״י בחי׳ ממוצע שיש ביניהם והוא הנק׳ בחי׳ צלם שע״ז נאמר אך בצלם יתהלך איש וכתיב כצל ימינו עלי ארץ, שבו מתלבשי׳ הג׳ בחי׳ נר״נ וע״י אמצעות לבוש זה הם יכולים להתלבש ולהתקשר ברמ״ח אברי הגוף גשמיי. ונמצא בחי׳ הצלם של האדם הוא הממוצע בין האור שהוא הנשמה להכלי שהוא הגוף, וכמ״ש כ״ז בע״ח שער כ״ה פרק א׳, אבל בלתי לבושים א״א להיות הנשמה עצמה מתלבשת בגוף הגשמי, וכך למעלה בחי׳ בצלמנו זהו בחי׳ לבושים שבהם ועל ידם הוא התלבשות אור א״ס ב״ה שהוא בחי׳ הפנימיות המלובש תוך הלבושים שהם המסתירים כ״א לא היו לבושים לא היו יכולים הנבראים שהם בעל גבול לקבל חיות מן פנימית אור א״ס ב״ה שהוא בלתי גבול כלל ובלתי תחלה ותכלה כלל, והנבראים הם הווים ונפסדים מן הארץ לרקיע מהלך ת״ק שנה וכו׳ שהוא הכל בגבול ומחמת הלבוש שהם בגבול מקבלים הנבראים חיות, וזהו נוטה שמים כו׳ שהוא בלבושים אך אם הי׳ בלבוש הכל הי׳ חושך פי׳ ואיך היו יכולים לדבקה בו ית׳ להיות ביטול במציאות כו׳ אלא הוא אור דרך לבוש, פי׳ כי אור בעצמו בלתי לבוש שהוא אור א״ס שיהי׳ נתגלה לכל אי אפשר כי לא היו יכולים לקבל חיות ולבוש הכל אי אפשר,

וזהו עוטה אור כשלמה שהוא עוטה אור דרך לבושים, ועי"ז הם מקבלים חיות ויכולים לדבקה בו ולהתבטל כו', (וזהו פי' בצלמנו כו' כי בחי' חסד נק' דרועא ימינא שזהו בחי' גוף וכמאמר כמה גופין תקינת לון כו' והיינו בחי' כלים עליונים והאור הוא בחי' הארה מא"ס ב"ה דלאו מכל אינון מדות איהו כלל, ושיהי' התחברות האור להתקשר בבחינת גוף הנ"ל, דהיינו שיתלבש בבחי' חסד כו' הוא ע"י לבוש הממוצע בין האור להכלי והוא הנקרא בחי' צלם כו', ועמ"ש במ"א דהשמות שאינן נמחקין א"ל אד' כו' הם הממוצעי' המחברים האור עם הכלי וכמו שע"י אותיות נלקח השכל להתלבש במדות עד"מ) וזהו עולם חסד יבנה שהחסד צ"ל נבנה להמשיך בו גילוי א"ס ב"ה כי בתחלת בריאת העולם הי' זה בחסד חנם ועכשיו צ"ל אתערותא דלתתא להמשיך פנימית אור א"ס ב"ה שיתלבש במדת חסד הנ"ל (הנק' גוף והיינו ע"י הלבוש כו') אך להבין איך אפשר להמשיך בחי' זו, אך הוא ע"י התורה שעלי' נאמר עוטה אור כשלמה וכמארז"ל שהתורה ניתנה באש שחורה ע"ג אש לבנה פי' כי בתורה יש סתים וגליא וכתיב הנסתרות לה' אלקינו והנגלות לנו כו' היינו כי פנימית התורה היא בלתי גבול כלל כמו אור א"ס ב"ה, וכמ"ש ואהי' אצלו שעשועי' אצלו דוקא, וחיצוניות התורה היא בגבול רמ"ח מ"ע שס"ה מצות ל"ת שיתא סדרי משנה כו' הכל בגבול וכמו בחי' הלבושים דאור א"ס ב"ה, ולכן ארז"ל נובלות חכמה שלמעלה תורה, פי' מה שנובל מחכמה עילאה ויורד למטה להתלבש בנגלה שבתורה שהוא התורה הנגלית לנו ולבנינו הוא רק בחי' נובלות ואחוריים לגבי פנימית חכמה עילאה שהוא פנימית התו' ולכן נאמר במשה רבינו ע"ה וראית את אחורי ופני לא יראו כו', כמבואר באגה"ק ד"ה עוטה אור ולכן ע"י עסק התורה ממשיכים גילוי אור א"ס ב"ה והתלבשותו בעולמות, וזהו הנסתרות לה' אלקינו והנגלות לנו ולבנינו עד עולם כו', פי' הנסתרות היינו פנימית התורה שהיא דומה לאור א"ס ב"ה הוא לה' אלקינו והחיצונית של התורה שהוא הנגלות לנו ולבנינו עד עולם שהוא בגדר וגבול שעי"ז נמשך ומתלבש האור עד עולם בבחי' עולמות שהן בבחי' גבול, וזהו א"ת בניך אלא בוניך שהעוסקים בתורה עוסקים בבנינו של עולם, וזהו ג"כ פי' גדול תלמוד שמביא לידי מעשה כי מעשה המצות נק' רמ"ח אברים דמלכא היינו בחי' כלים ותורה אור שע"י התורה נמשך האור להתלבש בכלים ע"י עוטה אור כשלמה בחי' הממוצע כו', וזהו כל הקורא בתורה כאלו קורא בשמותיו של הקדב"ה שע"י השם קוראי' וממשיכי' כו' (וכנ"ל שהשמות הן הממוצעי' אורות להכלים).

ב) אך איך יוכל להגיע לבחי' פנימית התורה להמשיך משם אל בחי' עולמות בע"ג, דאף שהנגלות שבתורה לנו הוא אך הרי הנגלות הוא בחי' השלמה והלבוש שבו נמשך ומתלבש אור א"ס ב"ה שהוא בחי' פנימית התורה, וא"כ כיון שצריך להמשיך בחי' האור איך יוכל להגיע לזה ע"י בחי' השלמה והלבוש לבד, אך הענין הוא דהנה ישראל עלו במחשבה (ולכן אמרו תלת דרגין מתקשרין דא בדא וכולהו דרגא על דרגא סתים וגליא, קודב"ה סתים וגליא אורייתא סתים וגליא ישראל סתים וגליא, וכבר מבואר למעלה ענין אורייתא סתים וגליא שהוא בחי' האור והשלמה ונק' גם כן אש לבנה ואש שחורה, וכן

בישראל יש סתים וגליא, פי' בחי' הנשמה המלובשת בגוף נק' גליא שניכר ומורגש ע"י שהיא מחיה את הגוף, אבל בחי' שרש הנשמה כמו שהיא עלה במחשבה הקדומה נק' סתים ועמ"ש ע"פ הגידה לי שאהבה נפשי ומשם יובן בחי' זו ומבואר במ"א בכי"ק רבינו ז"ל איך בחינת גליא של הנשמה מתקשרא לבחי' גליא של הקדב"ה ע"י אמצעות בחי' גליא שבתורה ובחי' סתים של הנשמה מתקשראה לבחי' סתים דקודב"ה ע"י בחי' סתים שבתורה, ונמצא מצד בחי' זו שיש בנשמה אנו יכולים להמשיך מבחי' סתים שבתורה שהוא בחי' הפנימית להיות נמשך ומתלבש בלבוש, ועי"ז יומשך מהעולם ועד עולם, אך כיון שהנשמה מלובשת בגוף וא"כ איך תגיע לשרשה שהוא בחי' מה שעלה במחשבה הקדומה עד שעי"ז תוכל להמשיך מבחי' סתים שבתורה כו', אך זהו ע"י התפלה שנק' סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה לשרש ומקור הנשמה שיהי' מאיר משם בבחי' הנשמה שבגוף ועי"ז תוכל להמשיך אח"כ גילוי אור א"ס בעסק התורה, והיינו ע"י התעוררות האהבה בנשמה בבחי' רצוא ושוב זהו בחינת הסולם כו' ועמ"ש במ"א ע"פ יונתי בחגוי כו' ויובן זה, ולכן ע"י ישראל למטה כשמתעוררים באהבה אליו ית' עי"ז יכולים להמשיך מבחי' הפנימית, וכמ"ש הנך יפה רעייתי, ונת' במ"א פי' פסוק זה והוא כי רעייתי יש בו שני פירושים, א' לשון רועה ופרנסה ישראל מפרנסין לאביהם שבשמים, והשני לשון חיבה וריעות, ופי' חיבה וריעות היינו בחי' רעותא דלבא שעי"ז ההתעוררות של בחי' רעותא דליבא אליו ית' עי"ז יכולים אח"כ להיות בבחי' מפרנסין לאביהם שבשמים שהוא ע"י התורה שנק' לחם שמחבר הנשמה עם הגוף שהוא בחי' התלבשות אור א"ס ב"ה בחכמה וחסד כו' כנ"ל (אות א') משא"כ בלי בחינת רעותא דליבא א"א להמשיך מבחי' פנימית כו', וזהו יפה את רעייתי כתרצה פי' שבחי' רעותא דליבא המתגלה למטה בנשמה המלובשת בגוף יפה אצלו ית' כתרצה הוא בחי' רצון העליון שבשרש הנשמה למעלה שאין לה רק רצון אחד כו' (והוא בחי' שאהבה נפשי) והנה פי' וענין יפה את רעייתי הנה בחי' היופי הוא דוקא ע"י התכללות כמה גוונין יחד משא"כ גוון ומראה אחד אין בו יופי כל כך כמו לבן בעצמו בלבד בלתי אדום אינו יפה כ"כ, וכן אדום בעצמו לבד בלתי לבן אינו יפה וכן כל הגוונין כשהם רק גוון ומראה אחת בלבד כל גוון שיהי' אינו יפה וכשיש כמה גוונין יחד אז הוא יפה ונאה כו' וכך בחי' יפה את רעייתי היינו בהיות בחי' הרעות והחיבה והאהבה דכנ"י יש בה כמה בחי' גוונין והיינו שיש ד' גוונין גוון לבן הוא בחי' האהבה שבישראל לאהבה את ה' ולדבקה בו בתשוקה רבה שהוא בחי' כסף מלשון נכסוף נכספת כו' שהוא גוון לבן ובחי' גוון אדום הוא מדת היראה ופחד שנמצא בכנסת ישראל שהוא בחי' שמאל דוחה כמ"ש וייראו מגשת כו' לומר מי אנכי כי באתי עד הלום להתקרב אל המלך וישפיל א"ע בריחוק והשפלה, ולפיכך נק' גוון אדום שהוא מבחי' קו השמאל בחינת גבורה (וגם מבחי' גבורה נמשך משארז"ל לעולם ירגיז אדם יצ"ט על יצה"ר ורוגז זה הוא שמאל דוחה הנ"ל) וגוון ירוק היינו שכלול מב' גוונין הנ"ל הוא בחי' רחמים שמעורר רחמי' רבים על נפשו מבעל הרחמים בראותו גודל עוצם ריחוקו מאור פני מלך כו' ומר לבבו מאד ויבקש רחמים על נפשו כו' (ועיין בזהר פ' ויצא דקס"א ע"פ

ויקח לו מקל לבנה לח ולח וערמון כו׳ שהוא בחי׳ התכללות הגוונין והיינו ע״י יעקב שהוא בחי׳ רחמים כו׳) וגוון הרביעי הוא תכלת שדומה לכרתי והוא בחי׳ קבלת עול מלכות שמים כמארז״ל תכלת דומה לים וים דומה לרקיע ורקיע דומה לכסא הכבוד הרי בחי׳ מלכות שמים זהו בחינת רקיע וכסא הכבוד, וזהו גוון תכלת, ופי׳ קבלת עול היינו להיות מקושר כל ג׳ לבושים מחשבה ודבור ומעשה שלו במח׳ ודבור ומעשה של הקב״ה וכמ״ש אליך ה׳ נפשי אשא.

ג) **והנה** נגד הד׳ גוונין אלו ימצא למעלה ד׳ חיות במרכבה כמ״ש במרכבת יחזקאל הנביא ע״ה פני ארי׳ אל הימין, היינו נגד הגוון לבן שהוא בחי׳ האהבה שבכנ״י הנז״ל שזהו בחי׳ ימין מקרבת וד״ל, ופני שור מהשמאל זהו נגד מדת היראה ופחד הנמצא בכנסת ישראל להשפיל א״ע לומר מי אנכי כי באתי עד הלום לגשת אל המלך, כמ״ש וייראו מגשת כו׳, דהיינו בחי׳ שמאל דוחה כנ״ל, ופני נשר לארבעתן היינו בחי׳ מדת הרחמנות שבכנ״י כנז״ל (שזהו גוון ירוק לעורר רח״ר על נפשו מבעל הרחמים כנ״ל שזהו בחי׳ נשר דכתיב כנשר יעיר קנו על גוזליו ירחף וגו׳ ועי״ז יגיע שישאהו על אברתו כו׳ וכמ״ש ואשא אתכם על כנפי נשרים ואביא אתכם אלי אלי ממש שע״י הרחמנות יגיע להתקרב אל עצמותו ית׳, ודמות פניהם פני אדם זהו גוון הד׳ שהוא גוון תכלת משארז״ל תכלת דומה לים וכו׳ ורקיע לכסא הכבוד כנ״ל, שכאשר האדם יקבל עליו עול מ״ש, כמ״ש שום תשים עליך מלך וגו׳ היינו לדבק כל ג׳ לבושים מדו״מ במדו״מ של הקדב״ה ולבטל כל רצונותיו מפני רצה״ע ב״ה היינו שלא יהי׳ לו רצון אחר זולתי לה׳ לבדו והיינו שיהי׳ כל דבורו בדבר ה׳ ית׳ זו הלכה מקרא משנה הלכות ואגדות שכולם נקראו דבר ה׳ ית׳ כי כל התורה שבע״פ נאמרה למשה מסיני בזמן ארבעים יום כו׳ אשר שהה זמן מה בכדי ללמוד בחי׳ תורה שבע״פ, כי תורה שבכתב כבר ניתן לו מקודם שכל פרשה ופרשה נאמרה במועדה וזמנה הכתוב בתורה כו׳ והמחשבה יקשר בחכמתו ית׳ היא חכמת התורה דאורייתא מחכמה נפקת כו׳ והמעשה במעשה של הקדב״ה ית׳ שמעשה של הקדב״ה ית׳ הוא השפעת שפע החיות אל כל העולמות שהשפעה זו נק׳ לגביו בחי׳ עשיי׳, דאף בחי׳ חכמה נחשבת כעשי׳ לפניו כמ״ש כולם בחכמה עשית וגו׳ וזהו מעשה הצדקה של הקדב״ה שמשפיע שפע החיות בכל העולמות כו׳, ע״כ בזה המעשה הצדקה ידבק אל המעשה הקב״ה וד״ל, ואז נק׳ אדם אדמה לעליון (וכאשר אינו מקשר מדו״מ שלו בשל הקדב״ה כו׳ אז אין נקרא אדם שאינו דומה לעליון וד״ל), וזהו ד׳ גוונין דכנ״י שהוא מכלול יופי כו׳ שהם ד׳ חיות שבמרכבה שראה יחזקאל (פני ארי׳ פני שור פני נשר ופניהם פני אדם כנ״ל כו׳, שגוון לבן הוא בחי׳ מדת החסד של מחנה מיכאל שמהימין כו׳, וגוון אדום הוא בחי׳ מדת הגבו׳ של מחנה גבריאל שהוא פני שור שמהשמאל כו׳ כנ״ל, ואין הכוונה שמיכאל הוא רק חסד ואין נמצא בו מדת הגבורה כלל וכן גבריאל הוא רק גבורה ואין נמצא בו מדת החסד כלל כ״א בכולם ימצא כל המדות כלולים שאף במיכאל ימצא כלולה בו מדת הגבורה כו׳, כמ״ש וגובה להם ויראה להם כו׳ רק הטעם שנק׳ בחי׳ חסד הוא מפני שמדת החסד הוא בו בבחי׳ התגלות ומדת הגבורה נעלמת בבחי׳ העלם וד״ל, וכן בגבריאל ימצא בו מדת החסד ג״כ רק הוא בו בהעלם, ועיקר הגילוי הוא מדת

הגבורה ולכך מכונה בשם מדת גבורה שהיא העיקרית הנמצאת בו בגילוי כר, וכן במיכאל להיפך וד"ל, והנה לעומ"ז המרכבה תתאה דכנסת ישראל הד' חיות שנושאות הכסא שראה יחזקאל הנביא ע"ה ימצא למעלה בחי' מרכבתא עילאה, והיינו כמ"ש יאר ה' פניו אליך וגומר שהוא ג"כ מכלל יופי ד' גוונין (שאין הגוי והתפארת אלא א"כ בכמה מיני גוונין מעורבבים כנ"ל) והיינו גוון לבן של הקדב"ה הוא בחי' השפע' רוב חסדו אל הנבראים כנ"י שלמטה להיות ימצא בכנ"י בחי' אהבה רבה שלמעלה מן הדעת אליו ב"ה שאהבה רבה הלזו היא באה ונמשכה מלמעלה אל כנ"י להיותם חפיצים באה"ר לדבקה בו ית', וגם אדום הוא שכמו שבמרכבתא תתאה דכנסת ישראל הוא בחי' יראה ופחד להשפיל א"ע ולומר מי אנכי אשר אבא להתקרב אל המלך וירא מגשת אליו כנ"ל, כמו כן במרכבתא עילאה של הקדב"ה הוא בחינת השפלת יראתו ופחדו על האדם שזה נשפע מגוון אדום שבמרכבה עילאה וד"ל, וגוון ירוק הוא בחי' מדתו של יעקב אבינו ע"ה מדת הרחמים שהוא בריח התיכון המבריח מן הקצה אל הקצה פי' בריח התיכון מבריח מן הקצה הראשון שהוא בחי' פנימית התורה אשר ארוכה מארץ מדה ורחבה מני ים כנ"ל שהוא בחי' א"ס ממש אל הקצה האחרון היינו חיצוניות התורה אשר מתלבשת בעולמות בע"ג כו' להחיותם וכן נשפע בכל אחד ואחד מישראל אף בהדיוט שבהדיוטים שיוכל לאהב את ה' בהתגלות לבו שזה גורמת מדת הרחמים בחי' יעקב אשר הוא בריח התיכון המבריח מן הקצה אל הקצה כנ"ל, וגוון תכלת הוא בחי' האדם שבמרכבא עילאה שכמו שהאדם שלמטה כלול מרמ"ח אברים ושס"ה גידים כו' וכן האדם שלמעלה הוא בחי' רמ"ח מ"ע ושס"ה ל"ת שהרמ"ח פקודין דעשה הם רמ"ח אברין דמלכא כו' כנודע, והנה ההבדל בין הד' גוונין דכנ"י לד' גוונין דקוב"ה שהוא מרכבא עילאה הוא להיות הגוון לבן דכנסת ישראל שהוא מדת האהבה וחסד אליו ב"ה לדבקה בו ית', הנה היא נולדת מהשכלת ההתבוננות בגדולת האל ורוממותו ית' שהאהבה זו היא מוגבלת בהכלי כו', אבל הגוון לבן דקוב"ה הוא בחי' המשכת אהבה רבה שלמעלה מהשכל והתבוננות ואינה יכולה להתלבש בו בבחי' א"פ כ"א היא חופפת עליו בבחי' אור מקיף שמקפת אותו מכל צד כו', והיינו כמ"ש וימינו תחבקני וימינו דוקא ימין של הקדב"ה תחבקני כאדם החובק לחבירו בידו אחורי גופו כו', שהיד מחבקת ומקפת אותו מכל צד וד"ל, והיינו שא"א להאור הגדול הזה להתלבש בכנ"י בבחי' אור פנימי זולתי בבחי' אר"מ, והנה ע"ז נאמר הנך יפה רעייתי הנך יפה שכפל לומר ב"פ יפה, הא' בחי' ד' גוונין שלמטה, הב' מה שנמשך מלמעלה ממרכבתא עילאה למטה לכנסת ישראל ועל ידי זה יכולה להיות רעייתי להמשיך גילוי והתלבשות אור א"ס ב"ה בתורה ע"ד משנ"ת למעלה (אות ב').

ד) **וזהו** גדילים תעשה לך על ארבע כנפות כסותך. פי' שיש כאן ג' דברים הא' הכסות ב' ארבע כנפות הכסות, ג' הגדילים. והנה הלבוש היינו כמ"ש שש וארגמן לבושה שש היינו שית סדרי משנה וכמשל דהתורה היא בחי' אור כשלמה שבחי' הנגלות שבתורה נק' לבוש לאור א"ס ב"ה והכנפות הם בחי' ד' חיות דמרכבה, וכמ"ש וכנפיהם פרודות, ופי' וכנפיהם עפיפתם (ד"ה וספרתם לכם) והסתלקותם למעלה ליכלל במקורם באהבה ויראה וכדכתיב אחרי

ה׳ ילכו כאריה ישאג פי׳ כארי׳ שבמרכבה ששואג והומה קדוש כו׳ וכל חפצו וכל ישעו להתכלל ולבטל במציאות, וכן שור גועה (באיוב סי׳ ו׳) הוא בחי׳ פני שור שבמרכבה, הנה בחי׳ זו שבכנפיהם הם פרודות מלמעלה כאו״א לפי מדרגתו שמדרגת הא׳ מובדלת ומופרדת מחברתה, וכדכי׳ פני אריה אל הימין באהבה הוא מחנה מיכאל ופני שור מהשמאל מחנה גבריאל ביראה וכו׳ וכן הם ד׳ כנפות העולות כל א׳ בקצה בפ״ע זה מימין וזה משמאל כו׳, וזהו שש וארגמן לבושה, פי׳ שש שית סדרי משנה זהו עצם הלבוש וארגמן ידוע שפירשו ד׳ חיות הנ״ל שהם אוריאל רפאל גבריאל מיכאל, והנו״ן היינו נוריא״ל שהוא בחי׳ א׳ עם אוריא״ל והיינו בחי׳ ד׳ כנפות של הלבוש, ולכן ארגמן פי׳ ג״כ כמה גונין כי הם ד׳ גונין כנ״ל (והנה ארז״ל היא של בגד וכנפיה של עור חייבת בציצית מ״ט בתר בגד אזלינן, והענין כי כן הוא למעלה דהנה יש ב׳ מיני לבושין, הא׳ לבושים גבוהים שהלבוש אינו מסתיר כלל רק האור עובר בו ועל ידו כדי שיוכלו לקבל עי״ז את האור וכמש״ל בפי׳ עוטה אור כשלמה שהתורה היא הלבוש שעי״ז יכולים העולמות לקבל האור מא״ס ב״ה ועד״ז הוא ענין הלבושים הנעשים לכל נשמה מהתו׳ ומצות כו׳ ולכן נק׳ לבוש זה בגד שהוא מצמר או פשתים שהם לבושים דקים וכמשל לבוש מצמר שמשקה עובר על ידו ואינו חוצץ ומעכב כו׳, וע״ז נאמר הוד והדר לבשת עוטה אור כשלמה פי׳ לבוש זה הוא הוד והדר לבשת עוטה אור כשלמה, פי׳ לבוש זה הוא הוד והדר שמאיר על ידו הארה גדולה ובחי׳ ב׳ הוא לבוש גס, וכמ״ש כתנות עור שהעור הוא לבוש גס ואין משקה עובר על ידו כי הוא חוצץ ומעכב מחמת גסותו, ובחי׳ זו למעלה היינו כשצ״ל ההשפעה נמשכת ממדת מלכותו ית׳ למטה לע׳ שרים מתלבש תחלה בבחי׳ לבוש גס מעור בכדי שיהי׳ חוצץ שלא יומשך ההשפעה בגילוי כ״א בצמצום והסתר גדול, והוא כמו עד״מ כמו שמלבישים איזו שכל במשל וחידה שהמשל מעלים וחוצץ על השכל כו׳ והנה מקור לבושים אלו נמשך מד׳ חיות המרכבה פני ארי׳ פני שור כו׳ שהרי יש בהם בחי׳ עור ומבחי׳ עור זה נעשו לבושים הנ״ל ומשם נמשך ג״כ התהוות נפש הבהמית שבאדם שמעלמת גם כן על נפש האלקית כמו העור שהוא לבוש המעלים כו׳, ולכן אף שכנפיה של עור חייבת בציצית כי אעפ״כ ממשיכי׳ בהם הציצית כמו שית׳ מטעם דבתר בגד אזלינן שעכ״פ עצם הלבוש הוא לבוש דהוד והדר מבחי׳ תורה כו׳ וד׳ כנפות של עור היינו מה שנפש הבהמית ג״כ נמשכת באהבה ויראה כו׳ כי הנפש אלקית מלובשת בנה״ב, וכיון שהנפש אלקית מתפעלת באהבה בהכרח היינו שגם הנה״ב מסכמת ע״ז והיינו דוקא ע״י התחברותה להבגד שהוא בחי׳ הוד והדר לבשת, וכמארז״ל שהתורה היא נקראת עוז ותושיה, פי׳ עוז לנה״א ותושיה שמתשת כח נה״ב עד שתהי׳ בטילה ומסכמת לנה״א, משא״כ בלתי הבגד א״א להמשיך הציצית כי אם אין חכמה אין יראה ולא ע״ה חסיד, ועכ״פ מכל הנ״ל מובן שהד׳ כנפות הם בחי׳ אהוי״ר מהנפש וכו׳, ולכן הוא בחי׳ וכנפיהם פרודות, כי התעוררות אהוי״ר זו בנפש נמשך מהמלאכים וזהו ענין שתים לפניה דק״ש והיינו בחי׳ מרכבתא תתאה שהם בחינת פרודות כנ״ל) אבל הד׳ ציציות הוא מה שנמשך מלמעלה אהבה ויראה ורחמים כו׳ מרכבתא עילאה (דז״א דאצילות) לכנס״י ולכן בכל א׳ ד׳

חוטין וגם לבן ותכלת שהם בחי' גוונין הנ"ל שכולם כלולין יחד ממש כי כן למעלה באצילות לית תמן קיצוץ ופירוד ומיוחדים יחד ומבחי' זה הי' הגילוי בשעת מתן תורה ולכן היו רואים את הנשמע ושומעים את הנראה לפי שאין שם התחלקות בין ראי' לשמיעה כו' רק בעולמות בי"ע שההשפעה נמשך ע"י מלאכים כתיב ומשם יפרד שבחי' ראי' בפ"ע ושמיעה בפני עצמו, וכן מחנה מיכאל אל הימין וכו' והיינו ענין וכנפיהם פרודות כו', וכנפיהם דוקא, אבל בהמשכה שנמשך מלמעלה דהיינו ממרכבתא עילאה הוא בחי' התכללות, וזהו ענין הציצית (ועמ"ש במ"א ע"פ אחת שאלתי כו' איך למעלה השאלה היא רק אחת וממילא יבואו שאר הבקשות כי שם הכל דבר א' כו') ולכן ציצית הוא לשון מציץ מן החרכים שהוא בחי' גילוי והארה מלמעלה ע"י חרכים הוא בחי' לב נשבר ונדכה והיינו בחי' נקבי הכנפות שבנקבים אלו ממשיכים הארה זו כו', וזהו שנק' גדילים שהד' חוטין קלועין יחד עד שנעשו דבר אחד היינו בחי' התכללות המדות יחד לפי שהוא מה שנמשך מלמעלה (וזהו שארז"ל באות גימל שהוא בראש מצות ציצית, כי הנה מבואר במ"א בפי' ופניהם וכנפיהם פרודות, דהטעם שכנפיהם פרודות לפי שמקור התהוות ד' חיות הנ"ל הוא מבחי' עולם הדבור שהוא המתחלק לה' מוצאות הפה להיות מכל מוצא בחי' ומדרגה חלוקה ומובדלת והן ד' מחנות שכינה שכנגד ד' מוצאות ומוצא הה' הוא בחי' גיכ"ק מהחיך בחי' עושה שלום במרומיו כי חכו ממתקים כתיב ששם הוא בחי' המתיקות והטעמי' כי חיך יטעם אוכל שהוא בחי' חכמה כו' והשפעה זו נרמז במלת ופניהם שיש עליו טעם זקף גדול שהוא הפסק מאמר להפסיק בין ופניהם לכנפיהם לומר שפניהם פי' פנימיותם אינן פרודות כמו וכנפיהם שפנימיותם הוא ההשפעה הכללית שבהן ממקור חוצבן ממרכבתא עילאה והיא בחי' גיכ"ק והגימל בראש אותיות גיכ"ק לכן הוא בראש אותיות מצות ציצית שזהו בחי' ההמשכה מבחי' ופניהם לבחי' וכנפיהם שהוא בחי' ד' כנפות הנ"ל), והיינו דכתיב גדילים תעשה לך על ארבע כנפות כסותך אשר תכסה בה פי' להיות המשכת האור הגדול א"א להתלבש בו בבחי' א"פ כ"א בבחי' אור מקיף מלמעלה, ורק הארה קטנה מצומצמת בצמצום גדול מאד דרך חוטי הציצית שהם בחי' שערות שהוא צמצום גדול כנודע (כמשל שערות האדם שנולדים ממותרי מחין כמשנ"ת במ"א), מאירה ללב האדם שחוטי הציצית הם המשכות קוין דקין הנמשכים מהאור מקיף (הוא הטלית) ללב האדם ויתר האור הגדול משתאר עלינו בבחי' אור מקיף, וז"ש אשר תכסה בה שהוא בחי' או"מ מה דלא סגי בלא"ה כנז"ל וד"ל. וכן מדת היראה מפחד הנמשכים מלמעלה מבחי' מרכבתא עילאה היא ג"כ אינה נתפסת בשכלו כ"א חופפת עליו מלמעלה בבחי' אור מקיף, והיינו דכתיב שמאלו תחת לראשי שמאלו דייקא תחת לראשי וד"ל, אך הענין הוא דהא בהא תליא שכאשר מתעוררת כנ"י בהעלאת מ"ב בד' מיני גוונין שלה אזי מעוררת אתעדל"ע להשפיע לה מ"ד מן ד' גוונין של הקדב"ה שהוא מרכבתא עילאה, וכמ"ש יאר ה' פניו אליך וגומר, פי' שכאשר האדם שלמטה מתעורר באהבה וחסד אליו ב"ה (שזהו גוון לבן דכנס"י) שאהבה זו נולדה מהתבוננות השכל ומוגבלת בכלי כו' אזי יזכה ע"ז שירשפע לו מלמעלה בחי' אהבה רבה שלמעלה מהדעת הנמשכת ממרכבה עילאה שהיא חופפת עליו בבחי'

או״מ כמ״ש וימינו תחבקני כנ״ל וכן במדת היראה וד״ל, וז״ש הכנף פתיל תכלת והי׳ לכם לציצית וראיתם אותו וזכרתם את כל מצות הוי׳ ולא תתורו אחרי וגו׳, דהנה נז״ל שהאדם שלמעלה הוא כלול מרמ״ח אברים ושס״ה גידים שהם רמ״ח פקודין דעשה ושס״ה ל״ת כו׳ אך בהיות א״א להתמשך השפע מלמעלה מבחי׳ אדם העליון למטה להתלבש בתוך האדם שלמטה בבחינת או״פ מרוב גודל האור ע״ז נשאר עליו בבחי׳ אור מקיף, כמ״ש גדילים תעשה לך אשר תכסה בה ורק ההארה נוצצת דרך צמצומי החוטין דציצית שהמה קוין דקין הנמשכים מאור הכללי המקיף כנז״ל. וז״ש וראיתם אותו וזכרתם את כל מצות הוי׳ שציצית הוא כמנין תרי״ג שכוללת כל רמ״ח מ״ע כו׳ (שכל המצות הוי׳ אשר ממשיכים הארה מאור א״ס ב״ה אין באפשרי להתלבש בו בבחי׳ או״פ זולתי בבחי׳ אור מקיף כענין מצות ציצית כנ״ל) וז״ש הכנף פתיל תכלת וגומר, פי׳ נת״ל שהאדם תתאה של מרכבה תתאה דכנ״י הוא בחי׳ גוון התכלת כו׳ דהיינו שכאשר ימשיך האדם בחי׳ יראה ופחד בקבלת עול מלכות שמים כמ״ש שום תשים עליך מלך וגומר, ועי״ז יבטל רצונו לגמרי מפני רצונו ית׳ וישם אליו לבו ויקשר מדו״מ שלו בשל הקדב״ה כנ״ל, וכמ״ש אליך ה׳ נפשי אשא ולאכפיא לסט״א כו׳ אז נקרא אדם אדמה לעליון שהוא גוון תכלת, פי׳ תכלת הוא לשון תכלות דאכיל ושצי כולא, וכמ״ש כי ה׳ אלקיך אש אוכלה הוא היינו לכלות כל הרע ולאהפכא מחשוכא לנהורא כנ״ל אז נק׳ בחי׳ אדם (שהוא נגד בחי׳ גוון תכלת) וזהו כמ״ש עבדו את ה׳ ביראה דהיינו לקבל עומ״ש ביראה ופחד כנ״ל שכ״ז הוא בחי׳ חוטי התכלת שבציצית שהוא בחי׳ תכלית הביטול שזהו נגד בחינת אדם שבמרכבה תתאה דכנסת ישראל כנ״ל וד״ל.

ולא תתורו אחרי לבבכם אשר אתם זונים וגומר. פי׳ שכאשר אינו בטל לגמרי בבחי׳ תכלת לקבל עול מלכות שמים ביראה כו׳ ולאכפיא לסטרא אחרא שלא יהי׳ לו רצון אחר זולתי לה׳ בלבד כנ״ל שאז אינו מקבל השפע וחיות מקור החיים כמ״ש כי היא חייך כו׳ כ״א מד״א הנמצאי׳ למטה היינו כל התאוות והנאת הגוף שבעוה״ז אז נק׳ בחי׳ זונה כמשל הזונה אשר היא מזנה תחת אישה לקבל השפע מאחר כו׳, כן כאשר האדם איננו מקבל השפע ממקור החיים ב״ה כמ״ש כי הוא חייך וגומר כ״א לבבו פונה אחר תאוות עוה״ז ומקבל מהם חיות כו׳ אז נק׳ בחי׳ זונה שזהו הזונות שמקבל השפע מד״א ולא מהקדב״ה בעצמו ית׳ אשר הוא חייך וד״ל. והנה לפי ערך כלי המשיג אלקות בבחי׳ ביטול לגמרי דהיינו בחי׳ תכלת הנ״ל יחשב לפי ערכו המנגד אל הביטול שבערכו בחינת זנות דהיינו שמי שלא ראה מאורות מימיו איננו משיג את האור כי טוב כי הוא שם חושך לאור מאחר שלא ראה את האור כי טוב, אבל מי שראה האור הטוב ירגיש מעלת האור ויתרונו על החושך וגריעות החושך כו׳, וכן מי שעובד ה׳ ביראה בביטול בבחי׳ תכלת אשר ראה האור כי טוב יחשב לפי ערכו בחי׳ המנגד אל הביטול בחי׳ זנות שזהו חושך וד״ל, אבל מי שלא ראה מאורות מימיו כו׳ אין זאת יחשב עדיין לבחי׳ זנות מאחר שאינו מרגיש איכות הביטול איך ירגיש החושך המנגד אל הבטול ולהחשיבו לבחינת זנות ע״כ הוא הכל בשיעור וערך כל חד וחד לפום שיעורא דילי׳ וד״ל.

למען תזכרו ועשיתם את כל מצותי וגומר. הנה ע״י חוטי תכלת שבציצית ממשיכים בחי׳ הוי׳ כנ״ל אבל ע״י החוטי לבן שבציצית ממשיכים את בחי׳ מצותי כו׳, וביאור הענין הנה כתיב אני הוי׳ וגו׳ דלכאורה אינו מובן איך נופל הלשון אני על מי שאינו נראה ואינו מושג דלית מחשבה תפיסא בי׳ כו׳, ועתה איך הוא אומר אני הוי׳ דמשמע שהוא נראה וידוע ע״כ הוא אומר אני הוא בחינת הוי׳, אבל מאחר שאינו מושג דלית מחשבה תפיסא בי׳ איך שייך לשון אני הוי׳ כו׳, מאחר שאינו ידוע רק מפעולתו אשר הוא מהווה את הכל, אבל אין ידוע מהותו ועצמותו ית׳ ממש. אך הענין כמו עד״מ בנפש האדם המתלבשת בתוך הגוף בבחי׳ או״פ ממש, והיינו כל בחינת נר״נ מתלבשת בתוך הגוף, אך בחי׳ שרש ומקור של נר״נ אינו מתלבש בו בבחי׳ אור פנימי כו׳ (והוא בחי׳ הכתר) כמו כן למעלה אני נק׳ בחי׳ עצמותו ית׳ אשר נשגב לבדו ואינו מתלבש בתוך העולמות כלל כו׳, וכמ״ש אני ראשון ואני אחרון וגו׳ שהוא למעלה מגדר השתלשלות העולמות כו׳ שאינו יכול להתלבש בתוכם כנ״ל, וז״ש אני הוי׳ פי׳ הוי׳ מורה על איכות סדרי השתל׳ העולמות יו״ד צמצום ה״א התפשטות כו׳, כנודע, ועל זה אומר שאני הוא עצמותו ית׳ שנשגב לבדו למעלה מההשתלשלות כו׳ הוא בחי׳ שם הוי׳ המתלבש בתוך כל העולמות להיות מהווה את הכל כו׳ דכולא חד כו׳ וד״ל. והנה שרש המשכת המצות הוא מבחינת אני שהוא בחינת רצון העליון ב״ה אשר משם נמשכים המצות למטה ובהיות המצות במקורן ושרשן בבחי׳ אני קודם המשכתן למטה אז נק׳ בחי׳ מצותי, וכאשר הם כבר נמשכו למטה אז נק׳ בחי׳ מצות הוי׳ דהיינו שכבר נמשכו לבחי׳ שם הוי׳ כו׳ וד״ל, וז״ש ועשיתם את כל מצותי והייתם קדושים לאלקיכם אני ה׳ אלקיכם, פי׳ שע״י חוטי הלבן ממשיכים את בחי׳ אני להוי׳, וז״ש ועשיתם את כל מצותי דהיינו שממשיכי׳ המצות משרשם (שהי׳ קודם המשכתן) לבחי׳ שם הוי׳ שיהי׳ מצות הוי׳ כו׳ והיינו כי הנה כתיב עבדו את ה׳ ביראה וגו׳ וכתיב עבדו את ה׳ בשמחה וגו׳, הא כיצד ע״י התכלת שבציצית ממשיכים בחי׳ היראה ופחד בחי׳ קבלת עומ״ש שהוא תכלית הביטול כו׳, ועל ידי זה ממשיכין בחי׳ מצות הוי׳ דהיינו המצות שכבר נמשכו להוי׳ למטה כו׳ כנ״ל, וע״י החוטי לבן שבציצית ממשיכים בחי׳ שמחה וחדוה כמ״ש עבדו את ה׳ בשמחה, תחת אשר לא עבדת בשמחה וטוב לבב מרוב כל וע״י ממשיכי׳ את המצות משרשן בחי׳ אני שיתלבשו בבחי׳ הוי׳, וז״ש והייתם קדושים לאלקיכם דהיינו שישראל ממשיכים מעצמות א״ס ב״ה שיתלבש בבחי׳ קדוש, וז״ש נקדישך שאנו מקדשי׳ אותך להיותך מתלבש בבחי׳ קדוש כי עצמותו ית׳ נשגב הגבה למעלה מבחי׳ קדוש כו׳ וכ״ז הוא בחי׳ חוטי לבן שבציצית שממשיכים אני להוי׳, וז״ש אני הוי׳ אלקיכם וד״ל.

אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים. דהנה נת״ל שבחי׳ תכלת הוא מלשון תכלא דאכיל ושצי כולא דהיינו שמכלה את הרע ע״י שמהפכו מחשוכא לנהורא כו׳, וזהו חוטי התכלת שהוא המלחמה לכלות את הרע ולבערו כו׳, אך בחי׳ החוטי לבן שבציצית הוא בחי׳ השמחה שלאחר גמר המלחמה שכבר נצח כו׳ וביער את הרע לגמרי כו׳, שאז ישמח לבבו על איבוד הרע כמ״ש הנה

החקיך יאבדו באבוד רשעים רינה, ועי"ז כתיב אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים הוצאתי כבר וזהי השמחה שזהו בחי' חוטי לבן כנ"ל וד"ל. ובזה יובן ג"כ פי' אשר תכסה בה. דהל"ל תתכסה אלא דקאי אשר תכסה פי' שתמשיך אור א"ס ב"ה בהלבוש שהוא בחי' תורה ונמצא תכסה בהלבוש לאור א"ס ב"ה כביכול, וזהו שארז"ל כל הקורא ושונה הקדב"ה קורא ושונה כנגדו ונמצא שהוא מתכסה בלבוש א' עם הקדב"ה כביכול, וגם פי' אשר היינו בחי' עונג העליון שהוא בחינת שלמעלה מנר"ג המתלבשים בכלים ולבושים אלא שאף על פי כן יומשך להיות תכסה בה, וזהו בחי' מצות כנ"ל וכ"ז ע"י גדילים תעשה לך כו' משא"כ כל האומר אין לי אלא תורה הלבוש לבד אפי' תורה אין לו, והנה ענין הנ"ל בהציצית וטלית שהד' ציצית הם מבחי' מרכבתא עילאה והשמלה היא בחי' תורה כו', כמו כן יובן בחי' המשכה זו ג"כ בעבודה דרך כלל בבחי' ר"ה ויום כיפור הוא כמו בחי' לבן בגדי לבן שהי' הכה"ג לובש וכו', והענין דהנה ארי' שאג וכו' ידוע דקאי על ימים נוראים שאז הוא בחי' שאגה וצעקה מפנימית הלב וד' בחי' תשר"ת היינו כמו ד' גווני הנ"ל דמרכבתא עילאה כו' והלבוש עצמו הוא בחי' תורה היינו לוחות אחרונות שניתנו ביום כיפור שע"ז עושי' אחר כך שמחת תורה שהתורה עצמה שמחה, הענין הוא כמשל לבוש האדם כשהוא לבוש בו הרי נעשה תפארת וגם יש יתרון ועילוי להלבוש שכשהוא מונח בקרן זויות ואין האדם משתמש בו שולט רקבון, כך כביכול למעלה שהתורה הוא בחי' הלבוש לאור א"ס ב"ה המחבר אור א"ס ב"ה להעולמות רוחניים וגשמיים כו', הנה כשהוא ית' לבוש בתורה דהיינו שנמשך בה אור א"ס ב"ה אזי התורה היא בבחי' שמחה ותענוג כו' ולפי שבכל שנה בר"ה מתחדש ונמשך אור חוזר מא"ס ב"ה ע"כ יש שמחת תורה בכל שנה מגילוי אור חדש כו' המתלבש בה וכדי להמשיך אור א"ס ב"ה בתורה הוא ע"י תשובה בר"ה ויוכ"פ שנק' ימים נוראים, וכמש"ל בפי' גדילים תעשה לך על ארבע כנפות כסותך כו' שהגדילים הן בחי' אהבה ויראה כו', והן הגורמים שיהי' התלבשות אור א"ס ב"ה בבחי' הלבוש להיות עוטה אור כשלמה, וכך ע"י תשובה בר"ה ויוכ"פ נעשה אח"כ התלבשות אור חדש מא"ס ב"ה בתורה וזהו שמחת תורה.

גדילים. וסמוכים לשעטנז להתיר כלאים בציצית, הגימל בראש מצות ציצית, גדלת מאד הוד כו', כשברא העולם נתלבש בהוד והדר, ופי' גדלת מאד כי בשני אותיות צור עולמים ובקי"ס לך הוי' הגדולה גלוי שלמעלה מלבוש הטבע הנמשך ממל', וכענין גדולים מעשה צדיקים ממעשה שמים וארץ כתובות דף ה' סע"א, אך פי' גדלת מאד זהו בחי' ולגדולתו אין חקר, גם ע"ד גדולה למעלה מחסד ומזה נמשך שהוד והדר הוא רק לבוש ופי' הוד

היינו כמ"ש אשר תנה הודך על השמים וכתיב הודו על ארץ ושמים, וארז"ל ניתן ההוד למשה והדר ליהושע כי הוד פירוש זיו והוא ג"כ בינה שנק' קדה"ק בחי' סוכ"ע ומקיף והדר זהו יסוד ע"ד פרי עץ הדר שמאיר בא"פ, לבשת כי הלבוש מקיף וגם פנימי כמו ורוח לבשה כו', ואפ"ל מה שהזיו נק' לבוש כהדין קמצא דלבושא מיניה וביה, וההוד והדר זהו לבושי' לבחי' גדלת מאד שהוא כתר, וזהו מצות ציצית שנק' גדילים שעי"ז נמשך מבחי' הוד והדר לבשת והוא לבוש לבחי' ה' אלקי גדלת מאד, בחי' לך הוי' הגדולה כו', וזהו ע"ד דבר גדול מעשה מרכבה שע"י החיות נושאות ממשיכים בחי' לך ה' הגדולה כו' וכמ"כ זהו ד' ציצית שהם ד' חיות המרכבה לכן נק' גדילים והנה ידוע מענין אלה תולדות השמים והארץ מלא וי"ו ואח"כ כל תולדת חסר עד לע"ל, כי בבריאת העולם הי' הוד והדר לבשת ומזה נמשך אלה תולדות מלא, אבל ע"י חטא עה"ד הרי עי"ז לא נמשך בחי' הוד והדר.

והי' אמונת, ומזה יובן מה שהותר כלאים בציצית, כי דוקא אחר חטא עה"ד נעשה קין בחי' קינא דמסאבותא ונפרד מהבל אבל קודם חטא עה"ד שהי' בחי' הוד והדר לא הי' כלל בחי' זו כי אף שהי' חו"ג הרי באצי' הכל אחדות א' ממש והכל נק' ימין ותדע עוד דמיכאל מלאך של שלג שהוא מבחי' הנותן שלג כצמר, וגבריאל לבוש הבדים במד"ר פ' בראשית, הרי הם כמו צמר ופשתים והקב"ה עושה שלום במרומיו בין מיכאל לגבריאל במד"ר בשה"ש ע"פ צאינה וראינה בנות ציון במלך שלמה מלך שהשלום שלו, והרי למטה כלאים חיבור צמר ופשתים הוא שעטנז אלא שזהו למטה משא"כ במיכאל וגבריאל, ועד"ז במצות ציצית שממשיך מבחי' ה' אלקי גדלת מאד הוד והדר לבשת שהי' קודם חטא עה"ד ע"כ שם ראוי להיות חיבור צמר ופשתים ע"ד עושה שלום במרומיו בין מיכאל לגבריאל כנ"ל וזהו ענין גדילים חיבור הוי' ואד' ע"י הקשרים אימתי גדול כשהוא בעיר כו'.

———•———

תצא כ"ב כ"ג

כי יהי' נער בתולה מארשה לאיש ומצאה איש בעיר ושכב עמה.

א) **זח"א** פ' בראשית דנ"א סע"א נערה בתולה נער כתיב בלא הא, מ"ט בגין דלא אתחברת בדכורא, ובכל אתר דלא אשתכחו דכר ונוק' הא לא אשתכח כו' וכמ"כ הוא בזהר פ' בא דל"ח ע"ב ור"פ שלח דקנ"ז ע"ב, והאריך בזה הפרדס בשער סדר האצי' פרק שני הובא בשל"ה פ' משפטים דף שי"ט ע"ב רק שכ' שם בשער טעם האצילות והוא ט"ס וצ"ל בשער סדר האצי', ותוכן דבריו כי אות ה' מורה על ג' קוין שהם נה"י או חג"ת שבהם ועל ידם נמשך היחוד והתחברות דו"י ועמ"ש מזה בביאור ע"פ עיני כל אליך ישברו,

מענין כל, כלה, ויש להעיר מענין צדק וצדקה, ומ״ש ע״פ אתה הוא ה׳ לבדך ואח״כ את עשית את השמים כו׳ ג״כ אתה חסר ה׳ כי מורה על בחי׳ מל׳ כו׳ אותיות מא׳ ועד ת״יו ובד״ה חייב אינש לבסומי בפוריא, דרוש הראשון פי׳ כי ה׳ הוא ג׳ בחי׳ מודומ״ע, וידוע כי כל המצות הם מלובשים בג׳ דברים אלו מחודומ״ע כמ״ש בלק״ת ס״פ שלח בד״ה וישלח יהושע, ע״כ כשהוא נערה בהא מורה על קיום המודומ״ע של התומ״צ התקשרות מחשבה במחשבה ודבור בדבור ע״י תפלה ותורה ומעשה במעשה ע״י קיום המצות כו׳ עי״ז נמשך יחוד העליון דסובב וממלא, משא״כ בהיות נערה חסר הא שהוא ע״י ביטול תורה כו׳ הרי מחסר היחוד העליון, ועמ״ש מענין הא בת״א פ׳ מקץ סד״ה המגביהי לשבת ובד״ה עיני כל אליך ישברו, בלק״ת פ׳ מטות ובד״ה יחיינו מיומים גבי עשי״ת.

והנה ענין ושכב, הנה ענין שכיבה מבואר בזהר ויצא דקנ״ו סע״ב ע״פ לכן ישכב, יש עלמא דאתי דכתיב להנחיל אוהבי יש, כ״ב נקודה עילאה דאעיל כל כ״ב אתוון רזא דכל אורייתא כו׳ עכ״ל ופי׳ כי קנה חכמה קנה בינה זהו ענין להנחיל אוהבי יש כמ״ש בלק״ת בד״ה מנורת זהב, והם נמשכים ע״י כ״ב אתוון דאורייתא וזהו נגילה ונשמחה בך היינו בכ״ב אותיות התורה שעי״ז ונשמחה בך ממש כי האותיות התורה ממשיכים גילוי אור א״ס ב״ה ממש וכמ״ש בד״ה ויצוום אל בנ״י, וזהו הנק׳ יחוד העליון וכמ״ש בד״ה טוב לחסות בפי׳ קדשנו במצותיך בחי׳ קדושין ואירוסין וזהו ענין מאורשה לאיש, ותן חלקנו בתורתיך הוא בחי׳ היחוד וכמ״ש ג״כ סד״ה וארשתיך לי בפי׳ וידעת את הוי׳, ובאבות נאמר ושמי הוי׳ לא נודעתי להם לפי שלא קבלו התורה עדיין, וע׳ במא״א אות כ׳ סעיף ד׳ בענין כבש אותיות שכב, וע׳ בפע״ח בכוונת השכיבנו.

והנה מבואר בסש״ב ח״א ספ״ח בענין חכמות מצרים* שהם ממה שנפל בשבה״כ מחו״ב דתהו וכו׳ וזהו ענין חו״ב דק״נ וזהו ענין מואב כמ״ש בלק״ת פ׳ שלח, וא״כ כשמעמיק במחשבתו ודבורו בחו״ב דקליפה ע״ד חכמים המה להרע כו׳, זהו ענין ומצאה איש בעיר ושכב עמה, שהוא איש דלעומת זה, איש בליעל, ושכב עמה שממשיך בה ג״כ השפעת חו״ב שלו ע״י כ״ב אותיות דרכילות ולשון הרע ונבול פה כו׳ ולכן והוצאתם כו׳, ועמ״ש באריכות ע״פ ואם בשדה מצאה, והוא ע״פ איש יודע ציד איש שדה.

עה״ק פכ״ד מחלק הייחוד הובא של״ה דרנ״ט א׳, ע״ה פו״א קכו״ד, ובדקות י״ל ענין ושכב עמה ג״כ ע״י רוב המחשבות של הבלי עולם ודברים בטלים מכנים בה כ״ב אותיות שלו לשכוח על ה׳ ולהתקשר בהבליות העוה״ז, וכמ״ש בד״ה לבאר ענין יוהכ״פ בפי׳ ישראל שבחו״ל כו׳ ובד״ה שובה ישראל דרוש הראשון פ״ג, ומזה נמשך וסקלתם באבנים היינו טמטום הלב שנעשה לב האבן כו׳ וע׳ בת״א פ׳ בשלח ע״פ לסוסתי שבמו שבקדושה יש סוסין נוקבין

---

* מצרית : בתניא : חיצוניות.

וסוסין דוכרין שהם אותיות התפלה ואותיות התורה, כן יש ג"כ בבחי' רכבי פרעה יש ג"כ אותיות נקבות דהעלאת מ"ן של דברים בטלים ומכ"ש להי"ר והם גורמים להמשיך עליו אותיות זכרים, ששרשן מכתר דקליפה כי שרש האותיות למעלה מהשכל כו', גם אפ"ל כי יש אבי"ע דקליפה ובי"ע הן נוק', ואצי' דכר וה"ע וישטמוהו בעלי חצים החץ הוא מרחוק כמ"ש סד"ה ואני נתתי לך שכם אחד, וזהו ענין ושכב עמה שמשפיע בה מאותיות זכרים שלו כו'.

והחיות רו"ש נקבות ואותיות זכרים לענין אותיות שמו הגדול ע"ד אותיות זכרים שלמעלה מאתעדל"ת תחרישון.

ולא אבה כו' ויהפוך כו'. פ"ט דברכות נה"א גבי הטבת חלום וכ"ה בירושלמי פ"ה דברכות, ועמ"ש בזה ע"פ הפכת מספדי למחול לי תלים סי' ל' י"ב, סנהדרין דק"ה סע"ב וכולם חזרו כו' חוץ מבה"כ ובהמ"ד כו'.

רבות ויקרא רפ"ד מקום הצדק שם הרשע, מקום שהפכתי קללות בלעם לברכה דכתי' ויהפוך ה' כו' שמה הרשע וישב ישראל בשטים, וכ"ה בקהלת רבה צ"ג ג' ע"פ ומקום הצדק כו' סד"ה מה שהיה כבר הוא.

רבות בפ' בלק במקומו דרע"ט ד' וש"ה מברך רעהו בקול גדול כו', ולא אבה כו', זח"ג נשא קמ"ז סע"ב שבלעם הי' שתום העין דסתים עינא טבא מיניהו בגין דלא יתברכון כו' א"ל קב"ה לבלעם כו' אנא אפקח עינוי וכל מלין דתימא אהפך לכו לברכאן הה"ד ויהפוך כו' וע"ד כתיב טוב עין הוא יבורך כו', והיינו כמש"ש דק"ל ע"א בפי' טוב עין שהוא אור ע"ק, כי בז"א יש ב' עיינין ימינא ושמאלא משא"כ בע"ק הכל ימין וע"כ נק' טוב עין, ולכן זה שיהי' ויהפוך כו' היינו ע"י גילוי ע"ק שאין שם דין כלל ע"כ ממילא נהפך הקללה לברכה, ועמ"ש מזה בענין לעשות הישר בעיני ה', וראי' לזה ממ"ש בגמ' פ"ק דברכות ד"ז ע"א ע"פ מה אקוב לא קבה אל, שהקב"ה לא כעס בימים הנ"ל דבלעם כדי שלא יחול קללת בלעם, המכוון שהי' הגילוי מע"ק שאין שם בחי' דין כלל, מ"ע ק"ז, בחיי ל"ו א' קצ"א.

בחיי ר"פ תולדות כ' ולא אבה כו' ויהפוך כו' וש"ה כל כלי יוצר עליך לא יצלח ישעי' נ"ד ט' וע' מענין כל כלי יוצר בזח"ג אמור ק"ד א' ומ"ש ע"ז בסידור שער חג הסוכות, והענין שמגבורות עליונות דקדושה נמשך מרתוק הגבורות וכענין הנותן שלג כו' י"ג ת"ד קשישין אינון לכפות הדינין כו' לכן יצחק ששרשו קו המדה גבורה דע"י אומר כל כלי יוצר כו'.

של"ה פ' מקץ ס"פ ת"א דש"ג ע"א הביא מ"ש התוס' פ"ק דברכות ד"ז ע"א שבלעם ברגע דרתח הקב"ה רצה לומר כלם ונתהפך לברכה לתיבת מלך ותרועת מלך בו.

ר"פ בלק בפרק תו"א דשס"א סע"ב פי' ויהפוך כו' ע"ד דם נעכר ונעשה חלב, כי דילתני ל' דלות ול' רוממות שמהדלות נעשה אח"כ רוממות כו', ודף שס"ב ע"א פי' ע"ד ומלאך רע עונה אמן בע"כ, פי"ו דשבת דקי"ט ע"ב, ויש להעיר ממשארז"ל ספ"ח דברכות גדול העונה אמן יותר מן המברך, כי אין חיבור הוי' אד' היינו שגם ביחו"ת הנמשך משם אד' יהי' הגילוי שם הוי' וא"כ עניית אמן כענין תרגום שהוא בירור ק"נ שיוכלל בקדושה, וכשמלאך רע עונה אמן נתהפך חשוכא ממש לנהורא וזהו ויהפוך כו', שם ס"פ ת"א הנ"ל דשס"ד סע"א מפרש שכמ"כ ע"י התשובה נעשה ויהפוך כו' וזהו כי אהבך כו' דר"ל בתשובה מאהבה שאזי זדונות נעשו כזכיות כו'.

במ"ע ק"ז פ' לך את היינו חמשים יום כמנין לך זהו מר"ח אלול עד הושענא רבה גמר החתימה שהם ימי התשובה זהו ויהפוך כו' גם את ר"ת אלול תשרי, גם את להפך מבחי' את זה לעו"ז.

ואפ"ל כי ע"י שהקדימו נעשה לנשמע לכן מכ"מ ולא אבל לשמוע כלל אך זה שיהי' גם ויהפוך היינו כי יש בישראל ב' בחי' יעקב וישראל יעקב יו"ד עקב שממשיך היו"ד דשם עד בחי' עקביים ומ"מ זהו בבחי' אתכפיא ביטול היש לכן עי"ז רק ולא אבה לשמוע אבל ע"י ישראל כי שריתי דאתהפכא חשוכא לנהורא כמ"ש בד"ה שה"ש בענין ב' בחי' כלה, ועי"ז דאתהפכא חשוכא לנהורא ממש לכן עי"ז ג"כ ויהפוך כו' לברכה ממש.

בכי"ק הקשה איך אפשר שהקללה עצמה תהפך לברכה ונדחק לתרץ, אך ידוע ע"פ מ"ש כי ה' אמר לו קלל ופי' באגה"ק סי' כ"ה בד"ה להבין אמרי בינה מ"ש בצוואת ריב"ש וז"ל והיכן אמר לשמעי אלא שמחשבה זו שנפלה לשמעי בלבו ומוחו ירדה מאת ה' ורוח פיו המחיה כל צבאם החיה רוחו של שמעי בשעה שדיבר דברים אלו לדוד כו' וכנודע ע"פ לעולם ה' דברך נצב בשמים כו' עכ"ל, וא"כ עד"ז ממש הפי' ויהפך כו' שהפך לבו ומוחו של בלעם שיהפך הצירופי' מקללה לברכה כו', עוי"ל ע"פ מ"ש במ"ב ססי' ב' גבי אלישע ויקללם בשם ה' ופי' הבחי' פ' שמות ע"פ ויך את המצרי שקללם בשם מ"ב ולכן ותבקענה מהם מ"ב ילדים ועד"ז פי' ויך כו', והיינו ע"ד שע"י שם מ"ב הכניעו מדבר העמים כי ש' מ"ב הוא בחי' גבורה כו', וכ"כ בזח"ב פקודי רכד"א ושם מבואר שגם בלעם שבנה ז' מזבחות ג"פ ובכל פעם שבעה פרים ושבעה אילים הקריב עליהם מ"ב קרבנות כיון לקללם בשם מ"ב שהם ג' ידות כו', וכ"כ בגמ' דסוטה דמ"ז ע"א מ"ב קרבנות שהקריב בלק כו' ע"ש, וא"כ כיון לקללם בשם ה' ולכן ולא אבה ה' אלקיך לשמוע כו' והיינו מפני שישראל אומרים שמע ישראל שיש בו מ"ב תיבין שמואהבת עד ובשעריך כנגד ש' מ"ב כו', אך מה שגם ויהפוך ה' כו' זהו ע"י ע"ק שאין שם שרש לגבורה כ"א

הגבורה הוא חסד חהו ענין ש׳ מ״ב שלמעלה לכן ויהפוך כו׳, וי״ל מקללה נחשת קלל ביחזקאל א׳ ז׳, גם קללה קרוב לענין קל ובוזי יקלו, וכן איתא בירושלמי הביאו התוספת פ״ד דברכות דכ״ט ע״ב ההוא דמקלי ומצלי דר״ל מקלל ועיין ברד״ק במכלול ערך קלל, וכ״כ בשרש ישע ערך קלל כי יקלו לשון בזיון וזהו ג״כ הקללה, והנה כשנהפך ברכה היינו מ״ש וקל כנשר לעשות רצון אביך שבשמים ומזה נמשך ענין רוכב על כרוב קל שלו כו׳, גם ע״ד אליהו כו׳ הבוזי שיהי׳ יוכל לבזות א״ע בשביל כבוד שמים כו׳.

בס״ד פ׳ תצא בלק״ת בתוס׳ הגהות

ולא אבה הוי׳ אלקיך לשמוע אל בלעם ויהפוך הוי׳ אלקיך לך את הקללה לברכה כו׳. להבין מהו הרבותא שלא אבה לשמוע אל בלעם לקלל את ישראל וכי מה הי׳ תופס מקום שישמע אל בלעם אדרבה הי׳ קליפה המנגד לקדושה דתורת משה וישראל עמו והאיך ישמע אליו אף שהי׳ מקטרג כו׳, ועוד מהו שא׳ ולא אבה לשמוע הל״ל ולא שמע אל בלעם כו׳, ועוד י״ל מ״ש ויהפוך את הקללה לברכה מאי קללה איכא הכא שהפך לברכה הלא לא אבה לשמוע אל בלעם לקללם וצוה לו לברכם. אך הנה תחלה יובן כלליות ענין הפ׳ בקצרה ע״ד הפשוט כי הנה שורש בחי׳ קליפה דבלעם הוא מקור כל קטרוג קשה ורע על ישראל דוקא והוא בחי׳ עין רעה שלו שהי׳ מחפש בחיפוש עמוק עמוק למצוא מקום לקטרג על ישראל לפי ששנאתו לישראל עצמיות ופנימיות ביותר להיות עיקר המנגד לבחי׳ קדושת משה וישראל בקבלת התומ״צ כו׳ וכמ״ש בזהר ע״פ ויודע דעת כו׳ ע״כ טרח ויגע בכל עומק דעתו לעיין בהם בעין רעה בהשגחה עמוקה ביותר בבחי׳ דעת דקליפה שמקבל מאחורי עורף דדעת דקדושה כמ״ש ויודע דעת כו׳ והוא מלך בלע בן בעור שאחורי דעת עליון שז״ש כבלע את הקודש כו׳ ואעפ״י שישראל היו באותו שעה בתכלית המעלה והמדרי׳ הקרבת אלקים בגילוי שכינה במסעות שלהם עם הארון ומשה וענן ה׳ יומם כו׳ עכ״ז התאמץ לעיין בעומק גדול למצוא בטוב שלהם איזה בחי׳ רע הגנוז ונעלם שם למצוא קטרוג לקללם כו׳ ובחי׳ קליפה זו דבלעם יתפשט בכל דור ודור והוא כל מי ששונא ישראל בעצמיות ופנימי׳ ביותר עד שמחמת זה הוא מחפש ומעיין על ישראל בעומק גדול למצוא מקום לקטרג על ישראל והוא למצוא הרע הגנוז בטוב כו׳ והוא הנק׳ בלעם וכמו שאנו רואים שבלעם הי׳ מחפש בכל המקומות אשר עתידים ישראל לחטוא שב כי אולי יש שם מקום שמשם יכול לקטרג וכמו שארז״ל במקומות שחפש כמו במות בעל וראש הפסגה וראש הפעור הנשקף על פני הישימון שמשם יכול לשקוף ולעיין ולמצוא מקום קטרוג לרע עד וישת אל המדבר פניו כו׳ שכל המקומות האלה שבלק העמידו לבלעם במקומות שיכול למצוא משם קטיגוריא

על ישראל להיותם במקומות שעתידים ישראל לחטוא שם כמשארז״ל ע״פ וירא כי טוב בעיני ה׳ לברך כו׳ וישת אל המדבר פניו כו׳ והברכות שברך בלעם את ישראל נתקיימו הכל, ולזה ארז״ל ברכת הדיוט אל תהי קלה בעיניך כו׳.

ובזה יובן פי׳ הפשוט בפ׳ ולא אבה ה׳ לשמוע כו׳ דהיינו אעפ״י שבלעם חפש היטב ומצא מקומות רבים שמשם יוכל לקטרג הרבה מאד על ישראל והי׳ ראוי להתקבל מאחר שחפש בלעם מאד ומצא כו׳, עכ״ז לא אבה לשמוע כלל שיודע ה׳ שאם הי׳ בלעם אומר הקטרוג הי׳ ראוי להתקבל ולשמוע עליהם ע״כ לא אבה ולא רצה לשמוע ממנו כלל, וזהו עיקר הרבותא מצד רוב אהבת ה׳ לישראל וכמ״ש למען דעת צדקות ה׳ כו׳ וכמו שהודה בלעם בעצמו ואמר לא הביט און ביעקב שאינו רוצה להביט שום און ביעקב כאב שאינו רוצה להביט און בבנו יחידו ע״כ אינו רוצה לשמוע עליו שום קטרוג כו׳, ומזה מתורץ ג״כ מ״ש ויהפוך ה׳ את הקללה לברכה כי אהבך הוי׳ כו׳ פי׳ לא די שלא רצה לשמוע הקטרוג אלא הפך הקטרוגים שמצא בלעם מקללה לברכה וזהו רבותא יתירה הרבה מאד ממה שלא רצה לשמוע אל בלעם כו׳ וד״ל.

ב) **והנה** להבין כ״ז בתוס׳ ביאור יש להקדים תחלה ענין מ״ש ולא אבה הוי׳ אלקיך לשמוע אל בלעם מה שא׳ הוי׳ אלקיך לענין זה דלא אבה לשמוע כו׳ והענין דעיקר הטעם באמת למה שלא אבה לשמוע אל בלעם כו׳ לפי הוי׳ אלקיך הוא דוקא וז״ש ולא אבה הוי׳ אלקיך, וכמ״ש לא הביט און ביעקב כו׳, כי הוי׳ אלקיו עמו דוקא כו׳ ולהבין זה הנה יש להקדים תחלה ביאור ענין שם הוי׳ בד׳ אותיות איך שהוא נמצא בכל נפש מישראל כמ״ש נר הוי׳ נשמת אדם וכתי׳ כי חלק הוי׳ עמו בהיות ידוע כי היו״ד דש׳ הוי׳ הוא בחי׳ חכ׳ וה׳ בבינה כו׳ וענין היו״ד דבחי׳ כח׳ שהו״ע הביטול במציאות מכל וכל עד שלא נשאר רק כמו נקודה אחת.

ותחלה י״ל ענין קוצו של יו״ד שע״ג היו״ד שהו״ע בחי׳ ביטול הרצון עצמי שלמעלה הרבה מן החכ׳ דכח מ״ה דיו״ד עצמו והוא בחי׳ פנימיות הכתר שהחכ׳ מאין תמצא כידוע ובנפש זהו בחי׳ יחידה שהוא בחי׳ פנימיות נקודת הרצון (שלמעלה גם מהתפשטות רצון ותענוג אלא הוא מקור כל התפעלות רצון ותענוג באלקות) כמו שהוא טבע מוטבע בבחי׳ עצמיות וטבעי׳ ממש ונק׳ בש׳ אה׳ הטבעיות ועצמיות והוא הנק׳ אהבה המוסתרת שמוסתרת ומיוחדת בעצמות הנפש שאין בו טעם ושכל כלל אפי׳ טעם הכמוס לרצון כלל לפי שאין טעם לרצה״פ כלל כמו שהאדם אוהב א״ע בלי טעם כלל לרצון בהיותו קשור באה׳ חיי נפש בבחי׳ עצמיות ואינו רוצה למות כו׳ וכך הוא ברצון העצמי׳ שבנשמה האלקות שתתדבק ממש באלקים חיים בכל העצמו׳ שלה כמו כלתה נפשי כו׳ בל עצמותי תאמרנה כו׳ ואינה רוצה לפרד מיחודו ית׳ שזהו אצלה כמו המות כו׳ בלי טעם ודעת כלל, וזהו״ע כח המס״נ על קדושת ה׳ בכל איש אשר נשמת אלקים חיים בו מצד בחי׳ הטבעיות ועצמיות הפשוט, וכמו משל אור הנר הדולק ועולה למעלה מאליו ליכלל בשרשו באש היסודי כו׳ כמו״כ נר הוי׳ נשמת אדם עולה למעלה מאליו ליכלל ולידבק במהו״ע ית׳ כמ״ש אליך הוי׳ נפשי אשא כו׳ וכן כלתה נפשי כו׳ צמאה לך נפשי וכה״ג וכידוע, ואמנם

באמת לפי אמיתית אופן בחי' הרצון העצמי' המוסד ומושרש בנשמה האלקות לא הי' יכול אדם לעבור עבירה כלל וכמ"ש בזהר ע"פ ונפש כי תחטא תווהא הוא כו' וכמ"ש במ"א ע"פ כולך יפה רעיתי ומום אין בך כלל והוא בחי' יחודא דכנס"י שחבוקה ודבוקה תמיד באלקים חיים (וכמ"ש נשמה שנתת בי טהורה היא ממש כו') אך מה שיוכל ליפול ברצונות זרים עד שיעבור עבירה בפו"מ אפי' באיסור קל של ד"ס היינו רק מצד התלבשות הנשמה בגוף החומרי' שהוא בהתלבשות בלבוש גס ועב מאד שהוא מלא מכל תאוה רעה והוא הנק' רוח שטות דקליפה וכמו שארז"ל אין אדם עובר עבירה בפו"מ אא"כ נכנס בו רוח שטות דקליפה המטעה ומחשיך את הנשמה לגמרי עד שנדמה לו הדבר כהיתר לומר לנפשו שבזה אינו נפרד מיחוד אלקות כלל כו' ואמנם אם אור פנימי' הרצון העצמי' כו' דבחי' ירידה מאיר בנשמה א"א שיכנס בו רוח שטות כלל ולא יוכל לבא לידי חטא אפי' בהרהור בעלמא וכמ"ש והי' יראת הוי' על פניכם לבלתי תחטאו כו', והוא כמו שארז"ל כל שיראת חטאו קודמת לחכמתו חכמתו מתקיימת פי' יראת חטאו שהוא בחי' פנימי' ועצמיות דבחי' ביטול נקודת הרצון הפשוט שקדם לכח מ"ה שבנפש' שמחמתו חכמתו מתקיימת וכמ"ש ויאמר לאדם הן יראת ה' הוא חכמה וסור מרע בינה כו' וכתי' ראשית חכ' יראת ה' שהוא בחי' יראת ה' שלא יוכל לחטוא כלל דהיינו שלא לעבור אפי' על איסור קל של ד"ס כי אימת' דמרי' על פניו להיות סומ"ד בתכלית עד שעריבים עליו ד"ס יותר מיינה ש"ת כמ"ש במ"א ע"פ לבך יהגה אימה אי' סופר כו' שד"ס שרשן יותר גבוה מספר וסיפור דתושב"כ כו' שהוא בא מצד אימה יתירה שמחמת ביטול נקודות בעצמיות ממש דבחי' יחידה הנ"ל ע"כ מתרחק לנגוע אפי' בהיתר פן יבא לדבר איסור דנעוץ תחב"ס כו' וד"ל וזהו זהירות מביאה לידי זריזות חריזות לפרישות ופרישות לטהרה וטהרה לקדושה וקדושה לענוה וענוה ליראת חטא הרי יראת חטא גדול מכולם מטעם הנ"ל וכמו שארז"ל כל שיראת חטאו קודמת לחכמתו כו' אע"ג דלגבי משה שהוא מבחי' חכ' מילתא זוטרתי היא מלמעלה למטה כו'.

ג) **וזהו"ע** קוצו של יו"ד דהנה היו"ד הוא בא ונמשך בציור ותמונה אות עכ"פ ונחשב בכלל כ"ב אותיות רק שאין בו אורך ורוחב כלל ועכ"פ קצת שטח יש בו (וכידוע מענין נקודה קו שטח שמן הנקודה יומשך הקו ומן הקו יומשך שטח שנמצא נקודה דיו"ד בא לכלל קו ושטח והיו"ד עצמו מורה על בחי' הגילוי מן ההעלם ואין רק שלגבי התפשטות הקו השטח נק' אין שהוא האין שלהם וכמ"ש והחכ' מאין תמצא אבל לא שהוא בחי' אין והעלם בעצמותו כו' וכידוע ומבואר במ"א) אבל הקוץ הזה שע"ג היו"ד אינו בבחי' שטח אות כלל אף כמו הנקודה דיו"ד רק קוץ ותג קצר בעלמא שהוא רק כמו רמז לרמוז על דבר מה שבהעלם ואין בו ממש, וכמו סימנא ורמז בעלמא שמרמזין על דבר הנעלם שא"א להשיגו כלל בדבור וכתב (כמו מחוי במחוג כו') וכמו די לחכימא ברמיזא שהרמז הוא בבחי' אין בעצם שא"א שיבא בגילוי גם בנקודה דיו"ד דחכ' כנ"ל) וע"כ התורה והקוץ העליון הזה הוא פונה כלפי מעלה דוקא משא"כ קוץ התחתון שפונה כלפי מטה להיות נמשך באורך ורוחב דבינה כמשי"ת להיותו רק כמרמז על בחי' העלם דאין בעצם שלמעלה מעלה מן הגילוי אור דחכ' לגמרי כו'.

וביאור ענין הקוץ היינו בחי׳ ביטול העצמי׳ בחי׳ רצוה״פ דעצמיות דבחי׳ יחידה הנ״ל שלמעלה מעלה מבחי׳ הטעם וחכ׳ לגמרי שנק׳ אה׳ המסותרת ועצמיות ממש כנ״ל והנה באתעדל״ת דבחי׳ פנימי׳ נקודת הרצון הפשוט הנ״ל (שהוא מקור כל התפעלות רצון ותענוג כמו שאנו רואים באה׳ הטבעיות ועצמיות דאב אל הבן שממילא מחמתו יולד בלב תמיד התפעלות כל רצון וטוב וחסד כו׳ וכן בנקודת עצמיות הרצון בתפלה ממילא יבא לכל מיני התפעלות רצון ואה׳ לטוב כל היום) ע״ז מתעורר למעלה אתעדל״ע בבחי׳ פנימיות ועצמיות א״ס ב״ה באה״ר עצמיות ממש כמ״ש המו מעי לו כו׳ שזהו כמו אה׳ האב לבנו יחידו וכמו שאנו אומרים אהבת עולם אהבתנו עולם לשון נצחי בלי שינוי והפסק כלל כמ״ש לא מאסתים כו׳ לפי שכל עצם אינו משתנה כלל כו׳) וזהו כמים הפנים לפנים כי ע״י אה״ר העצמיות דכנס״י מלמטה למעלה ממש כן לב האדם העליון לאדם התחתון דכנס״י כו׳ והיינו כמו שבכנס״י אה״ר העצמיות בבחי׳ יחידה שבנפשם כנ״ל כן נמשך מלמעלה אה׳ עצמיות מא״ס ב״ה כנ״ל ולכך אומרים ואהבתך לא תסור כו׳ וזהו״ע הקוץ העליון דיו״ד שפונה כלפי מעלה להיות בחי׳ רמז בעלמא ואינו בחי׳ גילוי אור במציאות כנקודה דיו״ד כנ״ל לפי שמרמז על בחי׳ העלם ואין ממש, שהוא בחי׳ אה״ר המסותרת בפנימיות ועצמיות דא״ס ב״ה שנק׳ סתימא דכל סתימין דלית מח׳ תפיסא בי׳ כלל היינו בחי׳ מח׳ דחכ׳ אין בו תפיסא כלל, אבל ע״י נקודת עצמיות הרצה״פ הוא שנתפס בו במהות עצמיות ממש, כמו כמים הפנים אל פנים כו׳ שזהו ע״י אתעדל״ת באה״ר עצמיות הנ״ל וזהו עצמיות היו״ד שפונה כלפי מעלה ממש שהוא בחי׳ הדביקות בעצמיות המאצי׳ ממש שלמעלה מאין דחכ׳ כנ״ל והיינו הנרמז בקוצו של יו״ד במה שאינו אלא תג ורמז וסימן בעלמא להורות על בחי׳ ההעלם ואין אמיתות העצמות אוא״ס שאין בו שינוי והפסק לעולם כנ״ל, וכמ״ש אני הוי׳ לא שניתי כלל מטעם הנ״ל ודו״ל.

ד) ובזה יובן דרך כלל מ״ש ולא אבה הוי׳ אלקיך לשמוע אל בלעם כו׳ דהיינו ע״פ המבואר למעלה בענין קוצו של יו״ד שהוא למעלה מעלה מן החכ׳ והטעם לגמרי אפי׳ גם להיות מקור לחכ׳ רק לדבק במהות ועצמיות א״ס ב״ה ממש דלית מח׳ תפב״כ אפי׳ מחה״ק כנ״ל וכמו נקודת רצון העצמי׳ ופשוט שבאדם למטה שהוא למעלה מהטעם והחכ׳ לגמרי אפי׳ טעם כמוס לרצון כנ״ל שזהו בחי׳ יחידה כנ״ל הרי יובן מכ״ז גם באתעדל״ע שנעשה מאתעדל״ת כזאת שהוא ג״כ בבחי׳ רצה״פ ועצמיות ממש כנ״ל שהוא למעלה מן הטעם לרצון אפי׳ מן הטעם הכמוס לרצון שנק׳ מח׳ סתימאה כו׳ ולזה אמר ולא אבה לשמוע כו׳ דהנה הגם שבלעם הי׳ מקטרג על ישראל בעומק גדול כנ״ל שהוא במקור השכל וטעם שימצא משם השכל וטעם לרעה דוקא והוא הנק׳ עין רעה כשונא אמיתי שהוא מביט בעין רעה מאד שיוכל למצוא מקור לשכל וטעם לזכות דוקא וכמ״ש במ״א וע״כ ודאי אם הי׳ שומע לטענת הקטרוג דבלעם שהוא בטוב טעם ממקורו כנ״ל הי׳ פועל כח הדין ברצוה״ע אבל ולא אבה ולא רצה לשמוע אל טענתו מפני שאם הי׳ רצון ה׳ בישראל מצד בחי׳ הטעם לרצון אפי׳ טעם הכמוס לרצון שלמעלה מטעם ושכל הגלוי הי׳ פועל

בקטרוג ועכ״פ הי׳ רוצה לשמוע אל טענתו אבל מאחר שרצון ה׳ בישראל הוא בבחי׳ עצמיות הרצוה״פ הנ״ל שלמעלה מן הטעם לגמרי שהוא בלא נטי׳ כלל לב׳ קוין ימין ושמאל רק קו א׳ כנ״ל והוא כמ״ש אך טוב לישראל כו׳ שנק׳ טוב עין שאין שם רק טוב כנ״ל להיותו מבחי׳ עצמיות ממש כאב אל בנו יחידו כמ״ש לא הביט און ע״כ לא הי׳ פועל בלעם בקטרוג שלו כלל ולא הי׳ עושה שום שינוי התפעלות להטות לדין וחובה כלל אעפ״י שטוען בטוב טעם ודעת שלימה כנ״ל וד״ל.

ה) אך א״כ י״ל למה לא אמר ולא אבה לשמוע כלל טענתו הרי גם אם הי׳ שומע לא הי׳ פועל שינוי כלל משום דמה שהי׳ שומע ולא יטה כלפי דין וחוב זהו רק מצד תגבורת האה״ר העצמיות שיש בה רב חסד וטוב לגבור על כח הדין שבטענת המקטרג כמ״ש בענין ימין ה׳ כו׳ לאגברא ימינא על שמאלא כו׳ אך מה שלא רצה ולא אבה לשמוע כלל לטענת המקטרג זהו רק מצד עצמיות האה״ר ורצה״פ הנ״ל (שלא יש בה נטי׳ לשמאל כלל וכמ״ש לית שמאלא בהאי עתיקא כו׳) שלמעלה גם מבחי׳ רב טוב וחסד הכלול בה ממילא כנ״ל וא״כ מה שלא רצה לשמוע היינו מפני שלא הי׳ רוצה להטות לרצון העצמי׳ בנטי׳ דב׳ קוין ימין ושמאל ולהגביר ימין על השמאל מצד רב טוב וחסד כלל מאחר שהוא רצון פשוט בתכלית שלמעלה מן הטעם לגמרי כו׳ וד״ל, וזהו ולא אבה הוי׳ לשמוע להטות לרצונו הפשוט להיות לו רצון לשמוע ולהגביר עליו ברב טוב וחסד כנ״ל אלא ולא אבה לשמוע כלל שזה מורה על עצם אהבתו יותר שהוא למעלה מן הטעם לגמרי וכו׳ וד״ל, ושורש הענין הוא דמה שלא אבה לשמוע זהו גופא הי׳ למעלה מהטעם ודעת כמו שהרצוה״פ בישראל הוא בלי טעם כלל כך בהיפוך שהוא שלא לשמוע למקטרג עליהם הוא ג״כ למעלה מן הטעם מצד שאה׳ העצמיות ועצמיות העצמי׳ בלי טעם הם ב׳ קוין שבעצמיות היחידה שחפץ בחיים ולא יחפוץ במות וכנ״ל באה׳ האב אל בנו יחידו שאינו רוצה לראות ולשמוע עליו איזה קטרג מפני אה׳ העצמית כנ״ל (וכזה הי׳ מעשה בימי הבעש״ט ז״ל שרדפו הב״ד שלמעלה לשטן המקטרג לחוב ולא רצה לשמוע ממנו הקטרוגים וכמו יגער ה׳ בך השטן כו׳ וכך בכל רעה שיבא השטן לקטרג שאם רבו הקטרוגים ממנו ביותר דוחה אותו לחוץ וכמו ענין ולא אבה וד״ל).

ו) ועתה י״ל ענין היו״ד עצמו של ש׳ הוי׳ שהוא רק כמו נקודה בלבד הנה ידוע דזה מורה על בחי׳ הצמצום וההעלם שמצמצם ומעלים א״ע מכל וכל היינו מכל בחי׳ אורך ורוחב בהתפשטות עד שלא נשאר רק כנקודה אחת לבד ונמצא שבנקודה זו יש ב׳ דברים א׳ מה שנתצמצם ונעלם בה הכל ולא נשאר רק זאת כנקודה בלבד והב׳ שנקודה זאת באה בגילוי עכ״פ מבחי׳ ההעלם והצמצום כו׳ ויובן זה עד״מ כמו שרוצה להשפיע שכל וסברא לתלמיד קטן שצריך לצמצם ולהעלים כל מה שבשכלו ודעתו בהתפשטות ולהיות נשאר מהכל רק כנקודה א׳ שהוא רק הקיצור והתמצית לבד כענין שארז״ל לעולם ישנה אדם לתלמידו בדרך קצרה כנ״ל שאם לא הי׳ מצמצם ומעלים א״ע ומשפיע כמו שהשכל והסברא הוא אצלו לא יוכל המקבל להכיל כלל וכלל

כו׳, ואמנם בחי׳ נקודה זו יש בהעלם כל התפשטות דאורך ורוחב שבמשפיע רק שהוא בקיצור ותמצית מפני שלא יושג כלל לתלמיד המקבל אך הכל כלול בנקודה זו כמו דברי המשנה שנאמרים בקיצור דברים שכלולי׳ בה כל אורך ורוחב הטעמים וסברות שבפלפול הגמ׳ רק שהוא בהעלם ולא בגילוי כי הגילוי הוא רק הקיצור ותמצית הכולל הכל כנ״ל.

וזהו ג״כ להבין משל דנקודה דיו״ד שיש בה ב׳ דברים הנ״ל צמצום העצמי׳ עד שאינה רק כנקודה והב׳ מה שבאה הגילוי עכ״פ שכלול בה הכל כו׳ ועוד יש בנקודה זאת שהוא צמצום והעדר ההתפשטות לגבי התחתון הימנו והוא שמצומצם בה כל מה שיבא בהתפשטות והשגה ואינו בא עדיין לכלל השגה והבנה כמו המשנה לגבי התלמוד כנ״ל וזהו כמו עד״מ כאשר ישכיל האדם שכל חדש שנמשך מן כח המשכיל מן בחי׳ ההעלם לגילוי שהוא כמו ברק המבריק לנקודה א׳ בלבד שאין בו התפשטות והשגה והבנה עדיין רק כמבריק אור חדש (בל״א עש בליצט) ואח״כ באה הברקה זאת להתפשטות ההשגה באורך ורוחב (והו״ע קוצו של יו״ד שלמטה שנק׳ קוץ התחתון אבל מצד עצם הוא שנק׳ נקודה והוא בהעדר ההתפשטות) ונמצא שיש ב׳ מיני צמצום בנקודה דיו״ד א׳ שצמצום א״ע ומעלים הכל עד שלא נשאר רק נקודה כנ״ל, (וכמשל הברקת אור שכל חדש זהו ג״כ צמצום והעלם מעצמיות כח המשכיל ההיולי להיות נמשך רק כנקודה אחת לבד מן ההעלם העצמי׳ דכח השכל שמשם מקור נביעות אור שכל זה כו׳ וד״ל) והב׳ צמצום והעדר ההתפשטות לגבי התחתון ממנו שאינו בא עדיין לכלל הבנה והשגה כנ״ל.

וכך יובן למעלה בבחי׳ נקודה דיו״ד דחכ׳ שנק׳ כח מ״ה שהוא בבחי׳ מ״ה וכמו מ״ה פשפשת כו׳ שמפני שבאה בחכ׳ מאין ובהעלם ממש וכמ״ש והחכ׳ מאין תמצא מאין והעלם לגילוי אור רק כנקודה א׳ לבדה ע״כ נק׳ כח מ״ה ממש, והוא מפני שא״א שיהי׳ התהוות העולמות מעצמיות אלקות שבבחי׳ א״ס ממש רק ע״י צמצום והעלם אור העצמי׳ מכל וכל ולא נשאר רק כנקודה א׳ דיו״ד והוא בחי׳ אור החכ׳ וזהו שבחכ׳ ברא הכל וכמ״ש כולם בחכ׳ עשית וכמ״ש בראשית ברא ות״א בחוכמתא כנ״ל לפי שהחכ׳ הוא ראשית הגילוי אור מבחי׳ העלם העצמי׳ כי נתצמצם כל עצמיות עד שלא נשאר רק כנקודה דיו״ד לבד כמשנת״ל במשל ממשפיע למקבל שמוכרח לצמצם עצמותו ולא ישאר בה רק כנקודה דיו״ד כנ״ל ואמנם בבחי׳ אור החכ׳ שנק׳ כח מ״ה לפי שבאה מבחי׳ אין והעלם כו׳ כלול בה הכל רק שנתעלם בה כנ״ל וע״כ לגבי כל מע״ב שמתחלקים בד״פ ל״ב ויאמר אלקים כו׳ נכללו הכל בא׳ כמ״ש כולם בחכ׳ עשית כו׳ והוא מאמ׳ דבראשית שבמאמר א׳ נברא הכל ואח״כ נתחלקו ליו״ד מאמרות כנ״ל בנקודה דיו״ד שהוא כמו בחי׳ הקיצור ותמצית מכל אשר למעלה הימנו וכולל כל מה שיבא להתחלקות אורך ורוחב כו׳ וכמו משל הברקת אור שכל חדש מלמעלה מהשכל כו׳ ובזה יובן מ״ש ש׳ אלקים דוקא במע״ב כמ״ש בראשית ברא אלקים כו׳ כידוע דש׳ אלקים הוא בחי׳ הצמצום והעדר התפשטות בכל מקום וגם כאן בבריאה שנמשך לה מן בחי׳ אור החכ׳ שהוא בבחי׳ צמצום להיותו כ״א אחרי ההעלם והצמצום וגם הוא כנקודה א׳ בלי

התפשטות לאורך ורוחב כלל כי לא יגלה בה רק הארה בעלמא מהעיקר ואפס קצהו כברק המבריק כנ"ל א"כ גובר בה שם אלקים המצמצם דוקא וד"ל (ואעפ"י ששם אלקים הוא בבינה היינו שמקבל מחכ' כמ"ש כולם בחכ' עשית בבינה וכן בראשית ברא אלקים מבינה כמ"ש בזהר דאבא אמר לאימא שנק' אומנא כו') היינו בחי' פנימי' בינה שנק' מי דקיימא לשאלה כו' והוא בחי' הצמצום דש' אלקים כמו מי ברא אלה כו' כמ"ש במ"א) וזהו בית דבראשית כמ"ש בחכ' יבנה בית כו' ונק' עומק בינה שהוא כמ"ש בס"י וחכם בבינה בחי' ע"ב דס"ג בחי' אין של היש כידוע וד"ל.

וזהו שארז"ל בתחלה עבמ"ח לברוא במדה"ד שהוא שם אלקים כמ"ש בראשית ברא אלקים דוקא ואח"כ שיתף עמו מדה"ר שהוא ש' הוי' כמ"ש ביום עשות הוי' אלקים כו' והענין הוא דבחי' היו"ד הוא רק מדה"ד והצמצום שנתצמצם כל אור העצמי' דאלקות שאם לא הי' מתצמצם אור העצמי' והי' נגלה כמו שהוא הרי הי' התגלות והתפשטות דאור האלקי בלי גבול ומדה כלל כנ"ל וא"כ איך הי' ההתהוות הבריאה בע"ג בחי' יש ודבר מה במציאות וגם אם הי' התהוות הבריאה מאין ליש הרי הי' גם בלתי מוגבל בדוגמא לכח הפועל האלקי אלא שלא הי' יכול להתקיים במציאות כלל והי' נתבטל ונכלל במקורו באלקות ממש כנר הנכלל באבוקה כו' רק ע"י צמצום אור העצמי' הי' שיכול להיות התהוות הבריאה מאין ליש במציאות דבר מה ובבחי' גבול ומדה וזהו שאמר לעולמו די כו' ואעפ"י שגם עכשיו יש בחי' ביטול במציאות לכל הברואים היינו ע"פ שיעור ומדה המצומצם משם אלקים שכל בריאה ע"פ מאמר קו המדה ואם הי' התגלות האור האלקי עליהם קצת ביותר מכפי המדה ודאי הי' מתבטלים ממציאותן לגמרי וראי' לדבר זה הוא מארז"ל הושיט אצבעו הקטנה ביניהם ושרפם פי' שנגלה עליהם הארת אור האלקי ביתר מכפי המדה והצמצום מש' אלקים שנק' בשם אצבע הקטנה שהוא אות יו"ד דחכ' שבא אחר הצמצום ע"כ ושרפם שנתבטלו ממציאותן במקור חוצבן באלקים חיים כנר הנכלל באבוקה כו' וכ"ש כאשר יהי' נגלה עצמיות אור האלקי ממש שלא הי' קיום כלל לכל העולמות שהי' מתבטלי' ממש.

(ואעפ"י שגם עכשיו אמר דכולא קמי' כל"ח הענין הוא דקמי' דוקא שאין הצמצום מסתיר לפניו כלל ע"כ כלא חשיב ממש, וכמ"ש במ"א בענין כי אל דיעות הוי' שסובל ב' דיעות א' מלמעלה למטה הרי השפע הוא מיש האמיתי לאין דהיינו שכולא קמי' כל"ח, ודיעה הב' שלגבי המקבלים מלמטה למעלה אשר השפע אלקים בא מאין ליש שאין האלקי מוסתר מהם ונראה לבחי' יש ודבר מה כו' וע"ז א' שמצד המקבלים כלא חשובי' בכף הדמיון שאינו לא ממש מפני שכבר נתצמצם האור האלקי ונתעלם בתכלית בריבוי מיני צמצומים והעלמות שונות במיעוט אחר מיעוט כו', אבל כמו שהוא קמי' ית' הוא לא ממש חשובי' כו' ולזאת אם מתגלה הארה קצת ביתר מכפי המדה והצמצום מתבטלי' ממציאותם לגמרי כענין הושיט אצבעו הקטנה כו' שנכללים למעלה והיו לאין ואפס ממש וד"ל).

והנה בתחלת ההשתלשלות עלה במח' ממילא ומאיליו לברוא במדה"ד וצמצום שהוא הוא בחי' החכ' שמתלבש בצמצום דש' אלקים כנ"ל להעלים ולהסתיר אור עצמותו כדי שיוכל להיות הבריאה מאין ליש ועכשיו הרי הוא ית' מחדש בכי"ת מע"ב ע"י בחי' העלאת מ"ן מלמטה דוקא והוא ע"י ביטול היש לאין האלקי דמלאכים וכמ"ש וצבא השמים לך משתחוים ואו"מ שורה כו' וכך עד רום המעלות העליונים יותר והחיות רצו"ש כו' וכידוע עי"ז מחדש בכ"י מע"ב מאין ליש מריש כ"ד עד סוף העשי' כו' וזהו שאנו אומרים ובטובו מחדש בכיו"ת מע"ב כידוע, אך עיקר העלאת מ"ן לזה התחדשות מעצמיות אלקות הוא ע"י הנשמות דוקא לפי ששורש הנשמות הוא מפנימי' ועצמיות דש' הוי' שלמעלה משם אלקים המצמצם כידוע בענין כי שמש ומגן הוי' אלקים והיינו שאמרו דישראל עלו במח' שקדם לדבור דיו"ד מאמרות כמ"ש אחור וקדם צרתני כו' כידוע וזהו ע"י בחי' היו"ד דש' הוי' שבנשמה האלקות שנק' נר הוי' דוקא שהוא בבחי' ביטול מיש לאין ממש כמ"ש אליך ה' נפשי אשא במס"נ באחד ממש הוא המעורר מחדש לבחי' הצמצום דיו"ד דש' הוי' העליון לחדש מע"ב בפנימי' העולמות וגם בחיצוני' העולמות וכמ"ש בראשית ברא וארז"ל בשביל ישראל שנק' ראשית תבואתו כו' וכמאמר במי נמלך בנשמותיהן של צדיקי' כו' ועמך כולם צדיקים דסוף מעשה עבמ"ח תחלה כנ"ל.

ז) **וענין** יו"ד דש' הוי' בנפש האדם היינו דוקא בחי' הביטול העצמיות דהיינו ביטול הרצון עצמו לבטל ולסלק כל עצמותו שיהי' רק לה' לבדו בכל שיעור קומה של אדם היינו בתחלה הוא ביטול הרצון בכל פנימיותו לה' ב"ה לבדו ולא יחפוץ בשום דבר זולתו כמ"ש מי לי בשמים כו' וגם העוה"ב לא יחפוץ ועי"ז מורה הנקודה דיו"ד שלא נשאר רק כמו נקודה אחת להיות שנתבטל מכל עצמותו וכמ"ש בזוהר ע"פ שחורה אני אזעירת גרמה ואתעבידת נקודה חדא דלית חיוורא בגוי אתוון והוא מפני דחיקו דרחימו כו' ואח"כ מתפשטת ביטול העצמי' הזה גם בשכל והשגה דבינה וגם במדות אהוי"ר שנולדים בלב עד גם במח' שלא יחשוב שום דבר זר זולתו בגדולת הוי' ותורתו כו' עד גם בדבור ומעשה להיות סומ"ר ועש"ט בתכלית ביטול הרצון באמת כמו שארז"ל קדש א"ע במותר לך פי' קדש הוא ל' הבדלה וקדושה כו' מפני שקדושה זו הוא גם בתאוות היתר לכלל נפשו ורצונו בכל תאוות גופני' הכל נמשך ובא מפנימיות הקדושה וזהו היו"ד דש' הוי' הנק' חכ' כח מ"ה שנק' קדוש כמ"ש והחכ' מאין תמצא כו' וז"ש קודש ישראל להוי' ראשית תבואתו כו' כידוע וכאשר נמשך בחי' קודש עילאה דיו"ד דש' הוי' בנשמה בכל קומתה בחב"ד ומדות ומחדו"מ דוקא אז עי"ז נתעורר למעלה ג"כ בחי' קודש העליון דיו"ד דש' הוי' למעלה שהוא הצמצום דאור העצמיות לצמצם א"ע ולהאיר בנקודה א' לבד שכולל כל ההתהוות מע"ב מחדש כנ"ל וזהו דוקא ע"י אתעדל"ת דביטול הרצון בחי' היו"ד דנשמה עד שלא נשאר רק כנקודה א' הוא שמעורר לבחי' יו"ד העליון כנ"ל לצמצם א"ע כנ"ל לפי שבצלם אלקים עשה את האדם שהוא הנשמה כו' (וז"ש שחורה אני כו' כיו"ד שהיא נקודה שחורה לבד שמורה על בחי' הצמצום והחושך העליון כי ברישא חשוכא כו' שקדם לאור כו' כמ"ש ישת חשך סתרו כו' ת"ש דלית חוורא כו', כנ"ל).

וזהו ולא אבה הוי' אלקיך מפני שהוי' הוא אלקיך דוקא מטעם הנ"ל, ע"כ ולא אבה לשמוע אל בלעם כו' והוא מפני שע"י אתעדל"ת דהוי' שבנשמה מתעורר למעלה הרצון להאציל ולברוא כנ"ל וזה קיום כל העולמות כנ"ל ע"כ ולא אבה לשמוע כו' ויש להבין תחלה פי' כל ד' אותיות דש' הוי' שבנש"י והנה בחי' קוצו של יו"ד מבואר למעלה שזהו בחי' יחידה שלא שייך בה גם ביטול רצון כי כל ביטול רצון הוא בא בשינוי התפעלות שמתפעל לבטל ולהניח א"ע שזהו בחי' ביטול היש לאין עד"מ כי הי' תחלה בחי' יש ודבר בפ"ע אך כשמתפעל לבטל רצונו כו' והוא הנקודה דיו"ד שיש בה ציור אותיות עכ"פ כנ"ל אבל בחי' ביטול עצמיות דאה' מסותרת הנ"ל בענין קוצו של יו"ד הוא רק מצד עצם הנשמה ממש שלמעלה מהתפעלות ביטול רצון אלא שהוא מקור למציאות ביטול רצון שביו"ד כמו הקוץ של יו"ד אינו בשטח אות כלל אלא לרמז על בחי' ההעלם ועצמיות ממש כנ"ל שזהו בחי' יחידה כנ"ל אבל בחי' הנקודה דיו"ד הוא בבחי' אין של היש להיות ביטול היש דרצון ושכל ומדות ומחדו"מ כנ"ל כך הוא גם למעלה כמו בענין מדת המל' דכתיב ה' מלך גיאות לבש שנתצמצם בלבוש דגיאות והתנשאות להיות מלך על עם נפרד כלל שאין להם ערך כלל לגבי עצמותו אך הוא מתצמצם בעצמו כאשר עלה ברצונו לברוא ולהאציל כו' והוא ביטול עצמי' להתעלם ולהתכסא בלבוש דמל' שזהו כמו נקודה דיו"ד כנ"ל ואף אם תכון תבל שנתהווה תבל ומלואה מאין ליש כו' וזהו שר"ה נק' בכסא ליום חגינו כו'.

ח) והנה מעתה י"ל ענין הה' דשם הוי' שבנש"י כו' דהנה ידוע דה' הוא בחי' התפשטות לאורך ורחב בהשגה בכלי המוח והיינו מה שהנשמה מתפעלת בהשגה אלקות בהתפשטות והרחבה מן התבוננות בגדולת הבורא ית' איך שהוא ית' סוכ"ע וממכ"ע כמ"ש כי בי"ה הוי' צור עולמים יו"ד הוא צמצום והעלם אור העצמי' ממש דוקא כנ"ל מענין בראשית כו' שהחכ' מאין תמצא בבחי' אין והעלם אבל מן היו"ד נמשך הה' שהוא בחי' ההתפשטות לאורך ורוחב דוקא היפוך בחי' הצמצום וכידוע דהחכ' נק' אין ובינה נק' יש וכמ"ש בזוהר עשי' בבינה שנק' אומנא כו' דבינה לשון בנין כמו בחכ' יבנה בית והוא שם אלקים דמע"ב דאבא אמר לאימא כמשל המצווה ומפקד לאומן לבנות כנ"ל חהו שחכ' ובינה נק' תרדל"מ כמו שמן המעיין נמשך הנהר כך יהי' נמשך הה' מאין ליש ח"ש בי"ה דוקא הוי' צור עולמים כו' וד"ל, וכך הו"ע הה' ראשונה דש' הוי' בנפש האדם למטה והוא בחי' כלי ההשגה דמוח הבינה שמתבונן בהתנשאות גדולת הוי' במה שמאיר בהתהוות העולמות מאין ליש בבחי' סוכ"ע וממכ"ע כנ"ל ואיך דכולא קמי' כלא חשיבי' ועי"ז יתפעל האדם ברשפי אש התלהבות השמחה ותענוג להתענג על הוי' כידוע שמהתבוננות בהרחבה והעמקת הדעת נולד ההתפעלות אלקות ברשפי אש בשמחה שלהוביא דרחימותא דוקא והוא ה' עילאה דרחימו עילאה כנ"ל שבא בבחי' התפשטות גדולה וכמ"ש אם הבנים שמחה כו', וזהו מצות האה' ודביקות שבק"ש שע"ז הוסד כל יסוד התפלה והק"ש דהיינו שאחר ההתבוננות דוקא בשמע ישראל שמע זה הוא לשון הבנה בכלל ההשגה בבינה כנודע דשמיעה בבינה ומזה דוקא יתפעל באה' בלב חהו מ"ש בינה ליבא ובה הלב מבין והוא מה שנתפעל הלב

בהשגה זו שבמוח ברשפי אש התשוקה לאלקות כמ"ש ואהבת כו', ועי"ז נעשה אתעדל"ע ג"כ בבחי' ה' עילאה דשם הוי' למעלה להיות בבחי' התפשטות וההתחלקות ההמשכה מן ההעלם דאין דחכ' להיות בגילוי אור להאיר בהרחבה והתפשטות בחי' סובב וממלא כו' כמ"ש כי בי"ה כו' וד"ל.

והענין ידוע דהתפלה ותשובה ענין אחד הם, והיינו שהתשובה הוא ג"כ בה' עילאה ונק' ג"כ תשובה עילאה שהוא בבחי' בינה דוקא והיינו בחי' התשובה הנ"ל מעומקא דליבא דוקא כמו ביוהכ"פ שהתשובה מעומקא דליבא והתשובה עילאה דבחי' פנימי' בינה שהוא העוה"ב שישוב ירחמינו כו', והענין הוא דכאשר יתבונן בפנימי' ההשגה בהתפשטות גדולת הוי' בחי' סובכ"ע וממכ"ע כו' אזי יתעורר בתשובה מקירות הלב ויצעק אל הוי' בצר לו וממה שהוא בהסתר פני אלקים כו', בעוה"ז השפל שבו הסתר אלקים וגם כל העולמות כולן קמי' כלא כו' ונק' מיצר וצמצום גדול לגבי עצמיות האלקות ואפי' עוה"ב שנברא ביו"ד כו' ע"כ ישוב אל ה' בתשובה שלימה דוקא לצאת ממיצר הזה לומר אליך הוי' נפשי אשא כו' למהו"ע ממש להיות מי לי בשמים ועמך לא חפצתי כו' שלא יחפוץ בלתי לה' לבדו וזהו"ע תשו"ע דבחי' פנימי' בינה שהוא בחי' התפעלות רשפי אש האה' בפנימי' בינה ליבא שבק"ש ותפלה רק שזה בא מלמעלה למטה לצאת מן המיצר כו' וד"ל וע"ד הנ"ל שמתפעל בתענוגים ושמחה והשגה אלקות כך הוא בצדקה מהיפוכו שיצא מן המיצר כו' דהיינו כל ההשתלשלות דכולא קמי' כל"ח כו' משא"כ תשו"ת הוא לצאת מן הרע וחושך דקליפה לבד וזהו פי' הפשוט מן המיצר שצר לו מרע שלו כנ"ל, זהו תשו"ת תשוב ה' תתאה לשוב מן הרע כו' אבל תשו"ע תשוב ה' עילאה כו' שהוא בפנימי' בינה דוקא וד"ל (דהיינו תשוב ה' עילאה ליו"ד ותשו' תתאה תשוב ה' תתאה לוי"ו כו').

ט) **והנה** מעתה י"ל ענין הוא"ו דש' הוי' בהיות מבואר למעלה בענין הה' ראשונה שהוא בחי' פנימי' בינה שהוא ההתבוננות כנ"ל והו"ע בחי' תשו"ע כו' דודאי ע"י אתעדל"ת נמשך אתעדל"ע ג"כ בבחי' פנימי' התפשטות הגדולה מלמעלה למטה בבחי' הארת אור פני אלקים בבחי' הפנימי' דוקא כמ"ש יאר הוי' פניו אליך והן י"ג מדה"ר בכלל שמשם נמשך הכח של התשובה להחזיר פב"פ כו' וכמו שאנו אומרים והחזירנו בתשובה שלימה לפניך כו', לפי"ז כמו"כ ירחמנו כו' וא' בזוהר ישוב מאן אתר מההוא עמיקא סתימאה כו' וכמ"ש במ"א באריכות (וע' בסידור הודפס במ"א אני לדודי כו') אך הנה כ"ז הוא עדיין הכל למעלה מעלה בבחי' הרוחני' לעורר פנימי' אור הוי' שיאיר ברוב חסדו ור"ר למעלה בשורש נש"י ואמנם כדי שיהי' כ"ז האור בפנימי' דאור פני מלך חיים כו' נמשך למטה מטה ממש והוא ה"א עילאה דש' הוי' שפנימי' בינה יומשך למטה ממש זהו"ע בחי' הוא"ו דש' הוי' כידוע בענין ציור תמונת אות וי"ו שהוא ציור קו ממושך מלמעלה למטה מטה, והיינו בחי' קול דתורה דוקא דהנה ידוע בענין מצות ת"ת בקול ודבור דוקא כמ"ש ודברת בם כו' שהוא רק להמשיך בחי' גילוי אור א"ס דתורה בחכ' דתורה מלמעלה למטה מטה דוקא והוא ע"י בחי' קול ודיבור דתורה שמדבר דבר

ה' זו הלכה וכמ"ש ואשים דברי בפיך כו' (וכמ"ש במ"א בפ' ראה בד"ה כי תשמע בקול כו') וע"כ נק' הלכה וכמ"ש הליכות עולם לו הליכות עולם אלו מלכו כו' שבקול ודבר ה' זה נמשך והולך גילוי אור א"ס מבחי' העלם העליון למטה גם בעוה"ז השפל והחומרי וכמ"ש קול קורא במדבר פנו דרך הוי' כו' והוא קול דקריאת התורה שגם במדבר העמים יומשך מלמעלה מבחי' קודש העליון למטה להאיר גם בחושך וקליפה במדבר שהוא העוה"ז החומרי' וכמו במ"ת שנא' קול ה' יחיל מדבר לפי שגם החיצוני' נכנעו מחמת קול דתורה לפי שאין חושך מחשיך לאור התו' ששרשה בח"ע שנק' קודש העליון כו' וגם כתי' צמאה לך נפשי כו' במדבר ה' כו' בארץ ציה וצלמות כו' כן בקודש העליון כו' חזיתיך מפני שנמשך קודש העליון למטה גם במדבר בעוה"ז החומרי' שהוא ארץ ציה כו' במו שהוא למעלה ממש וראי' ממ"ת דכתי' וירד הוי' על ה"ס כו' וגם עתה כל מי שיושב ושונה הקב"ה קורא כנגדו כו' וד"ל וזהו"ע הוא"ו דש' הוי'.

י) **ומבחי'** הוא"ו זה דקול דתו' כנ"ל הוא שנמשך לה' אחרונה כמו שמן הקו נעשה שטח בהתפשטות אורך ורוחב כו' והיינו ע"י קבלת עול מ"ש שמקבל עליו שזהו שרש ענין המצות בפו"מ וכמו שארז"ל למה קדמה שמע כו' כדי שיקבל עליו עומ"ש תחלה ואח"כ יקבל עליו עול מצות ויש בזה ב' מדרי' א' שמקבל עליו עומ"ש ברצון ואה' וכמ"ש ומלכותו ברצון קבלו עליהם שהוא בחי' עובד מאה' ורצון והב' כשמקבל עליו עומ"ש בעול דוקא והוא מצד בחי' הודאה שמקבל עליו עומ"ש כו', כענין שום תשים עליך מלך שירא למרוד כו' והוא יותר עליון בשרשו מן הקבלה ואהבה כו' וכמ"ש סוף דבר כו' את האלקים ירא כו' כי זה דוקא כל האדם משום דנעוץ תחב"ס כידוע דיחו"ת שרשה ביר"ע כו' וד"ל והוא הנק' מצות המלך שהוא מ"ש וזאת התורה והמצוה דהיינו אותיות ו"ה דש' הי' וא"ו הוא בחי' קול דתורה הנ"ל ומזה נמשך מעשה המצות גדול תלמוד שמביא לידי מעשה כו' וע"כ ת"ת כנגד כולן כו' והוא ע"י ה' אחרונה דש' הוי' וזהו מה שמזהיר בכמה מקומות התורה והמצוה דמשמע שתלוים זה בזה ועכ"ז לא המדרש עיקר אלא המעשה דנעוץ תחב"ס כמ"ש במ"א.

ועוד זאת הוא בחי' ה' אחרונה דש' הוי' שמקבל מוא"ו דתורה והוא מצות הצדקה כידוע דצדקה בה"א הוא בחי' גילוי אור בצדיק עליון למטה מכל המקבלים להחיות רוח שפלים כו' שהוא בא מבחי' החסדים עליוני' דקו הימין חח"ן כו' כמ"ש צדק מלאה ימינך דוקא שאעפ"י שצדק עצמו איהו דין כו' אבל צדיק הוא בחי' החסד והטוב שבמשפיע כמו אמרו צדיק כי טוב כו' וכן מ"ש צדיק ה' כי צדקות אהב כו', וצדקה הוא בחי' כלי המקבל החסד וצדקת החסד שנמשך מחסד וימין העליון כמ"ש צדק מלאה ימינך כו', והוא בחי' ה' אחרונה דש' הוי' שנק' צדקה כצדקה הגשמי שמשפיע לעני דלית לי' מגרמי' כלום כמר"כ בחי' ה' אחרונה הוא כלי המקבל כל חסד עליון מוא"ו ומשפיע למטה בעולמות להחיות רוח שפלים דבי"ע (וטרם שמקבלת מחסדים דז"א נק' צדק דאיהו דין דינא דמל' כו') ועיקר בחי' ה' אחרונה דש' הוי'

הוא כלליות המצות שנק׳ ג״כ צדקה וכמ״ש וצדקה תהי׳ לנו כי נשמור לעשות את כל המצוה כו׳ וכתי׳ והי׳ מעשה הצדקה שלום שצדקה נק׳ מעשה ונק׳ שלום שהוא חיבור המשפיע במקבל כשנמשך השפע בכלים מכלים שונים לקבל בחי׳ גילוי אלקות שהוא רצוה״ע כמו שקדשנו במצותיו כמו שנק׳ רמ״ח אברי׳ דמלכא כך בא גילוי אלקות למטה בכל מצוה ומצוה בבחי׳ כלי דוקא כמ״ש כי נר מצוה ותורה אור והן אותיות ו״ה אור דתורה ונר דמצוה כו׳ וע״כ נק׳ המצות בכלל בשם צדקה כמו הצדקה בגשמיות שהוא להחיות רוח שפלים בחסד ח״ס דלי״ת כו׳ כך הו״ע גילוי החסדים העליונים שנמשך ברמ״ח מ״ע שהמה בכלים מכלים שונים להיות נגלה בו כבוד הוי׳ הוא לשמה דוקא כו׳ וד״ל.

וזהו ולא אבה הוי׳ אלקיך לשמוע אל בלעם כו׳ לפי שהוי׳ הוא אלקיך ממש והוא ש׳ הוי׳ בסדר ד׳ אותיות קוצו של יו״ד ויו״ד וה׳ ראשונה שהוא בבחי׳ פנימי׳ דחו״ב ובתומ״צ בכלל שהם אותיות ו״ה כנ״ל ע״כ ולא אבה לשמוע אל מדה״ד וקטרוג דבלעם כלל מאחר ששם הוי׳ מאיר בשלימות בכנס״י הרי מזה בא ונמשך מקור הברכות והחסדים העליונים ואין שם מקום לקטרוגים וקללות כלל וכמ״ש ראה נתתי לפניך את הברכה כו׳ ואת הקללה את הברכה אשר תשמעו וכידוע דבאתעדל״ת דנש״י בש׳ הוי׳ שמאיר בנשמתן כנ״ל נעשה אתעדל״ע בש׳ הוי׳ דאצי׳ שמתברך ממקומו והוא מעצמיות אוא״ס ב״ה שנק׳ ברכות הוי׳ כו׳ ע״כ ולא אבה לשמוע אל בלעם כנ״ל וד״ל.

יא) **ויהפוך** הוי׳ אלקיך לך את הקללה לברכה כי אהבך הוי׳ אלקיך. הנה מ״ש תחלה ולא אבה לשמוע אין זה רבותא יתירה כ״כ לפי שע״י גילוי אור דש׳ הוי׳ בשלימות בנש״י בחו״ב די״ה ובתומ״צ דו״ה כאשר הוא למעלה בד׳ אותיות בהוי׳ דאצילות הרי ע״ז נמשך ממהו״ע ית׳ ממש ממקור הברכות והחסדים עליונים כנ״ל וא״כ איך יש מקום לשמוע אל קטרוגים דבלעם כנ״ל אבל מ״ש ויהפוך הוי׳ אלקיך לך את הקללה לברכה זהו רבותא יתירה ביותר דהיינו שזהו למעלה מעלה מש׳ הוי׳ דתומ״צ כמ״ש ביוהכ״פ לפני הוי׳ תטהרו (וכמשי״ת). דהנה מבואר למעלה בעיקר ענין ו״ה דתומ״צ שהוא להיות גילוי אלקות מפנימיות אור פני מלך כמ״ש את פניך הוי׳ אבקש כו׳ ע״י קול דתורה וע״י רמ״ח מ״ע כנ״ל שזהו דוקא בקבלת עומ״ש שלימה ולהבדיל בין טו״ר להיות ומ״ר ועש״ט בפו״מ שנעוץ תחב״ס דוקא כנ״ל אבל ענין התשובה האמיתית הוא להיות סומ״ר ועש״ט מעומקא דליבא שנק׳ תשו״ע כתשובת ראב״ד שיצאה נשמתו בבכי׳ וכך הו״ע התשובה בעשי״ת שכל מי שאינו בוכה עשי״ת אין נשמתו שלימה כידוע שזהו מעלה יתירה מן התומ״צ שאינם אלא להבדיל בין טוב לרע כו׳ כי ע״י התשובה האמיתית נהפך גם הרע עצמו לטוב והו״ע לאהפכא חשוכא לנהורא שהחושך עצמו נהפך לאור שיש בזה יתרון אור מן האור עצמו (וכמ״ש במ״א בענין מארז״ל טוב זה מלאך טוב מאוד זה מה״מ פי׳ כשהמות ורע נהפך לחיים וטוב נק׳ טוב מאד והוא כמו הסם חיים שמחי׳ גם למת כו׳) והו עיקר ענין התשובה שמהפך המות ורע גמור לחיים וטוב האלקי ששרשו יותר נעלה מטוב עצמו שע״י תומ״צ דכתי׳ בה ראה נתתי לפניך את החיים והטוב כו׳ ובחרת בחיים

ע״י בחירה בדעת התורה והוא ההבדלה בטו״ר שע״י תומ״צ שבזה לא נהפך המות ורע עצמו לטוב ממש כלל כו׳ וע״כ אין הזדונות עצמן נהפכין להיות כזכיות ממש רק על ידי תשובה מעומקא דליבא וכן יו״ד עומקים שאומרים ממעמקים קראתיך בכ״י מעשי״ת שנמשך י״ג מדה״ר ביוהכ״פ לסלוח ולמחול על כל עוונות ממש שהם יותר טובים מן הזכיות עצמן מטעם הנ״ל במשל הסם חיים שאינו אלא בהיפוך הרע עצמו לטוב (וכמ״ש במ״א בענין י״א ארורים דקליפה שמתבררים בי״א סממני הקטורת ע״י שנהפך הרע לטוב שהקללות נהפכות לברכות שהארור כאשר נהפך לברוך הוא יותר גבוה מגוף הברכה עצמה כו׳ וז״ש ישימו קטורה באפיך שגבוה מכל הקרבנות כו׳ וע״כ הקטורת מעצרת המגפה כמ״ש במחתה דאהרן לפי שנהפך ממות לחיים כו׳ והיינו ג״כ ע״י התשובה האמיתית שנק׳ סם חיים לרפאות חולי המות לחיים וכמ״ש הסולח לכל עונכי הרופא לכל תחלואיכי כו׳ והן י״ג מדה״ר שהמשיך משה בירידתו ביוהכ״פ שהוא למעלה מחכ׳ דתורה ג״כ למחול ולסלוח העון בפו״מ.

וזהו הרבותא היתירה מה שא׳ ויהפוך הוי׳ אלקיך לך את הקללה לברכה שלמעלה מש׳ הוי׳ דתומ״צ כנ״ל דהנה ידוע בענין הקללה וברכה ששורש הקללה שהם דין קשים רצועא לאלקאה אינו בא רק מן הרע הגמור שפגם באותיות דש׳ הוי׳ דיו״ד בענין שחייב סקילה ובה׳ בענין שחייב שריפה כידוע בוידוי ק״ש שעהמ״ט אם פגמתי באות יו״ד כו׳ ועי״ז נמשך הדין הקשה כמ״ש תייסרך רעתך כו׳ והוא שורש כל הקללות כמ״ש והי׳ אם לא תשמעון אל מצות כו׳ והברכה אשר תשמעון כו׳ אך ע״י התשובה האמיתית נהפך הרע דעוונות וחטאים לזכיות וכאשר הרע עצמו נהפך לטוב אזי הקללה עצמה נהפך לברכה שהוא יותר עליון מהברכה עצמה שע״י תומ״צ כנ״ל וכמו הקטיגור עצמו שנהפך לסניגור שיודע יותר להפוך הקטרוג לזכות שיהי׳ מזה כח ועוז להמתיק הדינים בשרשן ממש כמיתוק המרירות בעצם כמ״ש מעז יצא מתוק כו׳ משא״כ כשהמרירות נמתקין במתיקות שיש בזה מדה ואינו מחזיק כ״כ כך הדין הקשה כשנמתק בכח החסד יש בו שיעור ואינו מיתוק אמיתי רק כאשר נמתק בעצם וזהו ויורהו ה׳ עץ כו׳ וימתקו המים וכמ״ש במ״א באורך וד״ל, וזהו ויהפוך את הקללה עצמה לברכה שהוא רק ע״י שהזדונות עצמן נעשו כזכיות ע״י התשובה האמיתית זהו רבותא יתירה הרבה יותר ממה שלא אבה לשמוע כו׳ והיינו שמלבד שלא אבה לשמוע אל בלעם לקללם לפי שברוכי הוי׳ המה ע״י התומ״צ שקבלו בה״ס עוד זאת עשה להפוך הקללה עצמה לברכה שיש בה כח רב של טוב וחסד יותר מהברכה עצמה וכמ״ש במ״א בקללות שבתוכחה שיהופך לברכה לע״ל.

יב) **אך** אין זה כ״א ע״י תשובה מעומקא דליבא ממש שמעורר בזה אה״ר העליונה הפנימי׳ העצמות ממש הוא מה שא׳ טעם לזה כי אהבך הוי׳ אלקיך אה׳ יתירה שלמעלה מן המדה כלל, והוא תגבורת האה״ר בפנימי׳ נקודת הרצה״ע שנק׳ רעותא דכב״ע כו׳ משם דוקא יומשך י״ג מדה״ר העליוני׳ לעשות את הזדונות כזכיות שזהו המהפך את הקללה עצמה לברכה כנ״ל, והיינו דוקא באתעדל״ת בעשי״ת בתשובה שלימה שהוא ג״כ בבחי׳ נקודת

הרצון הפשוט מעומק לעומק הרצון כו' בתשובת וכה"ג שעי"ז מתעורר ונמשך מלמעלה למטה מפנימיות ועצמיות מעומק ועומק הרצון שנק' רעוא דכל רעוין וז"ע ממעמקים קראתיך הוי' ממקור כל הרצונות פשוטים שהוא נק' עומק לעומק הרצון שמאיר לש' הוי' בקוצו של יו"ד ויו"ד וה' כו' שלמעלה מעלה גם מרצוה"ע שבתומ"צ וע"ז גם החוטא עובר על רצה"ע שבתומ"צ נמחל לו כנ"ל (וכמו שבכה רבי ע"ד תשובת דראב"ד וא' יש קונה עולמו בשעה א' לפי שנכלל בזה כל התומ"צ אעפ"י שלא עשה מצוה כלל כו' קנה עולמו בחי' העוה"ב ממקום היותר עליון שאין תומ"צ מגיעין לשם וכמ"ש אם צדקת כו' וכמארז"ל במקום שבע"ת עומדים אין צ"ג יכולים לעמוד שם וכמ"ש בזוהר משום דמשכין לי' לקוב"ה בחילא יתיר דהיינו שמעוררים בפנימי' מקור כל רצון פשוט שלמעלה מן הטעם ודעת כלל רק בבחי' עצמיות ממש שנק' חילא יתיר כו' שיש יתרון רב בזה הרבה מבחי' עוז דתומ"צ מטעם הנ"ל שמהפכים החושך עצמו לאור וכמ"ש כיתרון האור מן החושך דוקא והוא מבחי' ישת חושך סתרו כו' וד"ל.

וזהו"ע היו"ד עומקים דעשי"ת שאנו אומרים ממעמקים קראתיך בכל יום שהן לנגד ע"ס דאצי' בבחי' עומק דעומק של כל ספי' כמו שהוא במקורא דכולא בעצמיות א"ס ב"ה ממש, וזהו שכתוב קראתיך הוי' בכל ספי' מהעלם פנימי' ועצמיות המאציל והוא מבחי' רעוא דכל רעוין הנ"ל שנק' כתר שבכתר בכלל בנעילה המתגלה ביוהכ"פ ומילא נהפכים הזדונות לזכיות מטעם הנ"ל שנהפך הרע עצמו לטוב ע"י התשובה האמיתית שז"ע היפוך הקללה עצמה לברכה כנ"ל וזהו מ"ש אנכי אנכי הוא מוחה פשעיך למעני ממש, למען עצמות ממש שנק' סדב"ס דלית מח' תפיב"כ הוא דוקא מוחה פשעיך כו' וד"ל.

(וז"ש ביוהכ"פ לפני הוי' תטהרו למעלה הרבה מש' הוי' וכמ"ש קראתיך הוי' מהעלם העצמי' ממש, למלאות ולתקן כל פגם וחסרון שנעשה בש' הוי' ע"י הזדונות כו' להמשיך אור חדש ממש בכל ש' הוי' שבכל ספי' והן היו"ד עומקים דע"ס כו' וד"ל וביוהכ"פ הוא נמשך בחי' כתר שבכתר עצמו כידוע ע"כ עיקר הגילוי דבחי' רעוא דכל רעוין הוא בנעילה דיוהכ"פ כו').
וזהו כי אהבך הוי' אלקיך פי' אחרי שלא אבה לשמוע אל בלעם מפני שהוי' הוא אלקיך ע"י תומ"צ שהוא ע"י הבחירה והדעת דתומ"צ להבדיל בין טו"ר וכמ"ש ובחרת בחיים כו' ממילא תתברך בברכה זו כמ"ש ואת הברכה כו' אך בזה אין יתרון כ"כ כי הרע נשאר במציאות עדיין אבל עוד זאת מצד אה' וחיבה יתירה העצמיות הנ"ל ע"י התשובה האמיתית להפוך גם הקללה עצמה לברכה כנ"ל כמו להפוך הזדונות כזכיות ביוהכ"פ מלבד מה שסולח ומוחל העוונות כנ"ל ובזה יתרון ברכה הרבה יותר כנ"ל והוא מ"ש כי אהבך הוי' אלקיך באה"ר עצומה ועצמיות ממש, ע"י התשובה האמיתית דמשכין לי' בחילא יתיר דוקא כנ"ל וד"ל.

מכ״ק אדמו״ר נ״ע תקפ״ח
(הגהות ללק״ת ד״ה ולא אבה)

[לח* ג. שורה שאין מקבלין — בלי טעם ודעת]

וע״ז מורה לשון לא אבה ר״ל רצון בלא טעם מושג וכדפי׳ בס׳ אוה״ח והביא ראי׳ דכך הוא הפי׳ מלשון לא אבה ממ״ש פ׳ דברים ב׳ לשון ולא אבה סיחון כו׳ כי הקשה ה׳ רוחו כו׳ דמשמע שלא הי׳ כלל חשש בדבר אעפ״כ לא אבה מחמת כי הקשה כו׳ ולמטה זהו ענין עקשות. כי עניני עוה״ז ראוי להיות עפ״י שכל וכשרוצה בדבר נגד השכל הוא עקשות, אכן למעלה שהוא ית׳ למעלה מעלה מן החכ׳, הנה יש בחי׳ רצון שלמע׳ מהחכ׳ וזהו ולא אבה כו׳, וכן יש בחי׳ זו באדם בעבודת ה׳ וכמ״ש ולא תאבה לו כו׳ בני אם יפתוך חטאים אל תאבה לו כו׳, דהיינו שלא תבא עמהם בטו״ת כלל כי המתאבק עם המנוול מתנוול רק שלא תאבה בבחי׳ הרצון שלמע׳ מן הטעם ודעת המושג כיון שהוא ית׳ למעל׳ מע׳ מהחכמה וכדלקמן)

[שורה שהם חלק — הוי׳ ממש]

(וכך מבואר להדי׳ בברכות דבלעם לא הביט און ביעקב ולא ראה עמל בישראל ה׳ אלקיו עמו, פי׳ מפני שהוי׳ אלקיו עמו ממש ע״כ אינו אינו רואה עליו חוב, ע״ד אמרם אין אדם רואה חוב לעצמו שאינו תופס מקום כלל ואינו מרגיש זה לחוב משום שהאהבה הגדולה שהאדם אוהב א״ע תכסה על כל פשעים, כך נאמר ויסף אלקי׳ בעדו שהוא חסד עליון המקיף הנשמה... בע״ח לכן תכסה האהבה כו׳. והיינו להיות חלק הוי׳ כנ״ל למהוי אחד באחד ע״כ אינו רואה חוב... והוא בחי׳ הרצון שלמע׳ מהטעם ודעת המושג).

ב) (ביאור ענין זה איך יהי׳ התעוררות בחי׳ זו למע׳ להיות ולא אבה כו׳) ואיך יש בחי׳ הארה משם הוי׳ בכל נפש שמחמת זה נתעורר בחי׳ זו ולא אבה כו׳.

[שורה א״ח עטרת בעלה כו׳]

(וכמ״ש במ״א בפי׳ איה סופר שהוא בחי׳ אי״ה דשם הוי׳ חו״ב וא׳ הוא בחי׳ הכתר שלמעלה מחו״ב משם נמשך בחי׳ סופר שהו״ע דברי סופרים ל״ת שגבוהים ממ״ע כי בבחי׳ זו א״א להמשיך רק ע״י שלא לעשות המנגד כו׳ ולכן מבחי׳ רצון זה שבנפש שרשו מבחי׳ זו דכתר יומשך היראה שלא להפריד כו׳ ושלא לעבור על ד״ס וכו׳).

[שורה חשיב — לא שניתי כו׳]

---

*) בחצאי מרובע הוא ע״פ הוצאת תרס״ד ושלאחריו — הוספה מהמו״ל.

(והענין כי הנה א"ס ב"ה מצד עצמו לא שייך לקרותו בשום שם כלל כי לא שייך קריאת שם רק בדבר שיש בי' תפיסא והשגה והשם מגביל אותו ומורה עליו אבל מהוע"צ ית' דלית מחשבה תפיסא ביה כלל לא שייך בו שום שם כלל, וענין שנק' הוי' הוא מצד ההמשכה שנמשך להוות העולמות והיינו ע"י התלבשות בחי' החכ' ובינה חסד וגבורה כו' עד לך הוי' הממלכה וכמ"ש בר"מ פ' פנחס דף רכ"ה ע"א ואיהו לא אתקרי' הוי' ובכל שמהן אלא באתפשטותא עליהו נהורי' וכד אסתלק מינייהו לית לי' מגרמי' שם כלל מגהון כו' ולכן כדי להיות ההמשכה מא"ס ב"ה דלאו מכל אינון מדות כלל להיות נמשך ומתלבש בבחי' חכמה להיות אנת חכים כו' וכן בבחי' המדות כו' שזהו ענין ד' אותיות דשם הוי', הנה הוא ע"י בחי' אמצעות והוא בחי' קוש"י שהוא בחי' אין כמ"ש בזהר ח"ג דף ס"ה ע"ב ואח"כ והחכמה מאין תמצא הוא עצם היו"ד הנמשך מקוצו כו' וכמו עד"מ בהתהוות ד' יסודות גשמי' ארמ"ע מבואר בע"ח שמ"א פ"ג כי קודם שברא הד' יסודות ברא חומר א' הנק' היולי שיש בו שורש כל הד' יסודות בכח ולא בפועל כו' ואין בו צורה כלל ואח"כ ממנו נמשכים כל הד' יסודות וכמו"כ כיון שאין ערוך כלל בחי' חו"ב לגבי א"ס ב"ה ע"כ כדי שיהי' ההמשכה מא"ס ב"ה להיות אנת חכים כו' הוא ע"י שמתחילה נמשך בחי' רצון העליון הכולל כל הבחי' והוא בחי' אין שאינו עדיין מערך ומהות כלל בחי' חו"ב ולכן אין לו ג"כ אות המורה עליו רק בחי' קוש"י להיותו בחי' אין ולכן קוש"י פונה למעלה שנמשך לקבל מא"ס ב"ה כו', והנה כמו"כ בנפש האדם דכתיב חלק ה' עמו שיש בו מבחי' ד' אותיות הוי' כדלקמן, א"כ יש בו ג"כ מבחי' קוש"י והיינו בחי' הרצון לאלקי' שלמעלה מטעם ודעת המושג).

[שורה את הנפש — ההשגה כו']

(והיינו מבחי' הקוש"י המאיר ומתלבש בהיו"ד שהוא החכ' וכו').

[שורה מאליה — לעוררה]

(ע"י התבוננות שעי"ז יתגלה הרצון שלמעלה מהטו"ד וההתבוננות לא הי' רק גרמא וכמובן ממ"ש במ"א ענין ק"ש וכו').

[לח, ד שורה ראשית — ההשתלשלות]

ופי' בחי' החושך הוא בחי' קושי' הנ"ל שהקוץ אינו אות רק תג בעלמא רמז על היות בתכלית בחי' ההעלם ופונה לאוא"ס המתלבש בו כנ"ל (ע"י התלבשות אוא"ס בבחי' זו נמשך הארה מועטת אח"כ בבחי' החכמה ע"י בחי' שערות וכו').

[שורה ויהי' — חכמה שבנפש]

(והנה הגם כי בכי"ו מתחדש החיות כו' מ"מ בר"ה נמשך חיות כללי לכל השנה ואח"כ מתחלק בפרטיות לכל יום כו' וההמשכה זו היא ג"כ תחלה בבחי' חכ' ואח"כ בחכ' יסד ארץ העליונה וכמבואר באגה"ק ע"פ עיני

ה׳ אלקיך בה מראשית השנה ועד אחרית השנה ולכן צ״ל ג״כ אתעדל״ת בבחי׳ ביטול רצון וכו׳, והיינו תחלה צ״ל אתעדל״ת ובבחי׳ אהבה הטבעי׳ שלמעלה מטעם ודעת לעורר בחי׳ ולא אבה כו׳ קושי׳ ואח״כ צ״ל בחי׳ יו״ד והיינו ע״י הביטול בכל שיעור קומה).

[לט, א. שורה בו ית׳ — ואמשיך רוח כו׳]

(דהיינו ע״י שיבין איך שחיות כל העולמות הוא בחי׳ הארה מועטת ונק׳ בצר להם, ולכן ירצה לצאת מן המצר זה אל מרחב הגילוי מא״ס ב״ה ע״ז ימשיך בו בחי׳ ה״א עילאה התרחבות ההשגה).

[שורה בחי׳ שם — שמך לעד כו׳]

(ויבין איך שזהו הכל בחי׳ מצר ר״ל צמצום ההארה לגבי א״ס ב״ה).

[שורה דהיינו בחי׳ — פניו כו׳]

ה) ובזה יובן מ״ש ע״פ שנים עדים יקום דבר, פי׳ דבר הוא המחי׳ כל העולמות מאין ליש, הקמתו ובנינו הוא ע״פ שנים עדים הם בחי׳ אותיות י״ה הנ״ל דהיינו בחי׳ צמצום והתפשטות שע״י ב׳ בחי׳ אלו דוקא יכול להיות ההקמה ובנין בחי׳ עולם הדיבור שאם לא בחי׳ צמצום א״א לברוא יש מאין בבחי׳ גבול כידוע כנודע שבמדת ההתפשטות הי׳ העולם מתפשט עד בלי די וכן אם הי׳ בחי׳ צמצום לבד יהי׳ ג״כ בלתי אפשרי להיות קיום העולם רק ע״י ב׳ בחי׳ אלו יחד דוקא יקום דבר ומה שנק׳ ב׳ בחי׳ אלו בלשון עדים מבואר הטעם במ״א, דענין עדות שייך ע״ד שאינו נראה ונגלה לכן צריך עדות ע״ז וכך י״ה הם בחי׳ נסתרות לה׳ אלקינו עלמין סתימין כו׳ ולכן נק׳ לשון עדים וכמו״כ יובן ג״כ ענין יקום דבר הוא בחי׳ דיבורו אותיות התפלה שכשהדיבור יש בו חיות מבחי׳ אהוי״ר המלובשים בו עז״נ יקום דבר משא״כ כשלבו רחוק מהדיבור ח״ו הנה דיבור זה אין בו חיות כלל, וזהו ענין ע״פ שנים עדים יקום דבר הם בחי׳ אהוי״ר הנמשכים מבחי׳ י״ה שבנפש שבבחי׳ היו״ד נמשך יראה בושת כו׳ להתבושש מאד מפני אוא״ס ב״ה דכולא קמי׳ כלא חשיב ובושה זאת מביאה לידי ביטול רצון הנ״ל ומבחי׳ הנמשך התפשטות האהבה כו׳ ונק׳ ג״כ עדים כו׳ הנסתרות אינון דחילו ורחימו וענין או עפ״י שלשה עדים יקום דבר אם מתקיים עדות בשנים למה פרט לך הכתוב שלשה כו׳ הענין ע״ד המבואר בזהר בענין ג׳ תפילות תפלה של שחרית כנגד אברהם אהבה ומנחה כנגד יצחק יראה ואמאי תפלת ערבית כנגד יעקב בחיר שבאבות רשות ותירצו דבחי׳ זו בא ממילא כו׳ וביאור ענין תירוץ זה בביאורי הזהר פ׳ חיי שרה באריכות, ותמצית הענין כי הנה ע״י בחי׳ ב׳ תפלות אלו שהוא אתעדל״ת להיות כנ״י באצי׳ ומאחר שנתעלית לשם אזי ההמשכה והגילוי מא״ס ב״ה באצי׳ בא ממילא מצד האתעדל״ת ולכן תפלת ערבית רשות כו׳ יעו״ש, וזהו כענין תפלת ערבית רשות כו׳ גם י״ל דבחי׳ הג׳ הוא בחי׳ תורה שהוא בחי׳ הוי׳ דלקמן והנה האמת שעיקר ההמשכה הוא ע״י בחי׳ זו כי אהוי״ר הם רק

גדפין ועיקר ההמשכה הוא ע״י התורה רק שמ״מ העדות תלוי עיקר בהשנים כי כשיהי׳ צמא לה׳ ע״י אהוי״ר ממילא ילך למים שהוא התורה כו׳ וגם בי ענין ההמשכה שע״י התורה הוא ג״כ בחי׳ אתעדל״ע מצד עצמו כמ״ש במ״א ע״פ אתה החילות וכו׳ ע״ש משא״כ ענין השני עדים שהם אהוי״ר זהו בחי׳ אתעדל״ת.

[שורה מדבר — בקדש חזיתיך]

(ולכן נק׳ וי״ו שבחי׳ וי״ו הוא הנמשך מלמעלמ״ט מיו״ד שבראשה הוא בחי׳ חכ׳ עילאה וגם וי״ו הוא שרשה כנגד ששה סדרי משנה שהם בחי׳ ששה מדות עליונות זרעים מבחי׳ חסד ולכן מדבר מענין מתנות עניים לקט שכחה ופאה שהם השפעה לדלתו וכן ברכות הוא המשכות למטה וסדר מועד הוא מבחי גבו׳ לכן מדבר בענין שבת ויו״ט שהשביתה הוא העלאה ממטלמ״ע כו׳ וענין עסק התורה הוא להמשיך אוא״ס המלובש בח״ע שיומשך ויתלבש בששה מדות אלו ע״י סדר זרעים נמשך אוא״ס בבחי׳ חסד כו׳, וזהו ענין אורחין דאורייתא הנז׳ בזוהר עד״מ שיש דרך אחת רחבה וממנה מתפשטים דרכים לעיר זו ולעיר זו כו׳, ונמצא ע״י דרכים אלו באים אל הדרך הגדולה והרחבה כו׳, כך הנה יש בחי׳ דרך הוי׳ והוא בדרך שנמשך בו גילוי שם הוי׳ שמאיר ומתלבש בח״ע ומשם נמשך להתלבש בששה מדות עליונות והיינו ע״י ש״ס משנה שעי״ז ממשיכים גילוי אור א״ס ב״ה בהמדות כי אא״ס ב״ה מצד עצמו הוא לאו מכל אילין מדות כלל וע״י התלבשות זו שנמשך אוא״ס ב״ה ומתלבש במדותיו ית׳, והנה עי״ז נמשך אח״כ ההמשכה למטה בבי״ע להיות קול קורא במדבר כו׳, והיינו ע״י ה״א תתאה שהוא מקור חיות דבי״ע כמ״ש בהבראם בה״א בראם והיינו כי מן הוי״ו נמשך המשכת קודש העליון בה״א תתאה הוא בחי׳ המעשה, והי׳ מעשה הצדקה שלום מעשה דווקא, וצדקה היא כללות המצות כי כמו שצדקה הוא להחיות שפלים כו׳ כך כללות המצות הן להיות המשכות חיות אא״ס ב״ה למטה בעולם השפל הגשמי ונגלה כבוד ה׳ למטה כו׳ והוא בחי׳ ה״א כי הנה כתוב צדק מלאה ימינך (פי׳ שמדת מלכותו ית׳ המחי׳ עולמות בי״ע נק׳ צדק וכמ״ש וצדקתך ירננו שהמלאכים מרננים ואומרים שירה ע״י השגתם באלקות הנמשך להם ממדת צדק וכ״ש על ירושלים צדק ילין בה ובאברהם כתיב צדק יקראהו לרגלו יתן לפניו גוים כו׳ כי מלכותו בכל משלה אך יש בחי׳ עליונה יותר כשנקראת צדקה בה״א והענין כמ״ש ומלכי צדק מלך שלם כו׳ שמתחלה יש בחי׳ גבורות וצמצומים כדי שיוכל להיות בחי׳ מל׳ שהרי אין מלך בלא עם נפרדים דווקא וכדי שיהי׳ התהוות הנבראים והנפרדים צ״ל גבורות וצמצומים וזהו כבוד מלכותך יאמרו וגבורתך ידברו כו׳ ואמרו דינא דמלכותא דינא ואז נק׳ מלכי צדק, וזהו צדק ילין בה כי לילה הוא בחי׳ דין כנודע וכן באברהם הי׳ צריך לבחי׳ זו להכניע לפני המלכים ולעשות בהם דין, אך ענין צדק מלאה ימינך היינו שנמשך בחי׳ התפשטות חסדים עליונים אח״כ בבחי׳ מל׳ כמ״ש והוכן בחסד כסאו, וזה״ע מלאה ימינך שהימין ימלא את בחי׳ הצדק להיות גילוי חסדים למתק הדינים ואז נק׳ צדקה בתוס׳ ה״א,

ואז נק׳ מלך שלם שהוא בחי׳ שלימות להיות כלולה מחו״ג וכו׳ וכן הוא ג״כ ענין ר״ה ויו״כ, כי בכל שנה מתחדש החיות ממקורו ושרשו במדת מלכותו ית׳ וזהו אמרו לפני מלכיות כדי שתמליכוני כו׳ ולכן צ״ל תחלה בחי׳ גבורות וצמצום עד שיוכל להיות התהוות בחי׳ עם, ולכן ר״ה הוא יום הדין ועז״נ שמאלו תחת לראשי כו׳ ואח״כ ע״י תקיעת שופר מעוררי׳ ר״ר להמתיק הדין עד שביו״כ נק׳ מלך שלם ואז הוציא לחם ויין להשפיע למטה בבי״ע לכן גם בליל ר״ה אומרים ג״כ מזמור לה׳ הארץ ומלואה פי׳ הארץ הוא בחי׳ מל׳ ומלואה הוא בחי׳ מלאה ימינך כו׳ כנודע לי״ח וזהו כן הוי׳ אלקי׳ יצמיח צדקה כו׳ שמבחי׳ צדק יהי׳ נעשה צדקה כו׳ לכן נוהגים להרבות בצדקה מר״ח אלול כי עי״ז נעשה צדק מלאה ימינך שנק׳ צדק מלא ה״א וע״י הצדקה הנה מלאה ימינך התפשטות והמשכות החסד אזי נק׳ בתוס׳ ה״א צדקה והנה גילוי זה שבבחי׳ המעשה הוא ע״י בחי׳ הוי״ו שהו״ע ההמשכה כו׳.

אך הנה כ״ז הו״ע הוי׳ שבנפש האלקית דהיינו קוש״י הוא האהבה הטבעית שלמעלה מטעם ודעת ויו״ד הוא הביטול רצון בכל קומה של אדם כנ״ל אות ג׳ ד׳ ה״א עילאה הוא התחברות ההשגה בה׳ וההתפשטות האהבה ושמחת הנפש כנ״ל. ואח״כ ו״ה הוא תומ״צ כנ״ל ועי״ז הוי׳ שהוא אלקיך לכן ולא אבה לשמוע אל בלעם כו׳ כדלעיל אות א׳.

[לט ב. שורה לבחי׳ — הנפש שאת]

וביאור זה דלכאורה אינו מובן אמאי במקום שבע״ת עומדים אין צ״ג יכולים לעמוד כיון שמדריג׳ התשובה רק כמו מל״ת א״כ הצדיקים ג״כ שמרו כל הל״ת שהן בחי׳ שמי עם י״ה כנ״ל וצ״ל דה״פ דמתחלה מבאר ענין מעלת הל״ת על המ״ע שע״י הלאו ממשיך ממקום גבוה יותר לאין קץ מן ההמשכה שע״י הן שהוא מ״ע כו׳ וזהו מבואר במ״א באריכות, וענין מעלת הלאו היינו עקירת הרצון מהרע, דאין לומר דהפי׳ אעפ״י שאינו עושה שום פעולה לעקור רצונו מהרע כגון שאינו עובר עבירה משום שלא נזדמן לו דזה אינו כמבואר בשלהי מכות הא כל היושב ואינו עובר עבירה נותנין לו שכר כעושה מצוה, ופי׳ בגמרא סוף פ״ק דקדושין שזה דוקא במי שבא עבירה לידו וכבש יצרו ולא עשה שזהו עקירת רצונו מהרע שכובש יצרו ועוקר רצונו לבלתי עשות, נמצא מובן דמעלת הל״ת הו״ע עקירת הרצון מהרע וזה גבוה מקיום מ״ע כנ״ל, ולכן התנו רז״ל בעיקרי התשובה שיתחרט על העבר ויגמור בלבו שלא יעשהו עוד שכ״ז הו״ע עקירת הרצון כו׳, ונמצא א״כ עכ״פ הבע״ת שעקר רצונו מהרע בתכלית גבוה מהצדיק שיוכל להיות שלא בא לו כלל עבירה בעולם שמוכרח לעקור רצונו וכו׳. אך באמת עקירה זו של הבע״ת גדלה יותר מעקירת הרצון של צ״ג לפי שגדלה מאוד העקירה מעומקא דליבא בבחי׳ מאודך ממש כי נגע ללבו יותר עוצם ירידתו ואיך כי רע ומר עזבו את ה׳ כו׳ וכנ״ל שעקירה זו שמן היפוך תגדל מאוד כו׳ וכמו ר״א בן דורדיא שגעה בבכי׳ עד שיצאה נשמתו בפ״מ ומעין זה הוא בחי׳ המאדך בק״ש כו׳.

[שורה להיות תטהרו]

(נמצא בחי' ולא אבה לשמוע כו' זהו בחי' י"ה התעוררות בנפשו האהבה שלמעלה מהטעם ודעת ואח"כ ויהפוך כו' הקללה לברכה מחילת העוונות שביוה"כ ע"י התשובה בכל עימ"ת בחילא יתיר בצר קהם וכו' ואח"כ כי אהבך התגלות חסדים עליונים בסוכות וימינו תחבקני כנודע.

להבין שרש הדברים הנ"ל הנה מתחלה יש לבאר ענין ד' אותיות שם הוי' שיש מבחי' אלו בכל נפש מישראל ואח"כ יתבאר ענין ויהפוך ה' את הקללה לברכה כו' שהוא בחי' שם הוי' שלמע' יותר במדריג', הנה קוצש"י הוא בבחי' הכתר כידוע ומבואר בזהר בדוכתי טובא ומכללן בפ' ויקרא האי יו"ד קוצא חד לעילא כתרא עילאה ההוא עילאה מכל עילאין כו' ובחי' היו"ד עצמו היא החכ' ולהבין מה שקצש"י אינו אלא כמו רמז בעלמא, הענין לפי שהכתר מקבל מבחי' מל' דא"ס כידוע (שבחי' הכתר הוא ממוצע בין המאציל לנאצלים דהיינו שיש בו מבחי' תחתונה שבמאציל, והוא בחי' מל' דא"ס ויש בו בחי' שרש וראש לנאצלים והוא כנז' לעיל במשל ענין חומר היולי המקור לד' יסודות והוא עצמו אין בו עדיין מציאת הד"י כך הכתר עצמו למע' מע' מבחי' חו"ב תומ"צ שהן ד' אותיות ש' הוי' כדלקמן, רק שהוא מקור ושורש להן וכנז' זה בע"ח שמ"א), ובבחי' מל' דא"ס אמרו דלית מח' תפיסא בי' כלל כי הוא בבחי' הא"ס כמו עצמות דא"ס כמארז"ל קודם שנברא העולם הי' הוא ושמו בלבד שאינו נתפס בדר ההשגה ותפיס' כלל, לכן נרמז רק בקוש"י שאינו רק רמיזא בעלמא (ועד"מ כמו ענין לחכימא ברמיזה שיש שכל עמוק שא"א לפרשו ולהלבישו באותיות ממש אך ע"י הרמיזה יוכלו לרומזו שלגודל עומק השכל א"א לו להתלבש באותיות רק ע"ד הרמז כמו מחווי לי' במחוג וכמ"ש כ"ז במ"א ע"פ הראיני את מראיך כו' וכך יובן דבחי' הכתרא עילאה להיותו גבוה מאוד עד דמלחת"ב להתלבש באותיות ממש רק בקוש"י שהוא רק דרך רמיזה בקש"י וז"ש בזהר פ' אחרי דס"ה ע"ב קוצו דיו"ד דלעילא רמיזה לאין כו', ובזה יובן מארז"ל פ"ג דמנחות ואפי' כתב א' מעכבן גבי תפילין ומזוזות ואמרו פשיטא ותירצו לא נצרכה אלא לקוש"י, דלכאורה תמוה הרי קוש"י הוא בבחי' הכתר שלמע' משאר הספירות שהן שאר האותיות, וא"כ אכתי קשה טפי פשיטא דמעכב יותר, ולפי הנ"ל א"ש משום דיש סברא לומר כיון דלמת"ב ואינו נתפס באות ממש כמו שאר האותיות רק ע"ד הרמז בקוש"י א"כ הוה ס"ד דאינו מעכב כו' ולזה אמר דמעכב כיון שמ"מ זהו רמיזה ממש לבחי' הכתר ה"ז כשאר האותיות), והנה אעפ"י שבמח' אינו נתפס מ"מ בנקודת רצון הפנימי שבלב הוא נתפס כמ"ש באדר"ז דרפ"ט ע"ב לעילא לעילא אית דלא אתידע כו' עד אלא ברעותא דלבא כי דוקא בבחי' השגה ומחשבה אינו נתפס והיינו שאין בו השגת המהות לכן אינו נתפס בשום מחשבה שתפיסת

המח׳ היא להשיג המהות כו׳ אבל נתפס הוא בבחי׳ אהבה הטבעית שאינו מצד השגה ותפיס׳ כלל כי היא אהבה שלמע׳ מן הטו״ד שאעפ״י שאיננו יודע ומשיג עצמיות ומהות האא״ס הוא נמשך מצד עצמיותו בחי׳ הרצון שלמע׳ מהטעם והיינו מצד כי הנפש נלקחה משם שיש בה ג״כ מבחי׳ זו שהוא בחי׳ הכתר והוא בחי׳ יחידה שבנפש ולכן תכסוף לשרשה ולא לפרוד ח״ו אפי׳ במס״נ ממש, לכן לא נאמר בתו׳ טעם על מס״נ רק על אהבה כמ״ש לאהבה את ה׳ אלקיך כי הוא חייך והיינו כי המס״נ הוא נמשך מבחי׳ שלמע׳ מהטו״ד והוא בחי׳ קוש״י שענינו למע׳ בחי׳ כתר עליון שאין בו תפיס׳ והשגה רק כמו רמז בעלמא והוא הקוש״י ופונה למע׳ דהיינו לבחי׳ מל׳ דא״ס שהוא בחי׳ תחתונה שבמאציל שממנה נמשך להיות שרש וראש לנאצלים שהוא בחי׳ הכתר דאצי׳, וכך ג״כ בנפש הוא האהבה הטבעית שלמע׳ מבחי׳ החכ׳ שפונה למע׳ לא״ס ב״ה כי הוא למע׳ מבחי׳ מחשבה ותפיסא כו׳.

ב) **והיו״ד** עצמו הוא בבחי׳ החכ׳ שנק׳ ראשית הגילוי מן ההעלם וכמ״ש והחכ׳ מאין תמצא דהיינו מבחי׳ קוש״י שנק׳ אין כנ״ל בשם הזהר. וביאור הדברים הנה ידוע דהחכ׳ נק׳ בהיכלא והיינו נקודת אבא בהיכל הבינה כי בחי׳ הבינה הוא בחי׳ השגה לאור״ח דוקא אבל החכמה נק׳ כח מ״ה כלומר מה פשפשת שלמע׳ עדיין מבחי׳ השגה ממש וע״כ אינו אלא כמו בחי׳ נקודה א׳ בלבד, עד״מ כמו באדם התחתון כשנופל לו שכל מלמע׳ מהשכל שהוא בא במוח כמו ברק המבריק בהארה פתאומית, וזהו בחי׳ נקודת החכ׳ שנקראת נקודה ואח״כ מתפשט בהשגה לאור״ח זהו ענין נקודה בהיכלא שמנקוד׳ א׳ דחכ׳ נעשה אור״ח בהשגה דוגמת ההיכל שהוא בחי׳ התפשטות לאור״ח ומע׳ ומט׳ כו׳ וזהו בחי׳ בינה, והוא ג״כ כמשל גידול הולד ברחם האם מטפת האב כדלקמן או כמשל התפשטות הנהר מן המעיין כו׳, והנה הטעם שהמשכת החכ׳ מלמע׳ מן החכ׳ הוא רק בבחי׳ נקודה בעלמא הוא להיות כי א״א להיות התהוות בחי׳ החכ׳ מלמע׳ מן החכ׳ אלא ע״י צמצום דוקא, ולא בבחי׳ השתל׳ עילה ועלול רק ע״י צמצום גדול דוקא שיתצמצם האור שלמעלה מהחכמה ולא יתגלה להאיר רק בבחי׳ צמצום עצום שהוא בחי׳ נקודה לבד אז דוקא הוא שיכול להיות התהוות שכל אנושי, רק שהוא ע״י ריבוי השתל׳ וצמצומי׳ האצי׳ ומאצי׳ לבריאה בהשגת הנשמות ומלאכי׳ כו׳ ומבריאה ליצי׳ עד חכ׳ שבמל׳ דעשי׳ שהוא מקור ושרש להתהוות שכל אנושי כו׳ אבל עכ״ז הואיל שהחכ׳ דאצי׳ הוא מקור דמקור להתהוות בחי׳ זו אינו ערוך כלל לגבי למע׳ מהאצי׳ שאין שם לא מערך מציאת ומהות חכ׳ כלל וכמאמר חכים ולא בחכ׳ ידיעה, וע״כ א״א להיות התהוות מציאות חכ׳ מן המאציל ואפי׳ חכ׳ דאצי׳ רק ע״י צמצום גדול בתחלה שהוא בחי׳ העלם האור עד שהגילוי הוא רק נקודה בעלמא ואח״כ הוא שמתפשט מנקודה זו לאור״ח בבחי׳ בינה (וכמשל המעיין שמוכרח לצאת מן התהום ע״י צמצום עצום כגיד דק שאל״כ הי׳ שוטף הכל רק שאח״כ נעשה מן המעיין נהר רחב כו׳ כך חכ׳ נק׳ מעיין ובינה נהר כידוע), והנה אפי׳ בחי׳ ח״ס דא״א שנק׳ בלשון הגאונים שכל הנעלם

מכל רעיון גם היא התהוותה מעצמות המאציל ב"ה הוא ע"י צמצום דוקא והוא מה שידוע דבחי' גבורה דע"י הוא מלובש בח"ס ובחי' גבורה דע"י היינו בחי' הצמצום להעלים א"ע בתחלה בכדי שימצא ויהי' התהוות שכל הנעלם הזה כי גם הוא בכלל בחי' חכ' יחשב כיון שהוא מקור לחכ' דאצי' לכן א"א להיות התהוות בחי' זו אם לא ע"י צמצום בתחלה כו', וגם כשנמשך מבחי' שכל הנעלם הזה לחכ' דאצי' הוא ג"כ ע"י צמצום עצום בתחלה, והיינו בחי' השערות שנמשכין ממותרי המוחין דח"ס שהשערות עד"מ באדם הן דבר נבדל מהגוף כידוע שלא יתפעל האדם בקציצת השערה אבל מ"מ קצת יניקה יש בחללה והיינו מה שנמשך ממותרי מוחין כי צמיחה זו עוברת דרך הגולגלתא המעלמת המוחין שבתוכה לבלתי יתגלו חוצה רק שנמשך מותרי מוחין לבד, ח"ש ה' מלך גאות לבש, וכן מ"ש ישת חושך סתרו דהיינו העלם דגולגלתא ואחר העלם זה בוקעין ועוברין בחי' השערות מח"ס כנ"ל, וכ"ז משום דאין ערוך כלל בחי' האצי' לגבי למע' מהאצי' ע"כ א"א שיבא אור מציאות נגלית באצי' כ"א ע"י צמצום דשערות שהוא בא בבחי' דילוג גדול וכו' (וזהו מ"ש ג"כ בע"ח שהשערות הם בחי' יודי"ן ווי"ן עיין בשער היחודים ביחוד דדיקנא וזהו פותח את ידיך יודי"ך שהם השערות וכו' והיינו כנ"ל שהיו"ד מורה על הצמצום שבתחלה עד שהגילוי רק נקודה בעלמא), וזהו של"ב נתיבות דחכ' הם בשמות דאלקי' שהרי ל"ב ויאמר אלקי' דבעובדא דבראשית הן ל"ב נתיבות החכ' והיינו מטעם הנ"ל דהגילוי בחכ' הוא רק בחי' נקודה בעלמא, ע"כ ההמשכה ממנה הוא ג"כ ע"י בחי' צמצום שע"ז מורה השם אלקי', וגם זהו החילוק בין נתיבות לשערים דבחכ' נק' נתיבות ובבינה שערים להיות הנתיב קצר, משא"כ השער שהוא דרך הוא רחב כו'. (נמצא מובן איך שיש כמה צמצומים להיות המשכת החכ', הא' גבורה דע"י שהוא צמצום להיות התהוות ח"ס, ב' מח"ס לחכ' דאצי' ע"י שערות, ג' מחכ' לבינה ע"י נתיבות שהן שמות אלקי', וי"א דהנתיבות הם המשכות לחכ' מלמע' מהחכ' וראשון עיקר).

ג) **והנה** בחי' המשכת היו"ד הוא ע"י אתעדל"ת בנה"א ג"כ בבחי' זו כמשנת"ל, שזהו"ע ה' אלקיך שיש בנפש ג"כ בחי' ד' אותיות הוי' באתעדל"ת ועי"ז נמשך בחי' אתעדל"ע המשכות שם הוי', וכבר נת' לעיל אות א' ענין המשכות קוש"י שהוא ע"י בחי' זו שבנפש והוא הרצון שלמע' מטו"ד שהוא בחי' האהבה הטבעית שבלתי אפשר לו ליפרד מאלקות בלי שום טו"מ כו' ועי"ז נמשך מלמע' ג"כ בחי' קוש"י הרצון עליון שלמע' מהחכ', אך להיות המשכת היו"ד שהוא החכ' עצמה שהוא ג"כ ע"י צמצום רב כנ"ל, הנה הוא ע"י ביטול רצון בכל שיעור קומה שלו שעי"ז גורם ג"כ למע' שיצמצם עצמותו כביכול ויסלק אורו הגדול על הצד עד שיהי' הגילוי בצמצום עצום דהיינו בבחי' שערות עד שעי"ז יהי' התהוות החכ' כו', וזהו ה' מלך גאות לבש שמעלים א"ע בלבוש כדי להיות תיכון תבל כו' וכן ג"כ להיות צמצום ע"י גבורה דע"י כדי להיות התהוות ח"ס שנק' ג"כ יו"ד (כדפי' האריז"ל בס' זהר הרקיע פ' בראשית בתחלת ההקדמה גבי עאלת אות יו"ד כו' ע"ש) וכמבואר לעיל בפנים דא"א הי' להיות השתל'

סובב וממלא בלתי הצמצום תחלה ביו״ד כו׳ וכענין הושיט וכו׳, וזהו דעכשיו קמי׳ דוקא כלא ולא לא ממש משום דהצמצום מעלים את עצמותו אבל בלא הצמצום בתחלה הי׳ בחי׳ לא ממש ולא כלא בכף הדמיון וגם לא קמי׳ לבד אלא אפי׳ לגבי דידן. (והנה ההפרש בין בחי׳ הרצון שלמע׳ מהטו״ד לבחי׳ ביטול רצון שמחמת הטו״ד הוא ההפרש אשר בין כתר לחכ׳ וידוע ההפרש בין כתר לחכ׳ דבחכ׳ דוקא אתברירו דבה תלוי ענין הבירורין משא״כ בכתר שהוא למע׳ מבחי׳ הבירורי׳ כנודע, והטעם הוא לפי שהחכ׳ מתלבשת ובאה בהשתל׳ שיש שם בחי׳ עה״ד טו״ר כידוע ע״כ בחכ׳ הוא מברר הטוב מן הרע לאהפכא חשוכא לנהורא, משא״כ בבחי׳ הכתר שלמע׳ מהשתל׳ שאין שם שייכות לעה״ד טו״ר ע״כ לא שייך שם ענין בירור כלל, וכך הוא בנפש ענין האהבה הטבעית שלמע׳ מהטו״ד הוא למע׳ מבחי׳ בירורי׳ כיון שאין הרע נמצא רק מצד שבה״כ שמתחיל מבחי׳ עה״ד טו״ר ואהבה זו הוא למע׳ מן הדעת וכו׳ ור״ל שאין אהבה כזו בלעומת זה, וכמ״ש מכפירים יחידתי, משא״כ ענין הביטול רצון שעפ״י הטו״ד היינו לבטל רצונו בכל שיעור קומה שלו שיש שם עה״ד טו״ר יצ״ט ויה״ר אלא שבחכ׳ אתברירו להיות ביטול רצון וכו׳.

ד) **וְהַה״א** ראשונה שבשם הוי׳ שהוא בחי׳ בינה והוא בחי׳ ההתפשטות ההשגה לאור״ח שלאחר הצמצום דיו״ד דחכ׳ כידוע דחו״ב נק׳ תרין רעין והן אותיות י״ה כמ״ש בי״ה ה׳ צור עולמים כו׳. (ויש לבאר ג״כ ענין ג׳ בחי׳ אלו קוש״י והיו״ד וההה״א, ע״ד ענין אור מים רקיע הנז׳ בסידור בפי׳ הללו אל בקדשו כו׳) והוא נמשך ג״כ ע״י אתעדל״ת בהתרחבו׳ ההשגה בגדולת ה׳ ובבחי׳ רשפי אש הנולד מזה ושמחת הנפש בה׳ הנולד מההתבוננות כמ״ש אם הבנים שמחה דהשמחה היא מבחי׳ בינה ועי״ז נמשך מלמע׳ ג״כ ההתפשטות בבחי׳ סוכ״ע וממכ״ע, והכלי לבחי׳ מרחב זה בנפש הוא בחי׳ תשובה עילאה כנודע דתשובה הוא בבינה ע״י כח הכתר השופע לזה כמבואר בפרד״ס ש״ח פ״א וזהו תשובה קדמה לעולם שהוא ז״א בעל ו״ק כו׳, והיינו משום דענין התשובה הוא ויצעקו בצר להם שהכל נק׳ צר ומצוק לגבי א״ס ב״ה שהרי אפי׳ עוה״ב אינה אלא הארה מצומצמת ביו״ד נברא כו׳ וכל העולמות קמי׳ כולא כלא חשיבי ובחי׳ התשובה מעומק הלב הוא שע״י התבוננו׳ הנפש בזה תבא לבחי׳ זו שיהי׳ רצונה ליכלל בעצמות א״ס ב״ה ויהי׳ כל העולמות צר אצלה מאחר שרק ביו״ד נברא כו׳, וזהו קדמה לעולם, וע״י אתעדל״ת זו שרוצה לצאת מהמיצר לבחי׳ מרחב מעורר למע׳ להיות המשכה מבחי׳ המיצר וצמצום דהיו״ד להיות בחי׳ התפשטות הה״א עילאה שנק׳ רחובות וכו׳, וזהו ענני במרחב י״ה (אך לכאורה אין מובן שהרי מרחב זה דבינה הוא למטה במדרי׳ מיצר דחכ׳ שהרי החכ׳ גבוה מבינה וא״כ מאי מעליות׳ איכא בהמשכת המרחב ע״י תשובה עילאה, אך הענין יובן עפ״י מ״ש במ״א בענין אברהם שנתוסף לו אות ה׳ דוקא מצד ההרחבה שהוא בינה כי על בינה נא׳ בזהר הוא דא עתיקא שהתגלות עתיק הוא בבינה דוקא ולא בחכ׳ והיינו דוקא מצד ההרחבה של ההשגה כו׳ שעם היות שמקבלת מסקירת השכל מ״מ כשמתרחבת ההשגה מתגלה בה העונג יותר מבחכ׳ והשתא א״ש

דתשובה בבינה והלא מחילת העוונות הוא דוקא ע"י המשכת האור ממקור הראשון מא"ס ב"ה וא"כ היינו ע"י הכתר דוקא אלא לפי שהתגלות עתיק בבינה כו', ועמ"ש במ"א בענין נהרא מכיפי' מבריך וכו' ויש פי' א' בערוך מכיפי' מגדותיו כי תרגום והירדן מלא ע"כ גדותיו על כל כפיהי, וכן פירש"י בנדרים לפ"ז הרי הנהר גדל מעצמו ממש משפתיו והרי מתברך ומתרחב יותר ממקורו המעיין והיינו שמצד ההתרחבות נמשך ממילא הרחב יותר מבהמעיין וכך נת' ג"כ במ"א שהתרחבות דהשגה יש לה שדש וכח בפ"ע ממקור השכל וכמו בדו"נ גשמי' שיש כח בהאשה להרחיב ולגדל הולד משא"כ בהאיש ואעפ"י שהתהוות הולד הוא מהטפה אבל גידולו נמשך דוקא מן האם כמו"כ יובן שיש מע' בענין התרחבות דבינה מה שאינו בחכ', רק שאעפ"כ צ"ל ג"כ ביטול רצון וצמצום דחכ' שעי"ז תחלת ההמשכה כנ"ל שא"א בלי צמצום וכו' וגם אח"כ הנה מבחי' ההתרחבות יוכל להיות יניקת החיצונים לכן ע"י ביטול דחכ' מונע יניקת החיצונים דדוקא הביטול הוא המנגד להם כנודע).

ה) **ועתה** י"ל ענין ו"ה שנמשך ע"י תומ"צ, הנה ידוע דבחי' קול ודיבור נק' ו"ה הוי"ו הוא קול שהוא המשכה מהמדות לדיבור שנק' ה"א אחרונה ע"ש ה' מוצאות הפה וכמו שבחי' י"ה הנה צמצום היו"ד הוא כדי להיות אח"כ התרחבות הה"א כי חו"ב הם תרין רעין אין ויש כו', כך בחי' ו"ה הנה הוי"ו הוא ההמשכה כדי להיות אח"כ הגילוי ע"י ה"א תתאה רק דבחי' י"ה נק' נסתרות ובחי' ו"ה נק' נגלות, והענין כמו שאנו רואים עד"מ למטה באדם הנה הצמצום וההתפשטות דחו"ב שבנפש הוא הכל דבר המוסתר שאין זה שייך כלל לזולתו רק לו להאדם בפ"ע שתחלה הי' הדבר בבחי' העלם אצלו כשהי' בבחי' נקודת וסקירת השכל שלמע' מההשגה ואח"כ בא בבחי' גילוי כשנתפשט בההשגה לאור"ח כו' וגילוי זה הוא ג"כ עדיין רק בעצמותו, וכיון שהגילוי ג"כ בעצמותו לכן הן תרין דלא מתפרשין שתמיד נמשך מהעלם לגילוי וגם כל ההעלם בא לידי גילוי, לכן ידוע בתמונת האותיות כשעושין ה"א עושין תחלה יו"ד ומן היו"ד ממשיכים במרחב להיות ה"א וזה מורה שהיו"ד וה"א הם מיוחדים בתכלית כחדא שריין וכחדא נפקין משא"כ בחי' ו"ה שהם קול ודיבור זהו"ע גילוי שלזולתו שהרי כשהאדם בפ"ע א"צ לקול ודיבור רק כשצריך לגלות לזולתו וכיון שהגילוי לזולתו לכן א"א להיות הגילוי כמו שהוא ממש בעצמותו ומשתנה הגילוי עד"מ המדות הנמשכים בגילוי לדיבור ע"י הקול, הנה אין ערוך מהות הדיבור למהות המדה שבלב שאפי' הקול המורכב מג' בחי' אר"מ אינו מעין ומהות המדה רוחניות שבלב, ואעפי"כ הרי הדיבור נמשך ודאי לפי מהות המדה אם מתעורר בלבו אהבה לזולתו יהי' נמשכים דיבורי אהבה והיינו מפני שהקול ממשיך ממש מהמידות להתלבש בדיבור אך המשכה זו היא בשינוי המהות והיינו מפני שהמשכה זו להיות גילוי לזולתו ע"כ צריכה ההמשכה להתגשם בקול ודיבור גשמיים שיהי' נרגש לזולתו וע"ז מורה ו"ה שבנפש דענין הוי"ו נמשך באורך משך מלמעלמ"ט ולא כמו היו"ד וזה הוראה על שההמשכה נמשכת למטה להיות הגילוי לזולתו, וגם אין הה' נעשה ממש מהוי"ו כמו ה"א עילאה מהיו"ד להיות כי עת לחשות ועת לדבר משא"כ י"ה הן תרין רעין, וכן באדם המח' משוטטת תמיד כו',

וכך יובן הנמשל למע׳ באותיות ו״ה שהוי״ו הוא בחי׳ המדות שבאי׳ לידי גילוי בדיבור העליון, וזהו ענין תומ״צ שהתו׳ נק׳ קול הממשיך אור המאציל בכלים מכלים שונים שהם תרי״ג מצות ונק׳ נגלות משא״כ י״ה שהם או״א נק׳ נסתרות (וע׳ זהר ר״פ שמות בענין אתי מלבנון כלה כו׳ קול אמר לדיבור איתי מלבנון מן ההוא עידונא עילאה קאתית כלה שלימתא כו׳ דהיינו שנמשכים ג״כ מבחי׳ אור אבא וכמ״ש בב״ז).

והנה ע״י כל בחי׳ הנ״ל שבנפש שהוא בחי׳ האה״ט (בחי׳ קוש״י), והביטול רצון שהוא בחי׳ היו״ד והתרחבות ההשגה שהוא בחי׳ הה״א, ועסק התומ״צ שהוא בחי׳ ו״ה הרי עי״ז הוי׳ אלקיך שלנו ממש, וכיון שכן אזי ולא אבה הוי׳ אלקיך לשמוע אל בלעם בלי שום תשובה עפ״י טו״ד רק לא אבה לשמוע כלל והיינו מחמת כי הוי׳ אלקיך והעיקר מפני בחי׳ האהבה הטבעית שלמע׳ מהטו״ד שע״י גילוי בחי׳ זו בנפש מתעורר כן למע׳ גילוי רצה״ע שלמע׳ מהחכ׳ ודעת לכך ולא אבה לשמוע אל בלעם כו׳ וכנ״ל.

ו) **והנה** כל בחי׳ הנ״ל הוא מדת הצדיקים, אבל ענין ויהפוך הוי׳ את הקללה לברכה להיות זדונות נעשו כזכיות זהו בחי׳ בע״ת, ומבואר הענין דשרש הל״ת גבוהים ממ״ע שהן נמשכים ממקום גבוה שלא יוכל לבא משם בהתגלות רק בבחי׳ השלילה, והוא ע״ד הנ״ל בענין היו״ד שהוא צ״ל צמצום עד שיתגלה היו״ד וההו״ע לאו שקודם להן. והנה הזדונות מהעוונות דשס״ה ל״ת כשנהפכין לזכיות והיינו ע״י היפוך הרע לטוב הנה יבואו לבחי׳ שרשן בתחלה שהיו בבחי׳ הצמצום דלאו שקודם להן כו׳, והיינו ע״י אתעדל״ת ג״כ בבחי׳ זו שהוא בחי׳ לאו והוא עקירת הרצון מהרע להגיע לבחי׳ מאודך שהוא ג״כ בחי׳ לאו שלא יחפוץ בכלי הגוף וירצה לצאת וליכלל בא״ס וכו׳, אך הנה ההמשכה להיות זדונות נעשו כזכיות הוא ע״י שממשיכי׳ ממקום עליון יותר, חה״ע עשרה עומקים הנז׳ בס״י שבשביל זה אומרים בעשי״ת מזמור דממעמקים קראתיך הוי׳ דהיינו כי הנה גולגלתא חפיא על מוחא והוא למע׳ מהמוחין חב״ד שנמשכים אחר העלם דגולגלתא והנה הכתרים דע״ס נקראים עומקים והמשכת יו״ד עומקים היינו יו״ד כתרים וענין ממעמקים עומק לעומק היינו י״ס הגנוזות שמשם ממשיכים לעומקים אלו, ולכן מכל הפגמים שנעשו ע״י העוונות שיונקים מעור דנוק׳ ומגיע הפגם לי״ס עי״ז מתמלאים כשממשיכים ממקור הראשון שלמע׳ מהאור שנמשך כבר ולפי שכל ספי׳ כלול מיו״ד ע״כ יוה״כ שהוא כתר מכפר עד שקיעת החמה שאז הוא התגלות כתר שבכתר.

כי תצא כג, טו.

כי ה' אלקיך מתהלך בקרב מחניך.

פ"ק דסוטה ד"ג ע"ב ופ"ג דכ"א סע"א, פ"ג דברכות דכ"ה ע"ב פ"ב דשבת כ"ג א' ק"ב א' ק"ג א' ק"נ א', פ"ט דב"מ קי"ד ב', אדר"נ פל"ח, ירו"ק זגות יוד וראה ח', רבות פ' קדושים פכ"ד קצ"ג ב', פ' במדבר פ"א דר"י ע"ד, נשא ס"פ רכ"ד ד' רנט"ב פ' חקת רעו"ב, קעב"א, זהר ס"פ נח דע"ו א' פ' פקודי דרל"ז ב' פ' אחרי דע"ה ב', בחקתי קי"ד א' בחיי קמ"ב ד' רי"ט ד' רל"א ג'.

א) **מד"ר** פ' קדושים ס"פ כ"ד בפי' קדושים תהיו כי קדוש אני משל לכה"ג שהי' מהלך בדרך כו' א"ל משה לישראל כי ה' אלקיך מתהלך בקרב מחניך להצילך מהו להצילך תרין אמוראין חד אמר להגן עליך להיות צל על ראשך וח"א לרוקן כל נכסי מצרים וליתן לך כד"א ונצלתם את מצרים על מנת והיה מחניך קדוש ולא יראה בך ערות דבר, ערות דבר רשב"נ אמר זה נבול פה עכ"ל ענין צל על ראשך יש להעיר ממ"ש סר צלם מעליהם שהוא המקיף דלבונה כו' ועמ"ש מזה סד"ה ואולם חי אני, וע' בלק"ת בד"ה ביום השמע"צ שמאלו תחת לראשי ספ"ד בענין ה' צלך על יד ימינך ושם רפ"ה בענין ואשים דברי בפיך ובצל ידי כסיתיך שמעסק התורה נעשה בחי' סוכה בחי' צל, ובמא"א אות צדיק סעיף ל"ד צל הם חו"ב על ראש ז"א לכן יו"ד פעמים הא גימט' צל שהוא הכאה יו"ד חכמה בהא בינה עכ"ל והי"ב כ' ע' בע"ח דרוש מוחין דצלם ובפע"ח בכוונת ליל הושענא רבה עכ"ל וע' בלק"ת פ' תצא בביאור ע"פ כי תצא, דרוש השני בענין ב' מקיפים למד מם כו' וע' זח"ג בלק קפ"ז א' ע"פ החכם עיניו בראשו ובהרמ"ז שם באריכות וגם העיר מענין וכובע ישועה בראשו, ופי' כובע ישועה הוא הכתר עיין בת"א בד"ה בכ"ה בכסלו ובאג"ה סי' ג' ע"פ וילבש צדקה כשריון וכובע ישועה בראשו, ומענין ונצלתם את מצרים עיין בת"א פ' וארא בד"ה קח את מטך שהענין בירור הניצוצים שנפלו בשבה"כ, ויש להעיר עוד לענין להצילך ממ"ש מציל עני מחזק ממנו, ואפ"ל עוד ממ"ש בצל החכמה בצל הכסף, צל החכמה זהו ע"י עסק התורה כמ"ש ואשים דברי בפיך ועי"ז בצל ידי כסיתיך, צל הכסף זהו גמ"ח דהיינו מ"ש ה' צלך על יד ימינך.

ב) **נשא** ספ"ז דרכ"ד ע"ד א"ר ישמעאל ברבי יוסי כ"ז שישראל פרוצים בעריות שכינה מסתלקת מהם שנאמר ולא יראה בך ערות דבר ושב מאחריך כו' עכ"ל וזה כי פגם הברית הוא נגד היחוד העליון והרי ענין כי ה' אלקיך מתהלך זהו ע"י כי הוי' הוא האלקים שה"ס יחוד העליון וזהו ההילוך ולכן מזה נמשך מתהלך בקרב, מענין מחנה ממ"ש וברדת הטל על המחנה.

ג) **נשא** פי"ד דרנ"ט ב' מהו על דברת שבועות שגודר עצמו מן הערוה כמ"ש ולא יראה בך ערות דבר, בנשיא מנשה וקאי על יוסף יעו"ש.

ד) פ' חקת דרע"ו ב' ע"פ אל תירא אותו, וכן ביעקב ויירא יעקב למה נתיירא אלא אמר שמא נתלכלכתי אצל לבן בכלום וכתיב ולא יראה בך ערות דבר ושב מאחריך, מוכח ודאי אפילו ע"י איזה לכלוך ושב מאחריך.

ה) זח"א ס"פ נח דפי' מתהלך היא המ' ע"ד וה' הולך לפניהם שארז"ל הוא וב"ד, והיה מחניך קדוש אלין שייפי גופא דגופא אתחבר ואתתקן בהו ובג"כ והי' מחניך קדוש ולא יראה בך ערות דבר מאי ערות דבר דא מלתא דעריין דדא הוא מלה דקודב"ה מאיס בה יתיר מכולא, דבר פירש שם גבול פה יעו"ש, ואי את עביד כן מיד ושב מאחריך, זח"ב פקודי דרל"ז ע"ב והיה מחניך קדוש.

ו) זח"ג פ' אחרי דע"ה סע"א כי ה' אלקיך מתהלך דא שכינתא וכו' יעו"ש ע"ד מ"ש במד"ר פ' נשא ספ"ז דרכ"ד סע"ד, וע"ד והיה מחניך קדוש כו' אלין אינון שייפי גופא, מאי ערות דבר ר"ל הערוה היא נגד דבר שהיא השכינה וע"ש במק"מ בפי' ושב מאחריך אבל בזח"מ ס"פ נח שם פי' שלא תלך לא לפניך ולא לאחריך יעו"ש.

ז) בחיי ס"פ שמיני דקמ"ב ע"ד ע"פ ונטמתם בם חסר אלף שהא' מורה על אלופו של עולם יחיד וקדמון ועל כן יחסר האלף מהמלה לפי שהשכינה מסתלקת ממקום הטומאה והחטא וכענין שכתוב ולא יראה בך ערות דבר ושב מאחריך, חהו חסרון האלף במלת מחטו לי.

ח) בחיי ר"פ תצא ע"פ והבאתה אל תוך ביתך.

ט) זח"ג בחקתי דף קי"ד ע"א והתהלכתי בתוככם והייתי לכם לאלקים כיון דמשכונא דילי גבייכו בודאי תנדעון דאנא אזיל עמכון כד"א כי ה' אלקיך מתהלך בקרב מחניך והנה לעיל אמר משכני דא שכינתא משכני משכוני דילי, הא משכונא לגבך, א"כ דמשכונא הוא השכינה עכצ"ל כי ה' אלקיך היינו קודב"ה דהא אמר כיון דמשכונא כו' דאנא אזיל כו' א"כ פי' ה' אלקיך היינו קב"ה ושכינתי' וזה לא כמשמעות הזהר דסעי' ו' הנ"ל, ועמ"ש ע"פ צדק לפניו יהלך תלים ססי' פ"ה ומ"ש ע"פ ויטע אשל בבאר שבע שארז"ל אשל ר"ת אכילה ושתיה לויה, פי' אכילה ושתי' ע"ד מ"ש בקהלת סי' ח' אשר אין טוב לאדם כ"א לאכול ולשתות ולשמוח והוא ילונו בעמלו ימי חייו וארז"ל אכילה ושתיה היינו תורה ומעשים טובים ומזה נמשך והוא ילונו היינו כי ה' אלקיך מתהלך כו'.

י) וזהו כענין שארז"ל פ"ק דסוטה ד"ג ע"ב ואמר רב חסדא בתחלה קודם שחטאו ישראל (בעריות) היתה שכינה שורה עם כל אחד ואחד (בביתו) שנאמר כי ה' אלקיך מתהלך בקרב מחניך כיון שחטאו נסתלקה שכינה מהם (מלבוא לביתם דאינו יכול לראות בעבירות שבביתו) שנאמר ולא יראה בך ערות דבר ושב מאחריך עכ"ל הגמרא ופרש"י, וע"ש מהרש"א דקדק מ"ש רש"י בביתו ע"ד בכל המקום אשר אזכיר את שמי אבוא אליך, וכן כמארז"ל איש ואשה זכו שכינה שרויה ביניהם דהיינו י"ה, ויובן זה עפמ"ש בזח"א דמ"ט

סע״ב וד״ב ע״א שע״י חיבור דו״ב עי״ז שורה עליהם השכינה כו׳, פ״ג דסוטה דכ״א סע״א מאי דרוש ולא יראה בך ערות דבר והן אינן יודעים שעבירה מכבה מצוה ואין עבירה מכבה תורה.

כי תצא כג, כא.

לנכרי תשיך ולאחיך לא תשיך למען יברכך ה׳. מציעא פא״ב ע׳ ב׳ ע״ה ב׳, רבות ס״א ב׳, ילקוט ש״ך, של״ה רס״ו א׳, בחיי ק״ס ג׳, לעיל מינה כל דבר אשר ישך כ׳ במסורה כל דבר אשר ישך, כנחש ישך משלי כ״ג ל״ב, היינו על יין כו׳ וי״ל דהנה כתיב וישלח ה׳ בהם את הנחשים כו׳ וינשכו את העם וכן כתיב יהי דן נחש כו׳ הנושך עקבי סוס. ועיין רבות ויחי פצ״ח וס״פ צ״ט וא״כ ע״י ריבית שנק׳ נשך ממשיך כח ארס נחש הקדמוני שוב ראיתי כן מפורש ברבות פ׳ משפטים פ׳ ל״א דקמ״ט ע״ב לא תשיך את העני כשם שנשך הנחש את האדם ועקרו לו ולתולדותיו כו׳ ולכן י״א שאין קם בתח״ה, וע״ד שאמרו מאן דלא כרע במודים נעשה שדרתו נחש וי״א שאינו קם בתחה״מ, רבות וירא פנ״ה דס״א ב׳ אל תלוה בריבית לישראל אבל אתה מלוה בריבית לעכומ״ז שנאמר לנכרי תשיך כו׳ כך אמרו ישראל כתבת בתורתיך לא תקום ולא תטור ואתה נוקם ונוטר שנאמר נוקם ה׳ ובעל חימה כו׳, אף לא תקום ולא תטור את בני עמך אבל נוקם ונוטר אני לעכומ״ז כו׳, ומה ענין ריבית לנקימה ונטירה אלא כי ריבית נק׳ נשך שזהו ענין מעשה הנחש כנ״ל וכמ״ב הנקמה הוא מעשה הנחש, כמ״ש ברבות ויחי ס״פ צ״ט בענין שמשון מה הנחש בקמן, וכמשארז״ל כל ת״ח שאינו נוקם ונוטר כנחש כו׳, ולכן בשניהם האיסור לבני עמך משא״כ לעכומ״ז והיינו שיש נחש דקדושה הנושך עקבי סוס דקליפה וענין רבית ונשך דנחש היינו שבערמימותו גרם בחי׳ אמלאה החרבה שנתמלאה צור מחורבנו היינו ט״ס דמל׳ שנתלבשו בקליפות א״כ זהו שנשך לקדושה ורבית שנתרבה צור כו׳ ולכן יש ליקח ממנו רבית שיהי׳ בהפך שתתמלא ירושלים כו׳ ורב יעבוד כו׳ ועמ״ש בפי׳ ורב שלום בניך ומ״ש ע״פ וזרעתיה לי כו׳ להוסיף עליהם כו׳.

בקהלת סי׳ יו״ד י״א אם ישך הנחש בלא לחש ואין יתרון לבעל הלשון, תענית ח׳ א׳ ערכין ג׳ ט״ו ב׳ רבות קצ״ד ד׳ רע״ג א׳ רצ״ן ב׳ בקהלת קי״א ב׳ בחיי יג״ג עט״א רכ״ב ב׳, זח״ב יתרו ס״ח ב׳ פקודי רמ״ח ב׳ זח״ג חוקת קפ״ג ב׳ ועיין בלק״ת פ׳ חקת בד״ה ויעש משה נחש נחושת ובמא״א אות נו״ן סעי״ב י״ב נחש נק׳ שמאל דכורא דקליפה ולפעמים משמע דס״מ ונחש הם דו״נ כו׳, ואפ״ל ענין ארס הנחש ע״ד בא נחש על חוה הטיל בה זוהמא וזה נק׳ דנשיך בערמיותיה כו׳ ונק׳ רבית ע״ד דפתי לחוה

לנטלא נהורא בזח"ב ויקהל ר"ג וע"ש במא"א אות נן סעיף י"ד, רבות אמור ר"פ כ"ו אם ישוך הנחש בלא לחש אפשר דאנא עבד כלום אלא אם מתאמר לי מן עלמתא כו' ומה יתרון לבעל הלשון דיתיב ברומי כו', וכ"ה ברבות ר"פ חוקת ובפ' שופטים, והעצה והביט אל הנחש ומי דהיינו ע"י גם זו לטובה כו' כמ"ש בלק"ת.

ענין חסד בלא נשך משא"כ בקליפות אומרים הב הב בד"ה אלה מסעי דרוש השלישי, שזהו ענין מדבר שאינו מגדל צמחים הפך משמים מיהב יהבי משקל לא שקלי ומה שהקליפות נק' נדיבים כידוע מענין אל תבטחו בנדיבים שז"ס אשר אכלנו במצרים חנם זח"ב תרומה קכ"ח היינו שמכווני' בשביל שעי"ז ימשיך להם האדם יניקה יתירה חהו ענין ונשך ורבית כו', והנה ע"י חסד של אמת ממשיך כי גבר עלינו חסדו ואמת ה' לעולם והוא ג"כ אתעדל"ע לעורר אתעדל"ת כענין הטל וחג הפסח ופסח ה' כו' לכן חסד חפצתי ולא זבח שהרי כנס"י שבקשה ויבא כגשם נק' שלא כהוגן אלא ואהי' כטל וזבח כמו גשם אתעדל"ת לעורר אתעדל"ע, וע"י החסד ממשיך ג"כ בחי' יותר משהעגל כו' הפרה רוצה וממשיך כי יקח אחותו דא כנ"י חסד הוא וכן כי אמרתי עולם חסד יבנה וכ"ז כשמלוה בלא ריבית שאז הוא חסד י"ל כי חסד נק' ג"כ תיעוב ותכלית המיאוס, זהו ענין ואיש כי יקח אחותו חסד הוא והוא מה שנפל בשבה"כ מהחסד היינו אהבה דקליפה ניאוף ונק' כסף נמאס ע"י שהכוסף והתשוקה לדברי' המאוסי' בעיני ה', ועיין במד"ר פ' משפטים פל"א מענין כסף נמאס ולכן המלוה בריבית זהו ג"כ כסף נמאס והוא ענין הנחש הנושך כו' וענין שבה"כ מחסד ע"ד מבחי' פני ארי' נעשה ע"י שבה"כ ארי' חי' טמאה וזהו כספך הי' לסיגים כו' ואיתא באותיות דרע"ק חסידי' נק' רשעי ישראל זהו ענין חסד דתיאוב כסף נמאס, והנה הראב"ע פי' לא תשיך קאי על המלוה וכ"נ מדברי המדרש וירא פנ"ה אל תלוה בריבית לישראל שנאמר לנכרי תשיך כו' הרי תשיך פירשו מלוה, ובעל מ"ע ספורנו פי' לנכרי תשיך תתן לו הריבית אם התנית עמו ולאחיך לא תשיך לא תתן לו הריבית.

———●———

ארבעים יכנו לא יוסיף.

כתובות ג' לב"ב לג"א, מכות ג' כב"ב כג"א, מגילה א' ז' ב', סנהדרין א' יו"ד א' ב', (יר"ק) מלקות א' ב' ג"ד, עמה"מ ל"ב א' ר"ח, רבות קפה"ג ר"כ ג' רכ"ג ב' רעב"ב, זח"א עמוד רס"ה ס"א סע"ב פ' לך דף ק"ד סע"ב ח"ג פ' תצא דר"פ ע"ב, מד"ת ע' ד' פ' ד', ילקוט ח"א פו"ד קס"ד קע"א רנ"ג רצד"א שב"ד ח"ב פו"ג קטו"ב, שלי"ה קלו"א רכג"ב רכד"א שפג"א ש"ט לז"ב, יר"ק יח"א מט"ב סה"ג פד"ב ע"מ נג"ב, ש"ל חטאים ד' שבת ב', מ"ע

ע״ו, י״ח ערך אדם ס״ד דין ט׳ חטאים ע׳ משיח ל״ו מצות ע״ה דינים ס״ג, בחיי קסה״ד רכג״ב.

א) **זח״ג** תצא דר״פ ע״ב מפרש המלקות הם ל״ט כמנין יוד הא ואו, דשם לפי שהפגם בהא אחרונה דשם, לכן לוקה מן ג׳ אותיות ראשונים על שמפרידים את ה׳ אחרונה מהם דוגמת שאין השם שלם, וזה כמ״ש בענין לעבדה ולשמרה לעבדה רמ״ח מ״ע ולשמרה שס״ה ל״ת, ומבואר בזהר פ׳ מקץ דקצ״ט ע״ב דפי׳ ולשמרה היינו במל׳ ועמ״ש ע״פ ששת ימים תעבוד ועשית כל מלאכתך שי״ל שע״י המלאכה בחול ע״ד אהוב את המלאכה מתקנים ל״ט קללות כי ל״ט מלאכות יש להם שייכות לזה.

ב) **והבחיי** פ׳ תצא במקומו כ׳ חז״ל ובמדרש ארבעים יכנו למה ארבעים אלא האדם הזה נוצר לארבעים יום ועבר על התורה שניתנה לארבעים יום ילקה מם ויצא ידי ענשו וכן אתה מוצא באדה״ר כשנצטווה ועבר עליו לקה העולם בארבעים עונשין האדם עשר חוה עשר הנחש עשר האדמה עשר לפיכך כשיעבור האדם על מצוה ילקה ארבעים וכן אתה מוצא בעונש מרגלים שלקו ישראל ארבעים שנה במדבר כן דרז״ל במדרש תנחומא בסדר במדבר סיני בפסוק אל תכריתו עכ״ל, ובזהר תצא דלעיל אומר שהארץ נתקללה תשע קללות והוה ליה ל״ט.

ג) **זח״א** פ׳ נח דס״א סע״ב ע״פ כי לימים עוד שבעה אנכי ממטיר על הארץ ארבעים יום וארבעים לילה ר׳ יהודה אומר הני ארבעים יום וארבעים לילה מאי עבידתיהו, אלא ארבעים יום לאלקאה לחייבי עלמא וכתי׳ ארבעים יכנו לא יוסיף לקבל ארבע סטרא עלמא לכל חד עשרה בגין דבר נש מארבע סטרא עלמא אתברי עכ״ל ועיין בזהר פ׳ תולדות דקל״ו ע״ב ע״פ ויהי יצחק בן ארבעים שנה בקחתו את רבקה דפי׳ ארבעים שנה לפי שהי׳ כלול בצפון ודרום אשא ומיא וע״ש במק״מ וכאן דאומר ד׳ סטרי עלמא דהיינו מזרח מערב צפון ודרום, לפמ״ש במא״א אות ד׳ סכ״ו מזרח אבא צפון אימא דרום ז״א מערב מל׳ וכן משמע בזהר במדבר דק״כ ע״א במאמר ובא לו לקרן דרומית מזרחית, מזרחית צפונית כו׳ ע״ש, וא״כ הם ד׳ אותיות הוי׳ יוד אבא ה׳ אימא, א״כ לפ״ז ארבעים מלקיות נמשכים מד׳ אותיות הוי׳ ולא כמש״ל סעיף א׳ שנמשכים מג׳ אותיות יה״ו, ואפ״ל דבהא פליגי ריה״ו ורבנן, דר׳ יהודה ס״ל לוקה ארבעים אזיל לשיטתיה בזהר כאן פ׳ נח שהם נגד ד׳ רוחות העולם ורבנן דס״ל שלוקה ל״ט ס״ל כמ״ש הזהר פ׳ תצא כנ״ל אמנם במד״ר פ׳ קרח כ׳ ארבעים יכנו לא יוסיף כנגד ארבעים קללות שנתקללו נחש וחוה אדם ואדמה ופחתו חכמים אחת משום לא יוסיף עכ״ל, וכ״ה במד״ר פ׳ במדבר פ״ה.

ה) * **במ״ה** פ׳ תולדות שם קלו״ב א״ר יוסי בהאי שעתא דזמין קוב״ה לאחיאה מתיא והא סופא דכל עקתין בארבעין ליהוי וגזר קיים ארבעים

ה) : כ״ה בהכת״י בלי ציון אות ד׳, וכן נכפל אות ה׳.

יכנו ולא יוסיף סוף הליכתם של ישראל במדבר בשנת הארבעים כו׳ בארבעים יום נכלא הגשם הה״ד ויהי הגשם על הארץ ארבעים יום וכתיב ויהי מקץ ארבעים יום ויפתח נח עכ״ל.

מענין כי לימים עוד שבעה מד״ר להא״ א שכ׳ י״א ג״ד יר״ג קפב״ד ס״ח שנ״ח י״ת אדם ס״ד בחיי יט״ב רי״ג.

ה) **במד״ר** פ׳ נח פל״ב כי לימים עוד שבעה וגו׳ ארשב״י הן עברו על התורה שניתנה לארבעים יום, לפיכך ארבעים יום וארבעים לילה (והמשניות מתחיל במם מאימתי ומסיים במם השלום וע׳ מזה במד״ר פ׳ נשא, ואפ״ל ארבעים יום נגד ד׳ אותיות השם שכלולים מיו״ד וזהו ארבעים יום, ושם אד׳ ג״כ ד׳ אותיות וכ״א כלול מיו״ד זהו וארבעים לילה) א״ר יוחנן בן זכאי הם קלקלו את הצורה שניתנה לארבעים יום לפיכך ארבעים יום וארבעים לילה עכ״ל, ועמש״ל ס״ב, ואפ״ל דגם ארבעים יום דתורה זהו כנגד יצירת הולד לארבעים יום כי זאת התורה אדם, ושייך הריון וע׳ זח״ג שמיני ד״מ ע״ב להרתם כתי׳ כד״א ואל חדר הורתי, ועוד דתשב״כ ותשבע״פ נק׳ אב ואם מוסר אביך ותורת אמך, כמ״ש בלקו״ת בד״ה ביום השמע״צ כנישין תהון לכון.

ו) **מד״ר** פ׳ מצורע ס״פ י״ח ב״ו נותן קטפרס (עונש ותוכחה) והקב״ה נותן קטפרס ארבעים יכנו כו׳ עד הקב״ה במה שהוא מכה הוא מרפא שנאמר כי אעלה ארוכה לך וממכותיך ארפאך עכ״ל וע׳ מזה ג״כ במד״ר פ׳ ויקהל פ״נ, ואפ״ל דכמו״כ בענין ארבעים יכנו שמזה גופא נמשך הרפואה שכיון שלקה הרי הוא כאחיך.

כי ישבו אחים. עמ״ש בת״א סד״ה ואלה שמות דבחי׳ יעקב נק׳ אח לישראל זוטא, שהוא ז״א וכמ״ש ואלה שמות בנ״י הבאים מצרימה את יעקב וע׳ זח״א וישב קפ״ז א׳ גז׳ כי ישבו אחים, ובת״ז ד״ט ע״ב דתרין אחים יחדיו היינו יו דשם הוי׳ ופי׳ יחדיו היינו שיש צירוף הוי׳ או היו״ה ואז י״ו יחדיו כו׳ וצ״ע איך י״ו הם אחים הלא יו״ד אבא ו׳ ז״א א״כ הם אב ובן וא״כ זהו ע״ד יהודה שיבם כלתו כו׳, ואפ״ל כי היוד הוא יסוד אבא ואזי הוי״ו נק׳ אח לבחי׳ זו כו׳ ובזח״ג תצא דר״פ סע״ב דאשת אח איהו ד׳ ועם אח איהו אחד וע׳ בסה״מ סי׳ קמ״א, ואפ״ל עוד דתרין אחין הכל בוא״ו היינו מלוי הוא״ו שהוא ג״כ ו׳ וב׳ ווין אלו הם ב׳ אחים וע״כ נק׳ ישבו אחים יחדיו שהרי הם ממש יחדיו, וע׳ מענין ב׳ ווין אלו בזח״ב ר״פ יתרו ס״ח א׳ ובפי׳ הרמ״ז שם, וע׳ זח״ג דס״ו ע״ב, וע׳ זהר ויגש דף ר״י ע״א דאסתלק ו׳ לעילא לעילא וזהו כי אינגו ועמ״ש מזה בפסוק את ה׳ האמרת היום סעיף ט״ז גם ע״ד יחוד יעקב ורחל אפ״ל שנק׳ יבום לגבי יחוד ישראל ורחל, ואפ״ל ע״ד ששה משמותם על האבן האחת ואת שמות הששה הנותרים שהם י״ב גבולי אלכסון וא״כ זהו ב׳

בחי' היינו ששה מדות העצמיי' וששה מדות הבאים מצד התכללות המדות גם בשמע ישראל ובשכמל"ו יש בכל א' ששה תיבין, ובזח"ג פנחס דרל"ו ב' אח ההוא דאמר פתחי לי אחותי כו' ד' דא קשר של תפילין שהיא לאה אותיות המחשבה וא"כ יחוד אח שהוא המדות ז"א שבחי' יחודו תמיד וזהו עם הדבור בחי' מל' הנק' נוק' דז"א ואשתו, אכן כאן שיתייחד עם ד' רבתי שהיא לאה מחשבה מאמר דבראשית זהו דבר חדש והוא כענין יבום אשת אח פי' כי לאה היא מחשבה מקבלת מישראל סבא ז"ת דאו"א וזה שתתיחד עם ז"א זהו יבום אשת אח כו', ולכן נקראו קדושי יבמה מאמר, בראשית נמי מאמר הוא כנ"ל ועמ"ש מענין יבום לקמן ע"פ את ה' האמרת היום סעיף ט"ז, וכמ"כ בענין הנז' שם בכוונת שמע שם היא מל' שתקבל מהמדות שבשכל ז"ת דאימא זהו ג"כ יבום אשת אח, פי' שיש"ס ז"ת דאו"א מייבם הדבור שהוא אשת ז"א כו' וזהו עד"מ כאשר האח מת ואיך שייך בחי' זו למעלה ח"ו, אלא ע"ד היתה כאלמנה שהלך בעלה למדה"י שנסתלקו המדות מלהאיר בבי"ע, ועלו לים החכמה, כמ"ש בסדור ע"פ יתום ואלמנה יעודד ואזי המצוה לייבם אשת אח היינו שנמשך בהדבור מחו"ב שלא ע"י המדות כנז' בת"א בד"ה כי אתה אבינו כו', א"נ יבום זה זהו ענין יתום ואלמנה יעודד ע"י הספיחים כו' כמ"ש בסדור בפסוק זה וא"כ יסוד ז"א מייבם אשת אחיו היינו הדבור שהיא אשת התפארת כו' וע' בפרדס שער אבי"ע פ"ד היבום במט"ט, והנה מט"ט גימ' שדי ושם שדי הוא ביסוד וע' זח"ג פ' פנחס דרט"ו סע"א מט"ט דאתקרי שדי איהו עבדו זקן ביתו דשליט בכל דיליה, פי' כל הוא יסוד וע' בהרמ"ז שם וע' במא"א אות יו"ד סעי' ד' מענין יבום ובאות מם סנ"ז משכן מט"ט כו' ובו מאיר יסוד דאצי' כו' ולכן הי' בחלקו של יוסף כו', וז"ל האו"ת ר"פ לך פי' כי יש יוד בראש ויש יוד בסוף ח"ע וח"ת, והחילוק הוא בזה כי ח"ע הוא בא עתה ממקור העליון (ענין מקור ע' זח"ב דמ"ב סע"ב) כו' וח"ת היתה קודם בעולם ואח"כ נסתלקה הימנו וכשראה דבר זה לפניו אז נזכר הימנה, וזהו ראה מעשה ונזכר הלכה פ"ו דפסחים (ור"ל שא"כ החכמה נובעת מתתא לעילא שהמעשה נז' החכ' וזהו כמו באר מים חיים דנביע מתתא לעילא ע' זח"א ויחי דרל"ה, ולכן נקראת חכ' תתאה דנובעת מתתא וח"ע היא כמו מעין הנמשך מהמקור מלמעלה למטה ועמ"ש בלק"ת פ' חקת ע"פ עלי באר כו') כי ה' בחכ' יסד ארץ, א"כ החכ' הוא בארץ בדברים גשמיים, (ע' מענין אל יתהלל החכם בחכמתו ז"ס ח"ע כ"א בזאת יתהלל זהו ח"ת אשר בחכמה יסד ארץ א"נ ע"ד חכ' דתהו שנפלה בשבה"כ) ומי שהוא חכם כשראה מעשה לפניו הוא בא אל החכמה שבה, וזהו סוד היבום, כי מתחלה הי' אחיו ואח"כ נעשה אביו, כי מחמת הדעת הוא בא למדריגת חכ' שהוא אב, (ר"ל הדעת היינו מה שיודע את היבמה ע"ד והאדם ידע כו' והיבמה היא מל' שהיא ד' דאחד או ה' אחרונה שהיתה אשת אחיו שהוא הוא, ועכשיו ע"י שזה היבם מייבם אותה ע"י הדעת, מוצא בה באר מים חיים מבחי' חכ' תתאה יוד דאד' וכנ"ל בענין בחכ' יסד ארץ, והרי נעוץ תחב"ס לכן נעשה אביו שהחכמה נק' אב לבחי' המדות כו') וכן בדבר זה מחמת הדעת שהוא נותן בדבר זה הוא בא אל החכמה, וזהו חכמת שלמה כו' עד וזהו ויאמר

ה׳ אל אב רם רוממות, והוא יוד בראש, לך לך מארצך כו׳ והוא בינה אל הארץ אשר אראך והוא חכ׳ תתאה כדי שאעשך שם לגוי גדול פי׳ אם הוא מעלה מדרגות תחתונים ניתוסף ניצוצי קדושה עכ״ל וע׳ מענין לך לך בת״א קרוב למש״כ, וא״כ לכאורה לך לך דאברם זהו כענין היבום, שיורד ממדריגת עלמא דאתכסיא לעלמא דאתגליא ועד״ז ה״ע היבום, שהרי מצוה בגדול ליבם, ועי״ז מוצא באר מ״ח מבחי׳ ח״ת כו׳ ועמ״ש מענין קרוב לזה סד״ה ושנגתם לבניך פרק י״א.

ענין ולא ימחה שמו מישראל עמ״ש בענין חוסן זה סדר נשים, וע״ד והתקין לו ממנו בנין עדי עד, וע׳ במגיד מישרים מה שהקשה מי שאין לו אח אמאי לא חיישינן לענין ולא ימחה שמו, ותירץ שהנשמות באים בגלגול, וכשהניח אח נשמתו מתעכבת מלבא בגלגול עד שייבם או יחלוץ כו׳.

אחאב י״ל אחיו נעשה אביו ע״י היבום.

ענין חליצה עיי׳ במגיד משרים והרמ״ז ר״פ חוקת, ונ״ל לבאר דהנה כנס״י נק׳ רגל, כמ״ש והארץ הדום רגלי אך הם בחי׳ מהלכים כמ״ש ונתתי לך מהלכים כו׳, וזהו הדום רגלי שמגביה הרגל כו׳ והיינו ע״י מצות מעשיות כמ״ש ע״פ השמים כסאי דתקס״ה, משא״כ המלאכים נק׳ עומדים אף שהם מקבלים ג״כ מבחי׳ רגל כמ״ש ע״פ לא הביט עון ביעקב דתקס״ד ענין עצי שטים עומדים אך הם בחי׳ חיצוניות או שהם לבושי הרגל כמבואר באריכות ע״פ מה יפו פעמיך בנעלים ענין נעל וסנדל ע״ס ומהם נמשך הנה״ב שבישראל, וכשהנה״א מהפכת הנה״ב לאהפכא חשיכא זהו יופי הנעלים כו׳ והיינו פעמיך בחי׳ הילוך ברו״ש, והנה ארז״ל האי עלמא דאזלינן מיני׳ כהלולא דמיא ומבואר אצלינו ענין זה בדרוש ל״ג בעומר תקס״ד דאזלינן מיני׳ דהיינו שנעשה מהלך ע״י ירידתו בעוה״ז הוא כבי הילולא, שע״י הילולא נעשה ג״כ בחי׳ מהלך להוליד בנים ובני בנים דור אחר דור, משא״כ מלאך אינו מוליד וכמבואר הטעם בענין איבין וזרעין בביאור זהר פ׳ נח, וע׳ פ׳ בלק ע״פ ברכו את ה׳ כו׳ הלכך כשמת בלא בנים לא יוכל ליכלל בבחי׳ הדום רגל להיות מהלך כיון שלא הוליד רק נכלל בבחי׳ מלאכים שג״כ אינן מולידים וזהו״ע מנעל וסנדל החוצצים בינו לרגל שהם מט״ט וסנד״ל, וע״י חליצת הנעל נכלל בבחי׳ הרגל להיות מהלך כו׳ וז״ש בזוהר שם דההוא אתתא עט״ב כניסת לי׳ לנעל שהוא מיתה ר״ל כי מקודם הי׳ בבחי׳ סנדל או מט״ט ולא יותר אבל ע״י שבחי׳ מל׳ עט״ב כניסת לי׳ יתעלה למעלה ועילוי זה ג״כ ע״י נעל ע״ד סנדל קושר כתרים לקונו והכתרים זהו כמו בחי׳ עט״ב.

ענין יבום אשת אח. עי׳ רע״מ תצא שהוא אח״ד וע׳ מ״ש מזה בביאורי הזהר פנחס ע״פ אשמח שהוא ההתהפכות היחודים דאח ז״א מתיחד עם ד׳ תבונה אשת ישי״ס ה״ז אשת אח כו׳ א״כ י״ל בענין אחר אח ז״א אשתו ד׳ מל׳ דיבור ובגלותא אסתלק לעילא אין המדות מאירים בדיבור וזהו היתה כאלמנה וזהו כי אברהם לא ידענו אך מ״מ אתה אבינו נמשך מחכ׳ למל׳ שלא ע״י הז״א כנזכר אצלינו באריכות ע״פ ומרדכי יצא כו׳ ה״ז יבום אשת אח וד״ל.

והיה הבכור אשר תלד. ע׳ בבחיי ובזח״א פי׳ שזהו ענין אם ישים אליו לבו רוחו ונשמתו אליו יאסוף, וע׳ מזה ג״כ בפ׳ קרח קעז״א ובפי׳ הרמ״ז שם, ואפ״ל ג״כ ע״פ הנ״ל שתרין אחין הם י״ו, והנה היוד שהוא חכ׳ נק׳ בכור פטר כל רחם בזח״א בראשית יג, וזהו והי״ה פי׳ ו״ה היינו מה שהוי״ו מייבם את ה׳ אשת יוד וכנ״ל בענין אח ד׳ ואח״כ עי״ז הבכור אשר תלד ה״ע יוד ה׳, וזהו ענין והיה וכענין והי׳ הוי׳ לי לאלקים כו׳, וענין מאן יבמי שלא רצה להשפיל א״ע בבחיי הדבור כו׳ וזהו אשר לא יבנה כמ״ש בזח״א דמ״ט שזהו ענין ויבן ה׳ אלקים את הצלע כו׳ היינו שהמל׳ היא נקודה א׳ וגבורי כח עושי דברו בונים אותה וממשיכים בה ט״ס כמ״ש בזח״ג בלק קצ״א א, והוא ממאן לירד בבחי׳ דבור ולכאו׳ קרוב זה לענין המרגלים שלא רצו ליכנס לארץ כו׳, אך זה אינו וכמ״ש במד״ר וישב פפ״ז בדבר מצוה ממאנין מאן יבמי כו׳, וחלצה נעלו מעל רגלו, בבחיי שע״י הרגל מהלך, והיינו כמ״ש בד״ה מהלכים בין העומדים, שע״י ירידת האדם בעוה״ז נעשה בחי׳ מהלך וזהו ענין יחוד העליון הולך על דרך יסוד דנוק׳, וכענין דרכים מבקשים תפקידם, האשה נקנית בשלשה דרכים, וזהו ג׳ רגלים בכסף חסד פסח, בשטר אותיות שבועות מ״ת, ובביאה סוכות כו׳, וג׳ רגלים הם נה״י שבהן היחוד כו׳, וזהו האי עלמא דאזלינן מיניה פי׳ שאנו נעשים מהלכים על ידו כבי הלולא דמיא שהיחוד זהו הלולא, והנה בג׳ רגלים הנ״ל נאמר מה יפו פעמיך בנעלים, בנעלים דוקא, ופי׳ בזח״ג חקת קפ״א א׳ שהאשה נק׳ נעל ועז״נ של נעליך מעל רגליך כי משה פרוש הי׳ מן האשה והיינו כמו המנעל מלבוש להרגל כך אותיות הדבור שהוא הנוק׳ מלביש לנה״י דז״א כו׳ ונעל זה מעור הבהמה ש׳ ב״ן וזהו ענין החשמל שבו ועל ידו נמשך מאצי׳ בבריאה כו׳, ולכן מה יפו פעמיך בנעלים דוקא יחוד דו״ב כו׳ וכמו שאמרו דרכיב על סוסא מלך דנעל ברגלו בן חורין כו׳, וז״ש ותפול לפני רגליו כו׳ ולכן כשאינו רוצה לייבם שתהי׳ בבחי׳ נעל לרגלו כו׳ אזי ההכרת וחלצה נעלו מעל רגלו להסיר ההתקשרות שהיא זקוקה לו כו׳ וע׳ רבות פ׳ בהר דר״ו כמה פירושי׳ בענין ועצמותיו יחליץ כו׳ לשון השמטה כמו וחלצה נעלו ועוד פירושים וכולם י״ל בחליצה זו שעי״ז יש ג״כ מנוחה לאחיו המת ויקום בתחה״מ ע״ד ועצמותיך יחליץ כו׳, וירקה י״ל כי הטפה נק׳ יקר גימט׳ יש כו׳ וכשנמשך בסט״א נק׳ קרי כו׳, והנה הזווג נק׳ ג״כ ע״ש הפה אכלה

ומחתה כו׳ וזהו ענין רוק שבתוך הפה הוא בחי׳ המ״ן דנוק׳ כו׳, וזה שלא רצה ליבם ולהמשיך בחי׳ יקר כו׳ לכן וירקה בפניו ועי״ז יוצא רוחא דשדי בגווה אחיו המת כו׳ בבחי׳ המ״ן שלה וחלוץ ונשמט הרוח ממנה, ובמא״א אות יו״ד סעיף ד׳ יבום ביצירה ששם מט״ט מייבם לנוק׳ דז״א ויבם בגימט׳ ב״ן כי מט״ט בבחי׳ רוחא דשביק בה ש׳ ב״ן עכ״ל עו״ש ובמה נק׳ המל׳ בגלות י״ב אתוון דאדנ״י, מ״ה היינו שם מ״ה המתחבר עמה עכ״ל ובפרדס שער אבי״ע פ״ה פי׳ שאין היחוד ע״י מט״ט אלא שהעלא׳ מ״ן של התפלות מגיע עד בחינתו כמארז״ל מט״ט קושר כתרים לקונו כו׳ ע״ש, ובת״ז תקון י״ט ד״ס ע״ג ע״פ פי׳ הכ״מ שם שו״ק דאצי׳ מלובשים בו״ק דיצי׳ שהוא מט״ט ולכן על ידו נמשך בנוק׳ דיצי׳ כו׳, וזהו ע״ד הנז׳ בזח״א בראשית דכ״ז ע״ב ע״פ אעשה לו עזר כנגדו דא משנה אתתא דההוא נער כו׳ שה״ס מל׳ דאצי׳ כשנתלבשה במל׳ דיצי׳ לברר ק״נ ע״י המשנה כשר ופסול כו׳ והיא מקבלת ע״י ו״ק דיצי׳ וז״ס המאמר ביבמה כי ענין מאמר זה זהו את ה׳ האמרת היום כל הקורא ושונה הקב״ה קורא ושונה כנגדו כו׳ ובאשה נק׳ קדושין המשכה מקדש העליון חכמה עילאה לפנימי׳ תשבע״פ, ובמשנה נק׳ מאמר בראשית נמי מאמר הוא כו׳, גם יש לבאר ע״ד אחד ועד כי א׳ זהו מלוי הוא״ו מה שמלובש בו מא״א כנז׳ זח״ג ס״ו ב׳ ונמשך בד׳ רבתי נוק׳ דז״א להיות גלוי אלקות כו׳, וזהו ענין שמרבע״ה לא אמר בשכמל״ו אך בגלותא שאין מאיר בחי׳ זו כו׳ כי ביום ההוא יהי׳ הוי׳ אחד אטו האידנא לאו כו׳ נק׳ ועד ו׳ הוא מלוי ו׳ שני שלמטה מהאל״ף מייבם ד׳ הנ״ל ואז מלובש בבחי׳ הכתר אותותינו לא ראינו כו׳ מ״מ והי׳ הבן הבכור כי והי׳ בן הבכור לשניאה כו׳.

עוי״ל לענין יבום שזהו ענין אחשורש ואסתר, כי אחשורש ארז״ל אחיו של ראש, ובמא״א אות סעיף קפ״ב כ׳ יש באגדה ויאמר המן זה מדה״ד, אחשורש זה הקב״ה שאחרית וראשית שלו עכ״ל ולפ״ז פי׳ אחיו של ראש היינו ז״א שנק׳ אח לא״א הנק׳ ראש, ובחי׳ אסתר זהו אסתר אסתיר פני שאינו מאיר אור הכתר וא״כ מה שנלקחה לבחי׳ אחשורוש אחיו של ראש הנ״ל זהו ענין היבום, גם בחי׳ ובמות אביה כו׳ לקחה מרדכי הוא ג״כ ענין יבום ועמ״ש מזה בד״ה כי אתה אבינו כו׳ שהוא להפך שבחי׳ מרדכי יסוד אבא גבוה יותר מבחי׳ חסד כו׳ ועמ״ש ע״פ מי יתנך כאח לי.

ואם לא יחפוץ האיש.

יר״ק ערך יבום אב״ג דה״ו, מד״ר רצ״ט ב ילקוט ח״א מד״ג פו״א קפב״ג ח״ב קעא״ג, יר״ג בחיי קצג״א.

א) **מד״ר** פ׳ נצבים דרצ״ט ג׳ ואין שער אלא סנהדרין דכתיב ועלתה יבמתו השערה אל הזקנים, ויונתן תרגם השערה, לתרע בי דינא קדם חמשא חכימין ויהי תלתא לדיינין ותרין לסהדין, והענין י״ל כי השלשה הם נגד חגת,

ותרין סהדין נצח והוד, וע' מענין עדים בבה"ז פ' תשא בד"ה פקודא בתר דא לקדש את החודש, גבי שיראו ב' עדים הגם שיהיו ב' הדיוטות כו', והיינו כי נו"ה נק' ב' בדי ערבה שאין בהם לא טעם ולא ריח.

ב) ילקוט פ' וישב מד"ג והוא מהמד"ר פ' וישב פ' פ"ז דצ"ז ע"ד ע"פ וימאן ויאמר אל אשת אדוניו, בדבר מצוה ממאנין, בדבר עבירה אין ממאנין בתמיה, בדבר מצוה ממאנין מאן יבמי, בדבר עבירה אין ממאנין כו' בתמיה, והענין י"ל כי לבנות בית אחיו, שהרי אשת אח היא בכרת אם הניח בנים, וכאן לפי שהוא לא הניח בן הוא מצוה בשביל להקים לאחיו שם א"כ צריך נטירותא יתירתא לכוין לשם מצוה ע"כ שפיר יוכל למאן וכענין שאמרו לעולם ימוד אדם את עצמו אם יוכל כו' גם כענין גדולה עבירה לשמה.

ג) קדושין פ"ק דף ד' ע"א, מדכתיב מאן בלעם, מאן יבמי ולא כתיב בהו יוד כו'.

ד) ילקוט אסתר קעא"ג ע"פ מעל כל השרים אשר בשער המלך אלו הדיינים שנאמר ועלתה יבמתו השערה.

ויש להעיר מפסוק וידע אונן כי לא לו יהיה הזרע, בפ' וישב לח, ט. ונזכר יבמות פ"ג לד"ב, עמה"מ כ"ג ג' פ"ג א, מד"ר מה"ב קל"ג ב, זח"ג פ' תצא דר"פ סע"ב שאונן פגם ע"ד מי שבמקום תיבת אחד כותב אחר, שמחריב העולם, כי אחד אח ד היינו יבום אשת אח וכששחת ארצה נתן יניקה לס"מ כו'.

ענין כי לא לו י"ל ע"ד לא אנחנו כתיב באלף ונקרא בואו לו אנחנו, וכן בכל צרתם לא צר, ונקרא לו צר ועיין בזהר ס"פ וירא דק"כ ע"ב, עד"ז יל"פ כי לא לו יהיה הזרע כו', היינו ששורש הזרע יהי' לבחי' לא באלף אע"פ שנמשך ע"י לו בואו, י"ל ע"ד דאיתא בזח"ג פ' ויקרא דף ז' ע"א ובמק"מ שם שאדם ואשתו אחר שמולידים בן ובת נעשו הם בחי' או"א ובן ובת שלהם בחי' זו"נ וז"ש וכדין הוא בר נש כגוונא דלעילא דהיינו כשם שיש לעילא או"א וזו"נ כן הוא האדם ואשתו ובן ובת שהולידו שהם בחינת או"א וזו"נ כגוונא דשמא קדישא עילאה כמ"ש שאו"א הם י"ה וזו"נ הם ו"ה נמצא שארבעתם הם שם הוי' וכן האדם ואשתו ובן ובת עכ"ל המק"מ ואונן חשב כיון דלא לו יהי' הזרע נמצא אע"פ שיהי' לו בן ובת לא יהי' הוא כגוונא דלעילא דהיינו שם הוי', שהבנים אינן לו במדריגת זו"נ לאו' כיון לא לו יהי' הזרע כו' אלא לבחי' לא באלף, אבל באמת אינו כן כיון שגומל חסד עם אחיו א"כ גם הוא נשלם ע"ד כגוונא דלעילא ממש שהרי מ"מ הוא אביו וזהו הוא בנו כו' והיינו ממש ע"ד לא לו שהכתיב באלף והקרי בואו הרי שניהם אמת, והענין אפ"ל דהנה אחד בחלופי אתוון ועד זהו ע"ד אלף ואו הנ"ל, כי אחד אח ד' היינו הדל"ת רבתי זהו אשת אח כמ"ש בזהר כי תצא דף ר"פ סע"ב, והיינו אח נק' ז"א שהוא בעל ט"ס והד' רבתי היא מ' שהיא בחי' הדבור עליון, וזהו ג"כ ענין ואיש כי יקח אחותו כו'. אך בשכמל"ו היינו שהוא"ו מייבם בחי' ד' הנ"ל דאחד שהיא אשת אח, וההפרש י"ל ע"ד יהונתן ודוד הם יסוד ומ' ע"ד יוסף ויהודה אך יוסף היינו יסוד דאצי' וכן יהודה מ' דאצי' וזהו ענין בחי' אחד אח ד' אבל יהונתן זהו יסוד דבריאה, וכן דוד הי' אז מ' דבריאה כמ"ש

בד"ה מחר חדש ונפקדת וזהו ענין ועד כו'. ואפ"ל ההפרש כי בהדבור עליון יש ב' בחי' הא' כשהוא בבחי' ד' רבתי שזהו ע"ד אתוון רברבן כמו א"ב דאל אדון שאומרים בשבת גלוי אותיות המחשבה ע"ד קי"ס וזהו ענין יחו"ע דאחד משא"כ כשאין בהמ"ק קיים ממשיכי' בהדבור ע"ד ועד אתוון בינונים מ"מ זהו יחוד וזהו היבום דאשת אח שהוא הד' אשר הוא מייבם אותה והרי ארז"ל כ"מ שנאמר נצח סלה ועד אין לו הפסק של"ה לב"ב צח"א שג"א ממ"ח פ' וישב ס"ח תע"ח תשע"ז, מד"ר פ' בא פט"ו קל"ג ב', ותשחיתם שהיו מסרסין אותן כמ"ד ושחת ארצה כו', של"ה לב"ב ע"פ ותשחת הארץ לפני אלקים ולשון השחתה מלשון חבר הוא לאיש משחית וכן שחת עמך והכוונה הפריד ההוויות כו' שחת ארצה כו', עוד בפ' וישב דש"ג סע"א בגודל עון השחתת זרע לבטלה כו'. ת"ז ט' ב'. וזהו כי לא לו יהי' הזרע, שאע"פ שיחוד זה נמשך ע"י הוא דועד מ"מ עיקר בחי' זו יתעלה לבחי' אחד כמ"ש ביום ההוא יהי' הוי' אחד. והנה ביר"ק ערך יבום אות ו' בשם ציוני א"ר חנינא המקיים מצות יבום לשמה גדול מן יחזקאל הנביא עכ"ל וצ"ל מהו ענין ליחזקאל, וי"ל דאיתא במא"א אות יוד ססעי' ד' יבמה נק' המל' בגלותא י"ב היינו י"ב אתוון דאד', מה היינו שם מ"ה המתחבר עמה ר"ל מ"ה היינו שם הוי' במילוי אלפין גימ' מ"ה וכן אדם גימ' מ"ה א"כ יבמה היינו יחוד ש' אד' בשם הוי', מ"מ גם בבחי' הא"ו נעשה היחוד כנ"ל עכ"ל, והוא מהת"ז תקון כ' דמ"ה ע"א וע"ש שזהו ענין אד' בם, וע"ש בכס"מ סק"ז פי' היבום שז"א מתלבש במט"ט והמ' מתלבשת במ' דיצירה, עמ"ש מענין יבום לקמן ע"פ את א' האמרת היום, ושם סעיף ט"ז.

והנה ביחזקאל כתיב ואני בתוך הגולה על נהר כבר, והפי' ואני היא מ' היא בתוך הגולה גלו לבבל שכינה עמהם וזהו על נהר כבר, שבחי' נהר היוצא מעדן שהוא בעלה נסתלקו מימיו ממנה ע"ד ונהר יחרב ויבש, וכמ"ש בזהר בראשית ד"ו ע"א דפסיק מימוי ומבועי כו' ועד"ז מבואר במד"ר פ' בראשית פי"ו כבר שמימיו כלין, והיינו כמ"ש בת"ז בהקדמה דף ד' סע"א והאי איהו על נהר כבר, מאי כבר דא מט"ט רכב לעמודא דאמצעיתא, וירכב על כרוב ויעף כו' כי הכרובים הם מט"ט וסנדל וזהו ג"כ ענין נהר כבר כו', וא"כ זהו ענין היבמה כשהמ' היא בגלותא שנסתלק ממנה שפע ונהר יוצא מעדן כו', וזהו ענין היתה כאלמנה שהלך בעלה למדה"י כמ"ש בזהר ויגש דר"י ע"א בענין כי איננו כו', וע"ז בא המצוה לא תהיה כו' החוצה לאיש זר, ענין חוץ יש להעיר מענין מחוץ למחנה, יבמה יבא עליה שאעפ"כ גם בגלות יש לה תיקון, וקצת הארה מבחי' הזווג והיחוד כמ"ש בזח"ב תרומה דקס"ו סע"ב ובפרדס שער השמיני פכ"ו, וז"ס היבום כמ"ש בכס"מ בת"ז דמ"ח ע"א סק"ז ז"ס היבום בזמן הגלות ז"א מתלבש במט"ט עבדו קן ביתו ומ' מתלבשת בבת חגו שהיא תוספת יוד שמט"ט מיט"ט עכ"ל ונמשך בה השפע ע"י נהר כבר ג"כ הארה מבחי' ונהר היוצא מעדן ובזח"ג פ' פנחס דרמ"ז ע"א פי' כבר כתר בינה ראשית חכמה כו', ואפ"ל דהיינו כח"ב דבריאה עכ"פ מאיר בה הארה כו', וע' זח"א פ' בראשית דכ"ח א' ע"פ ויבן ד' אלקים את הצלע הכא אתרמיז רזא דיבום כו' הה"ד אשר לא יבנה את בית אחיו אבל לגבי קודב"ה אתמר ביה ויבן ד'

אלקים כו׳ ע״ש א״כ ע״י היבום ממשיך ויבן ה׳ אלקים, וענין גדול מיחזקאל כמו ישעי׳ נק׳ בן כרך לגבי יחזקאל שנק׳ בן כפר, כך י״ל ע״י היבום ממשיך מבחי׳ דישעי׳ כו׳ כי ע״י היבום ממשיך שז״א דאצי׳ מתלבש במט״ט ומ׳ דאצי׳ מתלבשת במ׳ דיצי׳, תהו עדיף מיחזקאל שנתנבא מיצירה עצמה כו׳ גם י״ל ע״י היבום ממשיך מבחי׳ ונהר יוצא מעדן בנהר כבר כי אחיו המת בזיווגו לא גמר ההמשכה מבחי׳ ונהר יוצא מעדן שהוא יסוד אבר המילה לעשות פרי להשקות את הגן וזה המיבם מתקן זה להמשיך ע״י זיווגו מבחי׳ ונהר יוצא מעדן ע׳ בהריקאנטי פ׳ וישב ולכן גדול מיחזקאל. עזי״ל לענין יבום במט״ט ע״ד מ״ש בזהר שם דכ״ז סע״ב משנה איהו אתתא דההוא נער.

אפ״ל פעולת החליצה עפמ״ש הרמ״ז פ׳ חקת בשם סה״כ ע״ד מה שאומרים בשבת רצה והחליצנו שלא יתנהג השפע ע״י מט״ט הנק׳ מנעל כ״א שפע האצי׳ ע׳ בזהר ס״פ נח ע״פ שער החצר הפנימי׳ סגור יהי׳ ששת ימי המעשה במט״ט וביום השבת יפתח, ולכן ביוהכ״פ אסור בנעילת הסנדל לפי שנק׳ שבת שבתון, אך פירושו צ״ע כי והחליצו י״ל ל׳ שפי׳ במד״ר פ׳ בהר אלא בשבת י״ל ע״ד מה יפו פעמיך בנעלים, עכ״פ לפירושו י״ל חליצת המנעל שלא יומשך ע״ד מט״ט כ״א דוגמת שבת, וכיון שכן עי״ז מתעלה נפש אחיו אף שלא הניח בן ע״ד מ״ש בישעי׳ לסריסים אשר ישמרו את שבתותי ונתתי להם בביתי ובחומותי יד ושם טוב מבנים ומבנות.

זכור את אשר עשה לך עמלק כו׳.

ברבות ר״פ יתרו טוב שכן קרוב מאח רחוק משלי כ״ז, טוב שכן קרוב זה יתרו שהי׳ רחוק לישראל מאח רחוק זה עשו, ביתרו מה כתיב ויאמר שאול אל הקיני וגו׳ בעשו מה כתיב זכור את אשר עשה לך עמלק וגו׳, ויש לפרש עפמ״ש הרמ״ז ר״פ ויקהל שיתרו כהן מדין יסוד אבא דקליפה וכשנתקרב הכניע עיקר הטומאה אל הקדושה, ונעשה מזה יתרון ע״ד יתרון האור נמשך מן החושך דוקא וזהו ענין יתרו, וההפך מזה עמלק שהוא הקליפה שכנגד הדעת הנמשך מיסוד אבא שיס״א הוא ד״ע דז״א כו׳ ועמלק מנגד לזה ע״ד ומלק את ראשו כו׳.

ב) **ברבות** ס״פ אמור ס״פ ל״ב מדכרין ומניחין (יש כשמזכירין אותו הוא טובה ונחת רוח לכל ואומרים עליו תנוח דעתו ינוח על משכבו) מדכרין ומשחקין (ויש כשמזכירין אותו אומרים עליו ימח שמו וישחקו עצמותיו) מדכרין ומניחין בצלאל בן אורי בן חור כו׳, מדכרין ומשחקין זכור את אשר עשה לך עמלק, מדכרין ומניחין איש יהודי, מדכרין ומשחקין איש צר ואויב, אפ״ל עפמ״ש בזח״א ויצא דק״ס ע״א אית זכירה לטב אית זכירה לביש כו׳ אית זכירה לטב כמ״ד וזכרתי להם ברית ראשונים ואית זכירה לביש כמ״ד

ויזכור כי בשר המה כו׳ זכירה ופקידה לטב אלין אינון דרגין ידיען רזא דמהימנותא דכר ונוקבא (דהיינו ז״א ונוק׳ דאצי׳ זכור ושמור) כו׳ זכירה ופקידה לביש אלין אינון רזא דסט״א כו׳ דכר ונוק׳ כחדא זכירה בהאי ופקידה בהאי עכ״ל ולכן נאמר בעמלק זכור את ואח״כ בשמואל כתיב פקדתי את אשר עשה לך עמלק להמשיך עליו הגבורות קשות מדו״נ דסט״א שהם שלוחי הדין לנתוש ונתוץ ולשרשו כו׳, וכן במשנה פ״ד דר״ה מבואר שיש זכרון של פורענות, כגון זכור ה׳ לבני אדום בתלים סי׳ קל״ז.

ג) **מדרש** רות רבה דמ״א ע״ג ע״פ ויהי בימי שפוט השופטים אם ראית דור שמדותיו של שקרים מלכות בא ומתגרה באותו הדור כו׳ דכתי׳ לא יהי׳ לך בביתך איפה ואיפה ואם עשה כן סוף שהמלכות כו׳ זכור את אשר עשה לך עמלק, י״ל כי מדות של שקר פוגם בקו המדה מקור הגבורות דקדושה הנותנים גבול ומדה לכל דבר כו׳ ועי״ז בא עמלק ג״כ ופורץ הגדר והגבול כו׳, בכלי יקר ס״פ כי תצא כ׳ שלפיכך אנו קורים פ׳ זכור אחר פ׳ שקלים, עמ״ש על הגמרא פרק חלק דצ״ז ע״א בענין אתר דשמיה קושטא דלא הוו משנו בדבורייהו ולא מיית אינש בלא זמניה משום דאמת שהוא ת״ת בו נמשכים החיים מע״ק המאיר בבינה, והוא ביהושע בענין ונתתם לי אות אמת והחייתם כו׳ והנה אמת בריח התיכון ועמלק הקליפה שכנגד יעקב בריח התיכון והוא בחי׳ שקר הפך האמת וזהו אם ראית דור שמדותיו של שקר ר״ל ג״כ המדות שבאדם אהוי״ר כו׳ וגם כשמדותיו של שקר גורם שאין י״ה מאיר בו״ה כו׳.

ד) **סוף** איכה ד״פ ע״ג ע״פ זכור ה׳ מה הי׳ לנו, א״ר ברכי׳ אמרו ישראל לפני הקב״ה רבש״ע הכתבת לנו בתורתיך זכור את אשר עשה לך עמלק לי עשה ולך לא עשה לא החריב את מקדשך כו׳ שכחה מצויה בנו אבל אין שכחה מצויה בך כו׳ לפיכך את זכור זכור ה׳ לבני אדום כו׳.

ה) **זח״ג** ס״פ שלח דקע״ה א׳ בענין תכלת שהיא כורסיא דדיינין בה ד״נ כו׳ וראיתם אותו וזכרתם, וכתי׳ זכור את אשר עשה לך עמלק כו׳ המכוון שיזכור העונש שנשכו הכלב מחמת החטא, ועי״ז יזכור לירא את ה׳ וכענין לזכירה שע״י התכלת.

ו) **של״ה** קה״ב קנא״ב רז״ב רמב״א רס״ב דסב״ב של״א שפד״ב, ז״ל השל״ה שער האותיות דק״ה סע״ב וזהו טעם סמיכת פרשת עמלק לביאת א״י בפרשת כי תבא כמו שארז״ל ג׳ מתנות טובות נתן הקב״ה לישראל ולא נתנן אלא ע״י יסורין ואלו הן תורה וא״י ועוה״ב וכי היכי דבביאה ראשונה בא עמלק כו׳ וסמיכת הפרשה לעמלק רמז לחרדה במצות מהרצועה התלויה עכ״ל, דקנ״א ע״ב וענין פרשת זכור היא המצוה בעצמה לזכור עתה עד בא זמן העשיי׳, במס׳ תענית דר״ז סע״ב בפ׳ עמלק הזהירה תורה זכור כו׳ ואל תשכח ר״ל הן תהי׳ הגאולה בקירוב או באיחור ע״כ התפלל אח״כ אבל אתה ה׳ זכור מיד לבני אדום, דרמ״ב א׳ הזכירות, דר״ס ע״ב ריש מס׳ מגלה, דרס״ב סע״ב ופרשת זכור קודם פורים להקדים זכירה לעשיי׳ כמ״ש והימים האלה נזכרים ונעשים, ועוד דכתי׳ זכור את אשר עשה לך עמלק וארז״ל יכול יהא

בלב כשהוא אומר לא תשכח הרי זכירה בלב אמור ומה אני מקיים זכור הוי אומר בפה עכ"ל, אפ"ל כי מבואר בענין ויאבק איש עמו שהוא ע"ד אם תגביהי כנשר כו' אך משם אורידך נאום הוי' נאום היינו דבור כדפי' בת"א בד"ה רני ושמחי דרוש הראשון ד"ס ע"ד ע"פ לי הכסף ולי הזהב נאם ה' וכמ"ש נאם ה' לאדוני תלים רסי' ק"י ואולם חי אני נאם ה' בי נשבעתי נאם ד' לכן ע"י זכור בפה מעורר משם אורידך נאם ה' ובמא"א אות נון סעי' ב' פי' נאם גימ' הוי' אד' הוי' בנצח אד' בהוד כי הנבואה באה מנו"ה דבינה כנודע עכ"ל וע' מענין נבואה בזח"ב פקודי רנ"ז ב' והיינו כי נאם התרגום אמר כמו נאם פשע לרשע תלים ל"ו ב' ות"י אמר מרדא לחייבא, ולכן ע"י שאומרים בפה זכור את כו' מעוררים בחי' זכור הוי' לבני אדום כו' בחי' משם אורידך נאום הוי' ועמ"ש בד"ה בשלח פרעה שהם מקבלים מבחי' כמה ארך אפים כו' אך ע"י כי גאה גאה כו' וזהו זכור כו'.

ז) **בבחיי** ס"פ תצא בשם מדרש זש"ה זכרוניכם משלי אפר לגבי חומר גביכם באיוב סי' י"ג י"ב אמר הקב"ה אותן שתי זכירות שכתבתי לכם בתורה הוו זהירין בהם אחת כאן ואחת כי מחה אמחה את זכר עמלק, אם עשיתם כך תהיו בניו של אברהם שהמשיל עצמו כאפר שנאמר ואנכי עפר ואפר ואם לאו לגבי חומר גביכם התקינו עצמיכם לשעבודה של מצרים דכתיב בחומר ובלבנים עכ"ל, כי ענין עמלק זהו הגדלת היש בת"א ד"ה ועשית ציץ ואברהם שאמר ואנכי עפר ואפר הוא תכלית הביטול ע"ד משים עצמו כשיריים, ולכך ע"י שזוכר מעשה עמלק ורע בעיניו היש כו' אף בהיותו עדיין רק בבחי' אתכפי' ובבחי' לכתך אחרי במדבר כו' מזה יבא לבחי' פב"פ שזהו בחי' אברהם שאמר ואנכי עפר ואפר כו' ונק' אבר מה היינו שמבחי' ביטול היש יבא לבחי' ביטול אמיתי.

ח) **ועוי"ל** בזה ע"פ מ"ש ברבות נשא פי"ג דרב"א ג' ע"פ גאות אדם תשפילנה ושפל רוח יתמוך כבוד, דושפל רוח קאי על אברהם שאמר ואנכי עפר ועי"ז יתמוך כבוד שקראו הקב"ה האדם הגדול בענקים שזהו גדול מאדם הראשון, והיינו כי אדה"ר חכמה והאדם הגדול זהו א"א, ואח"כ אמרו גאות אדם תשפילנו זה עמלק כו' ולכן ע"י וזכוּון עמלק היינו שיזכור רעות הגיאות, ובמא"א אות ג' ס"ג כי הגאוה פוגם בי"ה וזהו ענין עמלק שמכסה על בחי' י"ה, ומזה נמשך כי תשפילנו כי מחה אמחה כו' והיינו ע"י כי גאה גאה גיאה על גיוותניא ע' בת"א בד"ה וקבל היהודים, וגם גאות אדם ע"ד אם תגביהי כנשר ועי"ז משם אורידך וכשיזכור זה עי"ז משלי אפר כמו אברהם שעי"ז זכה להיות האדם הגדול כו', עוי"ל עפמ"ש ברבות פ' וירא פמ"ט דענין אפר היינו שהי' ראוי להיות אפר ע"י נמרד כו' והיינו מס"נ על קד"ה ומזה נמשך פאר תחת אפר ישראל אשר בך אתפאר, ולכן ע"י זכרון דעמלק עי"ז תהיו בניו של אברהם היינו ענין המס"נ כו' שממשיך הכתר והפאר בעטרה שעטרה לו אמו כו'.

ט) **ועוי"ל** ע"פ מ"ש בסוטה די"ז ע"א בשכר שאמר אברהם ואנכי עפר ואפר זכו בניו לשתי מצות לאפר פרה ולעפר המשכן שבודקין הסוטה כו' אשר ע"י אפר פרה מטהרין מטומאת מת ומחטא העגל, והוא בחי' המשכה

עליונה ממו״ס כנז׳ באגה״ק סי׳ כ״ח, וזהו הנמשך ע״י שריפת הפרה ק״ג שנעשית אפר שהוא שנשאר הטוב שרשה מעולם התהו ומבחי׳ פר ה׳ נעשה אפר פר א׳ ולכן ע״י זכרון דעמלק לזכור רעתו גאות אדם כו׳ שהוא ראשית גוים מקור לכל המדות רעות כו׳ אף שעי״ז לא נהפך מדותיו רק שמזה יבוא לאתכפיא אזי חשוב ונמשל לבחי׳ אפר שהוא אתהפכא של מדות הרעות כו׳, ואפ״ל שזהו הסמיכות שקורין פ׳ פרה אחר פ׳ זכור כי פ׳ זכור זהו ענין אתכפיא ואח״כ יבוא מזה לבחי׳ אתהפכא חשוכא שזהו ענין פ׳ פרה ואח״כ פ׳ החדש יצ״מ פסח בחי׳ דילוג שנגלה עליהם ממ״ה כו׳, וגם עפר סוטה זהו ענין בדיקו דאשת חיל ונקתה ונזרעה זרע בן כאברהם שנאמר בו ואנכי עפר כו׳ והיינו כי בדיקה הנ״ל זהו כענין ספירת עומר שעורים שהרי שניהם באים משעורה שעור ה׳ ברור שם ב״ן מאכל בהמה כו׳ וע״י ברור זה נמשך בשבועות מ״ת גלוי רצון העליון וזהו בן כאברהם שקיים כל התורה כולה עד שלא ניתנה, עכ״פ ענין עפר סוטה בירור ק״נ שז״ס מים המרים כו׳ כנודע מענין מרה ק״נ, ועמלק גימ׳ מ״ר, וע״כ ע״י זכרון דעמלק לדחותו נמשל לבחי׳ אפר הנ״ל שהוא אתהפכא ובירור מדות נה״ב, עפר ואפר י״ל עפר צדיקים אפר בעלי תשובה כמובן ממ״ש בת״א פ׳ וישלח סד״ה ויאבק איש שהעלו אבק כו׳ ע״ש.

י) **זכור** דעמלק. הנה ל״ת הם כיסוי המסתיר על בחי׳ י״ה ולכן ע״י קיום מל״ת ממשיך בחי׳ י״ה וא״כ זכור את אשר עשה לך עמלק כו׳ כי מחה אמחה כו׳ זהו ענין זכרון וקיום למל״ת ועיין בת״א סד״ה חייב אינש לבסומי (הראשון) וזהו כי מחה אמחה שאין לבחי׳ זו עליה כלל, ומ״ש ע״ז זכור שהוא ענין מ״ע כנודע מענין זכור ושמור כו׳, י״ל ע״ד זכור ושמור בדבור אחד כו׳ כמ״ש במ״א וזהו זכרוניכם משלי אפר, אפר בחי׳ תשובה שהוא למעלה גם מבחי׳ י״ה כמ״ש לפני הוי׳ תטהרו לפני דוקא תטהרו גימט׳ כתר וזהו ענין אפר חטאת שמטהר כו׳ וזרקתי עליכם מים טהורים וטהרתם כו׳, עמ״ש עוד מענין כי מחה אמחה את זכר עמלק לעיל ס״פ בשלח.

יא) **אשר** קרך בדרך ויזנב בך כל הנחשלים אחריך ואתה עיף ויגע ולא ירא אלקים. גמ׳ רפ״ק דמ״ק, ומאי משמע דהאי בית השלחין לישנא דצחותא הוא דכתי׳ ואתה עיף ויגע ומתרגמינן ואת משלהי ולאי כו׳ עכ״ל, וכ׳ התוס׳ עיף ויגע צמא למים עכ״ל, ובת״א בד״ה זכור דעמלק נתבאר שיש בחי׳ אב״א ואזי שייך היגיעה וכמ״ש ג״כ בד״ה לא הביט און ביעקב, וז״ש הנחשלים אחריך ואתה עיף ויגע כו׳, והנה בית שלחין צריך מעיין דוקא להשקותה ולא די לה במי גשמים ועי״ז עושה פירות תדיר כמבואר במשנה ר״פ חזקת ובפרש״י שם, ואפ״ל כי מי גשמים זהו התורה גשם נדבות תניף כו׳ וכמ״ש בענין מוריד הגשם שאומרים בשמע״צ שמח״ת, אך מי שהוא שדה בית השלחין לא די לו בזה וצריך סייגים וגדרים והם כל חומרות דרבנן ועי״ז דוקא יבוא ליתרון מעלה שעושה פירות תדיר ועמ״ש מזה ע״פ שלחיך פרדס רמונים, וע׳ במשנה פ״ט דב״ק דף ק״ג סע״ב ואם אמר לו חכור לי שדה בית השלחין זה ובפרש״י שם דמש״ה טפי ליה בחכיריה כו׳, ואפ״ל לכן אחר פ׳

עמלק נאמר והי׳ כי תבא אל הארץ וכענין ויהי בשלח פרעה ופרעה הקריב כו׳ ועמש״ל סעיף וא״ו בשם השל״ה.

יב) בעמה״מ שי״ד פרק קל״ד דקי״ז א׳ כי מלאכיו יצוה לך לשמרך בכל דרכיך ונאמר ואתה עיף ויגע למצוא הנתיבות ולא ירא אלקים לפי שאין בך מעשים טובים ויראת אלקים לכן אתה טועה בהנתיבות וכמו שקליפת עמלק עומד למעלה ומזנב כל הנחשלים שהוא אותיות נחש מילה שורק כלפי מעלה אות ברית מילה עכ״ל.

וס״פ צ״ב כ׳ ולא ירא אלקים ר״ל שלא היית מתיירא מפני אלקים הזה העולה במילואו ק״כ ב״פ העולה עמלק כו׳ עכ״ל ור״ל כי עמלק מורה על ק״כ צירופי׳ דקליפה הנאחזים בק״כ דקדושה ואלו היית מתיירא מפני אלקים עליון דקדושה לא הי׳ מקום לק״כ צירופי׳ דק״נ לינק כו׳.

שער ט״ז פל״ג דקמ״ב א׳ מחה אמחה את זכר עמלק אפילו מתחת השמים שהוא ז״א מטבורו ולמטה כש״כ מטבורו ולמעלה עכ״ל ועמ״ש בד״ה ששים המה מלכות בענין מפלגך ולתתא כו׳ שמשם ולמטה היינו תחת הפרסא יהי׳ רקיע כו׳ הוא יניקת החיצוני׳ ע״כ הרבותא שאפילו מתחת השמים מחה אמחה וכן תמחה את זכר עמלק.

רבות ר״פ יתרו ר״פ ז״ך, בעשו כתיב ולא ירא אלקים, הנה מזה מבואר דמפרש דפי׳ ולא ירא אלקים קאי על עמלק, וכן פי׳ הבחיי ס״פ כי תצא.

יג) זח״ב ר״פ ויקהל דקצ״ז סע״ב דכמין לון על פרשת אורחין דכתי׳ אשר שם לו בדרך, ופי׳ המק״מ פרשת אורחין הם שני שבילין שביסוד עכ״ל, ועיין מזה בפרדס שער הצנורות פ״ד ומ״ש מזה ע״פ הזח״א ר״פ ויגש דר״ז ע״א בענין שתין נשמי כו׳ וזהו שייך לענין אשר קרך שרצה להמשיך בחי׳ קרי דהיינו שיומשך גם מצנור הפנימי להם ולכן גבי המן כתיב אשר קרהו, ומזה נמשך אח״כ ליהודים היתה אורה כו׳ ויקר, והרמ״ז פי׳ שעמד לו בשני היכלות העליון והתחתון היינו נגד היכל הרצון דבריאה ונגד היכל לבנת הספיר ששם מעבר לעקרית השפע שהוא בקו האמצעי חוט השדרה ורצה למשוך מבחי׳ זו בקליפות מחמת שחשב שבעוונות ישראל שרפו ידיהם מהתורה חסר אור אבא הנק׳ יקר, (ל״א נתיבות כל א׳ כלול מיו״ד עיין מק״מ ס״פ מצורע) כד״א מה יקר חסדך, ולכן רצה להפוך יקר ולעשותו קרי נגד הדעת, וגם הוא נגד ב׳ בחי׳ דעת עליון ותחתון כו׳, ועמ״ש ע״פ ראשית גוים עמלק, ובע״מ פי׳ כמו בקדושה משה מלגאו ויעקב מלבר דעת ותפארת עד״ז בלעם ועמלק וע׳ במא״א אות עיין ס״ט, ובבלעם כתיב ויקר אלקים אל בלעם וארז״ל במד״ר פ׳ ויקרא פ״א אין ויקר אלא לשון טומאה כמ״ד אשר לא יהי׳ טהור מקרה לילה כו׳ ואפ״ל מקרת לילה ההמשכה ללילית כו׳ וכן בעמלק אשר קרך וההמשכה בקדושה נק׳ ויקרא אל משה ע״ש במד״ר וזהו קריאת פ׳ זכור והקריאה בתורה ממשיך ויקרא אל משה, ויש להעיר מפסוק יהי דן נחש עלי דרך, ואפ״ל דרך היינו ע״ד ושמרו דרך הוי׳ שנת׳ בת״א בד״ה אשירה להוי׳ ובד״ה מי יתנך כאח לי, ועד״ג אשר שם לו

בדרך כו׳ שרצה למנוע דרך וההמשכה זו כו׳, ועמ״ש ע״פ ונתתי לך מהלכים דהיינו אם בדרכי תלך כו׳ ובמא״א אות ה׳ סעיף יו״ד הליכה כנוי אל הזיווג הולך על הדרך יסוד דנוק׳ ברגל מבורכת שהוא יסוד עכ״ל, וא״כ עמלק אשר קרך בדרך לשון קרירות שלא יומשך הטפה אל הנוק׳ כי לזה צ״ל חמימות איש אש יו״ד כו׳ גם לחם הפנים חם כיום הלקחו כו׳ וחם הוא אבי כנען א׳ מג׳ גווני הקשת, וכמ״ש ישיש כגבור לרוץ אורח הקמת הברית בבחי׳ ותשב באיתן קשתו והקרירות זהו הפך זה, וגם קרך ל׳ קרי שרצה להמשיך הקרי בדרך הנ״ל ע״ד בא נחש על חוה כו׳, במא״א אות פ׳ סעיף מ״ח פרשת דרכים נק׳ מחזה דז״א ולמטה ושם קבורת רחל עכ״ל, ואפ״ל כי לפי שמחזה דז״א ולמטה מתחיל עה״ד טו״ר ע״כ נק׳ פרשת דרכים כו׳.

יד) **ויש** להעיר לענין דרך ממ״ש ע״פ לשמור את דרך עה״ח וע׳ זח״א ויחי דרמ״ג ע״ב מזה ודרמ״ד סע״א ושם במק״מ דרך נק׳ יסוד ז״א וכן יסוד דנוק׳, וזהו ענין הנותן בים דרך, ודן נחש שלא ייגקו החיצונים מדרכים הנ״ל, וע״ש בפ׳ מקץ קצ״ז א׳ ע״פ דרכיה דרכי נועם, ומ״ש בפ׳ וישלח קע״ה ע״פ כי ישרים דרכי הוי׳ ובבה״ז שם.

במא״א אות ד׳ סי״ד דרך נוק׳ דעת או יסוד בין דאימא בין דדכורא בין דנוק׳ וסימן דרכי ציון ודרך גבר, דרך גימ׳ ב״פ יבק, גם דרך גימ׳ ס״ג קס״א, דרכים נק׳ הגבורות עכ״ל, והנה יבק הוא חשבון הוי׳ אלקים או אהי׳ הוי׳ אד׳ כמ״ש במא״א אות יו״ד סכ״ד, גם הוא אותיות יקב שהוא יסוד דנוק׳ ע״ש סכ״ג ודרך שהוא ב״פ הוי׳ ואלקי׳ היינו ע״ד מ״ש באליהו בהר הכרמל ויאמרו הוי׳ הוא האלקים ב״פ וכמ״ש במ״א, ועיין בספר פנים יפות פ׳ ויקרא ע״פ ולא תשבית מלח מענין דרך הז״ל ושני תיבות מלח עולם מספרו דרך שהוא שני פעמים הוי׳ אלקים הרומז לשני עמודים עכ״ל והיינו יכין ובועז שהם נו״ה והיינו לפי שבהם ועל ידם הוא דרך ההמשכה מהמשפיע למקבל וע׳ בש״א שער ג׳ פי׳ שני עמודים הנ״ל, גם ההמשכה מאהיה עד אד׳ ע״י ש׳ הוי׳ זהו ענין ההמשכה מכתר במל׳ ויש בזה מלמעלמ״ט בסוד יחיד חי העולמים מלך ומלמטלמ״ע בסוד מלך יחיד חי כו׳ לכן כ״ז זהו דרך הוי׳, וכ״כ בש״א שער ג׳ לא אמר הכתוב ותתפלל אל הוי׳ אלא על הוי׳ כבר ידעת כי ג׳ שמות הם למטה אד׳, הוי׳ באמצע, למעלה אהי׳ שהוא הכתר ובו תלוי המזל שממנו נמשכים הבנים וז״ס ותתפלל על הוי׳, על הוי׳ ממש שהוא אהי׳ העומד למעלה משם הוי׳ עכ״ל ומזה יובן ענין דרך שהוא גימט׳ ג׳ שמות הנ״ל, ודרך זה עיקרו ע״י קו האמצעי משה ויעקב ע״ד אלה תולדות יעקב יוסף וההפך מזה בלעם ועמלק כו׳ להמשיך מבחי׳ דכחשיכה כאורה, וזהו ענין פרשת דרכים שלא יומשך מהכתר בבחי׳ דרך הוי׳ ע״י יו״ד חכ׳ ה׳ בינה כו׳ ששם אין לו יניקה כו׳ כמ״ש משם אורידך נאום הוי׳ אלא שיומשך ע״ד שבה״כ שז״ס הקרי אשר קרך כו׳ וה״ע הנפילים היו כו׳, וכן פי׳ הרמ״ז שכוונת עמלק להמשיך כעין שבה״כ כו׳, וכן בהמן אשר קרהו וע״י מפלתו נמשך ליהודים בחי׳ ששון ויקר ששון זו מילה ויקר אלו תפילין שהם דרך הוי׳ ומה כתיב בתפילין דמארי עלמא ומי גוי גדול כו׳,

בבחיי ס״פ תצא מה היו בית עמלק עושין היו מחתכין מילותיהן וזורקין כלפי מעלה ואומרים הא לך מה שבחרת כו׳ עמלק עם לק שבא ללקק דמן של ישראל ככלב כו׳, ובכי״ק פי׳ כי מילה החיצוני׳ תכליתה להביא את האדם לידי מילת ערלת הלב וכשלבם תכין מרמה ע״י שטומן משקלותיו במלח א״כ אין תועלת גם במילה החיצונית כל זמן שהן ערלי לב עכ״ל, ויש לפרש כי הנה כתי׳ כי יד על כס י״ה שעמלק הוא קליפה המסתיר ומכסה על בחי׳ י״ה כמ״ש בת״א בד״ה ועשית ציץ ובד״ה זכור דעמלק, והנה מילה הוא מל י״ה דהיינו שע״י כריתות הערלה נמשך ומתגלה בחי׳ י״ה שהן חו״ב כמ״ש בת״א פ׳ לך לך בד״ה והבדילה הפרוכת, ובחי׳ חו״ב הם אין ויש תרין ריעין ר״ל ביטול היש לאין כמ״ש בסדור ע״פ מזמור לתודה כו׳ וזהו ענין מל י״ה להיות גילוי ביטול זה ועמ״ש עוד מענין י״ה שהם נקודה בהיכליה בד״ה ראה אנכי נותן ולכן עמלק שעיקרו הפך ביטול דבחי׳ י״ה הי׳ מחתך המילות וזורקן כלפי מעלה כו׳ כנ״ל, הנחשלים נחש מילה, כי המילה גילוי היסוד להשפיע במל׳ והוא רצה הפך זה כנ״ל.

טו) **והי׳** בהניח. סנהדרין פרק שני ד״כ ע״ב תניא ר׳ יוסי אומר שלש מצות נצטוו ישראל בכניסתן לארץ כו׳ ע״ש, נתבאר בפ׳ בשלח ע״פ כי יד על כס י״ה, ועוי״ל כי הנה ענין המקדש הוא גילוי שם הוי׳ כמ״ש במ״א ע״פ אלה פקודי המשכן משכן העדות כו׳ וע״פ ששם עלו שבטים שבטי י״ה דירושמ״ט מכוון כנגד ירושמ״ע, ועז״נ ג״פ היכל ה׳ המה הא׳ ירושמ״ט ממש, הב׳ ירושמ״ט וירושמ״ע שבאצי׳ היינו מל׳ ובינה והיינו יחוד ו״ה ויחוד י״ה, וכבר ארז״ל שאין השם שלם ואין הכסא שלם עד שימחה כו׳, וכתיב כסא כבוד מרום מראשון מקום מקדשינו, דפי׳ אין השם שלם היינו המשכת י״ה בו״ה ואין הכסא שלם המשכה מאצי׳ בבי״ע כו׳ ונמצא כדי שיהי׳ בנין בהמ״ק שזהו ע״ד ב׳ שלם הנ״ל צ״ל תחלה שימחה זרעו כו׳, ועיין במהרש״א בסנהדרין שם מ״ש בזה.

טז) **פרק** שני דב״ב דכ״א ע״ב מ״ט עבדת הכי א״ל דכתי׳ תמחה את זכר עמלק א״ל והא אנן זכר קרינן כו׳ ע״ש ובמהרש״א פ״ב דסנהדרין.

יר״ק מלאך פ״ז פליאה, המלחמה בג׳ רביעית תהי׳ עם ס״מ הוא עשו ותהי׳ המלחמה קשה ועזה כענין תמחה את זכר עמלק כי במדה שאדם מודד בה מודדין לו הוא לא ריחם בעלות ממצרים על כן לא ירחמוהו מן השמים עכ״ל, לפי״ז נראה פי׳ אשר קרך בדרך, כי מי שהוא בדרך הוא מדוכא ולכן נותנים לו שלום והוא אדרבה נלחם עמם בהיותם בדרך זהו אכזריות גדול וע״כ לא ירחמוהו כלל.

רבות בקהלת פ״ו א׳ בפסוק אין זכרון לראשונים אלו המצרים וגם לאחרונים אלו העמלקים ועל מי נאמר למחות את זכר עמלק לישראל שנאמר תמחה את זכר עמלק.

זח״א בראשית דכ״ה ע״א ואתמר בהון וימחו מן הארץ בגין דהוו מאלין דאתמר בהון תמחה את זכר עמלק.

שם כ״ח ב׳ ובגיניהו אמר מי אשר חטא לי אמחנו מספרי דאינון מזרעא דעמלק דאתמר ביה תמחה את זכר עמלק.

יז) **בשלח** דס״ו סע״א א״ר יצחק כתיב כי מחה אמחה וכתי׳ תמחה את זכר עמלק אלא אמר קוב״ה אתון מחון דוכרניה לתתא ואנא אמחה דוכרניה לעילא ופי׳ המק״מ לתתא פי׳ עמלק שבעוה״ז לעילא דעת דקליפה, ואפ״ל כי פי׳ מתחת השמים מבואר לעיל שזהו ע״ד יהי רקיע ויהי מבדיל כו׳ וזהו מפלגך דלעילא כו׳ ומפלגך דלתתא, והנה למטה הוא רע גמור ועז״נ תמחה כו׳ מתחת השמים, אך למעלה מהפרסא קליפה דאצי׳ שם מחה אמחה כו׳, ועמ״ש בביאור ע״פ מחר חדש בפי׳ ואשמיד פריו ממעל ושרשיו מתחת כו׳, בש״ך ס״פ תצא הביא בשם המדרש פי׳ תמחה את זכר עמלק מתחת השמים ואני מעל השמים כו׳, גם פי׳ תמחה ע״ד ומחה ה׳ דמעה מעל כל פנים ר״ל אותן דמעות שהוריד עשו מעיניו כשנתברך יעקב כו׳, גם פי׳ ואתה עיף ויגע כי התורה נק׳ עוז שנותן כח כמ״ש וקוי ה׳ יחליפו כח וע״י ביטול תורה ואתה עיף ויגע כו׳ ועמ״ש ע״פ ימחו מספר חיים והוא בפ׳ כי תשא ל״ב ע״פ ועתה אם תשא חטאתם כו׳.

בבחיי פ׳ וישלח ע״פ ותמנע היתה פלגש כו׳ ס״פ כי תצא ע״ש פי׳ שהפרשה מתחלת בזכור ומסתיימת בתשכח להורות שעתיד זכרם להשתכח מן העולם, והיינו כמש״ל בשם המדרש בפסוק אין זכרון לראשונים וגם לאחרונים.

הגהות וביאור ע״פ כי ההרים ימושו.

הנה מ״ש שהאבות הם בחי׳ הרים לכנס״י לנטלה ולגשאה הנה הרים מצינו לשון הגבהה בתילים סי׳ ע״ה ז׳ ע״פ ולא ממדבר הרים דפרש״י לשון הרמת קרן ויונתן תרגם אתר טורייא ועמ״ש מענין מי יעלה בהר ה׳ בד״ה חאת המצוה ועיין בזח״ג פ׳ אמור דצ״א ע״א ע״פ צדקתך כהררי אל ועמ״ש בד״ה עלי באר בענין עמים הר יקראו ומ״ש בד״ה ארץ הרים ובקעות, ומש״ע והנה אין קורין אבות אלא לשלשה (עמ״ש מזה בד״ה וארא אל אברהם ומש״ע שמאלו תחת לראשי כו׳ (ועיין בזח״ג קרח קע״ח ב׳ ע״פ ועבד הלוי הוא כו׳ כד״א שמאלו כו׳ וימינו הוא בחי׳ כהנים כו׳ ועמ״ש מענין שמאלו כו׳ בד״ה ושאבתם מים בששון ובד״ה שמאלו בפ׳ כי תשא ובד״ה אחרי ה׳ שנדפס בסידור ומענין וימינו בד״ה ביום השמע״צ ובד״ה ביום השמיני שלח ומש״ע שנאמר סומך כו׳ עיין זח״א בראשית ד״ג ע״א ובד״ה שם הובא בסה״מ ססי׳ ע״ו הנה בינה יש לה ב׳ בחי׳ מם סתומה וכו׳ ובחי׳ סמך כו׳ ועיין פ׳ תרומה דקכ״ז דמם הוא תבונה מקור הג״ע הנק׳ עוה״ב וסמך בינה עילאה הנק׳ לע״ל בחי׳ תח״ה שבה התגלות עתיק כו׳ ובמ״א נת׳ סמך יחוד פנימי דאו״א כו׳ ומשם

בא הסמך להיות סומך נופלים, ובמא"א אות נ' סמ"ג נופלים נקרא זו"נ שנפלו בעת הגלות בין הקליפות עכ"ל, וע"ש סכ"ס, ועיין זח"ג רס"ו ב' ע"פ ובאו האובדים, וענין שמבינה בא הסמיכה להם כי היא דרור עלמא דחירו כנז' בזח"ג אמור צ"ב ב' וסד"ה והיה ביום ההוא יתקע בשופר גדול ובאו האובדים כו' וכענין אשר הוצאתיך מארץ מצרים כו' ועמ"ש ג"כ סד"ה ועתה יגדל נא כח אד' כמשל הכח שביד האדם לזרוק האבן שהוא דומם וטבעו ליפול למטה וע"י כח הזורק נושאו באויר היפך טבעו כו' כך הוא כח אור א"ס ב"ה הנמשך צרורה בצרור החיים את ה' ממש, וכח זה נמשך מארך אפיים וכו' ע"ש. וזהו מלמעלה הוא הלביש ומקיף את הנשמה כו' ומגביה להתכלל באור ה' להיות ג"כ ענין הסמך בחי' עיגול סוכ"ע שנמשך למטה להיות סומך נופלים כו', ועיין בסידור ע"פ סומך ה' לכל הנופלים וזוקף לכל הכפופים ועפמ"ש אפ"ל שלהיות וזוקף כפופים שאינן נופלין ממש רק כפופים הנה זקיפה זו נמשך ע"י מם סתומה בחי' אימא דרביעא על בנין כי מם סתומה זהו תנה"י דאימא שנעשו ד' מוחין לז"א וזהו ענין זוקף כפופים כי הכפיפה והרכנת הראש השפלת המוחין וע"י המשכת מוחין דגדלות נק' וזוקף כפופים ועיין בהרמ"ז פ' עקב בענין התורה שניתנה למם יום ד' מוחין חו"ב חו"ג הנמשכי' לז"א מתבונה כונן שמים מתבונה, אך להיות סומך נופלים היינו זו"נ כשנפלו לבי"ע ע"ד ואני בתוך הגולה והוא אסור בזיקי' צ"ל ההמשכה באה מבחי' עליונה יותר היינו מבחי' סמך כו' היינו סוכ"ע כי המם בחי' מוחין חו"ב זהו מקור ממכ"ע ראשית חכמה כו' עיין זח"א ה' ב' דא עמולא ורביעא דלגו כו' וזח"ב ר"פ תצוה ק"פ ע"א ובבה"ז שם, ועיין בשל"ה במסכת תענית שלו דר"ו סע"א וע"ב העיר מענין ב' נונין הפוכים שבפ' ויהי בנסוע הארון, והיינו שהנפילה היא סיבת הקימה כו' שזהו נ' כפופה ונו"ן פשוטה ובספג"י פ' בהעלותך פי' נון הפוכה ע"ד דאתהפכא חשוכא לנהורא כו', והיינו מבחי' חמשים שערי טומאה שהי' שקועי' במצרים במ"ט שערי טומאה יתהפכו לחמשים שערי בינה וכענין מ"ש במגילת אסתר ונהפוך הוא כו' והיינו ע"י הסמך שסומך נופלים שנפלו בין הקליפות במ"ט שערי טומאה לנטלם ולנשאם למעלה כו' וזהו ענין סמכוני באשישות ועיין זח"ג פ' שמיני ד"מ ע"א) ומש"ע והענין דכתיב ותפול לפני רגליו (עיין בת"א סד"ה ותוסף אסתר שפי' רגליו הם המלאכים כו' ומה שזה נק' נפילה יובן ע"פ מ"ש בד"ה כנשר יעיר שדוקא בזמן הגלות מקבלת ע"י המלאכים כו' ומש"ע איך הוא למעלה בכנס"י דלעילא אין די באר (עיין בע"ת שער מיעוט הירח ספ"ב ובזח"ג במדבר קי"ט ב' ע"פ נפלה כו' קולה כנחש ילך כו', ומש"ע והנה בזמן בהמ"ק היה כללות נש"י בטבעם כו', הנה הטעם לזה כמ"ש ברבות בשה"ש ע"פ משכני אחריך נרוצה ע"י שהשרית שכינתך בתוכינו אחריך נרוצה, ויובן זה עם מ"ש בזח"א פ' ויחי דרכ"ט סע"א וע"ב, ועיין בת"א בד"ה וישב יעקב, והנה בזמן בהמ"ק היו מקבלים ישראל בחי' רעותא דליבא ע"י גילוי השראת השכינה בהיכל קדה"ק כו', וגם כמ"ש בסידור גבי חנוכה בד"ה מזמור שיר חנוכת הבית בפי' ואין אנו יכולים לעלות ולראות ולהשתחוות כו' שבחי' השתחוואה זו הוא הביטול בפנימיות ע"ד בטל רצונך כו' ועמך לא חפצתי כו', וביטול זה הי' נמשך בהם ע"י מצות ראיה שלש פעמים בשנה יראה

כל זכורך את פני הוי' אלקיך שהי' מתגלה בהיכל קדה"ק בחי' ממכ"ע וסוכ"ע שנק' קב"ה ושכנתי', וע"ז ארז"ל כדרך שבא לראות כו' כמ"ש במ"א והעינים הם בחי' פנים ששם עיקר החיות ראיה ושמיעה וגם במקום שאדם רואה שם מחשבתו, כמ"ש בד"ה הסיבי עיניך, ומש"ע משא"כ בזמן כו' כי פנו אלי עורף (חהו ענין שכנס"י עם הקב"ה הם בבחי' אחור באחור כמ"ש סד"ה ביום השמיני שלח, ומש"ע ראויה להיות בטבעה (עמ"ש בד"ה והקרבתם עולה אשה) ומש"ע והוא אצלם במאסר ובגלות (ועמ"ש בד"ה אלה מסעי בענין כרחל לפני גוזזיה'. ומש"ע והנה יש בזה ב' בחי' נופלים וכפופים, ע' בסידור ע"פ סומך כו' וזוקף כו' ועמ"ש בד"ה אד' שפתי תפתח בענין וזוקף בשם, ומ"ש בד"ה ואשה כי תדור) ומש"ע והעצה היעוצה כו' עד שממשיך בהם בחי' חיים מחיי החיים ב"ה (פי' חיים הוא המשכה הפנימית כמ"ש בסידור ע"פ צדיק ה' בכל דרכיו) ומש"ע וזהו ענין עושין רצונו של מקום (ועמ"ש בד"ה והתהלכתי בתוככם מענין עושין רש"מ וזהו ענין לכל חי רצון וכדלקמן וכיון שממשיכי' אלקות בג' קוין ה"ז כענין הגילוי שהי' בבהמ"ק שהי' ג"כ ג' פעמים בשנה יראה כו' נגד ג' אבות הנק' הרים בהר ה' יראה שעי"ז הי' נמשך הכח לארץ היא כנס"י כו' גם הנה ענין קדשנו במצותיך בחי' קדושין וטבעת קדושין עגול בחי' סוכ"ע כמ"ש בד"ה טוב לחסות ועיין במא"א אות ט' ססעי' ח' מענין טבעת, וזהו ענין סמך שהוא עגול וסמך הוא בחי' סומך ה' לכל הנופלים כנ"ל לכן עי"ז נמשך הסמיכה גם בענין הנה מטתו שלשלמה ששים גבורים כו' ששים מסכתות גם בברכת כהנים ששים אותיות כמ"ש ברבות פ' נשא היינו לפי שברכה זו היא ג"כ להיות סומך כו', ומש"ע בענין ואגודתו על ארץ היינו שאז מתקיים הבונה בשמים מעליותיו, ופי' מעליותיו עיין במא"א אות ע' סל"ה ענין על ה' מעל שמים על כל מים כו' משא"כ כשאין ואגודתו כו' ענפין מתפרדין אכן ע"י תשובה נאמר ברחמים גדולים אקבצך להיותו ואגודתו כו' יחד שבטי ישראל.

ועניו* כי ההרים ימושו יש לפרש בשני אופנים הא' שאינו ודאי שימושו אלא ע"ד אף אם אפשר שימושו) הגם שזה רחוק מאד מ"מ זה ודאי שחסדי מאתך לא ימוש ודוגמא ממ"ש התשכח אשה כו' גבי אלה כו' ואנכי לא אשכחך ונמצא לפ"ז כוונת הכתוב רק לומר שחסדי מאתך כו' יותר ממה שההרים לא ימושו כי ההרים אפשר שימושו כו' וכפי' זה נראה מפרש"י, הב' ר"ל שההרים ודאי ימושו כמ"ש ועמדו רגליו כו' ומש חצי ההר כו', וחסדי מאתך כו' וביאור ענין הפירוש הראשון היינו שההשפעה הבאה מבחי' חג"ת דז"א הנק' הרים שהם משפיעים לכנס"י אהוי"ר כו' היא נפסקת לפעמים וזהו ימושו לשון הסרה והיינו כנודע שיחוד זו"נ הוא רק לפרקים, וזהו כי אמרתי עולם חסד יבנה תילים פ"ט ופרש"י סבור הייתי שיהא העולם בנוי בחסדך כו' ומסיים ואתה זנחת כו' והן תרין ריעין דלא מתפרשין שאין שום הפסק בההשפעה המחדש בטובו בכל יום תמיד מע"ב, והיינו מטעם המבואר בזח"ג פ' אחרי דע"ז דחיבורא דלהון במזלא תליא הוא בחי' כתר שיש בו בחינה תחתונה שבמאציל

ועניו: בכת"י ב' נסמן כאן אות א'.

בחי׳ א״ס שהוא קדמון ונצחי ע״כ אין שום הפסק להיחוד וההשפעה כו׳, ולכן נק׳ או״א ג״כ ימי קדם אבל חיבור ויחוד זו״נ נמשך מחו״ב ע״כ יש לו הפסק כי החכמה לפעמים מחייב ג״כ דין וצמצום כשלא אכשור דרי כו׳ כי יחוד זה תלוי לפי ענין האתעדל״ת משא״כ יחוד או״א הוא נמשך מהכתר שלמעלה מאתעדל״ת לכן נק׳ הבינה אוצר מתנת חנם בר״ח שער הענוה פ״א ע״ד חנם בלא מצות, וכמו שהטל אין לו הפסק משא״כ הגשם כו׳, ועד״ז מצינו מ״ש בירמי׳ סי׳ י״ז ח׳ והיה כעץ שתול כו׳ ועל יובל ישלח שרשיו כו׳ ולא ימיש מעשות פרי, ופי׳ בזח״ב יתרו דפ״ג סע״א מ״ט לא ימיש משום דעל יובל כו׳ ואינו פוסק והיינו דאו״א הם תרין ריעין וזהו ונהר יוצא תמיד בלי שום הפסק, והנה יובל הוא כענין יובל שנת החמשים אשר שער החמשים הוא המחבר חו״ב אין ויש והוא ג״כ בחי׳ כתר שהכתר מחבר חו״ב כנ״ל והנה בעץ שתול היינו עץ החיים, ובחינה זו זהו ז״א כשיהי׳ במדריגת או״א ששם נק׳ חיים והוא בחי׳ לא שניתי וחי לעולם ועיין בזח״א בראשית דף ל״ז סע״ב וזהו ועל יובל כו׳ ולכן בתורה נאמר ג״כ לא ימיש ספר כו׳ כי עץ חיים היא וזהו שארז״ל כל שמעשיו מרובים מחכמתו עליו נאמר והיה כעץ שתול כו׳ כי הנה כתיב שכל טוב לכל עושיהם ופי׳ בזח״א דף ח׳ רע״א שכל טוב דא אילנא דחיי דאיהו טוב בלא רע והיינו למעלה מעה״ד טו״ר והוא נמשך לכל עושיהם דוקא כי סוף מעשה במחשבה תחלה, ובמא״א אות שין סעיף מם כ׳ שכל טוב נק׳ תפארת ונק׳ שרשיו מרובין שהשרשים הם היסודות כו׳ והיינו שרש ז״א מושרש ביסודות או״א ששם הוא עץ החיים ופי׳ מעשיו מרובין מחכמתו היינו הלומד ע״מ לעשות כו׳ א״נ מעשיו מרובין ע״ד נו״ה שרשן מהכתר שלמעלה מהחכמה.

ב) **והפי׳** הב׳ י״ל בענין כי ההרים ימושו שיתבטלו ההנהגה הנמשך מחג״ת דז״א והיינו ע״י גילוי א״א שהוא בחי׳ סוכ״ע יהי׳ נמשך בגילוי בבחי׳ ממכ״ע וע״ז נאמר ועמדו רגליו כו׳ ומש חצי ההר כו׳, ופי׳ ועמדו רגליו היינו נו״ה דא״ק כן כ׳ בעמה״מ שער קרית ארבע פרק פ״א, והיינו כמ״ש בד״ה למנצח על השמינית כי כל התפשטות אורות עליונים הוא רק מנה״י דא״ק כו׳ והגם שהנצח הוא בחינה ומדרגה אחרונה מ״מ הוא שרשה ממדרגה יותר עליונה כו׳ ע״ש, אך עכשיו אין המשכה זו נמשך בבחי׳ גילוי אבל לע״ל יהי׳ גילוי פנימית א״ק יסוד דא״ק וזהו ענין ומל ה׳ את לבבך כו׳ אזי ועמדו רגליו ואזי כתיב ונבקע ההר כו׳ ומש חצי ההר צפונה וחציו נגבה, והיינו כי צפונה ונגבה הם מדות דז״א חו״ג כנודע מענין הלוך ונסוע הנגבה אכן לע״ל שיהי׳ הגילוי מבחי׳ אור א״ס דלאו מכל אלין מדות איהו כלל לכן יתבטלו בחי׳ צפונה ונגבה של הר הזתים נגד גילוי א״ק כו׳ שהמדות דשם נק׳ טורי חשוכא ועקודים בכלי אחד ואין שם התחלקות חו״ג ולא צפונה ונגבה כו׳ וכעין זה נאמר ההרים רקדו כאלים הרי נתבטלו מבחינתם, ואזי וחסדי מאתך לא ימוש וחסדי דווקא בחי׳ חסד דלגאו שלמעלה מבחי׳ חסד עולם, ועז״נ המתנשא מימות עולם, וברבות בא פי״ז משמע ועמדו רגליו להיות דן העולם בעמידה ועז״נ ומה יעשה כי יקום אל והיינו כי כדי שיהי׳ גילוי פנימיות א״ק צ״ל ובערת הרע כו׳ ואת רוח הטומאה אעביר כו׳ וגם י״ל שע״י ומש חצי ההר כו׳ לא יומשך ג״כ יניקה להרי בתר כו׳ והנה הרמ״ז תולדות דקל״ה פי׳ ע״פ ואמר

ביום ההוא כו׳ ביום שהוא ז״א יתעלה למקום אריך הנק׳ הוא כו׳ וכ״ת שהוא במדתו הקדמוניות אינו כן כי זה ה׳ שהוא עתיק כו׳, הרי מדות ז״א יהי׳ ממש מדות דעתיק וא״כ לא יהי׳ בבחי׳ הרים מלמטה למעלה כ״א להיות הגילוי למטה כמו למעלה וזהו שיורד ע״פ מדותיו מדותיו דע״ק.

ג) **וברית** שלומי לא תמוט זהו גילוי יסוד דא״ק ע״י ומל ה׳ כו׳ ופי׳ לא תמוט ע״ד ולשלום אין קץ, כי בינה נק׳ מלך שהשלום שלו תרין ריעין משא״כ במל׳ כתיב עת לחבק ועת לרחק מחבק כו׳, אבל לע״ל יהי׳ זו״נ כמו או״א כנודע ביום ההוא יהי׳ והיינו ע״י הכתר כו׳, ואזי יהי׳ ולשלום אין קץ בחי׳ וברית שלומי לא תמוט והמל׳ תתעלה במדריגת הבינה וזהו מם סתומה דלמרבה המשרה ע״ד ארוממך אלקי המלך כו׳ ועמ״ש ע״פ שובה ישראל עד שיהי׳ המל׳ בחי׳ עד ונצחיות אהל בל יצען ובל יסע יתידותיו, כי עכשיו נק׳ אהל מועד וכתיב תמוט היתד התקועה בישעי׳ ססי׳ כ״ב יתד בחי׳ יסוד המקשר ומחבר כו׳ כי כל בשמים ובארץ דאחיד כו׳ אבל לע״ל לא ימיש כו׳ לא תמוט, וזהו ענין נפלה ולא תוסיף כו׳, ופי׳ בשל״ה במסכת פסחים שלו דף קנ״ה ע״א וז״ל כי גאולת מצרים לא היה רק שירה חדשה לשון נקבה סוד ו״ה ולעתיד שיר חדש לשון זכר סוד י״ה וע״ז רומז הזוהר בפסוק נפלה ולא תוסיף קום בתולת ישראל, שלא תקום השכינה סוד הנקבה רק עתה אקום יאמר ה׳ וכ״כ שם דקס״א ע״ב סד״ה והיא שעמדה ועיין ברבות ס״פ בא ס״פ י״ז לשעבר אני וב״ד כו׳ אבל לע״ל אני לבדי, ופי׳ וענין עתה אקום זהו כענין ועמדו רגליו כו׳ שעז״נ כי יקום אל, והנה כאשר עליי׳ המל׳ בבחי׳ שירה לשון נוק׳ זהו ענין צדקתך כהררי אל כו׳ כמ״ש בזח״ג פ׳ אמור דצ״א ע״א, אבל כאשר עתה אקום והוא ענין שיר זכר יהי׳ הגילוי למטה כמו למעלה, ועיין מזה בהרמ״ז ר״פ כי תשא דקפ״ח ע״ב, ועיין בסידור ע״פ הללויה שירו לה׳ שיר חדש, והנה מ׳ סתומה דלמרבה המשרה שבבחי׳ מל׳ ומקור ההמשכה מבחי׳ סמך סומך ה׳ לכל הנופלים זהו כענין מארז״ל מ״ם וסמ״ך שבלוחות בנס היו עומדין כו׳ כי חיבור מ׳ וסמך היינו חיבור ויחוד זו״נ שהמל׳ הוא בחי׳ מם אם מפני שהוא בחי׳ הדבור המקבל מתנה״י כו׳ וז״א נק׳ סמך ו״ק ויהי׳ ע״ד או״א שהם ג״כ מ׳ ס׳ כנ״ל והיינו סוכ״ע וממכ״ע כנ״ל בנס היו עומדין היינו בחי׳ כתר הנק׳ פלא וענין שבלוחות הי׳ ג״כ נס הנ״ל היינו שהתורה ניתנה באש שחורה דא״א הנק׳ ישת חשך סתרו ע״ג אש לבינה דאבא כן פי׳ הרמ״ז פ׳ עקב, וזהו ענין הגויל המקיף כו׳, ואותיות מ״ס הנ״ל לא הי׳ בהן גויל מקיף א״כ הי׳ אש שחורה דא״א שלא ע״י התלבשות באש לבינה זהו בנס היו עומדין בבחי׳ כתר עצמו ועמ״ש סד״ה והתהלכתי בתוככם בפי׳ ואולך אתכם קוממיות מאה אמה כו׳ ומ׳ וס׳ הם מאה מאה ברכות ועמ״ש בד״ה והי׳ אור הלבנה בענין כי הנער בן מאה שנה שזהו למעלה מבחי׳ שיבה דעכשיו הנמשך מי״ג ת״ד ששרשם מז״ת דמו״ס, משא״כ בן מאה שנה ג״כ ג״ר דמו״ס כו׳ ועמ״ש בסידור ע״פ עלי עשור ועד״ז יובן ענין דסומך דסומך ה׳ כו׳ עם מ׳ סתומה דלמרבה כו׳, עוי״ל פ׳ פי׳ כי ההרים ימושו כמו מי שתורתו אומנתו פטור מהתפלה לפי שהעלאה והמשכה שע״י התפלה שנק׳ חיי שעה היא כשרגא בטיהרא לגבי ההמשכה שע״י התורה במי שתורתו אומנתו שממשיך חיי עולם שהוא מבחי׳ ואתה מרום

לעולם ה׳ במד״ר ר״פ קדושים והיינו ע״ד כ״מ שנאמר לי אינו זז לעולם כו׳ דהיינו כשנמשך מע״ק דוקא משא״כ כשנמשך מז״א יש לפעמים הפסק וזהו כי ההרים המשכ׳ הבאה מחג״ת לכנ״י ימושו לגבי ההמשכה מבחי׳ כח״ב, ועד״ז ארז״ל כל המועדים בטילים לע״ל וכן הנביאים עתידים להבטל ר״ל כשרגא בטיהרא כמ״ש בת״א בד״ה ויושט המלך לאסתר, והנה ג׳ מועדים הם ג״כ מבחי׳ ג׳ אבות, וזהו שלע״ל נאמר והטיבך והרבך מאבותיך וארז״ל שיתן להם ג׳ ארצות קני קניזי קדמוני שהם בירור כח״ב דתהו משא״כ להאבות לא ניתנו רק ארץ הכנעני ז׳ מדות כו׳ לכן במ״ת מדלג על ההרים שהם האבות ולע״ל שיהי׳ והרבך מאבותיך נאמר כי ההרים ימושו כו׳, ועמ״ש מענין כל המועדים בטילים בביאור ואתחנן דתקס״ג, עוי״ל עפמ״ש בגמרא פ״ק דעכומ״ז די״ז ע״א שאמרו הרים וגבעות לראב״ד עד שנבקש רחמים עליך נבקש רחמים על עצמינו שנאמר כי ההרים ימושו כו׳ וכן איתא שם גבי שמים וארץ כי שמים כעשן נמלחו כו׳ ואיתא במד״ר ריש קהלת בענין שבעה הבלים שאמר קהלת לפי שכל מה שנברא בשי״ב סופן להבל וכליון כי שמים כעשן נמלחו כו׳ וא״כ זהו כענין וחד חרוב וצדיקי׳ עושה להן כנפיים כנשרים כו׳ זהו כי ההרים ימושו וחסדי כו׳, ועמ״ש מענין ז׳ הבלים ע״פ הזהר תזריע דמ״ז ע״פ וראיתי אני שיש יתרון לחכמה כו׳ ובמד״ר בקהלת כן יתרון ד״ת על דברי הבלים, עיין במד״ר פ׳ עקב ע״פ ושמר לך ב׳ אריסין שזקף להן הקב״ה חסד ורחמים והיינו מ״ש וחסדי מאתך לא ימוש כו׳ אמר מרחמך הוי׳, ועמ״ש מזה בד״ה ציון במשפט תפדה ומענין מעלת הרחמים ממ״ש וזכרתי את בריתי יעקב ובענין מעלת החסד שגבוה מהצדקה בד״ה מי יתנך כאח לי בחי׳ ואיש כי יקח אחותו כו׳ חסד הוא ולע״ל וחסדי לא ימוש יהי׳ ו״ה דוגמת י״ה כמ״ש בבה״ז פ׳ אחרי דע״ז ב׳ גבי ולזמנא דאתי כתיב והי׳ הוי׳ למלך כו׳ ביום ההוא יהיה היינו ב״פ י״ה, ואפ״ל וחסדי מאתך לא ימוש כנגד אברהם שזקף לו הקב״ה חסד וברית שלומי לא תמוט כנגד יצחק שנאמר ואת בריתי אקים את יצחק אמר מרחמך הוי׳ כנגד יעקב, וע״ד הנה ישכיל עבדי ירום מסט׳ דאברהם שנק׳ אב רם ונשא מסט׳ דיצחק וגבה מאד מסט׳ דיעקב, עוי״ל וחסדי מאתך לא ימוש ע״ד שארז״ל ספ״ג דפסחים ע״פ ביום ההוא יהי׳ הוי׳ אחד שלע״ל כולו הטוב והמטיב והיינו כי לית שמאלא בהאי ע״ק משא״כ בז״א שיש חו״ג ולכן בז״א כי ההרים ימושו אבל לע״ל שיאיר ע״ק אזי וחסדי מאתך לא ימוש כו׳.

אור התורה

פרשת

כי תבא

והיה כי תבוא וגו'. כתיב ס"פ משפטים ראשית בכורי כו' לא תבשל גדי כו', והקשה בזח"ב קכ"ד סע"ב מאי קא מיירי ר"ל מה ענין רישיה דקרא לסופיה, ועיין בכלי יקר שם מ"ש וכאן סמכה כו' ואין לדבריו טעם, ובתנחומא כאן זש"ה באו ונשתחוה כו' אלא צפה משה כו' והתקין לישראל שיהי' מתפללין ג"פ בכל יום כו' והקשה במ"ע אופן קפ"ה מה ענין ג' תפלות לבכורים, אך הנה כתיב כבכורה בתאנה בראשיתה ראיתי אבותיכם בהושע סי' ט' וארז"ל ברבות בראשית פרשה א' האבות וישראל כו' עלה במחשבה להבראות, האבות מניין שנאמר כבכורה בתאנה כו' ועיין מזה ג"כ בסדר לך לך ר"פ מ"ו נמצא האבות נק' בכורים ע"ש כבכורה בתאנה כו' היינו שעלו במחשבה קודם שנברא העולם, וברע"מ פ' משפטים דקכ"א רע"א מפרש כן על כל ישראל וז"ל ראשית בכורי כו' דאינון ישראל כו' קדש ישראל לה' ראשית תבואתה והיינו כנ"ל דישראל עלו במחשבה, וכן איתא בפ' פנחס דף רנ"ג ע"א כבכורה בתאנה הכי ישראל קדמונים ובכורים כו' הה"ד קדש ישראל כו', ופי' הרמ"ז שם הכי ישראל קדמונים במחשבתו ית' שנשמותיהם קדמו לעולם כו', והנה פי' וענין שהאבות עלו במחשבה מבואר באריכות בביאור ע"פ אם בחוקותי תלכו אותיות החקיקה שהם מיניה וביה גליף גליפו בטהירו עילאה ע"י וא"א ושם שרש האבות בחג"ת דכתר וזהו בעבר הנהר ישבו אבותיכם למעלה מבחי' הנהר היוצא מעדן כו' ע"ש וזהו ג"כ ענין קדש ישראל לה' ראשית תבואתה, כמבואר בביאור ע"פ יונתי דהיינו שעלו במחשבה הקדומה שהוא א"ק רעוא דכל רעוין ולכן הם ראשית תבואתה היינו למעלה גם מבחי' התורה שנק' תבואתה וזהו ותורה שם בישראל כו' כי התורה היא מחכמה דאצי' הנק' ראשית אבל בחי' א"ק זהו למעלה מאצילות כו' ע"ש, ולכן הם נקראים בכורים, שקדמו במחשבה כו' ועיין במא"א אות ב' סכ"ג ולכן נק' בכורים מצד האילן דקדושה שהב קדמו כבכורה בראשיתה עכ"ל, ועיין בזח"ג אמור צ"ז א' גבי וע"ד תנינן בעצרת על פירות האילן ודצ"ו ע"ב וכד מטון בכורים כו', ודפ"ז ע"א, אבל תא דהא אילנא לא עביד פירין אלא בארעא כו', ובפ' ויחי דרכ"ו סע"ב מאן פירות האילן כו' ודף פ"ה ב' ד"א ופריו מתוק כו' ועמ"ש ע"פ בן פורת יוסף כו' (עמ"ש בד"ה ומקנה רב הי' לבני ראובן, ושם בענין מ"ש בירמי' רסי' כ"ד והנה שתי דודאי תאנים מועדים לפני היכל ה' כו' הדוד האחד תאנים טובות מאד, ובעירובין פ"ב דכ"א סע"א אלו צדיקים גמורים והדוד האחד תאנים רעות מאד אלו רשעים גמורים, ואפ"ל כי תאנה מלשון תואנה הוא מבקש שופטים סי' י"ד והוא כענין ערמה ומרמה ויש בחי' זו בקדושה כענין בא אחיך במרמה ויקח ברכתיך וכענין אני חכמה שכנתי ערמה וזהו תאנים הטובות וזהו ענין תושבע"פ א"ז לעומת זה ערמה דנחש הוא תאנים הרעות

מאד וע"י עסק תושבע"פ שנמשלה לתאנה כמארז"ל פ"ה דעירובין דף נ"ד סע"א למה נמשלו ד"ת לתאינה הנה ע"י דוחה ערמה דקליפה, וזהו שארז"ל במשנה פ"ג דתרומות מ"ז ומנין שיקדמו הבכורים לתרומה כו', אלא יקדמו הבכורים שהן בכורים לכל, והענין כי תרומה היינו התורה שנקראת ראשית כמ"ש ה' קנני ראשית דרכו, וכמ"ש ברבות ר"פ תרומה הה"ד כי לקח טוב נתתי לכם כו' ע"ש, וכן פי' בזח"ג פ' קרח קע"ט א' תרומה תורה מ' תורה דאתיהיבת בארבעים יום, וזהו ג"כ ענין תרומה תרי ממאה כמ"ש בראשית ב' ראשית היינו חכמה עילאה וחכמה תתאה והיינו תושב"כ ותושבע"פ וזהו ג"כ ענין אלפיים שנה שקדמה תורה ב' אלפין דכתיב אאלפך חכמה איוב ל"ג וב' אלפין היינו ח"ע ות"ת, אך איתא ברבות בראשית פ"א שמחשבתן של ישראל קדמה לכל דבר היינו אף לתורה וכמ"ש בתד"א ח"א פי"ד ואלו הן תורה וישראל אבל איני יודע איזה מהן קודם כו', אבל אני אומר ישראל קדמו שנאמר קדש ישראל לה' ראשית תבואתה, וזהו ענין הבכורים שקודמים לתרומה הנקרא ראשית בחי' חכמה עילאה ונש"י מבחי' א"ק כו' ועמ"ש בלק"ת בשה"ש בד"ה ששים המה דרוש הראשון בענין אחת היא יונתי דקאי על כנס"י שהיא למעלה במדריגה מבחי' ששים המה מלכות ששים מסכתות וכו' וזהו ע"ד שבכורים קודמים לתרומה.

קיצור ענין האבות שנאמר עליהם כבכורה בתאנה בעה"נ ישבו חג"ת דכתר טורי חשוכא וזהו ישראל עלו במחשבה א"ק, ולכן נקרא בכורים היינו קדמונים כל האזרח בישראל ונק' פירות האילן וקודמים לתרומה שהיא ראשית שהיא תרי ממאה תושב"כ ותושבע"פ.

ב) **אך** הנה ידוע דלא כל הנשמה מתגלה בגוף רק הארה ממנה ועיקר הנשמה היא בחי' מקיף, וא"כ זה שאמרנו מענין ישראל עלו במחשבה דא"ק זהו מצד שרש ומקור הנשמה אבל הנשמה המלובשת בגוף היא ירדה בירידת המדריגות ונעשית בריאה יש מאין וכמאמר אתה בראת אתה יצרת אתה נפחת בי וכדי שיתגלה בה הארה משרשה ומקורה זהו ע"י התפלה שנק' סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה וזהו תפלה מלשון התחברות היינו התקשרות והתדבקות הנפש בשרשה כמבואר כ"ז בד"ה יונתי בחגוי ובד"ה האזינו השמים שזהו ענין והרוח תשוב כו' יעו"ש, וזהו ענין ג' תפילות בכל יום נגד ג' אבות שהם בחי' בעה"נ ישבו אבותיכם טורי חשוכא ומזה יובן מאמר התנחומא שהתפלות במקום בכורים שכן ענין פי' בכורים הוא מצד שרש ומקור הנשמה כנ"ל שזהו ענין כבכורה בתאנה ראיתי אבותיכם, אך שהנשמות הם בחי' אור זרוע לצדיק וכמ"ש וזרעתיה לי בארץ כו', וענין זריעה זו היינו שנמשכו בבחי' עיבור במל' כדי לירד ולהתלבש למטה בגוף ונה"ב ויבררו ש' ב"ן כו', ועז"נ ונתנה הארץ יבולה ועץ השדה יתן פריו פי' יתן פריו היינו התגלות שרש ומקור הנשמות שמבחי' א"ק כו', וזהו כל האזרח בישראל מה שעתיד להזריח ולהאיר בנש"י, ועמ"ש מענין הירידה צורך עליה בד"ה את שבתותי תשמרו ומ"ש בד"ה אלה מסעי בענין ואלה מסעיהם למוצאיהם, וזהו ענין מצות העלאת הבכורים בחי' ראשית תבואתה לירושלים והניחו לפני המזבח כו' ע"ד מיכאל

מקריב נשמותיהם של צדיקים ע״ג המזבח דהיינו לאשתאבא בגופא, וכך ובאת אל הכהן ששרשו מבחי׳ ורב חסד ועי״ז תתעלה ותתקשר הנשמה בשרשה ומקורה שהוא בחי׳ בכורים כנ״ל, וכאשר כתבתי כן מצאתי בספר המגיד להרב״י ר״פ כי תבא דל״ח סע״ב וז״ל והא שדרוני לאולפא לך רזא דפרשתא דא קדישא דהא רזא דבכורים יחודא דכנס״י בבינה דהא בינה בכורים דמינה מתחיל לאתגלאה שפעא קדישא בעולם הבנין, וכנס״י בכורים דמינה אתיא שפעא לעלמין כו׳ עכ״ל, והיינו כי מל׳ נק׳ שכינתא עילאה והיינו כי שכינתא עילאה זהו שרש ומקור שרשי הנשמות שבבחי׳ מקיף, ושכינתא תתאה זהו מקור ושרש הנשמה המתלבשת בגוף, ועמ״ש בד״ה כי תצא בענין בצלמו בצלם אלקים ומ״ש בזח״א ר״פ נח דנ״ט סע״ב בתוספתא למה נח נח תרי זימני כו׳ ובז״ה שם וא״כ יחודא דכנס״י בבינה זהו ענין התדבקות הנפש בשרשה ומקורה וזהו ע״ד שנת׳ בפי׳ שאו את ראש כל עדת בנ״י כו׳ לגולגלותם שהוא להגביה אותם לבחי׳ גלגלתא שהוא הרצון ואה״ר שלמעלה מהשכל המושג והוא בחי׳ כתר ובינה היא כתר דז״א, וכן איתא בלק״ת פ׳ תבא וז״ל מצות הבכורים הוא ג״כ חזרת אורות הנוק׳ לחסד שהוא כהן כו׳ עכ״ל, ובודאי ר״ל שע״י הכהן הוא העליי׳ לבינה כמ״ש המגיד גם בענין יום הכיפורים הוא התחברות כנס״י בבינה בזהר אמור ד״ק ע״ב וגם י״ל לא לבינה לבד אלא ע״ד עליות המל׳ יוהכ״פ לבינה שמתעלה ג״כ ע״י הבינה לעתיק כו׳ וע״ד מ״ש בזח״ג דרנ״ג ע״א ע״פ וביום הבכורים דקאי על חג השבועות שבו נמשך הכתר לז״א מתפארת דאימא ועליו נמשך אור מאריך אנפין, ואח״כ נמשך לו הכתר מתפארת דא״א שבתוכו יסוד דעתיק, ע״כ נק׳ יום הבכורים שכל הג״ר הנק׳ בוכרין עילאין משפיעים בו כן ביאר הרמ״ז שם הרי דפי׳ יום הבכורים זהו מה שמאיר בז״א גם מא״א ועי״ והיינו ע״י הבינה כמ״ש שעטרה לו אמו וכ״כ המ״ח בספרו על משניות הנק׳ הון עשיר ריש מסכת בכורים וז״ל בכורים יש בה ג׳ פרקים כנגד ג׳ אבות דכתיב בהו כבכורה בתאנה בראשיתה ועוד בזהר פנחס דהג׳ ראשונות נקראים בכורים עילאין עכ״ל הרי הבכורים הם כל הג״ר כח״ב א״כ י״ל שענין הבאת הבכורים לכהן שע״י הכהן איש חסד הוא עליות כנס״י לג״ר כענין שאו כו׳ לגולגלותם כנ״ל, ואפ״ל בכורים ל׳ רבים הם שני הכתרים שנמשכו בשבועות א׳ כנגד נעשה וא׳ כנגד נשמע היינו ע״י שהוא בחינה תחתונה שבמאציל וא״א שרש הנאצלים כו׳ ובנשמה י״ל שהם ב׳ המקיפים למ״ד מם דצלם כו׳ שבחי׳ האו״פ דנשמה צדיק דצלם מתדבק ומתקשר בשני המקיפים שלו, ועכשיו התפלות במקום בכורים מטעם הנ״ל ולכן יקדמו בכורים לתרומה שהיא עסק התורה כמאמר אבא בנימין על תפלתי שתהא סמוכה למטתי וכמ״ש בביאור ע״פ יונתי בחגוי הנ״ל.

קיצור אך עיקר הנשמה היא מקיף ובגוף אין מלובש רק הארה והתדבקותה בשרשה זהו ע״י התפלה וזהו ג״כ ענין הבכורים כי פרי האילן הם הנשמות ובחי׳ הבאת בכורים זהו עלייתן לאשתאבא בגופא דמלכא וע״ד שאו לגלגלתם וכן פי׳ המגיד לב״י יחודא דכנס״י בבינה שכינתא עילאה, וע״ד שנקרא שבועות יום הבכורים ע״י שז״א נמשך לו הכתר מחו״ב ומא״א ועי״, ולכן עכשיו התפלה במקום בכורים כמ״ש בתנחומא.

ג) **ועתה** יש להבין ענין הסמיכות ראשית בכורי כו' לענין לא תבשל גדי,
אך הנה בזח"ב ס"פ משפטים דף קכ"ד סע"ב ודקכ"ה ע"א ב' מבואר ענין גדי ינקא מחלבא דאימיה היינו ז"א דקליפה דבי"ע שיונק מהמל' דאצילות, והיינו כי עשו נק' איש שעיר, בלק"ת פ' ואתחנן בד"ה וזאת המצוה פ"ג פי' ורעי את גדיותייך הא לגדא דהר שבגמ' לשון מזל מלשון העורכים לגד שולחן כו' ע"ש וא"כ גדי שנק' כן ז"א דקליפה היינו שהוא מקור ההשפעות למזלות דבי"ע ובחי' חלב י"ל המשכה מבחי' ורב חסד כמארז"ל כמה ארך אפים לפניו שכל הדורות היו מכעיסין כו' בת"א ד"ה בשלח פרעה והיינו כמו עד"מ החלב מגדיל את הולד כמ"ש ע"פ יונק שדי אמו וע"פ שתיתי ייני עם חלבי וכן בענין גדי בחלב אמו נק' כן השפעה עליונה הנמשך לבחי' זו להגדיל שפע המזלות ברבוי בהצלחה ובמא"א אות ג' סעיף ו' גדי עזים נק' ס"מ וב' גדיים הם ב' מוחין דחכמה דנוגה נק' עזים עכ"ל, והי"נ הביא ע"ז ממ"ש בזח"ג פ' אחרי דס"ב סע"ב ודס"ג ע"א ע"פ ונתן אהרן על שני השעירים כו', ועיין במק"מ שם וענין יניקתם מהמל' מבחי' שערות דנוק' ולכן שער באשה ערוה מבואר במק"מ פ' ויחי דרי"ז גבי ועד לא גליש למטרוניתא, וכמ"ש מזה ע"פ שערך כעדר העיזים שגלשו בד"ה הסיבי עיניך ובד"ה ונקדשתי בתוך בנ"י, אך ענין יניקתם מחלב, היינו כמ"ש בע"ח שער מ"ח פ"ב וז"ל דע כי הנה נתבאר אצלינו כי יש בנוק' דאצילות שני שדים למטה בבית הרחם שלה ונק' דדי בהמה, ובערך זה המל' נק' בהמה, ומהם יונקים תחלה כל הקליפות, ומבואר בד"ה בשלח פרעה שיניקתם הוא מבחי' ארך אפיים ורב חסד כו' ואפשר שזהו בחי' חלב אמו כי חלב נמשך מבחי' חסד ושרשו מחיוורתי דעתיקא כמ"ש באד"ר דקל"ו ע"ב ע"פ רוחצות בחלב וגם כי מבואר בע"ח שער י"ב שער א"א רפ"א ששני פרקין תתאין דנו"ה דעתיק כו' נשארו למטה בבריאה כו' כדמיון ב' דדי בהמה כו' ע"ש, וזהו ענין בהמה רבה, עכ"פ מסתמא גם ב' דדי בהמה דמל' דאצי' שרשם נמשך מבחי' בהמה רבה מל' דא"ק, וע"ז בא אזהרת בשר בחלב בכדי שלא יינק בחי' איש שעיר מחלב הנ"ל וכמ"ש ומשם אורידך כו', והנה עשו נק' בנו הגדול שהיה בכור ובמא"א אות ב' סכ"ג וז"ל בכורות נק' מלכי אדום כי הם קדמו לאצילות עכ"ל היינו שעולם התהו קדם לעולם התיקון ובו האורות מרובים, ע"כ בבחי' זו בא לינק מחלב הנ"ל אך באמת יעקב לקח בכורתו כדין כדפרש"י בחומש ר"פ תולדות ע"פ ואחרי כן יצא אחיו יעקב נוצר מטפה ראשונה כו' הנכנסת ראשונה תצא אחרונה כו' ע"ש, ומ"כ ע"ז בזה"ל ועתה יובן ג"כ שרש ענין יעקב ועשו שיעקב איש חלק בשרשו היינו בחי' האין העצמי בחי' פנימי' הכתר שלמעלה מהשתלשלות ובירורים ושורש עשו איש שעיר מבחי' שערות ת"י נימין, היינו בחי' יש של אין העצמי עד שנפל בשבירה ממש, וא"כ יעקב הוא הבכור באמת כמשל השפופרת שבפרש"י בחומש אבל מה שנמשך שם מה ממצחא דא"ק כדי לברר היש דעשו כי בחכמה אתברירו הרי שם עשו קודם ליעקב כי התוהו קודם לתיקון והגם שבחי' אין דמ"ה מברר הוא עכ"ז הרי שרש המתברר קודם לבוא מן האין, וזהו יעקב יעקב ב' פעמים האחד על היות שורש יעקב בבחי' אין האמיתי, והב' בחי' יעקב יו"ד עקב שיורד ומברר את היש, וזהו ויעקבני זה

פעמים את בכורתי לקח היינו ע"י התורה והתפלה נתהפך המאכל היש לאין ועי"ז בא יעקב לשרשו ונעשה בכור באמת כנ"ל שזהו ע"י יו"ד עקב ועתה לקח ברכתי שזהו מצד שרשו באמת שבכור הוא ולו יתיחס הבכורה דוקא ושורש הענין הוא שמבחי' נקודים ולמטה ששם היתה השבירה שורש עשו הוא הבכור ולמעלה מן השבירה יעקב הוא הבכור והיינו משל השפופרת עכ"ל, ויש להעיר ע"ז מ"ש יעקב איש חלק היינו כמ"ש תתן אמת ליעקב תיקון ואמת תרין תפוחין דא"א יאר ה' פניו שהפנים אין בו שערות והוא למעלה מבחי' שערות שהם צמצום כמ"ש בביאור ע"פ אלה מסעי וע"פ ביום השמע"צ, ומ"ש שזהו אין העצמי היינו כמ"ש במא"א אות א' סעיף ס"ד אין נקרא א"א ועיקר שם זה לרדל"א כי שם חביון עוזו העצמות שהוא אין לרוב העלמו וגם האוירא נק' אין שהוא אוירא דלא אתפס והוא אין עכ"ל, א"כ בחי' אין האמיתי זהו רדל"א שאינו מושג כלל, והנה תיקון ואמת שרשו מבחי' רדל"א ממש כמ"ש הרמ"ז ר"פ ויקרא שדעת דעתיק כו' ונק' אוירא כו' לרוב רוחניותה כו' וקיי"ל דדעת אסהיד באנפין כו' תרין תפוחין כו' אמת כו' עכ"ל, זהו מ"ש ברבות סדר תולדות פס"ה ע"פ ואנכי איש חלק כד"א כי חלק הוי' עמו יעקב שהוא בחי' חלק משם הוי' ממש וע"ד ההפרש בין שחלק מכבודו כו' ובין שנתן מכבודו כו', כך ההפרש בין בחי' השפעה שבבחי' יאר ה' פניו ובין ההמשכה שע"י שערות וצמצומים כו' שהיא רק מותרי מוחין וכמו השערות שאין נוגעין להעצמות ויוכל לחתכם ולגזוז אותם, ואין שייך לקרותו חלק ממש כיון שהשערות רק מותרות ולא חלק מהעצמות, ומ"ש בחי' פנימית הכתר כו' היינו כמ"ש בע"ח שער יו"ד פ"ב כי סוד השערות בין דא"א בין דז"א כו' בסוד המלכים דמתן תורה בסוד הן עשו אחי איש שעיר כו' ומבואר שם שזהו רק בא"א ותו"ג דע"י המלובשים בו משא"כ ג"ר דע"י שהם למעלה מהשבירה אין שייך שם שערות כו' ע"ש, ומ"ש ושורש עשו כו' מובן ממ"ש, ומ"ש יש של אין העצמי היינו כי אין העצמי ג"ר דע"י, אבל השערות שרשן מז"ת שלגבי העלם הג"ר שאינו מושג כלל נק' הז"ת בחי' יש ר"ל שהם באים להיות מתגלים ומ"ש וא"כ יעקב הוא הבכור היינו כי שרשו מג"ר דע"י שנק' בכור לגבי ז"ת ומ"ש אבל כו' היינו כי שם מ"ה זהו רק הארה שנמשך דרך מצחא ועיין בהרמ"ז ר"פ וישב ומ"ש וזהו יעקב יעקב ב"פ עמ"ש בד"ה והיה אור הלבנה ובד"ה יונתי, ובמ"א נת' שיש ג' בחי' מקיף הישר ואו"פ ומקיף החוזר ובחי' מקיף החוזר אף שהוא למעלה מאו"פ הוא למטה ממקיף הישר וב' בחי' דיעקב היינו מקיף הישר ואו"פ ובחי' עשו שרשו ממקיף החוזר שהן השערות, ואפ"ל שזהו ענין שנק' יעקב וישראל יעקב מצד הא"פ וישראל מצד האו"מ ולהיותו מקיף הישר זהו פי' ישראל ישר אל כמ"ש הרמ"ז ר"פ שמיני שהמקיף נרמז בשם אל שהוא עולה הקף אלא דשם פי' ישר מצד האו"פ המתפשט ביושר ולענ"ד י"ל ג"כ ישר אל היינו מקיף הישר כו' ומ"ש שמבחי' כו' יובן עם מ"ש בלק"ת ס"פ וישלח כי א"ק הוא ראשון המקבץ שפע מא"ס והנה דע כי נשתלשל ממנו ניצוץ אחד נחלק לב' כו' ובניצוץ זה קדם שרש עשו לשרש ישראל כו' ע"ש משא"כ בבחי' א"ק עצמו ודאי קדם שרש נש"י שעלו במחשבה דא"ק אלא שכאשר צריך לבוא בבחי' השפעה אזי קליפה קדמה לפרי כמו בהשפעת הרב

להתלמיד מקדים המשל ואח"כ הנמשל, מה שאצלו הוא להפך שהנמשל הוא העיקר כו׳, וזהו כמו חותם המתהפך, ע"ד עולם הפוך ראיתי עליונים למטה ותחתונים למעלה ואמ"ל עולם ברור ראית, כי האמת הוא כמו שהוא אצל המשפיע ועד"ז ענין תהו ותיקון שהם נקודים וברודים אף שהתהו קדם בסדר ההתהוות מ"מ במחשבה תיקון קדם והיינו בבחי׳ עקודים, ולכן גם אחר ההשתל׳ ממשיכים בתיקון מבחי׳ עקודים כנז׳ בתו"א פ׳ נח בד"ה הן עם אחד, ועד"ז בענין אדם ובהמה אף שהבהמה שרשה בתהו, ולכן מחיה את האדם שמתיקון מ"מ מה נעשה מהבירור הרי עיקר התכלית בשביל האדם שהוא מתעלה ע"י הבהמה ועמ"ש בד"ה משכני אחריך נרוצה בענין הביאני המלך חדריו הביאני לשון יחיד כי בתכלית העלייה בחדריו ובתי גוואי העלייה רק לנפש האלקית ועמ"ש בת"א סד"ה יביאו לבוש מלכות שבחי׳ המן אפילו אחר הבירור לא יכול להיות ממנו רק לבוש וסוס משא"כ כתר מלכות כו׳ ע"ש ומכ"ז יובן איך ע"י ראשית בכורי כו׳ שייך שעי"ז לא תבשל גדי כו׳ שסיבת יניקתו מחמת ששרשו מתוהו ונק׳ בנו הגדול ולמעלה מהתיקון שהוא בחי׳ או"פ יו"ד עקב בחי׳ צמצום, אמנם ע"י מצות הבאת הבכורים בזה מעוררים בחי׳ כבכורה בתאינה בראשיתה ראיתי אבותיכם דהיינו מה שהאבות וישראל עלו במחשבה היינו בא"ק שלמעלה מהתהו שהוא רק ניצוץ א׳ מא"ק כו׳ ועמ"ש בד"ה למנצח על השמינית מזה שיש בנש"י מבחי׳ א"ק כו׳ ע"ש, והיינו מה שיעקב הוא הבכור באמת, וא"כ עי"ז נמשך שלא יהי׳ יניקה לאיש שעיר מבחי׳ חלב וחיוורתי כו׳ וזהו לא תבשל כו׳, ועמ"ש ע"פ ולקחתם לכם ביום הראשון ובמד"ר ר"פ תולדות שעי"ז אני נגלה לכם אני ראשון ופורע לכם מן הראשון כו׳ ויובן ע"פ הנ"ל ועמ"ש ע"פ קדש ישראל לה׳ דת"י קדש כמו בכורים והיינו ע"י לכתך אחרי כו׳, ועיין בזח"ג פ׳ אחרי דף ע"ב א׳ ע"פ אנכי אשלח גדי עזים מן הצאן כו׳ למלכא דהוה ליה ברא מאמהו חדא ואזיל בהיכליה זהו ע"ד שממית בידים תתפש הידים ידי והיא בהיכלי מלך בעא מלכא לאתנסבא במטרוניתא עילאה כו׳ ע"ש, וזהו ע"ד גרש את האמה הזאת ואת בנה כו׳ ויש להעיר מזה לענין פדיון הבן כי ברא בוכרא הוא ז"א במא"א ב׳ כ"ג וה"ע הדעת שלמעלה מחו"ג ויש לעומת זה בכור דעשו מצד שרשו בתהו, אבל באמת בשרשו יעקב הוא הבכור ע"כ צ"ל פדיון הבכור שלא יהי׳ יניקת החיצונים, וענין ז"א בכור י"ל ע"ד ז"א בעתיקא אחיד ותליא למעלה מאו"א שנמשכו רק משערות כו׳ ומ"מ חבכור שייך לכהן ענף החכמה, כי כל ראשית שייך לכהן כו׳ והפדיון ע"י ה׳ סלעים בהבראם בה׳ בראם כו׳ כי בראשית בשביל תרומה ובכורים כו׳ וזה שייך לכהן ומ"מ הרי בה׳ בראם לכן ע"י ה׳ פודה הראשית כו׳ וי"ל בראשית ברא ת"י בחוכמתא ברא, וכמ"ש כולם בחכ׳ עשית, ובראשית בשביל תרומה ובכורים וחלה, ר"ל שעי"ז מעלה הראשית שמלמטה למעלה בחי׳ המל׳ הנק׳ ראשית חכמה יראת ה׳, ועי"ז מוסיף אור בחכמה עילאה כמ"ש בת"א פ׳ יתרו בד"ה זכור את יום השבת דרוש הראשון ששבת נק׳ שבת בראשית ל׳ נוק׳ וע"י תומ"צ אשר קדשנו אשר אותיות ראש כו׳ והיינו ע"י ביטול היש עי"ז ממשיכים התענוג הנק׳ אשר וראש וזהו ענין נתינת כל ראשית לכהן שזהו ענין ביטול היש לאין ע"י כי בראשית ברא כו׳

ולכן הי' שייך בן הבכור לכהן להיותו ראשית, ודוקא פטר רחם בחי' נוק' מ' שהיא ראשית מלמטה למעלה כו', אך לפי כי בה"א בראם ה' מוצאות הדבור וג"כ בחכמה יסד ארץ הדבור שרשו מחכמה עילאה, וגם דוקא ה' סלעים כסף כי בהבראם הוא ג"כ באברהם עולם חסד יבנה לכן זהו ג"כ ביטול היש, עי"ז פודה הבכור כו' בכורים י"ל כאשר בחי' אין מאיר באילנא דחיי עיין זח"ג פ' בשלח דקנ"ח ע"ב ע"פ היש בה עץ אם אין ע"ש בפי' הרמ"ז ועמ"ש מזה ע"פ ועץ השדה יתן פריו ומ"ש בענין ד' מינים שבלולב שבהם מאיר בחי' אין גם בכורים הפך העטופים ללבן כ"א והקשורים ליעקב ולכן האבות נקראו כבכורה בתאנה גם י"ל ע"י הבאת בכורים ממשיכי' מבחי' אין בהעץ.

והי' כי תבא כו' ולקחת מראשית כל פרי כו' ולקח הכהן הטנא כו' והניחו לפני מזבח ה' כו' וענית ואמרת כו'. הנה במצות הבכורים יש ב' דברים, הבאת הבכורים וקריאת הפרשה של הבכורים ארמי אבד אבי כו', ובמדרש תנחומא פ' תבא צפה מרבע"ה ברוה"ק וראה שבהמ"ק עתיד ליחרב והבכורים עתידין ליפסק עמד והתקין לישראל שיהיו מתפללין ג' פעמים בכל יום כו', י"ל מהו ענין התפלה כמו מצות בכורים וי"ל הפסוק בפ' משפטים ופ' תשא ראשית בכורי אדמתך תביא בית ה' אלקיך לא תבשל גדי בחלב אמו, מהו הסמיכות והשייכות של בכורים לענין לא תבשל גדי כו' הנה כתיב כבכורה בתאנה בראשיתה ראיתי אבותיכם כו' וארז"ל שהאבות הן בכורים כמו שהבכורים קודם לכל וקודם לתרומה שנק' ג"כ ראשית, כן האבות הן בכורים שעלו במח' ואף ישראל נק' קדמונים ובכורים כמ"ש קדש ישראל לה' ראשית תבואתה, למעלה הוא בחי' תורה וישראל ראשית וקודם לתורה כמ"ש בתנא דבי אליהו שני דברים קדמו לעולם תורה וישראל, ובשני דברים אלו אני אומר ישראל קדמו, וכן הוא במד"ר מחשבתן של ישראל קדמו לכל כו', ותורה נק' תרומה תורה מ' שניתנה בארבעים יום ונק' ראשית כמ"ש ה' קנני ראשית דרכו וישראל נק' קדמונים ובכורים קודם לכל כו' כי התורה נק' תורה שבכתב עד"מ שכותבים דיו על קלף שהדיו הוא דבר נוסף על הקלף רק שמאתחד, כן התורה מח"ע נפקת ונתלבשה באותיות דבינה ונק' ספר התורה, אבל יש אותיות החקיקה כמו הלוחות שהיו חרות כו' שאותיות החקיקה הן מיני' ובי' ועצם אחד עם הקלף, כן תרי"ך אותיות שבלוחות הוא בחי' כתר עליון והוא בחי' גליף גליפו בטה"ע וכמ"ש במ"א ע"פ אם בחקתי תלכו כו' שהן אותיות החקיקה ותלכו הילוך הוא בבחי' א"ס, והוא שרש האבות כמ"ש בעה"נ ישבו אבותיכם מעולם כו' נהר הוא אותיות המח' עד"מ הנהר שהולך ונמשך תמיד בלי הפסק, כן אותיות המח' משוטטים תמיד וא"א לאדם בלי מח' שמשוטט ונמשך תמיד בלי הפסק, אך אותיות המח' הם כלים ואותיות שע"י בא גלוי השכל והחכ', אבל יש בחי' אותיות הקבועים בנפש כמ"ש ויהי האדם לנפש חי' ות"א לרוח ממללא כו'

והן בחי׳ אותיות שבנפש ונמשכין ובאים לגלוי באותיות המח׳ והדבור, וכמו כן יובן למעלה ששרש האבות בעבר הנהר שלמעלה מבחי׳ נהר היוצא מעדן שהוא בינה ושרשם בעבר הנהר הוא בחי׳ חג״ת דכתר טורי חשיכא בחי׳ אותיות החקיקה גליף גליפו בטה״ע ולכן הן בכורים וקודם לתרומה שנק׳ ראשית חכ׳ ובראשית ב׳ ראשית ח״ע דתשב״כ וח״ת דתשבע״פ שנק׳ תרומה תרי ממאה שהן תשב״כ ותשבע״פ, אבל האבות הן בכורים עליונים ששרשם בבחי׳ כתר עליון, וכן ישראל נק׳ בכורים וקדמונים כמ״ש כל האזרח בישראל כו׳, והענין כמו שאומרים אלקי נשמה שנתת בי טהורה היא אתה בראת כו׳ וידוע הקושי׳ איך שייך לומר טהורה היא קודם שבראת כו׳ אלא הפי׳ טהורה היא קאי על שרש הנשמה שישראל עלו במח׳ וטהורה היא בבחי׳ טה״ע כלולה במאצילה ית׳ בבחי׳ אין, ואח״כ אתה בראת יש מאין ובאה בבחי׳ ירידה בהשתלשלות העולמות בראת יצרת עד שנפחת בי להתלבש בגוף ונה״ב ולכן שרש הנשמה כמו שהיא טהורה וכלולה במאצילה נק׳ בכורים וקודם לתרומה שהיא ראשית חכמה כו׳, כי ראשית הוא ראשית הגלוי לפרטים וסדר השתל׳ משא״כ בכורים קודם לכל הוא כללות ההעלם בחי׳ א״ק שהוא אור כללי של כללות השתל׳ ונק׳ קדמון כו׳ ולכן נק׳ ישראל קדמונים שעלו במח׳ הקדומה בחי׳ א״ק, אך הנה ידוע שלא כל הנשמה כמו שהיא למעלה מאירה ומתלבשת בהגוף כי גם מלאך עומד בשליש העולם והנשמות למעלה מהמלאכים איך תוכל להתלבש בגוף האדם, אלא שרק הארת הנשמה מאירה ומתלבשת בהגוף ועיקרה ושרשה של הנשמה היא למעלה והוא בחי׳ מזליה כמארז״ל אע״ג דאיהו לא חזי מזליהו חזי כו׳ לזאת עיקר עבודת האדם לחבר ולקשר הנשמה שבגוף למקור הנשמה שבבחי׳ מזלי׳ ומקיף הנשמה תאיר אורה בנשמה שבגוף, והוא ענין מצות הבאת הבכורים פרי האילן כי על הנשמות נא׳ וזרעתיה לי בארץ כו׳ וכתי׳ ונתנה הארץ יבולה ועץ השדה יתן פריו כו׳ פי׳ האדם נק׳ עץ השדה כמ״ש כי האדם עץ השדה כו׳ והוא בחי׳ ועל דמות הכסא כמראה אדם כו׳ ופריו הן הנשמות פרי האילן אילנא דחיי, ופי׳ יתן פריו כמ״ש היש בה עץ אם אין והסימן מסר להם מרבע״ה מגידול הפירות אם הם כשאר פירות דעלמא או גדולים וטובים ביותר כו׳ אזי שרש ההשפעה נמשכת בא״י מבחי׳ אין שהוא כתר עליון שלמעלה מבחי׳ עץ שהוא חכמה ל׳ עצה כו׳ וזהו היש בה עץ אם מקור ההשפעה מבחי׳ כמראה אדם סדר השתל׳ בחי׳ כי האדם עץ השדה כו׳ או אין בחי׳ כתר עליון כמ״ש והחכ׳ מאין תמצא, היוצא מזה שפרי האילן בחי׳ פנימיות האילן שרשם נמשכים מבחי׳ אין כתר עליון וזהו ועץ השדה יתן פריו הן הנשמות שנק׳ פרי האילן אילנא דחייא שרשם מבחי׳ אין כתר עליון מקור ושרש אילנא דחיי, והו״ע מצות בכורים להביא פרי האילן הן הנשמות שמתלבשים ומאירים בגוף לחברם ולקשרם בשרשם שרש הנשמות בחי׳ טהורה היא בחי׳ אין דכתר עליון שנק׳ בכורים עליונים כמ״ש כבכורה בתאנה ראיתי אבותיכם כו׳, וזהו ולקח הכהן הטנא מידך והניחו לפני מזבח ה׳ אלקיך כו׳ פי׳ כמארז״ל מיכאל כהנא רבא מקריב נשמות ע״ג המזבח עליון בחי׳ מל׳ דאצי׳ ליכלל ולאשתאבא בגופא דמלכא, הגם שהנשמות הן בג״ע דבריאה ישבין ונהנין מזיו השכינה הן מתענגים הכל בהשגת אלקות שבינה מקננא

בכורסי׳ שההשגה והתענוג הוא בחי׳ יש כמ״ש להנחיל אוהבי יש כו׳, אך לעלות מגעה״ע דבריאה וליכלל בביטול דעולם אצי׳ בחי׳ אין ולאשתאבא בגופא דמלכא במהו״ע ית׳ העליי׳ הוא ע״י מיכאל כה״ג שמקריב הנשמות ע״ג המזבח עליון בחי׳ מל׳ דאצי׳, והו״ע מצות הבאת הבכורים פרי האילן הן הנשמות ולקח הכהן והניחו לפני מזבח ה׳ אלקיך כו׳, והנה הבאת הבכורים הוא העלאה ממטה למעלה, אבל קריאת הפרשה של בכורים הוא המשכת אלקות ממעלה למטה ואומר ארמי אובד אבי הוא התחלת חטא עה״ד ערמה ומרמה של הנחש כו׳ וגם קאי על לבן הארמי שביקש לעקור את הכל לבחי׳ יעקב דעולם התיקון וכמשי״ת לקמן, ויוציאנו ה׳ ממצרים כו׳ שבחי׳ יצי״מ הוא לצאת מהמיצרים המגבילים לנה״א וליכלל בביטול לאוא״ס ב״ה עד ויביאנו אל כו׳ ארץ זבת חלב ודבש הוא בחי׳ מתיקות ותענוג באלקות כמ״ש אז תתענג על הוי׳ והוא בחי׳ אהבה בתענוגים הנמשכת מלמעלה בבחי׳ מתנה כמ״ש עבודת מתנה כו׳ כמ״ש בלק״א, והוא ע״י הארת הנשמה שבבחי׳ מקיף ומזלי׳ שמאירה ומתחברת להאיר בנשמה המלובש בגוף והו״ע קריאת הפרשה להמשיך בחי׳ בכורים של הנשמה ממעלה למטה, ועתה יובן מ״ש במדרש תנחומא שצפה מרבע״ה ברוחה״ק שעתיד בהמ״ק ליחרב והבכורים עתידין ליפסק עמד והתקין ג׳ תפילות בכל יום, כי בהתפילה יש ג״כ ההעלאה וההמשכה שבמצות הבכורים, כי התפלה נק׳ סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה ובפסוד״ז ההתבוננות בביטול העולמות לאוא״ס הללוהו במרומים כו׳ ואח״כ ביוצר אור בביטול דחיות ואופנים ושרפים כו׳ כי שרש נה״ב נמשכת מפני שור מהשמאל כו׳ ובכדי שהנה״ב ג״כ יתפעל וירצה ליכלל בביטול לאלקות הוא ע״י סיפור ביטול מקור ושרש דנה״ב הם בחי׳ חיות ואפני הקדש כו׳ עד שמגיעים בק״ש שמע ישראל כו׳ הוא בחי׳ שרש ומקור נה״א שהיא כלולה ומתאחדת במאצילה ית׳ והו״ע הוי׳ אלקינו באחדות א׳ עם אלקות והו״ע למס״נ באחד, והו״ע כמו הבאת הבכורים לחבר ולקשר הנשמה במקור ושרש הנשמה בחי׳ טהורה היא ואח״כ בשמו״ע ברוך אתה הוי׳ כו׳ הוא בחי׳ המשכת אוא״ס מלמעלה למטה בח״י ברכאן דצלותא שההמשכה והגילוי בבחי׳ מל׳ הוא ע״י בחי׳ חי כמ״ש ואולם חי אני וימלא כבוד ה׳ כו׳ וכמאמר יחיד חי העולמים מלך שההמשכה מאוא״ס ב״ה בחי׳ יחיד בבחי׳ מלך הוא ע״י חי העולמים כו׳, ולכן תפלה ושמו״ע הוא כמו מצות קריאת הפרשה של הבכורים להמשיך הגילוי מבכורים עליונים שיאיר בגילוי למטה, ובמ״מ פ׳ תבא והא שדרוני לאולפא לך רזא כו׳ רזא דבכורים יחודא דכנס״י בבינה דהא בינה בכורים כו׳ וכנס״י בכורים כו׳ ע״ש, ובינה וכנס״י הוא בחי׳ שכינתא עילאה ושכינתא תתאה המבואר בלק״ת ע״פ שה״ש, ושכינתא עילאה מקור כל הנשמות כמו שהן בשרשן למעלה, ושכינתא תתאה מקור כל הנשמות המתלבשים בגופים, ורזא דבכורים יחודא דכנס״י בבינה הוא התחברות והתקשרות שרש הנשמות שתאיר הארתה בנשמה שבגוף וכנ״ל, ויובן זה עפמ״ש בלק״ת ע״פ שאו את ראש בנ״י לגולגלותם שהוא נשיאת ראש ומחין ומדות דכנס״י לבחי׳ גלגלתא גלגלתא דחפיא על מוחא הוא בחי׳ אה״ר ורצון שלמעלה מהדעת והשגה שהוא הארת מקיף הנשמה שבלי גבול, והו״ע שחג השבועות נק׳ וביום הבכורים מפני שע״י נעשה ונשמע המשיכו

הכתרים עליונים כתר דז״א ודא״א ולמעלה יותר כמ״ש בעטרה שעטרה לו אמו ביום חתונתו וכמארז״ל קשרו להם שני כתרים, והכתרים עליונים נק׳ בכורים עליונים ולכן בעצרת על פירות האילן ואין מביאין בכורים קודם עצרת כו׳ שהתגלות הכתר עליון שנק׳ בכורים הוא בחג השבועות.

ועתה יובן הפסוק ראשית בכורי אדמתך תביא בית ה׳ אלקיך לא תבשל גדי בחלב אמו, מהו הסמיכות בכורים ללא תבשל גדי גדי כו׳, כי עשו נק׳ איש שעיר כמ״ש עשו אחי איש שעיר ואנכי איש חלק, כי עשו ז״א דקליפה ויניקת הקליפות מבחי׳ שערות דנוק׳ דמל׳ דאצי׳ כמ״ש במ״א ע״פ שערך כעדר העיזים שגלשו מהר הגלעד וכמ״ש בזהר מאן דגליש למטרוניתא כו׳ ולכן ארז״ל שער באשה ערוה, וענין שנק׳ גדי הוא מל׳ גדא דהר שפירושו מזל וכמ״ש העורכים לגד שולחן, כי הע׳ שרים מקבלים מהמזלות ההשפעה גשמיות בריבוי בלי דקדוק וחשבון כלל כי עשו נק׳ בנה הגדול ובכור ששרשו נפל בשבה״כ מבחי׳ ואלה המלכים אשר מלכו בארץ אדום לפני מלוך מלך לבנ״י שהוא בחי׳ ז׳ מלכין קדמאין דתהו שקודם לעולם התיקון דיעקב, לכן מקבל ההשפעה מבחי׳ ארך אפיים וגדל חסד כמארז״ל כמה ארך אפיים לפניו שהיו מכעיסין ובאין כו׳ ונק׳ עוברי רצונו שנפל בשבה״כ שעובר על רצה״ע ומפני שזהו בחי׳ גבוה ארך אפיים וגדל חסד שם אין העוונות מפסיקים ומעכבים ההשפעה כי אם צדקת מה תתן לו ורבו פשעיך מה תעשה לו לכן מקבלים ההשפעה בלי צמצום ודקדוק ובריבוי הצלחה אלא שהוא דרך נפילת האור ושבה״כ והשפעת חיצוניות וגשמיות, מה שאין כן יעקב נק׳ בנה הקטן יעקב י׳ עקב בחי׳ יו״ד הוא צמצום האור ומקבל ההשפעה ע״פ דרכי התורה אם בחקתי תלכו כו׳ ונתתי גשמיכם כו׳ מפני שיהי׳ השפעה גלוי אלקות בפנימיות בבחי׳ כלי צ״ל ע״י צמצום ורצון אותיות צנור שהוא מעבר ושפע לגלוי אא״ס בפנימיות והוא ע״י קיום התומ״צ בבחי׳ ביטול וכלי להשראת אא״ס בפנימיות, לכן יעקב שמקבל גלוי פנימיות אלקות יאר הוי׳ פניו אליך כו׳ צ״ל ע״י צמצום יו״ד, אבל עשו שמקבל ההשפעה בבחי׳ חיצוניות ואחוריים כמאן דשדי בתר כתפי׳ כו׳ שהוא בדרך נפילת האור ושבה״כ מבחי׳ ששם כחשיכא כאורה ארך אפיים ורב חסד לכן מקבלים ההשפעה בלי חשבון ודקדוק כלל, והו״ע בחלב אמו כי חלב מגדיל הולד כמו שרואים שבכ״ד חדשי היניקה מתגדל הולד ביותר לפ״ע הגדלתו אח״כ ע״י מאכלים, ובחי׳ חלב למעלה הוא חיוורתא דעתיקא כמ״ש רוחצות בחלב, ולכן מה שהמזלות דע׳ שרים מקבלים ההשפעה מבחי׳ ארך אפיים מאריך אף לרשעים כו׳ נק׳ גדי בחלב אמו, והנה ארז״ל שכדין נטל יעקב הבכורה מעשו כי יעקב נוצר מטפה ראשונה וכמשל השפופרת מה שנכנס ראשון יצא אחרון כו׳, הענין כי על יעקב נא׳ ואנכי איש חלק הוא כמ״ש חלק הוי׳ עמו שהוא בחי׳ אין דאוא״ס העצמי בחי׳ פנימית הכתר שהוא מה שעלה במח׳ הקדומה בחי׳ א״ק שלמעלה מהשבירה והתיקון דתהו ותיקון, וכמש״ל בפי׳ כבכורה בתאינה ראיתי אבותיכם ואח״כ נאצל עולם התהו והי׳ רבוי האור ומיעוט הכלים שלא יכלו לסבול רבוי האור ונשברו הכלים והאורות נסתלקו והי׳ השבירה בבחי׳ ז״ת דשם ס״ג ונפלו בבחי׳ שם ב״ן ועולמות בי״ע עד שנעשו עולמות הנפרדים ויש נפרד

כו׳ ואח״כ נאצל בחי׳ עולם התיקון והוא בחי׳ שם מ״ה הארה ממצחא דא״ק שמאיר באצי׳ המברר שם ב״ן ועולמות בי״ע שיוכללו ג״כ בביטול דשם מ״ה דעולם האצי׳ והר״ע ירידת הנשמה בגוף שע״י המאכלים ששרשם וחיותם משבה״כ דעולם התהו וע״י שלומד תורה ומתפלל בכח האכילה ההיא מתבררים הכלים דתהו ונכללים בביטול לאלקות עי״ז ממשיכים האורות דתהו שיומשכו ויאירו בכלים דתיקון כו׳, וכן קיום כל המצות שמלובשים בצומח וחי כו׳ צמר דציצית וקלף דתפילין ואתרוג שמקבלים חיותם מהמזלות ושרשם משבה״כ דתהו שנפלו למטה, וכשנעשה מהם מצוה ציצית ותפילין בחי׳ כלים דתיקון מאיר אורות דתהו שנסתלקו בכלים דתיקון, והנה כתיב יעקב יעקב שיש ב׳ בחי׳ יעקב, בחי׳ הא׳ בחי׳ האין העצמי דפנימי׳ הכתר שלמעלה מעלה מתהו ותיקון, ובחי׳ הב׳ הוא בחי׳ אין המברר היש והוא בחי׳ חכמה כח מה שם מ״ה דתיקון המברר ב״ן ועולמות בי״ע, ולגבי בחי׳ הב׳ נק׳ עשו בכור כי המתברר כלים דתהו שנפלו בשבירה שרשם גבוה יותר מהמברר שהוא בחי׳ אין ושם מ״ה המברר כי תהו קדם לתיקון ולכן נק׳ עשו בנה הגדול ובכור והו״ע גדי בחלב אמו שמקבל ההשפעה ברבוי מבחי׳ כמה ארך אפים שנק׳ בכור ששרשו מעולם התהו שקדם לעולם התיקון, אבל כשיעקב מברר לעשו והוא בחי׳ שם מ״ה דעולם אצי׳ שמברר לעולמו׳ בי״ע והכח שיש ליעקב לברר כלים דתהו שנפלו בשבירה מפני שבאמת שרשו מבחי׳ האין העצמי דפנימי׳ הכתר שלמעלה מתהו ותיקון לכן ביכולתו לברר ולהפך מתהו לתיקון, לכן כשיעקב מברר לעשו ועי״ז בא יעקב לשרשו אין העצמי פנימי׳ הכתר שלמעלה מתהו ותיקון לו מתייחס הבכורה וכדין נטל הבכורה וכמשל השפופרת נכנס ראשון, וזהו את בכורתי לקח ועתה לקח ברכתי כו׳ בכורתי הוא מה שאורות דתהו מאירים ג״כ בכלים דתיקון, וברכתי הן המשכות תוספת וריבוי אורות מאא״ס ב״ה שלמעלה מתהו ותיקון שזהו ענין הברכות דיצחק מטל השמים כו׳.

ועתה יובן ענין הסמיכות דבכורים לענין לא תבשל גדי כו׳ וכמ״ש לעיל שע״י הבאת הבכורים בא יעקב יו״ד עקב הוא בחי׳ הנשמה המתלבשת בגוף לשרשה ומקורה של הנשמה בחי׳ בכורים עליונים שהוא בחי׳ כתר עליון כו׳ שלמעלה ג״כ מתרומה בחי׳ ראשית חכמה שזהו התורה שבכתב וכנ״ל, כי בחי׳ בכורים הוא למעלה מבכורה כי בכור הוא ראשית פטר רחם, ולמעלה הוא ראשית בסדר השתלשלות והוא בחי׳ תהו שלמעלה מתיקון אבל הבכורים שקודם לכל הוא למעלה בחי׳ א״ק ומח׳ הקדומה שבו כלולים הכל ונק׳ קדמון כו׳ ולכן ע״י מצות הבאת הבכורים שהוא מה שיעקב מברר לעשו ועי״ז בא לשרשו בחי׳ בכורים עליונים, עי״ז נמשך ממילא לא תבשל גדי בחלב אמו שהוא מה שעשו והמזלות מקבלים רבוי ההשפעה מבחי׳ ארך אפים כו׳ בטענתו שהוא הבכור בחי׳ כלים דתהו שנפלו בשבירה ושם כחשיכה כאורה כו׳, אבל כשיעקב מברר לעשו ונעשה מתהו תיקון כנ״ל ועי״ז בא יעקב לשרשו בחי׳ בכורים עליונים באמת לו מתייחס הבכורה וכדין נטלה כו׳ ואזי ממילא לא תבשל גדי לקבל ההשפעה מבחי׳ בחלב אמו שהוא ארך אפים מאריך אף לרשעים כו׳, והו״ע הסמיכות ראשית בכורי כו׳ לא תבשל גדי כו׳, ואדרבה ע״ז נאמר ורעי את גדיותיך על משכנות הרועים כו׳ פי׳ שכל המצות הם מלובשים בדברים

גשמיים שתחת ממשלת המזלות כי דצ"ח שבהן מלובשים המצות שופר וסוכה ולולב וציצית ותפילין הכל בדברים גשמים שמקבלים חיות מהמזלות שנק' גדיותיך וכנ"ל מל' העורכים לגד שולחן וגדא דהר, ורועים הן ז' רועים ז' מדות עליונות דאצי' שרועים ומפרנסים לכנס"י וממשיכים לה עונג העליון מאור א"ס ב"ה אך ע"י קיום המצות שמלובשים בענינים גשמים שנק' גדיותיך מבררים כלים דתהו שנפל בשבה"כ שנכללים בכלים דתיקון ועי"ז ממשיכים שיתגלו אורות דתהו בכלים דתיקון וזהו ורעי את גדיותיך על משכנות הרועים שהן ז' מדות עליונות דתיקון כו'.

כי תבא כ"ו ט"ו.

השקיפה ממעון קדשך מן השמים. עמ"ש מזה במשלי סי' למ"ד ע"פ מי עלה שמים, ספ"ה דמעשר שני במשנה עשינו מה שגזרת עלינו אף אתה עשה כמו שהבטחתנו כו', עמ"ש בלק"ת סד"ה אני ישנה בענין פתחו לי ואזי אני אפתח לך מבחי' שאין אתעדל"ת מגעת שם וזהו עשינו כו' אף אתה עשה מה שהבטחתנו הברכה מבחי' שאין אתעדל"ת מגעת שם.

ב) **בירושלמי** שם כמה גדול כוחן של עושי מצוה שכל השקפה שבתורה ארורה וזה בלשון ברכה ולא עוד אלא שכתוב בו היום הזה, זהו ע"ד אשר צדיקים מהפכים מדה"ד למדה"ר וברשעים הוא להפך, והענין שצדיקי' ממשיכי' התגלות ע"ק בז"א ועי"ז נמתקין הדינים דז"א, כמובן ממ"ש בזח"ג נשא דקכ"ט סע"ב ודקל"ז סע"ב, ודרפ"ח סע"ב, והנה מעיניים דז"א נמשך חו"ג ע"כ יש השגחה לטוב ויש השגחה כמ"ש באדר"ז נשא קל"ז ע"א, אבל בע"ק לית שמאלא והכל לטוב וזמין, וכמש"ש דקכ"ט ע"ב ודק"ל ע"א, ולכן עושי מצוה ממשיכי' בחי' כתר שהוא ע"ק, ע"כ ההשקפה ג"כ לברכה ועמ"ש בלק"ת פ' תצא בד"ה ולא אבה כו' בענין ויהפוך ה' אלקיך לך את הקללה לברכה כו' משא"כ במצרים כתיב וישקף ה' אל מחנה כו' לדין, ואפ"ל כשהדין נמתק ונעשה חסד הוא גדול מהחסד עצמו כי הוא בא בגבורה, וכמ"ש מזה בביאור ע"פ ואהיה אצלו אמון בענין דם נעכר ונעשה חלב לכן נאמר השקיפה כו' וברך כו' שעי"ז הברכה גדולה יותר וע"ד טוב מאד זה יצה"ר כשנהפך לטוב, עיין בזהר פ' יתרו דס"ח ע"ב ובפי' הרמ"ז שם ע"פ והנה טוב מאד ועמ"ש מזה ע"פ וה' פקד את שרה סעיף זיין בענין אם פקדונות הן כזכרונות כו'.

ג) **פ"ב** דתגיגה יב"ב מעון שב' כתות של מלאכי השרת שאומרות שירות בלילה וחשות ביום מפני כבודן של ישראל שנאמר יומם יצוה כו' ומנלן דאקרי שמים שנאמר השקיפה ממעון קדשך מן השמים עכ"ל ופירש"י מעון מלשון מדור מקום שמלאכים דרין בו עכ"ל, ומהרש"א פי' שיומשך הברכה על ידי

המלאכים הדרים במעון והכי"ק פ' תבא פי' שבזכות החסד שישראל עושין בנתינתם עי"ז יומם יצוה ה' חסדו במעון לישראל כו' לשמוע השירה מפיהם ובלילה מהמלאכים הדרים שם, וכמו שבמעשר לא עברתי אלא להקדים המוקדם כו' כמ"כ הקב"ה מקדים ישראל למלאכים כי ישראל עלו במחשבה כו', ובמא"א מ"ם סעיף פ"א כ' מעון חסד אבל עיקר כנוי זה בסוד המ' מעון אתה בית מצודות להושיעני עכ"ל, וע' ברע"מ פ' פנחס דרל"ג, ובפרד"ס ערך מעון פי' הטעם שהחסד נק' מעון לפי שנאצל מהחכמה שהיא הנק' מעונה אלקי קדם ר"ל שאור א"ס שורה בחכמה כו' עו"ש בפרדס ויש מי שפירש בכתר ואפ"ל דהיינו כי מעון אותיות נועם ונועם ה' זהו השפע הבא מכתר ע"ש בערך נועם, ואפ"ל זהו פי' אחת שאלתי כו' שבתי בבית ה' לחזות בנועם כי בית ה' זהו כלי לבחי' מעון קדשך ועי"ז לחזות בנועם ה' כיון מעון אותיות נועם, ירושלמי פאה ג' בכורים א', רבות קמא"ג קנה"ג רמג"ב, של"ה רפז"ב, תד"א ח"א י"ח ס"ח תשצ"ג, מ"ע קצ"ט.

ד) **בירושלמי** רפ"ט דברכות מהו אלקים קדושים ל' רבים והשיב קדוש בכל מיני קדושות דרכו בקדושה דיבורו בקדושה ישובו בקדושה כו' אלקים ישב על כסא קדשו כו' עכ"ל וכמ"ש מזה ביהושע סי' כ"ד ועד"ז י"ל פי' ממעון קדשך מעונו בקדושה כו'.

ה) **רבות** פ' בשלח ר"פ כ"ה דקמ"א ע"ג ע"פ הנני ממטיר לכם לחם מן השמים ההי"ד כל אשר חפץ ה' עשה בשמים ובארץ (ר"ל ע"י שמים וארץ שהם זו"נ ב' הממוצעים בין המאציל לבי"ע בהם ועל ידם עושה הא"ס ב"ה כל אשר חפץ כו' אר"ל ב"ו כו' שמא יכול להוציא את כולן ממָקום א' אבל הקב"ה אינו כן כו' היינו שהקב"ה פועל הדין ע"י שמים וכן הטל והחסד ומן כו' וכשמטיב לישראל אינו מטיב אלא מן השמים כו' הברכות מן השמים שנאמר השקיפה כו', לפ"ז נראה שמים הם ז"א שהוא חו"ג אש ומים כלולים יחד כמ"ש בשה"ש רבה ע"פ צאינה וראינה כו' במלך שלמה כו' מלך שהשלום שלו שמחבר אש ומים יחד ועמ"ש בת"א ר"פ בראשית ע"פ השמים כסאי, ונק' מעון קדשו בחי' דירה לגבי ע"ק אשר הז"א נק' כמו בית דירה אצלו כי כל השפעות ע"ק צ"ל ע"י ז"א כמ"ש בלקו"ת פ' נשא בד"ה ה' יחתו מריביו ובפ' שלח בסוף הביאור ע"פ אני ה' אלקיכם דפ' ציצית דרוש השני בענין חסדי ה' ולכן הטל ומן דנטיף מע"ק נמשך ע"י ז"א ונק' טל השמים, עיין זח"ג ס"פ ויקרא דכ"ה סע"ב ע"פ הרעיפו שמים ממעל ובפ' נשא קל"ז כ' שלפי שבז"א יש גבו' ע"כ פועל הדין משמים כו' וזהו השקיפה כלומר לע"ק אתמר והיינו ממעון קדשך מן השמים שהוא ז"א וזהו כדי להיות וברך את עמך את ישראל כמ"ש בת"א פ' מקץ בד"ה כי עמך מקו"ח, וע"ד שנת' בד"ה אשירה להוי' כי גאה בפי' ושמרו דרך ה' לעשות צדקה ומשפט נמצא זה שיהי' בהצדקה בחי' משפט זהו ע"י שנמשך דרך ז"א כו', וזהו שיהי' הילוך ההשפעה בקדש כו' ועיין בזהר ואתחנן דרס"ה סע"ב בפירוש היושבי בשמים, היו"ד זהו ענין חו"ב המאירים בז"א ועמ"ש בפי' ישראל מפרנסין לאביהם שבשמים בסידור שער חג המצות ובלק"ת בשה"ש בד"ה הנך יפה רעייתי.

ח) רבות כי תשא ר"פ מ"א אין לנו שעה שאנו באים בורוע אלא בשעה שאנו מוציאים מעשרותינו שנאמר כי תכלה לעשר מה כתיב בסוף השקיפה ממעון קדשך מן השמים. א"ר אלכסנדרי גדול כוחן של מוציאי מעשרות שהן הופכין את הקללה לברכה אתה מוצא כ"מ שכתוב בתורה השקפה לשון צער הוא כמד"א וישקף ה' אל מחנה מצרים פ' בשלח י"ד כ"ד וכן בסדום שנאמר וישקף ה' על פני סדום, פ' וירא י"ט א' חוץ מזו, אר"א גדול כוחן של מוציאי מעשרות שהם הופכים דבר ארורה לברכה שנאמר השקיפה כו' וברך כו' וע"ש הפי' במ"כ, והידי משה השיג עליו חנם שכדברי המ"כ מבואר בירושלמי דלעיל סעיף ג' ועמ"ש מזה לעיל סעיף ג' הנ"ל, ועיין בילקוט בזכריה בסוף רמז תק"ע ע"פ ושבעה נורתיה עליה הם ז' מצות תרומות ומעשרות שמיטין ויובלות והמילה וכבוד אב ואם ותלמוד תורה כנגד כולם. ואולי נכללו הנך ז' מצות כמ"ש במשנה ריש פאה אלו דברים כו' כבוד אב ואם וגמילות חסדים והבאת שלום כו' ות"ת כנגד כולם. כי תרומות ומעשרות י"ל בכלל גמ"ח. ואפ"ל ע"ד מ"ש באג"ה סי' יו"ד בד"ה חסדי ד' כי לא תמנו דאית חסד ואית חסד דאקרי ורב חסד היינו בלי גבול, ומוציאי מעשרות י"ל זהו כענין ורב חסד ולכן ממשיכים מבחי' ורב חסד דא"א ומשם נמשך הכח להפך הקללה לברכה כו', והנה ברבות בשלח פכ"ג דק"מ ע"ב ע"פ וארנן לבקר חסדך איתי בקר שהשקפת על מחנה מצרים שנאמר ויהי באשמורת הבקר וישקף ה' כו', וזהו ע"ד שבעדת קרח נאמר ג"כ בקר ויודע ה' כו' אף כי הבקר אור וחסד אלא כשם שגבולים חלק הקב"ה והבדיל בין יום ובין לילה כך הבדיל בין אהרן הכהן ובין הלוים ולכן כיון שנכנס קרח בגבול שאינו שלו הרי בקר ויודע כו' וגם כי בקר ענינו ביקור להפריש בין טוב לרע שהרי נאמר לא יבקר בין טוב לרע אלמא שהבקר מפריש כו', ובזהר תרומה דק"ע ע"ב פי' בזכות וישכם אברהם בבקר כו' והכל עולה למקום א' כי ע"י חו"ג שבז"א הנק' הבקר אור מפריש בין צדיק לרשע כו', וכמו ע"י הבקר אור מפריש הטוב להכיר משא"כ לילה נק' ערב שהדברים מעורבים וא"א לברר בטוב, כך הטענה שטענו אלו עובדי ע"א ואלו כו' מ"מ לא דמי כלל כשיעיין היטב אלא שבלילה הי' זה טענה, אבל באשמורת הבוקר ניכר הביקור וההפרש כו', ולכן אז דווקא וישקף כו' ועמ"ש בסידור גבי מזמור לתודה בענין הריעו לה' כל הארץ ר"ת הלכה בחכמה אתברירו שעיקר הבירור בדברים המסופקים שיש לומר סברא לאיסור וסברא להיתר ע"ז שייך בחכמה אתברירו כו' ע"ש וכך הוא ענין באשמורת הבקר שאז נתברר ע"י החכמה שאלו צדיקים לגבי אלו כו', והנה ענין שהשקפה באה על קללה וארורה י"ל ע"פ מ"ש רש"י בפי' החומש ר"פ מקץ מ"א ו' בפי' ושדופות קדים דת"א ווונתן ושקיפן קדום, חבוטות לשון משקוף החבוט תמיד ע"י הדלת המכה עליו עכ"ל, נמצא שקיפן הוא ענין מה שנחבטו והוכו ע"י דבר החובטו ומכה עליו, לכן עד"ז פי' וישקף ה' על מחנה מצרים שע"י השקפה זו הוכו ונפלו לים כו' והנה ברבות שמות פט"ב ע"פ והגעתם אל המשקוף כו' אברהם כו' גדול שבאבות ושתי המזוזות יצחק ויעקב ובספר שרס ד"ז ע"א בינה נק' משקוף ושתי המזוזות חו"ג כו', והנה ע"פ אמת מארץ תצמח וצדק משמים נשקף תלים פ"ה י"ב דרשו רז"ל פ"ק דתענית ד"ח ע"א דצדק נשקף זהו מהו"ד יערים וע"ש בפרש"י ובמהרש"א ופ"ק דב"ב ד"י ע"א דרשו צדק נשקף לגומלו טוב וחסד יעוי"ש וכ"ה בירושלמי פ"ק דפאה ועיין זח"ב משפטים קטו"א מענין אמת מארץ תצמח ובת"ז קמ"א ב'.

ז) **וענין** שאנו באים בורוע יש להעיר ממ״ש בגמ׳ ס״פ היה קורא די״ז ע״ב ע״פ שמעו אלי אבירי לב הרחוקים מצדקה ישעי׳ מ״ז שכל העולם ניזונין בצדקה והן ניזונין בזרוע, ופרש״י שכל העולם ניזונין בצדקתו של הקב״ה ולא בזכות שבידן. והם ניזונין בזרוע בזכות שבידן לכן הם רחוקים מצדקתו של הקב״ה. ולפי״ז פי׳ אבירי לב ע״ד שארז״ל ע״פ שחורות כעורב בבי אתה מוצאן בבני שמשכים ומעריב עליהן כר במי שנעשה אכזרי אל בניו ובני ביתו כעורב. פרק ערכין מפין דכ״ב א׳ ועמ״ש במ״א בפי׳ אשר נדר לאביר יעקב, כי הנדר סייג ופרישות מן ההיתר קדש עצמך במותר לך וזהו ע״ד אבירי לב. ובחי׳ זו מגיע לאביר יעקב כמו שאמר יעקב בענין וידר נדר והי׳ הוי׳ לי לאלקים. ועיין מזה בלק״ת בד״ה שובה ישראל דרוש הראשון, ובשעת שמוציאים המעשרות מגיעי׳ ג״כ לבחי׳ זו ועי׳ באג״ה סי׳ ו׳ ע״פ חסדי ה׳ כי לא תמנו כמ״ז י״ל להם הקיפה דוקא כיון שהם רחוקים מצדקתו של הקב״ה וא״צ לצדקה ע״ז אומרים הקיפה כו׳ וברך כו׳ עוי״ל מעלת מוציאי מעשרות כי הם שני מעשרות וא״כ הם תומש ועיין בפי׳ החמישית לפרעה שהוא מבחי׳ דלית שמאלא בהאי ע״ק כמ״ש בד״ה את שבתותי תשמרו שלא נדפס בלק״ת. ועיין עוד מענין תודש בלק״ת ס״פ מנחם סד״ה קדש ישראל להוי׳ ובלק״ת בשה״ש בהביאור ע״פ צאינה וראינה דרוש הראשון ושם ס״ו מענין והחמשית לפרעה.

ביאור ע״פ היום הזה פ׳ תבא שבלקו״ת

הנה תוכן המכוון מהתורה הוא. כי היום הזה קאי על יום כניסתן לא״י וקאי ג״כ על ר״ה שבכל שנה. שבכניסתן לא״י הי׳ כריתות ברית שנית על קבלת התורה לפי שא״י הוא תושבע״פ וא״א לידע התושב״כ וכ״ש סודותיה כ״א ע״י תושבע״פ. וזהו ודבש היום כי א״י נק׳ זבת חלב ודבש מתיקות התורה וכמו שיש בחי׳ זו בעולם שהי׳ כריתות ברית בכניסתן לארץ כך יש בחי׳ זו בשנה שקודם ר״ה צ״ל כריתות ברית על קבלת התורה וצ״ל מטום דר״ה ג״כ בחי׳ א׳ עם א״י ששניהם בבחי׳ כלי׳ וזהו ארץ אשר ה׳ דורש אותה מראשית השנה וענין הכריתות ברית קודם ר״ה יובן בהקדים שלוחות אחרונות נתנו ביוהכ״פ ובהשאי שהוא כמו בחי׳ אהבה שבפנימי׳ הלב כמו הפרוי אצל אביו ישמח ישראל בעושיו (משא״כ אהבה שמרחוק הוא בבחי׳ צימאון בגילוי בחיצוניות) ובכדי שיגיע לבחי׳ פנימי׳ צ״ל תחילה הממשת יראה בחי׳ מלכות שזהו בחי׳ ר״ה והנה ישראל נמשלו ללבנה שמאירה בריחוק מקום מהשמש דוקא כך אוד האהבה תגדל כחמת הריחוק כמ״ש צמאה לך נפשי בארץ ציה (הא דנת׳ לעיל דאהבה שבפנימי׳ גדולה אע״ג שהיא מקרוב וזהו בחי׳ אהבה

בסוג אחר היינו אהבה בתענוגים והיא מדריגה גדולה, והיינו שעם היות מחמת הקירוב אין כ״כ רשפי אש וצמאון, אבל גילוי התענוג יש דעדיף מבחי׳ צמאון כו׳ אבל בחי׳ אהבה שבבחי׳ צמאון תגדל מצד הריחוק כו׳) לכן בר״ה מחמת גילוי מלכותו נתעורר יראה וביטול רצון עד שאין כח לאהוב, ובעשי״ת שאין הגילוי כמו בר״ה ממש. וגם ע״י חשבון ריחוקו נתעורר האהבה בחוץ ואחר הריחוק נעשה קירוב ועילוי גדול ועצום ביוהכ״פ להיות בחי׳ פנימי׳ הלב ושמחת ה׳ אך א״א להגיע לזה כ״א ע״י שפשפש במעשיו נמצא בר״ה הוא בחי׳ לעברך בברית התקשרות נקודת הלב הפנימי׳ ונק׳ ברית לפי שמקודם צ״ל מילת ערלת הלב כמ״ש ירמי׳ ועי״ז נתגלה הפנימי׳ ואז יהי׳ גם חיצוניות לבו ברשפי אש שלהבת.

ומעתה יובן ענין שייכות כריתות ברית הנ״ל דר״ה (שהוא גילוי פנימית הלב וגם יחוד חיצוני׳ הלב עם הפנימי׳) לבחי׳ קבלת התורה כי הנה כתיב נעשה אדם בצלמנו לשון רבים כי קוב״ה סתים וגליא היינו סכ״ע וממכ״ע וכן באדם סתים וגליא היינו פנימי׳ הלב וחיצוני׳ הלב (וכן התורה שנק׳ אדם יש בה ב׳ בחי׳ תושב״כ ותושבע״פ) וזהו מ״ש בפסוק זה דהיום כו׳ בכל לבבך וכדמותנו היינו הוא מ״ש ובכל נפשך ב׳ בחי׳ אותיות מרד לקשרן בתורה והיינו ע״י שבחי׳ הסתים שבאדם בא בגילוי בבחי׳ גליא דהיינו ויחד לבבינו פנימי׳ הלב בחיצוני׳ הלב עי״ז נמשך ג״כ מלמעלה בחי׳ סוכ״ע בממכ״ע וכן מתושב״כ לתושבע״פ. וכ״ז בר״ה שאז ההמשכה בעלמא דאתגליא בחי׳ מלכות כנודע והיינו מבחי׳ סוכ״ע. וזהו את ה׳ האמרת פי׳ שיאמר מאמר נעשה אדם כו׳ (שאמרו ביום ו׳ למעשה בראשית שהוא ר״ה ולכן נק׳ זה היום תחילת מעשיך כו׳ כי עיקר הכל מאמר זה כו׳ וה׳ האמירך כו׳ ולתהלה כו׳ המשכת חב״ד.

ה) **לבאר** הדברים הנאמרים למעלה בקצרה, הנה להבין ענין הכריתות ברית שנית על התורה בכניסתן לארץ ישראל, לפי שא״י היא תושבע״פ וגם שייכות בחי׳ ודבש לתושבע״פ דוקא, וגם שייכות בחי׳ תושבע״פ לר״ה עד שהפסוק היום הזה כו׳ מצוך כו׳ דקאי על יום כניסתן לארץ שהוא בחי׳ תושבע״פ קאי ג״כ על ר״ה כנ״ל אות ב׳, הנה כתיב ויבן ה׳ את הצלע כו׳ שתחילה נברא אדה״ר לבדו בדו״ פרצופים ואח״כ נסר הקב״ה את חוה כו׳ והנה ארז״ל ע״פ ויבן בינה יתירה נתנה באשה יותר מבאיש. כי הנה אדם וחוה רומזים לתושב״כ ותושבע״פ. תושב״כ בחי׳ אדם בחי׳ טיפת הזכר לובן שממנו עצמות כו׳ כי תושב״כ הוא בחי׳ ח״ע שאינה אלא בחי׳ טיפה ונקודה שהחכמה היא בחי׳ ברק המבריק במוחו שעדיין לא באה לידי אורך ורוחב ההשגה להבין ולהשיג כל דרכי החכמה בכלל ובפרט רק שהוא כברק בעלמא שמתנוצץ ומאיר במוחו כח ההשכלה ואינה מתגלה אלא בחי׳ נקודה אלא שאח״כ מתפשטת הנקודה באורך ורוחב ובאה לידי השגה ואזי נקראת בשם בינה כו׳ וכך היא בחי׳ תושב״כ שאין בה גילוי ההשגה שהרי ר״ע הי׳ דורש על כל קוץ וקוץ תילי תילים של הלכות והרי הלכות אלו אינן מבוארות ונגלות בגילוי ההשגה בקוץ ההוא כו׳ נמצא הלכות אלו הן בתושב״כ בבחי׳ העלם ובכח ולא בפועל ובגילוי וכמשל טיפת הזכר שממנו עצמות וגידים ומ״מ בטיפה ההיא אין העצמות וגידים נגלים בפו״מ רק שהם בהעלם ובכח אבל כדי להיות

יציאתם מהעלם אל הגילוי הוא ע"י שהי' ט' חדשים בבטן הנקבה שבה יש הכח הזה להצטייר ולהוציאו מהעלם אל הגלוי בהתחלקות אברים פרטים נגלים (והרש כח זה מאד נעלה כמו שכח הצומח שבארץ שרשו מאד נעלה ומתגלה בארץ דוקא משום דנעוץ סופן בתחילתן וכך בבחי' נוק' שהיא בחי' מל' דנעוץ סופן כו' נמשך כח הזה לצייר הולד כו' והכל בחי' אחד) וכך הוא עד"מ יציאת ההעלם מתושב"כ שהיא בחי' ח"ע לידי גילוי הוא ע"י תושבע"פ שהיא בחי' ח"ת שמבאר אחד שבתושב"כ כמו ענין שמירת שבת שנאמרה בתורה בכלל נעשה מסכת שלימה שהיא גילוי פרטי הלכות שבת והיינו גילוי הרצון עליון ממש מה שאינו מובן ונגלה מתושב"כ וזהו בינה יתירה ניתנה באשה שהיא בחי' תושבע"פ בינה יתירה דייקא שתושב"כ הוא בחי' חכמה נקודה וברק אבל תושבע"פ הוא ההשגה באורך ורוחב שמבחי' בינה כו' וזהו ענין הדבש שנזכר גבי תושבע"פ כי התגלות עתיק הוא בבינה כמ"ש הוא דא עתיקא שכשמשיג הדבר מתמלא תענוג והיינו שבתושבע"פ מושג הרצ"ע איך לשמור השבת כו'. ועי"ז ג"כ גילוי התענוג עליון פנימית הרצון והוא בחי' דבש מתיקות והיינו כתרי תורה כו'.

ונחזור לענינינו שלכן נק' תושבע"פ בשם חוה בגימט' המילוי של שם הוי' שהוא עולה יו"ד כי המילוי הוא גילוי ההעלם וגם חוה לשון גילוי כי תרגום ויגד חוי והגדה לשון המשכה כו' וזהו כי היא היתה אם כל חי כמו אם הבנים שהולד מצטייר בקרבה והיא מוצאת מהעלם אל הגילוי וזהו יום ליום יביע אומר ולילה ללילה יחוה דעת. פי' יום ליום בחי' תושב"כ יביע אומר יביע כמעיין הנובע שהוא עדיין דבק במקורו ומתאחד עמו שתושב"כ בחי' ח"ע והם שורה ומתגלה אור א"ס הוי' בחכ' והמעיין אינו מתפשט כ"כ ברוחב כמו הנהר מצד בחי' הביטול וכמו בחי' ברק המבריק כו' (והאש מים רוח ר"ת אמ"ר אינם שם ג"כ רק בבחי' נביעו בלבד ומתאחדים במקודם) ולילה ללילה בחינת תושבע"פ יחוה דעת בבחי' גילוי לבאר ולפרש פרטי התחלקות ההתהוות כמו שהם בסדר ההשתלשלות במדריגות רבות ועצמות. והיינו ענין הבינה יתירה שניתנה באשה כו' (ועמ"ש עוד שלכן נמשל תושבע"פ לארץ הצבי שאין עורו מחזיק את בשרו כו' ומשם יובן ג"כ ענין בינה יתירה. ואין להאריך כאן).

ח) והנה ידוע דהתהוות השתל' העולמות ובריאתן מאין ליש הוא ע"י התורה וכמ"ש ואהי' אצלו אמון א"ת אמון אלא אומן כו' וא"כ הוא ג"כ ע"י בחי' תושב"כ ותושבע"פ דהיינו בחי' כלל ופרט שכמו שהוא לענין דיני התורה שבתושב"כ היא דרך כלל. ובתושבע"פ היא בבחי' פרט כך בהתהוות סדר השתל' העולמות ע"י התורה שבכתב נתהוה כללותן. אבל שיצאו אל הגילוי בפרטיהן הוא ע"י תושבע"פ. וז"ש רז"ל דברו חכמים בהוה שע"י שדברו חכמים בשמונה שרצים שבתורה הוציאו התהוותן מהעלם אל הגילוי. וזהו כולם בחכמה עשית. היא תושב"כ מלאה הארץ קנינך היא תושבע"פ וכמו שזורעים בארץ הרבה יחד והארץ תוציא צמחה כל בחי' בפ"ע עיין בזהר ר"פ תוריע וכן ידוע דבמאמר הראשון כמ"ש נבראו העולמות דרך כלל ופרטן אח"כ ע"י ט' מאמרות כו'

וב׳ בחי׳ אלו שבהתהוות העולמות נק׳ עלמא דאתכסיא ועלמא דאתגליא דהיינו מה שהי׳ בעלמא דאתכסיא בכלל בבחי׳ העלם ובהתכללות נעשה בעלמא דאתגליא בפרט בבחי׳ גילוי והתחלקות המינים בפרטיהם מינים ממינים שונים וכמשל הנ״ל מהולד שמצטייר בבטן הנקבה בהתחלקות האברים פרטיים ראש ורגל עצמות וגידים כו׳ ובטיפת הזכר הי׳ ג״כ כלולים כל כחות פרטי האברים אבל היה בהעלם כו׳ ונמצא מובן שלהיות התהוות היש הוא ע״י עלמא דאתגליא דוקא. משא״כ בעודן בעלמא דאתכסיא הי׳ בבחי׳ ביטול כו׳ ח״ש ונהר יוצא מעדן כו׳ ומשם יפרד מבחי׳ נהר דוקא שהוא עלמא דאתגליא המתפשט לאורך ורוחב כמשל הנהר כו׳ המקור והשרש לבחי׳ הפירוד וארבע ראשים הן ד׳ מחנות שכינה והן ראשית הגילוי כו׳ ובהשתל׳ רבות מדריגה אחר מדריגה נמשך יניקה ג״כ בעי״ש שהן טורי דפרודא ממש וכללותן ד׳ שרים היונקים מד׳ נהרות כנ״ל. כמ״ש בספר חסד לאברהם והוא כמשל הולד כשנגמר ציור כל האברים דוחה ממנו מותרות שערות וצפרנים שזהו סימן גידול הולד כשהוא בשלימות כשגמרו שערו וציפרניו. ובצאתו מרחם אמו דוחה פסולת יותר ע״י פתיחת נקביו והרי כל זה נתהווה רק בגידול בבטן הנקבה מה שלא הי׳ פסולת זה בטיפה כי אין הולד נוצר אלא מברור שבה כך עד״מ בהגלות נגלות סדר ההשתל׳ בעלמא דאתגליא בחי׳ ונהר יוצא מעדן אזי משם נעשה בחי׳ מותרי השפע ופסולת שדוחה לחוץ כי מחמת הגילוי בפרטות להוות בחי׳ יש לא סגי בלא״ה להיות יניקה ואחיזה לסט״א מבחי׳ מותרי השפע כו׳ משא״כ בבחי׳ עלמא דאתכסיא המקבל מבחי׳ ומעיין יצא כו׳ שהוא בחינת יביע אומר שם הוא בחי׳ ביטול ולא משם יפרד כו׳ רק שמ״מ תכלית הבריאה להיות דירה בתחתונים, ולכן צ״ל התהוות היש דוקא. ולכן נק׳ זה בינה יתירה כו׳ שכבר התהוות היש נמשך ממקום עליון מאד רק שהמכוון הוא כדי שיהי׳ אח״כ ביטול היש ע״י תומ״צ ולהפריד יניקת החיצונים המתהווים שם ממותרי השפע כו׳ ולכן סימן הולד שהוא בשלימות היינו כשנגמרו שערו וציפרניו כי אז עי״ז שנדחה הפסולת והוברר עכ״פ מהגוף יכולים להפרידן אח״כ או לתקנן כו׳ משא״כ כשלא גמרו כו׳ משא״כ בעלמא דאתכסיא שאין שייך כלל פסולת ח״ו כנ״ל.

ז) **והנה** כמו שהוא בכללות השתל׳ העולמות שבבחי׳ עלמא דאתגליא יש אחיזה ויניקה לחיצונים ולכן כאן צריך תיקון. משא״כ בעלמא דאתכסיא כו׳ כך יובן ג״כ בענין תושב״כ ותושבע״פ דהנה אמרו רז״ל זכה נעשה לו סם חיים לא זכה כו׳ והיינו ע״ד מ״ש אעשה לו עזר כנגדו שהוא בחי׳ חוה תושבע״פ זכה האדם היא עוזרתו ונעשה לו סם חיים כו׳ והיינו כי לפי שעוסק בתושבע״פ שהיא חכ׳ תתאה שירדה לעלמא דפרודא ונתלבשה בדברים גשמיים שהם מע׳ שרים והדבר הגשמי שעוסק בו שהוא תחת ממשלת ק״נ הוא המסתיר ומכסה על קדושת אור א״ס הנמשך מח״ע ומתלבשת בחכמה תתאה לכך יכול להמשיך את האדם ולהורידו ולהפילו למטה בל יראה גאות ה׳ הוא התלבשות אוא״ס המלובש בדבר ההלכה כו׳ והיינו מחמת כי לא זכה ונמשך אחר עלמא דפרודא וגורם להפריד עלמא דאתגליא שהיא ח״ת ממקורה ושרשה היא ח״ע וגורם להיות יניקת החיצונים מעיקר הקדושה ח״ו ולא משערות וציפרנים לבד שזה הוא החוק שניתן להם עד עת קץ כו׳ ולכך נעשה לו סם המות ממש שלוקת

חיותו מהקליפות כמש"נ הנק' מות וכמ"ש נפלו מחשבות רעות להחזיק עצמו לי"ש וע"ז אמרו האומר אין לי אלא תורה אפילו תורה אין לו מפני שהוא בבחי' לא זכה ורוצה להיות י"ש ולכן אומר אין לי היינו לעצמו ע"כ אפילו תורה אין לו שהתורה היא נמשכת ונשפעת במקום קדושה דוקא כי אין אור א"ס שורה אלא במי שבטל כו' והיינו ספי' דקדושה. ולכן כל השפעות הקדושה הוא ממנה ולזולתה דהיינו שאינו רוצה לעצמו. משא"כ ספ' דקליפה הרי כל טיבו דעבדין לגרמיהו כו' ולכן אמרו על דואג ואחיתופל דלא פסקו שמעתתא אליבא דהלכתא. אבל בדהע"ה כתיב וה' עמו שהלכה כמותו בכל מקום והיינו לפי שהמשכת התורה היא דייקא במקום קדושה ואחר כוונת הלב של העוסק בתורה כו' להיות במ"ש וכל בניך לימודי ה' דהיינו שיהא ליחוד הלכה זו מפני שהיא דבר ה' כו'.

ובכל זה יובן ענין הכריתות ברית על תושבע"פ מלבד הברית אשר כרת אתם בחורב על תושב"כ ותושבע"פ יחד כי בתושבע"פ הואיל שהיא בחי' עלמא דאתגליא כנ"ל שמשם יפרד כו' ע"כ צריך ברית התקשרות חזקה שלא יפול בבחי' י"ש ח"ו והברית הוא להיות התקשרות יחו"ת ביחו"ע ולא להיות נפרד כו' ולכן אמרו רז"ל גבי ברכת הזון שבברכת הארץ צריך להזכיר ברית ותורה ואם לאו לא יצא ידי חובתו כי ברכת הזן שהוא כנגד המן לחם מן השמים היא תושב"כ א"צ כ"כ לזה כי שם הוא ביטול אמיתי וכמו המן שלא הי' בו פסולת אבל ברכת הארץ שהיא בחי' עלמא דאתגליא תושבע"פ דכתי' ומשם יפרד כו' ע"כ צ"ל ברית התקשרות להמשיך מיחו"ע תושב"כ ליחו"ת תושבע"פ לבחי' אחד באחד וזאת היא תכלית ירידת הנשמה להיות דירה בתחתונים דוקא ביטול הי"ש וכמ"ש עחרתו כי בינה יתירה ניתנה כו' וד"ל אך זהו בחי' הברית והתקשרות שמשמה למעלה הוא בחי' צדיק התתון להיות ביטול יחו"ת ליחו"ע וצ"ל מהו ענין הכריתות ברית דמשמע שיש ג"כ המשכה מלמעלה למטה מא"ס ב"ה לתושבע"פ ע"י כריתות ברית שהרי כששנים כורתים ברית שניהם כבריחים א"ע להיות בברית והנה הברית שמלמטה מובן שישראל קיבלו על עצמם ובאי בברית להיות העסק בתורה שבע"פ בבחי' ביטול כו' לימודי הוי' שזהו התקשרות יחו"ת ביחו"ע ולזה צ"ל ברית חזקה שאל"כ יוכל ליפול ח"ו אבל אלמעלה צ"ל מהו בחי' ההברח והתקשרות כו' לבחי' תושבע"פ ביחוד מלבד הברית דתושב"כ ויובן ע"פ מ"ש בזוהר בענין משה שהי' כבד פה וכבד לשון שכבד פה היינו תושבע"פ וכבד לשון היינו תושב"כ והענין כי שרש משה היינו במקור בחי' ח"ע בחי' ביטול בעצם כמ"ש ונחנו מ"ה והוא למעלה מהארת המוחין במדות של התורה כמ"ש סכול מהגד כו' דאורייתא מחכ' נפקת ובמשה כתיב כי מן המים משיתיהו דהיינו ים החכמה עליונה וכל התורה אינה אלא כד מן הים ותהלא כדה כו' ולכן אמר כי כבד פה וכבד לשון אנכי כו' ומ"מ משמע דבתושבע"פ הוא ירידה יותר מדאמר כבד פה לבד כבד לשון, והיינו כמ"ש ויאמר העבד הגמיאיני נא מעט מים מכדך כד היינו כ"ד ספרים דאורייתא שהן רק בחי' כד מים החכמה ואעפ"כ מה שנמשך מזה בתושבע"פ הוא רק מעט מים מבחי' כד הזה היינו רק מבחינת אותיות דתושב"כ מקבל תושבע"פ. משא"כ טעמים ונקודות תגין לא באו לידי גילוי כלל בתושבע"פ (ועמש"ל דבינה יתירה ניתנה באשה כו' היינו שמבחי' מעט מים שבאו לידי

גילוי נעשה מזה בנין שלם כמו התהוות הולד מטיפה אחת כו׳) ולכן הוא ירידה גדולה שנית, ועוד מטעם הנ״ל שנתלבשה בדברים גשמיים כי הוא בחי׳ עלמא דאתגליא כו׳ ועד״ז יובן ג״כ ענין הכריתות ברית מלמעלה על תושבע״פ ביחוד היינו הואיל שזהו בחי׳ ירידה אחר ירידה צ״ל ע״ז כריתות ברית להכריח א״ע לירד כו׳ והמשכה זו על הכריתות ברית הוא ממקום עליון מאד והיינו כמ״ש גבי משה רבע״ה ואנכי אהי׳ עם פיך הוא עצמות אוא״ס ב״ה שהוא למעלה מעלה גם מבחי׳ מקור החכ׳ ומעלה ומטה שוין אצלו ולפניו ית׳ כחשיכה כאורה ממש וזהו פי׳ הכריתות ברית כמו עד״מ שנים כורתים ברית ששניהם מכריחים א״ע נגד טבעם היינו שמלמטה הוא החיזוק שלא ליפול בבחי׳ יש ח״ו ובבחי׳ לא זכה כו׳, ומלמעלה להיות ירידת והמשכת אא״ס ב״ה כל כך למטה גם בעלמא דאתגליא כנ״ל.

ח) **והנה** נת׳ למעלה דכריתות ברית הזה אתושבע״פ הי׳ בכניסתן לארץ היינו משום כי יש ג׳ בחי׳ עולם שנה נפש ומה שיש בבחי׳ נפש יש ג״כ בבחי׳ עולם ובבחי׳ שנה, אך הנה בחי׳ עלמא דאתגליא בבחי׳ נפש הוא תושבע״פ ובבחי׳ עולם הוא בחי׳ ארץ ישראל כי א״י ותושבע״פ שניהם בבחי׳ מלכות דאצי׳ שהיא עלמא דאתגליא רק זה בבחי׳ נפש וזה בבחי׳ עולם ולכן שייך להיות הכריתות ברית על תושבע״פ בכניסתן לא״י מאחר שעכ״פ שניהם מבחי׳ אחת וכמו״כ יובן דלכן שייך ג״כ הכריתות ברית זה אתושבע״פ בר״ה וזה נכלל ג״כ בפי׳ היום הזה ה׳ אלקיך מצוך כו׳ דהיום הזה היינו בר״ה שנק׳ היום כמ״ש בזהר ע״פ ויהי היום ויבואו בני אלקים וכו׳ והיינו משום דר״ה הוא ג״כ בחי׳ מלכות בבחי׳ שנה וא״כ מיסך שייכי להדדי לבחי׳ תושבע״פ שהיא בחי׳ מל׳ כנ״ל וכמו״כ לא״י ולכן נאמר ארץ כו׳ עיני ה׳ אלקיך בה מראשית השנה כו׳ שג׳ בחי׳ אלו א״י ור״ה ותושבע״פ הינו בבחי׳ מלכות וכמאמר מלכות פה תושבע״פ קרינן לה וכן בר״ה אמרו לפני מלכיות כדי שתמליכוני עליכם והיינו כי בר״ה הוא בנין עולם הדיבור, כי הנה דבר מלך שלטון כמשל מלך על עם מדינתו שבהגיע עליהם דבר פקודתו הם סרים למשמעתו הרי הדיבור הוא המלך וזהו דבר מלך שלטון שהמלך והדיבור הכל אחד ודיבור זה הוא בחי׳ התחלקות השפע בבחי׳ צמצום והגבלה להסתיר ולהעלים שלא יראה בחי׳ א״ס רק בחי׳ אותיות נפרדות כדי להיות התהוות עלמא דפרדא ומשם יפרד כו׳ וזהו עיקר ענין בנין המל׳ מהגבורות שמחמת הגבורות והצמצום נראה בחי׳ מל׳ שאין מלך בלא עם ומ״מ הן גבורות ממותקות שלא יהי׳ בבחי׳ נפרד לגמרי רק להיות היש בטל וצבא השמים לך משתחוים ולכן כדי להיות השפלה זו בבחי׳ הדיבור שהדי׳ השפלה גדולה וכנ״ל מבחי׳ כבד פה דמשה שלפי שהי׳ מבחי׳ ח״ע לא הי׳ יכול להשפיל א״ע בבחי׳ דיבור ע״כ צ״ל המשכה ממקום עליון מאד דקמי מעלה ומטה שוין שמשם נמשך כח הירידה זו, וזהו ענין בינה יתירה ניתנה באשה כו׳ והיינו מה שבר״ה ויוכ״פ מקבלת המלכות המוחין מבינה שלא ע״י ז״א שזהו פי׳ בינה יתירה כו׳ ועמ״ש במ״א ע״פ ויאמר ה׳ אל אברם לך לך כו׳ אל הארץ אשר אראך שכדי להיות ההמשכה מבחי׳ אב רם שכל הנעלם מכל רעיון לבחי׳ ארץ אשר אראך עלמא דאתגליא הוא ע״י שנוסף בו ה׳ שהוא בחי׳ בינה כי נקבה תסובב גבר דהיינו בינה אבחי׳ חכ׳ יען התגלות

עתיק הוא בבינה כו' וזהו ג"כ ענין השופר שהוא בבחי' בינה ושופר לשון שפרו מעשיכם היינו התגלות עתיק בבינה כו' וזהו ויבן ה' את הצלע ויבן דוקא מבחי' בינה יתירה כו' וזהו ג"כ ענין הכריתות ברית והשבועה להיות המשכה זו בבחי' הדיבור וזהו ג"כ מה שאנו אומרים לפני תקיעות שופר יבחר לנו את נחלתינו כי לפי שבר"ה ע"י השופר נעשה בנין עולם הדיבור עלמא דאתגליא, והנה מבואר למעלה כי בעלמא דאתגליא אחר שמשם יפרד בבחי' התחלקות הפרטי' יש יניקה לס"א ח"ו וצריך להפרידם שלא ינקו מאור הקדושה ח"ו רק מבחינת מותרות ופסולת כו' אבל עיקר ההמשכה תהי' בבחי' קדושה לבדה ואין לזרים איתה חלק ונחלה וזהו יבחר לנו כו' הבוחר בעמו ישראל דוקא באהבה ואהב את יעקב כו' וזהו ג"כ ענין החותם של כללות ישראל שהוא בנעילת יוה"כ שאז נמשך בחי' השמירה מלמעלה כמ"ש ה' שומריך כו' והיינו מבחי' לפני הוי' תטהרו והוא ג"כ ע"ד הנזכר למעלה בענין עסק התורשבע"פ שצריך שמירה שלא יפול בבחי' לא זכה כו' וזהו שמו רזו משנה והמשכה זו מלמעלה באתעדל"ת תליא שע"י בחי' הבריתות ברית של האדם בתושבע"פ ליחד עלמא דאתגליא בעלמא דאתכסיא ושלא להפריד כו' נמשך כמ"כ מלמעלה בחי' חותם ושמירה להיות ה' שומרך ואהב את יעקב כנ"ל ועיין לקמן.

ט) ובכל הנ"ל יובן ענין ודבש היום הזה כו' שתיבת ודבש מצטרף לפסוק זה דהיום הזה להיות צירוף שם הוי' כי בחי' בנין עלמא דאתגליא שהוא עולם הדיבור שבר"ה שזהו פי' מצוך כו' וכן תושבע"פ כו' הוא ע"י גבורות ממותקות שזהו בחי' ודבש שהרי הדבש הוא מבחי' גבורות שלכן נאמר כי כל שאור וכל דבש לא תקטירו כו' ואעפ"כ הוא מתוק והיינו בחי' מיתוק הגבורות בשרשן וכמ"ש ג"כ בפע"ח בכוונת השופר ש"ו דשופר בגי' דבש דין דגדלות וש"ר דשופר הם ה"ג מנצפ"ך בגימט' פר שבחי' פר הם גבורות נוקבין וש"ו הם גבורות דוכרין והיינו כמש"ל שלהיות בנין עולם הדיבור צ"ל ע"י צמצום ואח"כ צ"ל מיתוק כדי להיות ביטול היש ומיתוק זה הוא בחי' דבש שהוא גילוי מבחי' התענוג העליון כו' והוא ג"כ ענין בינה יתירה ניתנה כו' שהתגלות התענוג הוא בבינה כנ"ל.

וביאור ענין מיתוק זה (ד"ה כי ביום הזה יכפר) דהנה כתיב הלא כה דברי כאש פי' דבר ה' שבו שמים נעשו וברוח פיו כל צבאם בעשרה מאמרות שנברא העולם ויהי אור וגו' ויהי רקיע וגו' הוא כמו האש שטבעו להיות בחי' התלקות למקורא הרשא דכולא וכתי' לעולם ה' דברך נצב בשמים שצ"ל נצב שם לעולם להיות מהוה מאין ליש ובתחילת בריאת העולמות הי' המשכה זו מעצמו ומאיליו כי חפץ חסד הוא. ועכשיו בכל ר"ה שחוזר לנקודה הראשונה שבחי' הדיבור רוצה להתלק אנו צריכין לעשות איזה רצון להמשיך אותו לבחי' דיבור עד"מ אדם שאינו רוצה לדבר והוא רוצה לשבוע איזה דבר מפיו עושה לו איזה רצון שידבר וזהו ענין השופר כו' ש"ו דשופר הוא דבש הנ"ל פי' כי טבע של הדבש הוא למתק ולעצור את כחות החיות שלא יתפרדו כנראה שכשמניחין איזה פרי בדבש יכולה להתקיים הרבה בבריאותה וטעמה בלתי ריקבון כלל והטעם הוא כי הריקבון הוא פירוד הד' יסודות שהפרי מורכבת מהן שהן

מתפרדין כל א' וא' לשרשו ומקורו כי עוה"ז הוא עולם הפירוד ומשם יפרד כו' וכשמונחת בדבש שאינה נרקבת הוא מפני שהדבש מעצור את ד' כחותיה שלא יתפרדו לשרשן והכח הזה בדבש הוא מפני שהפירוד וההסתלקות של הד' יסודות הוא מפני שהם מבחי' גבורות שהוא בחי' הסתלקות (וכנ"ל בענין האש שהוא בחי' הסתלקות להיות מבחי' גבורות) שרוצה כ"א להסתלק לשרשו והדבש הוא מתוק וע"י המתיקות שלו הוא ממתיק את הגבורות שלא יסתלקו כי טבע של דבש הוא להפך כל דבר שמונח בו שיתהפך על מהותו ממש כנזכר בטוא"ח סי' ר"ז, פי' שהוא ממתק את הדינים ומהפך ממרירות למיתקא על מהותו ממש היינו שלא יתפרדו ויסתלקו לשורשן כ"א יהי' קיימת הרכבתם ואע"פ שהדבש הוא ג"כ בחי' גבורות כנ"ל אך אינו כמו האש שהוא בחי' הסתלקות רק הוא גבורות ממותקות שהוא מחיה דוקא וכמו כי הדם הוא הנפש שהוא עיקר המחי' את הגוף אעפ"י שהוא בחי 'גבורות כו' ולכן אדרבה הדבש הוא ממתיק הגבורות, וכמו"כ יובן למעלה כי מיתוק הגבורות בר"ה ע"י השופר היינו מבחי' מקור הגבורות הממותקות הנק' דבש דהיינו מה שהדבור רוצה להסתלק הוא להיותו מבחי' אש שהוא גבורות ממש להסתלק לשרשו ולהפרד מהפתילה כו' וכמו פירוד הד"י בהפרי כנ"ל, והיינו מפני שבאמת ירידה גדולה היא לגבי א"ס ב"ה לומר מילין דהדיוטא יהי אור יהי רקיע כו' וזהו לכי ומעטי א"ע דקאי על עולם הדיבור הנק' לבנה כו' ולכן רוצה להסתלק וכדי לכווץ ולעצור בחי' הסתלקות זו הוא ע"י המשכת גבורות ממותקות שנמשלו לדבש המעצור ומכווץ היפך הפירוד כנ"ל ופי' שאנו ממשיכים בחי' תענוג במדת המלוכה שהוא בחי' דיבור והמשכה זו הוא ממקור התענוג שמשם ממשיכים בחי' התלבשות התענוג במדת הדיבור ע"ד נתאוה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים ולכן נק' המשכה זו בשם דבש שהוא מתיקות ותענוג כו' והמשכ' בחי' זו מלמעלה הוא ע"י אתעדל"ת מלמטה בבחי' זו בנפש והיינו להיות התהפכות ממרירו למתיקא כמו בחי' דבש שמהפך ממרירו למיתקא שהוא בחי' תשובה מעומקא דליבא שעי"ז זדונות נעשו כזכיות ואהפכן ממרירו למיתקו והיינו ע"י כלות נפשו ממש בכל מאדך להיות במקום וזמן כו' אלא שלאח"כ כשיבא לבחי' זו יעצור א"ע ע"י אהבה בתענוגים כי יפה שעה אחת בתשובה ומעשים טובים בעוה"ז מכל חיי העוה"ב ומחמת זה לבד לא ירצה ליפרד מהגוף שהמתיקות והתענוג של התומ"צ יעצור אותו וכ"ש ואתה משמרה בקרבי וזהו בחי' דבש המעצור ומכווץ ואינו מניח להיות פירוד והסתלקות הנפש מהגוף מחמת האהבה בתענוגים שבתומ"צ ועי"ז ממשיך כן מלמעלה וזהו בחי' דבש דשופר המשכת התענוג בעולם הדיבור וממתיק הה"ג פ"ר דשופר שהוא כמו בחי' אש כו' (כנ"ל שבי' מיני גבורות הם) וזהו פי' ודבש היום הזה כו' דקאי על ר"ה ולכן הוא צירוף שם הוי' להיות נמשך התהוות העולמות ובנין עולם הדיבור המהווה ומחיה אותן מאין ליש כנ"ל.

י) **והנה** מכל הנ"ל יובן ענין הכריתות ברית בר"ה והקיום על כל ההמשכות בבחי' מל' בעש"ן היינו להיות בנין עולם הדיבור המהוה העולמות שהוא בחי' דבר מלך וכן בנפש הוא הכריתות ברית על תורה שבע"פ מלכות פה תושבע"פ קרינן לה בין מלמעלה ובין מלמטה בעבודה שלא להפרד ח"ו

בבחי' יש וזהו ג"כ ענין ודבש שהוא הגורם הקיום וההמשכה מלמעלה כו' וכן בעבודה להיות עסק התושבע"פ בבחי' מתיקות ורק ע"ד יפה שעה אחת כו' ולא להפריד כו' כנ"ל.

ועתה יובן ג"כ סידורא בהני יומי נוראים ע"ד עבודה והוא דכמו שהברית בתושבע"פ הוא שיהי' יחוד בחי' עלמא דאתגליא בעלמא דאתכסיא שהם בחי' תושבע"פ ותושב"כ להיות ביטול בעסק התושבע"פ כמ"כ יש כמו בחי' יחוד זה כיוצא בזה ג"כ לענין עבודת הלב באהוי"ר כי הנה ב' בחי' יש בלב דהיינו פנימית הלב וחיצוניותו, פנימית הלב הוא התלהטות והתלהבות ושמחת הנפש האלקית המשכלת ומתבוננת באור א"ס ב"ה וחפצה וישעה להתענג על ה' אהבה בתענוגים בגילוי אוא"ס ב"ה בחכמה שבנפש ואיזהו חכם הרואה את הנולד מאין שאין העולם מעלים ומסתיר על אוא"ס ב"ה וכולא קמי' כלא וכאין ממש ואי לזאת תהי' דביקת הנפש בשרשה בהתכללות ויחוד עצום (וכליון כל הרצונות זרות לגמרי וזהו בחי' כלה ושכינתא עילאה הנזכר בפסוק שיר השירים דהיינו כלה לשון כליון מחמת שאין עוד ממש וזהו בחי' יחו"ע) ועז"ב יום ליום יביע כמעיין הנובע ממקורו שמתאחד עמו, אבל חיצוניות הלב הוא מדת לילה וחושך שיש בו העלם והסתר מלבושי הגוף ונה"ב כי אהבה זו מבחי' יחו"ת שנראה העולם ליש רק שבכח נפשו מעורר את האהבה להיות ביטול היש (וזהו בחי' כלה ושכינתא תתאה כו' הנזכר בשיר השירים כו') יש מי שאוהב כו' משא"כ יחו"ע הוא ביטול ממש ומס"נ וע"ז התפלל דהע"ה ויחד לבבי כי אעפ"י שהן שתי לבבות מדת יום ומדת לילה אינן נפרדים בעצמותן ח"ו רק מדת הלילה הוא בחי' גילוי לעצמות המדה שהיא מדת יום כדי שתבא בבחי' גילוי בפו"מ מהעלם ומצפוני בינת הלב לידי גילוי הלב בפו"מ שיהא הלב כלי ומשכן להשראת אהבה זו וכן אהבה עליונה הבאה מלמעלה מהשתלשלות בחי' אהבה בתענוגים תהי' בגילוי הנפש באהבת הלב המלובשת בגוף ונה"ב שהיא האהבה מיחו"ת (וזהו שרש ענין מישרים אהבוך שבפסוק משכני להיות ב' האהבות שוין כו' לשון משרים ויושר וכן תשרי אותיות ישרת לב כי בר"ה ויוכ"פ הוא בחי' וייחד לבבי כדלקמן) ואין גילוי המדה דבר נפרד מעצמות המדה רק והתקין לו ממנו כו' אלא שא"א שתבא בחי' אהבה עליונה לידי גילוי רק ע"י מדת לילה וחשך שהוא צמצום האור והתלבשותו מדריגה אחר מדריגה עד שקנה שם לעצמו מדת לילה ויחו"ת ונראה כאלו הוא דבר נפרד לכן התפלל וייחד לבבי כנודע והנה בגילוי המדות מאחר שנראה כאלו הוא נפרד ויש שם התלבשות הגוף ונפש הבהמית שמנוגה המעלימים ומסתירים כו' לכך יש אחיזה לקליפות וסט"א להתאחד ולינק מעיקר הקדושה ח"ו, (ועמ"ש במ"א ע"פ ומעין יצא כו' כי מבחי' נהר כתיב ומשם יפרד שבהתגלות לבו יוכל להיות יניקה למדות הכעס וכה"ג אבל ע"י ומעין יצא בחי' מדת יום יביע כו' אזי והשקה את נחל השטים כו') ולזאת צ"ל המשכת החותם דהיינו להיות המשכה וברכה עליונה להפריד הקליפות ושלא תהיינה גילוי המדות כ"א ליחודו ג"כ וכמ"ש ויחד לבבי וחותם אותיות תחום כלומר עד פה תבא ולא תוסיף שלא תהי' תוספת חיות יותר משיעור המוגבל דהיינו שלא יוסיף האדם תת כחו וכל יגיעתו לנה"ב רק כמ"ש יגיע כפיך כו' ובזה מעורר באתעדל"ת שלא יומשך להם אלא מותרי

שפע משערות וצפרנים כו׳ וכמאן דשדי בתר כתפוי שאינו נותן מרצונו הטוב דרך אהבה וחיבה רק כמ״ש ואת עשו כו׳ שנאתי וכ״ז באתעדלת תליא מילתא והכח הזה לאתעדל״ת זו שיהא תלוי בזה אתעדל״ע נמשך מבחי׳ חותם שלמעלה והוא מ״ש וה׳ האמירך כו׳ עיין לקמן אי״ה).

והנה בחי׳ זו דויחד לבבי שהוא יחוד חיצונית הלב עם פנימית הלב שהם בחי׳ סתים וגליא שבאדם היינו ממש כענין יחוד תושב״כ ותושבע״פ שהם עלמא דאתכסיא ועלמא דאתגליא כנ״ל. והנה להיות שיחוד זה דויחד לבבי נעשה בר״ה כי מחמת שבר״ה הוא בחי׳ גילוי יראה אזי ממילא האהבה רק בפנימי׳ כי היראה תכסה מבחוץ וכמ״ש במ״א ע״פ וכל הלבבות יראוך שאזי וכל קרב וכליות יזמרו כו׳ פי׳ כשהיראה בגילוי הלב אזי הזימרה רק בקרב שהוא פנימי׳ מהלב כו׳ וזהו דבר״ה הוא בחי׳ לעברך בברית ולכן נק׳ ר״ה היום סתם כי הלילה הי׳ ליום שחיצוני׳ הלב הנק׳ לילה נכללת בפנימי׳ וע״כ ע״י יחוד זה באדם בחיצוני׳ ופנימי׳ הלב נעשה ג״כ הכריתות ברית בתורה להיות התקשרות ויחוד מתושב״כ בתושבע״פ להיות חתום תורה בלימודי וכל בניך לימודי ה׳ כנ״ל.

את ה׳ האמרת היום.

א) **בבחיי** פ׳ תרומה בפ׳ אבני שהם ואבני מלואי׳ דק״ח ב׳ ויש לך לדעת כי כלל הדברי׳ שבפ׳ זו הן ט״ו כו׳ כדי לרמוז מ״ש כי בי״ה הוי׳ צור עולמי׳ כו׳ כנגדן תקנו חכמי האמת בישתבח ט״ו שבחי׳ כו׳ ט״ו שבחי׳ באמוי״צ כו׳ וכנגדן מצינו ט״ו תיבות בפ׳ את ד׳ האמרת היום וכנגדן ט״ו תיבות בברכת כהנים עכ״ל וכן בפ׳ אחרי ה׳ אלקיכם תלכו יש ט״ו תיבין י״ה וששה עניני׳ תלכו תראו כו׳ עד תדבקון ו׳ הרי יה״ו, וי״ל זהו ג״כ ענין ואתחנן גימטרי׳ תקט״ו היינו ט״ו פ׳ ת״ק בז׳ רקיעי׳ ע״ש בבחיי ועמ״ש ע״פ כי בי״ה ד׳ צור עולמי׳ ובזח״ב תרומה קס״ה ב׳ ע״פ סלו לרוכב בערבות בי״ה שמו דמפרש שם על כתר ע״ק שע״י שם י״ה שהוא חו״ב הוא רוכב בערבות היינו ז״א כו׳ וזהו ע״ד שהאבות שהן חג״ת דאצי׳ הן הן המרכבה עמ״ש מזה בת״א יתרו ד״ה ענין האבות הן הן המרכבה שהן מקשרין ומחברי׳ חו״ב הנק׳ או״א לאא״ס ב״ה וזהו סלו לרוכב כו׳ בי״ה שמו וזהו ג״כ מ״ש במדר״ס ס״פ ויצא פע״ד ע״פ גנובתי יום ותדד שנתי מה הי׳ אומר ריב״ל אומר ט״ו שיר המעלות שבס׳ תהלי׳ הי׳ אומר הה״ד לולי ד׳ שהי׳ לנו יאמר נא ישראל דהיינו כדי להמשיך בחי׳ י״ה שהם המוחי׳ לז״א וכמ״ש ע״פ הללויה הללי נפשי כו׳ וה״ע שיהי׳ השם שלם בלק״ת ד״ה ראה אנכי נותן וגם לחבר הכתר באו״א כנ״ל ולכן הי׳ אומר דוקא ט״ו שיר המעלו׳ ועד״ז יש ט״ו תבין בפ׳ את ד׳ האמרת היום להמשיך המוחי׳ בז״א כו׳ ועמ״ש ע״פ כי יעקב בחר לו י״ה וזה״ע שיהי׳ השם שלם, פי׳ לולי י״ל ע״ד

אני לדודי וזהו לו ועי"ז דודי לי, ובמ"א נת' פי' לולי ע"ד ולא נתכנו עלילות ולו קרי ע' אדר"ז דרצ"ב סע"ב דקאי על ע"ק וז"א וכן ענין לא צר והקרי לו בזהר וירא דק"כ ב' וזהו ג"כ ענין לולא התחברות ז"א בע"ק ואף שנאמר לולי ביו"ד הו"ל כמו לולא כי לי זהו ג"כ בכתר או בבינה כמ"ש בלק"ת ד"ה וארשתיך לי וזהו כ"מ שנאמ' לי אינו אלא בזכות אבות שהן מרכבתא עילאה לחבר או"א בכתר ולכן בענין לולי ד' שהי' לנו יאמר נא ישראל נאמ' ט"ו שיר המעלות שע"י שם י"ה זהו המשכת ע"ק בז"א כו', והנה לולא האמנתי לולא אותיות אלול שאז מאירי' יגמדה"ר מבחי' כי אל דעות כו'.

קיצור את ד' האמרת יש ט"ו תיבין בפ' דוגמת ט"ו שיר המעלות שאמר יעקב ולכן כי יעקב בחר לו י"ה, סולו לרוכב בערבות בי"ה שמו, כי בי"ה ה' צור עולמי', ואתחנן ט"ו פ' ת"ק הללו י"ה ופי' לולי ה' כו' יאמר נא ישראל כו', וע' בזהר בשלח דנ"ז ע"פ עזי וזמרת י"ה ויהי לי לישועה שהישועה נמשך מש' י"ה לפי שהוא בחי' תרדל"מ וע' בסידור ע"פ הללויה ובלק"ת פ' תבא בהביאור ע"פ היום הזה דמעלת המוחי' חו"ב הוא מפני שבהם מלובש אא"ס וע' בהביאור ע"פ ונקדשתי בתוך בנ"י בענין יחוד או"א כו'.

ב) **פ"ק** דברכות דף ו' סע"א תפילין דמארי עלמא מה כתי' בהו מי כעמך כישראל גוי אחד בארץ ד"ה א' סי' י"ז וע"ש בפרש"י מה כתי' בהו בשלמא בתפילין דידן כו' ומי משתבח קודב"ה בשבחיהו דישראל אין דכתיב את ד' האמרת היום (האמרת ל' חשיבות ושבח כמו יתאמרו כל פועלי און תלים סי' צ"ד ישתבחו) מזה יש להעיר לענין ישתבח שמך שזהו ע"ד האמרת וט"ו שבחי' המשכת י"ה ועמ"ש מזה בס' שו"י במ"ד בסופו וכתי' וד' האמירך היום א"ל הקב"ה לישראל אתם עשאוני חטיבה א' בעולם ואני אעשה אתכם חטיבה א' בעולם אתם עשאוני חטיבה א' בעולם שנאמר שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד ואני אעשה אתכם חטיבה א' בעולם שנאמר ומי כעמך ישראל גוי אחד בארץ עכ"ל ועיין שם בעין יעקב ב' הרשב"א האמרת והאמירך על דרך דודי לי ואני לו ומהרש"א כתב על דרך אני לדודי ודודי לי שכן מתחיל את ד' האמרת היום ע"ד אני לדודי וע"ש בעין יעקב ב' הרשב"א האמרת והאמירך ע"ד דודי לי ואני לו ומהרש"א כ' ע"ד אני לודי ודודי לי שכו מתחיל את ד' האמרת היום ע"ד אני לדודי ואח"כ וד' האמירך זהו ודודי לי. ולהבין מהו החטיבה א' באמרינו ה' אחד וע' בפרש"י בחומש פ' קרח ע"פ זאת עשו קחו לכם, אפ"ל עפמ"ש חטיבה א' בעולם ר"ל שגם בעולם אין עוד זולתו ית' וצבא השמי' הם רק שלוחי ההשפעה ואין בידם לשנות ד"ה שובה ישראל דרוש הראשון פ"ג דס"ד ע"ב ולכן הוי' אחד הוא קבלת דיבור ולא יהי' לך וע' ברמב"ן בהקדמה לס' איוב בענין ידיעה והשגחה ומ"ש בלק"ת ד"ה ששים המה מלכו' דרוש הב' בפי' במקום גדולתו שם אתה מוצא ענותנותו וזהו ע"ד כי עכומ"ז אומרי' על השמים כבודו והשפלה לפניו להשגיח בשפלי' אבל מי כה' אלקינו המגביהי לשבת ולכן המשפילי לראות בשו"א בהשואה א' יעו"ש, (הג"ה אח"ז עוד י"ל יותר מענין עשאוני חטיבה א' בעולם דהיינו מ"ש שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד עפמ"ש במ"א

שמצוה זו הנק׳ לייחדו הוא מוסיף על מצו׳ לא יהי׳ לך כי זהו להרחיק ענין השיתוף מה שאין ב״נ מוזהרי׳ עליו לפ״ד הרמ״א, ופי׳ ענין הרחקה מהשיתוף היינו שלא לומר שהמלאכי׳ מסייעי׳ לו בהנהג׳ העולם כמו במלך ב״ו שהדוכסי׳ מסייעי׳ לו אעפ״י שהוא העיקר אבל למעלה אינו כן כמשארז״ל במד״ר פ׳ בראשית מי הי׳ שותף עמי רק הוא לבדו ית׳ המחי׳ את העולם ומנהיגו והמלאכי׳ הם רק שלוחי השפע ואין בידם להרע ולהטיב וע׳ מזה לעיל תחלת בוך זה ד״ה הנה הרמב״ם מנה שלשה מצו׳ בהאמנת אלקות אנכי לא יהי׳ שמע ישראל ועל בחי׳ זו הג׳ נאמ׳ אתם עשאוני חטיבה א׳ בעולם עכ״ה) וזהו האמרת כפי׳ הבחיי פ׳ תבא ל׳ מעלה וגובה מל׳ בראש אמיר שהוא הענף הגבוה וכן בתרגום אונקלוס חטבת מל׳ חטובות אטון מצרים משלי סי׳ ז׳ דהפי׳ משובחי׳ עכ״ל וענין מעלה וגובה זה״ע המגביהי לשבת כו׳ למעלה עד״מ מבחי׳ שמי׳ עד ששייך המשפילי לראות בשו״א בהשואה א׳ דר״ל שחו״ג שוין לפניו וזה״ע חטיבה א׳ בעולם ועמ״ש ע״פ כי גבוה מעל גבוה שומר וגבוהי׳ עליהם, גם כי ע״י תפילין ממשיכי׳ ישראל תפילין דמארי עלמא דהיינו המשכ׳ ד׳ מוחי׳ לז״א והיינו שממשיכי׳ אא״ס בז״א כמ״ש בענין ריח ניחוח לד׳ בד״ה והקרבתם עולה אשה וכ״כ בעה״ק בענין פי׳ היחוד שהוא המשכת אא״ס בשמו הגדול שהוא ש׳ הוי׳ וממנו נמשך בשם הנכבד שהוא מל׳ וע׳ ד״ה מצה זו בענין המשכ׳ מוחי׳ דאבא והם נמשכי׳ בז״א ובד״ה וירא ישראל בפי׳ ויקרא הוי׳ הוי׳ ובד״ה זכור את יוה״ש לקדשו דרוש הב׳ בענין התקשרות בחי׳ אדה״ע בבחי׳ כי לא אדם הוא ובד״ה האבות הן הן כו׳ וע״ד מקדשי שמך דהיינו שממשיכי׳ מבחי׳ אתה קדוש בבחי׳ ושמך קדוש וזהו ישתבח שמך דפי׳ בלק״ת ד״ה כי תצא דרוש הא׳ פ״ב שיאיר תוקף האור בבחי׳ שמך וז״ס היחוד וכמ״כ עד״ז שיאיר מאא״ס ממש בש׳ הוי׳ כמו שפי׳ בזח״ג דק״ל א׳ בענין ונלכה באור הוי׳ דהיינו באור ע״ק המאיר בש׳ הוי׳ דז״א ועשל״ק סעי׳ ד׳ וזהו עצמו ענין עשאוני חטיבה א׳ בעולם ועמ״ש מענין תפילין דמארי עלמא ע״פ את שבתותי תשמרו וע״י המשכ׳ המוחי׳ דגדלו׳ לזו״נ נעשה יחוד זו״נ משא״כ קטן אינו מוליד וע׳ ביאור מזוזה מימין וע״י יחוד זה מאיר גילוי אלקו׳ למטה בעולם עמ״ש בפי׳ ברזל בברזל יחד ואיש יחד פני רעהו יחוד ג״כ ל׳ חידוד ד״ה ושננתם לבניך, וע״ש יחוד זה זהו ואני אעשה אתכם חטיבה א׳ בעולם ששים המה כו׳ אחת היא יונתי כו׳ וזה״ע האמרת היום להיות לך לאלקי׳ וכנ״ל שהוי׳ אחד זהו קבלת דיבור לא יהי׳ לך גם לאפוקי מדעת האומר מפלגך ולעילא כו׳ כנז׳ ד״ה ששים המה הראשון גם ע״ד מאמרז״ל פ״ק דברכות ד״ז ב׳ עד שבא אברהם וקראו אדון ועמ״ש בח״א דמהרש״א שזה״ע ההשגחה וע׳ בילקוט ע״פ מלפני אדון חולי ארץ.

קיצור האמרת והאמירך ע״ד אני לדודי ודודי לי וא״כ זהו ג״כ ענין אלול, חטיבה א׳ בעולם שגם בעולם אין עוד ע״ד מי כה׳ אלקינו המגביהי לשבת ועי״ז המשפילי לראות בשו״א וזהו כי הוי׳ אלקינו ה׳ אחד זהו קבלת דיבור אנכי ולא יהי׳ לך. הג״ה ובמ״א נת׳ דפ׳ שמע ישראל ה׳ אלקינו ה׳ אחד זהו הרחקת השיתוף די״א שב״נ אין מצווי׳ עליו אעפ״י שמצוי׳ על לא יהי׳ לך וא״כ זהו ענין חטיבה א׳.

ג) עוי"ל עדמ"ש בת"א ד"ה וארא אל אברהם בענין שאומרי' בק"ש ה' אחד ומדוע אין נאמ' יחיד אלא כי יחיד הוא מצד מהו"ע אכן אחד היינו שהוא אחד בז' רקיעי' והארץ וד' רוחו' העולם וכולם בטלי' במציאו' וזה בחי' עליונה מאד וגם גילוי למטה ולכן נאמר ביום ההוא יהי' ה' אחד, גם כמ"ש ד"ה ושננתם ס"ג ב' פרש"י בחומש והגמ' ספ"ג דפסחי' בפי' ה' אחד ושמו אחד שיהי' נקי כמו שנכתב וזהו חטיבה אחת כו'.

קיצור עוד חטיבה א' כמ"ש בענין פי' ה' אחד בד"ה וארא וע"ד שיהי' נק' כמו שנכתב.

ד) עוי"ל ע"ד גדול ה' ומהולל מאד בעיר אלקינו ופי' בזהר ויקרא דף ה' א' אימתי גדול כשהוא בעיר אלקינו כו' ומבואר במ"א כי עיר אלקינו היא מ' התגלו' אלקות בבי"ע ועי"ז גדול ה' שנמשך אא"ס להאיר בשם הוי' דז"א ועמ"ש מזה בביאור ע"פ קול דודי שאינו בלק"ת וזהו לך ה' הגדולה והגבורה כו' ע"י שממשיכי' אור מהכתר בשם הוי' דז"א וכמ"ש מזה לעיל סעי' ב' בענין באור הוי' והנה הבינה נק' על ה' דהיינו למעלה משם הוי' וזה"ע ותתפלל חנה על ה' כמ"ש בת"א ס"פ משפטי' והרי משם ממשיכי' הארה זו בשם הוי' וכמ"ש בד"ה שובה ישראל דרוש הראשון בענין קחו עמכם דברי' ושובו אל ה' וזהו ג"כ ענין מט"ט קושר כתרי' לקונו ז"א מתפילותיהם ש"י ועמשל"ק סעי' י"ח וזהו עצמו ענין הקב"ה שהוא ז"א מניח תפילין המשכ' אא"ס בז"א ע"י חו"ב כו' כנ"ל סעי' א' ולפ"ז את ד' האמרת היום שהמשכ' תוקף בשם הוי' מעצמו' אא"ס ע"ד ועתה יגדל נא כח אד' ועזח"ג שלח קס"א ב'.

ה) גם ע"ד ועשיתם אתם כתי' מעלה אני עליכם כאלו עשאוני כמ"ש מזה בלק"ת שה"ש ד"ה אני ישנה פ"ג וזהו אתם עשאוני חטיבה א' בעולם ועמ"ש ע"פ הזהר בלק קצא"א בענין גבורי כח עושי דברו לשמוע בקול דברו.

ו) גם ע"ד אלקי אברהם כו' זה שמי לעלם כי האבו' הן הן המרכבה ועד"מ המרכבה מגביה את הרוכב כמ"כ ממשיכי' פנימי' יחוד או"א תוס' וריבוי אור וזה"ע לעשות לו שם משא"כ מצד עצם הבריאה הוא אל מסתתר וכמ"ש מזה באריכות ע"פ ואלה שמות בנ"י ע"פ מאמרז"ל במד"ר בקהלת ע"פ טוב שם משמן הטוב ארשב"נ מצינו שהלך הקב"ה מהלך ה' מאות שנה לקנות לו שם שנאמ' אשר הלכו אלקי' כו' ולעשות לו שם דהיינו שיאיר בחי' שלמעלה מהשתלשלות שמשם נמשכי' הנסי' שלמעלה מהטבע כמ"ש בהרמ"ז בשלח דנ"ד ע"פ אז ישיר וז"ע שמן תורק שמך ע' בתרגום בשה"ש ולכן ארז"ל דבר גדול מעשה מרכבה שממשיכי' בחי' גדול ה' היינו מא"א בז"א כו'.

ז) ענין וה' האמירך מ"ש בתפילין דמארי עלמא גוי א' בארץ יש להעיר ממ"ש בת"א פ' וישב ד"ה והנה אנחנו מאלמי' אלומי' שממשיכי' בחי' אחד בארץ ובלק"ת סד"ה אתם נצבים בפי' למען הקים אותך להיות לו לעם פי' כי אין מלך בלא עם שהם נקראי' במדריגת עמו שהם אנשים כמותו ומתיחסים אליו בערך מה כו' משא"כ לגבי קודב"ה בעצמו ובכבודו אין ערוך אליו כו' אבל הוא הברית אשר כרת ה' עמנו כו' ומזה יובן ענין וה' האמירך.

ומזה יובן ענין אמרו לפני מלכיות בר״ה כדי שתמליכוני עליכם וקיי״ל שמע ישראל ה׳ אלקינו ה׳ אחד הוא מלכות וזהו אמרו לפני אמרו ג״כ ע״ד את ד׳ האמרת היום וכנ״ל וע׳ בהביאור ע״פ כי כארץ תוציא צמחה בסופו, ועוד יובן ענין האמירך היום ע״ד חביבין ישראל שנק׳ בנים למקום וע״ד כי יעקב בחר לו י״ה כי חלק ה׳ עמו ועמ״ש בלק״ת כי תצא ד״ה ולא אבה ה׳ אלקיך לשמוע אל בלעם וע׳ ד״ה ויאבק איש עמו וד״ה ראה ריח בני וע׳ במד״ר פ׳ וישלח בענין התבן והקש והחיטי׳ מדיינין זע״ז ובמד״ר ויצא ע״פ ויותר יעקב לבדו ובענין ותשחק ליום אחרון ובענין והי׳ הנשאר בציון והנותר בירושלי׳ קדוש יאמר לו עתידים צדיקי׳ שיאמרו לפניהם קדוש ובענין בקשת משה ונפלינו אני ועמך ועמ״ש ע״פ עם זו יצרת לי ונת׳ מזה ע״פ וכתבתם על מזוזת ביתך דענין מזוזה היינו זו זה פי׳ הקב״ה נאמ׳ בו זה אלי וישראל נק׳ זו ע״ש עם זו גאלת, ובד״ה כי תצא דרוש השני פ״ב אין מזל לישראל כו׳ ואתם תהיו לי כו׳ וכענין וירם קרן לעמו רמה קרני רמה דוקא ועמ״ש בת״א פ׳ שמות ד״ה הבאי׳ ישרש בפי׳ אשה יראת ד׳ היא תתהלל וזהו האמירך להיות לו לעם סגולה ע׳ בפירוש סגול וסגולה בלק״ת בשה״ש ד״ה נאוו לחייך בתורי׳ וע״ע ד״ה אנ״י הנ״ל ספ״ב, ובת״א פ׳ יתרו ד״ה זו״ש בדיבור א׳ נאמרו בענין הכח שניתן לישראל במ״ת שיוכלו להמשיך כו׳ ובד״ה מנורת זהב כולה וזהו לעם סגולה ועמ״ש (במ״א (בבוך תרט״ז) בד״ה ביאור ענין למען אשר יצוה ובענין לשארי׳ נחלתו דלשם נז׳ מענין כי מי גוי גדול.

קיצור ענין וה׳ האמירך עם זו יצרת לי, מזוזה זו זה, אין כאל ומי כאל ישורון, היחוד עליון ומלאה הארץ דעה, גם שהמלאכי׳ יאמרו לפני הצדיקי׳ קדוש, וירם קרן לעמו, לעם סגולה.

ח) במד״ר תשא ר״פ מ״ה דקנ״ט ג׳ בפי׳ ויתנצלו בנ״י את עדיים ור׳ סימי אמר פורפיראות (בגדי מל׳ חשובים) וכה״א את ד׳ האמרת היום (האמרת ל׳ בגד כמו שפי׳ חז״ל בצע אמרתו ביזע פורפירא דילי׳ ע״פ מדותיו תרגום של אמרא דלבושא) והי׳ האמירך היום י״ל דהנה מבואר במד״ר פ׳ ויקרא ר״פ ב׳ דקס״ז ע״א צו את בנ״י כו׳ שהן דבוקי׳ לי כו׳ כי כאשר ידבק האוזר כו׳ מכל פרפורין שיש לך כו׳ שאותו לבשתי ביום מלכותי כו׳ הן שהמליכוני תחלה על הים ואמרו ד׳ ימלוך לע״ו עכ״ל, הרי שבחי׳ הלבוש המודבק לגוף ממש זה״ע נש״י וזהו עצמו ענין ד׳ ימלוך שבחי׳ מ׳ נק׳ לבוש, ואפ״ל לבוש זהו ע״ד הנז׳ במד״ר בראשית פכ״א כהדין קמצא דלבושא מיני׳ ובי׳ וכמ״ש בפי׳ ברוך כה״מ היינו מה שעלה במח׳ אנא אמלוך וכמ״ש ע״פ ואולם חי אני וימלא כבוד ה׳ והרי נק׳ מלך ישראל וגואלו, ועכ״פ לפ״ז פי׳ את ד׳ האמרת שהמשיכו גילוי מלכותו ית׳ ע״ד ד׳ ימלוך לע״ו דהיינו לע״ל שנאמ׳ והי׳ ה׳ למלך ואמרז״ל שאלמלא אמרו ה׳ מלך לע״ו לא הי׳ אומה ול׳ שולטת בהם כו׳ כי הי׳ גם עתה הגילוי מה שיהי׳ לע״ל ד׳ ימלוך כו׳ והוא מבחי׳ הוד והדר לבשת לבושי׳ דהוד והדר כדלקמן, והנה בקי״ס אמרו ד׳ ימלוך כי אז בקי״ס הי׳ גילוי מלכותו ית׳ ע״י כי בא סוס פרעה כו׳ ובנ״י הלכו ביבשה כו׳ וזהו גילוי מלכותו ית׳ שמראה מלכותו וכמ״ש הרמ״ז פ׳ בשלח דנ״ד א׳ ע״פ אז ישיר

בענין פי' אז א' נהירו דעתיקא שמאיר בזיין שהוא מ' היינו בחי' המאיר ביחוד פנימי דאו"א ונהר יוצא מעדן שבחי' זו למעלה מחיות העולמות שהיא מחיצוני' או"א וע' זהר נח גבי אלה תולדות נח ונהר יוצא מעדן שזהו פנימי' השפע שנפתח בשבת שלמעלה מההמשכה שבשימ"ב כו' ע"ש ונת' במ"א באריכות וע"י המשכה זו ד' ימלוך כו' ועד"ז ה"ע גלה כבוד מלכותך והוא ע"ד שנגלה עליהם ממה"מ בלק"ת שה"ש ד"ה קול דודי, והנה בר"ה שממשיכי' מלכיות זה"ע את ד' האמרת היום ועמ"ש מזה בלק"ת סד"ה אתם נצבים ובד"ה שוש אשיש וכמ"כ נמשך לבושי' אלו לנשמה וכמ"ש באגה"ק סי' כ"ט בד"ה אחעט"ב ובסש"ב ח"א פ"ה שהלבושי' אלו אף שהם לבושי' לנשמה הם גבוהי' מעצם הנשמה ונק' יומין עילאין וע' בת"א פ' חיי ע"פ מאמרז"ל יפה שעה א' בתומע"ט בעוה"ז כו' וע' בת"א ע"פ יביאו לבוש מל' אשר לבש בו המלך שה"ע ה' מלך גאות לבש ומבחי' לבוש זה נמשך לבושים לנשמות כו' ועמ"ש מענין מזון ולבוש ד"ה חנוכת הבית דרוש השני ועמ"ש מענין שמנה בגדי' דכה"ג נגד ח' ימי המילה שנמצא מגיע הלבוש גם בבחי' בינה ששם מאיר עת"י.

קיצור האמרת לבוש ע"י ד' ימלוך לע"ו, לבושא מיני' ובי' ועמ"ש ע"פ ואולם חי אני וימלא כבוד ד', שנגלה עליהם ממ"ה, גלה כבוד מלכותך, והאמירך בגדי קדש.

ט) עוי"ל דמהרמ"א בתלים רסי' ק"ד ע"פ הוד והדר לבשת כ' דאי' בפסיקתא שלבוש זה דהוד והדר לבש הקב"ה בעת בריה"ע, וזה כמ"ש במק"מ ס"פ מצורע ב' האריז"ל ששבעה ימי בראשית הם ז"ת דע"י והיינו שאז האיר בחי' עת"י, ולכן נק' ימי קדם כמשארז"ל לפי שעדיין לא היו עכו"ם בעולם כו' ולכן הי' הוד והדר בעולם וכמ"ש במד"ר פ' בראשית פ' י"ב בענין אלה תולדו' השוה"א מלא בשני ווין שלא יהי' כן עד ימי המשיח כו' ע"ש ולכן אח"כ ע"י החטא עה"ד כל תולדת שבמקרא חסר ועמ"ש מזה ע"פ גדילים תעשה לך וע"פ הוד והדר לבשת ועכשיו העבודה ע"י תומ"צ להמשיך בחי' הוד והדר לבשת וכמ"כ על א"ח שהיא כנ"י נא' עוז והדר לבושה ותשחק ליום אחרון וזהו הוד והדר תשוה עליו וא"כ פי' האמרת היום היינו להמשיך בחי' הוד והדר לבשת וכמ"ש במד"ר ס"פ ואתחנן וכנגד זה ישראל מעטרין להקב"ה בעשרה לבושי' שממשיכי' התלבשותו ית' בעשרה לבושים, פי' ע"ד הוד והדר דהיינו ע"ס דאצי' כו' או לומר שבמדות שבמל' יאירו הע"ס העליוני' וזהו אמרו לפני מלכיות אמרו ל' שבח ול' לבוש כנ"ל ע"ד ויתן עליו הוד מלכות, וענין שנק' הע"ס לבושי' שהרי לכאו' הם בחי' גופי' והגוף מתאחד עם הנשמה משא"כ הלבוש אך בפרד"ס ערך שם פי' שמות הם לבושי' והיינו שהע"ס הם רק שמותיו של הא"ס ב"ה ע"ד שם והארה שאינו נוגע אל העצמיות ולכן נק' לבושי' שאין שייך לומר שהחכמה שהיא עצמותו רק בחי' שם של המאציל וכן החסד והשם הוא בחי' לבוש, ואעפ"כ נק' אצי' ל' ויאצל שהוא ג"כ ענין הארה, או י"ל ע"ד או"א מלבישי' לזרועות דא"א, וע' בלק"ת בשה"ש בביאור ע"פ כי כאשר השמי' החדשי' פ"א מענין אור וכלי ולבוש ובלק"ת פ' אחרי ד"ה ביאור הדברי' ע"פ כי ביום הזה יכפר ושם פ"ב מענין שהדיקנא נק' לבוש כמו האותיות הם לבושי' כו' ועפי"ז י"ל מ"ש הפרד"ס שהשמות הם לבושי' כי

השמות הם בחי' אותיות גם טנת"א טעמי' הם אותיות התענוג כו', וענין שאו"א מלבישי' לא"א וזו"נ מלבישי' לאו"א ביאר רבינו ז"ל וז"ל מו"ח ז"ל להבין ענין ההתלבשו' הנז' בע"ח שזה מלביש לזה מה ענינו הנה עד"מ במו"מ שעיקר נקודת רצונו הוא הריוח ומה שיצטרך לקנות סחורה כדי להרויח אינו אלא בחי' לבוש אל פנימי' המכוון שלו, ולבוש ללבוש הוא מה שיצטרך לנסוע למרחקים למכור הסחורה וכדומה לזה כל שיסבב פנימי' המכוון העיקרי בלבושי' חיצוני' שאין רצונו בהם כלל מצד עצמם כ"א מצד פנימי' המכוון כו' יקראו בשם לבושי' וזה מלביש לזה וזה לזה עד המצא הנקודה הפנימי' שבשבילה טרח בכל הלבושי' החיצוני' ועוד משל אחר מן הכאת האב לבנו קטן שההכאה זו אין מטבעת האב הפנימי' לבנו שהרי אוהבו אהבה נפלאה, אך להיות כי צריך לייסרו כדי שייטיב דרכו ואינו מייסרו רק מחמת האהבה שמחמת שחפץ בהצדקו וכמ"ש במד"ר ר"פ ואלה שמות ע"פ חושך שבטו שונא בנו ואוהבו שחרו מוסר, ונמצא האה' מוסתרת ומולבשת באכזריות ושנאה של ההכאה כי אינו מכהו רק מאהבה (ולכן לבן חברו אינו מייסרו ומכהו כלל כי לא איכפת לי' תיקונו כו') אבל הכאה זו גלויה היא והאהבה שמחמתה מכהו מוסתרת היא כמו הלבוש שמסתיר גופו של אדם (ולכן ישראל מלבישי' להקב"ה עשרה לבושי' כי בנים אתם להוי' וצריך להתנהג כמו האב עם הבן שלפעמי' מיירסו ומתלבש במדת הגבורה ואזי אדרבה מלובש בזה עוצם האהבה כו') כן מסתיר ומלביש החסדי' בגבורות שיהי' הגבורות בגילוי והחסדי' בהסתר כו', וע"ד כ"ז יובן למעלה הלבשה שמלביש התחתון לעליון הימנו היינו שבחי' התגלות החיצוני' הוא התחתון והעליון שהוא עיקר מקור הפנימי' הוא בהסתר והעלם בו וכן עד כמה לבושי' זה מלביש לזה כו' עכ"ל, ומ"ש בדרוש המילויים בענין התלבשות והתכללות, וע' בפרד"ס ערך כנפיים ש' אד' לבוש לשם הוי' ואח"כ ענין עשרה לבושי' שהע"ס הם לבושי' ובתוכם מלובש אא"ס שהמכוון מהלבוש שיהי' גילוי אא"ס ב"ה ממש ע"י לבושי' אלו כמו ע"י המו"מ ימצא הריוח וכך ע"י ע"ס יהי' גילוי אא"ס ממש ע"ד ואמר ביום ההוא הנה אלקינו זה וע' בת"א פ' מקץ ד"ה ת"ר נ"ח בש"א כו' מענין אספקלרי' דנהרא שהם הלבושי' דתומ"צ ולכן נק' יומין עילאין כו'.

קיצור האמרת היום ל' לבוש, דאי' בעת בריה"ע לבש לבוש הוד והדר לבשת ואח"כ לפעמים אלביש שמים קדרות ולכן נש"י ממשיכי' שיתלבש בלבוש דהוד והדר כמ"ש במדרש שישראל מעטרי' להקב"ה בעשרה לבושי' שהם ע"ס דאצי' שלגבי אא"ס נק' רק לבושי' והיינו ע"י עסק התורה שנק' לבוש כמ"ש אין כבוד אלא תורה וכבוד היינו לבוש וכן וילבש צדקה, עוטה אור כשלמה קאי על התורה שנק' שלמה ולבוש.

י) **מד"ר** באיכה ס"ז ד' ד"ה מעשה במרים משמע פי' האמרת והאמירך ג"כ ל' שבועה שאין אנו ממירים אותו באל אחר והוא ית' נשבע שאינו ממירנו באומה אחרת יעו"ש.

יא) **בילקוט** פ' בשלח דס"ט ב' ע"פ אז ישיר רמז רמ"א ארע"ק בשעה שאמרו ישראל אז ישיר לבש הקב"ה חלוק של תפארת שהיו חקוקין עליו

כל אז שבתורה כו׳ את ד׳ האמרת היום ור״ל האמרת ל׳ פורפירא וחלוק ופי׳ אז י״ל המשכה מהבינה בז׳ מדות וזה״ע האמרת היום.

יב) **דף** ע״ד ע״פ עזי וזמרת י״ה תחלת רמז רמ״ד עוזר ומסמך אתה לכל באי עולם אבל לי ביותר עשאני אמירה שנאמ׳ וה׳ האמירך היום י״ל ע״ד באשרי כי אשרוני בנות ואשרו אתכם כל הגוים ועמש״ל סעי׳ ז׳.

יג) **פ׳** בא דס״ב ג׳ תחלת רמז ר״ז וה׳ האמירך היום כו׳ כאשר דיבר והיכן דיבר את ד׳ האמרת היום והקשה הז״ר יעו״ש, וי״ל ע״פ מש״ל סעי׳ י״א מבחי׳ אז ישיר נמשך כל אז שבתנ״ך אז תשמח בתולה במחול אז יבקע כשחר אורך לכן ע״י את ד׳ האמרת היום באז נמשך וה׳ האמירך, או יש לפרש כי פי׳ את ה׳ האמרת היום יש לפרש ג״כ לשון אמירה ודיבור, שעשית אותו להיות אומר וכמ״ש בלק״ת פ׳ תבא סד״ה היום הזה, וזהו והיכן דיבר את ה׳ האמרת היום דפי׳ האמרת הוא לשון דיבור ואמירה כנ״ל, ילקוט ח״ב בשופטים רמז מ״ג כמ״ש בילקוט פ׳ בא רמז ר״ז כנ״ל, בישעי׳ סוף רמז שכ״ט ע״פ ישראל אשר בך אתפאר, אתם עשיתוני חטיבה אחת שנאמר את ה׳ האמרת היום, והוא מהמכילתא ע״ד הגמ׳ פ״ק דברכות ד״ו, הובא בילקוט שם רמז שס״ו דנ״ח א׳.

יד) **בלק״ת** פ׳ במדבר בד״ה וארשתיך לי, ענין אשר קדשנו במצותיו קדשנו במצותיך ע״ש ספ״ג, ושם פ״ד והנה ענין הקדושין ומאמר ענין אחד הוא, וביאור הענין ע״ד מ״ש את ה׳ האמרת היום, ופי׳ האמרת לשון מפעיל שהפעלת האמירה בו ית׳ ע״י עסק התורה כמ״ש במ״א, והנה באמירה זו שהיא אותיות התורה מתגלה בו הארת עצמות אור א״ס ב״ה עכ״ל, ועמ״ש ע״פ רוממות אל בגרונם וחרב פפיות בידם, פפיות ב׳ פיות בחי׳ ואשים דברי בפיך כו׳, ועמ״ש בת״א פ׳ יתרו בד״ה בחדש השלישי בפי׳ וידבר אלקי׳ את כל הדברים האלה לאמר.

טו) **מ״כ** מכ״י מו״ח ז״ל דברי רבינו ז״ל בשנת תקס״ב וז״ל להבין ענין מאמר ביבמה, למה קראוהו חז״ל מאמר בכל המשניות והגמ׳ דמס׳ יבמות, והוא קדושי היבמה והם מד״ס, שאין המאמר גומר בה קדושי תורה כמו בשאר אשה, ומן התורה א״צ קדושין כלל כי יש דיעה דזיקה נשואין עושה או אירוסין עושה כו׳, אך הלא ידוע ענין קדושין שהוא מבחי׳ חכ׳ הנק׳ קדש העליון (ע׳ ביאור מאמר הזהר אמור ד״ק ע״ב גבי אימתי זווגא דכנ״י במלכא קדישא, ובדרוש תלתא אינון זמינין מקדש, זהר אמור דצ״ד, בסדור שער המועדים, ועמ״ש בלק״ת בד״ה שבת שבתון יהי׳ לכם) והקדושין הם להעלות ולחבר מוחין דנוק׳ למוחין דדכורא באמרו הרי את מקודשת לי כו׳ (הג״ה י״ל כי מוחין דנוק׳ נקרא קדש תתאה שהיא חכ׳ תתאה כנז׳ בזהר פקודי דרכ״ה ב׳ ובפ׳ קרח דקע״ו ב׳, וע״י הקדושין מתעלה להתחבר לקדש עילאה והם יוד דהוי׳ וי״ד דאד׳, וע׳ מענין קדושין בלק״ת בד״ה טוב לחסות, בפי׳ קדשנו במצותיך, ועמ״ש בד״ה כי על כל כבוד חופה, בענין כבוד תתאה וכבוד עילאה שהם ח״ת וח״ע שהם ב׳ בחי׳ קדש הנ״ל ומשם יובן ביאור הדברים, ועמ״ש מענין ארוסין ונשואין בד״ה תורה צוה כו׳, ומ״ש מענין מקודשת לי, בד״ה וארשתיך לי עכ״ה) וענין קדש העליון הוא חכ׳ העצמיות של המשפיע חכים ולא בחכ׳

ידיעא (עמ״ש בת״א סד״ה ואלה שמות בנ״י) וזהו ענין טבעת קדושין שהוא עגול שהוא חכמה שבבחי׳ עיגול שעליון ותחתון שוה כו׳ שהיא בחי׳ סוכ״ע, אך זיקת יבמה אירוסין עושה ונכללת במוחין דבעלה היבם רק שחז״ל הצריכו להמשיך לה מקדש העליון בבחי׳ מאמר שהוא ענין בראשית נמי מאמר הוא, ובראשית ת״י בחוכמתא נק׳ ג״כ מאמר (עמ״ש מזה בלק״ת בד״ה בשעה שהקדימו ישראל נעשה, ובד״ה האזינו השמים דרוש הראשון) פי׳ שיש בחכ׳ ב׳ בחי׳ הא׳ החכמה בעצמותה שהוא חכם בעצמו ואינו שייך להשפעה עדיין, והב׳ הוא השפעת החכמה להשפיע וכענין מגיד מראשית אחרית פי׳ מגיד ל׳ המשכה כמו נהר דינור דנגיד ונפיק והמשכה זו היא מבחי׳ ראשית שהוא החכמה לבחי׳ אחרית שהוא חכמה תתאה הנקראת אחרית הימים, וזהו ענין ראשית משא״כ החכמה בעצמה נקרא ראש, קורא הדורות מראש (ונראה שבחי׳ זו השנית נקרא ישראל סבא שהוא מבחי׳ נה״י דאבא עיין סד״ה ואלה שמות הנ״ל ובלק״ת בשה״ש בביאור ע״פ צאינה וראינה דרוש השני, וזהו ג״כ ענין עצם היו״ד וקוצו התחתון ונק׳ רישא גזעא ושבילא), והנה קדושי תורה קדשנו במצותיך הם המשכת עצם החכמה קדש העליון, ובחי׳ הב׳ שבחכמה זהו ענין הנקרא מאמר דהיינו ענין בראשית נמי מאמר הוא שהוא בחי׳ השפעת החכמה להיות מקור להדבור ממש ויאמר אלקים כו׳ וזהו ענין בראשית שהוא הסמיכות לבנות הבנין ע״פ הציור שמראש בחי׳ ואהי׳ אצלו אמון, קורא הדורות מראש, וע״ז אמרו בראשית שהוא גילוי החכמה נמי מאמר הוא לגבי עצם החכמה קדש העליון (ושבת נק׳ קדש הוא השביתה מיו״ד מאמרות גם מבחי׳ בראשית כו׳) שהרי הוא המשכה וירידה רק שהוא ירידת החכמה, שהוא בחי׳ כלל לגבי שאר ט׳ המאמרות שהן המשכה מהכלל לפרט, וזהו לשון מאמר ביבמה, מאמר לשון מפעיל מזל ומגיד הראשית לאחרית שהם שאר המאמרות, וזהו שקדושי היבם ביבמה שאינם קדושי תורה לא קראוהו בשם קדושין ע״ש עצמיות החכמה, כ״א בשם מאמר של בראשית נמי מאמר הוא, עכת״ד. וכן מצאתי בזהר הרקיע בסבא דמשפטים דפ״ג ע״ב ענין מאמר דיבמה ע״ד שלכן נק׳ הקדושין מאמר כי זה וזה בחכמה, ולפי שהיבמה יש לה רוחא דשדי בגוה אחיו של היבם לכן א״צ קדושין מה״ת, שהרי כבר נתחברה לקדש העליון דדכורא כו׳ ע״י קדושי הראשון, ומכ״ז יובן ענין את ה׳ האמרת היום, שהמשכת אותו שיומשך בבחי׳ מאמר שהוא להיות גלוי והמשכת החכ׳ למטה שזהו פי׳ מאמר, וכמ״ש בלק״ת סד״ה וארשתיך לי, ועמ״ש ע״פ כה אמר ה׳ אל יתהלל החכם בחכמתו כו׳ כ״א בזאת יתהלל כו׳ דר״ל דוקא בהמשכת החכמה למטה, ועמ״ש בת״א בד״ה לך לך שקוץ התחתון של היו״ד המורה על גלוי והמשכת החכ׳ שרשו מקוץ העליון שלמעלה מעצם היו״ד כו׳.

קיצור האמרת, בראשית נמי מאמר הוא, והיינו להמשיכו בבחי׳ בראשית ברא.

טז) **מענין** יבום בזח״ג פ׳ תצא דר״פ סע״ב, ובסה״מ סי׳ קי״א דנ״ד ע״א ובמא״א אות יו״ד ס״ד, ומשם יובן שביבמה נק׳ מאמר, ובשו״ס דס״ו כ׳ ולכן קראו לקדושין האלו מאמר ע״ש כי שמרו אמרתך, בצע אמרתו עכ״ל, ואפ״ל עוד בענין היבום כי מלוי ו׳ הוא ג״כ ו׳, והם בחי׳ אחים ונת׳ מענין ב׳ ווין אלו בביאור ע״פ קול דודי הנה זה בא מדלג, והנה בגלותא אסתלק

עצם הוא"ו לעילא לעילא כמבו' בזהר ויגש דר"י ע"א גבי כי איננו, ואז מקבלת רק ממלוי הוא"ו וז"ס היבום אשת אח, וע' במד"ר פ' בראשית פי"ב בענין אלה תולדות השמים והארץ תולדות מלא בשני ווין ואח"כ כל תולדת שבמקרא חסר וא"ו א' וזהו ענין הסתלקות הוא"ו ונשאר רק ו' אחד י"ל זהו כענין היבום, ולע"ל אלה תולדות פרץ מלא בשני ווין כו' וזהו נמשך ג"כ מהיבום דיהודה לתמר כו', וגם י"ל זווג ישראל ורחל זהו זווגא דכנ"י במלכא קדישא וז"ס קדושי תורה, וכשמקבלת מבחי' יעקב נק' יבום ואז לא נמשך מבחי' קדש העליון כ"א מבחי' בראשית נמי מאמר הוא כנ"ל ועמ"ש ע"פ ואלה שמות בנ"י, וזהו ויקם עדות ביעקב ותורה שם בישראל, וההפרש בין עדות לתורה זהו כמו ההפרש בין מאמר לקדש העליון.

יז) **ונשוב** לפי' את הוי' האמרת היום, דקאי על אמירה שהפעלת האמירה בו ית', וזהו כמארז"ל רפ"ה דאבות בעשרה מאמרות נברא העולם כו' וליתן שכר טוב לצדיקים שמקיימים את העולם שנברא בעש"מ, והיינו כמ"ש בסדור בד"ה הקל קול יעקב, שבתחלה הבריאה נמשכו הע"מ בחסד חנם, כי חפץ חסד הוא, ועכשיו צ"ל ע"י אתעדל"ת וזהו כי אמרתי עולם חסד יבנה, פי' כי אמרתי שעי"ז את ה' האמרת היום, וכמ"ש בלק"ת בשה"ש בד"ה לסוסתי ברכבי, דרוש השני פ"א, וזהו שמקיימים את העולם שנברא בעשרה מאמרות, ובמד"ש פי' שזהו מ"ש וצדיק יסוד עולם, יסוד הוא קיום העולם, והנה ידוע פי' יסוד שהוא הממשיך עצמיות השפע במדת מל' שהיא מלכות כל עולמים, ולכן נקרא יסוד, וזהו את ה' האמרת היום, כי הע"מ מצד עצמן נאמר בהן ויאמר אלקים, הכל שם אלקים, אבל הצדיקים שמקיימים את העולם שממשיכים בחי' את הוי' אלקיך האמרת, שיהי' מאיר שם הוי' ג"כ בהעשרה מאמרות והיינו ענין וצדיק יסוד עולם, וזשארז"ל פ"ק דכתובות דף ה' ע"א גדולים מעשה צדיקים מעשה בראשית כו', וזהו וליתן שכר טוב לצדיקים, שכר טוב דוקא בחי' אמרו לצדיק כי טוב עמ"ש בלק"ת סד"ה ואתחנן אל ה', בהקיצורים מענין כי טוב.

קיצור כי ע"מ נאמר בראשית ברא אלקים, אכן את הוי' אלקיך האמרת היום שיומשך ג"כ שם הוי' בעשרה מאמרות, ע"ד ביום עשות הוי' אלקים ארץ ושמים.

יח) **עוי"ל** בפי' עשאוני חטיבה א' בעולם על שם הוי' שהפי' הוי' אחד ע"ד אני הוי', אני היינו עצמות אור א"ס עם ש' הוי' כולא חד ממש כמ"ש בלק"ת פ' בהר סד"ה את שבתותי תשמרו, וזהו חטיבה א' בעולם, כי עם היות ש' הוי' יו"ד צמצום כו' עכ"ז אני הוי' ממש, ועמ"ש בת"א ס"פ שמות בפי' ולבך יהגה אימה איה סופר, משא"כ עו"ג מפרידים בין עצמות אוא"ס לשם הוי' ורצונם לינק מבחי' דכחשיכה כאורה כמ"ש בת"א פ' וישלח ע"פ ויאבק איש עמו, וזהו אם תגביהי כנשר משם אורידך נאום הוי', נאום הוי' דוקא, והיינו ע"י כי אני הוי' דכולא חד, ועמ"ש בת"א בד"ה ויהי בשלח פרעה ומ"ש בלק"ת ע"פ ולא אבה הוי' אלקיך לשמוע אל בלעם, והיינו כי בלעם בלא עם, דכתיב כי עם קדוש אתה להוי' אלקיך, קדושים תהיו כי קדוש אני

הוי', ובלעם לא רצה שיומשך ע"י ש' הוי', שנמשך בקדושה דוקא ע"י כי עם קדוש, למען הקים אותך לי לעם, כ"א שיומשך מבחי' חנם בלא מצות, ולכן ולא אבה הוי' אלקיך לשמוע אל בלעם וע"ש פי' ויהפוך הוי' כו', והיינו ב' שמות ההוי' דכולא חד וזהו הוי' אחד וזהו את הוי' אלקיך האמרת היום כו'.

קיצור חטיבה א' ע"ד אני הוי' שעצמות אוא"ס ב"ה עם שם הוי' כולא חד ממש, וזהו ואתה מרום לעולם הוי' וע' מד"ר פ' קדושים ר"פ כ"ד ונתבאר במ"א בבוך בא, עמ"ש לקמן בד"ה זה ספר מענין ג' ספרים נפתחים בראש השנה.

ישתבח שמך לעד, זהו ע"ד את ה' האמרת היום דפי' לשון שבח והיינו ענין הוי' אחד ועמ"ש בפי' הוי' אחד בד"ה וארא אל אברהם, והנה בפסוק את ה' האמרת יש ט"ו תיבין, והם כנגד ט"ו שיר המעלות, כ"כ הבחיי פ' תרומה דק"ח ע"ב בפסוק אבני שוהם ואבני מלואים, וכנגד זה ט"ו שבחים בישתבח, ואפ"ל כי פי' הוי' אחד היינו ג"כ שיהי' השם שלם שיאירו י"ה בו"ה, וכן פי' האריז"ל בלק"ת בזכרי' ע"פ ביום ההוא יהי' הוי' אחד שיהי' ע"ס דז"א מקושרים באחדות א' הג"ר יאירו בז"ת, הפך מבחי' כי איננו דאסתלק לעילא לעילא בזת"א ויגש דר"י ע"א, א"נ פי' יהיה שיהיו ו"ה במדרגת י"ה, וזהו ט"ו שבחים דישתבח להמשיך בחי' י"ה בו"ה, או שיהיו בחי' ו"ה במדרגת י"ה, נמצא שיהי' גילוי בחי' אחד היינו ע"י בחי' יהיה שע"י שזו"נ יהיו במדרגת או"א שזהו פי' יהיה אזי יהי' הוי' אחד, ע' בגמ' ספ"ג דפסחים דמ"ט סע"א, ולכן אומרים ט"ו שבחים כדי להמשיך בחי' י"ה בו"ה וזהו ענין הללו י"ה כו', וביאור הענין כי הנה בי"ה הוי' צור עולמים אך בה' בראם ה' זעירא ה' אחרונה דשם הנק' ה' קטנה רחל, ומקבלת מהוא"ו, ועיין באג"ה בד"ה ויעש דוד שם, ועכ"ז הי' תולדות מלא וא"ו ואח"כ ע"י חטא עה"ד תולדת חסר וא"ו אכן ט"ו שבחים להמשיך י"ה היינו שבחי' בהא נברא עוה"ז לא יהי' ה' זעירא כ"א יאיר בו ה' עילאה והיינו ע"י שיקבל ההא מהיוד עצמו שלמעלה מבחי' וא"ו כו', וה' זעירא ה' קטנה רחל ומזה נמשך בחי' כרחל לפני גוזזיה נאלמה כמ"ש בלק"ת פ' פנחס בד"ה צו את בנ"י דרוש השני, ועמ"ש מזה ג"כ בד"ה אלה מסעי דרוש השני, אבל ה' עילאה היא בחינת יובל וחירו שאין שם יניקת החיצונים, וזהו ענין ברוך ה' אלקי ישראל מן העולם ועד העולם דהיינו ההמשכה מעלמא דאתכסיא לעלמא דאתגליא.

והאופנים וחיות הקדש ברעש גדול, ע"ד גדול הוי' ומהולל מאד בעיר אלקינו, כמשנ"ת הפי' בת"א בד"ה וידבר אלקים כו' וארא אל אברהם כו', ומזה נמשך הרעש, איך שמתהווה יש מאין רק מבחי' אותיות הנק' עיר אלקינו כו', ולכן נקרא רעש גדול שהרעש וההתפעלות נמשך מבחי' גדול הוי' כו', וסעד מצאתי לפירוש זה ממ"ש במד"ר פ' הברכה דש"ב ע"ב ע"פ ואשמע אחרי קול רעש גדול ואין רעש אלא זיע ואין גדול אלא משה שנאמר גם האיש

משה גדול מאד באמ"צ כו', וא"כ כש"כ שיש לפרש גדול על הקב"ה וכמ"ש במד"ר פ' וירא ע"פ ויעש אברהם משתה גדול, גדול העולמים היה שם כו' וכן ע"פ איננו גדול בבית הזה כו' פ' וישב.

עלינו לשבח, גימ' שור בכור הדר לו להמשיך הדר מלכותו ע"י יסוד שהוא הדר ונק' שור שבח גימ' ש"י יקר, לאדון הכל י"ל עצמות א"ס אשר לך טוב להודות, כי כל בשמים ובארץ נש"ב ע"י העלאה לך ה' הגדולה כו' ומענין וקונה הכל ומענין בכל מכל כל, וזהו אדון הכל, כי הוא ית' למעלה מבחי' נש"ב, ע' במד"ר ומה עלינו לעשות רק להודות נמצא זה שייך על אתעדל"ע ממקום שאין אתעדל"ת מגעת שם ועד"ז ר"ה המלך הקדוש כו', ולתת גדולה ליוצר בראשית זהו בע"ס כמו שיעור קומה של יוצר בראשית כמנין ורב כח ע"כ בבחי' זו שייך הבו גודל לאלקינו, גדלו לה' אתי, ועמ"ש בד"ה צדקת פרזונו בפי' הש"ס יומא סט"ב ע"פ האלקים הגדול כו' רב גידל אמר ברוך כו' מן העולם ועד העולם ור"ל המשכת ע"ק בז"א, כי ז"א פירושו זעיר ע"כ שייך הבו גודל להמשיך מע"ק כו', שלא עשנו, כי אף שחביב אדם שנברא בצלם קאי על כללות מין המדבר, מ"מ שרשם מבחי' פני אדם שבמרכבה וזה ג"כ לחסידי עוכומ"ז, אבל הרשעים נמשכו מבחי' כקוף בפני אדם זח"ב קמ"ח ב', אבל הצדיקים נמשכים מבחי' ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם, בצלמנו יחו"ע כדמותנו יחו"ת אתם קרואים אדם, וזהו עשנו נעשה אדם, הוא עשנו ולא אנחנו ע"י ל"ת ולו ע"י מ"ע ע' ת"א ר"פ לך, וע' זהר וירא קט"ו ע"פ ויש ה' לשרה, אף עשיתיו רבוי, מבואר בתרגום דקאי על הגאולה דלע"ל, ככה יעשה לאיש, וע' גמ' כתובות דף ה' סע"א, משפחות האדמה, ע"ד היורדת למטה לארץ, אך אדמה ע"ש אדם, אך כשחוטא נק' ע"ש אדמה וכשהוא צדיק נק' אדם אדמה לעליון, עמ"ש מזה בדרוש מזבח אדמה, חלקנו כהם חלקי הוי' אמרה נפשי, חלק ה' עמו, שחלק מכבודו שנתן מכבודו, ועמ"ש ע"פ והי' האמירך, חטיבה אחת בעולם אחת היא יונתי, שמקבלת שפע הפנימיות אלה תולדות נח אלה פסל כו' ועד"ז כו' כי ונהר יוצא מעדן כו' בעה"נ ישבו אבותיכם רק באבותיך חשק ה', וגורלינו הגורל בחי' מזליה, והחלק בחי' הפנימי, וכמ"ש בד"ה יונתי בפי' ואנכי איש חלק לא יושיע, שאין לו תשועה, כורעים נה"י וכל ברך לך תכרע ומשתחוים וכל קומה לפניך תשתחוה ומודים השתחוואה פנימי' נוטה שמים ע' זהר ויגש ע"פ ונוטיהם, וענין עלינו לשבח שיהי' שמח בחלקו ע"ד ויספו ענוים כו' ואביוני אדם כו'.

האמרת רבות כי תשא, ר"פ מ"ה נשא פי"ז רנ"ו ג', ולתתך עליון וישלח פרשה ע"ה דף פ"ד ד'.

את ה' האמרת היום. פ"ק דברכות ד"ו סע"א הני תפילין דמארי עלמא מה כתיב בהו ומי כעמך כישראל גוי אחד בארץ כו' א"ל הקב"ה לישראל אתם עשיתוני חטיבה אחת בעולם שנא' שמע ישראל הוי' אלקינו הוי' אחד ואני אעשה אתכם חטיבה אחת בעולם שנא' ומי כעמך ישראל כו'. בדה"א י"ז כ"א וע"ש שזהו"ע את ד' האמרת היום וכפרש"י האמרת לשון חשיבות ושבח כמו יתאמרו כל פועלי און ישתבחו עכ"ל. וכ"ה בש"ב סי' ז' כ"ג ושם נאמר ומי כעמך כישראל ואפ"ל ע"ד מ"ש במ"א ששרש נש"י ממשיכים מבחי' כף יו"ד היינו כתר וחכ' בד"ה יונתי בחגוי גבי ולכי לך ובגמ' דברכות ד"ו כן הוא פ"ק דחגיגה ד"ג ע"א ושם פרש"י חטיבה אחת שבח אחד ושבח מיוחד לומר אין כמוך לכך בחרנוך לאלוה עכ"ל, ומ"ש רש"י לכך בחרנוך י"ל שזהו מ"ש כי יעקב בחר לו י"ה לפי' אחד אף שהפי' הנמצא במדרשים אשר י"ה כביכול בחר לו את יעקב והמכוון לכך בחרנוך לאלוה דוקא לאפוקי מן האומרים דקרו לי' אלקא דאלקיא, וכמ"ש בלק"ת בשה"ש בד"ה ששים המה דרוש השני ושם ספ"א בענין רם על כל כו' מי כהוי' אלקינו המגביהי לשבת המשפילי לראות בשמים ובארץ, וכן בזהר ר"פ תרומה דקכ"ו ע"א וכפי' הרמ"ז שם משמע דמפרש שני הפירושים בענין כי יעקב בחר לו י"ה וכמבואר בזהר ויצא דקס"א ע"ב וזהו דמשמע בזח"ג נשא דקכ"ח רע"א מי כמוך הוא בעת"י וכמ"ש מזה בלק"ת פ' שלח בד"ה כי תבואו אל ארץ מושבותיכם פ"ג בהגה"ה, והיינו כי שם דוקא הוא בחי' המגביהי יותר מבחי' רם על כל ע"כ משם דוקא נמשך המשפילי במד"ר נשא פי"ז דרנ"ז ב' ג"כ כמ"ש בגמרא דחגיגה הנ"ל, ועמ"ש ע"פ מי כמוך תלים סי' פ"ו ח' אין כמוך באלקים אד', ועמ"ש במד"ר פ' בשלח פכ"ה ע"פ הנני ממטיר לכם לחם מן השמים ובערוך ערך אמר (השלישי) פי' חטיבה אחת בעולם צור אחד בעולם כלומר דבר הניכר שאין כמותו עכ"ל, ועד"ז פי' במדרש פ' נשא פ' יו"ד ע"פ איש אחד כ"מ שנאמר אחד גדול הוא בהקב"ה נאמר אחד דכתי' ה' אחד אין בעולם כיוצא בו, וכן באברהם דכתי' אחד הי' אברהם לא הי' באותן ימים כיוצא בו. ועד"ז פי' רז"ל ענין צבאות אות הוא בצבא שלו ע' מזה בלק"ת סד"ה ואתא מרבבות קדש וזהו ע"ד אנת הוא חד ולא בחושבן כמ"ש בלק"ת פ' ואתחנן בד"ה ענין ק"ש אחד ואהבת ושם ספ"ב וז"ל והיינו ע"י שיתבונן איך שהוא ית' אחד חד ולא בחושבן עכ"ל, ור"ל שאין ערוך אליו כלל שמעלה ומטה שוין אצלו ע"ש לעיל מיני', וזהו פי' המדרש אין בעולם כיוצא בו דמאי קמ"ל שאין בנבראים כמו הבורא אלא דר"ל שאין ערוך לך, וע' בסדור בדרוש הוד שבהוד גבי ל"ג בעומר מענין אין ערוך, ועמ"ש ע"פ אין קדוש כהוי' בלק"ת בשה"ש בד"ה צאינה וראינה דרוש הראשון פ"א, גם במ"א פי' ה' אחד שהוא מצות ליחדו היינו לא לומר שהמלאכים אחר שנבראו מסייעים לו אלא כי הוא לבדו הפועל הכל.

קיצור. פי' חטיבה אחת זהו ע"ד אין כמוך, אין בעולם כיוצא בו ור"ל שאין ערוך אליו כלל דקמי' אצי' ועשי' שוין ופירש"י לכך בחרנוך לאלוה ור"ל לאפוקי מן עו"ג דקרו לי' אלהא דאלקיא אלא הוא לבדו הפועל הכל ואין המלאכים אפי' מסייעים לו.

ב) **והנה** האמרת יש בו ג' פירושים האחד לשון רוממות ושבח שאין ערוך אליו כלל כנ"ל, הב' לבוש פורפירא כמ"ש במדרש כי תשא ובמדרש איכה סי' ב' י"ז ע"פ בצע אמרתו אשר צוה מימי קדם בזע פורפירא דילי' ובזהר פ' נח דס"א ע"ב שהיא המל' ששרשה מימי קדם הם י"ג ת"ד ובזע וקרעה לשנים היינו שחלק ממנה נתלבש בקליפות כ"כ בזח"א שם וא"כ עפי"ז י"ל פי' את ה' האמרת היום שהמשכתו בלבוש מל' וכמ"ש בפ' רעייתי יפתי שעושים לבוש יפה להקב"ה לאפוקי מבחי' אלביש שמים קדרות בלקוטי תורה בשה"ש ע"פ יונתי בחגוי הסלע ובהביאור, הג' האמרת לשון אמירה ודבור בשה"ש ע"פ יונתי עשית אותו להיות אומר ודובר עד"מ כל הקורא ושונה הקב"ה קורא ושונה כנגדו בסדור בד"ה הקול קול יעקב, והנה היום קאי על ר"ה וענין האמרת לשון שבח כמשארז"ל אמרו לפני מלכיות וארז"ל שמע ישראל הוי' אלקינו הוי' אחד זהו מלכות וזהו חטיבה אחת, וגם אמרו לשון לבוש ולשון לבוש היינו כמ"ש ה' מלך גאות לבש יביאו לבוש מל', ור"ל שזהו לבוש יפה וגם ששרשו מימי קדם, ולשון אמירה ודבור בר"ה ענין עולם הדבור, וזהו שאומרים בר"ה ודברך מלכנו אמת וקיים לעד וגו', ועוי"ל בענין ר"ה נאמר ג"כ לעולם ד' דברך נצב בשמים כמ"ש במד"ר אמור ר"פ כ"ט אך פי' האמרת היום היינו שבר"ה ממשיכים הדבור מע"ק שמשם דוקא יומשך הדבור וא"כ ממילא יומשך הדבור רק לטוב, והענין שארז"ל במדרש וירא פנ"ט לעולם ה' דברך נצב בשמים רשב"נ פתח לא איש אל ויכזב ובן אדם ויתנחם ההוא אמר ולא יעשה ודיבר ולא יקימנה בפ' בלק כ"ג י"ט, אלא בשעה שהקב"ה גוזר להביא טובה לעולם לא איש אל ויכזב ובשעה שהוא גוזר להביא רעה לעולם ההוא אמר ולא יעשה עכ"ל, וכעין זה הוא בפ' בלק דרע"ט ב', והענין כמ"ש בת"א פ' יתרו בהביאור ע"פ זכור ושמור בענין כי לא אדם הוא להנחם היינו כשההמשכה הוא מע"ק שם אין שייך שינויים כי אני הוי' לא שניתי אבל כשההמשכה באה מז"א שהמדות נמשכות ע"פ השכל שייך שינוי וזהו רמה קרני דדוד לפי שדוד הוא בחי' מל' שנסב"ת ע"ש שמלכותו נמשך מבחי' רמה שהוא כתר ולכן בשעה שהקב"ה גוזר להביא טובה לעולם שנמשך בחי' זו מע"ק דתמן לית שמאלא וכולו הטוב והמטיב עז"נ לא איש אל ויכזב, פי' איש היינו ז"א כמ"ש הוי' איש מלחמה אבל ע"ק הוא למעלה מבחי' איש ואדם לכן אין שייך שם שינויים כי ויכזב פירושו ע"ד נהרות המכזבין שנפסק השפע וא"כ לא איש אל ויכזב היינו שהטובה אינה מפסקת, משא"כ כשהוא גוזר להביא רעה לעולם הנה בחי' זו נמשך מז"א שבו יש מדה"ד עז"נ ההוא אמר ולא יעשה שע"י ההמשכת רחמים ויהפוך מדה"ד למדה"ר וא"כ מ"ש לעולם ד' דברך נצב בשמים ומ"ש ודבר אלקינו יקום לעולם היינו לפי שדיבור ג"כ בא מע"ק שהוא טובה לעולם ונמשך מע"ק להמשיך חיות מן העולם, ועד"ז פי' את ה' האמרת היום היינו שהוא בנין המל' ונסב"ת כנ"ל גבי דוד, ואח"כ ממשיכים האמירה ודבור מע"ק ולכן אומרים בר"ה ודברך מלכנו אמת וקיים לעד דפי' אמת וקיים לעד זהו כענין אני הוי' לא שניתי, וזהו מפני שממשיכים שיומשך בהדבור מבחי' ע"ק, והיינו לפי אשר האמרת הוא ג"כ רוממות ע"ד אין ערוך אליו וזהו בע"ק ומשם דוקא ממשיכים הדבור וא"כ יהי' הדבור רק

לטובה, ובזה יש לתרץ הקושיא שהקשה שם בזהר הקדוש פ' וירא דנ"ג ממ"ש בירמי' סי' י"ח ט' ורגע אדבר על גוי ועל ממלכה לבנות ולנטוע ועשה הרע בעיני לבלתי שמוע בקולי ונחמתי על הטובה אשר אמרתי להטיב אותו הרי גם כשהקב"ה גוזר להטיב טובה יוכל להיות שיחזור בו, די"ל שהתם מיירי כשהדבור נמשך מז"א שהרי ז"א יש בו ג"כ חו"ג א"כ כלול מחסד ג"כ ואדרבה רובו חסדים אלא ששם נמשכים המדות ע"פ החכמה ובינה לכן יוכל לחזור בו וכמו שאול באחת ועלתה לו אבל כשהאמירה והדבור נמשך מע"ק ועז"נ לא איש אל ויכזב כי הוא למעלה ולא שניתי ע"כ עיקר פי' האמרת היום להמשיך בנין עולם הדבור מע"ק דוקא והרד"א רפ"ב ג"כ פי' שאומרים ודברך מלכנו אמת וקיים לעד דקאי אדלעיל מיני' שאומרים מלוך על כל העולם כולו בכבודיך כו' וידע כל פעול כו' שיהי' גילוי אלקות גם בעשי' וזה נמשך מבחי' סוכ"ע ע"כ אומרים שיקיים אותו הבטחה כי באמת דבור זה נמשך מבחי' לא איש אל ויכזב אף שאין זה לשונו ממש עכ"פ היוצא מזה דפי' את ה' האמרת היום שיומשך בנין עולם הדבור מע"ק דוקא ואז ממילא יומשך האמירה והדבור רק לטוב וגם לא יהי' להטובה שום הפסק.

קיצור ג' פירושים בענין האמרת, הא' לשון רוממות ע"ד אין ערוך, הב' לשון לבוש כי במל' הוא לבוש יפה כמ"ש בפי' יפתי ע"פ קומי לך ולכי רעיתי יפתי בד"ה יונתי בחגוי הסלע, הג' לשון אמירה ודבור שיומשך בנין המל' מע"ק דוקא.

ג) **וזהו** אני מדבר בצדקה (ובהביאור ע"פ אדם כי יקריב מכם) פי' כדי שיהי' המל' הנק' אני במדריגת הכתר הנק' מדבר כידוע שהמל' נק' דבור והכתר נק' מדבר כי ד' בחי' דצח"מ הדומם הוא הדבור שני אבנים בונות שתי בתים, והמדות הם צומח והחכ' היא חי כמ"ש והחכמה תחיה בעלי' והכתר הוא מדבר כמ"ש בלק"ת בהביאור ע"פ זאת חוקת התורה פ"ב והראי' שהקטן אעפ"י שיש לו שכל אינו יכול לדבר והיינו כי מדבר הוא הכתר שלמעלה מהשכל המושג ושיהי' אני מדבר בצדקה (תרטו"ב ח"ב דרנ"ט ע"ב, וארז"ל בפיך זו צדקה והיינו ע"י התפלות דר"ה וע"י השופר) שהמל' הנק' אני והוא הדבור יהי' במדריגת הכתר הנק' מדבר הוא ע"י הצדקה דוקא ולאו דוקא צדקה לבד אלא כל המצות נק' בשם הצדקה כמ"ש וצדקה תהי' לנו כי נשמור לעשות את כל המצוה כו', והנה הטעם לזה הנה תחלה יובן למה נק' המצות בשם צדקה, דהנה יש להבין למה האיש העושה טוב וסור מרע נק' בשם צדיק כמ"ש בנח כי אותך ראיתי צדיק וכי מפני שעושה טוב נק' בשם צדיק הלא שם צדיק הוא צדקתו בדין ויושר האמת כו', אך הענין הוא דעיקר שם זה צדיק הוא על עושה חסד וטוב עם הבריות כמו הנותן לעני פרטה נק' צדקה והנותן נק' צדיק וכך בעושה מעשה המצות חסד וטוב עושה כמו במעשה הצדקה ממש כי המל' נק' עני דהיינו בחי' סיהרא דלית לה מגרמה כלום וע"י המצות ממשיך בה ההמשכות אור"ס המלובש בתפארת בריח התיכון הנק' עשיר א"כ זהו ממש ענין הצדקה שגומל טובה וחסד לדל ע"ד משכיל אל דל, וזהו דמצוה לשון צוותא וחיבור היינו חיבור ויחוד סוכ"ע וממכ"ע דהיינו ההמשכה במל'

כמ"ש במ"א בד"ה וירא ישראל את היד הגדולה שזהו הנק' יחוד קוב"ה, וזהו ג"כ פי' צדקה צדק ה' ויש פי' צדק הוא הבינה שנק' צדק עליון כמ"ש בפרדס ערך צדק ובבינה הוא התגלות ע"ק א"כ הפי' צדקה שנמשך צדק בבחי' מל' והאיש הגורם המשכה זאת נק' צדיק, ויש ג"כ פי' שני בענין צדק צדקה עיין פרדס שם, והאיש הגורם ההמשכה זאת במל' נקרא צדיק כמ"ש אור זרוע לצדיק שהוא בחי' יסוד, ופי' אור זרוע היינו בחי' אור שנברא ביום ראשון כמ"ש במדרש תרומה פל"ה והוא הנמשך ע"י יסוד במל' הנק' עני כמ"ש בזהר ח"ב תרומה דקס"ו סע"ב, ולכן ארז"ל במד"ר בא ס"פ ט"ו שהלבנה היא של אור ור"ל שמקבלת בחי' אור זרוע כנ"ל, וזהו אני מדבר בצדקה אני הוא מל' והוא אותיות אין שהוא בכתר כי נתב"ס וסוב"ת, והנה ע"י השפעת ז"א במל' בבינה בנין הנוק' ועולים ברום המעלות עד שמאיר בה בחי' הכתר שנק' מדבר והיינו ע"י המצות וזהו אני מדבר בצדקה, והנה ארז"ל בפיך זו צדקה ר"ל ע"י השופר דר"ה וע"י התפלה שהם בפה גורמים צדקה הנ"ל להיות אני מדבר בצדקה, ואפ"ל ענין שמאיר הכתר במל' הענין כי יש אתוון זעירין ואתוון בינונין ואתוון רברבין אתוון זעירין הם במל' בהבראם בה' בראם, הוא ה"א זעירא, ואתוון בינונים הם בז"א, ואתוון רברבין הם בבינה שבה התגלות הכתר וההפרש בין אתוון זעירין ובין אתוון רברבין אשר אתוון זעירין מורה על השפלת עצמותו ואתוון רברבין מורה על הגבהת עצמותו וכמו ההפרש בין אני ובין אנכי דשניהם ענין אחד הודעת עצמותו ומהותו רק כשמודיע דרך שפלות אומר אני פלוני וכשמודיע דרך הגבהה והתנשאות אומר אנכי כמו אנכי הרואה ועד"ז אנכי מי שאנכי לכן ההפרש בין אנכי ובין אני הוא באות כ"ף אשר אות כ"ף מורה על הכתר ששם עיקר הרוממות והתנשאות א"כ י"ל פי' את ה' האמרת היום שאתה ממשיך במל' הנק' אתוון זעירין מבחי' שלמעלה יותר דהיינו אתוון בינונים שהוא בז"א או אפי' מאתוון רברבין ועי"ז יהי' נמשך גילוי אלקות בעולם.

קיצור סעיף ג', וזהו אני מדבר בצדקה, פי' כדי שיהי' אני שהוא המל' במדרגות הכתר הנק' מדבר הוא ע"י הצדקה וכל המצות נק' בשם צדקה והטעם ע"ד האיש שהוא סו"מ ועשת טוב נקרא צדיק כי אמיתית שם צדיק הוא על העושה חסד עם העני, וכך הוא ענין המצות כי המל' נק' עני, וע"י המצות ממשיך בה המשכות אוא"ס וא"כ זה הוא צדיק העושה צדקה ולכן מצוה לשון צוותא וחיבור בחי' יחד, וזהו אור זרוע לצדיק ר"ל אור שנברא ביום ראשון הוא נמשך ע"י צדיק במל' ועי"ז נעשת אני בבחי' מדבר כתר בפיך זו צדקה ר"ל ע"י התפלות והשופר בר"ה גורמים הצדקה הנ"ל, ואפ"ל ענין שיאיר הכתר במל' כי המל' נק' אתוון זעירין והכתר נק' אתוון רברבין אשר אתוון רברבין הם רוממות וכשיומשך במל' אתוון רברבין זהו המשכת הרוממות במל' ע"ד ארוממך אלקי המלך מלמעלה למטה ואזי יהי' גילוי אלקות בעולם, וזהו את ה' האמרת היום שאתה ממשיך במל' אתוון רברבין.

ד) ונתחיל* בפי' הראשון וע"פ פירש"י לכך בחרנוך לאלוה, והענין (בהבוך דברים(בספר) סעי' ה' דרפ"א א') עפ"י מה שאמרו רז"ל במדרש באיכה דע"ו ג' סד"ה חסדי ה' כי לא תמנו פסוק חלקי ה' אמרה נפשי ע"כ אוחיל לו, איכה סי' ג' כ"ד, ופרש"י ה' מנת חלקי תלים סי' י"ו ה' ודין הוא שאוחיל לו ופי' כוסי י"ל כוס גימט' אלקים והי' הוי' לי לאלקים, ובמדרש באיכה שם אמרו ר' אבהו בשם ר' יוחנן למלך שנכנס למדינה והיו עמו דוכסין כו' עד הה"ד חלקי ה' אמרה נפשי כו' שמע ישראל הוי' אלקינו הוי' אחד עכ"ל ופי' ע"כ אוחיל לו כי ישועתן של ישראל ישועתו של הקב"ה כמ"ש צדיק ונושע, ע' בפרק חלק דצ"ז סע"ב ושמואל אמר דיו כו', ובמדרש פ' משפטים ס"פ לא בשבילי אני עושה כו', ועמ"ש מזה ע"פ ושב ה' אלקיך את שבותך בפ' נצבים, והיינו כי בזמן שאין ביהמ"ק קיים נאמר הצדיק אבד בשני אופנים, הא' שאובד ההמשכה מלמעלה שיהי' נמשכים בשביל היחוד העליון ע"ד בעטרה שעטרה לו אמו ביום חתונתו דוקא, הב' מה שאובד לנוק' דהיינו שיהי' הגילוי למטה כמ"ש ונגלה כבוד ה' כמ"ש בזח"ב פ' בשלח דנ"ז סע"א וע"ב, גם בפ' אחרי דס"ט ע"א נתבאר זה בחי' האבידה השנית ביותר, ועמ"ש ע"פ כי חלק הוי' עמו בשם הרמ"ז וז"ל כי החלק המגיע לשם לשיגבר כחו להוסיף כח בגבורתו הם עמו עכ"ל, וצ"ל מ"ש במדרש שם הי' שם פקח אחד מה צריך לזה פקחות לבחור בהמלך עצמו יותר מהדוכסין שלו לכאורה זה יבין אפי' תינוק קטן, ולהבין זה הוא ע"פ מ"ש בת"א פ' וישלח בד"ה ויקח מן הבא בידו מנחה ובד"ה ויאבק איש עמו ובד"ה ויהי בשלח פרעה היינו בד"ה ויקח מן הנ"ל דמ"ה סע"א ביאר וז"ל ולפיכך על עו"ג נאמר רם על כל גוים כו' כמו הארי' שלמטה הוא חיה טמאה שמקבל חיות כו' רק בבחי' מקיף מלמעלה כמו לבונה כו' ויעקב יו"ד עקב הוי' אלקינו כו' הגם שיו"ד הוא הארה מצומצמת הלא מצער היא (ע"ד לעולם ילמד אדם לתלמידו בדרך קצרה, בבה"ז פ' אחרי דע"ט ע"ב) ויכולה ליכנס בפנימיות ואין הכלי יכול לקבל אלא ע"י צמצום כמו יו"ד כו' כדי שמזה יהי' לו רשפי אש כו' משא"כ בעו"ג לפי שהוא רם ונשא עליהם דהיינו בחי' המקיף בלבד כו' הוא יש ונפרד בפ"ע ובד"ה ראה ריח בני דל"ד ע"א ביאר זה יותר וז"ל והענין כי ע"י החיות שנמשך בקדושה הנה כתיב וצבא השמים לך משתחוים שהם בטלים כו' משא"כ הקליפות כו', אך כיצד הם חיים כו' זהו"ע לבונה כו' שהוא אור המקיף עליהם כמו משל לזה כמו כשנפש אדם מתגלגל בבהמה הרי אין מאירה בפנימי' כי אין כלי הבהמה מוכנים לקבל צורת נפש האדם רק הוא שם בבחי' מקיף, ויותר מזה יובן בתינוק כשנולד הנשמה יש בו ומחי' אותו ואעפ"כ אין מאירה בפנימיות בהמוחין כי אינן מסוגלים לקבל מפני קטנות הכלי א"כ מה שיש בו הנפש השכלית זהו רק בחי' מקיף, וע' בפ' נח בד"ה הן עם אחד די"ט ע"א ואמנם הם ידעו אשר לקבל מעולם התיקון הוא ע"י ביטול היש והם לא רצו בזה ושאעפי"כ יומשך להם השפעה טובה כו' ע"כ אמרו הבה נלבנה לבנים כו'

ונתחיל: בכת"י בי: ומעתה י"ל פי'.

ותהי להם הלבינה לאבן להמשיך מהאותיות בבחי' מקיף דוגמת לבונה והעיר והמגדל הוא היפך עיר אלקינו כו' כמ"ש במ"א, ועמ"ש בספר תרטו"ב* ע"פ כי ישאלך בנך כו' ואמרת אליו עבדים היינו לפרעה בענין מ"ט עזי מסגי ברישא והדר אמרי כברייתו של עולם ברישא חשוכא והדר נהורא, והנה את ד' האמרת וה' האמירך לשון אמרי ופרעה מקבל מבחי' ברישא חשוכא שמשם בא ההשפעה בתחלה. ושרש המשכה זו באה מבחי' כמה ארך אפים לפניו כו' שלא ע"פ חשבון כו', משא"כ בסט' דקדושה שמקבלים חיות מגילוי אור פני ה' כו' ולכן כתי' אם בחוקתי תלכו כו' ובד"ה ויהי בשלח פרעה* ולכן בר"ה שנא' ה' אורי וישעי אורי בר"ה כמ"ש במדרש פ' אחרי פ"ב א', זהו"ע וד' האמירך היום ע"ד והדר אמרי כו', וזהו שאמרו אנא נסיב דוכס פלוני היינו מהם עובדים לחמה כו', ור"ל שקרו לי'* אלקא דאלקיא בבחי' רם אבל בבחי' אלקי' שיומשך להם ההשפעה על ידם רצו לקבל דוקא מע"ס דנוגה הנקראים ספרים החיצוני' ר"ל ספי' דנוגה שהם חיצונים ואינו כמו ע"ס דקדושה וכוונתם לפי שלשם נמשך בלי חשבון כי החשבון נמשך מבחי' חכ' הקו"מ ובלי דכיותא דגרמי' שלא ע"י ביטול כמ"ש בזהר תרומה דקכ"ח ע"א בגין דרוח מסאבא איהו אזדמן תדיר במגנא ובריקנייא כו' וכמ"ש ג"כ בסדור ע"פ אל תבטחו בנדיבים כו', וזהו"ע זכרנו את הדגה אשר נאכל במצרים חנם חנם בלא מצות כי זהו ע"ד פרעה שמקבל מעורף דא"א מבחי' דחשוכא כאורה כמ"ש ג"כ בד"ה ויאבק איש עמו בענין מלחמה להוי' בעמלק כו', וזהו"ע קליפה קדמה לפרי ע"ד עזי מסגן ברישא כו' ועמ"ש בד"ה עשה לך חרבות צורים סעיף ג' מענין טעות דורות הראשונים שהיו עובדים לצבא השמים כו' ובד"ה שובה ישראל דרוש הראשון פ"ג ועוד בד"ה מה טובו פ"א וזה כמ"ש בד"ה ביום השמע"צ בן חכם ישמח אב ושם פ"ב איך שיש ב' בחי' בחי' חיצניות ובחי' פנימיות חיצוניות הוא שמהווה כל נבראים מאין ליש כו' ובבחינה זו אין הבדל והסתר מעלים כו' אך בחי' פנימיות הוא לשון המשכת אלקותו וקדושתו כו' ובבחי' זו עוונותיכם מבדילים כו', ע' בת"א פ' יתרו בביאור ע"פ זכור ושמור בדבור א' נאמרו שרש ענין חיצוניות ופנימית ביחוד חו"ב ומשם יובן שגם בההשפעה חיצונית יש כמה אופנים כי הנה עיקר ההשפעה ענינים גשמי' נמשך מבחי' חיצוניות אין לך עשב שאין לו מזל כו' והמזלות מקבלים משמרי האופנים כו' ע' לקמן ססעי' ה' בהקיצור.

קיצור. ענין חלק וכוסי כוס בגימ' אלקים אוחיל לו כי צדיק ונושע הי' שם פיקח כדי לקבל מהקדושה צ"ל ע"י ביטול ועי"ז נמשך בפנימיות והיינו ע"י שם הוי' יו"ד צמצום יו"ד עקב, משא"כ בבחי' יש מאין מאיר רק בבחי' מקיף והעו"ג רצונם שיהי' יש והיינו ע"י שיקבלו מבחי' המקיף לבונה ותהי להם

תרטו"ב: בכת"י ב': תרט"ו.

בשלח פרעה: בכת"י ב' נוסף: ועמ"ש ע"פ עבדים היינו לפרעה מ"ש כו' בענין מ"ט עזי מסגין ברישא והדר אימרי ברישא חשוכא והדר נהורא.

לי': בכת"י ב': להוי'.

הלבנה לאבן חנם בלא מצות כי קליפה קדמה לפרי ולקבל מבחי' רב חסד לכן הי' עובדים לחמה ולצבא השמים וזהו"ע נדיבים אשר נאכל במצרים חנם, רק קרו לי' אלקא דאלקיא ועמ"ש בד"ה ביום השמע"צ בן חכם ישמח אב ושם פ"ב מענין ההשפעה חיצוני' וההשפעה פנימי'.

ה) אך הפיקח הבין מ"ש אל תבטחו בנדיבים שאין לו תשועה, ועיין במדרש באסתר בד"ה אחר הדברים האלה גידל המלך כו' משל לאחד שהי' לו סייחא וחזירה והי' נותן לחזירה בלי מדה עד תבוא שעה כו' וכן נאמר בו אשר החילות לנפול כו' נפל תפול לפי שאין לו בחי' תשועה כי על זה נאמר הושיעה ימינך ועננו ימינך דוקא והישועה נמשך מבחי' דלית שמאלא בהאי ע"ק שמשם נמשך הישועה ימינך דוקא וישועה מציון כמו שכתוב מי יתן מציון ישועת ישראל מה שאין כן עמלק הוא מפוסלת דישמעאל סיגי הזהב לכן אין לו תשועה אבל בצדיק נאמר שבע יפול צדיק וקם וזהו דכולהו מתחלפין כמ"ש כי הנה הסתיו עבר הגשם חלף והלך שהו"ע מה שמקבלים מעולם התהו וכו' בבחי' קליפה קדמה בימות הגשמים שאז הקש והתבן נראה עיקר וקליפת הפרי, אבל כאשר הסתיו עבר אזי החטים והפרי הם העיקר והיינו ביצ"מ ע"י וינצלו את מצרים כו' וכן בסיסרא ומחצה וחלפה רקתו כו', שופטים סימן ה' כ"ז, זהו כחציר יחלוף והאלילים כליל יחלוף חלפו עם אניות אבה, איוב סי' ט' כ"ו, ע' זהר חיי דף קכ"ד א', פי' כחות הנחש שנאמר בו ואיבה אשית כו', גדולה מזו מבואר במד"ר ריש קהלת בענין ז' הבלים שכל מה שנברא בשימ"ב סופו להבל וכליון כי שמים בעשן נמלחו והפרה הלבנה ובושה החמה ע"כ כל מה שעובדים לחמה וללבנה ולמזלות הרי כולהון מתחלפין ומלכא ז"א דאצי' אינו מתחלף כי הוא שם הוי', ור"ל כי הגם שלע"ל יאיר מעצמות אור א"ס שלמעלה מז"א ולכן נאמר והי' הוי' לי לאלקים שבחי' הוי' יהי' נחשב רק כמו אלקים, אדרבה עכ"פ יהי' גילוי זה ע"י שם הוי' דוקא שיהי' בבחי' שם אלקים לגבי ע"ק, ועוד דבאמת כולא חד היינו כי אצי' אף שהוא ע"י צמצום בחי' יו"ד כדי שיהי' מאיר בציור אדם חכ' חסד כו' בכדי להאיר בבי"ע מ"מ הרי אצי' מלשון ויאצל שהו"ע גילוי ההעלם כו', וזהו אני הוי' כולא חד ובלק"ת סד"ה את שבתותי תשמרו, וזהו שלע"ל נאמר ביום ההוא יהי' הוי' אחד, וארז"ל ספ"ג דפסחים בעוה"ז על שמועות הטובות כו' ולע"ל כולו הטוב והמטיב, ור"ל כי בז"א יש חו"ג אבל בע"ק לית שמאלא ולע"ל יאיר ע"ק ממש בז"א, ולכן יהי' כולו הטוב והמטיב, וזהו שיהי' ה' אחד וזהו"ע הפקחות להבין זאת ולא יפול לבו ממה שדרך רשעים צלחה כו' ושכר מצוה בהאי עלמא ליכא, וע' מזה במדרש ר"פ מ"ב כי ישכיל בסוף דבר וכמ"ש במדרש ס"פ וישלח ע"ד ואתה תגיל בד' כו' וזהו לכך בחרנוך לאלוה כלומר לא ע"ד רם על כל כו' כ"א מה שעכו"ם עובדים לכוכבים אנו עובדים לך שהוא ג"כ בחי' אלקים דהיינו להאיר בבחי' או"פ, ואלוה ואלקים מל' כח ויכולת הכל זהו משם הוי' כי הוי' הוא האלקים כו', וזהו רוממות יותר הרבה מבחי' דקרו לי' אלהא דאלקיא, כמבואר בלק"ת בשה"ש בד"ה ששים המה מלכות דרוש השני ספ"ב כי טעותם לפי שסוברים שהוא דרך השתל' עו"ע, משא"כ ע"י כי הוי' הוא האלקים לפי שאין ערוך

לך, וחו"ג* שוים אצלו כו' ע"ש, ולכן אני הוי' חוקר לב ובוחן כליות כו', וזהו חלקי הוי' אמרה נפשי, אמרה ע"ד את ה' האמרת היום לך אמר לבי בקשו פני כו', וזהו ד' מנת חלקי וכוסי שהוא ג"כ בחי' כוסי כוס בגימט' אלקים שהוא לי לאלקים דהיינו כמו הכוס שבו וע"י נמשך בו פנימיות כו' וזהו"ע כוס ישועות כו' כנ"ל (מענין את ד' האמרת היום בביאור ע"פ אתה הצבת גבולות ארץ בסידור גבי ל"ג בעומר), ועיין באגה"ק סי"א בד"ה להשכילך בינה כי עיקר בריאת האדם בעוה"ז הוא לנסותו כו' אם יפנה לבבו כו' שהם תאוות הגוף המשתלשלים בס"א או אם חפצו ורצונו לחיות חיים אמיתים המשתלשלי' מאלקים חיים אף שאינו יכול ויאמין שבאמת הוא חי בהם וכל צרכיו ועניניו משתלשלים באמת בפרטי פרטותיהם שלא מסט"א כ"א מה' מצעדיו כוננו ואין מלה כו' עכ"ל, הרי מזה יובן ג"כ ענין ב' מיני השפעות הנ"ל ס"ג וס"ד.

קיצור הפיקח הבין אל תבטחו בנדיבים בבן אדם שאין לו תשועה כי תשועה היינו הושיעה ימינך ועננו, וזהו דכולהו מתחלפין הגשם חלף והלך לו כי בימות הגשמים קליפה קדמה ולכן בחודש האביב שכבר חלפו ימות הגשמים הי' יצי"מ וכן ארז"ל היוצא בימי ניסן וראה אילנות שמוציאים פרי צריך לברך בלוח ברכת הנהנין פי"ג דין י"ד, וזהו ע"ד יציץ ופרח ישראל, וגדולה מזו אמרו כל מה שנברא בשימ"ב סופו להבל וכליון, ועיקר הצמיחה מאי פירות מצות ומלכא אינו מתחלף והי' הוי' לי לאלקים אני הוי' כולא חד אך לקבל מהקדושה זהו ע"י ביטול והכנעה ולא לחפוץ בתאוות הגוף שהם המשתלשלים מסט"א כמ"ש באגרת התשובה פ"ו, כי אם יחפוץ לחיות אמיתים המשתלשלים מאלקי' חיים (הג"ה, ואף שצריך לימשך למטה דרך ע"ס דנוגה זהו ע"י הטוב שבנוגה וכמו המאכלים בשבת אינן מגשמים לפי שאז ק"נ בכלל הטוב שבה בקדושה ומשם נמשך השפע הדצ"ח בשבת כו', וכמו שיש הפרש בשפע בין בהמה טהורה ובין בהמה טמאה כך גם במאכלים המותרים עצמם יש הפרש בין חול ובין שבת, ועד"ז יובן כשרוצה לחיות חיים אמיתים זהו שאוכל החולין על טהרת הקדש, כמ"ש בת"א פ' לך בד"ה ולא יקרא עוד שמך אברם, ועיין מזה ג"כ בסדור בד"ה אני הנה בריתי אתך, ומזה יובן פת במלח תאכל אשריך בעוה"ז דהקשו מהו אשריך בעוה"ז בחיי צער, ולפי הנ"ל א"ש מ"ש דעכ"פ נמשך לו זה מאלקים חיים* כו', ועיין בלק"ת סד"ה פ' אחרי בד"ה כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם דרוש השני פ"ד.

ו) והנה ענין בחי' זו בר"ה מבואר לעיל סעיף ב, והענין כי צריכים להבין פי' שתמליכוני עליכם והרי כתי' ומלכותו בכל משלה אלא הענין כמש"ל סעי' ג' ממ"ש בד"ה ביום השמע"צ בן חכם פ"ב שיש ב' בחי' חיצוניות ופנימיות יעו"ש היטב, ומ"ש מענין חיצוניות ופנימיות בביאור ע"פ הזהר אמור צ"ט אברהם אתקין לכורסייא ובלק"ת בד"ה שובה ישראל עד, דרוש

וחו"ג: בכת"י ב': ורוחניות וגשמיות. ד' גוכ"ן

מאלקים חיים: בכת"י ב' נוסף: ולא מק"נ. ד' גוכ"ן

השני והיינו שבבחי' מל' יש חיצוני' ופנימיות ר"ל חיצוניות זה נה"י שבמל' ופנימי' היינו כח"ב שבמל', ועיין מזה ג"כ בבה"ז ע"פ הזהר פ' אחרי דע"ז ב' ד"ה תאנא אתעברת ה' עילאה, אך הענין הוא דבחי' ההשפעה האלקית להוות הנבראים ובבה"ז שם דף קכ"ח ע"ד עד והוא ענין זיו ואור השכינה שהנשמות נהנין ממנו בדף קכ"ב ע"א, נמצא עד"ז יובן הענין המכוון במלכיות דר"ה להמשיך עלינו פנימית המלכות ע"ד מלוך על כל העולם כולו כו' וידע כל פעול כו' כי אתה פעלתו כו' והיינו ע"י גילוי כח"ב שבמל' שמזה יומשך וידע כל פעול כו' וכמו בקי"ס שהי' גילוי אלקות עד שראתה שפחה על הים נאמר ה' ימלוך לע"ו, ולכן שמע ישראל הוי' אלקינו הוי' אחד זהו מלכות, גם יש להעיר מפסוק בעמוס רסי' ג' רק אתכם ידעתי מכל משפחות האדמה ע"כ אפקוד עליכם כו' הרי רק אתכם ידעתי זהו"ע שתמליכוני עליכם, ועיין מזה בגמרא פ"ק דע"א ד"ד א', ובזח"ב פ' שמות די"ז ע"ב.

עוי"ל בענין חטיבה אחת בעולם דהנה לע"ל כתי' ביום ההוא יהי' הוי' אחד ופירשו רז"ל בגמ' ספ"ג דפסחים כי עתה על שמועות הטובות אומר ברוך הטוב והמטיב ועל שמועות כו' ולע"ל יהי' כולו הטוב והמטיב והיינו כי עכשיו ההנהגה משם הוי' דז"א דאצי' שיש בו חו"ג ולע"ל יהי' התגלות ע"ק בז"א ובע"ק לית שמאלא וא"כ יהי' כולו הטוב והמטיב, וא"כ צ"ל כיון שזה יהי' לע"ל מה שאנו אומרים גם עכשיו הוי' אחד אלא זהו"ע עמוק יותר והוא שגם מדה"ד דז"א תכליתה והמכוון שבה הוא רק הטוב כמ"ש באגה"ק ד"ה להשכילך בינה הנז' ססעי' ד' והכל טוב שאינו מושג וכמ"ש ג"כ בסש"ב פכ"ו בענין פי' אשרי הגבר אשר תייסרנו י"ה כו', ובמ"א נת' שזהו בחי' גבורה שבחסד שנמשכה מפנימיות האהבה וכמ"ש ר"פ שמות בענין ואוהביו שחרו מוסר וכמ"ש מזה בפ' מסעי ע"פ ויסעו ממרה ויבואו אלימה, ועיין בלק"ת בשה"ש ביאור שחורה אני ונאוה פ"ה שעד"ז הל"ת התלוים בשערות דז"א שרשם גבוהים מהמ"ע שנמשכים מבחי' שער רישי' כעמר נקא כי הגבורות בשרשם גבוהים מהחסדים כמעלת הזהב על הכסף וכמלח הממתיק את הבשר, וזהו"ע שאומרים גם עכשיו הוי' אחד דבאמת ע"ק וז"א הכל חד ממש, וזהו"ע את ד' האמרת היום עשינוך חטיבה אחת בעולם, ואפ"ל זהו"ע מ"ש אחד הי' אברהם שאצלו הי' גם עכשיו הוי' אחד ע"ד שיהי' לע"ל, והנה בר"ה ג"כ עיקר גילוי בחי' זו שזהו"ע ויעבור כו' ויקרא הוי' הוי' כו' לחבר ב' שמות הוי' כמ"ש בת"א פ' בשלח סד"ה וירא ישראל, ומזה נמשך מיתוק הדין ע"ד שנת' באג"ה הנ"ל בסופו שנכלל ונתעלה באמת הרע המדומה בטוב העליון הגנוז וכמ"ש בלק"ת פ' חקת בד"ה ויעש משה נחש נחושת כו' דס"ב סע"א בענין נחום איש גם זו שהי' יכול לשנות ההמשכה מלמעלה למטה שיהי' נראה באמת למטה שהוא טוב בגשמיות כו' ע"ש, והיינו ע"י השופר שהוא בינה שבה התגלות עתיקא קדישא ומאיר בחי' זו בקול השופר קול הוא ת"ת פנימיות ז"א כו' ומזה נמשך ג"כ ושמו אחד שיהי' נק' כמו שנכתב היינו ענין ותמלוך אתה הוא כו' מלוך על העולם כולו כו' וידע כל פעול כו', וזהו ענין שיהי' נקרא כמו שנכתב, ומזה נמשך וידע כל פעול כו', וז"ש והי' הוי' כו' ושמו אחד.

קיצור ענין בחי' זו בר"ה כי ענין אמרו לפני מלכיות היינו ההמשכה מבחי' פנימיות כי החיצוניות בלאו הכי אינו מסתלק, ופנימי' המל' זהו ג"ר כח"ב ומזה נמשך וידע כל פעול כו' עוד פי' בענין אתם עשיתוני חטיבה א' דע"ק וז"א הכל אחד הגם כי בהתגלות ע"ק לע"ל שיהי' הוי' אחד היינו כולו הטוב והמטיב משא"כ עכשיו אך באמת זהו ואוהבו שחרו מוסר א"כ תכלית המכוון הכל טוב וחסד ובר"ה זהו ויקרא הוי' ועי"ז ממשיכים שגם למטה יהי' הכל טוב וכענין נחום איש גם זו.

ז) **וד'** האמירך היום להיות לו לעם סגולה כאשר דבר לך ולשמור כל מצותיו. פי' האמירך אני עשיתי אתכם חטיבה אחת בעולם, והיינו מ"ש ומי כעמך ישראל גוי אחד בארץ שזה כתיב בתפילין דמארי עלמא וי"ל זה ע"ד ארץ קדמה ארץ הוא מל' כנס"י והוא ענין אשת חיל עט"ב, וע"כ נק' ישראל לי ראש שהקב"ה קראם כביכול ראש ולכן בתפילין שלו נאמר מי כעמך ישראל כי נשמות ישראל ממשיכים לז"א המוחין מאו"א דהיינו ההמשכה מסוכ"ע בממכ"ע וכמ"ש שאו ידיכם קדש היינו ע"י הביטול בק"ש, ועי"ז וברכו את ה' שממשיכים ברכה והמשכה מסוכ"ע מבחי' קדש בבחי' קדוש בוי"ו זה הקב"ה וזהו ויקרא לו אל אלקי ישראל, ופי' הקב"ה שהוא אלקי ישראל קרא ליעקב אל היינו ע"י שהוא ממשיך תוס' אור מסוכ"ע בממכ"ע כי אל הוא לשון אור כמו אל ד' ויאר לנו, ובעה"ק חלק העבודה פי"ח פי' ענין שיעקב ממשיך היחוד עליון והכל אחד ע' לעיל תחלת סעיף ד', והנה במאו"א אות ח' סעי' כ' שהתפילין נק' חיים חיי המלך, מלך הוא ז"א וחיי המלך הם המוחין שנמשכים מחו"ב בחי' והחכמה תחיה, ויותר י"ל ע"ד מ"ש באד"ר דק"ל א' בפי' בי נשבעתי דהיינו בחי' ז"א נשבע במו"ס המלובש בע"ק ונק' אור ה' וזהו חיי המלך, ובמאו"א אות א' סכ"ז אור ה' נק' עתיקא דמתמן נהורא לז"א הנק' הוי' ולפעמים גם הבינה נק' כן עכ"ל, והיינו כי התגלות ע"ק הוא בבינה ואע"פ שהתפילין הם ד' מוחין חו"ב חו"ג ואיך נמשכים מע"ק אך הוא כמ"ש בזח"ג ואתחנן דרס"ב א' ומשירותא ומשיכותא דמוחא עילאה סתימאה דע"ק דאתמשך בההוא ז"א אשתכחן ד' מוחין בההוא ז"א ונת' זה בסידור, והנה בתפילין אלו שהם חיי המלך כתי' מי כעמך ישראל גוי אחד בארץ לומר שהקב"ה אומר שישראל ממשיכין בו האור מע"ק, וזהו מ"ש במד"ר בקהלת דצ"א ע"ב ע"פ מה יתרון העושה ע"פ וצדיק באמונתו יחי' אפי' צדיקו של עולם באמונתו הוא חי עכ"ל, וזהו גוי אחד, פי' כי אחד מורה ז' רקיעים והארץ וד' רוחות העולם ואוא"ס מאיר בהם ולמעלה ז' רקיעים ז' מדות שהם ז"א ואוא"ס מאיר ומתלבש בהם וזה ממשיכים נש"י ולכן גוי אחד והיינו ע"י שהם בבחי' ביטול בנים אתם ברא כרעא דאבוה ועי"ז הקב"ה קורא אותן ישראל לי ראש שממשיכים בחי' ראש זהו"ע תפילין.

קיצור והנה פסוק זה כתיב בתפילין דמארי עלמא כי התפילין נק' חיים חיי המלך מלך הוא ז"א וחיי המלך מה שנמשך לו מאו"א שבהם מלובש עת"י הנק' אור הוי' בשם הוי', שאו ידיכם קדש וברכו את הוי', והקב"ה מאהבת הצדיקים אומר שהם הם הממשיכים בחי' זו לי ראש כן בהתפילי'

כתיב ומי כעמך ישראל גוי אחד בארץ וזהו אני אעשה אתכם חטיבה אחת בעולם.

גם כמ״ש בת״א פ׳ וישב ע״פ והנה אנחנו מאלמים דמ״ד ע״ג בפי׳ מה רבו מעשיך ה׳ כולם בחכמה עשית שבחי׳ הרבוי נעשה ע״י שבה״כ שמזה נמשך פירוד ובפרט בעשי׳ הריבוי והפירוד גדול יותר וזהו מה רבו מעשיך וכולם בחכ׳ עשית עשייה הוא ל׳ תיקון שע״י החכמה הם מתקנים בבחי׳ עולם התיקון דהיינו שע״י החכמה מגיע ונמשך בהם הביטול להיות בטלים ונכללים אליו ית׳ ולהיות מתחברים יחד עי״ז ולא יהיו מפורדין, וזהו עבודת ישראל וזאת תורת האדם לברר בירורין ולהעלותם מבחי׳ הפירוד לאחדות ה׳, וזהו אתה אחד היינו כמארז״ל ספ״ג דפסחים שהוא ענין כולו הטוב והמטיב, ושמך אחד הוא בחי׳ הזיו והאור המתפשט ממנו ית׳ הנק׳ אוא״ס ב״ה שיהי׳ נקרא כמו שנכתב ולא יהי׳ הסתר והעלם והיינו ע״י מי כעמך כישראל גוי אחד בארץ דהיינו שהם עושים בחי׳ אחד אפי׳ בארץ שמבררים הניצוצים שיתעלו באחדות ה׳ והיינו ע״י שיש בכ״א בחי׳ חכ׳ והוא כח מ״ה וביטול שלמעלה מהמושג ומובן וכלם בחכמה עשית וזה הכח מבחי׳ חכמה נמשך מלמעלה, כמ״ש בלק״ת בד״ה ראה אנכי נותן בענין משכיל לאיתן האזרחי לכן נק׳ זה וה׳ האמירך.

קיצור עוד פי׳ גוי אחד בארץ שמבררים הניצוצות שנפלו בשבה״כ להיות בבחי׳ ביטול אליו ית׳ וזה הבירור הוא ע״י החכמה כולם בחכמה עשית ל׳ תיקון וזה הכח דבחי׳ חכמה נמשך מלמעלה ולכן נק׳ וה׳ האמירך.

וענין האמירך בנשמה ענין חטיבה אחת נתבאר לעיל תחלת סי׳ ו׳, וענין האמירך לשון לבוש זהו שע״י תומ״צ נעשה לבושין לנפש שע״י לבושין אלו יוכלו להשיג מהות אלקות כמ״ש בת״א פ׳ חיי בד״ה להבין מארז״ל יפה שעה א׳ בתשובה כו׳ מענין ויבא משה בתוך הענן ובד״ה ת״ר ב״ח שלבושין נק׳ אספקלריא המאירה כמו שמשיג אור השכל ע״י משל כו׳ ובד״ה לבסומי בפוריא דרוש השני פי׳ שזהו״ע שנק׳ התורה משל הקדמוני וכו׳ אוריתא מחכמה נפקת ואעפ״י שאוא״ס הוא למעלה מעלה מן החכמה מ״מ נק׳ החכמה משל שבה וע״י יוכל להשיג איזה הארה מבחי׳ קדמונו ש״ע שלמעלה מבחי׳ סוכ״ע וממכ״ע, ועיין מזה באגה״ק בד״ה א״ח עט״ב, וענין האמירך ל׳ דיבור פי׳ ע״ד ואשים דברי בפיך ודברי אשר שמתי בפיך אשר הדבור ד״ת שאדם מדבר יהי׳ כאלו הוא דבר הוי׳ ממש כמ״ש תען לשוני אמרתיך, כמ״ש מכ״ז בת״א ד״ה בחודש השלישי גם ד״ה משה ידבר יש להעיר פי׳ זה דקאי על בחי׳ משה שיש בכל נפש כו׳, ועמ״ש סד״ה וארא אל אברהם בענין פי׳ ושמי הוי׳ לא נודעתי להם.

———●———

את ה' האמרת היום כו' וה' האמירך היום כו'. ובגמ' ברכות ד"ו ע"א, ובחגיגה ד"ג ע"א דרשו ע"פ זה תפילין דמארי עלמא מה כתיב בהו ומי כעמך ישראל גוי אחד בארץ אמר להם הקדב"ה לישראל אתם עשיתוני חטיבה אחת בעולם דכתיב שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד, ואני אעשה אתכם חטיבה אחת בעולם שנאמר ומי כעמך ישראל גוי אחד בארץ, והוא את ה' האמרת כו' חטיבה אחת כו' וה' האמירך כו' חטיבה אחת, ופרש"י האמרת לשון שבח וחשיבות כמו יתאמרו כל פועלי און ישתבחו שדרכן צלחה, חטיבה אחת שבח אחד שבח מיוחד לומר אין כמוך לכך בחרנוך לאלוה, ובדה"י כתיב ומי כעמך ישראל, ובשמואל כתיב ומי כעמך כישראל בתוספת כ', כי שרש נש"י הוא כ"י כמ"ש קומי לכ"י רעייתי יפתי כו' שהקרי לך והכתיב לכ"י כי פי' קומי לך לשרשך והוא בחי' כ' כתר עליון סוכ"ע כמו עד"מ כף יד שמקיף את האדם מלפניו ומאחריו והיו"ד דש' הוי' הוא בחי' נקודה ראשית גילוי אור א"ס הוא נקודה בחי' צמצום יו"ד כו' והן מבחי' כ' יו"ד נמשך שרש נש"י, ולכן במנחה דשבת התגלות עת רצון כתר עליון אומרים ומי כעמך כישראל, ופי' בחרנוך לאלוה ע"ש הפסוק כי יעקב בחר לו י"ה, הגם שהפירוש שי"ה בחר לו ליעקב, עכ"ז הפירוש ג"כ שיעקב בחר לו י"ה, ופי' לאלוה הוא משפיע כח וחיות אלקות, היפוך אוה"ע שקרו לי' אלקא דאלקיי' שהמשפיעים הם אחרים כוכבים ומזלות וע"ש כו' והוא אלקא דאלקיי' כי אוה"ע אומרים רם על כל גוים כו' על השמים כבודו כו' לפי טעותם שסוברים שבריאת העולמות הוא דרך עילה ועלול וכל עילה מתלבשת בעילתו ויש שינוי בהעילה כשמתלבשת להשפיע, ולפ"ז השפעת אלקות להחיות העולמות דרך עילה ועלול עד השפעת גשמיות דצח"מ בעשייה גשמיות הוא ירידה גדולה והשפלה לאלקותו ית' להתלבש ולהשפיע גשמיות ויש שינוי בהעילה כו', וכן ההשגחה פרטית על כל ברי' וברי' בפ"ע הוא השפלה גדולה לפניו ית', לכן אומרים על השמים כבודו ועזב ה' את הארץ כו' ביד ע"ש ומזלות והם המשפיעים ומנהיגים העולם, והוא אלקא דאלקיי', אבל ישראל אומרים מי כהוי' אלקינו המגביהי לשבת המשפילי לראות בשמים ובארץ כו', פי' מפני שהוא מגביהי לשבת לכן שמים שהם עולמות עליונים רוחנים וארץ הם עולמות תחתונים וגשמים שניהם שוין לפניו ית' כי בריאת העולמות לא ע"ד השתלשלות עו"ע, שאפי' הי' רבוי השתלשלות עו"ע היו הכל בבחי' ביטול במציאות באור א"ס ב"ה ולא היו מתהוים בבחי' בע"ג ויש ודבר נפרד כו' אלא בריאת העולמות נתהוו בבחי' יש מאין, והוא מבחי' הארה בעלמא מאור א"ס וע"י צמצום שהי' בהאור כמ"ש בע"ח, וקמי' ית' אצי' ועשייה שוין בהשוואה אחת, ואין פועלים בו שום שינוי ח"ו כמ"ש אני הוי' לא שניתי כו' וכמ"כ בהשגחתו ית' על כל בריה בפרט כמארז"ל שבר"ה כל באי העולם עוברין לפניו כבני מרון כו' ואעפ"כ נסקרים כולם בסקירה א' כמ"ש היוצר יחד לבם כו' ואיך הוא זה והוא כמארז"ל גלוי וידוע כו' ממילא ומאיליו ולא כמו ידיעת האדם שמתלבש לידע כו' אבל הוא ית' קדוש ומובדל וכמ"ש במ"א בפי' כי לא מחשבותי מחשבותיכם כו' שמחשבתו של האדם מלבשת הנשמה ומקיפה, משא"כ אצלו ית' כי לא מחשבותי כו' לא שייך לומר שמחשבתו מלבשת אא"ס ב"ה דלית מחשבה תפיסא בי' כלל אפי'

מחשבה דא"ק שנתהווה ג"כ ע"י צמצום האור תחלה כו', והו"ע השבח אין כמוך שכל העולמות אין ערוך אליו ית' וקמי' שווין אצי' ועשיה בהשוואה אחת, וכמ"ש בזהר שהשבח מי אל כמוך בעת"י אתמר פי' עתיק יומין היינו המתנשא מימות עולם כי עתיק מל' המעתיק הרים כו' כלומר שנעתק ומרומם מבחי' ימות עולם, והו"ע מפני שמגביהי לשבת בחי' רוממות דאור א"ס לכן המשפילי לראות בשמים וארץ ששניהם שוין לפניו ית', ובמד"ר נשא פ"י כ"מ שנאמר אחד גדול הוא בהקדב"ה נאמר ה' אחד אין בעולם כיוצא בו, וכן באברהם אחד הי' אברהם כו' לא הי' באותן ימים כיוצא בו, ולכאורה מהו השבח על הקדב"ה שאין בעולם כיוצא בו, ואיזה ערך יש לנברא להבורא ית', אלא הפי' כמ"ש בזהר אנת הוא חד ולא בחושבן, כי פי' חושבן הוא ערך כמו מספר א' לגבי עשרה כמ"כ מספר עשרה לגבי מאה, וכן למעלה במספר עד אין שיעור הכל יש ערך, ועד"ז הוא במספר השתלשלות העולמות עד אין שיעור נק' חושבן כמ"ש עיניך ברכות בחשבן כו', אבל אור א"ס ב"ה אנת הוא חד ולא בחשבן וקמי' שווין אצי' ועשייה בהשוואה אחת ממש שכל העולמות אין ערוך אליו ית' והו"ע אין כמוך כנ"ל ואין בעולם כיוצא בו, וזהו את ה' האמרת לשון שבח לומר אין כמוך כו'.* ויש עוד פי' האמרת ל' לבוש כמ"ש בצע אמרתו אשר צוה מימי קדם, ותרגומו בזע פורפירא דילי' והוא בחי' לבוש מל' שנתב"ס ושרש בחי' מל' מבחי' יגמדה"ר שנק' ימי קדם, ופי' בזע שנחלק בחי' מל' שחלק א' נשאר למעלה באצי' וחלק מבחי' מל' ירידת השכינה בגלות בע"ש להחיות הקליפות כמ"ש ומלכותו בכל משלה כו' והטעם שנק' בחי' מל' לבוש המכסה ומסתיר שלא יהי' גלוי אור א"ס כמו שהוא בבחי' א"ס, אך נפרדים דוקא, ושיתהווה בבראים בחי' יש ונפרדים הוא ע"י בחי' מל' שנק' לבוש המכסה ומסתיר שלא יהי' גלוי אור א"ס כמו שהוא בבחי' א"ס אך אעפ"כ צ"ל שהעם יהי' ביטול למלך ביטול היש והו"ע שכנס"י נק' רעייתי יפתי שעושים לבושים יפה להקדב"ה כמ"ש הוד והדר לבשת והיינו גלוי בחי' מל' כמו שמבקשים בר"ה מלוך על העולם כולו בכבודך כו', משא"כ בזמן הגלות נאמר אלביש שמים קדרות ושק אשים כסותם כו' לבוש שק המכסה ומסתיר לגמרי שראה העולם ליש נפרד כו' וזהו את ה' האמרת כו' שע"י המצות עושים לבושים יפים להקדב"ה בחי' יפתי כו' ויש עוד פי' האמרת ל' אמירה ודיבור שממשיכין אותו בבחי' אמירה ודיבור כמארז"ל כל הקורא ושונה הקדב"ה קורא ושונה כנגדו כו', וממשיכים בחי' דבר ה' בעולמות ופי' את ה' האמרת היום כו' קאי ג"כ על ר"ה כנודע מארז"ל כ"מ שנאמר היום הוא ר"ה וכמארז"ל אמרו לפני מלכיות כו' שהוא כמו האמרת היום, ויש בפי' האמרת ואמרו לפני כו' בראש השנה כל הג' פירושים המובאר למעלה, היינו האמרת ל' שבח וחטיבה אחת שהוא פסוק שמע כו' ה' אחד שאומרים אותו במלכיות בר"ה שהו"ע השבח והרוממות דאין כמוך וכמש"ל שבר"ה כל באי העולם עוברין לפניו כבני מרון בדין ומשפט כל או"א בפ"ע ואעפ"כ אין שינוי לפניו ית' ונסקרים בסקירה א' כי הוא ית' קדוש ומובדל כו' ופי' האמרת ל' לבוש בר"ה כי השיר של ר"ה שבו נברא אדה"ר אמר ה' מלך גאות לבש כו' והוא בחי' לבוש מל' ופי' האמרת ל' דיבור בר"ה כי כל ענין ר"ה הוא בנין עולם

הדיבור בחי' מל' וכמ"ש במד"ר פ' אמור שהפסוק לעולם ה' דברך נצב בשמים קאי על ר"ה, ולכן אומרים בר"ה ודברך מלכנו אמת וקיים לעד, והענין שממשיכים בנין הדיבור בחי' מל' מקור חיות העולמות מבחי' אין כמוך בחי' עתיקא, וביאור הדבר כמ"ש במד"ר פ' וירא ע"פ לא איש אל ויכזב ובן אדם ויתנחם ההוא אמר ולא יעשה ודבר ולא יקימנה, האי קרא לאו רישי' סיפי', אלא בשעה שהקדב"ה גוזר להביא טובה לעולם לא איש אל ויכזב, ובשעה שהוא גוזר להביא רעה ההוא אמר ולא יעשה ודבר ולא יקימנה, והענין כמ"ש במלכות דוד שאמר שמואל לשאול כי לא אדם הוא להנחם כו' כי מבחי' אדם בחי' חכמה וחו"ג יכול להיות שינויים מחסד לגבורה כו' אבל על מלכות דוד נאמר רמה קרני בה' כו' דוד שנמשך בקרן כו' ששרש בחי' מל' נסב"ת בבחי' כתר ועת"י שנק' רמה כו' ולית שמאלא בהאי עתיקא והוא בחי' אני הוי' לא שניתי כי לא אדם הוא כו' ומשם נמשך לעולם ואין שינויים, וכמ"ש ועבדי דוד נשיא עליהם לעולם, והו"ע ההפרש בין מלכות שאול שנמשכה מבחי' אדם שהי' בחיר ה' משכמו ומעלה גבוה מכל העם פי' שהמדות שלו הם גבוהים מכל המוחין של נש"י, אך בבחי' אדם יש בחי' חו"ג ויכול להשתנות מחסד לגבורה וכמארז"ל שאול באחת ועלתה לו כו' אבל דוד בשתיים ולא עלתה לו מפני ששרש בחי' המל' הוא בבחי' עת"י דלית שמאלא כו', ולכן נמשך מלכותו לעולם, ועד"ז יובן בשעה שהקדב"ה גוזר להביא טובה לעולם, שהטובה נמשכת מבחי' שכולו טוב ולית שמאלא בעתיקא, ע"ז נאמר לא איש אל ויכזב כו' פי' איש כמ"ש הוי' איש מלחמה שהוא בחי' התלבשות אור א"ס בבחי' כמראה אדם כו' א' הוא פלא עליון, וש"י עולמות דבינה נק' איש כו', אבל למעלה מבחי' אדם והוא בבחי' עת"י ע"ז נאמר לא איש אל ופי' ויכזב ע"ד נהרות המכזבין מפני שלפעמים יש הפסק בנביעת המים נק' כזב, וכמ"ש במ"א בפי' שאמרה השונמית אל תכזב בשפחתיך כו' אבל למעלה בבחי' עת"י נאמר לא איש אל ויכזב שהטובה אינה נפסקת לעולם וכמש"ל במלכות דוד שהיא לעולם, אבל בשעה שהוא גוזר להביא רעה לעולם שבחי' זו נמשך מבחי' ז"א שיש מדה"ד והגבורה ע"ז נאמר ההוא אמר ולא יעשה כפשוטו מפני שע"י תשובה יוכל להתהפך מדה"ד למדה"ר כי ע"י תשובה ממשיכים מבחי' עת"י דלית שמאלא יוכל להפך בחי' מדה"ד למדה"ר, ובזה יש לתרץ הקושי' שהקשו המפרשים על המד"ר הנ"ל שבשעה שהוא גוזר להביא טובה אינו מתחרט ולחזור בו, ממ"ש בירמיה סי' י"ח ט' ורגע אדבר על גוי ועל ממלכה לבנות ולנטוע ועשה הרע בעיני לבלתי שמוע בקולי ונחמתי על הטובה אשר אמרתי להיטב כו' הרי גם כשהקדב"ה גוזר להיטב יוכל להיות שיחזור בו, אלא דשם מיירי כשהדיבור נמשך מז"א שהרי ז"א יש בו ג"כ חו"ג א"כ כלול מחסד ג"כ ואדרבה ז"א רובו חסדים אלא ששם נמשכים המדות ע"פ חו"ב בחי' אדם לכן יכול להשתנות מחסד לגבורה וכמו שנתבאר לעיל בפי' שאול באחת ועלתה לו כו', אבל כשהאמירה והדיבור נמשך מבחי' עת"י ע"ז נאמר לא איש אל ויכזב כו' ואני הוי' לא שניתי כו', ועד"ז יובן מ"ש לעולם ה' דברך נצב בשמים וכן מ"ש ודבר אלקינו יקום לעולם היינו לפי שדיבור זה בא מעתיקא שהוא טובה לעולם ונמשך מבחי' עת"י להמשיך חיות להעולם ועד"ז פי' את הוי' האמרת

היום קאי על ר"ה בנין המל' שנסב"ת כמש"ל גבי דוד וממשיכים האמירה והדיבור מבחי' עתיקא קדישא ולכן אומרים בר"ה ודברך מלכנו אמת וקיים לעד, דפי' אמת וקיים לעד זהו כענין אני הוי' לא שניתי כו', כי כל אמת הוא בעתיקא ומשם ממשיכים ודברך בחי' דיבור ולכן וקיים לעד וא"כ יהי' הדבור רק לטוב, וקאי אדלעיל מיני' שאומרים מלוך על העולם בכבודך כו' וידע כל פעול כו' שיהי' גלוי אלקות גם בעשיה וזה נמשך מבחי' סוכ"ע על כן אומרים שיקיים אותה הבטחה כי מאמר ודיבור זה נמשך מבחי' לא איש אל ויכזב כו' תהו פי' את ה' האמרת היום שיומשך בנין העולם הדיבור מבחי' ע"ק והיינו לפי אשר האמרת הוא בחי' רוממות אין כמוך כפי' הא' ומשם ממשיכים הדיבור וא"כ יהי' הדיבור רק לטוב וקיים לעד כו' ובזה יובן פי' הפסוק אני מדבר בצדקה ורב להושיע כו' פי' אני הוא בחי' מלכות ובגמרא לומדים ג"כ שצריך לומר מלכיות בר"ה ממ"ש אני הוי' אלקיכם כו', ופי' אני מדבר כדי שיהי' המל' הנק' אני במדרגת הכתר הנק' מדבר כידוע שהמל' נק' דיבור והכתר נק' מדבר כי ד' בחי' דצח"מ הדומם הוא דיבור שני אבנים בונות שתי בתים, והמדות הם צומח שיש בהן קטנות וגדלות, והחכמה הוא חי כמ"ש והחכמה תחי' והכתר הוא מדבר כמ"ש בלקו"ת בהביאור ע"פ זאת חקת התורה פ"ב, והראי' שהקטן אע"פ שיש לו שכל אינו יכול לדבר והיינו כי שרש הדיבור הוא מבחי' מדבר בחי' כתר שלמעלה מהשכל המושג, ושיהי' אני מדבר הוא ע"י הצדקה דוקא, ולאו דוקא צדקה לבד אלא כל המצות נק' בשם צדקה כמ"ש וצדקה תהי' לנו כי נשמור לעשות את כל המצוה כו' והטעם לזה למה נק' המצות בשם צדקה הנה י"ל למה האיש העושה טוב וסור מרע נק' בשם צדיק כמ"ש בנח כי אותך ראיתי צדיק לפני כו' וכי מפני שעושה טוב וסר מרע ה"ל לקרוא עובד את ה' הלא שם צדיק הוא ע"ש בעל צדקה ועיקר שם צדיק שצודק בדין ויושר ואמת כו', אך הענין דכמו שנק' צדיק מי שנותן צדקה לעני להחיותו, כך ע"י מעשה המצות ממשיכים אור א"ס ב"ה בבחי' מל' שנק' עני כי סיהרא ל"ל מגרמה כלום, והוא כמו עד"מ הצדקה הוא השפעה מעשיר לעני, ולמעלה בחי' העשיר לא ירבה כו' דא עמודא דאמצעיתא בחי' תפארת בריח התכון שעולה עד הכתר ועל ידי המצות הוא התחברות ויחוד תפארת בבחי' מל' שנק' עני ודל כמ"ש אשרי משכיל אל דל כו' וזהו דמצוה לשון צוותא וחיבור ויחוד בחי' סוכ"ע וממכ"ע דהיינו ההמשכה בבחי' מל' וזהו פי' צדקה צדק הוא בחי' מלכותא קדישא וכשמקבלת ההמשכה מאור א"ס נק' המל' בשם צדקה בה' והאיש הגורם המשכה זאת נק' צדיק כמ"ש אור זרוע לצדיק שהוא בחי' יסוד ופי' אור זרוע היינו בחי' אור שנברא ביום הראשון שהוא אור א"ס שלמעלה מבחי' חכמה ומדות חו"ג דבחי' כמראה אדם כו' וע"י צדיק המקיים תומ"צ נמשך האור בבחי' מל' ולכן ארז"ל במד"ר פ' בא ספט"ו שהלבנה היא של אור וגוון לבן שמקבלת מבחי' אור זרוע הנ"ל וזהו אני מדבר בצדקה אני הוא בחי' מל' והוא אותיות אין ששרשה בכתר שנק' אין כמ"ש והחכמה מאין תמצא כו', והנה ע"י השפעת ז"א במל' נבנה בנין המל' ועולה ברום המעלות עד שמאיר בה בחי' הכתר כי נתב"ס וסב"ת והיינו ע"י המצות וזהו אני מדבר בצדקה, והנה ארז"ל בפיך זו צדקה, ר"ל

ע"י השופר דר"ה וע"י התפלה שהם בפה גורמים צדקה הנ"ל להיות אני מדבר בצדקה, וביאור ענין שיאיר הכתר במל', כי יש אתוון זעירין ואתוון בינונים ואתוון רברבין, אתוון זעירין הם במל' בהבראם בה' הוא ה' זעירא שבריאת העולמות הי' ע"י צמצומים וכל התורה באתוון בינונים הם בז"א, ואתוון רברבן הם בבינה שבה התגלות הכתר, וההפרש בין אתוון זעירין ובין אתוון רברבין הוא כמו ההפרש בין אני לאנכי דשניהם הפי' הכוונה א' רק כשמדבר בלשון שפלות ונמיכת רוח אומר אני וכשמדבר בלשון רוממות והתנשאות אומר אנכי כמו שמואל אמר אנכי הרואה כו' וכן אנכי מי שאנכי כו' וכמ"כ למעלה בחי' מל' נק' אני ושרשה בחי' כתר נק' אנכי, שנתוסף את כ' שרומז על בחי' כתר וזהו את ה' האמרת היום שבריאת העולמות הי' ע"י אתוון זעירין בחי' צמצומי' כי תמונת אותיות זעירין ואתוון רברבין הכל תמונה א' רק שהן צמצומים כו' ואתה ממשיך בבחי' מל' הנק' אתוון זעירין מבחי' שלמעלה יותר דהיינו מאתוון בינונים או אפי' מאתוון רברבין ועי"ז יהי' נמשך גלוי אלקות בעולם, וכ"ז פי' האמרת ל' דיבור, ועתה י"ל פי' הראשון ל' שבח וע"פ פרש"י לכך בחרנוך לאלוה, דהנה כתיב חלקי הוי' אמרה נפשי ופרש"י ע"ש ה' מנת חלקי וכוסי כו' ע"כ דין הוא שאוחיל לו, פי' כוסי הוא גימ' שם אלקי' כמו כוס הוא כלי לקבל היין, וכמ"כ הדיבור הוא הכלי שדרך בו נמשך השפעת השכל והמדות לגלוי לזולתו, כמ"כ למעלה בחי' שם אלקים בחי' מל' דבר ה' הוא כוסי לקבל ההמשכה משם הוי' והוא כמ"ש והי' הוי' לי לאלקים ע"כ דין הוא שאוחיל לו כי ישועתן של ישראל הוא ישועתו של הקדב"ה כמ"ש צדיק ונושע מושיע לא נאמר אלא ונושע כו' ולכן נאמר פסוק מי יתן מציון ישועת ישראל ב"פ בתהלים בסי' י"ד ובסי' נ"ג, והענין כמ"ש הצדיק אבד והל"ל נאבד אלא הפי' אבד מלקבל ברכאן מלעילא כי על ידי בחי' יחוד קודב"ה ושכינתא נמשך שרש ההמשכה תוספת אורות מא"ס ב"ה בבחי' שם הוי' בכדי להשפיע בכנס"י וכמ"ש בעטרה שעטרה לו ביום חתונתו כו' ובזמן הגלות שאין יחוד אבד מלקבל ברכאן מלמעלה, ועיקר פי' אבד שאבד לבחי' שכינתא שהיא בגלות ועיקר המשלמת היחוד להמשיך גלוי אור א"ס למטה בעולמות בי"ע בחי' דירה בתחתונים הוא ע"י בחי' שכינה בחי' מל', לכן ישועתן של ישראל בחי' כנס"י הוא ישועתן של הקדב"ה כנ"ל ובמד"ר ס"פ ואתחנן ע"פ חלקי ה' אמרה נפשי כו' למלך שנכנס למדינה ועמו דוכסין ואיפרכין כו' יש מבני המדינה שבררו דוכוס כו' ויש שבררו איפרכין כו' הי' שם פקח אמר איני בורר אלא המלך למה שכולן מתחלפין והמלך אין מתחלף כך כשירד הקדב"ה להר סיני כו' ע"ש אבל ישראל בררו להן הקדב"ה שמע ישראל כו' הוי' אחד וזהו חלקי הוי' כו' וכ"ה במד"ר איכה ד"מ ע"ש וצ"ל מה צריך פקחות לזה לבחור בהמלך עצמו יותר מהדוכסין לכאורה זה מבין אפי' תינוק קטן, אך הענין כמש"ל שאוה"ע אומרים רם על כל גוים ה' כו' ועזב ה' את הארץ ביד ע"ש ומזלות כו' וקרו לי' אלקא דאלקא, שמחיה בבחי' מקיף, והוא כנודע שבקדושה הן ע"ס עשר ולא תשע עשר ולא אחד עשר, ובקליפה הן י"א כתרין דמסאבותא שנגד זה הוא י"א סממני הקטורת לברר הקליפות שמקבלים החיות אלקות מבחי' מקיף לבונה זכה והו"ע דור הפלגה שבנו העיר והמגדל

כו' שיודעים היו שהשפעת החיות נמשך מאלקות רק שצ"ל ביטול היש וכלי לאלקותו ית' והם לא רצו בזה כי רצו לילך בשרירות לבם בתאוות ותענוגי עוה"ז ושאעפ"כ יומשך להם השפעת גשמיות, ע"כ נתחכמו לעשות העיר והמגדל ונעשה לנו שם כו' הוא להמשיך בחי' מקיף לבונה זכה בחי' מקיף דנוגה הממוצע בין ע"ס דקדושה לעשר כתרין דמסאבותא וע"י בחי' המקיף שהוא בחי' רם על כל גוים כו' יקבלו רבוי השפעת טוב גשמיות אף אם לא יהי' להם הביטול ועבודת הש"י, וענין שהמקיף מחייה יובן ע"ד שלמטה הארי' הוא חיה טמאה והשור בהמה טהורה ובשרשם הארי' גבוה יותר פני ארי' אל הימין כו' אלא מפני שהוא במדרגה גבוה לכן כשנפל בשבה"כ אין לו התלבשות בכלי למטה בקדושה כ"א שנפל בדרך נפילת האור ברפ"ח ניצוצי' שבשבה"כ בג"ק הטמאות ואז הוא חיה טמאה, והארי' שלמטה מקבל החיות מנפילת הניצוצי' מהארי' שלמעלה שהוא התגברות האור מאד בבחי' מקיף, משא"כ פני שור מפני שהוא למטה במדרגה יכול לבא ע"י רבוי הצמצומים והשתלשלות ולהתלבש בכלי הקדושה בבהמה טהורה כו', ועד"ז יובן ענין יעקב ועשו שיעקב נק' בנה הקטן י' עקב, שהיו"ד הוא צמצום האור נקודה כו' ועשו נק' בנה הגדול, אלא מפני שיעקב הי' מרכבה גלוי אא"ס בפנימית בכלי וא"א כ"א ע"י צמצום האור בחי' יו"ד כו' ועשו הי' בכור הוא דרך נפילת האור מבחי' ז' מלכים דתהו שמלכו בארץ אדום וימלוך וימת כו' בשבה"כ והעשו שלמטה מקבל החיות בבחי' מקיף משרשו זמ"ל הנ"ל ע"ד שמקבל הארי' משרשו כנ"ל. ולהבין משל איך הוא בחי' מקיף הוא כמו שנפש האדם מגולגל בבהמה הרי אין מאירה בפנימית כי אין כלי הבהמה מוכנים לקבל צורת נפש האדם שכל ומדות רק היא שם בבחי' מקיף, או כמו תינוק כשנולד יש בו הנשמה ומחייה אותו ואעפ"כ אינה מאירה בפנימית המוחין שאינן מסוגלים לקבל מפני קטנות הכלים א"כ מה שיש בו נפש השכלית זהו רק בחי' מקיף, וע"ד כ"ז יובן שהאוה"ע אומרים רם על כל גוים כו' שמקבלים החיות אלקות מבחי' מקיף דלבונה כו' ושרש המשכה זו הוא מבחי' ומדרגה גבוה דרך נפילת האור בשבה"כ וכמארז"ל מ"ט עיזי מסגא ברישא והדר אימרי כברייתו ש"ע ברישא חשוכא והדר נהורא, שבחי' אימרי נק' נהורא והוא ע"ד האמרת והאמירך שנק' נהורא אימרי, אבל אוה"ע מקבלים מבחי' ברישא חשוכא והוא כמאמר רז"ל כמה ארך אפיים לפניו כו' ולכן מקבלים שלא על פי חשבון ומדה ודקדוק כלל והוא בדרך נפילת האור השפעה חיצוניות, משא"כ בסטרא דקדושה שמקבלים חיות מגילוי אור פני הוי' בבחי' חכמה עילאה שנק' חשבן כמ"ש עיניך ברכות בחשבון כו' ולכן אם בחקתי תלכו כו' ונתתי גשמיכם כו' והוא ענין כוסי לשון תכוסו על השה בחינת מנין וחשבון, מפני שלהיות כלי לגלוי אור אין סוף בפנימית צריך להיות ביטול היש ודכיותא דגרמי אבל הקליפות נק' נדיבים כמו שכתוב אל תבטחו בנדיבים כו' כמ"ש בזהר שנק' נדיבים בגין דרוח מסאבא איהו אזדמן תדיר במגנא ובדקניא ובלי דכיותא משפיעים תמיד הרהורים רעים כו' והשפעת גשמית והו"ע מארז"ל הקורא בספרים החיצונים אין לו חלק לעוה"ב פי' ספרים החיצונים הן ע"ס דנוגה כמו שיש ספרים דקדושה ג' ספרים נפתחין בר"ה כמ"כ יש בלעו"ז

הע"ס דנוגה דאודמן תדיר ומפתי לב"נ בכמה פיתוין בלא אגרא ואניס לב"נ למשריה עלי' כו' והו"ע זכרנו את הדגה אשר נאכל במצרים חנם כו' אבל רוח קודשא לאו הכי אלא באשתדלותא ודכיותא דגרמי וברעו"ד ולואי דישרי' עלי' כו', והיינו להיות כלי לגלוי אלקות בפנימית א"א בלי דכיותא דגרמי וביטול היש, והו"ע מארז"ל הי' שם פקח אחד, כי אוה"ע מהן בחרו לחמה כו' ומהן לכוכבים כי רצו לילך בשרירות לבם בתאוות גשמיות להיות יש נפרד ואעפ"כ יקבלו רבוי השפעה גשמיות מאלקות והוא ע"י ע"ס דנוגה שנקי' ספרים החיצונים כנ"ל, אבל הפקח הבין מ"ש אל תבטחו בנדיבים בבן אדם שאין לו תשועה, פי' תשועה הוא נמשך מבחי' דלית שמאלא בהאי עתיקא, והישועה והכח הוא בימין כמ"ש הושיעה ימינך כו' ותושע לו ימינו כו' ימינך דוקא, אבל אוה"ע מסטרא דשמאלא אין להם תשועה הנ"ל והו"ע מארז"ל במד"ר באסתר בד"ה אחר הדברים האלה גדל המלך, משל לחמורה וסיחה וחזירה והי' נותן לחזירה שעורים בלי מדה כו' אנו שעושים מלאכה של בעה"ב כו' תבא שעה ותראה שהוא לרעתה כו', לפי שאין להם תשועה כי הושיעה ימינך דוקא, ואמר הטעם דכולהו מתחלפין והמלך אינו מתחלף והוא כמ"ש הסתיו עבר והגשם חלף והלך לו, והוא ג"כ כמארז"ל שהתבן הקש והחטה מדיינים זע"ז שבתחלה הצמיחה בימות הגשמים נראה עיקר הצמחיה התבן כו' לכשתבא הכרי והמירות אז זורקים הקש והחטה והפרי העיקר כו' והו"ע קליפה קדמה לפרי שמקבלים החיות מעולם התהו כו', אבל כאשר הגשם חלף כו' והי' יצי"מ בחדש האביב והפרי נש"י ומצות עיקר הצמחיה כו', וגדולה מזו מבואר במד"ר ריש קהלת שכל מה שנברא בשי"ב סופו להבל וכליון כי שמים כעשן נמלחו והארץ כבגד תבלה וחפרה הלבנה ובושה החמה א"כ כל מה שעובדין לחמה כו' הרי כולהו מתחלפין, ומלכא הוא בחי' ז"א דאצי' אינו מתחלף כי הוא שם הוי' ור"ל כי הגם שלע"ל יאיר מעצמות אור א"ס שלמעלה מז"א דאצי' ולכן נאמר והי' הוי' לי לאלקים שבחי' הוי' יהי' נחשב רק כמו שם אלקים הרי אדרבה עכ"פ יהי' גילוי זה ע"י שם הוי' דוקא שיהי' בבחי' אלקי' לגבי ע"ק ועוד דבאמת כולא חד היינו כי אצי' אף שהוא ע"י צמצום בחי' יו"ד כדי שיהי' מאיר בציור אדם חכמה וחסד כו' בכדי להאיר לבי"ע מ"מ הרי אצי' מלשון ויאצל שהו"ע גלוי ההעלם כו' וזהו אני הוי' כולא חד, אני הוא בחי' עצמות אא"ס ב"ה והוי' הוא בחי' אור א"ס שמאיר ומתלבש בע"ס דאצי' כולא חד, וזהו לכך בחרנוך לאלוה כלומר לא ע"ד רם על כל גוים כו', כ"א מה שהאוה"ע הם עובדים לכוכבים אנו עובדים לך שהוא ג"כ בחי' אלקי' דהיינו להאיר בבחי' אור פנימי ואלוה ואלקי' לשון כח ויכולת הכל זהו משם הוי' כי הוי' הוא האלקי' כו' והו"ע ה' מנת חלקי וכוסי כנ"ל והי' הוי' לי לאלקים כנ"ל ולכן אני ה' חוקר לב ובוחן כליות כו' ואין אדם נוקף אצבעו כו' שמקבלים נש"י השפעת החיות אלקות וההשגחה פרטית הכל משם הוי' עצמו לא ע"י ממוצע כו' כמו שאומרי' אוה"ע אלקא דאלקא, והו"ע את ה' האמרת ל' שבח מיוחד אין כמוך וכנ"ל, והנה האמרת היום קאי על ר"ה ג"כ, והוא כמש"ל ההפרש בין נש"י שמקבלים גלוי אור פני הוי' בפנימית, ולא כמו האוה"ע שקרו לי' אלקא דאלקיא ומקבלים חיצוניות השפעת גשמית מבחי'

מקיף רם על כל גוים כו׳, עד״ז הוא תוכן ענין ראש השנה כמארז״ל שתמליכוני עליכם כו׳ וי״ל הלא כתיב ומלכותו מכל משלה, ומהו עליכם, אלא שיש פנימית המל׳ וחיצונית המל׳, כי מה שבחי׳ מל׳ מחיה כל העולמות זהו בחי׳ חיצוניות המל׳ מבחי׳ נה״י שבמל׳, אבל נש״י מבקשים מלוך על כל העולם בכבודך וידע כל פעול כו׳ גלוי אלקות בעשייה הוא מבחי׳ פנימית ג״ר שבמל׳ וכמ״ש במ״א ההפרש בין ג״ע להעולמות, שהעולמות ל׳ העלם אפילו עולם הבריאה והחיות נושאות הכסא ארז״ל אינן רואות הכבוד כו׳ והוא הסתר הבורא מהנברא ומשיגים מציאותו ולא מהות אור א״ס, מפני ששרש ומקור העולמות הוא מבחי׳ חיצוניות המל׳ בחי׳ ז״ת שבמל׳, אבל בג״ע ארז״ל נהנין מזיו השכינה ומתענגים מבחי׳ גלוי זיו מהות אור א״ס מפני שבג״ע מאיר ג״ר שבמל׳ כמ״ש ונהר יוצא מעדן להשקות הגן כו׳, וגם ע״ד קי״ס שהי׳ גלוי אלקות זה אלי כו׳ וראתה שפחה על הים מה שלא ראה יחזקאל הנביא כו׳ ומה כתוב בקי״ס ה׳ ימלוך לע״ו שהי׳ גלוי בחי׳ מל׳ מלכותך ראו בניך בוקע הים כו׳, והיינו מפני שהיא גלוי פנימית המל׳ ועד״ז יובן ענין המלכיות בר״ה מלוך על העולם כולו בכבודך כו׳ וידע כל פעול כו׳ שהבקשה שיהי׳ גלוי אלקות בעולם ושרש בחי׳ זו נמשך מבחי׳ גלוי ג״ר שבמל׳ שלמעלה מבחי׳ מקור חיות העולמות שנמשך מבחי׳ נה״י אחוריים וחיצונית המל׳ שבבחי׳ חיצוניות חיות העולמות אין שינויים בר״ה רק עיקר פי׳ תמליכוני עליכם דוקא הוא בחי׳ גלוי פנימית המל׳ שיהי׳ גלוי אלקות ויאמר כל אשר נשמה באפו ה׳ אלקי ישראל מלך כו׳, עוי״ל בפי׳ ענין חטיבה א׳ בעולם דהנה לע״ל כתיב ביום ההוא יהי׳ הוי׳ אחד ושמו אחד ופירשו בגמ׳ ספ״ג דפסחים כי עתה על שמועות טובות אומר ברוך הטוב והמטיב ועל שמועות כו׳ ולע״ל יהי׳ כולו הטוב והמטיב והיינו כי עכשיו ההנהגה משם הוי׳ דז״א דאצי׳ שיש בו חו״ג ולע״ל יהי׳ התגלות ע״ק בז״א, ובע״ק לית בי׳ שמאלא וא״כ יהי׳ כולו טוב, וא״כ כיון שזה יהי׳ לע״ל א״כ מהו שאנו אומרים גם עכשיו הוי׳ אחד אלא שזהו ענין עמוק יותר והוא שגם מדה״ד דז״א תכליתה והמכוון שבה רק הטוב, והענין כמ״ש אשרי הגבר אשר תייסרנו י״ה כו׳, כי באמת אין רע יורד מלמעלה כי בחי׳ י״ה הוא בחי׳ עדן שלמעלה מחיי העוה״ב והוא מקור החיים והעונג העליון רק מפני שאינו מושג שהוא בחי׳ עלמא דאתכסי׳, ומה שנמשך ומלובש במדת הגבורה והיסורין זהו ע״ד מ״ש ואוהבו שחרו מוסר שזהו גבורה שבחסד שנמשכה מפנימית האהבה, וע״ד שהמ״ע הן בחי׳ חסדים שרשן מבחי׳ ושער רישי׳ כעמר נקי והל״ת שהן גבורות שחורות כעורב שערות דז״א, ואעפ״כ שרש הל״ת גבוהים מהמ״ע כמ״ש באריכות בלק״ת בביאור שחורה אני כו׳ בשה״ש, והוא עד״מ מלח שהוא גבורות וממתיק הבשר וממשיך פנימית הטעם שבבשר לגלוי, ועד״ז יובן שגם גבורות דז״א תכליתן הטוב וממשיכים פנימית הכתר למעלה ממ״ע שהן בחי׳ שערות דא״א לבד כו׳, וזהו שגם עכשיו הוי׳ אחד כי עת״י וז״א הכל אחד ממש, והו״ע אחד הי׳ אברהם, כי אברהם נתנסה בעשר נסיונות שהן נמשכים מגבורות דז״א, אך ע״י שעמד בהנסיונות המשיך בהתגלות כמו שיהי׳ לע״ל כולו טוב התחברות עתיקא וז״א וכמארז״ל האבות הטעימן מעין עוה״ב כו׳ ועד״ז הי׳ נחום איש גם זו שהי׳

יכול ההמשכה מלמעלה למטה שיהי' נראה באמת למטה טוב בגשמיות כו' מפני שהי' מביאו ומעלהו לשרשו ושם הוא טוב וחיים האמיתי בחי' עדן ועונג שלמעלה מחיי העוה"ב והמשיכו בגלוי למטה כמו שהוא הטוב למעלה, ולכן עתה הוי' אחד כמו לע"ל כנ"ל ויש בחי' זו חטיבה א' התחברות ב' שמות הוי' ברה"ה שאומרים ויקרא הוי' הוי' הוא גלוי בחי' עתיקא בז"א.

וה' האמירך היום. הנה בפי' האמירך יש ג"כ ג' פירושים כמו בפי' האמרת, האמירך ל' שבח אף אני אעשה אתכם חטיבה א' בעולם תפילין דמארי עלמא מה כתיב בהו ומי כעמך ישראל גוי אחד בארץ, פי' מארי עלמא הוא בחי' מקור ממכ"ע בחי' ז"א דאצי', והתפילין דמארי עלמא הם ד' מוחין דז"א דאצי' כמ"ש בזהר ח"ג רס"ב א' בכוונת התפילין ומשירותא ומשיכותא דמוחא עילאה סתימאה דעתיקא דאתמשך בההוא ז"א אשתכחו ד' מוחין בההוא ז"א, ומה כתיב בהו ומי כעמך ישראל, פי' לי ראש והוא ע"ד ארץ קדמה, ארץ בחי' מל' א"ח עט"ב למעלה מבחי' ז"א, והענין כמ"ש שאו ידיכם קדש וברכו את הוי', ידיכם ב' ידות הן שתי פרשיות דק"ש שמע והא"ש או ב"פ שמע ובשכמל"ו יחו"ע ויחו"ת ע"י הביטול דק"ש ממשיכים ברכה בשם הוי', והיינו ע"י למס"ב באחד באור א"ס א"ס ב"ה הסוכ"ע בחי' קדש, ממשיכים תוספת אור מבחי' סוכ"ע בבחי' ממכ"ע והו"ע הקדב"ה שבחי' קדוש בוא"ו הוא ברוך ונמשך מבחי' קדש סוכ"ע וזהו שאו ידיכם קדש וברכו את הוי', וזהו ויקרא לו אל אלקי ישראל, והפי' שהקדב"ה שהוא אלקי ישראל קרא ליעקב אל היינו ע"י שהוא ממשיך תוספת אור מסוכ"ע בממכ"ע כי אל הוא לשון אור כמו אל ה' ויאר לנו ויעקב הוא בחי' בריח התכון קו האמצעי שעולה עד הכתר הוא הממשיך היחוד עליון גלוי סוכ"ע בממכ"ע, והו"ע התפילין דמארי עלמא המשכת מוחין לז"א מבחי' עתיקא וסוכ"ע, והתפילין נק' חיי המלך כמארז"ל ע"פ והיו חייך כו' שהתפילין נקראו חיים, פי' מלך הוא ז"א וחיי המלך הם המוחין דז"א הנמשכים מבחי' והחכמה תחיה כו' וע"ד שפי' הזהר בי נשבעתי נאום הוי' דהיינו בחי' ז"א נשבע באור המלובש בו בפנימית מבחי' ע"ק והו"ע בית יעקב לכו ונלכה באור שמאיר בשם הוי' כו', והנה מה כתוב בתפילין דמארי עלמא ומי כעמך ישראל לומר שהקדב"ה אומר שישראל הם הממשיכים בו האור מע"ק, וז"ש במד"ר בקהלת ע"פ מה יתרון העושה ע"פ וצדיק באמונתו יחיה אפי' צדיקו של עולם באמונתו הוא חי, פי' צדיקו של עולם הוא בחי' ממכ"ע, וע"י שהאמין לישראל ביצי"מ ויהרג ה' כל בכור כו' מזה נמשך מצות תפילין קדש לי כל בכור והם נק' חיי המלך, ולכן מתחיל התפילין בפ' קדש שהוא בחי' קדש עליון סוכ"ע כנ"ל, ופי' גוי אחד כי אחד מורה על ז' רקיעים וארץ וד' רוחות העולם ואור א"ס אלופו של עולם מתלבש בהם, ולמעלה ז' רקיעים הן ז' מדות עליונות בחי' ז"א דאצי' ואור א"ס מאיר ומתלבש בהם וזה ממשיכים נש"י ע"י שהם גוי אחד בארץ בבחי' ביטול בנים אתם כו' ברא כרעא דאבוה עד"מ הרגל בטל להראש ואין לו בחירה רק מה שהראש רוצה כו' והוא בחי' בטל רצונך כו' שזהו פי' שישראל אומרים שהקדב"ה לי ראש, ועי"ז ממשיכים שהקדב"ה קורא אותן ישראל לי ראש שממשיכים למעלה המוחין תפילין דמארי עלמא כנ"ל, והו"ע וה' האמירך חטיבה א' בעולם ל'

שבח, וגם יש לפרש גוי אחד בארץ שממשיכים אחד בארץ, והוא כמ״ש מה רבו מעשיך ה׳ כולם בחכמה עשית שבחי׳ הרבוי והפירוד בנבראים נעשה ע״י שבה״כ כמ״ש בכהאריז״ל מרחפת רפ״ח מת הן רפ״ח ניצוצים דעולם התהו שנתפזרו ונתהווה מהם הרבוי והפירוד, וזאת עבודת ישראל לברר ולהעלות הניצוצים דתהו שיוכללו בביטול ובאחדות לאלקות, כמו ע״י המאכלים שאוכל ובכח האכילה לומד ומתפלל נכללים הניצוצים בביטול לאלקות בק״ש אחד ואהבת כו׳ וזהו כולם בחכמה עשית עשייה ל׳ תיקון שע״י החכמה כח מה שבנפה״א הם מתתקנים בבחי׳ עולם התיקון ונכללים בביטול אליו ולא יהיו מפורדים והו״ע מה רבו מעשיך כולם בחכמה שע״י החכמה מגיע ונמשך הביטול להיות מתחברים יחד וזהו גוי אחד בארץ שעושים אחד בארץ, וזהו אתה אחד הוא כמארז״ל שלע״ל כולו הטוב בחי׳ לית שמאלא בהאי עתיקא כמש״ל, ושמך אחד הוא בחי׳ הזיו והאור דש׳ הוי׳ שמאיר בעולמות יהי׳ נק׳ כמו שנכתב ולא יהי׳ הסתר והעלם, והיינו ע״י ומי כעמך כישראל שעושים אחד בארץ שמבררים הניצוצים דתהו שיתעלו באחדות ה׳ ע״י חכמה כח מ״ה שבנפה״א שלמעלה מהשכל המושג כו׳, וזה הכח דבחי׳ חכמה הוא נמשך מלמעלה והו״ע וה׳ האמירך היום כו׳, ופי׳ האמירך ל׳ לבוש כנודע שהנשמה בג״ע צריכה ללבושים דתומ״צ, כי הנשמה נברא ובע״ג ושתוכל לחזות בנועם ה׳ וליהנות מזיו השכינה בחי׳ מהות דאור א״ס הוא ע״י לבושים דתומ״צ שנקראו אספקלרי׳ המאירה, וכמו ויבא משה בתוך הענן, שע״י הענן הוא שיוכל גופו הגשמי להיות נזון מזיו השכינה וכמו עד״מ שע״י המשל יוכל להבין הנמשל, וכמ״כ התורה נק׳ משל הקדמוני, פי׳ הקדמוני הוא קדמונו של עולם שלמעלה מסוכ״ע וממכ״ע, והגם שהתורה היא ח״ע אך השראת אור א״ס הוא בחכמה כמ״ש הוי׳ בחכמה יסד כו׳, ולכן ע״י התורה שמחכמה עילא׳ נפקת היא משל ולבוש לאור א״ס קדמונו של עולם, והו״ע וה׳ האמירך ל׳ לבוש כו׳ ופי׳ האמירך ל׳ דיבור הוא כמ״ש ודברי אשר שמתי בפיך ואשים דברי בפיך כו׳ שהדיבור של האדם יהי׳ דבר ה׳ זו הלכה שאין הדיבור נפרד מפי עצמו כאלו הוא שלו רק כמ״ש תען לשוני אמרתיך כו׳ כעונה אחר הקורא שהן דבר ה׳ ואמרותיך שהקדב״ה קורא ושונה כנגדו כו׳ וכמ״ש משה ידבר האלקים יעננו כו׳ וכח זה לישראל להיות הלכה או פסוק או ק״ש היוצא מפיהם דבר ה׳ ממש הוא וה׳ האמירך כו׳ שנמשך מלמעלה ואשים דברי בפיך כו׳.

ובאו עליך כל הברכות האלה והשיגוך כי תשמע בקול ה׳ אלקיך.

א) **רבות** נשא פי״א דרמ״ה ע״א ע״פ יברכך ה׳, יברכך בברכה המפורשת בתורה, ברוך תהיה מכל העמים כו׳ ובאו עליך כל הברכות כו׳, וכ״ה בילקוט פ׳ נשא סוף רמז תש״י בד״ה יברכך ה׳.

ב) **הבחיי** פ׳ תבא ובאו עליך כו׳ והשיגוך כלומר שלא תצטרך לרדוף אחר הברכה שהיא עצמה תבא אחריך ותשיג אותך עכ״ל, וכ״כ בלק״ת פ׳ שלח סד״ה ועתה יגדל נא כח אד׳ כו׳ והיינו להיות ארך אפים שיתארך ויומשך גילוי זה למטה יותר כו׳, וזהו ובאו עליך כל הברכות האלה והשיגוך פי׳ והשיגוך שיגיעו עד למטה במקום שאתה שם עכ״ל והמובן שזה שיגיעו ויומשכו הברכה עד למטה צ״ל מקור ההמשכה מבחי׳ ארך אפים כו׳, משא״כ אם נמשך רק מבחי׳ ז״א יוכל להיות שלא יתפשט עד למטה ותשאר הברכה ברוחניות, וכמ״ש מזה בלק״ת פ׳ קרח ע״פ ויגמול שקדים יעו״ש, ועמ״ש עוד בלק״ת סד״ה שובה ישראל עד כיוצא בזה שכדי להמשיך הברכה בבחי׳ מל׳ צ״ל מקור ההמשכה ממקום גבוה מאד, וברבות סוף אסתר הברכה בריבוי שנאמר והריקותי לכם ברכה עד בלי די כו׳ ועמ״ש בלשון והריקותי ע״פ שמן תורק שמך, ואפ״ל שזהו מ״ש ואני אברכם ואני אותיות אין בחי׳ כתר כי סתם ברוך שרשו מחכמה, אבל יש עוד ברכה מבחי׳ גבוה יותר וכענין ברכת יצחק כריח שדה אשר ברכו ה׳ מטל השמים כו׳ ועמ״ש בלק״ת פ׳ ואתחנן בענין ברכת המצות שתקנו חכמים עיני העדה כו׳ ועז״א ערבים עלי ד״ס וכן מאה ברכות הם המשכת הכתר כמ״ש בזהר פ׳ חיי קכ״ג א׳ ואפ״ל ע״י רודף שלום רודף צדקה וחסד עי״ז לא תצטרך לרדוף אחר הברכה אלא ובאו הברכות.

ג) **מהרמ״א** פ׳ תבא וז״ל אומרו ובאו עליך כו׳ והשיגוך כו׳ כי הלא אחר שבאו עליך כבר השיגוהו כו׳ גם כי אין לשון השגה צודקת רק ברודף ונרדף (ויש להעיר מפסוק אך טוב וחסד ירדפוני) ותירץ כי פי׳ ונתנך ה׳ עליון על כל גויי הארץ והוא כי הם תחת שרים ומזלות ואתה ישראל לא כן רק תחת אלקי עולם כו׳ ועי״ז בבא הברכות מאתנו לא ירדו אל עולם המלאכים ומשם אל עולם הגלגלים ומשם למטה לארץ כי אם ובאו עליך ממנו יתברך עליך ממש בלי אמצעית שר ומלאך ועי״כ והשיגוך על כל פנים מה שאין כן אם הייתי בעכומ״ז כו׳ שהיה המזל מעכב לדבר מן הדברים כו׳ עכ״ל ועפמ״ש בלק״ת בד״ה ויגמול שקדים הנ״ל יובן הכפל ובאו כו׳ והשיגוך כו׳ ע״ד שנת׳ שם שאע״פ שמזונותיו של אדם קצובים לו מר״ה עכ״ז צריך לבקש בכל יום רפאינו ברך עלינו כו׳ ע״ש וענין כי תשמע בקול עיין בלק״ת פ׳ ראה בד״ה כי תשמע בקול כו׳, ושם ענין לעשות הישר בעיני ה׳ ואפ״ל עי״ז ובאו כו׳ והשיגוך כו׳ יעויין שם.

ברוך אתה בעיר. מציעא פ״ט קז״א, ילקוט ח״א רי״ג א׳ רעא״ב ר״פ ד׳, של״ה רסב״א, תד״א ח״א פל״א ח״ב פט״ז.

א) **פ״ט** דב״מ קז״א ברוך אתה בעיר שיהי׳ ביתך סמוך לבהכ״נ, ברוך אתה בשדה שיהא נכסיך קרובים לעיר, והנה בפרדס ערך עיר שני עיירות יש עיר עליון והיא בינה ירושלים של מעלה ויש עיר תחתון והיא עיר דוד

ירושלים של מטה מלכות וכו׳ עכ״ל והענין דאיתא בס״י שני אבנים בונות שני בתים והיינו שהאותיות נק׳ אבנים וכשנעשה מהם צירוף נק׳ בית וכללות עולם הדיבור נק׳ עיר אלקינו וכמ״ש מזה בת״א פ׳ וארא בד״ה וידבר אלקים אל משה כו׳ וארא אל אברהם כו׳, ויש אתוון זעירין ואתוון רברבין היינו אותיות הדיבור ואותיות המחשבה וזהו ענין ב׳ עיירות הנ״ל ירושמ״ט הוא עולם הדבור וירושמ״ע עולם המחשבה, לכן נינוה עיר גדולה פי׳ במא״א שהיא בינה, ולפ״ז ענין ברוך אתה בעיר י״ל ע״ד מ״ש כעיר שחוברה לה יחדיו שהוא חיבור בינה ומל׳ כמ״ש בזהר וישב קפ״ג סע״ב ור״פ תרומה קכ״ו ע״ב בענין יעקב שהיה מחבר ב׳ בחי׳ הנ״ל שהוא חיבור והמשכת עלמא דאתכסיא להאיר בעלמא דאתגליא וזהו ענין ברוך ה׳ מן העולם ועד העולם לכן עז״נ ברוך אתה בעיר וזהו ע״י ביתך סמוך לבהכ״נ פי׳ כי המשכה זו מירושמ״ע בינה בירושמ״ט זהו ע״י התפלה וכמ״ש דרשו ה׳ בהמצאו והיכן הוא מצוי בהכ״נ ועמ״ש עוד מענין עיר אלקינו בלק״ת פ׳ ראה בד״ה וכל בניך גבי א״ת בניך אלא בוניך כו׳ דהיינו ע״י עסק התפלה והתורה וה״ע בהכ״נ ובהמ״ד כו׳, ועמ״ש מענין כעיר שחוברה לה יחדיו בד״ה אלה פקודי המשכן ומ״ש עוד מענין עיר בד״ה ע״כ יאמרו המושלים בואו חשבון גבי תבנה ותכונן עיר סיחון ושם נת׳ שהתפלה נק׳ עיר סיחון כו׳, והנה יש עוד עיר בלעומת זה ע״ד את העיר ואת המגדל ועמ״ש ע״פ בקרבך קדוש ולא אבא בעיר, והנה פי׳ ברוך תהי׳ מכל העמים שגם העמים יברכו אותך כו׳ וזהו ברוך אתה בעיר שגם בחי׳ עיר הנ״ל יתהפך לך לברכך כענין ומלאך רע עונה אמן בע״כ כו׳ ועמ״ש ע״פ גדול ה׳ ומהולל מאד בעיר אלקינו כו׳.

יצו ה׳ כו׳ באסמיך. אסם פירושו אוצר כ״כ בשרשים, וכן ת״א ות״י באוצרך ובמשלי סי׳ ג׳ יו״ד וימלאו אסמיך שבע ת״י ומתמליין אוצרך שבע, וכ״כ המ״צ אסמיך הם אוצרות התבואה, ובפ״ק דתענית ד״ח סע״ב וא״ר יצחק אין הברכה מצויה אלא בדבר הסמוי מן העין (שאינו יודע הסכום) שנא׳ יצו ה׳ אתך את הברכה באסמיך, וע״ש בתוס׳ שהקשו ע״ז מסוגיא דחולין דק״ה ע״ב כל מידי דצייר וחתים כו׳ א״נ הכא מיירי בדבר המדוד והמנוי בלא צייר וחתים כו׳, פ״ג דב״מ דמ״ב ע״א ג״כ כנ״ל ושם פרש״י אין הברכה שמתברך ורבה מאליו, ונלע״ד שזהו ע״ד נהרא מכיפיה מבריך ונהר יוצא מעדן הוא בינה שנק׳ רחובות הנהר, והנה ההמשכה מחכ׳ הוא כמו גיד המעיין ובריקת השכל וכשבא לבינה מכיפיה מבריך ונעשה אורך ורוחב ובינה נק׳ עלמא דאתכסיא כמ״ש בת״א ע״פ וישב יעקב בארץ מגורי אביו מגורי לשון אוצר ומגורי לשון יראה ושניהם א׳ כי יראת ה׳ היא אוצרו, וענין הסמוי מן העין י״ל יראה פנימיות, והנה הטעם שבעלמא דאתכסיא שורה הברכה כי התגלות עתיק בבינה כנז׳ בת״א בד״ה לך לך, ובמא״א אות בית סל״ה ברכה מצד

אימא עילאה בריכה העליונה ששם מימי החכמה נאספים לתוכה המברכת למל' בריכה התחתונה כו' עכ"ל, והי"נ הביא ע"ז ממ"ש בזח"ב תרומה קס"ב א' איהו ברוך היינו חכמה עדן ואיהי ברכה היינו עוה"ב כו' ע"ש ובפ' ואתחנן דרס"ד ע"ב וזהו מכיפיה מבריך, מבריך דוקא כי איהי ברכה וזהו להניח ברכה אל ביתך, היא בינה הנק' היכל לבחי' חכמה ועמ"ש מזה בד"ה ראה אנכי בענין נקודה בהיכלא, וע' ביבמות פרק הבע"י דס"ב סע"ב דפי' אל ביתך היא אשה וכל יהודי שאין לו אשה שרוי בלא ברכה, היינו כי אף דאיהו ברוך מ"מ איהי ברכה, ונהרא מכיפי' מבריך כנ"ל, וע' זח"ג במדבר קי"ז ב' אלא בגין דברכתא לא שריא במניינא, ופי' הרמ"ז ברכתא דלעילא הוא מסוד או"א שבהם כח ונהר יוצא מעדן דלא פסיק לעלמין כו' ושעיקר המספר והמנין הוא בעה"ד טו"ר והיינו בעלמא דאתגליא ולכן שם אין הברכה מצויה כו' כ"א בעלמא דאתכסיא ששם בחי' עה"ח, ואפ"ל בזה עפמ"ש בד"ה צו את קרבני לחמי בענין שג"ע נק' ממכ"ע ושם אין יכול דבר להשתנות כו' אלא כמו שהוא כך נשאר, כ"א דוקא מבחי' סוכ"ע יוכל להשתנות ולהתהפך מחשוכא לנהורא מהקצה כו', וזהו ענין ההפרש בין עלמא דאתגליא בחי' ממכ"ע שם לא יוכל להשתנות דבר כ"א בעלמא דאתכסיא או"א סוכ"ע שם יוכל להיות תוס' ברכה וריבוי כו', ולכן ג"כ נהרא מכיפיה מבריך כי נהר בינה זהו עלמא דאתכסי' בשל"ה דשע"א ע"ב באסמיך והנה לעומת זה למעלה כל העושר האוצרות הוא ברקיע הנק' ערבות כדאיתא בפ"ב דחגיגה גנזי חיים גנזי שלום גנזי ברכה וע' מענין לרוכב בערבות בי"ה שמו בזח"ב תרומה קס"ה ב', בבחיי פ' וישלח דמ"ה ע"ב ישליש אדם מעותיו שליש בקרקע ושליש בפרקמטיא, ומפרש באסמיך זו פרקמטיא וצ"ע די"ל דזהו שליש בקרקע שזהו אוצר וע' מענין שליש זה בת"א פ' ויגש כו' שהוא חסדים המכוסים כו', בבחיי ר"פ כי תשא קט"ז ע"א פי' ענין הברכה שבדבר הסמוי מן העין זהו ע"ד נס נסתר שאין בזה שינוי מנהגו של עולם לעין ממש משא"כ בדבר המנוי צ"ל נס נגלה כמו קי"ס וכה"ג ואין כל אדם זוכה לזה כו', ועמ"ש במ"א ההפרש בין ברכה לקדושה הברכה מבינה משא"כ קדש חכמה כו' ובינה שורש סדר ההשתלשלות אבל חכמה מוחין דאבא למעלה מסדר ההשתלשלות ע"כ להיות נס נגלה צ"ל מחכמה ונטה ידך יודך כו', אבל נס נסתר זהו גם מבינה ברכה כו' לכן דוקא בדבר הסמוי כו', בד"ה האזינו השמים נתבאר וז"ל והנה לוחות הראשונות נתנו בשבועות בקולות וברקים ולכן לא נתקיימו כי ענין הרעש בקולות וברקים הוא מבחי' עלמא דאתגליא ויש משם יניקה לחיצונים ע"י ירידת המדריגות והשתלשלות העולמות וההיכלות וכמ"ש רגליה יורדות מות כו', משא"כ לוחות אחרונות ניתנו בחשאי כדכתי' ואיש לא יעלה עמך וגו' לפי שהם פנימי' הלב עלמא דאתכסיא שאין שם יניקה ואחיזה לסט"א כלל עכ"ל, וזהו ענין החסדים המכוסים שהם עה"ת ושם התגלות עתיק ולכן בינה נק' עלמא דחירו כו' וע' עוד מזה בת"א בפ' בראשית בד"ה להבין ענין הברכות בענין ברכה ראשונה פותח בברוך כו' וא"צ חותם רק בעלמא דאתגליא צ"ל חותם, ומזה יובן אמיתית ד' התוספות פ"ק דתענית הנ"ל דדבר המנוי כשהוא צייר וחתים לית להו רשותא שזהו ענין חותם בברוך ואזי איהו ברוך ואיהי ברכה.

ועפ"ז אפ"ל מ"ש רש"י פ' בלק כ"ד ה' ע"פ מה טובו אוהליך יעקב על שראה פתחיהן שאינן מכוונין זה מול זה והוא מהגמרא, דהיינו שלא יהי' עינו שולט בחבירו וזהו ענין היזק ראי' שבפ"ק דב"ב, וז"ש בשט"מ פ"ג דב"מ בשם הרא"ש מהא דפסחי' פ"ד ד"ן ע"ב ת"ר המשתכר בקנים ובקנקנים אינו רואה סימן ברכה לעולם מ"ט כיון דנפיש אפחזייהו שלטא בהו עינא בישא כי הברכה דוקא בדבר הסמוי כו' בחי' אתכסיא כלי להמשכה מסוכ"ע כו'. ובמאו"א אות עיי"ן ססעי' י"ד עין רע סמא"ל שיניקתו מאחר זו"ג כו' ובאות גימל ססעי' ע"ח גלוי מצד עלמא דאתגליא נוקי גילוי הדעת כו' וע' זח"ג נשא קכ"ח א' ע"פ הולך רכיל מגלה סוד ונאמן רוח מכסה דבר, וכי אי במילי דעלמא אצטריך רזא כו' וע"ש דקל"ח סע"א דמאן דמגלי רזין כו' וע' בסידור בדרוש ברכת הזימון בענין גלוי עריות כו' וע' זח"א תולדות קמ"א ב' ע"פ חכמות בחוץ כו' ובגמ' פ"ג דמ"ק דט"ז סע"א מה ירך בסתר אף ד"ת בסתר כו' והכתיב לא מראש בסתר דברתי ההוא ביומא דכלה עכ"ז לפעמים ממשיכים גם בחוץ בעלמא דאתגליא, וזהו ע"ד קי"ס שעלמא דאתכסיא מאיר בעלמא דאתגליא ממש, ולכן זרעא דיוסף שנמשלו לדגים שבים אין עין הרע שולט בהם, כיון שהן נמשלו לדגים שבים שהוא עלמא דאתכסיא ממש, ומזה יש להעיר לענין ונתנו איש כופר נפשו ועי"ז לא יהי' מהמנין והמספר שום יניקה לעין הרע דסמא"ל כי עי"ז ימשיכו עליהם מעלמא דאתכסיא ממש וה"ל כמו זרעא דיוסף כו' בשגם שיוסף זכה לזה ע"י היותו טוב עין ויכלכל יוסף את אחיו כו' וכמ"כ ע"י השקלים וצדקה תרומם כו', וזהו ענין חכמות בחוץ חכמות דוקא ע"י גילוי והמשכות ח"ס בח"ת אזי גם בחוץ אין שום יניקה כו'.

להבין שרש ענין הקללות שבתוכחה, והי' אם לא תשמע בקול ה' אלקיך וכו', ובאו עליך כל הקללות האלה וכו' עד השמידך ועד אבדך כו', ידבק ה' בך הדבר עד כלותו אותך מעל האדמה אשר אתה בא שמה, יככה ה' כו' והי' שמיך על ראשך נחושת, והארץ אשר תחתיך ברזל יתן ה' מטר ארצך עפר ואבק כו', עד סיום כל הפרשה ההיא ובסוף הפרשה א' והי' כאשר שש כו' וניסחתם מעל האדמה אשר אתה בא שמה לרשתה.

א) **הנה** איתא בתיקוני' בתיקונא שביעא' בראשית יר"א בש"ת וודאי ווי לי לס"מ כד קוב"ה תבע מיני ומ"ע ממנין דילי' כל עאקו דעאקו לישראל בגלותא, ואחזי לי' אגרא דלהון אי הוה אקרין לישראל כו' ואיהו וממנין דלי' לא עבדי' יקרא אלא קלנא ובג"ד קלא נפיק כל יומא יר"א בש"ת כו' ע"ש, ובסוף תיקון השמיני דעל ס"מ ובת זוגי' אתמר לע"ל כי שמים כעשן נמלחו והארץ כבגד תבלה, והענין הוא כי הנה נודע ענין הצמצום דשם ב"ן שהוא בא מסיבת שבה"כ דז' מלכין קדמאין דתהו, וכמ"ש וימלוך וימת כו' וירדו מהם ונפלו רפ"ח ניצוצי בשם ב"ן דמל' דאצי' והוא ענין הצמצום דשם אלקי'

כידוע שהוא לצמצם ולהעלים האור האלקי' כ"כ עד שיוכל להיות מציאות יש ודבר נפרד בפ"ע לגמרי ואם לא זה הצמצום לא הי' באפשרי להיות מציאות דבר נפרד חוץ מאלקות וגם להיות בעל בחירה ורצון מעה"ד טו"ר יש ענין שכר ועונש וכדי שיהי' מציאת שכר ועונש, ע"כ הוצרך לבחי' הצמצום דוקא וכידוע וד"ל.

והנה גם לאחר בחי' הצמצום להסתיר האור עד שיהי' בחי' נפרד, הנה יש בזה כמה מדריגות, כי הנה הנבראי' שנבראו יש מאין ע"י הצמצום הן הנה בבחי' עה"ד טו"ר והתערובות מטו"ר יש בכל נברא ונברא בהכרח, וענין התערובת טו"ר ידוע שבחי' הביטול במציאות שנמצא בכל נבראי' העליוני' וכמ"ש וצבא השמים לך משתחוים כו', שהוא בחי' ביטול היש לאין, וזהו בא מבחי' הטוב שבו, וידוע שאינו בטל בכל פעם כי לא לעולם יש בו בחי' הביטול בהשתחויה אלא לפרקי', וכמ"ש והי' מידי חודש בחדשו יבא כ"ב להשתחוות כו' או בכל בקר כמ"ש חדשי' לבקרי' כו', אבל כל היום אין בו בחי' ביטול אלא הוא בחי' יש ודבר נפרד לגמרי בלתי ביטול כי הרי הביטול הנמצא בו הוא מצד הבחירה והרצון כו', הנה זה הפירוד בא מבחי' הרע שבנוגה מפתא לאיתתא ונטל נהורא כו', והיינו מצד בחי' הטוב שבנוגה שנכלל בקדושה להיות כי יש בו בטוב בחי' הביטול כו', והנה יש בנוגה זאת דטו"ר שבנוגה ריבוי המדריגות מאד כי הנה הטוב שבנוגה שהוא בחי' הביטול והרע שבנוגה שהוא בחי' הפירוד כנ"ל, כאשר מתערב יחד יש כמה אופנים שוני' באופן התערובת טו"ר אם כך או כך ומזה נמצא סיבת ריבוי המדריג' בנוגה דבי"ע, יש שהן בבחי' הביטול ויש שאינם בבחי' הביטול כ"כ, ואמנם הנה דרך כלל ג' מדריגות הן א' אשר הביטול בהם תמידי בלתי שינוי והפסק כלל, וכמו מיכאל וגבריאל ומט"ט וכיוצא, ואעפ"י שלפרקי' רחוקי' יחטאו, עד שיקבלו עונש גם הם, וכמו שאמר דאפקוהו למט"ט והלקוהו כו', אבל אין זה שכיח כלל, והגם שהן בעלי בחירה, מ"מ הביטול שלהם תמידי אבל בחי' הרע שבנוגה כשגובר על הטוב הוא היפך זה ממש, וכן הע' שרים שלמטה שהן בבחי' הפירוד ממש, ברוב הפעמי' וכמ"ש שר של מצרים לי יאורי כו', וכיוצא בזה, וזהו מדריגה השנית דרך כלל, אבל בחי' הממוצע אשר בין שני הפכי' הללו, הוא אשר מעורב מטו"ר במזיגה שלפעמי' בטל ולפעמי' אינו בטל, וזהו בא בריבוי אופני' מאד כנ"ל, ומה שא' דבהאי נוגה נפתה לאיתתא היינו מצד בחי' הטוב שבנוגה הנ"ל וד"ל.

והנה כ"ז בנבראי' שנבראו ע"י הצמצום דשם אלקי' כנ"ל, והן עשרה מאמרות בכלל, אבל שרש התהוות כל הנשמות שהן באין מיחוד דזו"נ כידוע הרי לא יתכן בהם לומר גם ענין בחי' הביטול כמו בענין הטוב שבנוגה כנ"ל, והיינו שא' בזהר נפש כי תחטא תווהא הוא כו'. וביאור הדברי', הנה עד"מ באברי האדם לגבי חיות נפשו היתכן לומר שהרגל בטל הוא לגבי חיות הנפש שבמוח המנהיג כל האברי' אחר שהרגל נחשב גם הוא מבחי' עצמות האדם, ועצם אחד הוא עם חיות הנפש, וכל שהוא בחי' עצם לא שייך לומר בחי' ביטול שאין לשון ביטול נופל אלא בדבר הנבדל ונפרד חוץ מעצמות האדם, כידוע וכמו"כ בנשמות שנמשכו ממוחי' דזו"נ ע"ד הולד ולד מאב ואם כידוע, א"כ הם נחשבי'

ג״כ מבחי׳ עצמות האלקות, ואיך יתכן לומר בהם בחי׳ הביטול שהם בטלי׳ לאלקות אחר שאינם בחי׳ נפרד כלל, והגם שירדו הנשמות למטה עד שיוכל להיות שרש התהוות הנשמות מי״ס דעשי׳ שמתלבשי׳ באו״כ הרי המה באין ונמשכי׳ גם למטה בבי״ע, והן הן עשר ספירות דבריאה וע״ס דיצירה וי״ס דעשי׳ אלא ששם באי׳ בבחי׳ מיעוט האור מפני בחי׳ המסכי׳ שמבדילי׳ כו׳, עד שנתמעט האור מיעוט אחר מיעוט בי״ס דעשי׳, אך אעפי״כ אותו מיעוט האור גם שבספי׳ במל׳ דמל׳ דעשי׳ נחשב מבחי׳ עצם אחד עד ע״ס דאצילות ועד״מ הרגל שמתאחד עם המוחין שבראשו וכו׳, ולא יתכן לומר גם בנשמות שנמשכו ממל׳ דמל׳ דעשי׳ עני׳ נפרד לגמרי עד שצריך לומר בה בחי׳ הביטול כו׳.

ב) **ויובן** כ״ז בתוספת ביאור כמשל השפעת שכל מרב לתלמיד, דהנה הגם שהרב הוא חכם גדול ומשיג את השכל בעומקו, מ״מ יוכל להסביר השכל גם לתינוק קטן, במשלי׳ וחידות והגם שאין לזה ערך כלל להבנת עצמותו, מ״מ סברת השכל א׳ הוא בין בעומקו׳ השגתה בין בצמצום הבנת התינוק שהרי זה נשפע מאור עצמותו ותבונתו ואין דיבורי׳ הללו שמדבר עם התינוק נבדלי׳ כלל מעצמות הבנתו בדבר השכל ההוא כו׳, ולפי״ז יובן הנמשל שגם בחי׳ י״ס דעשי׳ הרחוקי׳ יותר בהשתל׳ נתאחד עם י״ס דאצי׳ עד שלא שייך בחי׳ הביטול כלל וד״ל. וע״כ א׳ בזהר דנפש כי תחטא תוהא הוא כו׳, אך מה שנמצא החטא בנשמות הינו מצד בחי׳ הלבושי׳ שלהם בגוף, אבל מצד שרשם גם נשמות פחותי הערך בישראל הוא חלק אלוקה ממעל ממש, וכמ״ש כי חלק הוי׳ עמו וכמו ע״ד דוגמא מי שיכול להשכיל בשכל וסברא בחכ׳ שבתו׳ שבע״פ, הגם ששרש׳ מבחי׳ חכ׳ שבמל׳ דעשי׳ בלבד, מ״מ יתאחד נשמתו בחכ׳ דאצי׳ כי ישראל עלו במח׳, וכמשל ביטול הרגל לגבי הראש וכך נאמר בני בכורי ישראל ברא כרעא דאבוהי כו׳ וד״ל, ואחכ״ז הנה מובן פי׳ מאמר התיקוני׳ הנ״ל, ווי לי׳ לס״מ כד קוב״ה תבע מיני כו׳ דהנה יש ג׳ מדריגות הא׳ מבחי׳ הטוב שבנוגה לגמרי כנ״ל, שהביטול תמידי והם נכללי׳ ממש בקדושה וכמאמר דבהאי נוגה מפת׳ לאתתא כו׳, והיינו מה שא׳ לע״ל ורעו זרי׳ צאנכם כו׳, וכן והי׳ מלכים אומניך כו׳ שיהי׳ בתכלית הביטול לנשמות ישראל כו׳ והב׳ הממוצע שאינו נפרד כלל, ולפעמי׳ בטל כנ״ל, והג׳ שנפרד הוא ברוב הפעמי׳ נכללי׳ במאמר זה ג׳ אלה דמ״ש דהוי אוקיר לישראל היינו שיהי׳ בטלי׳ בתכלית ונכללי׳ היו בקדושה ממש, ובמדריגה הב׳ הממוצע הנ״ל ג״כ לא הי׳ ס״מ וממנין דילי׳ שהרי בממוצע אין בהם בחי׳ הרע שבנוגה רק לפרקי׳, ואעפי״כ לא הי׳ פועלי׳ רע, וס״מ וממנין דלי׳ דעאקו לישראל יפעלון רע הם רע שבנוגה לגמרי, וע״כ אליהם דוקא יאמר לעתיד יר״א בוש״ת כו׳ וכמו׳ שא׳ בסוף אותו המאמר, ותוכן הכוונה הוא שהי׳ בהם בחירה ורצון בבחי׳ הטוב, שבנוגה דאוקיר לישראל והם עשו ההיפוך ע״כ בהכרת שאין להם תקוה לעתיד יבוער לגמרי וכמ״ש בתיקונא הח׳ על הס״מ ובת זוגי׳ דאתמר עליהו כי שמי׳ נמלחו כו׳ שיתבטלו ויאבדו לגמרי, וכמ״ש ואת רוח הטומאה אעביר הארץ כו׳ מטעם הנ״ל וד״ל.

ג) **וזהו** שרש ענין הקללות שבתוכחה, דהנה הקללות האלה קאי הכל על בחי׳ הרע שבנוגה וג׳ קליפות הטמאות לגמרי שכללותם הן בחי׳ ס״מ

ונוקבו שפעלו רק רע לישראל ולא אוקרו להו להתבטל ולהתכלל בע״ס דקדושה מצד בחי׳ הטוב שבהם כנ״ל, שבהכרת הוא להיות להם אבדון וכליון לגמרי כי אבדה תקותם ועליה׳ הוא אומר כל אלה הקללות, דהיינו שמקלל אותם להאבידם ולכלותם לגמרי עד השמדך כו׳, ואומר שלעתיד יקיים בהם כל הקללות האלה ויעשו בו כל המעשי׳ האלה כמו ידבק ה׳ בך הדבר עד כלותו אותך כו׳ עד סוף הפרשה ההיא כל הקללות שנאמרו בה הכל קאי על בחי׳ הרע שבנוגה, וע״ד המאמר של התיקוני׳ הנ״ל והמופת לזה דקאי על הרע דנוגה הוא מן המבו׳ בפירוש בפ׳ נצבים, ובאו כל הקללות האלה על אויביך ועל שונאיך אשר רדפוך, דוקא, והיינו אותם שפעלו רע לישראל כי הם מבחי׳ הפירוד לגמרי ואין בהם בחי׳ טוב כלל כנ״ל שהוא מדריגה השלישית כו׳ וד״ל.

ד) **והנה** קודם שהוא מקלל אותם בפרט הוא אומר תחלה הכוונה בקללות האלה והוא מ״ש והי׳ אם לא תשמע בקול ה׳ אלקיך כו׳, דהיינו לאוקיר לישראל אלא אדרבה פעלת רע להם ובאו עליך כל הקללות האלה כו׳ עד השמדך ידבק ה׳ כו׳, עד כלותו אותך מעל האדמה כו׳, זהו תוכן הכוונה בכל הקללות האלה וכן הוא מסיים בסוף הפרשה ונסחתם מעל האדמה אשר אתה בא שמה לרשתה כו׳ והענין הוא כי הנה שרש יניקת החיצוני׳ הוא נמשך ובא מבחי׳ פסולת ומותרות ההשפעה שנשפע מבחי׳ מל׳ דאצי׳ וכידוע בפ׳ ועשתה את צפרניה שהחיצונים יונקי׳ ממותרי השפע שמגיע מן הצפרניים והשערות כו׳ ועיקר כל יניקתם הוא בא מבחי׳ ה׳ דמי׳ טמאי׳ שבאשה העליונה הנק׳ אשה יראת ה׳, כידוע וענין ה׳ דמי׳ טמאי׳ יובן מדוגמת ה׳ דמי׳ טמאים באשה גשמי׳ למטה, דהנה אנו רואי׳ סיבת התהוות דמי׳ הטמאי׳ באשה הוא מבחי׳ ריבוי הדמים כאשר מתרבה בה הדמי׳ שאז ימצא בריבוי הדם פסולת הדמי׳ הרבה והפסולת נדחה לחוץ וזהו ענין יציאת דם טמא שהוא הפסולת של הדם הנדחה לחוץ מפני שנתרבה דם הרבה וכמו ענין ותתחלחל המלכה שפרסה נדה שמפני הפחד נתבלבלו הדמי׳ ונתערב הפסולת ויצא ונדחה לחוץ וכן כל ענין פרסה נדה הוא רק ענין יציאת הפסולת מצד ריבוי הדמי׳ כידוע, ויש ה׳ דמי׳ טהורי׳ כי באמת פסולת היוצא יש שאינו פסולת הדם המזוהם, אלא הוא מן הנקי והטוב שיצא גם הוא לחוץ ונק׳ דם טהור והיינו ענין ההבדלה בין דם לדם וכללות הענין הוא כי הדם הוא הנפש שבו שוכן עיקר חיי הנפש ובמובחר וטוב שבו סובב והולך רוח החיי׳ בכל האברי׳ ונק׳ בחי׳ גבורות שהוא עיקר המחי׳ אך בפסולת הדם החיוני׳ שבו קשה ורע מאד ויוכל לקלקל כל הגוף וע״כ נדחה ויוצא לחוץ וזה נק׳ בחי׳ גבורות קשות כידוע, והדוגמא מכ״ז יובן למשכיל למעלה דשרש יניקת החיצוני׳ שנמשך מבחי׳ דמי׳ הטמאי׳ שבאשה העליונה היינו מבחי׳ הגבורות הקשות שהוא ענין ובחי׳ פסולת השפע הנדחה לחוץ מבחי׳ מל׳ דאצי׳ והיינו מסיבת ריבוי הדמי׳ עד שנמצא פסולת הרבה והוא ענין רוב התעוררות גבורות עליונו׳ ע״י שעוברי׳ על שס״ה ל״ת שהן מבחי׳ הגבורות של הדם הפסולת דאימא כמ״ש במ״א שמי עם י״ה שהן שס״ה ל״ת מפני שהיא בבחי׳ בינה שמלובשת בשס״ה גידין וע״ז נאמר כי הדם הוא הנפש כו׳ ועי״ז שנתעוררו גבורות הרבה ע״י שס״ה ל״ת נמשך פסולת הדם הרבה ובהכרת שיהי׳ נדחה לחוץ והן בחי׳ ה׳ דמי׳ טמאי׳ שמקבלי׳ החיצוני׳ תוס׳

יניקה מהם, אבל חמשה דמי׳ הטהורי׳ נשארו בבחי׳ הקדושה כי בהם עיקר אור החי׳ כמבו׳ מתוך משל הנ״ל, בה׳ דמי׳ טמאי׳ וה׳ דמי׳ טהורי׳ אשר באשה למטה וד״ל. והנה כ״ז בבחי׳ מל׳ דוקא, שנק׳ אשה כידוע, אבל מבחי׳ ז״א אין לחיצוני׳ יניקה כלל וכלל כי אין בזכר פרסה נדה בה׳ דמי׳ טמאי׳ כו׳ והטעם הוא כי הזכר רובו בחי׳ חסדי׳ וכמ״ש כי זכר חסדו כו׳, אבל הנוק׳ מלאה גבורות ודינין כי עיקר בנינה היא מבחי׳ הגבורות כידוע וע״כ מסתעפי׳ ממנה בחי׳ הגבורות הקשות כמו ה׳ דמי׳ טמאי׳ הנ״ל משא״כ בזכר שאין בו בחי׳ גבורות בגלוי כ״כ והגם שבהכרח שימצא בו ג״כ מבחי׳ הגבורות שהרי נק׳ ז״א בשם מלך כידוע וכתי׳ מלך במשפט יעמיד ארץ כו׳, אבל מ״מ אין הדיני׳ שלו בהתגלות כ״כ והטעם הוא כי הנה כתי׳ באור פני מלך חיים דאנפא דמלכא נהירין בתמידות והוא לעוצם רוממותו כי כל הגבוה גבוה יותר יאר באור טוב וחסד לכל כו׳, וע״כ אנפהא דמלכא נהורין בבחי׳ החסדי׳ לכל אך בחי׳ הדין שהוא מצד האימה של המלך הוא מכוסה ונעלם בתוך הארת הפני׳ הללו הנראה לכל עין רואה פני המלך בפניו צהובי׳ דאעפ״י שמדבר בקירוב גדול, מ״מ האימה שלו על העומד לפניו מתפשטת, אך שהוא בהעלם והסתר וא״כ הדינין שלו מכוסי׳ ונעלמי׳ לפי שהארת הפני׳ הוא בגילוי עליה׳ להעלימם ולהסתירם כו׳, ואחר שהדינין שלו מכוסי׳ ונעלמי׳ בתוך הארת הפני׳ איך יוכלו החיצוני׳ לקבל מפסולת הדינין הללו אחר שלא יש מציאות גבורות הקשות כלל מהדינים שלו כמו הכעס והרוגז כי הרי המה מכוסי׳ ונעלמי׳ באור פני מלך וכנ״ל ולא מסתעף מהדינין שלו המכוסי׳ ענין גבורות קשות וע״כ אין מקום כלל וכלל לחיצוני׳ להיות להם שרש אחיזה ויניקה בגבורות דז״א אלא רק בבחי׳ גבורות קשות דמל׳ להיותם באי׳ ונמשכי׳ למטה בבחי׳ הגילוי כענין פרסה נדה וכנ״ל, וע״כ נק׳ הדינין של בחי׳ המל׳ בשם דינא דמלכותא ממש, לענוש בעונש רע ממש, אבל בז״א נא׳ מפי עליון לא תצא הרעות כו׳ כי אין רע יורד מלמעלה מטעם הנ״ל אבל בדינא דמלכותא שמלאה דינין נמשך ממנה גם בחינת גבורות לעונש ממש, ומשם יש יניקה לחיצוני׳ שרש כחות הדין לקטרג ולפעול רע ממש בבנ״א, וזהו כל עיקר חיותם, כמ״ש במ״א וד״ל.

ה) **וזהו** עד כלותך מעל האדמה אשר אתה בא שמה לרשתה, וכן ונסחתם מעל האדמה כו׳, כי פי׳ האדמה הוא בחי׳ מל׳ דאצי׳ כי ז״א נק׳ אדם כידוע, והמל׳ נק׳ אדמה והוא ע״ש האדמימות ג״כ לפי שעיקר בנינה מבחי׳ הגבורות והיינו שהיא מלאה דמי׳ הרבה עד שמסתעף ממנה בחי׳ גבורות קשות ג״כ שמהם מקבלי׳ גם החיצוני׳ נק׳ רע גמור וכמ״ש סביב רשעים יתהלכון והוא בחי׳ רע גמור שבנוגה מפני שהן יונקי׳ מה׳ דמי׳ הטמאי׳ שנק׳ אדמה אד״ם ה׳, כלומר ה׳ דמים טמאים והיינו שהוא מקלל לרע דנוגה בתחלה להכריתם משרש יניקתם הכללי והוא בחי׳ אדמה שיש במל׳ והיינו הגבורות קשות שבדם נדה שנק׳ אדמה, וא׳ עד כלותו אותך מעל האדמה אשר אתה בא שמה לרשתה פי׳ אשר אתה לוקח יניקה וחיות, והיינו לרשתה לעצמך למקור וחיות וכל הקללות האלה תוכן הכוונה שלהם הוא כדי שעי״ז תכלה כח יניקתם מעל האדמה הנ״ל שלא תיקח אותם לך לירושה וזהו עד כלותך מעל האדמה כו׳ שלא יוסיפו עוד לקבל יניקה גם מכאן ולהבא כי יכלו ויאבד גם שרש יניקתם למעלה וד״ל.

ז) ועד"ז הו"ע הפסוק וניסחתם מעל האדמה כו' שיהי' נעתקי' לגמרי מבחי' מל' גם מבחי' הגבורות הקשות כי לעתיד הרי יתברר שם ב"ן לגמרי וכמ"ש והי' אור הלבנה כאור החמה כו' ולפי שכ"ז הגלות קבלו יניקה כנ"ל מקללם שיכרתו ויאבדו גם משרש יניקתם אשר קבלו כבר, וזהו וניסחתם שיכלו אותם מן האדמה לבל יוסיף עוד לבא שם ערל וטמא כו' וד"ל. וזהו שא' מעל האדמה דוקא כי אינם מקבלי' רק מבחי' מל' ולא מבחי' ז"א גם מבחי' הגבורות שבו מטעם הנ"ל ואחר שהזכיר תוכן הכוונה הכללית בכל הקללות האלה שהוא כדי לנתקם ולהכריתם מעל האדמה כנ"ל, אח"כ הוא מתחיל לקללם בפרט בקללות המיוחדי' לזה שבהם וע"י יוכרתו מעל האדמה כו', והוא מ"ש יככה ה' כו' שהן בחי' גבורות הקשות מאד והוא בחי' הכליון שיש בחמימות הקשה שבאה מצד ריבוי המותרות והן כמו ספחת וקדחת ודלקת כו' שזהו כל עיקר שרש יניקתם למעלה מפסולת דמים הטמאים, וזהו סבת אבודם, וכמ"ש תמותת רשע רע שהרעה עצמה תמית אותו, וכמ"ש במ"א ומובן זה ממשל העלוקה שמושכת הפסולת של הדם ומתמלאת ונופלת ומתה כו' וד"ל.

ז) והיו שמיך על ראשך נחשת כו', פי' כי הנה ידוע דאת זה לעו"ז עשה האלקי' וכמו שיש בסט' דקדושה בחי' אור פנימי ובחי' אור מקיף כך יש בסט"א בחי' או"פ ואו"מ וע"ז אמר דהקללה תתפשט בחיצוני' בין בבחי' או"פ שלהם המקבל להם השפע בין בבחי' אור מקיף המביא להם השפע מסטרא דקדושה כו', וזהו והי' שמיך שהן בחי' אורות מקיפי' אשר על ראשך להשפיע להם מוחי' תמיד נחושת כמו הנחשת שהוא חם ויבש היפך טבע המים שהוא קר ולח וזה מורה על בחי' העדר השפע מן המשפיע הנק' שמי' שזהו היפך מטר השמים שהוא כשהן מלאי' כל טוב וברכה כו', והארץ אשר תחתיך בחי' א"פ מקבל לא יוכל לקבל מפני קושי שמתקשה בברזל הקשה וזהו קרירות המקבל כי המקבל צריך שיהי' היפך הקושי' דוקא כי כלי בית קיבול א"א להיות אלא ולא בקשה כידוע וד"ל.

ח) יתן ה' מטר ארצך אבק ועפר כו'. פי' מטר ארצך הוא בחי' מה שיוצא ונמשך מן המשפיע למקבל שנק' ארצך, כי השפע מ"ד נמשל לגשמי' שיורדי' טיפין טיפין, וכמ"ש כי יבעול בחור כו' ומתחלה דבר בקללה על עצמי' המשפיע שיהי' ריקן מכל שפע מצד עצמו שיהי' כנחושת, וכן במקבל מצד עצמו כנ"ל ועתה מקלל גם מה שנשפע מהמשפיע שנק' מטר שיהי' כאבק ועפר שאינו מצמיח כלל כי האבק שרשו מיסוד האש המכלה ובמטר כתיב והרוה את הארץ והולידה והצמיחה כו' לפי שהמטר ממים הוא מבחי' החסדי' המגדלים ומצמיחים כטבע בחי' החסדי' כו' כידוע, אבל האבק חם ויבש לכך אינו מגדל וקולל המטר של המשפיע שיהי' כאבק ועפר שאינו מגדל כי אינו מרוה את הארץ כלל וגם הנה העפר אין בו חיות אלא מעט מזעיר כי הוא קר ולח, (וגם יש בו מבחי' הגבורות וע"כ נצטוו ליתן מעפר אשר בקרקע המשכן במי נדה כו' כמ"ש במ"א) וזהו מורה על בחי' העדר החיות ג"כ כמו המת שאין בו חיות הוא קר כעפר, וע"כ נא' והכל תשוב אל העפר וכ"ז קללה לרע שבנוגה שאין לו מקום יניקה מסט' דקדושה משום צד כנ"ל וד"ל.

ט) מן השמי' ירד עליך עד השמידך. פי' מן השמים הוא בחי' ז"א דאצילות שנק' שמים, וכמ"ש ואתה תשמע השמי' כידוע, והענין הוא כי בחי' המלחמה ללחום עם החיצוני' כדי להאבידם, הוא דוקא מבחי' ז"א ולא מבחי' מל', וכמ"ש ה' איש מלחמה כו', וכמ"ש וירעם מן השמים ה' ועליון יתן קולו כו' כי האיש דרכו לכבוש המלחמה ולא האשה כו' והטעם הוא כי הנה מבו' למעלה דבחי' ז"א דובו חסדי' והדינין שבו מכוסי' ונעלמי' בחסדי' ואין לחיצוני' יניקה מהם כו', משא"כ בנוק' דז"א שיש לחיצוני' אחיזה שם ולכך אינו ביכולת הנוק' ללחום עליהם ולהאבידם אחר שיש להם מקור ושרש אחיזה בדיני' וצמצומי' שבמל' אבל בחי' ז"א להיות רם ונבדל מהם הרבה עד שאין שרש ומקום יניקה ממנו כלל, ע"כ ביכולתו ללחום עמהם להאבידם כו', וענין המלחמה הוא לעורר עליהם מבחי' הדינין הנעלמי' בחסדי' כמ"ש ימינך הוי' תרעץ אויב וידוע שאין בו בחי' קו החסדי', מאחר שימין ה' דוקא הוא אשר תרעץ אויב, ולכאורה יפלא זה, האיך יתכן שבמדות החסדי' ידין דין אף לאויב, אך הענין הוא דמכל מה שנגדלו ונתגברו בחי' החסדי' בד"ח לישראל מזה נעשה ונמשך בחי' גבורות ודינין עצומי' לפרעה וחילו, וזהו ימינך הוי' לישראל בזה תרעץ אויב דוקא, וביאור הדברי' שבחי' הדינין הנעלמי' ומכוסי' באנפוהי דמלכא דנהורין כנ"ל, אך כאשר אור החסד מאיר בגילוי לישראל עמו אזי יצאו הדינין מתוך ההעלם על ההיפך המנגד לישראל ומקורם שיצאו החסדי' בגילוי לישראל הן הדינין הנעלמי' אך כאשר יצאו בגילוי בהכרח שיצאו גם הדיני' הנעלמי' להיכן יצאו אם לא אל בחי' הקליפ' המנגד לאותו אור החסד שנתגלה כו', ויובן זה ממלך ב"ו שמגלה אור טובו וחסדו לאוהביו מאיזה טעם שיש לו בזה, הנה מזה הטעם עצמו יצא דין ועונש למקטרג על אוהבו כו' והא בהא תלי' דלפ"ע טעם ההטבה לאהוב כך ערך הטעם לענוש לשונאו כו' ונמצא ריבוי החסדים גורמי' ריבוי הדיני' להיפך המנגד כו' וד"ל. וזהו מן השמים דז"א יורד עליך בגילוי והיינו הדיני' שהיו נעלמי' תחלה בחסדי' יתגלה עליך כדי להאביד הרע שבנוגה והוא כמו ענין המלחמה שהי' להם עם שר של מצרי' שריבוי החסדי' לישראל הוא סיבת לאיבוד פרעה וחילו בים, וכמ"ש ימינך הוי' תרעץ אויב כנ"ל, וגם כאן אומר עד השמדך וד"ל.

י) יתנך ה' נגף לפני אויביך בדרך אחד תצא אליו ובשבעה דרכים תנוס לפניו. פי' בדרך אחד הוא בחי' יסוד דנוק' שנק' דרך אחד, דהנה כל בחי' יסוד נק' דרך לפי שבו עוברת השפע ובכל מקום יש בו ביסוד בחי' ההתכללות מכללות רבי' ולכך נק' דרך א' לפי שמתאחד שם רבי' ונק' בזהר בשם כנוסיא דכל נהורין שכל האורות מתכנסים ביסוד ומתאחדי' בו והיו לאחדי' ממש, עד"מ הידוע מכל שפע סתם שכלולה מכללות מ"ה שבשכל ומדות שהתכללות זאת כאחד ביסוד דוקא והוא הבל הלב שיוצא בגילוי לדיבור כו', וכיוצא בזה וידוע שיש ב' מיני יסוד א' יסוד דדכורא שהוא המשפיע השפע מלמט' למעלה ונק' ג"כ דרך וכמ"ש דרך גבר בעלמא ויש בחי' יסוד דנוק' הוא בחי' המקבל כל ההשפעות נק' ג"כ דרך כמ"ש הנותן בים דרך ונק' ג"כ דרך אחד לפי שמתאחדת שם לקבל השפע בתכלית היחוד וההתכללות מלמעלה למטה, ונק' מ"ן והיינו ענין ההתכללות של הנשמה ומלאכי' רבי' מאד שנכללו ביסוד דנוק'

וכמ"ש בידך אפקיד רוחי כידוע בכתבי האריז"ל ולכך נק' דרך אחד לפי שמתאחדי' בה ריבוי נשמות ומלאכי' והי' לאחדי' בהתכללות א' להיות מעלי' מ"ן ביסוד דנוק' כו' ע"ד שמתאחדי' כל אורות הנשפעי' מלמעלה למטה שהוא בחי' מ"ד שביסוד דדכורא הנ"ל וד"ל. והנה להיות כי על בחי' יסוד דנוק' נאמר זה השער להוי' שכולן עולין ונכללי' בו ויכולי' הכל ליכלל בה גם מי שיש בו אפס קצה מן חלק הטוב שברפ"ח ניצוצי' שנפלו כו' וכמאמר הנ"ל בהא נוגה מפתא לה ונטלי נהוראה כי חלק הטוב שבנוגה עולה גם הוא עם המלאכי' והנשמות בהעלאת מ"ן ביסוד דנוק' ומפתה לה ונטיל גם הוא אור וזיו האלקי' בשעת היחוד כו', לפי שמתכלל גם הוא בתוך כללות המתכללי' אחר שהכל יכולי' לכנס שם וא"כ גם מבחי' הרע דנוגה יוכל לכנס לשם ולקבל יניקה גם הוא מבחי' היחוד העליון דזו"ב כו', הנה לזה הוא מקלל את בחי' הרע דנוגה וא' בדרך אחד תצא אליו, פי' בדרך אחד דהיינו בחי' יסוד דנוק' ודאי תוכל גם אתה לצאת להתכלל שם כנ"ל, אבל לא תהי' לך תקות יניקה משם כי אח"כ בשבעה תנוס לפניו פי' בז' דרכי' הן בחי' ז' מדות דז"א דאצי' שיש לכאו"א דרך ומבוא בפ"ע קודם שמתכנסים בדרך אחד שהוא בחי' יסוד כו', והרי מבו' למעלה דמן השמי' שהוא בחי' ז"א ירד על רע דנוגה להלחם בו כו', וא"כ מכל ז' המדות דז"א ילחם עמו וכמ"ש ה' איש מלחמה כו' ובז' המדות דז"א אין לחיצוני' שרש יניקה ואחיזה כלל מטעם הנ"ל שבחי' ז"א עצמו מרומם ונבדל מכל ההשתלשלות כו', ומה שיש להם אחיזה ויניקה הוא בבחי' יסוד דנוק' בהעלאת מ"ן שבה שהוא נק' דרך א' מלמטה למעלה שיכולי' לעלות הכל שם אבל בהגלות נגלות מז' מדות דז"א מלמעלה שנק' ז' דרכים שמלמעלה למטה ששם אין להם שרש אחיזה ויניקה כלל ממילא ינוסו החיצונים ויתבטלו ממציאותם לגמרי, וזהו בשבעה דרכי' תנוס לפניו וד"ל. ולפי"ז יתפרש פי' בז' דרכי' בב' אופנים הא' מפני הז' הדרכי' דאצי' העליוני' וכנ"ל, ועוד יתפרש כפשוטו שינוסו בז' דרכי' כי הרי יש דרך מיוחד לכל מדה ומדה לבער ולכלות הרע בדרך מלחמה הנ"ל, לכך בז' דרכי' ממש ינוסו ופי' לפניו היינו כהמס דונג מפני אש יאבדו רשעי' מפני אלקי' כו' וד"ל.

יא) **והייתה** לזועה לכל ממלכות הארץ. פי' ממלכות הארץ הן בחי' ז' מלכין קדמאין דתהו דכתי' וימלוך וימת שכולם בבחי' ב"ן דמל' כו' וירדו למטה בשם ב"ן דבי"ע והן רפ"ח ניצוצי' דתהו ששם ב"ן מברר מהם בכל יום וכמ"ש ותקם בעוד לילה כו', והנה משיורי הז' מלכין שלא נתבררו הן הן בחי' קליפות הטמאות לגמרי והוא בחי' הרע דנוגה הנ"ל, אבל כל חלק הטוב שבקליפות נוגה מתברר לעתיד, וכמ"ש מלך אלקי' שהוא שם ב"ן כו' על גוים, שע' שרי' יתבררו ג"כ לעתיד וכמ"ש והי' מלכי' אומניך כי יהיו' בטלי' לקדושה ונק' עבדי' כמו עבד כנעני וכמו שמבו' למעלה בענין ועמדו זרי' ורעו צאנכם כו' וכאשר יהי' גם לבחי' הטוב שבנוגה ויכלל גם הוא בקדושה האלקי' הנה אז ישאר בחי' הרע שבנוגה למטה לזועה לכל ממלכות הארץ שיבדלו המלכי' הנ"ל מהם ויתרחקו מהם תכלית הריחוק כי המלכי' שעל הארץ ששרשם מז' מלכין קדמאין הרי יתבררו ויהפכו גם הם בטוב, וא"כ ממילא הי' נמאס בעיניהם חלק הרע דנוגה עד שיהי' בעיניהם לזועה

כו׳, וזהו והיית לזעוה לכל ממלכות הארץ דקאי על חלק הרע דנוגה שיהי׳ לזעוה בכל הממלכות של הארץ, לפי שהן כולם יבאו בבירור ע״י שם ב״ן המבררם כנ״ל אבל חלק הרע דנוגה יובדל ויורחק גם משם ב״ן דבי״ע ומ״ש לכל ממלכות הארץ ל׳ ריבוי כי יש הרבה שרי ממלכות בארץ שכולם מקבלי׳ משם ב״ן שהוא בחי׳ מל׳ דאצי׳ בכלל ונק׳ ממלכות הארץ, אבל ס״מ וממנין דלי׳ דאעקו לישראל יהי׳ בעיניהם לזעוה עד שלא נתבררו גם הם ולא נכללו בקדושה אם הי׳ מכבדי׳ לישראל כמבואר במאמר התקוני׳ הנ״ל וד״ל.

יב) **והיתה** נבלתך מאכל לעוף השמי׳ ולבהמת הארץ ואין מחריד. פי׳ נבלתך הוא לשון נובלות כמו נובלות חכמה וכיוצא, והענין הוא דהנה גם בחי׳ הרע שבנוגה מ״מ יש בו קצת מבחי׳ הטוב שבקדושה ממה שנופל בו בבחי׳ גלות ונק׳ נובלות, לפי שנפל שם למעלה כענין הנפילים היו בארץ כו׳ וכן בכל דור ובכל זמן יש כמה ניצוצי׳ דקדושה שנופלי׳ בקליפה ומשתקעי׳ שם ונק׳ נופלים, וכמ״ש סומך ה׳ לכל הנופלי׳ הם שם בבחי׳ גלות ענין גלות השכינה בכלל בע׳ שרים, וכמ״ש במ״א ע״פ עת אשר שלט האדם באדם כו׳, ועי״ז קלל אותם ג״כ דמה שנפל רע דנוגה מבחי׳ נופלי׳ ונק׳ נבלתך גם זה לא ישאר בו אלא ילקטוהו עוף השמים ובהמת הארץ והי׳ להם למאכל ולא ישאר שום טוב ברע דנוגה וענין עוף השמי׳ הן המלאכי׳ כמ״ש רז״ל ועוף יעופף עוף זהו מיכאל כו׳, ויש מלאכי׳ שנק׳ בהמת הארץ והוא בחי׳ המרכבה דפני ארי׳ להימין ופני שור מהשמאל כו׳, ונק׳ חי׳ ובהמות כידוע וגם בנשמות יש ב׳ מדריגות הללו עוף השמי׳ ובהמות הארץ, כי יש נשמות שנק׳ עופות, ויש נשמות שנק׳ חיות ובהמות הארץ כארי׳ ושור שהרי ביהודה נא׳ ארי׳ וביוסף נא׳ שור, ויש נשמות שנא׳ כציפור נודדת כו׳ והענין של ב׳ מדריגות הללו הנה יש יתרון מעלה בעוף על בהמה, ויש יתרון מעלה בבהמה על עוף דהנה בעוף ובבהמה הגשמיי׳ אנו רואי׳ דהעוף זוטר חיותו מחיות הבהמה, וע״כ הוכשרו בסי׳ א׳ בלבד והבהמה בב׳ סימני׳ דוקא משום דחיותה רב וכמ״ש בגמ׳ ויש יתרון מעלה בעוף על בהמה במה שהעוף הוא פורח הגבה למעלה מעלה מה שאין כח זה בבהמה כלל כידוע, והדוגמא מזה יובן למעלה בנשמות ומלאכי׳ העליוני׳ דהנשמות ומלאכי׳ שנק׳ עוף השמי׳, הנה אעפ״י שחיותם מועט, דהיינו שהאור האלקי׳ מצומצם בו מאד אבל מ״מ יש בהן יתרון מעלה על אותן הנשמות ומלאכי׳ שנק׳ בהמות וחיות במה שיוכל לעלות בעילוי למעלה מעלה ברום המעלות ע״י הכנפים שלהם שהן המדות אהוי״ר שנושאי׳ אותם מאד הגבה למעלה מה שאין ביכולת אותן הנשמות ומלאכי׳ שנק׳ בהמה להגיע לשם כלל וכלל ויש יתרון מעלה בנשמות ומלאכי׳ שנק׳ חיות ובהמות במה שחיותם מאור האלקי רב מאד כמו פני ארי׳ ופני שור הנושאי׳ את הכסא שיש בהם ריבוי הכח והחיות עד שביכולתם יש כח ועוז גדול כזה להיות נושאי׳ עליהם את הכסא כו׳ וד״ל. ועכ״פ יהי׳ איך שיהי׳ בענין הבירורי׳ דניצוצים הטוב מבחי׳ הנובלות שנפלו ברע דנוגה, הנה ב׳ מדריגות הללו מנשמות ומלאכי׳ הנק׳ עוף השמי׳ ובהמת הארץ שניהם יבררו וילקטו בחי׳ הטוב ההוא זה כפי כחו בהעלאה עד רום המעלות וזה כפי כחו בריבוי החיות כו׳ ובין שניהם יחד לא ישאר מאומה, מן הנובלות ברע דנוגה

כי יאכלו עוף השמים ובהמות הארץ הנ"ל לגמרי עד שלא ישאר רק בחי' הרע עצמו כמו שהוא בלתי נובלות כלל, וזהו והיתה נבלתך למאכל לעוף השמי' ולבהמת הארץ ואין מחריד וד"ל.

יג) **והיית** ממשש בצהרים כאשר ימשש העור באפלה כו'. פי' בצהרים הוא כשהאור של השמש מאיר בתגבורת גדול שאז האור בהיר וצהיר כענין צוהר תעשה כו', ולכך נק' צהרים כלומר צוהר היום וגם החום של השמש מתגברת בצהרים יותר מכל היום, וכך יובן למשכיל למעלה דיש עת מיוחד למעלה ונק' צהרים והוא בשעה שאור האלקי מאיר בגילוי גדול עד שהכל מקבלי' האור ולא חשך האור להאיר בכל מקום גם מפחות הערך במדריגות הנמוכות, ועד"מ יובן מלך ב"ו כשעושה סעודה ומשתה גדולה שקוראי' לכ"א על הסעודה ומקבלי' כולם שפע וברכה גם העבדי' הקטנים ופחותי הערך כעניים הנבזים ושפלי' וגם לא נגרע להבהמות וחיות הגרועים כמו גם לכלבי' העצמו' הנופלי' וזרקין מעל השלחן ואין זה אלא שגדל אור החסד כ"כ עד שימצא נובלות הרבה שמספיקי' לכל גם להיותר נמוך במדריגה עד שגם הכלב מקבל מזונו כו', והנמשל מזה יובן למעלה שזהו הנק' צהרים שמגיע למטה בחי' נובלות הרבה מפני ריבוי האור כי רב הוא מאד עד שהכל מקבלי' ואין איש נעדר שלא יקבל רב טוב ושפע ואעפי"כ קללו לרע דנוגה שגם בסעודת הצהרים מעלה והי' ממשש באפילה כי לא יקבל אור גם בשעה ההיא שהיא עת רצון לכל וגם לכלבי' לא יהי' לו דמיון וערך כלל מפני שנלקח ממנו כל טוב ולא נשאר רק רע גמור, וע"כ ימשש כעיור באפילה גם בצהרים וד"ל.

יד) **והייתה** אך וגו' כל הימים. פי' מלבד שלא יהי' לו תקוה ועלי' למעלה אלא שיהא תמיד עשוק וגזול מפני שיברח ויגזלו ממנו כל חלקי ניצוצי' הטוב שיקבץ כל זמן הגלות וכמ"ש גוזל אביו ואמו כו' וכל מי שירצה יעשוק ויגזול אותו הטוב, וזהו והייתה אך עשוק וגזול כל הימים כו' וד"ל.

טו) **אשה** תארש ואיש אחר ישגלנה, בית תבנה ולא תשב בו, כרם תטע ולא תחללנו. פי' אשה תארש כי יש בחינת אירוסין ונשואין בקליפה כמו שיש ארוסין ונשואין בסטרא דקדושה, דהנה ידוע בחינת אירוסין בקדושה הוא בחינת המשכת אורות המקיפי' בחופה וקדושין בטבעת עגולה שהן עניני אורות מקיפי' ואחר כך נעשה היחוד והזיווג בבחינת המשכת א"פ כו'. וביאור הדברים ידוע שבקידושין באמרו הרי את מקודשת לי ממשיך עלי' אור מקיף והוא הנקרא בחינת אירוסין למעלה, וכמ"ש וארשתיך לי באמונה כו' ואח"כ נעשה גופו של יחוד בהמשכת מ"ד כו', דהיינו בבחי' א"פ כו' וכך יש בסט"א בחי' מקיפי' דאירוסין בתחלה ואח"כ בחי' נשואין דיחוד בהמשכת א"פ דהנה אנו רואים כאשר נתפסה איזה ניצוץ אלקי בידי החיצוני' כמו בנפול הנופל באיזה תאוה רעה כו', הרי תחלה הוא מהרהר הרהורי' רעים הרבה מאד, וזהו הנק' בגמ' הרהורי עבירה שקשי' מגופה של עבירה להיותם באים על הניצוץ בבחי' מקיף להקליפה ולבלבלה מכל צד ופינה במחשבות זרות שונות מאד עד שמשוקעת ונופלת בתוך הבלבול

ההוא ממח׳ והרהורי׳ הרעי׳ ומחמתם נעשה סיבה אח״כ להיות הניצוץ ההוא בא לידי גופה של עבירה בפו״מ שזהו כמו בבחי׳ היחוד דקדושה בהמשכת א״פ כך משפיעי׳ החיצוני׳ שפע בפו״מ באותו הניצוץ ובתחלה מארסין אותה בבחי׳ המקיפי׳ לבלבלה במ״ז כנ״ל, ואח״כ מתיחדי׳ אותה בבחי׳ נשואין ממש לגמור העבירה עמה בפו״מ כו׳ וכמ״ש בספרי הקבלה וד״ל. וזהו שקלל לרע דנוגה שגם אם יארס ניצוץ מניצוצים הטובי׳ בבחי׳ המקיפי׳ לבלבלה במ״ז כנ״ל, לא יבא עמה לידי היחוד בהמשכת או״פ הנק׳ נשואין, שזהו הי׳ עיקר הכוונה באירוסין כי איש אחר ישגלינה מפני שהכל יצאו ממנו גם אחר שתופס בניצוצי הטובי׳ בבחי׳ מקיפי׳ ויצאו ויעלה ויתיחד למעלה ביחו״ע האלקי׳ ולא יגיע ממנה שום אור יחיד ברע דנוגה ונמצא כל מה שטרח בבחי׳ אירוסין לא עשה כלום וזה צער גדול מאד לרע דנוגה עד״מ המארש אשה בגשמיות ובא אחר ונשאה וד״ל, ועד״ז יתפרש בית תבנה בחי׳ כלי׳ לאורות והוא בהיפך מענין אירוסין שקדם המקיף לא״פ ובבחי׳ הבית שוכן המקיף על הבית אחר המשכת א״פ וגם ע״ז קללו אותם שלא ישב הוא במקיפי׳ דבית אשר תבנה גם לאחר שטרח וגזל א״פ והניצוצי׳ דקדושה אבל לא יתישב הוא בבית זה שהוא המקיף שעשה לא״פ כו׳ וד״ל, ועד״ז כרם תטע אעפ״י שגזל אורות ונטעם בתוך שלו ונעשה כרם אבל איש אחר יחללנו שיוציאו ויבררו מהם מהכרם ההוא כל הטוב דקדושה למעלה ונמצא יגיעתו לריק כו׳ וד״ל.

טז) **שורך** טבוח לעיניך ולא תאכל ממנו. פי׳ שורך השור אשר שלך דוקא אשר הוא בא מבחי׳ פני שור אשר מהשמאל מלמעלה כידוע דבחי׳ פסולת הגבו׳ דאות שור מורה הוא למעלה והוא נעשה שרש לקליפות נוגה בבחי׳ הרע שבה וכידוע בענין שרש דשור מועד כו׳, ואותו השור יהי׳ טבוח לעיניך ולא תאכל ממנו, והענין הוא כי הנה ידוע בענין הקרבנות שע״ג המזבח שהדם הנזרק ע״ג המזבח הוא בחי׳ העלאת הטוב והמובחר של החיות לקדוש׳ האלקי׳ במתן הדמים, כנגד היסוד של המזבח כו׳ והקטרת האימורי׳ לריח ניחוח לה׳ הוא עולה בבחי׳ הפנימי׳ יותר כידוע אך האברי׳ והפדרי׳ שלא נתעכלו מבע״י נקרבו כל הלילה מהם ניזונין גם הע״ש שלמעלה כי זהו רק מבחי׳ החיצוני׳ הניתן לחיצוני׳ ג״כ בלילה וכמ״ש בזוהר אבל פנימיות החיות עולה למעלה כי בחי׳ הבירורי׳ דנוגה הפנימיות דנוגה עולה והחיצוני׳ יורדת למטה וכך הם בקרבנות הדם שהוא בחי׳ פנימיות דנוגה עולה ונכלל במזבח וכן הקטרת האימורי׳ ביום אך החיצוני׳ מהם הנשאר בלילה יכולי׳ החיצוני׳ לקבל יניקה משם וזה מבו׳ בספרי הקבלה ולע״ל שיבורר כל חלקי הנוגה מבחי׳ הטוב שבה אזי לא יתנו עוד חלק מקרבנות לחיצוני׳ כלל אלא יהי׳ הקרבן כולו כליל ע״ג המזבח כי גם החיצוני׳ יוכל לעלות במזבח כו׳, וא״כ גם מבחי׳ פסולת הגבו׳ דפני שור העליון שבמרכבה שממנה נעשה הפר למטה לקרבן ע״ג המזבח ג״כ יהי׳ כולו כליל כו׳, ולא יבא ממנו שום חלק רע ושפע לחיצוני׳ שהן בחי׳ הרע דנוגה כנ״ל, וזהו שורך טבוח שורך השייך לחלקך וגורלך יהי׳ טבוח בהעלת ע״ג המזבח מכל וכל גם בחיצוני׳ שלו ולא יגיע לך חלק ממנו כלל ולא תאכל ממנו מאומה והיינו הקללה שקילל לרע דנוגה

שגם מהשור שלו לא יאכל ולא עוד אלא שלעיניו יהי' טבוח כנ"ל ולא יאכל ממנו מטעם הנ"ל וד"ל.

יז) זרע רב תוציא השדה ומעט תאסוף כי יחסלנו הארבה. פי' ארבה ארב"ה בגימט' יצחק והוא בחי' גבורות דיצחק העליון שמכלה ואוכל כל מה שמתברר מרפ"ח ניצוצין דתהו ואעפ"י שהרבה ניצוצי' העליוני' נפלו ונזרעו במקום יכולת החיצוני' כי זר"ע ר"ב תוציא השדה שהוא שם ב"ן כו', אך מעט מהם תאסוף אליך ולא יגיעו לך רק חלק א' מריבוי כי הכל יאכלנו הארבה והוא בחי' גבורות דקדושה הנק' ארבה כידוע בפי' וארבה את זרעו בא"א כו' וד"ל.

יח) כרמים תטע ועבדת ויין לא תשתה ולא תאגור כי תאכלנו התולעת. פי' תולעת הוא בחי' שם מ"ב דאנא בכח כו' שנק' תולעת כי תולעת מספר תק"ו שהוא מספר אב"ג ית"ץ שעולה ג"כ תק"ו כו', וכמ"ש בספרי הקבלה והוא בחי' חסד שבגבורה כידוע דאנא בכח יש בו ז"פ ששה תיבות הראשוני' הוא חסד שבגבורה וששה תיבות השניים הוא גבורה שבגבורה כו' עד מלכות שבגבורות הן ששה תיבות האחרונים ועל זה נאמר בידך אפקי"ד רוח"י מפני העלאת הנשמות למעלה על ידי שם מ"ב הוא ועל כן כשאומר בידך אפקיד רוחי, דהיינו שהנשמה רוצה לעלות וליכלל למעלה בהכרח שתעלה על ידי שם מ"ב והוא אנא בכח כו' וכמ"ש במ"א ואמנם כח הששה תי' הראשוני' דאנא בכח הוא בחי' חסד שבגבו' והוא הנק' בשם תולעת והטעם הוא כי הנה התולעת הגשמי' אין כחה אלא בפיה בלבד ולא מצד עצמו שהרי התולעת יוכל לקצוץ גם אילן עב וגס מאד בפי' שיאכלנו מעט מעט עד אשר יכנס בכל עובי ויקצצנו כמו שקוצצין בברזל וכיוצא והנמשל למעלה היינו שיש כח אלקי' בקדושה שאין כחו אלא בפי' ונמשל בשם תולעת והוא שכורת ומבדיל אור השפע האלקי' המלובש בחיצוני' שלא יקריבו גם הם ויקבלו גם הם יניקה כמו שהתולעת הגשמי' יקצץ גם הארז הגבוה והוא בחי' חסד שבגבו' להיות כי כח כריתה זאת היא חסד לסט' דקדושה אעפ"י שהוא דין לסט"א ועד"ז הוא בחי' התפלה בכלל כי במה שעושין ישראל בתפילתם הוא מצד הכח אשר יש בפיהם בלבד, דהיינו בדיבור בתפלה כמו התולעת שאין כחו אלא בפי' ולכך נא' אל תראי תולעת יעקב כו' וד"ל. וכך הוא הענין כאן דרע דנוגה כאשר יטע כרם מזריעות אורות עליוני' שנפלו שמה כנ"ל, יהי' מקלל שלא יגיע לו מן הכרם שום יין באסיפ' כי תאכלנו התולעת הוא שם מ"ב בששה ת' הראשוני' דאנא בכח שמספרו תולעת והוא הכח האלקי' אשר הוא קוצץ וכורת היניקה מן החיצוני' כנ"ל, וע"כ לא יגיעו לחיצונים שום יניקה מהכרם הזה וד"ל.

יט) זתים יהי' לך בכל גבולך ושמן לא תסוך. פי' זהו ענין קללה באופן יותר קשה משאר הקללות לפי שיש בה הוספות צער ויגון יותר משאר קללות כי שאר קללות הם הם רק העדר הטוב מכל וכל ואין הצער קשה כ"כ כשאין לאדם כלום מיגיעתו וטרחתו שיוכל לומר לנפשו שה"ז כאלו לא עשה כלום בתחלה אך בהיות האדם מיגע ומוצא קצת תקוה מיגיעתו בעשותו בחי'

הכלי להיותו מוכן להכנס בו אור ושפע כמו הזתי׳ שיהי׳ לאדם בכל גבולו שיש ריבוי החסדי׳, ואמנם כאשר האור לא יבא בהם כלל והיינו ושמן לא תסוך זהו שבירת לב וצער גדול יותר משלא הי׳ לו כלום וכך הוא למעלה בקללה זו לקלל רע דנוגה שיהי׳ לו זתי׳ בכל גבולו ולא יסוך שמן דח״ס כו׳ כלומר הכלי יהי׳ לך והאור לא תקח מדי לצערו ביותר ואמ׳ הטעם כי ישל זתיך כו׳.

כ) **הגר** אשר בקרבך יעלה עליך מעלה מעלה ואתה תרד מטה מטה פי׳ הגר הוא בחי׳ מל׳ דאצי׳ שהוא בגלות בע״ש כמ״ש כי גר הייתי בארץ נכרי׳ כו׳, וכמארז״ל גלו לאדום שכינה עמהם ועד עתה הי׳ בחי׳ הגר הזה בגלות ובדוחק אצל הרע דנוגה שפעלו בהם רע ונשתעבדו בהם בישראל כנ״ל במא׳ התיקונים וכשיתברר כל הטוב שבנוגה אזי יבא כל הקללות האלה על בחי׳ הרע דנוגה להאבידו ולהכריתו לגמרי מלמעלה כנ״ל, שזהו תוכן כוונת בכל הקללות וע״כ א׳ שיהי׳ אז להיפך מכמו שהי׳ שהגר הי׳ בגלות ואז הגר אשר בקרבך יעלה עליך מעלה מעלה כי שם ב״ן המלובש בנוגה מתעלה ויעלה עמו כל חלקי הטוב שבה והרע דנוגה יפול למטה וזהו ואתה תרד מטה מטה כו׳ וד״ל.

כא) **ומסיים** טעם הקללות כולם תחת אשר לא עבדת את ה׳ פי׳ תחת אשר לא נדבקת בקדושה להיות טפל ובטל לישראל ולאוקיר להו כנ״ל בתיקוני׳ והי׳ לך עליהם המל׳ ולא תהי׳ לך ירידה כלל, אף עשית ההיפך שפעלת רע ונפרדת מישראל לגמרי כנ״ל ע״כ באו עליך כל הקללות האלה ורדפוך עד השמדך כו׳ כנ״ל וד״ל.

תחת אשר לא עבדת.

בח״ה שער עבודת האלקים. הפתיחה בביאור היות השכל מחייב בקבלת עבודת האלקים, וזה מקל וחומר בחיוב ההודאה בין בני האדם מן המקבל אל המטיב אף כי כל מטיב לזולתו מבני אדם הוא לתועלת עצמו תחילה, וגם כי כל מטיב לזולתו מבני אדם אין לו יתרון על מי שמטיב לו במקרה מן המקרים, אבל בישותם ועצמותם הם נמשלים וקרובים זל״ז כו׳, ועכ״ז חייב מי שמטיבים לו מן העבודה למטיב כו׳, א״כ כמה האדם חייב מן העבודה והשבח וההודאה לבורא הטובה והמטיב בה אשר אין תכלית לטובתו, אך היא מתמדת ונמשכת מבלתי כוונת תועלת כו׳, רק נדבה וחסד כו׳, ועיין בהרמב״ם במ״נ סוף ח״ג בענין כי אמרתי עולם חסד יבנה, חסד הפלגת הטוב כו׳, והבורא יתברך נעלה ונשא ומרומם על כל נמצא כו׳, והאדם חסר וחלש מכל נברא כו׳, כמה האדם חייב לו ית׳ מן העבודה והיראה והשבח וההודאה והתמדת התהלה, עכת״ד בהפתיחה ובפ״ו כ׳ כי זהו טובת הבורא הכוללת כל האדם כו׳, וע״כ הם חייבים לבורא ית׳ עבודה כוללת, והוא ענין ז׳ מצות שנצטוו בני נח, והענין השני טובת הבורא שהטיב לבנ״י בהוציאו אותם מאמ״צ והביאם אל ארץ כנען וחייבם

בזה עבודה יתירה על עבודה הראשונה כו׳, ועז״נ ואנכי נטעתיך שורק שור״ק הם תר״ו מצות נוסף על ז׳ מצות שנצטוו בני נח, ואפ״ל ב׳ ענינים אלו זהו חביב אדם שנברא בצלם דקאי על כל המדברים, חביבין ישראל שנקראו בנים למקום זהו הענין השני כו׳. ועיין בשל״ה בסופו פרק עשרה הילולים גבי שער עבודת האלקים עבדו את ה׳ בשמחה, תחת אשר לא עבדת כו׳ בשמחה ובטוב לבב, ועבדתם את ה׳ אלקיכם ואותו תעבודו ובו תדבקון.

ב) **ולהעיר** לזה ע״פ חסידות י״ל זהו ענין מ״ש בסש״ב פמ״ו עד ס״פ מ״ט בענין האהבה כמים הפנים לפנים כן לב האדם לאדם יעו״ש, ועיין בספר תולע״י בההקדמה דף ד׳ ע״א שארז״ל בספרי ולעבוד את ה׳ אלקיך מצינו שנק׳ התפילה עבודה כו׳, עד והטוב בעיניך עשיתי שסמך גאולה לתפלה כו׳ ודף ה׳ סע״א עמוד אחד וצדיק שמו, וכשיש צדיקים בעולם מתגבר כו׳, ואמרו אין הקב״ה רוכב על ערבות אלא בעזרתן של ישראל שנאמר רוכב שמים בעזריך כו׳ ודף ו׳ ע״ב, אבל יסוד היסודות ועמוד החכמות לידע שתכלית כל העבודות הם לאדון יחיד שורש הכל כו׳, והיינו להמשיך אורו באצילות ועי״ז יאיר בבי״ע כו׳ יעו״ש, ועמ״ש בלק״ת בשה״ש בד״ה אני ישנה ולבי ער פ״ג בענין ועשיתם אתם מעלה אני עליכם כאלו עשאוני דהיינו שעשיית הכלים דע״ס ע״י קיום המצות שעי״ז יומשך בהם האור מאדון יחיד כו׳ הוא מעלה זה כביכול כאלו עשאוני ממש, הרי עד היכן מגיע כח העבודה כו׳.

ג) **והנה** בענין עבודה יש ג׳ פירושים, וכמ״ש בס׳ החינוך פ׳ ואתחנן מצוה תל״ג לעבוד את הש״י שנאמר ואותו תעבודו, וכתב הרמב״ם ז״ל אע״פ שמצוה זו הוא מן המצות הכוללות כלומר שכוללות כל התורה כי עבודת האל יכלול כל המצות יש לו כמ״כ פרט והוא שיצוונו האל להתפלל אליו וכמו שאמרו בספרי ולעבדו בכל לבבכם, איזו היא עבודה שבלב זו תפלה עכ״ל, הרי ב׳ עניני עבודה היינו כל המצות ותפלה, הג׳ קרבנות נק׳ עבודה כמארז״ל על שלשה דברים העולם עומד על התורה ועל העבודה ועל גמ״ח, דעבודה היינו קרבנות, והנה ויניחהו בג״ע לעבדה זו רמ״ח מ״ע י״ל כמ״ש בעה״ק ח״ב הנק׳ חלק העבודה פ״א כי בעשיית התורה והמצות ימשיכו האור מן העדן אל הנהר ומן הנהר אל הגן, והוא ר״ת ענ״ג עדן נהר גן, ועיין מענין עדן בזח״ג האזינו דר״צ ע״א, ובפרד״ס ערך עדן בשם הת״ז לית עדן אלא כתר עליון דאיהו מופלא כו׳, עין לא ראתה כו׳, ועו״ש בעה״ק ס״פ הנ״ל ותלמוד תורה שקול כנגד כל המצות, ור״פ הנ״ל כ׳ בשם הבהיר ובמה מתחסד עם קונו בתלמוד תורה כו׳, א״כ עסק התורה נק׳ עבודה ג״כ ע״ד מארז״ל בין עובד אלקים לאשר לא עבדו, בין שונה פרקו מאה פעמים ואחד כו׳, פ״ק דחגיגה ד״ט ע״ב, אע״ג דתרוויהו צדיקי גמורי הוה, ומבואר כי הצדיק זהו הנהר הנמשך בגן ונק׳ ג״כ כי כל בשמים ובארץ, וא״כ איך נק׳ לא עבדו צ״ל כמו שיש מעלה בבע״ת מה שאין בצדיק, עיין זח״ג ויקרא יו״ב, כן ע״י צדיק כשהוא עובד אלקי׳ בבחי׳ עבד, ע״ד שמעבד את העור ומברר משכא דחויא דק״נ ע״י אתכפיא עי״ז ממשיך מלמעלה מבחי׳ הנהר דהיינו שממשיך מבחי׳ עדן אל הנהר ומהנהר אל הגן כו׳, משא״כ בחי׳ צדיק כשאינו כ״כ עובד ממשיך

רק מבחי' ונהר יוצא כו' וזהו ע"ד שי"א מעשה גדול מהתלמוד, בד"ה אני לדודי, דרוש השני בלק"ת פ' שופטים ובסידור שע"י המעשה ממשיך מהכתר, משא"כ ע"י התורה ממשיך מהחכמה ויסוד אבא נק' ונהר יוצא כו', והכתר נק' עדן, ולכן כאשר שונה פרקו ק"א פעמים שנק' עובד אלקים ממשיך כמו ע"י המעשה כו', כי על עדן נאמר עין לא ראתה אלקים זולתך, נמצא ע"י עובד אלקים ממשיך בחי' זו, ועמ"ש בענין צחוק עשה לי אלקים בלק"ת פ' שלח בד"ה אני ה' אלקיכם אשר הוצאתי אתכם מאמ"צ, דרוש השני פ"ב, ואפ"ל ענין עובד אלקים ע"ד עלה אלקים בתרועה, ע"ש בעה"ק ח"ב פ"ד דעיקר העבודה הוא הכוונה, תכין לבם תקשיב אזניך כו', וזהו בתפלה, וכן מצוות צריכות כוונה.

ביאור ענין כמים הפנים העבודה בשמחה מרוב כל, כל בחי' צדיק כי כל בשמים ובארץ, וע"י העבודה נמשך מלמעלה יותר מבחי' כל כנ"ל דכל זהו ונהר והעבודה ממשיך מעדן.

ד) **ממ"ש** במד"ר בפתיחתא דאיכה רי"צ פתח תחת אשר לא עבדת שם דנ"א ד', מובן איך יש כ"ב פסוקים נגד כ"ב אותיות מאלף עד תא"ו לטובה, ויש להיפך, וא"כ נלמוד שהעבודה ג"כ להמשיך ע"י כ"ב אותיות התורה כמ"ש במד"ר בשה"ש ע"פ נגילה ונשמחה בך בכ"ב אותיות התורה, ובזהר ויצא קנ"ו ע"פ וישכב יש כ"ב כו', ומארז"ל כל האומר תהלה לדוד ג"פ כו' משום שיש בו אלפא ביתא ופותח את ידיך כו', פ"ב דערכין די"א א', עבדת בשמחה ובטוב לבב, איזהי עבודה שבשמחה ובטוב לבב הוי אומר זה שירה, וא"כ יש להעיר מענין ועבד הלוי הוא זח"ג קע"ח, ויין המשמח אלקים כו', ועיין בלק"ת ד"ה לריח שמניך הראשון, בענין ותירוש ינובב, ואפ"ל לכן נק' עובד אלקים ע"י שהיין משמח אלקים כו', ובחי' זו יש בתפלה כמ"ש בזח"ג פ' פנחס דרכ"ה סע"א וע"ב ע"פ אכלתי יערי יוצר אור עם דבשי ק"ש, שתיתי ייני דא צלותא דמעומד משיכו דיינא עילאה דאתעטר ודא בשלש ברכות ראשונות כו', זח"א פ' וירא דקי"ו א' תחת אשר לא עבדת כו', תחת אשר לא עבדת בשמחה, בזמנא דכהני הוו קריבין קרבנין ועלוון, ודא הוא בשמחה, פי' בזח"מ מצד החסד המשמח ומצד שהיו אוכלים בשר הקרבן, ואין שמחה אלא בבשר, ובטוב לבב אילין לואי, ופי' בזח"מ מצד הגבורה שהם משוררים מטוב לב, כמ"ש הנה עבדי ירונו מטוב לב, (וכ"ה בגמ' דערכין שם בפרש"י דגבי תורה נאמר פקודי ה' ישרים משמחי לב, אבל ממש"כ ובטוב לבב הכריחו דזהו שירה של הלוים מפסוק ירונו מטוב לב יעו"ש, וז"ש הזהר ובטוב לבב אילין לואי, וא"כ יש להעיר ממ"ש בזח"א ויחי דרכ"ט ע"ב ע"פ עבדו את ה' בשמחה בואו לפניו ברננה, שמחה בצפרא ורננא ברמשא והם תמיד של שחר ותמיד של בין הערביים, וא"כ בשמחה ובטוב לב זהו ב' בחי' הנ"ל מרוב כל זהו תפילת ערבית) מרוב כל אלו ישראל דהוו אמצעיים ביניהו ונטלי ברכאן מכל סטרין, פי' בזח"מ מצד התפארת, ואפ"ל מרוב כל שהיו כלולים מג' אבות שנאמר בהם בכל מכל כל כמ"ש ברע"מ פ' פנחס דרנ"ז תחילת ע"א פקודא תליתאה אהבה כלילא מאבהן דאתקרי בהון בכל מכל כל, ורזא דמלה זכרתי

לך חסד נעורייך אהבת כלולותיך עכ"ל, ומפרש כלולותיך שכלולה מג' אבות, וזהו"ע מרוב כל, וזהו נמשך ע"י ישראל שמחברים חו"ג שהם כהנים ולווים, ועמ"ש בפי' ואגודתו על ארץ יסדה בלק"ת פ' תצא בד"ה כי ההרים ימושו ומ"ש מזה ע"פ ולקחתם אגודת אזוב, והנה ע"י ואגודתו על ארץ נמשך הבונה בשמים מעליותיו, והנה בלק"ת סד"ה שובה ישראל עד דרוש השני בענין אמרו אליו כל תשא עון, משמע כל זהו בחי' הכולל הכל ואין שם התחלקות וא"כ הוא בחי' כתר שנק' אור כללי כמ"ש בע"ח שמ"א פ"ג, כמו שההיולי כולל ד' יסודות ארמ"ע כן הכתר כולל ד' בחי' חו"ב תו"מ כו', ובמ"א פי' שזהו א"ק שכולל כל ההשתלשלות דאבי"ע, גם בהביאור ע"פ לסוסתי ברכבי שבשיר השירים דרוש השני, בענין כי כל בשמים ובארץ שנתבאר שם פ"א שהוא הממשיך האור בבחי' שמים וארץ, א"כ הוא תפארת דאימא שנעשה כתר לז"א כו' וזהו עצמו ענין הבונה בשמים מעליותיו, ועכשיו צ"ל תשובה, או גם עכשיו ואגודתו ג' בחי' ע"י תורה ועבודה וגמ"ח, שמחה בצפרא, גמ"ח כהן, וכמו אהרן ורב חסד, ונק' לאיש חסידיך כי יקח איש אחותו חסד הוא, עבודה שיר הלוים תפלה, זהו ובטוב לבב, מרוב כל ע"י עסק התורה, אשכול איש שהכל בו, גם ע"ד כי זה כל האדם כל העולם לא נברא אלא לצוות לזה, ערוכה בכל ושמורה, גם ות"ת כנגד כולם, לכן נק' כל ודוגמא שארז"ל במד"ר פ' ראה ע"פ שמור תשמרון את כל המצוה זו שבת ששקולה ככל המצות, ויש לפרשו ג"כ על התלמוד כיון שתלמוד מביא לידי מעשה, ואור צדיקים ישמח ענינו תוספת והגדלה, וההגדלה ע"י חסד, לכן נק' גמ"ת שמחה, והנה בענין שכללות העבודה צ"ל בשמחה דווקא, עמ"ש בזה בלק"ת פ' תזריע בד"ה שוש תשיש ותגל כו', בענין בקבוץ בניה לתוכה בשמחה, ומ"ש מזה בלק"ת בשה"ש בהביאור ע"פ צאינה וראינה הראשון פ"ו, ואפ"ל כי יש קו המדה במדה שאדם מודד כו', אכן יש ג"כ המשכה שלמעלה מבחי' קו המדה כמ"ש בהביאור ע"פ כה תברכו פ"ב בענין ואיך לא אשא פנים כו', והמשכה זו י"ל נמשך ע"י השמחה של מצוה, שהשמחה הוא גילוי הפנימי' ולמעלה מבחי' דין כו', וקו המדה שורש בחי' דין כו', והנה בפורים מצינו השמחה עד דלא ידעי בין ארור לברוך כו', אך בכל יו"ט אינו כן, מ"מ י"ל תוספת ברכה בקו המדה, ע"ד ואור צדיקים ישמח, ועיין בגמרא ספ"ב דתענית שישרים זוכים לשמחה כו', ועמ"ש מענין תחת אשר לא עבדת בשמחה בת"א בד"ה אוסרי לגפן עירה.

ה) **זהר** ס"פ וישלח דקע"ז א', מאי מרוב כל, הכא מרוב כל והתם בחוסר כל עד דיתער קודב"ה ויפרוק לן כמד"א ושב ה' אלקיך כו', וקבצך מכל העמים כו', ובזח"מ שם פי' מרוב כל ריבוי ההשפעה שהי' משפיע בחי' כל לקשר השמים והארץ בחי' כי כל בשמים ובארץ, והיינו ע"ד ורב טוב לבית ישראל, וע"ד מרוב אונים במא"א אות ריש סעי' מ"ה רוב אונים אבא כל טפה הנק' און כמד"א ראשית אוני משם נשפעו עכ"ל, והי"נ הביא ממ"ש בזה בזח"א דף ב' סע"א מאי מרוב אוגים דא ריש דרגין כו' וע"ש בהפירושים ובת"ז תקון מ"ט דפ"ח ע"א מרוב אונים דא כתר, ואפ"ל כשנמשך בנהר מבחי' עדן ממש נק' זיווגא שלים בזח"ג סא"ב ע"ל ססעי' ב', והנה בחוסר כל זהו ע"ד ונהר יחרב ויבש, עיין זח"א ד"ו ע"ב יחרב בבית ראשון ויבש בבית שני

עיין סד"ה בשעה שהקדימו ישראל נעשה, ולכן העצה לזה תשובה דוקא כמ"ש בלק"ת סד"ה כי ההרים ימושו. והטעם שבהיות ונהר יוצא כו' יוכלו ע"י לעבדה ולשמרה להמשיך בו תוספת אור מבחי' מקורו עדן חכמה עילאה ששם התומ"צ מושרשין, אבל כיון ונהר יחרב ויבש, ההכרח לחפור בעומק להמשיכו משם כמ"ש בלק"ת בד"ה תקעו בחודש שופר דרוש הראשון פ"ב, וז"ל וכמשל הנהר הנחרב ויבש שכשרוצין למלאותו חופרין בעומק כו' וי"ל שצריך גם למעלה מבחי' עדן דוגמת מ"ש בהביאור ע"פ באתי לגני פ"ב בענין אריתי מורי, ואולי היינו מבחי' עדן עילאה סדכ"ס או מבחי' מקדם, דהנה כתיב ויטע ה' אלקים גן בעדן מקדם, א"כ קדם זהו למעלה מבחי' עדן, דוגמת מארז"ל במד"ר פ' נח פל"ח ע"פ ויהי בנסעם מקדם הסיעו את עצמן מקדמונו של עולם, ועיין בפרדס ערך קדם, ובלק"ת בד"ה בשעה שהקדימו בענין בראשית בקדמין, וא"כ מבחי' קדם נמשך בחי' עדן והתורה ששרשה מעדן נקראת משל הקדמוני שהיא משל לקדמונו של עולם, והוא בחי' עתיק יומין, בחי' כל האזרח בישראל כמ"ש בהביאור ע"פ בן פורת יוסף כו', והנה לפמש"ל בענין שהעבודה צ"ל בשמחה דוקא, א"כ צ"ל בענין עשי"ת שהעבודה בתשובה שהיא בכייה ואומרים אשמנו ועל חטא, וא"כ איך הוא השמחה, ובאמת אדמ"ו ז"ל אמר דתשובה הוא שמחה והיינו כי תשוב ה' עילאה בינה שהוא אם הבנים שמחה, ובש"ע אדמו"ר סי' תקפ"ב סי' בר"ה וביוהכ"פ אין אומרים מועדים לשמחה כו' שימים אלו לא ניתנו לשמחה ולששון כו', ועיין בהרא"ש ספ"ד דר"ה הרבה דיעות שאומרים מועדים לשמחה, ובלק"ת בד"ה שוש אשיש פי' שבמועדים הוא שמחה ובר"ה וביוהכ"פ הוא בחי' גילה, שענין גילה ע"ד וגילו ברעדה וע"ש ספ"ד, או יוהכ"פ ופורים בחד דרגא כי ביוהכ"פ לפני הוי' תטהרו, וכן בפורים פור הוא הגורל כו', ולכן השמחה בפורים עד דלא ידעי יותר מבמועדים שהשמחה ע"ד רננו צדיקים בהוי', אך ביוהכ"פ בחי' זו ע"י שאין בו אכילה ושתיה כמ"ש כ"ז בת"א סד"ה לבסומי בפוריא דרוש הראשון ובדרוש השני, וכיון שכן אינו ע"ד מועדים לשמחה כ"א בבחי' וגילו ברעדה כו'.

ד"ה אוסרי דע"ז א', מקדשי שמך ע"ד כנס"י יהי' בן זוגך בהגהות זכור את יום השבת, שבת ראשית חכמה ישראל לי ראש אשר קדשנו ממשיך מאשר ראש ראשון בבחי' ראשית, וזהו ג"כ פי' מקדשי שמך.

דע"ז ג', לבושים לנפש, עיין בד"ה תורה ציוה שלא נדפס בלק"ת, לבוש מלכות עמ"ש ע"פ ויעבור שנתעטף כש"ץ. בצרור החיים, בארצות החיים ארץ עילאה בינה ששם מאיר החיים מע"ק שהם חיי ז"א חיי עולם ועמ"ש ע"פ ועשית בגדי קדש. פושעים אין ממשיכים כי המצות צ"ל עבדת בשמחה עבודת עבד עול מצות כמ"ש בד"ה ועתה יגדל נא וגם בד"ה ושנתם מעשה זהו ביטול וגם ובא לו לקרן בקדמיתא, וגם כמ"ש בד"ה הבאים ישרש המצות נק' זריעה והזריעה בארץ כנס"י שהוא בבחי' ביטול אז דוקא צומח כו', וגם עוד זאת צ"ל בשמחה, עיין בד"ה ואתה תצוה, ולכן עיקר שלימות המעשה לע"ל שאז יהי' ארץ חפץ ויצמיחו הרבה כמ"ש היש בה עץ לבד אם אין, ואז הצמיחה

בהפלגה, כך בענין תדשא הארץ דשא יש בחי', וזהו וזאת המצוה אשר ציוה ה' לעשות בארץ דוקא ב' יין רינה ושמחה, כבוס כבשים שמכבשין הרחצה.

ויקרא משה אל כל ישראל ויאמר עליהם אתם ראיתם כו' המסות הגדולות אשר ראו עיניך כו' ולא נתן ה' לכם לב לדעת, ועינים לראות וגו'.
ולכאורה הוא תמוה דמתחלה א' אתם ראיתם כו' א"כ איך אח"כ א' ולא נתן כו' ועינים לראות כו'. להבין זה הנה כתי' ויטע אשל בבאר שבע ויקרא שם בשם ה' אל עולם. דהנה כתיב רם על כל גוים ה' כו' מי לא יראך כו' מלך הגוים כו' דקרו לי' אלקא דאלקיא כמ"ש ממזרח שמש עד מבואו גדול שמי בגוים, אך הם בבחי' פירוד ואברהם הי' עומד וצווח בהם ה' אל עולם, פי' כי ענין רם על כל גוים, היינו שאומרי' על השמים כבודו, ועזב את הארץ ח"ה, להיות כי הם אומרי' שהמשכת החיות ממנו ית' להעולמות הוא בבחי' עו"ע ורבוי ההסתר עו"ע הוא כדי שיומשך החיות בגשמיות, וידוע ענין עו"ע שהוא כמו עד"מ התלבשת השכל במדות שמהות ועצם השכל נמשך ומתלבש בהמדות וכן המדה במח' ומח' בדיבור ומעשה, וכך עד"ז לדעתם הוא השי"ת עו"ע עד שנמשך ומתלבש כח הצומח בארץ וכח התנועה בגלגלי' כו' כהתלבשות הנשמה בגוף שעצם הנשמה מלובשת ממש תוך הגוף ומשפעת בו כח החיי' שלכך הנשמה מתפעלת ממקרי הגוף להיותה מלובשת בהגוף כמו שהעילה מלובשת בהעלול, שמהות העילה מלובש בהעלול, ואינו נבדל ממנו, ולכן אמרו על השמים כבודו שאינו נמשך כ"כ למטה בעלולי' התחתוני' כו' רק קרו לי' אלקא דאלקיא עלה לעלולי' עליוני', ולכן הם בבחי' פירוד יש ודבר בפ"ע, אבל באמת טח עיניהם מראות, שאם הי' ההשתל' בבחי' עו"ע, הי' הכל בחי' א"ס ולא הי' באפשר כלל להיות התהוות בע"ג כו', מאחר שאין ערוך כלל בע"ג לגבי א"ס ב"ה הבלתי בע"ג וא"כ כיון שבחי' עו"ע הוא התלבשות ממהות העילה בהעלול, א"כ אם הי' ההמשכה ג"כ ממהו"ע ית' היו העולמות ג"כ בבחי' א"ס כו' אלא התהוות העולמות הוא ע"י צמצום תחלה להיות נמשך רק הארה בעלמא שאינה ערוך כלל למהותו ועצמותו ית', וכמאמר יחיד חי העולמי' מלך, שהוא ית' יחיד חי העולמי' הוא רק מבחי' מלך, וזהו"ע המלך הקדוש שאומרים בעשי"ת דהיינו שר"ה הוא תחלת מעשיך ומקבל בחי' מלכות מבחי' הקדוש שמהו"ע ית' הוא קדוש ומובדל ולא בגדר עו"ע ח"ו רק ע"י קב"ו וצמצומי' נמשך להיות מלך, וכמאמר כדי שתמליכוני עליכם כו', והנה כמו שבחי' חיות כל העולמות הוא רק הארה בעלמא ממהו"ע ית' שאינו כלל ערך למהו"ע ית', כך הם כל הברואי' לגבי שפע האלקי המהווה אותם, שהברואי' עצמן אינן רק כמו אור זיו מתפשט מן החיות המהוה אותם מאין ליש, ולכן הם בטלי' במציאות לגבי מקורם כביטול זיו השמש בשמש, ולא כמו הגוף לגבי הנשמה כו', וזהו פי' אל עולם פי' שהשי' הוי' הוא אל עולם כולא חד ולא אל

העולם שהעולם הוא יש ודבר בפ"ע, רק שהוא מחי' אותו בבחי' עו"ע, ע"ד התלבשות הנשמה בגוף כו', אבל למעלה אינו כן, שהעולם הוא רק כמו אור וזיו הבטל בתכלית לגבי חיות המהוה אותו מאין וחיות זה הוא ג"כ הארה בעלמא ממהו"ע ית', וז"ש באורך נראה אור הארה והארה דהארה כו' וזהו אל עולם כולא חד כי העולם בטל במציאות כזיו במקורו, וזה שכתוב אני הוי' הוא שמי פי' כי ענין השם לגבי האדם אינו בחי' עו"ע שאין השם נוגע כלל למהו"ע האדם ועכ"ז יש הארה מחיות שלו מלובש באותיות שמו, שהרי כשקורין אותו בשמו הוא מעורר, כמו"כ הוא ענין ש' הוי' ב"ה, הוא בחי' הארה ממנו ית' המתלבש תוך כל עלמין והם רק לבושי' וטפלי' אליו ית' כזיו לגבי מקורו וכולא חד ממש וזהו אל עולם כנ"ל.

נת' ענין רם על כל גוים, אלהא דאלהא, והם בבחי' פירוד, ואברהם צווח שהוא אל עולם, והיינו כי הם טעו שהוא עו"ע ומה"ו העילה מלובש בעלול, כמו הנפש בגוף ולכן השפלה להיות בארץ כו' אבל באמת ע"י עו"ע א"א אלא צמצום האור ולכן הברואי' ג"כ רק הארה ובטלי' כזיו במקורו, וזהו אל עולם כולא חד אני הוי' הוא שמי.

ב) **וזהו** ביום ההוא יהי' ה' אחד ושמו אחד, והנה ענין ה' הוא בחי' יחו"ע, ושמו א' הוא בחי' יחו"ת, וזהו ענין שמע ישראל ובשכמל"ו, וזהו ג"כ מ"ש כי ה' הוא האלקי' אך מבואר הקושי' בזוהר דהל"ל ה' ושמו א' כמו שאמר ה' הוא האלקי', ולמה אמר הוי' א' בפ"ע ושמו א' בפ"ע. אך הענין דהנה ידוע ענין למהוי א' באחד כו', יחו"ע הוא בחי' הביטול האמיתי כמאמ' ע"ס בלי מהות, אך ביחו"ת יש בחי' הסתר ע"י ש' אלקים, להיות העלם החיות עד שנראה העולם ליש וכו', ולא כמו שהוא באמת רק הארה כנ"ל, עד אשר יוכל לומר רם על כל גוים כו' כנ"ל וצריך לידע ולהתבונן איך כי ההסתר הוא רק לפנינו, אבל באמת שמו א', דהיינו כי שמו הוא בחי' ההארה הנמשכת להיות העולמות מאין, הנה הוא א' ממש שהעולם אינו תופס מקום ובטל לגמרי לגבי הארה זו עד שאין עוד מלבדו כנ"ל בענין אל עולם כולא חד, וכמו שהוא הביטול ביחו"ע, שזהו ענין ה' א', ועי"ז למהוי אחד באחד הוא ענין ה' הוא האלקי' דהיינו ביטול הנבראים כשיבינו שהם רק זיו כו', אך הנה כעת אנו אומרי' בשכמל"ו שבחי' א' דיחו"ת נתחלף על אותיות ועד, להיות כי ביטול זה אינו בגלוי ממש, כמו עד"מ ביחו"ע, שהרי העולם נראה ליש כו' רק שמבין בעיני השכל ענין ביטול זה, אבל לע"ל יתגלה ביטול זה למטה כמו למעלה, ממש ביחו"ע, וזהו ביום ההוא יהי' ה' א' ושמו א', דהיינו שגם בחי' שמו יהי' א' ולא כמו דעכשיו הוא בחילופי אתוון ועד כו', ומחמת זה הוא העלם למטה, וזהו נמשך ע"י ביום ההוא וזהו ביום ההוא יהי' דהיינו ששם הוי' יהי' ב"פ י"ה שלא יהי' בבחי' ו"ה, כי הוי"ו הוא בחי' המשכה כדי שיהי' יכול להיות ההשת' למטה מטה עד שיוכל להיות יש ודבר בפ"ע וזהו ג"כ ענין א' בחלופי אתוון ועד, הרי מתחלף הא' על וי"ה, כדי שיהי' המשכה למטה כו', אבל לע"ל יהי' הכל בבחי' י"ה למטה כמו למעלה.

נת׳ ענין ה׳ א׳ ושמו א׳, איך דומה ליחוד דהוי׳ הוא האלקים, הענין יחו״ע ביטול האמיתי ומקבלי׳ מש׳ הוי׳ עצמו ויחו״ת נק׳ ליש הגם שבאמת כלא, וכשיתבונן איך שבאמת ביטול היש זהו יחו״ת* אך עכשיו אין גילוי ממש ביחו״ת ולע״ל יהי׳ הגילוי וזהו יהי׳ הוי׳ א׳ ושמו א׳ פי׳ שיהי׳ בש׳ הוי׳ ב״פ י״ה ומזה יומשך שג״כ יהי׳ שמו א׳, ולא כדעכשיו ועד כו׳.

ג) וביאור הענין כי הנה נודע דחו״ב נק׳ תרדל״מ, וכנודע בתמונת האותיות כשעושין ה״א עושין תחלה יו״ד ומהיו״ד עושין בנין הה״א, וזהו הוראה שבחי׳ החכ׳ באה בגילוי ממש בבחי׳ בינה והחכ׳ הוא בחי׳ ביטול כח מ״ה, וזהו ענין יחו״ע שהוא הביטול האמיתי כו׳, אך כדי להיות ההמשכה בבי״ע עלמא דפרודא שמקבלי׳ חיות מבחי׳ דבר ה׳ ורוח פיו, שהוא בחי׳ עלמא דאתגלי׳ כמשל הדיבור שהוא הגילוי לזולתו הוא ע״י בחי׳ ו׳ הנמשך מיו״ד שבראשו שהוא בחי׳ ח״ע, והנה הגם שהוי״ו יש ג״כ יו״ד בראשו רק שנוסף עליו קו ארוך הנה מ״מ אנו רואים במספר שהוי׳* הוא רק מספר ששה, והיו״ד הוא עשרה הרי היו״ד מספרו יותר מהוי״ו, אעפ״י שהוי״ו הוא קו הנמשך מיו״ד שבראשה. והענין הוא כי כדי להיות ההמשכה בבי״ע שיהי׳ התהוות היש לדבר נפרד כו׳ הוצרך להיות בחי׳ העלם וצמצום שלא יתגלה בחי׳ הח״ע כמו שהוא למעלה שבה מלובש אוא״ס, רק גילוי המדות העליונות לבדם, שהם וימ״ב ששה בחי׳ יום ראשון הי׳ התגלות החסד כו׳, וממנו נמשך אור ומים כו׳, ויום ב׳ הוא בחי׳ גבו׳ וממנה נמשך יהי רקיע כו׳, וכמו עד״מ הדבו׳ באדם מקבל מהמדות כשהוא באה׳ לזולתו מדבר דיבורי אהבה כו׳, אך באמת נמשך ג״כ מבחי׳ חכ׳ בתוך המדות, שהרי אנו רואי׳ שלפי שכלו יהולל איש שהקטן ששכלו קטן, גם מדותיו הם בקטנות, ומתפעל מדבר קטן, ולא יסבול דבר שכנגד רצונו והגדול ששכלו גדול גם מדותיו הם בגדלות ומנהיג מדותיו ע״פ השכל כו׳, א״כ אנו רואים שהחכ׳ מתלבשת במדות אך בחי׳ חכ׳ זו המתלבשת במדות בתמידיות אינה ערך כלל לגבי מהות החכ׳ כמו שהיא במהו״ע שאינה מתלבשת כלל בהמדות, כי הרי אין ענין השכלה זאת רק שכל השייך להמדה כמו הטעם של האהבה למה יאהוב, ואיך יאהוב, ואיך יוציא תשוקתו לפי פעול ואין זה ערך לגבי כח השכל שבאדם במהו״ע להשכיל השכלות נפלאות שלמע׳ מע׳ מבחי׳ מדות כו׳, וכך בחי׳ שכל זה המתלבש במדות מוחין דיניקה, דהיינו כמו הקטן יש לו ג״כ מוח בראשו, ועכ״ז אין שכלו חשוב שכל כלל, דקי״ל קטן אין לו מחשבה, כי הוא רק השכל השייך לקיום המדות לבד ונק׳ לכך יניקה כמו החלב המגדיל את הולד, ועד״מ זה להבדיל הבדלות לאין קץ יובן למעלה, דהנה יש בחי׳ מדות עליונות חסד עליון שממנו נמשך הבריאה מאין ליש, הנה החסד הוא למעלה מהשגות כל הנבראים כיון שיכול הוא להיות מאין ליש כו׳, וכמ״ש אאע״ה ואנכי עפר ואפר לגבי חסד עליון, כנזכר באגה״ק באריכות, עכ״ז בחי׳ הח״ע הוא

יחו״ת: בבוך באב׳ 44 נוסף: עי״ז למיהוי אב״א כו׳ וזהו הוי׳ הוא האלקים נמצא יחוד הוי׳ הוא האלקים ויחו״ת תלוי ע״י שמתחלה יהי׳ יחו״ת.

שהוי׳: בבוך הנ״ל: שהוי״ו.

למעלה מעלה מדריגות החסד, וכנזכר בזהר פ׳ אמור קדש מלה מגרמיה הוא דח״ע נק׳ קדש ל׳ הבדלה וזהו ענין מלה בגרמי׳ ור״ל דבר בפ״ע שמובדל מהעולמות, כי הרי החסד הוא שייך לזולתו, שאין שייך חסד בפ״ע רק כשמטיב לזולתו וכן שאר כל המדות אינם שייכים לעצמו רק לזולתו משא״כ החכ׳ הוא שייך בפ״ע, וכמו״כ יובן למעלה החסד עליון ושאר כל המדות הקדושי׳ אינן שייכי׳ אלא מצד התחברות יתב׳ להעולמות שמהווה מאין ליש במדת חסדו כו׳, משא״כ בבחי׳ אתה ה׳ לבדיך אין שייך לומר חסד דלמי ישפיע החסד, אבל החכ׳ נק׳ מלה מגרמי׳ * דשייך ג״כ בפ״ע ולכן נק׳ קדש ל׳ הבדלה שמובדל מהעולמות ולכן בחי׳ הארת החכ׳ המתלבשת במדות העליונות בתמידי׳ להחיותן אינה ערך כלל לעצמו׳ הח״ע שאין לה קץ ותכלית כו׳ שאינה מתלבשת בהמדות ולכן השם המחי׳ מדת החסד נק׳ אל כמ״ש חסד אל כל היום, ולכן אברהם שהי׳ מרכבה למדת החסד נא׳ עליו ויקרא בשם ה׳ אל עולם אל דוקא, כי שם זה מחי׳ מדת החסד ועי״ז מתהווה העולם לאין ליש ע״י מדת החסד כו׳, עד שאל ועולם כולו חד כו׳ ומבואר בזוהר דש׳ אל הוא נהירו דחכ׳, והיינו הארת החכ׳ המתלבשת בחסד להיות כי חו״ב נק׳ יש כמ״ש קנה חכ׳ קנה בינה פ״ב קנה גימט׳ יש ועז״נ להנחיל אוהבי יש וכו׳, דהיינו לע״ל * כדלקמן ולפי שבחי׳ הארת החכ׳ המתלבשת בחסד הוא רק בחי׳ ומדריגה האחרונה שבחכ׳ שהיא רק חלק העשירית עד״מ מעצם החכמה ולא חלק עשירית ממש, רק אדרבה בחי׳ היותר תחתונה כי כל בחי׳ כלולה מיו״ד כנודע ובחי׳ היותר למטה במדריגות החכ׳ נמשכת להתלבש בח״ס וזהו דאל הוא מעשר מיש כו׳, וז״ש בעשי״ת אל מל׳ יושב על כ״ר שממשיכים הארת החכ׳ להתלבש במדות, כי בכל ר״ה הוא בנין חדש ונק׳ תחלת מעשיך כנודע.

(נת׳ חו״ב תרדל״מ ה״א עושי׳ מיו״ד משא״כ ו״ה כי להיות המשכה בדיבור לזולתו הוא ע״י קול הנמשך מח״ע, ויש יוד בראשו אעפי״כ מספר ו׳ כי הח״ע בבחי׳ העלם בהמדות והגילוי המדות וי״ב יום א׳ חסד כו׳, דיבור נמשך מהמדות, הגם שהמדות נמשכי׳ מהשכל, לפי שכלו יהולל איש אך מוחין דיניקה השכל דלצורך המדות וכמו קטן אין לו מח׳ משא״כ שכל עצמו מלה בגרמי׳ ומדות ההתחברות לזולתו, אף שהחסד למעל׳ מהשכל הנבראים למטה הוא מהחכ׳ א׳ מעשר מיש מחי׳ חסד).

ד) **וזהו** ענין הוי״ו שיש יוד בראשו, ואעפי״כ מספרו רק ששה משא״כ היו״ד הקטן מן הוי״ו ומספרו עשרה כי הנה בחי׳ עשרה הם ו׳ מדות עליונות ובחינת הדיבור המקבל מהן ויש עליהם ג׳ שכליים שהם ג׳ מוחין חכמה בינה דעת ובין כולם עשרה, וזהו ענין עשר ספירות בלי מה, והנה כל בחינה שלמעלה היא כוללת כל מה שלמטה ממנה ע״ד מה שארז״ל רגלי החיות כנגד כולם שוקי החיות כנגד כולן כו׳, לכן בחי׳

מלה מגרמי׳ : בבוך הנ״ל נוסף : לגבי המדות דשייך ג״כ בפ״ע דהיינו בבחי׳ שלמעלה מהמדות.

דהיינו לע״ל : שם : שיהי׳ גילוי בחי׳ י״ה.

החכ׳ שהיא ראשית כמ״ש ראשית חכ׳, הנה היא כוללת בתוכה כל מה שלמטה ממנה, וז״ש רז״ל אין דבר שבקדושה פחות מעשרה כי קדוש הוא בחי׳ חכ׳ כנ״ל, וזהו״ע היו״ד שיש בו במילוי ו״ד שהם בחי׳ ששה מדות המרומזי׳ בוי״ו והדיבור המרומז בד׳ שכולם כלולי׳ בבחי׳ הי׳ שהיא הח״ע שכולל כל מה שלמטה ממנו וכו׳ משא״כ הוי״ו שהוא קו ארוך הנמשך מיו״ד שבראשו דהיינו המשכת ח״ע להתלבש במדות לכן מספרו ששה להורות שבחי׳ ג׳ מוחין חב״ד כמו שהן במהו״ע אינן מתגלי׳ כלל וכלל במדות לכן נחסר ג׳ בחי׳ אלו ואמת שמ״מ יש יוד בראשו, כי הארת החכ׳ מתלבשת במדות בסוד אל נהירו דחכמתא כנ״ל, אבל אין זה ערוך כלל לעצמות חב״ד כנ״ל באריכות, ומה שהיו״ד היא נקודה בעלמא וקטן מהוי״ה, היינו מפני היות הח״ע למע׳ מע׳ מהמדות ובה גילוי אא״ס, וידוע דכל הקרוב קרוב קמי׳ יותר כלא ואין ואפס בבחי׳ הביטול ממש לכן החכ׳ היא כח מ״ה בבחי׳ הביטול במציאות לאוא״ס בתכלית יותר מבחי׳ החסד וזהו שהוא נקודה בעלמא אין ואפס ממש, וזשארז״ל חולין דפ״ט ע״א גדול מה שנאמר במשה ואהרן יותר ממה שנאמר באברהם דאילו באברהם כתי׳ ואנכי עפר ואפר ואלו במשה ואהרן כתיב ונחנו מה, שעפר ואפר הוא ג״כ בחי׳ ביטול, והנה אברהם הי׳ מבחי׳ חסד כנ״ל, ונק׳ אבר מ״ה שנמשך בו מביטול דחכ׳, אבל משה ואהרן שהם מבחי׳ חכ׳ שלכך זכו למ״ת הי׳ ביטול שלהם גדול יותר להיות בבחי׳ מ״ה ממש, ולא אבר לבד מבחי׳ מ״ה כמו דכולא קמי׳ כ״ח, ולכן בקוש״י שרומז לבחי׳ שלמעלה ממדריגת החכ׳ והוא בחי׳ פלא עליון הנה אינו תופס מקום יותר מהיו״ד כי הוא רק קוץ בעלמא, כי כל הקרוב קמי׳ יותר כאין ואפס. ונק׳ החכ׳ יש לגבי בחי׳ ביטול זה דבחי׳ אין שנק׳ ביטול כמ״ש והחכ׳ מאין תמצא וכמאמר הת״ז כתרא עילאה אע״ג דאיהו אור צח אוכם הוא קדם עילת העילות וכו׳ ועז״נ וכל קומה לפניך תשתחוה, פי׳ קומה הוא הבחי׳ היותר גבוה במדריגה, אך לפניך תשתחוה בבחי׳ הביטול בתכלית כי קמי׳ ית׳ כחשיכ׳ כאורה ושוה ומשוה קו״ג כו׳, והקרוב קרוב קמי׳ מרגיש הביטול יותר כו׳, ע״כ הוא היותר עליון אין, וז״ש ותתצב אחותו מרחוק, אחותו הוא בחי׳ חכ׳ כמ״ש אמור לחכ׳ אחותי את והוא בבחי׳ מרחוק שבבחי׳ זו ידוע הריחוק איך שהכל אין ערוך ממש למהו״ע ית׳ וכלא ממש חשובי׳ יותר מכטפה לגבי אוקיינוס כו׳, א״כ בבחי׳ זו נודע הריחוק יותר מבחי׳ שלמטה שאין שם הגילוי וכו׳ לכן מבחי׳ זו נמשך בחי׳ יחו״ע הביטול במציאות ממש, וכדי להיות התהוות בחי׳ עולמות נפרדים, הוצרך להיות ע״י העלם החכ׳ בבחי׳ ו׳ שהוא המשכה למטה בבחי׳ עולם הדיבור להיות בדבר ה׳ שמים נעשו, וזהו ענין והגלות ו״ה נגלות להיות עלמין דאתגלין כו׳, והוי״ו מספרו ששה שאין בו גילוי חב״ד ממש רק בבחי׳ מוחי׳ דיניקה כנ״ל, וממנו מקבל ה׳ תתאה בהבראם בה׳ בראם כו׳, והנה הוי״ו אינו מחובר עם הה׳ כמו היו״ד עם הה״א שעושין תחלה יו״ד וממשיכין ממנו ה׳, כי הן תרין ריעין משא״כ הוי״ו עם הה״א אינו עד״ז כי הדיבור אינו מיוחד עם המדות בתמידות כמו המח׳ עם השכל, והיינו כי הדיבור הוא להיות ההמשכה בעלמא דאתגלי׳ ולכן א״א להיות בו גילוי המדות כמו שהן רק ע״י צמצום, כי המדות כמו שהן בעצמותן ג״כ א״א לבא לידי גילוי בדיבור, כמ״ש במ״א וכמבואר בסידור בשער ר״ה על פסוק ה׳ שפתי תפתח כו׳ ע״ש.

(נת' לכן הוי"ו מספר ששה כי ח"ע כולל מה שלמטה רגלי החיות, ע"כ כולל ו"ד מדות ודיבור וכולל הי"ס, משא"כ במדות לא נתגלו הג"ר לכן מספרו רק וי"ו ששה מדות וחסר ג"כ הבחי' האחרונה מל' השפעה מחמת חיסרון הג"ר קטן אינו ראוי כו', ויו"ד שבראשו מוחין דיניקה הוא בחשבון מדות, ומה שהיו"ד קטן ביטול יותר, גדול מה שנא' במשה כו' כי אברהם אבר מה, וקוש"י ביטול יותר אפי' מח"ע אין, אחותי מרחוק, ומבחי' זו נמשך ביטול ליחו"ע, וכדי להיות יש הוא ע"י ו' המשכה ונמשך עוד כי הוי"ו עם הה"א אין אין היחוד ע"ד תרין רעין וכו' כי א"א להיות הגילוי לזולתו רק ע"י צמצומי' ונמצא כי החילוק בין יחו"ע ליחו"ת מחמת הו' שזהו ענין ועד כו').

ה) **והנה** לע"ל כתי' ביום ההוא יהי' ה' א' פי' כי עכשיו יש חילוק דב' אותיות ראשונות שהם י"ה נק' תרדל"מ כנ"ל, משא"כ בחי' ו' ועוד דהיו"ד יש בו גילוי כל העשר בחי' משא"כ הוי"ו שאין בו בגילוי ג"ר ומצד חילוק זה נמשך ההבדל בין יחו"ע ליחו"ת הוא ביטול במציאות לפי שמקבלים מבחי' ביטול דח"ע כנ"ל, משא"כ ביחו"ת הנמשך מה' תתאה המקבל מבחי' ו' כנ"ל אבל לע"ל יהי' ה' א' דהיינו שהו' דשם הוי' יהי' ג"כ כמו בחי' ומדריגת היו"ד דהיינו שיהי' בחי' התגלות הח"ע במדות כמו שהיא במהותה ועצמותה ממש, ולכן יהי' ג"כ במדות מספר עשרה בחי' יו"ד, לפי שבחי' חב"ד יהי' בהן בהתגלות ממש, ולא כמו עכשיו כו', וממילא ה' תתאה תקבל גילוי ההארה מבחינת היו"ד זה כמו ה' עילאה המקבלת מיו"ד כנ"ל, שהן תרין רעין כנ"ל, וכך יהי' לעתיד לבא גם כן בבחינת ו"ה אינו כמו בחינת י"ה אבל לעתיד לבא יהי' בבחי' א', וזהו ג"כ פי' ביום ההוא יהי' ה' א' ור"ל איך הוא אחד כי אז הוא בבחי' יהי' שהן ב"פ י"ה שגם ו"ה הן במדריגת י"ה, וזהו ג"כ פי' ביום ההוא כי הנה ענין ופי' ביום ההוא מבואר בזוהר פ' שלח דקע"א ע"א ההוא לא ידיעה מאן ההוא, אלא בכל אתר ביום ההוא יומא בתראה הוא, אמאי אקרי יום ההוא, אלא דא הוא יומא דאחיד סיפא בשירותא שירותא מקרי' הוא כו', ואיקרי' ההוא לאחזאה סיפא דכל דרגין דאיהו שירותא וכולא חד כו' כע"ל, והענין כי בחי' בינה שהיא ה' ראשונה דשם הוי' נק' הוא דהיינו לשון נסתר ומקבלת מבחי' יו"ד שהיא חכ' וכנודע די"ה הן הנקראות הנסתרות לה' אלקינו וזהו הנק' שירותא שהיא התחלת השתל' ובחי' יחו"ע כנ"ל, וה' הנוספות דההוא היינו בחי' ה' תתאה דשם הוי' סיפא דכל דרגין המחי' עולמות בי"ע שמקבלת עכשיו מבחי' הוי' כנ"ל, אבל לע"ל יתחברו הב' ההי"ן שיהי' ה' תתאה ג"כ במדריגת ה' עילאה כיון שמקבל ג"כ מבחי' יו"ד כנ"ל, בפי' יהי' כו' וזהו דאחיד סיפא בשירותא שמתחברין הב' ההי"ן ונק' ההוא, ובזה מובן ג"כ ישוב לשון ההוא דלכאורה הם ב' הפכים במלה א' כו' כמ"ש בפרדס שי"ד פי"ג ובבה"ז פ' שלח, כי מילת הוא מורה על הנסתר וה"א הידוע מורה על הנגלה כדמפורסם, והנה הם ב' הפכי' במלה א', כי הוא מורה על העלם וההוא מורה התגלות. אך זה מובן עפ"י הנ"ל דבחי' י"ה הן נסתרות בחי' העלם ובחי' ו"ה הן הנגלות קול ודיבור כנ"ל ומאחר שלע"ל יהי' בחי' ו"ה בבחי' ומדריגת י"ה ממש א"כ הרי ההעלם יבא לידי גילוי ממש, וזהו ההוא שבחי' הוא המורה על ההעלם בא

לידי גילוי בה"א הידיעה כו', והיינו פי' ביום ההוא יהי' וכנ"ל, ואז יהי' ה' א', וענין ושמו א' היינו אה' הגילוי למטה ממש בעשי' להיות ונגלה כבוד ה' עין בעין יראו כו' ע"ד ענין הביטול דיחו"ע וכנ"ל אות ב' והיינו משום שיהי' גילוי בחי' יו"ד עילאה בה' תתאה בחי' יהי' וכנ"ל, והענין כי הנה אנשי יריחו היו כורכי' את שמע ולא היו מפסיקים בן אחד לואהבת בדבר אחר לפי כי האה' היא לפי ההתבוננות שהם תלוין זב"ז שלפי ערך ההתבוננות באחדותו ית' ככה תתעורר מדת הא' לפיכך היו כורכי' את שמע כו' לסמוך ואהבת לאחד שיומשך האה' מבחי' יחו"ע דוקא אלא שאין הלכה כאנשי יריחו שבשכמל"ו לא הוי הפסק משום שגם זה רזא דאחד, ועד הוא רזא דאחד בחילופי אתוון כו' והוא בחי' יחו"ת, אך מ"מ היא למטה במדריגת מבחי' יחו"ע והיינו משום שהוי"ו למטה מבחי' היו"ד כנ"ל, אבל לע"ל שיהי' ב"פ י"ה א"כ יהי' ושמו אחד מש שיהיה הגילוי למטה ביחו"ת כמו הגילוי דיחו"ע הנק' אחד שלמעלה מבחי' ועד כי חילופי אתוון מורה על העלם והלבשה כמ"ש בלק"א ח"ב פ' י"ב שהוא עד"מ אור המאיר בלילה בארץ מן הירח ואור הירח הוא מהשמש ובין יום שמקבלי' הארת השמש עצמה, וכמארז"ל אידלי יומא אידלי קצירא וכו', כך עד"ז יובן דעכשיו מקבלי' מבחי' יחו"ת שהיא הארה מבחי' יחו"ע שיחו"ע הוא הגילוי איך דכולא קמי' כ"ח ואיהו וגרמוהי חד, משא"כ ביחו"ת אין בחי' זו בגילוי ממש, לגבי דידן שנראה העולם ליש, והיינו ע"י שמתעלם האור דיחו"ע בהעלם אור השמש בירח וכו' רק שמקבלים מאור הירח שהיא הראה דהארה וזש"כ באורך נראה אור כו', אבל לע"ל יהי' הגילוי ושמו א' בלי שום לבוש והעלם, ולכן גם למטה בברואים המקבלים מבחי' שמו יהי' הגילוי כמו למעלה כו', נמצא כי מחמת שלע"ל יהי' ה' א' ב"פ י"ה מזה נמשך שיהי' ג"כ ושמו א', להיות יחו"ת במדריגת יחו"ע בביטול אמיתי כי שרש השינוי נמשך ממה שהוי"ו הוא המשכה הנמשך להיות יחו"ת אין זה גילוי כמו היו"ד, שאין הח"ע מתגלה בו אבל כשהוי"ו יהי' בבחי' ומדרי' היו"ד ונמשך הגילוי למטה והי' כמו למעלה, אזי ממילא יהי' ושמו אחד ולמעלה מבחי' ועד וכמ"ש בזוהר ח"ב דקל"ד ע"א.

(נת' ענין פי' ביום ההוא יהי' ה' אחד, כי עכשיו יש בשם הוי' ב' בחי' שונות י"ה תרדל"מ גם הוא בחי' עשרה, שמא"כ ו"ה ולע"ל יהי' הכל בבחי' אחת, כי הוי"ו יהי' בחי' יו"ד וזהו יהי' ב"פ י"ה והיינו ביום ההוא ה' תתאה יהי' כמו ה' עילאה, ההוא גילוי ההעלם ושמו אחד כי עכשיו בשכמל"ו ואנשי יריחו כורכי' כו' כי חילוף כמו אור השמש בירח, ולע"ל א' בלי לבוש ביחו"ת כי החילוף נמשך מחמת שעכשיו ו' מקור יחו"ת ועד, אבל בהיות הוי"ו בחי' יו"ד אזי ושמו א').

ו) ובזה יובן מארז"ל עד אברהם לא הי' זקנה כו', ופי' הה"מ ז"ל, דהכוונה שלא הי' התגלות בחי' י"ג ת"ד עד שבא אאע"ה וקרא אל עולם, והוא התקון הראשון מי"ג ת"ד, אל רחום וחנון כו' שעי"ז המשיך התגלות בחי' זו. והענין דהנה ידוע ענין השערות שהן מותרי מוחין בלבד שהרי כשחותכין לא יכאב לו ומ"מ יש בתוכן חיות קצת הנמשך מהמוח ומתלבש בחלל השערה

רק שגוף השערה מסתרת על יניקה הנמשך בה מהמות, והוא כמו עד"מ השפעת שכל מרב לתלמיד ע"י איזה משל זר, שנמצא המשל מעלים לאור השכל שבו כו', ולאחר שמשיג את השכל זורק את המשל, רק שהמשל הוא לבוש שע"י יעבור השכל, כי א"א להשיג השכל בלתי לבוש, כך יובן למעלה כשנמשך אור וחיות אלקות להיות בעלי גבול, הנה אם הי' האור מתגלה הי' היש של הנברא נתבטל לגמרי, לכן הוכרח להיות נמשך הארה מצומצמת וגם תתלבש בלבוש המסתיר כו' שעי"ז יהי' התהוות הנברא וזה נק' בחי' שערות והוא ענין ת"ד עד"מ ובחי' והמשכה זו נקראת אל כמ"ש בסידור בפי' האל אב הרחמן ל"א קוצי דשערי כו' והיינו כי הנה כתיב חסד אל כל היום, וכתיב אל עולם, שהוא בחי' החיות המהוה את העולם כנ"ל באריכות אות א', דאל ועולם הכל א', א"כ בהכרח שיהי' המשכה זו בבחי' לבוש והעלם וזהו נק' בחי' שערות וכו'. אך הנה כתיב ברוך אברם לאל עליון כו' והיינו כי יש בחי' חסד, ובחי' ורב חסד וזהו בחי' אל עליון שהוא להיות המשכת בחי' ורב חסד, ומ"מ הוא ג"כ בחי' שערות, כי ג"כ רק נהירו דחכמתא בחי' חכים, ולא בחכ' ידיעה, שהוא למעלה ג"כ מבחי' ורב חסד כנודע, ומבחי' מותרי מוחין נמשך להיות ורב חסד, והנה באברהם דכתיב ויקרא בשם אל עולם, שהי' צוה איך דאל ועולם כולא חד והעולם בטל במציאות כנ"ל אות א', ובחי' היש הנראה לעין זהו מצד כי אל מסתתר כמ"ש בישעי' מ"ד ט"ו אכן אתה אל מסתתר ר"ל כי השערה עצמה שהם ל"א קוצין הנ"ל דשם אל מסתרת על חיות הנמשך בה מבחי' נהירו דחכמתא עילאה וכו', ולכן נראה העולם ליש, וזהו דאל ועולם כולא חד, דסיבת העלם העולם הוא מחמת הסתר של גוף השערות וכו' אך הסתר זה רק אצלינו אבל קמי' ית' אין שום הסתר, א"כ הכל בטל להאור וחיות שבתוך הלבוש המסתיר, ועי"ז המשיך אאע"ה התגלות ת"ד, להאיר בתוס' אור מבחי' נהירו דחכ' עילאה, וזהו עד אברהם לא הי' זקנה כי אברהם הוא שהרגיל בפי כל העולם ענין אל עולם איך שהמשכת החיות בהעולמות הוא רק הארה בעלמא, ע"י בחי' צמצומי' הנק' שערות ושהעולם כולו בטל במציא' רק שנראה ליש מחמת הסתר השערות כנ"ל אך מ"מ הוא רק נהירו דחכמתא לבד, אבל לע"ל יהי' התגלות עצם הח"ע ממש שזהו בחי' היו"ד ואז הוא בחי' ביום ההוא יהי' כנ"ל ולא יכנף עוד מוריד בבחי' לבושי' והעלמות כו'.

(נת' שזהו ענין עד אברהם לא הי' זקנה כי שערה יש בה חיות ממוח, והשערה עצמה מסתרת, כמו משל לשכל, וזהו אל אב הרחמן כדי להיות התהוות היש כו', אל עולם ואל עליון, להיות התהוות רב חסד והוא רק נהירו דחכ' מותרי מוחין ואברהם צוות אל ועולם הכל א' רק אל מסתתר ועי"ז המשיך אל עליון ת"ד, אך לע"ל יהי' התגלות חכ' עצמו בחי' היו"ד זהו למעלה מבחי' זו וזהו וארא כו' באל שדי המחיי' עולם הבריאה אבל ושמי הוי' לא נודעתי רק ע"י תומ"צ כדלקמן).

ז) **והנה** גילוי זה דלע"ל להיות ב"פ י"ה תלוי בעבודתינו עכשיו בתומ"צ, כי הנה היום לעשותם ולמחר לקבל שכרם ושכר מצוה מצוה, וידוע דמצוה הוא ש' הוי' רק י"ה מתחלף באתב"ש על אותיות מ"ץ, והיות בחי'

המשכה זו די"ה הוא נעלם ועליון מאד, ע"כ הוא בחילופי אתוון כנ"ל אות ה' דהחילוף מורה על העלם כו' אך העלם זה, הוא רק עכשיו היום לעשותם, אבל לע"ל יהי' הגילוי שכר מצוה הנעלם עכשיו אך המצוה והוא בחי' י"ה הנעלמי' עכשיו ואז היינו בחי' יהי' כו' ועיקר ההמשכה ע"י ו"ה שתלוין בי"ה, כנודע שמי עם י"ה שס"ה וכמ"ש במ"א וזהו ג"כ שרש ענין הק"ש והתפלה שעי"ז ממשיכי' בחי' י"ה בו"ה וזה שאומרי' שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד, דלכאורה קשה לל"ל ב"פ הוי' והל"ל ה' אלקינו אחד. אבל הענין דהנה ארז"ל בפי' א' תמליכהו בשמי' ובארץ ובד' רוחות העולם, שהם בחי' ו"ק מעלה ומטה, וד' רוחות שנמשכי' משמה מדות עליונות שהוא בבחי' ו"ה דש' הוי' כנ"ל, וענין תמליכהו וכו' היינו המשכת אוא"ס במדות עליונות שעי"ז הם מתבטלי' במציאות כנודע, והמשכה זו הוא ע"י חב"ד, כי אוא"ס מלובש בחכ' וכו' וזהו ענין ג' שמות שלפני א' הוי' אלקינו הוי' הוא המשכת אוא"ס בחב"ד, ועי"ז מתלבש אח"כ בששה מדות עליונות, וכן בשמי' ובארץ כו' הנמשכי' מהן ונעשי' אחד בבחי' הביטול דיחו"ע כמ"ש לך הוי' הגדולה כו' ונמצא זהו ממש ענין המשכת י"ה בו"ה וכן הוא הכוונה בברכה ראשונה דשמו"ע וזהו ענין הכריעה בברוך וזוקף בשם ובברוך כורע גופו שהוא בחי' המשכת ו"ה לגבי ה' ואח"כ אתה מרכין הראש יו"ד לגבי ה' כו' והוא המשכת י"ה בו"ה, והענין שהוא המשכת ההתבוננות והביטול דחו"ב להתפשט תוך מדותיו וענין הזקיפה הוא שמכין מדותיו להיות מוכנים לקלוט ולקבל אור השכל וההתבוננות, דהיינו שמה שהבין והתבונן ביטול העולמות לא"ס ב"ה יהי' נקלט אצלו על כל היום כולה, שאם לא יכון עצמו ומדותיו לזה, הנה אחר התפלה יהי' חולף ועובר כו' לכן זוקף ומכין מדותיו לקבל ולקלוט המשכת ההתבוננות והביטול דבחי' י"ה, וזהו הכוונה חסידי' הראשוני' היו שוהים ג' שעות בכל תפלה כו' כדי להיות כניסת והמשכת הג' מוחין חב"ד בהמדות בכל ג' שעות אלו שעה א' נגד כל בחי' מהג' מוחין והכל ענין המשכת י"ה בו"ה כי ע"י המשכת ג' מוחין נעשה מן הוי"ו יו"ד כדלעיל אות א', וכן ג"כ ע"י עסק התורה ממשיכי' בחי' זו כי אורייתא מחכ' נפקת בחי' יו"ד ומתלבש בששה מדות שמהם נמשך כשר ופסול כו' וכן הם ש"ס משנה, וז"ש רז"ל שהתורה קדמה אלפים שנה לבה"ע שהן בחי' ב' אלפין אאלפך חכ' אאלפך בינה, שהן בחי' י"ה ועולם הוא ו"ק שהן ששה מדות וכו' והתורה קדמה בבחי' י"ה, ונמצא ע"י לימוד התורה ממשיכי' בחי' י"ה בו"ה, וז"ש בתורה ואהי' אצלו שעשועים יום ב"פ יום הם בחי' חו"ב כו' כמ"ש במ"א, וגם בתומ"צ צ"ל דו"ר שהן בחי' ו"ה, ולכן יש שם הוי' בעסק התומ"צ, כמ"ש בת"ז הובא בר"ח שער הקדושה רפ"ו, נמצא כל עיקר עבודתינו בק"ש ותפלה להמשיך גילוי אוא"ס ב"ה המלובש בבחי' י"ה בסוד הוי' בחכ' כו' יחו"ע להיות הגילוי למטה ממש בעשי' וגילוי זה יהי' לעתיד לבא כמ"ש על פסוק ביום ההוא יהי' כו' אך לעומת זה על ידי העוונות גורמי' פירוד ח"ו בין י"ה לו"ה, וכן בין ו"ה לה' וכמו שכתוב ונרגן מפריד אלוף, ופירש בזוהר חלק ג' דף ט"ו ע"ב מפריד אלופו של עולם ודא קוב"ה כו' והיינו שמפריש בין י"ה לו"ה, וזהו פי' אלוף כי פלא היינו ח"ע אאלפך חכ'

וכנ"ל ואלוף היינו שמקבל מבחי' פלא, חהו הוי"ו הנוסף שהוי"ו מקבל מבחי' י"ה הנק' פלא, ואז נק' אלוף וע"י לה"ר גורם הסתלקות אור החכ' ופוגם בשם ו"ה לכן מפריד אלוף כו' ח"ו וז"ש לתאוה יבקש נפרד שכשהאדם משים רצונותיו בתענוגי העוה"ז או בצחוק ומדות רעות, הוא בחי' נפרד שלא יוכל להיות בחי' הוי' א' ושמו אחד וכמובואר מהנ"ל בענין זוקף בשם שהוא ע"י שמכין מדותיו לקלוט אור ההתבוננות כו' ועי"ז נעשה ה' אחד כנ"ל, אם כן ההיפך לזה כשהוא לתאוה יבקש הוא בחי' נפרד ח"ו, והנה לע"ל כתיב צדיק כתמר יפרח כארז בלבנון ישגה כו' להגיד כי ישר ה' פי' דאות ו' דשם הוי' נק' ארז כנודע מענין עץ ארז ואזוב ובלבנון ישגה שיהי' בבחי' ומדריגה אות יו"ד בחי' לובן העליון המבואר במ"א, ועי"ז כי ישר ה' ר"ל שיהי' בבחי' ומדריגה א' ו"ה כמו י"ה כנ"ל.

(נת' כי גילוי זה לע"ל ע"י עבודתינו מצוה י"ה בחילוף אתב"ש ולע"ל גילוי שכר מצוה, היינו י"ה וכן ק"ש ג' שמות המשכת ג"ר בוי"ו ואז אחד מעומ"ט כו' וכן תפלה כריעות וזקופות וכו' חסידי' הראשונים ג' שעות, וכן תורה אלפיים שנה קדמה לעולם יום יום וכו' אך ונרגן מפריד אלוף ו' המקבל מפלא, וכן לתאוה יבקש היפך הזקיפה והנה לע"ל כארז בלבנון ישגה הו' וזהו ישר ה' ב"פ י"ה).

ח) **והנה** התו' נדרשת בכלל ופרט ולכך הנה דרך פרט ממשיכי' בכל יום ויום, להיות שם הוי' אחד כמשנת"ל (באות הקדום) ע"י ק"ש ותפלה כו', אך דרך כלל הוא בחודש תשרי, וזהו ענין ר"ה ויוהכ"פ וסוכות, ולכן נק' החודש תשרי אותיות ישרות, דהיינו בחי' כי ישר ה' כנ"ל. וביאור הענין כי הנה כתיב יאר ה' פניו אתנו סלה, פי' בחי' הארת הפנים הוא כמשל אדם הנותן לאוהבו האמיתי בעין יפה ורצונו הטוב וצהבו פניו מרוב אורה ושמחה משא"כ לשונאו נותן כמאן דשדי בתר כתפי בע"כ, חהו יאר ה' פניו אליך, שישפיע החיות לישראל מבחי' הארת פנים הנ"ל, (וזהו בחי' י"ה כי הוי"ו נק' גופא אצל הראש הוא בחי' יו"ד כנודע, ודרך כלל הראש כולל ג"ר שהן בחי' י"ה) אך הארת פנים הנ"ל הוא אתנו דוקא כשאנחנו ג"כ בבחי' הארת פנים, כמ"ש כמים הפנים לפנים כי כן לב האדם לאדם, פי' האדם התחתון הוא כנס"י כמ"ש ואתנה צאני צאן מרעיתי אדם, אתם קרוים אדם, ופי' לאדם היינו לאדם העליון שעה"כ כו' דהיינו שע"י אתעדל"ת מלמטה בחי' פנים מעורר ומעלה להיות יאר ה' פניו כו' וענין בחי' הארת פנים אצל ישראל, כמ"ש ישמח ישראל בעושיו כמו שהוא ית' שש ושמח בנו כמ"ש ומשמחתך ששמחת בו קראת כו' ופי' ישמח ישראל בעושיו הוא להיות חדות ה' מעוזו מגדולתו שאין חקר, כמשל האדם שצהבו פניו מרוב אורה ושמחה כשרואה את אוהבו האמיתי ושוכח לגמרי על צערו ויגונו שיש לו מחמת השמחה ותענוגו מראות פני אוהבו, כך כשיזכור האדם על ה' שהוא אוהבו האמיתי בבחי' הארת פנים הנ"ל אשר יאר ה' פניו אליך, ושש ושמח בנו כו' ויתבונן בגדלתו ממכ"ע וסוכ"ע וכולא קמי' כ"ח, ישכח את עצמו לגמרי אפי' יש לו צער ממילי דעלמא כו' ישכח הצער מפני השמחה כו' (או כמו עד"מ מי שמאבד פרוטות נחושת ומוצא תמורתן

ככרי זהב דכלא חשיב צער הפסד הפרוטות נגד שמחת הככרי זהב, כך כל הענינים העולם הם דברי הבל וכלא חשיב נגד השמחה מגדולת ה' א"ס ב"ה, שהוא שמחה נצחית שאין לשער כו' אשר ימצא בנפשו המשכלת כשיתבונן בזה איך שה' אתו עמו כו' וקרוב ה' לכל קוראיו כו') כמ"ש מי לי בשמים ועמך לא חפצתי בארץ לבטל כל חפץ ותשוקה זולת התשוקה בהוי' אחד, ועי"ז מעורר מלמעלה ג"כ להיות יאר ה' פניו כו'. והנה זמן התעוררות הארת פנים הנ"ל הוא בר"ה בבחי' יושב על כסא רחמים (ע' פרדס שערך כסא שהוא בחי' ת"ת, לפ"ז צ"ל דהיינו ע"י תקיעות שופר, שנכנסי' המוחין בז"א אז הוכן כסא רחמי' והיינו שנעשה ז"א כסא לרחמי' עליונים די"ג מדה"ר והיינו ענין המוחין הנמשכי' לו כי הרחמנות נמשך מהמוחין בסוד אב הרחמן כו' וע' חגיגה י"ד א' בפי' כורסין רמי' וע"י נתיב וענין א' א' לדין וא' לצדקה, היינו כסא דין מל' וכסא רחמי' ת"ת, וכמו"כ ענין כסא ושרפרף אמנם מש"ש א' לו וא' לדוד הם כסא דבי"ע שהם כסאות לזו"נ ומש"ה פליג שם ע"ז דבכאן מדבר שזו"נ עצמן הם כסא לע"י ולא בכסא שהיושב עליהן הם זו"נ והמ"י. ועמ"ש ע"פ השמים כסאי והארץ הדום רגלי, זהו ענין כסא ושרפרף הנ"ל, ומ"ש צדק ומשפט הם ג"כ ב' כסאות הנ"ל וע' משלי כ' פסוק ח' מלך יושב על כסא דין, היינו קודם הנסירה שהמוחין נכנסי' בו"ק, ועמ"ש בענין אגוסטוס יושב כו', נכון כסאך מאז בחי' כתר, עכ"פ מובן מאומרו דענין הארת פנים הוא הישיבה על כסא רחמי' שהוא כניסת המוחין בז"א דהיינו ממש הארת פנים, וע' זהר ח"ג צ"ט סע"א וכורסיין אתקנו ופי' הרמ"ז שם ושם בזהר ק' סע"א וכורסיין אחרין רמין וכדין חידו כו' וענין הארת פנים עמש"ש הרמ"ז בענין שיתאדם פני התוקע כו') ואז שמאלו תחת לראשי התחלת ההתקרבות (כי השמאל דוחה הוא כדי שעי"ז יתקרב יותר כמ"ש במ"א) עד שביוהכ"פ ושמח"ת הוא וימינו תחבקני וז"ש במזמור לדוד אורי וישעי שמתחילים לומר באלול לך אמר לבי בקשו פני את פניך ה' אבקש, כי פי' פניך ה' אבקש הוא שאנו מכיני' א"ע לקבל הארת פנים שלו ית' המתחיל בר"ה, והיינו ע"י לך אמר לבי בקשו פני ההתעוררות פנימי' הלב כי בימים אלו צ"ל התפעלות וגילוי פנימי' נקודת הלב והוא בחי' התשובה בחילא יתיר, דהנה בכל השנה כתיב אחרי הוי' תלכו וכמ"ש הפי' במ"א דגם בבחי' אחוריי' יש הליכה לאין קץ כו', אבל בר"ה אומרי' אחר תקיעות שופר באור פניך יהלכון, שההליכה הוא בבחי' גילוי הארת פנים כנ"ל, ולכן צ"ל מלמטה ג"כ גילוי פנימי' הלב ממעמקים מעומקא דליבא כאשר יגיע לו עד הנפש ריחוקו מה' כל השנה אשר בהבל בא ובחושך ילך כו' והנה כתיב בקשו פני תמיד, ולשון תמיד הוא לפי שיש כמה פנים לפנים עד אין קץ ותכלית שיש עילוי אחר עילוי בענין מהות הארת פנים ודרך כלל נזכר בגמ' ג"כ ב' בחי' פנים, אנפי זוטרי ואנפי רברבין, ובל' הפי' נק' א"ר ארך אפיים, ובל' הקבלה נקראו זעיר אנפין ואריך אנפין, אך באמת יש עליות עד אין קץ כו' לכן צ"ל בקשו פני תמיד להתעלות עוד למעלה בעילוי אחר עילוי להמשיך פניו מבחי' עליונה יותר, ואין לזה קץ וסוף, שהרי הוא ית' אין לו סוף כו' וז"ש את פניך ה' אבקש לשון עתיד מפני שאין לזה קצבה וגבול (וכמ"ש הרמ"ז פ' אמור דצ"ו ב') וכן באמת בכל ר"ה נמשך מבחי'

עליונה יותר מהמשכה של ר״ה הקדום כמבואר באגה״ק ע״פ עיני כו׳ ולכן גם בהאתעדל״ת דבחי׳ פנימי׳ הלב שמלמטה צ״ל גילוי עומק הלב מבחי׳ הפנימי׳ היותר מבר״ה הקודם, כי כמו שהוא למעלה, כך צ״ל מלמטה וזהו באור פניך יהלכון בבחי׳ הליכה, היא העילוי אחר עילוי בהארת הפנים הן בבחי׳ הארת הפנים שמלמטה למעלה בחי׳ עומקא דליבא הן בהארת פנים שמלמעלה בחי׳ אור פניך כו׳ וז״ש לפני תקיעות מן המיצר קראתי י״ה ענני במרחב י״ה, ב״פ י״ה הוא בחי׳ הארת פנים הנ״ל, שממשיכי׳ זה ע״י השופר וכדלקמן אי״ה.

(נת׳ כי דרך כלל ממשיכי׳ בחי׳ י״ה בר״ה דכתיב יאר ה׳ פניו נותן בעין יפה, והיינו אתנו והארת פנים אצלינו ישמח ישראל בעושיו וישכח צערו כו׳ וכמים הפנים כו׳ והארת פנים בר״ה כסא רחמי׳ שמאלו כו׳ בקשו פני את פניך כו׳ אבקש בקשו פני תמיד באור פניך יהלכון וז״ש לפני תק״ש ב״פ י״ה).

ט) **והנה** כתיב לך ה׳ הצדקה ולנו בושת הפנים, וכתי׳ בושתי וגם נכלמתי להרים פני אליך אלקי, כי בעשי״ת צריך האדם להתבושש מפני הוי׳ אשר הוא ית׳ מקרב אותו בבחי׳ הארת פנים הנ״ל, ואנחנו בתכלית הריחוק ממנו וכמ״ש כי עוונותיכם רבו למעלה ראש, וזהו ולנו בושת הפנים, שהבושה ממה שאין בחי׳ הפנים שלנו פונה בכל השנה אליו ית׳, ע״ד הנ״ל (באות הקדום) להיות ישמח ישראל בעושיו ושישכח מחמת השמחה הגדולה הזו על כל הצער ממילי דעלמא והוא כמ״ש בזוהר ס״פ בחקותי ע״פ ואף גם זאת בהיותם בארץ אויביהם לא מאסתים ולא גאלתים לכלותם, לכלתם כתיב משל לכלה שהיא בשוקא דבורסקי ומחמת עוצם אהבתו אלי׳ דמי׳ לי׳ כשוקא דרוכלין בכל ריחין טבין דעלמא (והכוונה שבהיות השכינה בגלות בק״נ הרי היא בשוקא דבורסקי׳ שהריח רע הוא מבחי׳ הקליפות כמ״ש בזוהר תצא וכמ״ש נרדו נתן ריחו וע׳ זהר ח״א דקמ״ח סע״ב וזהו שאנו מבקשי׳ מחל לנו שלא יריח ריח הרע שבבורסקי דהיינו ע״י שיזרוק עלינו מים טהורים להרחיק את הריח הרע שבבורסקי כו׳, וענין מים טהורים הם נק׳ מדה״ר י״ג נהרא דאפרסמונא דכיא והם נמשכים ממקום הנק׳ טמירא דכ״ט רעדכ״ר פי׳ למשל מקור המעיין שאינו נראה ונגלה רק נהרות הנמשכי׳ ממנו הם הנראים כך הוא ית׳ נק׳ טמירא דכל טמירין, שי״ג מדה״ר הם נמשכי׳ ממנו (והם הנק׳ י״ג נהרי דאפרסמונא דכיא וכמ״ש ענינים במק״א ע״פ ביום ההוא יתקע כו׳) ולכן נק׳ יושב על כסא רחמי׳ שהוא רעדכ״ר. והנה בחי׳ זו רעדכ״ר ישנו אצל כל אחד ואחד מישראל ג״כ (כי עשר בחי׳ שכל ומדות הם רק כלים להנפש שהיא בעצמותה למעלה ממהות שכל ומדות והוא חלק אלה מעל ממש מבחי׳ א״ס שלמעלה מחכ׳ כמ״ש במ״א) והוא בחי׳ נקודת הלב שלמעלה מן הדעת, והיא נקראת יחידה, וז״ש מיד כלב יחידתי להוציא בחי׳ חפיצה ורצון מעניני זה העולם ולדבק בדביקה וחשיקה רצון של כל הרצונות לה׳ א׳ לבדו, וזהו שרש ענין תקיעות שופר כי ידוע דענין תקיעות שופר, הוא לעורר מבחי׳ שינה, כלומר עורו ישנים משינתכם כו׳ (וכן הענין עפ״י הקבלה כמ״ש בפע״ח סוף שער השופר ע״ש). והענין כי בחי׳ יחידה הנ״ל הגם שישנה אצל כאו״א בחי׳

היא היתה בבחי' שינה אצלו דהיינו בבחי' העלם וע"י השופר מעורר בחי' זו להיות אצלו התגלות רעדכ"ר שלו לה' (והוא כמ"ש במ"א בענין מ"ת שהי' קול השופר חזק מאד לפי שאז נמשך ג"כ התגלות רעדכ"ר רצון המקור לכל הרצונות פרטיים שמזה נמשכי' התומ"צ והיינו ע"י שאמרו נעשה ונשמע, שזהו ג"כ גילוי רעדכ"ר שלהם לה', שרוצים לכל אשר יאמר שזהו למעלה מבחי' רצון פרטי כו'), וע"י התגלות בחי' זו בנפש מעורר למעלה ג"כ התגלות רעדכ"ר שיומשכו ממנו הי"ג נהרי דאפרסמונא דכיא הנ"ל שנמשכי' מבחי' רעדכ"ר כנ"ל, שנמשכי' בכ"י מעשי"ת ונקראים מים טהורים שמרחיצים את הריח הרע כו' וזהו ענין החזרת פנים בפנים וכנ"ל בענין יאר ה' פניו אתנו כו', וזהו שארז"ל שופר מאריך, פי' שממשיך מבחי' אריכא דאנפין בדרך כלל, ובדרך פרט בכל יום מעשי"ת חוזר פנים בפנים אחד מן י"ס שבאדם שהם חב"ד ומדות.

(נת' ענין שבעשי"ת צ"ל בושה ממה שהוא ית' מקרב אותנו, ולנו בושת הפניו עוונותינו רבו וכנודע משל הכלה בשוקא דבורסקי' ומבקשים מחל לנו שלא יהי' ריח רע, והיינו ע"י מים טהורים י"ג נהרי כו' נמשכי' מבחי' רעדכ"ר טמירא דכל טמירין כמעיין היוצא ממקורו כו' ובחי' רעדכ"ר יש אצל כל או"א יחידה אך ישנה וצריך להוציאה מיד כלב כו' ועי"ז מעורר גילוי רעדכ"ר למעלה ויומשכו ממנו י"ג מדה"ר בכל יום מעשי"ת ובכל יום מחזיר בחי' זו).

י) **ובזה** יובן מ"ש דרשו ה' בהמצאו קראוהו בהיותו קרוב, וארז"ל אלו עשרה ימים שבין ר"ה ליוהכ"פ ולכאורה תמוה, איך שייך אצלו ית' ריחוק הלא את השמים ואת הארץ אני מלא ולית אתר פנוי מיני', אך הענין דענין הקירוב הוא כשיש הארת פנים ממנו ית' אלינו כמ"ש יאר ה' פניו כו' ה"ז קירוב, משא"כ כשיש הסתר פנים ח"ו וההשפעה הוא רק מבחי' אוחריי' אין זה קירוב, והגם דלית אתר פנוי מיניה מ"מ הגילוי וההשפעה אם הוא ח"ו מבחי' אחוריי' אין זה קירוב, ולכך הנה בר"ה ויוהכ"פ שאז היא התעוררות הארת פנים מלמעלה כדלעיל (אות ח') זהו ענין בהיותו קרוב והוא בחי' אתעדל"ע שמאלו תחת לראשי שהוא התעוררות מלמעלה להגביה ראש דכנ"י שבכל השנה המוחין מלובשי' בעניני העולם, ובעשי"ת צ"ל הגבהה ועליי' המוחין של כאו"א לקשרם בה' לבדו כפי אשר יוכל שאת וכו' יותר ויותר מכל השנה כולה, ולכך קראוהו בהיותו קרוב פי' כיון שאז יש אתעדל"ע לקרב אותו בבחי' הארת פנים, א"כ אז בקל יכול להיות אתעדל"ת כשיכין לבו לבקש את ה' שאז יאיר בו האתעדל"ע לפעול ישועות בנפשו להגביה ולרוממה משפלותה, וזהו שארז"ל כאן ליחיד פי' שבעשי"ת הוא הקירוב להיות בחי' יחידה שבנפש שלמעלה מהשכל ומדות כו' והענין כי בזמן ההוא מקבלי' כל הניצוצות ישראל בחי' דו"ר מלמעלה (וכמ"ש כי עמך הסליחה למען תורא שעיקר הסליחה והמחילה הוא כדי שעי"ז יומשך היראה בנפש כו', והיא בחי' יראה עילאה הבאה מחמת קירוב זה של הסליחה כו' וכן השופר מעורר יראה כמ"ש אם יתקע שופר בעיר ועם לא יחרדו כו', והוא יר"ע שלמעלה אפי' מאה"ר, ונמשכת

מבחי' שמאלי תחת כו' בסוד חשף ה' זרוע קדשו דרועא חדא דבי' שריא דחילו גבורה דע"י המתלבשת במו"ס, שמזה נמשך יראת הרוממות וע' ברהמ"ז ר"פ אחרי שזהו פי' ראשית חכ' יראת ה', הראשית משרש של ח"ע היא היראה הנמשכת מגבורה דע"י (בחי' יראה) והוא בחי' דחילו ורחימו עליוני' מאד שא"א להשיג ע"י אתעדל"ת וכמ"ש לב טהור ברא לי אלקי' בחי' בר לבב, לא יוכל להיות אצלו בחי' נברא מצד עצמו באתערותא דילי' כ"א מתנה שנותני' לו בעת הארת פנים הנ"ל (ולכאורה נ"ל דה"פ כי יש אהוי"ר שהאדם מעורר מצד עצמו בנפשו, ועי"ז נופל לו אהוי"ר מלמעלה כנז' בהערה לתיקון חצות ואלו אהיו"ר שמלמעלה הוא אתעדל"ע הנמשך מאתעדל"ת בסוד וארא אל אברהם כו' המבואר במ"א אך יש אהיו"ר יותר עליוני' שא"א להם להתמשך ע"י אעתדל"ת דאהוי"ר של האדם, רק אתעדל"ע מצד עצמו וזהו ענין מתנה, שהמתנה היא מצד עצמו ולא ע"י אתעדל"ת ממש, לפ"ז צ"ל מהו ענין ההפרש בין בחי' אהוי"ר זו שלמעלה, ונ' דבחי' תורא היראה הנמשך ע"י סליחה הוא ממקום עליון יותר גבוה דע"י הרי לפני האצי', עמ"ש ע"פ עמך הסליחה וכו' וע' במ"א בדרוש פסח ענין ממ"ה שנמשך היראה ממל' דא"ס למעלה מיראה, הנמשך ממל' דאצי' וצ"ע בכתבים) וצריך הכנה לזה ע"י עינויים וסיגופים ולכן בעשי"ת מתענין ולא משלימין שאין חשוב תענית אלא עינוי שלא יהי' בנפש שביעה וכרס מליאה שלא יוכל לקבל בחי' לב טהור כשאוכל בנפש שביעה וכרס מליאה כו' (ור"ל דאע"ג דאהוי"ר אלו נמשכי' באתעדל"ע מצד עצמו, כי ע"פ אתעדל"ת א"א לעורר מ"מ צ"ל עכ"פ הכנה להיות כלי מוכן לקבלה, והיינו ע"ד הל"ת להרחיק המנגד והוא הכרס מליאה כו' וז"ש כי עזרא הסופר הכון לבבו כו', ובכלל ההכנה הוא ג"כ ההתבוננות ואהוי"ר שבנפשו שהן ג"כ כלי' עכ"פ לגילוי אהוי"ר הנ"ל).

וזהו שאמר אתם ראיתם כו' פי' שעד הנה היותם אתם הרואים כו' על ידי אתעדל"ת, אבל ולא נתן ה' כו' ועינים לראות, הוא בחי' לב טהור שנותנים מלמעלה שלא יוכל נברא להשיג ע"י אתערותא דילי' כנ"ל, (ועם היות דבודאי ע"י אתעדל"ת שלהם בבחי' אתם ראיתם נמשך אתעדל"ע מלמעלה ג"כ גילוי אהוי"ר כמ"ש וארא אל אברהם כו' אך אין זה ערך לבחי' האוי"ר הנמשך מלמעלה מבחי' שאין האתעדל"ת מגעת שם שזה נק' נתן ה' בבחי' מתנה כנ"ל) עד היום הזה, וזה אמר משה רבע"ה לבאי הארץ כי במדבר כתיב לכתך אחרי במדבר, מבחי' אחוריי' לכן ולא נתן ה' כי מתנה זו באה מבחי' הארת פנים, משא"כ א"י הוא בבחי' פב"פ כמ"ש ע"פ זכור את אשר עשה כו' וכמו"כ הוא בענין ר"ה, כי בחי' ר"ה הוא שאז נמשך מלמעלה לב טהור וכו' ע"י הארת פנים וזהו בחי' לב לדעת, ועינים לראות ואזנים לשמוע בחי' ה' בינה וענין לב לדעת היינו כי דעת הוא פנימית המדות המחבר בחי' ו"ה עם הוי"ו ולכך נק' הדעת מפתחא דכליל שית, והיינו ע"ד הנ"ל שיהי' גילוי היו"ד בוי"ו שזהו ע"י נתן ה' מתנה מלמעלה כו', וזה הי' ענין המן דכתיב ויענך וירעיבך כו' ולא ידעון אבותיך, שע"י המן, וע"י עינויים וסגופים זכו למעלה עליונה יותר לקבל בחי' לב טהור, וכן הוא הענין בעשי"ת, ולכן קורין פ' זו קודם ראש השנה.

(נת' שזהו ענין בהיותו קרוב היינו הארת פנים אתעדל"ע, ואז בנקל להשיג אתעדל"ע, כאן ליחיד בחי' יחידה דו"ר עליוני' שא"א להשיג על ידי אתעדל"ת לב טהור בר לבב, והכנה לזה עינוים וסיגופים דעשי"ת, וזהו אתם ראיתם באתעדל"ת, אבל לא נתן ה' מתנה כו' וזה הי' המן ויענך להגיע לבחי' לב טהור).

הקיצור. הנה אברהם הי' צווח אל עולם, ולא נאמר אל העולם, המכוון שאין העולם דבר בפ"ע וה"ז מחיי' אותם, ע"ד שאומרים העכו"מ אלהא דאלהיא שהם בבחי' פירוד ח"ו, אלא שהעולם הוא רק הארה מתפשטת משם הוי' ושם הוי' הוא הארה ממנו ית' נמצא אל ועולם הכל אחד.

רק שעכשיו מוסתר ולע"ל יהי' התגלות וע"ז נאמר ביום ההוא יהי' ב"פ י"ה שלא יהי' בבחי' ו"ה כי הוא המשכה שיוכל להשתלשל עד שיוכל להיות יש ודבר בפ"ע, אלא שיהי' הכל בחי' י"ה למטה כמו למעלה. וענין ה' א' ושמו אחד, יחו"ע ויחו"ת, ועי"ז ה' הוא האלקים גילוי יחו"ע ביחו"ת.

ענין אל עולם כי ג' שמות, אל מחי' בי"ע, א' שהי' בבריאה כו' ונמשכים מבחי' מי אל כמוך, תקון הראשון די"ג ת"ד, וכנזכר באד"ר דקל"ב א"ע תלת עלין כו', וע' ביאור זה בתורת שבועות תקס"ו והיינו שהוא רק הארה בעלמא כשערה כו' וכמשל כח הצומח כו' ולא עו"ע, וזהו עד אברהם לא הי' זקנה כו'.

וענין יהי', ע' לקו"ת בזכרי' על פסוק זה וע' בזוהר בלק ע"פ שחורה אני. וענין ו' מוחין דיניקה משא"כ יו"ד מוחין דגדלות ע' סדור ע"פ השמים מספרים, ובק"ש ותפלה ממשיכי' מוחין הגדלות בי"א.

אך בכלל בר"ה בריאות זו"נ שיחזרו פב"פ והארת פנים תיקון ואמת ב"פ י"ה ע"י השופר, עיין תורת שבועות תקס"ה ע"פ וכל העם רואים כו' והביאור לבנון ל"ב נ"ה ונש"ב צדיק כתמר לב א' כו'.

ויקרא משה אל כל ישראל ויאמר אליהם אתם ראיתם כו' המסות הגדולות אשר ראו עיניך כו' ולא נתן כו' ועינים לראות כו'. ולהבין זה הנה כתיב ויטע אשל בבאר שבע ויקרא בשם ה' אל עולם, הנה כתיב רם על כל גוים כו' מי לא יראך כו' דעכו"ם ג"כ קארי לי' אלק' דאלקי', כמ"ש ממזרח שמש עד מבואו גדול שמי כו', אך הם בבחי' פירוד להיות בחי' יש ודבר בפ"ע ואברהם הנה עומד וצוח בשם הוי' אל עולם, פי' שהשם הוי' הוא אל עולם, כולא חד ולא אל העולם שהעולם הוא יש ודבר בפ"ע והוא המחי' אותו בבחי' השתל' עילה ועלול וכמו שהיו סבורי' הם שלכך אמר רם על כל גוים הוי' כו' ועל השמים

כבודו משום שיש ריבוי השתל׳ עילה ועלול עד התהוות עוה״ז הגשמי ע״כ הוא השפלה אצלו שישגיח בעוה״ז הגשמי רק על השמים כבודו ברוחניות כו׳ וכ״ז לדמיונ׳ הכוזב שההתהוות ע״י השתל׳ עילה ועלול לא הי׳ באפשרי כלל להיות התהוות בע״ג והי׳ הכל א״ס כי הבע״ג אין ערך כלל לגבי הא״ס הבלתי בע״ג א״כ אם הי׳ השפעת החיות בבחי׳ עו״ע והרי בבחי׳ עו״ע הנה מהות העילה מתלבש בהעלול א״כ הי׳ ההמשכה מבחי׳ א״ס עצמו הרי הי׳ כל התהוות בבחי׳ א״ס ולא הי׳ אפשר להתהוות העולם שנתהווה בגבול ומדה ואפי׳ עולמות עליונים לא הי׳ יכולים כלל להתהוות כי מהותו ועצמותו ית׳ אינו מערך שום בחי׳ חכמה כו׳ כנודע דלאו מכל אינון מדות איהו כלל אלא באמת החיות הנמשך בהעולמות הוא רק הארה בעלמא שאינה ערוך כלל למהו״ע ית׳ וזהו ענין שם הוי׳ שאינו אלא כמו ששמו של אדם אינו מעצמות האדם ואעפי״כ יש איזה חיות מלובש באותיות שמו שהרי כשקוראי׳ אותו בשמו הוא מתעורר כמו״כ שם הוי׳ ב״ה הוא רק הארה בעלמא והוא המתלבש בתוך כל עלמין להחיותם, והעולמות הם ג״כ רק הארה בעלמא והוא המתלבש תוך כ״ע להחיותם והעולמות הם ג״כ רק הארה מתפשטת משם הוי׳ והם לבושי׳ וטפלי׳ אליו ית׳ וכולא חד ממש ומה שהעולם נראה ליש ודבר ולא כמו האור לגבי מקורו זהו מצד ההסתר דמדת גבורתו וכו׳, וכמבואר בלק״א ח״ב וזהו ג״כ פי׳ אל עולם דסיבת התהוות העולם הוא בבחי׳ הסתר והעלם הוא מחמת כי אל מסתתר בלבושים והעלמות רבים כדלקמן.

אות ב׳ נמצא בהמאמר דלעיל באות ו׳,
ומאות ג׳ ואילך נמצא לעיל מאות ג׳ ואילך.

[הגהות על ויקרא בכי תבא שבלק״ת]

לבאר הדברים ע״פ ויקרא משה אל כל ישראל כו׳, בלק״ת פ׳ תבא. הנה מתחלה יש לבאר כוונת אדמו״ז נ״ע בפי׳ ויקרא בשם ה׳ אל עולם, ועמ״ש מזה ג״כ בד״ה תחת אשר לא עבדת, ונראה כי ענין ויקרא שם בשם ה׳ אל עולם זהו ענין גלוי סוכ״ע דכולא קמי׳ דוקא כלא חשיב ממש משא״כ מבחי׳ ממכ״ע כנשמה הממלאה את הגוף, עכ״ז הגוף בחינה ומהות בפ״ע רק שהוא טפל כו׳ אבל למעלה העולם כלא חשיב ממש ואין עוד וזהו ענין אל עולם, וכדי שיהי׳ גלוי זה דבחי׳ סוכ״ע בבחי׳ דעת הוא דוקא ע״י מעשה המצות וזהו שמתחלה ויטע אשל כו׳ אזי אח״כ ויקרא שם בשם ה׳ אל עולם, ועמ״ש מזה בד״ה וידעת היום בלק״ת פ׳ ואתחנן, ויש להעיר ע״פ ויטע אשל בבאר

שבע וארז"ל פ"ק דסוטה ד"י סע"א ריה"ו ורנ"ח חד אמר פרדס (להנות עוברים ושבים) וחד אמר פונדק (ללון שם אורחים, ולשון אשל גוטריקון הוא אכילה שתיה לויה שהי' מאכילן ומשקן ואח"כ מלוה אותן, רש"י. והוא ג"כ במדרש תלים רסי' ק"י, ועיין ממעלת לויה בגמרא פב"ת דסוטה דמ"ו ע"ב ונזכר במשנה ולא ראינוהו והנחנוהו בלא לויה) ויקרא ויקריא כו' ע"ש. במא"א א' קל"א אשל נק' היסוד והוא הנטוע בבאר שבע מלכות עכ"ל, ולפ"ז ענין לויה זהו ע"ד לויתן זה יצרת שהוא ביסוד כמ"ש במא"א למד סעי' ב' לויתן נק' היסוד המחבר דכר ונוקבא עם לויה שלו כו' עכ"ד. וכמ"ש לקמן בשם המק"מ פ' ויקרא דכ"ב, ועמ"ש ע"פ וילך איש מבית לוי ויקח את בת לוי, אך הפי' הפשוט לענין לויה שמלוה אותו בדרך, שמחזיק אותו, שהוא כענין הנזכר בד"ה בכ"ה בכסלו וסד"ה זאת חנוכת המזבח מענין פ' חינוך שהחינוך צ"ל ע"י הגדול כו', וכך זה שהולך בדרך וכל הדרכים כו' ע"כ המלוה אותו ממשיך בו כח ועוז, וה"ע המשכת המקיפים ועי"ז שי"ל שגורם לו ליווי מלמעלה ע"ד וה' הולך לפניהם יומם כנז' בב"מ פ' הפועלי' שעבור שנאמר ואברהם הולך עמם לשלחם זכו להיות וה' הולך לפניהם יומם, או עכ"פ ע"ד הנני שולח מלאך לפניך, וע' בזהר בראשית דף נו"ן סע"א כד נפיק כו' אימא עילאה אתחברת בהדיה דהיינו מדת מל', ועיין של"ה קי"ז א' סוד לויה כו' והשדה מתהפך לריח שדה אשר ברכו הוי' ע"ש, ובפרדס ערך אשל פי' שהוא תפארת ונטיעתו באר שבע שהוא מל' וכמ"ש לקמן בשם המדרש דאשל זה הוא שעשאו ממנו בריח התיכון, ונק' אשל ע"ש הבינה, אשר אותיות אלה רומזות בה, ואשל הוא אילן גדול, ועד"ז י"ל הפסוק בש"א סי' כ"ב י' תחת האשל ברמה כי רמה הוא בינה כמ"ש בפרדס ערך ירום וערך רם וכדפי' בזהר ויגש דר"י ע"פ קול ברמה נשמע, והאשל שהוא ת"ת נטוע ברמה, ולפ"ז י"ל כי באר שבע הוא בינה שנק' ג"כ באר שבע ע"ש שהיא באר המשקה שבע תחתונות כמ"ש בבה"ז ר"פ ויצא, ונטיעת הת"ת הוא בבינה ששם שרשו, כמ"ש בפרדס ערך יסוד, כי הרוחני הפך הגשמי כי הגשמי יסודו למטה והרוחני יסודו למעלה, ויסוד ושרש ענין אחד הוא, ועיין בזהר ר"פ פקודי דרכ"א ע"ב ע"פ שרש ישי אשר עומד כו' שרשא דאילנא דחיי כו' ופי' הרמ"ז שהוא יסוד דאימא כו', לפי"ז עי"ז אח"כ ויקרא שם בשם ה' שהוא מל' שכדי להיות המשכה זו במל' צ"ל תחלה ההמשכה בז"א כמ"ש במ"א ע"פ מאמר הזח"ג בלק דקצ"א ע"פ שחורה אני ונאוה כו' בענין גבורי כח עושי דברו כו' וגם כנ"ל שהוא הבריח התיכון המבריח מן הקצה אל הקצה, ובספר הבהיר ויטע אשל סדר לחמו ומימיו לכל באי עולם, ודרך כלל המצות נק' נטיעה וזריעה עמ"ש בד"ה הבאים ישרש והנה כמו מהגרעין נצמח אילן דוגמתו כך ע"י אשל שלמטה אכילה שתיה לויה נמשך ונצמח למעלה בחי' אכלו רעים שהן או"א שתו ושכרו דודים שהם זו"נ ואח"כ לויה הוא ענין דרך הוי' לעשות צדקה עמ"ש מזה בד"ה מי יתנך כאח לי והלווי ה"ע בעטרה שעטרה לו אמו גם שוד"מ ושודמ"ט וזהו ענין המשכת האשל בבאר שבע הבאר שהוא שרש ומקור לשבע היכלות דבריאה כו' יומשך שם מבחי' אכלו רעים כו' כנ"ל. זח"א וירא ק"ב ע"ב ת"ח אילנא נטע אברהם כו' ובהרמ"ז כי סתם עץ הוא בתפארת המסתעף

בפארותיו כו׳. זח״ג ויקרא כב״ב דהאי בקר אתער בעלמא ואברהם אתער ואתי למנטע אשל בבאר שבע, ובמק״מ שם בשם נ״ב מהרח״ו וז״ל הנה אין ריחוק שיהי׳ נטיעות אשל בבאר שבע היא הכנסת העטרה, באר שבע הוא יסוד דמל׳ עכ״ד. וכ״ה עוד בזהר ר״פ מצורע דנ״ב סע״ב ובמק״מ שם כנ״ל וזהו ע״ד והוא יושב פתח האוהל כחום היום, והרמ״ז שם פי׳ ענין אשל, שההמשכה באה מבחי׳ אלף שהוא בינה לשון אלף בינה שארז״ל פ׳ הבונה (גם י״ל אלף אותיות פלא שהוא יסוד אבא המאיר בבינה שהם תרין ריעין) ובא דרך חג״ת דהיינו שי״ן לנה״י שהם למ״ד (היינו כי הם למודי הוי׳) ומשם לבאר שבע שמקבל מז׳ מדות עכ״ל, ועמ״ש לקמן בשם הרבות דאשל זהו בריח התיכון ע״כ א״ש שמבריח מן האלף עד למד מבינה עד נה״י דהיינו מקצה אל הקצה,
ועי׳ בזהר ס״פ צו לה חתום תורה בלמודי ובפרדס ערך למודי הוי׳.

קיצור ויקרא בשם ה׳ הדעת בסוכ״ע כמ״ש בד״ה וידעת היום פי׳ ואין עוד
וזהו אל עולם, והיינו ע״י אשל בבאר שבע זיווג זו״נ היינו המשכת סובב כ״ע בממלא כ״ע, וצ״ל תחלה אכילה שתי׳ אכלו רעים זיווג חו״ב ואח״כ שתו ושכרו דודים זו״נ ולויה ע״ד ילוה אישי אלי, ויקח את בת לוי, א״נ לויה ע״ד ושמרו דרך הוי׳ לעשות צדקה כמ״ש הפי׳ בד״ה מי יתנך בלק״ת בשה״ש בסופו ושיהי׳ דרך הוי׳ צ״ל ההמשכה מבחי׳ אנכי שלמעלה משם הוי׳, וזהו הליווי ומזה נמשך באדם ג״כ אכילה ושתיה לכו לחמו בלחמי ושתו ביין כו׳ וכן שפכי כמים לבך כו׳ הוי כל צמא לכו למים ולויה ע״ד וה׳ הולך לפניהם כו׳ שהוא המשכת כח מלמעלה שיוכלו לילך בדרך הוי׳ כמ״ש בת״א פ׳ בשלח וכ״ז נמשך ע״י קיום המצות שנק׳ ויטע אשל אכילה שתיה לעניים כו׳, ויש פי׳ אשל ת״ת בריח התיכון ונטוע ברמה בינה וזהו ג״כ בבאר שבע, שרש יש,
ועי״ז ויקרא בשם מל׳, אשל א׳ בינה ש׳ חג״ת ל׳ נה״י.

ב) **רבות** וירא ס״פ נ״ד כמ״ש בגמ׳ דסוטה פ״ק הנ״ל ועו״ש אשל היינו סנהדרין כמ״ש תחת האשל ברמה, ואפ״ל ע״ד מ״ש כי האדם עץ השדה, גם ע״ד שסנהדרין נק׳ כרם וזהו ענין אשל כמ״ד פרדס גם כמ״ש בזהר דבאילן העליון יש בו ע׳ אנפין היינו ע׳ סנהדרין כי האילן הוא ז״א שהוא ז׳ מדות כל א׳ כלול מיו״ד, גם כי בבחי׳ ושמרו דרך הוי׳ כתיב לעשות צדקה ומשפט והיינו ע״י הסנהדרין שם מקור המשפט, ומשם יוצאה תורה לישראל כי הם ממשיכים מבינה לז״א כמ״ש הרמ״ז ס״פ שופטים שהם ז״ת דאימא וזהו שמע שם ע׳ וז״ש אח״כ ויקרא שם בשם ה׳ כי עי״ז נעשה שמע שם ע׳ שבחי׳ מל׳ הנק׳ שם מקבל מע׳ רבתי והוא ג״כ ענין אור שבעת הימים גם כי התורה נק׳ עץ חיים וזהו האשל שנטע אברהם וזהו סנהדרין שמהם יוצאה תורה כנ״ל ואפ״ל ע״ד מ״ש בגמ׳ פרק חזקת דל״ב ע״ב דתליא באשלי רברבא, מיהו י״ל שם פי׳ אשלי לשון חבלים דתרגום וחבלים פרשו תלים ק״מ ואשליא פריסין, אבל בערוך פי׳ אשלי רברבי ע״ד הרוצה ליחנק יתלה באילן גדול היינו חכם גדול לכן אשלי רברבי הם חכמים גדולים. רבות ויגש פצ״ד ובמדרש שה״ש דף י״א בפסוק עד שהמלך במסיבו ע״פ ויסע ישראל כו׳ בארה שבע שהלך לקוץ ארזים שנטע אברהם זקינו בבאר שבע שנאמר ויטע אשל בבאר

שבע ושמזה עשו בני ישראל את הבריח התיכון שארכו ל"ב אמה עיין שם ועמ"ש על פסוק והבריח התיכון כו' לעיל ועמ"ש מזה באריכות בד"ה בן פורת יוסף, לפ"ז י"ל אברהם רק נטע אשל הנ"ל אבל שיהי' בריח התיכון ממש זהו ע"י יעקב, ובזח"ב בשלח דנ"ח סע"ב ע"פ מי כמוכה באלים הוי' אר"ש אילנא חד רברבא עילאה ותקיפא (פי' זעיר) ביה אתזנו עילאין ותתאין והוא אתחם בתריסר תחומין, (הג"ה עיין בפ' במדבר דקי"ח ע"ב דהא אילנא עילאה קדישא כו' והיינו י"ב גבולי אלכסון י"ב צרופי הוי' י"ב שבטים) וגם ע' ענפין נמשכים מהאילן והיינו ע' שרים שחיותם הוא ג"כ מז"א כמ"ש ואתה מחי' את כולם וכנגדם שבעים פרי החג להמשיך חיות לע' שרים וע' בזהר ס"פ פנחס דרנ"ט ע"א, והם הנקראים אילים ע"ד כי יבושו מאלים אשר חמדתם ועז"נ על גופא דאילנא מי כמוך באלים הוי' מי כמוך נאדר בקדש ע"ד נועם ה' כח ה' הנמשך מע"ק לז"א ע"י הבינה כו', וע' במא"א א' פ"ח מענין אילן, וע' בזח"ג פ' אחרי דנ"ח ע"א וע' בפ' בשלח דס"ב ע"ב ע"פ ויבואו אלימה כו', ובמא"א ע' י"ז בענין עץ, וגם עפי"ז י"ל ענין ויטע אשל כי אש"ל ר"ת אכילה שתיה לויה רמז לאילן העושה פירות מאי פרי מצות, א"נ בש"י שיש בהן טעם וריח, משא"כ ע"ש נק' אילן סרק שאינו עושה פירות, וזהו כתפוח בעצי היער כן דודי כו' וזהו אל אחר אסתרס שאינו עושה פירות כמ"ש אמרו צדיק כו' פרי כו' וכמ"ש ברבות פ' נח פ' וזהו ויטע אשל דוקא היינו עץ פרי עושה פרי, וזהו בעצרת על פירות האילן שהוא עץ החיים כמ"ש בזח"ג פנחס רנ"ג א', ובפ' אמור צ"ז א', שהוא בחי' אני הוי' לא שניתי ולכן האוכל ממנו וחי לעולם והיינו תח"ה שאין אחריהם מות וע' זח"ג ס"פ אמור דף ק"ז והנה באר שבע הוא מ' שהיא ממכ"ע ונק' באר שבע כי בבי"ע הם שבעה היכלות כנגד ז"ת אבל הג"ר אין באים שם בגילוי רק באצילות נחשב עשר ספירות וכמ"ש בעמה"מ וע' בזהר ס"פ פקודי וכן למטה בעשיי' שבעה רקיעים הן ומ' היא באר המשקה ומחי' לשבע בחי' הנ"ל שהם נק' ג"כ שבע נערות הראויות לתת לה מבית המלך כו' והאשל הוא המשכת מבחי' סוכ"ע לבחי' ממכ"ע הנק' באר שבע דהיינו בחי' בריח התיכון המבריח מן הקצה אל הקצה, א"נ שהוא יסוד וכמש"ל ב' המק"מ פ' ויקרא שמדבריו מובן שענין נטיעת האשל בבאר שבע זהו המשכה מבחי' סובב בממלא ולפי שהמשכה זו המשילו לענין יחוד זכר ונקבה משפיע ומקבל כמ"ש הטעם בביאור ע"פ שחורה אני ונאוה ע"כ המשיל זה לענין הכנסת העטרה, ולפמש"ל אות א' שי"ל באר שבע בינה שני הפי' אמת שהאשל נטוע להמשיך מבינה עד המל' וזהו ענין ויצא יעקב שהוא בריח התיכון מבאר שבע כו', וגם זהו ענין ועץ השדה יתן פריו, פי' כי האדם עץ השדה היינו ז"א ופריו היינו יסוד ע"ד בן פורת יוסף והיינו אלה תולדות יעקב יוסף, מזה נמשך שיהי' ויקרא שם בשם ה' אל עולם שיהי' הגלוי גם למטה כי בן פורת לשון פירוי וריבוי האור בתוספת רב כו'.

קיצור גם פי' אשל סנהדרין כרם אשלי רברבי כי האדם עץ השדה וע' מזה בלק"ת בד"ה ביום השמיני עצרת כי גם שמע ש' מ' מקבל מבחי' ע' רבתי ז"ת דיבנה אור שבעת הימים והיינו ע"י ע' סנהדרין גדולה שמשם יוצאה תורה לישראל הנק' עץ חיים וזהו אשל וזהו ושמרו דרך הוי' כו' ומשפט, גם

אשל בריח התיכון כארז בלבנון ישגא, גם פי' מי כמוך באלים הוי' היינו שם הוי' נק' גופא דאילנא דחיי עץ החיים שהאוכל ממנו חי לעולם כי אני הוי' לא שניתי ומזה נמשך תחה"מ, והאשל הנ"ל המשיכו בבאר שבע מ' מקור ז' היכלות דבי"ע ז' רקיעים להיות ועץ השדה יתן פריו בן פורת יוסף תוספת אור וגילוי אלקות והיינו ויצא מבאר שבע כו' ושם נאמר והי' הוי' לי לאלקים.

ג) **וזהו** ענין ביום ההוא יהי' הוי' אחד ושמו אחד, פי' שיהי' הוי' אחד י"ל ע"ד מארז"ל ע"פ כי יד על כס י"ה שאין השם שלם כו', היינו כי י"ה הוא עלמא דאתכסיא בחי' סוכ"ע ואין גילוי זה מאיר בבחי' ו"ה הנק' והנגלות כמ"ש בד"ה אלה פקודי כו' אך שיהי' הגילוי בו"ה כמו בבחי' י"ה וזהו ודאי השם שלם וגם מעלה יתירה שבחי' ו"ה הם במדרגת י"ה וזהו ביום ההוא יהי' ב"פ י"ה והיינו הוי' אחד ממש שאין בו שום שינוי שהגילוי שבבחי' ו"ה הוא כמו י"ה, גם פי' אחד שהאל"ף כתר מאיר בחית מחכמה עד יסוד בחי' אשל הנ"ל ואח"כ בד' רבתי מל' שהוא באר שבע, וה"ע הבריח התיכון כו' אל הקצה, ואח"כ ושמו אחד שעכשיו הוא בבחי' ועד שהוא אחד בחלופי אתוון אבל לע"ל יהי' ג"כ אחד כמו יחו"ע וכ"ז הוא ענין לאתתקנא רזא דשמיה, ולכן עכשיו נק' בריאה חושך ובורא חושך מחמת הפרסא המפסקת ולע"ל לעת ערב יהי' אור זח"א בראשית ע"פ והאדם ידע דף פי' כי לע"ל שנא' ומלאה הארץ דעה, דהיינו ענין והאדם ידע את חוה שהוא יחוד העליון אזי ביום ההוא יהי' הוי' אחד ושמו אחד, ולפי"ז י"ל שזהו מ"ש בכהאריז"ל שלע"ל ימשיכו הטפה מפנימית עתיק וזהו והאדם ידע כו' כי מלאה הארץ דעה כו' ועי"ז יהי' ושמו ג"כ אחד ממש, ס"פ נח דע"ו ע"ב דלע"ל נאמר כי אז אהפוך אל עמים שפה ברורה לקרוא כולם בשם ה' זהו ענין והי' הוי' למלך כו' עד ושמו אחד וענין אז אהפוך שיתברר ק"נ כו' ויהי' אתהפכא חשוכא לנהורא כו', ועיין בת"א בד"ה ויושט המלך לאסתר, מ"ה תולדות קל"ח ב' שאחר שיהי' תחה"מ נאמר ביום ההוא יהי' הוי' אחד ושמו אחד תולדות קמ"ג סע"ב סד"ה יעבדוך עמים שעכשיו יש ע' שרים שמושלים בעוה"ז אבל לע"ל יטול מהם הממשלה ועז"נ והי' הוי' למלך כו', ויצא קס"ב א' בענין מחשוף הלבן שעז"נ יהי' הוי' אחד כדין תריסר מכילין הוה חד, (פי' יג"מ הרחמים נמשכו עד המל' והאירו בה כו') וכדין אקרי הוי' אחד ושמו אחד (ור"ל אחד מנין י"ג מכילין שנמשכו מא"א לז"א וזהו הוי' אחד ולמל' ונק' ושמו אחד) ולפ"ז אפ"ל הפי' הוי' אחד שיהי' ז"א במדרגת א"א שנק' אחד שממנו נמשכים יג"מ ועוד כמ"ש הרמ"ז תולדות קל"ה שז"א הם ע"ס נפרדות וא"א נק' אחד, ע"ד עקודים בכלי אחד, ושמו אחד שגם המל' יהי' בבחי' זו, א"נ א"א נק' אחד שאין בו שינויים דלית שמאלא בהאי עתיקא, וזשארז"ל בגמרא פסחים ספ"ג ד"נ סע"א בעוה"ז על שמועות הטובות כו' אבל לע"ל כולו הטוב והמטיב, המכוון כי עכשיו התנהגות העולמות ע"י ז"א שבו מתנהג העולם הזה שהוא מ' ובז"א יש חו"ג ומבחי' חסד נמשך הטוב והמטיב ומבחי' גבורות נמשך מה שמועות הרעות אומר דיין האמת וזהו שאמר דוד חסד ומשפט אשירה וה"ע ב' שמות הוי' אלקים אך לע"ל יהי' גילוי א"א דלית שמאלא בהאי עתיקא א"כ הוא אחד ואין שם דין ועז"א במאמר אחד יכול להבראות שהיה יכול לברוא לכתחלה את

העולם בבחי' זו כמ"ש הרמ"ז תולדות קל"ה אלא שנברא על ידי ז"א שיש בו בחי' חו"ג כדי להפרע וליתן שכר טוב, ועמ"ש בביאור ע"פ שחורה אני שמקבלת משערות דז"א ואעפ"כ ונאוה וזהו ענין יפה שעה אחת בתומע"ט בעוה"ז כו', ויחי דרט"ו א' ח"ב שמות ד"י ע"א והארץ אזכור דא ה"א בתראה וכדין והיה הוי' למלך כו' די"ו סע"ב. ס"פ וארא דל"ב סע"א ע"ד הנזכר ס"פ נח דע"ו ע"ב ושזהו הושיעה ימינך ועננו וזהו שייך לענין קץ הימין, תרומה קל"ד א' ב' יעו"ש באריכות ונת"ל, וע"ש דקל"ה סע"א במאמר כגוונא דאינון מתייחדין לעילא באחד כו' רזא דהוי' אחד ושמו אחד, ועיין בת"א פ' תצוה בד"ה זכור דעמלק בענין כשם שאין בלבך אלא אחד כך אין בליבנו אלא אחד, דלפ"ז פי' ועד הוא בלופי אתוון אחד זהו בחי' אתכפיא שנק' חלופי אתוון לגבי בחי' אתהפכא חשוכא לנהורא ולכן לע"ל שנאמר כי אז אהפוך כו' אהפוך דוקא אזי כתיב ושמו אחד ממש, כמו הביטול דיחו"ע ו"ק דאצילות, תרומה קס"א ע"ב וע"ש, ויקהל דרי"ע ע"ב ענין יהיה, פקודי רל"ד ע"א וע"ש, ויקרא ד"ז ע"ב, ס"פ תזריע נ"ב סע"א, ס"פ מצורע נו"א, שכשיהי' אור הלבנה כאור החמה כו' זהו ענין ביום ההוא כו' ושמו אחד והיינו כמ"ש במק"מ אור הלבנה מ' כאור החמה בינה א"כ זהו ענין יהי' ב"פ י"ה, ומ"מ ואור החמה בינה יהיה כאור ז' הימים ז"ת דע"י, פ' אחרי ע"ז ב' וע"ש המכוון שאז כשיזדווגו זו"נ יביאו תוס' אור בז"א ואז יהי' הוי' אחד שיומשך בו אור עתיק עו"ש במק"מ ב' הרח"ו אחד ושמו אחד ס"ת דוד, ויקרא דט"ו רע"ב וע"ש דנראה הפי' כשנמשך הארת פנים מא"א לז"א נק' הוי' אחד ויש לפרש כי הוי' הוי' ופסיק טעמא בינייהו אבל ע"י הארת פנים הנ"ל בחי' ישר יחזו פנימו נעשה הוי' אחד שמתיחדים ב' ההויות וכמ"ש סד"ה למנצח על השמינית וזהו ג"כ ענין א"ז, ואח"כ כשנמשך מז"א למל' הארה הנ"ל נק' ושמו אחד. אמור צ"א א' צ"ג ב', בהר ק"ט ב', ולזמנא דמתקרב קוב"ה עם שכינת' אתקיים בי' ההוא קרא ביום ההוא יהי' כו' ועלת העלות שרי' עלייהו, שלח קע"א א' ענין ביום ההוא. תצא רע"ו א' והי' הוי' למלך, ובהרמ"ז שם והיינו שיהי' ז"א במדרגת א"א שמלובש בו עתיק שהוא מ' דא"ק וזהו ענין למלך כו' וזהו ענין והיה שאז בחי' ו"ה תעלה על מה שהוא עכשיו י"ה שה"ס או"א כו' ע"ש, כי ז"א בעתיקא אחיד ותליא וא"א במזלא אתכלילן להעיר צירוף ש' הוי' המאיר בחודש תשרי הוא והיה, ואפ"ל והיה ה' למלך על כל הארץ כי עתידה א"י שתתפשט על כל העולם כולו, והנה בגשמיות כשמלך א' מולך על כל המלכים נק' קוזמיקיטור היינו מלך המלכים, וכך למעלה מלך סתם זהו מ' דאצילות ויש לעו"ז מל' דקליפה, אכן מלך מלכי המלכים זהו מ' דא"ס שאין לעומת זה נגד זה וזהו דוגמת קוזמיקטור והיינו והי' הוי' למלך על כל הארץ ע"י שיהי' גלוי מל' דא"ס, והיינו ענין והי' הוי' לי לאלקים והי' הוי' למלך על כל הארץ ת"ז ח"ב סו"ח קכ"א ב', ביום ההוא יהי' ת"ז נט"ג ע"א פא"ב קי"ד ב' קלג"ב. פסחים ספ"ג נ' א', עקרים מ"ב פ"כ. רבות אמור ס"פ כ"ז קצ"ז ד', שופטים ע"פ אשימה עלי מלך דרצ"ו ב', המכוון שלא יצטרכו למלך ב"ו אף כמו דוד כ"א הוי' בעצמו יהי' למלך כו', שה"ש רבה בפסוק התאנה חנטה פגיה י"ז ב' הגיע זמנה של מלכות שמים שתגלה שנאמר

והיה הוי׳ למלך כו׳, באיכה בפסוק תרדוף באף ותשמידם מחה אמחה כו והיה הוי׳ למלך כו׳ עז״ד. באסתר בפסוק ויקראו סופרי המלך קכ״ת ד׳ כלשון הנז׳ ברבות אמור ס״פ כ״ז הנ״ל.

קיצור ענין ביום ההוא יהיה הוי׳ אחד המשכת י״ה בו״ה שם שלם גם א׳ כתר מאיר בחי׳ חכמה עה״ח ונמשך בד׳ רבתי באר שבע מה שעכשיו ועד, חלופי אתוון ובורא חושך ולע״ל אור עולם, והאדם ידע בחי׳ ההמשכה מפנימי׳ ע״י למלך על כל הארץ ע״י אז אהפוך הוי׳ אחד לית שמאלא בהאי עתיקא וכולו הטוב והמטיב ושמו אחד כי עכשיו כשם שאין בלבנו כך כו׳ בכף הדמיון, גם והי׳ אור הלבנה כאור החמה זהו ושמו אחד, ואור החמה יהי׳ שבעתים זהו הוי׳ אחד דהיינו שז״א יהי׳ במדריגת א״א גם ע״י חיבור זו״ב נמשך תוספת אור בז״א כ״כ פ׳ בהר קט״ב, גם ענין הוי׳ אחד חיבור ב׳ שמות הוי׳, והיה הוי׳ למלך בחי׳ מל׳ דא״ס, וזהו על כל הארץ דוגמת קוזמיקיטור מלך המלכים, חהו והיה ו״ה קודם לבחי׳ י״ה כי ז״א בעתיקא אחיד גם ענין והיה הוי׳ לי לאלקים.

ד) אך הנה כתיב איש תהפוכות ישלח מדון ונרגן מפריד אלוף במשלי י״ו כ״ח, ופי׳ בזח״ג ויקרא י״ו ב׳ איש תהפוכות ישלח מדון כמה דאמרן חייביא עבדי פגימו לעילא, ויש לפרש עפמש״ש דט״ו סע״א פסוק כי צדיק ה׳ צדקות אהב ישר יחזו פנימו שהוא היות פב״פ ע״ק עם ז״א, כמ״ש מענין זה בביאור ע״פ החלצו מאתכם אות א׳, ומ״ש בביאור ע״פ ואתחנן בענין הסתכלות א״א בז״א שמשם נמשך כח היחוד כו׳, וגם זהו ענין חיבור ב׳ ההויות שלפני יג״מ שלא יהי׳ פסיק טעמא עמ״ש סד״ה וירא ישראל בת״א בשלח, וזהר״ע הוי׳ אחד ושמו אחד כמש״ש בזהר ויקרא ט״ו ב׳ וכנ״ל דפי׳ הוי׳ אחד היינו שז״א יהי׳ דוגמת א״א, ועמ״ש ע״פ לעשות הישר בעיני ה׳ דהיינו שיהי׳ ישר בעין שמלמטה למעלה השגחה דיחו״ת שם אלקים כמו בעין שמלמעלה למטה השגחה דיחו״ע שם הוי׳ ומבואר שם שז״א נק׳ שם אלקים לגבי ע״ק שזהו ענין והיה הוי׳ לי לאלקים ולעשות הישר היינו שיהי׳ גם בז״א גילוי הביטול כמו בכתר דאוכמא הוא קדם עילת העילות וזהו ישר יחזו פנימו כו׳ ע״ש, אכן איש תהפוכות כ׳ הרמ״ז הוא הבלתי קיים בעבודת השם ומתהפך מטוב לרע כו׳ ע״ש, וגרום ההפך מבחי׳ צדקות אהב שגורם ענין ישר יחזו פנימו, אבל ע״י איש תהפוכות גורם ההפך מזה וכמש״ש דט״ו ע״ב וכד חובי עלמא סגיאו אסתים ע״ק ולא אשגיחו אנפין באנפין, והיינו ע״ד כי רחק ה׳ את האדם דכמו שהאדם פנה אליו עורף ומתרחק ממנו כמ״ב כביכול כי רחק ה׳ כו׳ ואינו מאיר בהארת פנים והנה ז״א נק׳ כמראה אדם ובו מושרשים נש״י, לכן זהו הגורם שאין נמשך הארת פנים מע״ק לז״א כנ״ל ואין גילוי הביטול למטה ביחו״ת כמו למעלה ביחו״ע וכדין דינין מתערין בעלמא וע״ק אסתים ולא אתגליא, וזהו נק׳ שמהפכין מדה״ר למה״ד כמ״ש באדרא דנשא דף קל״ז סע״ב והאיך מהפכי והכתיב אני הוי׳ לא שניתי כו׳ עד מאן גרם להאי דינא רעוא דרעוין דלא אתגליא ועמ״ש בביאור ע״פ ועשית ציץ, וזהו איש תהפוכות ישלח מדון פי׳ מדון ל׳ פירוד דהיינו ההיפוך מבחי׳ ישר יחזו פנימו ולא

משגיחין אפין באפין, וכמש"ש וקטטותא אתער כו', וגם מדון לשון דין כמ"ש דט"ז ב' ישלח לאינון נטיעין מדון דינקן מסטרא דדינא כיון שאין נמשך המיתוק מבחי' כתר וחכמה כו', ונרגן מפריד אלוף מפריד דיחודא לא אשתכח מפריד למטרוניתא ממלכא ולמלכא ממטרוניתא, ובג"כ לא אקרי אחד שגורם הסתלקות אור ע"ק מז"א והיינו שמפריד אלוף אלופו של עולם א' דאחד, וממילא נמשך שאין יחוד זו"נ, והיינו כי כמים הפנים לפנים כן לב האדם כו' אבל ובפשעיכם שולחה אמכם כו' וע' עוד מענין ונרגן מפריד אלוף בזהר פ' צו דל"א א', ובפ' אחרי דף ע"ד א', ובפ' בראשית דף ל"ד סע"א, ובהשמטות דחלק א' סי' כ"ה דף י"ב סע"א, ובפ' פקודי דף ר"ל ע"ב ודף ר"ן ע"א, וברבות בראשית ר"פ כ' פי' פסוק זה על הנחש כו' ע"ש, איש תהפוכות שהיפך דברים על בוראו, ואפ"ל הפי' עפמש"ש פי"ט שאמר מאילן זה אכל וברא את העולם דאילן הזה הוא מ' ואמר שהיא רשות בפ"ע היינו ענין ועם שונים אל תתערב הנז' ברבות ס"פ ואתחנן, והיינו שהיפך דברים על בוראו, כי באמת הוא לבדו יחיד ומיוחד ובחי' מדת מלכותו היא הארה ממנו כזיו השמש מהשמש ונק' שמו, והנחש היפך דברים נק' איש תהפוכות וקרוב לזה הוא מ"ש בזהר ר"פ קרח בעניו קרח בעא למעבד חלופא דימינא לשמאלא כו', וזהו ונרגן מפריד אלוף אלופו של עולם, ואדה"ר נמשך בחטא עה"ד, וגרם בחי' מפריד אלוף, והיינו לתאוה יבקש נפרד, שכל המכוון הוא לפרוק מעליו עול הביטול אליו ית' ולהמשך אחר התאוות, וכמ"ש בעה"ד וכי תאוה הוא לעינים, ואפ"ל מפני שעיקר עה"ד הוא ק"נ שהוא טו"ר ממש והוא חיות עולם גשמי ועז"א מאילן הזה אכל כו'.

קיצור הנה איש תהפוכות ישלח מדון כי ענין ויטע אשל בבאר שבע, זהו ענין צדיק ה' צדקות אהב ישר יחזו פנימו חיבור יחו"ת ויחו"ע לעשות הישר בעיני ה' וכן למעלה יותר שיהי' ע"ק וז"א פב"פ שהוא ג"כ חיבור הוי' ואלקים אבל בחי' איש תהפוכות השם חושך לאור ומר למתוק ישלח מדון הפך מבחי' ישר יחזו פנימו וזהו ונרגן מפריד אלוף אלופו של עולם, ומקור איש תהפוכות הוא הנחש שהיפך דברים על בוראו.

ה) **והנה** אח"כ עשה אדם תשובה ונתקבלה תשובתו וזה הי' ביום ר"ה וכמ"ש ברבות אמור פכ"ט ע"פ בחודש השביעי באחד לחודש כשם שעמדת לפני בדין ביום הזה ויצאת בדימוס פי' גז"ד של חסד כמ"כ עתידים בניך לעמוד לפני בדין ביום הזה ויוצאי' לפני בדימוס, אימתי בחודש השביעי באחד לחודש כי בחודש השביעי היינו בינה שנק' שביעאה כנודע מענין שבע היכלות דהיכל השביעי הנק' קדה"ק הוא בינה, ואז מאיר בחי' אחד לחודש היינו התגלות עתיק בבינה, וזהו באחד לחדש בחי' אנת הוא חד ולא בחושבן, וזהו ענין כוונת השופר להמשיך התגלות עתיק בבינה, וע"י גילוי זה הוא בחי' התיקון לפגמים הנ"ל שהוא בחי' ונרגן מפריד אלוף, כי הרי עתה ישוב ירחמנו שנמשך אור התגלות עתיק להיות ישר יחזו פנימו ולכן נק' החדש תשרי אותיות ישרת, והיינו כי בר"ה השיר ה' מלך גאות לבש גילוי מדת מלכותו ית' וכתיב נכון כסאך מאז שלהיות מלך יושב על כסא הוא מאז פי'

בחי' אז הוא ענין התגלות עתיק בבינה דהיינו בחי' א' המאיר בשביעאה היא ז' וזהו ענין באחד לחדש השביעי כנ"ל והטעם ששרש הכסא נמשך מבחי' זו כי משם שרש המל' היינו מ' דא"ס שנעשית עתיק לאצי' ועיין ברבות בשלח ר"פ כ"ג בענין אגוסטוס יושב כו' ועמ"ש בד"ה השמים כסאי שבסוף שה"ש, והגם שלעיל נתבאר שלהיות ישר יחזו פנימו זה נמשך ע"י הארת הכתר שמאיר פב"פ עם ז"א וזהו ע"י תומ"צ צדיק ה' צדקות אהב וא"כ כשפגם בזה צ"ל התיקון ממקום עליון יותר אך הענין הוא כמ"ש בד"ה תקעו בחדש אות ב' שרצון העליון יש לו ב' בחי', הא' המלובש בחכמה כו', והב' מה שאינו מלובש בחכמה ונק' רעוא דכל רעוין ומשם נמשך הסליחה וזהו סלח לנו אבינו כי חטאנו כו' ע"ש חש"כ. והנה זמן התעוררות הארת פנים הוא בר"ה יושב על כסא רחמים ואז שמאלו תחת לראשי התחלת ההתקרבות כו' עכ"ל, נראה להוכיח דזמן התעוררות הארת פנים הוא בר"ה שהרי נאמר דרשו ה' בהמצאו קראוהו בהיותו קרוב וארז"ל דהיינו בעשי"ת, וכ"כ רבינו פי' בהיותו קרוב כשהוא בבחי' הארת פנים הנ"ל, וכן פי' בד"ה שובה ישראל דרוש השני אות א' ענין בהיותו קרוב שהוא כמשל ב' בנ"א פונים זה לזה פב"פ, וכ"מ בזח"ג פ' אחרי ע"ד א' בשעתא דאסגיאו זכאין בעלמא כתיב שמאלו תחת לראשי כו' ובזמנא דאסגיאו חייבין כו' ונרגן מפריד אלוף כלומר פריש מלכא ממטרוניתא א"כ שמאלו תחת לראשי זהו להיות חיבור מלכא ומטרוניתא שיהי' ישר יחזו פנימו ושמאלו תחת לראשי זהו בחי' ראש השנה, הרי מבואר שראש השנה הוא התעוררות הארת פנים וכן משמע עוד בזהר חלק ג' פנחס דף ריד ע"ב עיין שם, ועוד שאזי זמן התעוררות י"ג מדות הרחמים היינו אל מלך יושב על כסא רחמים וגבי י"ג מדות כתיב ויעבור הוי' על פניו ויקרא וגו' שהוא ענין יאר ה' פניו גם ארך אפיים אריכו דאנפין, וגם כמ"ש אשרי העם יודעי תרועה באור פניך יהלכון הרי ע"י תרועה נמשך בחי' באור פניך כמ"ש בד"ה יתקע בשופר גדול אות ה', ומש"ר פי' בחי' הארת פנים הוא כמש"ל כו' עמ"ש בד"ה עבדים היינו לפרעה ועה"ד מ"ש בביאור ע"פ ויכתוב משה את מוצאיהם, עד ולכן יושב על כסא רחמים שהוא רעוא דרעוין באד"ר דקל"ז סע"ב רעדכ"ר הוא ע"ק.

קיצור בר"ה נתקבל תשובתו של אדם כי באחד לחדש השביעי זהו התגלות עתיק בינה נכון כסאך מאז א' המאיר בז' ומשם נמשך תשרי אותיות ישרת להיות ישר יחזו פנימו והיינו מבחי' רעדכ"ר שלמעלה מהרצון המלובש בחכמה הנק' עץ, וזהו דרשו הוי' בהמצאו וזהו ויעבור ה' על פניו ובר"ה הגילוי בבחי' שמאלו תחת לראשי כדי להחזיר פב"פ.

ח) **ומ"ש** והנה בחי' זו רעדכ"ר ישנו אצל כל א' כמ"ש בד"ה למנצח על השמינית ענין מיד כלב יחידתי בד"ה ושמתי כדכד ענין ובשופר הוא מעורר בחי' זו בד"ה תקעו בחודש ענין וע"י בחי' זו כו' זהו ענין קול ברמה נשמע מבואר לעיל ענין ויטע אשל שהוא המשכת הבריח התיכון ונק' תחת האשל ברמה כי בריח התיכון מבריח מן הקצה העליונה שהוא בחי' רמה קצה השמים דלעילא עד קצה התחתונה, אמנם כשחטא ופגם צריך לחזור ולהמשיך

הארת פנים צ"ל המשכה זו ממקום עליון יותר, ע"ד פנים חדשות, והיינו מבחי' רמה עצמו, וזהו ע"י השופר קול ברמה נשמע, וענין ולא נתן ה' לכם לב לדעת שארז"ל דקאי על מי יתן כו' ליראה א"כ זהו שיהי' המשכת יראה עליונה בר לבב כו' ע"י מי יתן כו', כי הנה המהרש"א והאלשיך הקשו בענין תן אתה והלא הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים אך הענין שיש ב' בחי' יראה אם אין יראה תתאה אין חכמה ואם אין חכמה אין יראה עילאה כמ"ש בד"ה וידבר דעשה"ד ויראה תתאה מוכרח האדם להקדים ואז יומשך לו מלמעלה יראה עילאה מבחי' מוליה דחזי וזהו ועיניים לראות ועיין מ"ש סד"ה וידעת היום בפי' והנורא אל עליון, וזהו הנמשך בראש השנה ימים נוראים כו' והיינו על ידי הארת פנים הנ"ל גם כן מי יתן טהור מטמא כו', וגם אמרו רז"ל עד מ' שנין כי בן ארבעים לבינה, וזהו שיהי' מבין דבר מתוך דבר וכן בענין ועיניים לראות איזו חכם הרואה את הנולד שיהי' רואה איך הוא בחי' אל עולם הוי' אחד ושמו אחד, ובעשי"ת גם כן הגילוי הבינה כי י' ימי תשובה ע"ס דבינה ע"כ אז נמשך לב לדעת ועיניים לראות וזהו ענין תפילין שנאמר ולטוטפות בין עיניכם פי' שיומשך בחי' ראיה מלמעלה ע"ד שיהי' ונתן ה' לכם לב לדעת ע"י שימה כנגד הלב ועיניים לראות ע"י ולטוטפות בין עיניכם, וכמ"ש התוספת פ"ג דמנחות ל"ד דטוטפות ל' ועינוהי מטייפין והענין י"ל עפמ"ש בד"ה כיצד מרקדין דמזלי' חזי ממש גילוי אלקות ועמ"ש בד"ה וידבר דעשה"ד רק הנשמה המלובשת בגוף אינה רואה, והתפילין של ראש נק' בצלמו שהוא בחי' מוליה מם למד דצלם ע"כ זהו הממשיך בחי' ראיה בנפש כו' שיהי' בבחי' ועינינו מאירות כשמש וכירח כו', אך צ"ל תחלה תש"י הפך ונרגן מפריד כו', וברבות וירא ס"פ נ"ג ע"פ ויפקח ה' את עיניה ותרא באר הכל בחזקת סומין עד שהקב"ה מאיר את עיניהם שנאמר ויפקח כו' גם אמרו ברבות פ' אמור דקצ"ו ד' פ' כ"ז ע"פ ויפקח ה' את עיני הנער במ"ב סי' ו' י"ז, אני פוקח עורים לע"ל כבר עשיתי שנאמר ויפקח ה' את עיני הנער, א"כ עד"ז ענין ולא נתן כו' ועיניים לראות כו' והיינו שיבוא לבחי' לבבתני באחד מעיניך כו' בחי' עיני העדה לאסתכלא ביקרא דמלכא כו' ועמ"ש בד"ה ואתחנן ע"פ ואראה את הארץ להמשיך בכנס"י בחי' ראיה כו', וזהו בארבעה פרקים העולם נדון בפסח על התבואה בעצרת על פירות האילן, ועיין מזה בזח"א ויחי דרכ"ו סע"ב פי' תבואה ע"ד קדש ישראל להי' ראשית תבואתה תבואת ה', ופי' אדמ"ו נ"ע בד"ה צו את בנ"י בלק"ת פ' פנחס שהתבואה היא בבחי' ממכ"ע וסדר ההשתלשלות אין לך עשב מלמטה שאין לו מזל מלמעלה וישראל שהן ראשית לבחי' זו היינו ג"כ מצד קבלתם נפש מבחי' מל' שהוא מפנימי' המל' ונק' תרומה ברבות בא ס"פ ט"ו עמש"ש בלק"ת בד"ה קדש ישראל אבל בעצרת נמשך להם נשמה עליונה מבחי' ז"א וז"ס פירות האילן וכמ"ש בענין נשמה יתירה דשבת מבחי' חצר הפנימית הפונה קדים והיינו ע"י התורה שנק' עץ חיים וזהו אני כברוש רענן ממני פריך נמצא, והוא ע"ד זכה יתיר יהבין ליה רוחא דאצי' מסט' דעמודא דאמצעיתא ואקרי בן לקוב"ה בזח"ב ר"פ משפטים צ"ד ב' ויותר י"ל שבחי' תבואת ה' זהו ענין שקראה בתי

ובחי' פירות האילן זהו ענין שנק' אחים ורעים למקום לא זז מחבבה עד שקראה אחותי כנז' בד"ה רני ושמחי וזהו ע"י התורה ולכן בעצרת על פירות האילן וזהו ענין ויטע אשל כו' כנ"ל בחי' אילנא דחיי, וזהו ענין ויטע ה' אלקים גן בעדן וארז"ל ברבות קדושים פ' כ"ה ע"פ ונטעתם כל עץ מאכל שזהו מ"ש אחרי ה' אלקיכם תלכו וכי אפשר לאדם לילך אחר הקב"ה כו' אלא שהקב"ה נתעסק במטע תחלה שנאמר ויטע ה' כו' אף אתם לא תתעסקו אלא במטע תחלה היינו כי בענין ויטע נאמר שם מלא ה' אלקים משא"כ בבריאת העולם נאמר רק שם אלקים שהוא מ' מלכותך מלכות כל עולמים ל' העלם אבל ג"ע גילוי אור א"ס ע"י שם מלא המשכה גילוי אור א"ס מחכמה הנק' עדן כו' סוכ"ע כו' וזהו בחי' מטע עץ חיים והחכמה תחי' ע"כ גם באדם תתעסקו במטע וחיי עולם נטע בתוכינו וזהו אחרי הוי' אלקיכם תלכו ב' שמות ועד"ז הלך אברהם ליטע אשל כו', אך כשפגמו אח"כ באילן הנ"ל ונמשכו אחר איש תהפוכות שהאכיל מעה"ד, ופגמו בז"א הנק' כי האדם עץ השדה, ונפלו הפירות ע"ד אילן המשיר פירותיו וזהו ענין ונוקב שם הוי', אזי צ"ל תשובה ע"ז להגיע לבחי' עליונה יותר גם מאשל הנ"ל וכמ"ש בזח"ג שלח קנ"ט ע"פ היש בה עץ אם אין שבחי' אין גבוה מעה"ח, והיינו ע"י קול ברמה נשמע רחל מבכה כו' והאשל הוא נטוע ברמה, וזהו כענין בעקדת יצחק נאמר ממעל לעצים למעלה מעה"ח ועה"ד שבחי' מס"נ מגיע למעלה יותר מהתורה כענין יש קונה עולמו בשעה אחת, סד"ה מה יפו פעמייך, וזהו לא זז מחבבה עד שקראה אמי שלמעלה מבחי' אחותי והוא המתגלה בעשי"ת, וזהו שבר"ה עוברים לפניו כבני מרון דהיינו כמו צאן שהוא ע"ד מ"ש ברבות בשלח ס"פ כ"ד מה הצאן אע"פ שמחבלת את האילנות אין הבעלים מעלים עליה כך ישראל אע"פ שחוטאין הקב"ה נוהג בהם כצאן כו' ועי"ז ובחג נידונין על המים ונתתי מטר ארצך בעתו וגם ושאבתם מים בששון ממעייני הישועה, פי' כבני מרון בחי' בהמה רבה שלמעלה מבחי' כי האדם עץ השדה וה"ע רחל מבכה וענין עוברים לפניו ע"ד ויעבור הוי' על פניו ומתורץ קושיות מהרש"א בר"ה למה לא אמר נדונין אלא עוברין א"נ עוברים לפניו ע"ד אתם נצבים לפני ה' כו' לעברך בברית כו' ופי' בפנ"י נצבים לפני שיהיו פב"פ וזהו עוברין לפניו ע"ד לעברך בברית כו' ע"ש בד"ה אתם נצבים בלק"ת.

ולא נתן ה' כו' עד היום הזה, בגמ' פרק לפני אידיהן דף ה' ע"ב למדו מכאן דלא קאים איניש אדעתי' רביה עד ארבעים שנין, ומפרש"י ותס' שם משמע דקאי על משה עצמו ואפ"ל דכמו שארז"ל בן ארבעים לבינה, כך אחר ארבעים שנה יבא לבחי' בינה שהוא מבין דבר מתוך דבר וזהו קאים אדעתיה דרביה, גם בינה היא מם סתומה, ולכן צ"ל מ' שנה, רבות ס"פ כי תבא ע"ש, של"ה מ"ד ב' קע"א ב'.

תקנ"ו עבדת בשמחה כו' עמ"ש כל אשר יקרב אל חצר הפנימי' כו' והתירוץ שם שמחה בלי מבוקש, משא"כ שמחה זו מחמת שמתאווה לדבקה בו כו' וצ"ע בענין אדעתא דנפשי' בסידור גבי מרקד אתלת אעפ"כ חדאי כו' ולק"א פמ"א להיות חפץ ביחוד רצון עליון, וענין שינ הית' ממ"ש ע"פ היינו כחולמים כו' וארא תקס"ה, תעוררו ב' רישין י"ל חיצונית ופנימית הלב ממעמקי'.

ומל את לבבך ואת ר"ת אלול ע' אגה"ק ד"ה אין ישראל נגאלין כו' ומובן דגילוי פנימי' נלקח מלמעלה מן ההעת וי"ל דגילוי זה באלול י"ג מדה"ר כו' וזהו גדולה מילה שנכרתו עלי' י"ג בריתות עמ"ש ע"ז דר"ל המילה הגדולה גילוי פנימי' יסוד דע"י הוא ע"י י"ג בריתות והן מענין י"ג מדה"ר דאלול, וע' מאמר הנ"ל לקשרו עם אגה"ק, עוי"ל בע"א כי גילוי פנימי' הלב הוא למעלה מהדעת התחתון ע' אגה"ק אבל י"ל שנלקח מדעת עליון שממשיך כתר במדו' כדפי' ע"פ מים רבים כו' וע"ז א' אם אין דעת אין בינה משא"כ ד"ת מקבל מבינה לבד, תבנפש דעת מהתבוננות שמיע' לבד, אבל ד"ע ראי' ממש חכ' כתר (ע' ענין ראי' ע"פ ועשית בגדי קדש) ואלול אל דיעות כולל ב' דיעות ג"כ ד"ע ע"כ או ומל כו' גילוי פנימי' הלב, לכן בכור נוטל פי שנים בנכסי האב דוקא.

ע' לקו"ת משלי בפי' מגדל עוז וזהר שלח קס"ד.

מגדל ע' ע"ח ל' נק' מגדל והוא למעלה מכתר דז"א שהכתר מחצי התחתון דתבונה אבל למ"ד מקיף הנמשך מחצי העליון לפ"ז י"ל חומה כתר והמגדל ל' הנ"ל ת"ש בשבת מגדול ישועות גילוי ל' דצלם, למ"ד עולה ע"ד (ע' מגד) דשמע כי בלק"א דהה"מ ד"ח אתוון רברבין מגדל סי' ועד ל' קישוט, והנה ל' כ' ועליו ו' הענין כי כמו"כ בחי' זו בכללות אצי' בחי' ע"י שלמעלה מהכתר ובו מלובש חוט הא"ס זהו ו' משא"כ חומה כתר באצי' רק הארת הקו, וזהו בחי' א' עם בתי' מלאים כל טוב כי לבוש בית א"א וע"י כמ"ש בסידור בחנוכת הבית לדוד. ונשגב המגדול כי נשגב רק שמו לבדו, ומגדלות מל' שנעשי' עתיק לבי"ע והחומה זהו המסך, איה מחבר סופר חכ' דאצי' עם מגדל ע"י ועם מגדלו' מל'.

הערות כ"ק אדמו"ר שליט"א

לד"ה והיה עקב *

— נדפס לעיל עמוד תעט —

עמוד	שורה	
תעט	וכולל	פי' ושמרתם : ראה לקו"ת ראה כג, ג. וש"נ.
	כו'	בד"ה שובה : בלקו"ת. — כן כל הדרושים שהובאו לקמן הם בלקו"ת או בתו"א — לבד מאלו שמפורש אחרת.
	לאבותיך	דוקא בדיבור : שבועות כו, ב.
	ומחו"ד	כי עשי' . . או י"ל : ראה לקמן ס"ז בזה — שהוא באופן אחר קצת.
תפ	כוללם	מאמר דבראשית : ראה לקו"ת ר"פ בחקותי. שם במדבר יב, ד. ועוד.
	יחוד	רקיעים ובד' : לכאורה צ"ל : רקיעים וארץ ובד'. — וכן לקמן צ"ל כן.
תפא	אלא	לפני . . סופר : ספר יצירה פ"א.
	בחי'	כי רצון : ראה תו"א פז, ד. לקו"ת ויקרא לו, ב. ובכ"מ.
תפב	אלקיכם	קוב"ה : כנראה צ"ל : קובהו"ש **.
	ונק'	וזהו : כנראה צ"ל : (וזהו **.
	ועמך	פי' גם : ראה שרש מצות התפלה פל"ס"מ (בסהמ"צ להצ"צ).
תפד	צמצום	אותיות צנור : מק"מ לזח"ב קנו, א. מאו"א צ' בסופו.
תפה	ממשיכים	שיהי' ברוך : אולי צ"ל : שיהי' בריאת.
תפו	תפתח	ומ"ש ע"פ שני : כנראה צ"ל : ומ"ש ע"פ ע"פ שני **.
	למטה	אותיות תופר : ראה אור התורה — להצ"צ — ד"ה בן פורת תט, סע"ב.
תפז	תרי"ג	ע"פ עוטה אור : ברשימות הצ"צ על תהלים — נדפס בשם יהל אור.
תפט	כת'	כמ"ש ברע"מ : צ"ע. וראה ויקרא פא, ב.
	כו'	לעבוד . . עבודתו : ישעי' כח, כא.
תצ	ברית	אות ה' ד"ה : כנראה שבגוף כתי"ק הי' ענין זה באות ה' בדף ה'.
	בחי'	כמ"ש בזה"ג : אולי צ"ל כמ"ש בזח"א —, והוא שם ג, ב. וראה אוה"ת להצ"צ פ' וישב רסד, א.
	וכך	לא נתגלו . . פרטיות : ראה לקו"ת שה"ש מא, ג.

---

* נדפס בקונטרס בפ"ע בשנת ה'תשט"ז.

** נתקן בפנים ע"פ בוך באב' מס' 17.

מראה מקומות

מראה מקומות

לפסוקי תנ"ך ומאמרי רז"ל

(נערכו ע"י הרב התמים ר' אהרן שיחי' חיטריק)

עמוד תעט

דבר כי שומע עבדך : שמואל-א ג, י.
וישמע שאול : שם טו, ד.

עמוד תפ

שמע ישראל ה' אלקינו : דברים ו, ד.
ישראל עלו במחשבה : ב"ר בתחלתו.
בראשית נמי מאמר : ר"ה לב, א.

עמוד תפא

בכל לבבכם ובכל נפשכם : דברים יא, יח.
הנה מקום אתי : שמות לג, כא.
ביום ההוא יהי' הוי' אחד : זכרי' יד, ט.

עמוד תפב

וצדיק יסוד עולם : משלי י, כה.
פנו אלי עורף : ירמי' ב, כז.
מי לי בשמים ועמך לא חפצתי : תהלים עג, כה.
יאר ה' פניו אליך : במדבר ו, כה.

עמוד תפג

השיבנו.. נשובה : איכה ה, כא.
נהנין מזיו השכינה : ברכות יז, א.

עמוד תפד

אני הוי' לא שניתי : מלאכי ג, ו.

עמוד תפה

ארץ אשר ה' אלקיך דורש אותה : דברים יא, יב.
לאו דאית לך צדק ידיעא : ת"ז בהקדמה (פתח אליהו).

ויעבור ה' ויקרא : שמות לד, ו.
כבוד מלכותך יאמרו : תהלים קמה, יא.
והוכן בחסד כסאו : ישעי' טז, ה.

עמוד תפו

גדולה גמ"ח יותר מן הצדקה : סוכה מט, ב.
איזהו חסיד המתחסד עם קונו : זח"ב קיד, ב. זח"ג רכב, ב.
ושמר ה' אלקיך לך את הברית : דברים ז, יב.
והאדם ידע את חוה : בראשית ד, א.
ומלאה הארץ דעה : ישעי' יא, ט.

עמוד תפז

אות היא ביני וביניכם : שמות לא, יג.
אנכי עומד בין ה' וביניכם : דברים ה, ה.
בפיקודיך אשיחה : תהלים קיט, טו.
ארחות ה' חסד : שם כה, י.

עמוד תפח

אפשר אדם חורש כו' : ברכות לה, ב.
ועמדו זרים : ישעי' סא, ה.
אם יהיה נדחך בקצה השמים : דברים ל, ד.
גלו לבבל שכינה עמהם : מגילה כט, א.

עמוד תפט

אף שנקראו : בתניא שם : שנקראים.
ישכיל עבדי : ישעי' נב, יג.

עמוד תצ

בי' נברא עוה"ב : מנחות כט, ב.

ועמדו רגליו ביום ההוא: **זכרי' יד, ד.**
והארץ הדום רגלי: **ישעי' סו, א.**
ומקום רגלי אכבד: **שם ס, יג.**
הקל קול יעקב: **בראשית כז, כב.**

עמוד תצא

ויבקעו המים: **שמות יד, כא.**
אז יבקע כשחר אורך: **ישעי' נח, ח.**
דבר כי שומע עבדך: **שמואל־א ג, י.**
וישמע שאול: **שם טו, ד.**
שמור זו משנה: **ת״כ אמור ט, ב. (הובא ברש״י ויקרא כב, לא. דברים ד, ו). ספרי ראה פנ״ט. ראה לקו״ת בחוקותי מח, ד.**
דבר ה' זו הלכה: **שבת קלח, ב.**

עמוד תצב

והנה אנחנו מאלמים אלומים: **בראשית לז, ז.**
והי' אם שמוע תשמעו: **דברים יא, יג.**

עמוד תצג

בראשית נמי מאמר: **ר״ה לב, א.**
אלף אפים ישמשוניה: **דניאל ז, י.**
היש מספר לגדודיו: **איוב כה, ג.**
הללוהו כל מלאכיו כל צבאיו: **תהלים קמח, ב.**
כי אמרתי עולם חסד יבנה: **תהלים פט, ג.**

עמוד תצד

כי לא מחשבותי מחשבותיכם: **ישעי' נה, ח.**

עמוד תצו

במקום שבע״ת עומדים: **ברכות לד, ב. וראה הערת כ״ק אדמו״ר שליט״א בספר המאמרים ה'תש״ט עמוד 183.**

עמוד תצז

מי לי בשמים ועמך לא חפצתי בארץ: **תהלים עג, כה.**
כי פנו אלי עורף: **ירמי' ב, כז.**
הקב״ה מניח תפילין: **ברכות ו, א. זח״א רסו, ב.**
צדיק ה' בכל דרכיו: **תהלים קמה, יז.**
זכור רחמיך וחסדיך: **שם כה, ו.**
ושב.. ורחמך: **דברים ל, ג.**

עמוד תצח

כל ארחות הוי' חסד ואמת: **תהלים כה, י.**
בפיקודיך אשיחה: **שם קי״ט טו.**
אם בחקתי תלכו: **ויקרא כו, ג.**
ויקרא הוי' הוי': **שמות לד, ו.**
אם יהי' נדחך בקצה השמים: **דברים ל, ד.**
גלו לאדום שכינה עמהם: **ספרי מסעי לה, לד.**
מל' פה ותשבע״פ קרינן לה: **ת״ז בהקדמה (פתח אליהו).**

עמוד תצט

ועמדו זרים ורעו צאנכם: **ישעי' סא, ה.**
הנה ישכיל עבדי ירום ונשא: **שם נב, יג.**
נפשי אויתיך: **שם כו, ט.**

עמוד תק

וידו אוחזת בעקב עשו: **בראשית כה, כו.**
לעבדה ולשמרה, לעבדה זו רמ״ח מ״ע: **ראה זח״א כז, א. ת״ז סוף תי' נד. זח״ג קסה, ב.**
לכו לחמו בלחמי: **משלי ט, ה.**
גלו לאדום שכינה עמהם: **מגילה כט, א.**
אין לך עשב: **ראה ב״ר פ״י ו. זח״א רנא, א. מו״נ ח״ב פ״י. אגה״ק סוס״כ.**
בחכמה אתברירו: **הובא באגה״ק סכ״ח בשם הזהר. וראה זח״ב רנד, ב. ועי״ח שי״ח פ״ה. של״ט דרוש א. דרמ״צ מצות מחצית השקל. איסור אכילת בע״מ.**
הקול קול יעקב: **בראשית כז, כב.**
שממית בידים תתפש: **משלי ל, כח.**
שמעתי שמעך: **חבקוק ג, ב.**
כי תשמע בקול: **דברים יג, יט. כח, ב. ל, י.**
הקול נשמע בית פרעה זהר ויגש: **רט, ב.**

עמוד תקא

שברת ראשי תנינים: **תהלים עד, יג.**
רישא דעשו בעטפוי דיצחק: **תרגום יונתן בן עוזיאל בראשית ג, יג.**
ויקר אלקים אל בלעם: **במדבר כג, ד.**
ויהפוך ה' לך את הקללה לברכה: **דברים כג, ו.**
ולבי ער: **שה״ש ה, ב.**
ואתה תשופנו עקב: **בראשית ג, טו.**
חיל בלע ויקיאנו: **איוב כ, טו.**
בבטן עקב את אחיו: **הושע יב, ד.**
ונשמע קולו בבואו אל הקדש: **שמות כח, לה.**

הלא שמוע מזבח טוב: שמואל־א טו, כב.
שמור זו משנה: נסמן לעיל עמוד תצא.
ויעקבני זה פעמיים: בראשית כז, לו.

עמוד תקב

כמעשה דר״א בן דרודייא: ע״ז יז, א.
ולילה אור בעדני: תהלים קלט, יא.
אבן מאסו הבונים: שם קיח, כב.
ישראל לי ראש: תו״א ס״פ שמות ולקו״ת ס״פ שלח בארוכה.

עמוד תקג

שלשה פתחו באף: פס״ז בראשית ג, א.
והוא יגוד עקב: בראשית מט, יט.
אעלך גם עלה: שם מו, ד.
הוי׳ הוא האלקים: דברים ד, לה.
והי׳ הוי׳ לי: בראשית כח, כא.
ואביו שמר את הדבר: בראשית לז, יא.
תתן אמת ליעקב: מיכה ז, כ.

עמוד תקד

קוב״ה ואורייתא וישראל חד אינון: מובא בתניא ר״פ כ״ג בשם הזוהר. וראה זח״א כד, א. זח״ב ס, א. לקו״ת נצבים רד״ה כי קרוב אליך. — ולהעיר ג״כ מתיקונים תי׳ ו ותי׳ כב. (הערת כ״ק אד״ש בספר המאמרים ת״ש עמוד 66).
כי לא יראני האדם וחי: שמות לג, כ.
שירמי׳ קרא אותן כסף נמאס: ו, ל.
ויחזקאל קרא אותן סיגים: כב, יח.
בא זכרי׳ ואמר מנורת זהב כולה: ד, ב.
וברבות ס״פ מצורע: יט, ו.
ועי״ש ג״כ קפ״ה ב׳: יח, ד.
ועיין בשה״ש ס״פ כולך יפה: פ״ד.
ברבות ס״פ אמור לב, ח.
כי לא בכסף תגאלו: ישעי׳ נב, ג.

עמוד תקה

ויאמר אלקים יהי אור: בראשית א, ג.
כי לא ידח ממנו נדח: שמואל־ב יד, יד.
במקום שבעלי תשובה עומדין: נסמן לעיל עמוד תצו.
במי נמלך: רות רבה פ״ב, ג.
וצדיק יסוד עולם: משלי י, כה.
בינה רק עד הוד אתפשטת: ע״ח שער כ״ט פ״ח. טעמי המצות להרח״ו ס״פ שמיני ועוד. נתבאר ע״פ דא״ח בביאורי הזהר פ׳ כי תשא ע״פ והדל לא ימעיט.

עמוד תקו

צחוק עשה לי אלקים: בראשית כא, ו.
שמוע מזבח טוב: שמואל־א טו, כב.
גדול תלמוד: קידושין מ, ב.
ועשיתם אותם: ויקרא כו, ג.
והוא מרבות פ׳ עקב: ג, ז.
ושמר ה׳ לך את הברית: דברים ז, יב.
חי ה׳ אשר עמדתי: מלכים־א יח, טו.

עמוד תקז

ואלה המלכים כו׳ לפני מלך: בראשית לו, לא.
זרעו לכם לצדקה: הושע י, יב.
ונק׳ מצות המלך: ראה לקו״ת פ׳ במדבר ביאור לד״ה וידבר גו׳ אנכי ס״ב. ופ׳ ואתחנן ד״ה למען תירא.

עמוד תקח

מלאך רע עונה אמן בע״כ: שבת קיט, ב.

עמוד תקט

איש מזריע תחלה אזי יולדת נקבה: נדה כה, ב וש״נ.

עמוד תקי

שכלה.. תשכל: שמ״א טו, לג.
ילדה.. רבת בנים: שם ב, ה.
ותהי לפנינה ילדים: שם א, ב.
ועשב יש לו מזל כח רוחני: ראה ב״ר פ״י, ו. זח״א רנא, א. מו״נ ח״ב פ״י.
בזהר עקב: רעג, ב.

עמוד תקיא

כמעשה דרשב״י שנתן עצה: שהש״ר פ״א ע״פ נגילה ונשמחה בך.
אשקך מיין הרקח: שה״ש ח, ב.
שטן ופנינה כו׳ לש״ש נתכוונו: ב״ב טז, א. ילקוט שמעוני שמו״א רמז עז.
כי תהיינה לאיש שתי נשים: דברים כא, טו.
בענין ירושלים וקסרי׳: מגילה ו, א.
ואברהם זקן: בראשית כד, א.

עמוד תקיב

רפאות תהי לשריך: משלי ג, ח.
וספרתם לכם: ויקרא כג, טו.
פתחו לי כחודו של מחט: הובא בכ״מ בדא״ח, ולע״ע צ״ע מקומו. ויעוין לקו״ת קרח (נה, א). וראה שהש״ר ע״פ

אני ישנה. יל״ש שם. זח״ג צה, א.
פסיקתא רבתי פט״ו. פסיקתא דר״כ פרשת החודש (הערת כ״ק אדמו״ר שליט״א בספר המאמרים תש״ג עמוד קצח).
ויצאו אל מדבר שור: שמות טו, כב.
חמרא בתקופת תמוז: שבת נג, א.
כי שמש ומגן הוי׳ אלקים: תהלים פד, יב.
ששזפתני השמש: שה״ש א, ו.
אשר קרך בדרך: דברים כה, יח.
אשריכם זורעי על כל מים: ישעי׳ לב, כ.

עמוד תקיג

ודבורה אשה נביאה: שופטים ד, ד.
ויצא כברק חצו: זכרי׳ ט, יד.
דבש וחלב תחת לשונך: שה״ש ד, יא.
והמשנה דמכשירין: פ״ו מ״ד.
נהר דינור יוצא מזיעתן של חיות: ב״ר עח, א.
באבוד רשעים רנה: משלי יא, י.
ובזהר ר״פ חקת: קעט, ב.
ושפחה כי תירש: משלי ל, כג.
ובמד״ר ר״פ דברים: א, ו.

עמוד תקיד

מות יומת הנואף: ויקרא כ, י.
מחלליה מות יומת: שמות לא, יד.
למען יאריכון ימיך: שם כ, יב.
ועי׳ ברע״מ ר״פ שופטים: ערר, ב.
ויענך וירעיבך: דברים ח, ג.
ואנכי הסתר אסתיר פני ביום ההוא: דברים לא, יח.
שלש פעמים בשנה יראה: שם טז, טז.
כ״י הר״פ בד״ה כל הנביאים: נדפס במאמרי אדמו״ר הזקן — הנחת הר״פ ז״ל.
ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם: שמות כה, ח.
בינה אימא עילאה המקננת בכורסייא: ת״ז ת״י ו.
כרחל לפני גוזזיה נאלמה: ישעי׳ נג, ז.

עמוד תקטו

ונחלתו לא יעזוב: תהלים צד, יד.
וכדפרש״י פ׳ תשא: לד, ט.
ס״פ וישב: מ, כג.
בלא דעת נפש לא טוב: משלי יט, ב.
אם זכרתיך על יצועי: תהלים סג, ז.
ונהר יוצא מעדן: בראשית ב, י.
ופי׳ בזהר אתר דנשיו קם קמיה: פ׳ מקץ קצג, ב.

עמוד תקטז

פכ״ב דשבת: קמז, ב.
זכור את אשר עשה לך עמלק: דברים כה, יז.
ושכנתי בתוכם: שמות כה, ח.
ראוה מדברת מאי מדברת נבעלה: כתובות יג, א.
פה אל פה אדבר: במדבר יב, ח.
פ״ה דברכות: לב, ב.

עמוד תקיז

מלך לשדה נעבד: קהלת ה, ח. ראה זח״א קכב, א.
אין מלך בלא עם: ספר החיים פ׳ גאולה פ״ב בחיי וישב לח, ל. עמק המלך שער שעשועי המלך רפ״א. תניא ח״ב פ״ז. להעיר מפדר״א פ״ג.
ואראה את אדני יושב על כסא: ישעי׳ ו, א.

עמוד תקיח

הודו לאדוני האדונים: תהלים קלו, ג.
ויבא גוי צדיק: ישעי׳ כו, ב.
כל האומר אין לי אלא תורה: יבמות קט, ב.

עמוד תקיט

ושמרו דרך הוי׳ בראשית יח, יט.
אנכי הוי׳ אלקיך: שמות כ, ב.
שמע ישראל: דברים ו, ד.
כי עם קדוש אתה להוי׳: שם ז, ו.
כי חלק הוי׳ עמו: שם לב, ט.
אם תגביהי כנשר: ירמי׳ מט, טז.

עמוד תקכ

עולם הפוך ראיתי: ב״ב י, ב וש״נ.
רגליה יורדות: משלי ה, ה.
ואם בת היא וחיה: שמות א, טז.
אני הוי׳ הוא שמי וכבודי לאחר לא אתן: ישעי׳ מב, ח.
מלך אלקים על גוים: תהלים מז, ט.
ומלכותו בכל משלה: שם קג, יט.
אם אין פניך הולכים עמנו: שמות לג, טו.
יאר ה׳ פניו: במדבר ו, כה.

עמוד תקכא
אף חובב עמים.. וארז"ל אפי' בשעה : **דברים לג, ג. ב"ב ח, א.**
התשכח אשה עולה : **ישעי' מט, טו.**
רכב אלקים רבותים : **תהלים סח, יח.**
תחת היותך עזובה : **ישעי' ס, טו.**
אהל בל יצען : **ישעי' לג, כ.**

עמוד תקכב
ואמר ביום ההוא : **ישעי' כה, ט.**
בד"ה ביום השמיני שילח : **לקו"ת דברים פו, ג.**
וחבל עול מפני שמן : **ישעי' י, כז.**
שתיתי ייני עם חלבי : **שה"ש ה, א.**
הגדיל הוי' לעשות : **תהלים קכו, ג.**
והתגדלתי והתקדשתי : **יחזקאל לח, כג.**
הן עם לבדד ישכון : **במדבר כג, ט.**

עמוד תקכג
מקור מ"ח את הוי' : **ירמי' יז, יג.**
ואנכי לא אשכחך : **ישעי' מט, טו.**
בשוב ה' ציון : **ישעי' נב, ח.**
שרו של עולם : **זח"ג רטו, א.**
אלה תולדות השמים והארץ : **בראשית ב, ד.**

עמוד תקכד
כאשר השמים החדשים : **ישעי' סו, כב.**
ויאכילך את : **דברים ח, ג.**
ותעל שכבת הטל : **שמות טז, יז.**
וזרעתי את.. וזרע בהמה : **ירמי' לא, כז.**
שני עשר בקר.. והים עליהם : **מלכים-א ז, כה.**
אחרי ה' ילכו כאריה ישאג : **הושע יא, י.**
לך ה' הגדולה : **דה"א כט, יא.**
זכר רב טובך יביעו : **תהלים קמה, ז.**
צדקתך כהררי : **שם לו, ז.**
אל דיעות : **שמו"א ב, ג.**
אתה הראת לדעת : **דברים ד, לה.**

עמוד תקכה
ואתנה צאני צאן מרעיתי : **יחזקאל לד, לא.**

עמוד תקכו
בהמות הייתי עמך : **תהלים עג, כב.**
איזה חסיד המתחסד עם קונו : **זח"ב קיד, ב. זח"ג רכב, ב.**
לסוסתי ברכבי פרעה : **שה"ש א, ט.**
א"ת בניך אלא בוניך : **סוף ברכות וש"נ.**
שתוק כך עלה במחשבה : **מנחות כט, ב.**
נצח ישראל לא ישקר : **שמואל-א טו, כט.**
תכלית הידיעה שלא נדע : **ראה בחינת עולם ח"ח פ"ב, עיקרים מ"ב ספ"ל. של"ה קצא, ב.**

עמוד תקכז
שהמן יורד בזכות משה : **תענית ט, א. זח"ג קנו, א.**
כבד פה לגבי אורייתא דבע"פ : **זח"ג כח, א.**
בתלים סי' : **ג, י.**

עמוד תקכח
האדם הגדול בענקים : **במד"ר נשא פ' יג.**
ושמי הוי' לא נודעתי להם : **שמות ו, ג.**
ב' שמות ה' : **שם לד, ו.**
כולם בחכמה עשית : **תהלים קד, כד.**
ועל הכסא : **יחזקאל א, כו.**
והיה ה' לי לאלקים : **בראשית כח, כא.**
לפני ה' תטהרו : **ויקרא טז, ל.**
ומשה נגש אל הערפל : **שמות כ, כא.**
הנה ישכיל עבדי : **ישעי' נב, יג.**

עמוד תקכט
ולא כחמורו של רפב"י : **חולין ז, א.**
למען הודיעך כי לא על הלחם לבדו : **דברים ח, ג.**
טל עתיד להחיות בו את המתים : **שבת פח, ב וש"נ.**
ויתן לך האלקים מטל השמים : **בראשית כז, ח.**

עמוד תקל
קיים אברהם כל התורה : **משנה סוף קידושין.**
אשר לא יקוה לאיש : **מיכה ה, ו.**

עמוד תקלא
מטל השמים ומשמני הארץ : **בראשית כז, כח.**
כן יעמוד זרעכם ושמכם : **ישעי' סו, כב.**
נפתלי שבע רצון : **דברים לג, כג.**

עמוד תקלב
ועשה טוב שכן ארץ : **תהלים לז, ג.**
וביום השלישי יקימנו : **הושע ו, ב.**

עמוד תקלג

מענין חותם שוקע: ברשימות על שה״ש עמוד קצה.
אבנא למשקל בה: עי׳ בד״ה פקודא דא ליתן מחצית השקל לאדה״ז (נדפס בקונטרס בפ״ע תשכ״ג).
בד״ה וישב: בתו״א כו, ג.
ולא יהי׳ עוד כנעני: זכרי׳ יד, כא.

עמוד תקלד

משכני אחריך נרוצה: שה״ש א, ד.
תני מחייב דדהבא פרי הוא: ב״מ מה, ב.
סוף מגילה: לא, א.
כל ישראל יש להם חלק לעלם הבא: סנהדרין צ, א. זח״א נט, ב.
לעולם ירשו ארץ: ישעי׳ ס, כא.

עמוד תקלה

דאיהו ברוך ואיהי ברכה: זח״ב קסב, א.
זרע ברך ה׳: ישעי׳ סא, ט.

עמוד תקלו

משה פני חמה: ב״ב עה, א. זח״א כח, א ועוד.
תיקן הזן ויהושע כו׳: ברכות מח, ב. זח״ג רעה, א.
אין קישוי אלא לדעת: יבמות נג, ב.
ויאסור יוסף מרכבתו: בראשית מו, כט.

עמוד תקלז

כי לקח טוב: משלי ד, ב.
טוב לי תורת פיך: תהלים קיט, עב.
חמשה קנינים כו׳ תורה קנין אחד: אבות ו, י.

עמוד תקלח

שעכשיו שולחנו של אדם מכפר: חגיגה כז, א.
איש תם׳: בראשית כה, כז.
ארז״ל ע״פ ולגדודיו: חגיגה יג, ב.

עמוד תקלט

וישת מן היין וישכר: בראשית ט, כא.
נכנס יין יצא סוד: עירובין סה, א. סנהדרין לח, א. תנחומא שמיני ה. זח״ג לט, א.

עמוד תקמ

שמחו צדיקים בה׳: תהלים צז, יב.
וגילו ברעדה: שם ב, יא.
ויין ישמח לבב אנוש: תהלים קד, טו.
עקוב הלב מכל ואנוש הוא: ירמי׳ יז, ט.
המשמח אלקים ואנשים: שופטים ט, יג.
בראשית בחוכמתא או בקדמין: תרגום ירושלמי ותרגום אונקלוס.
וקראת לשבת עונג: ישעי׳ נח, יג.
יעקב הוא בריח התיכון.. כמ״ש ס״פ תרומה: קעה, ב. וראה זח״ג קפו, א.
בד״ה וללבן שתי בנות: תו״א כב, ד.

עמוד תקמא

ברוך ה׳ אלקי ישראל: תהלים מא, יד.
יעקב בחיר שבאבות: ב״ר פ׳ עו. זח״א קסג, ב. זח״ב כג, א. כו, א.
ויאהב יעקב את רחל: בראשית כט, יח.
כתר עליון דאיהו כתר מלכות: תיקוני זהר בהקדמה (פתח אליהו).
א״ת מה אלא מאה: מנחות מג, ב. זח״ג קעט, א.
כוסי רויה וארז״ל רכ״א לוגין: תהלים כג, ה. יומא עו, א.

עמוד תקמב

עמ״ש במ״א בענין גביע דיוסף: ראה אור התורה פ׳ מקץ דף שמה, ב.
כוס גימ׳ אלקים: זח״ג רמה, א. רעג, א. ת״ז תי׳ מז.
גבעה נשאה: ישעי׳ ל, כה.
והגבעות תמוטינה: שם נד, י.
יצאו מיים חיים מירושלים: זכרי׳ יד, ח.
מקוה ישראל ה׳: ירמי׳ יז, יג.
אותי עזבו מקור מ״ח: ירמי׳ יז, יג.
כי עמך מקור חיים: תהלים לו, י.

עמוד תקמג

להודיע לבנ״א גבורותיו: שם קמה, יב.
כל הנחלים הולכים אל הים: קהלת א, ז.

עמוד תקמד

יעקב אבינו לא מת: תענית ה, ב. זח״א רלה, ב. רמח, ב. זח״ב קמא, ב. קעה, א.
ואת רוח הטומאה אעביר: זכרי׳ יג, ב.
ילוה אישי אלי: בראשית כט, לד.
או״א נקי׳ ת״ר דל״מ: ראה זח״ג ד, א.
לויתן זה יצרת לשחק בו: תהלים קד, כו.
עין לא ראתה זה עדן: ישעי׳ סד, ג. ברכות לד, ב.

עמוד תקמו
הנושא בת אחותו : **יבמות סב, ב.**
נשא אדם אשה מקרובותיו : **ב״ר יח, ה.**

עמוד תקמז
וירא את העם בוכה למשפחותיו : **במדבר יא, י. שבת קל, א. יומא עה, א.**
ולא יתבוששו : **בראשית ב, כה.**
לא תעשון אתי כדמות שמשי : **ר״ה כד, ב. ע״ז מג, ב.**
ואשה אל אחותה לא תקח לצרור : **ויקרא יח, יח.**
ראה חיים עם אשה אשר אהבת : **שה״ש ט, ט.**

עמוד תקמח
גוזל אביו ואמו : **משלי כח, כד.**
ברוך ה׳ אלקי ישראל : **תהלים מא, יד.**
החכמים שהם עיני העדה : **ראה תענית כד, א. רש״י ד״ה מעיני העדה.**
אז תפקחנה עיני עיוורים : **ישעי׳ לה, ה.**
למה לי זה : **בראשית כה, לב.**
וכל זה איננו שוה לי : **אסתר ה, יג.**
אם תגביהי כנשר : **ירמי׳ מט, טז.**
שופך דם האדם באדם : **בראשית ט, ו.**

עמוד תקמט
זה אלי : **שמות טו, ב.**
בעבור זה עשה לי : **שם יג, ח.**
עם זו קנית : **שם טו, טז.**
איהו ברוך ואיהי ברכה : **זח״ב קסב, א.**
גדול העונה אמן : **ברכות נג, ב. זח״ג רכט, א. רעא, א.**
ישוב ירחמינו : **מיכה ז, יט.**
שמן תורק שמך : **שה״ש א, ג.**
והריקותי לכם ברכה : **מלאכי ג, י.**

עמוד תקנ
וזאת הברכה : **דברים לג, א.**
וזאת היא מל׳ : **זח״ג קעט.**
ה׳ מלך גיאות לבש : **תהלים צג, א.**

עמוד תקנא
חותמו של הקב״ה אמת : **שבת נה, א. זח״א כ, ב.**
מלוה ה׳ חונן דל : **משלי יט, יז.**
והי׳ ביום ההוא יצאו מ״ח : **זכרי׳ יד, ח.**

עמוד תקנב
מבטן מי יצא הקרח : **איוב לח, כט.**
ועל ראשי החיות.. כעין הקרח : **יחזקאל א, כב.**

עמוד תקנג
מאין לי בשר : **במדבר יא, יג.**
ועשה לי מטעמים : **בראשית כז, ד.**
ואולם אחיו הקטן יגדל ממנו : **שם מח, יט.**
מי שאמר לשמן וידליק : **תענית כה, א.**
ישראל עלו במחשבה במי נמלך : **ב״ר בתחלתו.**
הקב״ה מתפלל : **ברכות ז, א.**
כמ״ש במ״א עד״מ : **עי׳ לעיל פ׳ ואתחנן עמוד סט.**

עמוד תקנד
ותהלתי אחטם לך : **ישעי׳ מח, ט.**
ריח הוא דבר שהנשמה נהנית ממנו : **ברכות מג, ב.**
ויאבק איש : **בראשית לב, כד.**
משה נתנבא בזה : **ספרי מטות ב.**

עמוד תקנה
וימצא מאה שערים : **בראשית כו, יב.**
ברכו הוי׳ מלאכיו : **תהלים קג, כ.**

עמוד תקנו
ועתה יגדל נא : **במדבר יד, יז.**
צור ילדך תשי : **דברים לב, יח.**

עמוד תקנז
משארז״ל פ״ה דברכות : **ל, ב.**
עמ״ש ע״פ ואיבה אשית : **באור התורה בראשית דף מז, ב.**
עזב ה׳ את הארץ : **יחזקאל ח, יב.**

עמוד תקנח
לא הביט און ביעקב : **במדבר כג, כא.**
משארז״ל ביומא פרק בא לו : **סט, ב.**
וגר זאב עם כבש.. ושעשע : **ישעי׳ יא, ו. ח.**
ואת רוח הטומאה אעביר : **זכרי׳ יג, ב.**
הנה אנכי שולח : **מלאכי ג, כג.**
וראו כי שם ה׳ נקרא עליך : **דברים כח, י.**

עמוד תקנט
לכתך אחרי במדבר : **ירמי׳ ב, ב.**

קול קורא במדבר: ישעי' מ, ג.
וצמאון אשר אין בו מים: דברים ח, טו.
בידך אפקיד רוחי ר"ת באר: סידור האריז"ל בקשעהמ"ט. פע"ח שער קריאת שמע שעל המטה פ"י.
אליך ה' נפשי אשא: תהלים כה, א.
מה ה' אלקיך: דברים י, יב.

עמוד תקס

אל דעות ה': שמו"א ב, ג.
ותתצב אחותו מרחוק: שמות ב, ד.
מה שמו ומה שם בנו: משלי ל, ד.
חשף ה' את זרוע קדשו: ישעי' נב, י.
שמאלו תחת לראשי: שה"ש ב, ו.
ומבני יששכר יודעי בינה: דה"א יב, לב.

עמוד תקסא

ואם אין בינה אין דעת: אבות ג, יז.
כי עמך הסליחה למען תורא: תהלים קל, ד.
הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים: ברכות לג, ב.
יחד לבבי ליראה: תהלים פו, יא.
א"ת מה אלא מאה: מנחות מג, ב. זח"ב קכז, א.
כי הנה החומר ביד היוצר: ירמי' יח, ו.
והסירותי את לב האבן מבשרכם: יחזקאל לו, כו.

עמוד תקסב

כי קרן עור פני משה: שמות לד, לה.
והאדם ידע: בראשית ד, א.
ומלאה הארץ דעה: ישעי' יא, ט.
אשה יראת ה' היא תתהלל: משלי לא, ל.
ארז"ל אין לו להקב"ה: ברכות לג, ב.

עמוד תקסג

כ"א בזאת יתהלל המתהלל: ירמי' ט, כג.
בזאת יבא אהרן: ויקרא טז, ג.
תירא ואותו תעבוד: דברים ו, יג. י, כ.
סוף דבר הכל נשמע: קהלת יב, יג.

עמוד תקסד

ותגזור אומר ויקם: איוב כב, כח.
והאיש משה עניו מאד: במדבר יב, יג.
ועתה יגדל נא כח אד': שם יד, יז.

עמוד תקסה

פי' תשובה היינו תשוב ה': ראה זח"ג קכג, א.
והחכמה מאין תמצא: איוב כח, יב.
אמור לחכמה אחותי את: משלי ז, ד.
ומאת אדנים למאת הככר: שמות לח, כז.
עמ"ש ע"פ דודי לי ואני לו סעיף ה': נדפס בהרשימות על שה"ש עמוד קנב.

עמוד תקסו

לקמן פ' ראה: עמוד תרמא.
ויצא הראשון אדמוני: בראשית כה, כה.
בחכמה יבנה בית: משלי כד, ג.
בראשית בשביל ישראל: ראה ב"ר פ"א ד. ויק"ר פל"ו ד. רש"י ורמב"ן בראשית א, א.
בקשת מרבע"ה ונפלינו: שמות לג, טז.
לבסומי בפוריא: מגילה ז, ב.

עמוד תקסז

עשנו ולא אנחנו: תהלים ק, ג.
בכל צרתם לא צר: ישעי' סג, ט.
ולא נתכנו עלילות: שמואל-א ב, ג.
בכל יום' אברכך: תהלים קמה, ב.
לע"ל יקראו צדיקים על שמו של הקב"ה: ב"ב עה, ב.
אם צדקת מה תתן לו: איוב לה, ז.
רוכב שמים בעזרך: דברים לג, כו.
חיים שאל ממך: תהלים כא, ה.
ושאלה אשה משכנתה: שמות ג, כב.
עין בעין יראו: ישעי' נב, ח.
יראת ד' לחיים: משלי יט, כג.
כי עמך הסליחה למען תורא: תהלים קל, ד.
אשה יראת ד': משלי לא, ל.
איש אמו ואביו תיראו: ויקרא יט, ג.
אדמ"ו בד"ה וזאת המצוה: לקו"ת ואתחנן ט, ג.
שמוע מזבח טוב: שמואל-א טו, כב.
זכור לעבדיך לאברהם ליצחק: דברים ט, כז.
מן המים משיתיהו: שמות ב, י.
אמרות ד' אמרות טהורות: תהלים יב, ז.
ויהי למס עובד: בראשית מט, טו.
הנה ישכיל עבדי: ישעי' נב, יג.
תחת אשר לא עבדת: דברים כח, מז.
בן ואח אין לו: קהלת ד, ח.
ויאמינו בה': שמות יד, לא.

אם אין חכמה: אבות ג, יז.
מפלגא דלתתא: סנהדרין לס, א.
והובא ע״פ ועתה ישראל: במאמר הקודם.
אשר ברא לעשות לתקן: ראה פרש״י לבראשית רבה פי״א ז.
אנחנו מאלמים אלומים: בראשית לז, ז.

עמוד תקעא

בגמ׳ הקשו: ברכות לג, ב.
כי אל דעות ה׳: שמואל־א ב, ג.
מי עלה שמים וירד: משלי ל, ד.

עמוד תקעב

עלה אלקים בתרועה: תהלים מז, ו.
וירד ה׳ על הר סיני: שמות יט, כ.
הוי׳ בחכמה: משלי ג, יט.
עד שלא נברא העולם: פדר״א פ״ג.

עמוד תקעג

אין עני אלא בדעת: נדרים מא, א. זח״ג רעג, ב.
ומלאה הארץ דעה: ישעי׳ יא, ט.
מן המים משיתיהו: שמות ב, י.
שוטה מאבד מה שנותנין לו: חגיגה ג, ב.
שאמר ונחנו מה: שמות טז, ז.
ואנכי עפר: בראשית יח, כז.
חולין פרק כיסוי הדם: פח, א.
מה רב טובך אשר צפנת: תהלים לא, כ.
מה אדיר שמך: שם ח, ב.
ארז״ל אל תקרי: מנחות מג, ב. זח״ב קכז, א.

עמוד תקעד

וזרעתי את ב״י זרע אדם: ירמי׳ לא, כז.
שקר אין לו רגלים: זח״א קעא, א. ת״ז תי׳ כה.
ברא כרעא דאבוה: יונת אלם רפ״ב וראה תוס׳ יבמות ג, א.

עמוד תקעה

ויקם משה את המשכן: שמות מ, יח.
קמה אלומתי וגם נצבה: בראשית לז, ז.
ומשה עלה: שמות יט, ג.
ויקרא הוי׳ הוי׳: שם לד, ו.
והאיש משה עניו מאד: במדבר יב, יג.
ראשית חכמה: תהלים קיא, י.
עקב ענוה יראת ה׳: משלי כב, ד.

עמוד תקעו

כמ״ש בת״ז: בהקדמה (פתח אליהו).
כמשארז״ל פ״ט דשבת: פח, א.
ושמחת עולם על ראשם: ישעי׳ לה, י.

עמוד תקעז

בחכמה יסד ארץ: משלי ג, יט.
כי עמך הסליחה: תהלים קל, ד.
ואולם חי אני: במדבר יד, כא.
אשה יראת ה׳: משלי לא, ל.

עמוד תקעח

ראה נתתי לפניך: דברים ל, טו.
ומבני יששכר: דה״א יב, לב.
אם אין בינה אין דעת: אבות ג, יז.
עת לעשות לה׳: תהלים קיט, קכו.
אשריך ארץ: קהלת י, יז.
התורה נק׳ תרעא לדרתא: שבת לא, ב. וראה זח״א בהקדמה ז, ב.
איתא בילקוט בתהלים: רמז תשו.
ועתה ישראל מה ה׳ שואל מעמך: דברים י, יב.
ויקרא לו אל אלקי ישראל: בראשית לג, כ.
בשם אשר פי ה׳ יקבנו: ישעי׳ סב, ב.
עתידים צדיקים שיאמרו לפניהם קדוש: ב״ב עה, ב.

עמוד תקעט

ישראל פי׳ לי ראש: תו״א ס״פ שמות ולקו״ת ס״פ שלח בארוכה.
יוצאין בשיר שבמשנה: שבת עה, ב.
אני ה׳ אלקיכם אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים: במדבר טו, מא.
בדבר ה׳ שמים נעשו: תהלים לג, ו.
ומספר את רובע ישראל: במדבר כג, י.
כולם בחכמה עשית: תהלים קד, כד.
רצון אותיות צנור: מקדש מלך לזח״ב קנו, א. מאו״א אות צ בסופו.

עמוד תקפ

והחכמה מאין תמצא: איוב כח, יב.
כי בו שבת: בראשית ב, ג.
לאו אית לך צדק ידיעא: ת״ז בהקדמה (פתח אליהו).

עמוד תקפא

וכמ״ש בתניא: פרק יז.
חסד אל כל היום: תהלים נב, ג.

כבסביין לבושו: בראשית מט, יא.
תגל נפשי באלקי: ישעי׳ סא, י.

עמוד תקצד

יין המשומר משי״ב דפי׳ אדמ״ו: עין בסידור שער בהמ״ז בד״ה ענין ברכת הזימון. ועי׳ לעיל עמוד תקלח.
ועתה ישראל מה: דברים י, יב.
כי ה׳ אלקיכם הוא אלקי האלקים: דברים י, יז.

עמוד תקצה

ויאצל מן הרוח: במדבר יא, כה.

עמוד תקצו

ישא ה׳ פניו אליך: במדבר ו, כו.
לעשות את השבת: שמות לא, טז.
ילקוט ח״א דרמ״ג ב: רמז תשי.

עמוד תקצז

על אבן אחת שבעה עיניים: זכרי׳ ג, ט.
ועמ״ש בתילים ע״פ רכב אלקים: נדפס ביהל אור עמוד רמ.

עמוד תקצח

כי ה׳ אלקיכם: דברים י, יז.
כי האדם עץ השדה: דברים כ, יט.
בסידור ד״ה אחרי: נדפס לקמן עמוד תרפו עם הגהות.
אני אמרתי אלקים אתם: תהלים פב, ו.
צדיק ה׳ בכל דרכיו: שם קמה, יז.

עמוד תקצט

וידעת היום והשבות אל לבבך: דברים ד, לט.
ראו עתה כי אני אני הוא: שם לב, לט.

עמוד תר

במדרש תלים: סי׳ יט.
פ״ב דחגיגה: יג, א.
ועוף יעופף ועוף זה מיכאל: בראשית א, כ. זח״א מו, ב.
ארץ אשר ה׳: דברים יא, יב.

עמוד תרא

ש״ה כו׳ היינו כחולמים: תהלים קכו, א.
בחדש שופר: שם פא, ד.
כי חק לישראל הוא: שם פא, ה.
המביט לארץ ותרעד: תהלים קד, לב.
שאג ישאג על נוהו: ירמי׳ כה, ל.

עמוד תרב

עיניו כיונים: שה״ש ה, יב.
אשריך ארץ קהלת י, יז.

עמוד תרג

והמכתב מכתב אלקים הוא: שמות לב, טז.
ממרחק תביא לחמה: משלי לא, יד.
וברחמים גדולים אקבצך: ישעי׳ נד, ז.

עמוד תרד

רק אתכם ידעתי מכל משפחות האדמה: עמוס ג, ב.
והיה אם מעיני העדה: במדבר טו, כד.
עיניך תראינה ירושלים נוה שאנן: ישעי׳ לג, כ.
ואין אלקים עמדי: דברים לב, לט.
יש אחד ואין שני: קהלת ד, ח.
ראשון לציון: ישעי׳ מא, כז.
והארץ אשר אתם.. ארץ כו׳ תמיד. דברים יא, יא יב.

עמוד תרה

לא הביט און ביעקב: במדבר כג, כא.
דאורייתא מחכמה נפקת: זח״ב קכא, א. וראה שם פה, א.
נובלות חש״מ תורה: ב״ר יז, ז.
ותחלא כדה: בראשית כד, טז.
וראית את אחורי: שמות לג, כג.
שהשיג האריז״ל ברבע שעה: ראה הערת כ״ק אדמו״ר שליט״א בספר המאמרים תש״א עמוד 133.

עמוד תרו

והארץ הדום רגלי: ישעי׳ סו, א.
ברא כרעא דאבוהי: יונת אלם רפ״ב וראה תוס׳ יבמות ג, א.
וימלוך תחתיו: בראשית לו, לג.
רגליה יורדות: משלי ה, ה.
אם תשיב משבת רגליך: ישעי׳ נח, יג.
איזו בית אשר תבנו לי: שם סו, א.
כולם בחכמה עשית: תהלים קד, כד.
תושבע״פ מל׳ קרינן לה: ת״ז בהקדמה (פתח אליהו).

עמוד תרז

ויבן את הצלע: בראשית ב, כב.
ובניתי לך בית נאמן: מלכים־א יא, לח.
מימי לא קריתי כו׳: שבת קיח, ב.

אם ה׳ לא יבנה בית : תהלים קכז, א.
פקח עיניך : דניאל ט, יח.
ואל זה אביט אל עני ונכה רוח : ישעי׳ סו, ב.
ואתחנן כו׳ ואראה : דברים ג, כג. כה.
ויחרד כל העם : שמות יט, טז.

עמוד תרח

והיה אם שמוע : דברים יא, יג.
הנותן מטר ע״פ ארץ : איוב ה, י.

עמוד תרט

והיה אם שמוע : דברים יא, יג.
עשה רצונו כרצונך : אבות ב, ד.
מלא כל הארץ כבודו : ישעי׳ ו, ג.
את השמים ואת הארץ אני מלא : ירמי׳ כג, כד.

עמוד תרי

גדול תלמוד שמביא לידי מעשה : קידושין מ, ב.
שמוע מזבח טוב : שמואל־א טו, כב.
שמעתי שמעך יראתי : חבקוק ג, ב.
השמע לאזניך : ברכות יג, א.
ודברי אשר שמתי בפיך : ישעי׳ נט, כא.
אני המשנה המדברת בפיך : מגיד משרים ר״פ ויקרא ועוד.
תען לשוני אמרתיך : תהלים קיט, קעב.

עמוד תריא

תנו לה׳ אלקים כבוד בטרם יחשיך : ירמי׳ יג, טז.
ואין כבוד אלא תורה : אבות ו, ג.
גם חושך לא יחשיך ממך : תהלים קלט, יב.

עמוד תריב

א״ת בניך אלא בוניך : ברכות סד, א וש״נ.
אור זרוע לצדיק : תהלים צז, יא.
כלום אדם זורע קב : עי׳ פסחים פז, ב.
כאשר ירד הגשם והשלג מן השמים : ישעי׳ נה, י.
פקדת הארץ ותשוקקיה : תהלים סה, י.
חייב אדם לפקוד את אשתו : יבמות סב, ב. זח״א מט, א.
ביום חתונתו זו מ״ת : תענית כו, ב.
ויצא כברק חיצו : זכרי׳ ט, יד.
ואתא מרבבות קדש : דברים לג, ב.
אין התינוק יודע : ברכות מ, א.

הקב״ה מניח תפילין : ברכות ו, א.
באור פני מלך חיים : משלי טז, טו.

עמוד תריג

קדש ישראל לה׳ : ירמי׳ ב, ג.
בטנך ערימת חטים : שה״ש ז, ג.

עמוד תריד

כוסי רויה רכ״א לוגין : תהלים כג, ה. יומא עו, א.
דברי חכמים בנחת נשמעים : קהלת ט, טז.
כל ש״ז שאינו יורה כחץ : חגיגה טו, א.
צדיק כתמר יפרח : תהלים צב, יג.
בניסן נגאלו ובניסן עתידים להגאל : ר״ה יא, א. זח״ג רע״מ רמט, א. תקו״ז תי׳ כב (סז, ב).

עמוד תרטו

ויבא כגשם לנו כמלקוש יורה : הושע ו, ג.
ומס״ט שמו כשם רבו : סנהדרין לח, ב.
שמשה זכה לבינה : ראה ר״ה כא, ב.
נער הייתי גם זקנתי דקאי על שר העולם : יבמות טז ב. זהר חדש יתרו (פה, ב).
ושולח מים ע״פ חוצות : איוב ה, י.
ויהי מבדיל בין מים למים : בראשית א, ו.

עמוד תרטז

חמה כ״ב אתוון דאורייתא : ראה חגיגה יד, א. ב״ר מג, ז.
עוד כל ימי הארץ זרע וקציר : בראשית ח, כב.

עמוד תריז

ותורה אור ודרך חיים : משלי ו, כג.
דברי חכמים כדרבונות : קהלת יב, יא.
והיה העטופים ללבן : בראשית ל, מב.
ואתה עיף ויגע ולא ירא : דברים כה, יח.

עמוד תריח

יותר משהעגל רוצה לינק : פסחים קיב, א.
פלג אלקים מלא מים : תהלים סה, י.
יפתח ה׳ לך את אוצרו הטוב : דברים כח, יב.
פותח את ידיך : תהלים קמה, טז.

עמוד תריט

אורך ימים מימינה : משלי ג, טז.

וארוכתך מהרה תצמח: ישעי׳ נח, ח.
לכו לחמו בלחמי: משלי ט, ה.
אינו דומה שונה פרקו מאה פעמים: חגיגה ט, ב.

עמוד תרכ

כל האומר אין לי אלא תורה: יבמות קט, א.
הלוך וקנית לך אזור פשתים.. כאשר ידבק: ירמי׳ יג, א. יא.
בלבי צפנתי אמרתיך: תהלים קיט, יא.
ובדעת חדרים ימלאו: משלי כד, ד.

עמוד תרכא

שמור זו משנה: ת״כ אמור ט, ב. (הובא ברש״י ויקרא כד, לא. דברים ד, ו).
ספרי ראה פנ״ט.
ונוצר אותיות רצון: מקדש מלך לזח״ב קנו, א. מאו״א אות צ בסופו.
וכתבתם על מזוזות ביתיך ובשעריך: דברים יא, כ.
אם ה׳ לא יבנה: תהלים קכז, א.
יה״ר שיהא מורא שמים: ברכות כח, ב.
אם אמר יאמר העבד: שמות כא, ה.
מה נשתנה אוזן: קידושין כב, ב.
והגעתם אל המשקוף: שמות יב, כב.
ועתה ישראל שמע אל החוקים: דברים ד, א.

עמוד תרכב

וארא את הארץ: דברים ג, כה.
כל הנביאים נתנבאו בכה: ספרי מטות ב.
וראית את אחורי: שמות לג, כג.
והי׳ הדברים האלה: דברים ו, ו.
חכם עדיף מנביא: ב״ב יב, א. זח״א ז, ב ועוד.

עמוד תרכג

באשר דבר מלך שלטון: קהלת ח, ד.
וידבר אלקים כו׳ אנכי: שמות כ, א ב.
לשמוע בקול דברו: תהלים קג, כ.
מי יעלה לנו השמימה.. מילה בר״ת והו״ בס״ת: ספר הבהיר.
בעצם היום הזה נימול: בראשית יז, כו.
ארוממך ה׳ כי דילתני: תהלים ל, ב.
ופסח ה׳ על הפתח: שמות יב, כג.
קול דודי מדלג: שה״ש ב, ח.

עמוד תרכד

עורה למה תישן ה׳: תהלים מד, כד.
עם זו יצרתי לי: ישעי׳ מג, כא.
זה אלי: שמות טו, ב.
מזה ומזה הם כתובים: שם לב, טו.
אין מלך בלא עם: בחיי וישב לח, ל.
ספר החיים פ׳ גאולה פ״ב. עמק המלך שער שעשועי המלך רפ״א.
ולא כהתה עינו: דברים לד, ז.

עמוד תרכה

ותהלתי אחטם לך: ישעי׳ מח, ט.
וברבות פי׳: במד״ר ה, ה.
בת״ז מזוזות זז מות: תי׳ כב (סו, א).
עי׳ זח״ג ש, ב.
בחכמה יבנה בית: משלי כד, ג.

עמוד תרכו

שמעו שמים והאזינו ארץ: ישעי׳ א, ב.
האזינו השמים ותשמע הארץ: דברים לב, א.
ארץ הרים ובקעות: שם יא, יב.
למטר השמים: שם יא.
והחיות רו״ש: יחזקאל א, יד.
כאברהם שקראו הר: פסחים פח, א.
חותמו של הקב״ה נק׳ אמת: שבת נה, א.
והתורה נק׳ אמת: ירושלמי ר״ה פ״ג ה״ח. איכ״ר פתיחתא ב.
הר ההר הר ע״ג הר: תנחומא חקת יד.
ולא יכנף: ישעי׳ ל, כ.

עמוד תרכז

כל המרחם על הבריות: שבת קנא, ב.
אשה מזרעת תחלה יולדת זכר: נדה לא, א. וש״נ.
כל אות שאין גויל מוקף לה: מנחות כט, א.

עמוד תרכח

למען תהי׳ תורת ה׳ בפיך: שמות יג, ט.
אני המשנה המדברת בפיך: מגיד משרים ר״פ ויקרא ועוד.
כשרים כשנעשים הרצועות מקלף: שו״ע או״ח סי׳ לב. ושו״ע אדמוה״ז סי׳ לג, ג.
ז״א בעתיקא אחיד ותליא: זח״ג רצב, א.
רצועות שחורות הלמ״מ: מנחות לה, א.
ואף על הבתים מבואר בפוסקים שצריכים להיות שחורות: שו״ע או״ח סי׳ לג, בשם הרמב״ם. ובשו״ע אדמוה״ז שם.

עמוד תרכט

וישב ה' מלך לעולם : תהלים כט, י.
וה' לך לאות : שמות יג, ט.
וראו כל עמי הארץ : דברים כח, י.
בצלם אלקים עשה את האדם : בראשית ט, ו.
לך ה' הגדולה : דה"א כט, יא.
ואנכי עפר ואפר : בראשית יח, כז.

עמוד תרל

ארך אפים וגדל חסד : תהלים קמה, ח.
ארי' שאג מי לא יירא : עמוס ג, ח.
אותותינו לא ראינו : תהלים עד, ט.
כי ההרים ימושו : ישעי' נד, י.
ועמדו רגליו וכו' : זכרי' יד, ד.

עמוד תרלא

אם רץ לבך שוב : ת"ז בהקדמה (ז, א).

עמוד תרלה

פנים בפנים דיבר ה' עמכם : דברים ה, ד.
רשעים מלאים חרטות : ר"ח שער היראה בשם ספר חסידים.
משכיל לאיתן האזרחי : תהלים פט, א.
כי עם קשה עורף הוא וסלחת : שמות לד, ט.

עמוד תרלו

אל תכזב בשפחתיך : מלכים־ב ד, טז.

עמוד תרלז

זכור את כו' לא תשכח : דברים כה, יז.
בינה עד הוד אתפשטת : ע"ח שער כ"ט פ"ח. טעמי המצות להרח"ו ס"פ שמיני ועוד. נתבאר ע"פ דא"ח בביאורי הזהר פ' כי תבא ע"פ והדל לא ימעיט. דרך מצותיך מצות מחצית השקל ושם בח"ב (הערת כ"ק אד"ש בספר המאמרים תש"ד עמוד נג).
ערבים עלי ד"ס : ע"ז לה, א.
כל שמעשיו מרובין מחכמתו : אבות ג, ט.

עמוד תרלח

תושבע"פ מל' קרינן לה : ת"ז בהקדמה (פתח אליהו).
וגדול תלמוד שמביא לידי מעשה : קידושין מ, ב.
איתן אותיות תניא : ת"ז תי' כא.
נר דלוק על ראשו : נדה ל, ב.
שבזמן הגלות אין השם שלם : ראה תנחומא ס"פ תצא, רש"י ס"פ בשלח.
ומלתם את ערלת לבבכם : דברים י, טז.
ומל ה' אלקיך את לבבך : שם ל, ו.
עוונותיכם מבדילים : ישעי' נט, ב.
אם יהי' נדחך בקצה השמים : דברים ל, ד.
הנה ישכיל עבדי ירום : ישעי' נב, יג.

עמוד תרלט

ארץ אשר כו' מראשית השנה : דברים יא, יב.
לעולם ירשו ארץ : ישעי' ס, כא.
אני ה' לא שניתי : מלאכי ג, ו.

עמוד תרמ

איש אשר כברכתו בירך אותם : בראשית מט, כח.
ואולם אחיו הקטן יגדל ממנו : שם מח, יט.
כל הנביאים נתנבאו בכה : ספרי מטות ב.

עמוד תרמא

ואראה את אד' יושב : ישעי' ו, א.
חכמת אדם תאיר פניו : קהלת ח, א.
ואמר ביום ההוא הנה אלקינו זה : ישעי' כה, ט.
אשר עשה עמכם להפליא : יואל ב, כו.

עמוד תרמב

כמארז"ל ע"פ והיו הדברים : פס"ז ואתחנן ו, ו.
שכר מצוה מצוה : אבות ד, ב.
שמים בזרת תיכון : ישעי' מ, יב.
בת"ז : בהקדמה (פתח אליהו).
שמאל דוחה וימין מקרבת : סוטה מז, א. זח"ב כז, א. קו, ב. זח"ג קעז, ב.
וינועו ויעמדו מרחוק : שמות כ, יח.
שאו ידיכם קדש : תהלים קלד, ב.
שמאלו כו' וימינו תחבקני : שה"ש ב, ו.
ועמ"ש ע"פ אחרי ה' : עי' לקמן עמוד תרפו.

עמוד תרמג

הודו על ארץ ושמים : תהלים קמח, יג.
אני הוי' לא שניתי : מלאכי ג, ו.
להנחיל אוהבי יש : משלי ח, כא.
מלכותך מלכות כל עולמים : תהלים קמה, יג.
מימינו אש דת : דברים לג, ב.
די לחכימה ברמיזא : זח"א כו, ב.

עמוד תרמד

כתרו את בנימין : שופטים כ, מג.
גבי רבה בר נחמני : ב"מ פו, א.
יפה שעה אחת בתשובה ומע"ט בעוה"ז : אבות ד, יז.

עמוד תרמה
מאד זה מה״מ: זח״א יה, א. זח״ב סח, ב. קנ, א.

עמוד תרמו
מלאך רע עונה אמן בע״כ: שבת קיט, ב.
ככה יעשה איוב: איוב א, ה.
ברוך ה׳ יום יום יעמס לנו: תהלים סח, כ.
כתר עליון איהו כתר מלכות: ת״ז בהקדמה (פתח אליהו).

עמוד תרמז
עוה״ב שאין בו לא אכילה: ברכות יז, א.

עמוד תרמח
גל עיני ואביטה נפלאות מתורתיך: תהלים קיט, יח.
שהתורה קדמה אלפיים שנה לעולם: ראה מדרש תהלים צ, ד. ב״ר פ״ח, ב. ויק״ר פי״ט, א. תנחומא וישב ד. זח״ב מט, א. קסא, א. זח״ג קכח, א. קנט, א. וראה ג״כ קונטרס י״ב תמוז תש״ח (קונטרס נט) ע׳ 36. (הערת כ״ק אדמו״ר שליט״א בסה״מ קיץ ת״ש עמוד פג. תשי״א עמוד רסב.

עמוד תרמט
והחכמה מאין תמצא: איוב כח, יב.

עמוד תרנ
ויעש דוד שם: שמואל־ב ח, יג.
עד שלא נבה״ע היה הוא ושמו בלבד: פדר״א פ״ג.

עמוד תרנא
כחשיכה כאורה: תהלים קלט, יב.
אני אותיות אין: פרדס שער הטעמים פרק א.

עמוד תרנג
ידים שאין מוכיחות הויין ידים או כו׳: נדרים ה, ב וש״נ.

עמוד תרנד
ויפוזו זרועי ידיו: בראשית מט, כד.
כי ה׳ יתן חכמה: משלי ב, ו.
פיה פתחה בחכמה: משלי לא, כו.

עמוד תרנה
אורייתא מח״ע נפקת: זח״ב פה, א.

עמוד תרנז
דשכר מצוה מצוה: אבות ד, ב.
אנכי תרגלתי לאפרים: הושע יא, ג.

עמוד תרנח
וזרחה לכם יראי שמי: מלאכי ג, כ.
ר״א בן דורדייא שקנה עולמו בשעה אחת: ע״ז יז, א.
אין רע יורד מלמעלה: ב״ר נא, ה. תנחומא וירא יח. מדרש תהלים קמט, א.
מפי עליון לא תצא הרעות: איכה ג, לח.

עמוד תרנט
ובערת הרע מקרבך: דברים יג, ו.

עמוד תרסא
נתיב לא ידעו עיט: איוב כח, ז.
צדיק באמונתו יחיה: חבקוק ב, ד.
והאמונה אזור חלציו: ישעי׳ יא, ה.
ימים יוצרו ולא אחד בהם זה יוהכ״פ: תהלים קלט, טז. מדרש תהלים שם.
בטל רצונך מפני רצונו: אבות ב, ד.
מי גילה לבני רז זה: שבת פח, א.

עמוד תרסב
אל יאמר אדם א״א בבשר חזיר: ספרא ורש״י קדושים כ, כו.
החפץ ה׳ בעולות וזבחים: שמואל־א טו, כב.
או יחזיק במעוזי יעשה שלום לי: ישעי׳ כז, ה.
הנה ישכיל עבדי: ישעי׳ נב, יג.
משכיל לאיתן: תהלים פט, א.

עמוד תרסג
ע״כ יעזוב איש: בראשית ב, כד.
והשיב לב אבות על בנים: מלאכי ג, כד.
איתנים אותיות תנאים: ת״ז תי׳ כא.
שמעו הרים ואיתנים: מיכה ו, ב.
אחכמה והיא רחוקה ממני: קהלת ז, כג.
קראוהו בהיותו קרוב: ישעי׳ נה, ו.

עמוד תרסד
שבזמן שאין בהמ״ק קיים אין השם שלם: נסמן לעיל עמוד תרלח.

עמוד תרסה
ותשב באיתן קשתו: בראשית מט, כד.
וישב הים לפנות בקר לאיתנו.. לאיתנו לתנאו: שמות יד, כז. שמו״ר כא, ו.

בזכות יוסף נקרע הים: **מכילתא בשלח יד.**
שמש ומגן הוי' אלקים: **תהלים פד, יב.**
מי יעלה לנו השמימה ר"ת מילה וס"ת הוי': **ספר הבהיר.**
הלא אנכי טוב לך: **שמואל-א, א, ח.**
ויאבק איש שהעלו אבק עד כסה"כ: **בראשית לב, כה. חולין צא, א.**

עמוד תרסז

בס"י הבן בחכמה וחכם בבינה: **בתחלתו.**
עי' בד"ה החלצו — רנ"ט פכ"ה ובהערת כ"ק אדמו"ר שליט"א.
אין תנאי בנשואין: **כתובות קז, א.**
במי נמלך בנשמותיהן של צדיקים: **ב"ר בתחילתו.**
וה' ברך את אברהם בכל: **בראשית כד, א.**

עמוד תרסח

ויברך אלקים את יום השביעי: **שם ב, ג.**
וקראת לשבת עונג... אז תתענג: **ישעי' נח, יג. יד.**
את הברכה אשר תשמעו: **דברים יא, כז.**

עמוד תרסט

שום תשים עליך מלך: **דברים יז, טו.**
הלא שמוע מזבח טוב: **שמואל-א טו, כב.**

עמוד עתר

אם אין יר"ת אין חכמה: **אבות ג, יז.**
ואם צדקת מה תתן לו: **איוב לה, ז.**

עמוד תרעא

בעל תשובה בחילא יתיר: **זח"א קכט, ב.**
דר"א בן דורדייא שצעק עד שיצאה נשמתו: **ע"ז יז, א.**
אל יאמר אדם אי אפשר בבשר חזיר: **ספרא ורש"י קדושים כ, כו.**
שהמשיל במדרש נעשה ונשמע לשני כוסות: **שמו"ר כז, ט.**
כוס ישועות אשא: **תהלים קטז, יג.**

עמוד תערב

ואורייתא סתים וגליא: **זח"ג עא, ב. עג, א. צח, ב. קנט, א.**
השמע לאזנך מה שאתה מוצא מפיך: **ברכות יג, א.**
וברבות איכה סה, א: **א, לג.**

לא ישתה אדם כוס זה: **נדרים כ, ב.**
ועשיתם אתם כאלו עשאוני: **ויקרא כו, ג. זח"ב קיג א. וראה ויק"ר לה, ז.**

עמוד תרעג

ועתה מה ה' אלקיך שואל מעמך: **דברים י, יב.**
וירא ראשית לו: **דברים לג, כא.**
לא זז מחבבה עד שקראה אמי: **שמו"ר נב, ד. זח"ג רסה, א.**
ששים המה מלכות אלו ס' מסכתות: **שה"ש ו, ח. וברבות שם.**
ויקם עדות ביעקב: **תהלים עח, ה.**
רני ושמחי בת: **זכרי' ב, יד.**
ובקולו תשמעו ואותו תעבודו: **דברים יג, ה.**

עמוד תרעד

העונה איש"ר מברך בכל כחו: **שבת קיט, ב.**
אמר דוד לי נאה לברך: **פסחים קיט, ב.**
גדול העונה אמן יותר מן המברך: **שם נג, א.**

עמוד תרעה

אשר עשה עמכם להפליא: **יואל ב, כו.**
ה' מנת חלקי וכוסי: **תהלים טז, ה.**

עמוד תרעו

במלכים-א ס"י: **יח, לט.**
אני הוא שמי: **ישעי' מב, ח.**
עין בעין יראו: **שם נב, ח.**
שאו ידיכם קדש: **תהלים קלד, ב.**
ועשית חג שבועות: **דברים טז, י.**
ועתה יגדל נא כח אד': **במדבר יד, יז.**

עמוד תרעז

שכסא דמלכא משיחא יהי' מחזיק רכ"א לוגין: **ראה יומא עו, א.**
זרע ברך ה': **ישעי' סא, ט.**
ה' מנת חלקי: **תהלים טז, ה.**
התהלך לפני: **בראשית יז, א.**
ישמעאל בני ברכני: **ברכות ז, א.**

עמוד תרעח

והמלך שלמה ברוך: **מלכים-א ב, מה.**
ותרב חכמת שלמה: **שם ה, י.**
וצחוק עשה לי אלקים: **בראשית כא, ו.**

הלוך ונסוע, פי׳ בזהר : **בראשית יב, ט. זח״א פה, א.**
בנים אתם לה׳ אלקיכם : **דברים יד, א.**
ברא כרעא דאבוה : **יונת אלם רפ״ב. וראה תוס׳ יבמות ג, א.**
אשרי הגוי אשר הוי׳ אלקיו : **תהלים לג, יב.**
כי הוא אמר ויהי : **תהלים לג, ט.**
והיה ביום ההוא יצאו מ״ח מירושלים : **זכרי׳ יד, ח.**
הוא דא עתיקא : **זח״ג קעח, ב.**

עמוד תרצא

ויטע אשל : **בראשית כא, לג.**
תולדות פרץ : **רות ד, יח.**
אני ה׳ לא שניתי : **מלאכי ג, ו.**
לעולם ה׳ דברך נצב בשמים : **תהלים קיט, פט.**

עמוד תרצב

והחיות רצוא ושוב : **יחזקאל א, יד.**
וירא העם וינועו : **שמות כ, יח.**
יצר תינוק ואשה תהא שמאל דוחה : **סוטה מז א. זח״ג קעז, ב.**
השמע לאזניך מה שאתה מוצא בפיך : **ברכות יג, א.**
ואתה מחיה את כולם : **נחמי׳ ט, ו.**
ודברי אשר שמתי בפיך : **ישעי׳ נט, כא.**
את ה׳ האמרת : **דברים כו, יז.**
בדבר ה׳ זו הלכה : **שבת קלח, ב.**
דרמ״ח פקודין הן רמ״ח אברים דמלכא : **ראה ת״ז תי׳ ו.**
שלשים בפסת היד : **אהלות א, ח.**

עמוד תרצד

ה׳ שמעתי שמעך יראתי : **חבקוק ג, ב.**
שהתפלה היא במקום קרבנות : **ברכות כו, א. זח״ב כ, ב.**
אחותי בת אבי היא : **בראשית כ, יב.**
אליך ה׳ נפשי אשא : **תהלים כה, א.**

עמוד תרצה

מתי יבא פסוק זה לידי ואקיימנו : **ראה יומא יט, ב.**

עמוד תרצו

אבל חרדה גדולה נפלה עליהם : **דניאל י, ז.**
אם יתקע שופר בעיר : **עמוס ג, ו.**

עמוד תרחצ

ויאהב יעקב את רחל : **בראשית כט, יח.**
איתא בילקוט ח״ב דפ״ח ודף קד : **רמז תקצה. תשמה.**
הנה אנכי שולח : **מלאכי ג, כג.**
תורת ה׳ תמימה : **תהלים יט, ח.**
קול דודי כו׳ מדלג : **שה״ש ב, ח.**
ונהר יוצא מעדן... יובל שמו : **בראשית ב, י. זח״ב פג, א. זח״ג נח, א. וראה ג״כ בכורות נה, ב. ויק״ר ספכ״ב.**

עמוד תרצט

עתידים צדיקים : **ב״ב עה, ב.**
והי׳ אמונת עתך חוסן : **ישעי׳ לג, ו.**
שמאלו תחת ראשי : **שה״ש ח, ג.**
כימי צאתך מאמ״צ אראנו נפלאות : **מלאכי ז, טו.**

עמוד תש

אני בינה לי גבורה : **משלי ח, יד.**
יאמרו ליצחק כי אתה אבינו : **שבת פט, ב.**

עמוד תשא

וחסדי מאתך לא ימוש : **ישעי׳ נד, י.**
ספ״ג דפסחים : **ג, א.**
בגמ׳ סוף מכות : **כד, א.**

עמוד תשב

וקראת לשבת ענג : **ישעי׳ נח, יג.**
וזכרתי את בריתי יעקוב : **ויקרא כו, מב.**

עמוד תשג

ויטע הוי׳ אלקים גן : **בראשית ב, ח.**
גדול העונה אמן : **ברכות נג, ב.**
צדיק אוכל : **משלי יג, כה.**

עמוד תשד

כה אמר ד׳ שמרו משפט : **ישעי׳ נו, א.**
ועמך כולם צדיקים : **שם ס, כא.**

עמוד תשה

לבושיה כתלג חיוור : **דניאל ז, ט.**

עמוד תשו

התהלך לפני : **בראשית יז, א.**
ספ״ה דסוטה : **לא, א.**
כי א־ל דעות : **שמואל־א ב, ג.**
א״ת שושנים אלא ששונים : **שבת ל, ב. זח״ב רעד, א.**

ואכלתם שם לפני ה׳: דברים יב, ז.
וכל בנייך לימודי ה׳ א״ת בנייך: ישעי׳ נד, יג. ברכות סד, א. ושו״נ.
כל רב מבבל: סדר תנאים ואמוראים בסופו, אגרת רב שרירא גאון. הק׳ ספר התיקונין כת״י, הובא ונתבאר בתחילת שער מאמרי רשב״י, ע״ח שי״ט פ״ג — נתבאר ע״פ דא״ח בהוספות לתו״א אסתר ד״ה להבין למה לעתיד פ״ג. — הערת כ״ק אדמו״ר שליט״א.

עמוד תשכא

בבה״ז בדרוש מחצית השקל: זח״ב פ׳ תשא קפז, ב.
פלוגתא אם באחד באלול ר״ה למעשר בהמה: ר״ה ב, א.
ואתה הוא ה׳ לבדך: נחמי׳ ט, ו.

עמוד תשכב

ובחרת בחיים זו אומנת: ירושלמי פאה רפ״א.
מלכותך מלכות כל עולמים: תהלים קמה, יג.
בזוה״ק פ׳ בלק: קפז, א.

עמוד תשכג

כוס ישועות אשא: תהלים קטז, יג.

עמוד תשכד

חק לישראל ומשפט לאלקי יעקב: תהלים פא, ה.
עיני ה׳ אלקיך בה מראשית השנה: דברים יא, יב.

עמוד תשכה

בפ׳ וירא בד״ה פתח אליהו: בתו״א.
אין עשב מלמטה: ראה ב״ר פ״י, ו. זח״א רנא, א. מו״נ ח״ב פ״י.
יפה צעקה לאדם: ר״ה טז, א.

עמוד תשכו

ותפקדנו לבקרים: איוב ז, יח.
דקרו ליי׳ אלקא דאלקייא: מנחות קי, א.
במקום גדולתו: מגילה לא, א.
המגביהי כו׳ המשפילי: תהלים קיג, ה.
ואין אדם נוקף אצבעו: חולין ז, ב. זח״ג רעד, ב.
אלביש שמים קדרות: ישעי׳ נ, ג.

עמוד תשכז

השמר לך פן תשכח: דברים ו, יב.
לא לחכמים לחם: קהלת ט, יא.
והחכמה תחיי׳ בעליה: קהלת ז, יב.

עמוד תשכח

כל מלאכה לא יעשה בהם: שמות יב, טז.
בזהר אמרו: בדרך מצותיך מצות חמץ ומצה מציין לזח״א קנז, א. וראה זח״ב מא, א.
שכן ארץ ורעה אמונה: תהלים לז, ג.
וצדיק באמונתו יחיה: חבקוק ב, ד.
ויתן לו מעשר מכל: בראשית יד, כ.
והאמין בהוי׳: בראשית א, ו.
ואהי׳ אצלו אמון: משלי ח, ל.
אז ישיר כו׳ זה א־לי: שמות טו, א.
ורש״י בשה״ש: ד, ח.

עמוד תשכט

אנכי ה׳ אלקיך: שמות כ, ב.
בדבר ה׳ שמים נעשו: תהלים לג, ו.
אתה הראת לדעת: דברים ד, לה.

עמוד תשל

עין בעין נראה: במדבר יד, יד.
מרחוק ה׳ נראה לי: ירמי׳ לא, ג.
שהמלאכים בקשו את התורה: שבת פח, ב.
וירם קרן לעמו: תהלים קמח, יד.
ישת חשך סתרו: שם יח, יב.

עמוד תשלא

דקרו ליי׳ אלקא דאלקייא: מנחות קי, א.
רגליה יורדות מות: משלי ה, ה.
לי יאורי: יחזקאל כט, ג.

עמוד תשלב

שלשה פתחו באף: פס״ז בראשית ג, א.
מדלג על ההרים: שה״ש ב, ח.
ופסח ה׳ על הפתח: שמות יב, כג.
עצם מעצמי: בראשית ב, כג.
וע׳ במשנה סוף סוטה: מט, א.

עמוד תשלג

אורייתא סתים וגליא: זח״ג עא, ב. עג, א. צח, ב. קנט, א.
נובלות חכמה שלמעלה תורה: ב״ר יז, ז.
ידע שור קונהו: ישעי׳ א, ג.
ושבתי אל בית אבי: בראשית כח, כא.

עמוד תשלד

נהרא מכיפיה מבריך: שבת סה, ב. נדרים מ, א.

עמוד תשלה

דבר קטן הויות דאביי ורבא: סוכה כח, א.
שהעומר הוא מאכל שעורים: מנחות פד, א.
וספרתם לכם ממחרת השבת: ויקרא כג, טו.
ובשבועות שהוא זמן מ״ת: עי׳ בלקוטי שיחות כרך ג׳ עמוד 996 בארוכה.

עמוד תשלו

שוקיו עמודי שש ארז״ל שוקיו: שה״ש ה, טו. במד״ר פי״, א.
הפך ים ליבשה: תהלים סו, ו.
כל מה שיש ביבשה: חולין קכז, א.
יקוו המים: בראשית א, ט.
אין לך עשב מלמטה: נסמן לעיל עמוד תשכה.
גבוה מעל גבוה: קהלת ה, ז.
וז״ש בזהר: ח״ב מז, ב.

עמוד תשלז

עד יעבור עמך ה׳: שמות טו, טז.
כמ״ש בזהר: ח״ב מח, א.
השמים שמים לה׳: תהלים קטו, טז.
אכן אתה א־ל מסתתר: ישעי׳ מה, טו.
ומשה עלה אל ה׳: שמות יט, ג.
וירד ה׳ על ה־ס: שם כ.
ברוך ה׳ מן העולם ועד העולם: דה״א טז, לו.
הים ראה וינוס: תהלים קיד, ג.
ופרצת ימה וקדמה: בראשית כח, יד.

עמוד תשלח

ראתה שפחה על הים: מכילתא בשלח ב. ורש״י שם טו, ב. זח״ב סה, ב. זח״ג כב, ב.
בשנת היובל הזאת תשובו: ויקרא כה, יג.
אשירה לה׳ כי גאה גאה: שמות טו, א.
ה׳ מלך גאות לבש: תהלים צג, א.
מחלוקת בגמרא: חגיגה יב, א.
קורא אני עליהם: ישעי׳ מח, יג.
אשת חיל עט״ב: משלי יב, ד.

עמוד תשלט

והי׳ ביום ההוא: זכרי׳ יד, ח.
ויעקוד אברהם את יצחק בנו: בראשית כב, ט.
ועצר את השמים: דברים יא, יז.

עמוד תשמ

ושרגא בטיהרא: חולין ס, ב.
כל הנביאים בסלים: ראה ירושלמי מגילה פ״א ה״ה.
ישראל מפרנסים לאביהם שבשמים: שהש״ר א ע״פ לסוסתי. זח״ג ז, ב. וראה ילקוט שמעוני פ׳ פקודי רמז תית
והחכמה מאין תמצא: איוב כח, יב.
לכו לחמו בלחמי: משלי ט, ה.
לית שמאלא בהאי עתיקא: זח״ג קכט, א. וראה שם רפט, א.
כל מלאכת עבודה לא תעשו: ויקרא כג, ז.

עמוד תשמא

שלח תשלח את האם: דברים כב, ז.
אוזן ששמעה על הר סיני: קידושין כב, ב.
משם רועה אבן ישראל: בראשית מט, כד.

עמוד תשמב

ומתלמידי יותר מכולם: תענית ז, א.
בינה יתירה ניתנה באשה: נסמן לעיל ע׳ תשיח.
ישראל לי ראש: תו״א ס״פ שמות. ולקו״ת ס״פ שלח בארוכה.
תפילין דמארי עלמא מה כתיב בהו כו׳: ברכות ו, א. זח״ג שו, ב. דה״א יז, כא.
פב״פ דבר ה׳: דברים טו, יט.

עמוד תשמג

וצדיק באמונתו יחיה: חבקוק ב, ד.
ונתתי צבי בארץ החיים: יחזקאל כו, כ.

עמוד תשדמ

טל אורות טליך: ישעי׳ כו, יט.
העוה״ב אין בו לא אכילה: ברכות יז, א. זח״ג רלו, ב.
התינוק שיודע לקרות אבא: ברכות מ, א.

עמוד תשמה

דבר גדול מעשה מרכבה: סוכה כח, א.

עמוד תשמז

ואמונה אזור חלציו: ישעי׳ יא, ה.
אד׳ שפתי תפתח: תהלים נא, יז.

עמוד תשמח

מס"ט קושר כתרים: **זח"א לז, ב. ראה הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א בספה"מ תש"ת עמוד רב.**
אין יסורים בלא עון: **שבת נה, א.**
אחור וקדם צרתני: **תהלים קלט, ה.**

עמוד תשנ

מים אחרונים חובה: **עירובין יז, ב. זח"ג קפו, ב. רע"ג, ב.**
גדול ה' ולגדולתו אין חקר: **תהלים קמה, ג.**

עמוד תשנא

ושמי ה' לא נודעתי: **שמות ו, ג.**

עמוד תשנב

כשמן היורד על הזקן: **תהלים קלג, ב.**
והדרת פני: **ויקרא יט, לב.**
יאר ה' פניו: **במדבר ו, כה.**
הוד והדר לבשת: **תהלים קד, א.**

עמוד תשנג

ונקבצו בני יהודה: **הושע ב, ב.**
כי כגבוה שמים על הארץ: **תהלים קג, יא.**
בחכמה יסד ארץ: **משלי ג, יט.**
סייג לחכמה שתיקה: **אבות ג, יג.**

עמוד תשנד

כתר לי זעיר: **איוב לו, ב.**
גדולה תפלה יותר ממצות ומע"ט: **ברכות לב, ב.**
ועשית חג שבועות: **דברים טז, י.**
די מחסורו: **שם טו, ח.**
בפרש"י ישעי': **סו, כד.**
אור זרוע לצדיק: **תהלים צז, יא.**
ויזרע יצחק בשנה ההיא: **בראשית כו, יב.**
והי' אור ישראל לאש: **ישעי' י, יז.**
ותורה אור: **משלי ו, כג.**

עמוד תשנה

עורה למה תישן ה': **תהלים מד, כד.**
רם על כל גוים ה': **שם קיג, ד.**
גוים מרקדים בהיכלו: **יומא סט, ב.**
שממית בידים תתפש: **משלי ל, כח.**
כי נשגב שמו לבדו: **תהלים קמח, יג.**
ויקץ כישן ה': **שם עח, סה.**
ואוהב את יעקב ואת עשו שנאתי: **מלאכי א, ג.**

ביום ההוא יהי': **זכרי' יד, ט.**
אטו האידנא לאו אחד: **פסחים נ, א.**
אברהם יצחק ויעקב הן הן המרכבה: **ב"ר פב, ז. זח"א ריג, ב.**
אברהם אוהבי: **ישעי' מא, ח.**
הלוך ונסוע הנגבה: **בראשית יב, ט.**
ויעל אברם ממצרים: **שם יג, א.**
ואתה מחיה את כולם: **נחמי' ט, ו.**

עמוד תשנו

את השמים ואת הארץ אני מלא: **ירמי' כג, כד.**
ומכה"כ: **ישעי' ו, ג.**
גנבא אפום מחתרתא: **ברכות סג, א. ע"פ גירסת העין יעקב.**
הדם הוא הנפש: **דברים יב, כג.**
זבחי אלקים רוח נשברה: **תהלים נא, יט.**
וארא אל אברהם: **שמות ו, ג.**
וירא אלקים את האור כי טוב: **בראשית א, ד.**
אם צדקת: **איוב לה, ז.**

עמוד תשנז

אם ישים אליו כו': **שם לד, טו.**
וישמור משמרתי מצותי: **בראשית כו, ה.**
ויטע אשל: **שם כא, כג.**
ואנכי עפר ואפר: **שם יח, כז.**
במקלות וברהטים: **שם ל, לח.**

עמוד תשנח

ואל הבקר רץ אברהם: **שם יח, ז.**
יום ליום יביע אומר: **תהלים יט, ג.**
הראיני את כבודיך: **שמות לג, יח.**
וידוע מדרש רז"ל: **ברכות ז, א. זח"ב רל, א ועוד.**

עמוד תשנט

דנובלות חכמה שלמעלה תורה: **ב"ר יז, ז.**
דיפה שעה אחת: **אבות ד, יז.**
והיו הדברים האלה: **דברים ו, ו.**

עמוד תשס

אהרן אותיות נראה: **זח"ג קג, א.**
אנו שמן תורק: **שה"ש א, ג.**
יאר ה' פניו אליך: **במדבר ו, כה.**
התורה דמחכמה נפקת: **זח"ב קכא, א. וראה שם פה, א.**
חכמת אדם תאיר פניו: **קהלת ח, א.**

עמוד תשסא

ודברי אשר שמתי בפיך: ישעי׳ נט, כא.
פ״ח דב״ב: קכט, ב.
והתקן עצמך ללמוד תורה: אבות ב, יב.
האומר לא יגעתי ומצאתי אל תאמין: מגילה ו, ב.
זמשם יפרד: בראשית ב, י.
ורב שלום בניך א״ת בניך: ישעי׳ נד, יג. ברכות סד, א וש״נ.
מורשה קהלת יעקב: דברים לג, ד.

עמוד תשסב

אע״ג דאיהו לא חזי: מגילה ג, א.
אין מזל לישראל: שבת קנו, א. נדרים לב, א. ת״ז תי׳ ס.
יזל מים מדליו: במדבר כד, ז.
ונוזלים מן לבנון: שה״ש ד, טו.
ס״ר אותיות התורה: מגלה עמוקות אופן קפו. וראה הערת כ״ק אדמו״ר שליט״א בספר המאמרים תשח עמוד רמא.

עמוד תשסג

מוסר אביך זה תשב״כ: אגה״ק סי׳ כט ע״פ זח״ב רעו, ב. וראה לקו״ד כ׳ כסלו תרצד אות ב׳.
כי ה׳ יתן חכמה: משלי ב, ו.
וכל בניך לימודי ה׳: ישעי׳ נד, יג.
אז נדברו: מלאכי ג, טז.
ומתלמידי יותר מכולם: תענית ז, א.
אל מול פני המנורה יאירו: במדבר ח, ב.

עמוד תשסד

ועשית חג שבועות: דברים טז, י.
פרש״י סוף ישעי׳: סו, כד.
וישם המלך אחשורוש מס על הארץ: אסתר י, א.
כי הוי׳ יתן חכמה: משלי ב, ו.

עמוד תשסה

דודי צח ואדום: שה״ש ה, י.

עמוד תשסו

וכל יצר מחשבות לבו רק רע: בראשית ו, ה.
כי יצר לב האדם רע מנעוריו: שם ח, כא.

עמוד תשסז

ועשיתם אתם מעלה אני עליכם: ויקרא כו, ג. זח״ג קיג, ב. וראה ויק״ר לה, ז.
ויעש דוד שם: שמואל־ב ח, יג.
דלית שמאלא בהאי עתיקא: זח״ג נשא קלג, ב.
פיה פתחה בחכמה: משלי לא, כו.

עמוד תשסח

וים שכמו לסבול: בראשית מט, טו.
אינו דומה פרקו: אולי חסר תי׳: שונה.
אני אותיות אין: פרדס שער הטעמים פרק א.
לעולם ישנה אדם לתלמידו בדרך קצרה: פסחים ג, ב.

עמוד תשסט

שלש פעמים בשנה יראה: דברים טז, טז.
כד תחמי שמשא בריש דיקלא: ירושלמי תענית פ״ד ה״א.
י״ג מדות... שאמר מיכה: ז, יח.
וי״ג מדות... שאמר משה: שמות לד, ו.
נוח לו לאדם שלא נברא: עירובין יג, ב.

עמוד תשע

שיאמרו ליצחק דוקא כי אתה אבינו: שבת פט, ב.
והלוים היו כהנים: ראה תניא פרק ג.
וקראת לשבת עונג: ישעי׳ נח, יג.
אשר שם הבדולח ואבן השוהם: בראשית ב, יב.

עמוד תשעא

צדיק כתמר יפרח: תהלים צב, יג.
ח״א תלמוד גדול כו׳: קידושין מ, ב.
יומם יצוה ה׳ חסדו... כל העוסק בתורה בלילה: תהלים מב, ט. חגיגה יב, ב.

עמוד תשעב

והי׳ אור הלבנה כאור החמה: ישעי׳ ל, כו.
וזרחה לכם יראי שמי: מלאכי ג, כ.
על כנך: בראשית מ, יג.
כאשר בא אל בת שבע: תהלים נא, ב.
אשר לא ידעו איש: בראשית יט, כח.

עמוד תשעג

בוערות כמראה הלפידים: יחזקאל א, יג.
תלת קשרין מתקשראין: זח״ג עג, א.
קדש ישראל לה׳: ירמי׳ ב, ג.

עמוד תשעד
מלכותך מל׳ כ״ע : תהלים קמה, יג.

עמוד תשעה
אין משגיחין בב״ק : ברכות נב, א.
לית שמאלא בהאי עתיקא : זח״ג קלג, ב.

עמוד תשעו
העשיר לא ירבה והדל לא ימעיט : שמות ל, טו.

עמוד תשעז
חכים ולא בחכמה ידיעא : ת״ז בהקדמה (פתח אליהו).
עולם חסד יבנה : תהלים פט, ג.
אלקים בגימט׳ הטבע : פרדס שי״ב פ״ב.
תוספתו של הקב״ה הוא מרובה על העיקר : ב״ר סא, ד.
הבא על אמו בחלום יצפה לבינה : ברכות נז, א.
כמ״ש בזהר... הוא דא עתיקא : זח״ג קעח, ב.
ואחר ניגש יוסף ורחל : בראשית לג, ז.

עמוד תשעח
אשרי משכיל אל דל : תהלים מא, ב.
ו׳ דגחון : ויקרא יא, מב.
על גחונך תלך : בראשית ג, יד.
וגר זאב עם כבש : ישעי׳ יא, ו.
וחסדי מאתך לא ימוש : שם נד, י.
אז אהפוך אל העמים : צפני׳ ג, ט.

עמוד תשעט
עטרת תפארת שיבה : משלי טז, לא.
ואברהם זקן בא בימים : בראשית כד, א.
מנער ועד זקן : בראשית יט, ה.
די מחסורו... אי אתה מצווה לעשרו : דברים טו, ח. וספרי שם. כתובות סז, ב.
כי כל בשמים ובארץ : דה״א כט, יא.
א־ל רחום וחנון : שמות לד, ו.
מי א־ל כמוך : מיכה ז, יח.
חסד א־ל כל היום : תהלים נב, ג.
בשמחה ובטוב לבב מרוב כל : דברים כח, מז.
בי׳ נברא העוה״ב : מנחות כט, ב.

עמוד תשפ
תתן אמת ליעקב : מיכה ז, כ.
והחכמה מאין תמצא : איוב כח, יב.
איזה בית אשר תבנו לי : ישעי׳ סו, א.

עמוד תשפא
אני לדודי...ר״ת אלול : שה״ש ו, ג. אבודרהם ס׳ תפלת ר״ה בשם הדרשנים פע״ח שער ר״ה פ״א.
אנכי ה׳ אלקיך : שמות כ, ב.
רבות עשית : תהלים מ, ו.
בכל חכמי כו׳ מאין כמוך : ירמי׳ י, ז.
הנוטע אוזן הלא ישמע : תהלים צד, ט.
כי אראה שמיך מעשה אצבעותיך : שם ח, ד.

עמוד תשפג
אין מלך בלא עם : ספר החיים פ׳ גאולה פ״ב בחיי וישב לח, ל. עמק המלך שער שעשועי המלך רפ״א.
ואמר לציון עמי אתה : ישעי׳ נא, טז.

עמוד תשפד
כי שרית עם אלקים : בראשית לב, כט.
כדי שתמליכוני עליכם : ר״ה טז, א.
חלקי ה׳ אמרה נפשי : איכה ג, כד.

עמוד תשפה
א״ת שושנים אלא ששונים : שבת ל, ב. וש״נ. זח״ב רעד, א.
תלמוד גדול או מעשה גדול : קידושין מ, ב.
את השמים ואת הארץ אני מלא : ירמי׳ כג, כד.
דמ״ב סע״ד : דפוס קאפוסט תקצז. ודף כה, ג בדפוס נ. י. תשטו.

עמוד תשפו
רבות עשית כו׳ נפלאותיך : תהלים מ, ו.
בכל חכמי הגוים כו׳ מאין כמוך : ירמי׳ י, ז.
רם על כל גוים ה׳ : תהלים קיג, ד.
המגביהי כו׳ המשפילי : שם ו.
ביו״ד נברא עוה״ב : מנחות כט, ב.
אני ה׳ לא שניתי : מלאכי ג, ו.
היוצר עין הלא יביט : תהלים צד, ט.
רבות בנות : משלי לא, כט.
זעקת סדום ועמורה כי רבה : בראשית יח, כ.
וכמאמר אליהו : ת״ז בהקדמה.
כי אראה שמיך מעשה אצבעותיך : תהלים ח, ד.

עמוד תשפז

אני ה' חוקר לב ובוחן כליות: ירמי' יז, י.
ועיניך פקוחות: נחמי' א, ו.

עמוד תשפח

איהו וחיוהי חד: ת"ז בהקדמה (ג, ב).
ביום עשות ה' אלקים: בראשית ב, ד.
אני א"ל שדי התהלך לפני: שם יז, א.
א"ל שדי נראה אלי בלוז: שם מח, ג.
וארא אל אברהם כו' בא"ל שדי: שמות ו, ג.

עמוד תשפט

שאמר רשב"י: שמ"ר כט.

עמוד תשצ

חלק ה' אמרה נפשי: מיכה ג, כד.
ואין מלך בלא עם: נסמן לעיל עמוד תשפג.
למען הקים אותך להיות לו לעם: דברים כט, יב.
ואשים דברי בפיך: ישעי' נא, טז.
ואמרו בירושלמי: תענית ד, ב.
עתידים צדיקים: ב"ב עה, ב.

עמוד תשצא

טוב לחסות בהוי': תהלים קיח, ט.
ובזה אמרו א"ת שושנים אלא: זח"ב רעד, א.

עמוד תשצב

קרו לי' אלקא דאלקייא: מנחות קי, א.
ממזרח שמש עד מבואו: תהלים קיג, ג.
מי כה' אלקינו המגביהי: תהלים קיג, ה.
אית דין ואית דיין: זח"ג רע"מ צט, א.
ועי' לקמן בפי' שופטים עמוד תתיט.
ויקרא לו א"ל אלקי ישראל: בראשית לג, כ.
בש"א שמים קדמו לארץ: חגיגה יב, א.
ישראל לי ראש: תו"א ס"פ שמות, ולקו"ת ס"פ שלח בארוכה.
ברא כרעא דאבוה: יונת אלם רפ"ב. וראה תוס' יבמות ג, א.
בתפילין דמארי עלמא: ברכות ו, א.

עמוד תשצג

מי כעמך ישראל: שמואל־ב ז, כג.
אין מלך בלא עם: נסמן לעיל עמוד תשפג.
רני ושמחי דס"ב סע"ב: דפוס קאפוסט תקצז.

עמוד תשצד

ישראל מתקשראן: זח"ג עג, א.
אם אני כאן הכל כאן: סוכה נג, א.

עמוד תשצה

וכמ"ש בספר: כ"ה בהכ"י בלי ציון שם הספר.
כי עם קדוש עתה: דברים ז, ו.
והייתם קדושים לאלקיכם: ויקרא כא, ו.
למנצח אל שושנים: תהלים סט, א.

עמוד תשצו

ונתתי עשב בשדך לבהמתך: דברים יא, טו.
ועשב לעבודת האדם: תהלים קד, יד.
כי א"ל דעות: שמו"א ב, ג.
אהי' כטל לישראל: הושע יד, ו.

עמוד תשצח

שער החצר הפנימית הפונה קדים: יחזקאל מו, א.
וקול השופר חזק מאד: שמות יט, יט.
הירא ורך הלבב: דברים כ, ח.
ולא רוכבה בשמן: ישעי' א, ו.
ותתפלל חנה על הוי' ובכה תבכה: שמואל־א א, י.
וחנה היא מדברת על לבה: שם יג.
שמס"ס קושר כתרים: זח"א לז, ב. וראה הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א בספר המאמרים תשח עמוד רב.

עמוד תשצט

בתולות אחריי: תהלים מה, טו.
צמצם שכינתו בין שני בדי ארון: ראה שמו"ר פל"ד.
שחרב בהמ"ק אין לו להקב"ה: ברכות ח, א. זח"ג רב, א.
אם אין חכמה אין יראה: אבות ג, יז.
דברי חכמים כדרבונות: קהלת יב, יא.

עמוד תת

כשם שאין בלבך אלא אחד: פסחים נו, א.
ואדם גימ' מ"ה: ת"ז בהקדמה.
ראשו כתם פז: שה"ש ה, יא.

ויקרא לפניו אברך : בראשית מא, מג.
אל שושנים כו' כצאן יוסף : תהלים פ, א. ב.
ותפול לפניו רגליו : אסתר ח, ג.

עמוד תתא

כי מלאכיו יצוה לך : תהלים צא, יא.
כ"א אשר יאמר הגי : אסתר ב, טו.
הוגה מן המסילה : שמואל־ב כ, יג.
ות"ת כנגד כולם : פאה פ"א מ"א.
תפלות כנגד תמידים תקנום : ברכות כו, ב. זח"ג כח, ב.
את הכבש האחד תעשה בבוקר : במדבר כח, ד.
כרחל לפני גוזזיה נאלמה : ישעי' נג, ז.
רמ"ח פקודין דאינון רמ"ח אברים : ראה ת"ז תי' ל.
חסידים הראשונים שהיו שוהין בתפלתן : ברכות ל, ב.
כבקרת רועה עדרו : יחזקאל לד, יב.

עמוד תתב

ימלוך ה' לעולם : תהלים קמו, י.
כשמן הטוב כו' יורד על הזקן : תהלים קלג, ב.
יפ"ת ויפ"מ : בראשית לט, ו.
תתן אמת ליעקב : מיכה ז, כ.
כי שרית : בראשית לב, כט.

עמוד תתג

לך אמר לבי : תהלים כז, ח.
ורחל היתה יפ"ת ויפ"מ : בראשית כט, יז.
נעשה אדם בצלמנו : שם א, כו.
ישראל אשר בך אתפאר : ישעי' מט, ג.
וכולם בחכמה עשית : תהלים קד, כד.
מי לי בשמים : שם עג, כה.

עמוד תתד

צהבו פניו : חולין ז, א.
הנך יפה רעייתי : שה"ש ד, א.
וראית בשבי' אשת יפ"ת : דברים כא, יא.
ע"פ ציון במשפט תפדה : ראה פ' ואתחנן לעיל עמוד מ.

עמוד תתה

ובקשתם משם את ה' אלקיך ומצאת : דברים ד, כט.

עמוד תתו

צאי לך בעקבי הצאן : שה"ש א, ח.
נובלות חכמה שלמעלה תורה : ב"ר יז, ז.
בית שנשפך בו יין כמים : עירובין סה, א.

עמוד תתז

מי א־ל כמוך : מיכה ז, יח.

עמוד תתח

ע"פ ושמתי כדכד : עי' לעיל עמוד תשע.
אשרי תבחר ותקרב : תהלים סה, ה.

עמוד תתט

מלא כל הארץ כבודו : ישעי' ו, ג.
בתו"א... דק"נ ע"ד : דפוס קאפוסט
היום לעשותם : דברים ז, יא.

עמוד תתי

ראב"ד יש קונה עולמו בשעה א' : ע"ז יז, א.
א"ת שושנים אלא ששונים : נסמן לעיל עמוד תשפה.
ומל ה' אלקיך את לבבך ואת לבב ד"ח אלול : דברים ל, ו. בעה"ט שם.

עמוד תתיא

מתנה טובה יש לי בבית גנזי : שבת י, א. זח"ג קכב, ב.
עם ה' החסד : תהלים קל, ז.
תבא בכלח עלי קבר : איוב ה, כו.
יום יצווה ה' חסדו חוט של חסד : תהלים מב, ט. חגיגה יב, ב.
מה יקר חסדך אלקים : תהלים לו, ח.
עדות ה' נאמנה : שם יט, ח.

עמוד תתיז

כי אלקים שופט : תהלים נ, ו.
כי המשפט לאלקים : דברים א, יז.

עמוד תתיט

מלך במשפט יעמיד ארץ : משלי כט, ד.
שבטי יה עדות לישראל : תהלים קכב, ד.
שומר פיו ולשונו : משלי כא, כג.
נודע בשערים בעלה : משלי לא, כג.
צמצם שכינתו בין שני בדי ארון : ראה שמו"ר פל"ד.

עמוד תתכא
ועמ"ש מזה גבי ציון במשפט תפדה: ע' לעיל בפ' ואתחנן ד"ה זה.
בדברים לא יווסר עבד: משלי כט, יט.
אם בחוקתי תלכו: ויקרא כו, ג

עמוד תתכב
לעשות הישר בעיני ה': דברים ט, יח.
דיתבא על ה' אצבעין: זח"א א, א.
כי ראה ה' בעניי: בראשית כט, לב.
עין בעין נראה: במדבר יד, יד.
באורך נראה אור: תהלים לו, י.
שמוע מזבח טוב: שמו"א טו, כב.

עמוד תתכג
לאכללא שמאלא בימינא: זח"ג קיח, ב.
ומבשרי אחזה: איוב יט, כו.
וידעת היום: דברים ד, לט.

עמוד תתכד
מאין לי בשר: במדבר יא, יג.
שאו מרום עיניכם: ישעי' נא, ו.
בעשרה דברים נברא העולם: חגיגה יב, א.

עמוד תתכה
השמים מספרים כבוד א־ל: תהלים יט, ב.
הלב רואה הלב שומע: קהלת רבה א, לח.
פן יראה בעיניו ולבבו יבין: ישעי' ו, י.
בכל לבי דרשתיך: תהלים קיט, י.

עמוד תתכו
וארשתיך לי. . . וידעת את ה': הושע ב, כב.
כי תהיו לי ארץ חפץ: מלאכי ג, יב.
לך אמר לבי: תהלים כז, ח.

עמוד תתכז
כי א־ל דעות: שמו"א ב, ג.
ונועדתי לך שמה: שמות כה, כב.
איזה זקן שקנה חכמה: קידושין לב, ב.

עמוד תתכח
בשבתו עם זקני ארץ: משלי לא, כג.
מפלגא: סנהדרין לט, א.
לעולם יכנס אדם שיעור שני פתחים ויתפלל: ברכות ח, א. זח"ג ח, ב.
פתחו לי שערי צדק זה השער לה': תהלים קיח, יט. כ.

כי יצר לב האדם רע: בראשית ח, כא.

עמוד תתכט
טוב זה יצ"ט מאד זה יצה"ר: ב"ר ט, ט. זח"א יח, א. יט, ב.
ברוח בער וברוח משפט: ישעי' ד, ד. (משפט, בער).
תו"א דקל"ט ע"ב: דפוס קאפוסט תקצז.

עמוד תתל
מ"ט עזי מסגי ברייׁשא: שבת עז, ב.
אחור וקדם צרתני: תהלים קלט, ה.

עמוד תתלא
ליעקב אשר פדה את אברהם: ישעי' כט, כב.

עמוד תתלב
ספ"ט דברכות: סא, ב.
לעשות משפט עמו ישראל: מלכים־א ח, נט.
נאום הגבר הוקם על: שמואל ב כג, א.
עוצם עיניו מראות ברע: ישעי' לג, טו.
ויתד תהי' לך על אזנך: דברים כג, יד.

עמוד תתלג
מי יתן טהור מטמא: איוב יד, ד.
צדק צדק: דברים טז, כ.
כל העוסק בתורה הקב"ה קורא ושונה כנגדו: ראה תדב"א רבה רפי"ח. יל"ש איכה רמז תתרל"ה.
ג' שעות ראשונות יושב ועוסק בתורה: ע"ז ג, ב.

עמוד תתלד
לא שערום אבותיכם: דברים לב, יז.
דע את אלקי אביך: דה"א כח, ט.
צדק צדק תרדוף: דברים טז, כ.
שלשה ספרים נפתחים בר"ה: ר"ה טז, ב. זח"ג ק, ב.
באבוד רשעים רינה: משלי יא, י.
חדות ה' היא מעזכם: נחמי' ח, י.
ועמך כולם צדיקים: ישעי' ס, כא.

עמוד תתלה
יומו של הקב"ה אלף שנה: ב"ר ח, ב. מדרש תהלים צ, יב. זח"ב קמה, ב.
אם אין יראה. . . אם אין חכ': אבות ג, יז.

לא תטה משפט: דברים טז, יט.
לא כאברהם שיצא: פסחים קיט, ב. ראה ספרי דברים לב, ט.

עמוד תתלו

לא תטה משפט: דברים טז, יט.
ובלב כל חכם לב: שמות לא, ו.
ובדעת חדרים ימלאו: משלי כד, ד.
כ״א בזאת: ירמי׳ ט, כג.

עמוד תתלז

שום תשים: דברים יז, טו.
שחלק מכבודו ליראיו: ברכות נח, ב.

עמוד תתלח

תמים תהי׳: דברים יח, יג.
לא הביט און ביעקב: במדבר כג, כא.
פ״ב דשבת: לא, א.
לא תקום ולא תטור: ויקרא יט, יח.
רעך ורע אביך אל תעזוב: משלי כז, י.
משבת״כ ואהבת לרעך כמוך: ויקרא יט, יח. שבת לא, א.

עמוד תתלט

או יחזיק במעוזי: ישעי׳ כז, ה.
שופריה דיעקב: ב״מ פד, א. ב״ב נח, א. זח״א לה, ב.
בני בכורי ישראל: שמות ד, כב.

עמוד תתמ

זאת קומתך: שה״ש ז, ח.
כפות תמרים: ויקרא כג, מ.
כולך יפה: שה״ש ד, ז.
למהוי אחד באחד: זח״ב קלה, א.

עמוד תתמא

תמים תהיה: דברים יח, יג.

עמוד תתמב

אימתי גדול הוי׳ כשהוא בעיר אלקינו: זח״ב רלה, א. ראה זח״ג ה, א. (זהר חדש תשא (מה, רע״א) חקת (נא, ד)).
תמים תהיה: דברים יח, יג.

עמוד תתמד

הבט משמים וראה: תהלים פ, טו.
ואני אשמע מן השמים: דה״ב ז, יד.
אשבעה בהקיץ תמונתיך: תהלים יז, טו.
שלש פעמים בשנה יראה: דברים טז, טז.

עמוד תתמה

תפלה במקום קרבנות: ברכות כו, ב.
והג׳ רגלים כנגד ג׳ אבות: זח״ג רנז, ב. טור או״ח סי׳ תיז.
תפילות אבות תיקנום: ברכות כו, ב.
ר״א יהיב פרוטה לעני והדר מצלי: ב״ב י, א.
פ״ק דב״ב: ט, ב.

עמוד תתמו

בה״ז פ׳: ויקרא לדף ב, א.
מרחוק תביא לחמה: משלי לא, יד.
שובע שמחות: תהלים טז, יא.
כי צדיק ה׳ צדקות אהב: שם יא, ז.
אני בצדק אחזה פניך: שם יז, טו.
ומבשרי אחזה א־לוה: איוב יט, כו.
ויקץ כישן ה׳: תהלים עח, סה.
בלילה ההוא נדדה שנת המלך: אסתר ו, א.

עמוד תתמז

לא יקום עד אחד: דברים יט, טו.
יצא דבר מלכות מלפניו: אסתר א, יט.
בדבר ה׳ שמים נעשו: תהלים לג, ו.
לעולם ה׳ דברך נצב בשמים: שם קיט, פט.
מלך במשפט יעמיד ארץ: משלי כט, ד.
עדות אותיות דעות: עי׳ בתחלת מאמר הסמוך ד״ה לא יקום בעמוד זה בשם הרמ״ז.
העידותי בכם היום: דברים ל, יט.
עד הוי׳ בכם: שמואל־א יב, ה.
מפיו דעת: משלי ב, ו.
כל מקום שנאמר עד הוא שנים: סוטה ב, ב. סנהדרין ל, א.
אתה הראת לדעת: דברים ד, לה.
וידעת היום והשבות: שם ד, לט.
ומבשרי אחזה א־לוה: איוב יט, כו.
נעשה אדם בצלמנו: בראשית א, כו.
אדם אדמה לעליון: של״ה תושב״כ דרוש צאן יוסף שא, ב.
עדות ה׳ נאמנה: תהלים יט, ח.
בדרך עדותיך: שם קיט, יד.
קוב״ה סתים וגליא: זח״ב רכז, ב.

עמוד תתמח

נובלות חכמה שלמעלה תורה: ב״ר יז, ז.
עוטה אור כשלמה: תהלים קד, ב.
נתעטף הקב״ה בטלית לבנה: מדרש תהלים קד. ב״ר ג, ד.

לבושי' כתלג חיוור: דניאל ז, ט.
ושמרו דרך ה': בראשית יח, יט.
כל ארחות ה' חסד ואמת: תהלים כה, י.
ורמ"ח מ"ע הן רמ"ח אברים דמלכא: ראה ת"ז תי' ל.
ובדעת חדרים ימלאו כל הון: משלי כד, ד.
וכבוד ה' מלא את המשכן: שמות מ, לד.
יפה שעה אחת: אבות ד, יז.
ותבואי בעדי עדיים: יחזקאל טז, ז.
עד הגל הזה: בראשית לא, נב.
והאדם ידע את חוה: בראשית ד, א.
ואל הארון תתן את העדות: שמות כה, כא.

עמוד תתמט

במד"ר פ' ויקהל: מח, א.
עושי דברו: תהלים קג, כ.
לשמוע בקול דברו: תהלים קג, כ.
ותקם את דבריך: נחמי' ט, ח.
כרחל לפני גוזזיה נאלמה: ישעי' נג, ז.
וראו כל בשר כי פי הוי' דיבר: שם מ, ה.
שמאלו תחת לראשי: שה"ש ב, ו.
וירא און ולא התבונן: איוב יא, יא.
כי א"ל דיעות: שמואל"א ב, ג.
ספ"ג דפסחים: ג, א.
מפי עליון לא תצא הרעות: איכה ג, לח.

עמוד תתנ

אם יסתר איש במסתרים: ירמי' כג, כד.
שאמר לו הקב"ה ליהושע: סנהדרין יא, א.
תתן אמת ליעקב: מיכה ז, כ.
מי יתנך כאח לי שה"ש ח, א.
יש אחד ואין שני: קהלת ד, ח.
אחד הי' אברהם: יחזקאל לג, כד.
הן האדם היה כאחד ממנו בראשית ג, כב.
כיחידו של עולם: סוטה י, א. ב"ר כא, ה.
אחד באחד יגשו: איוב מא, ח.

עמוד תתנא

תקעו בחודש שופר: תהלים פא, ד.
בכסה בחג שהחדש מתכסה בו: ר"ה ח, ב.
במכוסה ממך בל תחקור: חגיגה יג, א.
למה קדמה שמעלו הא"ש: ברכות יג, א.

עמוד תתנב

מי יעלה לנו השמימה ר"ת מילה: ספר הבהיר.
לא תענה ברעך עד שקר: שמות כ, טז.
כל הקורא ק"ש בלא תפילין: ברכות יד, ב. ועי' זח"ג קעה, א.
אין מלך בלא עם: נסמן לעיל עמוד תרכד.
יקום דבר: דברים יט, טו.

עמוד תתנג

מלאך רע עונה אמן בע"ב: שבת קיט, ב.
המתפלל צריך שיתן עיניו למטה: יבמות קה, ב. זח"ג רכט, ב. רס, ב.
אין הלכה כאנשי יריחו: פסחים נו, א.
עיר קטנה זה הגוף: נדרים לב, ב.
כי אתם המעט: דברים ז, ז.

עמוד תתנד

מאין לי בשר: במדבר יא, יג.
מן המים משיתיהו: שמות ב, י.
אדם קרוב אצל עצמו: סנהדרין ט, ב וש"נ.
אך עצמי: בראשית כט, יד.
עור ובשר תלבישני: איוב י, יא.
בינה עד היד אתפשטת: נסמן לעיל עמוד תקה.

עמוד תתנה

והחכמה תחי': קהלת ז, יב.

עמוד תתנו

ביו"ד נברא העוה"ב: מנחות כט, ב.
וירא אלקים את האור כי טוב לגנוז: בראשית א, ג. חגיגה יב, ב.
כי היא חכמתכם ובנתכם: דברים ד, ו.

עמוד תתנז

ברשע עוונותיו חקוקין לו על עצמותיו: זח"ג טז, ב. רעה, א.
גיהנם כלה והם אינם כלים: ר"ה יז, א.
שער ראשה כעמר נקא: דניאל ז, ט.
גם חושך לא יחשיך: תהלים קלט, יב.

עמוד תתנח

גנבא אפום מחתרתא: ברכות סג, א (ע"ש גירסת העין יעקב).
שאו מרום עיניכם: ישעי' מ, כו.
ותשכח את ה' עושיך: ישעי' נא, יג.

עמוד תתנט

במכוסה ממך אל תחקור: חגיגה יג, א.
העידותי בכם היום את השמים: דברים ל, לט.

עמוד תתס

והוא עד או ראה: ויקרא ה, א.
בינה מקננא בבריאה: ת״ז תי׳ ו.
לעשות הישר בעיני ה׳: דברים יג, יט.

עמוד תתסב

על פי שנים או שלשה עדים: דברים יט, טו.
ותקם את דבריך כי צדיק אתה: נחמי׳ ט, ח.
עדות לישראל להודות: תהלים קכב, ד.
קוב״ה סתים וגליא: זח״ב רכז, ב.
ורעה אמונה: תהלים לז, ג.
כל מקום שנאמר עד הוא שנים: סוטה ב, ב. סנהדרין ל, א.

עמוד תתסג

בדרך עדותיך: תהלים קיט, יד
בבוקר יאכל עד: בראשית מט, כז.

עמוד תתסד

לא הביט כו׳ ותרועת מלך: במדבר יג, כא.
ונגש הכהן ידבר אל העם: דברים כ, ב.
מי האיש אשר בנה בית: דברים כ, ה.
בד״ה כי תצא למלחמה: עי׳ בלקו״ת פ׳ כי תצא.
ולא תתורו אחרי לבבכם: במדבר טו, לט.
אורייתא היכלא עילאה דקוב״ה: ראה זח״ב ר, א.
ודברי אשר שמתי וכו׳ ואשים דברי כו׳ ובצל ידי: ישעי׳ נט, כא. נא, טז.
ומי האיש אשר ארש: דברים כ, ז.

עמוד תתסט

ביום ההוא יפקוד ה׳ על צבא המרום: ישעי׳ כד, כא.
ואין שיחה אלא תפלה: ברכות כו, ב. ע״ז ז, ב. זח״ג רכה, א. ת״ז תי׳ כ.
האיש דרכו לכבוש: יבמות סה, ב. וש״נ.
שמור רגלך כאשר תלך אל בית האלקים: קהלת ד, יז.

ואיבה אשית: בראשית ג, א.

עמוד תתע

חגרה בעוז מתניה: משלי לא, יז.
אין עומדים להתפלל אלא מתוך הלכה פסוקה: ברכות לא, א.
ויאבק איש עמו: בראשית לב, כה.
ואני נתתי לך שכם אחד: בראשית מח, כב.
ויקח רמח בידו זהו רמ״ח תיבין דקי״ש: במדבר כה, ז. זח״ג רבע, א. וראה לקו״ת דברים לח, א.
כי תרכב על סוסיך: חבקוק ג, ח.

עמוד תתעא

וישימו על שכם שניהם: בראשית ט, כג.
ויט שכמו לסבול: שם מט, טו.
וישכם אברהם בבוקר: שם כב, ג.
הלא את השמים ואת הארץ אני מלא: ירמי׳ כג, כד.
תרומה אפרשותא: תרגום יונתן בן עוזיאל שמות כה, ב.
ותורתך בתוך מעי: תהלים מ, ט.
דמ״ב סע״ב: דפוס קאפוסט תקצז. ובדפוס זיטאָמיר תרכב, וברוקלין תשטו: כה, ג.
והי׳ הוי׳ לי לאלקים: בראשית כח, כא.
חלקי הוי׳ אמרה נפשי: איכה ג, כד.
רצון אותות צינור: מקדש מלך לזח״ב קנו, א. מאו״א אות צ בסופו.
כל ישראל יש להם חלק לעוה״ב: סנהדרין צ, א.
רם על כל גוים: תהלים קיג, ד.
בהנחיל עליון גוים: דברים לב, ח.
ואנכי איש חלק: בראשית כז, יא.

עמוד תתעב

ראיתי מגילה עפה: זכרי׳ ה, א.
ומבשרי אחזה: איוב יט, כו.

עמוד תתעד

ועל חרבך תחיי: בראשית כז, מ.
הקול קול יעקב: שם כב.
מי שאמר לשמן וידליק: תענית כה, א.
אין הלכה כאנשי יריחו: פסחים נו, א.
ותתצב אחותו מרחוק: שמות ב, ד.
מרחוק ה׳ נראה לי: ירמי׳ לא, ג.

עמוד תתעה

ואיבה אשית: בראשית ג, טו.

הכל מתרפאין לע״ל חוץ מן הנחש : מדרש תהלים א, י. ב״ר כ, י.
עת אשר שלט האדם באדם : קהלת ח, ט.
ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ. זכרי׳ יג, ב.
מדבר סיני שירדה שנאה : שבת פט, ב.
מלחמה לה׳ מדור דור : שמות יז, טז.

עמוד תתעו

איזהו חכם הרואה : תמיד לב, א.
בתו״א בד״ה ולא אבה : הכונה ללקו״ת ועיין במכתב כ״ק אדמו״ר זצוקללה״ה נדפס בהמפתח לתו״א ולק״ת.

עמוד תתעז

שם שנים בצאנך : בראשית לא, מא.
סימנו אש דת : דברים לג, ב.
הלא אנכי טוב לך : שמואל־א א, ח.
הכי קרא שמו יעקב : בראשית כז, לו.

עמוד תתעח

וייצר ה׳ : בראשית ב, ז.
אנכי ולא יהי׳ לך מפי הגבורה שמענום : מכות כג, א.
רוכב על כרוב קל : ע״ז ג, ב.
נחש כרוך על עקבו לא יפסיק : ברכות ל, ב.
ואיבה אשית : בראשית ג, טו.

עמוד תתעט

בשה״ש ע״פ זה : א, ה.
ה׳ איש מלחמה ה׳ שמו : שמות טו, ג.
כי לא אדם להנחם : שמואל־א טו, כט.
כי תשטה אשתו : במדבר ה, יב.

עמוד תתפ

ולא תתורו אחרי לבבכם : במדבר טו, לט.
חו״ב נקי׳ תרין ריעין : זח״ג ד, א.
ונהר יוצא מעדן : בראשית ב, י.
ואאלפך חכמה אאלפך בינה : איוב לג, לג. וראה שבת קד, א.
על כן יעזוב איש : בראשית ב, כד.
חכמות בחוץ תרונה : משלי א, כ.
לויתן זה יצרת לשחק בו : תהלים קד, כו.
אשה כי תזריע : ויקרא יב, ב.
עת אשר שלט האדם באדם : קהלת ח, ט.
להתייצב על הוי׳ : איוב א, ו.

עמוד תתפא

ויבן ה׳ אלקים : בראשית ב, כב.
בינה יתירה נתנה באשה : נדה מה, ב.
ומתלמידי יותר מכולם : תענית ז, א.
קנה חכמה קנה בינה : משלי ד, ה.
אימתי גדול כשהוא בעיר אלקינו : נסמן לעיל עמוד תתב.
ה׳ מלך גאות לבש : תהלים צג, א.
ימינך ה׳ תרעץ אויב : שמות טו, ו.

עמוד תתפב

תפילות כנגד תמידין תיקנום : ברכות כו, ב.

עמוד תתפג

כי הוי׳ אלקיך אש אוכלה : דברים ד, כד.
בהמה רבה דאכלה אלף טורין : תרגום יונתן בן עוזיאל תהלים סי׳ נ.
ותתן טרף לביתה : משלי לא, טו.
האיש דרכו לכבוש : יבמות סה, ב וש״נ.

עמוד תתפד

מ״ה גימ׳ אדם : ת״ז בהקדמה.
רוח האדם העולה למעלה : קהלת ג, כא.
את השמים ואת הארץ אני מלא : ירמי׳ כג, כד.
מראה האופנים : יחזקאל א, טז.
ובלכת החיות ילכו האופנים : שם, יט.
אופן אחד בארץ : שם טו.

עמוד תתפה

אדם אדמה לעליון : עשרה מאמרות מאמר אב״ח ח״ב פל״ג. של״ה תושב״כ וישב סוף הדרוש צאן יוסף.

עמוד תתפח

הנוטע אוזן הלא ישמע : תהלים צד, ט.
דע מה למעלה ממך : אבות ב, א.

עמוד תתפט

כי עמך מקור חיים : שם לו, י.
היש מספר לגדודיו : איוב כה, ג.
ויקח המן את הלבוש : אסתר ו, יא.

עמוד תתצ

ת״ת כנגד כולן : פאה א, א.
תכלית חכמה תשובה ומע״ט : ברכות יז, א.

ואשים דברי בפיך : ישעי׳ נא, טז.
מראש מקדם נסוכה : בפיוט לכה דודי.
עד שלא נברא העולם : פדר״א פ״ג.

עמוד תתצא

לזאת יקרא אשה : בראשית ב, כג.
לחמי לאשי : במדבר לח, ב.
נר מצוה : משלי ו, כג.
הלא כה דברי כאש : ירמי׳ כג, כט.
אם אין פניך הולכים : שמות לג, טו.

עמוד תתצג

א״ת מ״ה אלא מאה : מנחות מג, ב.
הבא על אמו בחלום יצפה : ברכות נז, א.
כוס ישועות אשא : תהלים קטז, יג.
לא מצא הקב״ה כלי מחזיק ברכה אלא השלום : סוף עוקצין.

עמוד תתצד

יפה שיחתן של עבדי אבות : ב״ר ס, יא. רש״י חיי כד, מב.
עד יעבור עמך ה׳ : שמות טו, טז.
רק באבותיך חשק : דברים י, טו.
אין קורין אבות אלא שלשה : ברכות טז, ב.
אל תקרוב הלום : שמות ג, ה.
דז״א בעתיקא אחיד ותליא : זח״ג רצב, א.
כי בי חשק ואפלטהו : תהלים צא, יד.
לא הי׳ דוד ראוי כו׳ אלא לפתוח פתח לבע״ת : ע״ז ד, ב.
כי תהיין לאיש שתי נשים : דברים כב, טו.

עמוד תתצה

כי שנואה אנכי : בראשית כט, לג.

עמוד תתצו

וכבודי לאחר לא אתן : ישעי׳ מב, ח.
כי תהיין לאיש שתי נשים : דברים כב, טו.

עמוד תתצז

גלו לבבל שכינה עמהם : מגילה כט, א.
אבן מקיר תזעק : חבקוק ב, יא.

עמוד תתצח

כי שמש ומגן : תהלים פד, יב.
פושעי ישראל מלאים מצות כרמון : עירובין יט, א.
נ״נ זכה להיות מולך בכיפה : פדר״א פרק יא.

עמוד תתצט

וכבודי לאחר לא אתן : ישעי׳ מב, ח.
ואולם חי אני : במדבר יא, כא.

עמוד תתק

צמאה לך נפשי : תהלים סג, ב.
במקום שבע״ת עומדין : ברכות לד, ב.
משיח אתא לאתבא צדיקייא : ראה לקו״ת דברים צב, ב. ובזח״ג קנג, ב.
ואני בתוך הגולה : יחזקאל א, א.
כי תהיין לאיש : דברים כב, טו.

עמוד תתקא

אהבתי אתכם אמר ה׳ : מלאכי א, ב.
כחשיכה כאורה : תהלים קלט, יב.
ושממית בידים תתפש : משלי ל, כח.
אם תגביה כנשר : עבדי׳ א, ד.
הלא אח : מלאכי שם.
אנכי ולא יהי׳ לך מפי הגבורה שמענום : מכות כד, א.
ואהבת עולם אהבתיך : ירמי׳ לא, ג.
ועזבתים והסתרתי פני מהם : דברים לא, יז.
ותשא כל העדה ויתנו את קולם : במדבר יד, א.
זכרנו את הדגה... חנם בלא מצות : שם יא, ה. פרש״י במקומו בשם הספרי.

עמוד תתקב

אם רחץ ה׳ צבאות : ראה ישעי׳ ד, ד.
עת לחבק : קהלת ג, ה.
וימינו תחבקני : שה״ש ב, ו.
בת״א ח״ב : הכוונה ללקו״ת. עי׳ במכתב כ״ק אדמו״ר זצוקלה״ה נדפס בהמפתחות לתו״א ולקו״ת.
ביום ההוא יהי׳ : זכרי׳ יד, ט.
כי שנואה לאה : בראשית כט, לא.
אשר תיסרנו י־ה : תהלים צד, יב.
ה׳ איש מלחמה : שמות טו, ג.
וישראל אהב יוסף : בראשית לז, ג.
צדיק ה׳ צדקות אהב : תהלים יא, ז.
יוסף ה׳ לי בן אחר : בראשית ל, כד.

עמוד תתקג

בשורה המתחלת כו׳ וזהו : נדפס הס׳ — צ״ל : ה״ס.
ה״ס שירדה שנאה לעכומ״ז : שבת פט, ב.
מגלה עמוקות מני חושך : איוב יב, כב.

ו' לרבות אחיך הגדול: כתובות קג, א.
ז"א בע"ק אחיד ותליא: זח"ג רצב, א.
יפה כח הבן: שבועות מח, א.
והי' ביום הנחילו: דברים כא, טז.
הן האדם הי' כאחד ממנו: בראשית ג, כב.
כל הנקרא בשמי: ישעי' מג, ז.
ספ"ג דפסחים: ג, א.
והי' ביום ההוא יצאו מים חיים מירושלים: זכרי' יד, ח.
והי' הוי' לי לאלקים: בראשית כח, כא.
השמים בזרת תיכון: ישעי' מ, יב.

עמוד תתקד

כי על כל מוצא פי ה': דברים ח, ג.
מלכות פה: ת"ז בהקדמה (פתח אליהו).
שלום שלום לרחוק ולקרוב: ישעי' נז, יט.
אחר שורה המתחלת — וסוכ"ע. במקום שורה בבחי' סוכ"ע — צריך להיות: "בבחי' לאשתאבא בגופא דמלכא כמ"ש בד"ה מקושש ובד"ה זכור ושמור והיינו" שורה המתחלת בבחי' סוכ"ע, נדפס פי' שנים, צ"ל: פי שניים.
ישפה יש פה: אסת"ר ספ"ו, תנחומא ויצא ו.
ממלל רברבן: דניאל ז, ח.
תחת היותך עזובה ושנואה: ישעי' ס, טו.
הנה ישכיל עבדי: שם נב, יג.
גדולה תשובה שדוחה את ל"ת שבתורה: יומא פו, ב.
כי א־ל אנכי ולא איש: הושע יא, ט.
ה' איש מלחמה: שמות טו, ג.
כי לא אדם הוא: שמואל־א טו, כט.
דמות כמראה אדם: יחזקאל א, כו.
וארשתיך לי: הושע ב, כא.
תעזבנו לאורך ימים: איכה ה, כ.
ברגע קטן עזבתיך: ישעי' נד, ז.

עמוד תתקה

מי א־ל כמוך: מיכה ז, יח.
עד שלא נברא העולם: פדר"א פ"ג.
ולא יכנף עוד מוריך: ישעי' ל, כ.
ועמך כולם צדיקים: שם ס, כא.
כי הוי' הוא האלקים וכו': דברים ד, לה.
כי הוי' יתן חכ' מפיו דעת: משלי ב, ו.
למען ירבו ימיכם: דברים יא, כא.
השמרו לכם פן יפתה: שם יא, טז.
מי יתנך כאח לי: שה"ש ח, א.
לאתבא צדיקייא בתיובתא: ראה לקו"ת דברים צב, ב. ובזח"ג קנג, ב.

בשעה שהקדימו נעשה לנשמע: שבת פח, א.

עמוד תתקו

עולמות: סוף עוקצין.
עתיד הקב"ה להנחיל לכל צדיק ש"י ועיני לאה רכות שלא תפול בחלקו של עשו: בראשית כט, יז. ב"ר ע, טז. ב"ב קכג, א.
ויגד לך תעלומות כי כפליים לתושי': איוב יא, ו.

עמוד תתקז

כחשיכה כאורה: תהלים קלט, יב.
לפתח חטאת רובץ: בראשית ד, ז.
אם לבינה תקרא: משלי ב, ג.
לפי שכלו יהולל איש: משלי יב, ח.

עמוד תתקט

ישראל לא ידע: ישעי' א, ג.
אברהם יצא ממנו ישמעאל: פסחים נו, א. קיט, ב. ספרי דברים לב, ט.

עמוד תתקי

אם רעב שונאך האכילהו לחם: משלי כה, כא.
ואני אראה בשונאי: תהלים קיח, ז.
ואת עשו שנאתי: מלאכי א, ג.
בחרבי ובקשתי בצלותא ובעותא: בראשית מח, כב. ובאונקלס שם.
ביום ההוא יהי' הוי' אחד: זכרי' יד, ט.
אז אהפוך כו' ולעבדו שכם אחד: צפני' ג, ט.
לא תראה: דברים כב, א.
ופני שור מהשמאל: יחזקאל א, י.
שה פזורה ישראל: ירמי' נ, יז.
לבלתי ידח: ש"ב יד, יד.

עמוד תתקיא

כי יקרא קן צפור: דברים כב, ו.
גם צפור מצאה בית: תהלים פד, ד.
ושכנתי בתוכם: שמות כה, ח.
בתוכו לא נאמר: הובא בלקו"ת ר"פ נשא ועוד בכ"מ. עי' בר"ח ש' האהבה פ"ו קרוב לתחלתו, ובשל"ה ש' האותיות אות ל. מס' תענית בד"ה מענין העבודה. פ' תרומה חלק תו"א — שכה, ב. שכו, ב. — ועוד.

נתאוה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים: תנחומא נשא טז. במדב"ר יג, ו.
צחוק עשה לי אלקים: בראשית כא, ו.
כי שמש ומגן ה' אלקים: תהלים פד, יב.
המלאכים ביקשו תנה הודך על השמים: שבת פח, ב. תהלים ח, ב.
הבקר אור ותרגומו צפרא: בראשית מד, ג.
ישמח ה' במעשיו: תהלים קד, לא.
שלש רגלים יראה כ"ז: דברים טז, טז.
ושם נעלה ונראה ונשתחוה: נוסח התפלה מוסף לשלש רגלים.
כשם שבא לראות כך בא ליראות: חגיגה ב, א.
והשתחוו לה' בהר הקודש בירושלים: ישעי' כז, יג.
אע"ג דאיהו לא חזי מזלי' חזי: מגילה ג, א.

עמוד תתקיב

דע מאין באת: אבות ג, א.
אכלתי יערי עם דבשי: שה"ש ה, א.
ועמך לא חפצתי: תהלים עג, כה.
כי תהיו אתם ארץ חפץ: מלאכי ג, יב.
כי ימים הראשונים מה הראשונים ברצון: דברים י, י. ובפרש"י שם.
פותח את ידיך יודיך: תהלים קמה, טז. ת"ז בהקדמה.
כי יקרא פרט למזומן: דברים כב, ו. חולין קלט, א. ב"מ קב, א.
ויאמן העם: שמות ד, לא.
כד אתרפיא סט"א: זח"ב קכח, ב.
אתהפכא חשוכא לנהורא: זח"א ד, א.
אוהבי ה' שנאו רע: תהלים צז, י.

עמוד תתקיג

טעמו וראו כי טוב ה': שם לד, ט.
מלחמה לה' בעמלק: שמות יז, טז.
מחה אמחה: שם יז, יד.
כי תצא למלחמה: דברים כא, י.
את זה לעומת זה עשה האלקים: קהלת ז, יד.
חכמים המה להרע: ירמי' ד, כב.
ולאום מלאום יאמץ: בראשית כה, כג.
עבודת מתנה אתן את כהונתכם: במדבר יח, ז.
ישבעו עצי ה': תהלים קד, טז.
בחכמה שבתורה אתברירו: ראה זח"ב רנד, ב. וראה הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א בספר המאמרים תש"א עמ' 79.

דאורייתא מח"ע נפקת: זח"ב קכא, א.
והיו הדברים האלה: דברים ו, ו.
ישראל מתקשראן באורייתא: זח"ג עג, א.
בראשית בשביל ישראל: הובא ברש"י ורמב"ן עה"ת בראשית א, א. וראה ב"ר א, ד. ויק"ר לו, ד.
ויקם עדות ביעקב: תהלים עח, ה.
תורה צוה משה מאורשה: דברים לג, ד. פסחים מט, ב.
והחכמה מאין תמצא: איוב כח, יב.

עמוד תתקיד

מיום שחרב בהמ"ק: ברכות ח, א.
אפרוחים או ביצים מארי מקרא מארי משנה: זח"ג רע"א רנג, ב.
כי תרכב על סוסיך: חבקוק ג, ח.
כי ששת ימים עשה ה' את השמים: שמות כ, יא.
ואתה מחיי את כולם: נחמי' ט, ו.
בדבר . . . ה' שמים נעשו: תהלים לג, ו.
אין חבוש מתיר עצמו: ברכות ה, ב וש"נ.
תבא האם ותקנח צואת בנה: במדב"ר יט, ד.
כי אם לבינה תקרא: משלי ב, ג.
בינא ליבא: תקו"ז בהק' (פתח אלי' ואמר).
אברהם שיצא ממנו ישמעאל: פסחים נו, א. קיט, ב.
חסד דרועא ימינה: ת"ז בהקדמה שם.

עמוד תתקטו

כי לא עם בינות הוא: ישעי' כז, יא.
לא לחכמים לחם: קהלת ט, יא.
יגיע כפיך כי תאכל: תהלים קכח, ב.
שבת אותיות תשב: אגה"ת פ"י. ועי' ביפה תואר ב"ר פכ"ב בסופו.
כד אנת תסתלק: ת"ז בהקדמה.
קוב"ה בגלותא אסתלק לעילא: זח"א רי, ב.
משה עלה אל האלקים: שמות יט, ג.
אדם בגימ' מ"ה: ת"ז בהקדמה.
שובה עד ה': הושע יד, ב.
א"ת בנייך אלא בונייך: סוף ברכות וש"נ.
בונה ירושלים ה': תהלים קמז, ב.
ובצדקה תכונני: ישעי' נד, יד.
ושמרו דרך ה': בראשית יח, יט.
והארכת ימים ליום שכולו ארוך: דברים כב, ז. קדושין לט, ב.
כל המאריך באחד: ברכות יג, ב.

עמוד תתקטז

דכל בנייך למודי ה׳: ישעי׳ נד, יג.
דודי בין הבנים: שה״ש ב, ג.
שמש צדקה: מלאכי ג, כ.
אנכי טוב לך מעשרה בנים: שמואל־א א, ח.
אחרי ה׳: דברים יג, ה.
לכתך אחרי: ירמי׳ ב, ב.
ואיש כי יקח אחותו כו׳ חסד הוא: ויקרא כ, יז.
ותרגום רובץ תחת משאו: שמות כג, ה.
אם הבנים שמחה: תהלים קיג, ט.

עמוד תתקיז

כי שמי בקרבו: שמות כג, כא.

עמוד תתקיח

וברית שלומי לא תמוט: ישעי׳ נד, י.

עמוד תתקיט

תשוב ה׳ תתאה לגבי ו׳: זח״ג רע״א קכב, א.
שלחיך פרדס רימונים: שה״ש ד, יג.
והחכמה מאין תמצא: איוב כח, יב.
גבי קבורת משה: סוטה יד, רע״א.

עמוד תתקכ

כי ילדתי לו ששה בנים: בראשית ל, כ.
כשם שא״א לעולם בלא רוחות כך א״א: תענית ג, ב.

עמוד תתקכא

שורה המתחלת שם — נדפס: גילוי יחיד, בבוך באב׳ 11: גילוי בחי׳ יחוד.
על הרי בתר: שה״ש ב, יז.
על הרי בשמים: שם ח, יד.
שורה המתחלת עכ״ל — נדפס בב׳, צ״ל: ב״ב — הכוונה באות ב׳.
ואת שמות הששה הנותרים על האבן השנית: שמות כח, י.
לא תקח האם על הבנים: דברים כב, ו.
בחגיגה ר״פ אין דורשין: חגיגה יא, ב.
ויקרא ה׳ ה׳: שמות לד, ו.
ובהביאור שם דמ״ב: דפוס קאפוסט תקצז. דפוס זיטאָמיר וברוקלין תשטו דף פד, א.

עמוד תתקכב

כי שאל נא לימים ראשונים: דברים ד, לב.
וערבה לה׳ מנחת יהודה: מלאכי ג, ד.

עמוד תתקכג

אמרתי אחכמה והיא רחוקה ממני: קהלת ז, כג.
כי לא יראני האדם וחי: שמות לג, כג.
ואראה את הוי׳: ישעי׳ ו, א.
כל האומר אין לי אלא תורה: יבמות קט, ב.

עמוד תתקכד

בתו״א פ׳ נח: י, ד.

עמוד תתקכו

ואקח את ראשי שבטיכם: דברים א, טו.
ומבני יששכר יודעי בינה לעיתים: דה״א יב, לב.
שורה המתחלת היא — נדפס באזו — צ״ל: באיזו.
נתיב לא ידעו עיט: איוב כח, ז.

עמוד תתקכז

ולא ידע איש: דברים לד, ו.
ולתבונתו אין מספר: תהלים קמז, ה.

עמוד תתקכח

לא ידון רוחי באדם: בראשית ו, ג.
בכל מאדך בכל ממונך: ברכות נד, א.
מי לי בשמים ועמך לא חפצתי: תהלים עג, כה.

עמוד תתקכט

ואכלתם ישן נושן: ויקרא כו, י.
איתן האזרחי: תהלים פט, א.
אליך ה׳ נפשי אשא: תהלים כה, א.

עמוד תתקלא

שלעתיד יהי׳ הכינור של שמנה נימין: ערכין יג, ב.
אחזתיו ולא ארפנו: שה״ש ג, ד.
מי יתנך כאח לי: שם ח, א.
שמחו צדיקים בה׳: תהלים צז, יב.
ישמח ה׳ במעשיו: שם קד, לא.
אשה מזרעת תחלה יולדת זכר: ברכות ס, א. ושי״נ.

עמוד תתקלב

השבעתי אתכם כו׳ אם תעירו: שה״ש ג, ה.

ודברי אשר שמתי בפיך: ישעי׳ נט, כא.
נשבע הקב״ה שלא יכנס בירושמ״ע: תענית ה, א.

עמוד תתקלג

דרשו ה׳ בהמצאו: ישעי׳ נה, ו.
פן יקראנו אסון: בראשית מב, ד.
כי יקרא פרט למזומן: חולין קלט, א. ב״מ קב, א.
מצרים הוא מיצר מי: ראה לקו״ת להאריז״ל פ׳ וישב ד״ה ועתה כו׳. תו״א וארא ביאור לד״ה לכן אמור.

עמוד תתקלה

עולם חסד יבנה: תהלים פט, ג.
ממעמקים קראתיך: שם ל, א.
התורה נק׳ אמת: ירושלמי ר״ה פ״ג ה״ח. איכ״ר פתיחתא ב.
ועוף יעופף על הארץ: בראשית א, כ.
סולם מוצב ארצה: שם כח, יב.
התפלה במקום הקרבנות: ברכות כו, ב.
שמס״ם קושר כתרים: ראה זח״א לז, ב. וראה הערת כ״ק אד״ש בס׳ המאמרים ה׳תש״ח עמוד רב.
אור שנברא ביום הא׳ שמביט בו מסוף העולם: חגיגה יב, א.

עמוד תתקלו

סולו לרכוב בערבות: תהלים סח, ב.
הסריס אין לו הדרת פנים: יבמות פ, ב.

עמוד תתקלז

ושמרו דרך ה׳ לעשות צדקה: בראשית יח, יט.
שורה המתחלת בדרך — נדפס כ״ה ח״י. צ״ל: כ״ה ח׳.
כי עם הוי׳ החסד: תהלים קל, ז.
ולית שמאלא בהאי ע״ק: זח״ג קכט, א. וראה שם רפט, א.
ואתחנן מאוצר מתנת חנם: ספרי דברים ג, כג.
ישם לך שלום: במדבר ו, כו.
ונתתי שלום בארץ: ויקרא כו, ו.
ישבעו עצי הוי׳: תהלים קד, טז.
ויטע הוי׳ אלקים גן: בראשית ב, ח.
ונטעתם כל עץ מאכל: ויקרא יט, כג.
ועץ השדה יתן פריו: שם כו, ד.
בהגהות בד״ה אחרי ה׳: נדפס לעיל פ׳ ראה עמוד תרפו.

אם יהיו חטאיכם כשנים: ישעי׳ א, יח.

עמוד תתקלח

ועת״י יתיב: דניאל ז, ט.
והי׳ ביום ההוא יצאו מ״ח מירושלים: זכרי׳ יד, ח.
ונהר יוצא מעדן יובל שמו: בראשית ב, י. זח״ב פג, א. זח״א נח, א. וראה הערת כ״ק אדמו״ר שליט״א בספר המאמר תש עמוד פג.
היש בה עץ אם אין: במדבר יג, כ.
והחכמה מאין תמצא: איוב כח, יב.
שורה המתחלת וכן ז״א — נדפס השמעתצ, צ״ל: השמע״צ.
ועל דמות הכסא דמות כמראה: יחזקאל א, כו.
והי׳ כעץ כו׳ ועל יובל ישלח שרשיו: ירמי׳ יז, ח.
שורה המתחלת כי עמך — נדפס מקדריגת צ״ל ממדריגת.

עמוד תתקלט

אינו דומה שונה פרקו מאה פעמים: חגיגה ט, ב.
עץ חיים היא: משלי ג, יח.
מ״ח דברים שהתורה נקנית בהם: אבות ו, ו.
חרות על הלוחות א״ת חרות: אבות ו, ב.
לעולם ירשו ארץ: ישעי׳ ס, כא.
ועוף יעופף: בראשית א, כ.
על רע״ק שעליו נא׳ משכני: שהש״ר א, ד.
ע״פ יעלה אבר כנשרים הקב״ה עושה להם כנפיים ושטים: סנהדרין צב, ב. זח״א יב, ב.

עמוד תתקמ

אדם אחד מאלף מצאתי: קהלת ז, כח.
השבעתי אתכם בנות ירושלים: שה״ש ג, ה.

עמוד תתקמא

שמחו צדיקים בהוי׳: תהלים צז, יב.
עבודת מתנה אתן: במדבר יח, ז.
אם תבקשנה ככסף: משלי ב, ד.
דרשו הוי׳ בהמצאו: ישעי׳ נה, ו.

עמוד תתקמג

לא זז מחבבה עד שקראה אמי: שמ״ר נב, ד. זח״ג רסב, א.

מי שתורתו אומנתו מפסיק לק״ש: שבת יא, א.
אם הבנים שמחה: תהלים קיג, ט.
וקדשתם את שנת החמשים שנה: ויקרא כה, י.
ישמחו השמים ותגל הארץ: תהלים צו, יא.

עמוד תתקמד

וכד אנת תסתלק מינייהו: ת״ז בהקדמה (פתח אליהו).
שמי עם י״ה שס״ה: זח״ג רעח, ב. ת״ז בהקדמה (ד, ב).
אין אדם עובר עבירה: סוטה ג, א. זח״א קכא, א.
פ״ט דברכות: ברכות נז, א.

עמוד תתקמה

יעקב בריח התיכון: זח״ג קפו, א. ראה זח״ב קעה, ב.

עמוד תתקמו

סוף מס׳ מכות: כג, ב.
אשה מזרעת אודם: נדה לא, א.
בפסחים ס״פ מקום: נז, ב.

עמוד תתקמז

עולם חסד יבנה: תהלים פט, ג.
אור שנברא ביום הראשון: חגיגה ב, א.
שלא הי׳ העולם כדאי שישתמש בו: שמות רבה לה, א.
דנ״ח אסור להשתמש באורו: שבת כא, ב.
כנור של שמונה נימין ימוהמ״ש: ערכין יג, ב.
שהטעימן הקב״ה עוה״ב: ב״ב יז, א.
במופלא ממך... בל תדרוש: חגיגה יג, א.
לא לחכמים לחם: קהלת ט, יא.

עמוד תתקמח

סוף חולין: קיט, ב.
אם הבנים שמחה: תהלים קיג, ט.

עמוד תתקמט

אדם כי יקריב: ויקרא א, ב.
תספרו חמשים יום: שם כג, טז.

עמוד תתקנ

דמתנה כמכר: בכורות נב, ב.
אי לאו דהוה לי׳ ניח נפשיה: גיטין ג, ב.
עולמך תראה בחייך: ברכות יז, א.

ישבעו עצי ה׳: תהלים קד, טז.
רז״ל ע״פ ועוף יעופף: זח״א מו, ב.

עמוד תתקנא

כל ר״ע הביאני המלך חדריו: שה״ש רבה א פסוק ד.
הקב״ה עושה להם כנפיים כנשרים ושטים: סנהדרין צב, ב. זח״א יב, ב.
ישראל מתקשראן באורייתא ופעם אמרו שישראל גבוה יותר: ראה סה״מ ה׳ת״ש עמוד 61.
סולם זהו סיני: בראשית רבה פס״ח, יב.
אשר הוצאתיך מאמ״צ: במדבר טו, מא.
חרות על הלוחות א״ת חרות אלא חירות: אבות ו, ב.
משחרב בהמ״ק: ברכות ח, א.

עמוד תתקנב

אברהם שיצא ממנו: נסמן לעיל תתקט.

עמוד תתקנג

תביא אם ותקנח: במ״ר יט, ד.
יגיע כפיך כי תאכל: תהלים קכח, ב.
לא לחכמים לחם: קהלת ט, יא.
הלא את השמים ואת הארץ אני מלא: ירמי׳ כג, כד.

עמוד תתקנד

ועל יובל ישלח שרשיו: ירמי׳ יז, ח.

עמוד תתקנה

וכד אנת תסתלק מינייהו: ת״ז בהקדמה (פתח אליהו).
קוב״ה סליק.. לעילא לעילא: זח״ג כ, ב. וראה ג״כ זח״א רי, א. רשימות איכה להצ״צ ע׳ כב ואילך. סד״ה זכור הוי׳ — עטר״ת.
שובה ישראל... קחו עמכם דברים: הושע יד, ב־ג.

עמוד תתקנו

ספ״ק דקדושין וחולין פב״ת לעולם שכולו טוב: קידושין לט, ב. חולין קמב, א.
וברבות ברות: פרשה ו, יג.
הנה לא ינום כו׳: תהלים קכא, ד.
אהל בל יצען: ישעי׳ לג, כ.

עמוד תתקנז

ספ״ג דפסחים: ג, א.

שום תשים עליך מלך: דברים יז, טו.
כולם בחכמה עשית: תהלים קד, כד.
אדם אדמה לעליון: עשרה מאמרות מאמר אכ״ח ח״ב סל״ג. של״ה תושב״כ וישב סוף הדרוש צאן יוסף, עי״ש. ועוד.
וגובה להם ויראה להם: יחזקאל א, יח.

עמוד תתקעא

יאר הוי׳ פניו אליך: במדבר ו, כה.
הם רמ״ח אברין דמלכא: ראה ת״ז תי׳ ל.
וימינו תחבקני: שה״ש ב, ו.
הנך יפה רעייתי: שם ד, א.
שש וארגמן לבושה: משלי לא, כב.
וכנפיהם פרודות: יחזקאל א, יא.
אחרי ה׳ ילכו כאריה ישאג: הושע י, א.

עמוד תתקעב

היא של בגד וכנפיה של עור: מנחות מ, ב.
הוד והדר לבשת: תהלים קד, א.
כתנות עור: בראשית ג, כא.
אם אין חכמה אין יראה: אבות ג, יז.
ולא ע״ה חסיד: שם ב, ה.

עמוד תתקעג

ומשם יפרד: בראשית ב, י.
במ״א ע״פ אחת שאלתי: ראה ד״ה זה לעיל בפי׳ עקב.
באות גימל שהוא בראש מצות ציצית: פתיחתא איכה כד.
חכו ממתקים: שה״ש ה, טז.
חיך יטעם אוכל: איוב לד, ג.
שמאלו תחת לראשי: שה״ש ב, ו.

עמוד תתקעד

הכנף פתיל תכלת: במדבר טו, לח.
שום תשים אליך מלך: דברים יז, טו.
אליך ה׳ נפשי אשא: תהלים כה, א.
כי ה׳ אלקיך אש אופלה: דברים ד, כד.
עבדו את ה׳ ביראה: תהלים ב, יא.

עמוד תתקעה

אני ראשון ואני אחרון: ישעי׳ מד, ו.
עבדו את ה׳ בשמחה: תהלים ק, ב.
תחת אשר לא עבדת: דברים כח, מז.
הנה רחקיך יאבדו: תהלים עג, כז.

עמוד תתקעו

כל הקורא ושונה: ראה תדב״א רבה רפי״ח. וראה יל״ש איכה רמז תתרלד.
כל האומר אין לי אלא תורה: יבמות קט, א.
הגימל בראש מצות ציצית: איכ״ר פתיחתא כד.

גדלת מאד: תהלים קד, א.
ולגדולתו אין חקר: שם קמה, ג.
אשר תנה הודך על השמים: תהלים ח, ב.

עמוד תתקעז

כהדין קמצא דלבושא מיניה וביה: ב״ר כא, ה.
דבר גדול מעשה מרכבה: סוכה כח, א.
והי׳ אמונת: ישעי׳ לג, ו.

עמוד תתקעח

להנחיל אוהבי יש: משלי ח, כא.
קנה חכמה קנה בינה: משלי ד, ה.
חכמים המה להרע: ירמי׳ ד, כב.

עמוד תתקעט

וישטמוהו בעלי חצים: בראשית מט, כג.
ולא אבה כו׳ ויהפוך: דברים כג, ו.
וישב ישראל בשטים: במדבר כה, א.
טוב עין הוא יבורך: משלי כב, ט.

עמוד תתקפ

ספ״ח דברכות: נג, ב.
כי ה׳ אמר לו קלל: שמואל־ב טז, י.

עמוד תתקפא

וקל כנשר לעשות רצון אביך שבשמים. אבות פ״ה, כ.
רוכב על כרוב קל שלו: ע״ז ג, ב.
ולא אבה ה׳ אלקיך: דברים כג, ו.
כבלע את הקודש: במדבר ד, כ.

עמוד תתקפב

למען דעת צדקות ה׳: מיכה ו, ה.
לא הביט און ביעקב: במדבר כג, כא.
נר ה׳ נשמת אדם: משלי כ, כז.
כי חלק ה׳ עמו: דברים לב, ט.
אליך ה׳ נפשי אשא: תהלים כה, א.
צמאה נפשי: תהלים מב, ג.

עמוד תתקפג

אין אדם עובר עבירה: סוטה ג, א.
כל שיראת חטאו קודמת לחכמתו: אבות ג, ט.
ויאמר לאדם הן יראת ה׳: איוב כח, כח.
ראשית חכמה יראת ה׳: תהלים קיא, י.
שעריבים עליו ד״ס: ע״ז לה, א.
זהירות מביאה לידי זריזות: ע״ז כ, ב. וראה שם על הגליון.
והחכמה מאין תמצא: איוב כח, יב.
די לחכימא ברמיזא: רשב״ם בראשית כג, טז. (ע״פ מדרש משלי כב. זח״ג רכט, ב). ועוד.

עמוד תתקפד
המו מעי לו: ירמי' לא, כ.
לא מאסתים: ויקרא כו, מד.

עמוד תתקפה
אך טוב לישראל: תהלים עג, א.
לית שמאלא בהאי עתיקא: זח"ג קכט, ב. וראה שם רפט, א.
יגער ה' בך השטן: זכרי' ג, ב.
לעולם ישנה אדם לתלמידו בדרך קצרה: פסחים ג, ב.

עמוד תתקפו
כולם בחכמה עשית: תהלים קד, כד.

עמוד תתקפז
בחכמה יבנה בית: משלי כד, ג.
ביום עשות הוי' אלקים: בראשית ב, ד.
הושיט אצבעו הקטנה ביניהם ושרפם: סנהדרין לח, ב.

עמוד תתקפח
וצבא השמים לך משתחוים: נחמי' ט, ו.
אחור קדם צרתני: תהלים קלט, ה.
וארז"ל בשביל ישראל: מדרש הובא ברש"י ורמב"ן עה"ת בראשית א, א. וראה ב"ר פ"א ד. ויק"ר לו, ד.
במי נמלך בנשמותיהן של צדיקים: רות רבה ב, ג.
ועמך כולם צדיקים: ישעי' ס, כא.
מי לי בשמים: תהלים עג, כה.
קדש א"ע במותר לך: יבמות כ, א.
קודש ישראל להוי': ירמי' ב, ג.
ישת חושך סתרו: תהלים יח, יב.

עמוד תתקפט
ה' מלך גיאות לבש: תהלים צג, א.
ביה... ה' צור עולמים: ישעי' כו, ד.
אם הבנים שמחה: תהלים קיג, ט.
בינה ליבא ובה הלב מבין: תקו"ז בהק' (פתח אליהו ואמר).

עמוד תתקצ
ודברת בם: דברים ו, ז.
דבר ה' זו הלכה: שבת קלח, ב.

עמוד תתקצא
ואשים דברי בפיך: ישעי' נא, טז.
הליכות עולם לו: חבקוק ג, ו.
קול קורא במדבר פנו דרך: ישעי' מ, ג.
קול ה' יחיל: תהלים כט, ח.
צמאה לך נפשי: שם סג, ב.
וירד ה' על ה"ס: שמות יט, כ.

כל מי שיושב ושונה: נסמן לעיל עמוד תתקעו.
למה קדמה שמע: רפ"ב דברכות יג, א.
ומלכותו ברצון קבלו עליהם: נוסח ברכת ק"ש דערבית.
שום תשים עליך מלך: דברים יז, טו.
סוף דבר כו' את האלקים ירא: קהלת יב, יג.
מצות המלך: ראה לקו"ת פ' במדבר ביאור לד"ה וידבר גו' אנכי ס"ב ופ' ואתחנן ד"ה למען תירא.
לא המדרש עיקר: אבות יא, יז.
צדק מלאה ימינך: תהלים מח, יא.
אמרו צדיק כי טוב: ישעי' ג, י.
צדיק ה' צדקות אהב: תהלים יא, ז.

עמוד תתקצב
וצדקה תהי' לנו: דברים ו, כה.
והי' מעשה הצדקה שלום: ישעי' לב, יז.
כי נר מצוה ותורה אור: משלי ו, כג.
ראה נתתי לפניך את הברכה: דברים ל, טו.
לפני ה' תטהרו: ויקרא טז, ל.
את פניך ה' אבקש: תהלים כז, ח.
כתשובת ראב"ד: ע"ז יז, א.

עמוד תתקצג
ישימו קטורה באפיך: דברים לג, י.
הסולח לכל עונכי: תהלים קג, ג.
תייסרך רעתך: ירמי' ב, יט.
מעז יצא מתוק: שופטים יד, יד.
ויורהו ה' עץ כו' וימתקו המים: שמות טו, כה.

עמוד תתקצד
אם צדקת: איוב לה, ז.
במקום שבע"ת עומדים: ברכות לד, ב.
וכמ"ש בזהר: ח"א קכט, ב.
כיתרון האור מן החשך: קהלת ב, יג.
אנכי אנכי הוא מוחה פשעיך: ישעי' מג, כה.

עמוד תתקצה
ולא תאבה לו: דברים יג, ט.
אין אדם רואה חוב לעצמו: שבת קיט, א.
ויסך אלקים בעדו: איוב ג, כג.

עמוד תתקצו
חלק ה' עמו: דברים לב, ט.

עמוד תתקצז
תפלה של שחרית כנגד אברהם: ברכות כו, ב.

עמוד תתקצח
צדק מלאה ימינך: תהלים מח, יא.
וצדקתך ירננו: שם קמה, ז.
צדק ילין בה: ישעי' א, כא.
צדק יקראהו לרגלו: ישעי' מא, ב.
ומלכי צדק מלך שלום: בראשית יד, יח.
אין מלך בלא עם: נסמן לעיל עמוד תשפג.
דינא דמלכותא דינא: גיטין י, ב וש"נ. זח"ג רכז, א. רנז, ב.
והוכן בחסד כסאו: ישעי' טז, ה.

עמוד תתקצט
אמרו לפני מלכיות: ר"ה טז, א.
שמאלו תחת לראשי: שה"ש ב, ו.
מזמור להי' הארץ ומלואה: תהלים כד.
במקום שבע"ת עומדים: ברכות לד, ב.
ספ"ק דקידושין: מ, ב.
ר"א בן דורדייא: ע"ז יז, א.

עמוד תתר
קודם שנברא העולם: פדר"א פ"ג.
לחכימה ברמיזא: זח"ג רכט, ב.
מחווי לי במחוג: חגיגה ה, ב.
פ"ג דמנחות: כט, א.

עמוד תתרא
לאהבה את ה' אלקיך: דברים יט, ט.
והחכמה מאין תמצא: איוב כח, יב.
חכים ולא בחכמה ידיעה: ת"ז בהקדמה (פתח אליהו).

עמוד תתרב
ה' מלך גאות לבש: תהלים צג, א.
ישת חושך סתרו: שם יח, יב.
פותח את ידיך ידי"ך: שם קמה, טז. ת"ז בהקדמה.

עמוד תתרג
דבחכמה דוקא אתברירו: נסמן לעיל עמוד תק.
מכפירים יחידתי: תהלים לה, יז.
בי"ה ה' צור עולמים: ישעי' כו, ד.
אם הבנים שמחה: תהלים קיג, ט.
ביו"ד נברא: מנחות כט, ב.
ענני במרחב י־ה: תהלים קיח, ה.
הוא דא עתיקא: זח"ג קעה, ב.

עמוד תתרד
והירדן מלא ע"כ גדותיו... וכ"פ בנדרים: יהושע ג, טו. נדרים מ, סע"א.

עמוד תתרה
מזמור דממעמקים קראתיך: תהלים קל.

עמוד תתרו
וכובע ישועה בראשו: ישעי' נט, יז.
מציל עני מחזק ממנו: תהלים לה, י.
בצל החכמה בצל הכסף: קהלת ז, יב.
ואשים דברי בפיך: ישעי' נא, טז.
ולא יראה בך ערות דבר: דברים כג, טו.

עמוד תתרז
וה' הולך לפניהם שארז"ל הוא וב"ד: שמות יג, כא. ב"ר נא, ב.
איש ואשה זכו שכינה שרויה ביניהם: סוטה יז, א.

עמוד תתרח
י"א שאין קם בתח"ה: תוס' ב"מ ע, ב. שו"ע אדה"ז הלכות רבית סעי' ב.
מאן דלא כרע במודים: תוס' ב"ק טז, ב.
כל ת"ח שאינו נוקם ונוטר כנחש: יומא כג, א.
אמלאה החרבה שנתמלאה צור מחורבנו: מגילה ו, ב.

עמוד תתרט
ואיש כי יקח אחותו חסד הוא: ויקרא כ, יז.

עמוד תתריא
כי ישבו אחים: דברים כה, ה.

עמוד תתריב
ה' בחכמה יסד ארץ: משלי ג, יט.

עמוד תתריג
והארץ הדום רגלי: ישעי' סו, א.
ונתתי לך מהלכים: זכרי' ג, ז.
האי שלמא דאזלינן מיני' כהלולא דמיא: עירובין נה, א.
סנדל קושר כתרים לקונו: ראה הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א בספר המאמרים תשת עמוד רב.

עמוד תתריד
אם ישים אליו לבו רוחו: איוב לד, יד.
והיה ה' לי לאלקים: בראשית כח, כא.
מה יפו פעמיך בנעלים: שה"ש ז, ב.
של נעליך מעל רגליך: שמות ג, ה.
משה פרוש הי' מן האשה: שבת פז, א. זח"א כב, א.
ותפול לפני רגליו: אסתר ח, ג.

עמוד תתרטו
מט"ט קושר כתרים לקונו: זח"א לב, ב.
וראה לעי' סנדל עמוד תתריג.

בראשית נמי מאמר : ר״ה לב, א. מגילה כא, א.
אחד ועד : זח״ב קלד, א. — הוא״ו מתחלף באל״ף בחילוף אהו״י והעי״ן בחי״ת באותיות אחע״ה (רמ״ז הובא בניצוצי אורות שם) — ונתבאר בארוכה ע״פ דא״ח באמרי בינה שער הע״ש פס״ב ואילך, בשרש מצות התפלה להצ״צ פל״ח ועוד. (הערת כ״ק אדמו״ר שליט״א בספר המאמרים תשח עמוד 242).
אחשורש ארז״ל אחיו של ראש : מגילה יא, א.
ואם לא יחפוץ האיש : דברים כה, ז.

עמוד תתרטז

לא אנחנו : תהלים ק, ג.
בכל צרתם לא צר : ישעי׳ סג, ט.

עמוד תתריז

ביום ההוא יהי׳ הוי׳ אחד : זכרי׳ יד, ט.
אדם גימ׳ מ״ה : ת״ז בהקדמה.
והנה ביחזקאל : א, א.
גלו לבבל שכינה עמהם : מגילה כט, א.
ויבן ד׳ אלקים : בראשית ב, כב.

עמוד תתריח

ישעי׳ נק׳ בן כרך . . . יחזקאל שנק׳ בן כפר : חגיגה יג, ב.
זכור את אשר עשה לך עמלק : דברים כה, יז.
ברבות ר״פ יתרו : כז, א.
ויאמר שאול אל הקיני : שמו״א טו, ו.
הרמ״ז ר״פ ויקהל : קצה, א.
וזכרתי לך ברית ראשונים : ויקרא כו, מה.

עמוד תתריט

פקדתי את אשר עשה לך עמלק : שמו״א טו, ב.
במשנה פ״ד דר״ה : לב, א.
לא יהי׳ לך בביתך : דברים כה, יד.
ונתתם לי אות : יהושע ב, יב.
עקב בריח התיכון : זח״ג קפו, א.
אם ראית דור : רות רבה א, ב. תנחומא תצא ח.
סוף איכה ד״פ ע״ג : פ״ה, א.
ג׳ מתנות טובות : ברכות ה, א.

עמוד תתרכ

ויאבק איש עמו : בראשית לב, כה.
אם תגביה כנשר : עובדיה א, ד.
ואולם חי אני : במדבר יד, כא.
ואנכי עפר ואפר : בראשית יח, כז.

עמוד תתרכא

בחומר ובלבנים : שמות א, יד.
שעורה שעור ה׳ : זח״ג קפח, ב.
לפני ה׳ תטהרו : ויקרא טז, ל.
וזרקתי עליכם מים טהורים : יחזקאל לו, כה.

עמוד תתרכב

מה יקר חסדך : תהלים לו, ח.
ויקר אלקים אל בלעם : במדבר כג, ד.
אשר לא יהי׳ טהור מקרה לילה : דברים כג, יא.
יהי דן נחש עלי דרך : בראשית מט, יז.
ושמרו דרך ה׳ : שם יח, יט.
אשר שם לו בדרך : שמואל־א טו, ב.

עמוד תתרכג

ישיש כגבור לרוץ : תהלים יט, ו.
ותשב באיתן קשתו : בראשית מט, כד.
בא נחש על חוה : שבת קמו, א.זח״א כח, ב. לז, א. קכו, ב. זח״ב רלא, א. זח״ג קסא, א.
מ״ש באליהו : מלכים־א יח, כט.
ותתפלל על הוי׳ : שמואל־א א, י.

עמוד תתרכד

כי יד על כס י־ה : שמות יז, טז.
הי׳ מחתך המילות : במ״ר יג, ה.
דירושמ״ט מכוון כנגד ירושמ״ע : תנחומא פקודי א. זח״א קפג, ב. תנחומא תצא, ט.
שאין השם שלם ואין הכסא שלם : רש״י בשלח יז, טז. תנחומא תצא בסופה.
כבוד מרום מראשון מקום מקדשינו : ירמי׳ יז, ב. ועי׳ בלקוטי שיחות ח״ד עמוד 1135 הערה כב.

עמוד תתרכה

מפלגן דלעילא : סנהדרין לט, א.
ומחה ה׳ דמעה : ישעי׳ כה, ח.
התורה נק׳ עוז : שהש״ר א ע״פ משכני. זח״ב צה, א. ראה ויק״ר פל״א ה. יל״ש בשלח רמז רמד.
וקוי ה׳ יחליפו כח : ישעי׳ מ, לא.
אין קורין אבות אלא שלשה : ברכות טז, ב.

עמוד תתרכו

ואני בתוך הגולה : יחזקאל א, א.
ונהפוך הוא : אסתר ט, א.
ותפול לפני רגליו : שם ח, ג.
בטל רצונך : אבות ב, ד.
ועמך לא חפצתי : תהלים עג, כה.

וזרעתיה לי בארץ: הושע ב, כה.
ונתנה הארץ יבולה: ויקרא כו, ד.
כי האדם עץ השדה: דברים כ, יט.
היש בה עץ אם אין: במדבר יג, כ.
והחכמה מאין תמצא: איוב כח, יב.
מיכאל כהנא רבא מקריב נשמות ע"ג המזבח: תוס' מנחות קי, א.
שבינה מקננא בכורסי': ת"ז תי' ו.

עמוד תתרמא

להנחיל אוהבי יש: משלי ח, כא.
אז תתענג על ה': ישעי' נח, יד.
התפלה נקי' סולם: זח"א רסו, ב. ח"ג טו, ב. ת"ז תי' מה.
ואולם חי אני: במדבר יד, כא.

עמוד תתרמב

בעטרה שעטרה לו אמו: שה"ש ג, יא.
קשרו להם שני כתרים: שבת פח, א.
עשו אחי איש שעיר: בראשית כז, יא.
שער באשה ערוה: ברכות כד, א. שו"ע או"ח סי' עה, ב. שו"ע אדה"ז שם סעי' ד.
העורכים לגד שולחן: ישעי' סה, יא.
כמה ארך אפיים לפניו: אבות ה, ב.
ורצון אותיות צנור: מקדש מלך לזהר ח"ב קנו, א. מאורי אור אות צ בסופו.
ואנכי איש חלק: בראשית כז, יא.
חלק ה' עמו: דברים לב, ט.

עמוד תתרמג

יעקב יעקב: בראשית מו, ב.
ורעי את גדיותיך: שה"ש א, ח.

עמוד תתרמד

צדיקים מהפכים מדה"ד למדה"ר: סוכה יד, א.
וישקף ה' אל מחנה: שמות יד, כד.

עמוד תתרמה

כל אשר חפץ ה' עשה: תהלים קלה, ו.

עמוד תתרמז

וידר נדר והי' הוי' לי לאלקים: בראשית כח, כ־כא.
צמאה לך נפשי: תהלים סג, ב.

עמוד תתרמח

נעשה אדם בצלמנו: בראשית א, כו.
את ה' האמרת: דברים כו, יז.
ויבן ה' את הצלע: בראשית ב, כב.
בינה יתירה נתנה באשה: נדה מה, ב.
ר"ע הי' דורש על כל קוץ וקוץ: מנחות כט, ב.

עמוד תתרמט

הוא דא עתיקא; זח"ג קעה, ב.
ואהי' אצלו אמון: משלי ח, ל.
א"ת אמון אלא אומן: בראשית רבה בתחילתו.
דברו חכמים בהוה: שבת סו, ב.

עמוד תתרנ

ונהר יוצא מעדן: בראשית ב, ג.
זכה נעשה לו סם חיים: יומא עב, ב.

עמוד תתרנא

האומר אין לי אלא תורה: יבמות קט, ב.
וה' עמו שהלכה כמותו בכל מקום: סנהדרין צג, ב.
וכל בניך לימודי ה': ישעיה נד, יג.
שבברכת הארץ צריך להזכיר ברית ותורה: ברכות מח, ב.
שכבד פה היינו תושבע"פ: זח"ג כח, א.
ונחנו מה: שמות טז, ז.
כי מן המים משיתיהו: שם י, ב.
ויאמר העבד הגמיאני: בראשית כד, ז.

עמוד תתרנב

ואנכי אהי' עם פיך: שמות ד, יב.
כמ"ש בזהר: זח"ג רלה, א.
מלכות פה תושבע"פ: ת"ז בהקדמה (פתח אליהו).
אמרו לפני מלכיות: ר"ה טז, א.
דבר מלך שלטון: קהלת ח, ד.
נקבה תסובב גבר: ירמיה לא, כב.

עמוד תתרנג

ויבן ה' הצלע: בראשית ב, כב.
ה' שומריך: תהלים קכא, ה.
לעולם ה' דברך נצב בשמים: תהלים קיט, פט.

עמוד תתרנד

נתאוה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים: תנחומא נשא טז. וראה ג"כ במדבר רבה פי"ג, ו.

עמוד תתרנה

יגיע כפיך: תהלים קכח, ב.

עמוד תתרנו

בי"ה ה' צור עולמי': ישעיה כו, ד.
ואתחנן גימטרי' תקס"ו: דברים רבה יא, ו.

עמוד תתרנז

ולא נתכנו עלילות: שמואל א' ב, ג.

עמוד תתרנח
קטן אינו מוליד: סנהדרין סח, ב.

עמוד תתרנט
ביום ההוא יהי' ה' אחד: זכריה יד, ט.
מט"ם קושר כתרים: ראה זח"א לז, ה. וראה הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א בספר המאמרים ה'תש"ת ע' רב.

עמוד תתרס
חביבין ישראל שנק' בנים למקום: אבות ג, יד.
כי יעקב בחר לו י"ה: תהלים קלה, ד.
והי' הנשאר בציון והנותר בירושלים: ישעיה ד, ג.
עתידים צדיקים שיאמרו לפניהם קדוש: ב"ב עה, ב.
עם זו גאלת: שמות טו, יג.
כאשר ידבק האזור: ירמי' יג, יא.
ד' ימלוך לע"ו: שמות טו, יח.
והי' ה' ימלך: זכריה יד, ט.
שאלמלא אמרו ה' מלך לע"ו: מכילתא שמות טו, יח.

עמוד תתרסא
אמרו לפני מלכיות: ר"ה טז, א.

עמוד תתרסב
אין כבוד אלא תורה: אבות ו, ג.

עמוד תתרסד
מגיד מראשית אחרית: ישעי' מו, י.
נהר דינור דנגיד ונפיק: דניאל ז, י.
קורא הדורות מראש: ישעי' מא, ד.
ואהי' אצלו אמון: משלי ח, ל.

עמוד תתרסה
ואלה תולדות פרץ: רות ד, יח.
ויקם עדות ביעקב: תהלים עח, ה.
כי אמרתי עולם חסד יבנה: שם פט, ג.
וצדיק יסוד עולם: משלי י, כה.
אמרו צדיק כי טוב ישעי' ג, י.
כי עם קדוש אתה: דברים ז, ו.
קדושים תהיו: ויקרא יט, ב.
למען הקים אותך לי לעם: דברים כט, א.

עמוד תתרסו
ולא אבה: שם כג, ו.
בי"ה ה' צור עולמים: ישעיה כו, ד.
בה' נברא עוה"ז: מנחות כט, ב.
גדול הוי': תהלים מח, ב.
כרחל לפני גוזזיה נאלמה: ישעיה נג, ז.
במד"ר פ' הברכה דש"ב ע"ב: יא, ו.
ואין גדול אלא משה: דברים רבה יא, ו.
גם האיש משה גדול: שמות יא, ג.

עמוד תתרסז
במד"ר פ' וירא: נג, י.
הבו גודל לאלקינו: דברים לב, ג.
גדלו לה' אתי: שם לד, ד.

עמוד תתרסח
את ה' האמרת היום: דברים כו, יז.
שמע ישראל ה' אלקינו: שם ו, ד.
כי יעקב בחר לו י"ה: תהלים קלה, ד.
דקרו לי' אלקא דאלקייא: מנחות קי, א.
ה' אחד: דברים שם.
אחד הי' אברהם: יחזקאל לג, כד.
אנת הוא חד ולא בחושבן: ת"ז בהקדמה.

עמוד תתרסט
היום קאי על ר"ה: ראה זח"ג רלה, א.
אמרו לפני מלכיות: ר"ה טז, א.
שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד.. זהו חטיבה אחת: ברכות ו, א.
לעולם ה' דברך נצב בשמים: תהלים קיט, פט.
לא איש אל ויכזב: במדבר כג, ט.
ה' איש מלחמה: שמות טו, ג.
ההוא אמר ולא יעשה: במדבר כג, יט.
ודבר אלקינו יקום לעולם: ישעיה מ, ח.

עמוד תתרע
אני מדבר בצדקה: ישעיה סג, א.
והחכמה תחי' בעליה: קהלת ז, יב.
בפיך זו צדקה: נדרים ז, א.
וצדקה תהי' לנו: דברים ו, כה.
כי אותך ראיתי צדיק: בראשית ז, א.

עמוד תתרעא
אור זרוע לצדיק: תהלים צז, יא.

עמוד תתרעב
כוס גימט' אלקים: זח"ג רמה, א. רעג, א. ת"ז סוף תי' מז.
חלקי ה' אמרה נפשי: איכה ג, כד.
הצדיק אבד: ישעיה נז, א.
ונגלה כבוד ה': ישעיה מ, ה.

עמוד תתרעג
זכרנו את הדגה.. חנם בלא מצות: ספרי בהעלותך יא, ה.
פרעה שמקבל מעורף דא"א: לקוטי תורה להאריז"ל ר"פ וישב שם ר"פ שמות ובכ"מ.
אין לך עשב שאין לו מזל: ראה ב"ר פ"י, ו. זח"א רנא, א. מו"נ ח"ב פ"י. אגה"ק סוס"ך.

זרעא דיוסף שנמשלו לדגים : ברכות כ, א.
ונתנו איש כופר נפשו : שמות ל, יב.
ויכלכל יוסף את אחיו : בראשית מז, יב.
חכמות בחוץ : משלי א, כ.

עמוד תתרצד

כי חלק ה׳ עמו : דברים לב, ט.
בני בכורי ישראל : שמות ד, כב.
ברא כרעא דאבוהי : יונת אלם רפ״ב. ראה תוס׳ יבמות ג, א.
ורעו זרים צאנכם : ישעי׳ סא, ה.
ואת רוח הטומאה אעביר : זכרי׳ יג, ב.

עמוד תתרצו

כי זכר חסדו : תהלים צח, ג.
באור פני מלך חיים : משלי טז, טו.
אין רע יורד מלמעלה : ב״ר נא, ה.

עמוד תתרצז

והי׳ אור הלבנה כאור החמה : ישעי׳ ל, כח.
תמותת רשע רעה : תהלים לד, כב.
כי יבעול בחור : ישעי׳ סב, ה.
והרוה את הארץ והולידה והצמיחה : שם נה, י.

עמוד תתרצח

ה׳ איש מלחמה : שמות טו, ג.
ימינך ה׳ תרעץ אויב : שם ו.
הנותן בים דרך : ישעי׳ מג, טז.

עמוד תתרצט

ותקם בעוד לילה : משלי לא, טו.

עמוד תתש

הנפילים היו בארץ : בראשית ו, ד.
סומך ה׳ לכל הנופלים : תהילים קמה, יד.
ועוף יעופף זהו מיכאל : בראשית א, כ. זח״א מו, ב.
כציפור נודדת : משלי כז, ח.

עמוד תתשא

צוהר תעשה : בראשית ו, טז.
גוזל אביו ואמו : משלי כח, כד.
וארשתיך לי באמונה : הושע ב, כב.
הנק׳ בגמרא הרהורי עבירה : יומא כט, רע״א.

עמוד תתשג

בידך אפקיד רוחי : תהילים לא, ו.
אל תראי תולעת יעקב : ישעיה מא, יד.

עמוד תתשד

כי גר הייתי בארץ נכרי׳ : שמות יח, ג.
גלו לאדום שכינה עמהם : ספרי מסעי לה, לד.

עמוד תתשה

ואנכי נמעתיך שורק : ירמיה ב, כא.
חביב אדם שנברא בצלם : אבות ג, יד.
על שלשה דברים העולם עומד : אבות א, ב.
ויניחהו בג״ע לעבדה זו רמ״ח מ״ע : נסמן לעיל עמוד תק.
כי כל בשמים ובארץ : דברי הימים א כט, יא.

עמוד תתשו

ש״א מעשה גדול מהתלמוד : קדושין מ, ב.
צחוק עשה לי אלקים : בראשית כא, ו.
עלה אלקים בתרועה : תהילים מז, ו.
תכין לבמ׳ תקשיב אזניך : תהילים י, יז.
ואין שמחה אלא בבשר : פסחים קט, א.
הנה עבדי ירונו מטוב לב : ישעיה סה, יד.

עמוד תתשז

לאיש חסידיך : דברים לג, ח.
כי יקח איש אחותו חסד הוא : ויקרא כ, יז.
אשכול איש שהכל בו : סוטה מז, ב.
כי זה כל האדם : קהלת יב, יג.
כל העולם לא נברא אלא לצוות לזה : ברכות, ו, ב. זח״ג מח, א.
ערוכה בכל ושמורה : שמואל־ב כג, ה.
ות״ת כנגד כולם : פאה א, א.
שתלמוד מביא לידי מעשה : קדושין מ, ב.
אור צדיקים ישמח : משלי יג, ט.
במדה שאדם מודד : מגילה יב, ב.
עד דלא ידעי : שם ז, ב.
ורב טוב לבית ישראל : ישעיה סג, ז.
ונהר יחרב ויבש : איוב יד, יא.

עמוד תתשח

ויטע ה״א גן בעדן מקדם : בראשית ב, ח.
לפני הוי׳ תטהרו : ויקרא טז, ל.
פוד הוא הגורל : אסתר ג, ז.
רננו צדיקים בהוי׳. תהלים לג, א.
היש בה עץ : במדבר יג, כ.

עמוד תתשט

תדשא הארץ דשא : בראשית א, יא.
ויקרא משה. . אתם ראיתם : דברים ה, א.
ויטע אשל בבאר שבע : בראשית כא, לג.
רם על כל גוים ה׳ : תהילים קיג, ד.
דקרו לי׳ אלקא דאלקיא : מנחות קי, א.
כדי שתמליכוני עליכמ׳ : ר״ה טז, א.

עמוד תתשי

באורך נראה אור : תהלים לו, י.
אני ה׳ הוא שמי : ישעי׳ מב, ח.
ביום ההוא יהי׳ הוי׳ אחד : זכרי׳ יד, ט.
בחילופי אתוון ועד : זח״ב קלה, א. וראה הערת כ״ק אד״ש בסה״מ תש״ח עמ׳ רמב.

עמוד תתשיב

חסד א־ל כל היום : **תהלים נב, ג.**
קנה חכ׳ קנה בינה : **משלי ד, ה.**
להנחיל אוהבי יש : **שם ח, כא.**
רגלי החיות כנגד כולם : **חגיגה יג, א.**

עמוד תתשיג

ראשית חכ׳ : **תהלים קיא, י.**
דכולא קמי׳ כ״ח : **זח״א יא, ב.**
והחכמה מאין תמצא : **איוב כח, יב.**
וכמאמר הת״ז כתרא עילאה.. אוכם הוא : **תיקון ע.**
כחשיכה כאורה : **תהלים קלט, יב.**
ותתצב אחותו מרחוק : **שמות ב, ד.**
אמור לחכמה אחותי את : **משלי ז, ד.**
בדבר ה׳ שמים נעשו : **תהלים לג, ו.**
בהבראם בה׳ בראם : **מנחות כט, ב.**

עמוד תתשטו

אנשי יריחו היו כורכי׳ את שמע : **פסחים נו, א.**
אידלי יומא אידלי קצירא : **ב״ב טז, ב.**
עד אברהם לא הי׳ זקנה : **ב״מ פז, א.**

עמוד תתשטז

היום לעשותם ולמחר לקבל שכרם : **עירובין כב, א.**
ושכר מצוה מצוה : **אבות ד, ב.**

עמוד תתשיז

ארז״ל בפי׳ א׳ תמליכהו : **ברכות יג, ב.**
לך הוי׳ הגדולה : **דה״א כט, יא.**
חסידים הראשונים היו שוהים ג׳ שעות : **ברכות ל, ב.**
שהתורה קדמה אלפיים שנה : **נסמן לעיל עמוד תתרמח.**
ואהי׳ אצלו שעשועים : **משלי ח, ל.**

עמוד תתשיח

צדיק כתמר יפרח : **תהלים צב, יג.**
כמים הפנים לפנים : **משלי כז, יט.**
ואתנה צאני צאן מרעיתי : **יחזקאל לד, לא.**
אתם קרוים אדם : **יבמות סא, א.**
ישמח ישראל בעושיו : **תהלים קמט, ב.**

עמוד תתשיט

מי לי בשמים : **תהלים עג, כה.**
במזמור לדוד אורי : **תהלים כז.**
התשובה בחילא יתיר : **זח״א קכט, ב.**
אחרי ה׳ תלכו : **דברים יג, ה.**

עמוד תתשכ

לך ה׳ הצדקה : **דניאל ט, ז.**
כי עוונותיכם רבו : **עזרא ט, ו.**
מיד כלב יחידתי : **תהלים כב, כא.**

עמוד תתשכא

אם יתקע שופר בעיר ועם לא יחרדו : **עמוס ג, ו.**

עמוד תתשכב

לב טהור ברא לי : **תהלים נא, יב.**
ויענך וירעיבך כו׳ ולא ידעון אבותיך : **דברים ח, ג.**

עמוד תתשכג

ויטע אשל בבאר שבע : **בראשית כא, לג.**
קארו לי׳ אלקא דאלקי׳ : **מנחות קי, א.**
ממזרח שמש עד מבואו : **תהלים קיג, ג.**

עמוד תתשכה

וה׳ הולך לפניהם יומם : **שמות יג, כא.**
הנני שולח מלאך לפניך : **שם כג, כ.**

עמוד תתשכו

תחת האשל ברמה : **שמואל־א כב, ו.**
כי האדם עץ השדה : **דברים כ, יט.**
ושמרו דרך ה׳ : **בראשית יח, יט.**
הרוצה ליחנק יתלה באילן גדול : **פסחים קיב, א.**

עמוד תתשכז

ואתה מחיי את כולם : **נחמי׳ ט, ו.**

עמוד תתשל

אני ה׳ לא שניתי : **מלאכי ג, ו.**

עמוד תתשלא

וכי תאוה הוא לעיניים : **בראשית ג, ו.**

עמוד תתשלב

שמאלו תחת לראשי : **שה״ש ב, ו.**
ויעבור ה׳ על פניו : **שמות לד, ה.**

עמוד תתשלג

בן ארבעים לבינה : **ע״ז ה, ב.**
איזו חכם הרואה את הנולד : **תמיד לב, א.**
ולטוטפות בין עיניכם : **דברים יא, יח.**
ויפקח ה׳ את עיני הנער : **מלכים ב ו, יז.**
אין לך עשב מלמטה : **ראה ב״ר י, ו. זח״א רנא, א. מו״נ ח״ב פ״י.**

עמוד תתשלה

גדולה מילה שנכרתו עלי׳ י״ג בריתות : **נדרים לא, ב.**